

LS4

~~18. a. 1.~~

~~8.~~

~~olim. Caja~~

~~A-32~~

~~16.17.18.19.20~~

BIBLIOTECA DE LA UNIVERSIDAD
— GRANADA —
Sala Caja 2
Estante
Número 6

PRINCIPALS

Subtilissimi doctoris sancti Thome de Aquino clarissima interpretatio in matha phisicam Aristotilis.

Sicut docet phis i politicis suis qn aliq plura ordiant ad vnu oz vnu eoz ee regulas sine re ges et alia regulata sine recta. Qd qd pz i unioe aie z copo ria. Na aia nalz ipat et corp o obedir. Sitr et iter aie vires Irascibilis z cupiscibil nali ordie p roez regit. Des at scie z artes ordiant i vnu. f. ad hois pfectione qd e ei bntudo. Vn necesse e q vna eaz sit aliaru oiaz rectrix q nome sapie recte uedicat. Na sapietis e alios ordiare. Que aut sit h sci entia z cca qia p siderari pot si diligeter respiciat quo e aliq ydone ad regedu. Sic eiz vt i libo secudo p dco phs die. hoies intellectu uigetes nati alioz rectores z dñi. hoies no q si robusti corpore. intellectu no deficietes sut nati serui ita scia dz ee nati aliaz regula triz que marie intellectual e. h aut e q maxime ee intelligibilia vfat. Marie aut intelligibi lia triplr accipe possum. Primo qd ex odie intelligedi. Na ex qb intellect certitudine ac opit videtur ee intelligibilia magis. Vn cu certitudo scie acrat p itelloz ex cas. caz co gnitio marie intellectual ee uidet. Vn z illa scia q pmas cas p siderat videt ee marie ali az reglatrix. Secudo ex ppatoe intellect ad scia. Na cu sel sit cognitio ptielariu itel lect p h ab ipso differre videt q vna p bedit vn et illa scia marie e intellectual q ee pncipia marie vniuersalia vfat. Que qdem sut ens et ea q psequit ens ut unu e multa potetia et act. Quiafimo aut no debet oio ideterminata remanere cu sine his ppleta co gnitio d his q sut ppria alicui gni uel spei hri no possit. Nec itez i una aliq ptielari sci entia fctari dz qa cu his unu qd q gen entiu ad sui cognitoez idigeat p roe i qlibz ptiela ri scia fctarent. Vn restat q i una coi sciencia huiusmodi fctent q marie intellectual e cu sit aliaz reglatrix. 3. ex ipa cognitioe itellec tus. Na cu unaqz reser hoc ipso uim itellec tiua heat p h q e a materia imunis. oz illa ee maxime itelligibilia q sut marie a ma sepe rata. Intelligibile eiz et itlltu3. oz pporcio nata ee et uni gnis. cuz intellectus et itelligi bile actu sit unu. Ea vo sut marie a ma se pata q n tm a signata ma abstrahunt sic for me nales i uniuersali accepte d quib tractat scia nal. f. oino a ma. fctibili. z n solu secun du3 roez sic math. eatica. f. et secundum ee sic bus z itelligete. Vn scia que d istis reb pfi

drat marie uidetur ee itellecctualis. et aliaz princeps sine dña. Nec at triplex p siderato n diuersil sz uni scie attribui dz. Na p dce sb e separte sz uniuersales zprie cae eeendi Cui de at scie e p siderat cas pprias alicui gnis z gen ipz sic nal p siderat pncipia corporif nal. Vn oz q ad eade sciaz pteat p siderat sbas separtas z ens coe qd e gen cui st pre dicte substatie coes nles eae. Ex q appet q quis ista scia p dicta tria p sideret no p sid rat qd libz eoz ut subiectu sz ipz solu ens coe Hoc. n. e subiectu i scia cui cas et passioes qrim non at ipe cae alicui gnis q suti. Naz cognitio caz alicui e finis ad que p siderato scie p tigit. Quauis at subiectu h scie sit es coe dicit m tota de his q f separta a ma secu du ee z roez qa secundu ee et roez separi dñz n solu illa q nqz i ma ee pnt sic ds z itellectu ales sb e. f. et illa q pnt sine ma ee sic es coe ad. m n p tigit si a ma secundum ee d pederet Secudu igr tria p dca ex qb p fctio h scie attedit totu tria noia. Vn. n. scia diuina siue thologia i qtu p dcaas sbas cōsiderat. Ne thaphisica igr tu p siderat es z ea q p secunt ipz. Nec. n. m sp hica inuenit i uia folutois si cut magis comua p min comua. Dicit at pna pbia igr tu pmas reru nas p siderat Sic igr pz qd sit subiectu hui scie et qli ter se heat ad alias scias et q noie noietur. Quic aut scie Nz. p h m u p m itit i quo duo tradit pmo qd ee ondit ee qd h scia vset Secudo qual sit ista scia ibi. Quia uero no actiua. Circa p m u duo facit primo ondit q hui scie q sapia dicit e p siderare causas secundo quales ut quas cas considerat ibi Qm aut scientiam hanc. Circa p m u. d. f. primo p m itit qd a ex quib ad ppositu ar gni secundo ex p dicitis rationes snt ibi Cu ius aut gra nuc. Circa p m u. d. f. p. ondit i comuni scie dignitate. ondit cognitionis odiez ibi alia qd igr zc. Scie at dignitates ondit per h. q nati desiderat ab oib ta. s. finis. Vn ee h. d. f. p. p p o i t e t u. z. p b a t i b i. Signu aut. P p o i t i g r p. q o m i b coiter nali ter desiderium inest ad sciendum cui ro potee triplex. Primo qd unaqz res nali appetit p fcoez sui. Vn z ma. dicit appetē formā sic impctuz appetit suas pfecti onē Cu igr itellec a quo ho est id qd e in se p siderat sit i potetia oia nec i actu eoz redu cat nisi p sciaz. qz nihil e eoz q st an itelligē ut dicit i tercio de aia. sic nali unus q s q d i d r a t. sciaz sic ma formā. Secdo qz qlibz res nali icliatōez hē ad suā p p a z o p a t o e z sic ca liduz ad calefaciedū z g u e n t d e o r s u m o n e a t p p a a t o p a t i o h o i s i g n u h o e i t e l l i g e r e p h.

incipit p m o l i b. m o t a. f

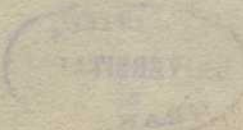
phoz. p. d. vltimo dicit. at. q. q. l. m. p. d. ap. h. e. v. m. p. z. f. m. i. d. l. e. i. p. p. e. f. i. c. o.

ent ab oib' aliis differt. Vñ alit' desideria
 hoies inclināt ad intelligēdiū et p' pñs ad sciēdiū
 3° q' unicuiq' rei desiderabile ē ut suo pñ
 cipio iungat i h'. n. unicuiusq' pfectō cō
 sistit. Vñ 2° mot' circularis ē pfectissim' ut
 pbat' viii^o p' h'ic q' q' finē iungit prin'. sub
 stāntis aut' sepatis q' sūt pñcipia itelect' hūa
 ni et ad q' itelect' hūan' se hē ut imp'fēz ad
 p'fēzū pūgū hō nisi p' itell'uz. Vñ 7° i h'. ul
 tra hoies felicitas p'sistit. Et iō nāt' hō desid'
 rat sciaz. Nec obstat si aliq' hoies scie h'
 studiū n' ipēdāt cū frequēt q' finē aliq'ue desid'
 rāt a p'scūtōe finis et aliq' cā re hāt l' pp' dif
 ficultatē p'ueniēdi l' pp' al' occupatōes sic ē t'
 3° oēs hoies sciaz d'siderēt nō tñ oēs scie stu
 diū ipēdūt q' ab aliis detinēt l' a voluptati
 b' 7 a necessitatib' vite pñtis l' et pp' pigrini
 am vitant laborē adiscēdi. Hoc aut' p'pōit
 2° ut oñdat q' querē sciaz nō pp' aliū uilē
 qual' ē h' scia nō ē uanū cū naturale desid'eri
 um uanz eē nō possit. Deinde oūdit qd'
 p'pōuerat per signū q' cum sensus ad duos
 nobis deseruiat. s. ad cogitationem rez et ad
 utilitatē uite. dilligunt a nobis pp' sēpōs i q'
 tñ cognoscitui s' ēt pp' h'. q' utilitates ad ui
 tā s'ferūt. Et h' p' 3° er h' q' ille sēl' marie ab
 hoib' dilligit q' magis ē cognoscitū q' est uis'
 que dilligim' nō solū ad agend' aliqd' s' ēt si
 nihil agere debēim' cū cā ē q' hic sēl'. s.
 uisus iter oīs magis fac nos cognoscere et
 plures d'ias rez nobis dem'rat. In quo māi
 festū ē q' duas p'minētiās in conofcēdo ad
 alios sēl' p'oit. unā qd' q' p'fecti' cognoscit
 qd' qd' uisui accit eo q' sp'aliō ē iter oīs sē
 lus. Quāto eniz aliqua uis cognoscitiua
 ē imāliō āto ē p'fectiō i cognofcēdo. Qd'
 aut' uis' s' imāliōr p' si cōsiderēt ei' immu
 ratio qua ab obiecto imutat'. Nā cū alia sēl'i
 bilia imutēt organū et mediū sēl' secundum
 māle imutatōez sic tact' obiectū calefaciēdo
 et it'frādo. obiectū uō gust' affigurādo sapo
 re alic. obiectū āt audit' p' motū corpale ob
 iectū āt odorat' fumalē euaporatōez solū ob
 iectū uis' n' imutat nec organū nec mediū ni
 si sp'ali imutatōe. Nō. n. pupilla nec aer co
 loratur s' solū sp'ez coloris recipiūt secūdo ēē
 sp'iale. Q' igit' sēl' i actu p'sistit i actuali imu
 ratōe sēl' ab obiecto māifestū ē illi sēlū sp'ia
 liorē eē i sua opatōe q' imāli' et sp'alius imu
 rat' et iō uis' certū 7 p'fectū iudicat de sēl'ibi
 lib' iter alios sensus. Alia āt p'heminētiā
 p'oit q' a nobis p'la dem'rat qd' qd' accit ex rōe
 sui obci. tact'. n. 7 gust' 7 s'it' odorat' 7 audi
 7 s' cognoscitui illoz accitui i qb' dilligū
 tur iferiora corpora a superiorib'. uis' aut' est
 cognoscitū illoz accitui i qb' coicāt iferiora

corpora cū superiorib'. Nā uisibile actu ē ali
 qd' p' luce i q' coicāt iferiora cōpora cū supio
 rib' ut d' r' d' aia et iō corpora celestia solo
 uisū sē sēl'ibilia. Est āt alia rō q' uis' p'fē
 d'iat rez d'mōstrat. q' sēl'ibilia corpa scipue
 p' uisū et tactuz cognofcē uideant' et ad hoc
 magis p' uisū 7 rō ex h' sumi p' q' alii tres
 sēl' s' s' sensitui eoz q' a corpe sēl'ibili quodā
 mō effluūt. et n' i ipō p'sistūt sic son' ē a corpe
 sēl'ibili ut ab eo fluēs et n' i eo manēs et s'it'
 fumal' euapor'. cū q' et ex q' odor diffundit. u
 sus āt 7 tact' p'cipiunt illa accia. q' reb' ipia
 manēt sic color et calid' et frigidū. Vñ iudi
 cū tact' et uis' extēdit ad res ipas. Iudiciū
 āt audit' et odorat' ad ea q' a reb' ipia p'ce
 dunt n' ad res ipas. Et ide ē q' figura et ma
 gnitudo et huiusmōi qb' ipsa res sēl'ibil' d'it
 ponit magis p'cipit uisū 7 tactū q' alia sēl'ib'
 et ad hoc apli' magis uisū q' tactū. tū pp' b'
 q' uis' h' maiorē efficacitā ad cognofcēdiū ut
 dictū ē. tū pp' h' q' q'ntitas et ea q' ad ipaz s'cūt
 q' uidēt eē sēl'ibilia cōia p'rimi' se hāt ad ob
 iectū uis' q' ad obiectū tact'. Qd' ex h' p' q'
 obiectū uis' oē corpe h'ns aliq' q'ntitatē aliq'
 mō p'fēq' n' āt obiectū tact'. Deinde cū d'ic
 2° Alia igit' p' r' p'fēq' d' or die cognofcēdiū et p'
 q'ntū ad bruta aialia. Secūdo q'ntū ad hoies
 ibi. Aialia q'dā igit' r' c' c' uo bruta aialia tam
 git. p' qd' id i q' oia aialia coicāt. 7 id i q' aia
 lia differūt. et se inice excedūt ibi. S'z ex sēl'u
 q' coicāt āt oia aialia i h' q' nāl' s'f'us habēt
 Nā et h' aial' ē al' q' h'z aiaz s'f'itiua q' nā ē
 aial' sic forma unicuiq' p'p'ria ē nā ei'. Quā
 uis āt oia aialia sēlū hēant nāl'. n' tñ oia hūt
 oēs sēl' 7 solū p'fecta. Dia uo hūt sēlū tact'
 Ipe. n. ē quodāmo fundamētū oiz alioz sē
 lus. Est. n. cognofcitiū eoz ex qb' al' p'lat
 s. calli frigidū hūidū et siccū. Vñ sic uisus int'
 oēs ē p'fectior i cognofcēdo. ita tactus ē ma
 gis necessari' ut pote s'm' crīs i uia g'ionis
 Ea. n. q' s' p'fectiōa secūdū hāc uia s' posteri
 ora sp'cū illi' id i uidi qd' d' ip'fco ad p'fectio
 nē mouet. Deū cū d'ic. S'z ex sēl'u r' p'oit
 d' d' s'itatē cognofcēdiū q' ē i brutis et tāgit ē t'el
 grad' cognofcēdiū i huiusmōi al'ib'. Quedā. n.
 s' q' h' sēlū hēant n' tñ hūt meōriā q' ex sēl'u s'it
 Meōria. n. s'eg' s'arasiā q' ē mot' fact' a sēl'u
 secūdū actu ut hēt i 3° d' aia. In q'busdā uo
 al'ib' ex sēl'u n' s'it meōria. et huiusmōi s' aia
 ip'fecta q' s' imobilia secūdū locū ut p'chilia
 Eū. n. al'ib' cognitio sēl'itiua s'it p'uisua ad
 uite necessitatē 7 p'paz opōez alia illa memo
 riā h'ē debēt q' mouēt ad d'istās motū p'cessū
 uo. Nisi. n. apō ea remanēt p' meōriā itētiō
 p'cōcepta ex qua ad motū i ducunt motū cōti
 nuare n' possunt quousq' finē itēti p'fēq'ent'

aialib⁹ v^o d^o immobilib⁹ sufficit ad p^oas opa
 tiones p^ontis scilicet accep^o cu ad distas n^o mo
 neant. Et io sola ymaginat^oe p^ousa hnt ali
 que motu ideimatu ut d^o 3° d^o aia. Et hoc
 at q^o q^o d^o aialia meoria hnt et q^o d^o n^o hnt. seq
 tur q^o q^o d^o aia si prud^oetia et q^o d^o n^o. Cu n. prud^o
 etia ex p^oeritoz. meoria d^o futuris puidat. v^o
 secudu Tulliu i 2° rectorice ptes ei⁹ ponunt
 meoria itellig^oetia et puid^oetia. i ill^o aialibus
 prud^oetia ee n^o p^o q^o meoria caret. Illa v^o aia
 lia q^o meoria hnt aliqd prud^oetie h^ore possunt
 D^o at prud^oetia al^o i brutis alib⁹ et al^o ho
 bus ioe. In hoib⁹ q^o d^o ee prud^oetia secudu
 q^o et r^oe deliberat qd eos oporteat age. V^o
 d^o 1° et hicoz. q^o prud^oetia e r^ota r^o agibiliu
 Iudiciu at d^o reb⁹ agedis n^o er r^ois delibera
 tioe. s^o quoda n^o isticu prud^oetia in alis aia
 lib⁹ d^o. V^o prud^oetia i alis alib⁹ e nat^o extia
 tio de puenitib⁹ p^osequedis d^o fugedis noci
 mis sic ag^o seq^o m^oez et fugit lupu Inter
 ea v^o q^o meoria hnt. q^o d^o hnt auditu. et q^o d^o
 no. Quocuz at auditu n^o hnt ut apes l^o q^o
 aliud huiusm^oi al^o e. l^o prud^oetia h^ore possunt.
 n^o n^o si disciplinabilia ut. s. p^o alteri⁹ istructio
 ne possint assuec^o ad aliqd faciedu ul^o vita
 du. Huiusm^oi. n. istructio scipue recipit p^o
 auditu. v^o d^o ili⁹ d^o festu et scfaro. q^o audit^o
 e scelus discipline. V^o at d^o apes auditu no
 h^ore n^o repugnat ei q^o un^o ex g^obulda sonis ex
 terreri. Naz sic son⁹ vehem^os occidit aial.
 et scidit lignu ut i tonitruo p^o n^o pp^o sonu. sed
 pp^o p^omonioe aeris uehent^o i q^o e son⁹. ita
 aialia q^o auditu caret iudiciu d^o sonis n^o h^odo
 possut p^o sonos aereos extreri. Illa v^o aia
 lia q^o meoria et auditu hnt. et disciplinabilia
 et prud^oetia ee pnt. Dz igit tres ee gradus
 cognitiois i alibus. Prim^o e eoz q^o nec audi
 tu nec meoria hnt. V^o nec disciplinabilia se
 nec prud^oetia. Secud^o e eoz q^o hnt memoria
 s^o n^o auditu. V^o sut prud^oetia. et n^o disciplina
 bilia. Terc^o e eoz q^o utruq⁹ hnt. et sut pru
 dena et disciplinabilia. Quart^o et mod^o ee
 no pot^o ut. s. sit aliqd aial. q^o h^oeat auditu et
 n^o h^oeat memoria. S^o sus. n. q^o p^o exteri⁹ medi
 um suu sensibile apph^o edut. inter quos est au
 dit^o no sunt nisi i aialib⁹ q^o mouent^o motu. p^o
 gressuo qb⁹ memoria dee n^o pot^o ut dictu est.
 Deide cu dic. Alia q^o d^o hnt r^oe. ostendit
 gradu cognitiois humane et ee h^o. d. f. Pri
 mo naq⁹ ondit i q^o cognitio humana ex. edit
 p^odictorum cognitione. Secundo ondit quo
 huana cognitio p^o diuersos grad⁹ distribuaf
 ibi. s. it at ex memoria. dicit g^o i p^oma pte q^o
 vita aialiu regit^o imaginatione et memoria.
 imaginatione q^o q^o sum ad aialia iperfecta.
 memoria v^o quantum ad aialia pfecta. Zi

cet eni; et h^o imaginatione h^oeat tamen unu
 quodq⁹ regi dicit ab eo quod est pncipalius
 in ipo. Virere aut^o hic no accipit secudu; q^o
 e esse uiuentis. sicut accipit i 2° de aia. euz d^o
 uiue uiuentib⁹ ee. Na huiusm^oi uiue aial⁹ n^o
 e ex meoria et imaginatione sed pcedit utruq⁹.
 Accipit at uiue. p^o actoe vite. sic et p^oersatio
 ne hominu vita d^o sole m^o. In h^o q^o co
 gnitione aialiu d^oerminat p^o p^oatione ad re
 gum vite dat itelligi q^o cog^o iest ipis aialib⁹
 n^o pp^o ipz cognosce. s^o pp^o necessitate actionis
 Supra memoria arin hoib⁹ ut infra dicit
 primu est expimentu qd quedam aialia non
 participet nisi paz. Expimentum enim e ex
 collatione pluriu singularium i memoria re
 ceptoz. Huiusm^oi at collatio est homini p
 pria et ptinet ad ut cognitiua q^o r^o p^oicularis
 d^o. q^o e collatiua itentionu idiuidualiu sicut r^o
 vniuersal itentionu uniuersaliu. Et ga ex mul
 tis scilib⁹ et meoria aialia ad aliqd p^ouec^o
 p^osequdu vl^o uitadu ide e q^o aliqd expimeti.
 s^o par^o p^oicipare un^o. Hoies at sup^o expimtu
 q^o ptinz ad r^oe; p^oicular^o hnt r^onem v^olem
 p^o qua uiunt. sic p^o id q^o d^o pncipale i eis. Sic
 at se h^o expimtu ad r^oem p^oicular^o et p^oue
 tudo ad memoria i alibus ita se h^oet ars ad
 r^oem v^olem. Ideo sicut pfectu uite regim^o
 e i aialib⁹ p^o memoria. adiuncta assuefactioe
 ex disciplina ul^o quomodolibz al^o. ita pfectu
 hois r^ogim^o e p^o r^oe; arte pfecta. Quidam t^o r^o
 ne sine arte regunt. s^o hoc est regim^o imperfe
 ctu. Deinde cu dicit. s. it aut^o ex memoria
 r^oe. Ostendit diuersos gradus humane co
 gnitiois. Et ee h. d. f. primo comperat experi
 metu ad arte. Secudo ppat arte speculatiua
 ad actiua ibi. p^omu igr^o p^ouies r^oe. Circa p^omu
 .d. f. p^o ondit q^oat^oez artis et expimeti. Se
 cudo p^ohemineti^o uni⁹ ad altez ibi Ad actiua
 q^o igr^o r^oe. Circa p^omu d. f. p^o pp^oit utriusq⁹ p^odi
 ct^oz g^oione. r^o manifestat p^o ereplu ibi. Accep
 tion^o eni q^o r^oe. Circa p^omu. d. f. p^o poit g^ona
 tioez expimti secudo artis cognitioez. ibi ho
 b⁹ aut r^oe. dicit g^o p^o q^o ex meoria i hoibus
 expimeti causatur. Mod^o aut^o causandi
 e iste gal^o ex multis memoriis uni⁹ rei accipit
 homo expimeti de aliquo quo expime
 to potes e ad facile et directe operandu et
 ideo ga potetiā recte et facili operadi s^obet
 expimentum uidet fere esse simile arti et scie
 Est eni silitudo eo q^o v^otrobz ex mltis una
 accep^o alicui⁹ rei sinitur. Dissimilitudo aut^o
 ga per artem accipiunt v^olia. p^o expimeti
 singularia ut postea dicitur. Deide cum
 dicit Hoibus autem r^oe. ponit generatione
 artis et dicit q^o experientia i hominibus fit
 scia et ars et pbat p^o auctoritatez Tholomei

q̄ dicit q̄ exp̄ientia facit artē. s̄z̄ sc̄ientia casū
 Vñ̄ eiz̄ aliq̄s̄ in expertus recte opat̄ a casu est.
 Hod̄ autē q̄ ars fit ex exp̄imēto est idem
 cū mō̄ p̄dicto quo exp̄imētum fit ex mēoria.
 Nā̄ sicut ex multis memoriis fit una exp̄imē
 talis sc̄ia. ita ex multis exp̄imētis apprehēsis
 fit ul̄is accep̄. deoibus silibus. Vñ̄de plus
 hēt̄ h̄ ars q̄ exp̄imētum: q̄a exp̄imētum tñ̄
 circa singularia versat̄. ars at̄ cē̄ v̄niuersalia
 q̄d̄ p̄sequi p̄ exēpla exp̄oit̄ cū̄ dicit̄. Accep̄toez̄
 q̄d̄ rē. q̄a cū̄ hō̄ accipit̄ i sua cognitōe q̄ hec
 medicia p̄tulit̄ sorti et p̄loni tali infirmitate la
 boratib̄. et multis aliis q̄cqd̄ sit illō̄ h̄ ad ex
 per̄ientia p̄tinz̄. s̄z̄ cū̄ aliq̄s accipit̄ h̄. q̄ oib̄
 p̄ferat̄ i tali sp̄e egritudinis determinata et secū
 dū̄ talē̄ p̄lonē. sic q̄ p̄tulit̄ febriētibus et
 p̄taticis et colericis id iā̄ ad artē p̄tinz̄. De
 inde cū̄ dicit̄. Ad actū̄ q̄dē̄ igit̄ rē. p̄pat̄ artem
 ad exp̄imētū̄ p̄ mōz̄ p̄minētie. et secū̄dum h̄
 .d. f. p̄. p̄pat̄ q̄tū̄ ad actōez̄. q̄tū̄ ad cogni
 tionē̄ ibi. S̄z̄ scire rē. Dicit̄ q̄ q̄tū̄ ad ac
 tū̄ p̄tinēt̄ exp̄ientia nihil videt̄ differre ab ar
 te. Cū̄ enī̄ ad actōez̄ uenit̄. tollit̄ d̄ria q̄ inter
 exp̄imētū̄ et artē erat̄ p̄ v̄le et singularē: q̄a
 sic exp̄imētū̄ circa singularia opat̄ ita et ars.
 Vñ̄ p̄dicta d̄ria erat̄ i cognoscēdo tñ̄. Sed
 quis i mō̄ opandi ars et exp̄imētū̄ n̄ differat̄
 q̄a utraq̄ cē̄ singularia operat̄. differunt tñ̄ i
 efficac̄ia opandi. Nā̄ exp̄ti magis proficiūt̄
 in operādo illis q̄ h̄nt̄ ratiōem uniuersalem
 artis sine exp̄imēto. Cuius cā̄ est q̄a actiōes
 sūt̄ circa singularia. et singulariū̄ sūt̄ oēs̄ ḡna
 tiones. Vniuersalia eiz̄ n̄ generātur nec mo
 uētur nisi p̄ accūs̄ i q̄tū̄ h̄ singularib̄. p̄petit̄
 Homo eiz̄ ḡnatur hoc boie generato. Vñ̄
 medic⁹ n̄ sanat̄ hoīem nisi p̄ accūs̄: s̄z̄ per se
 sanat̄ p̄lonē. aut sor. aut aliq̄e boīem singu
 lariter dē̄z̄ cui uenit̄ esse hoīem ul̄ accidit̄
 q̄tū̄ est curat⁹. Quāuis eiz̄ eē̄ boīez̄ p̄ se cō
 ueniat̄ focrat̄. tñ̄ curato r̄ medicato p̄ accūs̄
 dicit̄ h̄ est p̄ se sor. ē̄ hō. q̄a si sor. diffinere f̄
 poneret̄ hō̄ i ei⁹ diffinitōe ut i iiii⁹ dicit̄. sed
 h̄ ē̄ p̄ accūs̄ curat⁹ uel sanat⁹ est homo. Vñ̄
 cū̄ ars sit uniuersaliū̄ exp̄ientia singulariū̄. si
 aliq̄s h̄z̄ rōem artis sicut exp̄ientia. erit q̄dēz̄
 perfectus i hoc q̄ uniuersale cognoscat. sed
 q̄a ignorat̄ singulare cum exp̄imēto careat
 multociēs̄ i curādo peccabit: q̄a curatio ma
 gis pertinet̄ ad singulare q̄ ad uniuersale.
 cum ad h̄ p̄tineat̄ per se ad illud p̄ accidens
 Deinde cum dicit̄. S̄z̄ tamē̄ scire rē. cō
 perat̄ exp̄imētū̄ ad artē quātum ad cognitio
 nē̄ et cē̄ hoc. d. f. primo poit̄ p̄heminētiāz̄ ar
 tis ad experimentum. Secūdo probat̄ ibi.
 Ad hoc quidem ē̄ q̄ h̄it̄ q̄dē̄ rē. p̄ponit̄ autem
 p̄heminētia artis et sciētie q̄tū̄ ad tria. f.

q̄tū̄ ad scire q̄d̄ q̄d̄ magis arbitramur esse
 p̄ artē q̄ p̄ exp̄imētū̄. Itē̄ q̄tū̄ ad obuiare q̄d̄
 i disputatōib̄ accidit̄. Nā̄ h̄ns artē p̄e dispu
 tādo obuiare his q̄ p̄tra artē dicunt̄. Nō̄ at̄
 h̄ns exp̄imētū̄. Itē̄ q̄tū̄ ad h̄. q̄ artifices p̄
 accedūt̄ ad finē̄ sapie q̄s̄ experti tanq̄ magis
 sit. i. p̄rigat̄ scire sapiam̄ sequētē̄ oia. i. cum
 q̄ sequit̄ uniuersalia Ex hoc enī̄ artifex faci
 entior iudicat̄ q̄a uniuersalia p̄siderat̄ q̄e ex
 pert⁹. uel alz̄. Tenq̄ magis sit scire secū̄dū̄
 sapiam̄ oia sequētē̄. i. uniuersalia. Alia ita
 tāq̄ magis secū̄dū̄ scire sapiētia oia sequētē̄
 .q. d. tāq̄ sapiētia sequētē̄ oia. i. cōsequente
 ad unū̄ q̄d̄ magis sit secū̄dum scire q̄ opā
 ri ut. f. dicātur sapiētes magis. q̄ magis sc̄i
 unt. n̄ qui magis sūt̄ opatiui. Vñ̄de alia ita
 hūc sensus h̄z̄. planiorē̄ q̄ sic dicit̄ tāq̄ secū̄dū̄
 illud q̄dē̄ scire magis. oēs̄ sequunt̄ sapiētia.

Contra cū̄ dicit̄. Hoc atē̄ rē. p̄bat̄ p̄dictā
 p̄heminētiā̄ triplicit̄. p̄ma p̄batio talē̄. N
 li qui sciūt̄ cām̄ p̄p̄ qd̄ sciētiores sūt̄. r̄ sapiētio
 res illis q̄ ignorat̄ cām̄. s̄z̄ solū̄ sciūt̄ q̄a Exp̄
 ti autē̄ sciūt̄ q̄a. sed nesciunt̄ p̄p̄ qd̄. Artifices
 nō̄ sciūt̄ cām̄. q̄a. f. et p̄p̄ qd̄ n̄ solum q̄a. ergo
 sapiētiores et sciētiores sūt̄ artifices expertis.
 Primo p̄mā. p̄bat̄ cum dicit̄. Architectonicis
 rē. p̄batio talē̄. illi q̄ sciūt̄ cām̄ q̄ p̄p̄ ad
 sciētēs̄ tñ̄ q̄a sic architectice artes. ad artes
 artificū̄ manu operatiū̄. S̄z̄ architectice artes
 sūt̄ nobiliores ergo et illi q̄ sciūt̄ cās̄ q̄. sūt̄
 sciētiores et sapiētiores sciētib̄ tñ̄ q̄a. Ma
 ius p̄batiōis. prima ex hoc appet̄ q̄a archi
 tectores sciūt̄ cās̄ factorz̄. Ad hui⁹ itello
 ctū̄ sciētū̄ ē̄ q̄ architector dicit̄ q̄i p̄cipia
 lis artifex ab archos q̄dē̄ p̄nceps et tegni q̄dē̄
 ē̄ ars. Dicit̄ at̄ ars p̄ncipalior illa. q̄ p̄nci
 paliorē̄ opationē̄ h̄z̄. Operatōes at̄ artificū̄
 hoc mō̄ distinguūt̄. q̄a q̄dā sūt̄ ad disponē
 dū̄ māz̄ artificū̄ sicut carpētarii secūdo ligna
 et p̄planādo disponunt̄ materiā̄ ad formam
 nauis. Alia ē̄ operatio ad idictionē̄ forme:
 sic cū̄ aliq̄s ex lignis dispositis et p̄paratis na
 uē̄ p̄paginat̄. Alia ē̄ opatio in usuz̄ rei iā̄ cō
 stitute. et illa est p̄ncipalissima. Prima at̄ est
 ifima. q̄a p̄ma ordinat̄ ad secū̄dā et secū̄da
 ad tertiā̄. Vñ̄ nauis scōr ē̄ architectō r̄ sp̄cū̄
 ei⁹ q̄ p̄pat̄ ligna. Subernator at̄ q̄ utit̄ nauis
 iā̄ scā ē̄ architectō r̄ sp̄cū̄ nauis scōris Et q̄a
 mā ē̄ p̄p̄ formā r̄ iō tal d̄z̄ ē̄ mā q̄ fōme p̄pe
 tat̄. Itō̄ nanifcor sit cām̄ q̄ ligna debeāt̄ eē̄
 sic disposita q̄dē̄ nesciūt̄ illi q̄ p̄parant ligna.
 Sit̄ cū̄ tota nauis sit p̄p̄ usum ipsius ille q̄
 nauis utitur scit̄ quāz̄ talis forma debeat̄ esse
 Ad h̄ enī̄ d̄z̄ talē̄ eē̄ ut tali usui ueniēs̄ sit Et
 sic p̄z̄ ex forma artificū̄ sūt̄ur cā̄ opationū̄
 q̄t̄ cē̄ disponē̄ mē̄. Et ex usu sūt̄ cā̄ opatio

mī q̄ s̄ c̄c̄ fōmī artificiatī. Et sic māifestū ē
 q̄ architectōis factorū cāsi sciūt. illos v̄o. s̄
 māiū artifices iudicā. l' denoiam' sicut q̄dā
 iaiatōz. Et h' nō. q̄ n̄ faciūt opatōes art
 ficiales s̄ q̄ faciūt icognita faciūt sciūt. n
 q̄ s̄ cās nō cognoscūt sic etiā ignis exurit
 absq̄ aliq̄ cognitōe. Est igit̄ q̄tū ad h' s̄ rī
 tudo iter iaiata et manu artifices q̄ opant
 absq̄ cāe cognitōe. sic ēt iaiata opant ut or
 diata ab aliq̄. supiori itellectu i. ppriū finē
 ita et manu artifices s̄ i h' ē d̄ria q̄ iaiā
 ta faciūt unū q̄d̄s suaz opatōnū p̄ natura
 s̄ māiū artifices p̄ s̄uetudinē. q̄ s̄ vi nē hē
 at iq̄tū ad vniū iclīat determinate. tū a natu
 ra differt i h' q̄ ē c̄c̄ ea q̄ sūt ad utrūlibz scū
 dū humanā cognitōez Naturalia ei n̄ s̄ s̄ue
 scim' sic d̄r. 2. ethicoz. Nec ēt cognitōe ca
 rētiū ē s̄ s̄ue scē. Nec aut̄ q̄ dicta sūt sic sunt
 s̄siderāda tāq̄ ex eis apparet q̄ aliq̄ n̄ sūt
 s̄siderāda secūdū q̄ ē p̄ticos. i. opatores
 ēē q̄d̄ p̄uēt ex p̄tis. sed secūdū q̄ aliq̄ habēt
 rōem de agēdis et cognoscūt cās agēdorū
 ex q̄d̄ rōes sumunt q̄d̄ p̄uenit architectori
 b' Deide cuz dicit Omio sciētis signum
 ē. p̄it secūdā rōnē q̄ talis ē. signū sciētis est
 posse docē q̄d̄ iō ē q̄a unū q̄d̄s tūc ē p̄fectū
 i actu suo q̄ p̄t facē altez sibi s̄ l' eut d̄r q̄rto
 metha. Sic igit̄ signū caliditatis ē q̄ possit a
 liq̄ calefacē ita signū sciētis ē q̄ possit docē
 q̄d̄ ē sciam i alio cāre. Artifices at̄ docē p̄nt
 q̄a cū cāf cognoscūt ex eis p̄nt d̄mōstrā. De
 mōstrā. at̄ ē silogism' faciēs scire ut d̄r p' po
 sterior. Expti at̄ nō p̄nt docere q̄a nō p̄nt ad
 sciam p̄ducē. cuz cām ignorent. Et si ea q̄ ex
 perimto cognoscūt aliis tradāt nō recipient
 p̄ mōm scie. s̄ p̄ mōm opionis uel credulita
 tis. Vn̄ p̄ q̄ artifices s̄t magis sapientes et
 sciētes ex p̄tis. Ampli' s̄ s̄uum r̄c. Donit
 terciā rōem q̄ tal' est. Cognitōes singulariū
 magis s̄t pprie sensib' q̄ alicui alteri cog
 nitioni cum ois cognitio singularium a sensu
 oriat. s̄z tam̄ nec vnum. i. nullū s̄ s̄uz dici'
 sapiētia. i. pp h' q̄ s̄ aliq̄ s̄ s̄uz cognoscāt
 q̄a tū n̄ pp qd̄ cognoscāt. Tact'. n. iudicat q̄
 ignis calid' ē nō tū apphēdit pp qd̄. g' exp'
 ti q̄ h̄nt sigulariūz cognitōnē cāz ignorātes
 sapiētes dici nō p̄nt. Deide cuz dic. Pri
 mūz igit̄. p̄pat qd̄ artē actiua' speculative. et
 c̄c̄ h'. d. f. Prio oñdit q̄ ars speculative ma
 gis est sapia quā actiua. Secundo videt cui
 dā obiectōi ibi. In moralib' at̄. Oñdit at̄
 qd̄ p̄mo d̄m ē tali rōe. In q̄buscūq̄ sciis l'
 artib' iucit id pp qd̄ hoies sciētes palis hoī
 busi admiratōe l' honore h̄nt ille scie sunt
 magis honorabiles. et magis digne noie sa
 piētie. Quilibet at̄ iucetor artis h̄et in admi

ratōe pp h' q̄ h̄z sensū et iudiciū et discretis
 nē cāe v̄lē alioz hoīuz s̄ s̄ū. et n̄ pp vtilitatē
 illoz q̄ iuenit. s̄z magis adittim' cū sapiētez
 sic sapientē ab aliis distinguēt. sapientes qd̄
 q̄tū ad subtilē iq̄sitionē cāz rei iuenit. disti
 guētē v̄o q̄tū ad inestigatōem differētiāz
 vni' rei ad aliā. V' al' ab aliis distinguētēz
 vt passine legat̄ q̄i i hoc ab aliis distinguūt.
 Vn̄ alia. t. h̄et differentē. g' scie aliq̄ sūt ma
 gis admirabiles et magis digne noie sapie
 pp eminentiorē sensū. et n̄ pp vtilitatē. Cuz
 igit̄ plures artes sūt repte q̄tū ad vtilitatē q̄z
 qd̄ sūt ad uite necessitatē sic mecanice qd̄a
 v̄o ad itroductōez i aliis sciis sic scie logica
 les illi artifices dicēdi s̄t sapiētiorz quoz scie
 n̄ s̄t ad vtilitatē iucēte s̄z pp ip̄z sc̄i cuiusmōi
 s̄t scie speculative. Et q̄ speculative scie n̄ s̄t
 v̄tē ad utilitatē p̄z p h' signū q̄a iā p̄tis. i. ac
 q̄stis l' reptis oib' huiusmōi q̄ p̄nt ēē ad itro
 ductōez i sciis n̄ ad necessitatē uite l' ad uolu
 pratē sic artes q̄ s̄t ordiate ad hoīuz d̄lectatō
 ones speculative n̄ s̄t pp huiusmodi repte.
 s̄z pp seipas. Et q̄ n̄ s̄t ad utilitatē iucēte. p̄z
 ex loco i q̄ iucēte. s̄t In locis. n. ill' p' r̄pte s̄t u
 bi p' hoies studuer̄ c̄c̄ talia Alia s̄ra h̄z Et p̄
 mū his locis. p' uocabāt. i. ab aliis occupatōi
 b' q̄scētes studio uocabāt q̄i necessariis ha
 būdātes. Vn̄ et c̄c̄ Egiptuz. p' iucēte s̄t artes
 mathematice q̄ sunt marie speculative a sa
 cerdotib' q̄ s̄t p̄cessi studio uacare t' d̄ publ
 co exp̄sas habebāt. sic ēt legi i. genesi. s̄z
 q̄a v̄l' noie artis fuerat et sapiētie t' scie q̄t
 idifferēt ne aliq̄s putz h̄ oia c̄c̄ noia synoima
 idē p̄nt' significātia h̄ac opy remouet t' re
 mittit ad libruz moralium. i. ad. vi. ethicoz
 ubi dictuz ē i q̄ differāt scia et ars sapiētia t'
 prudētia et itellect' Et vt breuit dicat sapia
 scia t' itellect' s̄t c̄c̄ p̄tē aie speculative quā ibi
 sciētificā aie appellat. Differunt at̄ q̄a itelle
 ct' ē h̄itus p̄ncipioz p̄moy d̄mōstrōis. Sci
 ētia v̄o ē p̄ctōis et cāis inferiorib'. Sapia
 v̄o s̄siderat cās p̄mas. Vn̄ ibidē d̄r cap̄t sci
 entiaz. Prudētia v̄o et ars ē c̄c̄ aie p̄tes pra
 cticā. q̄ ē rōcinatiua. de p̄tigentib' opabilib'
 a nobis Et differunt. Nā prudētia dirigit f
 actōib' q̄ nō insunt ad exteriorē mām s̄z s̄t
 p̄fectōes agētis. un̄ d̄r q̄ prudētia ē facta rō a
 gibiliū. Ars v̄o dirigit i factōib' q̄ i mās et
 teriorē trāseunt sicut h̄edificat' t' secar' v̄n
 d̄r q̄ ars ē facta rō factibiliū Deide cū d̄r
 Cui' at̄ grā. Oñdit ex p̄bitis p̄ncipale p̄po
 situz q̄. i. sapia sūt c̄c̄ cās. v̄n dicit q̄ h' cui'
 grā nē sermonē f acim'. i. rōcinatōez p̄dictā
 ē q̄a scia illa q̄ denoiat sapia videt esse circa
 p̄mas cās. et c̄c̄ i ma p̄ncipia. qd̄ qdem p̄z ex
 p̄bitis. Vn̄ usq̄q. n. tāto sapiētior ē quanto

magis accedit ad cāe cognitionē qđ ex p̄ba
ditis p̄ q̄a exp̄t̄ ē sapiētō eo qđ soluz h̄z sc̄luz
sic exp̄into. Et artifex ē sapiētior exp̄to quo
cūq̄. Et iter artifices architector ē sapiētō
manu artifice. Et iter artes et et sc̄ias. Specu
latiue s̄ magis sc̄ie q̄ actiue. Et h̄ oia ex pre
dictis p̄z. Vñ relinq̄t qđ illa sc̄ia qđ simplicit̄ ē
sapia ē circa cās. Et est simil̄ mod⁹ arguēdi
sicuti dicē⁹ Illud qđ ē magis calidū ē ma
gis igneū. vñ qđ s̄plr̄ ē ignis ē calid⁹ s̄plr̄.

uoniam aut

sciam zc. Postq̄ p̄b̄ ostēdit qđ
sapia sit qđā sc̄ia cē cās eris. h̄
mult ostēdere circa q̄les cās et cē q̄lia p̄ncipia
sit. Oñdit at̄ qđ ē circa cās maxime v̄les et
p̄mas et argumētā a diffin̄tione sapie. vñ
cē h̄. tria. f. p̄ colligit diff̄ntionē sapiētie ex
his qđ hoies de homine sapiēte. et sapientia
opinant̄. Secūdo oñdit qđ oia ista pueniunt
vñ sc̄ie qđ p̄siderat cās primas et uniuersales
ibi. Istoz at̄ oia zc. Tercia p̄cludit p̄positā
ibi. Et oib⁹ g⁹ zc. Circa p̄mū poit. vi. cō
ditiones hoīuz cōes qđ de sapiēte habent̄. p̄i
ma ibi. primū itaq̄ zc. qđ tal̄ ē. qđ cōter oēs
accipim⁹ sapiētē marie sc̄ire oia. sicut eū de
cet n̄ qđ habeat notitiā de oibus singularib⁹
Hoc. n. ē impossibile cū singularia sint infi
nita et infinita intellectu p̄bēdi n̄ p̄nt. Se
cūda poit ibi. postea zc. et ē ista qđ illū sapiē
tē ponim⁹ cē qđ ē possibil̄. i. potēs ex virtute
sui intellect⁹ cognoscē difficilia et illa qđ n̄ sūt
leuia comuniū hoīb⁹ ad sciēdū: qđ p̄mune ē
oibus sc̄ire. i. sc̄ibilia cognoscē. Vñ hoc ē
facile. et n̄ ē sophon. i. aliqd sapiētis et ad sa
pientē p̄ncēs. Et sic p̄z qđ id qđ p̄prie ad sa
piētē p̄tinet n̄ leuit ab oib⁹ cognoscit̄. Ter
ciā poit ibi adhuc certiorē zc. Et est qđ nos
dici⁹ illū sapiētē cē qđ de his qđ sc̄it h̄z certitu
dinē magis q̄ alii cōit habeāt. Quartam
poit ibi z magis cās dicēte zc. et ē tal̄. Illū
dici⁹ magis sapiētē i oī sc̄ia qđ pōt assignar̄
cās cuiuslibet q̄siti et p̄ h̄. docē. Quāta po
nit ibi. S̄z h̄c sc̄iaz cē. Et ē qđ illa d̄ nūero
sc̄iaz ē sc̄ia qđ p̄ se ē magis volūtāia. i. uoli
ta ḡa sc̄ie z p̄ ip̄z sc̄it qđ illa sc̄ia qđ ē cā quo
rūcūq̄ alioz p̄tigitū qđ p̄nt ex sc̄ia. p̄uēire cē
ē mōi necessitas uite d̄lecta. et huiusmōi alia
Sextā poit ibi Et h̄c sc̄iaz zc. Et ē tal̄ qđ
istā sapiāz d̄ qđ sc̄a ē mētio oīz cē l̄ dici⁹ ē ma
gis at̄giorē. i. digniorē famulante sc̄ia. Qđ
qđ ex p̄bitis itelli p̄. Nā i artibr̄s mechanicis
famulātes s̄ ille qđ erequūm māu opando p̄
cepta superiorū artificū quos. ā. architector̄s
z sapiētes notauit Et qđ magis p̄uēiat rō sa
piētē sciētis ip̄eratib⁹ q̄ famulātib⁹ p̄bat

p̄ duo. p̄ qđ sc̄ie famulātes patiunt̄ a superiori
b⁹ sciētis Artes. n. famulātes ordiant̄ i finē
superioris artis sic ars eq̄stris ad fines milita
ris. s̄z sapiētē secūdu omnes opionē n̄ decet
ordiar̄i ab alio s̄z ip̄z poti⁹ alios ordiar̄. Ne
inferiores architectores p̄suadent̄ a superiori
b⁹ q̄stū credit̄ superiorib⁹ artificib⁹ cē opāda
l̄ fieda Credit. n. nauifcor gubernatori do
cētū q̄lis d̄z cē foā nauis Sapiētū aut̄ n̄ p̄uē
nit ut ab alio p̄suadeat̄ s̄z qđ ip̄e aliis p̄suade
at suā suāz. Ille igit̄ sūt tales opiones. q̄s
hoies accipiūt de sapia et sapiēte Et qđ oī
b⁹ p̄i qđā sapiētē d̄scriptō formari ut ille sa
piēs dicat̄ qđ sc̄it oia et difficilia cē certitudi
nē et cās ip̄z sc̄ire p̄ se q̄rēs z alios ordinās
z p̄suadēs et sic p̄z qđ maior s̄llū. Nā oīm
sapiētē oīz talē cē z eo⁹ q̄cūq̄ ē tal̄ sapiēs est.
Deinde cū dicit. Istaz aut̄ zc. oñdit qđ
oia p̄dicta p̄uēiūt ei qđ cognoscit p̄mas cās z
uniuersales z eo ordie p̄fecturū qđ. ā. posuit
Vñ p̄mo p̄posuit qđ h̄nti sciētā nālē marie
insit oia sc̄ire qđ erat p̄mū. Qđ ex h̄ patz qui
cūq̄ sit uniuersalia aliquo mō sc̄it ea qđ s̄ sub
iecta uniuersalib⁹ qđ sc̄it ea p̄o. s̄z h̄it qđ mar
ie uniuersalia s̄ oia subiecta. Ergo ille qđ sc̄it
marie uniuersalia sc̄it quodāmo oia. De
ide cuz dic̄ S̄z fere zc. oñdit eū ē cē secūduz
tali rōne. Illa qđ s̄ marie a sc̄ibilibus remo
ta difficilia sūt hominib⁹ ad cognoscēdum.
Nā sc̄itina cog⁹ ē oib⁹ p̄mūis cū ex ea ois
hūana cog⁹ incipiūt sūmat. S̄z illa qđ s̄ marie
uniuersalia s̄ a sc̄ibilib⁹ imotilia. eo qđ sc̄it
figulariū s̄ qđ uniuersalia s̄ difficilia hoīb⁹
ad cognoscēdū. Et sic p̄z qđ illa sc̄ia ē diffi
cillia qđ ē marie d̄ uniuersalib⁹. Sed p̄tra
h̄ uidet̄ cē qđ habet̄ p̄mo p̄hicoz. Ibi emz
d̄ qđ magis uniuersalia s̄ nobis p̄. nota. Il
la at̄ qđ s̄. p̄ nota s̄ magis facilia. S̄z dō
qđ magis uniuersalia secūduz simplicē app̄hēsi
onē s̄. p̄. nō. Nā p̄ intellectu cadit̄ es vt̄. M.
dic̄. et p̄us in intellectu cadit̄ aial. qđ h̄. Sic
em̄ in eē nē. qđ de potētia i actū. p̄cedit p̄us
ē al̄ qđ h̄o ita i ḡione sc̄ie. p̄us i intellectu p̄ci
pit̄ al̄ qđ h̄o. S̄z q̄nt̄ ad inuestigationē nālū
p̄prietatū et cāz p̄us s̄. nota min⁹ p̄mūia
eo qđ p̄ cās p̄ticulares qđ s̄ uni⁹ q̄is ut sp̄i
p̄uēim⁹ i cās uniuersales. Ca at̄ qđ s̄ uniu
ersalia i causādo s̄ posterū nota qđ. ad nos. s̄z
sit p̄ nota secūduz nāz. q̄uis uniuersalia p̄
dicationē sit aliquo mō p̄us qđ. ad nos. nota
qđ min⁹ uniuersalia s̄ n̄ p̄us nō. quā singula
ria. Nā cog⁹ sc̄it qđ cognoscitū sigulariū
i nobis p̄cedit cognitionē intellectuā qđ vñū
faciēda ē et vñ in h̄. qđ marie uniu
ersalia. n̄ d̄c̄ simplicē ē difficilia. s̄z fere. Illa
.n. qđ s̄ a mā p̄it̄ sepata secūduz cē sic s̄bē

Imateriales sūt magis. difficilia nobis ad cognoscēdū q̄ ē vniversālibilia. et iō ista scia. q̄ sapia dī q̄uis sūt p̄ma i dignitate. ē tū vlti mai adiscēdo: Deide cū dicit. Sciaz natura rē. ostēdit terciū eidē iēē tali rōe. Quāto aliq̄ scie sūt p̄ores naturaliter tāto sūt certiores. q̄d ex hoc p̄z: q̄z ille scie q̄ dicitur et ad ditiōe ad alias sūt min⁹ certe sciētis q̄ pau- ciora i sua p̄sideratōe p̄phēdūt. sicut arismet- rica certior ē geometria. Nā ea q̄ sūt i geo- metria. sūt et additōe ad ea q̄ sūt i arismetica Q̄d p̄z p̄siderem⁹ id q̄d v̄r q̄ scia p̄siderat v̄r p̄mū p̄ncipiū. s. vnitatē et p̄ncipiū. Dūctus .n. addit sup̄ vnitatē sūt. Nā ens indiuisibi- le rōne vnitatis p̄stituit. Et h̄ secūdū q̄ h̄t rōnes mēsure sūt p̄ncipiū numeri. punctus at sup̄ h̄ addit sūt. s. scie p̄ncipales sūt p̄stēio- res secūdū naturā vniversālibilia sciētis. q̄a subiecta eaz addunt ad subiecta sciaz vni- uersālibilia. sicut p̄z q̄ ēs mobile d̄ q̄ ē natural- pbia addit. s. ēs simpliciter d̄ q̄ ē methasifica r. s. ēs q̄tū d̄ q̄ ē methematica. g. scia illa q̄ ē de ete et marie vniversālibilia ē certissima. Nec ē triū q̄ dī eē ex pauciorib⁹ cū. s. dēm- sit. q̄ sciat oia. Nā vniversālibilia q̄d p̄phēdit paucio ad actū. s. plura i p̄o Et tāto aliq̄ scia ē certior q̄to ad sui subiecti p̄sideratōem pauciora actū p̄sideranda regrunt. Vn scie opatiue sūt incertissime: q̄a ōz q̄ p̄siderēt mul- tas singulariū opabiliū circūstāntias. Deī de cū dicit. Est et doctrix rē. ostēdit q̄tū ei- dē iēē tali rōe. Illa scia ē magis doctrix n̄l doctrix. q̄ magis p̄siderat cās. Illi. n. soli docēt q̄ cās d̄ siglis dūt q̄ scir p̄ cās ē et do- cere ē sciētia i aliq̄. cās. s. illa scia q̄ vniver- salia p̄siderat cās p̄mas oīz cās p̄siderat. v̄n p̄z q̄ ipa ē marie doctrix. Deide cū di- cit. Noscē rē. ostēdit q̄tū eidē iēē tali rōne. Illaz sciaz marie ē scire et cognoscē. Eaz cā. i. p̄p scipas et nō p̄p alias q̄ sūt de marie scibilib⁹. s. ille scie q̄ sūt d̄ p̄mis cās sūt de ma- rime scibilib⁹. igit ille scie sui grā desiderāt Primā sic p̄bat. Qui desiderat scire magis scire magis desiderat. s. maria scia ē de ma- rime scibilib⁹. g. ille scie sūt magis desidera- te p̄p scipas q̄ sūt de magis scibilib⁹. Scōz p̄bat sic. Illa ex q̄b⁹ et p̄p q̄ alia cognoscūt sūt magis scibilia. h̄iis q̄ p̄ ea cognoscūt. s. p̄ cās et p̄ncipia alia cognoscūt et nō eoz. g. rē: Deide cū dicit marie. ostēdit. sicut iēē eidē et rō tal. Illa scia se h̄z ad alias ut p̄n- cipal sive ut architectōica ad seruile sive ad famulātē q̄ p̄siderat cās finalē cui⁹ cā agen- da sūt singla sicut appet i his q̄. s. diximus Nā gubernatō ad quē p̄tinet ul⁹ nauis q̄ ē fi- nis nauis. ē quasi architectō respectu nauifa-

toris q̄ ei famulat. S. p̄dicta scia marie p̄si- derat cās finalē rex oīz. Q̄d ex h̄. p̄z. q̄a h̄. e. cā agēda sūt sigla. ē bonū cuiusq̄. i. p̄tica- lar bonū. s. finis at bonū ē i vnoquoq̄ genē Ad v̄o q̄d ē finis oīz. i. ipi vniverso ē hoc q̄d ē optimū i tota n̄a. et hoc p̄tinet ad p̄side- rationē p̄dicte scie. g. p̄dicta scia est p̄nci- pal sive architectōica oīz aliaz. Deide cū dicit. Ex oib⁹ g. q̄ dicta sūt rē. p̄cludit et p̄dēs p̄clonē itēta. dicēs q̄ ex oib⁹ p̄dēs ap- pet q̄ i eāo sciaz cadit nom sapie q̄d q̄rim⁹. s. i illa sciaz q̄ ē thōrica. i. spectatua p̄moy p̄nci- pioz et cāz. s. at māifestū ē q̄tū ad ser p̄- mas cōditōes q̄ maxime p̄ncēt p̄siderantē vnūsales cās. s. q̄a sexta cōd. tāgebat finis p̄sideratōes q̄ apd antiquos nō manifeste po- nebat esse cā. ut. i. dicit iō special⁹ ostēdit q̄ h̄ p̄ditō ē eiusdē scie q̄. i. ē p̄sideratua p̄mar- cāz q̄a v̄z ipē finis q̄ ē bonū et e. cā sūt alia ē vna de numero cāz Vn scia q̄ p̄siderat p̄- mas et vnūsales cās ōz et q̄ p̄sideret vnū- uersālibilia finē oīum q̄d ē optimū i tota natura Quia v̄o n̄ actua rē Vnō circa q̄ v̄lēt p̄sideratō h̄ scie ostēdit q̄ sit scia ista Et cir- ca h̄. duo. s. p̄. ostēdit dignitatē hui⁹ scie se- cūdo ostēdit ad quē terminū ista scia p̄ueire conēt ipi ōz v̄o ei⁹ ordinē rē. Circa p̄mū facit quatuor p̄. ostēdit q̄ nō ē scia actua sed speculatiua. secūdo q̄ ipsa ē libera marie i b̄t S. ut dicit rē tercio q̄ n̄ ē humana ibi p̄z q̄ et iuste q̄rto q̄ honorabilissima ibi nec ea aliam. Prīmū ostēdit dupliciter p̄. p̄ rōne. se- cūdo p̄ signū ibi. Testat at h̄ac rē. p̄. g. p̄oit talē rōez. Nulla scia i q̄ q̄rit ipz scir p̄p se ipz ē scia actua s. speculatiua. s. illa scia q̄ sapia ē l pbia dī: ē p̄p ipz scir. g. ē speculati- ua et n̄ actua. Miorē h̄. mō māifestat Qui cūq̄ q̄rit fugē ignorātiā sic finē tēdit ad ipz scire p̄p scipm s. illi q̄ p̄bant q̄rūt fugē i gno- rātiā sicut finē g. tēdūt i ipm scire p̄p se ipm Q̄d at ignorātiā fugē q̄rūt. p̄z et h̄. q̄a illi q̄ p̄. p̄bati sūt rē q̄ n̄ p̄bāt. icipiūt p̄bati p̄p amā- rationē alicui⁹ cause. Illi tū a p̄n. et modo. q̄a a p̄n. ā mirabant dubitabilia pauciora q̄ magis crāt. p̄mptu. ut eoz cāe cognoscere s. postea ex cognitione māifestoz ad igitōez occultoz paulatī p̄cedētes icēpunt dubitare d̄ maiorib⁹ et occultiorib⁹ sic d̄ passioib⁹ la- ne videt de eclipsi ei⁹. et d̄ mutatōe figure ei⁹ q̄ variari videt. secūdū q̄ diuersimod se h̄z ad solē. Et sicut dubitauerūt de h̄iis q̄ sūt rē solē vt d̄ eclipsi ei⁹ et motu ipi⁹. et magni- tudie ei⁹. Et de h̄iis q̄ sūt rē astrā sic d̄ q̄ritate ipoz et motu eoz et ordie et aliis huiusmodi et d̄ tocū vni v̄si ḡione. Q̄d q̄dā dicebāt eē ḡiatū cāu q̄dā intellectu q̄dā amore. Costat

at qd dubi? r. Amiro ex ignoratia puenit. Cu enim aliquos manifestos effect? vidimus quoz ca nos later eoz tue cam amiratur et ex hoc qd amiratio fuit ca iduces ad phra p3 qd pho e aliqr phylomites .i. amater fabule. qd pprium est poetarum. Vn pmi q p mos qd fabulari de pncipiis rez fetaverit dca it poete thologizates sic fuit Perse? .7 q da a h q fuerit an lepre sapietes Ca aut qz phs ppa? poete e illa qa utq; circa mirada h fat. Na fabule ccqs vsat poete er qbusda mirabilib? pntur. Ipi et phi ex amiratoe moti st ad phad. Et qa amira? ex ignoratia puenit. p3. q. ad h? moti sut ad phad ut ig? ratiā effugaret Et sic di de p3 q sciaz psecuti sut. i. studiose qstert foli ad cognoscēd et n ca alie? us? .i. utilitatis Notad e aut q cu p? noie sapie uter nuc ad nomen pbie se inf fert Na p eod accipiut cu eiz atiq studio sapieie isstetes sophyn .i. sapietes vocaret pi ctagoras iterogat qd se ee pfiteret noluit se sapiete noiar sic sui accessdes qa h? pluptr osu videbat ee sz vocavit se ph3. i. amatore sapie Et eride nom sapietis unutu e i nom phi 7 nom sapie i nom pbie Qd et nom ad p posim aliqd fac Na ille vidi sapie amator q sapia n pp aliq sz pp se ipaz qrit Qui. n. ali qd pp alter qrit magis h? amat pp qd qrit qd qrit. Deide cu dic. Testat at h pro bar ide p signu dices: q h qd dcm e. f. q sa pientia l phra n sit pp aliq; utilitate qnta. sed pp ipaz sciaz testat accis. i. evet? q ee iglito res phre puenit. Na cu eis cucta fere existeret. q li ad necessitate vite. et q si ad pigrutiē i. ad voluptate q i qda vite gete pstitit et q se et ad eruditione necessarie. sic scie logicalca q n pp se qrit. sz vt inductorte ad alias artes. tē p? ceptit qri tal? prudētia. i. sapia. Ex q? p3 q n qri pp aliq; necessitate alia a se. sz pp se paz. Null? .n. qrit h? qd h? Vn oib? aliis bitis. ipa qnta e. nec pp aliqd aliud ipa qnta e. sz pp seipsa Sz vt dici? rē. Dic pbat secudu. f. q ipa sit libea. et vti talis rone. Ille hō ppe dr liber. q n e alti? ca. sz e cu sui ipi? Serui. n. dnoz sunt. et pp dnoz opant. 7 eis acqrut qeod acqrut. Libei aut hoies st rei ipoz. vt pote sibi acqreret 7 opa tes. sola at h scia e pp seipsa. g. ipsa sola e li bera iter scias. Et notad q h p? dupl? in telligi. vno mō q h? qd dr. h sola dmostrat oēs sciaz speculatiua. Et tē vez e q solū h? gen? sciaz pp seipm qrit. Vn 7 ille sole artes liberales dnt q ad sciēdu ordinat. Ille dō q ordinat ad aliq; utilitate p accēn hndā. di cut mechanicē sive seruales. Alio mō vt de mōstrer spālter istā phra. sive sapiaz. q e ee al

tillas casoga iter cas altissias et e final ca ut .s. dictu e. Vn oz. q h scia p sident ultimū 7 univrsale sine oium Et sic oēs alie scie i ea ordian sicut i sine Vn sola ista maxie pp se e Propter qd e iuste. rē. Dic pbat ter ciū. f. q nō sit humana. Et ee h? .d. f. p. oadit ppositū. .e. excludit quoz dā erere ibi Quas secudu Symoia rē Vndit aut ppo siti suū tali rone. Scia q e maxie libera nō pot ee ut possessio. nē illi? q multipliciter est ministra ut a cilla diana at nā i multis 7 q tu ad multa e ministra g. p dca scia nō e hu mana possessio. Vn aut hiana nā ministra i qtu multipliciter necessitatib? subdr Ex q? puenit q qnz ptermittit id qd e secudu seq redū pp ea q sūt necessaria vite sicut dicit tertio topicorū q phari meli? e q ditari. sz ditari qnz sit magis elligēd puta idigēti necessarius Ex q? p3 q illa sapientia tū pp se ipam qrit que nō ppetit homini ut possessio Ill eiz hē ab hoie ut possessio qd ad nutū hie pot r q libe p? uti. Ca aut scia. q pp se tm qrit hō n p libe uti cū frequer ab ea ipe diaf pp vite necessitate Nec et ad nutū sub e hōi. cū ad ea pfecte hō pueire n possit. Illud tm moici qd ex ea hē p pōdeat oib? .q. p alias scias cognoscūt Quas secud Symoia da. hic excludit errore cuiusdā Symoia poete q dicebat q soli dō ppetit hūc honorem hie q velit illā sciaz q e pp seipsa qreda. et n pp aliq. Sz n e dignū viro q n qrat illā scia etiā q e secudu suā p dicos. q. f. ordiat ad re cessaria vite. qd hō idiget Ille at error Symoia pueniebat ex aliquoz poetaz erroe q dicebat q res diuisa iuidet et iuidia ea q ad honore suū pntēn vult e s ab hoib? at tēptā. Et si i aliis rē hoib? iuidet. mlto magis hē iustū i h? .f. i scia pp se qnta q e heno rabilissima iter oia: Et secudu eoz opionē seq tur. q oēs ip? ecti st ifortuati. s. ortuatos. n ee hoies dicebat er prudētia doz q eis bōa sua cōicabāt. Vn er iuidia doz sua bōa cōi car nolētū seq q hoies ee pfectionē h? scie remanētes sit ifortuati Sz radix h? opio nis e falsissima qa n e puenies q aliqres diuisa iuideat. Quod ex h? p3 quia iuidia est tristitia d? pspirate alie? Qd qd accidē n p mli ga bonū alteri? estiat ab iuido vt ppi bōi di mutio. Deo at n puenit ee tristē cū nec sit ali cui malo subiect? Nec et p bonū alteri? ei? bonū dimini p? ga er ei? bōitate sic er idefi cieti fōte oia bōa effluit. Vn et Plato dixit q a dō e ois relegata iuidia. Sz poete n solū i h? .f. i aliis mētū sic i pua biū dr. Nec ea alia rē. Vndit qritū. f. q hec scia sit heno rabilissima tali ratione. Illa scia e maxie

honorabilis q̄ e marie diuina sic et ds hono-
rabilior e reb^o oib^o. s; ista scia e marie diu-
na. g^o e honorabilissima. Minor sic pbat aliq̄
scia d^o ee diuina duplr. et h sola scia vtroq;
mō diuina d^o. Vno mō scia diuina d^o quā de^o
h^o. Alio mō q̄ e de reb^o diuis. Qd̄ ar h sola
hēat h^o vtrūq; e manifestū. q̄a cū h scia sit d^o
fmis cāis et pncipiū. o; q; sit d^o do. q̄a ds h^o
mō itelligit ab oib^o vt d^o nūcro cāz eris. et
vt qd̄dā pncipiū rez. Itē talē sciaz q̄ e d^o do
et d^o fmis cāis. aut sol^o de^o h^o. aut si n̄ sol^o
lpe tū marie h^o. Sol^o qd̄ h^o. secundū pfectā
pphētionē. Marie vō hēti q̄tū suo mō ēt
ab hoib^o hētur. s; ab eis. n̄ vt possessio hēa-
tur. s; sic aliqd ab eo mutuat. Et his ar vl-
ter^o pcludit q; oēs alie scie sūt necessarie. ma-
gis q̄ ista ad aliq; vite vtilitatē. Vn^o. n. s; f^o
pp se q̄site. s; nulla aliay dignior ista pōt eē

Q; vō ei^o ordinē rē. hic ponit terminūz
i quē pficit ista scia. et dicit q; ordo ei^o p̄fir-
mat l terminat ad p̄riū ei^o. qd̄ erat i illis q; p̄-
illā sciam q̄rebāt. Sic ēti q̄natiōib^o n̄alibus
et motib^o accidit. Nā vnusq; mot^o terminat
ad p̄riū ei^o a q; mot^o icipit. Vn cū igitū sit
mot^o qdā ad sciciā. o; q; terminat ad p̄riū ei^o
a q; icipit. Iniciata. atē vt p̄dēs ē igitū h^o
scie ab admiratōe de oib^o q̄a p̄mi admira-
batur pauciora posteriorē vō occultiora. q̄
qdē admiratio erat si res ita se hēret. Sicut
anthōmata mirabilia. i. quidē mirabiliter
a cū accidē. Anthōmata eiz dñi q̄i p se acci-
dētia. Admiratur eiz hoies p̄cipue q̄n aliq; a
caū enūit h^o mō ac si eēt p̄iū l et aliq; cā d^o
terminata. Casualia. n. n̄ a cū sit d^oterminata et
admiratō ē pp ignoratiā cāe. Et iō cū hoies
nō dñi poterāt speculari cā rez. admirabant
oia q̄i qdā casualia. Sic admiratē p̄uersio-
nes solis q̄ sūt due. s. duos tropicos remalē
et estinalē. Nā itropico estinali icipit sol cō-
vū x̄i^o meridie cū p̄ri^o x̄i^o septentrionē ten-
dēt. In tropico aut remalē. Et ēt rē h^o q;
diameter n̄ ē p̄nsurabil^o lateri q̄drati. Cū. n. n̄
mēsurari videat eē sol^o i diuisibil^o sic sola
unitas ē q̄ n̄ mēsurat a^o. s; ipa om̄s numeros
mēsurat mix vidēt si aliqd qd̄ n̄ ē iduisibile
n̄ mēsurat ac per h^o. qd̄ n̄ ē minimū n̄ mēsurē
Cōstat aut q; diameter q̄drati z lat^o ei^o nō
sūt iduisibilia siue minima. Vn mix vidēt
si n̄ sūt p̄mēsurabilia. Cū. g^o p̄hye igitū ab
admiratōe icipiat oz ad p̄riū finire vl^o pficē
z ad id pficē qd̄ ē digni^o ut. puerbio vulga-
ri pōdet q; d^o q; sep. pficē ē i meli^o. Quod
aut sit illud. p̄riū z digni^o p; i p̄dictis mira-
bilib^o q̄a q̄n iā hoies discūt cās p̄dictoy n̄
mirāt ut geomet nō admirat si diameter sit
ip̄mēsurabilis lateri. Vt cū cāz h^o q̄a. s. pō-
tio q̄drati diametri ad q̄drati lateris nō ē si

cut pportio numeri q̄drati ad nūcū q̄dra-
tū s; sicut ppor. duoy ad unū. Vn relq̄ q;
ppor. lateris ad diētrū sit sic pportio nu-
meri ad nūcū. Et ex h^o p; q; cōmēsurari n̄
pnt Ille eiz sole lineē s; p̄mēsurabile q; p;
portio ad iuicē ē sicut pportio numeri ad
nūcū. Erat. g^o. finis h^o scie i quē pficē ebe-
m^o ut cās cognoscētes n̄ admiramur de nē ef-
fectib^o. P; igit et p̄dēs q̄ sūt nā h^o scie q̄a
ē speculatiua libera n̄ hūana. s; diuina et q̄ ē
ei^o itētiō i q; o; hē qonē z totā methodū et
totā hāc artē. Intēdit eiz cē p̄mas et uniuers-
ales rez. cās de q̄bus ēt igit et determi-
nat. Et pp hāz cognitōez ad p̄dictū terminū
puenit. ut. s. non admirēt p̄gnatis causis.

uoniam aut

māifestū h cāz rē. Doito. p̄he-
mio i quo ondit itētiōne huius
scie et dignitatē et terminū icipit. p̄seq sciēti-
am p̄fatā et diuidit i duas p̄tes p^o ondit qd̄
pores p̄hy de cāis rez ēdiderūt. ueritatē
hui^o scie icipit. p̄sequi i. r. lib. De ueritate
theorica rē. Prima aut pars diuidit i duas
primo ponit opinionē p̄hoz de cāis rez. r.
i probat eaf q̄tū ad h q; male dixerūt ibi. Er-
go cāiz rē. Circa p̄mū. d. f. p. r̄sumit ena-
mēatōez cāz quā i secūdo p̄hicoz diffusi^o fu-
erat. p̄fecat. r. p̄seqtur opinionē p̄hoz ibi
Accipiem^o tū rē. Dicit g^o p^o q; q̄a hoc
māifestū ē. s. q; sapia ē cāz speculatiuē dbe-
m^o icipē a cāis eay sciaz suūdo. Qd̄ ēt erro-
ne scie p̄gnū uidēt q̄a tē unū qd̄q; scidici^o
aliqd q̄n putam^o non ignorare cām. Cause
aut q̄tuplr dicūt q; una ē ipsa cā formal^o q̄ ē
ip̄a s̄bā rei p q; scit qd̄ ē una q; res. Cōstat. n
ut dictū ē. r. p̄hycoz q; nō dici^o aliqd eē ali-
cui^o nē p^o q; accepit forāz. Et q; forma sit
cā p; q̄a qd̄ez q̄ d^o q; ē aliqd r̄dduci^o ad cāz
formalē icipiedo a formis primis z p̄cedē-
do usq; ad ultiaz. P; ar q; q; q̄rit d cā z p̄n^o.
Vn p; q; forma ē cā. Alia nō cā ē material^o.
Tertia uō cā ē efficiēs q̄ ē Vn p̄ncipiū mo-
t^o Quarta cā ē final^o q̄ opponit eā efficiētē
secūdū oppōnez p̄ncipiū et finis. Nā mot^o i-
cipit a cā efficiēte z terminat ad cāz finalē.
Et h^o ē ēt cui^o cā sit aliqd z q̄ ē bonū vnus
cuiusq; nē. Sic igit cāz finalē p̄ tria notifi-
cat. s. q̄a ē finis mot^o et opōis z p̄ h^o op-
poit p̄n^o mot^o qd̄ ē cā efficiēs z q̄a ē p̄mū i f-
tētoe rōe cui^o d^o cui^o cā z q̄a ē p se appeti-
bile rōe cui^o d^o bonū. Nā bonū ē qd̄ oia appe-
tūt. Vn exponēs quō cā final^o efficiētē oppōat
dic q; ē finis q̄natiōis z mot^o quoz p̄ncipiūz
ē cā effi. Per q; dno vidēt duplicē finē istū
at. Nā finis q̄natiōis ē forā ipa q̄ ē p̄ si p̄-
at mot^o ē aliqd q̄sūt eē rē q; mouet d̄ hif d̄hē

sufficiēter se fecisse i li^o p^ohicoz ne ab eo ad p^oles diffusio expō cāz q^oreret. Accipiē^o tū cāz zc. Sic pōit opionē phoz de cāis et circa h. d. f. p. assignat rōez q^oz h faciēdū sit. Secūdo icipit p^oleg suā itētione. ibi p^omū qd igit zc. Dic g^o q^o q^ouis d^o cāis fetatū sit iphi cis. tū nūc accipiēdū ē opinioēs phoz q^o pri^o venerūt ad p^oscrutādū naturā etiū q^o p^o phati sūt d^o vitate q^o. a^oz. ga et ipi cās et p^oncipiū pō nūc. Nobis igit q^o eis supuēim^o p^osiderat^o eoz opioēs et ad p^ons. i. aliqd p^oabulū methedo .i. i arte q^o nē a nobis q^or. vñ et lra Boetii hz Accedētib^o igit ad op^o scie p^oope vie q^o nūc ē aliqd ēit. Alia lra hz. Supuēitib^o g^o q^o nūc ē ēit aliqd vite op^o via legenda ē sic. nobis igit supuēitib^o et q^o nē ē via. i. i p^onti methedo z arte p^osiderāda erit hoz opio q^o aliqd vite op^o. i. necessariū sicut opa. q^o sūt ad vite p^oseruatōez. vt itelligat q^o q^odā methaphora sti i loq^ondo. p^o q^o vite op^o quodlīz necessariū accipiēs. Vtilitas autē ē illa q^o aut ex p^odictis eoz iueim^o aliqd gen^o a cāis p^onūeratis aut magis credim^o hūis q^o mō diri^o de cāis q^o s^o sūt q^ovor Primū q^o igit zc. hic icipit ātū quoz phoz opinioēs. p^oleg. Et circa h. d. f. p. scitat alioz opioēs. z^o s^oprobat ibi. Ergo q^o d^o vñū. Circa p^omū. d. f. p. scitat singulorū opinioē de cāis. z^o colligit i sūma q^o dēā sūt ibi. Breuiter igit et fcapitulati zc. Dria p^o s^o i. d. p. pōit opinioēs p^otermittētū cāz for malē. z^o pōit opinioēs p^olonis q^o p^o cāz fōma lē posuit ibi. p^o p^odictas v^o p^ohyas zc. Circa p^omū. d. f. p. pōit opinioēs illoz q^o posuerūt p^oncipia aliq^os res māifestas. secūdo illoz q^o adī nenerūt et i seca p^oncipia. ibi Zencipp^o v^o zc. Circa p^omū. d. f. p. tāgit opiones ātiquoz d^o cā materiali. z^o de cā efficiēte ibi p^ocedētibus āt sic. Circa p^omū. d. f. p. pōit q^o d^o sēferē de cā māli opiones ponētūz cāz mālē g^oali. z^o p^o seq^o eoz opinioēs i spetiali ibi. Tales. n. zc. Circa p^omū. d. f. p. pōit q^o d^o sēferē de cā mate rialī. z^o q^o d^o sēferē de rez g^oatōe q^o d^o ex p^o seq^o bas ibi. Et pp^o h^o nec g^oari zc. Dicit g^o q^o plurimi eoz q^o p^ophati sūt de rez naturis po suerūt p^oncipia oīz eē sola illa q^o reducūt ad spēz cāe material. Et ad h^o d^o accipiēbāt q^otu or p^oditiones materie q^o ad rōan p^oncipiū p^ori nere vidēt. Nā id ex q^o res ē p^oncipiū rei esse videt. huiusmōi āt ē matēia. Nā ex materia dicit^o materiātū eē vt ex fēro cultellū. Itē illd^o ex q^o fit aliqd cū sit p^oncipiū g^oionis rei vi det eē cā rei. q^o res p^o g^oionē p^ocedit i esse. Er mā āt p^o res fit. q^o mā rez factōi p^oerisit. Et ex ipa ēt n^o p^o accidēs aliqd sit. Nā ex p^oio l^o p^o natōe aliqd p^o accidēs d^o f^oci s^oidici^o q^o ex ni gro fit albu. z^o illd^o videt eē rez p^oncipiū i

qd finalis oia p corruptōez r^osoluūt. Nā sicut p^oncipia sūt p^oma i g^oatōe. ita sūt vltia i r^osoluti one. Et hoc ēt materie mān^ose lē p^otingit. Quarto cū p^oncipia oz mān^o d^o videt eē p^oncipiū qd i g^oatōe et cōruptōe mān^o. Nā āt quā dicebāt eē substātiarei mān^o i oī trans mutatōe. Sz passioēs mutāt vt fōma et oia q^o adueniūt sup^o substātiā materie. Et ex his oib^o p^ocludebāt q^o mā ē el^om z p^oncipiū oīum eoz q^o sūt. Et pp^o h^o zc. hic pōit secūdaritū qd ponebāt q^o ex p^ocedētib^o seq^os. s. nihil si p^oliciter g^oari i cōruptū i ētib^o. Nā q^o fit ali qua muta^o eē passioēs substātia mān^ote non dici^o aliqd eē g^oiatū l^o cōruptū s^o p^oliciter. Sz solū secūdū qd sic p^osortes fit bon^o aut m^ost^o n^o d^offeri s^o p^oliciter. Sz f^oci h^o. Et s^o s^o q^o deponit h^o mōi h^oitū n^o d^o cōruptū s^o p^oliciter. Sz secū dū q^o d^o. Nā āt q^o ē rez substātia. secūdū eos sēp mān^o. Dis āt muta^o fit eē aliqua q^o aduēi ūte. vt passioēs. Et ex h^o p^ocludebāt q^o nihil g^oiatū l^o cōruptū s^o p^oliciter. Sz solū secūdū qd. Quāuis āt sic p^ouēret i ponēdo cāz māle tū diffēbat i ei^o pōne q^ontū ad duo. s. ad p^ota tē q^o qdā ponebāt vñ. qdā p^oles. et q^ontū ad spēz q^o qdā pōebāt ignē. qdā aquā zc. Sūt ponētū plura qdā h. qdā illa p^oncipia mālia reb^o attribuebāt. Tales zc. Sic icipit re citare opiones sig^ooz. de cā māli. et p^o ponit opionē ponētū vñā cāz māle. z^o ponētū p^oles. Ibi epedocles v^o. Circa p^omū tria fa cit q^o p^o opionē ponētū aq^o eē p^oncipiū oīz z^o ponētū aerē ibi. Anaximenes zc. z^o ponētū ignē ibi et ypassus zc. Circa p^omū. d. f. p. pōit opionē thales q^o dicebat aq^o eē rez p^oncipiū. z^o pōit opionis p^obationē ibi. p^o osā. n. zc. Dic g^o q^o Thalles p^oncps tal^o p^ohye. i. speculatiue dix^o aq^o eē p^omū rez p^oncipiū. D^o āt Thales speculatiue p^ohye p^oncps fuisse. q^o āt septē sapiētē q^o p^o theologos poete fuerūt ipe sol^o ad p^osiderādū rez cās se insulit aliis sapiētib^o eē moralia occupatis. Noia āt sex sapiētū. s. ista. p^om^o Thales millesi^o tpe Mo muli et ap^o hebreos tpe Abaz regis isrl. Se cūd^o fuit Dictag^o mitilen^o ap^o hebreos regnā te Seducchia et ap^o romāos Targno p^orefcō. Mii q^oz fuerūt. Solon atheniēsis. Chilo la cedemōi^o. Pythidi^o corinth^o. Elcobot^o li di^o. Myas p^ohemiē. q^o facit oēs tpe babiloni ce captiuitatis. Quia igit iter hos sel^o. Tha les rez nās seruat^o ē. suafq^o disputatioēs lit teris mādāns enicuit. iō hic p^oncps h^o scie dr. Nec dzicōnemēs videri si opiones hic tāgit eoz q^o solū d^o scia māli rētauerunt. q^o sūt ātiquos q^o nllā substātiā cognouerūt nisi cōpo reā et mobilē. oportebat q^o p^oma p^ohyā eēt sci etiā nālis ut i q^onto dicit. Ex hac āt pōne

alteri^o pcedebat. f. ad dō. q. terra esset sup
 aqua fundata. sic pncipiatur. s. suū pncipi
 um. Forfan enī. rē. hic poit rōes quibus
 Thales potuit iduci ad p̄dictā positōem. et
 p̄. ondit quō ad hoc iducebat ratōe. Secūdo
 quō iducebat p̄moy auctōitate. ibi. Et r. ali
 qui ātīgores. rē. Inducebat autē duplici rō
 ne vna q. sumit ex cōsideratōe cāe ipsius rei
 Alia q. sumit ex p̄sideratōe generatōis re
 rū ibi. Et q. cōctorum rē. h. g. media sunt
 ordinata. Nam ex p̄mo sequit secūdu. q. d. eiz
 ē alio pncipiū essēdi. ē etiā p̄mū pncipiū
 Tertiu aut sequit ex secūdo. Nā unīquōq.
 p corruptionē resoluit i id ex quo generatū
 ē. Quartus aut sequit ex r. et. s. Nā id q. d. p̄ce
 dit ḡnātōem rez. et remanet post cōruptōes
 o. ē ē se per manens. P. mō utebat tribus si
 gnis ad ostēdēdū aquā ēē pncipiū ēēndi re
 bus quoz pncipiū ē q. nutrimentū viuētū o. z
 ē hūidus. Creo dē autem viuētia nutrimentū
 et sūt et sic humor videt ēē pncipiū essēdi.
 Secūdu signū ē q. d. ē cuiuslibz rei cōporē
 et matē viuētis p. p̄p̄riū et naturalē caloz
 p̄seruatur. Calor autē ex hūore fieri videtur
 cū ipe hūor sit q. caloris mā. Vñ ex h. vid
 ē q. hūor sit reb. pncipiū ēēndi. tertiu signū
 ē q. d. uita alīs i hūido p̄. s. h. Vñ p̄p̄. dēcatō
 nē nālis hūidi al. morit r. p. ei. p̄seruatōes al
 substētat. Vñ ē aut viuētū ē ē. Vñ ex h.
 et p. q. hūor sit reb. pncipiū ēēndi. Et h. ē t
 tria signa se iūcē p̄secunt. P. o. ēz al. hūido
 nutrī q. calor nālis. hūido substētat. Et ex
 his duob. sequit q. viuēt. aial sit se per p. hūi
 dū. Id aut ex q. alig. s. i. er. q. alig. ēē cō
 sequit. ē pncipiū oib. q. ex illo ēē hnt. Et p̄p̄.
 h. accepit hāc op̄inōē q. hūor ēēt oib. p̄n
 cipiū. Sicut ē accepit signū ex rez. ḡno
 ne q. ḡnōnes viuētū q. s. nobillissia i. ētib.
 sūt ex semibus. Semia aut sine sp̄mata oīuz
 viuētū hnt hūmidā nām. Vñ ex hoc ē ap
 paret. q. humor ē ḡnātōis rez pncipiū
 Si aut oibus p̄dictis p̄iūgat. q. aqua ē hūi
 ditatū pncipiū sequit q. aqua sit p̄mū rez p̄n
 cipiū. Sūt aut r. alig. rē. Dic. ondit quō
 Thalles iducebat ad p̄dictā pōnē p. auctōi
 tates ātīgoy. et dic. q. alig. fuerūt ātīgores
 Thale et multū an. ḡnātōes hoīuz q. erāt tpe
 M. q. fuerūt p. theologizātes q. niri sūt hāc
 op̄inōē de nā habuisse. f. q. aqua ē pncipi
 um oīum. Ad cui. euidētū sciēdū est q.
 apud grecos p̄mī famosi i scia fuerūt qdam
 poete theologizātes sic dē. q. de diuinis carmia
 faciebāt. f. fuerūt aut tres. Orpheus. Mis
 sem. et Lin. quoz. Orphe. famosior fuit
 f. fuerūt aut tēpore q. iudices erāt i p̄p̄. iude
 o. Vñ p. q. diu fuerūt an. thalē. et multo

magis ante. M. qui fuit tempore. Alexan
 dri. Illi autem poete sub quibusdam enig
 matibus fabularum aliquid de rerum natu
 ra tradiderunt. Dixerunt enim quod. De
 ceanus ubi est marina aquarū aggregatio
 et thetis que dicitur dea aquarum sunt par
 tes generationis. Ex hoc sub fabulari simi
 litudine dantes intelligere aquam esse ge
 nerationis principium. Hanc sententiam
 alia fabulosa narratione uelauerunt dicen
 tes. q. sacramentum uel iuramentum deo
 rum erat per aquam quandam quam po
 ete dicunt stigen. et dicunt eam esse paludes
 infernales. Ex hoc autem q. deos dice
 bāt iurare per aquam dederunt intelligere.
 quod aqua erat honorabilissima ipsis deis
 quia sacramentum uel iuramentum fit per
 id quod est honorabilius. Hoc autē quod
 est prius est honorabilius. Perfectum enī
 precedit imperfectionem natura et tempo
 re simpliciter licet in uno aliquo imperfecto
 perfectionem precedat tempore. Vnde per
 hoc patet quod aquam extimabant prio
 rem esse ipsis diis quos intelligebant esse
 corpora celestia. Et quia isti antiquissimi
 aquam dixerunt esse rerum principium. si
 aliqua opinio fuit prior ista de naturalibus
 non est nobis manifesta. Sic igitur pa
 tet quid Thales de prima causa rerum dici
 tur extimasse. Quidam autem philoso
 phus qui uocatur Ppona. et in libro de aia
 Ppus nō fuit dignat. aliqd supaddere his
 ppter sue sciētie uel itelligētie ip̄fectiones
 Vnde i libro de aia ponit inter grossiores
 vbi dicitur q. posuit aquā esse animā r. p̄nci
 pium rerū sumens argūntum ex rerum se
 minibus ut hic dictū ē de Thalle. Vñ patet
 q. nihil addit supra. Thalē s̄miam. Vel po
 test intelligi q. q. ip̄fecte dixit nō reddidit
 se dignuz ut ei. s̄mīa hic cōtineret cum aliis
 Anaximenes aut. hic ponit op̄inōes po
 nētium aerē ēē pncipiū q. fuerūt dyogenes
 r. Anaximenes ponētes aerē porē aq. ēē nā
 lit. r. pncipiū oīum simpliciu corporū. f. q. tuor
 eloz. et p. p̄ns oīuz alioz. f. fuit at Anaxime
 nes. iiii. athalle. f. fuit at discipul. Anaximā
 dri q. fuit discipulus Thales Diogenes nō
 discipul. Anaximēis fuisse dē. Nec tñ d̄tia
 fuit iter op̄inōē Diogenis et Anaximēis
 ga Anaximenes aerē simplr. posuit pncipiū re
 rū Diog. aut dixit q. aer rez pncipiū ēē nō
 possz nisi q. p̄p̄es erat diuine rōis. Ex quo
 prouēit op̄io q. tāgū fmo de aia. Rō autē
 q. aerē ponebat rez pncipiū potuit sumi
 ex respiratione per quam uita animaliz re
 seruat. Et q. ex imutatione aeris uidentur

variari gñones & corruptōes rez. Et ypal
sus. hic poit q. duo pbi ypal⁹ et Erachitus
posuerit ignē eē pñū pñcipiū ut māz. Et po
suerit moueri ex c⁹ subtilitate sicut ifra di
eēt. Emp. No. rē. hic poit opinionē pone
rū plura pñcipia & mālia et p⁹. Empedoclis
q. posuit plura finita. Anar. No. rē. ponit g⁹ p⁹ o
pionē. Emp. qñtū ad duo p⁹. qñtū ad hoc. q.
tria pñcipia. f. aquā aerē & ignē dicit eē re
rū pñcipia addēs eis qñtū. f. terrā. 2°. qñtum
ad hoc q. illa ēt eleñta dixit sēp manē et nō
gñari nec corrūpi. sic zilli q. posuerūt vnā
cām māliē. f. p. pgregatōes hoz et dionē se
cū dū mltitudinē. et paucitatē dixit ex eis alia
gñari et corrūpi i qñtū illa qñtū p. cōcretōes
i unū et dis g⁹ gatōes ex uno diuidūt. Anar
No. rē. hic poit opinionē. Anar. q. fuit alē di
lipul⁹. Anarimeis q. fuit cōdisipul⁹. Dioge
nis patria quidem daconinius prior etate
q. Empedo. f. factis sine opib⁹ posterior
v⁹ q. a posteri⁹ p⁹hofari icepit. uel q. a i nūcro
pñcipioz min⁹ bñ dixit q. Empedo. Dixit
enī pñcipia mālia eē ifinita cū sit digni⁹ fini
ta pñcipia et pauciora accipē qd fecit Emp.
vt dī i pñ. pñicoz. Nō enīz solū dixit pñci
pia rez eē ignē et aquā & alia ela. sic Emp.
f. 3° a q. sit dñtū pñū vt caro. os medula.
et filia. quoz ifinitas mīmas pñcipia re
rū posuit ponēs i vnoquoq. ifinital ptes ho
rū siglorum i esse p. id qd i iferiorib⁹ vnūz
et alio gñari posse iuenit cū gñatōes reruz nī
dīcēt eē nisi p. sepatōes a mixto ut plani⁹ expli
cavit pñicoz. 2°. Dñtia at Anar. puenit cū
Empedo. f. q. gñō et cor⁹ rez nī ē nisi p. con
cretōem et discretōem pñū pñcipia ifinitaz
et q. alr nec gñari nec corrūpi pūit aliqd
S. huiusmōi rez pñcipia ifinita ex qb⁹ rez
fōe efficiūt pñāere dīx sēpima Cōcludit g⁹
az. q. ex pñdictis pñicoz opinioib⁹ pōt aliqs
cognoscere solā cām q. pñtinet sub spē māli.

Procedētib⁹ at rē. postq. posuit opionē
de cā māli. hic poit opionē d. cā efficiētē q. ē
unū pñcipiū mot⁹. Et diuidit i. d. p. pōit opi
ones eoz q. siplr assignauerūt cāz mot⁹ et
gñōis. 2°. pñq. opinioē illoz q. posue
rūt cām efficiētē. q. ē et pñcipiū boni et mali
i reb⁹ ibi. Post hoc si t. rē. Circa pñmū. d. f.
p. pōit rōnē cogētē ad ponēdū cāz mouētē
2°. ondit qñliter ad pōnēz diuersi diuersimod
se habuerūt ibi. Igitōio q. Thalē rē. Dic
g⁹ qdā pñy sic pcesserūt cā māli ponēda f. z
i pa rei euidēs nā dedit eis uīā ad vītatis
cognitionē i uētōem & coegit eos qñrē dubi
tatōem quādā q. iducit i cām efficiētē. q. tal
ē. Malla rez uel subiectū tñsmutat seipm

sicut lignū nō tñsmutat seipm ut eē co lectas
fiat nec es est libi cā tñsmutandi ut ex co
fiat. Na. va. f. 3° aliqd aliqd qd ē eis mutatiōis
cā. qd ē artifer. S. ponētes cāz materialem
vnā vel plures dicebāt ex ea sicut ex subie
to fieri gñatōem et corruptōes rez. g⁹ 3° q.
sit aliq. alia cā mutatiōis. Et h⁹ ē qñrere aliq.
gen⁹ pñcipiū et cāe qd noiatur. vñ mot⁹ rē

Igitōio. rē. h. ondit q. ad pñdictā rōem
triplr pbi se habuerūt. Illi enī q. illā uīā a
pñ⁹ terigerūt et dixerūt vnā cām materialem
nō multū se gñabāt i solutiōe h⁹ qñōis. Erāt
eiz pñtē rōem matricē cām mot⁹ pñit⁹ negli
gētes. Illi No. dicētes oīa unū eē q. p. pñc
tā rōnē deuicti nō valētes pūit ad assignā
dā cāz mot⁹ negauerūt totali motū. Dñi dū
rūt q. totū uīuersū ē vnū ēs immobile i q. dī
fēbāt a pñmū nālib⁹ q. dicebāt vnā cāz eē oīz
rez sbāz q. tñ mouēt p. rarefactōes et p. dena
tiōem. ut sic ex uno plura quodāmō fierēt. f.
nō dicerēt q. mutaret secūdū gñatōem et cō
ruptionē simpliciter. Hoc enī q. nihil siplr
gñaret uel corrūperit fuit atiq. opinio ab oī
b⁹ pñfessa ut ex sup. dicitis p. S. istis pñcō
rib⁹. p. pñū fuit dīe. q. totū ē unū immobile
sicut oī motu carēs. Dñi fuerūt Sonopho
nes. Permeides et Dellis⁹ ut. i. dicit. g⁹
3° q. illi q. dñt totū unū immobile nō trigerūt
itelligē eoz cāz. f. cāz mot⁹ q. ex q. motū sub
tūit frustra qñtū cām mot⁹ nisi tñ. Perme
nides q. iste et si ponēt unū secūdū rōes po
nebat tñ plura secūdū sēlū ut. i. dicit. Dñi
qñtū plura ponebat pūcēbat ei ponē plura
cās. quaz una esset mouens et alia mota. q.
sicut pluralitatē secūdū sēlū pōebat. ita cōpō
tebat q. ponēt motū secūdū sēlū. Nā ex uno
subiecto nō pōt intelli pñaritas cōstitutā ni
si p. aliq. mōm mot⁹. Tertii fuerūt q. plura
faciētes rez sbāz pñferūt pñdicte rōm ponē
tes cām mot⁹. Donebāt eiz calidū ul frigidū
cās uel ignē et terrā quoz igne utebant vt
hñte mobilē. i. motiūā nām. aq. No. et tra et
aere pñrio uel ut hñtib⁹ naturā passiuā et sic
ignis erat ut cā efficiēs alia No. sūt ut cā ma
terial⁹. P⁹ hos & at talia pñcipia. hic poit
opinionēs ponētū cāz efficiētē nō solum ut
principium motus sed etiam ut principium
boni uel mali in rebz. Et rē hoc duo fa
cit primo narrat eoz opinioēs. 2°. ondit i q.
i ponēdo cās defecerūt ibi. Igitōio isti sūt duo
Circa pñmū. d. f. pñrio poit opinioēs rōnē et
qbz mouebāt ad ponēdū aliā cām a pñc
tis. 2°. ondit qñō diuersimod cām posuerūt
ibi dicēs et aliqs rē. Dicit g⁹ primo q.
post pñdictos pños q. solū vnā cāz materialem
posuerūt ul plures corporales qz vnā crati

ut actiua alia ut passiuua. et p^o alia p^oma p^onci
 pia ab eis poita itez fuerit ab ipsa vitate
 coacti. ut aieba. i. sic supradictu est vt q^oreret
 p^oncipiū. h^otiū. i. v^o se habens ad p^odicta. s.
 cām bōi q^o qdē est cā fialis. s. ab eis nō pone
 ret nisi p^o accis ut s^ora parebit. Donebatur
 enī ab eis solū cā boi per mōz cause efficien
 tis. Et ad hoc cogebant q^o p^omissa p^oncipia
 nō sufficiebāt ad generandū nāz etiū. i. qua
 qd iuēiunt aliq^o bñ se h^ose. Qd dēstrat cō
 seruatio corpoz i p^oriis locis eē que corru
 punt Et ulterio^o utilitates q^o p^ouēiunt ex p^ori
 b^o aliuz q^o h^o mō dispoite iuēiunt secūdu q^o
 p^oguit ad bōuz eē alio huiusmōi āt bōe dis
 ponis nel hitudinis quā qdā res iā hñt qdā
 addipiscit p^o aliquā factōez nō sufficiēt poi
 tur causa vel ignis vel terra vel aliquod. tali
 um corporum qa ista corpora determinate
 agunt ad unū secūduz necessitatē propriaz
 formarum sicut ignis calefacit et tendit sur
 sum aqua vero infrigidat et tendit deorsum
 Predictae autē utilitates et bone dispositio
 nes rez etigūt h^ose cām non determinatam
 ad unū tm. cū in diuersis al^o b^o diuersimode
 inueniant ptes dispoite. et in unoquoq^o secū
 dum p^ogrentiam ipsoz nature Vnde non
 ē conueniens q^o ignis vel terra vel aliquod
 huiusmodi sit causa predictae bone hitudi
 nis rez nec fuit conueniens q^o ipsi hoc etti
 mauerūt nec itez bñ se h^oz dicere q^o sint āthō
 mata. i. p^o se emientia et casualia. et q^o a for
 tuna tm imutae eoz caliditas s^o aliq^o eoz h^o
 dixerūt ut Empedo. et q^ocuq^o posuerunt cāz
 materialē tm sic p^oz secūdo p^ohicoz. Quod
 tamen p^oz et eē fallū p^o h^o huiusmodi bone
 dispositiones inueniunt uel sepe^o uel i maiori
 pte Ea aut que sunt a cām uel fortuna nō sūt
 sic sepe^o s^o nec ficut frequēter sed ut raro. Et
 p^opter h^o necessarium fuit altez inuēire p^onci
 pium bone dispois rez. preter q^otuor elta
 Alia s^o h^o necipi āthomato et fortune z
 idē s^o s^o q^o p^om^o. Dicens et aliq^o zē. hic
 ponit i spetiali opinione de p^odicto p^oncipio
 et p^o ponit opinione ponētū unam causā
 secūdo ponētū duas ibi. Quomā uero cō
 traria bois zē. Circa primū. d. f. primo po
 nit opinione ponētū causam primaz effici
 entem intellūz. z. ponētū amorem ibi s^o
 spicatus aut ibi est zē. Dicit ergo q^o p^o
 predictam rationem aparuit aliquis dicens
 intellectum esse in tota natura sicut est i aiāli
 bus et ipsū esse cām mūdi et ordinis toci^o. i.
 uniuersi i q^o ordine p^osistit bonū toci^o uniu^o
 cuiusq^o Et h^o purificauit pores p^ohos ad purā
 vitatē eos reducēs. q^o icōueniētia dixerūt hu
 iusmōi cām ū tāgētes. Adāc āt iniaz māifeste

tāgit. Anax. s^o cāz huiusmōi s^olam p^oferēdi
 dederit ei p^o qdē ali^o p^oh^o s. f. hermocū^o clau
 zomeni^o vñ p^oz q^o illi q^o sūt opinati sic simul
 posuerunt idē reb^o eē p^oncipiū q^o bñ h^o ēret se
 z q^o eēt vñ p^oncipiū mot^o ē. Suspiciatus
 ē aut. Poit ibi opionē ponētū. amorē eē p^o
 cipiū primuz. que tam nō ita exp^ose. uel pla
 ne posuerūt. Et iō dicit q^o suspitio fuit ap^o
 aliquos q^o Eryod^o p^o q^osiuisset huiusmōi p^o
 cipiū bone hitudinis rez uel q^ocuq^o alius po
 suit amorē aut desiderū i rebus. Cū enīz p^o
 menides uniuersi gionem m^ofare tēptaret di
 xit q^o amor deoz p^ouidit oibus ut mundus
 constitueretur. Nec est contra sensum eius
 q^o posuit unum ens immobile q^o hic dicit qa
 hic ponebat p^ola secūdu sensum licet vñū
 secundum rationem. ut. s. dictū ē et infra dī
 cetur. Deos autem corpora celestia appel
 labat uel forte aliq^o s^obas sepatas s^o eriod^o
 dixit q^o p^o oium fuit cabos. et deidē facta est
 terra latior. vt eēt receptaculū alioz. Posu
 it eīz receptaculū alioz et locū p^oncipiū esse ut
 dī q^oto p^ohicoz posuit et rez p^oncipiū amorē
 quod cū decet oia imortalia Et hoc tō qa cō
 municatio bonitatis et amore p^ouenire uid
 tur. Nā beneficium ē signū et effectus amo
 ris. Vnde cū ex rebus immortalibus huius
 mōi corruptibilia eē habeāt et oēz bonā dis
 positionem oportet hoc amorī immortalū
 attribuere. Immortalia autem posuit uel
 ipsa corpora celestia uel ipsa p^oncipia ma
 terialia. Sic autem posuit chaos et amores
 quasi necessariuz sit in rerum existētiis eē
 non solum materiam motam sed et ipsam
 causam agentem. queres moueat et congrē
 get. quod videtur ad amores pertinere. Nā
 et in nobis amor ad actiones manet quia ē
 omniū affectionū p^oncipiū. Nā z timor z tri
 sticia et spes nō nisi ex amore p^ocedūt Qd āt
 amor p^ogreget ex h^o p^oz qa ipse amor ē unio
 qdā amatis et amati dū amās amati q^o se re
 putat. Ille āt. eryod^o an^o p^ohoz t^opa fuit i nūo
 poetaz Quis āt hoz sit p^oz. i. potior i snia
 v^oz ille q^o dixit amorē eē p^omū p^oncipiū l^o ille q^o
 dixit intellūz posteri^o poteit iudicari. s. v^obia
 get dō Et h^o iudiciū distributōez uocat qa
 p^o h^o unicuiq^o su^o grad^o attribuit dignitatis.
 Alia insla^o plani^o h^o. hos qd igr q^oo p^ogru
 at insir z q^o d^o h^o sit p^oz posteri^o poteit iudicari

uoniaz uero

zē. Sic poit opionē ponētū p^ori
 etatē i huiusmōi z rōem eos mo
 nētē q^o tal^o erat i rez nā uidbāt aliq^o eē p^oia bo
 nis qa i nā nō solū iuēt ordiatū z bonum sed
 aliq^o inordinatū et turpe. Nō potāt dici q^o

mala rōi habeant causam sed accidāt a cāu
 quia mala sunt plura melioribus .et praua
 sunt plura bonis simpliciter. Que aut sūt a
 cāu sine causa determinata nō sūt ut i pluri
 b^o sed ut i pauciorib^o. Vñ cū Priori sit cō
 trarie cause. o3 nō solū cāz rez ponē amorē
 ex quo pueniūt ordinatōes et bona s3 r odi
 um ex quo pueniunt fordiatiōes et turpia ul
 mala ut sic sigula mala et bona pprias cās
 hēant. Et q ista fuerit rō mouēs. Empedoz
 p3 si quis exequat sniaz ei^o et accipiat se ad
 sniam quā dicē noluit et nō ad uerba q iper
 fecte et q i balbuciēdo dixit Dixit. n. q amo
 ris est pgregare et odii. disgregaf. S3 quia
 et congregatiōe est rerum generatio et qua
 rebus est esse et bonum. per segregationem
 uero est corruptio que est nia ad non esse et
 malum. iam patet q noluit amorem esse cās
 agregatorum. i. bonorum. et odium esse cās
 malorum. Et ita si quis dicat q Empedo.
 fuit primus qui dixit bonum r malum eē sn
 cipta forsitan bene dixit. Si tamē secundū
 Empedo. fuit hoc q bonum ē causa omni
 um bonorum et malum omnium malorū. Qd
 enim aliquorum malorum posuit causam
 malū. f. corruptionis. et aliquorū bonorū bō
 num. f. gñonis māifestum ē. Sed quia nō
 sequebatur q omnia bona essēt per amicitia
 am nec omnia mala per odium cum distri
 ctio partium mundi adinuicem esset p odi
 um et confusio per amicitiam. et ideo non
 usq3 quaq3 posuit bonum causam bonorū
 et malum causam malorum. Isti igitur
 sicut diximus rē. hic offendit q i ponēdo p
 dictas causas deficiebant et primo loquitur
 generaliter de eis. Secundo specialiter ibi
 Anarag. igitur autem. rē. Dicit ergo primo
 q predicti phi. f. Anarag. et Empedo. usq3
 ad hoc peruenerunt. q posuerunt dual cās
 illarum qtuor. que sunt determinate i phi.
 .f. materiam et causam motus sed obscure
 et non manifeste tradiderunt quia non ex
 pmebāt q illa q cās esse ponebāt ad ista cāz
 gñā reducerēt. S3 i hoc q de cās posuerūt
 duas pueniēter assumillabant bellatoribus
 nō eruditis. qui ab aduersariis circūducti
 faciunt aliquādo bonos actus s3 nō per artē
 s3 a cāu. Quod hoc patet q a et si aliquan
 do accidit eis non tamen semp aut frēqnter
 Diliter ēt predicti phy nō sūt usi dicere qd
 dnt nec usi sūt sciētibus. i. sicut sciētes. Vñ
 alia. t. hē. S3 nec illi sciētā nechiū pparant
 sciētib^o drē qd dnt Qd ex h^o p3 q a cū pdēas
 posuisset fere nō sūt eis usi q a i paucis ptebā
 tur Vñ n^o det q n^o ex arte. s3 qdā iducti neces
 sitate eas casualiter iduxerūt. Anar. aut.

h ondit i q^o specialit^o edz usq3 defecerit et p^o
 d Anarago 2° d Empedo. ibi Empedo. dic
 g^o p^o q Anar. utit intellectu ad mūdi gñonē
 i q^o videt artificialit loq nō dubitās de cās
 gñonismūdi ex necessitate Alitit. i. pduc
 ipm intellectu nō ualēs reducē mūdi gñonem
 i aliquā aliā cām distiguetes res nisi in aliqd
 i se distinctū. et imixtū cuiusmōi ē intellect^o. S3
 i oib^o aliis assignat cās magis ex oib^o aliis
 q3 et intellectu sic i spālīb^o rez nis. Et Em
 pedo. rē. hic ondit i q^o deficiat et circa hoc
 .d. f. p^o ondit i q^o deficit. 2° qd ppriū paltis
 dixit ibi Empedo. igit. Dic ergo. p^o q
 Empedo. i determinādo d picularib^o rerū
 naturis plus utit cās a se positis. f. qtuor ele
 mētis. et odio et amore quā Anar. quia sim
 guloz generationē et corruptionē i pdictas
 causas reducit Nō autē Anar. i intellectum

Sed i duobus deficit. Primo q a nō suffi
 cienter huiusmodi causas tradit. Vñ enim
 eis quasi dignitatibus per se notis que non
 sunt p se nota ut dicit q rto phicoz dū. f. sup
 ponebat q i per se non i q lis determinato
 tpe dñabat i elemētis et alio tēpore determi
 nato amor. 2° q a in his que querit nō inēit
 illud quod est ab eo p fessū. i. suppositū. qua
 si principiū. f. q amor agreget et odii dis
 greget quia in multis locis o3. q ep^o amor
 fecernat. i. diuidat et odium concernat. i.
 agreget quia quādo ipsuz omne uniuersum
 in partes suas per odiuz distrahitur. i. deici
 tur quod est i generatione mūdi tūc omnes
 partes ignis in unum conueniunt et similit
 singule partes aliorum elementorum con
 cernuntur. i. ad unionem coniunguntur. sic
 igitur odium non solum partes ignis diui
 dit a partibus aeris sed etiam partes ignis
 coniungit adinuicem. Ep^o autem cum ele
 menta in unum conueniunt per amores quod
 accidit in destructione uniuersi tunc necesse
 est ut partes ignis adinuicem seperentur et
 similit singulorum partes adinuicem secer
 nantur. Men enim posset ignis ce miseri
 aeri nisi partes ignis adinuicem seperaren
 tur. Et similit partes aeris habent. nisi in
 uicem seelementa predicta penetrarent ut
 sic amor sicut coniungit aialia extranea ita
 diuidat similia secundum q sequitur et cūl
 pōne. Empedo. igitur rē. hic cōstēdit quo
 modo Empedo. p realis philosophis pro
 prium posuit et dicit q duo. primus posuit
 Vnum est q causam unde motus diuisit
 in duas contrarias partes Aliud est q cau
 sam materiale dixit esse quatuor elementa
 nō q utatur quatuor elementis ut quatuor
 s3 ut duobus quia ignem pparat aliis trib^o

quod ignis habet naturam activam et aliam passivam Et hoc potest aliis sumere et elementis rebus ab ipso est dicitur vel est et principis sue doctrine quod posuit. *Mia* ista habet et visibilia quod dicitur metrica sua philosophia asserit philosopho et huic concordat alia. t. quod dicitur. *Ex* rationibus. *Hic* igitur ut dictum est sic et totum primum posuit in principia quatuor et ea quod dicta sunt

eucip^o vero

27. *Hic* incipit ponere ponens eorum quod posuerunt de principis ponens extraneas non manifestas et primo illorum qui posuerunt plura principia rerum secundo illorum qui posuerunt tantum unum ens ibi. Sunt autem aliqui 27. Circa primum. d. f. primo ponit opinionem leucippi et democriti qui posuerunt principia rerum corporea. secundo posuit opinionem pictagoricorum qui posuerunt principia rerum incorporea ibi. In his autem 27. Circa primum. d. f. primo ponit opinionem democriti et leucippi de causa materiali rebus. Secundo de causa diversitatis quomodo. s. et materia plures res diversificatur in quo etiam appetit causa generatiois et corruptiois rebus in quo et cum antiquis philosophis conveniebant ibi. quoadmodum in unum 27. *Hic* igitur quod duo philosophi qui amici dicunt quod in omnibus sequebatur. s. democritus et leucippus posuerunt rerum principia plenus et inane. sive vacuum quorum plenum est ens et vacuum sive inane non ens

Ad huius autem opinionis evidentiam recurrendum est de hoc quod philosophus dicit in primo de generatione ubi diffusum eam tradit. Cum enim quidam philosophi posuissent omnia esse unum ens continuum immobile. quod nec motus sine vacuum esse potest ut videtur nec estia rebus distinctio ut dicebant cum primum itatis esse privationem et qua oportet intelligere corporum diversitatem nisi per vacuum non possent apprehendere. vacuum autem nullo modo esse ponerent supervenit democritus qui eorum rationi consensiens diversitatem autem et motum a rebus asserere non valens vacuum esse posuit et omnia corpora ex quibusdam indivisibilibus corporibus esse composita propter hoc non videbatur sibi quod sic ratio posset assignari quod ens unum magis in una parte esset divisum quam alia. unde ne poneret totum esse continuum prelegit ponere ubique totum et totaliter esse divisum quod esse non posset si remaneret aliquid divisibile in divisum. *Huiusmodi* autem indivisibilia corpora. invicem coniungi non possunt nec esse ut ponebat nisi vacuum mediante quia nisi vacuum inter duorum interveniret oporteret ex eis duobus unum esse continuum quod ratione pre-

dicta non ponebat. *Sic* igitur unusquisque corporis magnitudinem constitutam dicebat ex illis indivisibilibus corporibus in partibus indivisibilia spatia et ex omnibus istis spaciis vacuis ipsis indivisibilibus corporibus interiacentibus que quidem poros esse dicebant. *Ex* quo patet quod cum vacuum sit non ens et plenum sit ens non magis ponebat rei constitutionem ens quam non ens quia nec corpora magis quam vacuum nec vacuum magis quam corpora sed ex duobus simul dicebat ut dictum est corpus constitui. *Unde* predicta duo ponebat rerum causas sicut materiam. *Et* quemadmodum 27. hic ostendit in quo conveniebant predicti philosophi cum antiquis philosophis ponebant unam tantum materiam. *Ostendit* autem quod conveniebant cum eis in duobus. *Primo* quod quia sicut sunt ponentes unam materiam et ex illa materia una generabat aliam secundum diversas materie passiones que sunt raris et densis que accipiebant ut principia omnium aliarum passionum ita et isti. s. democritus et leucippus dicebant quod cause differetes erant aliorum. s. corporum constitutorum ex indivisibilibus vis quod per aliquas differentias illorum indivisibilium corporum et pororum diversa entia constituebantur. *Has* autem differentias dicebat esse unam secundum figuram que attenditur ex hoc quod aliquid est angulatum circulare et rectum alia secundum ordinem que est secundum primum et posterius alia secundum primum que est secundum antea et retro. destrum et sinistrum sursum et deorsum. *Et* sic dicebat quod unum ens differt ab alio ut primo. i. figura ut dicitur tigi. i. ordine vel tropi. i. pone. *Et* hoc probat per exemplum litteris grecis enim differt ab figura in quibus una littera differt ab alia si figura sic et in litteris differt una ab altera secundum ordinem nam quedam ante aliam ordiantur. *Una* etiam differt ab altera pone sicut apud nos videmus quod seminocales postliquidas ponunt non possunt ante quas ponuntur in eadem silaba sic ergo per triplicem diversitatem in litteris ex eisdem litteris diversimode se habentibus fit tragedia et comedia ita et eisdem corporibus indivisibilibus diversimode habitibus sunt diverse species rebus. *Aliud* vero in quo conveniebant isti philosophi cum antiquis est quod sicut antiqui neglexerunt ponere causam ex qua motus inest rebus ita et isti licet illa indivisibilia corpora dicerent esse per se mobilia. *Sic* ergo patet quod per predictos philosophos nihil dictum est nisi de duobus causis. s. de causa materiali ab omnibus et de causa movente a quibusdam. *In* his autem 27. hic ponit opinionem pictagoricorum ponentium nomen res esse substantias rerum. *Et* circa h. d. f.

pmo pot opiniones de rez sba. Secundo d
 rez pncipis ibi. Sz cui gra aduenit. Cir
 ca primu ponit duo ex qbus iducebat ad po
 nendu numeros ee rei u sbas. Secundo poit
 ibi. Ampli aut armoniaz zc. Dicit ergo
 q pictagorici phi fuerunt in his. i. cotepanei
 aliquibus dcoru pboru et an hos qa fuerunt
 qbasda priores. Sciendu e aut duo fuil
 se pboz gna. Na qdaz uocabant Yonici q
 morabant i illa terra q nuc grecia dicit. Et
 isti supferut pncipiua Thale ut supradictu
 e. Alii phi fuerut Ytalici i alia pte ytalie q
 quoda magna grecia dicebatq nuc Apulia
 et Calabria dicit quoz pboz pnceps fuit
 pictagoras natioe sau latinus sic dei a qua
 da. Calabrie ciuitate. Et h duo pboru gna
 simal pcurrerut. Et ppter hoc dicit q fue
 rut i his et an hos. Isti aut ytalici phi q z
 pictagorici di unti pmi produxerunt qdam
 mathematica ut ca. rez sensibilibus substati
 as et pncipia esse diceret. Dic ergo pmi qa
 ponit eos sut secuti. Ex hoc aut moti sunt
 ut mathematica itroduceret qa erat nutritu
 i eoz studio. Et ideo principia mathema
 ticoru credebant ee principia omniu etiu
 Consuetum est eni apud homines q p ca q
 nouerit de rebus iudicare uelint. Et quia
 inter mathematica numeri sut priores. ideo
 conati sunt speculari similitudines rerum
 naturalium et quantum ad esse et quantum
 ad fieri magis in numeris quam in sensibi
 libus eis que sunt terra et aqua et huiusmo
 di. Sic enim predicti philosophi passiones
 rerum sensibilibus adaptabant per quanda
 similitudinem ad proprietates ignis et aq z
 huiusmodi corporum ita mathematici ad
 aprabant proprietates rerum naturaliu ad
 numerorum passiones quando dicebant q
 aliqua passio numerorum e ca iusticie et qui
 aliqua ca aie et intellectus et aliqua e ca tpris
 et sic de aliis. Et sic passiones numerorum
 itelliguntur esse rationes. et pncipia quedam
 omniu apparentiu in rebus sensibilibus z q
 tum ad res uoluntarias qd designatur per iu
 sticiam et q tum ad formas substantiales re
 rum naturalium qd designatur p intellectu
 et anima et quatu ad accia quod designatur
 per tempus. Amp. zc. Dic ponit secudu
 motiuum. Considerant enim passiones ar
 moniarum. i. consonantiarum musicalium
 in eorum rationes. s. proportionem ex natu
 ra numerorum. Vnde cuz soni consonan
 tes sunt quedam sensibilia eadem ratione
 nisi sunt conati et omnia alia sensibilia se
 cundum rationem ideo secundum totam na
 turam assimilare numeris ita q numeri sut

primi i tota natura. Et propter hoc etiam
 extimauerunt q pncipia numeroru esset pri
 cipia oium entiu existentiu et totu celuz uibil
 aliud ee dicebant nisi quada nam z armo
 niu numeroru. i. proportionem qunda materi
 ale silles. pportoi q considerat i armoniis. Vn
 qucuqz hebant pfecta. i. manifesta q poterat ad
 aptare nueris et armoniis adaptabat et qntu
 ad celi passiones sic sut motus et eclipses et
 huiusmodi et quatu ad pres sic sut diuersi or
 bes et quatu ad totum celi ornatu sic sut
 diuere stelle et diuere figure i constelationi
 bus. Et si aliquid deficiebat i rebus manifestis
 qd no uideret nueris adaptari aduocabat
 .i. p si de nouo ponebat pinnatu ee eis ee
 negotiu. i. ad hoc q totu negotiu eoz quod
 erat adaptare sensibilia ad nueros pinnare
 tur du oia sensibilia numeris adaptaret sicut
 pz i vno ex. In numeris eni denariu uidet
 ee pfectus eo q e pms limes et pphendit
 i se omniu nueroz naz qa oes nueri no se ni
 si qda repeto denariu. Propter qd plo usqz
 ad x. faciebat nuerum ut dicit. iiii. pbycoz
 Vnde et pytagoras speras quemouent in
 celo dixit. x. qms notes solu hax sit appare
 tes: qa dephenditur vii ex motibus plane
 tarum octaua ex motu stelarum fixarum. Nona
 x. ex motu diurno qui est motus pmi. Sz
 et pytagoras addit decima q cet anticoma
 i. i. p trariu motu i inferioribus speris et pnt
 i cotrariu sonas. Dicebat eni ex motu celesti
 um corporum fieri quada armonia. Vn sicut
 armonia. fit ex pportioe sonoz priorum. s.
 grauis et acuti ita ponebat q i celo erat mo
 tus i oppositam ptem aliis motibus ut fieret
 armonia. Et secundum hanc ponem motus
 diurnus pertinebat ad decima spera q e ob
 oziente i occidentem i aliis speris reuolutis e
 rio ab occidentem orientem. Nona uo secudu
 eu ee poterat q p. reuoluebat omnes speras
 inferiores i iuu pmi motus. De his at est q ad
 opinionem aliam pictagore pntet determina
 tu e diffusus z certi i ultimis libris huius scie

ed cuius gra

tia zc. Dic poit opinionem pic
 tagoricoz de pncipis et zc. d
 f. primo ostendit qd ceteru pncipia extima
 bant. Secundo ad qd genus cause principia
 ab eis poita reducuntur ibi. Ex his igit am
 bobus zc. poit autem circa primu tres opi
 niones secunda incipit ibi. Eorundem au
 tem alii zc. tertia ibi quemadmodum uidet
 Dicit ergo primo q huius gratia uerit ad
 opiones pictagoricoz recitadas ut ostendit
 p eoz opiniones q se rez pncipia z quo rez

principia ab eis posita icidunti cas. s. positas
 Videntem pictagorici ponit nūmex ee pncipuz
 etuz qñ nūmex 7 passioes numeri esse
 sic passioes etuz et sic hit ut p passiones in
 telligamus accia. citofisumtia. p hit accia
 pmanētia Sic pōebat q passio alicui nūme
 ri secunduz quam dicitur aliquis numerus
 par. erat iusticia propter eq̄litatez diuisionis
 qa talis numerus equaliter p media diuidi
 tur usq; ad vnitatē sic octonari⁹ i duos q̄ter
 narios q̄ternari⁹ nō. i. d. binarias et binari
 us in. d. unitates. Et si mō alia accia reruz
 affimilabat accidentib⁹ nūmexoz. Principi
 a nō nūmexoz dicebat esse p par 7 ipar que
 sunt pme nūmexoz dñe. Daresq; nūme
 ruz dicebat esse pncipuz ifinitatis iparem
 nō pncipuz finitatis sic expoitur. s. phico
 ruz qa ifinituz i reb⁹ precipue videt sequi di
 uisionē p̄tinui. Par at ē nūmex ap̄ dioni.
 Impar enis sub se nūmexum pares pcludit
 addita unitate q̄ idiuisionē causat. Probat
 et h⁹ qa nūmexi impares p ordinē sibi addi
 ta semp̄ retinet figuraz q̄drati. Dares autē
 figurā uariant. Ternari⁹. n. unitati que est
 pncipiū nūmexoz addit⁹ facit q̄ternariū qui
 p̄mus est quadrat⁹. Nā bis duo quatuor sūt
 Rursus quaternario qnari⁹ addit⁹ q est im
 par secundum nonenariū p̄stituit. qui etiam
 est quadratus. Et sic de aliis. Si vero bina
 ri⁹ q est p̄mus par unitati addat. triangula
 rem nūmexum constituit. s. trinariū Cui si
 addat quaternariū. qui est secund⁹ par con
 stituit octuplūgulum nūmexum qui ē septena
 rius. Et sic deinceps nūmexi pares sibi inui
 cem additi figuram non eandem seruant.
 Et hac ratione ifinitum. attribuebant pa
 ri. finitum nō impari. Et qa finitū ē ex par
 te forme cui competit vis actiua. ifinitum
 vero ex parte materie. cui competit vis passi
 uo ideo pares nūmexo dicebant esse feminas
 impares vero masculos. Et his uero duob⁹
 s. pari et impari finito. et infinito non solū
 nūmexum constituebat. sed etiam ipsuz unū
 i. unitatem. Vnitas enim et par est in tute
 et impar. Omnes enim dñe nūmexi unitati
 conueniunt in uirtute. quia quecunq; dñe nu
 meri in unitate resoluntur. Vnde in ordi
 ne imparium. primum inuenitur unitas Et
 similiter in ordine parium et quadratorum
 et perfectorum nūmexorum et sic de aliis nu
 meri differentiis: quia unitas licet non sit
 actū aliquis numerus est tamē omnis nūme
 rus uirtute. Et sicut unum dicebat compo
 ni ex pari et impari ita nūmexum ex unitati
 bus. celum uero et omnia sensibilia ex nūme
 ris. Et hic erat ordo principiorum quez po

nebat. Eorundem autem p̄. hic ponit a
 liā opinionem pictagoricorū de principijs
 dicens q̄ de nūmero eorundem pictagorico
 rum fuerunt aliqui qui non posuerunt unaz
 tantum contrarietatem in principijs sic pre
 dicti. sed posuerunt. e. principia secundum
 coelementacionem dicta. i. accipiendo unū
 quodq; illorum cum suo coelto. i. cum suo
 contrario. Et huius positiois ratio fu. t. ga
 n̄ solū accipiebāt. p̄ma pncipia. s. et p̄ia p̄
 cipia singulis rez generib⁹ attributa. Pone
 bant ergo primo finitum et ifinitum sicut
 et illi qui predicti sunt 7 p̄n̄ par et impar. q
 bus finitum et ifinitum attribuit. Et quia
 par et impar sunt prima rerum pncipia. et
 quia p̄mo ex eis causantur nūmexi. ponebāt
 tercio dñam nūmexorum. s. unum et plura
 que duo et pari et impari causabantur. Et
 quia ex nūmero constituebantur magnitudi
 nes secundum q̄ in nūmexis pōnem accipie
 bant nam secundum eos punctus nihil aliō
 erat q̄ unitas positionem habēs et linea du
 alitas positionem hās ideo p̄sequēter pone
 bant principia positionum Dextrū 7 sinistrū
 Dextrum enim inuenitur perfectum sinistrū
 autem imperfectum. Et ideo dextrum erat ex
 parte imparis. sinistrum ex pte paris. Quia
 uero naturalia super magnitudines meth
 maticas addunt uirtutem actiuam et passiuā
 iō vltorius ponebant principia masculum 7
 feminam Masculum enī ad uirtutem acti
 uam pertinet. femineum ad passiuam quo
 rum masculum pertinet ad imparē. femi
 neum uero ad parē nūmexum. vt dictum
 est. Ex uirtute autem actiua. et passiuā sequi
 tur in rebus motus et quies. quorum mot⁹
 quia deformatem habet. et alteritatem in
 ordine ifiniti. et paris positioi. quies uero
 in ordine finiti et imparis. Dñe autem mo
 tum prime sunt circularē et rectum. Et iō
 p̄n̄ rectum et curuum principia posuerunt
 quorum rectum ad parē nūmexum p̄tinet
 vnde et lineam rectam dualitatem esse dice
 bant. Curuum uero siue circularē ratione
 yniformitatis pertinet ad imparē qui in
 diuisionem et forma unitatis retinet Nec
 solum ponebant principia rerum quantum
 ad actiones naturales et motus. sed etiam
 quantum ad actiones animales Et quan
 tum quidem ad cognitionem ponebant lu
 cem et tenebras. quantum uero ad appeti
 tum bonum et malum. Nam lux est cogniti
 onis pncipiū. tenebre nō ignorantie aperi
 bit Bonū etiā ē i qd appetitus rēdit Malū
 nō a q̄ recedit Diuersitas at̄ p̄fectiois. 7 im
 p̄fectiois nō solū nālib⁹ et uolūtariis uirtu

lib⁹ et motib⁹ incitur s; eti magnitudine et figuris. Que qd figure itelliguntur vt super uenientes substatiis magnitudinū sic uirtutes mot⁹ et actōes substatiis rez nāliū. Et ideo qm ad h⁹ ponebat qd rāgulare. i. qdratū. et altera pte lōg⁹. D⁹ aut qdratū figura constans ex quor laterib⁹ eqlib⁹ cui⁹ quor āguli sunt recti. Et pūcit tal figura ex ductu ali cui⁹ linee i seipaz. Vñ cū ex ipa unitate cāetur ad nūerū parem pūctet. I figura nō alia pte lōgior d⁹. cui⁹ oēs āguli sūt recti et lafa viciis sibi oppoita si eqlia nō tñ oia latera sunt eqlia omnibus. Vñ patet qd sic qdratū pūrgit ex ductu un⁹ linee i seipā ita figura altera parte lōgior ex ductu duaz lineaz in vñā. Et sic pertinet ad nūerū parē qm⁹ ē dualitas. Quod modū videt. rē. Dic ponit terciā opinionē. pietagoricōz dñs qd Almecon trigonatis sic dictus a ciuitate vñ oriund⁹ fuit videt suscipē qm⁹ ad aliqd idē qd p̄dicti pietagorici dixerunt. s. qd plura cōtraria sit r̄ncipia. Aut. n. accepit a pietagorici aut illi ab isto. Et qd utrūq; ēē potuerit patet p hoc qd fuit contēporanē pietagoricoz. ita tñ qd icēpit p̄hari pietagōa sene extite. Sed qualitercūq; fuerit multum siliter enūtiāuit pietagoricis. Dixit enī qd multa qd sunt humanaz. i. multitudo rez sēsbiliū est in quadam dualitate constituta intelligens per dualitatem opposita p̄ie. Sed tñ i hoc differet a p̄dictis qd pietagorici dicebant det̄minatas p̄trarietates ēē rez p̄ncipia. S; ille proiecit qm i ordiate ponēs quascūq; p̄rietates qd a fortūa ad mētem suā deuēiebāt ēē rez p̄ncipia sic albū nigrū dulce amarū et sic d̄ aliis. Ex his igit ābob⁹. rē. Dic colligit ex p̄dictis qd pietagorici de p̄ncipis scierunt r̄ quō p̄ncipia ab eis posita ad ali quod gen⁹ ēē reducātur. Dicit. g. quod ex ambobus p̄dictis. s. almecone et pietagoricis vna comunis opinio accipi potest. s. qd p̄ncipia entū sunt contraria quod non est ab aliis dictum. Quod intelligendum est circa causam materiale. Nam circa causam effie entem posuit Empe. contrarietatem. Antiqui uero naturales contraria posuerūt p̄ncipia ut rax et densum. contrarietatem tamē ex parte forme assignantes. Empe. uō estū p̄ncipia posuit quor elementa non tamen posuit ea p̄ncipia materialia. ratione contrarietatis sed propter earum naturas et substancias. Illi uero contrarietatem ex parte materie posuerunt. que etiam sunt ista contraria que isti posuerunt patet ex dictis. Sed quomodo p̄dicta p̄ncipia contraria ab eis posita possunt cōduci. i. reduci ad

p̄dictas species causarum nō est manifeste articulatum. i. distincte expressum ab eis. Tamen videtur quod huiusmodi p̄ncipia ordinentur rebus secundū speciem ēē cāe materialis. Dicunt enim quod substancia rerū constituitur et plasmatur ab istis p̄ncipiis sicut ex his que insunt quod est ratio cause materialis. Materia enim est ex qua fit ali quid cum insit. Quod quidez dicitur ad differēntiam priuationis ex qua etiam dicitur aliquid fieri non tamen inest sicut dicitur mulicum fieri ex non mulico.

unt autēz ali

qui rē. Dic ponit opinōes p̄horum de toto uniuerso sic de uno ente. Et circa hoc. d. facit primo ponit eoz opiniones in comuni. Secundo ostendit quomodo cōsideratio huius opinōis ad presentem tractatum pertineat et quomodo non. ibi igitur ad presentem rē. Dic ergo qd aliqui alii philosophi a p̄dictis fuerūt qui nūciauerunt de omni. i. de uniuerso. qd de una natura. i. qd totum uniuersum esset vnum ens uel una natura. Quod tamen nō eodem modo omnes posuerunt sicut infra patebit. Ipso tñ mō ergo diuersificati sunt nec bñ dixerūt. nec nāliū. Null⁹. n. eoz nāliū locut⁹ ē. qd motū reb⁹ subtrahūt. Null⁹ ē bene locut⁹ ē. qd pōnem ipossibilem posuerunt et p rōnes sophycas. sic p̄ p. p̄p̄corū.

Igitur ad p̄ntes h̄t. Dic ostēdit quō cōsideratio hui⁹ p̄ncipis ad p̄sentē tractatū p̄inet. et quō nō. Et p. ostēdit qd n̄ p̄inet si cōsideretur eoz pō. Secundo ostēdit qd p̄inet si p̄sideret rō uel p̄ncipis. mod⁹ ibi. S; qd secū dū cāz rē. dic g. qd isti p̄p̄ posuerunt tñ unū ens et unū nō pōt sui ipius ēē cā. p̄ qd ipi non potuerūt inuenire cās. Nā pō causaz diuersitatē in reb⁹ exigit. Vñ quātū ad p̄ntē p̄scrutacionē qd est de cās n̄ p̄gruit ut sermo de eis h̄atur. Secus autem est. de antiquis n̄alibus qui tñ ens posuerunt esse unum de qb⁹ d; h̄ sermo h̄ri. illi enīz ex illo vno generant multa sic ex mā. Et sic ponunt causas et causatū. Sed isti de quibus nunc agitur. alio modo dicunt. Non enim dicunt quod sint omnia secundum materiam ita qd ex uno omnia generentur sed dicunt qd simpliciter sunt vnum et ratio huius diuersitatis est qd antiqui naturales apponebant motum illis qui ponebant vnum. principium et unum ēē dñtes ipsum esse mobile. Et ideo per aliquē mōz motus sicut per rarefactionem et cōdē p̄sationem poterant ex illo uno diuersa generari. E. per hunc modum dicebant qd

nerari omne totū uniuersū secundū diuersita
 te q̄i partib⁹ ei⁹ inēit Et tñ q̄a nō ponebāt
 nariatēem secundū substantiā nisi secundū
 accitiā ut. s. dicitū ē iō reliquebat q̄ ro
 tum uniuersū ēēt unū secundū substantiā di
 uersificatū tñ secundū accidētia Sed isti di
 cebāt illud q̄ ponebant ēē unūz penitus
 immobile. Et iō ex illa uno nō poterat aliq̄ di
 uersitas rerum cārī 7 pp̄ h nec scdm substan
 tiā nec scdm accidētia pluralitatē i reb⁹ po
 nere poterāt. Sz qdā scdm tñ 7c. Dic
 ondit quomō eoz opio p̄treat ad p̄tēē p
 scrutatiōez et p̄mo ḡnāliter de oibus. Scdō
 specialr de parmēide ibi Igit̄ hū. dic̄ ḡ. p̄.
 q̄ lz diuersitatē reb⁹ auferrent et p̄ p̄ns cā
 litatē tñ eoz opio ē pp̄ria p̄nti i q̄ntū scdm
 tñ q̄ntū dicēt q̄ntū. s. ad mōz ponēdi et q̄ntū
 ad rōem positionis. Demenides. n. qui fuit
 vn⁹ ex eis uidet̄ tāgē unitatem secundūz rō
 nē. i. ex pte forme. Argumētā enim sic
 Quicqd̄ ē p̄ter ens ē nō ens et qcquid ē n̄
 ēs ē nihil. ḡ. qcqd̄ ē p̄ter ens ē nihil. Sed
 ens est unūz. Ergo quicqd̄ est p̄ter unūz ē
 nihil in quo patet q̄ p̄siderabat ipsā ratio
 nem essēdi que uidetur esse una quia non
 p̄t̄ intelligi q̄ ad rationem entis aliquid su
 perueniat per quod diuersificetur quia illō
 quod superuenit enti oportet ēē extraneuz
 ab ente. Quod autē ē huiusmōi ē nihil Vn
 denon uidet̄ q̄ possit diuersificare ēs sicut
 et uidemus q̄ differentie adueniētes generi
 diuersificāt ipsū q̄ tamen sunt p̄ter substantiā
 eius. Non enī p̄ticipant differētie gen⁹ ut
 dicit̄ q̄rto topicorum. Aliter si genus esset d̄
 substantiā differētie in diffinitionibus ēēt nu
 gatio demū poito genē adderetur differen
 tia si de ei⁹ substantiā esset genus sicut ē nu
 gatio si species adderetur. In nullo ēt diffe
 rentia aspetie differret. Ea uero que sūt pre
 ter substantiāz entis oportet ēē non ens. Et
 ita nō possūt diuersificare ens. Sed in hoc
 decipiebantur quia utebātur ente quasi una
 ratione et una natura sicut est natura alicu
 us generis. Hoc enī est impossibile. Ens
 enim nō est genus. sed multipliciter dicitur
 de diuersis. Et ideo i primo pbificorum di
 citur q̄ hec est falsa ēs est unum. Non enim
 habet unam naturam sicut unum genus uel
 una species sed Dellissus considerabat
 ens ex parte materie. Argumentabatur e
 nim ex unitate entis ex eo q̄ ens non genera
 tur ex aliquo priori quod proprie pertinet
 ad materiam que est ingēnita. Arguebat e
 nim sic quod est generatum habet principi
 um ergo quod non est generatum non habet
 principium. Ens n̄ ē ḡnātū ḡ. n̄ habet p̄nci

piū Qd̄ aut̄ caret p̄ncipio et sine caret. ḡ. ē
 finitū. Et si ē finitū ē immobile q̄a finitū nō hē
 ē se q̄ moueat Qd̄ aut̄ ēs nō ḡnēt p̄bat sic
 q̄a si ḡnāt aut̄ ḡnāt ex ēte aut ex n̄ ente. Nō
 ex n̄ ente q̄a n̄ ēs ē nihil et ex nihilo nihil fit
 Nec ex ēte q̄a sic aliqd̄ ēēt an̄ q̄ fiet ḡ. nullo
 mō ḡnatur In qua qdē rōne p̄z q̄ tetigit ēs
 ex pte materie q̄a nō ḡnari ex aliq̄ p̄mo ēte
 materie ē Et q̄a finitū p̄tiet ad formā ifini
 tū vō ad materiā Delliss⁹ q̄ p̄siderabat ēs ex
 pte mē dixit ēē unum ens infinitum. Sic igi
 tar i q̄ntum p̄siderauit ēs rōe mē et fore icta
 re de his pertiet ad p̄ntē p̄sideratōez q̄a mā
 et forma i numero cārū ponūt Senapho
 nes vō q̄ fuit p̄mus iter d̄ntes oia ēē unū unū
 ēt permēides fuit ei⁹ discipuls nō explanauit
 qua rōe d̄ret oia esse unū nec scdm rōnem
 aliq̄ ex pte mē nec ex parte forme. Et sic de
 neutra nā. s. n̄z de mā neq̄ de forma uis⁹ est
 tangē hos. i. pertingē et adēq̄re eos in rōna
 litate dicēdi sed respiciēs ad totū celū dixit
 esse ipm unū deū. Antig. n. dicebāt ipm unū
 dū ēē vū Vnde uidens omnes ptes mundi
 i hoc esse silēs q̄a corporee sūt iudicauit de
 eis q̄i oia ēēt unum Et sicut predicti post
 erunt unitatē entium per considerationem
 eorum que pertinent ad formam uel ad ma
 teriam ita ille respiciens ad ipsum composi
 tum. Igitur hū 7c. N̄c specialiter itendit
 dicē q̄no opinio vermēdis ad p̄scutōez p̄tē
 tē pertieat cōcludēs ex p̄dictis q̄ q̄a diuersi
 tatē auferēbāt 7 p̄ p̄ns cālitatē q̄ntū ad p̄tēē
 q̄nē p̄tiet oēs p̄mittēdi s̄ Sz duo eorum
 s. Senaphōes 7 Delliss⁹ s̄ p̄tēē p̄mittē
 di q̄a aliq̄ntū fuerat agrestiores. i. min⁹ sub
 tilis p̄cedētes Sz p̄menides uis⁹ ē dicē suaz
 opionē magis uidēs. i. q̄i pl⁹ itelligēs. Vn̄
 enī tali rōe qcqd̄ ē p̄ter ens ē nō ēs 7 qcqd̄ ē
 nō ēs designat̄ ēē nihil. i. dignuz reputat̄ ēē
 nihil. Vn̄ ex n̄itate putat̄ seq̄ q̄ ens sit unū
 et qcqd̄ ē aliud ab ēte sit nihil. De q̄ qd̄ rōe
 māifesti⁹ d̄cū ē p̄ pbificoz. Lz at̄ p̄menides
 ista rōe cogat̄ ad ponēdi oia ēē unū tñ q̄a sē
 sui apparebat mltitudinē ēē i reb⁹ coact⁹ seq̄
 ea q̄ apparēt uoluit i sua pōne utriq̄ satisfā
 cere et apparētie sēl⁹ 7 rōni. Vnde dixit q̄
 oia sūt unū secundū rōez s̄ s̄ p̄ta scd̄z sēlū Et
 i q̄ntū pōebat p̄talitatē scd̄z sēlū potuit i reb⁹
 ponere cāz et cātū. Vn̄ posuit duas cās. s. ca
 lidū 7 frigidū quorum unū attribuebat igni
 aliō terre. Et unūz uidebat p̄tēre ad cāz effi
 ciētē. s. ad calū et ignis aliō ad cām materi
 alē. s. frigidū et tra Et ne ei⁹ pō fuerōi uide
 ret̄ ēē oppoita q̄ p̄clūbat q̄ qcqd̄ ē p̄ unū ē
 nihil dicebat q̄ unū p̄cōz. s. calū erat ēs
 altū vō q̄ ē p̄ illō unū ēl. s. s̄m dicebat ēē n̄

ens secundum rationem et rei veritatem esse ens
solum secundum appareniam sensus. In hoc autem aliq-
uando ad veritatem appropinquat. Nam principium male non est
esse in actu cui attribuebat rationem sicut et alterum primo
ratio est ut privatio ut dicitur philosophorum primo. Privatio
autem ad rationem non entis pertinet. Unde et frigiditas
quodammodo est privatio caliditatis et sic est non esse. Pro-
greditur per predictis. hic recolligit ea quae dicta sunt de opi-
nionibus antiquorum ut accipiebat quot genera causarum
predicti posuerunt. Et tunc hoc .d. f. p. recolligit
ea quae dicta sunt de opinionibus antiquorum naturalium .2.
quae dicta sunt de opinionibus pythagoricorum quae mathe-
matica introduxerunt ibi pythagorici .7c. Con-
cludit ergo per et dictis quod ex his predictis. quod
idem considerabat. scilicet esse causas male rerum substantiam et
quod accipiebat per rationem sapere causas rerum ignorando
ipsas accepimus eas quae decem sunt. A primis namque
phis acceptum est quod principium omnium rerum est corpo-
reum. Quod per hoc quod aqua et huiusmodi quae in-
cipia rerum ponebant quaedam corpora sunt. In hoc
autem differabat quod quaedam ponebant illud principium
corporeum esse unum tantum sicut. Thales Drogenei
et Miles. Quidam vero ponebant esse plura sicut Ana-
xa. Democri. et Empedo. Uterque tamen isti
quod ponebant unum quod illi quod ponebant plura esse
huius corporea principia ponebant in specie
causae materialis. Quidam vero eorum non solum causas materi-
ales posuerunt. sed etiam ea addiderunt causas. Unde
principium motus quidam quod ea unam ponentes
sicut Anax. intelligit et pmetides amore. quaedam vero
duas sicut Empedo. amore et odium. Unde per
quod predicti philosophi quod fuerunt usque ad pythagoras. scilicet pic-
tagoras et absque illis. id est separata opinionem ha-
bentes de rebus non coincidunt opinionibus pic-
tagoricorum obscuri dixerunt de principis quae
non assignabant ad quod genus causa huiusmodi princi-
pia reduceretur et tamen utebantur duabus causis
scilicet principio motus et materia et altera istarum. scilicet ipsarum
unum principium motus quaedam fecerunt unam ut dictum est
quoddam duas. Pythagorici vero. hic recol-
ligit quae dicta sunt a pythagoricis et quantum ad id
quod erat commune cum predictis et quantum ad id quod
erat eis proprium. Eodem tamen fuit aliquibus predictorum
pythagoricis quod ponerent duo principia aliquibus
eodem modo cum predictis. sicut enim Empedo. ponebat
duo principia. tria quorum unum erat principium
honorum et alius principium malorum ita et pic-
tagorici ut per et coordinatione principiorum
priorum supposita pythagoricis. In hoc
tamen non eodem modo quae Empedo. illa prin-
cipia tria ponebat in specie causae movens. picta-
gorici vero in specie causae materialis ut .s. dictum est.
Pythagorici autem addiderunt quod erat eis pro-
prium .s. opinionem aliorum. per quod quae dicebant quod
hoc quod dico unum finitum et infinitum non erant acci-
dentia aliquibus aliis naturis sicut igni aut tere-

aut alicui huiusmodi. Sed hoc quod dico unum finitum
et infinitum erant sicut eorum dicitur quod predicabatur
Et ex hoc concludebat quod numerus quod ex unitatibus
constituitur sit substantia rerum omnium. Illi vero naturales
ponerent unum et finitum seu infinitum tantum attribu-
ebat ista alicui alii non sicut accidentia attribuitur sub-
stantie ut igni vel aequae vel alicui huiusmodi. et
addiderunt super alios philosophos quae acciperent dicitur
et diffinire de ipso quod est substantia et rerum quod di-
tate Sed tamen valde simpliciter de hoc tractaverunt super
ficialiter diffinientes. Non enim attendebat in assignanda
diffinitioibus nisi unum tantum. Dicebant enim quod
si aliquis terminus decem esset alicui. per quod erat substantia
illi rei sicut si aliquis esset quod proportio dupla
sit substantia dualitatis quae talis proportio primo
in numero binario invenitur. Et quae ens per se in-
veniebatur in uno quod in multis. nam multa ex uno con-
stituuntur. ideo dicebant quod ens est ipsa sub-
stantia unius. Sed hec eorum determinatio
non erat conveniens quae licet dualitas sit dupla
non tamen idem est esse dualitatis et dupli. ita quod sit
idem secundum rationem sicut diffinitio et diffinitus.
Si autem esset verum quod illi dicebant sequeretur
quod multa essent unum. Contingit enim aliqua
multa primo inesse alicui unum sicut dualitati
primo inesse paritas et proportio dupla. Et
sic sequitur quod par et dupli sit idem sicut quod civitas
quod est duellum sit idem dualitati ex quo duellum
est dualitatis substantia. Quod idem etiam et
pythagoricis contingebat. Nam multa et di-
versa esse quae unum essent sicut proprietates
minerales dicebant idem esse cum proprietatibus na-
turalium rerum sic igitur concludit quod tot esse
accipiebant a prioribus phis quod posterunt tan-
tum unum principium materiale et ab aliis posse-
rioribus qui posuerunt plura principia.

ost dictasue

ro phias .7c. Postis opinionibus an-
tiquorum de causa materiali et efficiente hic
tertio post opinionem Plonis quod per manifeste in-
dixit causas formales et dividi in .p. d. Primo
enim ponit opinionem Plonis. Secundo colligit
ex omnibus predictis quod de quatuor generibus causarum ab
aliis phis sit positum ibi Brentii et recapitulat
ter. .7c. Circa primum .d. f. primo post opinionem
Plonis de rerum substantiis .2. de rerum principis
ibi. Quia autem philosophus .7c. Circa secundum .d. f. primo
ponit opinionem Plonis quantum ad hoc quod posuit
ydeas .2. quantum ad hoc quod posuit causas medias
scilicet mathematica separata ibi. Amplius autem
preter sensibilia. Dicit ergo primo quod
post omnes predictos philosophos super-
venit negotium Plonis quod immediate. Alz. sicut
sit Alz. Alz. ei discipulus fuisse philosophus
si quod in multis secutus est pedes philosophus naturales. Em

pedo. Anax. et alios huiusmodi. Sz alia qdā
hūt ppria pter illos pdictos phos pp pbiā
praticoz et pictagoricoz. Nā ipse ut studio
erat ad vritatis igitōz ubiq; terraz phos
q̄sūt ut eoz dogma sciret. Vñ i ptaliā. Ta
rētū venit et ab Archita tarētino pictagof
disciplo d' opintōib' pictagoricis ē istruct'
Cū. n. nāles phos q i grecia fuerāt seq ull' et
et itra eos aliq posteriores ponerēt oīa sensi
bilia sēp eē i fluxu et q scia de eis eē n' p' qd
posuerit. Eradit' et Ercul' huiusmodi pōni
b' tāq; nouis. Plo' osuet' et cū eis uicēs i
hac pōne ipse posteri' ita eē suscepit Vnde
dixit pticulariū scibilib' sciaz eē flināqdā
Socrates ēt q fuit magister P'lonis et di
scipls Archelaz q fuit auditor. Anax. pp
hāc opintōez q suo tpe surrexerat q n' pōt eē
de scibilib' scia noluit aliquid de rez naturis
pseruari. Sz solū circa moralia negotiat'
ē. Et ipse bus icēpit i moralib' q̄rere qd esset
vniuersale et isistere ad diffinitōez. Vñ et
Plo' tanq; ei' auditor recipiēs Socrate. i.
scōns suscepit h' ad igrēnd' i reb' nālib' q̄i
i eis hoc posset euenire ut uniuersale i eis ac
ciperet de q' diffinitō traderet. Et ita q' dif
finitio nō daret d' aliquo sensibiliū ga sensi
bilia sūt sp' t̄smutātia. i. transmūtata non
p' alicui' eoz cois rō assignari. Nam omnis
ratio oportet q' et omni et semper comuni
cat et ita aliq; imobilitatem requirit. Et i' dō
huiusmodi entia ulia que sūt a rebus sensi
bilibus seperata de quibus diffinitiones as
signantur nominant' ydeas et spēs existentis
un' sensibilib'. Ydeas quidem. i. formas
inq̄tum ad earum similitudinem sen'ibilia
constituebantur. species vero inq̄tum per
earum participationem esse substantiale ha
bebant. Vel ydeas inquantum erant prin
cipium essendi. Spēs vero inq̄tum erant
principium cognoscendi. Vnde et sensibi
lia omnia habent ess' propter predictas yd
eas et secundum eas. Propter eas quidem
q̄nti ydeae sūt scibilib' eae eēndi. Scōz eas
nō i q̄nti sūt eoz exēplaria. Et q' h' sit uerū
p'z eo q' siglis spēsbus attribuatur multa i
diuidua uniuoz. i. multa idiuia uniuo
ce spēs pdicatōem suscipiētia et h' secūdu' pti
cipatōez. Nam spēs uel ydea ē ipa nā spēs q'
est existēs hō per eētā. Indiuidū at est
hō p' p'cipatōez: i q̄nti nā spēs i hac mā defi
gnata p'cipat. Quid. n. totalr ē aliqd n' pti
cipat illō s; ē p eētā id illi. Sed nō nō tota
liter ē aliqd hōis aliqd aliqd adiectū pprie p
cipare dī. Sic si calor. eēt calor p se eēt
nō dicētur p'cipare calōre q' nihil eēt i eo
nisi calor. Ignis nō q' ē aliqd aliqd q' calō

d' p'cipat calōre. Sicut at cū yda hois sepa
ta nihil aliqd hēat nisi ipsa nāz spēs ē eētialr
hō. Et p'pae ab eo uocabatur p se hō. Sor.
nō ul' Plo' q' hē p'pae nāz spēs p'cipiū idiu
duas q' ē mā signata. iō d' secūdu' P'lonis
p'cipare spēs. P' at nōm p'cipatōis. Plo'
accepit' Pytagora. Sz tñ t̄smutauit ipz
Pytagorici cū dicebāt nūeros eē hās rez
sic p'loici ydas. Et dicebāt q' huiusmodi eēt
tia scibilia erant q' qdā imutatōes nūeroz
In q̄nti eni nūeri q' d' se pōne n' hōnt accipie
bāt pōem corpora cābant. Sz q' Plo' yd
as posuit imutabiles ad h'. q' de eis possent
eē scie ad diffinitōes nō uicēbat eis i ydis
uti noie imutatōis. Sz loco ei' ul' ē noie p
ticipatōis. Sz tñ ē scied q' pictagoricis lz
ponerēt p'cipatōez. i. imutatōem n' tñ p'pae
tati sūt q̄nti spēs cois p'cipet ab idiuuis sc
sibilib' sine ad ea imitet q' p'lonici ididex
Ampli' at p'pae scibilia rē. hic poit opt
onē p'lonis d' mathematicis substātiis r' dic
q' Plo' posuit alias tertias sbās p' spēs et p'
scibilia i. mathematica r' dixit q' huiusmodi
entia erāt media triū substātiar' ita q' erāt. s
scibilia et ifra spēs et ab utrisq; differebāt.
Asensibilib' qd q' scibilia sūt corruptibi
lia et mobilia mathematica vō sēpiterna et
imoibilia. Et hoc accipiebāt ex ipa rōe scie
mathematice. Nā mathematica a motu ab
strahit Differūt uero mathematica a sp'rie
bus q' i mathematicis inuēiuntur differētie
scdm nūerū sita scdm spēm. Alias nō salua
rēt dōmōnes mathematice scie. Nisi. n. esset
duo triangli eius dē spēs frustra demāret ge
ometra aliquos triqulos eē siles r' s' i ali
is figuris. Hoc at i spēsbus n' accidit. Nam
cū i spēs sepaata nihil aliqd sit nisi nā spēs n' pē
eē siglaris spēs nisi vna. Lz eiz alia sit spēs
hois alia asini tamē spēs hois nō ē nisi una
nec spēs asini et similit' de aliis. Pz autē
dilligēter intūcti rationes P'lonis q' ex h' i
sua pōne errauit q' credidit q' mod' rei itel
lecte i suo eē sit sic mod' itelligēdi rē ipsam.
Et iō q' inuēit itelluz nrz duplez abstracte itelli
get' uno mō sic uniuersalia itelligi' abstracta
a siglarib'. alio mō sic methamatica abstra
cta a scibilib' utriq; abstractōi itellec' posu
it rēndē abstractōez ab eētū rez. Vñ posu
it et mathematica eē sepaata et spēs. P' at n' ē
necessarium nam intellectus. etsi itelligat
res per h' q' simil' ē eis q̄nti ad spēs itelligibi
lē p' quā sit i actu nō tñ oz q' mō illo sit spēs
illa i intellectu q' in re intellecta. Nam omne
qd ē in aliq. ē per modū ei' in q' ē. Et ideo
ex n' intellectus que est alia a natura rei in
tellecte necessarium est q' alijs sit modus

intelligēdi q̄ intellectus intelligit et ali^o sit mo-
 dus eēdi q̄ res existit. Et n. id i re eē oportet
 q̄ intellect^o intelligit nō tñ eodē mō. Vñ
 quis intellect^o intelligat mathematica nō coi-
 intelligēdo sēnsibilia et uniuersalia p̄ particularia
 n̄ tñ q̄ mathematica sit p̄ sēnsibilia et uilia
 p̄ particularia. Nā uidem^o q̄ et uis^o percipit
 colorē sine sapore cū i sēnsibilib^o sapor et co-
 lor sunt inuēiunt. Qm̄ hō spēs rē. Hic po-
 nit opinionē Plonis de rez p̄ncipiis. Et cē
 h^o. d. f. p^o eni posit q̄ p̄ncipia reb^o Plō assi-
 gnauit. et ad qd̄ gen^o cāe reducunt ibi palā
 ut ex dēis rē. Circa p̄mū duo facit. p^o ponit
 cuiusmodi p̄ncipia Plō assignauerit. et oñ
 dit quō p̄lo cū pictagoricis p̄cet et i q^o diffe-
 rat ab eis. ibi. Et unū eē substantiā. Dic g^o.
 p^o q̄ q̄ scōz. Pla. p̄les spēs separte sūt cāe
 oib^o aliis ent^o. Ideo elemta spēs putauerūt
 eē elta oius etiā. Et ideo assignabāt reb^o p̄
 m̄ magnū. et p̄uiz et q̄ substantiā rez. i. for-
 mā dicebāt eē unū. Et h̄ ideo q̄ ista p̄cebat
 eē p̄ncipia spēs. Dicebāt. n. q̄ sic spēs si sē-
 nsibilib^o forme ita unū e forā spērū. Et ideo
 sic sēnsibilia p̄stituerūt ex p̄ncipiis ul^o b^o p̄ti-
 cipatōz. spēs ita spēs q̄s dicebat eē nūeros
 p̄stituerunt secūdi eū ex illis. s. mag^o et puo
 Unitas. n. diuersas nūerorū spēs p̄stituit p̄
 additōem et subtractōem in qb^o p̄stitit rō ma-
 gni et pui. Vñ cū unū opinaret eē sbām etiā
 q̄ n̄ distigebat iter unū q̄ e p̄ncipiū nūeri
 et unum q̄ conuertitur cum ente uidebatur
 sibi q̄ hoc modo multiplicarentur diuersae
 spēs separte et una que est comunis sub-
 stantia sicut et unitate diuersae spēs nume-
 rorum multiplicantur. Et unum substan-
 tiā esse. hic p̄parat opionēz p̄ atōis Dicta-
 gore. Et primo ostēdit i q^o p̄ueiebāt. et i q^o
 differabant. ibi pro infinito. Conueniebant
 autem in duabus rationibus quarum pri-
 ma est q̄ unum sit substantia rerum. Dice-
 bant enim platonici sicut etiam pictagorici
 q̄ hoc quod dico unum non p̄bat de aliq^o
 alio ente sicut accidens de subiecto sed h^o
 signat substantiam rei. Et hoc ideo quia ut
 dictum est nō distigebant inter unum qd̄
 conuertitur cum ente et unum quod est
 principium numeri. secunda sequitur ex pri-
 ma. Dicebant enim platonici similiter ut
 pictagorici numeros esse causas substantie
 omnibus entibus. Et hoc ideo quia nume-
 rus nihil aliud est quam unitates collecte.
 Vnde si unitas est substantia oportet q̄ eē
 numerus. Pro infinito uero rē. Hic oñ
 dit in quo differabant. Et circa hoc duo fa-
 cit. primo enim ponit differentiam inter
 eos. secūdo differentie causam. ibi unum igi-

tur et numeros rē. Est autem ista differen-
 tia i duobus primo quantum ad hoc q̄ pic-
 tagorici ponebat ut dictum est duo princi-
 pia ex quibus res constituebantur. s. finiti
 et infinitum quorum unum. s. infinitum se-
 habet ex parte materie. Plato uero loco hu-
 ius unius quod pictagoras posuit scilicet
 infiniti fecit dualitatem ponens ex parte ma-
 terie magnum et paruum. Et sic infinitum qd̄
 Pictagoras posuit unum principium. Pla-
 to posuit consistere ex magno et paruo. Et
 hoc est proprium opinionis sue in compara-
 tione ad pictagoram. Secunda differentia
 est quia Plato posuit numeros preter sen-
 sibilia et hoc dupl^r. Ipsas enim species nu-
 meros esse dicebat sicut. s. habitum est. Et
 iterum inter species et sensibilia posuit ma-
 thematicam ut. s. dictum est que secundum su-
 am substantiam numeros esse dicebat. sed
 pictagorici dicunt ipsas res sensibiles esse
 numeros et non ponunt mathematica me-
 dia inter species et sensibilia nec iterum po-
 nit spēs separtas. Vnde ergo rē. Hic ostēdit
 causam differentie et primo secunde. se-
 cundo causas differentie prime. ibi. Quali-
 tatem autem fere rē. Dicit ergo q̄ ponere
 unum et numeros preter res sensibiles et
 non in ipsis sensibilibus sicut pictagorici fe-
 cerunt et iterum introducere species separa-
 tas euenit platonici propter scritationem
 que est in rationibus. i. propter hoc q̄ per-
 scrutati sunt de diffinitionibus rerum quas
 credebant non posse attribui rebus sensibi-
 libus ut dictum est. Et hac necessitate fue-
 runt coacti ponere quasdam res quibus dif-
 finitio attribuitur. Sed pictagorici qui
 fuerunt priores platone non participare-
 runt dialecticam ad quam pertinet consti-
 derare diffinitiones et ultra et alia huiusmo-
 di quarum consideratio duxit ad introduc-
 tionem ydearum. Dualitatem autem rē.
 Hic ostēdit causam alteri^o differentie que
 .s. ex parte materie est. Et primo ponit cau-
 sam huiusmodi differentie secundo ostēdit
 Platonem non rationabiliter motum
 esse ibi. Attū ep^o. Dicit ergo q̄ ideo plato-
 nici fecerunt dualitatem esse numerum que
 est alia natura a speciebus quia omnes nu-
 meri naturaliter generantur ex dualitate
 preter numeros primos. Dicuntur autem
 numeri primi quos nullus numerat sicut
 ternarius quaternarius septenarius. vndena-
 rius et sic de aliis. Vñ enim a sola unitate
 constituuntur immediate. Numeri uero
 quos aliquis alius numerus numerat non
 dicuntur primi sed compositi sicut quater-

naribus quon numerat dualitas ⁊ uniuersa
liter omnis numerus par a dualitate nume
ratur. Unde quia numeri pares materie at
tribuuntur cum eis attribuat infinitū qđ
est mē ut. s. dictū ē. hac rōe posuit dualitatē
et qua sic aliquo ethinagio. i. ex aliquo erē
plari omnes alii numeri pares generantur
Altañ ep. 27. Sic ostendit. Platonem
irrationabiliter posuisse. Et circa hoc. d.
. f. primo enim ex ratione naturali ostendit
hoc. ⁊ etiam ponit rationem naturalem que
Platonem mouebat ad suam opinionem
ibi uidetur autem ex una materia. Dicit er
go qđ quis Plato poneret dualitatem ex p
te materie tamen ep. contingit sicut attestā
tur opiniones omnium aliorum philoso
phorum naturalium qui posuerunt contra
rietatem ex parte forme et unitatem ex
parte materie sicut patet primo phisico
rum. Donebant enim rerum materiam ae
rem uel aquam uel aliquid huiusmodi ex
quo diuersitatem rerum constituebant per
rarum et densum. que ponebat quasi princi
pia formalia. Non enim est rationale po
nere sicut Plato posuit. Et hoc quia ex ma
teria uiderunt philosophi multa fieri p
sue
cessionem formarum in ipsa Illa enim ma
teria quo modo substat vni forme postmōz
substare poterit pluribus vno corrupto et
alio generato. Sz una spēs siue una forma
solum semel generat. i. constituit aliquid ge
neratum. Cum enim aliquid generatur ac
cipit formam que quidem forma eodem nu
mero non potest alteri generato aduenire.
Sed eē definit generato corrupto. In quo
manifeste apparet qđ una materia ad multas
formas se habet et non ep. una forma ad
multas materias se habet. Et sic uidetur
rationabilius ponere ex parte materie uni
tatem sed dualitatem siue contrarietatem ex
parte forme sicut posuerunt naturales qđ
ep. sic posuit Plato. Videtur autem 27.
Dic ponit rationem ep. ex his sensibilibus
acceptam secundum opinionem Platonis
Videbatur enim Plato qđ vnumquodqđ reci
pitur in aliquo secundum mensurā recipien
tis. Unde diuerse receptiones uidentur pro
uenire ex diuersis mensuris recipientium.
Vna autem materia est una mensura reci
piendi. Vidit etiam qđ agens qui inducit
spetiem facit multas res spetiem habentes
cum sit vnus. Et hoc propter diuersitatem
que est in materiis et huius exemplum
apparet in masculo et femina. Nam mascu
lus se habet ad feminam sicut agens et in
primens spetiem et materiam. ⁊ femina au

tem impregnator ab vna actione uiri. Sed
masculus vnus potest impregnare multas fe
minas. Et inde est qđ posuit unitatem ex p
te spetiei et dualitatem ex parte materie.
Est autem attendendum qđ hec diuersi
tas inter Platonem et naturales accidit pro
pter diuersam de rebus considerationem.
Naturales enim considerant tantum que
sunt sensibilia prout sunt subiecta transmu
tationi in qđ vnū subiectum successiue accipit
contraria. Et ideo posuerunt unitatem ex
parte materie et contrarietatem ex parte for
me. Sed Plato ex consideratione uniuers
salium deueniebat ad ponendum principia
sensibilium rerum. Unde cum diuersitatis
multorum singularium sub vno uniuersali
causa sit diuisio materie posuit diuersitates
ex parte materie et unitatem ex parte forme
Tales sunt mutationes illorum principio
rum que posuit Plato. i. participationes
uel ut ita dicā influēcias in cāta Sic euis no
men immutationis Pythagoras accepit uel
immutationes in quantum Plato mutauit
opinionem de principiis que primi natura
les habuerunt ut ex predictis patet. Et sic
patet ex predictis qđ plato de causis quesitis
a nobis ita diffiniuit. Palaz autem ex dic
tis 27. Sic ostendit ad quod genus cause
principia a Platone posita reducuntur. Vi
cit ergo ex dictis palam esse qđ Plato usus ē
solum duobus generibus causar. Causa. n
ipsa. i. causa qđ ē causa ei qđ quid ē. i. quicquid
tatis rei. f. causa formalis p quā rei qđ ditas
constituitur et etiaz usus est ipa materia Qđ
ex hoc pz qa spēs quas posuit sunt alus. i.
sensibilibus cause eius quod est. i. cāe
formales. ipsis uero spetibus causa forma
lis est hoc quod uidetur vnū ⁊ illa uidetur
substantia de qua sunt speties sicut ens vnū
ponit causam formalem spetierum i magni
tudine et paruum ponit earum causam qua
si materialem ut. s. dictum est. Et he quidē
cause. f. formalis et materialis non solum
sunt respectu spetierum sed et respectu sensi
bilium quia vnū dicitur in spetibus. i. id
quod hoc modo se habet ad sensibilia sicut
vnū ad spetiem est ipsa speties quia ea du
alitas que respon det sensibilibus pro mate
ria est magnum et paruum Vterius Plato
assignauit causam eius quod est bonum et
malum in rebus et singulis elementis ab eo
positis. Nam causam boni ascribebat spe
tici. causam uero mali materie. Sed tam in
causam boni et mali conari sunt inuestigare
quidaz primorum philosophoy. f. Anax. ⁊
Empedo. q ad h spetialiter aliquas causas

i^o dicitur ut ab eis possent assignari princi-
 pia boni et mali. In hoc autem quod boni causas et
 mali tetigerunt aliquid modo accedebat ad ponē-
 dum causam finale. In hoc per se sicut accidens eam
 ponerent ut infra dicitur. Breuitat igitur et re-
 capitulat. Dicit recolligit omnia que ab anti-
 quis de causis sunt dicta. Et tunc hinc tria facit
 primo ostendit quod priores philosophi nullam causam
 de quatuor generibus causarum ab eis suppositis
 addere potuerunt. 2° ostendit quod predictas
 causas tetigerunt ibi. 3° ostendit obiectum et 3° con-
 cludit conclusionem principaliter iterum ibi. I-
 gitur quod recte dicitur. Dicit ergo quod breuiter
 et sub quodam titulo siue compendio per-
 trahendo dictum est quod philosophi et quod locuti sunt de prin-
 cipis rebus et de veritate quod ad ipsam rebus sub-
 stantiam. Sed ex eorum dictis tamen haberi potest quod nul-
 lus eorum quod de causis et principis rerum di-
 xerunt potuit dicere aliquas causas preter illas
 que distincte sunt 2° philosophorum. Sed omnes
 obicere. hic ponit quod iterum illas causas posue-
 runt et primo in generali. 2° in speciali ibi. Illi
 namque. Dicit ergo primo quod non solum ni-
 hil addiderunt. sed nec. etiam ad eas perfec-
 te peruenierunt sed eis aliquo modo appro-
 pinquauerunt et hoc non manifeste sed abscondite
 Non enim assignauerunt secundum quod generis
 cause principia ab eis posita rerum cause ef-
 fectiue. Sed solum posuerunt illa que ad aliquod
 genus cause adaptari possunt. Illi namque
 quod. Dicit ostendit in speciali quomodo sin-
 gulas causas tetigerunt et primo quomodo
 tetigerunt causam materiale. Secundo quo-
 modo causam efficientem ibi. Illi vero ter-
 tio quomodo causam formalem ibi. Quod
 quid erat esse vero. Quarto quomodo causam fina-
 lem ibi. Cuius generis causa. Dicit ergo primo
 quod illi. s. priores philosophi omnes in hoc conueniunt
 quod dant rebus aliquod principium quasi ma-
 teriam. Differunt tamen in duobus. primo
 quia quidam posuerunt unam materiam si-
 cut Thales et Diogenes et similes qui-
 dem plures sicut Empedo. Secundo qui-
 dam posuerunt rerum materiam esse ali-
 quod corpus sicut predicti philosophi qui
 dam incorpoream sicut Plato qui posuit
 dualitatem. Posuit enim Plato magnum
 et paruum que non dicuntur aliquod corpus
 Pythagorici vero. i. pythagorici posuerunt infini-
 tum quod iterum non est corpus Empe-
 do quatuor elementa que sunt corpora. Si-
 militer Anaxago. posuit infinitatem simili-
 um partium et infinitas partes consimiles
 principia esse. Et hii omnes tetigerunt ta-
 lem causam scilicet materiale. Et etiam il-
 li qui dixerunt. Aerem aut aquam aut ignem

esse principium vel aliquod medium inter hec
 elementa. s. ignem spiritum aerem subtilius. Om-
 nes enim tales predicti tale corpus posuerunt et
 se primum elementum. Et sic quod dicitur quod ad hoc
 quod predicta sunt posuerunt solam causam materi-
 alem. Illi vero non. Dicit ponit opinion-
 ones de causa efficiente dicens quod alii predictorum
 philosophorum posuerunt cum causa materiali causam unam
 principium motus sicut quodamque posuerunt causas
 rebus amore et odio et intellectu aut quod faciunt
 aliquid principia agentia propter hoc sicut Parmenides
 quod posuit ignem qui causam agentem. Quod quod
 erat esse. Dicit ponit opiniones de causa for-
 mali et dicit quod causa per quam scit quod esse rei et quod
 est rei substantiam. i. causam formalem nullam manifeste re-
 b^o attribuit. Et si eni aliquid tangeret animam philosophi
 quod pertinet ad causam formalem sicut Empedo. quod
 posuit os et carnem habere aliquam rationem per quam
 sunt huius non tamen hoc quod pertinet ad causam
 formalem ponebat per modum cause sed in-
 ter alios maxime appropinquauit ad ponē-
 dum causam formalem qui posuerunt species
 et eas rationes que ad species pertinent sicut
 unitatem et numerum et alia huius. Species enim
 ea que sunt modo predicto in speciebus ut unitas et
 numerus non suscipiuntur vel ponuntur ab eis ut
 motus rebus sensibilium cum potest ex parte rebus sensibi-
 lium materia ponatur. Nec ponit eas ut causas
 vel motus proueniat rebus ymo magis sunt
 rebus causa immobilitatis. Quicquid enim
 necessarium in sensibilibus inuenitur hoc
 ex speciebus causari dicebant et ipsas. s. spe-
 cies dicebant esse absque motu. Ad hoc enim
 ab eis ponebantur ut dictum est quod immobili-
 tes erant ymo formiter se haberent ita quod
 eis possent dari definitiones et fieri demon-
 strationes. Sed secundum eorum opinio-
 nem species rebus singulis prestant quicquid
 tatem per modum cause formalis et unitas
 hoc ipsum prestat speciebus Cuius vero cau-
 sa. Dicit ponit opiniones quorundam de
 causa finali dicens quod philosophi quodam
 modo finem cuius causa motus et transmu-
 tationes et actiones sunt dicunt esse causam
 et quodammodo non dicunt nec dicunt eo-
 dem modo quo vera causa est Illi enim qui
 dicunt causam esse intellectum vel amorem
 ponunt ea causas que bonum. Dicebant enim huius
 modi esse causas ut res bene se habeant Bonum. n.
 causa esse non potest nisi bonum. Unde sequitur quod ponit
 intellectum et amorem esse causam sicut bonum
 est causa Bonum autem potest intelligi dupli-
 citer uno modo sicut causa finalis quod aliquid fit gratia alii
 cuius bonum. Alio modo per modum cause efficien-
 tis sicut dicitur quod bonus homo facit bonum Illi et
 ergo philosophi non dixerunt predicta bona esse causas que

horum causa aliquod entium sit aut fiat quod
 pertinet ad rationem causae finalis sed quia a praedictis
 intellectu et amore precedebat motus quod ad
 esse et fieri res quod pertinet ad rationem causae effici-
 entis. Similiter autem pythagorici et platonici
 qui dixerunt rem substantiam esse ipsam unum et ens.
 unum et ens attribuebant bonitatem. Et sic dice-
 bant tale naturam. scilicet bonum esse rebus scilicet
 debilibus causam substantie vel per modum causae for-
 malis sicut Plato posuit vel per modum mensurae sic
 pythagorici. Non tamen dicebant quod esse rerum
 aut fieri esset huiusmodi causa. scilicet unum et ens quod
 pertinet ad rationem causae finalis. Et sic sicut natu-
 rales posuerunt bonum esse causam non per modum
 causae formalis sed per modum causae efficientis ita
 platonici posuerunt bonum esse causam per modum
 causae formalis et non per modum causae finalis. Py-
 thagorici vero per modum causae materialis. Unde
 patet quod accidebat eis quodammodo dicere bonum esse
 causam et quodammodo non dicere. Non enim simpliciter dicebant
 bonum esse causam sed per accidens. Bonum enim secundum
 propriam rationem est causa per modum
 causae finalis. Quod et hoc patet quod bonum
 est quod omnia appetunt. Id autem in quod
 tendit appetitus est finis. bonum igitur secun-
 dum propriam rationem est causa per mo-
 dum finis. Illi igitur ponunt bonum simpli-
 citer esse causam qui ponunt ipsum esse cau-
 sam finalem. Qui autem attribuunt bono
 alium modum causalitatis ponunt ipsum esse
 causam et hoc per accidens quia non ex ratione bo-
 ni sed ratione eius cui accidit esse bonum ut esse
 actuum vel perfectuum. Unde patet quod isti
 philosophi causam finalem non ponebant
 nisi per accidens quia. scilicet ponebant pro causa id
 cui convenit esse finem. scilicet bonum. Non ta-
 men posuerunt ipsum esse causam per mo-
 dum finalis causae ut dictum est. Ergo quia
 recte dicitur. Sic concludit conclusionem prin-
 cipaliter intentam. scilicet quod determinatio facta
 superius de causis que et quot sint recta fuit
 Divinis enim testimonium videntur prebe-
 re predicti philosophi nullum genus cause na-
 lentes addere supra predicta. Et hec utili-
 tas provenit ex predictarum opinionum re-
 citatione. Alia autem utilitas est quia in pa-
 lam est quod principia rerum sunt queren-
 da in ista scientia aut omnia que antiqui po-
 suerunt et que superius sunt determinata
 aut aliquod horum. Maxime enim hec sci-
 entia considerat causam formalem et fina-
 lem et aliquo modo etiam moventem. Nec
 solum oportet predictas opiniones recitari
 sed post hec transeundo dicendum est quo-
 modo quilibet horum dixerit et in quo bene
 et in quo male et quomodo ea que dicuntur

de principiis habet aliquam dubitationem
 Ergo quicumque dicitur. Postquam recita-
 vit opinionem philosophorum de principiis
 is. Sic incipit eas improbare et dividitur
 in duas partes. primo improbat singulas
 opiniones secundo recolligit ea que dicta
 sunt et continuat se ad sequentia ibi. Quo-
 niam ergo dictas dicitur. Prima dividitur in
 duas partes. Primo reprobat opiniones eor-
 um qui naturaliter locuti sunt secundo re-
 probat opiniones illorum qui non naturali-
 ter sunt locuti scilicet pythagore et Platonico. eo quod
 altiora principia posuerunt quam naturales ibi
 Quoniam ergo dicitur. Circa primum duo
 facit primo improbat opiniones eorum qui
 posuerunt unam causam materialem secun-
 do eorum qui posuerunt plures ibi. Idem
 quoque et si quis. Circa primum duo facit
 primo improbat opiniones predictas in gene-
 rali secundo in speciali ibi. Ad hoc autem
 est. Improbatur autem in generali triplici ra-
 tione. Prima ratio talis est quia in rebus non
 solum sunt corpora sed etiam quedam incorporea
 ut patet ex libro de anima. Sed ipsi non posue-
 runt principia nisi corpora. Quod ex hoc
 patet quia ipsi ponebant unum esse. id est unum
 versum esse unum secundum substantiam et
 esse unam naturam quasi materiam et eam esse
 corpoream et habentem mensuram. id est dimen-
 sionem. Corpus autem non potest esse causa rei
 incorporee. ergo patet quod in hoc deliquerunt
 insufficienter rerum principia tradentes. Et non
 solum in hoc sed in multis ut ex sequentibus ra-
 tionibus apparet. De generatione quoque dicitur.
 Sic ponit secundam rationem que talis est
 quicumque habet necesse determinare de mo-
 tu. oportet quod ponat causam motus sed pre-
 dicti philosophi habebant necesse tractare
 de motu quod ex duobus patet tum quia
 ipsi conabatur dicere causas generationis et cor-
 ruptionis rerum que sine motu non sunt. tum etiam
 quia de rebus omnibus naturaliter tractare
 volebant. naturalis autem consideratio req-
 uirit motum eo quod natura est principium motus
 et quietis ut patet secundo philosophorum er-
 go debebant tractare de causa unde est prin-
 cipium motus. Et ita cum illas auferat cau-
 sam nihil de ea dicendo patet etiam quod in hoc
 deliquerunt. Amplius autem dicitur. Sic
 ponit tertiam rationem quilibet enim res na-
 turalis habet substantiam. id est formam partem
 Et quod quidem est id est quidditatem que est
 forma totius vel formam dicitur in quantum est prin-
 cipium subsistendi et quod quid est in quantum est
 principium cognoscendi quia per eam sci-
 tur quid est res. Sed predicti philosophi formam

non ponebant esse alicuius causam. ergo in
sufficienter de rebus tractabant in hoc etiā
delinquentes q̄ causam formalem pretermi-
tebant. Et ad hoc q̄ h. hic reprobatur opi-
niones eorum in speciali et hoc dupliciter.
Primo quātū ad h. q̄ ponebāt etia p̄ter ignē
ēē principia. Secūdo q̄tum ad hoc q̄ p̄ter
mittebāt terram ibi. Si uero q̄ et generati-
one rē. Primo ergo refutit eorum positio-
nem quia uidz ponebāt esse elm quodlibet
simplicium corporum preter terram. Et rō-
nem opinionis ostendit quia ipsi uidebant
simplicia corpora ex inuicem generari ita
q̄ quedā sunt ex illis per concrecionē siue
per inspersionem sicut grossiora ex subtili-
oribus. ostendit etiam modum procedendi
contra eorum opiniones et eorum rationi-
bus. Donebant enim hac ratione aliquid
istorum esse principium quia ex eo genera-
bantur alia concrecionem uel discretōe Qui
duo modi multum differunt quantum ad p̄-
oritatem uel posteritatem eius et quo aliqd
generatur. Nam secundum unum modum
uidetur esse prius id ex quo generatur ali-
quid per concrecionem. Et hanc rationem
primo ponit. secundum uero alium modum
uidetur esse prius illud ex quo generatur ali-
quid per rarefactionem et hoc sumit secu-
dam rationem. Quod enim illud ex quo ge-
neratur aliquid per p̄tionem sit primum
hoc attestatur opinioni que nunc habetur.
q̄ illud sit elemētū maxime omnium ex quo
alia fiunt per concrecionem. Quod quidez
patet per rationem et eorū pōnes Per ratio-
nem quidem quia id ex quo fiunt alia per
concrecionem est hoc q̄ est subtilissimū inter
corpora minutissimas partes hās. Et hoc
esse uidetur simpliciter. Vnde si simpliciter ē pri-
mū uidet q̄ hoc sit p̄mū Per eorū uō po-
sitiones q̄a q̄cūq̄ posterunt ignē ēē p̄ncipiū
posuerunt ipsum primum esse principium
quia est subtilissimum corporum. Similiter
autem alii uisi sunt hanc rationem sequi ex-
timantes tale esse elementum corporum q̄s
est subtiles partes habens. Quod ex hoc p̄z
q̄ nullas posteriorum profecutus est poetarū
theologos qui dixerunt terram esse elemētūz
Et manifestum est q̄ hoc rennerunt ponerē
propter magnitudinem partialitatis. i. pro-
pter grossitatem partium. Constat autem q̄
quodlibet aliorum trium elementorum acce-
pit aliquem philosophum qui indicauit ipse
esse principium Sed quia non dixerunt ter-
ram principium esse ideo non potest dici q̄
hoc non dixerunt: quia esset contra comu-
nem opinionem. Nā multitudo hominū b. et

timabāt q̄ terra esset substantia oīz. Et ex
od. etiam qui fuit unus de theologis po-
etis dixit q̄ inter alia corpora primum fac-
ta est terra. Et sic patet q̄ opinio q̄ terra est
principium fuit antiqua quia ab ipsis poe-
tis theologis posita qui fuerunt ante na-
turales philosophos: et publica quia in eā
p̄senserūt plures. Vñ restat q̄ hac sola rōe
posteriores nāles euitauerūt ponē trā ēē p̄n-
cipiūz p̄p̄ grossitē partū Sed constat q̄ tra-
hēt grossiores p̄tes q̄ aqua et ignis et aer.
et aer q̄ ignis et aqua q̄ aer et si qd ē medi-
um inter ea grossius est q̄ ignis. Vnde pa-
tet sequendo hanc rationem q̄ nullus eorū
recte dixit nisi q̄ posuit ignem ēē p̄ncipiū.
Nam ex quo ratione subtilitatis aliquid po-
nitur principium necessarium est illud poni
primum principium quod est omnium sub-
tilissimum. Si uero q̄ ex generatione et
cetera. Hic ponit aliam rationem per qua-
conuerso uidetur q̄ terra sit maxime elemē-
tum. Constat enim q̄ illud quod est in gene-
ratione posterius est prius secundum natu-
ram: eo q̄ natura in finem generationis ten-
dit sicut in id quod est primum in eius inten-
tione. Sed quanto aliquid est magis densum
et compositum tanto est etiam posterius ge-
neratione quia in uia generationis et sim-
pliciter proceditur ad composita sicut ex ele-
mentis fiunt mixta et ex mixtis humores et
membra. ergo illud quod est magis cōposi-
tum et spissum illud est prius secundum na-
turam. Et sic sequitur contrarium et q̄ quod
prima ratio concludebat. s. q̄ aqua sit prior
aere et terra prior aqua quasi primum p̄n-
cipium. Est autem attendendum q̄ dif-
fert querere illud quod est prius in uno et
eodem et illud quod est prius simpliciter.
Si enim queratur quid est prius simpliciter
oportet perfectum esse prius imperfecto sicut
et actum potentia. Nihil enim reducitur de
imperfecto ad perfectum. uel de potentia in
actum nisi per aliquid perfectum eius acti.
Et ideo si loquamur de potentia uniuersi
oportet ipsum esse perfectissimum licet re-
spectu unius particularis quod p̄cedit de pote-
tia i actū ipsectū et potentia sit prius tempore
licet posterius natura. Constat etiā q̄ primū
oīum p̄ncipiū oīz ēē simplicissimum eo q̄ cō-
posita dependent a simpliciter et non eōuer-
so. Necessarium ergo erat antiquis natura-
libus q̄ utrumq̄ attribuerent primo p̄n-
cipio totius uniuersi. s. cum summa simplici-
tate et maximam perfectionem. Nec anteq̄
duo non p̄ssunt simul attribui alicui p̄n-
cipio corporali. Nam in corporibus gene-

rabilibus et corruptibilibus sit simplicissima imperfecta. Ideo cogebatur quasi a roib⁹ contrariis diuersa principia potere. Prelibebat autem rationem simplicitatis quia non considerabant res nisi secundum motum secundum quem aliquid exit de potentia in actum. In cuius ordine non oportet id quod est principium esse perfectius. Huiusmodi autem contrarietatis dissolutio haberi non potest nisi ponendo primum entium principium incorporeum: quia hoc erit simplicissimum: ut de eo inferius Aristoteles probabit. Concludit autem in fine quod de ponibus eorum qui dixerunt unam causam materialem ea sufficientem que ad presens dicta. Ad quod etiam hic ponit rationes contra ponentes plures causas materiales. et primo contra Empedocleum. secundo contra Anaxagoram. ibi. Amplius etiam. Dicit ergo primo quod idem accepit Empedocleum. qui posuit quatuor corpora esse materiam: quia patiebatur eandem difficultatem et predicta contrarietate. Nam ex ratione simplicitatis ignis uidebatur esse maxime principium. alia uero ratione terra ut dictum est. Quedam etiam inconuenientia accidunt Empedocleum. eadem cum predictis. Sicut de hoc quod non posuit causas formalem et de predicta contrarietate simplicitatis et perfectionis in corporalibus. licet contra eum non sit ratio de ablatione cause mouentis. Sed quedam alia inconuenientia accidunt ei propria propter ea que accidunt ponentibus unam causam materialem. Et hoc patet tribus rationibus. quarum prima talis est. quia prima principia non generantur et innicem: eo quod principia semper oportet manere ut dictum est. primo physicorum: sed ad sensum uidentur quod quatuor elementa ex innicem generantur unde et de eorum generatione in scientia naturalis determinatur. ergo inconuenienter posuit quatuor elementa. prima rerum principia. Et de mouentium eam etiam. Hic ostendit secundum inconueniens quod pertinet ad causam mouentem. Ponere enim plures causas mouentes et contrarias non omnino dictum est recte nec omnino rationabiliter. Si enim cause mouentes accipiantur proximi oportet eas esse contrarias cum earum effectus contrarii appareant. Si autem accipiantur prima causa tunc oportet esse unum sicut apparet in vii. huius scientie. et in viii. physicorum. Cum igitur ipse intendat ponere primas causas mouentes inconuenienter posuit eas contrarias. Et ex toto aliter etiam. Hic ponit tertiam rationem que ducit ad inconueniens et est talis. In omni alteratione oportet esse idem subiectum quod patitur contraria et hoc ideo quia ex uno con-

trario non fit alterum ita quod unum contrarium in alterum convertatur: sicut ex calido fit frigidum ita quod ipse calor fiat frigidus uel eorum. licet ex calido fiat frigidum suppositis uno subiecto tantum in quantum unum subiectum quod suberat calori potest subest frigori. Empedocleum uero non posuit unum subiectum subiectiue contrariis. ideo contraria in diuersis subiectis posuit sicut calidum in igne et frigidum in aqua. Nec iterum posuit istis duobus unam naturam subiectam. ergo nullo modo potuit alterationem ponere. Et hoc est inconueniens quod alteratio totaliter auferatur. Anaxagoras uero etiam. Hic prosequitur de opinio. Anaxagoras. Et circa hoc duo facit. primo ostendit qualiter opinio Anaxagoras suscipienda quasi uera et quomodo. quod in generali. secundo explicat utrumque in specialibus. Nam existente etiam. Dicit ergo primo quod si quis uult suscipere opinionem Anaxagoras. Veram de eo quod posuit duo principia scilicet materiam et causam agentem accipiat eam secundum rationem quam uidetur ipse secutus quasi quadam necessitate ueritatis coactus ut sequeretur eos qui hanc rationem expriment. Ipse uero non articulauit eam ideo non expresse distinguit. Eius ergo opinio est uera quantum ad hoc quod non expressit: falsa quantum ad hoc quod expressit. Et hoc in specialibus patet sic quia sit totaliter accipiat eius opinio secundum quod in superficie apparebat et eius dictis apparebat maior absurditas propter quatuor rationes. Prima quia hoc ipsum quod est omnia in principio mundi fuisse permixta est absurdum: cum distinctio primum mundi estimetur secundum sententiam Aristoteles sempiterna. Secunda ratio est quia inmixtum se habet ad permixtum sic simplex ad compositum. sed simplicia persistunt compositis et non eorum. ergo inmixta oportet persistere mixtis cuius contrarium Anaxagoras dicebat. Tertia est ratio quia si quodlibet natum est misceri cuiuslibet corporibus sed illa sola nata sunt ad inuicem misceri que nata sunt ad inuicem transit per aliquam alterationem: eo quod mixtio est miscibilium alteratorum unio. Anaxagoras uero ponebat quodlibet esse mixtum cuiuslibet: Quarta ratio est: quia eorundem est permixtio et separatio. Non enim dicuntur misceri nisi si que apta nata sunt sperata existere sed passionis et accidentia sunt permixta subiectis ut Anaxagoras dicebat. ergo sequeretur quod passionis et accidentia persistunt a subiectis separari quod est manifeste falsum. Ille igitur absurditates apparent si consideretur opinio Anaxagoras superficialis. Et si quis ex-

quare artificialiter id est distincte et manife-
 ste perquirat. que Anaxago. vult dicere id est
 ad quod eius intellectus tenebat licet expri-
 mere nesciret apparebit eius dictum mira-
 bilius et subtilius precedentium phoz dictis
 et hoc propter duo. Primo quia magis
 accessit ad veram materie cognitionem. Quod
 ex hoc patet: quia in illa pmixtione rez qua
 do nihil erat ab alio discretum. sed oia erant
 pmixta. illa substantia sic pmixta quaz po-
 nebat rez materiam. nihil vere poterat pdi-
 cari ut patet de coloribus. Non enim pote-
 rat de ea pdicari aliquis specialis color ut di-
 ceret esse alba vel nigra vel secundum aliquem
 alium colorem colorata: quia secundum hoc opo-
 teret illum colorem non esse alius permixtum.
 Et similiter color in genere non poterat de ea
 pdicari ut diceret esse colorata: quia de quocum-
 que pdicatur genus necesse est aliquaz ei speciem pdi-
 dicari siue sit predicatio uniuoca siue demo-
 minatiua. Vnde si illa substantia esset colorata
 de necessitate haberet aliquem determinatum co-
 lorem quod est contradictoria. Et similiter ratio est de
 humoribus id est saporibus et de omnibus
 aliis huiusmodi. Vnde nec ipsa genera pri-
 ma poterant de ipso predicari ut scilicet esset
 qualis vel quanta vel aliquid huiusmodi. Si
 enim genera predicarentur oporteret quod ali-
 qua species particularium inesset ei quod est
 impossibile si ponantur omnia esse permixta
 quia iam ista species que de illa substantia di-
 ceretur esset ab aliis distincta. Et hec est ve-
 ra natura materie ut scilicet non habeat ac-
 tu aliquam formam sed sit in potentia ad om-
 nes: quia et ipsum mixtum non habet actu
 aliquod eorum que in eius mixtionem conue-
 niunt sed potentia tantum. Et propter hanc
 similitudinem materie prime ad mixtum ut
 detur posuisse mixtionem predictam licet ali-
 qua differentia sit inter potentiam materie et
 potentiam mixti. Nam miscibilia et si sit in po-
 tentia in mixto tamen non sunt in eo in poten-
 tia pure passiva. Manent enim virtute in mix-
 to. Quod ex hoc potest patere: quia mixtus
 habet motum et operationes ex virtute cor-
 porum miscibilium quod non potest dici de
 his que sunt in potentia in materia prima. Est
 et alia differentia quia mixtum est non sit
 actu aliquod miscibilium. est tamen aliquid
 actu quod de materia prima dici non potest.
 Sed hanc differentiam videtur remouere
 Anaxago. ex hoc quod non posuit particulares
 aliquam mixtionem sed uniuersalem omnium.
 Secundo subtilius ceteris dixit: quia ma-
 gis accessit ad veram cognitionem primi prin-
 cipi agentis. Dixit enim omnia esse permix-

ta preter intellectum et hanc dicit solum esse
 impermixtum et purum. Ex quibus patet
 quod ipse posuit duo esse principia et ipsum in-
 tellectum posuit esse unum: secundum quod ipse
 est simplex et impermixtus: et alterum principium
 posuit materiam primam quam ponimus si-
 cut indeterminatam. Antequam determinentur. et
 antequam aliquam speciem participant. Mate-
 ria enim cum sit infinita in potentia in quantum
 est susceptiva infinitatum formarum deter-
 minatur per formam et per eam consequitur
 aliquam speciem. Patet igitur quod Anaxago.
 secundum illa que exprimit nec dixit recte nec
 plene. tamen uidebatur directe dicere ali-
 quid propinquius opinionibus posteriorum
 que sunt ueriores. scilicet op. Plato. et Aristo. q
 recte de materia prima senserunt. Que qui-
 dem opiniones tunc erant magis apparen-
 tes. Ultimo excusat se Aristo. a persecu-
 tatione diligentiori harum opinionum: quia
 sermones dictorum philosophorum sunt p-
 prii sermonibus naturalibus ad quos perti-
 net tractare de generatione et corruptione.
 Ipse enim fere non posuerunt principia et
 causas talis substantie scilicet materialis et
 corruptibilis. Dicit autem fere: quia de aliis
 substantiis non tractabant quantum quedam
 principia ab eis posita se possent ad alia et
 am extendere ut patet de intellectu maximus.
 Quia igitur non posuerunt principia commu-
 nia omnibus substantiis quod pertinet ad istam
 scientiam sed principia solarum substantia-
 rum corruptibilium quod pertinet ad scien-
 tiam naturalem. ideo diligens inquisito de
 predictis opinionibus magis pertinet ad sci-
 entiam naturalem quam ad istam.

Utrumque uero

de omnibus etc. Hic disputat con-
 tra opiniones Pythagore et Pla-
 tonis qui altiora principia posuerunt quam
 naturalia. Et circa hoc duo facit. primo ostendit
 quod consideratio harum opinionum ma-
 gis pertinet ad scientiam presentem quam pre-
 dictarum. secundo incipit contra eas disputa-
 tare ibi. Ergo qui pythagorici sunt uocati.
 Dicit ergo primo quod illi qui faciunt theoriam
 considerationem de omnibus entibus et po-
 nunt quod entium quedam sunt sensibilia que-
 dam insensibilia perscrutantur de utroque ge-
 nere entium. Vnde inuestigare de opinionibus
 eorum qui bene et qui non bene dixerunt
 magis pertinet ad perscrutationem quam
 proponimus tradere in hac scientia. Nam
 hec scientia est de communibus entibus non
 de aliquo particulari genere entium. Et

sic illa que pertinent ad omnia entis genera
 magis sunt hic consideranda quam illa que perti-
 nent ad aliquod particulare genus entis etc.
 Ergo qui pythagorici etc. Hic disputat
 opiniones predictorum philosophorum et primo
 Pythagorae, secundo contra Platonem ibi. Qui
 non videas. Circa primum duo facit. primo ostendit
 in quo Pythagoras conveniebat cum naturalibus
 et in quo ab eis differebat. secundo disputat
 contra eius opinionem ibi. Et quo vero motus
 etc. Sciendum est ergo quod pythagorici in
 uno conveniebant cum naturalibus in alio ab
 eis differebant. Differebant quidem in ponendo
 principia. Hic scilicet in principis rebus esse motum a na-
 turalibus. Cuius causa est quia principia rerum
 non acceperunt ex sensibilibus sicut natura-
 les. sed ex mathematicis que sunt sine motu.
 Unde non sunt naturalia. Quod autem mathe-
 matica dicuntur esse sine motu referendum
 est ad illas scientias que sunt pure mathe-
 maticae sicut arithmetica et geometria. Astrolo-
 gia enim considerat motum: quia astrolo-
 gia est media scientia inter mathematicam
 et naturalem. Principia enim mathematica
 astrologia et alie medie applicant ad res na-
 turales ut patet secundo philosophorum. Con-
 veniebat enim Pythagoras cum naturalibus
 quantum ad ea quorum principia querebat.
 Disputabat enim et tractabat de omnibus
 naturalibus. Tractabat enim de generatio-
 ne celi: et observabat omnia que accidunt circa
 partes celi que dicuntur diverse specie vel etiam
 diverse stelle: et que accidunt circa passiones
 vel circa eclipses luminarum et que accidunt
 circa operationes et circa motus corporum cele-
 stium. et circa eorum effectus in rebus inferi-
 oribus. Et singulis huiusmodi dispensabat
 causas: adaptando scilicet unicuique propriam cau-
 sam. Et videbantur etiam in hoc consentire
 aliis naturalibus quod solum sit illud ens quod
 est sensibile quod comprehenditur a celo.
 quod videmus. Non enim ponebat aliquod
 corpus sensibile infinitum sicut alii natura-
 les posuerunt. Nec iterum ponebat plures
 mundos sicut posuit Democritus. Ideo au-
 tem videbatur estimare quod nulla entia essent
 nisi sensibilia. quia non assignabat principia
 et causas nisi talibus substantiis. Nihilomi-
 nus tamen cause et principia que assignabat
 non erant propria et determinata sensibili-
 bus. sed erant sufficientia ascendere ad supe-
 riora entia. id est ad entia intellectualia. Et erant
 adhuc magis convenientia quam rationes
 naturalium que non poterant extendi ultra
 sensibilia quia ponebant principia corpora
 Pythagoras vero quia ponebat principia in

corporea. scilicet numeros quos non poneret in
 principia nisi corporum sensibilibus. Ponebat
 tamen entium intelligibilibus que non sunt
 corpora principia penesit et Plato poste-
 rius fecit. Et quo vero modo motus etc.
 Hic ponit tres rationes contra opinionem Pythagore
 quarum prima talis est. Pythagoras non po-
 terat assignare quomodo motus adveniat
 rebus: quia non ponebat principia nisi fini-
 tum et infinitum par et impar que ponebat
 principia sicut substantia sue materialia prin-
 cipia. Sed oportebat enim concedere motum
 rebus in esse. Quomodo enim esset possibile
 sine motu et transmutatione esse generatio-
 nem et corruptionem in corporibus et opa-
 tiones eorum que geruntur circa celum que
 per motus quosdam fiunt. Patet quod nullo mo-
 do. Unde cum Pythagoras consideravit de
 generatione et corruptione et eis que gerun-
 tur circa celum. patet quod insufficienter posuit
 non assignans aliqua principia motus. Am-
 plius autem. hic ponit secundam rationem
 Pythagoras enim ponebat ex numeris com-
 poni magnitudines. Sed siue ipse probet siue
 concedatur non poterit ex numeris assignare
 causam quod quedam sunt gravia quedam levia.
 Quod ex hoc patet: quia rationes numerorum non
 magis adaptantur corporibus sensibilibus quam
 mathematicis que sunt non gravia et levia.
 Unde patet quod ipsi nihil dixerunt plus de cor-
 poribus sensibilibus quam de mathematicis
 Et sic patet quod cum corpora sensibilia ut ignis
 et terra et huiusmodi in quantum talia addant aliquid scilicet
 mathematica nihil proprium de istis sensibili-
 bus dixerunt secundum veram estimationem. Et
 sic iteque patet quod insufficienter posuerunt permittentes
 assignare causas eorum que sunt propria sensibili-
 libus. Amplius autem quo etc. Hic ostendit ter-
 tiam rationem: que procedit ex hoc quod Pythagoras
 videbatur ponere duo tria. Ponebat autem etiam
 ex una parte quod numerus et numeri passiones sunt
 causa earum que sunt in celo et omnium generabi-
 lium et corruptibilium a principio mundi.
 Et alia vero ponebat quod si erat aliquis alius nu-
 merus preter istum numerum ex quo consti-
 tuitur mundi substantia. numerus enim sub-
 stantia rerum posuit. Hoc autem quemodo
 est accipere cum idem non sit causa sui ipsi-
 us. Nam Pythagoras et hoc dicit demonstrari
 quod unusquisque horum sensibilibus est numerus secun-
 dum substantiam suam: quia in hac parte universi sunt entia
 participativa de quibus est opinio et que subsunt tem-
 pori in quantum aliquando sunt et aliquando non sunt
 in autem ista generabilia et corruptibilia et
 ent partim supra aut subius in ordine uni-
 versi esset inordinatio. vel per modum in

infit e dum. s. aliqua res fortiretur nobilio
rem locū nel min^o nobilē q̄ sibi debeat aut
p̄ mōz discretōis iqtū corp^o si ponēt ex locū
suū diuidret a corporib^o sitis nē Vel p̄ mōz
mixtionis 7 p̄fusiois dū corp^o ex suū locuz
poitū oz p̄misceri alii corpi sicut si aliq̄ pa
aq̄ eēt aliq̄ loco aeris nel i loco tre. Et uid
tur i hoc tūgē duplicē p̄uētā corporis nā
lis ad suū locū. Vnā ex ordie sit^o secūdu q̄
nobiliora corpora fortiant altiore locū i q̄
uidet qdā iustitia. Aliā aut ex similitudine
nel dissimilitudine corporum locatorum
adinuicē cui p̄trariatur discretio et p̄mixtio
Quia igitur res secundum q̄ determinatur
sitū habent in uniuerso p̄uenienter se habēt
qui situs si in modico mutaretur sequeretur
inconueniēs ut dictum est. māifestū est q̄ oēs
partes uniuersi sunt ordinare secundum de
terminatam p̄portionem. Omnis enim de
terminata p̄portio est secundum numeros.
Vnde ostēdebat Pythagoras q̄ omnia etiā
essent numeros. Sed ex alia parte uidemus
q̄ magnitudines constitute in diuersis locis
sunt plures et diuerse: quia singula loca in i
uersi p̄equuntur proprie passionē quibus
corpora diuersificantur. Nam alie sunt pas
siones corporis certis sursum et deorsum.
Cum igitur Pythagoras ratione predicta di
cat omnia sensibilia esse numeros et uidam^o
accidere diuersitatem in sensibilibus secun
dum diuersa loca utrum sit idem. et unus nu
merus tū qui est in celo. i. in toto corpore se
sibili qd̄ in celo includatur de quo oportet ac
cipere q̄ est substantia uniuersiuūq̄ sensibilis
aut preter hunc numerū qui est substantia rez
sensibilis ē ali^o numerus qui ē eoz cā. P̄lo
at dicit aliū numerū q̄ est substantia sensibilis
et q̄ ē cā. Et quia ipse Plato extimauit sicut
Pythagoras numeros eē ipa corpora sensibi
lia et eas eoz s̄ numeros intellectuales cā extia
uit cās isensibilium. numeros vō sensibiles cās
eē et hās sensibiliū qd̄ ga Pytag. n̄ fecit suffi
ciētē posuit. Cōcludit at in fine q̄ ista suffi
ciāt d̄ pythagoricis opinionib^o nā eas terigif
se suū cit. Qui vō ydeas. Sic disputat p̄
opi. Pla. Et diuidit i. d. p. p. n. disputat p̄
opi. q̄tū ad hoc qd̄ ponebat de rez sb̄is. 2.
q̄tū ad hoc qd̄ de rez p̄ncipiis ibi. Dia aut
p̄ncipia. P̄ria diuidit i. d. p. p. n. disputat p̄
h^o q̄ ponebat sb̄as spēs. 2. q̄tū ad h^o q̄ po
nebat d̄ mathematicis ibi. Ampli^o. n. nume
ri. Circa p̄mū. d. f. p. n. disputat p̄ ipsa pōnē
Pla. 2. p̄ rōez ipi^o ibi. Ampli^o at secūdam
quos rē. Dic ergo p̄ q̄ p̄lonici ponēt yde
as eē quas dā sb̄as sepatas i h^o uident deliq̄
se ga cū ipi greret eas hoz sensibiliū entium

p̄iermissis sensibilib^o adiuenerūt qdā d̄ia no
na etiā equalia nūeris sensibilib^o. Et h^o uidet
icōueniēs ga q̄ q̄rit cās aliquaz rez d̄z ipsas
certificare n̄ alias res addē: er quaz pōne ac
cre: cat necessitas igitōis. Doc. n. s̄le ē ac si
aligs uellet nūerare res aliquas quas n̄ p̄ter
se posse nūerare si pauciores. S̄z uult eas
nūerare m̄ultiplicādo eas p̄ additionē aliqua
rū rez. Cōstat. n. q̄ tal̄ s̄ite monēt: ga i pa
uciorib^o ē uia magis ga meli^o et facili^o certifi
catur pauca q̄ multa. Et numer^o t̄to ē certi
or q̄to ē minor: sic p̄p̄ngor unitati q̄ ē men
sura certissima. Sic at nūeratio ē qdā rez cer
tifica q̄tū ad numez ita igitō de cās rez ē
qdā certa m̄sura ad certificatōez n̄ rez. Vn̄
sic nūerare pauciores res facilius certificant
q̄tū ad eaz nūez i pauciores res facili^o cer
tificant q̄tū ad eaz n̄az. Vn̄ cū Pla. ad notū
ficādū res sensibiles tū multiplicauerit rez
gūa: adiuēt difficultates accipiēs qd̄ ē diffi
cili^o ad manifestationē facilioris qd̄ ē incōue
niēs. Et q̄ ydee sepatate sint equales numero
aut n̄ pauciores sensibilib^o de q̄bus p̄lonici i
grūt cās qb^o Az. se p̄memorat: ga P̄lonis
discip̄s fuit. determinauerit p̄cedētes de his
sensibilib^o ad p̄dictas spēs manifestū ē si p̄
deret qua rōe p̄lonici ydeas iduerūt hac. s.
ga uidebāt i oibus uniuocis unū eē i multis
Vn̄ id unū p̄obāt eē spēm sepatā. Videm^o
n̄ q̄ cē oēs sb̄as rez aliaz ab ydeis inuenitur
unū i multis p̄ mōz uniuoce p̄dicatōis iqtū i
uēiūt m̄ta unū spēi. Et h^o n̄ solū i sensibilib^o
corruptibilib^o s̄ ēt i mathematicis q̄ si sepi
na: ga et i eis multa s̄t unū spēi ut. s̄. dēm ē.
Vn̄ reliq̄ q̄ oib^o spēs^o rez sensibiliū n̄deat
aliqua ydea. Quēz igit eaz ē qdā equooci
cū istis sensibilib^o: ga cōicat noie cū eis. Sic
eiz sor. d̄. hō ita et illa. tū differūt rōe hō eiz
sor. ē cū mā. hō vō hois ydealis ē sine mā.
Vl̄ secūdu aliā lr̄az. unaq̄q̄ spēs d̄r eē aliqd
uniuocū iqtū. s. ē unū i multis: 7 p̄uēt cū ill
de qb^o p̄dicat q̄tū ad rōez spēi. Nō at dicit
equales aut n̄ pauciores: ga yde l̄ ponit solū
spēs et sic erūt equales nūero istis sensibilib^o
si nūerēt h̄ sensibilia secūdu diuersas spēs 7 n̄
secūdu diuersa idiuidua q̄ s̄ ifinita. Vel po
nūt ydeen solū spēs s̄ ēt gūuz et sic si plures
ydee q̄ spēs sensibiliū ga ydee t̄ erūt spēs oēs
et p̄i h̄ oia 7 singla gūa. Et p̄ h̄ dic aut non
pauciores. q. d. s̄ p̄les. Vl̄ alit dicant eē
quales iqtū ponebat eas eē spēs sensibiliū
pauciores at s̄ p̄les iqtū ponebat eas n̄ solū
spēs sensibiliū. s̄ ēt mathematicoz Ampli^o
at rē. Sic disputat p̄ P̄lonē q̄tū ad rōem
sue pōnis. Et circa hoc duo facit. Primo
tangit modos in generali quibus rationes

Platonis deficiēbant. 2. exponit illos i spāli
 ibi. Quia secundum rōnes esciētiarum. Di
 cit 3. pmo q̄ secundū nullū illoz modoz ni
 dētur spēs eē secundū quos nos plonici oſe
 dim⁹ spēs eē. Et h^o ideo q̄a ex q̄busdā illoz
 modoz n̄ necessariū ē fieri siq̄llim. i. quasdā
 rōnes Platonis q̄a. f. n̄ de necessitate p̄nt sillo
 gizare spēs eē. Et q̄busdā dō mōis fit sillo.
 s; n̄ ad p̄positū Platonis q̄a p̄ quasdā suas
 rōnes ostenditur q̄ spēs separte sunt quarūdā
 rez quaz esse spēs platonici n̄ putauerūt silz
 sicut et illaz quarum putauerunt esse speties

Q̄secūndum ratiōes 2c. Hic p̄sequitur
 illos modos in spāli. Et pmo p̄sequit secun
 dum ostendendo q̄ sequit p̄ ratiōnem Pla
 tonis speties esse aliquorum. quorum spēs
 Plato non ponebat. 2. p̄sequit primū oñ
 dens q̄ ratiōnes Platonis non sunt sufficiē
 tes ad ostendendum esse ydeas. ibi omnino
 Conuenienter autem dubitauit aliquis. 2c.

Circa primum ponit septem rōnes q̄rū
 prima talis. vna rōnū iductiū p̄lonē ad po
 nēdū ydeas sumebatur ex pte sciētie: q̄a ide
 scia cū sit de necessariis nō pōt eē de his sen
 sibilibus que sūt corruptibilia. s; o: q̄ sit de
 eñb⁹ separtis icorruptibilib⁹. secūdu igr hāc
 rōnem ex sciētiis sūptam sequit q̄ spēs sint
 omniū quorūcūq; sit sciētie. Sciētie autem
 non solū sūt de hoc quod ē eē unū i multis
 quod ē per affirmatiōes s; et de negōibus. q̄a
 sic aliq̄e demonstratiōes p̄cludentes affir
 matiuā p̄positiōnē ita s; et demarātes p̄clu
 dentes negatiuā p̄positiōnem. ergo o: et ne
 gatiōnūz ponē ydeas. Et scdm q̄ aliqd.
 hic ponit secundā ratiōnē. In sciētiis enīz
 nō solū intelligitur q̄ quedāz semper se eodē
 mō hnt s; et q̄ q̄dam corrūpūt. Alr tolle
 retur scia naturalis que circa motū uersatur
 Singitur o: esse ydeas oīūz illoz q̄ i sciētiis
 itelligunt o: esse ydeas corruptibiliū iq̄tum
 corruptibilia hoc ē iq̄tum sūt h̄ sētibilia si
 gularia. Sic enim sūt corruptibilia. Non
 enim p̄t dici secūdu rōnem Platonis q̄ scie
 ille quibus intelligimus corruptiones rerū
 itelligantur corruptiones horum sensibili
 um. quia horum sensibilium nō est intellec
 tus sed ymaginatio uel fantasia q̄ est motus
 factus a sensu secundum actum secundum
 q̄ dicitur secundo de anima. Ampli⁹ at
 2c. Hic ponit tertiam rōnē q̄ cōtinet duas
 p̄clusiōes q̄s certissimis rōib⁹ dicit p̄cludi
 Vna ē q̄a si ydeas sūt omniū quoz sūt scie.
 Scie autē non solū sūt de absolutis s; et sūt
 de his que dicitur ad aliquid sequitur hac
 ratiōne faciente q̄ ydeas sit et eorum que sūt
 ad aliquid quod est contra op̄inonem Pla

tonis quia cum ydeas separte sit secundum se
 erites qd ē contra ratiōnem ei⁹ quod est ad
 aliquid non ponebat plo eoz que sunt ad
 aliquid aliquod esse genus ydearum q̄ seccū
 dū se dicitur. Alia 2. est que ex aliis rōi
 bus certissimis sequit q̄. f. sit tertius homo
 Quod quidē tripliciter p̄t intelligi uno mō
 do q̄ intelligatur q̄ homo ydealis sit tertū
 us a duobus hominibus sētibilibus q̄ his
 hominis predicationē suscipiūt sed h̄ nō vi
 detur ei⁹ esse intētio eius licet hoc tangatur
 secūdo eleuchoz. Hec enīz est pō p̄tra quā
 disputat. Vñ ad h^o non duceret q̄ ad icōue
 niens. Alio modo pōt intelligi ut dicitur
 terci⁹ homo. f. q̄ sit pis et hōi ydeali et hōi
 sētibili Conuenim homo sētibit et hō ydea
 lis ueniant i rōe sicut duo hoies sētibiles
 sic homo ydeal poitur terci⁹ p̄ter duos hōi
 nes sensibiles ita ali⁹ hō d; pōi terci⁹ p̄ter
 hoiam ydeale et hoiem sensibilem. Et hoc
 etiam nō uidetur hic esse eius intentio quia
 ad hoc icōueniens statim alia ratiōne ducet
 Vnde esset superfluus h^o ad idē icōueniēs
 ducere. 3. modo potest itelligi quia Pla
 to ponebat in quibusdam generibus tria
 quedam. f. sensibilia mathematica 7 speties
 sic i numeris et lineis et oibus huiusmodi
 Non ē aut maior rō q̄ i q̄busdam rebus
 ponantur media q̄ in aliis ergo oportebat
 etiam in spetie hominis ponere hominem
 medium qui erit tertius inter hominem sen
 sibilem 7 ydealem. Et hanc etiaz ratiōnem
 i posteriorib⁹ libris Aristo. pōit. Et om
 nino que sunt de spetiebus. Hic ponit quar
 tam ratiōnem que talis est. Quicūq; per
 suam ratiōnem remouet aliqua que sunt
 apud eum magis nota quam ipsa positio
 inconuenienter ponit. Sed iste ratiōnes
 quas Plato posuit de spetiebus seperatis
 auferunt quedam principia que platonici
 dicentes esse speties magis uolunt esse nata
 ra q̄ hoc ipsum quod est ydeas esse. ergo
 Plato inconuenienter posuit. Minorem
 autem sic manifestat. Ydeas secundūz Pla
 si p̄ores s; sētibilib⁹ 7 mathematicis s; ipe
 ydeas sūt nūeri secūdu eū et magis uulteri in
 pes quā pares quia nūeri ipem attribuebat
 forme pem aut mē. Vñ et dualitatē dixit eē
 mām. sequit ergo q̄ alii nūeri sūt priores
 dualitate q̄ ponebat sicut māz sētibiliūz po
 nēs magnū et puū. Cui⁹ contrariūz plonici
 maxime asserbant. f. dualitatem esse pri
 mam in genere numeri. Item si sicut per
 superiorem ratiōnem probat: n̄ est oportet
 esse aliquas ydeas relationum que sunt se
 cundum se ad aliquid. et ipsa ydea est. prior

ed qd picipat ydea seqt qd hoc ipm qd est ad aliud e prius absoluto qd secunduz se dicitur. Na huiusmodi substantie sensibiles q picipant ydeas absolute dicitur. Et sicut de oibus e q etia illi q sequunt opinionem de ydeis dicunt opposita pncipiis p se notis q et ipsi maxime pcedebant. Ampli at ad extimatioes rē. Sic ponit qntā rōne que talis e. Ydee pōe bātur a Plone ut eis ppeteret rōnes siue dif finitōes poite in sciētis ut et de eis scientie eē possent. Sed intelligētia una. i. simplex et idiuuibilis qua scitur de unoquoqz qd e non solum e circa substantias sed de aliis. f. accidētibus. Et sicut scie nō solū sunt substantie. et d substantia: sed etiā inueniuntur scientie aliorum. f. accidentium ergo patet q ad extimatioem secundum quam vos platonici eē dicitis ydeas seqtur q species non solum essēt substantiarum s; etiā multorum alioz. f. accidētium. Et hoc idem seqtur non solū pp dif finitōes et scientias. sed etiam accidunt multa alia talia. f. plurima ex quibus oportet ponere ydeas accidentium secundum rōes Platonis. Sicut quia ponebat ydeas principia essendi et fieri rerum et multorum huiusmodi que conueniunt accidentibus. Sed et alia parte secundum q Plato opinabatur d ydeis et secundū necessitate qua sunt necessarie sensibilibus iqtum. f. sunt picipabiles a sensibilibus est necessarium ponere q ydee sint solum substantiarum. Quod sic patet: Ea que sunt secundum accidens non picipātur. Sed ydeam oportet picipari in unoquoqz inqtum non dicit d substantia. Qd sic pz quia si aliquod sensibile participat per se duplo. i. duplo sepato. sic enim appellabat Plato omnia seperata. f. per se entia. oportet q participet sempiterno non quidem per se quia tunc sequeretur q dupla sensibilia essēt sempiterna. sed per accidens inqtum scilicet ipm per se duplum quod participatur est sempiternum. Et quo patet q participatio non est eorum que accidentia sunt. sed solū modo substantiarum. Unde secundum opinionem Plato. nō erat aliquod accidens species sepata. sed solum substantia et tamen secundum rationem sumptam ex scientiis oportebat q esset species etiam accidentium ut dictum est. Dicero rē. Sic ponit tertiam rationem que talis est. Ille res sensibiles substantiam significant in rebus que videntur et similiter illic ut in rebus intelligibilibus que substantiam significant quia tam intelligibilia q sensibilia substantiam ponebant. ergo necesse est ponere preter utraqz substantias scilicet intelligibiles et sensibiles ali

quid comune eis quod sit unū in multis. Et hac enim rōe platonici ydeas ponebant qa inueniebant unum in multis quod credebāt esse preter illa multa. Et qd hoc sit ponere necessarium. f. aliquod unum preter substantias sensibiles et preter spēs sicut ostendit. Aut enim ydee et sensibilia q participāt ydeas sunt unius spēs aut nō. Si sunt unius spēs. oīuz at multoz i spē pueniētū. qz ponē secundū pōne Platonis unā spēm sepata cōez oportebit igit aliqd ponere comune sensibilibus et ipis ydeis: qd sit sepatum a b utroqz. Nō pōt aut rīderi ad hāe rationem q ydee q si incorporeales et imateriales nō indigent aliis speciebus superioribus. qa similiter mathematica q ponitur a Plone media iter sensibilia et species sunt incorporea et immaterialia et tamē qa plura eorum inueniuntur unius speciei Plato posuit eorum spēm comunem sepata qua et picipant non solum mathematica s; etiam sensibilia. Si igit e una et eadem dualitas que est species vel ydea dualitatis que qdem est etiam i dualitatibus sensibilibus que sunt corruptibiles sicut exemplar. est i creatura plato et in dualitatibus etiam mathematicis que sunt multe unius speciei. sed tamē sunt sempiternae eadem ratione in eadem dualitate. f. que est ydea et in alia que est mathematica vel sensibilibus erit alia dualitas seperata. Non enim potest reddi propter quid illud sit. et hoc non sit. Si autem detur alia pars scilicet sensibilia que participant ydeas non sunt eiusdem speciei cum ydeis. sequitur q nomen quod dicitur de ydeis et de substantia sensibili dicitur omnino equivoce. Illa enim dicitur equivoce quorum solum nomen comune est ratione speciei exēte diuersa. Nec solum sequitur q sint quocunqz modo equiuoca. sed simpliciter equiuoca sicut illa quibus imponitur unum nomen sine respectu ad aliquē cōicationē que dicuntur equiuoca a casu. Sicut si aliquē hominem aliquis uocaret hoc archia et aliqd lignum. Hoc at ideo addidit Aristo. quia posset aliquis dicere q non oīno equivoce aliqd nomē p̄dicat de ydea et de substantia sensibili cū de ydea p̄dicet eē nō. d substantia vō sensibili p̄ participatiōem. Na ydea hominis secundū Platonē dicitur p se homo. Sic autem homo sensibilibus dicitur p participatiōem. Sed tamen talis equiuocatio non est pura sed nomen quod p participatiōem p̄dicatur dicitur per respectum ad illud quod p̄dicatur per se: quod non est pura equuocatio sed multiplicitas analogie. Si autem esset omnino equuoca a casu ydea. et substantia sensibilibus sequeretur q p unum nō posset cognosci

alii sicut equo ca non se invicem notificant
 Omni autem dubitabis etc. hic improbat opinio-
 nem Platonis quantum ad hoc quod non conclu-
 debat quod concludere intendebat. Intendebat
 enim Plato concludere ydeas esse per hoc quod sunt ne-
 cesses sensibilibus rebus secundum aliquem modum. Unde
 Aristoteles ostendit quod ydeae ad nihil potest esse
 sensibilibus utiles esse destruit rationes Plato-
 nis de positione ydearum. Et ideo dicit quod inter
 omnia dubitabilia quae sunt contra Platonem
 illud est maximum quod species a Platone posi-
 te non videntur aliquid conferre rebus sensibilibus
 nisi exemplaribus sic sunt corpora caelestia nec his
 quae sunt et corrumpuntur sicut corpora elementaria
 Quod singillatim de omnibus ostendit per quod Plato
 ponebat ydeas cum dicit. Nec est motus. Ubi
 incipit. v. ostendere. Primum quod non profunt ad mo-
 tum. etc. quod non profunt ad scientias ibi. Sed nec
 ad scientiam. etc. quod non profunt sicut exemplaria
 ibi. De hoc exemplaria etc. Quarto quod non
 profunt sicut substantiae ibi. Amplius opinari
 bitur. Quinto quod non profunt sicut causa fieri
 ibi. In phedrone vero etc. Dicit ergo pri-
 mo quod species non possunt conferre rebus sen-
 sibilibus ita quod sint eis causa motus vel trans-
 mutationis alicuius. Cuius rationem hic non
 dicit. sed supinus tetigit: quia videtur ydeae non
 introducebantur propter motum. sed magis pro
 immobilitatem. Quia enim Platoni videbatur
 quod omnia sensibilia semper essent in motu vo-
 luit aliquid ponere extra sensibilia firmum et im-
 mobile. de quo possit esse certa scientia. Unde
 species non poterant ab eo poni sicut prin-
 cipia motus. sed potius sicut immobiles et
 immobilitatis principia ut. si aliquid firmum
 et eodem modo se habens in rebus sensibi-
 libus invenitur hoc fit secundum participatio-
 nem ydearum quae per se sunt immobiles.
 Sed nec ad scientiam etc. Ostendit secun-
 do quod species non profunt sensibilibus ad sci-
 entiam tali ratione. Cognitio uniuscuiusque
 perficitur per cognitionem sui substantiae et
 non per cognitionem aliquarum substantiarum
 extrinsecarum. sed substantiae sepeate quas
 dicebat species sunt omnino aliae ab istis sub-
 stantiis sensibilibus ergo earum cognitio non au-
 xiliatur ad scientiam illorum sensibilium.
 Nec potest dici quod ille species sunt substantiae
 istorum sensibilium: nam cuiuslibet rei substan-
 tia est in eo cuius est substantia. Si igitur ille
 species essent substantiae rerum sensibilium essent
 in his sensibilibus quod est contra Platonem
 Nec iterum potest dici quod ille species adsunt
 istis substantiis sensibilibus sicut participan-
 tibus eas. Hoc enim modo Plato opinaba-
 tur aliquas species horum sensibilium causas

esse. Sicut si intingerem ipsum album per
 se etiam ac si esset quoddam album sepeatus
 permisceri albo quod est in subiecto et albedi-
 ne participare ut sic etiam dicamus quod homo
 iste qui est sepeatus permiscetur huic homi-
 ni quod componitur ex materia et natura speciei quam
 participat. Sed ratio est valde mobilis. id est stru-
 ctibilis. Hanc enim rationem per tetigit Anaxa-
 qui posuit etiam formas et accidentia per mi-
 scere rebus. Et secundo tetigit Eudorus et
 alii quidam. Et ideo dico quod est valde mobi-
 lis. scilicet quia facile est colligere multa impossibi-
 lia contra talem opinionem. Sequitur enim sicut
 dicitur in Anaxa. quod accidentia et forme pos-
 sunt esse sine substantiis. Nam ea sola nata sunt
 misceri quae possunt separatim existere. Sic igitur
 non potest dici quod species sic conferant ad sci-
 entiam sensibilem ut eorum substantiae. nec quod
 sint eis principia erudiendi per modum participandi.
 Nec etiam potest dici quod ex speciebus si-
 cut ex principiis sunt alia scilicet sensibilia se-
 cundum ultimum eorum modum qui conveni-
 runt dici. Unde si eadem sunt principia esse
 di et cognoscendi. oportet quod species non con-
 ferant ad scientias: cum principia essendi esse
 non possunt. Ideo autem dicit secundum ul-
 tum modum consuetudinis dici quod Plato invenerat
 novos modos aliquid ex alio procedendi. Dicit
 vero etc. hic tertio ostendit quod species non con-
 ferant sensibilibus sicut exemplaria. Et pri-
 mo proponit intentionem. Secundo probat ibi
 Nam quod opus est etc. Dicit ergo primo quia
 dicere species esse exemplaria sensibilem et
 mathematicorum et huiusmodi eis partici-
 pent est dupliciter inconveniens. Uno modo
 quia vanum et nulla utilitas est huiusmo-
 di exemplaria ponere sicut ostendit. Alio mo-
 do quia est simile metaphoris quas poeta in-
 ducunt quod ad philosophum non pertinet. Nam philosophus ex pro-
 priis docere debet. Ideo autem hoc dicit esse me-
 thaphoricum quia Plato perductionem rerum naturali-
 um assimilavit factioni rerum artificialium
 in quibus artifex ad aliquod exemplar respec-
 tiens operatur aliquod simile suae artis. Nam
 quod est opus. Hoc probat propositum tri-
 bus rationibus. Hoc enim videtur esse opus
 exemplaris id est utilitas quod artifex respiciens
 ad exemplar inducat similitudinem forme in
 suo artificiali. Videmus autem in operati-
 one naturalium rerum quod similia ex similibus
 generantur sicut ex homine generatur homo.
 Aut ergo similitudo ista provenit in rebus ge-
 neratis propter respectum alicuius agentis ad
 exemplar aut non. Si non quod erit opus. id est uti-
 litas quod aliquid agens sit respiciens ad ydeam
 sicut ad exemplaria. quod dicitur nullum. Si autem

similitudo puenit ex respectu ad exēplar se
perati. tunc g. n̄ poterit dici q̄ cā hui⁹ simi
litudinis i genito sit forma inferioris genera
tis. p̄ iterum aliqd simile pp̄ respectū ad h.
exēplar spatium. et non p̄ respectū ad agēs
hoc sensibile. Et hoc est q̄ dicit et non simi
le illi. i. agentis sensibili. Ex quo sequitur h.
inconueniens q̄ aliquis generetur similis
Socrati siue posito siue remoto Socrate.
Quo d̄ videmus eē falsum quia nisi Sortes
agat in generatione nunq̄ generabitur ali
qs similis Sor. Si igitur hoc est falsum q̄
similitudo generatorum non depēdeat a p
rimis generantibus vanum et superfluum ē
ponere aliqua exemplaria seperata. Sciē
dum autem q̄ illa ratio et si destruat exem
plaria seperata a Platone posita non tamē
renouet diuinam scientiam eē rerum omni
um exemplarem. Cum enim res naturales
naturaliter intendant similitudines in res ge
neratas inducere. oportet q̄ ista intentio ad
aliquod principium dirigens reducat qd̄
est in finem ordinans unumquodq̄. Et hoc
non potest eē nisi habens intellectum cuius
sit cognoscere finem et proportionem rerū
in finem. Et sic ista similitudo effectuum ad
causas naturales reducat sicut in primum
principium in intellectum aliquem. Non autē
oportet q̄ in aliquas alias formas seperatas
quia ad similitudinem predictam sufficit pre
dicta directio in finem qua virtutes natu
rales dirriguntur a primo intellectu. Simi
liter palam rē. Sic ponit secundam ratioē
que talis est. Sicut sor. ex eo q̄ est sor. addit
aliquid supra hominem. ita etiam homo ad
dit aliquid supra animal. et sicut sor. partici
pat hominem. ita homo participat animal.
Sed si preter istum sortem sensibilem pone
retur alius sortes sempiternus quasi exēpla
ris sequeretur q̄ huius sor. sensibilis essent
plura exēplaria. s. sortes sempiternus et yda
hominis. ergo et eadem ratione species ho
minis habet plura exemplaria. Erit enim
exemplar eius et animal. et bipes. et iterum
anto antropos id est ydea hominis. Hoc au
tem est inconueniens q̄ unus exemplati sint
plura exēplaria. g. inconueniens ē ponere hu
iusmodi sensibilia exēplaria. Amplius
rē. Sic ponit tertiam rationē que talis est. Si
cut se habet species ad individua ita se habet
genus ad species. Si igitur species sunt exem
plaria sensibilia individuoꝝ ut Plato po
nit. ipsa etiam species erunt aliqua exēpla
ria. s. genus species qd̄ est inconueniens:
quia tunc sequeretur q̄ idem. s. species erit
exemplum alterius. s. individui sensibilis et

ymago ab alio exemplata. s. a genere: quod
videtur eē inconueniens. Amp. opinabit
rē. Sic quarto ostendit q̄ species nō cōserunt
rebus sensibilibus sicut earum substantie vel
causae formales quia h. opinabitur. i. hoc est
opinatus ut impersonaliter ponat q̄ ipso
sibile est seperari substantiam ab eo cuius ē
substantia. Sed ydea seperantur ab eo cuius
sunt ydea. i. a sensibilibus ergo nō sunt substā
tie sensibilia. In phedrone vero. hic ostē
dit q̄ non cōserunt species sensibilibus ad co
rū fieri q̄m Plato dicit in phedrone. i.
in quodam suo libro q̄ species sunt causae
sensibilibus efficiendi et fieri. Sed hoc
improbat duabus rationibus quarū prima
tal. Posita causa potuit effectus sed etiam
species nō propter h. fuit entia particula
ria siue individua participantia species omni
sit aliquod motuum qd̄ moueat ad speciem
qd̄ ex hoc patet quia species semper eodem
modo sunt secundum Platonē. Si igitur eis
positis essent vel fieret individua participan
tia eas sequeretur q̄ semper essent huiusmodi
individua quod patet eē falsum. ergo non
potest dici q̄ species sunt eē fieri et eē rerum
et precipue cum nō poneret species causas eē
motivas ut supra dictum est. Sic enim a sub
stantiis seperatis immobilibus. ponit Ar.
pcedere et fieri et eē inferiorum iqtū ille sub
stantie sunt motiue celestium corpoꝝ quib⁹ me
diatibus causat ḡo et corruptio in istis infe
rioribus. Et multa sunt rē. hic ponit se
cundam rationē q̄ talis est. Sic se hnt artifica
lia ad causas artificiales ita se hnt n̄a ad
causas naturales. Sed videmus q̄ multa alia
naturalibus ut donens et anulus fuit in istis
inferioribus quorum Plonici species nō pone
bāt. g. et alia. s. naturalia cōtingit eē et fieri
ppter tales causas primas quales cōtingit
esse nunc dictas. s. artificiales ut. s. sicut res
artificiales fiunt a proximis agentibus ita
et res naturales. Amplius si sunt numeri
rē. Sic improbat opinionem Platonis de
speciebus inqtum ponebat eas esse nume
ros. Et circa hoc duo facit. primo disputat
contra ea que posita sunt ab ipo dennis. 2. d̄
ea q̄ poira st ab ipo d̄ aliis mathematice ibi
volentes at substantias rē. Circa primū po
nit. vi. rationes quarum p̄ma talis est. Eorū
que sūt idem secundum substantiam unū n̄ ē cā
alteri⁹. S. sensibilia secundum substantiam
sūt numeri secūdu plonicos et pictagoricos
Si igitur species sunt etiam numeri non pote
runt species esse cāe sensibilia. Si autem
dicatur q̄ alii sunt species et alii numeri sūt
sensibilia sicut adlitterans Plato ponebat

poneret ut si dicamus qd hic numerus est homo et ille ali⁹ numerus est for. et ali⁹ nūc rus est Callias, illud adhuc n̄ videt suffi cē ga scōs h⁹ sētibilia z spēs pūciūt in rōe nūc et eoz qd si idē secūdu rōnem. Nū nō videt eē cā alteri⁹ g⁹ spēs nō erūt cāe hoz sētibiliū Non itez pōt dici qd sunt cāe ga illi nūeri qd sūt spēs sūt sēpiterni, illa enī dīa nō sufficit ad h⁹ qdā ponant cāe alioz qd aliqua diffe runt per sēpiternū et non sēpiternum se cundam esse suum abso⁹lute consideratum. Sed p cām et cātum differūt secūdam bitu dinem unius ad alterū ergo diversi numeri non differunt per causam et causatum per h⁹ qdā sūt sēpiterna et qdā nō sēpiterna.

Si autē dicat qd hec sētibilia sūt qdā rōes i. pportiones numeroz et per hūc modum nūc sūt cāe hoz sētibiliū sic videm⁹ i siphonia. i. i muscis cōsonāciis qd nūeri dicūtur eē cāe cōsonātiāz i qm pportiones nūera les qd applicāt tonis psonātiās reddūt. Da lam ē qd oportebat pter ipsos nūeros i sētibilibus ponē aliquod unum scōm gen⁹ cui ap plicāt pportōes nūerales ut. f. eoz qd sūt illi⁹ gūis pportōes sētibilia pstituat sēpter pro portōes nūerales i cōsonātiis inēiunt soni Si autē illud cui applicāt illa pportio nume ralis i sētibilib⁹ ē mā. māifestū ē qd oportebat dicere qd ipsi nūeri i se pari qd sūt spēs sūt p portiones alicui⁹ un⁹. f. aliquod aliud. Sed enī dicē qd hic hō qui ē Callias ul for. ē sūf hōi ydeali qui dicūt anto antropos et per se hō Si igit Callias n̄ est numerus tātum sed magis ē ratio quedam vel proportio i nūe ris elementorum. f. ignis terre aque et aeris et ipse homo ydealis erit qdā rō vel pōtio i nūeris aliquoz et nō erit homo ydeal nūe rus per suaz substātiāz. Ex quo sequitur qd nullus numerus erit pter ea. i. pter res numeratas. Si enīz nūerus spetiez est mari me seperatus et ille non est seperatus a reb⁹ sed est quedam proportio rerum numerata rum, tunc nullus alius numerus erit sepe ratur qd est contra platonicos. Sequitur au tem qd homo ydealis sit proportio aliquo rum numeratorum siue ponatur esse nume rus siue non. Tam enim secundum ponentes substātiās esse numeros quam secundū naturales qui numeros substātiās esse nō dicebant oportet qd in rerum substātiis aliqz pportiones numerales inuenian tur. Quod patet precipue ex opinione Em pedo. qui ponebat unanquaz rerum sensū bilium constitui per quandam armoniam et proportionem. Amplius autem rē. Adic ponit secundam rationem que talis est

Ex multis nūeris fit un⁹ nūer⁹ Si igit spēs sē nūer⁹ multas spēs⁹ fiet una spēs qd est ipossū bile. Nā si ex multis diuersarū spērū aliqd unū i spetie constituat hoc fit p mixtionē in qua nō saluant spēs eoz qd miscēt sic ex qtuō elemētis fit lapis. Et itez ex huiusmodi di uersis secundū spēm nō fit aliquod unū rōe spērū qd ipse spēs nō ptingunt ad aliqd unū pstituedū nisi secundū rōnē idiniduoꝝ que alterant ut possit pmisceri. ipse autē spēs nūe rorū simul diūcte nūez pstituit sic binari⁹ et ternari⁹ pstituit gnariū. Itē in gnario utez qd numer⁹ remaneret et saluabitur. Sed qd ad hāc rōnem possit mideri ex pte Plonis qd ex multis nūeris nō fit un⁹ nūerus. Sed quilibet numer⁹ imediate pstituit ex unitati b⁹ ideo psequenter cū dicit. Sed si nec ex eis Excludit et hāc respōsionē. Si enī dicit qd aliquis nūerus maior ut miellari⁹ n̄ pstituat ex eis. f. ex duob⁹ uel plurib⁹ numeris mino ribus sed pstituat ex unis. i. ex unitatibus remanebit qstio quō se habent unitates ad inuicem et quibus numeri cōstituant. Aut enī oportet qd omnes unitates sit cōformes adiuicem aut qd difformes adiuicem. Sed primo modo sequitur multa icōueniētia et pcpue qstū ad ponentes speties esse nūe ros qd sequitur qd diuersae spēs nō differant secundum substātiām. sed solum secundūz excessum unius spetie super aliam. incon ueniens etiam uidetur qd unitates nullo mo do differant et tamen sint multe cum diuer sitas multitudinem consequatur. Si uero non sint conformes hoc potest esse duplici ter uno modo quia unitates unius numeri sunt differentes ab unitatibus alterius nu meri sicut unitates binarii ab unitatibus ternarii et tamen unitates unius et eiusdem numeri sibi inuicem sunt conformes. Alio modo ut unitates eiusdem numeri non sibi inuicem nec unitatibus eiusdem numeri cō formes existant. Hanc diuisionem signifi cat cum dicit. Nec edem sibi inuicem. n. que ad eundem numerum pertinet nec alie omnes rē. scilicet que pertinent ad diuer sos numeros. Quocūqz autem mō ponat difformitas inter unitates uidetur inconue niēs. Nam omnis difformitas ē p aliquam formam uel passiōnem sicut uidemus quod corpora difformia differunt calido et fri gido albo et nigro et huiusmodi passiōni bus. Unitates autem huiusmodi passiōni bus carēt cum sint impassibiles secundum platonicos ergo non poterit inter ea poni talis difformitas vel differentia que causet ab aliqua passiōne. Et sic patet qd ea que

Plato ponit de speciebus et numeris necesse rationabilia sicut illa que per certam rationem probantur nec sunt intelligentie confessa sicut ea que sunt per se nota et solo intellectu certificantur ut prima demonstrationis principia. Amplius autem aliquod genus dicitur. Sic ponit tertiam rationem contra plato- nem que talis est. Omnia mathematica que a Platone sunt dicta intra iter media sensibili- um et spirituum sunt ex numeris aut simpliciter sicut ex propriis principiis aut sicut ex primis. Et hoc ideo dicitur quia secundum unam viam videtur quod nisi sit immediata principia aliorum mathematicorum. Nam unum dicebatur constituitur punctum binarium lineam ternarium superficiem quaternarium corpus. secundum vero aliam viam videntur resolui mathematica in numeros sicut in prima principia et non in proxima. Nam corpora dicebatur componi ex superficiebus. superficies ex lineis. lineas ex punctis. puncta autem ex unitatibus que constituunt numeros. Utroque autem modo sequebatur numeros esse principia aliorum mathematicorum. Sicut igitur alia mathematica erant media inter sensibilia et species ita necessarium est facere aliquod genus numeri quod sit aliud a numeris qui sunt species et a numeris qui sunt substantia sensibilia et quod de huiusmodi numero sit arithmetica sicut de proprio subiecto que est una mathematicarum sicut geometria de magnitudinibus mathematicis. in hoc autem videtur ponere superfluum esse. Nam nulla ratio poterit assignari quare sunt numeri medii inter presentia. id est sensibilia et eas. scilicet species cum tam sensibilia quam species sint numeri. Amplius autem unitates dicitur. Sic ponit quartam rationem que talis est. ea que sunt in sensibilibus et in mathematicis sunt causata ex speciebus. Si igitur aliqua dualitas in sensibilibus et in mathematicis invenitur oportet quod utraque unitas huius posterioris dualitatis sit causata ex priori dualitate que est species dualitatis. Et hoc est impossibile scilicet quod unitas ex dualitate causetur. Hoc enim precipue oportet dicere si unitates unius numeri sint alterius speciei ab unitatibus alterius quia tunc a specie antea illius numeri unitates species sortientur. Et sic oportet quod unitates posterioris dualitatis sint causate ex priori dualitate. Et amplius quare minori dicitur. Sic ponit quintam rationem que talis est. Multa non conveniunt ad unum constituendum nisi propter aliquam causam que potest accipi vel extrinseca sicut agens quod coniungit vel intrinseca sicut aliquod vinculum unius

Vel si aliqua uniantur per se ipsa oportet ut unum sit ut potentia et aliud ut actus. Nullum autem horum potest dici in unitatibus. quare igitur. id est ex qua causa numerus erit quoddam comprehensum. id est congregatum ex pluribus unitatibus. quod dicitur non erit hoc assignare. Amplius autem dicitur. Sic ponit sextam rationem que talis est. Si numeri sunt species et substantie rerum oportet sicut premissum est dicere vel quod unitates sunt differentes aut convenientes. Si autem differentes sequitur quod unitas in quantum unitas non sit principium quod patet per similitudinem sumptam a naturalium positione. Naturales enim aliqui posuerunt quatuor corpora esse principia. Quamvis autem commune sit ipsis hoc quod est esse corpus non tamen ponebant corpus commune esse principium sed magis ignem terram aquam et aerem que sunt corpora differentia. Unde et si unitates sunt differentes quis omnes convenient in ratione unitatis non tamen erit dicendum quod ipsa unitas in quantum huiusmodi sit principium quod est contra positionem platoniorum. Nam nunc ab eis dicitur quod unum sit principium sicut undecimo de naturalibus dicitur quod ignis aut aqua aut aliquod corpus similitum partium principium sit. Sed si hoc est verum quod conclusum est contra positionem platoniorum. scilicet quod unum in quantum unum non sit principium et substantia rerum. sequetur quod numeri non sunt rerum substantia. Numeris enim non ponitur esse rerum substantia nisi in quantum constituitur ex unitatibus que dicuntur esse rerum substantie quod iterum est contra positionem platoniorum quam nunc prosequitur. quia scilicet ponitur quod numeri sunt species. Si autem dicas quod omnes unitates sunt idifferentes sequitur quod omne id est universum totum sit aliquid unum et idem ex quo substantia rei cuiuslibet est ipsum unum quod est contra id differentes. Et ulterius sequitur quod idem illud sit unum principium omnium quod est impossibile. tamen ratione ipsius rationis que de se est iopinabilis ut scilicet sint omnia unum secundum rationem substantie. tunc quia includit contradictionem ex eo quod ponit unam esse substantiam rerum et tamen ponit illud unum esse principium. Nam unum et idem non est sui ipsius principium nisi forte dicatur quod unum multipliciter dicitur ut distincto uno ponatur omnia esse unum genere et non specie vel numero. Volentes autem dicitur. Sic disputat contra positionem Platonis quantum ad hoc quod posuit de

magnitudinibus mathematicis. Et primo ponit eius positionem. secundo obicit contra ipsam ibi. Alia contrarium habebit etc. Dicit ergo primo quod platonici volentes rerum substantias reducere ad prima principia cum ipsi magnitudines dicerent esse substantias rerum sensibilem lineam superficiem et corpus istorum principia assignantes putabant se rerum principia inuenisse. Assignando autem magnitudinum principia dicebant longitudines. i. lineas poni ex producto et breui eo quod principia rerum omnium ponebant esse contraria. Et quia linea est prima inter quantitates continuas ei per prius attribuebant magnum et paruum ut per hoc quod duo sunt principia linee sit etiam principia aliarum magnitudinum. Dicit autem ex aliquo paruo et magno quia paruum et magnum etiam in speciebus ponebant ut dictum est secundum quod per similitudinem determinatur et quodam modo particulari ad genus magnitudinum constituit primo lineam et deinde alias magnitudines. Planum autem. i. superficiem eadem ratione dicebant ponere ex latitudine et corpore et profundo et humili. Alia etc. Dicit obicit contra predictam positionem duas rationes quarum prima talis est. Quorum principia sunt diuersa ipsa etiam sunt diuersa sed principia diuersarum magnitudinum secundum predictam positionem sunt diuersa Latum. n. et aratum que ponuntur principia superficiem sunt alterius generis quam profundum et humile que ponuntur principia corporis. Et sic potest dici de logico et breui quod differunt ab utroque. g. et linea et superficies et corpus erunt aduicem distincta. Quomodo ergo poterat dici quod superficies habet et lineam et corpus habeat lineam et superficiem. Et ad huius rationis confirmationem inducit simile de numero. Nulium enim et paucum que simili ratione ponuntur principia numeri sunt alterius generis a longo et breui lato et stricto et profundo et humili. Et ideo numerus non continetur in his magnitudinibus sed est separatus per se. Unde et eadem ratione nec superius inter predicta erit etiam in inferioribus. sicut linea non erit in superficie nec superficies in corpore. Sed quia posset dici quod quedam predictorum contrariorum sunt genera aliorum sicut quod longum esset lati genus et latum genus profundum. Docet emouet tali ratione. Sic se habent principia aduicem et principia lata. Sic igitur latum est genus profundum et superficies est genus corporis. Et ita corpus erit aliquod planum id est aliqua species superficialia. quod patet esse falsum. Amplius

puncta etc. Dicit post secundam rationem que suntur ex punctis etc. quia non uidetur dupliciter deliquisse. Primo quod quia cum punctus sit terminus linee sicut linea superficiem et superficies corporis sicut posuit aliqua principia ex quibus ponuntur predicta ita debuit aliquid ponere ex quo essent puncta quod uidetur pretermisisse. Secundo quia etc. puncta uidebatur diuersimode sentire. Quia enim contendebat totam doctrinam geometricam de hoc genere existere. s. de punctis in quantum. s. puncta ponebat principia et substantiam omnium magnitudinum. Et hoc non solum implicite sed etiam explicitum punctum uocabat principium linee sic ipsum diffiniens. Multoties vero dicebat quod linee indivisibiles essent principia linearum et aliarum magnitudinum et hoc genus esse de quo sit geometria. s. linee indivisibiles. Et tamen per hoc quod ponit ex lineis indivisibilibus componi omnes magnitudines non euadit quin magnitudines componantur ex punctis et quin puncta sit principia magnitudinum. Linearum enim indivisibilem necessarium est esse aliquos terminos qui non possunt esse nisi puncta. Unde ex qua ratione ponitur linea indivisibilis principium magnitudinum ex eadem ratione et punctum principium magnitudinis ponitur.

immo autem

etc. Dicit improbat positionem. Non enim quantum ad hoc quod ponebat de rerum principis. Et primo quantum ad hoc quod ponebat principia essendi. Secundo quantum ad hoc quod ponebat principia cognoscendi ibi. Quomodo autem aliquis etc. Circa primum ponit. vi. rationes quarum prima suntur ex hoc quod genera causarum pretermittit. Unde dicit quod omnia sapientia. s. phisica habet inquirere causas manifestas. i. de his que se sui apparerunt. Ex his eis homines ceperunt phisice causas inquirere ueritatem ut in probemio dictum est. Dionici autem quibus se connumerat rex principia pretermisissent quia nihil dixerunt de causa efficiente que est principium transformationis. Cum uero formale putauerunt se assignare ponentes ydeas. Sed dum ipsi putauerunt se dicere substantiam eorum. s. sensibilem dixerunt quodammodo alias substantias sepeperatas ab istis diuersas. Modus autem quo assignabant illa sepeperatas esse substantias horum sensibilibus est supernacuum. i. efficaciam non huiusmodi nec ueritatem. Dicebant enim quod species sunt substantie eorum in quantum ab istis participant. Sed hoc quod de participacione dicebant nihil est sic et supradictis per. Itaque species quas ipsi ponebant non tangunt causam finalem quam

tamen videmus in aliquibus scientiis que demonstrantur per causam finale et per quam causam esse a se per intellectum et agens per naturam operatur ut secundo philosophorum ostensum est. Et sic ponendo species non tangit causam que dicitur finis ita nec causam que dicitur principium scilicet efficientem que finis est opponitur. Sed per se ponit per se huiusmodi casus facta sunt naturalia ac si essent mathematica sine motu dum principium et finem motus premitterebat. Unde et dicebat quod mathematica debet tractari non solum per seipsa sed aliorum gratia. in nihil in quantum passiones mathematicorum sensibilibus attribuebantur.

Amplius secunda. Sic ponit secundam rationem que talis est Illud quod ponit tanquam rei materia magis est substantia rei et predicabile de re quam illud quod est separatum a re sed species est separata a rebus sensibilibus ergo secundum per se ponit opinionem nem magis aliquis suscipiet substantiam substantiam ut materia esse substantiam mathematicorum que specie separata. Magis est suscipiet eam predicari de re sensibili que specie predicta Platonici enim ponebant magnam et parvam et magnam esse differentias substantie et materie. Nec enim duo principia ponebant ex parte materie sicut naturales ponentes rari et densum esse primas differentias subiecti. id est materie per quas. scilicet materia transmutabatur dicentes ea quodammodo. scilicet magnam et parvam. Sed ex hoc per se quod rari et densum si quodam supra dicitur de defectu. Spissum. non est quod hoc multum de materia sub eisdem divisionibus. Rari quod parum. Et tria principia substantiam rerum sensibilibus magis dicebat species quam mathematica et magis predicari. Et de motu si quid dicitur. Sic ponit tertiam rationem que talis est. Si ea que sunt in sensibilibus causantur a speciebus separatis necessarium est dicere quod sit in speciebus ydea. motus autem non. Si est ibi aliqua species et ydea motus et constat quod non potest esse motus sine eo quod mouet necessarium erit quod species moueantur quod est contra platonice opinionem qui ponunt species immobiles. Si autem non sit ydea motus ea autem que sunt in sensibilibus causantur ab ydeis non erit assignare causam unde motus ueniat ad ista sensibilia. Et sic auferuntur tota per scrutatio scientie naturalis que inquit de rebus mobilibus. Et quod videtur dicitur. Sic ponit quartam rationem que talis est. Si unum esset substantia rerum omnium sicut platonici posuerunt oportet dicere quod omnia sunt unum sicut et naturales qui ponebant substantiam omnium esse equam. Et sic de elementis aliis. Sed facile est monstrare quod omnia non sunt unum ergo potest quod ponit substantiam omnium esse unum est improbabile. Si autem aliquid dicat quod ex po-

sitione Platonis non sequitur quod omnia sunt unum si species aliquid unum sic dicitur aliquid esse unum secundum genus vel secundum species si quis uellet dicere sic omnia esse unum nec hoc est poterit sustineri nisi hoc quod dico unum sit genus vel use eius per hanc. non. motus possent dicitur omnia esse unum substantia sic dicitur huiusmodi et affinitas esse aial substantia. Hoc autem quibusdam uidetur impossibile. scilicet quod sit unum genus omnium quia oportet quod differentia diuisiua huius generis non esset una ut in tertio dicitur ergo nullo modo potest poni quod substantia rerum omnium sit unum.

Nullam autem habet rationem. Sic ponit quintam rationem que talis est Plato ponebat post numeros longitudes et latitudes et soliditates esse substantias rerum sensibilibus et quibus. scilicet corpora proponerentur. Hoc autem secundum Platonem ponem nullam rationem habere uidetur quare debeant poni nec in presenti nec in futuro nec etiam uidetur habere aliquam potestatem hoc quod sint sensibilia cause. Per presentiam enim hic oportet intelligi immobilia quia semper eodem modo se habent. per futura autem corruptibilia et generabilia que esse habent post non esse. Sed sic patet Plato enim ponebat tria genera rerum. scilicet sensibilia et species et mathematica que materia sunt. Huiusmodi autem linee et superficies ex quibus proponuntur corpora sensibilia non est possibile esse species quia species sunt numeri essentialiter. Huiusmodi autem sunt post numeros. Nec iterum potest dici quod sunt intermedia inter species et sensibilia. Huiusmodi enim sunt entia mathematica et a sensibilibus separata. quod non potest dici de illis lineis et superficiebus ex quibus corpora sensibilia componuntur. Nec iterum possunt esse sensibilia. Nam sensibilia sunt corruptibilia huiusmodi autem incorruptibilia sunt ut infra probabitur in 1. Ergo uel ista uel sunt quantum aliquod genus entium quod Plato pretermisit. Et omnino certum. Sic ponit sextam rationem que talis est. Impossibile est inuenire principia alicuius multipliciter nisi multiplicitas diuidatur. Ea enim que solo nomine convenientia differunt ratione non possunt habere principia communia quia sic haberent rationem eandem cum rei cuiuscumque ratio ex suis principiis sumatur. Distincta autem principia his quibus solum nomen commune est assignari impossibile est nisi horum his quorum principia sunt assignanda aduicem diuersis. Cum igitur ens multipliciter dicatur et non uniuoce de substantia et aliis generibus inconuenienter assignat Plato principia existit non diuidendo ab

incoētia. Sz qa aliqs poss; aliqb⁹ rōne dif
ferētib⁹ quib⁹ nom cōe ē pncipia assignare
siqu⁹ ppaī pncipia coaptādo sine hoc q⁹ no
minis coīs multiplicatē distigueret hoc ēt
plonici nō fecerūt. Vñ et alr. i. alia rōe in
cōuēcter rez pncipia assignauerūt q̄retes et
qbus elis sūt entia secūdhunc modū quo
q̄suerūt ut. s. nō omnibus entib⁹ sufficiētia
pncipia assignarēt. Non eiz ex eoz dictis
ē accipere ex quib⁹ pncipiis ē agē aut pati
aut curū aut rectū aut alia huiusmōi acci
dētia assignabāt eiz solū pncipia sbāz acci
dētia p̄termittētes. Sz si aliqs defenden
do Plonem dicē uelit q⁹ tēp̄git oiz; etiū
ēta eē acq̄sita aut iuēta qn̄ cōfigit solarum
substātiar pncipia hūta eē ut iuēta hoc opi
nari nō est uoz. Nā h̄ pncipia substātiar ēt
quodāmo sit pncipia accūtiā accidētia p
pā pncipia hnt. Nec sūt oibus mōis oium
generū eadē pncipia ut oñdetur infra .xi.
uel .xii^o huius. Quomodo aut aliqs Dis
putat p̄ Plonē q̄tū ad h^o q⁹ ponebat ydeas
esse pncipia scientie i nobis. Et ponit q̄tuor
rōnes q̄rūma ē Si ex ipis ydeis scia in no
bis cātur nō cōtinet addicere rerū pncipia.
Cōstat at q⁹ addiscam⁹ q⁹ ex ipis ydeis scia
nō cātur i nobis Qd̄ at nō cōtinet aliqd
addiscere sic pbat. Null⁹ enī p̄cognoscit il
lud qd̄ addiscē d; sic geometra et si p̄cogno
scat alia q̄ sūt necessaria ad demāndū tamē
ea q̄ d; addiscere nō d; p̄cognoscer. Et sit
ē in aliis scientiis Sed si ydees sūt cā sciētie
in nobis o; q⁹ oiz; scientiā hēam⁹ quia idee
sunt rōnes omniū scibilium ergo non possu
mus aliqui addiscere nisi aliquis dicatur
addiscere illud quod prius precognouit.
Vnde si ponatur q⁹ aliquis addiscat opor
tet q⁹ non p̄c̄istat cognoscens illa que ad
scit sed quedam alia cum quibus fiat disci
plinatus. i. addiscens per precognita omnia
.i. uniuersalia aut quedam idest singularia.
Vniuersalia quidem sicut in his que addi
scuntur per demonstratiōem et diffinitio
nem Nam oportet sicut in demonstratiōi
bus i in diffinitionibus esse precognita ea
ex quibus diffinitiones fiunt que sunt vltia
Singularia uero oportet eē p̄cognitai his
q̄ discuntur p̄ductionē. Sed si ē etis rē;
Dic poit secūda rōne q̄ tal ē Si ydees sūt cā
scie o; n̄ i; scie i i eē nobis p̄nalē Sē sibilis
enī p̄ h̄ nām p̄pria addiscunt q̄ ideas p̄ri
cipat secūdhū plonicos Sz potissimā disciplina
sine cognitio ē illa q̄ ē nobis p̄nalis nec ei⁹
possum⁹ obliuisci sic p; i cognitioe p̄moz
pncipioz demonstratiōis q̄ nullus ignorat
ergo nullo modo possumus omnium scien

tiam ab ydeis in nobis causatam obliuisci
Quod ē p̄tra platonicos qui dicebāt q⁹ aia
ex unione ad corpus obliuiscit scie quā nāz
de oibus habet et postea per disciplinā addi
scit homo illud qd̄ est prius notū q̄i addiscē
nihil sit nisi remisci. Ampli⁹ aut rē. Dic
ponit tertiā rōnem que talis est. Ad rerū co
gnitiōne requirit q⁹ homo nō solum cogno
scat formā rerū s; etiam pncipia materialia
ex quibus pponit. Qd̄ et hoc patet qa de his
iterdū cōfigit eē dubitatiōes sic de hac silla
ba sūma qd̄ dubitāt utrū sit p̄posita ex qua
tuor litteris. s. s. i. m. a. aut si una littera pre
ter omnes predictas habēs propriū sonum
Sed ex ydeis nō possunt cognosci nisi prin
cipia formalia quia ydees sunt forme rerum
ergo nō sunt sufficientes cāe cognitōis rez
pncipiis materialib⁹ remanētibus ignotis
Amplius aut Dic ponit quartam rōnez
que talis est ad cognitioem rerū oportet d
sē sibilibus noticiam habere quia sensibilia
sunt manifesta elementa materialia omniū
rerū ex quibus pponunt sicut uoces p̄poite
ut sille et dictiones pponunt ex propriis ele
mentis. Si igitur per ydeas scientia in no
bis causatur oportet q⁹ per ydeas causetur
in nobis cognitio sensibilibus. Cognitio at
in nobis causata ex ydeis sine sensu est ac
cepta quia per sensum non habemus habi
tudinem ad ydeas In cognoscendo q⁹ seq
tur q⁹ aliquis nō h̄ns sensū possit cognoscer
sensibilia quod patet esse falsum. Nam ce
cus natus nō p̄t habē scientiam de colorib⁹
Quā ergo rē. Dic colligit ea q̄ ab aliqs
de pncipiis dicta sunt dicēs q⁹ ex p̄us dictis
ē manifestū q⁹ aliq̄ phy conati sunt p̄rere cās
a nobis in libro phicorum determinatas et
q⁹ per dicta eorum nō habemus aliq̄ cām
extra causas ibi declaratas. Mas aut causal
obscure dixerūt et quodammodo omnes ab
eis sunt tacte quodammodo vō nullam earū
tetigerunt. Sicut enim pueri de nouo loqui
incipientes imperfecte et balbuciēdo loquūt
ita phia p̄ioz p̄hoz noua existens uisa ē bal
buciēdo et imperfecte d omnibus loqui cir
ca pncipia Quod i hoc patet q⁹ Empedo.
p̄mo dixit q⁹ oss i habēt quāda rōne. i. p̄mit
tione p̄portōis que qd̄ rō ē q⁹ q̄ d̄ est et sub
stantia rei. Sed similiter necessarium est de
carne et de singuls aliorum aut de nullo
omnia enim ista ex elementis commixta sūt
Et p̄pter h^o p; q⁹ caro et os et omnia huius
modi non sunt id qd̄ si propter materiā que
ab eo ponitur quatuor elementa s; propt̄ h̄
pncipium. s. formale Hoc autem Empedo.
quasi ex necessitate vitatis coactus posuit

aliquo aliò expressus ista dominante. Sed ipse manifeste non expressit. Et sic expressit non manifestauerit naturam forme ita nec manifestauerit. de Anax. dictum est et sic nec alicui alteri principi. De talibus quoque ab aliis ipse dicta sunt dicta est prius. Iterum autem in 3. libro recapitulabimus de istis quæcumque circa hoc potest aliquid dubitare ad unam partem uel ad aliam. Et talibus cum dubitationibus forsitan inuestigabimus aliquid utile ad dubitationes quas posterius per totam scientiam prosequi et determinare oportet.

De ueritate the

orica si quidem difficile est etc.

incipit. 2. l.

Postquam philosophus reprobauit opiniones antiquorum philosophorum de primis principiis rerum circa que uersatur principaliter philosophi in intentione hic accedit ad determinandum ueritatem. Atque autem se habet consideratio philosophie prime circa ueritatem et aliarum particularium scientiarum. Nam una quæque particularis scientia considerat quædam particularem ueritatem circa determinatum genus entium ut geometria circa rerum magnitudines Arithmetica circa numeros. Sed philosophia prima considerat uniuersalem ueritatem entium. Et ideo ad hunc philosophum pertinet considerari quomodo se habeat homo ad ueritatem cognoscendam. Diuiditur ergo ista pars in partes duas. In prima parte determinat ea que pertinent ad considerationem uniuersalium ueritatis. In secunda incipit inquirere ueritatem de primis principiis et omnibus aliis ad que extenditur huius philosophie consideratio et hoc in tertio libro quoque incipit. Necessarium est nobis acquisitam scientiam etc. Prima autem pars diuiditur in partes tres. In prima dicit qualiter se habet homo ad considerationem ueritatis. In secunda ostendit ad quam scientiam principaliter pertineat cognitio ueritatis ibi uocari philosophiam ueritatis etc. In tertia parte ostendit modum considerationem de ueritate ibi contingunt autem auditores etc. Circa primum tria facit. primo ostendit facilitatem et difficultatem existentem in cognitione ueritatis. secundo ostendit causam difficultatis ibi. si forsitan autem ex difficultate etc. Tertio ostendit quomodo homines se inuicem inuuant ad cognoscendum ueritatem ibi. Non solum autem his dicere etc. Circa primum duo facit. primo proponit intentum dicens quod theoretica. id est consideratio uel speculatio de ueritate quodammodo est facilis et quodammodo difficilis. Secundo ibi. signum autem etc. manifestat propositum et primo quantum ad facilitatem. secundo quantum ad difficultatem ibi. Habere autem totum et partem etc. si facilitate

autem considerant ueritatem ostendit tripliciter. primo quod hoc signum quod si nullus homo ueritatis perfectam cognitionem adipisci possit tamen nullus homo eam ex parte ueritatis quoniam aliquid de ueritate cognoscat. Ad hoc appetit quod unusquisque potest enutrire de ueritate et natura rerum quod est signum considerationis inferioris. Secundum signum potest ibi. Et se cum uno quod etc. dicens quod si id quod unum homo potest immittere uel apponere ad cognitionem ueritatis suo studio et ingenio sit aliquid paruum pro comparatione ad totam considerationem ueritatis tamen illud quod aggregatur ex omnibus coarticulatis. id est exquisitis et collectis sit aliquid magnum ut potest apparere in singulis artibus que per diuersorum studia et ingenia ad mirabile incrementum perueniunt. Tertio manifestat idem per quoddam exemplum uulgaris per uerbum ibi. Quare sic uidetur habere etc. concludens ex premissis quod ex quo unusquisque potest cognoscere de ueritate licet paruum ita se habere uidetur in cognitione ueritatis sicut proverbialiter dicitur in foribus. id est in ianuis domorum quis delinquet. Interiora enim domus difficile est scire et circa ea facile est hominem decipi sed sicut circa ipsum introitum domus qui omnibus patet et primo occurrit nullus decipitur ita et est in consideratione ueritatis. Nam ea que per quæ intrat in cognitionem aliorum nota sunt omnibus et nullus circa ea decipitur. Huiusmodi autem sunt prima principia naturaliter nota ut non esse simul affirmare et negare et quod omne totum est maius sua parte et similia. Circa conclusiones uero ad quod huiusmodi quod per ianuas intratur potest multoties errare. Sic igitur cognitio ueritatis est facilis in quantum. scilicet. ad minus istud modicum quod est principium per se notum per quod intratur ad ueritatem est omnibus per se notum. Deinde cum dicit. Habere autem totum etc. manifestat difficultatem dicens quod hoc ostendit difficultatem que est in consideratione ueritatis quia non possumus habere circa ueritatem totum et partem. Ad cuius euidentiam considerandum est quod si dixit omnibus esse notum per quod in alia introitur. Est autem duplex uia procedendi ad cognitionem ueritatis. Una quidem per modum resolutionis secundum quam proceditur a compositis ad simplicia et a toto ad partem sic dicitur in philosophia quod profusa sunt prima nobis nota. Et in hac uia perficitur cognitio ueritatis quoniam per ueritatem ad singulas partes differt cognoscenda. Alia est uia proposita per quam procedimus a simplicibus ad composita qua perficitur cognitio ueritatis cum peruenitur ad totum. Sic igitur hoc ipsum quod homo non potest in rebus perfectam totum

SECUNDUS

et pte cognoscē oñdit difficultatē p̄siderā de
 ueritatis sc̄m utraq̄ uia. Deinde cū dicit
 forsan aut et ex difficultate zc. oñdit cām
 p̄misse difficultatē ubi sit? p̄siderādū ē q̄ i
 oibus q̄ p̄sistat i q̄dā h̄itudine uni? ad altez
 p̄r impedimētū dupliciter ul' ex uno ul' ex alio
 accedē sic si lignū nō p̄buratur h? p̄tigit ul'
 q̄ ignis est debilis uel q̄ lignū nō est bene
 cōbustibile. Et similiter oculus impeditur
 a uisione alicuius uisibil' aut q̄a est debil' aut
 q̄a uisibile ē tenebrosū. Sic igit p̄t p̄tgerē
 q̄ uitas sit difficil' ad cognoscēdū ul' pp de
 fectū q̄ ē i ip̄is reb? ul' pp defectū qui ē i intel
 lectu nostro. Et q̄d quātū ad aliquas res dif
 ficultas p̄tigit in cognoscēdo uitatē ip̄az
 rerū ex pte eaz. Cū eiz unūq̄q̄ sit cognoscē
 bī ē i q̄tū est ens actu ut infra in 2° huius di
 cetur illa que habent esse deficiens et ip̄fec
 tum sūt secundum se ipsa parum cognoscibi
 lia ut materia motus et tēpus pp eē eoz imp
 sectionem ut boe⁹ dicit in libro de duabus
 naturis. p̄ uerunt autem aliqui p̄h̄ qui po
 sueunt difficultatem cognitionis ueritatis
 totaliter provenire ex parte rerum ponentes
 nihil esse firmum et stabile i rebus sed omnia
 esse in continuo fluru ut infra in quarto hu
 lus dicitur. Sed hoc excludit philosophus
 dicens q̄ quis difficultas cognoscēde uita
 tis forsan possit secundum aliqua diuersa
 esse dupliciter. s. ex pte nostra et ex parte re
 rū nō tamen principalis causa difficultatis
 est ex parte rerum se i ex parte nostra. Et h
 sic probat quia si difficultas eēt principaliter
 ex parte rerum sequeretur q̄ illa magis co
 gnosceremus que sūt magis cognoscibilia se
 cundum suam naturam Sūt autem maxime
 cognoscibilia secunduz naturam suā que sūt
 maxime in actu. s. entia imaterialia et immo
 bilia que tū sūt maxime nobis ignota. Vñ
 māifestū ē q̄ difficultas accidit i cognitōe uita
 tis maxie pp defectū intellect⁹ nr̄i. Ex quo
 p̄tigit q̄ intellect⁹ aie nr̄e hoc mō se h̄ ad en
 tia imaterialia q̄ iter oia sūt maxie māifesta
 sc̄m suā naturā sic se h̄nt oculi nocticoraci
 ad lucē diei quā uidē n̄ p̄nt q̄ris uideant ob
 scura. Et hoc ē pp debilitatē uisus eorum.
 Sz uidet h̄ similitudo n̄ eē p̄ueniēs. Sens⁹
 eni q̄a ē potētia orgāi corporalis corrūpit
 ex uehementia sensibils. intellectus at cū n̄ sit
 potētia alicui⁹ organi corporei nō corrūpit
 et excellētia itelligibil'. Vñ p⁹ app̄h̄sionē
 alic⁹ magni itelligibil' nō min⁹ itelligim⁹ mi
 n⁹ itelligibilia sed magis ut dicit i 3° de aīa
 Dicēdū ē q̄ q̄ s̄p̄t ip̄edita cognitōe ali
 c⁹ sensibil' dupliciter. Vno mō p̄ corruptōes or
 gāi ab excellētī sensibili. Et h̄ locū n̄ h̄ i intel

lectu. Alio mō ex defectu p̄portōis ip̄i⁹ uir
 tutis sc̄litive ad obiectū. Potentie eni aie n̄
 sūt eiusdem uirtutis i oibus alibus sed sicu
 ti homini ex sua sp̄tie conuenit q̄ habeat
 perimum olfatū ita nocticoraci q̄ habe
 at debilem uisum q̄a nō habebat p̄portōez
 ad claritatem diei cognoscēdam. Sic dicitur
 cū aīa humana sit ultima i ordine substantia
 rā itellectiua p̄ minime participat de uirtute
 itellectiua Et sicut ipsa q̄dē sc̄m naturam
 ē actus corporis eius aut itellectiua pō. non
 est actus organi corporalis ita habet natura
 lens aptitudinem ad cognoscendum corpo
 ralius et sensibilibus ueritatem que sūt min⁹
 cognoscibilia secundum suam naturam pro
 pter eorum materialitatem. Sed tamen per
 abstractionem sensibilibus a fantasmatibus
 Et quia hic modus cognoscēdi ueritatem
 conuenit nature humane anime secundum
 q̄ est forma talis corporis que autem sunt
 naturalia semper manent. impossibile est q̄
 anima humana huiusmodi corpori unita
 cognoscat de ueritate rerum nisi q̄tūm po
 test eleuari per ea que abstrahendo a fantas
 matibus intelligit. Per hec autem nullo
 modo potest eleuari ad cognoscēdū quid
 dicitur immaterialium substantiarum que
 sunt improporionate istis substantiis sensi
 bilibus. Vnde impossibile est q̄ anima hu
 mana huiusmodi corpori unita apprehen
 dat substantias sepearas cognoscēdo de
 eis quod quid est. Ex quo apparet falsuz
 esse q̄ Auerrois. Sic dicit in commento
 q̄ philosophus non demonstrat hic res ab
 stractas intelligere esse impossibile nobis
 sicut impossibile est uespertioni inspicere
 solem. Et ratio sua quam inducit est na' de
 d̄risibilis. Subiungit enim quoniam si ita
 eēt natura ociose egisset quia fecit illud
 quod in se est naturaliter itelligibile non
 esse intellectum ab aliq⁹ sic si fecisset solē n̄
 h̄sū ab aliq⁹ uisu Deficit. n. h̄ rō p⁹ q̄d i h⁹
 q̄ cognitio intellectus nr̄i n̄ est finis s̄bāz spa
 tarum s̄ magis eō. Vñ n̄ seq̄t q̄ si n̄ cognō
 scāt substantie sepeate a nobis q̄ pp h⁹ sit fru
 stra. Frustra eiz est q̄d non p̄sequitur finem
 ad quē est. Secūdo q̄a est i s̄bē sepeate n̄ itelli
 gūtur a nobis secūdu suas q̄ditates itelligūt
 tū ab aliis itellectib⁹ sicut solem et si non ui
 deat oculus nocticoracis uidet tū eū oculus
 aquile. Deinde cū dicit Nō solū aut h̄is
 zc. oñdit quō se hoies adinuicē inuāt ad cō
 siderandū uitatē. Adiuuat. n. un⁹ ab altero
 ad cōsiderationē uitatis dupliciter. uno mō di
 recte alio mō idirecte. D̄irecte q̄d inuatur
 ab his qui uitatē inuenerūt q̄a sic dictum

est dum unusquisque precedentium aliquid de veritate inuenit simul in unum collectum posteriores introducit ad magnam veritatis cognitionem. Indirecte uero in quantum priores errantes circa ueritatem posterioribus exercitii occasione dederunt ut diligentibus discussione huiusmodi ueritas limpidius appareret. Est autem institutum huiusmodi adiutum sumus in tanto bono. scilicet cognitione ueritatis gratias agamus. Et ideo dicitur quod iustum est gratias referre non solum his quos quis estimat ueritatem inuenisse quorum opinionibus aliquis comunicat sequendo eas. sed etiam illis qui superficialiter locuti sunt ad ueritatem inuestigandam licet eorum opiniones non sequamur quia etiam isti etiam aliquid offerunt nobis. Resisterunt enim nobis quoddam exercitium circa inquisitionem ueritatis. Et ponit exemplum de inuentoribus musice. Si enim non fuisset Thimotheus qui multa de arte musice inuenit non haberemus ad presens multa que scimus circa melodias. Et si non precessisset quidam philosophus nomine Dhenix Thimotheus non fuisset ita instructus in musicalibus. Et similiter est dicendum de philosophis qui enuntiauerunt uniuersaliter ueritatem rerum. A quibusdam enim predecessorum nostrorum accepimus aliquas opiniones de ueritate rerum in quibus credimus eos bene dixisse alias opiniones premitentes. Et iterum illi a quibus nos accepimus inuenimus aliquos predecessores a quibus accepimus qui fuerunt eis causa instructionis.

Scari uero

philosophiam ueritatis. Ostendit quod cognitio ueritatis maxime ad philosophiam pertinet. Et circa hoc duo facit. primo ostendit quod ad philosophiam primam maxime pertineat cognitio ueritatis. secundo excludit quoddam falsam opinionem per quam sua probatio tolleretur ibi. Ut uero quod sit principium. Circa primum duo facit. primo ostendit quod ad philosophiam primam pertineat cognitio ueritatis secundo quod maxime ad ipsam pertineat. Nescimus autem uerum sine causa. Sic autem duo ostendit ex duobus que supra probata sunt in probemio libri scilicet quod sapientia sit non practica sed speculativa et quod sit cognoscitiva causarum primarum. Ex primo autem horum sit argumentatus ad primam conclusionem. Theorica id est speculativa differt a practica secundum finem. Nam finis speculative est ueritas. Hoc eni

est quod intendit. scilicet ueritatis cognitionem. Sed finis practice est opus quia etiam practici hoc est operatiui intendunt cognoscere ueritates quoniam se habent in aliquibus rebus non tamen querunt eam tanquam ultimam finem. Non considerant. nam causam ueritatis secundum se et propter se sed ordinando ad finem operis siue applicando ad aliquod determinatum particulare et ad aliquod determinatum tempus. Si ergo hunc conuenimus quod sapientia siue philosophia prima non est practica sed speculativa sequetur quod recte debet dici scientia ueritatis. Sed quia multe sunt scientie speculative que ueritatem considerant utpote geometria et arismetria fuit necessarium consequenter ostendere quod philosophia prima maxime consideret ueritatem propter id quod. scilicet. ostendit. scilicet. quod est consideratiua primarum causarum et ideo argumentatur sic. Scientia de uero non habetur nisi per causam ex quo apparet quod eorum uero de quibus est scientia aliqua sunt alique cause que etiam ueritatem habent. Non enim potest sciri uerum per falsum sed per aliud uero. Et demonstratio que facit scientiam. ex ueris ut ut dicitur in primo posteriorum. Deinde adiungit quoddam uniuersalem propositionem que talis est. unumquodque inter alia maxime dicitur et quod causatur in aliis aliquid uniuoce predictum de eis sicut ignis est causa caloris in elementatis. Unde cum calor uniuoce dicatur et de igne et de elementatis corporibus sequitur quod ignis sit calidissimus. Et facit autem mentionem de uniuocatione quia quandoque contingit quod effectus non peruenit ad similitudines cause secundum eandem rationem speciei propter excellentiam ipsius cause sicut sol est causa caloris in istis inferioribus non tamen inferiora corpora possunt recipere impressionem solis aut aliorum celestium corporum secundum eandem rationem speciei cum non communicent in materia. Et propter hoc non dicimus solem esse calidissimum sicut ignem. sed dicimus solem esse aliquid amplius quam calidissimum. Nomen autem ueritatis non est proprium alicui speciei. sed se habet comuniter ad omnia entia. Unde quod illud quod est causa ueritatis est causa comunicans eum effectum in nomine et ratione comuni. sequitur quod illud quod est posterioribus causa ut sint uera sit uerissimum. Et quo ulterius concludit quod principia eorum que sunt semper scilicet corporum celestium necesse est esse uerissima. Et hoc duplici ratione. primo quidem quia non sunt quandoque uera et quandoque non. et per hoc transcendent in ueritate generabilia et

corruptibilia quequādoq; sunt et quādoq; non sunt. 2. quia nihil est eis cā. s; ipa sunt cā essendi aliis. Et per hoc transcēdunt in veritate et entitate corpora celestia que etsi sint incorruptibilia. tamen habent cām n̄ solum quāntū ad suum moueri ut quidam opinati sunt. s; et q̄tus ad suos esse ut hic p̄bs erpsse dicit. Et hoc est necessarius quia necesse est ut omnia composita et participātia reducantur in ea que sunt per essentiā sicut in causas. Omnia autē corporalia sunt entia in actu in quāntū participāt aliquas formas. Nū̄ necesse est substantiā seperatā que est forma p̄ suos essentiā corporalis substantie principiū esse. Si ergo huic deductioni adiūgam⁹ q; p̄hya prima considerat primas causas sequetur ut in primo habitus est q; ipa considerat ea que sunt maxime uā. Vnde ipa est maxime scia veritatis. Ex his autem infert quoddam correlariū. Cum eni ita sit q; ea que sunt aliis causa essendi sunt maxime vā sequitur q; unūquodq; sicut se habet ad hoc q; sit. ita et se habet ad hoc q; habeat veritatem. Ea enim quorum esse non sēper eodē modo se habet nec veritas eorum sēper manet et ea quorum esse habet causas. etiā veritatis causa habent. Et hoc ideo quia esse rei est cā vere examinationis quam mens habet de re. Verus est et falsus n̄ est in rebus s; in mente ut dicitur. vi. h. 2. Deinde cū dicit. Al̄ vō q; sit principiū 2c. Remonet quoddā per qd̄ procedens probatio posset infringi que p̄cedebat ex suppositione huius q; p̄hya p̄ma p̄sideret cās p̄mas. Hoc autē tolleretur si cause in infinitis procederent. Tūc eis non eēt alię prime cause. Nū̄ hoc hic remouere intēdit. Et circa hoc duo facit. p̄mo proponit intentionē. 2. probat propositum ibi. Mediorū eis extra que est aliquid 2c. Dicit ergo p̄mo palā potest eē ex his que dicuntur q; sit aliquid principis eē et veritatis rerū et q; cā existim non sunt infinite nec procedendo in directum secundū unā aliquā speciem cause. puta in specie causarū efficientiū nec etiam sunt infinite secundū speciem ita q; sint infinite spēs causarū. Exponit autē quod dixerat cās infinitas eē in directus primo quidē in genere cāe mālis. Non eni; possibile est procedere i infinitis in hoc q; aliquid fiat ex aliquo sicut ex materia puta ut caro fiat ex terra. terra vero ex aere. aer ex igne et hoc non fiet in aliquo primo sed procedat in infinitū. Secūdo exemplificat i genere cause efficiētis dicens q; nec possibile est ut causa que dicitur unde principium motus in infinitum procedat. puta cum dicim⁹ hominē me ueri

ad deponendūz uestes ab aere calefacto. aerem vero calefieri a sole. solem vero moueri ab aliquo alio et hoc in infinitum. Tercio exemplificat in genere causarū finalis et dicit q; similiter non potest procedere in infinitum illud quod est cuius causa scilicet causa finalis. vt si dicamus q; iter siue ambulatio est propter sanitatem. sanitas autem propter felicitatem. felicitas autem propter aliquid et sic in infinitum. Vltimo facit mentionem de causa formali. et dicit q; similiter nō potest procedi in infinitum in hoc quod est quid erat esse. i. in causa formali quam significat diffinitio sed exempla pretermittit quia sunt manifesta et probatum est in primo posteriorum q; non proceditur in infinitum in predicamentis. puta q; aial predicetur d̄ homine i eo q; quid est et unū de animali et sic in infinitum.

Mediorum eni

extra que est aliquid ultimum 2c
Postq; premisit q; cause entium nō sunt infinite. hic probat propositum et primo q; non sunt infinite indirectum. secūdo q; non sunt infinite secundum species ibi. Sed si infinite essent 2c. Circa primum quatuor facit. primo ostendit propositum in causis efficientibus uel mouentibus. secundo in causis materialibus ibi. Al̄ nero nec in deorsum. tercio in causis finalibus ibi. Amplius autem q; est cuius causa 2c. Quarto in causis formalibus ibi. Sed nec hoc quicquid erat esse 2c. Circa primum sic procedit. primo proponit quandam propositionem scilicet q; in omnibus his que sunt media inter duo extrema quorum unum est ultimum et aliud primum necesse est q; illud q; primum sit causa posteriorum scilicet medii et ultimi. Et hanc propositionem manifestat per diuisionem quia si oporteat nos dicere quid sit causa inter aliquatria que sunt primum medium. et ultimum ex necessitate dicemus causam esse id q; est primum. Non enim possumus dicere id quod est ultimū eē causarū oīūz quia nullius est causa alioquin non est ultimū cum effectus sit posterior causa. S; nec possumus dicere q; medium sit causa omnium quia nec est causa nisi unius tantum scilicet ultimi. Et ne aliquis intelligat q; medium nunq; habeat post se nisi unum quod est ultimum quod tunc solum contingit. quando inter duo extrema est unum medium tantum. ideo ad hoc excludendum. concludit q; nihil ad propositum differt. utrum sit unum tantū medium uel plura quia oīa plura

media accipiuntur loco unius inquantū conueniant in rōne medii. Et similit̄ n̄ differunt utriū sint media finita uel infinita quia dūmō habeant rationē medii non p̄t̄ cē prima causa mouens. Et quia an̄ omnē secundā cāz mouē tē requirit̄ p̄ma cā mouēs requirit̄ q̄ an̄ oēs cām mouētē sit cā prima que nullo mō sit media q̄i habēs aliā cām ante se. S; n̄ p̄dco mō ponātur cāe mouētes procedē in infinitūz sequitur q̄ omnes cause sūt medie. Et sic ulz oportet dicē q̄ cuiuslibet infiniti siue i ordine cāe siue i ordine magnitudinis oēs p̄tes sint medie. Si enim cēt aliqua ps que n̄ esset media oporteret quēle esset prima uelultima et utriūq; repugnat rationi infiniti quod excludit omnem terminum et p̄ncipium et finem.

¶ Est autem et aliud attendendū q̄ si alicui⁹ finiti sint plures partes medie nō omnes partes simili ratione sunt medie. Nam quedam magis appropinquant primo quedam magis appropinquant ultimo. Sed in infinito qd̄ non habet primum et ultimum nulla ps potest magis appropinquare uel minus principio aut ultimo. Et ideo usq; ad quācūq; partē quā mō signaueris omnes p̄tes sūt medie. Sic igitur si cāe mouentes p̄cedant i infinitū nulla erit cā prima sed causa prima erat cā omnū ergo sequet̄ q̄ totalit̄ omnes cāe tollerētur. Sublata enim causa tollūtur ea quorum ē cā. Deinde cū dic̄. N̄t̄ nec in deorsum rē. Ostendit q̄ n̄ ē possibile procedere in infinitum in causis materialibus et primo proponit q̄ intendit. r̄. p̄bat propositum ibi dupliciter enim fit h̄er hoc rē. Circa primum considerandum est q̄ patiens subicitur agenti. Unde procedere i agentibus est sursum ire. procedē autem in patientibus est in deorsum ire. Sic an̄ agere attribuitur cause mouenti ita pati attribuit̄ materie. Unde processus causarum mouentium ē i sursum. p̄cessus at̄ cārum materialū est in deorsum. Quia ergo ostenderat q̄ nō ē i infinitū p̄cedē i cāis mouētibus q̄i in sursum p̄cedēt̄ subiungit q̄ nec etiam possibile est ire i infinitū i deorsum secundū. s. p̄cessum cāz māliū supposito q̄ sursum ex p̄te cārum mouentū ineniat̄ aliqd̄ p̄ncipiū. Et exēplificat̄ p̄cessu materialium qui est i deorsum ut si dicamus q̄ ex igne fit aqua. et ex aqua terra et sic in infinitum. Et un̄itur hoc exemplo secundum opinionem antiquorum naturalium qui posuerunt unum aliqd̄ elementorum eē p̄ncipiū aliorum quodā ordine. Potest aut̄ et aliter exponi ut intelligamus q̄ in causis mouentibus manifesti sunt ad sensum ultimi effectus qui non mouent. Et ideo nō

queritur si p̄cedatur in infinitum i inferi⁹ secundum illud genus. sed si procedatur i superius. S; in genere causarum māliū eō⁹ supponit̄ unum primū q̄ sit fundamentum et basis aliorum et dubitatur utrum in infinitum procedatur in deorsum secundū p̄cessū eoz que generant̄ ex mā et hoc sonat̄ exēplū p̄positum. Non enim dic̄ ut ignis ex aq̄ et hoc ex alio. Sed eō⁹ ex igne aqua et ex h̄o aliud. Unde supponitur prima materia et queritur an sit processus in infinitum in his que generantur ex materia. Deinde cum dicit̄. Dupliciter enim fit hoc rē. Probat̄ p̄positum. Et circa hoc tria facit. primo distinguit duos modos quibus fit aliquid ex aliquo. secundo ostendit q̄ secundum neutrum eorum contingit procedere in infinitum. in utroq; autem modo impossibile est rē. tertio ostendit secundum quē illoz modoz ex p̄mo materiali principio alia fiunt ibi. Simul autem impossibile fit rē. Dicit ergo primo q̄ ex duobus modis fit aliquid ex aliquo proprie et per se. Et utitur isto modo loquendi ut excludat illum modum quo dicitur improprie aliquid fieri ex aliquo ex hoc solo q̄ fit post illud ut si dicamus q̄ quedam festa grecorum que dicebantur olimpia fiunt et quibusdam aliis festis que dicebantur ystibima puta si nos diceremus q̄ festum ephyre fit et festo natalis. Hoc autem non proprie dicitur quia fieri est quoddam mutari. In mutatione autem nō solum requiritur ordo duorum terminorum sed etiam subiectum idē utriusq;. Quod quidem contingit in predicto exemplo. Sed hoc dicimus secundum q̄ ymaginamur tempus esse ut subiectū duorum festorum. Sed oportet proprie dicere aliquid fieri ex aliquo quādo aliquod unum subiectum mutatur de hoc in illud. Et hoc dupliciter uno modo sicut dicimus q̄ ex puero fit uir inquantum scilicet puer mutatur de statu puerili in statum uirilem. Alio modo sicut dicimus q̄ ex aqua fit aer per aliquam transmutationem. Deinde cum dicit̄. Ergo sic ex puero uirum dicimus et cetera. Ostendit duas differentias inter predictos modos quarum prima est: quia dicimus ex puero fieri uirum sicut ex eo quod est in fieri fit illud q̄ iam est factum aut ex eo quod est in perfici fit illud quod iam est perfectus. Illud enim quod est in fieri et in perfici est medium inter ens et non ens sicut generatio est medium inter esse et non esse. Et ideo quia per medium uenitur ad extremum dicimus q̄ ex eo quod generatur fit illud quod generatum est et ex eo quod perficitur

SECUNDVS

fit illud quod perfectum est. Et sic dicimus quod ex puero fit vir. vel quod ex adulescente fit sciens quia adulescens se habet ut in fieri ad scientiam. In alio autem modo quo dicimus quod ex aere fit aqua unum extremorum non se habet ut via vel medium ad alterum sicut fieri ad factum est sed magis ut terminus a quo receditur ut ad alium terminum perueniatur. Et ideo ex uno corrupto fit alterum. Deinde cum dicitur. Propter quod illa qui demum est. Concludit ex premissa differentia aliam dicitur. Quia eius in primo modo unum se habet ad alterum ut fieri ad factum esse et medium ad terminum. patet quod habent ordinem naturaliter ad invicem. Et idem non reflectitur ad invicem ut idifferenter unum fiat ex altero. Unde non dicimus quod ex viro fiat puer sicut dicimus quod. Cuius ratio est quia illa duo ex quo unum secundum istum modum dicitur fieri non se habent ad invicem sicut duo termini mutationis alicuius sed sic ea quorum unum est post alterum. Et hoc est quod dicitur quod illud quod fit. i. terminus generationis. scilicet esse non fit ex generatione quasi ipsa generatio mutetur esse sed est post generationem quia naturaliter dicitur sequi ad generationem sicut terminus est post viam et medium post ultimum. Unde si consideremus ista duo. scilicet generationem et esse non differunt ab illo modo quem excludimus in quo consideratur ordo tantum: sic cum dicimus quod dies fit ex aurora quia est post auroram. Et propter istum naturalem ordinem non dicimus quod aurora fit ex die. i. post diem. Et ex eadem ratione non potest esse quod puer fiat ex viro. sed secundum alterum modum quo aliquid fit ex altero invenitur reflectio. Sic enim aqua generatur ex aere corrupto. ita aer generatur ex aqua corrupta. Et hoc ideo quia ista duo non se habent ad invicem secundum naturalem ordinem. scilicet ut medium ad terminum. sed sicut duo extrema quorum utriusque potest esse principium et ultimum. Deinde cum dicitur. Propter quod autem modo est. Ostendit quod non sit procedere in infinitum secundum utriusque istorum modorum. Et primo secundum primum potest dicimus quod ex puero fieri virum. Illud eius ex quo dicimus quod aliquid fieri sicut ex puero virum se habet ut medium inter duo extrema. scilicet inter esse et non esse. Si positus extremis impossibile est esse infinita media quia extremum infinitati repugnat ergo secundum istum modum non convenit procedere in infinitum. Si vero etiam nec secundum alium quia in alio modo invenitur reflectio extremorum ad invicem propter hoc quod alterius corruptio est alterius generatio ut dicitur est. Obiciumque enim est reflectio reducitur ad primum ita. scilicet quod id quod fuit primo principium postea fit terminus. Sed in infinitis non potest pergere in quibus non est principium et finis. ergo nullo modo ex aliquo po-

test aliquid fieri in infinitum. Deinde cum dicitur. Simul autem impossibile est. Ostendit quod predictorum modorum ex prima materia aliquid fiat. Unde considerandum est quod Aristoteles. utitur hic duabus communibus suppositionibus in quibus omnes antiqui naturales conveniebant quorum una est quod sit aliquid primum principium materiae. scilicet quod in generationibus rerum non procedatur in infinitum ex parte superiori. scilicet eius ex quo generatur. Secunda suppositio est quod prima materia est sempiterna. Ex hac igitur secunda suppositione statim procedit quod ex prima materia non fit aliquid secundum modo. scilicet sicut ex aere corrupto fit aqua quia. scilicet illud quod est sempiternum non potest corruptioni. Sed quia posset aliquis dicere quod primum principium materiale non ponit a physico sempiternum propter hoc quod unum numero manens sit sempiternum sed quia est sempiternum per successionem sicut si ponatur humanum genus sempiternum hoc excludit ex prima suppositione dicens quod quia generatio non est in finita in sursum. sed devenitur ad aliquod primum principium materiale necesse est quod si aliquid sit primum materiale principium ex quo fiunt alia per eius corruptionem quod non sit illud sempiternum de quo philosophi dicunt. Non enim posset esse illud primum materiale principium sempiternum si eo corrupto alia generarentur et iterum ipsum ex alio corrupto generaretur. Unde manifestum est quod ex primo materiali principio fit aliquid sicut ex imperfecto et in potentia existente quod est medium inter purum non ens. et ens actu. non autem sic aqua ex aere fit corrupto.

implius autem

quod est et cuius causa est. Postquam probavit philosophus quod in causis moventibus et materialibus non proceditur in infinitum. hic ostendit idem in causa finali que nominatur cuius causa fit aliquid. Et ostendit propositum quatuor rationibus quarum prima talis est. Id quod est cuius causa. habet rationem finis. sed finis est id quod non est propter alia. sed alia sunt propter ipsum. aut ergo est aliquid tale aut nihil et si quidem fuerit aliquid tale ut. scilicet omnia sunt propter ipsum. et ipsum non sit propter alia ipsum erit ultimum in hoc genere. Et ita non procedetur in infinitum. Si autem nihil invenitur tale non erit finis. Et ita tollitur hoc genus cause quod dicitur cuius causa. Secundam rationem ponit ibi. Sed qui infinitum faciunt et cetera. Que derivatur ex premissa ratione. Ex prima enim ratione conclusum est quod qui ponunt infinitatem in

causis finalibus remoueat causam finalem
 Remota autem causa finali remouetur natura
 et ratio boni. Eadem enim ratio boni et fi
 nis est. Nam bonum est quod omnia appetunt ut di
 citur in principio ethicorum. Et ideo illi qui
 ponunt infinitum in causis finalibus auferunt to
 taliter naturam boni licet ipsi hoc non pec
 piant. Tertiam rationem ponit ibi Et nul
 lus conabitur etc. que talis est Si sit infinitum
 in causis finalibus nullus poterit peruenire
 ad ultimum terminum quia infinitorum non est ulti
 mus terminus. Sed nullus conatur ad aliquid
 faciendum nisi per hoc quod se erimat uenturum
 ad aliquid sicut ad ultimum terminum. ergo
 ponentes infinitum in causis finalibus exclu
 dunt omnem conatum ad operandum et natura
 lium rerum. Nullius enim rei motus naturalis
 est nisi ad id ad quod nata est peruenire. Quar
 tam rationem ponit ibi Neque utique erit intel
 lectus etc. que talis est Qui ponit infinitum
 in causis finalibus excludit terminum et per
 consequens excludit finem cuius causa sit ali
 quid. Sed omne agens per intellectum agit
 causa alicuius finis ergo sequetur quod inter
 causas operativas non sit intellectus. Et ita
 tollitur intellectus practicus. Que cum sint in
 conuenientia oportet remouere primum id est
 et quo sequuntur. scilicet infinitum a causis finali
 bus. Deinde cum dicit Sed nec quod quod erat
 etc. Ostendit quod non sit infinitum in causis
 formalibus. Et circa hoc duo facit. primo
 proponit quod intendit. Secundo probat pro
 positum ibi. Semper enim etc. Circa primum
 considerandum est quod nunquodque consti
 tuitur in specie per propriam formam. Unde
 de diffinitione speciei maxime significat for
 mam rei. Oportet ergo accipere processum
 in formis secundum processum in diffinitio
 nibus. In diffinitionibus enim una pars
 est prior altera sicut genus est prius differen
 tia. et differentiarum una est prior altera. Idem
 ergo est quod in infinitum procedatur in for
 mis et quod in infinitum procedatur in parti
 bus diffinitionis. Et ideo uolens ostendere
 quod non sit procedere in infinitum in causis
 formalibus proponit non esse infinitum in
 partibus diffinitionis. Et ideo dicit quod non
 conuenit hoc quod quid erat esse in infinitum
 reduci ad aliam diffinitionem ut sic semper
 multiplicetur ratio. Data qui diffinit homi
 nem in diffinitione eius ponit al. Unde dif
 finitio hominis reducitur ad diffinitionem
 animalis que ulterius reducitur ad diffinitio
 nem alicuius alterius et sic multiplicatur ra
 tio diffinitiva. Sed hoc non conuenit in in
 finitum procedere. Non autem hoc dicimus

quod in uno et eodem individuo multiplicetur for
 me secundum numerum generum et differentiarum ut
 scilicet in homine sit alia forma a qua est homo et alia
 a qua est al. et sic de aliis. sed quia necesse est ut in
 rebus non tot gradus formarum inueniantur quot in
 ueniuntur genera ordinata et differentie. Est eis in
 rebus inuenire aliquam formam que est forma et non est forma
 corporis et aliam que est forma corporis scilicet non est
 forma aiatu corporis. et sic de aliis. Deinde
 de cum dicit. Semper eis que ante est etc. Probat
 propositum quatuor rationibus quarum pri
 ma talis est. In multitudine formarum uel
 rationum semper illa que est prior est magis
 Quod non est intelligendum quod sit completi
 or: quia forme specificę sunt complete. Sed
 dicitur esse magis quia est in plus quam illa que
 est posterior que non est ubicunque est prior.
 Non enim ubicunque est ratio animalis est ra
 tio hominis. Ex quo argumetur quod si pri
 mum non est nec habitum. id est consequens est.
 Si si in infinitum procedatur in rationibus et for
 mis non erit prima ratio uel forma diffini
 tiua ergo excludentur omnes priores. Se
 cundam rationem ponit ibi. Amplius scire
 differunt etc. Que talis est. Impossibile est ali
 quid scire prius quam perueniat ad individua. Non
 autem accipit hic individuum singulare: quia scia
 non est de singularibus. Si individuum potest dici
 ei uno modo ipsa ratio scilicet specialissime que
 non diuiditur ulterius per essentielles differen
 tias. Et secundum hoc intelligitur quod non habe
 tur perfecta scia de re quousque perueniatur ad
 speciem specialissimam. quia ille qui scit aliquid
 in genere nodum habet perfectam scientiam
 de re. Et secundum hanc expositionem oportet dicere quod si per
 ma ratio concluderet quod in causis formalibus non pro
 cedat in infinitum in sursum in hoc concludit quod non pro
 cedat in infinitum in deorsum. Sic. non esset deuen
 ire ad speciem specialissimam ergo ista potest destrui
 it perfectam scientiam. Sed quia formalis deo non so
 lum est secundum quod genus diuiditur per differentias
 per cuius diuisionis peruationem species specialissima
 potest dici individuum. Sed et est secundum quod dif
 finitum diuiditur in partes diffinitiois ut patet in
 principio libri physicorum. ideo individuum potest hic
 dici cuius diffinitio non resoluitur in aliqua
 diffinitia. Et secundum hoc supremum
 genus est individuum. Et secundum hoc erit sen
 sus quod non potest haberi scientia de re aliqua per
 diffinitionem nisi deueniatur ad suprema ge
 nera quibus ignoratis impossibile est aliquid
 posteriorum sciri. Et secundum hoc concludit
 ratio quod in causis formalibus non procedatur in infi
 nitum in sursum sicut et prius. Vel ad idem
 concludendum potest aliter exponi individuum ut
 scilicet propositum immediata dicat individuum. Si enim

SECUNDVS

procedatur in infinitum in diffinitionibus? siur
 tu illa erit oppositio imediata. Et sic uniuersa
 salu tollit scia que est de pelsioib? deductis
 ex principis immediatis. Tertia rōez poit
 ibi. Et cognoscere nō ē rē. q̄ procedit non
 solū ad sciētiam excludēdā sed ad excluden
 dum similit̄ omnē cognitionez humanā. Et
 circa hanc rationem duo facit. primo ponit
 rationem. secundo excludit obiectionem
 quandam ibi. Non enim simile rē. Ratio
 autem talis est. Nunquodq̄ cognoscitur
 per intellectū sue forme. Sed si in formis p
 cedatur i infinitū non poterant intelligi quia
 infinitum inq̄tam huiusmodi non p̄prehē
 ditur intellectu ergo ista positō uniuersaliter
 destruit cognitionem. Deinde cum dicit
 Non enim similiter rē. Excludit quandam
 obiectionem. Posset enim aliquis dicere
 q̄ illud quod habet infinitas formas potest
 cognosci sicut et linea que in infinitum diui
 ditur. Sed hec excludit dicens q̄ non est si
 mile de linea cuius diuisiones non sunt. sed in
 infinitum procedunt. Impossibile enī est q̄
 aliquid intelligatur nisi i aliquo stetur. Vñ
 linea inq̄tum statuitur ut finita in actu pro
 pter suos terminos sic potest intelligi. secun
 dū uerō q̄ nō statuitur in eius diuisione nō potest
 sciri. Vnde nullus potest numerare diuisio
 nes linee secundum q̄ in infinitum procedūt
 Sed infinitum in formis est infinitum in ac
 tu et non in potentia sicut est infinitum in di
 uisione linee. Et ideo si essent infinite for
 me nullo modo esset aliquid scitu uel no
 tum. Deinde cū dicit. Sed materiam in
 eo q̄ mouetur rē. Ponit quartam rationez
 que talis est. In omni eo q̄ mouetur necesse
 est intelligere materiam. Omne enī q̄ mo
 uetur est in potentia. Ens autem in potentia
 est materia. Ipsa autem materia habet ra
 tionem infiniti et ipsi infinito q̄ est materia
 conuenit ipsum nihil quia materia secundā
 se intelligitur absq̄ omni forma. Et cum ei
 quod est infinitum conueniat hoc quod est
 nihil. sequitur per oppositum q̄ per illud
 quod ē esse non sit infinitum et q̄ infinito. i.
 mē nō sit esse infinitum s̄c̄ est per formā ḡ
 nō ē infinitum in formis. Est aut̄ h̄ aduer
 tendū q̄ hic ponit nihil esse de rōne ifiniti
 nō q̄ priuatio sit de rōne mē sic. Nō posuit
 nō distinguēs priuationē a mē. S̄ q̄a priua
 tio est de rōne ifiniti. Nō enī ē i potētia h̄
 rationē ifiniti nisi scōm q̄ est sub rōne pri
 uationis ut patet in 3° phycorum. Deinde
 cum dicit. Sed si infinite essent rē. Osten
 dit q̄ non sunt infinite species causarum ta
 li ratione. Tunc putamus nos scire unum

quodq̄ quādo cognoscimus diueras causas
 eius. S̄ si sunt infinite cause secundū adiacē
 tionē unius sp̄i ad aliam nō erit pertransif
 istaz infinitatem ita q̄ possint oēs cāe cogno
 sci ergo etiam per istum modum excludetur
 cognitio rerum

contingūt au

tē auditiōes rē. Postq̄ p̄bs off
 dit q̄ cōsideratio ueritatis partī
 ē difficilis et parti facilis et q̄ maxime p̄tiet
 ad p̄mum philosophum hic ostendit quis sit
 modus cōueniēs ad considerandum uerita
 tem. Et circa hoc duo facit. Primo enī po
 nit diuersos modos quos homines sequun
 tur in consideratione ueritatis. Secūdo ostē
 dit quis sit modus cōueniēs ibi. Propter q̄s
 oportet erudiri rē. Circa primum duo facit
 primo ostendit efficaciam consuetudinis i cō
 sideratione ueritatis. secūdo concludit diuer
 sos mōs quibus homines utūt i considera
 tiōe ueritatis p̄pter diuersas cōsuetudines ibi
 Alii igitur siue mathematici rē. Circa p̄mū
 duo facit. primo ostendit ueritatem consue
 tudinis in consideratione ueritatis. secūdo
 manifestat per signū ibi Quātum uerō uim
 habeat rē. Dicit ergo primo q̄ auditiō
 nes p̄tīgūt i hoibus d̄ his q̄ sūt secūda siue
 tudines. Ea eīz q̄ sunt p̄suetā libētī⁹ audiūt
 r̄ facilius recipiūt. Dignum eīz uidet̄ no
 bis ut ita dicatur d̄ quocunq̄ sicut p̄sueuim⁹
 audire. Et si qua dicant nobis p̄ter ea que cō
 sueuimus audire si uidentur nobis filia in
 ueritate his que p̄sueuimus audire. S̄ uidet̄
 tur nobis minus nota et magis extranea a
 ratione propter hoc q̄ sunt inconsuetā. Il
 lud enim quod est consuetum est nobis ma
 gis notū. Cuius ratio est quia consuetudo
 uertitur in naturam. Vnde et habitus ex
 consuetudine generatur quia inclinat per
 modum nature. Ex hoc autem q̄ aliquis h̄
 talem naturam uel talem habitum habet. p
 portionem determinatam ad hoc uel illud
 Requiritur autem ad quālibet cognitionez
 determinata proportio cognoscentis ad co
 gnoscibile. Et ideo secundum diuersitatem
 nārū et habituum accidit diuersitas circa co
 gnitionē. Videmus enim q̄ omnibus i secū
 dum humanam naturam sunt inata prima
 p̄ncipia r̄ secūda hitū ueritatis appet̄ uiciniq̄
 bonū q̄s p̄uēt illi ueritati sic r̄ gustui v̄r aliqd
 p̄uētēs scōzei⁹ dispōnē. Sic i ḡ q̄a p̄suetudo
 cāt hitū p̄sile nē p̄uēt q̄ ea q̄ sūt p̄suetā si no
 tiōa. Deib̄ cū dicit Quartam uerō uim hēat rē
 Manifestat q̄s dixerat p̄ q̄dā signū ostēdēs
 q̄ leges ab omnibus polite ostendunt per

experientiam quatenus vim habeat consuetudo
 in ob^o qd legib^o ppter consuetudines magis
 ualeat fabulari et puerilit^{er} dea ad h^{oc} qd eis as
 sciat qd cognitio ueritatis. Logi ar hic pbs d
 legib^o ab hoib^o aduētis q ad conuersatio
 nem civile sic ad ultimū finē ordinant. Et
 ideo qd qd iuenerunt eas aliq^u qbus hoib^o
 a retraherent a malis et puocarētur ad bo
 na secūda diuersitatem gētium et nationū
 in suis legib^o tradiderunt quis multa eoz
 essent uana et friuola que homines a pueri
 tia audientes magis approbāt qd ueritatis
 cognitionem. Sed lex diuina data ordi
 nat hominem ad ueram felicitatem cui ois
 ffitas repugnat. Unde lege di nulla falsi
 tas cōtinetur. Deinde cum dic^o qd ho
 si n^{on} mathematice rē. Sic ostēdit quomodo
 homines i cōsideratione ueritatis propter
 cōsuetudinem diuersos modos acceptant. et
 dic^o qd quidam nō recipiūt quod eis dicitur
 nisi dicat eis per modum mathematicū.
 Et hoc qui sem puenit propter p̄suetudinem
 his qui i mathematicis sunt nutriti. Et quia
 p̄suetudo est similis nature. potest etiam hoc
 quibusdam p̄tingere propter dispōnem illis
 s. qui sunt fortis ymaginatiois habētes itel
 lectum multum eleuatū. Alii uero sūt qui
 nihil uolūt recipere nisi pro quibus eis aliq^u
 exemplum sensibile uel propter p̄suetudinem
 uel propter dominum scētiue uirtutis in eis
 et debilitatem intellectus. Quidam uero sūt
 qui nihil reputant esse dignum ut aliquid eis
 inducat absq^{ue} testimonio poete uel alicuius
 auctoris. Et hoc etiam est uel pp cōsuetudi
 nem uel propter defectum iudicii quia non
 possūt iudicare utrum rō per certitudinem
 pcludat. Et ideo quasi nō credētes suo iu
 dicio requirunt iudicium alicuius notū. Sūt
 etiam aliqui: qui oia uolunt sibi dici per cer
 titudinem. i. per diligentem iquisitionem ra
 tiois. Et hoc p̄tingit pp bonitatem intellectus
 iudicantis et rōnis iquirentis dummodo nō
 querat certitudo i his i quibus certitudo eē
 nō p̄. Quidam dō sunt qui trāsā sed quid p
 certitudinem cum diligēti d̄scussione iquirat
 Quod quidam p̄ p̄tingere duplici. Vno
 modo pp impotētiam p̄lectēdi. Habēt eiz
 debilem rōnem. Unde nō sufficiūt ad p̄side
 rādum ordinem p̄p̄tionis forū et postero
 rū. Alio modo pp micrologiam. i. puoz rō
 cinationem cuius similitudo quedā ē i certi
 tudinali iquisitione que nihil id̄scussum re
 linquit absq^{ue} ad minima. Imaginatur autem
 qdam qd si i symbolis puuicorum nō pertinet
 ad liberalitatem qd debeant etiam in minima
 computari in p̄cimo ita etiam sit quedam

importunitas et illiberalitas si homo uelit
 circa cognitionem ueritatis etiā minima dis
 cutere. Deinde cum dic^o. Propter quod
 oportet erudire rē. Ostendit quis sit modus
 pueniens ad iquirēdum ueritatem. Et circa
 hoc duo fac^o. primo enim ostēdit quomodo
 homo possit cognoscere modum pueniētem
 i iquisitione ueritatis. secundo ostēdit qd ille
 modus qui ē simplicit^{er} melior nō debet i oib^o
 queri: *Alchirologia dō rē.* Dic ergo primo
 qd quia diuersi secūdam diuersos modos ue
 ritatem iquirunt. ideo o^{mn} qd homo istruatur
 per quem mōm i singulis sciētis sit recipien
 da ea que dicunt. Et quia nō est facile qd ho
 mo simul duo capiat s3 dum ad duo attēdit
 neutrum capere potest absurdum est qd ho
 mo simul querat scientiam et modum qui cō
 uenit sciētiē. Et propter hoc debet p̄us ad i
 scere logicam q̄ alias scientias quia logica
 tradit communem mōm procedēdi i omni
 bus aliis sciētis. modus autem p̄p̄us sin
 gularum scientiarum i sciētis singulis cir
 ca p̄ncipium tradi debet. Deinde cum di
 cit. *Alchirologia uero rē.* Ostēdit qd ille mo
 dus qui est simpliciter optimus non debet i
 omnibus queri dicens qd alchirologia. i. dil
 ligens et certa ratio sic est i mathematicis nō
 d̄bet requiri i oibus rebus d̄ quibus sunt sci
 entie. Sed debet solum requiri i his que nō
 habent materiam. Ea enim que habent ma
 teriam subiecta sunt motui et uariatōi. Et iō
 non potest i eis oibus oimoda certitudo ha
 beri. Queritur eim i eis non qd semper sit
 et ex necessitate. s3 quid sit ut i pluribus. Im
 materialia uero secūdam se ipa sunt certissi
 ma quia sunt imobilia. Sed illa que i fini
 tura sunt imaterialia non sunt certa nobis p
 pter defectum intellectus nostri ut predictum
 est. Quisimodi autem sūt substantie sepe
 Sed mathematica sūt abstracta a materia et
 tamen non sunt excedentia intellectum nostrū
 Et iō i eis ē regrenda certissima rō. Et ga
 ta nā ē circa mām. ideo iste modus certissime
 rōnis nō p̄tinet ad nālem p̄m. Dic autē for
 san pp corpora celestia ga non habent eodē
 modo mām sic inferiora. Et quia i scia natu
 rali non puenit iste certissimus rōnis mod^o
 ideo in scia naturali ad cognoscēdum mōm
 pueniētem illi scie primo p̄scrutādū est qd
 sit natura. Sic enim manifestum erit de qb^o
 sit scientia naturalis. Et iterum consideran
 dum est si unius scientie. s. naturalis sit ois
 cās et principia p̄siderare aut sit diuersarum
 sciētiaz. Sic enim poterit scire quis modus
 de mōstrādi puētiā naturali. Et hūc mōs ipe
 obie. nat i secūdo p̄bicoz ut p̄z diligēt iuētū

Necessesse ē nos

ad sciam rē. Postq̄ philosoph⁹
 incipit. 3. l. in secundo libro ostēdit modū
 p̄siderāde v̄tatis. hic procedit ad veritatis
 p̄siderationē. Et p̄mo procedit modo dispu
 tatio ondes ea q̄ sūt dubitabilia circa rez
 v̄tate. 2. incipit determinare v̄tate ⁊ hoc i
 quarto libro q̄ incipit ibi. Est sciētia q̄dā q̄ spe
 culatur. Prima aut̄ ps dividit in p̄tes duas
 In p̄ma dic̄ q̄ ē intētio. In secūda ereq̄t
 p̄positū ibi. Est aut̄ dubitatio p̄ma q̄d rē. Cir
 ca p̄mū duo facit. p̄mo dicit de quo ē intētio
 2. rationē assignat sue intētiois ibi. Inest aut̄
 inuestigare volētibus rē. Dicit ergo pri
 mo q̄ ad hanc scientiam quā querimus de p̄
 mis principiis et uniuersali v̄tate rerum ne
 cesse est ut primum agrediamur ea de quib⁹
 oportet dubitare anteq̄ veritas determine
 tur. Sunt aut̄ huiusmodi dubitabilia pp̄ du
 as rōnes. Vel quia antiqui p̄hy alit suscepe
 runt opinionem de eis q̄ rei veritas habeat
 vel quia omnino premisserunt de his p̄side
 rare. Deinde cum dic̄. Inest aut̄ inuesti
 gare volētibus rē. Assignat quatuor rōes
 sue intētiois. Et primo dic̄ q̄ volentibus
 inuestigare veritatem contingit p̄oepere. i.
 aut̄ opus bene dubitare. i. bene attingere ad ea
 que sunt dubitabilia. Et h̄ ideo quia posteri
 or inuestigatio veritatis nihil aliud ē q̄ solo
 prius dubitatorum. Manifestum ē autem in
 solutione corporalium ligaminum q̄ ille qui
 ignorat vinculum non potest solvere ipsum.
 Dubitatio autem de aliqua re hoc modo se
 h̄ ad mētē sic vinculum corporale ad cor
 pus et eīdem effectum demōstrat. In q̄tuz
 enim aliquis dubitat in tātum patit̄ aliquid
 simile his qui sunt stricte ligati. Sic enī ille
 qui habet pedes ligatos nō potest i antero
 ra procedere secundum viam corporalez ita
 ille qui dubitat quasi habēs mētē ligatam
 n̄ p̄ ad anteriora procedē secū dū viā specula
 tionis. Et iō sic ille qui nult solvere vinculu
 z corporale. oz q̄ prius inspiciat vinculum et
 modum ligationis ita ille qui nult solvere du
 bitationem oportet q̄ prius ipeuetur om̄s
 difficultates ⁊ eaz causas. Secūdam rō
 nem ponit ibi. Et quia querentes rē. Et dic̄
 q̄ illi qui uolunt inquirere v̄tatem n̄ p̄side
 rādo prius dubitationem ass̄milantur illis
 qui nesciunt quo vadant. Et hoc ideo quia
 sicut terminus vie est illud quod intenditur
 ab ambulante ita exclusio dubitationis est fi
 nis qui intenditur ab inquirente veritatem.
 Manifestum est autem q̄ ille qui nescit quo
 vadat non potest directe ire nisi forte a caso

ergo nec aliquis potest directe inquirere v̄
 tatem nisi prius uideat dubitationē. Ter
 tiam rōnem ponit ibi. Et ad hoc rē. Et dic̄
 q̄ ex hoc q̄ aliquis nescit quo vadat sequit̄
 q̄ quando peruenit ad locum quem intēde
 bat quia nescit utrum ille sit locus nescit ut
 sit quiescens vel ulterius eundem. ita etiam
 quando aliquis non precognoscit dubitatio
 nem cuius solutio est finis inquisitionis. nō
 potest scire quando inuenit v̄tatem quesitā
 ⁊ quādo non: quia nescit finem sue iquisitio
 nis qui ē manifestus ei qui primo dubitatio
 nē cognouit. Quartā rōem poit ibi. Im
 plus aut̄ rē. Que sumitur ex pte auditoris.
 Auditorem eiz oz iudicare d̄ auditis. Sicut
 autem i iudiciis nullus potest iudicare nisi au
 diat rationes utriusq̄ partis ita necesse est
 eum qui debet audire philosophiam: quia
 melius se habet i iudicando si audierit om̄s
 ratiōes quasi aduersariorum dubitātium.

Est autem attendēdum q̄ propter has ra
 tiones cōsuetudo Aristo. fuit fere i omnib⁹
 libris suis ut inquisitioni veritatis vel deter
 minationi premitteret dubitationes emer
 gentes. Sed in aliis libris sigillatim ad sin
 gulas determinatiōes premittit dubitatiōes
 hic vero simul premittit om̄s dubitatiōes ⁊
 postea secū dū ordinem debitum determi
 nat veritatem. Cuius rō est: quia alie sciē
 tie cōsiderāt particularit̄ de veritate. vnde
 et particularit̄ ad eas pertinet circa singulas
 veritates dubitare. sed illa sciētia sic habet
 uniuersalem cōsiderationem de veritate. ita
 etiam ad eam pertinet utis dubita^o de veri
 tate. Et ideo n̄ particularit̄ sed simul n̄lem
 dubitationem p̄sequit̄. Potest etiam ⁊ alia
 esse rō quia dubitabilia que tangit se princi
 palit̄ illa de quibus p̄hylosophi alit̄ opinati
 sūt. Nō autem eodem ordine ip̄e procedit ad
 iquisitionem v̄tatis ⁊ alit̄ p̄hylosophi. Ip̄se
 eiz incipit a sensibilibus ⁊ māifestis ⁊ p̄cedit
 ad sepata ut p̄z ifra in. vii. Alit̄ v̄o itelligi
 bilia ⁊ abstracta uoluerūt sensibilibus applica
 re. Vnde quia non erat eodem ordine deter
 minaturus quo ordine processerūt. Alit̄ p̄hy
 et quorum opinionibus dubitationes sequū
 tur ideo p̄elegit primo ponere dubitationes
 omnes seorsum ⁊ postea suo ordine dubita
 tiones determinare. Tertiam rationem
 assignat Auerrois dicēs hoc eē pp̄ affinitatē
 huius scēe ad logicā que tāgit ifra i quarto
 Et ideo dialecticā disputationem posuit q̄si
 ptem principalē huius scientie.

Et autem du

bitatio prima quidē rē. Secūda

ea que p̄dicit p̄bs incipit hic p̄mittere dubitationes determinationi veritatis. Et dividit i duas partes. In prima ponit dubitationes In secunda causas dubitationum inducendo rationes ad singulas dubitationes ibi. Primum ergo de quibus in primis diximus &c. Dicitur enim est autem in secundo libro q̄ pri^o oportet querere modum scientie q̄ ipam scientiam et ideo primo ponit dubitationes pertinentes ad modum considerationis huius scientie. 2° ponit dubitationes pertinentes ad prima principia de quibus est ista scientia ut in primo libro dictum est et hoc ibi. Et utrum principia et elementa &c. Ad modum autem scientie huius duo pertinent ut i secundo dictum est. s. consideratio causarum ex quibus scientia demonstrat et iterum res de quibus scientia considerat. Unde circa primum duo facit primo movet dubitationem pertinentem ad considerationem causarum. Secundo movet multas dubitationes pertinentes ad ea de quibus est h̄ scientia ibi. Et utrum substantie principia prima &c. Dicitur g^o q̄ p̄ma dubitatio est quia dubitatio p̄posuim^o i sic sc̄o libri q̄ est q̄i p̄hemiū ad totā sciā. s. utrum p̄sidera^o eāz quorū sc̄oz q̄tuor ḡia p̄tineat ad unā scientiā ul^o ad multas et diversas. Et h^o est q̄ref^o utrum un^o sc̄ie z sc̄ipue hui^o sit demonstrare ex oibus cāis vel magis dīve se sc̄ie ex dīver^o sis cāis demonstrēt. Deinde cū dicit. Et utrum substantie principia &c. Movet dubitationes de his de quibus p̄siderat ista sc̄ia. Et primo inquirit de quibus considerat ista sc̄ia sicut d̄ substantiis &c. Secundo de quibus considerat ista scientia sicut de accidentibus ibi. Et utrum circa substantias &c. Circa primum duo facit. primo multiplicat questiones ex parte ipsius scientie que est de substantia. Secundo ex parte substantiarum ipsarum ibi. Et hoc idem quoque &c. Circa primum ponit tres questiones. Supposito enim ex his que in primo libro dicta sunt q̄ ista scientia consideret principia prima. p̄ma q̄d h̄ erit utrum ad hanc scientiā solū p̄tineat cognoscere p̄ma principia s̄b̄ aut et ad hanc scientiā p̄tineat p̄siderare de primis principis demonstrationis ex quibus omnes scientie demonstrant. ut puta q̄ hec scientia consideret utrum contingat unum affirmare et negare vel non. Et s̄ militer de aliis demonstrationis principis primis et per se notis. Secunda questio est si ista scientia est consideratiua substantie sicut primi entis z utrum sit una scientia considerans oēs s̄bas vel sint plures scientie de diversis substantiis. Videt. n. q̄ d̄ plibus substantiis debet eē plures scientie. Tertia questio est. si sint plures scientie d̄

pluribus substantiis utrum omnes sint cognate. i. unū ḡis sicut geometria et arithmetica sunt in ḡie mathematice scientie vel nō sint unius ḡis sed quedam eaz sunt in ḡie sapientie. q̄dā v̄o in aliquo alio ḡie puta i genere scientie n̄alis vel mathematice. Videtur enim secundum p̄mum aspectum q̄ non sint unius generis cum substantie materiales et immateriales nō eodem modo cognoscantur. Deinde cum dicit. Et hoc idē quoque &c. multiplicat questiones ex parte s̄b̄. Et ponit duas pōnes quarum prima est utrum dicendum sit q̄ sint solum substantie sensibiles ut antiqui nales posuerunt vel etiam p̄ter substantias sensibiles sicut alie substantie imales et intelligibiles ut posuit Plato. Secunda questio est si sit aliqua substantie sepeate a sensibilibus. utrum sint unite. i. unius generis statum aut sint plura genera talium substantiarum sicut quidam attendentes duplicē abstractionē scilicet universalis a particulari et forme mathematice a materia sensibili posuerunt utrumq̄ genus subsistere. Et ita ponebant substantias sepeatas que sunt universalia abstracta substantia inter que et substantias sensibiles particulares posuerunt mathematica substantia sepeata scilicet numeros magnitudines z figuras. De istis igitur questionibus sicut nūc movetur perferendum est inferius. Primo quidē disputative. et oium determinando veritatem. Deinde cum dicit. Et utrum circa substantias &c. Inquirit utrum cōside ratio huius scientie de accidentibus sit. Et ponit tres questiones quarum p̄ma est utrum speculo huius scientie sit solum circa substantias. p̄pter hoc quod dicitur philosophia s̄b̄ aut etiam sit cō ea que per se substantiis accidentant eo q̄ ad eandem scientiam pertinere videtur ut consideret subiectum et p̄ se accidentia subiecti. Secunda questio est utrum h̄ scientia consideret d̄ quibusdam q̄ videt eē p̄ se accidentia entis z cōsequi omnia etia scilicet d̄ eodē z dīve s̄o s̄ mili z dissimili et d̄ cōtrarietate z de priori z posteriori et omnibus aliis huiusmodi d̄ quibus dyalectici tractant qui habet considerationem d̄ omnibus. Sed tamē d̄ huius p̄feratur n̄ ex necessariis. s̄ ex p̄babilibus. Et una enim p̄te videt q̄ cū sint communia p̄tineant ad philosophum p̄mum. Et alia p̄te videt q̄ ex quo dyalectici ista considerant quorum est ex p̄babilibus p̄cedere q̄ n̄ p̄tineant ad considerationē philosophi cuius est d̄mōstrat. Tertia questio est cum ad ista cōmūna accidentia etis q̄dam p̄ se cōsequant. ut p̄ philosophum p̄tineat cōmūna quodq̄ horū solū p̄siderat q̄d est aut et illa

que consequuntur ad ipsa puta utrum unum uni
sit contrarium.

Utrum prin

cipia et elementa etc. Postquam philosophus movet questiones pertinentes ad modum considerandi huius scientie. Sic movet questiones pertinentes ad res de quibus ista scientia considerat. Et quia ista scientia considerat de principiis primis ut in primo dictum est. ideo movet hic questiones de principiis rerum. Prima autem res principia ponebatur et species et mathematica. Unde primo movet questiones pertinentes ad species. 2° questiones pertinentes ad mathematica ibi. Adhuc autem utrum numeri et longitudines etc. Circa primum duo facit primo querit que sunt principia. Secundo qualia sunt ibi. Amplius autem utrum principia numero aut specie determinata etc. Quia vero principia ponebantur univervalia separata primo queritur utrum univervalia sint principia. Secundo utrum res separate sint principia ibi maxime vero querendum est etc. Circa primum ponit duas questiones quarum prima est utrum genera sint principia et elementa rerum aut ea in qua sicut in ultima dividitur quodcumque singulare et ens. Et ratio huius dubitationis est quia elementum est ex quo primo componitur res et in quod ultimo dividitur. Invenitur autem duplicem modum compositionis et divisionis scilicet secundum rationes prout species resolvuntur in genera. Et secundum hoc videntur genera esse principia et elementa ut Plato posuit. Alio modo secundum naturam sicut corpora naturalia componuntur ex igne aere et aqua et terra et in hoc resolvuntur. Et propter hoc naturales posuerunt esse prima principia et elementa.

Secunda questio est supposito quod genera sint principia rerum utrum principia sint ultima univervalia dicta de in dividuis scilicet species specialissime quas genera appellat secundum platoniorum consuetudinem quia continent sub se plura individua sicut genera plures species aut magis sint principia prima generalissima ut puta quid sit magis principium utrum animal vel homo qui est principium quoddam secundum platonios et magis vere ens quam singulare. Oritur autem hec dubitatio propter duas divisiones rationis quarum una est secundum quas genera dividimus in species. Alia vero est secundum quas species resolvimus in genera. Semper enim videtur illud quod est ultimus terminus divisionis esse primum principium et elementum in

incomponendo. Deinde cum dicit **Ma** xime vero querendum est etc. Querit de principis ex parte separationis. Et movet quatuor questiones quarum prima est Utrum primi naturales posuerunt solum causam materialem utrum aliquid aliud preter materiam sit causa secundum se aut non. Secunda questio est supposito quod aliquid preter materiam sit causa utrum illud sit separabile a materia sicut posuit Plato aut non sicut posuit. Pythagoras. Tertia questio est si est aliquid separabile a materia utrum sit unum tantum sicut posuit Anaxagoras aut plura numero sicut posuit. Plato et Aristoteles. Quarta questio est utrum aliquid sit preter synolon. id est simul totum aut nihil aut in quibusdam sit aliquid et in quibusdam non et qualia sint in quibus sint et qualia in quibus non. Exponit autem quid sit synolon vel simul totum id est quando predicatur aliquid de materia. Ad cuius intellectum considerandum est quod Plato posuit homines et equos et ea que sic predicantur esse quasdam formas separate. Per hoc autem homo predicatur de sorte vel Platone quod materia sensibilis participat formam separatam et est quod addit predicatur de materia. Sor. g. l. Plato dicit synolon l. simul totum quia constituitur per hoc quod materia participat formam separatam. Et est quasi quoddam predicatur de materia. Querit ergo philosophus hinc utrum quod quid est individui sit aliquid aliud preter ipsum individuum vel non aut etiam in quibusdam est aliud et in quibusdam non aliud. Quam quidem questionem philosophus determinabit in. vii. Deinde cum dicit Amplius autem utrum principia etc. Movet questiones circa modum existendi principia. Et quia ens dividitur per unum et multa per actum et potentiam primo querit quomodo sint principia secundum unitatem et multitudinem. Secundo quomodo sint secundum actum et potentiam ibi. Et potestate aut actu. Circa primum movet quatuor questiones quarum prima est utrum principia sint determinata secundum numerum aut secundum speciem puta quia dicuntur tria esse principia etc. Potest autem intelligi ut quia sit determinata secundum numerum ita. scilicet quod sola una numero forma sit principium etc. et sola una numero materia et generatio. Et potest intelligi quod sit determinata secundum speciem ita. scilicet quod sint multa principia materia que proveniant in specie materialis principii et sic de aliis. Et quia quidam philosophorum assignabant causas formales sicut platonici quidam autem solas causas materiales sicut antiqui naturales addit quod ista

imum ergo

questio habet locū rōib⁹. i. in cāis formali-
bus et i subiecto. i. i cāis mālib⁹. Secūda qō
ē utrū corruptibiliū et incorruptibiliū sit ea
de p̄cipia aut diuersa. Et si sit diuersa utz
oia sit icorruptibilia uel corruptibiliū p̄ci-
pia sit cōruptibilia et icōruptibiliū icorrupti-
bilia. Tertia qō ē utrū unū et es significēt
ī hāz sōas rerū et nō aliqd additū aliō. s. sōaz
rerū sic dicebāt pictagorici et Plō uel nō si
gnificēt ipāz sōaz rerū sed sit aliquid aliud
subiectum unitati et entitati. s. ignis aut aer
aut aliquid aliud ut antiqui natu ales posue-
ru ut. Sic at qōnem dicit eē difficillimā et
maxime dubitabilem quia ex ista qōne depē-
det tota opinio Platonis et Dictagore qui
ponebant numeros esse substantiam rerum

Quarta questio est utrū principia rerum
sint sicut quedam uniuersalia uel sicut aliq̄
singularia. i. utrū ea que ponunt esse princi-
pia hēant rōnem principii secūdū rōne uni-
uersalem uel secundum q̄ unūq̄q̄ eorum
est aliquid et singulare. Deinde cū dicit
Et potāte aut actu rē. Querit utrū p̄cipia
sit secūdū potētū ul secūdū actum. Et h qō
maxime uelur pertiere ad p̄cipia mālia p̄-
eni eē dubita⁹ utrū primū māle p̄cipiū sit
aliquid corp⁹ iactu ut ignis aut aer ut anti-
q̄ nales p̄suerunt aut aliqd exis in pō tan-
tum ut Plato posuit. Et quia motus est ac-
tus existentis in potentia et est quodāmodo
medium inter potentiam et actum ideo ad-
iungit aliam questionem. Vtrum princi-
pia sint cause rerum solum secundum motū
sicut naturales posuerunt sola princi-
pia motus uel materialia uel efficientia uel etiam
sint principia aliter q̄ per motum sicut Pla-
to posuit per quādam participationem hu-
ius sensibilis ab immaterialibus causa-
ri. Hās autem questiones ideo se mouisse
dicit quia magnam dubitationem habent
ut patet ex discordia philosophorum circa
eas. Deinde cum dicit Ad hec aut utz nū
Diuert qōnes pertinētes ad mathematica
que quidē principia rerum ponunt. Et mo-
uet duas qōnes quarū p̄ma ē utrū numeri et
longitudines et figure et puncta sint quedaz
substantie ut pictagorici uel Plomici posue-
runt uel non sic posuerunt naturales. Se-
cūda questio est si sunt substantie utrum sint
separate a sensibilibus ut posuerunt Plato-
nici aut i sensibilib⁹ ut pictagorici. Nouent
autem questiones iste tanq̄ disputande in-
fra et determinande quia in his non solum
difficile est ueritatē inquirere sed etiam non
est facile benedubitare de eis iuicendo. s. p̄-
babiles rōnes dubitatōis.

de quib⁹ in p̄mis dixim⁹. Postq̄
p̄hs mouit qōnes q̄ faciūt dubita-
tionem in ista scientia. Sic incipit de eis dis-
putare et diuidit in p̄es tres. In prima dis-
putat de questionibus pertinentibus ad con-
siderationem hui⁹ scientie. In secunda de
questionibus p̄tinentib⁹ ad sōas ibi. Ampli⁹
aut utrū sensibiles sōe rē. In tertia pte de qō-
nibus p̄tinentibus ad p̄cipia substantiarū ibi
Et de p̄cipiis utrū oporteat ḡna et c̄tra rē
Circa p̄mū tria facit. Primo. n. disputat de
consideratione huius scientie q̄tum ad eis
p̄ q̄s demōstrat. Secūdo q̄tum ad prima de
monstrationis p̄cipia ibi. At uero de p̄ci-
piis demōstrationis rē. Tertio q̄tum ad
ipsas substantias ibi. Totaliter que substan-
tiarum utrum vna est rē. Circa primū duo
facit primo enim resumit questiones de qua
disputare intendit concludens ex ipso enue-
rationis ordine q̄ primo disputandum est
de illis de quibus p̄mū dictus est in enume-
ratione questionum utrum. s. ad unam scien-
tiam uel ad plures pertineat speculari omnia
genera causarum ut sic ordo disputationis
ordini questionum motarum respondeat rē
ibi. Unius enim scientie rē. Ponit ratiōes
ad questionem. Et circa hoc tria facit. Pri-
mo enim ponit rationem ad ostendendum
q̄ considerare omnia genera causarum nō
pertineat ad unam scientiam. Secundo mo-
uet alteram questionem. supposito q̄ ad
diuersas scientias pertineat diuersa genera
causarum considerare cuius cause conside-
ratio pertinet ad p̄mū p̄mū. Et disputat ad
diuersas questionis ptes et hoc ibi. At uero
si scientie causarū sunt plures rē. Tertio et
hac disputatione secūda concludit cōclusiōes
p̄marum rationum ibi. Quia propter uide-
tur alterius esse scientie rē. Circa primū
ponit duas rationes. dicens q̄ cum unius
scientie sit considerare contraria quomodo
erit unius scientie considerare p̄cipia cum
non sit contraria. Que quidem ratio si secū-
dam sufficiez cōsideretur nullius uidet esse
momentū. Videt enim p̄cedere ex destructiōe
antecedētis ac si sic argumētaret. Si p̄cipia
sūt p̄ria sunt unī scientie. ergo si nō sunt p̄-
ria non sunt unius scientie. Posset ergo di-
ci q̄ p̄hs in his disputationibus non solum
probabilibus rationibus utitur. sed et iter-
dū sophycis ponēs rationes que ab aliis in-
ducebantur. Sed non uidetur esse rationa-
bile q̄ in tanta re. tantus philosophus tam
siuolam et parum apparentem rationem

indurisset. *¶* Si aliter dicendum est quod si quis recte considerat naturam diversorum que ad eandem scientiam pertinent, quedam pertinent ad unam scientiam secundum sui diversitatem, quedam vero secundum quod reducuntur ad aliquod unum. Multa quod alia diversa inveniuntur pertinent ad unam scientiam secundum quod reducuntur ad aliquod unum, puta ut ad unum totum vel ad unam causam vel ad unum subiectum. Sed contraria et alia habet opposita pertinent ad unam scientiam secundum se ipsa, eo quod unum est ratio cognoscendi alterius. Et ex hoc efficitur ista propositio probabilis quod omnia diversa que sunt propria pertinent ad unam scientiam. Unde sequitur si principia sunt diversa et non sunt propria que non pertinent ad unam scientiam. Secunda ratio ponitur ibi. Amplius autem multis exiit ratio. Quae talis est. Diversorum pertinentium ad unam scientiam quodcumque scientia considerat unum considerat et alio ut patet in primis quorum diversitas secundum se pertinet ad unam scientiam non per reductionem ad aliquid unum sed non quodcumque scientia considerat unam cumque considerat omnes causas ergo consideratio omnium causarum non pertinet ad unam scientiam minorem probat per hoc quod diverse scientie sunt de diversis entibus et multa entia sunt quibus non possunt attribui omnes cause. Quod primo manifestat in causa que dicitur unde principium motus. Non enim videtur quod possit esse principium motus in rebus immobilibus. Ponuntur autem que dam entia immobilia et precipue secundum philosophos ponentes nudos et substantias separatas. Unde si quis scientia de his considerat non potest considerare de causa que est unde principium motus. 2. manifestat idem de causa finali que habet rationem boni. Boni, enim natura non videtur posse inveni in rebus immobilibus si habet procedat quod omne quod est bonum secundum se et per se sua natura est finis. Et hoc modo causa est in quantum per ipsam et causa est omnia sunt et sunt. Dicit autem in quod est bonum secundum se et propter suam naturam ad excludendum bonum utile quod non dicitur de fine sed magis de eo quod est ad finem. Unde que sic solum dicuntur bona in quantum sunt utilia ad aliud non sunt bona secundum se et propter suam naturam sicut portio amara non est secundum se bona, sed solum secundum quod ordinatur ad finem sanitatis, que est secundum se bona. Finis autem et cuius causa sit aliquid videtur esse terminus alicuius actus. Omnes autem actiones videtur esse cum motu ergo videtur sequi quod in rebus immobilibus non possit esse hoc principium scilicet causa finalis que habet rationem boni. Et quia que sunt per se existentia absque materia necesse est quod sint immobilia ideo non videtur esse possibile quod sit aliquid antoagaton id est per se bonum ut Plato ponebat. Omnia enim immaterialia

et non participata vocabatur per se existentia sicut ydeam hominis vocabatur hominem per se quasi non participatum in materia. Unde et per se bonum dicebat id quod est sua bonitas non participata. scilicet primum principium omnium. Et ad hanc rationem confirmandam inducit quoddam signum. Ex hoc enim quod finis non potest esse in rebus immobilibus videtur procedere quod in scientiis mathematicis que abstrahunt a materia et motu nihil probatur per hanc causam sicut probatur in scientia naturali que est de rebus mobilibus aliquid per rationem boni. Sicut cum assignamus causam quare homo habet manum quia per eas melius potest exequi conceptiones rationis. In mathematicis autem nulla demonstratio fit hoc modo quod hoc modo sit quia melius est sic esse aut deterius si ita non esset. Dura si diceret quod angulus in semicirculo est rectus quia melius est quod sic sit quam quod sit acutus vel obtusus. Et quia posset forte aliquis esse alius modus demonstrandi per causam finale, puta si diceretur si finis erit necesse est id quod est ad finem procedere ideo subiungit quod nullus omnino in mathematicis facit mentionem alicuius talium pertinentium ad bonum vel ad causam finalem. Propter quod quidam sophiste ut Aristippus qui fuit secta epicurorum omnino neglexit demonstrationes que sunt per causas finales reputans eas viles ex hoc quod in artibus illiberalibus siue mechanicis ut in arte tectonica id est edificatoria et coriaria omnium rationes assignantur ex hoc quod est aliquid melius vel deterius in mathematicis vero que sunt nobilissime et certissime scientie nulla fit mentio de bonis et malis.

Deinde cum dicit *¶* Ut vero si scientia ratio. Interponit aliam questionem et primo proponit eam. Et habet duas partes prima enim pars questionis est, si diverse cause considerentur a pluribus scientiis ita quod altera scientia sit alterius cause consideratiua que illarum debet dici scientia que queritur id est philosophia prima utrum scilicet illa que considerat causam formalem aut que considerat causam finalem vel que considerat aliquid aliarum. Secunda pars questionis est, si alique res sint que habeant plures causas quis maxime cognoscit rem illam eorum qui considerant illas causas. Secundo cum dicit. Contingit enim eidem ratio. Manifestat partem secundam questionis per hoc quod una et eadem res invenitur que habet omnes modos causarum sicut domus causa unde principium motus est ars et edifi-

ficator. Id vero cuius causa vel finis causa domus est opus. i. ut eius quod habitatio. Causa vero sicut materia est terra ex qua sunt lateres et lapides. Causa vero sicut species vel forma est ipsa domus quam artifex percipit in materia ponit. Tertio ibi dicitur et dudum determinatis rebus. Res sunt questiones. scilicet quod dicitur scientiarum possumus vocare sapientiam secundum ea que de sapientia prius determinauimus in principio libri unum. scilicet illas que considerat causam formalem vel que considerat causam finalem vel aliquam aliarum causarum. Et ponit consequenter rationes ad singulas trium causarum dicens quod ratio quedam videtur quod dicitur qualibet scientia. i. que est per quocumque causam quod appellatur uo nomine sapientie. Et primo quantum ad scientiam que est per causam finalem. Dicitur est enim in principio libri quod ista scientia que sapientia dicitur est maxime principalis et ordinativa aliarum. quod dicitur subditarum. Sic igitur in quantum sapientia est senior. i. prior ordine dignitatis est principalior quadam auctoritate ordinandi alias quia non est iustus qualis scientie contradicant ei sed ab ea accipiant sua principia sicut ei seruientes uidentur quod illa scientia que finis est et boni. i. que procedit per causam finalem sit talis que sit digna nomine sapientie. Et hoc ideo quod omnia alia sunt per finem. Unde finis est quodammodo causa omnium aliarum causarum. Et sic scientia que procedit per causam finalem est principalior. Cuius signum est quod artifex ille ad quos pertinent fines principiant et precipiunt aliis artibus sic gubernatoria manufacturum. Unde si sapientia est principalis et preceptiua respectu aliarum marie ut quod procedat per causam finalem. Deinde dicitur rationem de causa formali: Dicitur enim in principio libri quod sapientia est principium causarum et eius quod est maxime scibile et quod est maxime certum: Et scilicet hoc ut quod sit substantior. i. per causam formalem que inter diuersos modos sciendi magis dicitur sciri illum qui scit aliquid esse quam qui scit aliquid non esse. Unde et in posterioribus philosophus probat quod demonstratio affirmatiua est potior quam negatiua. Inter eos autem qui sciunt aliquid affirmare unum alio magis dicimus scire. Sed inter omnes maxime dicimus scire illum qui cognoscit quid est res. non autem quis scit quanta est uel qualis et quid possit facere uel pati. Sic igitur in cognoscendo ipsam rem absolute perfectissimum est scire quid est res quod est.

Scire substantiam rei. Sed etiam in aliis cognoscendis puta proprietatibus rei magis dicimus scire singula de quibus sunt demonstrationes quando etiam de ipsis

accidentibus uel proprietatibus scimus quod quid est quia quod quid est non solum inuenitur in substantiis sed etiam in accidentibus. Et ponit exemplum de tetragonisino id est de quadratura superficiei eque distantium laterum non quadrate quam quadrare dicimus cum inuenimus quadratum ei eque quale. Cum autem omnis superficies eque distantium laterum et rectorum angulorum ex duabus lineis contineatur que rectum continent angulum ita quod totalis superficies nihil est aliud quam ductus unius earum in alia tunc inuenimus quadratum eque superficiei predictae. quando inuenimus lineam que sit media in proportione inter duas lineas predictas. Dicitur si linea. a. ad lineam. b. se habeat sicut linea. b. ad lineam. c. quadratum lineae. b. est eque superficiei que continetur in. c. et. a. ut probatur in. vi. Euclidis. Et apparet manifeste in numeris. Sex enim est medius in proportione inter nouem et quatuor. Nouem enim se habet ad sex in proportione sex qui altera et similiter sex ad quatuor. Quadratum autem sextarii est xxxvi. Quod etiam perficitur ex ductu quaternarii in nouenarium. Quater enim nouem sunt xxxvi. Et simile est in omnibus aliis. Deinde ponit rationem de causa mouente. Videmus enim quod circa generationes et actiones et circa omnem transformationem maxime dicitur aliquid scire quando cognoscimus principium motus eo quod motus nihil est aliud quam actus mobilis a mouente. ut dicitur in tertio philosophorum. Pretermittit autem de causa materiali. quia illa imperfectissime se habet ad hoc quod sit principium cognoscendi. Non enim fit cognitio per id quod est in potentia sed per id quod est in actu ut infra in nono dicitur. His igitur positis ad secundam questionem pertinentibus inducit rationem ex eisdem rationibus supra positis ad primam questionem scilicet quod alterius scientie sit considerare omnes istas causas eo quod in diuersis rebus diuersae cause uidentur habere principalem sicut in mobilibus principium motus in scibilibus quod quod est. finis autem in his que ordinantur ad finem. Hinc autem quod Aristoteles in sequentibus expressit solueri non inuenitur. Ad tamen eius solutio ex his que ipse fertur in diuersis locis determinat colligi. Determinat enim quod ista scientia considerat ens in quantum est ens. Unde et eius considerat re primas substantias non autem scientie naturalis quia supra substantiam mobilem sunt alie substantie. Omnis autem substantia uel est ens per se ipsam si sit forma.

tantiū uel sit cōpōita ex materia et forma est
 ens p suā formā. Vñ iqtū hec scientia ē cō
 sideratiua ētis cōsideratīe marie causā forma
 le. Prime autē substantie nō cognoscitur a
 nobis ut sciam⁹ de eis qd qd ē ut pōt aliqū
 haberi ex his q in ix. determinant. Et sic i ca
 rā cognitiōe nō habz locū cā formal. Sed
 q̄uis ipse sit imobiles scōz seipās si tū cā mo
 tus alioz p mōz finis. Et iō ad hanc sciam
 iqtū ē cōsideratiua pīnaz substātiāz p̄cipue
 p̄tinet cōsiderare cām finalem et ēt aliq̄liter
 causā mouētē. Causā autē materia ē secū
 dū seipās nullo mō quia materia nō puenit
 enter causa est entis s; alicuius determinati
 generis. s. substātie mobilis. Tales autē cāe
 p̄tinet ad cōsideratiōē particulariū scientia
 rī nisi forte p̄sideretur ab hac scientia iqtū
 tū cōtinentur sub ente. Sic enī ad oīa suā
 cōsideratiōē extendit. His autē uisū ra
 tiones inductas facile est solūe primo enī ni
 hil prohibet diuersas cās ad hanc scīaz p̄ti
 nere unā existentem licet non sint p̄ria quia
 redducantur ad unū. s. ad ēs cōe sicut dictū
 ē. Similiter nihil prohibet et si non q̄libet
 scientia cōsideret omnes causas quin aliq̄
 scientia possit cōsiderare omnes uel plures
 earum iqtū reducuntur ad aliquod unūz
 Sed specialiter descendendo dicendum est
 qd nihil prohibet in immobilibus cōside
 rari et principium motus et finem siue bo
 num in immobilibus que sunt tamen mouē
 tia sicut sunt prime substantie In his autē
 que neqz mouentur nec mouēt non est cōsi
 deratio principii motus nec finis sub ratio
 ne finis motus q̄uis possit cōsiderari finis
 sub ratione finis alicuius operationis sine
 motu sicut si ponantur esse s̄bē intelligentes
 non mouentes ut platonici posuerunt nihilo
 minus tamen inqtū habent intellectum
 et uoluntatem oportet ponere in eis finem
 et bonum quod ē obiectum uoluntatis Na
 thematicam autem non mouentur nec mouēt
 nec habent uoluntatem. Vnde in eis non
 consideratur bonum sub nomine boni et fi
 nis. Consideratur tamen in eis id quod est
 bonum. s. esse et quod quid est. Vnde falsū
 est qd in mathematicis non sit bonum sicut
 ipse infra in xi. probat. Ad questionem
 hōsecundam iam patet responsio quia ad
 hanc scientiam p̄tinet cōsideratio triuz
 cāuz de qbus rōnes induct.

¶ Uero et de

principiis demonstrationis rē.

Post q̄ disputauit de prima que
 sione que erat de cōsideratione causarum

Hic intendit disputare de cōsideratiōe
 principiorum demonstrationis ad quā scīe
 tiam pertineant. Et circa hoc tria facit p̄ri
 mo monet questionem. 1. disputat ad unam
 partem ibi unius igitur cause rē. 2. disputat
 ad aliam partem ibi. Et uero si alia rē.

Dicit ergo primo qd dubitatio est de p̄ri
 cipiis demonstrationis utrum cōsiderare
 de his pertineat ad unam scientiam uel ad
 plures. Et exponit que sunt demonstratiōis
 principia. Et dicit qd sūt cōes p̄ceptiōes oīuz
 ex quibus p̄cedūt omnes demōstratiōes
 inqtū. s. singula principia propriarūz cō
 clusionūz demonstratarū habent firmitates
 uirtute principiorum p̄ueniētū. Et exēpli
 ficat de primis principiis marie sicut qd ne
 cesse est de unoquoqz aut affirmare aut ne
 gare. Et aliud principium est qd impossibile
 est idem simul esse et non esse. Est ergo hec
 questio utrum hec principia et similia perti
 neant ad unā scientiā uel ad plures et si ad
 unam utrum pertineant ad scientiam que est
 cōsiderans substantiā uel ad aliam et si ad
 aliam quam earum oportet nominare sapi
 entiam uel philosophiam primā quam nūc
 querimus. Deinde cum dicit Vñ⁹ igit
 cāe rē. Obicit ad unā partē questiois. s. ad
 ostendendum qd nō ē unī⁹ scientie cōsiderare
 principia omnia supple demonstrationis et
 substantiam. Et ponit duas rationes quaz
 prima talis est. Cum omnes scie utant̄ p̄dic
 tis principiis demonstrationis nulla ratio est
 seu idetur quare magis pertineant ad unāz
 q̄ ad aliam nec etiam uidetur rationale qd
 eorum cōsideratio pertineat ad omnes scī
 entias quia sic sequeretur qd idem tractaret̄
 in diuersis scientiis qd esset superfluum. Vi
 detur igitur relinqui qd nulla scientia cōsi
 deret de principiis istis ergo per quam rati
 onē non pertinet ad aliquā aliarum scientia
 rum tradere cognitionem de huiusmodi
 demonstrationis principis per eandem ra
 tionem non pertinet ad scientiam cuius est
 cōsiderare de substantia. Secunda ratio
 ponitur ibi. Simul autem questio erit rē.
 que talis est. Modus quo de aliq̄ibus est
 cognitio in scientiis est duplex. Unus mo⁹
 secundum qd de unoquoqz cognoscitur qd
 est. Alius modus secundum qd cognitio per
 demonstratiōē acquiritur. Primo autem
 modo non pertinet ad aliquam scientiam
 tradere cognitionem de principiis demon
 strationis quia talis cognitio principiorūz
 presupponit an̄ oēs scias. Quod enīz unūq̄qz
 horū existit ens ex nūc nouimus. i. statim a
 principio cognoscimus qd significat immū

horū principiorū p quōz cognitionē statī ip̄a
 principia cognoscunt. Et quia talis cogni
 tio principiorum inest nobis statī a nā p̄clu
 dit q̄ oēs artes et scie q̄ sūt de quibusdā ali
 is cognitionibus utitur predictis principi
 is tāquā naturaliter notis. Sicut autē p̄bat q̄
 predictorū principiorum cognitio nō tradi
 tur in aliqua scientia p̄ demonstrationē q̄
 si esset aliqua demonstratio de eis oportet
 tria tunc principia p̄siderari. s. gen^o subiec
 tū passiones et dignitates. Et ad hui^o mā
 ifestatōes subdit q̄ impossibile est de oibus esse
 demonstratōem. Nō enī demonstrant subiec
 ta. s. de subiectis. passioēs nō o3 p̄cognoscē
 an ē r̄ qd ē ut dī i p̄mo posterior. Et h^o iō
 ga necesse est demonstratōes eē ex aliquibus sic
 ex p̄ncipiis q̄ sūt dignitates et circa aliq̄d q̄ ē
 subiectū et aliquoz q̄ sūt passioēs. Et h^o at
 rati māifestum ē ex uno horū triū q̄ dignita
 tes nō demonstratū quia oporteret q̄ habe
 rēt aliquas dignitates priores q̄ ē ipossibi
 le. Nō p̄termissio hoc mō p̄cedēdi tāq̄ māi
 festo p̄cedit ex p̄te subiecti. Cū enī una scia
 sit unū generis subiecti oporteret q̄ illa scia
 q̄ demonstraret dignitates hēret unū s̄m
 Et sic oporteret q̄ omnūz sciētiarū demon
 stratiarū esset unum genus subiectum quia
 omnes scientie demonstratiue utuntur hui^o
 dignitatibus. Deinde cum dicit. At ue
 ro si alia r̄. Obicit ad aliam partem. Si
 enim dicitur q̄ alia scientia sit que est de hu
 iusmodi principis et alia que est de substan
 cia remanebit dubitatio que ipsarum sit p̄n
 cipalior et prior. Et una enim parte digni
 tates sunt maxime uniuersales et principia
 omnium que traduntur in quibuscunq̄
 scientiis. Et secundum hoc uidetur q̄ scien
 tia que est de huiusmodi principis sit prin
 cipalissima. Ex alia uero parte cum substan
 tia sit primum et principale ens manifestus
 est q̄ prima philosophia est scientia sub
 stantie. Et si non est eadem scientia substan
 tie et dignitatum non erit de facili dicere
 cuius alterius sit considerare ueritatem et
 falsitatem circa dignitates si non est primi
 philosophi qui considerat substantiā. Nāc
 autem questionem determinat philosophus
 in quarto huius et dicit q̄ ad philosophūz
 potius pertinet consideratio dignitatum in
 quantum ad ipsum pertinet consideratio en
 tis in communi ad quod per se pertinent hu
 iusmodi principia prima ut maxime apparē
 in eo quod est maxime primum principium.
 s. q̄ impossibile est idē eē et nō eē. Nō omnes
 scie p̄ncipales utūt huiusmodi p̄ncipiis sicut
 nō ip̄a ē. q̄ p̄ncipalit̄ p̄siderat p̄s p̄ri

mus. Et per h^o soluitur ratio p̄ria. Secūda r̄
 rō soluit p̄ h^o q̄ p̄s nō p̄siderat huiusmodi
 p̄ncipia tāq̄ faciēs ea scire diffiniēdo ut ab
 solute demonstrādo s̄ soluz elenchice. i. dīce
 do disputatiue negantib^o ea ut i q̄rto dicit.

totaliter que

substantiarū r̄. Postq̄ disputant
 duas questiones pertinentes ad
 considerationem huius scientie hic disputat
 tertiam que est de consideratione substantiarum
 et accidentium. Et diuiditur in partes
 duas secundum quod circa hoc duas questi
 ones disputat. secunda incipit ibi. Similiter
 autem utrum circa substantiam r̄. Circa
 primū tria facit primo mouet quōnē q̄ est ut
 oīum substantiarum sit una sciētia aut p̄s
 scie p̄siderent diuersas s̄bas scia ibi. Si qd
 g^o r̄. Obicit ad unā partē. s. ad ostēdēdū q̄
 una scientia sit de oibus substantiis q̄ si nō
 eēt una de omnib^o substantiis nō posset assi
 gnari ut uidet̄ cui^o substantie est p̄sideratiue
 hec scientia eo q̄ substantia inquantū substa
 tia ē principalis ens. Unde nō uidetur q̄ ma
 gis pertineat ad considerationem principia
 lis scientie una substantia q̄ alia tertia ibi.
 Unam uero non est r̄. Obicit in contrari
 um dī ens q̄ non est rationale ponē unaz
 e r̄ scientiam omnium substantiarum. Re
 quetur enim q̄ esset una scientia demonstra
 tiua de omnibus per se accidentibus. Et
 hoc ideo quia omnis scientia demonstrati
 ua aliquorum accidentium speculatur per
 se accidentia circa aliquod subiectum. Et
 hoc ex aliquibus conceptionibus commu
 nibus. Quia igitur scientia demonstratiua
 non speculatur accidentia nisi circa subiec
 tum aliquod sequitur q̄ ad eandem scientia
 am pertineat considerare aliquod genus
 subiectum ad quam pertinet considerare
 per se accidentia illius generis et eodem mo
 dum modo demonstratio fiat ex eisdem prin
 cipiis. Sed quandoq̄ contingit q̄ demonstrare
 quia ita est per aliqua principia uertinet ad
 aliquam scientiam et demonstrare principia
 ex quibus demonstrabatur quia ita est perti
 net ad unam scientiam. Quandoq̄ quidem
 ad eandem quandoq̄ uero ad aliam. Ad
 eandem uero sicut geometria demonstrat q̄
 triangulus habet tres angulos equales duo
 bus rectis per hoc q̄ angulus exterior tri
 guli est equalis duobus interioribus sibi op
 positis quod tantum demonstrare pertinet
 ad geometriaz. Ad aliam uero scientiā sicut
 musicus p̄bat q̄ tonus non diuiditur i duo
 semitona equalia p̄ h^o q̄ p̄portio sexagotus

cū sit supparticularis nō pōt diuidi i duo cō
lia. S; hoc pbare nō p̄inet ad musicū sed
ad arithmetici. Sic g; p; q; accidit diversi
tas in scientiis p; diuersitatē p̄ncipiorū dū
una sciētia demonstrat p̄ncipia alteri⁹ sciētie
p; q; dā altiora p̄ncipia. S; supposita yd. m
p̄ritate p̄ncipiorum non pōt esse diuersitas
in scientiis dūmodo sint eadem accidentia
etiādem genus subiectum quasi una scientia
consideret subiectum et eadem accidentia.
Dū sequitur q; scientia que considerat sub
stantiam consideret etiam accidentia. ita q;
si sint plures scientie considerantes substan
tias erunt considerantes accidentia. Si ve
ro una earum sola sit que consideret substan
tias una sola erit que considerabit acciden
tia. Hoc autem est impossibile quia sic seq̄
retur non esse nisi unam scientiam cum nul
la scientia sit que non demonstret accidentia
de aliquo subiecto. Non ergo ad unam sci
entiam pertinet considerare omnes substan
tias. Nec autem questio determinatur in q̄z
to huius ubi ostenditur quod ad primam sci
entiam ad quam pertinet considerare d; sub
stantia inq̄tum est substantia et sic conside
rat omnes substantias secundū cōmunes ra
tionem s; b; et p; consequens ad eā p̄riet p; de
rare cōmunia accidentia substantie. Particula
ria vero accidentia quarūdam substantiarū
pertinet considerare ad particulares scien
tias que sunt de particularibus substantiis
sicut ad scientiam naturalem pertinet consi
derare accidentia substantie mobilis. Verū
tamen in substantiis est etiam ordo. Nam
prime substantie sunt substantie immateria
les. Unde et earum consideratio pertinet p
prie ad philosophū primum. Sicut si non
essent alie substantie priores substantiis mo
bilibus corporalibus scientia naturalis cōt
p̄ha prima ut dicitur infra i quarto. De
de cūdic Ampli⁹ at 2 cūsbās 2c. Post aliā
q̄nē de p̄sideratōe sbāntie et accidētis. Et
circa hoc etiā tria fac. Primo mouet q̄nē
q; est utrū p̄sideratio huius sciētie sit solum
circa substantiam aut etiam circa ea que acci
dunt substantiis. puta si dicamus q; linee su
perficies et solida sint quedam substantie ut
quidam posuerunt queritur utrum eiusdem
sciētie sit considerare ista et per se acciden
tia horum que demonstrantur in scientiis
mathematicis aut alterius. Secundo
ibi. Nam si eiusdem 2c. Obicit ad unam
partem. Si enim eiusdem scientie est consi
derare accidentia et substantias cum scien
tia que considerat accidentia sit demonstra
tina accidentiū sequitur q; scientia que cō

siderat substantiam sit demonstratiua substan
tiaz qd ē impossibile cū distinctio dēclarās sbāz
q; significat quod qd ē nō demonstratur. Sic
ergo nō erit eiusdem scientie substantias cōsi
derare et accidentia. 3° ibi Si nō diuerse
2c. Obicit i p̄riū q; si diuerse scie p̄siderant
sbām et accidēs nō erit assignare q; scientia
speculetur accidentia circa substantiam que
quia tal sciētia p̄siderabit utrunq; cū tñ h;
uideat ad omnes sciētias p̄tere q; ois scia
cōsiderat per se accidentia circa subiectū ut
dictū ē. Hāc autē q̄nēz determinat p̄h; i q̄r
to hui⁹ dicens q; ad eandem sciētia ad qua
p̄tinet de substantia et ente pertinet et consi
derare de per se accidentib; s; b; et ētis non
tñ sequitur q; eodē mō p̄sideret utriq; s. de
mōstrādo substantiam sicut demonstrat acci
dēs s; diffiniēdo sbām et definiēdo accēs i
cē ut nō iē ut pleni⁹ hētur i fine noni hui⁹

Amplius aut

utrum sole sensibiles substantie
2c. Postq; disputauit p̄h; questi
ones p̄tinentes ad considerationē huius sci
entie hic disputat questioēs pertinentes ad
iōas substantias de quibus principaliter cō
siderat ista scientia. Et circa hoc tria facit.
primo mouet questiones. Secundo ostendit
unde accipi possint rationes ad unam p̄tem
ibi. Quomodo ergo dicimus et cetera. Ter
cio obicit ad partem contrariam ibi. Mul
tis autem modis habentibus difficultatē 2c.
Circa p̄mum mouet duas questiones quarū
p̄ima ē utrum in uniuersitate rerum sole s; b;
sensibiles inueniatur sicut al; qui antiqui n̄les
dixerunt aut inueniantur quedam alie sub
stantie preter sensibiles sicut posuerūt platonī
ci. Secūda qd ē supposito q; sint aliq; sub
stantie preter sensibiles utrum ille substantie
sint unius generis aut magis sint plura ḡna
harum substantiarum. Utrunq; enim op
positionem recipit. Quidam enim posue
runt preter substantias sensibiles esse so
las species seperatas id est per se hominem
immaterialem et per se equum et sic de ali
is speciebus. Alii uero posuerunt quasdam
alias intermediās substantias inter speci
ties et sensibilia scilicet mathematicas. de
quibus dicebant esse mathematicas scien
tias. Et huius ratio est quia ponebant du
plicem abstractionem rerum. puta abstrac
tionem intellectus qui dicitur abstrahere
vno modo uniuersale a particulari iuxta
quam abstractionem ponebant species se
peratas per se subsistentes. Alio mo
do formas quasdam a materia sensibili i

in quaz. s. diffinitōe n̄ ponit mā sēnsibilis sic
 circūl⁹ abstrahit ab ere. Jarta quā pōebāt
 mathematica abstracta q̄ dicebāt media iter
 spēs et sēnsibilia q̄ p̄uēiūt cū utrisq̄. Cū spēs
 b⁹ i q̄tū qdē sūt sepata a mā sēnsibili. cū sēnsi
 bilib⁹ at i q̄tū inēiunt plura ex eis i una spēs
 sic plures circūli et plures linee. Deinde
 cū dicit Quō ergo dicit⁹ rē. Ostendit quō
 ad unā partem argumentari possit et dicit
 q̄ hoc dictum est i primis sermonibus. i. in
 primo quō species ponatur cause rez sensi
 biliū et substantie qdā p se subsistētes. Vñ
 ex his q̄ ibi dicta sūt i rētatōe opiniōis Pla
 tonis accipi possūt rōnes ad partē affirma
 tiuam. Deinde cum dicit. Multis autē
 modis habentibus rē. Obicit ad partē ne
 gatiuam et primo ad ostendendum q̄ non
 sunt spēs sepate a sēnsibilib⁹. Secundo ad
 ostendendum q̄ non sunt mathematica se
 perata ibi. Amplius autem si quis preter spe
 cies rē. Supra autem in prio libro multas
 rationes posuit contra ponentes species. Et
 ideo illis rōibus pretermisissis ponit quandā
 rationem que uidetur efficacissima et dicit
 q̄ cum positio ponentium species separatas
 multas habeat difficultates illud quod nūc
 dicitur non continet minorem aburditatē
 aliquo aliorum. s. q̄ aliquis dicat quasdam
 esse naturas preter naturas sēnsibiles que
 sub celo continentur. Nam celum est termi
 nus corporum sēnsibilium ut in primo de
 celo et mundo probatur. Ponentes autem
 species non ponebant eas esse infra celum
 nec extra ut dicitur in. 3. p̄hicorum. Et ideo
 conuenienter dicit q̄ ponebant quasdam
 naturas preter eas que sūt in celo. Dicebāt
 at contrarias naturas esse easdē secundum
 sp̄ciem rationem et in istis sēnsibilibus
 quinimo dicebant illas naturas esse species
 horum sēnsibilium puta q̄ homo separat⁹
 est humanitas hominis huius sēnsibilis et
 q̄ hō sēnsibilis est homo p̄ticipatōe illius ho
 minis. Hanc tamen differentiam ponebāt
 inter ea quia ille nature immateriales sunt
 sem̄piternae iste uero sēnsibiles sunt corrup
 tibilis. Et q̄ ponerent illas naturas easdē
 istis patet per hoc q̄ sicut in istis sēnsibilib⁹
 inuenitur homo equus et sanitas ita in illis
 naturis ponebant hominem per se id est sine
 materia sēnsibili et similiter equum et sani
 tatem. Et nihil aliud ponebant in substan
 tiis separatis nisi q̄ erat materialiter in
 sēnsibilibus. Que quidem positio uide
 tur esse similis positioni ponentium de
 os esse humane species que fuit positio epy
 curorum ut tullius dicit in libro de natura

deorum. Sicut enim qui pōnebant deos ha
 mane species nihil aliud fecerunt q̄ ponere
 homines sempiternos secundum suā naturā
 ita et illi qui ponebāt spēs nihil aliud faciunt
 q̄ q̄ ponūt res sēnsibiles sēpiternas ut equi bo
 uē et filia. Est autem nald absurdū q̄ id qd
 scōz suā nāz est corruptibile sit euisdē sp̄ci
 cū eo q̄ p suā nāz ē icōruptibile qn poti⁹ cor
 ruptibile et icōruptibile differūt sp̄c ut infra
 dicit i. r. hui⁹. Si tñ p̄rigē q̄ id qd scōz suā
 nāz ē corruptibile v̄tute diuina p̄petuo ser
 uet icē. Deinde cū dicit. Ampli⁹ autē si q̄s
 p̄ter spēs rē. Obicit p̄ ponētes mathematica
 media iter spēs et sēnsibilia. 2. p̄ illos q̄ pone
 bant mathematica media s̄ i sēnsibilib⁹ esse
 ibi. Sunt at aliqui qui dicit rē. Circa p̄mū
 duo facit primo ponit rationes cōtra p̄mas
 opiniōem 2. obicit pro ea ibi. Et uero nec
 sēnsibiliz rē. Circa p̄mū obicit tribus ut
 is quarū prima est q̄ sicut scientia quedam
 mathematica est circa lineas ita etiam sunt
 quedam mathematice scientie circa alia sub
 iecta. Si igitur sunt quedam linee preter li
 neas sēnsibiles de quibus geometra tractat
 pari ratione in oibus aliis generibus de qui
 bus alie scientie mathematice tractāt erunt
 quedam preter sēnsibilia. Sed hoc ponere
 ostendit esse inconueniens in duabus scien
 tiis mathematicis. Primo quidem in astro
 logia que est una scientiarum mathematicarum
 cuius subiectum est celum et celestia
 corpora. Sequetur ergo secundum p̄
 dicta q̄ sit aliud celum preter celum sen
 sibile et similiter alius sol. et alia luna et si
 militer de aliis corporibus celestibus. Sed
 hoc est incredibile quia illud aliud celum
 aut est mobile aut immobile. Si est immobi
 le hoc uidetur eē irratiōabile cū uidēam⁹
 naturale eē celo q̄ semper moueatur. Vñ
 et astrologus aliquid considerat circa motū
 celi. Diceretur uero q̄ celum sit seperatum et
 sit mobile est impossibile eo q̄ nihil seperatū
 a materia potest esse mobile. Deinde
 ostendit idem esse inconueniens in aliis
 scientiis mathematicis. s. in perspectiua que
 p̄siderat lineam uisualē et in armonica. i. mu
 sica q̄ p̄siderat proportiōes sonoz audibiliū
 Impossibile est autē hec esse inter media in
 ter species et sēnsibilia quia si ista sēnsibilia
 sunt intermedia scilicet soni et uisibilia se
 quetur etiam q̄ sensus sunt intermedii.
 Et cū sensus nō sint nisi in animali sequetur
 q̄ etiam animalia sint intermedia inter spe
 cies et corruptibilia quod est omnino absur
 dum. Secundam uiam ponit ibi. Dubi
 tabit autem aliquis rē. querat q̄. Si i illo

generibus de quibus sunt scientie mathematice. Inuenitur triplex gradus reus. scilicet sensibilia species et intermedia cum de omnibus speciebus et omnibus sensibilibus videatur esse similis ratio videtur sequi quod iter quolibet sensibilia et suas species sunt aliqua media. Unde remanet dubitatio ad que rerum genera se extendant scientie mathematice. Si enim scientia mathematica puta geometrica differt a geodisia que est scientia de mensuris sensibilibus in hoc solum quod geodisia est de mensuris sensibilibus. geometrica vero de intermediis non sensibilibus pari ratione preter omnes scientias que sunt de sensibilibus erunt secundum predicta quedam scientie mathematice de intermediis. puta si scientia medicinalis est de quibusdam sensibilibus erit quedam alia scientia inter scientiam medicinalem et preter unamquamque similem scientiam que erit media inter medicinalem que est de sensibilibus et medicinalem que est de speciebus. Sed hoc est impossibile quia cum medicina sit circa salubria. scilicet circa sanatina si medicina est media. sequitur quod etiam sanatina sunt media preter sensibilia sanatina et preter antosanum. id est per se sanum quod est species sani seperati quod est manifeste falsum. Relinquitur ergo quod iste scientie mathematice non sunt circa aliqua que sunt media inter sensibilia et species seperatas. Tercia via ponit ibi. Similitur autem nec hoc uerum est. per quas destruitur quoddam quod predicta positio ponebat quod scilicet est aliqua scientia circa sensibiles magnitudines ut sic. Si inueniretur alia scientia circa magnitudines ex hoc haberet quod essent magnitudines medie. Unde dicitur quod hoc non est uerum quod geodisia sit scientia sensibilibus magnitudinum: quia sensibiles magnitudines sunt corruptibiles. Sequeret ergo quod geodisia esset de magnitudinibus corruptibilibus. Sed scientia uidetur corrumpi corruptis rebus de quibus est. Sorte enim non sedente iam non erit uera opinio qua opinabamur cum sedere. Sequetur ergo quod geodisia uel geosophya ut alii libri habent corrumpantur corruptis magnitudinibus sensibilibus quod est contra rationem scientie que est necessaria et incorruptibilis. Posset tamen hec ratio ad oppositum induci. Ut dicatur quod per hanc rationem intendit probare quod nulle scientie sunt de sensibilibus. Et ita oportet quod omnes scientie uel sint de rebus mediis uel sint de speciebus. Deinde cum dicitur. At uero nec sensibilibus est. Obicit pro predicta positione in hunc modum. De ratione scientie est quod sit uerorum. Hoc autem non esset nisi esset de rebus prout sunt. Oportet igitur res de quibus sunt scientie tales qua-

les tradantur in scientiis. Sed sensibiles linee non sunt tales quales dicit geometra. Et hoc probat per hoc quod geometria probat quod circulus tangit regulam. id est rectam lineam solum in puncto ut patet in 3. Euclidis. Hoc autem non inuenitur uerum in circulo et linea in sensibilibus. Et hac ratione usus fuit Pythagoras destruens certitudines scientiarum per geometras. Similiter est motus et reuolutiones celestes non sunt tales quales astrologus tradit. Videtur enim nature repugnare quod ponatur motus corporum celestium per eccentricos et epicyclos et alios diversos motus quos in celo describunt astrologi. Similiter est nec quantitates corporum celestium sunt tales sicut describunt eas astrologi. Utantur enim astris ut punctis cum tamen sint corpora magnitudinem habentia. Unde uidetur quod nec geometria sit de sensibilibus magnitudinibus nec astrologia de celo sensibili. Relinquitur igitur quod sunt de aliquibus aliis mediis. Deinde cum dicitur. Sunt autem aliqui etc. Obicit per aliam positionem. Et primo ponit intentum. 2. inducit rationes ad oppositum ibi. Non enim in talibus etc. Dicit ergo primo quod quidam ponunt esse quasdam has medias inter species et sensibilia et tamen non dant ea esse seperata a sensibilibus sed quod sunt in ipsis sensibilibus. Sicut patet de opinione illorum qui posuerunt dimensiones quasdam per se existentes que penetrant omnia corpora sensibilia quas quod dant esse locum corporum sensibilibus ut dicitur in quarto physice. et ibidem improbat. Unde hic dicit quod prosequi omnia impossibilia que sequuntur ad hanc positionem maioris est negotii. Sed nunc aliqua breuiter tractare. Deinde cum dicitur. Non enim in talibus etc. Inducit quatuor rationes per predictam positionem quarum prima talis est. Eiusdem rationis uidetur esse quod preter sensibilia ponatur species et mathematica media quia utrumque ponitur per abstractionem intellectus. Si igitur ponatur mathematica esse in sensibilibus paruum est quod non soluta se habeat in eis sed est quod species ipse sint in sensibilibus quod est contra opinionem ponentium species. Ponunt enim eas esse seperatas et non esse alibi. Secunda rationem ponit ibi. Amplius autem etc. que talis est. Si mathematica sunt alia a sensibilibus et tamen sunt in eis cum corpore sit quodam mathematicum sequitur quod corpus mathematicum simul est in eodem cum corpore sensibili. 3. duo solida. id est duo corpora erunt in eodem loco quod est impossibile non solum de duobus corporibus sensibilibus. sed etiam de corpore sensibili et mathematico quia utrumque habet dimensiones ratione quarum duo corpora prohibentur esse in eodem loco. Tercia rationem ponit ibi. Et non

et mobilia etc. Noto enim aliquid moueri id quod i eo est. Sed sensibilia mouentur. Si igitur mathematica sunt i sensibilibus sequetur quod mathematica moueantur quod est contra rationem mathematicorum que non solum abstrahunt a materia sed et a motu. Quartam rationem ponit ibi. Totaliter autem eius causa etc. que talis est. Nihil rationabiliter ponitur nisi propter aliquam causam et precipue si ex tali positione maius inconueniens sequatur. Sed ista potest ponitur sine causa. Eadem eius inconuenientia sequetur ponentibus mathematica esse media et in sensibilibus que sequuntur ponentibus ea non esse in sensibilibus et adhuc quedam alia propria et maiora ut ex predictis patet. Deciditur positio est irrationabilis. Ultimo autem concludit quod predictae questiones habent multam dubitationem quomodo se habeat ueritas in istis. Ad duas autem questiones pertractat philosophus infra i. xii. xiii. et xiiii. huius officii non esse mathematicas substantias separatas nec etiam species. Et ratio que mouebat ponentes mathematica et species sumpta ab abstractione intellectus soluitur in principio xiiii. Nihil enim prohibet aliquid quod est tale salua ueritate considerari ab intellectu non in quantum tale sicut homo albus potest considerari non in quantum albus. Et hoc modo intellectus potest considerare res sensibiles non in quantum mobiles et materiales sed in quantum sunt quedam substantie uel magnitudines. Et hoc est intellectum abstrahere a materia et motu. Non autem sic abstrahit secundum intellectum quod intellectus ligat magnitudines et species esse sine materia et motu. Sic enim sequeretur quod uel esset falsitas intellectus abstraheret uel quod ea que intellectus abstrahit sint separata secundum rem.

De principiis

utrumque. Postquam philosophus disputauit de questionibus motus et substantiarum hic disputat de questionibus motus de principis. Et diuiditur in partes duas. In prima disputat de questionibus quibus querebat que sunt principia. Secundo de questionibus quibus querebat qualia sunt principia et hoc ibi. Ad hoc autem utrum substantia et prioribus reliquit etc. Circa primum disputat de duabus questionibus. Primo utrum universalis sint principia. Secundo utrum sint aliqua principia a materia separata ibi. Est autem habita his disputatio etc. Circa primum disputat duas questiones quarum prima est. utrum generata sint principia. Secunda quod generata utrumque. scilicet prima generata uel alia ibi. Adhuc autem si qua maxime principia sunt genera etc. Circa primum duo facit. primo

mouet questionem. Secundo disputat secunda ibi. De uocis elementa etc. Est ergo quod prima de principis utrumque recipere uel opinari quod ista genera que de pluribus predicantur sit elementa et principia rerum uel magis sint dicenda principia et elementa ea et quibus unumquodque est. sicut ex partibus. Sed addit duas conditiones quarum una est cum istis que ponitur ad differentiis in contrarium et puationis. Dicitur enim album fieri ex nigro uel non albo que tamen non sunt albo. Unde non sunt eius elementa. Alia conditio est qua dicitur primo quod ponit ad differentiam primorum ponentium. Sunt enim corpora animalium et carnis et neruis que insunt animalis non tamen dicuntur animalis elementa: quia non sunt habita prima et quibus animalia componuntur. sed magis ignis aer aqua et terra et quibus etiam consistunt carnes et nerui. Deinde cum dicit. De uocis elementa etc. Disputat ad hanc questionem. Et etc. hoc tria facit. Primo ostendit quod ea et quibus primis aliquid componitur sunt principia et elementa. Secundo obicit ad primam ibi. In quantum autem cognoscimus unumquodque etc. Tercio excludit quendam responsionem qua posset dici quod utrumque sunt principia et elementa ibi. At uero nec utrobique etc. Circa primum. primo ponit tres rationes quarum prima procedit ex rationalibus in quibus manifestat propositum secundum duo exempla quorum primum est de uoce litterata et articulata cuius principium et elementum non dicitur esse commune quod est uox sed magis illa et quibus primis componitur omnes uoces que dicuntur littere. Secundum exemplum ponit. In diagrammaticis id est in demonstratiuis descriptionibus figurarum geometricarum. Dicuntur enim horum diagrammaticum esse elementa non hoc commune quod est diagramma sed magis illa theoremata quorum demonstrationes insunt demonstrationibus aliorum theorematum geometricorum. aut omnium aut plurimum alie demonstrationes procedunt ex suppositione primarum demonstrationum. Unde et liber Euclidis dicitur liber elementorum: quia. scilicet in eo demonstrantur principia geometrie theoremata et quibus alie demonstrationes procedunt. Secunda ratio ponit ibi. Amplius autem corporum etc. que procedit in rebus naturalibus. Et dicit quod illi quod ponit elementa corporum uel plura uel unum illa dicit esse principia et elementa corporum et quibus componuntur et consistunt tanquam in eis consistunt sicut Empedocleus dicit elementa corporum naturalium esse ignem et aquam et alia huiusmodi que simul cum his elementa reze dicitur ex quibus primis cum insunt corpora naturalia constituntur

Donebāt autē p̄ter hoc duo alia quatuor p̄ncipia. s. aerem ⁊ terram litē ⁊ amicitia ut i p̄mo dictum est. Nō autē dicebat nec Empe. nec alii naturales phy q̄ genera rerum essēt earum principia ⁊ elementa. Terciam rationem ponit ibi. Ad hoc autē ⁊ aliorū ⁊c. que procedit in artificialibus et dicit q̄ si quis uelit speculari nāz. i. diffinitionem indīcātem essentia; alioꝝ corpoꝝ a corporib⁹ naturalib⁹. s. artificialiū. puta si uult cognoscere lectum. oꝝ considerare ex quibus p̄tib⁹ componitur et modum compositionis earū ⁊ sic cognoscat naturam lecti. Et post hoc concludit q̄ genera nō sunt principia entia

Deinde cū dicit. In q̄ntū autē cognoscim⁹ ⁊c. Obicit ad p̄tē p̄trariā et ponit tres rōes quaz prima talis ē. Vniūq̄q̄ cognoscitur p̄ suā diffinitionē. Si igitur idē est principium essendi et cognoscendi uidetur q̄ id quod ē principium diffinitionis sit principium rei diffinite. Sed genera sunt principia diffinitionis: quia ex eis p̄mo diffinitōes p̄stuntur ergo genera sunt principia rerum que diffiniuntur. Secūdam rationem ponit ibi. Et si est eorum que sunt ⁊c. que talis ē. Per hoc accipitur scientia de unaquaq̄ re q̄ scit cognoscere eius secundum quā res est. Non. n. pōt cognosci for nisi p̄ h⁹ q̄ scit q̄ ē hō. Et ḡnā sūt p̄ncipia sp̄z: q̄ sp̄s p̄stuitur ex genere ⁊ differentia. ergo ḡnā sunt p̄ncipia eozū que sunt. Terciam rationem ponit ibi. Videtur at̄ qdā ⁊c. et sumit ex auctoritate platonī eozū qui posuerunt unum et ens esse principia et magnum et paruum quibus utuntur ut generibus. ergo genera sunt principia.

Deinde cum dicit. At uero nec utrobiz ⁊c. Excludit quādam responsionem: qua posset dici q̄ utraq̄ sunt principia dicens q̄ non est possibile dicere utrobiz esse principia uel elementa scilicet partes ex quibus cōponitur aliquid et genera. Et hoc probat tali ratione. Vnius rei una est ratio diffinitiva manifestans eius substantiam sicut et una est substantia uniuscuiusq̄ sed non est eadem ratio diffinitiva que datur per genera ⁊ que datur per partes ex quibus aliquid componitur. ergo non potest esse utraq̄ diffinitio i dicens substantiam rei. Et principia autē potest sumi ratio diffinitiva significans substantiam eius. Impossibile est ergo q̄ principia rerum sint simul et genera et ea ex quibus res componuntur. Deinde cum dicit. Ad hoc autē si maxime ⁊c. Disputat secundam questionem. Et primo mouet. ⁊ ad eam rationes inducit ibi. Nam si quia uniuersalia sunt magis principia et cetera. Dic

ergo q̄ si ponam⁹ q̄ genera sint maxime p̄ncipia que oꝝ existimare magis esse p̄ncipia. utru p̄ma d̄ numero generū. s. cōmissima aut ēt i p̄ma q̄ prima p̄dicatur d̄ indiuiduis. s. sp̄s specialissimas. hoc enim habet dubitātionem sicut ex sequentibus. Deinde cum dicit. Nam si quia uniuersalia ⁊c. Obicit ad p̄positam quēstionē. Et circa hoc tria facit. Primo eiz inducit rationes ad ostēdendum q̄ prima genera nō possunt esse p̄ncipia. Secundo inducit rationes ad ostēdendum q̄ species ultime magis debent dici principia ibi. At uero si magis. Tercio obicit ad p̄positū ibi. Iterum autē oꝝ quō oꝝ ⁊c. Circa p̄mum ponit tres rationes quarū p̄ma talis est. Si genera sunt p̄ncipia magis: quia sunt uniuersalia oportet q̄ illa que sunt maxime uniuersalia que scilicet dicuntur d̄ omnibus sunt prima inter genera et maxime p̄ncipia. Tot ergo erunt rerum principia quot sunt huiusmodi genera communissima. sed communissima omnium sunt unum et ens que de omnibus predicantur. ergo unum ⁊ ens erunt principia et substantie omnium rerum. Sed hoc est impossibile: quia non possunt esse omnium rerum esse genus unum et ens quia cum ens et unum uniuersalissima sint. si unum et ens essent principia generum sequeretur q̄ p̄ncipia non essent genera. Sic ergo positio qua ponitur communissima generum esse p̄ncipia est impossibilis quia sequitur ex ea oppositum positū. s. q̄ p̄ncipia nō sunt genera. Quod autem ens et unum non possunt esse genera. p̄bat tali ratione: quia cum differentia addita generi cōstituat sp̄m d̄ differentia p̄ri non poterit nec species sine genere nec genus sine speciebus. Quod autē species d̄ differentia p̄ri non possit patet ex duobus. Primo quidem quia differentia i plus est q̄ species ut Porfirius tradit. Secundo quia cū d̄ria ponatur i diffinitione sp̄i nō posset sp̄s p̄ri p̄ se d̄ differentia nisi intelligeretur q̄ d̄ria eēt subiectū sp̄i sicut numer⁹ est subiectū paris i cui⁹ diffinitioe ponit. Ad hoc at̄ nō sic se h̄z sed magis d̄ria ē qdā forma sp̄i. Nō ergo posset sp̄s p̄ri d̄ d̄ria nisi forte p̄ accidens. Similiter etiam nec genus per se sumptum potest p̄ri de differentia p̄dicatioe p̄ se. Nō eim genus ponitur in diffinitioe differentie: quia differentia non p̄cipat genus ut dicitur in quarto topicorum. Nec etiam differentia ponitur in diffinitione generis ergo nullo modo per se genus predicatur de differentia. Predicatur tamen de eo q̄ habet differentiam id est de specie que habet differentiam in actu. Et ideo dicit q̄ de

propriis diff. rōis generis n̄ predicat spēs
hęc genus sine spēsbus: q̄a. s. gen^o p̄dicatur d̄
differentiis secundū q̄ sūt in spēsbus. Nulla at̄
d̄fīa pōt accipi d̄ qua nō p̄dicet ens z unū: q̄a
q̄libet differentia cuiuslibet ḡn̄is est ens et est
una. Alioq̄ n̄ posset p̄stitūe unā aliquā spēs
entis. ergo ip̄sibilis ē q̄ unū z ens sit ḡn̄a.

Secundā rōez pōit ibi. Ampli^o at̄ iter me
dia zē. q̄ talis ē. Si ḡn̄a dicunt̄ p̄cipia quia
sūt p̄mnia z p̄dicatur d̄ plurib^o oportebit
q̄ oīa q̄ pari rōe erunt p̄cipia quia sūt co
munia et predicata d̄ pluribus sint ḡn̄a. S̄z
omnia que sunt media iter prima ḡn̄a z indi
uidua que. s. sunt coaccepta cum differentiis
aliquib^o sūt coīa predicata d̄ pluribus. ergo
sunt p̄cipia z sunt ḡn̄a. Quod p̄z ēē falluz.
Quedam eīz eorum sunt ḡn̄a sicut spēs sub
alterne. quedā uero n̄ sunt genera sic spēs spe
cialissime. Non ergo ueruz est q̄ prima ḡn̄a
ratione sue comunifatis sint p̄cipia p̄ma.

Preterea si prima genera sunt p̄cipia
q̄a sunt p̄cipia cognitionis sp̄erum multo
magis differentie sunt p̄cipia. quia d̄fic
sunt p̄cipia formalia sp̄erum. forma autē
z actus est maxime p̄cipium cognoscendi
Sed d̄fias esse p̄cipia rerum est in cōueni
ens: quia secundū hoc erunt q̄i finita p̄cipia
Sūt eīz ut ita dicatur infinite reruz d̄fic. non
qd̄m infinite secunduz rez naturā s̄z quoad
nos. Et q̄ sunt infinite patet dupliciter. Vno
modo si quis consideret multitudinem ip̄am
differentiarum secunduz se. Alio modo si q̄
accipiat primuz genus quasi primū p̄cipiū.
Manifestū eīz ē q̄ sub eo p̄tinent innumerabi
les nobis differente. Non ergo p̄ma genera
sunt p̄cipia. Deinde cum dicit. Sed si
magis zē. Ostendit q̄ species specialissime
sunt magis p̄cipia q̄ genera. Et ponit tres
rationes quarum prima talis est. Vnum se
cundum platonicos maxime uidetur habere
spēm. i. rōnem p̄cipiū. vnum uero habet
rationē indiuiduitatis: q̄a unum nihil ē aliū
q̄ ens indiuidū. Dupliciter ē autem aliquid
indiuidū. s. secundū quāritatē z secundū spe
ciē. secunduz quāritatē sicut p̄ctus z unitas.
Et hoc indiuidū opponitur diuisioni quan
titatis. Secundum speciem autē sicut q̄ non
diuiditur in multas species. Sed inter hec
duo indiuidūa prius z p̄cipialius ē quod ē
indiuidū secundum spēm sicut z species rei ē
p̄or q̄ quāritas eius. ergo illud quod est indi
uidū secundum speciem est magis p̄cipiū
eo quod est indiuidū secundum quāritatem.
Et quidē secundū quāritatis numeralis diuisi
onē uidetur ēē magis indiuidū genus quia
multaz sp̄erū est unū gen^o. S̄z secundū diuisiōnē

sp̄ei magis ē diuisibile illa una spēs. Vna enīz
diuiditur in spēs. Et sic ultimū predicatū d̄
plurib^o qd̄ n̄ est genus plurū sp̄erum. s. spēs
specialissima ē magis unū secundū spēm quaz
gen^o. Sic hō z q̄libet alia spēs sp̄alissima nō
ē gen^o aliquoz hominū. Est ergo magis p̄ci
piū species q̄ genus. Secundā rōez ponit
ibi. Ampli^o i quibus p̄us z posterius zē. que
p̄cedit et quadā pōne Platonis q̄ q̄n aliquid
unū de pluribus p̄dicatur n̄ secundū p̄us z po
sterius posuit illud unū sepatuz sic hominem
p̄ter oēs homines. Vn̄ uero aliquid p̄dicat de
plurib^o secundū p̄us z poster^o n̄ p̄cebat illud
sepatū. Et hoc ē quod dicit q̄ i quib^o p̄us z
poster^o ē. s. q̄n unū eoz d̄ q̄bus aliquid cōe
p̄dicat est altero p̄us n̄ ē possibile i his aliud
esse sepatum p̄ter h̄ multa d̄ q̄bus p̄dicatur
Sicut si numeri se h̄nt secundū ordinem ita
q̄ dualis est prima spēs numeroz n̄ inueni
tar p̄dea numeri p̄ter oēs spēs numeronū.
Eadē rōe n̄ inuēt̄ figura sepatā p̄ter oēs spēs
figurarū. Et h^o rō ēē p̄ q̄a ideo aliquid cōe
ponit sepatū ut sit quoddā p̄mūz qd̄ oīa alia
p̄ticipent. Si igit̄ unum de multis sit primuz
quo oīa alia p̄ticipēt non oportet p̄. n̄ ali
quod sepatū qd̄ oīa p̄ticipāt. Sed talia ui
dēt̄ esse oīa genera quia omnes species ge
nerum inueniuntur differre secundum perfe
ctius z min^o p̄fectū. Et per p̄sequēs prius et
posterius secundū naturā. Si igit̄ eoz quorū
unū est prius altero nō ē accipere aliquid cō
mune sepatum si gen^o p̄ter spēs inueniatur
erunt scola alioz. i. erit eorum alia doctrina
z regula. z non saluabitur in eis p̄dicta re
gula. Sed manifestum est q̄ inter indiuidua
unius species non est unum p̄mūz z aliud po
sterius secundum naturam sed soluz tēpore.
Et ita spēs secundū scolā Platonis est aliqd̄
sepatuz. Cum igit̄ cōmunia sit p̄cipia q̄suz
sunt sepatā. sequitur q̄ sit magis p̄cipiū
spēs quā genus. Terciam rationem po
nit ibi. Amplius autem hoc idem mel^o zē.
que sumitur et meliori et peiori quia in qui
buscūq̄ inuēt̄ unum alio melius sepe illū
qd̄ est melius est prius secundū naturā. Sed
horum qu. sic se habent non potest p̄i unū
genus cōmune sepatum ergo eorum quo
rum unum est melius et aliud peius non pōt
poni unū genus sepatū. Et sic redit in idem
qd̄ prius. Nec enī rō inducitur q̄ p̄firmat o
p̄cedentis ad ostendendum q̄ in sp̄etib^o
cuiuslibet generis inuenitur prius et poste
rius. Et ex tribus his rationibus conclu
dit propositum scilicet q̄ species specialis
sime que immediate de indiuiduis p̄dicat̄
cantur magis. uidentur esse p̄cipia

genera. Ponitur. n. cōtinuus gñm loco ab latini more grecor. Unde littera Boecii planior est que exp̄sse ꝑcludit h̄ ꝑdicata magis esse ꝑncipia q̄ gñā. Deinde cū dicit. Itēz quō oꝝ rē. Obicit i cōtrariū tali rōe. Principiū z cā ē ꝑter res quaz est ꝑncipiū z cā z ꝑossible est ab eis eē sepatum. Et hoc ideo qa nihil ē cā sui ipsius. Et loquitur hic d̄ ꝑncipia et causis extrinsecis que sunt cāe totius rei. Sz aliquid eē ꝑter singularia n̄ ponitur nisi quod est commune et uniuersaliter d̄ oibus predicatum. ergo quāto aliquid ē magis uniuersale tāto magis est sepatatum et magis debet ꝑoni ꝑncipiū. Sed genera prima sūt maxime utia. ergo genera prima sūt maxie ꝑncipia. Max autē questioꝝ solutio inuitur ex hac ultima rōe. Secūdo hoc eiz gñā nel spēs uniuersalia ꝑncipia ponebātur iquātuz ponebātur sepatata. Quod aut̄ n̄ sūt sepatata et ꝑ se subsistētia ostēdetur i. vii. huius. Vñ et comētator. i. viii. phyc. ostendit q̄ ꝑncipia rez sunt materia et forma ad quoz silitudiez se habēt genus et spēs. Nam gen⁹ sumitur a materia. dñā uero a forma ut in eodē libro manifestabit. Unde cū forma sit magis ꝑncipiū q̄ mā secūdū hęc et erūt spēs magis ꝑncipia quā gñā. Qd̄ vō ꝑ obicit ex h̄. q̄ genera sunt ꝑncipia cognoscēdi spēs z diffinitōel spūs eodem modo soluit sicut et de sepatio ne. Quia enim sepatim accipitur a ratione genus sine speciebus est ꝑncipiū in cognoscēdo. Et eodem modo esset ꝑncipiū i essen do si haberet esse sepatū.

It aut̄ habita

his dubitatio rē. Postq̄ p̄s disputauit questionē d̄ uniuersalibus utrum sint ꝑncipia. Sic consequenter mouet questionē d̄ sepatim utrū. s. aliquid sit sepatū a sensibilib⁹ quod sit eoz ꝑncipiū. Et circa hoc ꝑtractat duas questiones quaz prima est. An uniuersalia sint sepatā a singularibus. Secunda est an sit aliqd̄ formale sepatuz ab his q̄ sunt ꝑposita ex materia z forma ibi. Amplius autē h̄ quā maxime rē. Circa s̄mā tria facit. primo describit dubitationem secūdo obicit ad unā partē ibi. Nam si n̄ sic est aliquid ꝑter singularia rē. Tercio obicit ad partem aliaz ibi. At uero si hoc est necesse. Est ergo hęc dubitatio de eo q̄ tactum est in ultima ratione precedentis questionis utrum. s. uniuersale sit sepatatum a singularibus sicut ꝑmissa ratio supponebat. Et hoc est quod dicit. De quo ratio nunc extitit. i. d̄ quo imediate ꝑcedēs rō ꝑcessit. De hac aut̄ dubitatione tria dicit. Prio q̄ ē hita

. s. p̄r se habens ad ꝑmissa: quia sicut iam dictum est ex hoc dependet consideratio precedentis questionis. Nam si uniuersalia nō sunt sepatata non sunt ꝑncipia. Si autem sepatata sunt ꝑncipia. Secūdo dicit d̄ ea q̄ ē difficillima omnium dubitationū huius sciētie. Quod ostēditur ex hoc q̄ eminentissimi phi de ea diuersimōde senserunt. Nam platonī ei posuerunt uniuersalia esse sepatata aliis phis contra ponentibus. Tercio dicit de ea que est maxime necessaria ad considerandum quia scilicet ex ea dependet tota cognitiō substantiaz tā sensibilis q̄ imaterialis. Deinde cum dicit. Nā si n̄ est aliquid rē. Obicit ad ostēdēdum q̄ uniuersalia sint sepatata a singularibus. Singularia enim sunt infinita. Infinita autē cognosci n̄ possunt nisi iqtuz reducūtur ad aliquid unum quod est uniuersale. Sic igitur scia d̄ rebus singularib⁹ n̄ habet nisi iqtum sciūtur uniuersalia. Sed scia n̄ est nisi ueror et certium. ergo uniuersalia sunt aliqua ꝑ se existentia ꝑter singularia. Deinde cum dicit. At uero si hoc est necesse et cetera. Obicit in contrarium hoc modo. Si necesse est uniuersalia esse aliquid ꝑter singularia oportet q̄ genera sūt ꝑter singularia nel prima generum uel etiam ultima que sunt imediate ante singularia. Sed hoc est impossibile ut ex precedenti dubitatione patet. ergo uniuersalia non sunt a singularibus sepatata. Hanc autē dubitationem soluit p̄s in. vii. huius ubi ostendit multipliciter uniuersalia non esse substantias ꝑ se subsistentes. Nec oportet sicut multo tiens dictum est q̄ aliquid eundem modum essendi habeat in rebus ꝑ quem modum ab intellectu scientis comprehenditur. Max intellectus immaterialiter cognoscit materialia. Et similz nās rez q̄ singulariter i rebus existunt intellectus cognoscit ulz. i. absq̄ cōsideratione ꝑncipiorum et accidentium in diuidualium. Deinde cum dicit. Ampli⁹ autē si quam maxime. ꝑsequitur de alia questione utrum. s. aliquid sit sepatatum a cōpositis ex materia et forma. Et circa hoc duo facit. Primo mouet q̄stionē. Secundo ꝑsequitur eam ibi. Si quidem igitur rē. Circa primuz considerandum est q̄ primo mouit questionem utrum uniuersale esset sepatatum a singularibus. Contigit autem aliquid sigulare esse compositum ex materia et forma. Non tamen omne sigulare ex materia et forma est compositum: nec secundum rei ueritatem quia substantie sepatate sunt quedaz ꝑculares substantie: gaꝑ sellantes et ꝑ se oꝑe. autē. Nec et sensiti

opinionē p̄sonicōꝝ qui ponebāt ēt i mathe/
maticis se patis eē qdā p̄ticularia ponendo
plura et eis i una sp̄e. Et quis dubitari pos/
sit utrum etiā in his que non sunt composita
ex materia et forma sit aliquid separātū sic uni/
uersale a singulari . tamen hoc maxime hēt
dubitationem in rebus compositis ex mate/
ria et forma. Et ideo dicit q̄ maxime ē dubi/
tabile ut unū sit aliquid preter simul totum
zē. i. preter rem compositam ex materia et
forma. Et q̄z dicatur simul totum compositum
exponit subdēns ut quando predicatur
aliquid de materia. Ponebat enim Plato q̄
sensibilis materia p̄ticipabat uniuersalia se/
perata. Et ex hoc erat q̄ uniuersalia p̄dicā/
tur de singularibus. Et ip̄e participationes
uniuersaliū formaz in materialib⁹ sensibili/
bus p̄stituit simul totam q̄i uniuersalis for/
ma p̄ modū p̄ticipatōis cuiusdā sit d̄ mā pre/
dicata. In his at̄ questionem trimēbrem p̄/
ponit utrū. s. p̄ter omnia huiusmodi sit aliqd
separātū aut p̄ter quedā eoz et nō p̄ter alia aut
p̄ter nihil eoz. Deinde cū dicit. Si quid
igit̄ zē. Prosequit p̄dictā dubitationem. Et
circa hoc duo facit. p̄mo obicit p̄tra hoc q̄
poni possit nihil separātū eē ab his que sunt
p̄posita ex mā et forma. Secūdo obicit ad
p̄positū ibi. Sz si hoc itez q̄s ponit zē. Cir/
ca p̄mā obicit duplici uia. Primo qdē ex h⁹
q̄ ea q̄ sunt p̄posita ex mā et forma s̄ sensibili/
lia. Nū p̄ponit q̄ ea q̄ sunt p̄posita ex mā et
forma sunt singularia. Singularia at̄ nō sunt i/
telligibilia s̄ sensibilia. Si igit̄ nihil est p̄ter
singularia p̄posita ex mā et forma nihil erit
intelligibile. sed oīa entia erūt sensibilia. Scia/
at̄ nō ē nisi intelligibilū ergo sequit̄ q̄ null⁹
rei sit scientia. Nisi aliqs dicat q̄ scia⁹ et scia/
sunt idē ut antiqui naturales posuerūt sic di/
citur in p̄mo d̄ anima. Vtrunq̄ at̄ hoz ē icō/
ueniēs. s. uel q̄ n̄ sit scia uel q̄ scia sit sensus
ergo et p̄mum est inconueniens scilicet q̄ ni/
hil sit preter singularia composita ex mate/
ria et forma. Secundo obicit ex hoc q̄
composita ex materia et forma sunt mobilia
ibi. Amplius autem et sempiternum et cete/
ra. Et inducit talem rationem. Omnia sen/
sibilia composita ex materia et forma corrū/
pantur et in motu sunt. Si igitur nihil sit p̄/
ter huiusmodi entia sequetur q̄ nihil sit sem/
piternum nec immobile. Et hoc quidem ibi.
At uero si sempiternum zē. ostendit esse in/
conueniens. s. q̄ nihil sit sempiternum et im/
mobile. Et primo ex parte materie. Secūdo
ex parte forme ibi. Amplius autem cum
sit genera et cetera. Dicit ergo primo q̄ si
nihil est sempiternum non est possibile eē ge

nerationem alicui⁹ rei. Et hoc probat sic q̄
in omni generatiōe necesse est aliquid quod
fit et aliquid ex quo fit. Si ergo id ex quo
fit aliquid iterum generatur . oportet q̄ ex
aliquo generetur aut ergo necesse est q̄ in
infinitum procedatur i materiis. Aut q̄ sit
processus in aliquo p̄mo qd̄ sit aliquod p̄mū
materiale p̄ncipiūz n̄ generatū. Nisi forte di/
cat q̄ generetur ex nō ente qd̄ est impossibile
Si aut̄ in infinitum p̄cederetur nūq̄ possit cō/
pleri generatio: q̄a infinita nō est trāsire. ergo
uel oz ponere aliquid igenitūz māle p̄ncipiūz
aut ip̄osibile ē esse aliquā ḡnatiōez. Deinde
cū dicit. Ampli⁹ aut̄ euz sit ḡnō zē. Ostēdit
idem ex parte cause formalis. Et ponit duas
rationes quarum p̄ma talis est. Omnis gene/
ratio et motus necesse est q̄ habeat aliquem
finem. Et hoc probat quia nullus mot⁹ ē infi/
nitus. sed cuiuslibet motus est aliquis finis.
hoc at̄ planum est i illis motib⁹ q̄ finiunt i su/
is terminis. Sz uidet̄ h̄c istātiā i motu cir/
culari qui potest esse p̄petuus et infinitus ut
probat̄ in. viii. p̄p̄ce. Et quis supposita
sempiternitate motus tota p̄tinuitas circula/
ris motus sit infinita secundum q̄ circulo
succedit circulationi tamen quelibet circula/
tio secundum speciem suam p̄pleta et finita ē
Qd̄ aut̄ ei succedat alia circulatio hoc acci/
dit quātum ad circulationis sp̄em. Et quod
dixerat d̄ motu uniuersaliter specialz ostēdit
d̄ generatione. Nō enim pōt eē aliqua gene/
ratio una infinita: q̄a n̄ potest aliqd ḡnari qd̄
ip̄osibile est puenire ad finem ḡnōis cuius
finis est factum eē. Et qd̄ factū eē sit termin⁹
ḡnatiōis. hoc p̄t̄ quia qd̄ generatū est neces/
se est eē quādo post factum est. i. quando p̄/
mo terminatur generatio eius. Sz igitur q̄
cum forma secundum quā aliquid h̄z esse sit
terminus ḡnatiōis q̄ n̄ sit p̄cedē i infinitūz
in formis. s̄ q̄ sit aliqua forma ultima cuius
nō sit aliqua generatio. Omnis enim ḡnatiō
nis finis ē forma ut d̄z ē. Et sic uidet̄ q̄ sic
māz et qua aliquid generatur oportet eē in/
genitam ex eo q̄ nō proceditur in infinitum
ita etiam q̄ formā aliquā oz esse ingenitā et
hoc q̄ in infinitum non procedatur i formis.
Secundam rationem ponit ibi. Amplius
aut̄ si materia zē. quetalis ē. Si materia ali/
qua ē prima q̄a ē ingenita multo rationabi/
lius est q̄ sit substantia. i. forma ingenita cū
per formam h̄eat esse. materia uo magis sit
subiectum generationis et transmutationis.
Si uero n̄ utrum eorum sit ingenitum nihil
omnino erit ingenitum cum omne quod est
p̄tineat ad rationem materie uel forme s̄ sit
p̄positūz ex utroq̄. Hoc autem est ip̄osibile

ut nihil sit ingenui sicut pbatum ē. Ergo
relinquitur q̄ necesse ē aliqd̄ p̄ter esse preter
synolon. i. simul totum. i. p̄ter singulare com
positum ex materia et forma. Et hoc dico
aliquid quod sit forma et spēs. Materia. n.
p̄ se nō p̄t esse separata a singularibus q̄ nō
hēret nisi p̄ aliud. De forma. No. h. magis
videtur p̄ quam esse rez. Deinde cum
dicit. Sed si hoc iterum rē. Obicit in cōtra
rium. Si enim aliquis ponat aliquam for
mam esse separatam preter singularia compo
sita ex materia et forma erit dubitatio in qui
bus hoc sit ponendum et in quibus nō. Ma
nifestum enim est q̄ hoc non est ponendum
in omnibus p̄cipue in artificialibus. Non
enim est possibile q̄ sit aliqua domus preter
hanc domum sensibilē compositā ex mate
ria et forma. Hanc autē dubitationē soluit
Aristo. p̄tim quidem in. xii. huius. ubi osten
dit esse quasdam substantias a sensibilibus
separatas que sunt secundum seipsas intelli
gibiles partim No. in. vii. huius. ubi ostēdit for
mas et species rerum sensibilium non esse a
materia seperatas. Non tamen sequitur q̄
de rebus sensibilibus non possit haberi sciē
tia uel q̄ scientia sit scientia sensib. Non enī
oportet q̄ eundem modum essendi habeāt
res in seipsis quē habent in consideratiōe sci
entis. Que enim in seipsis materialia sūt ab
intellectu immaterialiter cognoscunt et etiā
sup̄dictum. Nec etiā ō si forma non est sepa
ta a materia q̄ generetur q̄a formaz n̄ ē ge
neratio sed compositorum ut i. vii. hui⁹ ostē
ditur. Ergo in quibus ō ponere seperatas
formas et in quibus non. Nam omnium co
rum que sunt secūdu suā naturā sensibilia for
me non sunt seperate. sed illa que sunt se
cundum naturam suam intelligibilia sunt a
materia seperata. Non enim substantie sepe
rate sunt nature horum sensibilium sed sunt
altioris nature alium habentes ordinem in
rebus.

huc autem

utrum substantie rē. Post q̄ p̄hs inq̄
sunt q̄ se p̄cipia et utz sunt aliqua
a mā seperata. hic iquirit q̄lia sit p̄cipia. Et p̄
mo iquirit d̄ unitate et mltitudine ipoz. Secū
do iquirit utrum sit i potētia l̄ actu ibi. Dis
t̄ a fine ē q̄rere rē. 3. utrum p̄cipia sit uniu
ersalia uel singularia ibi. Et utrum uniuersalia
sit rē. Circa p̄mū duo facit. p̄mo iquirit qua
liter p̄cipia se habeāt ad unitatē. Secūdo q̄
sit ipz unū se hēat ad rōes p̄cipiū ibi. Oium
autē aliud p̄siderandū rē. Circa p̄mū tria
facit p̄mo inq̄rit speciali. et d̄ p̄cipio formalī

utrum sit unū oium existētiū in una spē. Secūdo
igitur idē d̄ oibus general̄ p̄ncipiis ibi. Am
plius at̄ et de p̄ncipiis rē. 3. iquirit utrum eadē
sit p̄ncipia aut diuersa corruptibilium et incorru
ptibilium ibi. Nō minor at̄ dubita. rē. Circa
p̄mū duo facit. p̄mo mouet dubitationem. 2.
obicit ad q̄onēz ibi. 3. si possibile est rē. Est
q̄ dubita. utrum sit una sbā. i. forā oium existētiū
i una spē puta hoīz. Deinde cū dicit. Sed
impossible. Obicit ad unā p̄tē q̄ois. s. ad ostē
dēdū q̄ n̄ sit una forma oium existētiū i una spē
Et hoc duab⁹ rōibus quaz p̄ma talis ē. Ea
q̄ sunt i una spē sunt multa et differentia. Si
igitur omnium i una spē existentium sit una
sbā sequet q̄ ea quoz substantia est una sint
multa et differentia q̄d ē irationabile. Se
cundam rōes ponit ibi. Simul autē et q̄o sit
rē. que talis est. Illud q̄d est in se unū et indi
uisum nō cōponitur cum aliquo dimiso ad cō
stitutionē multoz. Sed manifestū ē q̄ mate
ria diuidit̄ in diuersis singularib⁹. Si igitur
substantia formal̄ cēt una et eadē n̄ esset assū
gnare q̄o singlm̄ hoz singliuz sit mā hīs
tales substantiā que ē una et indiuisa ita q̄ sin
gularit̄ sit simul totuz habens h. duo. s. mām
et formā substantialem que est una et indiuisa
In cōtrariuz autem non obicit q̄a rōes q̄ ad
sequēdē q̄onē p̄ponunt ad oppositū p̄dictaz
rōum. sūt et etiam ille que sunt p̄posite. s. de
separatione uniuersalium. Nā si sit uniuersale
seperatum. necesse ē ponere unā numero substantiā
eorz que ueniūt i spē: q̄a uniuersale ē sbā
singulariū. Quis autē questionis ditas dier
minatur in. vii. huius ubi ostendetur q̄d q̄d
est. i. eētiam cuiuslibet rei non esse aliud q̄
rem ipsam: nisi per accidens ut ibi dicitur.

Deinde cum dicit. Amplius autem et de
p̄ncipiis rē. Mouet dubitationem de unita
te principiorum in communi utrum. s. prin
cipia rerum sint eadem numero uel eadē spe
cie et numero diuersa. Et circa hoc duo facit
Primo ponit rōnes ad ostendendum q̄ sint
eadem numero. Secūdo ad oppositum ibi.
At̄ No. si numero unū rē. Circa p̄mū ponit
rationes et premitit dubitationem dicēs q̄
idem potest queri uniuersaliter de principijs
rerum quod questum est de substantia utrum. s.
p̄ncipia reruz sint eadem numero. Et iducit
p̄mā rationē ad ostēdēdū q̄ sit eadē numero
Non enim inuenitur in principiatis nisi q̄
ex principijs habent. Si igitur in principijs
nō inueniatur unū nūero sed solum unuz spe
cie nihil erit in principiatis unum nūero sed
solum unum spē. Secunda ratio talis est
quia illud quod est ipsum unum uel ipsum
ens oportet q̄ sit unuz nūero. Dicit autem

ipsuz unū uel ipsuz ens unitates aut ens ab-
 stractus. Si igitur principuz reruz non sit
 unuz numero sed soluz unū specie. sequetur
 q̄ nihil sit ipsuz unū et etiā ipsuz ens .i. q̄
 ens ⁊ unum non per se subsistat. Tertia
 ratio est quia scientia habetur de rebus per
 h̄. q̄ unū uēitur i multis sic homo cōmunis
 inuenitur in omnibus hominib⁹. Non .n.
 est scientia d̄ singularibus sed d̄ uno q̄ inue-
 nitur in eis. Omnis autem scientia uel co-
 gnitio p̄ncipioꝝ depēdet ex cognitōe p̄nci-
 pioꝝ. Si igitur p̄ncipia n̄ sūt unū nūero. s̄ solū
 unū sp̄e seq̄ q̄ scientia n̄ sit d̄ reb⁹. Deide
 eū dicit. *Et d̄o si unū nūero ⁊c.* Obicit i cō-
 trariū tali rōe si p̄ncipia sūt unū numero ita q̄
 q̄libet p̄ncipioꝝ i se cōsideratū sit unū n̄ erit
 d̄se de p̄ncipiis certius q̄ hoc mō se habent
 sicut p̄ncipia sen sibilū. Videm⁹ .n. in sen-
 sibilibus q̄ diuersoꝝ sūt diuersa p̄ncipia se-
 cundū nūmez. sed eadē secundū specie. Sic
 uidem⁹ q̄ diuersaz sillaruz secundū nūmez q̄
 diueniūt i sp̄e sūt p̄ncipia eod̄ s̄e secundū specie
 s̄ n̄ secundū nūmez. Si q̄s at̄ dicat q̄ non est
 ita i p̄ncipiis entū. s̄ oīuz entū p̄ncipia sunt
 unū numero. sequet q̄ nihil sit i reb⁹ preter
 ip̄a elemēta: q̄ qd̄ est unū numero ē singulare
 Sic eīz appellam⁹ singulare qd̄ ē unū nume-
 ro sicut unūci. sale qd̄ ē i multis. Quod at̄ ē
 singulare n̄ multiplicat nec uenit nisi singula-
 riter. Si igitur ponatur q̄ omniū sillarū essent
 p̄ncipia eod̄ littere numero sequeretur q̄ ille
 littere nunq̄ possent multiplicari ut. s̄ essent
 duo aut plura. Et sic non possent seorsum in-
 ueniri a per se in sillaba ista ba. uel da. Et ea-
 dem ratione de aliis litteris. Pari igitur ra-
 tione si omnium entium sunt p̄ncipia eadez
 numero sequetur q̄ nihil sit preter p̄ncipi-
 pia. Quod uidetur inconueniens: quia cum
 principium alicuius sit non erit principium
 nisi sit aliquid preter ipsum. Nec autē qd̄ sol-
 uetur in. xii. Ibi enim ostendetur q̄ p̄ncipi-
 pia que sunt intrinseca rebus. s̄ materia et
 forma uel priuatio non sunt eadem numero
 omniū sed analogia siue proportione. Pri-
 cipia autē seperata scilicet substantie intel-
 ctuales quaruz suprema est deus sunt unuz
 numero unaqueq̄ secundū seipsaz. Id au-
 tem quod est ipsuz unuz ⁊ ens deus est. ⁊ ab
 ipso derivatur unitas secundū nūmez i re-
 bus omnibus. Scientia autē est de rebus:
 non quia sit unum numero in omnibus. sed
 quia est unum in multis secundum rationez.
 Ratio autem que est ad opposituz uerifica-
 tur i p̄ncipiis essentialibus non autem i
 p̄ncipiis seperatis cuiusmodi sunt agens
 ⁊ finis. Multa enīz possunt produci ab uno

agente uel mōuente et ordinari in unum fi-
 nem.

Non minor

autem dubitatio ⁊c. Post h̄ phy-
 losophus inquit uit uniuersaliter
 utrum p̄ncipia sint ea dem numero omnia
 que sunt unius speciei uel eadem specie. Dic
 inquit utrum eadem numero sint p̄ncipi-
 pia corruptibilium ⁊ incorruptibilium. Et
 circa hoc tria facit. Primo proponit questio-
 nem. Secundo inducit rationem ad ostē-
 dendum q̄ non sunt eadem p̄ncipia corru-
 ptibilium ⁊ incorruptibilium ibi. Nam si
 eadem sunt ⁊c. Tertio inducit rationes ad
 ostēdendum q̄ non sunt diuersa ibi. Si ue-
 ro diuersa p̄ncipia ⁊c. Respondit ergo pri-
 mo q̄ quedam dubitatio est que non minus
 relinquitur modernis philosophis. Plato-
 nem sequentib⁹ q̄ fuit apud antiquos phos-
 qui etiā dubitauerunt. utrum corruptibiliū
 ⁊ incorruptibiliū sint eadē p̄ncipia l̄ diuer-
 sa. Deinde cū dicit. Nam si eadē sint ⁊c.
 Obicit ad ostēdēdum q̄ non sunt eadem
 p̄ncipia corruptibilium ⁊ incorruptibilium.
 Et circa hoc tria facit. Primo ponit ratio-
 nem. Secundo improbat solutiones positēra-
 tionis quam poete theologi adhibebāt ibi.
 Quod quidē igitur circa et eodē ⁊c. tertio
 ercludit solutionem quam adhibebant. qui
 daz philosophi naturales ibi. Ad discēdū
 uero per demonstrationes ⁊c. Dicit ergo q̄
 si ponantur corruptibilium et incorruptibi-
 lium esse eadem p̄ncipia cum et eisdē p̄-
 cipiis idem sequatur effectus. uidetur q̄ om-
 nia uel sint corruptibilia uel q̄ omnia sunt
 incorruptibilia. Relinquitur ergo questio
 quomodo quedam sunt corruptibilia ⁊ que-
 dam incorruptibilia et propter quam cau-
 sam. Deinde cum dicit. Quod quidem
 igitur circa et eodem et cetera. Ercludit so-
 lutionem poetarum theologorum et primo
 ponit eorum solutionem. secundo obicit cō-
 tra predictam positionem ibi. Palā q̄ ea no-
 mina sibi nota dicentes ⁊c. tertio se excusat
 a diligentiori improbatione huius positio-
 nis ibi. Sed quia fabulose et cetera. Circa
 primum considerandum est q̄ a quod gre-
 cos aut naturales philosophos fuerunt
 quidam sapientie studentes qui de deise in-
 tromiserunt occultantes ueritatem diuinorū
 sub quodam tegmine fabularum sicut De-
 phens Esopus et quidam alii sicut etiam
 Plato occultauit ueritatem phyze sub mathe-
 maticis ut dicit simplicius in commento pre-
 dicaūtoꝝ. Dicit ergo q̄ sectatores Eryodi

et omnes qui dicebatur theologi curauerunt
 persuadere solis sibi et nos alios sperunt quia
 .f. ueritatem quam intellexerunt taliter tra-
 diderunt quod eis solum potuit esse nota. Si
 enim per fabulas ueritas obibretur non potest
 sciri quid uerum sub fabula lateat nisi ab eo
 qui fabulam profixerit. Hi igitur ex yodiste
 prima rerum principia deos nominauerunt
 et dixerunt quod illi de numero deorum qui non ge-
 stauerunt de quodam dulci cibo quod uocatur
 nectar uel manna facti sunt mortales. Illi uero
 qui gustauerunt facti sunt immortales. Potuit
 autem sub hac fabula aliquid ueritatis occul-
 te latere ut .f. per nectar et manna intelligatur
 ipsa suprema bonitas primi principii. Nam
 omnis dulcedo dilectionis et amoris ad ho-
 nitatem refertur. Omne autem bonum a
 primo bono derivatur. Potuit ergo esse in-
 intellectus eorum quod ex participatione propinqua
 summe bonitatis aliqua incorruptibilia red-
 dantur sicut perfecta participat diuisionem esse
 se. Quedam uero propter longe distare a pri-
 mo principio quod est non gustare manna. et
 nectar non possunt perpetuitatem conseruare
 secundum idem numero sed secundum idem
 specie sicut dicit philosophus in secundo de ge-
 neratione. Sed utrum hoc intenderit occulte
 tradere uel aliud ex hoc dicto plene percipi
 non potest. Deinde cum dicit palam quod non nota
 est. Obicitur contra predictam opinionem et dicit
 quod predicti ex yodiste quid significare uolue-
 rit per ista nomina nectar et manna fuit eis
 notum sed non nobis. Et ideo quomodo
 afferantur iste cause ad istam questionem sol-
 uentiam et ad corruptionem prestandam re-
 bus dixerunt .s. nostrum intellectum. Si enim
 intelligantur ista uerba secundum quod so-
 nant nulli efficaciter esse uidentur. Hi enim
 qui gustauerunt nectar et manna aut gustau-
 erunt propter delectationem aut propter ne-
 cessitatem essendi. His enim de causis ali-
 qui sumunt cibum si quidem sumperunt ista
 propter delectationem non possunt nectar
 et manna esse eis causa existendi ita quod per hoc
 incorruptibiles reddantur quia delectatio
 est quoddam consequens adesse. Si autem
 propter necessitatem essendi predicta supre-
 serunt non erunt semper iterum cibo indige-
 gentes. Videtur ergo quod corruptibiles erunt
 sicut prius tanquam cibo indigentes per cibum
 facti sunt incorruptibiles. Quod ite-
 rum uidetur inconueniens: quia cibus non
 nutrit in sua specie nisi corruptus transeat
 in speciem nutriti. Quod autem est corrup-
 tibile non potest alii incorruptionem presta-
 re. Deinde cum dicit. Sed quia fabula

se est. Excusat se a diligentiori huius opinio-
 nis inuestigatione. Et dicit quod de illis qui phi-
 losophari uoluerunt fabulose ueritatem .f.
 sapientie sub fabulis occultantes non est dignum
 cum studio intendere quia si quis contra die-
 ta eorum disputaret secundum quod exterius
 sonant ridiculosa sunt. Si uero aliquis ue-
 lit de his inquirere secundum ueritatem fa-
 bulis occulta am immanifesta est. Ex quo
 accipitur quod Aristo. disputans contra Plato-
 nem et alios huiusmodi qui tradiderunt sua doc-
 trinam occultantes sub quibusdam aliis rebus
 non disputat secundum ueritatem occultam
 sed scilicet ea quod exterius proponitur. Deinde cum
 dicit Ad discipulos uero per demonstratores est. Dis-
 putat in ratione quorundam philosophorum naturalium.
 Et circa hoc tria facit. Primum recitat rationem. Secundo
 ponit rationem ibi. Tercium quod existit. Et. Tertium
 improbat ipsam ibi. Videbitur autem nihil minus est.
 Dicitur ergo primo quod permixtis illis quod sub fabul-
 aritate tradiderunt omnia tradentibus ueritate
 per modum demonstratores inquirent de questione predicta
 .f. si ex eisdem principii sunt omnia entia quod quedam
 entia naturalia sunt seipiterna quedam uero corruptant
 quia nec ipsi causa dunt quod hoc sit nec rationabile est
 sic se habere ut ex eisdem principii entia quedam sint
 corruptibilia quedam seipiterna uidebitur manifeste
 sequi quod non sunt eadem principia nec cau-
 se corruptibilium et sempiternorum. Deinde
 cum dicit Et enim quam extrinsecus est. Ponit
 quedam solutionem et dicit quod ratio assignata circa
 predictam dubitationem quod maxime uidebitur esse
 inconueniens ad questionem est quam assignauit
 Empedocleus quod tamen id passus est cum aliis quia .f. ratio
 non est conueniens sicut nec aliorum ut ostenditur
 datur. Posuit enim quedam principia com-
 munita corruptibilium et incorruptibilium
 sed posuit quoddam principium esse cau-
 sam specialem corruptionis. scilicet odium
 elementorum. Ita scilicet quod aduentio hu-
 ius cause ad alia principia facit corruptio-
 nem in rebus. Deinde cum dicit. uidebitur
 autem nihil minus est. Improbat pre-
 dictam rationem Empedocleus et hoc triplici-
 ter. Primo quidem. ostendendo quod ratio
 ab eo assignata non conuenit sue positioni
 Secundo ostendendo quod non est sufficiens
 ibi. Simul quoque ipsius transmutationis
 est. Tercio ostendendo quod non est ad pro-
 positum ibi actum tantum solum dicit con-
 fesse est. Circa primum tria facit. Primo
 ostendit rationem non conuenire alii ei-
 positionibus ex parte odii secundo ex par-
 te ipsius dei. Propter quod et accidit ipsi est.
 Tercio ex parte amoris ibi. Similiter autem
 nec amor et cetera. Dicit ergo primo quod

scilicet Empe. ponit odium esse causa corrup-
 tionis quia si minus sed et ponit ut est causa generis
 in omnibus rebus nisi in una re tantum. Dicitur enim. quod omnia
 alia etiam si proposita ex odio sunt cum aliis principiis
 nisi nisi solus deus quem ponebat propositum esse et
 aliis principis propter odium. Unde autem appellabit
 celum sic. dicitur enim in primo quod Senophanes
 ad totum celum respiciens ipse unum dicit esse deum. Po-
 nebat autem Empe. celum esse propositum ex quatuor
 estis et ex amicitia non autem ex litte siue ex odio
 nisi deus id est solubilitate celi. Sed quod ad ali-
 as res dicebat quod omnia sunt ex odio quicquid sunt erunt
 nisi fuerint sic arbores pulcherrime et viri et feie
 et bestie que sunt animalia terrestria et uultures que sunt no-
 lantia diu uicinia et pisces nutriti in aqua et diu lo-
 geni. Unde autem hos deos uocare nisi stellas quas
 ponebat quicquid corruptibile pro loquente tempore ut de-
 mones quos ponebat plonici esse alia aerea et
 et diu quos ponebant epicuri in forma humana
 sic. dicitur enim. Ex hoc quod omnia animalia propter unum
 sunt generata ex odio propter hoc quod omnia sunt causa generis
 et propter hoc et ex alia ratione. Manifestum est enim. secun-
 dum ponit Empe. quod si non esset odium in rebus omnia
 essent unum. Odium enim est causa distinctiois secundum
 Empe. Unde inducit Xba Empe. dicentis quod
 quod omnes res in unum ueniunt puta quando fit
 chaos tunc ultimum stabit odium seperans
 et dissolvens. Unde de littera Boetii habet ea
 enim uenit tunc ultima sit discordia. Et sic patet
 quod cum esse mundi persistat distinctio rerum odium est
 causa generis mundi. Unde de causa dicitur quod et ac-
 cidit ipsi et. Ponit secundam rationem supra et
 propter hoc et dicit quod cum Empedo. ponit non esse
 deceptioe dei quod accidit secundum rationes eius quod
 deus qui est felicissimus secundum omnia dicta et pro-
 celesteque marie cognoscens sit minus prudens
 omnibus aliis cognoscens. Sequitur etiam secundum
 ponit Empe. quod non cognoscat omnia etiam
 quia non habet odium. Unde cognoscat ipsum. Cogno-
 scit autem simile simili secundum opinionem Empe-
 do. qui dicit quod per terram cognoscimus terram
 per quam cognoscimus aquam et amorem in concordi-
 dia affectum. id est amorem uel concordiam cognosci-
 mus et odium per odium quod est difficile siue bene
 uel malum secundum litteram Boetii qui di-
 cit discordiam autem discordiam malum. Sic igitur
 patet quod Aristoteli. reputans inconueniens
 et contra quod ponitur deus felicissimus quod
 ipse ignoret aliquid eorum que nos scimus
 Sed quia ista ratio uidebatur esse preter
 propositum ideo ad principale propositum
 rediens dicit quod rediendo ad illud unde pri-
 us erat ratio manifestum est quod accidit Em-
 pedo. quod odium non sit magis causa corrup-
 tionis quam existendi. Deinde cum dicit si-
 militer autem nec amor et. Ponit tertiam

rationem ex parte amoris et dicit quod si sit et amor
 non est causa generis uel existendi ut ipse pone-
 bat similiter si alia eius posita attendatur
 Dicebat enim quod cum omnia elementa in unum con-
 gabantur tunc erit corruptio mundi. Et sic amor
 corrumpit omnia ergo quantum ad totum mundum amor
 erat causa corruptionis. Odium autem generis
 Quantum autem ad singulares res odium erat
 causa corruptionis et amor generationis.

Deinde cum dicit. Similiter quoque ipsi
 us transmutationis et ostendit quod ratio eius
 non fuit sufficiens. Dicebat enim quod dicitur trans-
 mutationem esse in rebus odium et amicitie. id
 est. quod amor omnia uniebat et postmodum omnia
 odium seperabat. Sed causam quod sic transmuta-
 bat ut quodam tempore dicitur et odium et alio
 tempore amor nullam aliam dicebat nisi omnia
 sic aptum natum esse. Et ponit sequitur Xba
 Empedo. quod quia in greco metrica scripta sunt
 habent aliquam difficultatem et diuersitate a
 communi more loquendi. Sunt autem hec Xba
 eius alias magnum odium in membris nutri-
 tum est et ad honorem iredebat pro tempore quod muta-
 bilis dissoluit sacramentum littera uero Boetii
 sic habet Sed cum magna discordia in membris ali-
 ta sit in honores quia precessit completo anno quibus
 unitatis amplo rediit sacramentum Ad cuius in-
 tellectum notandum est quod loquitur postea de
 toto mundo ad similitudinem unum animalis in cuius me-
 bris et partibus pro quod est magna unitas quas
 amor notabat siue concordiam postea paulatim
 et incipit aliquid distinctio esse quam dicit discordiam
 Et similiter in partibus uniuersi a principio
 erat magna concordia sed postea paulatim
 nutritur odium quousque odium procedat
 ad honorem. id est ad hoc quod dominetur super
 elementa Quod quidem fit perfecto tem-
 pore quoddam determinatum uel completo
 quodam anno quem ponebat Empe. quod scilicet
 cet odium et discordiam. Vel annus muta-
 bilis existens dissoluit sacramentum id est unitatem
 perites elementorum uel annum siue odium rediit am-
 plo sacramentum quia quadam potest et secreta
 uirtute rediit ad dominandum in rebus. Post-
 que uerba Empe. Aristoteli. faciens uim in hoc
 quod dixerat mutabilis subiungit exponens quasi
 necessarium esse transmutari quasi. id est sic pre-
 dicta dixit Empedo. ac si necessarium sit
 esse transmutationem odium et amoris sed
 nullam causam ostendit huius necessitatis in
 uno enim animali est manifesta causa trans-
 mutationis et odium et amoris propter mo-
 tum celi qui causat generationem et cor-
 ruptionem in rebus. Sed talis causa non
 potest assignari totius uniuersi sic transmuta-
 tari per amicitiam et hanc. Unde patet quod eius

ratio fuit sufficiens. Deinde cum dicitur. Actum tamen soli dicitur professe. Respondetur quod predicta ratio Empedo. non est ad proprium. Et dicitur quod hoc soli non dicitur professe. id est manifeste quod non potest quodam existit et principis esse corruptibilia et quodam non corruptibilia sed omnia potest esse corruptibilia per sola elta. Et ita videtur enade predicta dubitationes quod dubitabat quod quodam si corruptibilia et quodam non si sit ex eis de principis. Unde et per quod ei ratio non est ad proprium quia iterum id de quod est dubitatur. Sed per quod quodam hic dicitur quod Empedo. probabat omnia esse corruptibilia per elta cum. sed dixit unum esse deum. et alia principis proprium per quod ex odio. Sed dicitur quod Empedo. probabat duplicem corruptores in rebus sic ex predictis per. Unde quodam sed per per se non est eadem principia corruptibilium et incorruptibilium. Deinde cum dicitur. Sed de diversis principia. Obicit ad contrariam partem per duas rationes quod prima est. Si non sit eadem principia corruptibilium et incorruptibilium relinquitur quod utrum principia corruptibilium sit corruptibilia an incorruptibilia. Si dicatur quod sunt corruptibilia ostendit hoc esse falsum simpliciter ratione quod prima est omne corruptibile corruptibile est ea ex quod est. Si igitur principia corruptibilium sit corruptibilia omne iteque ponatur alia principia ex quod sit. Et hoc idem est nisi ponatur principia. procedit in infinitum. Unde eis est se cundo quod secundum nullum generum esse dicitur in principis procedit in infinitum. Sed et iconueniens si dicatur quod sit statim in principis. corruptibilibus cum corruptio videatur esse per resolutionem aliquid per se.

Secunda ratio est quod si principia corruptibilium sit corruptibilia omne quod corruptantur quia omne corruptibile corruptibile. Sed postquam sunt corrupta non potest esse principia quia quidem corruptitur vel corruptum est non potest causare aliquid. Cum ergo corruptibilia semper causent per successiones non potest dici quod principia corruptibilium sit corruptibilia. Si dicatur quod principia corruptibilium sunt incorruptibilia manifestum est quod principia incorruptibilium sunt incorruptibilia. Relinquitur ergo questio quare ex quibusdam corruptibilibus principis producantur effectus corruptibiles et ex quibusdam effectus incorruptibiles. Hoc enim non videtur esse rationabile sed aut est impossibile aut indiget multa manifestatione. Secundam rationem ad principale propositum ponit ibi. Amplius autem uero conatur est ratio

et sumitur ex communi opinione omnium. Multas enim conatus est hoc dicere quod sint diuersa principia corruptibilium et incorruptibilium. Sed omnes dicunt eadem esse principia omnium et tamen id quod primo obiectum est. scilicet per prima parte acti esset aliquid modicum omnes leniter transeunt quod est corrodore. Unde littera Boetii habet sed primum obiectum deglutunt sicut hoc paruum. Quoddam opinantes. Huius autem dubitationis solutio ponitur in xii. ubi philosophus ostendit prima quidem principia actiua vel motiua esse eadem omnium sed quoddam ordine. Nam prima quidem sunt principia simpliciter incorruptibilia et immobilia sunt autem secunda corruptibilia et mobilia. scilicet celestia corpora quod per sui motum cant generationem et corruptores in rebus. Principia autem extrinseca non sunt eadem numero corruptibilium et incorruptibilium sed secundum analogiam nec tamen principia intrinseca corruptibilium que sunt materia et forma sunt corruptibilia per se sed solum per accidens. Sic enim corrumpitur materia et forma corruptibilium ut habetur in primo philosophorum.

inuium aut

ad considerandum difficillimum ratio. Postquam philosophus inquitur utrum principia sunt eadem vel diuersa. Sic inquitur quomodo se habeat unum ad hoc quod sit principium. Et circa hoc tria facit primo inquitur. an ipsum unum sit principium. Secundo inquitur an numeri ratio. que ex uno oriuntur vel consequuntur sicut principia rerum. Tertio ibi. His autem habita dubitatio ratio. Tertio inquitur utrum species que sunt quedam unitates sepeate sunt principia ibi. Omnino uero dubitabit aliquis ratio. Circa primum tria facit primo mouet dubitationem. Secundo ponit opinioniones ad utramque partem ibi hi namque illo modo. 3. ponit rationes ad utramque partem ibi Accedit aut si quodam ratio. Dicitur ergo primo quod iter omnes alias questiones motas una est difficilior ad considerandum per efficaciam rationis ad utramque partem in qua etiam ueritatem cognoscere est maxime necessarium. quia ex hoc dependet iudicium de substantiis rerum. Est ergo questio ista utrum unum et ens sint substantie rerum ita scilicet quod neutrum eorum oporteat attribueri alicui alteri nature que quasi innotetur unitate et entitate sed potius ipsa unitas et esse rei sit eius substantia uel e contrario oportet inquirere quid sit illud cui conuenit esse unum uel ens quasi quedam

alla natura subiecta entitati et unitati. Deo
 cu dicit. Nii naq; rē. pōit opiniōes ad utrā
 q; partē et dicit q; p̄hor quidā opinati s̄ nāz
 rez se h̄re uno mō quidā alio. P̄to enī r̄ pic
 tagorici nō pofuerūt q; unū r̄ es adnērent
 alicui nē s̄ unū et ens eēt nā rez q; hoc ipz
 qd̄ eēt et vnitas sit sbā rez. Alii v̄o phy de
 nālib; loq̄ntes attribuerūt unū et es aliqb;
 aliis nūis sic Emp. reducit unū ad aliqd̄ no
 ti^o qd̄ dicebāt eē unū et es. Et h̄ v̄f eēt amō
 q; ē cā vnitatis oib;. Alii v̄o p̄hi nāles attri
 buerūt qb̄sdā cāis et r̄aribus sine ponerent
 unū p̄ncipiū ut ignē vel aerē sine et ponerēt
 plura p̄ncipia. Cū enī ponerēt p̄ncipia rez
 mālia esse sbās rez oportebat q; in unoquo
 q; corū cōstituerent unitatē et entitatē
 rerum ita q; quicquid aliquis poneret esse
 principium ex p̄nti opinaretur q; per illud
 attribuitur omnibus esse et unum sine pone
 ret unum principium sine plura. Deinde
 cum dicit Accidit autem r̄ cetera. Ponit ra
 tiones ad utraq; partē et primo ponit
 rationes pro opinione Platonis et p̄cta
 gore. Secundo ponit rationes in contrari
 um pro opinione naturalū ibi. At vero fient
 rē. Circa primū utitur tali diuisiōe necesse
 est ponē q; nel ipsū unū et es seperatum sit
 quedam sbā uel non. Si dicatur q; nō est ali
 qua substantia que sit unum et ens sequun
 tur duo inconuenientia quorum primū
 est q; unum et ens sunt maxime uniuersalia
 inter omnia. Si igitur unum et ens non
 sunt seperata quasi ipsum unum aut ens sit
 substantia quedam sic sequitur q; nullus
 uniuersale sit seperatum. Et ita sequitur q;
 nihil erit in rebus nisi singularia quōd nō
 tur eē inconueniens vt i superioribus que
 stionibus habitum est. aliud inconueniens
 est quia numerus non est aliud q; unita
 tes. Ex unitatibus enim componitur nume
 rus vnitas enim nihil aliud est q; ipsū unū
 Si igitur ipsum unum non sit seperatum
 quasi substantia per se existens sequetur q;
 numerus non erat quadam natura seperata
 ab his que sunt in materia. Quod potest pro
 bari esse inconueniens secundum ea que
 dicta sunt in superioribus. Sic ergo non po
 test dici q; unum et ens non sit aliqua substā
 tia per se existens. Si ergo detur alia pars
 diuisionis. s. q; aliquid sit ipsum unum et
 ens seperatum existens. Necesse est q; ipsū
 sit substantia omnium eorum de quibus dici
 tur unum et ens. Omne enim seperatum exi
 stens quod de plurib; predicatur ē substātia
 eorum de quib; predicatur. Sed nihil aliud
 p̄dicatur ita v̄f de omnibus sicut unum et

ens ergo unum et ens erit substantia omni
 um. Deinde cum dicit. Si uero non erit
 aliquis rē. Obicit ad partē contrariam
 et ponit duas rationes quarum secunda inci
 pit ibi. Amplius si indiuisibile rē. Circa p̄
 mum duo facit. Primo ponit rationem. Se
 cundo ostendit quomodo ex ratione induc
 ta questio redditur difficilis ibi. Vtrobiz
 autēz difficile rē. Est ergo prima ratio talis
 Si est aliquid quod est ipsum ens. et ipsum
 unum quasi seperatum existens oportebit di
 cere. q; id ipsum sit unum quod ens. Sed
 quicquid est diuersum ab ente non est. ergo
 sequetur secundum rationem Permenidis
 q; quicquid est preter unum sit non ens. Et
 ita necesse erit omnia esse unum: quia non
 poterit poni q; id quod est diuersum ab uno
 quod est per se seperatum sit aliquid ens.
 Deinde cuz dicit Vtrobiz uero difficile
 rē. Ostendit quomodo ista ratio difficulta
 tem facit in opinione Platonis ponentis nu
 merum esse substantiam rerum et dicit q; ex
 parte utraq; sequitur difficultas contra cum
 siue dicatur q; ipsum unum seperatum sit sub
 stantia quedam sine q; non sit. Quodcumq;
 enīz horū ponatur uidet ipossibile esse q; nu
 merus sit substantia rerum: quia si ponatur
 q; unum non sit substantia dictum est prius
 q; numerus non potest poni substantia. Si
 autem ipsum unum fuerit substantia oport
 et q; eadem dubitatio ponatur circa unum
 et ens aut preter ipsum. Vnde quod est sep
 atū per se existens est aliud aliq̄d unū aut
 nō. Et si quidez non sit aliq̄d aliud unum
 non erit iam multitudo sicut Permenides
 dicebat. Si ar̄ sit aliq̄d aliud unum oport
 tebit quod illud aliud unū cū n̄ sit hoc ipsum
 quod est unum q; sit materialiter ex aliquo
 quod est preter ipsum unum et per conse
 quens preter ens. Et sic necesse ē ut illud ali
 ud ex quo sit aliquid secundum unum non
 sit ens. Et sic ex ipso uno q; est preter ipsum
 unum non potest constitui multitudo in en
 tibus: quia omnia entia aut sunt unum aut
 multa quorum vnūquodq; est unum.
 Hoc autem unum est materialiter ex eo q;
 non est unum nec ens. Deinde cum di
 cit. Amplius si indiuisibile r̄ cetera. Ponit
 secundam rationem. Et circa hoc tria fa
 cit. Primo ponit rationem. Secundo sol
 uit eam ibi. Sed quoniam hoc speculatur
 Tertio ostendit ad hęc difficultates remanere
 ibi. Sed quomodo ex uno tali qui r̄ cetera.
 Dicit ergo primo q; si ipsum unum sepera
 tum sit indiuisibile sequitur secundum hoc
 aliud quod supponebat Jeno. q; nihil sit.

Supponebat enim Zeno quod illud quod additum non facit maius et ablatum non facit minus non est aliquid existens. Sed si supponitur ac si idem sit est quod magnitudo. Quatum enim est aliquid quod non est magnitudo illud. Si quod additum non facit maius et subtractum non facit minus. Sic ergo si omne esset magnitudo sequeretur quod illud quod non facit maius et minus additum et subtractum non sit. Et adhuc perfectum si aliquid uellet habere uerificari oportebit quod omne ens sit magnitudo corporalis. Corpus enim secundum quatuor dimensionem additum et subtractum facit maius et minus. Alie uero magnitudines ut superficies et linea secundum aliquam dimensionem addite facerent maius. Secundum autem aliquam non. Linea enim addita linee secundum longitudinem facit maius non autem secundum latitudinem. Superficies autem addita superficierum facit quidem maius secundum latitudinem et longitudinem sed non secundum profunditatem. Punctus autem et unitas nullo modo faciunt maius uel minus. Sic ergo secundum principium Zenonis sequeretur quod punctus et unitas sit omnino non entia corpus aut omnino esset superficies et linea quodammodo entia quodammodo non entia. Deinde cum dicitur. Sed quoniam huiusmodi speculatur. Soluitur proposita ratione. Et dicitur quod Zeno. proponendo tale principium speculatur honorose. i. ruditer et grosse ita quod scilicet ipsum non contingit aliquid esse indiuisibile quod aliquid rationis predicte rationem det et si non sit ad rem sit in ad hominem. Dicimus in quod unitas et si additum alteri non faciat maius facit tamen plus. Et hoc sufficit ad rationem entis quod faciat maius in continuis et plus in discretis. Deinde cum dicitur. Sed quomodo ex uno tali ratio. Ostendit difficultatem quod adhuc remanet philosophicis proposita solutione. Et inducit duas difficultates a res quorum prima est quod platonici ponebant quod illud unum indiuisibile non solum est causa numeri quod est pluralitas quodam sed etiam est causa magnitudinis. Et si igitur datur quod unum additur faciat plus quod uidetur sufficere ad hoc quod unum sit causa numeri quomodo poterit esse quod ex tali uno indiuisibili aut ex pluribus talibus fiat magnitudo ut platonici posuerunt. Si uero enim hoc uideretur si aliquis ponat lineam et punctum. Nam unitas est indiuisibilis sicut et punctus. Secundum difficultatem ponit ibi. At uero si quis puta putat et cetera. Et dicit si quis extimet ita quod numerus sit effectus ex uno indiuisibili. et ex alio quo alio quod non sit unum sed participet unum sint quedam materialis natura ut quidam dicunt nihilominus remanet querendum propter quid et per quem modum illud quod

fit ex illo uno formali et alia natura materiali que dicitur non unum quandoque est numerus quandoque autem est magnitudo et precipue si illud non unum materiale sit iniquitas que significatur per magnum et sit eadem natura. Non enim est materia quomodo et hac iniquitate quasi materia et uno formali fiant magnitudines neque etiam quomodo ex aliquo numero formali et hac iniquitate quasi materiali fiant magnitudines ponebant enim platonici quod ex primo uno et ex prima dualitate fiebat numerus ex quo numero et aliqua iniquitate materiali fiebat magnitudo. Huius autem dubitationis solutio ab aristotele in sequentibus traditur. Quod enim sit aliquid separatum quod sit ipsum unum et ens infra in. xii. probabit ostendens unitatem finis principii omnino separati quod tamen non est substantia omnium eorum que sunt unum: sicut platonici. putabant sed est omnibus unitatis causa et principium. Unum autem secundum quod dicitur aliis rebus dicitur dupliciter. Uno modo secundum quod uertitur cum esse et sic unaqueque res est una per suam essentiam ut infra in quod probabit nec aliquid addit unum. sed est nisi solam rationem indiuisibilem. Alio modo dicitur unum secundum quod significat rationem prime mensure uel simpliciter uel in aliquo genere. Et hoc quidem si sit simpliciter minimum et indiuisibile indiuisibile autem est unum quod est principium et mensura numeri. Si autem non sit simpliciter unum et indiuisibile sed secundum partem erit unum et mensura ut as in ponderibus et dies in mensuris et mensura pedalis in lineis et ex tali uno nihil prohibet componi magnitudinem et hoc determinabit in. x. huius. Sed quia platonici extimauerunt idem esse unum quod est principium numeri et quod conuertitur cum ente ideo posuerunt unum quod est principium numeri esse substantiam cuiuslibet rei. Et per consequens numerum in quantum ex pluribus substantiis principium rerum compositarum subsistit uel existat. Hanc autem rationem diffusius tractabit in. xii. et. xiii.

De unum autem

habita dubitatio ratio. Postquam philosophus inquisiuit utrum unum et esset sint substantia reorum. hic ingreditur utrum numerus et magnitudo sit substantia reorum. Et circa hoc tria facit. primo mouet dubitationem. Secundo obicit pro una parte ibi. Nam si non sunt ratio. Tertio obicit ad contrariam ibi. At uero si quidem hoc confessum est et cetera. Dicit ergo primo quod dubitatio habita id est prius ad premissam est utrum numeri et magnitudines. scilicet corpora et superficies et termini eorum ut puncta sint

aliqua substantia vel a rebus separe vel et sint substantia ipsorum sensibiliu aut non. Dicit autem hanc dubitationem esse hanc ad primam. quia in prima missa dubitatione querebat. utrum unum sit substantia rebus. Unum autem est principium numeri. Numerus autem vel est substantia magnitudinis sic et punctum quod est principium magnitudinis nihil aliud vel quod unitas positionem habens et linea dualitas positionem habens. Prima autem superficies invariabilis positionem habens composita autem quaternaria positionem habens. Deinde cum dicitur. Nam si non sunt res. Obicit ad ostendendum quod predicta sint substantia rebus. Et est hoc. d. f. p. obicit ad ostendendum quod predicta sunt substantia rebus. ostendit quomodo philosophi precedenti secuti fuerunt rationes scilicet in se ipsis quod multi circa hunc duo facit. Primum enim obicit ad ostendendum quod corpus sit substantia rebus. Secundo quod multo magis alia ibi. At vero corpus res. Dicit ergo primo quod si predicta non sunt substantia quodam fugiet a nobis quod sit substantia ens et quod sunt substantia entium. Manifestum est enim quod passiones et motus et rationes et dispositiones seu ordines et orationes secundum quod voce profertur prout ponitur in genere quantitatis non videtur alicuius significare substantiam. quia omnia huiusmodi videtur dici de aliquo subiecto et nihil eorum significare hoc aliquid. id est aliquid absolutum et per se subsistens. Et hoc specialiter manifestum est in primis que non dicuntur absolute sed eorum ratio in quodam relatione consistit inter omnia vero quod maxime videntur significare substantiam sunt ignis et terra et aqua ex quibus substantialiter componuntur mixta. Pretermittitur autem aer quia minus est sensibilis. Unde aliqui opinati sunt aereis nihil esse. In his autem corporibus inveniunt quedam dispositiones. scilicet calor et frigus et alie huiusmodi passiones vel passibiles qualitates que non sunt substantia secundum predicta. Unde relinquuntur quod solum corpus sit substantia. Deinde cum dicitur. At vero corpus res procedit ulterius ad alia que videtur et magis esse substantia quam corpus et dicitur quod corpus videtur minus esse substantia quam superficies et superficies minus quam linea et linea minus quam punctus aut unitas. Et hoc probat per duo media quorum unum est quia id per quod aliquid diffinitur videtur esse substantia eius. Nam diffinitio significat substantiam. Sed corpus diffinitur per superficiem et superficies per lineam et linea per punctum et punctus per unitatem quia dicuntur quod punctus est unitas positionem habens ergo superficies est substantia corporis: et sic de aliis. Secundam medium est quia cum substantia sit primum in entibus illud quod est primum prius videtur esse magis substantia sed superficies naturaliter

por est corpus: quia superficies per se est sine corpore non autem corpus sine superficie ergo superficies est magis substantia quam corpus. Et idem per Aristoteli dicitur aliter in primo ordine. Deinde cum dicitur per quod multi quod est res. Ostendit quomodo philosophi precedenti secuti fuerunt predictas rationes et dicitur quod per predictas rationes multi autem in quorum philosophorum et maxime illi qui fuerunt priores nihil opinabantur esse ens et substantiam nisi corpus. Sicut vero alia esse quodam accidentia corporis. Et idem est quod quoniam volebant inquirere in principia entium in quibus principia corporum ut sunt in primo circa opinioniones antiquorum naturalium hinc est. Alii vero posteriores philosophi qui reputabant sapientiores predictis philosophis qui aliter attigentes ad principia rerum. scilicet pythagorici et platonici opinati sunt numeros esse rerum substantiam in quantum. scilicet numeri componuntur ex unitatibus. Unde videtur esse una substantia rerum. Sic ergo videtur secundum premissas rationes et philosophorum opinioniones quod si predicta non sunt substantia rerum. scilicet numeri et linee et superficies et corpora nihil erit ens. Non est enim dignum ut si ista non sunt entia quod accidentia eorum entia nocentur. Deinde cum dicitur. At vero si hoc quidem res. Obicit in primum et ponit quatuor rationes quarum prima talis est. Si quis confitetur quod longitudo et puncta sunt magis substantia quam corpora sequetur quod si huiusmodi non sunt substantia et corpora non sunt substantia et per consequens nihil erit substantia quia accidentia corporum non sunt substantia ut dictum est. Sed puncta et linea et superficies non sunt substantia. Hoc enim oportet aliquorum corporum esse terminos. Nam punctus est terminus linee et linea superficies ei et superficies corporis. Non autem videtur qualium corporum sint ille superficies que sunt substantia vel linee vel puncta. Manifestum enim est quod linee et superficies seu sibi ipsum corporum non sunt substantia. Variantur enim per modum aliorum accidentium circa idem subiectum. Sequitur ergo quod nihil erit substantia. Secundam rationem ponit ibi. Amplius autem hominibus. res que talis est. Omnia predicta videntur esse quedam corporis dimensiones vel secundum longitudinem ut superficies vel secundum profunditatem ut corpus vel secundum longitudinem ut linea. Sed dimensiones corporum non sunt substantia ergo huiusmodi non sunt substantia. Tertiam rationem ponit ibi. Sed hoc autem similiter in est cetera que talis est. In corpore solido simili modo inest scilicet potentialiter quilibet figura que potest protrahi ex illo solido per aliquam

diuisione. Sz mā; ē q̄ i quōdā magno lapi
de nodū secto n̄ i ē. Mercuri⁹. i. figura mer
curii i actu sz solū i pō g. sit in cubo. i. i cor
pore bñte ser superficies q̄drata nō iest medi
etas cubi. q̄ ē q̄dā alia figura actu sz h. mō
ē actu q̄n iā cubus diuidit i duas medietates
Et qa ois p̄ctio noue figure i solido exciso
fit sc̄m aliq̄ superficie q̄ iminat figurā māi
festū ē q̄ nec ēt superficies talis erit i corpe in
actu sz solū i pō qa si q̄cūq̄ superficies p̄ter ex
teriore essent i actu i corpe solido pari rōe
ē t̄ actu superficies q̄ iminat figuram medie
tatis. Qd aut dictū ē de superficie intelligendū
ē i linea p̄cto et vnitare. Hoc eni sc̄tinuō
non sunt in actu nisi solum q̄tuz ad illa que
determinant p̄tinuum que manifestum est n̄
esse substantiam corporis. Alie uero super
ficies uel linee non possunt esse corporis sub
stantie quia non sunt actu in ipso. substantia
autem actu est in eo cuius est substantia. Vn
de concludit q̄ inter omnia maxime uidet
esse substantia corpus. Superficies autem
et linee magis uidentur esse substantia quā
corpus. Hoc autem si non sunt entia in ac
tu nec sunt aliquę substantie uidetur effuge
re cognitionem nostram. quid sitens et que
sit rerum substantia. Quartam rationem pon
it ibi Nam cum dicta r̄. Et primo ponit
īpsam. r̄. manifestat eam in quodam simili
ibi. Similiter autem se habet r̄. Dicit er
go primo q̄ cum dictis incōuenientibus ali
a etiam irrationabilia accidunt ex parte ge
nerationis et corruptionis ponentibus line
as et superficies esse substantias rerum. Om
nis enim substantia que prius non fuit et po
stea est aut prius fuit et postea non est uide
tur hoc pati generatione et corruptione.
Et hoc manifeste apparet in omnibus his
que per motum causantur. Puncta autem
et linee et superficies quandoq̄ quidem sūt
quandoq̄ uero non sunt et tamen non gene
rantur nec corrumpuntur ergo nec sūt sub
stantie. Probat autē utriq̄ suppositorū pri
mo q̄dem q̄ quādoq̄ sint et quandoq̄ nō sit
Cōuenit eni corpora prius diuisa copulari
in unum aut prius copulata diuidi. Quādo
autem corpora primum diuisa copulan
tur fit una superficies duorum corporum:
quia partes corporis continui copulantur
ad unum communem terminum qui est sup
ficies una. Quādo uero corpus unum di
uiditur in duo efficiuntur due superficies.
Quia non potest dici q̄ quando corpora
duo componuntur q̄ due superficies eorū
maneant sz utraq̄ corrumpuntur. i. desinit es
se. Sicut q̄ corpora diuiduntur sc̄ipiūt esse de

nouo due superficies pri⁹ nō existētes. Nō
enī p̄t dici q̄ superficies q̄ ē indiuisibilis sc̄z
p̄funditate diuidatur i superficies duas sc̄m
p̄funditate aut linea q̄ est indiuisibilis secun
dum latitudinem diuidatur secundum latitu
dinem aut punctum quod est omnino indiui
sibile quocūq̄ modo diuidatur. Et sic p̄
q̄ ex uno non possunt fieri duo in uia diuisi
onis. Nec ex duobus predictorū potest fi
eri unum in uia cōpōnis. Vnde relinqui
tur q̄ puncta et linee et superficies quando
q̄ esse incipiant et quandoq̄ esse deficient.
Consequenter probat secundum q̄ suppo
nebatur. s. q̄ ista non generantur nec cor
rumpuntur. Omne enim quod generatur et
aliquo generatur. Et omne quod corrup
tū in aliquid corrumpitur sicut in mare
riam. Sed non dare aliquam materiam et
qua ista generentur et in qua corrumpantur
propter eorum simplicitatem ergo non ge
nerantur nec corrumpuntur. Deinde cū
dicit. Similiter autem se habet r̄. Manife
stat p̄dictā rōe i sili. Ita ei; se h̄z nunc in tē
pore sicut punctus in linea. Nunc autem
non uidetur generari et corrumpi quia si
generaretur uel corrumpetur oporteret
q̄ generatio et corruptio ipsius mensura
rentur aliquo tempore uel instanti. Et sic
mensura ipsius nunc esset uel aliud nunc
in infinitum uel tempus quod est impossibi
le. Et licet nunc non generetur et corrup
tū tamen uidetur semper esse aliud et ali
ud nunc non quidem quod differant secun
dum substantiam sed secundum esse quia
substantia ipsius nunc respondet subiecto
mobili. Variatio autem ipsius nunc secun
dum esse ridet uariationi motus ut ostendi
tur in quarto phisicorum. Similiter ergo
uidetur se habere de puncto in comparati
one ad lineam et de linea in comparatione
ad superficiem et superficie in comparatio
ne ad corpus scilicet q̄ non corrumpantur
nec generentur et tamen aliqua variatio
attendatur circa huiusmodi. Eadem enim
ratio est de omnibus his. Omnia enim hu
iusmodi similiter sunt termini secundum q̄
in extremo considerantur uel diuisione secun
dum q̄ sunt in medio. Vnde sicut se unum de
fluum motus variatur nunc secundum esse
licet maneat idem secundum substantiam
propter idēp̄tatem mobilis ita etiam
uariatur punctus nec fit aliud et aliud pro
pter diuisionem linee licet non corrumpa
tur nec generetur simpliciter. Et eadem ra
tio est de aliis. Hanc autem questionē phs
pertractat in. xiii. et. xiiii. Et ueritas que
e iiii

tionis huius est qd huiusmodi mathematica
nō sūt sē reꝝ s; sūt accidētia supuēntia sub
stāntiis. Deceptio at̄ q̄ntū ad magnitudines p
uenit et h^o qd nō distinguit de corpore scōꝝ qd ē i
gñe sē et scōꝝ qd ē i gñe q̄ntitatis. In g^o e. n
libē ē secūdu qd pponit et mā et forma quaz
psequunt̄ dimēsiōes i mā corpali. Ipse at̄ di
mēsiōes pertinet̄ ad gen^o q̄ntitatis qd nō sūt
substante s; accidētia qbus subicit̄ sbā cō
posita et mā et forma sicut et sup̄dictū ē qd d
ceptio ponētū nūōs eē sbās reꝝ pueniebat
et hoc qd nō distinguit̄ iter unū qd ē pncipi
um unū et unū qd uertit̄ cū ente.

omnino uero

dubitabit aliquis rē. Postq̄ p̄h
quisiuit utꝝ mathematica sūt p̄
cipia rerū sensibiliū hic ingrit utꝝ supra ma
thematica sūt aliq̄ alia p̄cipia pura qd dicunt̄
spēs qd sūt substantie et p̄cipia hoꝝ sensibiliū
Et rē h^o tria facit p̄mo mouet dubitatioem
Secūdo iducit rationē ad unā partem ibi.
Nō si oio. 3° obicit ad p̄e p̄ria ibi. At̄ x^o si
p̄oim^o rē. Dic̄ g^o primo qd supposito qd ma
thematica nō sūt p̄cipia rerū sensibiliū et
eorū substantia vltēri^o aliq̄s dubitabit qd ē rō
q̄ p̄ter sbās sensibiles et p̄ter mathematica qd
sūt media iter sensibilia et spēs oꝝ itēꝝ ponē
tertū genus. s. ipsas species. i. ydeas uel for
mas seperatas. Deinde cum dicit. Nam
et si omnino rē. Obicit ad unam partem
Et uidetur h esse ratio quare oporteat spe
ties ponere preter sensibilia et mathematica
quia mathematica a presentibus id est a sen
sibilibus que i p̄spectu sunt differunt quidē
in aliquo quia mathematica abstrahunt a
materia sensibili non tamen differunt in hoc
sed magis conueniunt quia sicut in sensibi
libus inueniuntur plura numero differentia
eiusdem speciei utpote plures homines aut
p̄les eḡ ita ē i mathematicis inuēit̄ p̄ta nūō
dria eiusdē spēi puta p̄les triāguli eglateri r
plures linee equales. Et si ita ē sequitur qd
sicut principia sensibiliū non sunt determi
nata secundum numerum s; secūdu spēm
ita ē a sūt i mediis. i. i mathematicis. i. Ma
nifestum ē enī qd i sensibilibus propter h^o qd
sūt plura indiuidua unū spēi sensibilia princi
pia sensibiliū non sunt determinata nume
ro sed specie nisi forte accipiantur principia
propria huius indiuidui que sunt et i nūō de
terminata et indiuidua. Et ponit exēplū;
i uocib^o. Manifestū ē enī qd uocis s̄tare lit
tere sunt principia non tamen sunt aliquo
numero determinata et indiuidua lit
terarum. Sed solum secundum speciem sunt

determinate littere secūdu aliquē nūer q̄ntū
alie sūt uocales et alie p̄sonātes. S; h deter
minatio ē secūdu spēm nō secūdu nūer. Nō
enī unū solū est a s; mltā et sic de aliis litteris
S; si accipiant̄ be s̄re qd sūt principia huius
determinatae sillabe uel dictōis aut ordōis sic
sūt determinate nūō. Et eadē rōe cū sūt mltā
mathematica nūō differentia i una spē non
poterunt esse mathematica principia mathe
maticorum determinata numero sed deter
minata specie solum. Puta si dicamus qd p̄
cipia trianguloꝝ sūt tria latera et tres āguli
S; hec determinatio ē secūdu spēs. Cōtingit
enī qd s; eoz i infinitū multiplicari. Si igit̄
tur nihil esset preter sensibilia et mathema
tica sequeretur qd substantia speciei non eēt
una secundum numerum et qd principia en
tium non essent determinate in aliquo nume
ro sed erunt determinata solum secundū
speciem. Si ergo est necessarium qd sūt de
terminata secundum numerum alioquin cō
tingeret esse principia rerum infinita nume
ro sequitur qd necesse sit spes esse preter
mathematica et sensibilia. Et hoc est qd pla
tonici uolunt dicere et qd sequitur ex necessi
tate ad positiones eorum qd sit in singulari
um substantia species aliquid unum cui non
conueniat aliquid secundum accidens. Nō
mini enim indiuiduo conuenit aliquid secū
du accidens. s. album uel nigrum sed ho
mini seperato qui est species secundum plato
nicos nihil conuenit per accidens. sed so
lum quod pertinet ad rationem speciei. Et
quāuis hoc dicere intendant non tamen be
ne dearticulant id est non bene distinguunt.
Deinde cum dicit. At uero si ponimus
rē. Obicit in contrarium et dicit qd si pon
mus species seperatas esse et qd principia re
rum non sūt solum determinata specie. sed
etiam numero quedam inconuenientia se
quuntur que superius in quadam questione
sunt tacta. Hanc autem dubitationem p̄h
determinat. xii^o. et. xiiii^o. huius libri. Et ue
ritas hui^o dubitatiois est qd sic mathematica
non sūt preter sensibilia ita nec species
rerum seperate preter mathematica et sen
sibilia. Principia autem rerum efficiētia
et mouentia sūt quidem determinata nume
ro sed principia rerum formalia quo
rum sūt multa indiuidua unius speciei
non sūt determinata numero sed solum
specie.

Is autem a

sic ē q̄ntē rē. Postq̄ p̄h quisit̄ qd
si principia hic igit̄ quō sūt. Et p̄

utrum sint in potentia vel in actu. 2.º utrum sit uni-
 versalia vel singularia ibi. Et utrum uniuersa-
 lia 2c. Circa primuz tria facit primo monet
 dubitationem. 2.º obicit ad unã partẽ ibi. Nã
 si aliter 2c. 3.º obicit i contrariũ ibi. Si nõ pote-
 state 2c. Querit ergo primo utrum prima pnci-
 pia sint i potẽtia vel aliquo mō alio. i. i actu
 Et h dubitatio iducitur pp antiquos nãles q
 ponebãt sola pncipia mãlia q sũt i potentia.
 Non ci at ponẽtes spẽs qĩ pncipia formalia
 ponebãt eas eẽ in actu. Deide cũ dic. Nã
 si aliter 2c. Probat q pncipia sit i potẽtia.
 Si eĩz eẽt alit. f. i actu sequerẽt q aliqd eẽt
 pns pncipiis. Potẽtia eĩz actu por e. Qd p3
 et hoc q prius est. a. quo nõ dũertitur oĩa
 essendi. Sequitur autem si est q possit esse.
 Non autem ex necessitate sequitur si e possi-
 bile q sit actu. Hoc autem est inconueniens
 q aliquid sit prius primo pncipio. ergo im-
 possibile q primum pncipium sit aliter q
 in potẽtia. Deide cũ dicit. Si nõ i potẽte
 2c. Obicit iu contrarium: quia si pncipia rez
 sint i potẽtia. sequitur q nihil sit entiu i actu
 Nã illud qd e possibile esse nõdũ est ens. Et
 hoc. pbat p hoc q id qd sit n e ens. Qd. n. e
 n. sit. s3 nihil sit nihil qd possibile e esse. ergo
 omne quod e possibile esse e n eẽ. Si igit. pnci-
 pia sit tm i potẽtia erũt non entia. Si autẽ
 pncipia non sint nec effectũ sunt. Sequit g.
 q trigit nihil esse in eĩtibz. Et dclũ sit epy-
 logado q secundũ pdicta necessariũ e dubi-
 tare de pncipiis. ppter premissas rões. Nec
 aut qd determinabitur i. ix. huius. ubi ondet
 q actũ simpliciter por potẽtia. s3 potẽtia est
 prior actu tpre i eo q mouetur de potẽtia ad
 actum. Et sic o3 pnum pncipium esse i actu
 et n i potẽtia. vt ostẽdit i. xii. huius. Dei
 de cũ dicit. Est utrum uniuersalia sint 2c. Inq-
 rit utrum pncipia sint per modum uniuersa-
 lium aut per modum singulariu. Et circa h.
 tria facit. Primo proponit dubitationẽ. Se-
 cũdo obicit ad unam partem ibi. Nam si uni-
 versalia 2c. Tercio obicit ad aliaz ibi. Si at
 nõ uniuersalia 2c. Est ergo dubitatio utrum
 pncipia sint uniuersalia uel existãt per modũ
 quorundam singularium. Deide cũ dicit.
 Nã si uniuersalia 2c. Probat q pncipia nõ
 sũt uniuersalia tali rõe. Nullũ eẽ iter pdicatu
 d mltis significat hoc aliqd. s3 significat tale
 siue quale. non quidem secundũ qualitatem
 accidẽtalem. s3 secundũ qualitatem substan-
 tialẽ. Est enim quedam substantialis quali-
 tas. ut infra in. vi. huius dicitur. Et ratio
 huius est: quia hoc aliqd dicit secundũ q i se
 subsistit. Qd aut i se subsistit non potest esse
 i multis ens. quod est de ratione communis.

Quod eĩz i multis est n e i se subsistẽs nisi et
 ipm eẽt multa qd est 3 rões cõis. Nã p mune
 est qd e unũ i mltis. Sic igit p3 q nullũ p m-
 niũ significat hoc aliqd s3 significat formã
 i multis exẽtem. Addit autem minorem. f. q
 substantia significat hoc aliquid. Et hoc qd
 uerum est quãtum ad primas substantias que
 maxime et proprie substantie dicuntur ut ha-
 betur i predicamẽtis. Quisq. mōi at substantie
 sũt i se subsistẽtes. Reliquit g. q pncipia si sũt
 uniuersalia n sunt substantie. Et ita uel substã-
 tiar n erũt aliq pncipia l oportebit dfe q n
 sit sũt sic substantiar pncipia. S3 quia aliqs
 possẽt pcedere q aliqd cõe cõiter predicatuz
 significet hoc aliquid psequẽter cũ dicit. s3 si
 hoc 2c. ostendit quod incõueniẽs et h.º seqt
 Si enim id quod p muniter predicatur sit h.
 aliquid. sequerẽt q omne id de quo illud cõ-
 mune predicatur sit hoc aliquid. quod est cõ-
 mune. Sed planuz est q de Soera. predicat
 et homõ 2 aial quoz utrunq. f. homo 2 aial
 est qdãdam p mune predicatum. Vñ si omne
 p mune predicatum sit hoc aliquid. sequitur
 q Sor. sit tria. hoc aliquid: quia Sor. est
 Sor. quod est hoc aliquid. Ipse etiam e ho-
 mo quod est secundũ pdicta hoc aliquid
 Ipse etiam est al qd similiter est hoc aliqd.
 Et it ergo tria hoc aliquid. Et ulterius seq-
 tur q sit tria animalia. Nã animal p edicat
 de se ipõ et de homine et d Sor. Cum ergo
 hoc sit incõueniẽs. incõueniens e q aliquid
 cõiter predicatum sit h.º aliquid. Nec igit sũt
 incõuenientia que sequũtur si uniuersalia sit
 pncipia. Deinde cum dicit. Si autem re-
 rum uniuersalia 2c. Obicit in contrariũ. Et
 enim oẽs sciẽtie sint uniuersales n sũt singu-
 larium s3 uniuersaliũ. Si igitur aliqua prin-
 cipia nõ sint uniuersalia. sed singularia non
 erunt scibilia secundũ se ipa. Si ergo d eis
 debet aliqua sciẽtia haberi oportebit eẽ aliq
 priora pncipia q sunt uniuersalia. Sic igitur
 o3 prima pncipia eẽ uniuersalia ad h.º q scia
 habeatur de rebus: quia ignoratis pnci-
 piis necesse est alia ignorare. Nec at questio
 determinatur in. vi. huius ubi ostendetur q
 uniuersalia nõ sunt substantie nec pncipia re-
 rũ. Non at ppter h sequitur q si pncipia et
 substantie rez sint singularia q eoz nõ possit
 esse scientia. tũ quia rez mãles et si sint singl
 subsistẽtes sunt tamen etiam itelligibiles. tũ
 etiam qa d singularibus e scia secundũ uniuersa-
 sales eoz rationes p intellectuz apprehẽsas.
 Manifestũ est eĩ: q hõmen hõ sũt eẽ ho-
 minẽ et n sũt nõ esse hoiez. ergo p3 q eẽ ho-
 minẽ et n eẽ hoiez n sit unũ secundũ idẽm. 2 p3
 ppositũ q hõ et n homo diuersa significat

magis 4. li.

Est scia quedā

2c. In precedenti libro p̄ba disputa-
tione processit de illis que debent
in hac scientia considerari. hic incipit procedē
demonstrative determinādo veritatē questionū
p̄ba motarū et disputatarū. fuit autē in p̄cedenti
libro disputatū tam de his que p̄tinēt ad mo-
dū huius scientie. s. ad que se extendit h̄ scientie
consideratio q̄ est de his que sub p̄sideratōe h̄
scientie cadūt. Et quia p̄ba oī cognoscere mōm
scientie q̄ procedē in scientia ad ea p̄siderada d̄
q̄b̄ est scientia ut in secūdo libro dictū ē. iō d̄m
d̄ h̄ p̄ba i duos. Pr̄mo dicit de q̄b̄ est p̄sidera-
tione h̄ scientie. Secūdo dicit de reb̄ q̄ sub p̄sidera-
tione h̄ scientie cadūt. in quito li. ibi. Principium
d̄ aliud qd̄ est 2c. Pr̄ba i duos. p̄mo subiectū
stabilit huius scientie. secūdo p̄cedit ad solvendū q̄
stiles motas libro p̄cedenti d̄ p̄sideratōe h̄
scientie ibi. Qd̄ autē d̄ multipliciter. Circa primū
tria facit. p̄mo sup̄ponit aliquā scientiā cui sub-
iectur sit ēs. 2. ostēdit q̄ ista nō ē aliqua p̄ficien-
tariū scientiarū ibi. Nec autē nec una 2c. tertio
ostēdit q̄ hec ē scia que p̄manibus habetur
ibi. Qm̄ autē principū 2c. Quia eīz scia nō
solū d̄ speculari subiectū 2c. et subiecto p̄ se
accidētia. iō dicit primo q̄ ē quedā scia que
specularur ens secundū q̄ ens. Ens eīz ē s̄c
subiectum et specularur ea q̄ insunt enti per
se. i. entis per se accidētia. Dicit autem secū-
dū q̄ est ens quia scientie alie que sunt d̄ en-
tibus particularibus considerant quidem de
ente cum omnia subiecta scientiarū sint entia
Non tamē considerant ens secundū q̄ ēs. s̄
secūdū q̄ ē huiusmōi ens. s. vel numer⁹ l̄ li-
nea vel ignis aut aliqd̄ huiusmōi. Dicit et
q̄ huic insunt p̄ se et n̄ simpl̄ q̄ huic insunt ad
significādū q̄ ad scientiā non p̄tinēt p̄side-
rare de his que per accidens insunt subiecto
suo. s̄ solū d̄ his que per se insunt. Beome-
tra enim nō p̄siderat d̄ triāgulo utri sit cūpus
vel ligneus s̄ solū p̄siderat ip̄s absolute secun-
dū q̄ h̄t tres āgulos equales 2c. Sic igitur
huiusmodi scientia cuius est ēs subiectum nō
oīz q̄ considerat et de omnib⁹ que insunt enti p̄
accidēs quia sic p̄sideraret accidētia q̄sita in
oibus scientiis. cum omnia accidentia insint
alicui enti. non tamē secundū q̄ ēs. Que
enim sunt per se accidentia inferioris. p̄ acci-
dēs se habēt ad sup̄i⁹ sicut p̄ se accōtia hōis
non sunt per se accidētia animalis. Necessi-
tas autem huius scientie que specularur ens
et per se accidentia entis ex hoc apparet: quia
huiusmodi non debent ignota remanere cū
ex eis aliorum dependeat cognitio sicut et
cognitione communium dependet cognitio

rerum p̄pariarum. Hoc autem 2c. Nec ostē-
dit q̄ ista scientia non sit aliqua particularis
scientiarum tali ratione. Nulla scientia par-
ticularis considerat ens univēsale iquātum
huiusmōi. s̄ solū aliquā p̄tem ēis d̄ivisā ab
aliis. 2c. quā specularur per se accidens sicut
scientie mathematice aliquod ens specularur
s. ens quantum scientia autem p̄manis
p̄siderat univēsale ens secundū q̄ ens ergo
non est eadem alicui scientiarū particularium

Qm̄ autē principia 2c. Nec ostēdit q̄ ista
scia q̄ p̄manib⁹ h̄etur habet ens p̄ subiecto
tali rōe. Omne principium est per se principium
et causa alicuius nature. s̄ nos querimus p̄ci-
ma rerum principia et altissimas causas sicut i
primo dictum est. ergo sunt p̄ se cā alicuius
nature. s̄ non nisi entis. Qd̄ et hoc p̄s̄ quia
omnes p̄ba elementa querentes secundū q̄
sunt entia. querant huiusmōi principia. s̄ p̄-
ma et altissima. ergo in hac scientia nos q̄ri-
mus principia entis in q̄tū est ens. ergo ens
est subiectum huius scientie: quia quelibet sci-
entia est querens causas p̄prias sui subiecti.

Ens autem 2c. Nec procedit ad solvendū
questiones in precedenti libro motas d̄ p̄sidera-
tione huius scientie. Et dividitur in tres. p̄-
mo solvit questionem qua querebatur utrum
huius scientie esset consideratio de substan-
tiis et accidētib⁹ simul et utri de omnibus
substantiis. Secūdo qua querebatur utri huius
scie esset p̄siderare de omnibus istis q̄ sit unū
et multa: idē et diversis: oppositū p̄riū et hu-
iusmōi ibi. Si igitur ens et unum 2c. 3. solvit
questionem qua querebatur utrum huius sci-
entie esset considerare demonstrationes p̄ci-
pialia ibi. Dicendum est autem utrum huius
2c. Circa primū tria facit. Primo ostē-
dit q̄ huius scientie est considerare tā d̄ sub-
stantiis q̄ de accidētib⁹. secūdo q̄ p̄ci-
paliter de substantiis ibi. Vbiq̄ autē p̄prie
2c. 3. q̄ de omnibus substantiis ibi. Omnia
autē generis. Circa primū utri tali rōe. Que-
cunq̄ cōmuniter unius recipiūt p̄dicationem
licet n̄ univoce s̄ analogice de his p̄dicet
p̄tinēt ad unius scientie p̄siderationem. s̄ ens
h̄ modo predicatur de omnibus entibus et
go omnia etiā p̄tinēt ad p̄siderationē unius
scie que p̄siderat ens in q̄tū est ēs tāz
substantias q̄ accidentia. In hac autem rōe
primo ponit minore. 2. maiorem ibi. Sicut
igitur et sanatio est. tertio conclusionem ibi.

Manifestum igitur 2c. Dicit ergo primo
q̄ ens sine quod est dicitur multipliciter.
Sed sciendum quod aliq̄ id predicatur
d̄ diversis multipliciter q̄nq̄ qd̄ secūdū rōes
oīe eandem. et tunc dicitur de eis univoce

predicari sicutal' de equo et boue. qñq' vo se
cū dū rōes oīo diuersas et tūc dicitur de eis eq
noce predicari sicut canis de sīde r aīali quā
doq' uero secū dū rōes que pī sunt diuersē
et parti n̄ diuersē s; unū diuersē qd' secū dū q'
diuersas hītudines īportāt. una at' ē secū dū
qd' ad unum aliquid et idē īse diuersē hītu
dines referuntur et illud dicitur analogice p̄di
cari. i. p̄portionaliter put unūquodq' secū
dū suā hītudine ad illud unū referri. Itē
sciē dū q' illud unū ad quod diuersē hītu
dines referuntur in analogicis est unū nume
ro et n̄ solum unum ratione sicut est unum il
lud quod per nomen uniuocum designatur.
Et iō dicit q' ens et si dicatur multipliciter
non tamē dicitur equiuoce s; per respectum
ad unum. non quidem ad unum q' sit solum
ratioe unum. s; quod est unum sicut una que
dam natura. Et hoc p; in exemplis īfra posi
tis. Dōit eis primo unum exemplū quādo mul
ta pparatur ad unum sicut ad finem sicut p;
de hoc nomine sanationis uel salubre. Sana
tionum enim non dicitur uniuoce de dieta me
dicina de urina et animali. Nam ratio sani
secundum q' dicitur de dieta consistit in con
seruando sanitatem. Secundum uero q' dicit
tur de medicina in faciendo sanitatem. Pro
ut uero dicitur de urina in quātum est signū
sanitatis. Secundū uero q' dicitur de aīali
rōe ei' est qm̄ est receptiuum uel susceptiuum
sanitatis. Sic igit' omne sanationum uel sanū
dicitur ad sanitatē unaz et eandem. Eadem
enim est sanitas quā at' suscipit urina signi
ficat medicina facit et dieta conseruat. Se
cundo ponit exemplum quando multa pparā
tur ad unum sicut ad pncipium efficiens. Ali
quid enim dicitur medicatiuum quia h; ar
tem medicine sicut medicus peritus. Aliqd
uero q' est bene aptum ad habēdum artem
medicine sic hōes qui sunt dispositi ut d' fa
cili artem medicine acquirant. Ex quo con
tingit q' ingenio proprio quedam medicina
lia operantur. Aliquid uero dicitur medica
tiuum uel medicinale quando eo opus est
ad medicinam sicut instrumenta quibus me
dici utuntur medicinalia dici possunt et etiā
medicīne quibus medici utuntur ad sanan
dum. Et similiter accipi possunt alia que mlt
tipliciter dicuntur sicut et ista. Et sicut est
de predictis ita etiam ens multipliciter di
citur. Sed tamen omne ens dicitur per respe
ctum ad unum primum. Sed hoc primum
non est finis uel efficiens sicut in p̄missis
exemplis secundum subiectum. Alia uero di
cuntur entia uel esse quia per se habent esse
sicut substantie que principaliter et prius entia

dicuntur. Alia uero quia sunt passiones sine
proprietates substantie sicut per se accidentia
uniuersiuusq' substantie. Quedam autem dicit
tur entia quia sunt uia ad substantiam sicut ge
nerationis motus. Alia autem entia dicitur
quia sunt corruptiones substantie. Corrup
tio enim est uia ad non esse sicut gñō uia ad
substantiam. Et quia forma terminatur ad
priuationem sicut gñō ad formam. Sequēter
ip̄e etiam priuationes formarum substantialiū
esse dicitur. Et iterū qualitates uel acciden
tā dicitur entia quia sunt actiua uel gñati
ua sbe. uel eoz q' secū dū aliquaz hītudinem
alioz ad substantiā dicitur uel secū dū quācūq'
aliā. Item negatiōes eorum que ad substanti
am hītudinem habēt uel et ip̄ius substantie
esse dicitur. Vñ dicimus q' n̄ ens est nō ens
Quod n̄ diceretur nisi negationi aliquo mō
esse p̄peteret. Sciendū tamē q' p̄dicti mōi
essēdi ad quatuor possunt reduci. Nam unū
eorum qd' est debilissimum est tū in rōe. s. ne
gatio et priuatio quā dicitur i' ratioe esse ga
ratio eius negociatur q' d' quibusdam mēibus
dum de eis affirmat uel negat aliquid. Secū
dum qd' autem differat negatio et priuatio i'
fra dicitur. Aliud autem huic primum in
debilitate est secundum q' generatio et cor
ruptio et motus etiā dicuntur. Habēt enim
aliquid admixtum de priuatione et negatio
ne. Nam motus est actus imperfect' ut dicit
tur tertio physicorum. Tercium autem di
citur q' nihil habet de non ente admixtum
habet tamen esse debile quia non per se. sed
in alio sic sūt qualitates quātitates et substā
tie proprietates. Quartū at' genus ē qd' ē p̄fe
ctissimū qd' s. habz esse inā absq' admixtiōe
p̄uatiōis et hē ē firmū et solidū q' p' se exis
tēt sbe. Et ad hoc sic ad p̄mū et pncipale
oīa alia referunt. Nā q̄litates et quātitates
dicunt' ēē iq̄tū insūt sbe mot' et gñationes
in quātum tendunt ad substantiam uel ad ali
quid predictorum priuationes autem et ne
gationes in quantum remouent aliquid trī
um predictorum. Sicut ergo. Sic po
nit maiorem prime rationis dicens q' est
vnus scientie speculari non solum illa que
dicuntur secundum unum idest secundum
vnā rationem omnino. sed etiam eorum
que dicuntur per respectum ad vnā natu
ram secundum hītudines diuersas. Et
huius ratio est propter unitatem eius ad qd'
illa dicuntur sicut patet q' de omnibus scien
tiis considerat una scientia. s. medicinalis
et similiter de aliis que eodem modo dican
tur. Manifestum igit'. Sic ponit conclusi
onem intentaz que per se ē manifesta ubi cūq'

aut. Sic ponit qd h sciētia pncipalz p̄sideret
d substātiis et si d oibus etibus p̄sideret tali
ratiōe. Omnis sciētia que est de pluribus
que dicitur ad unū p̄mū. ē pprie r pncipalz
illius p̄mi ex quo alia depēdēt secūdm eē et
pp qd dicitur secūdm nomē et hoc ubiqz
est uerum. Sed substantia est hoc p̄mū inter
omnia etia. ergo p̄bs qui cōsiderat omnia et
pncipaliter debet habere i sua cōsideratiōe
pncipia et cās substātiar. ergo per p̄sequēs
ei p̄sideratio p̄ro et pncipalz d substātiis ē.

His at generis. Sic ostēdit qd p̄mi phy
est cōsiderare de oibus substātiis tali ratiōe.
Omnium eorum que sunt unius generis est
unius sensus et una sciētia sicut uisus est de
omnibus coloribus. et grammatica p̄side-
rat omnes uoces. Si igitur omnia etia sunt
unius generis aliquo modo. oportet qd oēs
sp̄ties eius pertineāt ad p̄sideratiōem unū
sciētie que est generalis et sp̄ties etia diuer
se ptineāt ad sp̄ties illius sciē diuersas. Hoc
at dicit quia n̄ oī qd una sciētia p̄sideret d oī
bus sp̄ciebus unū ḡnis secūdm pprias ra-
tiōes sigular sp̄ciez. sed secūdm qd ueniūt
i ḡne. Secūdm at pprias rōes ptinet ad sciē-
tias sp̄ales sicut ē i p̄posito. Nā oēs substā-
tie iqtum sūt etia uel sbē ptinet ad gr̄atiōem
huius sciē iqtum aut sūt talis uel talis sbā
ut leo uel bos ptinet ad sciētiās speciales.

Ic ergo ens

et unum rē. Sic procedit ad ostē-
dēdm qd ad p̄sideratiōes unius
sciētie ptineat p̄siderare huiusmodi cōia. s.
unum et multa idē r diuersum. Et circa hoc
duo facit. Primo ostēdit hoc de sigulis per
pprias ratiōes. Secūdo d oibus simul per
quasdam ratiōes comunes ibi. Ergo phy de
oibus posse speculari. Circa primū duo facit.
Primo ostēdit qd de omnibus his p̄siderat
debet phylosophus. Secūdo docet modum
p̄siderādi ibi. Qd qm̄ multipliciter rē. Cir-
ca primum duo facit. primo ostēdit qd ad hāc
sciētiām pertineat p̄siderare d uno et de spe-
ciebus unius. secūdo qd ad eandem sciētiām
pertinet p̄siderare d omnibus oppositis ibi.
Quoniam autem unius est opposita p̄sidera-
re. Circa primum duo facit. primo eum ostē-
dit qd huius sciētie est cōsiderare de uno. se-
cūdo qd eius sit cōsiderare de sp̄ciebus unū
is ibi. Qd quecūqz uere. Dicit ergo p̄mo
qd ens et unum sūt idem et una natura. Hoc
iō dicit quia quedā sūt idem numero que n̄ sūt
una nā sed diuersē sicut sor. et hoc album et
hoc musicum. Unum autem et ēs n̄ diuersas
nā s̄ unam significāt. Hoc at p̄git dupl̄

quedam eim sūt unum que cōsequuntur se ad
inuiicē p̄uertibilit̄ sic pncipiū et cā qdam ho
n̄ solū p̄uertit ut sūt idem s̄ et sūt unū se-
cundū rōnem sic uestis et indumentū. Unus
at et ens significat ipsā naturā scōz diuersas
rōnes. Nā sic se hnt sicut pncipiū r cā s̄ n̄ sic
tunica et uestis q̄ sūt noīa p̄it̄ synonyma n̄
bil tū differūt ad p̄positū. Si s̄ accipiam̄
ea q̄ dixim̄ sicut illa q̄ sūt unum et subiecto
et rōe. S̄ hoc erit magis p̄opere. i. magis
utile ad hoc qd itēdit. Inrēdit eis p̄bare qd
unū et ens cadunt sub eadem rōne. et qd ha-
bēt sp̄ties libi cōrespondentes. Quod m̄t
festius probatur quā unum et ens essent i-
dem re et ratiōem si sint idem re et nō
ratiōem. Quod autem sūt idem re pro-
bat duabus ratiōibus quarum primam
ponit ibi Idem enim que talis ē. Quecūqz
duo addita unū nullaz diuersitatem asserunt
sunt penit̄ idem sed unū et ēs addita homi-
ni n̄ cūcūqz alii nullā diuersitatem asserūt
ḡ. sūt penit̄ idem. Minor p̄ Idem enī
ē dictum hō et unus hō. Et s̄ idē dicitū
ēs hō r qd ē hō r hō et n̄ demōstrat aliqz
alterum cum secūdam dictionēz replicam̄
dicendo est ens homo et unus homo. Qd
quidem p̄bat sic idem enim est generari
et corrumpi hominem et id quod est homo
Quod ex hoc patet quia generatio est uia
ad esse r cor̄ mutatio ab esse ad n̄ esse. Vn-
de nunqz generatur homo quin generetur
ens homo nec nunqz corrumpitur homo
quin corrumpatur ens homo. Que autem
simul generantur et corrumpuntur sūt unus
Et sicut dictum est qd ens et homo non se-
perantur in generatione et corruptione si-
militer apparet de uno. Nam cum ge-
neratur homo. generatur unus homo et
cum corrumpitur similiter corrumpitur.
Vnde manifestum est qd appositio in istis
ostendit idem et per hoc qd additur uel unū
uel ens non intelligitur addi aliqua natu-
ra supra hominem. Ex quo manifeste ap-
paret. qd unum non est aliud p̄ter ens
quia quecūqz vni et eidem sūt eadem. si
bi inuicem sūt eadem. Datet autem ex p̄-
dicta ratiōe. non solum qd sūt unum re. s̄
qd differunt ratiōe. Nam si non differunt
ratiōe essent penitus synonyma. et sic na-
gatio esset cum di- itur ens homo uel unus
homo. Sciendum est enim qd hoc no-
men homo imponitur a quidditate siue na-
tura hominis. et hoc nomen res imponitur
a quidditate tantum. h uero nomen ens im-
ponitur ab actū essendi. et hoc nomen unū
ab ordine et idem. Est eiz unū ēs idem

Non autem est quod habet essentiam et quidditatem
 per illam essentiam et quod est in se idivisum. Vnde ista
 tria res ens unum significat omnia idem sed secun-
 dum diversas rationes. Amplius autem etiam.
 Hic ponit secundam rationem ad idem que
 talis est. Quocumque duo ponuntur de substan-
 tia alicuius rei per se et non per accidens il-
 la sunt idem secundum rem. Ita se habent
 unum et ens quod predicantur per se et non secun-
 dum accidens de substantia cuiuslibet rei.
 Substantia enim cuiuslibet rei est unum per
 se et non secundum accidens. Ens quoque et unum
 significant idem secundum rem. Quod autem ens et
 unum predicantur de substantia cuiuslibet rei per se
 et non secundum accidens sic potest probari. Si enim potest
 carere de substantia cuiuslibet rei per aliquid ens ei addi-
 tum de illo verum necessarium est predicari esse quia unumquod-
 que est unum et ens. Aut ergo iterum dicitur per se aut per
 aliquid aliud additum. Si per aliquid aliud iterum est
 quod de illo addito et sic est procedendum usque ad infini-
 tum. Hoc autem est impossibile ergo necessarium est stare in pri-
 mo. scilicet quod substantia rei sit una et ens per se ipsam et
 non per aliquid additum. Sciendum est autem quod cir-
 ca hoc Avicenna aliter sensit. Dicit enim quod unum et
 ens non significant substantiam rei sed significan-
 tiam aliquid additum. Et de ente quidem hoc di-
 cebat quia in quibuslibet re quod habet esse ab alio aliud est esse
 rei et substantia siue essentia eius hoc autem nomen
 ens significat ipsum esse. Significatur igitur ut videtur
 aliquid additum essentiae. De vno autem hoc dice-
 bat quia estimabat quod illud unum quod dicitur
 esse ante sit idem quod illud unum quod dicitur principium nu-
 meri. Vnus autem quod est principium numeri necessa-
 rium est significare quantitatem nam additum substantiae
 Alioquin cum numerus ex unitatibus constituitur
 non esset numerus species generatis quod est accidens
 substantiae superadditum. Dicebat autem quod hoc unum
 convertitur cum ente non quia significat ipsam rei
 substantiam vel entis sed quia significat ac-
 cidens quod inheret omni enti sicut visibile
 quod convertitur cum homine. Sed in pri-
 mo quidem non videtur dicitur recte esse enim
 rei quibus sit aliud ab eius essentia non tamen
 est intelligendum quod sit aliquid superadditum
 ad modum accidentis sed quasi constituitur
 per principia essentiae. Et ideo hoc nomen
 ens quod imponitur ab ipso esse significat
 idem cum nomine quod imponitur ab ipsa
 essentia. De vno autem non videtur esse
 verum quia sit idem quod convertitur cum
 ente et quod est principium numeri. Nihil est
 quod est indeterminato genere videtur con-
 sequi omnia entia. Vnde vnum quod deter-
 minatur ad speciale genus entis scilicet ad
 genus generatis discrete non videtur posse
 cum ente vniuersali converti. Si vnum enim est

proprium et per se accidens entis oportet quod
 ex principis causetur entis in quantum ens
 sicut quodlibet accidens proprium et prin-
 cipis sui subiecti. Ex principis autem com-
 munitibus entis in quocumque est ens non in-
 telligitur causari aliquod particulariter ens
 sufficienter. Vnde non potest esse quod ens
 aliquod determinati generis et speciei sit ac-
 cidens omnis entis. Vnum igitur quod est
 principium numeri aliud est ab eo quod cum
 ente convertitur. Vnum enim quod cum en-
 te convertitur ipsum ens designat superad-
 dens indivisionis rationem que cum sit nega-
 tio vel privatio non ponit aliquam naturam
 enti additam. Et sic in nullo differt ab ente
 secundum rem sed solum ratione. Nam ne-
 gatio vel privatio non est ens nature sed ra-
 tionis sicut dictum est. Vnum vero quod
 est principium numeri addit supra substan-
 tiam rationem mensure que est propria
 quantitatis et primo invenitur in unitate
 Et dicitur per privationem vel negationem
 divisionis que est secundum quantitatem
 continuam. Nam numerus ex divisione continuam
 causatur. Et ideo numerus ad scientiam mathe-
 maticam pertinet cuius substantia extra mate-
 riam esse non potest quibus sine materia sensi-
 bili consideretur. Hoc autem non esset si
 vnum quod est principium numeri secundum
 esse a materia separaretur in rebus immate-
 rialibus entis quasi cum ente convertitur. Quod
 quod vnius sunt. Hic concludit quod philosophus est con-
 siderare de partibus vnius sicut de partibus
 entis. In primo hoc ostendit. Secundo etiam
 ostendit quod secundum diversas partes entis
 et vnius sunt diverse partes philosophiae
 ibi. Et tot partes philosophiae etiam. Dicit et-
 iam primo quod ex quo unum et ens idem signifi-
 cant et eiusdem sunt species edem oportet
 quod tot sit species entis quot sunt species unum et sibi
 invicem respondentes. Sic enim partes entis sunt substantia quod
 sit et quantitas etiam et partes unum et sibi idem esse et sibi
 Idem enim unum et substantia est. Sicut unum et quantitas esse unum
 in quantitate. Et secundum alias partes entis possent
 sui alie partes unum et sibi essent nomina posita. Et
 sicut ad unam scientiam scilicet ad philosophiam
 pertinet consideratio de omnibus partibus
 entis ita et de omnibus partibus
 unius scilicet de eodem et sibi et huiusmodi. Et ad
 hoc principium scilicet unum reducuntur omnia
 contraria fere. Et hoc addit quia in quibus-
 dam non est ita manifestum et tamen hoc esse
 se necesse est quia cum in omnibus contrariis
 alterum habeat privationem inclusam oportet fieri
 reductionem ad privatum primum inter que precipue est unum. Et iterum

multitudo que ex uno causatur. causa est diuersitatis esse et contrarietatis. ut infra dicit. Et hoc dicit esse considerata in egloga. i. in electione contrariorum. i. in tractatu qui est pars electa ad tractandum de contrariis. s. i. x. h. Et tot pres. r. Sic ostendit partes physe dissimulatas secundum partes ensis et unum et dicit quod tot sunt partes physe quot sunt partes substantie de qua dicitur principaliter ens et unum et de qua principalis est huius scientie ratio et intentio. Et quia partes sunt sic ordinate ad invicem. Nam substantia immaterialis est per se habet sensibili naturaliter. id est necesse est inter partes physe esse quendam primam. Illa tamen de substantia sensibili est prima ordine doctrine: quia a nocivibus nobis oportet recipere disciplinam. Et de hac determinat i. vii. et viii. huius. Illa vero que est de substantia immateriali est per dignitate et intentione huius scientie que traditur in. xi. huius. Et tamen quecumque sunt prima necesse est quod sunt continua aliis partibus: quia omnes partes habent per genere unum et ens. Unde in consideratione unius et entis diuerse partes huius scientie ununtur quantum sunt de diuersis partibus substantie ut sic sit una scientia quantum partes predictae sunt partes. h. i. unum et ens sicut esse substantie. Et in hoc philosophus est similis mathematico. Nam mathematica habet diuersas partes et quodammodo principaliter sicut arithmetica et quodammodo secundario sicut geometria et alia inter se habent bis sicut perfectiva astrologia et musica.

uoniam autem

unius r. Sic ostendit quod considerare de oppositis pertinet ad scientiam istam. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit quod eius est considerare de negatione et privatione. Secundo de contrariis ibi. Et et uni pluralitas opponitur. Dicit ergo quod cum ad unam scientiam pertineat considerare opposita. sic ad medicinam considerare sanum et egrum et ad grammaticum congruum et incongruum. Vni autem opponitur multitudo necesse est quod illius scientie sit speculari negationem et privationem cuius est speculari unum et multitudinem. Propter quod utriusque est considerare unum. i. ex utroque dependet unius consideratio. de cuius ratione est negatio et privatio. Nam sicut dictum est unum est ens non diuisum. Diuisio autem ad multitudinem pertinet que uni opposita. Unde cuius est considerare unum. ius est considerare negationem vel privationem. Negatio autem est duplex. quedam simplex per quam absolute dicitur quod hoc non inest illi. Alia est negatio in genere per quam aliquid non absolute negatur. s. infra metas alicuius generis sicut cecum dicitur non simpliciter. quod non habet visum

s. infra genus animalis quod natum est habere visum. Et habet differentia huic quod dicitur unum preter quod est in negatione. i. per quam distat a negatione. quia negatio dicitur tantum ablativum alicuius. s. quod remouet sine habere quod determinet subiectum. Unde absoluta negatio potest verificari tam de non ente quod si est natum habere affirmationem que de ente quod est natum habere et non habet. Non videtur enim potest dici ista chymera que lapis que est homo. s. in privatione est quedam natura vel substantia determinata de qua dicitur privatio. Non enim omne non videtur potest dici cecum. s. solum quo est natum habere visum. Et sic patet quod cum negatio que in ratione unius includitur sit negatio in subiecto alias non ens unum dici posset quia unum differt a negatione simpliciter magis trahet se ad naturam privationis ut infra. x. huius habetur. Scientia tamen enim quod quantum unum importet privationem implicitam non tamen est dicendum quod importet privationem multitudinis: quia cum privatio sit posterior naturaliter eo cuius est privatio. sequeretur quod unum esset posteriorius naturaliter multitudinem. Item quod multitudo poneretur in definitione unius. Nam privatio diffinitur non potest nisi per suum oppositum ut quod est cecitas privatio visus. Unde cum in definitione multitudinis ponatur unum. Nam multitudo est agregatio unitatum. sequetur quod sit circulus in definitionibus. Et id est dicendum quod unum importat privationem diuisionis si quidem dicitur quod est secundum quantitatem nam ista deo determinatur ad unum particulare genus entis et non potest cadere in diffinitione unius. s. unum quod cum ente conuertitur importat privationem diuisionis formalis que fit per opposita cuius prima radix est opposita affirmationis et negationis. Nam illa diuisiuntur ad invicem que ita se habent quod hoc non est illud. Primo igitur intelligitur ipsum ens et ex parte non ens et per consequens diuisio. et per consequens unum quod diuisio nem privat. et per consequens multitudo in cuius ratione cadit diuisio. sic in ratione unius in diuisio. Quis aliqua diuisa modo predicto rationem multitudinis habere non possunt. nisi prius cuilibet diuisorum ratio unius attribuat. Sed uni pluralitas. Sic ostendit quod philosophus est considerare contraria. Vni enim multitudo opponitur ut dictum est. Opposita autem est unius scientie considerare. Cum igitur ista scientia consideret unum et idem equale et simile. necesse est quod consideret opposita his scilicet multam. alterum sine diuersum dissimile et inequale et quecumque alia reducuntur ad

ista siue etiam ad unum et pluralitatem. Et in
ter ista una est contrarietas. Nam contrarietas est
quedam differentia eorum. s. q. maxime differ-
rit in eodem genere. Differentia vero est quedam
alteritas siue diuersitas ut r. huius dicitur igitur
contrarietas pertinet ad considerationem huius scientie.

Queritur quomodo unum multipliciter dicitur. Sic
tradit modum quo philosophus dicitur debet determinare
et dicitur quod cum omnia predicta dicitur ab uno et
unum multipliciter dicitur et omnia ista ne-
cessario est multipliciter dici scilicet idem et diuer-
sum et alia huiusmodi. Sed tamen quomodo mul-
tipliciter dicitur omnia. tamen que significan-
tur per quodlibet horum nominum est cognos-
cere unius scientie. s. philosophie. Non enim sequitur
quod si aliquid dicitur multipliciter quod propter
hoc sit alterius scientie vel diuersae. id est diuer-
sa eius significata. Sed si nature dicuntur
secundum unum. id est secundam unam rationem. s.
minore nec ratione diuersa referuntur ad unum
sicut est in analogis. tunc sequitur quod sit alte-
rius. id est diuersae scientie dicitur philosophare vel ad-
minus unius per accidentia sicut celestes syllus
quod est canis philosophat. Astro. naturalis autem
canem marinum et terrestrem. Nec autem
omnia referuntur ad unum principium. Si-
cut enim que significantur per hoc nomen unum
sunt diuersa reducuntur tamen in unum principium
significatum. Similiter est dicendum dicitur his nomi-
nibus idem diuersum contrarium et huiusmodi.
Et ideo circa unum quodque istorum philosophus duo debet
facere videlicet primo dividere quot modis dicitur
unum quodque. Et hoc dicitur consequenter assigna-
tur in unoquoque predicamento id est in unoquo-
que istorum nominum dicitur pluribus predicatum
ad quod primum dicitur significat dicitur primum signi-
ficatum huius nominis idem vel diuersum
quomodo ad illud omnia alia referantur ad
quid quidem in quantum habet illud aliquid autem
in quantum facit illud vel secundum alios hu-
iusmodos. Nam igitur dicitur. Inducit con-
clusionem ex omnibus precedentibus. s. quod huius scientie
est rationari dicitur his modis et de substantia
et hoc facit unum questionem inter questiones in
3. disputatas.

Philosophus:

Hic ostendit per rationes communes quod dicitur
omnibus philosophis dicitur philosophare
et. Et primo ostendit ut propositum. et conclusio-
nem inducit intentionem ibi. Quod quidem igitur
unius scientie. Circa primum duo facit. pri-
mo ostendit propositum. et dicitur inferat quod
dam correlarium ibi. Et propter hoc non est geo-
metrie dicitur. Ostendit autem primum tribus ratio-
nibus. Secunda ibi. Signum autem dicitur. Tercia ibi

Amplius autem contrariorum dicitur. Prima ratio
talis est. Omnes dubitationes que possunt mo-
veri sunt in aliqua scientia solvende. Sed dicitur
comibus mouetur quedam questiones sicut dicitur eodem
et dicitur diuerso mouet illa quod. utrum sit idem for-
et for. sedes et de contrariis mouet ista questio
utrum unum sit contrarium unum et quot modis di-
citur. ergo dicitur quod in aliqua scientia ista solvatur que
philosophat de eodem et contrario et aliis predictis.
Et quod hoc pertinet ad philosophum et ad nullum alium
sic probat. Eius est considerare primas pas-
siones entis cuius est considerare est secundum
quod est est. sed predicta omnia sunt per se accidentia
entis et unum secundum quod huiusmodi. Sic enim nu-
merus igitur huiusmodi habet proprias passiones
ut superfluum equale mensuratum et huiusmodi
quorum quedam sunt alicui numero absolute ut par
et impar quedam unum per preparationem ad alterum ut
equale et est substantia habet proprias passiones ut
firmum. id est corpus et alia huiusmodi. Similiter
et ens in quantum est habet quedam propria
que sunt communia predicta. ergo philosophatio
eorum pertinet ad philosophum. Et ideo tradentes philosophiam
non peccauerunt dicitur his tractando tanquam si phan-
tes. id est tanquam ista non pertineant ad philosophatorem
philosophie sed quia dicitur his tractantes dicitur substantia ni-
hil audiunt quasi substantie omnino obli-
scent tamen in ipsa sit primum inter illa dicitur quibus
philosophus dicitur philosophare. Signum autem dicitur. Hic po-
nit secundam rationem ad id ostendendum quod dicitur
per signum que talis est. Dialectici et sophistici idem
unt figuram eandem philosopho que similitudinem eorum co-
hentes sed dialectici et sophistici disputant dicitur predi-
ctis ergo et philosopho est ea philosophare. Ad manifesta-
tionem autem prime ostendit quomodo dialectica et sophis-
tica cum philosopha habeat similitudinem et in quod
differunt ab ea. Conueniunt autem in hoc
quod dialectici est considerare dicitur omnibus. Hoc
autem esse non posset nisi consideraret omnia
secundum quod in aliquo uno conueniunt: quia
unius scientie unum subiectum est. et unius
artis una est materia circa quam operatur.
Cum igitur omnes res non conueniant nisi
in ente manifestum est quod dialectice materia est
ens et ea que sunt entis dicitur quibus etiam philosophus
philosophat. Similiter est sophistica habet quandam
similitudinem philosophie. Nam sophistica est ui-
sa siue apparens sapientia non existens. Quod
autem habet apparentiam alicuius rei. oportet
quod aliquam similitudinem cum illa habeat.
Et ideo oportet quod eandem consideret philosopho
sophus dialecticus et sophistica. Differunt
autem ab invicem philosophis quod a dialectico secundum potentiam
Nam maioris uirtutis est philosophatio philosopho que con-
sideratio dialectici. Et philosophus enim dicitur predi-
ctis comibus procedit demonstrat. Et ideo dicitur

hère sciētiam d̄ p̄dictis. 7 ē cognositiuus eo
 ruz per certitudinē. Nā certa cognitio sine
 sciētia ē effectus d̄monstrationis. Dyaletic⁹
 autē circa omnia p̄dicta procedit ex proba
 bilibus. vñ non facit sciētiaz s̄z quādam opini
 onē. Et hoc ideo ē quia ens ē duplex. ens. s.
 rationis 7 ēs nature. Ens autē rationis dici
 tur proprie d̄ illis int̄tionib⁹ quas ratio ad
 inenit in rebus p̄sideratis sicut int̄tio gene
 ris sp̄i 7 similituz q̄ quidē nō inueniunt in re
 rum natura. s̄z considerationem rationis cō
 sequunt. Et huiusmodi. s. ens rationis ē p̄
 prie subiectuz logyce. Huiusmodi at̄ int̄
 tiones itelligibiles entibus nature equipant
 eo q̄ oīa entia nature sub p̄sideratione rōis
 cadunt. Et iō subiectum logyce ad oīa se ex
 tēdit de quibus ens nature p̄dicatur. Vnde
 p̄cludit q̄ subiectuz logyce equipatur subie
 cto phyce quod ē ens nature. P̄hs igitur ex
 principiis ipius procedit ad p̄bandū ea que
 sūt p̄sideranda circa huiusmodi cōia accōtia
 ētis. Dyaleticus at̄ p̄cedit ad ea p̄sideranda
 ex int̄tionibus rōis q̄ sunt extranea a nā rez
 Et iō dicitur q̄ dyaletica ē tēpratiua: q̄a tēp
 rare p̄puz ē ex principiis extraneis. p̄cedere
 A sophysta uero differt p̄hs pro hesi. i. elec
 tione nel uoluptate. i. desiderio uite. Ad ali
 ud enim ordinat uitam suam 7 actionē p̄hs
 7 sophysta. P̄hs quidem ad sciendum x̄ita
 tem. sophysta uero ad hoc q̄ uideatur scire
 quāuis nesciat. Licet autem dicatur q̄ phyca
 ē sciens. non autē dyaletica 7 sophyfica nō
 tamē p̄ hoc remouetur quin dyaletica 7 so
 phyfica sint sciētie. Dyaletica. n. pōt p̄side
 rari secundum q̄ ē docēs 7 secundum q̄ est
 utens. Secundum quidem q̄ est docēs hēt
 p̄siderationem d̄ illis int̄tionibus insitūis
 modum quomodo per eas procedi possit ad
 conclusiones in singulis scientiis probabili
 ter ostendendas 7 hoc demonstratiue facit.
 7 secundum hoc est scientia. Utens uero est
 secundum q̄ modo adiuncto utitur ad con
 eludēdum aliquid probabiliter in singulis
 sciētis 7 sic recedit a modo sciētie. Et simi
 liter dicēdum est d̄ sophyfica quia prout est
 docēs tradit per necessarias 7 demonstrati
 uas rationes modum arguendi apparēter
 Secundum uero q̄ est utens deficit a pro
 cessu uere argumentationis. S̄z in parte lo
 gyce que dicitur demonstratiua solum doc
 trina pertinet ad logycam. usus uero ad phy
 losophiam 7 ad alias particulares sciētias
 que sunt de rebus nature. Et hoc ideo quia
 usus demonstratiue consistit in utendo prin
 cipiis rerum de quibus fit demonstratio que
 ad scientias reales pertinet non utendo in

tentionibus logycis. Et sic apparet q̄ q̄dam
 partes logyce habent in ipa sciētia 7 doctri
 nam 7 usum sicut dyaletica tempratiua 7 so
 phyfica. quedam autem doctrinam 7 non
 usum sicut demonstratiua. Amplius con
 trariorum. Sic ponit terciam rationem que
 talis ē. Quecunq̄ reducuntur in unum 7 cō
 debēt considerari a phylosopho cuius ē con
 siderare unum 7 ens. s̄z omnia contraria re
 duuntur ad unum 7 ens. ergo omnia con
 traria s̄z d̄ p̄sideratōe phylosophi cō ē p̄side
 rare unum 7 ens. Quod autē omnia cōtra
 ria reducuntur ad unum 7 ens. ostendit qui
 dē primo quātum ad ens hoc modo Inter
 duo contraria que a phys. principia ponunt
 tur ut in primo habitum est. semper unum q̄
 dem ē alteri correlatiuum 7 ei coordinatum
 est ut priuatio. Quod ex hoc patet quia sem
 per alterum contrariorum est imperfectum
 respectu alterius 7 sic quādam perfectionis
 priuationem alterius importat. Priuatio au
 tem est quodam negatio ut dictum est supra
 7 sic est non ens. Et sic patet q̄ omnia con
 traria reducuntur in ens 7 non ens. Simili
 ter etiam ostendit q̄ reducuntur in unum 7
 multitudinem per quoddam exēplum. Sta
 tus enim siue quies reducitur in unitatem.
 Illud enim quiescē dicitur quod uno modo
 se hēt nunc 7 prius. ut in. vi. phyceorum tra
 ditur. Motus autem ad multitudinem perti
 net quia quidē mouetur diuersimode se hēt
 nunc 7 prius quod multitudinem importat.

Deinde ibi entia uero 7 substantia. Q̄
 dit alio modo q̄ contraria reducuntur ad
 ens: quia principia 7 principia sunt unius
 considerationis. Principia autem entium in
 quātum huiusmodi consistuntur phylosophi
 esse contraria. Omnes enim dicunt entia 7
 substantias entium. ex contrariis componit
 primo phyceorum dictum est. 7 primo hu
 ius. Et quāuis in hoc conueniant q̄ entium
 principia sint contraria differunt tamē quan
 tum ad contraria que ponunt. Quidam enī
 ponunt par et impar sic pictagorici. Et alii
 calorem et frigus sic Permenides. Quidam
 finem siue terminum et infinitum. i. finitum
 7 infinitum sicut idem Pictagoras. Nam
 pari 7 impari finitum et infinitum attribue
 bāt ut in primo hitum est. Alii concordiam
 7 discordiam sicut Anaxagor. Patet ergo
 q̄ contraria reducuntur i considerationem
 ētis. Deinde ulterius ibi cōia. No et alia
 uidentur. dicit q̄ sicut predicta contraria re
 ducuntur ad ens ita numeri habent reduci
 ad unum 7 multitudinem. Quod qui dez ap
 paret. Nam imparitas aliquid unitatis hēt.

vnū & multitudinē. Quod quod appet. Nā ipital
aliquid unitatis hē pp idimitionē. Paritas at
ad nāz multitudis p̄riet pp suā dionē. Sic at
finis siue termin⁹ ad unitatē p̄riet q̄ imin⁹
ois resolutōis. Infinitū at p̄riet ad multitu
dinē q̄ i infinitū auget. Cōcordia ē unitatis ē
māifeste. Discordia vō multitudinis. Calō
at ad unitatē p̄riet i q̄tū hē unire hōgenea
Frig⁹ aut ad multitudinē i q̄tū hē ea separ
Nec solū ista p̄ria reducunt sic i unū et mul
titudinē s; et alia. Sed ista reductio siue in
tductio ad unū et multitudinē accipit siue
sumat. i. supponat nūc a nobis galōgū esset
p̄ figura p̄traria hoc discutere Deinde ibi
sumati Ostendit consequenter q̄ omnia cō
traria reducuntur ad unum et ens
enim q̄ omnia tam principia q̄ que sunt de
aliis. i. principiata incidunt in unum et ens
tanq̄ in genera non q̄ sunt vere genera s;
ratione suē comunitatis quādam similitu
dinem generum habent. Si igitur contra
ria omnia sunt principia vel ex principiis
oportet q̄ ad unum et ens reducuntur. Sic
igitur patet q̄ dupliciter ostendit contraria
reduci ad ens. Primo per naturā priuatio
nis. Secundo per hoc q̄ contraria sunt in
cipia q̄ vero reducuntur ad unum ostendit
per exemplum. Et per quādam reductionem
Finaliter autem ostendit q̄ reducuntur ad
unum et ens in q̄tū sunt genera Palam
igitur. Nec ostendit conuersam. s. q̄ ista sci
entia considerat ens quia considerat predic
ta tali ratione. Omnia entia reducuntur ad
contraria quia vel sunt contraria vel sunt
ex contrariis. Contraria vero reducuntur
ad vnum et multitudinem quia vnum et
multitudo sunt principia contrariorum.
Vnus autem et multitudo sunt vnus scien
tie. s. p̄hye ergo et eius est considerare ens se
cundum q̄ est ens. Sciendum est tamen
q̄ predicta omnia in vnus scientie confide
rationem cadunt siue dicantur secundum
unum id est uniuoce siue non sicut fortasse
verum est. Sed tamen quis unum dicatur
multipliciter omnia tamen alia. i. oēs signi
ficationes reducunt ad unā primam signifi
cationē. Et similiter ē etiam de contrariis que
dicunt multipliciter sed omnes significationes
ad unam primam reducuntur. Et propter h
si etiam unum et ens non est unum uniuersa
le quasi genus existens sicut. s. ponebat siue
dicamus q̄ uniuersale sit unum in omnibus
secundum opinionem nostram siue q̄ sit
aliquid seperatum a rebus secundum opini
onem Platonis sicut fortassis non est verus
tamen dicuntur secundum prius et posteri⁹

sicut et alie significationes referuntur ad
unum primum et alie se habet consequentes
respectu illius primi. Vtitur tamen aduer
bio dubitandi. q. nunc supponens que in se
rius probabuntur. Sciendum tamen est
q̄ h dixit omnia entia contraria esse vel ex
contrariis non possuit secundum suam opi
nionem sed accep. quasi opinionem p̄horuz
antiquorum. Entia enim immobilia nec sūt
contraria nec ex contrariis. Vnde nec Pla
to circa sensibiles substantias immobiles
possuit contrarietatem p̄fecit enim unitatē
ex parte forme contrarietates ex parte mate
rie. Antiqui vero philosophi solummodo
substantias sensibiles posuerunt i q̄b⁹ necesse
est contrarietate esse secundū q̄ mobiles
sūt. Deinde cum dic pp hoc non est rē.
Inducit quoddam correlarium ex predic
tis dicēs q̄ geometriens ē speculari de pre
dictis que sunt accidentia entis in q̄tū est es
s. quid est p̄riū aut qd est p̄fectū et huiusmōi
S; si p̄sideret hoc erit ex p̄ditōe. i. ex suppo
sitione quasi supponēs ab aliquo priori p̄ho
a quo sumit quātū ē necessariū ad suam ma
teriam. Et hoc qd dicitur de geometria s; s;
ē intelligendū in qualibet alia p̄ticulari scien
tia. Deinde cuz dicit Quod igitur aliquid
rē. Colligit que sunt. s. ostensa dicens ma
nifestum esse q̄ ad unam scientiam pertinet
considerare ens secundum q̄ est es et ea que
per se illi insunt. Et per hoc patet q̄ illa sci
entia nō solū ē consideratiua s; hārum s; et
accidentiu cū d utrisq̄ es predicet. Et ē cōsi
deratiua eoz que dicta sunt. s. eiusdē rē dinez
si similis et dissimilis equalis et inequalis
negationis et priuationis et contrariorum
q̄. s. dixim⁹ eē per se etis accidentia. Et nō
solū est p̄sideratiua istorum de quibus onus
est sigillatim propriis rationibus q̄ cadunt i
p̄sideratione huius scientie. s; et p̄siderat quo
priori et posteriori genere et sp̄e toto et par
te r ali s huiusmodi part ratione quia h etiā
sunt accidentia entis in q̄rum est ens.

icendū autē

utrum unū rē. Nec soluit aliā qdēz
i t. motā. s. utrum ad istā scientiā
p̄tineat p̄siderare p̄ma p̄ncipia demonstratiōis
Et diuidit i duo p̄rio ostendit q̄ ei⁹ ē p̄side
rare uniuersalē de oibus his p̄ncipiis. r. spe
cialē de p̄rio eorum ibi Congruit autē marie
r cetera Circa primum tria facit primo mo
net questionē q̄ est utrum vnus scientie sit
considerare de substantia et de principiis
que in scientiis mathematicis nocantur di
guitates aut est alterius et alterius scientie

quibus cadit. Huiusmodi autem sunt conditiones quod non
 cogit a conditionibus proprie ad propria puenit ut dicitur in
 primo physico. Et ideo ille propositiones sunt propria
 demonstrationis principia quod ponuntur ex terminis
 coibus sicut totum et pars ut esse totum est maius sua
 parte et sicut equaliter et inequaliter ut quod unum et
 eidem sunt equalia sibi sunt equalia. Et eadem
 ratio est de similibus. Et quia huiusmodi conditiones
 termini pertinent ad considerationes physice et ideo huius
 principia de consideratione physice sunt. Determinat autem
 ea physice non demonstrando sed rationes terminorum tra
 dendo ut quid totum et quid pars et sic de aliis.
 Hoc autem cognitio veritas predictorum prin
 cipiorum manifesta relinquatur. Congruit
 autem maxime ratio. Sic ostendit quod huiusmodi scilicet est
 ter ad primum principium pertinet considerare de
 primo demonstrationis principio. Et circa
 hoc duo facit primo ostendit quod eius est de ipso
 considerare. Secundo de ipso tractare incipit
 ibi principium autem ad omnia huiusmodi. Circa
 primum tria facit. Primum ostendit quod huiusmodi scilicet est
 de consideratione de primo demonstrationis principio. 2.
 ostendit quod sit illud ibi. 3. ostendit autem principium
 3. excludit quosdam errores circa idem principium
 ibi. Sunt autem quodammodo ratio. Primum autem ad primum tali ra
 tione. In unoquoque genere ille est maxime cogno
 scens quod certissima cognoscit principia quia cer
 titudo cognitionis ex certitudine principio
 rum dependet. Primum physice est maxime cogno
 scens et certissimum in sua cognitione. Nec enim
 erat una de conditionibus sapientis ut in primo
 huiusmodi libri patuit. s. quod esset certissimum
 cognitio causarum ergo philosophus debet
 considerare certissima et firmissima princi
 pia circa entia de quibus ipse considerat sicut
 de genere sibi proprie subiecto. Et fir
 missimum autem. Sic ostendit quid sit fir
 missimum et certissimum principium. Et
 circa hoc duo facit. primo dicit que sunt con
 ditiones certissimi principii. Deinde adap
 tat eas unum principium ibi. Quid uero sit ratio.
 Ponit ergo primo tres conditiones firmis
 sumi principii. Prima est quod circa hoc non
 possit aliquis mentiri siue errare. Et hoc
 patet quia cum homines non decipiantur
 nisi circa ea que ignorant ideo circa quod
 non potest aliquis decipi oportet esse notis
 simum. Secunda conditio est ut sit non con
 ditionale id est non propter suppositionem
 habitum sicut illa que ex quodam conducto
 ponuntur. Unde alia translatio habet et
 si subiciantur ea que sunt certissima princi
 pia. Et hoc ideo quia illud quod necessari
 um est habere intelligentiam quocumque enti
 um huiusmodi non est conditio id est non est suppositio
 nisi. s. 3. se esse notum. Et hoc ideo quia est necessarium

ad intelligentiam quod dicitur quod quibus quod aliquis est
 gnoscens cognoscat. Tertia conditio est ut non
 accipiat per demonstrationem ut alio sibi modo sed ad
 ueritatem quod per hanc huiusmodi ipse quod ut natura cognoscat
 et non per accipit. Et ipse. n. lumine naturalis in
 tellectus agens prima principia sunt cognita nec
 accipiuntur per rationes sed solum per huiusmodi
 eorum termini innotescunt. Ad quidem sit per huiusmodi
 quod a sensibilibus accepit memoriam et a memoria
 experimentum et ab experimento illorum termino
 rum cognitio quibus cognitis cognoscant huius
 inuoluntate propositiones conditiones que sunt artium et sci
 entiarum principia. Manifestus est ergo quod certissimum
 principium siue firmissimum tale debet esse ut
 circa id non possit errari et quod non sit suppo
 situm et que adueniat naturaliter. Dem
 de cum dicit. Quid non sit ratio. Ostendit cui
 principio predicta determinatio conveniat
 Et dicit quod huic principio convenit tanquam
 firmissimum quod est impossibile eidem simul in
 esse et non inesse eidem. Sed addendum est
 et secundum idem. Et etiam alia sunt deter
 minanda circa hoc principium quocumque de
 terminari convenit a logicis difficultates
 quibus videtur contradictio cum non sit quod
 ante principio predicta conveniant sic ostendit
 dic. Impossibile enim est quocumque suscipi
 pere siue opinari quod idem sit simul et non sit
 quis quidem arbitrentur. Eractum hoc
 opinatum fuisse. Verum est autem quod Eras
 clitus hoc dixit non tamen huiusmodi potuit opinari
 Non enim necessarium est quod quicquid ali
 quis dicit huiusmodi suscipiat vel opinetur. Si
 autem aliquis diceret quod contingeret aliquem
 opinari idem simul esse et non esse sequitur
 hoc inconueniens quod conuenit contraria ei
 dem simul inesse. Et hoc determinetur nobis
 id est ostendantur quadam propositione co
 sueta et in logicis determinata. Ostensum est
 enim in fine per memas quod opiniones sunt
 contrarie non que sunt contrariorum sed
 que sunt contradictories per se loquendo. Nec
 enim non sunt proprie opiniones per se et per se ut si unum
 opinetur quod sor. est albus et alium opinetur quod sor. est
 niger. Sed quod unum opinetur sor. est albus et alius
 opinetur sor. non est albus. Si igitur quis opinetur simul
 duo predictoria esse huiusmodi opinatio simul id est et non
 esse huiusmodi simul contrarias opiniones. Et ita con
 traria simul inerunt eidem quod est impossi
 bile. Non igitur conuenit aliquem circa huiusmodi
 terius mentiri quod etiam opinetur simul id est
 esse et non esse. Et propter hoc omnes demo
 strationes reducunt suas propositiones in hanc
 propositionem sicut in ultimam opinionem om
 nibus comunem. Ipsa enim est naturaliter
 principium et dignitas omnium dignitatum

Et sic patet alie due conditiones qd i qm in hac reducitur demonstratioes oia sic i ultima resoluendo p qd no hatur ex suppone. Inq tu no e nali ter pncipi sic p q no aduenit hntiet n hatur p acqstioes. Ad huius aut enidena selendū ē q cū duplex sit operatio itellect⁹ vna qua cognoscit qd qd ē q vocat i diuisibilium itelligētia alia qua pponit et diuidit i utraqz ē al qd pmi. In pma quidē operatōe ē aliqd pmiū qd cadit i pceptōe itellect⁹. s. hoc q dico ēs nec aliqd hac ope ratōe p mēte pncipi nisi itelligat ens. Et qa hoc pncipiū ipossibile ē eē et nō esse simul dependet ex intellectu entis sicut hoc pncipiū oē totū est mai⁹ sua parte ex intellectu to cius et partis. Ideo hoc ēt pncipiū ē nali ter pmiū i scōa operatōe itellect⁹. s. pponē tis et diuidētis. Nec aliquis pōt secūdu hāc operationē itellect⁹ aliqd itelligē nisi hoc pncipiū itellecto sicut enī totū et partes nō itelligant nisi itellecto ente ita nec hoc pncipiū oē totum ē maius sua pte nisi itellecto predicto pncipio firmissimo. Deide cū dicit Sumit autē qdē rē. ostendit qm circa predictū pncipiū ab aliqbus ē certatūz Et circa h duo facit Primo tangit errorē illorū qui p tradicebāt predicto pncipio Secūdo eorūq ipz demōstrare volebāt ibi Dignatur autē rē. Dicit ergo sic q qdēz sicut dictū ē de Eraclito dicebat q ptingit idem esse et nō esse et q cōtingit hoc exti mare. Et hac positione tūtur multi natu rales ut ifra patebit. Sed nos non accipi mus supponendo predictum pncipiū eē uerum scilicet q impossibile sit idem esse et non esse sed ex sui ueritate ostendimus q ē certissimū Et hoc enī q ipossibile ē eē et nō eē sequet q ipossibile sit pmiū simul i esse eidē ut ifra dicit Et ex hoc q pria nō pnt si mul i esse sequit q hō nō possit hēe prias opi niones et psequēs q nō possit opinari con tradictoria esse uerum ostensum est. De inde cum dicit. Dignatur autē rē. Tan git errorem quorundam qui predictum pncipiū demonstrare volebant Et circa hoc duo facit. Primo ostendit q non possit de monstrari simpliciter. Secundo q aliquo modo potest demonstrari ibi. Est autem de monstrare rē. Dicit ergo primo q quidam dignum ēicunt siue demonstrare uolunt pre dictum pncipiū. Et hoc propter appēti tiam. i. in eruditionem siue in disciplinatio nem. Est enim in eruditio q homo nesciat quorum oportet querere demonstrationem et quorum non. Non enim possunt omnia demonstrari. Si enim omnia demonstraretur

tur cum idem per se ipm nō demōstraret sed p aliud oportet eē circuli i demōstrationib⁹ qd eē nō pōt qa sic idē esset notius et minus notum ut patet in primo posterioz ul oportet eē pcedē i ifinitū. Sz si infanū pcedēt nō esset demōstratio qa quibet demōstratio nis rēo redditur certa p reductionē ei⁹ ipri mū demōstrationis pncipiū. Qd nō ef fet si in ifinitū demōstratio insursum pcedēt Patet igitur q nō sunt omnino demōstrabilia. Et si aliqua sunt demōstrabilia non possunt dicere q pncipiū sit magis in demōstrabile quam predictum. Est au tem demōstrare rē. Dicōndū q aliq⁹ mō p p dictū pncipiū demōstrari dicens q pti git p dictū pncipiū demōstrare argumētatiue In q eō hatur elēchice qd mel⁹ iūfferi ar gumētate. Nā elēch⁹ ē illud ad p tradidū Vn iducit ad redarguēdū aliquā falsā pōnē Et pp h⁹ isto mō ondi p q ipossibile sit idē eē et nō eē. Sz solū ille q ex aliq dubitatione negat illud pncipiū dicit aliqd. i. aliqd noie significet. Si uero nihil dicit de i sibi le est q rere aliquā rōnē ad illaz qui nulla utitur rati one in loquendo. Talis enim in hac dis putatione qui nihil signat similis erit plante Animalia enim bruta etiam signant aliquid per talia signa. Differt enim demōstrare pncipiū predictum et demōstrare argu mētatione siue elēchice quia si aliquis uel let demōstrare simpliciter predictum prin cipium ueretur petere pncipiū quia non posset aliquid sumere ad eius demō strationem nisi aliqua que ex ueritate huius pncipiū dependet ut ex p dictis patet. Sz quando demōstratio non erit talis scilicet simpliciter tunc est argumentatio siue elē chus et non demōstratio. Alia. t. sic habet et melius. Alterius autem cum huius causa sit argumentatio erit et non demōstratio idē cum huiusmodi processus a minus no tis ad hoc magis notum pncipiū fiat cau sa alterius hominis qui hoc negat. tunc po terit esse argumentatio siue elēchus et non demōstratio scilicet similis contradicōni ei poterit esse cum id quod est minus notum si pliciter est concessum ab aduersario ex quo poterit procedi ad predictum pncipiū on dēdū quantum ad ipsum licet nō simpliciter

pncipiūz ue
ro rē. Dic incipit e enchice dū putare contra negant. s. predictū pncipiū. Et diuiditur in duas partes. Pri mo disputat p eos q dicūt p dictoria siml eē uera. Secūdo ptra illos q dūt q ptingit ali

mal eē falsa ibi vey necitey dictionem zc
 Circa p̄mum duo facit. p̄mo disputat cōtra
 p̄dictos errātes i cōi. 2.º ondit quō i sp̄ali sit
 dispu adū p̄ dueros ibi. Est autē idē mod⁹
 Circa p̄mū. d. f. p̄disputat p̄ rōes negatiū
 p̄dictū p̄ncipiū. 2.º ondit q̄ op̄o Dictagore i
 idē reddit cū p̄dca p̄oe ibi. Est at ab eadē p̄o
 ne zc Circa p̄mū p̄oit vii rōes scōa ibi. Dio
 No destruit. Tertia ibi. Amplius si p̄dicen
 tea q̄ta ibi Amplius autē circa oia ita se hēt
 Quia ibi. Ampli⁹ a. d. Sexta ibi. Vñ et
 marie māifestū ē. Septima ibi. Ampli⁹ si qa
 marie Circa p̄mū duo facit p̄. ondit er quo
 p̄ncipio oporteat p̄cedē. circa negantes p̄i
 mum p̄ncipiū. Sec⁹o ex illo p̄ncipio p̄cedit
 ibi p̄mū quid māifestū zc. Dicit ḡ. p̄mo
 q̄ ad oia talia iop̄nabilia nō oꝝ accipē pro
 p̄ncipio q̄ aliquis uellit supponere hoc deter
 minate esse uel non esse. i. nō oꝝ accipere p̄
 principio aliquā propositionem qua asse
 ratur aliquid de re uel negetur ab ea. Hoc
 enim esset querere principium ut prius dic
 tum est Sed oportet accipere pro p̄ncipi
 pio q̄ nomen significet aliquid et ipsi qui
 profert in quātum se loquentem intelligit
 et alii qui eum audit. Si autem hoc non cō
 cedit tunc talis non habebit propositum
 nec secum nec cum alio. Vnde superfluum
 erit cum eo disputare. Sed cum hoc dede
 rar iam statim erit demonstratio contra cū
 Statim enim inuenietur aliquid diffini
 tum et determinatum quod per nomen si
 gnificatur distinctum a suo contradicto
 riuo ut infra patebit. Sed tamen hoc non
 erit demonstrans predictum principium
 simpliciter sed tantum erit tunc sustinens cō
 tra negantes. Ille enim qui destruit ratio
 nem. i. sermonem suum dicēdo q̄ nomen ni
 hil significat oportet q̄ substineat quia hoc
 ipsum quod negat profert non potest nisi
 loquendo et aliquid significando. De in
 de cū dicit p̄mū ḡ. zc. p̄cedit ex dicta suppō
 ne ad p̄positū ondedū. Et p̄mo sigl. i uno
 Secūdo ḡaliter in oibus ibi. Ampli⁹ si hō
 zc. Dicit ergo p̄. q̄ si nomen aliquid signi
 ficet p̄mo hoc erit manifestum q̄ h. p̄posito
 erit nā et ei⁹ cōradictoria quā negat ē falsa
 Et sic ad min⁹ hoc hēmus qa nō ois affir
 matio ē vera cū sua negōne. Deinde cū
 dicit Amplius si hō zc. Ondit uniuersaliter
 de oibus. f. dictionaria nōn sit simul vera. Et
 circa h. q̄tuor facit p̄mo posit qdā q̄ sūt neces
 saria ad p̄positum p̄cludendū. Sec⁹o conclu
 dit p̄positū ibi. Necessē itaq. 3.º p̄bat qdā
 qd supposuerat ibi. Nā eē hoien zc. quarto
 et claudit qdā cauillatōem ibi. Si rādetur et

Interrogat. Circa p̄mū tria fac p̄mō ondit
 dit q̄ nom unū significat. Sec⁹o ex h.º ondit
 vlteri⁹ q̄ hoc nomē hō significet id q̄ ē ho
 minē eē. Nō autē id qd ē nō eē ibi. Nec sic cō
 tigit zc. 3.º ondit q̄ hō et nō hō non signifi
 cant unū ibi. Si autē nō significat zc. Dicit
 ḡ. p̄mo q̄ si hō significat aliqd unū sit h.
 unū al bipes. Hoc ei⁹ unū dicit nomē signi
 ficare qd ē diffinitio rei significate p̄ nomē
 ut si ē hois eē al bipes. i. si hoc ē q̄ quid est
 hō hoc erit significatū p̄ hoc nomē hō. Si
 autē dicat q̄ nomen plura significat aut signi
 ficabit finita aut ifinita Si at finita nihil dif
 fert secūdu aliā trāllationē ab eo qd ponitur
 significare unū qa significat multas rōes dī
 uersay rerum finitas et singulis eorum po
 sunt adaptari diuersa nomina ut si hō signi
 ficet multa et unius eorum sit ratio alias bī
 pes ponetur unum nomen secundum hanc
 rationem q̄ est homo et si sunt plures alie ra
 tiones ponentur alia plura nomina dummo
 do rationes ille sunt finite. Et sic redibit p̄i
 mum q̄ nomen significet unum. Si autem
 nomen non significat finitas rationes sed in
 finitas manifestum est q̄ null⁹ erit ratio si
 ue locutio siue disputatio. Quod sic patet
 Quod enim non significat unum nihil si
 gnificat. Et hoc sic probatur. Nomina si
 gnificant intellectus. Si igitur nihil intelli
 gitur nihil significatur. Sed si non intelli
 gitur unū nihil intelligitur quia oportet q̄
 intellectus hoc quod intelligit ab aliis dī
 stinguat. Ergo si non significat unum non
 significat. Sed si nomina nisi significant
 tollitur disputatio et que est secundum uerī
 tatem et que est ad hominem ergo patet q̄
 si nomina infinita significant non erit ratio
 siue disputatio. Sed si contingit intellige
 re vnum imponatur ei nomen et sic teneatur
 q̄ nomen significet aliquid et q̄ significet
 Deinde cum dicit. Nec sic contingit
 z cetera. Ostendit secundum scilicet q̄ hoc
 nomen homo non significet id quod est hō
 mini non esse. Nomen enim significans
 vnum non solum significat vnum subieto
 quod ideo dicitur vnum quia de vno sed
 id quod est vnum simpliciter scilicet secun
 dum rationem. Si enim hec vellemus dī
 cere q̄ nomen significat vnum quia signi
 ficat ea que verificantur de vno sic seque
 retur q̄ musicum et album et homo unum
 significarent quoniam omnia verificantur
 de vno. Et ex hoc sequeretur q̄ omnia es
 sent vnum quia si album dicitur de homine
 et propter hoc est unum cum eo cum dica
 tur etiam de lapide erit vnum cum lapide

et q̄ vni et eidez sūt eadē sibi inicem sunt eadem. Vñ sequeret q̄ homo et lapis sint unū et unius rōis. Et sic sequeret q̄ omnia noīa sit uniuoca .i. unius rōis uel si nomia secundū aliam litteram .i. omnino idem significantia re et ratione. Quāuis aut esse et non esse uerificentur de eodem sed negantes principū primum tamen oportet q̄ aliud sit hoc qd̄ est esse hominem et hoc qd̄ est non esse sicut aliud est ratione album et musicum quōis de eodem uerificentur. Ergo patet q̄ esse et non esse non erunt idem rōe et re quasi una nomine significatum uniuoce. Sciē dum est autem q̄ esse hominem uel esse homini siue hominis hic ac ipitur pro quod quid est hominis. Ex hoc ergo concluditur q̄ hoc quod dico homo non significat hoc quod dico hominem non esse sicut propriam rationem. Sed quia dixerat supra q̄ idem nomen potest plura significare secundum diuersas rationes ideo subiungit nisi secundum equiuocationem ad terminandum q̄ homo uniuoce non significet esse hominem et non esse hominem sed e quiuoce potest utrunq̄ significare ut si id quod uocamus hominem in una lingua noceat alii non hominem in alia lingua. Nō enim est uera disputatio si idem secundum nomen contingat esse et non esse sed si idē secundum rem. Deinde cum dicit Si autem non significet Probat tertium scilicet q̄ homo et non homo non significant idem tali ratione. Homo significat hoc quod est esse hominem et q̄ quid est homo non homo autem significat non esse hominem et quod quid est non homo. Si ergo homo et non homo non significant aliquid diuersum tunc id quod est esse homini non est diuersum ab hoc quod est non esse homini uel non esse hominem. Et ita unum eorum predicabitur de altero. Erunt etiam secundum rationem vnum. Cum enim dicimus aliqua vnum significare intelligimus q̄ significant rationem unam sicut vestis et indumentum. Si igitur esse hominem et non esse hominem sunt hoc modo unum scilicet secundum rationem unam et idem erit illud quod significabit illud quod est esse hominem et id q̄ est non esse hominem. Sed datum est uel demonstratum quia diuersum nomen est q̄ significat utrunq̄. Ostensum est enim q̄ hoc nomen homo significat hominem et non significat non esse hominem ergo patet q̄ esse hominem et non esse hominem non sunt unum secundum rationem. et sic patet propositum q̄

homo et nōn homo diuersa significant.

Deinde cum dicit Necesse itaq̄ et cetera. Ostendit principale propositum et prioribus suppositis tali ratione. Necesse est q̄ homo sit animal bipes. Quod patet per habitus. Nec enim est ratio quam hoc nomen significat. Sed quod necesse est esse non contingit non esse. Hoc enim significat necessarium scilicet non possibile non esse vel non contingens non esse vel impossibile non esse ergo impossibile est siue non contingens uel non possibile hominem non esse animal bipes. Sic patet ergo q̄ non contingit utrunq̄ uel esse affirmationem et negationem scilicet q̄ sit animal bipes et q̄ non sit animal bipes. Et eadez ratio et figuribus nominum supra potest accipi de non homine quia necesse est non hominem esse non animal bipes cū hoc significet nomen ergo impossibile est esse animal bipes. Ea autem q̄ s. monstrata sunt ualent ad propositum quasi si consideretur q̄ homo et non homo idem significant uel q̄ hoc nomen homo significaret esse hominem et non esse hominem posset aduersarius negare istam necesse est hominem esse animal bipes. Posset enim dicere q̄ non magis necessarium est dicere hominem esse animal bipes q̄ non esse animal bipes si nomina homo et non homo idem significant uel si hoc nomen homo utriusq̄ significet scilicet id quod est esse hominem et id quod est non esse hominem. Deinde cum dicit Non igitur contingit et cetera. Sic probat quoddam quod supposuerat. Ad probandum autem q̄ hoc nomen homo non significat id quod est non esse hominem assumpsit q̄ id quod est esse hominem et id quod est non esse hominem sunt diuersa quamuis uerificentur de eodem. Et hoc intendit hic probare tali ratione. Magis opponuntur esse hominem et non esse hominem quam homo et album sed homo et album sunt diuersa secundum rationem licet sint idem subiecto ergo et esse hominem et non esse hominem sunt diuersa secundum rationem. Minorem sic probat. Si enim omnia que dicuntur de eodem sunt unum secundum rationem quasi si significata vno nomine sequitur q̄ omnia sunt unum sicut supra dictum est et expositum. Si ergo non conuenit continget illud quod dictum est scilicet esse q̄ hominem et non esse hominem sunt diuersa. Et per consequens sequitur ultima conclusio supradicta scilicet q̄ homo sit animal bipes et q̄ impossibile est ipsum esse non animal bipes. De

inde cu dicitur. Si autem rursus interrogatum est. Excludit quaedam cavillationem per quam predictus procellus posset impediri. Posset enim aduersari interrogatum an necesse sit hominem esse al' bipedem si rursus affirmatores vel negatores sed dicere necesse est homines esse al' bipes et non esse al' bipes. Hoc autem excludit hic procellus dicens predictam conclusionem sequi dum non vult rursus ad interrogatum simpliciter. Si autem interrogatum simpliciter de affirmatores vult addere negationem in sua ratione ut dictum est non ad interrogatum rursus. Quod sic probatur. Primit enim unam et eandem rem esse homines et album et mille alia huiusmodi. Sic tamen si quare utrum homo sit al' rursus idem est tantum id quod uno nomine significatur. Nec se ad dea alia omnia ubi gratia si quare utrum homo sit homo. Rursus idem est quod est homo. Et non est ad deum quod est homo et al' et magis et similia quae omnia quae accidunt alicui sunt rursus aut nulli. Quia autem sunt non possunt cum sit finita. Infinita enim eidem accidunt ad minus secundum rationes ad infinita antecedentia et possunt a et infinita non est praesens. In rursus ergo nulli eorum quae accidunt quod rursus idem est solum quod quare. Licet ergo supponat similes quod sit idem homo et non homo cum tamen quare de homine non est rursus idem est non hominem nisi respondeat omnia quae possunt homini accidere. Si enim haberet non esset disputandum quia nunquam plerumque disputatio cum impossibile sit infinita pertransire.

Deinde cum dicitur. Omnino vero destruantur et ponit secundam rationem que sumitur ex ratione predicati substantialis et accidentalis que talis est. Si affirmatio et negatio verificantur de eodem sequitur quod nihil predicabitur in quid siue substantialiter sed solum per accidens. Et sic in predicabili per accidens erit procedere in infinitum. Sed hoc est impossibile ergo et primum. Circa hanc rationem duo facit. Primo ponit conditionalem. Secundo probat destructionem consequentis ibi. Si vero omnia secundum accidens et cetera. Circa primum sic procedit dicens quod illi qui hoc dicunt scilicet affirmationem et negationem simul esse vera omnino destruant substantiam id est substantialem predicatum et quod quid erat esse id est quod predicatur in eo. quod quid. Necessario est igitur eis dicere. Quod omnia accidunt id est per accidens predicantur. et quod non sit hominem esse aut animal esse et quod non sit quod significet quid est homo aut quid est animal. quod sic probat. Si aliquid est quod est hominem esse id est quod quid est homo substantialiter scilicet de homine predicatum illud non erit non esse hominem nec erit esse non hominem. Ad huiusmodi autem quod est esse homo

minem sit predictae duae negationes. scilicet non esse hominem vel esse non hominem. Patet ergo affirmatio vel negatio non magnificantur eodem quae. scilicet de eo quod est esse hominem non verificatur non esse hominem vel esse non hominem. Conditionalem autem ponit quod si aliquid sit quod quod est homo quod illud non sit si esse hominem vel esse non hominem. Sic probatur propositum. Est enim aliquid probatum quod hoc quod significat nomen est unum. Et iterum est positum quod illud quod significat nomen est substantia rei. scilicet quod ad est res. Unde patet quod aliquid significat substantiam rei et idem quod est significatum non sit aliquid aliud. Si igitur illud quod est esse hominem siue quod quid est homo fuerit vel non esse hominem vel esse non hominem constat quidem quod erit alterum a se. Unde oportet dicere quod non sit definitio significans quod quid est esse rei sed sequitur ex hoc quod omnia predicantur secundum accidens. In hoc enim distinguitur substantia ab accidente id est predicatum substantiale ab accidentali quia unumquodque est vere id quod predicatur substantialiter de eo. Erta non potest dici illud quod predicatur substantia liter esse nisi unum. quia quaelibet res non est nisi una. Sed homo dicitur albus quia albedo vel album accidit ei. Non autem ita quod sit id quod vere est album vel albedo. Ergo non oportet quod id quod predicatur per accidens sit unum tantum. Sed multa possunt per accidens predicari. Substantiale vero predicatur est unum tantum. Et sic patet quod ita est esse hominem quod non est esse hominem. Si autem utrumque fuerit iam substantiale predicatum non erit unum tantum. Et sic non substantiale sed accidentale.

Deinde cum dicitur. Si vero omnia secundum accidens et cetera. Destruit consequens ostendens hoc esse impossibile quod aliquid non predicetur substantialiter. sed omnia accidentaliter quia si omnia per accidens predicentur non erit aliquid predicatum uniuersale. Dicitur autem hic predicatum uniuersale sicut in posterioribus secundum quod predicatur de aliquo per se et secundum quod ipsum est hoc autem est impossibile quia si se per aliquid predicatur de altero per accidens oportet quod accidentalis predicatio procedat in infinitum quod est impossibile hac ratione.

Predicatio enim accidentalis non complectitur nisi duos modos. Unus modus est secundum quod accidens de accidente predicatur per accidens. Et hoc ideo quia ambo accidunt eidem subiecto sicut ubi predicatur de musico quia abo accidunt homini. ¶

modus quo accidens predicatur de sub-
 jectis for. dicitur musicus non quia ambo ac-
 cidit alicui alteri sub-
 jecti sed quia unum eorum
 accidit alteri. Cum igitur sint duo modi pre-
 dicationis per accidens in neutro contingit
 esse predicatum onem infinitum. Constat enim
 quod illo modo quo accidens predicatur de ac-
 cidente non contingit abire in infinitum quia
 deuenire ad sub-
 jectum. Jam enim dictum est quod hoc est
 ratio predicationis huius quia ambo predicantur de
 uno subiecto. Et sic de se deo a predicato ad
 subiectum uenit inuenire pro termino ipsum
 subiectum. Sed illo modo predicandi per accidens
 quo accidens predicatur de subiecto ut cum dicitur
 for. est albus non contingit in infinitum in superi-
 o ascendendo a subiecto ad predicatum ita ut
 dicamus quod sorti accidit albus et quod sorti al-
 bo accidit aliquod aliud. Hoc enim non pos-
 set esse nisi duobus modis. Uno modo quia ex al-
 bo et sorte fieri unum. Et sic sicut for. est unum
 subiectum albedinis ita for. albus esset sub-
 jectum alterius accidentis. Hoc autem non potest
 esse quia non fit aliquid unum ex omnibus qui-
 buscumque predicatis. Ex subiecto enim et ac-
 cidente non fit unum simpliciter sicut fit unum ex ge-
 nere et specie. Unde non potest dici quod for. albus sit
 unum subiectum. Alius modus esset quod sicut for. est
 subiectum albi ita ipsi albo sit aliquid aliud ac-
 cidens ut musicus. Sed hoc etiam non potest pro-
 pter duo primo. quia non erit aliquid ratio quare
 musicum dicatur magis accidere albo quare
 econuerso. Unde non erit ordo inter albus
 et musicum sed econuerso respicient se ad-
 inuicem. Secundo quia simul cum hoc diffi-
 nitum est vel determinatum quod iste est alius
 modus predicandi per accidens in quo acci-
 dens predicatur de accidente ab illo modo
 quo accidens predicatur de subiecto ut
 musicum de sorte. In isto autem modo de
 quo nunc loquitur non dicitur predicatio acci-
 dentalis quia accidens predicatur de acci-
 dente. Sed illo modo quo prius locuti
 sumus. Sic igitur manifestum est quod in
 accidentalibus predicationibus non est abire in in-
 finitum. Quare patet quod non omnia pre-
 dicantur secundum accidens: et ulterius
 quod aliud erit significans substantiam. et
 ulterius quod contradictio non verificatur
 de eodem. Sciendum autem est circa pre-
 dictam rationem. quod licet accidens non sit
 subiectum alterius et sic non sit ordo ac-
 cidentis ad accidens quantum ad ra-
 tionem subiiciendi est tamen ordo quan-
 tum ad rationem cause et causati. Nam
 unum accidens est causa alterius sicut

calidum et humidum dulcis et sicut su-
 perficies caloris. Subiectum enim per
 hoc quod subicitur unum accidenti est suscep-
 tum alterius.

implius si co

traditionis et cetera. Ponit ter-
 tiam rationem que sumitur ex
 uno et diuerso et est ratio talis. Si affirma-
 tio et negatio verificantur simul de eodem
 omnia sunt unum. Hoc autem est falsum
 ergo est primum. Circa hanc rationem tria
 facit. Primo ponit conditionalem et exem-
 plificat quia scilicet sequeretur si contradic-
 tiones simul verificantur de eodem quod idem
 esset triremis id est nauis habens tres ordi-
 nes remorum et murus et homo. Secundo
 cum dicit. Quomodo est necesse.
 Ostendit quod idem inconueniens sequitur
 ad duas alias positiones. Primo ad opi-
 nionem pythagore qui dicebat quod quicquid
 aliter videtur hoc totum est verum quia si
 alicui videtur quod homo non sit triremis
 non erit triremis et si alteri videtur quod sit
 triremis erit triremis. Et sic erunt contradic-
 toria vera. Secundo ad opinionem Ana-
 ragor. qui dicebat omnes res simul esse
 quasi nihil sit vere unum ab aliis deter-
 minatum sed omnia sint unum in quadam
 confusione. Dicebat enim quod quodlibet
 sunt in quolibet sicut in primo philoso-
 phum ostensum est. Quod ideo accidebat
 Anaragore quia ipse videtur loqui de en-
 te indeterminato id est quod non est deter-
 minatum in actu. Et cum putaret loqui
 de ente perfecto loquebatur de ente in po-
 tentia sicut infra patebit. Quod autem
 est in potentia et non endelichia id est in
 actu est indiffinitum. Potentia enim non
 finitur nisi per actum. Tertio cum dicit
 Sed est dicendum eis et cetera. Probat con-
 ditionalem primo propositam esse veram
 Et primo quantum ad hoc quod omnia affirmative
 dicta unum essent. Secundo quantum ad
 hoc quod affirmationes a suis negationibus
 non distinguerentur in veritate et falsitate
 ibi. Et quia non est necesse et cetera. Dicit
 ergo primo quod illud primum est ab eis sup-
 ponendum et quo ponunt affirmationem
 et negationem simul verificari de eodem
 quod de quolibet est affirmatio vera. Constat
 enim quod de unoquoque magis videtur pre-
 dicari negatio alterius rei quam negatio pro-
 pria. Inconueniens enim esset si alicui inel-
 let sua negatio et non inellect negatio alteri.

rei per quam significatur q̄ illa res non in est cū sit si verum est dicere q̄ homo non est homo multo magis est verum dicere q̄ homo non est triremis. Patet ergo q̄ d̄ quocunq; necessarium est predicari negationem quia predicatur de eo affirmatio. Et ita per consequens predicabitur negatio cum affirmatio et negatio sint simul vera aut si non predicatur affirmatio predicabitur negatio alterius magis q̄ negatio propria. Sicut si triremis non predicatur de homine predicabitur de eo non triremis multo magis q̄ non homo. Sed ipsa negatio propria predicatur quia homo non est homo ergo et negatio triremis predicabitur de eo. Ut dicatur q̄ homo non est triremis. Sed si predicatur affirmatio predicabitur negatio cum simul verificentur ergo necesse est q̄ homo sit triremis et eadem ratione quodlibet aliis. Et sic omnia erunt unum. Hoc igitur contingit dicentibus hanc positionem scilicet q̄ contradictio verificetur de eodem. Deinde cum dicit. Et quia non est. Deducit ad aliud inconueniens q̄ scilicet non distinguitur negatio ab affirmatione in falsitate sed utraque sit falsa. Dicit ergo q̄ non solum predicta inconuenientia sequuntur ad predictam positionem. sed etiam sequetur q̄ nō sit necessarium affirmare et negare id est q̄ non sit necessarium affirmationem vel negationem esse veram. sed conuenit utraque esse falsam. Et sic non erit distantia inter verum et falsum. Quod sic probat. Si verum sit q̄ aliquid sit homo et non homo verum est q̄ id non erit homo nec erit non homo. Et hoc patet. Horum enim duorum que sunt homo et non homo sunt due negationes scilicet non homo et non. non homo. Si autem ex primis duobus fiat una propositio vt dicamus for. non est homo nec non homo. sequitur q̄ nec affirmatio nec negatio sit vera sed utraque falsa. Deinde cum dicit. Simpliciter autem essent et cetera. ponit quartam rationem que sumitur ex certitudine cognitionis et est talis. Si affirmatio et negatio simul verificantur. aut ita est in omnibus aut ita est in quibusdam. et in quibusdam non. Si autem non est verum in omnibus: ille in quibus non est verum erunt confesse id est simpliciter et absolute concedende vel erunt certe id est certitudinaliter vere secundum aliam translationem id est in eis ita erit vera negatio q̄ affirmatio erit falsa vel e conuerso. Si autem hoc est verum in omnibus q̄ contradictio veri

ficetur de eodem. Hoc conuenit dupliciter. uno modo q̄ de quibuscunq; sunt vere affirmationes sunt vere negationes et e conuerso. Alio modo de quibuscunq; verificantur affirmationes verificantur negationes. sed non e conuerso. Et si hoc secundum sit verum sequitur hoc inconueniens q̄ aliquid firmiter vel certitudinaliter est non ens et ita erit firma opinio que scilicet est de negatiua. Et hoc ideo quia negatiua semper est vera eo q̄ quocunq; est affirmatiua vera est etiam negatiua vera. Non autem affirmatiua semper erit vera quia positum est q̄ non de quocunq; est vera negatiua sit vera affirmatiua. Et ita negatiua erit firmior et certior q̄ affirmatiua. Quod videtur esse falsum: quia dato q̄ non esse sit certum et notum tamen semper erit certior affirmatio q̄ negatio ei opposita: quia veritas negatiue semper dependet ex veritate alicuius affirmatiue. Unde nulla conclusio negatiua inferitur nisi in premissis sit aliqua affirmatiua. Conclusio vero affirmatiua ex negatiua non probatur. Si autem dicatur primo modo scilicet q̄ de quibuscunq; est affirmatiua ita de eis est negare. similiter de quibuscunq; est negare de eis est affirmare ut scilicet affirmatio et negatio conuertatur. Hoc conuenit dupliciter: quia si semper negatio et affirmatio sunt simul vera. aut erit diuisim dicere de utraque q̄ sit vera verbi gratia q̄ sit diuisim dicere q̄ hec est vera. homo est albus. et iterum hec est vera homo non est albus aut non est diuisim utraque dicere veram. sed solum coniunctim ut dicamus q̄ hec copulatiua sit vera homo est albus et homo non est albus. Et siquidem dicamus hoc secundo modo ut scilicet non sit utraque vera diuisim sed solum coniunctim. tunc sequuntur duo inconuenientia quorum primum est q̄ non dicit ea id est q̄ non affirmet nec affirmationem nec negationem et q̄ ambe erunt nihil id est q̄ ambe sunt false. vel secundum aliam translationem et non est nihil id est sequitur q̄ nihil sit verum nec affirmatio nec negatio. Et si nihil est verum nihil poterit dici nec intelligi. Quomodo enim aliquis pronunciat ut intelliget non entia. q̄ dicat nullo modo. Secundum inconueniens est: quia sequitur q̄ omnia sint unum quod i priori ratione est dictum. Sequitur enim q̄ sit isem homo et deus et triremis et etiam fictiones eorum scilicet non homo et non deus et non triremis. Et sic patet quia si affirmatio et negatio simul dicantur de unoquoque.

tunc nihil differt unum ab alio. Si enim unum ab alio differt oporteret quod aliquid diceretur de uno quod non diceretur de alio. Et sic sequeretur quod aliquid esset verum determinate et proprium huic rei quod non conueniret alteri. Et sic non d. quolibet uerificaretur affirmatio uel negatio. Constat autem quod ea que nullo modo differunt sunt unum et ita sequetur omnia unum esse. Si autem dicatur primo modo. scilicet quod non solum coniunctim est dicere affirmationem et negationem sed etiam diuisim sequuntur quatuor inconuenientia quorum unum est quod hec positio significat ipsum dictum id est demonstrat hoc esse uerum quod immediate est dictum. Unde alia. t. hoc accidit quod dictus est scilicet quod omnia sunt unum: quia sicut etiam similiter affirmatio et negatio d. unoquoque dicitur et non erit differentia unius ad aliud.

Secundum est quod omnes uerum dicerent quia quilibet uel dicit affirmationem uel negationem et utraq. est uera et omnes mententur quia contradictorium eius quod quisque dicit erit uerum. Et idem etiam homo seipsum dicere falsum confitetur quia cum dicit negationem esse ueram dicit se falsum dixisse cum dixit affirmationem. Tertium est quia manifestum est quod adhuc non poterit esse perferutatio uel disputatio. Non enim potest disputari cum aliquo qui nihil concedit. Ille enim nihil dicit quia nec dicit absolute quod est ita nec dicit quod non est ita sed dicit quod est ita et non est ita. Et iterum ambo ea negat dicens quod nec est ita nec non ita sicut ex procedenti ratione apparet. Si enim non omnia ista neget sequitur quod ipse nouerit aliquid determinate uerum quod est contra positum. Vel secundum quod alia. t. habet et planius. Nam utique erit determinatum. Quartum sequitur per diffinitionem ueri et falsi. Verum enim est cum dicitur esse quod est uel non esse quod non est. Falsum autem est cum dicitur non esse quod est aut esse quod non est. Et quo patet per diffinitionem ueri et falsi quod quando affirmatio est uera tunc negatio est falsa. tunc enim dicit non esse quod est et si negatio est uera. tunc affirmatio est falsa. tunc enim dicitur esse de eo quod non est. Non ergo conuenit uere idem affirmare et negare. Sed forte aduersarius ad hoc ultimum poterit dicere quod hic est petitio principii. Qui enim ponit contradictionem simul esse ueram non recipit hanc diffinitionem falsi scilicet quod falsum est dicere quod non est esse uel quod est non esse causam.

implius igitur

tur aut habere. Hic ponit ueritates rationes que sumuntur ex ueritate ratione que talis est. Dicitur et quod affirmatio et negatio simul uera ponitur ergo ille qui suscipit sine opinatur sic se habere. i. affirmationem: tamen autem non sic se habere. scilicet ille qui opinatur negationem simul esse ueram tamen metus est qui non opinatur ambo simul dicit uerum. Cum igitur uerum sit quod ita est in re sicut est in opinione uel sicut significat uoce sequitur quod ipsius quod dicit erit aliquid determinatum in rebus scilicet quia entium talis erit qualis dicitur ut non patiaror affirmationem et negationem simul. Vel secundum aliam litteram quando talis est entium uera. quod dicitur hoc quod dicitur est determinate uerum sequitur quod res habeat naturam talem. Si autem dicatur quod ille qui extimat simul affirmationem et negationem non opinatur uerum sed magis ille qui extimat illo modo quod uel tantum affirmatio uel tantum negatio sit uera. Ad hoc manifestum est quod entia se habebunt in aliquo modo determinate. Unde alia translatio habet planius quodammodo. Et hoc erit uerum determinate et non erit simul non uerum et quod sola affirmatio uel negatio est uera. Sed si omnes predicti scilicet et illi qui dicunt utramque partem contradictionis et illi qui dicunt alteram metentur. Et omnes etiam uerum dicunt tali qui hoc ponit non est disputandum nec aliquid dicendum ut disputetur cum eo uel secundum aliam. t. talis homo non asserit aliquid nec affirmat. Sicut enim alia translatio dicit. Nec esse uere nec dicere aliquid huiusmodi est quia similiter unumquodque et dicit et negat si ipse sicut similiter affirmat et negat exterius ita et similiter interius opinaretur et non opinatur et nihil suscipit quasi determinate uerum in nullo uidetur differre a plantis quia etiam bruta animalia habent determinatas conceptiones. Alia. t. habet ab aptis natis. Et est sensus quia talis qui nihil suscipit nihil differt in hoc quod actu cogitat ab illis qui apti nati sunt cogitare et nondum cogitant actu qui enim apti nati sunt cogitare de aliqua questione neutram partem asserunt et similiter nec isti. Deinde cum dicit. Unde et maxime maxime manifestum est. Ponit tertiam rationem que sumitur ab electione et fuga. Et circa hoc duo facit. Primo ponit rationem. Secundo excludit quandam cauillosas responsiones

ibi. Et si non scientes rē. Dicit ergo primo q̄ quia homo qui nihil suscipit nihil differt a plantis. manifestus est q̄ nullus homo sic disponitur ut credat affirmationem et negationem simul verificari nec illi qui hanc positionem ponunt nec etiam alii. Si enim idem esset ire domum et non ire quare aliquis iret domum et non quiesceret si putaret q̄ hoc ipsam quiescere esset ire domum. Patet ergo ex quo aliquis vadit et non quiescit q̄ aliud putat esse ire et non ire. Et similiter si aliquis incedit per aliquam viam que forte directe vadit ad puteum vel ad torrentem non recte incedit per viam illam. sed videtur timere casum in puteum aut in torrentem. Et hoc ideo quia incidere in torrentem vel puteum non putat esse similiter bonum et non bonum. Sed absolute putat esse non bonum. Si autem putaret esse bonum. sicut et non bonum non magis vitaret q̄ eligeret. Cum ergo vitet et non eligat palam est q̄ ipse suscipit si ne opinatur q̄ unum sit melius scilicet non incidere in puteum et hoc novit esse melius. Et si hoc est in non bono et bono similiter necesse est esse in aliis ut videlicet opinetur q̄ hoc sit homo et illud non homo et hoc sit dulce et illud non dulce. Quod ex hoc patet quia non omnia equaliter querit et opinatur cum ipse putet melius aquam bibere dulcem quam non dulcem et melius videre hominem quam non hominem. Et ex ista diversa opinione sequitur q̄ determinate querit unum et non aliud. Oporteret si quidem q̄ similiter utraque quereret. scilicet dulce et non dulce: hominem et non hominem si estimaret q̄ essent eadem contradictoria. Sed sicut dictum est nullus est qui non videatur hoc timere et illa non timere. Et sic per hoc ipsum q̄ homo afficit diversimode ad diversa dum quedam timet et quedam desiderat oportet q̄ non estimat idem esse quodlibet et non esse. Sic ergo patet q̄ omnes opinantur se habere veritatem vel in affirmativa tantum vel negativa et non utraque simul. Et si non in omnibus saltem in bonis et malis vel in melioribus et in deterioribus. Et hac enim differentia puenit q̄ quedam queruntur et quedam timentur. Deinde cum dicit. Et si non scientes. Excludit quādam cavillationem. Posset enim aliquis dicere q̄ homines quedam considerant tanquam bona et alia fugiunt tanquam non bona. Non quasi scientes veritatem sed quasi opinantes q̄ non idem sit bonum et non bonum licet idem sit secundum rei veritatem. Sed si hoc est verum q̄ homines non sunt scientes sed opinantes multo magis debent curare ut

adiscant veritatem. Quod sic patet: quia infirmus magis curat de sanitate quam sanus. Ille autem qui opinatur non verum non disponitur salubriter ad veritatem in computatione ad scientem. Habet enim se ad scientem sicut infirmus ad sanitatem. Defectus enim scientie est opinio falsa sicut egritudo sanitatis. Et sic patet q̄ homines debent curare de veritate invenianda. Quod non est nisi nihil esset verum determinate sed simul aliquid verum et non verum. Deinde cum dicit. Amplius quia maxime. Ponit veram rationem que sumitur ex diversis gradibus falsitatis. Dicit ergo q̄ et si quam maxime verum sit q̄ omnia sic se habeant et non sic. i. q̄ affirmatio et negatio sit simul vera q̄ omnia sint simul vera et falsa. sed tamen in natura entium oportet q̄ aliquid sit magis et minus verum. Constat enim q̄ non similiter se habet ad veritatem dicere q̄ duo sit paria et tria sit paria nec similiter se habet ad mendacium dicere q̄ quatuor sunt pete. i. quinq̄ et q̄ sint mille. Si enim sunt falsa similiter manifestum est quod alterum est minus falsum. scilicet dicere quatuor esse quinq̄ quam dicere quatuor esse mille. Quod autem est minus falsum est verum magis vel propinquius vero sicut et minus nigrum. quod est albo propinquius. Sed ergo q̄ alter eorum magis dicit verum. i. magis appropinquat veritati. scilicet ille qui dicit quatuor esse quinq̄. Sed non est aliquid affirmativum vero vel propinquius nihil est aliquid simpliciter verum cui propinquius vel affirmativum est magis verum et minus falsum. Reliquitur ergo q̄ aliquid oportet ponere esse absolute verum et non omnia vera et falsa quia sequitur ex hoc q̄ predictio sit simul vera. Et si per predictam rationem non sequitur q̄ aliquid sit absolute verum tamen iam tantum habetur q̄ aliquid est verum et firmum siue certius alio. Et sic non eodem modo se habet ad veritatem et certitudinem affirmatio et negatio. Et ita per hanc rationem et per alios procedentes criminati vel remoti a ratione. i. opinione non mieta. i. non temperata. Unde alia. t. habet distemperata. Tunc eius opinio est bene temperata quam predictum non repugnat subiecto. Cuius opinio implicat opposita tunc non bene temperatur. Talis autem est predicta positio que dicit predictionem verificari. Ille prohibet nemine aliquid possumus diffinire vel determinare. scilicet enim ratio distinctionis consideratur in affirmatione et negatione. Unde qui affirmationem et negationem unum esse dicit omnem determinationem siue distinctionem excludit. Deinde cum dicit. Est autem ab

eadem opinione pro ea rē. Offēdit q̄ opi-
nio Pytagore reducitur in eandem finiam
cum predicta positione. Dicebat. n. Dicta
goras q̄ omnia que vidētur alicui esse vera
omnia sunt vera. Et si quidem hec pō est vera
necesse est primam positionē esse veram. s. q̄
affirmatio et negatio sint simul vera. Et per
sequens q̄ oīa sint simul vera et fīa sicut ex
hac pōne sequitur ut. s. oīsum ē. Quod sic
ostēdit. Multi enim homines opinātur sibi
invicem p̄ria: et putant q̄ illi qui non eadez
opinātur que ipsi mētiuntur et eoz. Si ergo
quicqd alicui videtur hō ē verum sequitur q̄
utiq̄ mentiuntur et verum dicant: q̄ idem sit
et non sit. Et sic ad opinionem Pytagore
sequitur q̄ p̄dictio simul verificetur. Similit
ēt si hoc est verum q̄ p̄dictio simul verificet
necessariū est opinionem Pytagore eē vāz
s. q̄ oīa q̄ videntur aliquibus eē vera sint vera
Constat enim q̄ aliq̄ hñt diversas opinioēs
quoz qdā sunt mēciantes et quidā sunt verū
dicentes: quia opinātur tibi invicē opposita
Si ergo oīa opposita sunt simul vera quod
sequitur si p̄dicatoria simul verificentur ne
cessario sequitur q̄ omnes dicant verum et
quod videtur alicui sit verum. Et sic patet q̄
eiusdem sententie vel intellectus vel rationis
ē utraq̄ pō q̄ ad unā seq̄ alia d̄ necessitate.

St aut idem

modus rē. Postq̄ determinavit
p̄s et posuit rōes p̄tra negātes
p̄mū p̄cipium. hic ostēdit quō diversimode
ē procedēdum quo ad diversos q̄ ex diversis
nis in p̄dēm errore devenērūt. Et dividitur
i. 4. ptes. Primo ostēdit q̄ diversimode ē p̄ce-
dendū p̄tra diversos. Secūdo incipit p̄cedē
alio mō q̄. s. ibi. Venit eīz dubitātib. Dic
ergo primo q̄ non ē idem mod⁹ homelic. i.
popularis allocutionis vel bone p̄structionis
secundū aliā trāslationē. i. ordinate dispōis
vel intercessionis sic i greco hētur. i. p̄natio
nis ad oēs p̄dictas pōes. s. de v̄itate p̄dictio
nis r̄ v̄itate eorum q̄ apparēt. Dupliciter
eīz aliq̄ incidūt in p̄dēas positiones. Qui-
dam enim ex dubitatione. Cum enim eis oc-
currunt alię sophistice rationes et quib⁹
videāt seq̄ p̄dēas pōes et eas nesciunt solvere
p̄cedūt p̄sonem. Vnde eoz ignorantia est
facile curabilis. Nō. n. obviātū ē eis occur-
rēdū ad rōes q̄s ponūt s; ad int̄ ut. s. solvat
dubitatio de mētib⁹ p̄ quā i huiusmōi opini-
ones incidērūt. Et tunc ab istis pōibus rece-
dunt. Alii vero predictas positiones pro-
secuntur non propter aliquā dubitationem
sed ad huiusmōi. iducētē s; solū cā orōis. i.

er q̄ lā. p̄ima volētes huiusmōi rationes im-
possibiles substinere propter sc̄p̄sas quia
p̄ria eaz d̄mōstrari n̄ possēt. Et hoz medel-
la ē argumtatio vel argutio q̄ ē in voce orōis
z i noibus. i. p̄ hoc q̄ ipa vor orōis aliqd si-
gnificat. Significat̄ at orōis a significatiōe
noīum depēdet. Et sic or̄ ad hoc principij
redire q̄ noīa aliqd significāt sic supra p̄s
n̄sus ē. Vnde de cū dicit. Venit at dubitā-
tib⁹. Quia sup̄ius obviavit sup̄ hō ex signifi-
cat e. hici p̄cipit obviare dubitātib⁹ solvēdo
eoz dubitatioēs. Et p̄: quātū ad illos q̄ pone-
bāt p̄dicatoria eē simul vera. z quātū ad illos q̄
ponebāt oīa apparētia esse vera ibi. Sicut aut̄.
Circa p̄mū d. f. Primo ponit dubitationē q̄
monet quosdā ad p̄cedendū p̄dicatoria eē si-
mul vera. Secūdo soluit ibi. Tgit̄ ex his. Vi-
dit ergo q̄ opinio de hō q̄ p̄dictio simul ver-
rificet̄ quosdā venit p̄ mōz dubitatiois et
sensibilib⁹ in q̄bus hz ḡio z corruptio z mo-
tus. Videbatur. n. q̄ ex aliquo uno fiebant
p̄ria: sic ex aqua fit et aer q̄ est calidus et tra-
q̄ est frigida. Sed oē qd̄ fit. fit ex p̄s et̄ite.
Quod. n. n̄ ē nō p̄rigit fieri: cū ex nibilo n̄
hil fiat. Oz q̄ res fuerit simul i se h̄is p̄-
dictioēs q̄ si ex uno et eoz fit calidū et frigi-
dū fiat p̄ p̄ns calidū et n̄ calidū. Prepter h̄ac
at rōes Anar. dicit q̄ oīa i oib⁹ miscēt̄. Et
hō. n. q̄ videbat q̄s ex quoz fieri putabat
q̄ nihil possz fieri ex alio nisi an̄ fuissz ibi. Et
huic rōi videtur acquēisse Democrit⁹. Post
it. n. vacuū et plenu in q̄libz p̄te corp̄is p̄i-
gi. Que qd̄ se h̄nt sic ens et n̄ ens. Nā ple-
nū se hz sic ens. Vacuū vō sic n̄ ens. De
inde cū dicit. Ad qd̄ igr̄ soluit p̄dictā dubita-
tionē; dupl⁹. P̄ sic dicēs q̄ sicut dictū ē ill-
ḡ dubitatioē opināt̄ p̄dicta icōnēctia obviāt
ē ad m̄tem. Tgit̄ ad suscipiētes. i. opinātes
cōtradicoria sit v̄ficari et his. i. p̄dicta ra-
tione dicimus q̄ quodammodo recte dicūt
et quodammodo ignorant quod dicunt
inconvenienter loquentes. Ens. n. duplex
dicitur ens actu et ens i potēcia. Cū igr̄ dī-
cūt q̄ ens non fit ex nō ente quodammodo
verum dicunt et quodammodo non. Nam
ens fit ex non ente actu ente vero in poten-
tia. Nā etiā; aliquo mō idē potest eē sil̄ es.
et n̄ ens et aliq̄ mō n̄ pōt. Cōvenit. n. q̄ idē
fit. p̄ria i pō. n̄ t̄i p̄ ecte. i. in actu. Sic. n. te-
pidū ē i pō calidū et frigiduz neutri t̄i i actu
Secundā solōnē pōit ibi. Ampli⁹ autē dī-
cēs q̄ dignū dici⁹ q̄ ipsi suscipiāt vel opini-
aliquam substantiam esse cui nec insit motus
nec generatio nec corruptio: quod probatū
est. viii. phycoz. Tali substantie aut non po-
terit concludi ex ratione predicta q̄ insit

straria quia et ea non fit aliquid. Et si solutio videtur procedere secundum platonicos qui propter mutabilitatem sensibilibus coacti sunt ponere ydeas et immobiles. scilicet de quibus duntaxat demonstrationes et certa scientia habeatur quasi de his sensibilibus propter eorum mutabilitatem et amirionem contrarietatis in eis certa scientia esse non possit. Sed prima solutio sufficientior est. Deinde cum dicitur. Similiter autem etc. Postquam soluit dubitationem ex qua inducebantur antiqui ad ponendum contradictoria simul esse vera. Sic remouet illa ex quibus aliqui inducebantur ad ponendum omne quod apparet esse verum. Diuiditur autem pars ista in duas. Primo ponit dubitationes ex quibus aliqui mouebantur ad predictam positionem ponendam. Secunda mouet dubitationes predictas ibi. Nos autem in hanc orationem. Circa primum duo facit. primo ponit rationem eorum ex qua mouebantur ad ponendum omne quod apparet esse verum. Secundo assignat causam predictae rationis ibi. Omnino vero quia suscipitur. Dicit ergo primo quod sicut opinio que ponebat contradictoria simul esse vera ueniebat ex quibusdam sensibilibus in quibus uenit contradictoria fieri ex aliquo uno. Similiter et uitas que est circa apparentia. id est opinio de ueritate apparentium uenit quibusdam ex sensibilibus illis. scilicet quod non pinguentes sed dubitates in hac positione incidunt et hoc ideo quia de eisdem sensibilibus inueniuntur contrarie opinioniones diversorum. Et hoc tripliciter. primo quia quibusdam gustantibus uidetur dulce quod aliis uidetur amarum esse. Et sic homines de oibus sensibilibus tria opinionem habent. 2. quia multi alia straria iudicant de sensibilibus nobis. Illud enim quod uidetur sapidum homini ut asino mali saporis ab homine iudicatur. 3. quia idem homo in diuersis temporibus diuersimode iudicat de sensibilibus. Quod enim nunc uidetur sibi dulce et sapiens alio tempore sibi uidetur amarum et insipidum. Nec potest assignari ratio certa per quam fiat materia que opinionum istarum sit vera aut que sit falsa quia non magis una earum uidetur vera unquam alteri altera. Ergo oportet quod equaliter sint vere vel equaliter false. Et ideo dixit Democritus quod aut nihil est determinate naturam in rebus aut siquid est verum non est nobis materiam cognitionem enim rerum accipimus per sensus. Iudicium autem sensus non est autem certum cum non semper eodem modo iudicet. Unde nulla certitudo uidetur nobis esse de ueritate ut possimus di-

cere quod hec opinio determinate est uera et tria determinate est falsa. Sed quia posset aliquis dicere quod hac opinionem quod aliquid regula possumus per quam discerni iter trias opinioes que eaz ut ueritas dicamur quod illud est uerum iudicium de sensibilibus quod dant sani non quod dant egrotantes: et de ueritate habet ueritas iudicium quod dant sapientes et intelligentes non autem quod dant impii uel stulti ideo in principio remouendam repositionem per hoc quod iudicium certum de ueritate non conuenit potest tui ex multitudine et paucitate. uel. i. dicitur esse uerum quod multis uidetur fallum autem quod uidetur paucis cum quandoque illud quod est pluribus opinabile non sit simpliciter ueritas ueritas autem et egritudo siue sapientia et stultitia non uidentur deserre nisi secundum multitudinem et paucitatem. Si enim omnes uel plures essent tales quales sunt illi qui nunc reputantur desipientes uel stulti illi reputarentur sapientes. Et qui nunc reputantur sapientes reputarentur stulti. Et similiter est de sanitate et egritudine. Non ergo excedendum est magis iudicio sani et sapientis de sanitate et ueritate quam iudicio infirmi et insipientis.

omnino uero

etc. Dicitur casus predictae ponis et primo ex parte sensus. 2. ex parte sensibilibus ubi. Maius autem opinionis causa etc. Circa primum tria facit. Primo ponit causam predictae positionis ex parte sensus. 2. recitat diuersorum opinioniones qui in hanc causam concordauerunt ibi. Ex his Empedocles. etc. 3. uehit contra eos ibi. Aut grauissimum. Dicit ergo primo quod antiqui hoc opinabatur quod prudentia siue sapientia uel scientia non esset nisi sensus. Non enim ponebant differentiam inter sensum et intellectum. Cognito autem sensus fit per quandam alterationem sensus a sensibilibus. Et ita quod sensus aliquid sentiat prouenit ex impressione rei sensibilibus in sensibilibus. Et sic semper cognitio sensus respondet nature rei sensibilibus ut uidetur. Oportet igitur secundum eos quod illud quod uidetur secundum sensum sit ueritate ueritas. Cum autem dixerim quod omnis cognitio est sensitua sequitur quod omne quod alicui appetit quocumque modo sit ueritas. Ad id autem ratio non solum deficit in hoc quod ponit sensum et intellectum dicent se in hoc quod ponit iudicium sensus nunquam falli de sensibilibus. Finaliter enim de sensibilibus communibus et per accidens licet non sensibilibus propriis nisi forte ex indispotione organi. Nec oportet quod quantus sensus alteretur a sensibilibus quod

iudicium sensus sit uerū et dicitur rei sensibile
 Nō enim op̄ actio agētis recipiat i paciente
 sed mēz agētis se iudū paciētis recipiētis.
 Et inde et q̄ sensus non ē q̄qz dispositus
 ad recipiēdū formā sensibilem q̄ ē i ip̄o
 sensibili q̄a alī aliqui iudicat q̄ rei ueritatis se
 hēat. Deinde cū dicit Ex his eiz Recitat
 diuersoz opinioēs assēctiūz cāis predictis
 Omnia autem dicta eoz que inducit tēdunt
 ad duo. Quoz primū est q̄ intellectus sit id
 cum sensu. Aliud est q̄ omne quod uidetur
 sit uerum. Dicit ergo q̄ ex predictis rōibus
 Empedo. et Democrit⁹ et alijs alioz sūt sc̄i
 re. talibus opinionib⁹ ut ē dicē uerisimile
 . sicut uerisimiliter coniectura ē possum⁹
 ex eorum dicat. Dicit enim Empedo. q̄ il
 li qui permutant habitum .i. dispositionem
 corporis permutant etiam prudentiam quā
 si intellectus cuius ē prudentia sequatur ha
 bitudinē corporis sic z sensus. Nam nul⁹ a. s.
 prudentia crescit in hominibus ad apparēs
 .i. per hoc q̄ aliq̄ d̄ nouo incipit apparere
 homini nullus perfectus scientie in homine
 estimandum est. Sed hoc fit per hoc q̄ dis
 positio corporis uariatur. Alia trans. me
 lius. Ad presens enim uoluntas uel consili
 um auge ur hominibus. q. d. secundum dis
 positiones diuersas presentes noua concili
 a siue noue uoluntates siue noue prudentie
 hominibus augentur quasi concilium siue
 uoluntas non sequatur aliquam vim intel
 lectuam in homine que sit preter sensum .
 sed solam dispositionem corporis que uari
 atur secundum presentiam diuersarum
 rerum. In alijs autem libris suis dicit Em
 pedo. quod quantum ad alterationem trans
 format id est secundum qualitatē in qua ho
 mo transformatur in alteram dispositio
 nem corporis tanta eis est semper cura in
 quit id est quod tor cure siue sollicitudines
 seu prudentie hominibus adueniunt quod
 quidem est difficile. Alia translatio meli
 us sic habet quia quantuncūqz mutati fi
 ant in tantum secundum ipsas semper sa
 pere aha statum est siue stultum uel ipsi
 affuerit secundum aliam litteram. q. d.
 q̄ quantuncūqz homo mutatur in dis
 positione corporis in tantum semper alia
 saperit quasi alium intellectum et aliam sa
 pientiam habens. Deinde ponit opi
 nionem Permenidis ad idem dicens q̄
 Permenides de rerum ueritate enunciat
 eodem modo sicut Empedo. Dicit enim
 q̄ sicut unusquisqz habet dispositionem
 membrorum ualde circumflexorum uel
 male siccioris secundum aliam litteram

ita intellectus hominibus. q. d. q̄ in mem
 bris hominis est multa uarietas et circum
 uolutio ad hoc q̄ talis membrorum dis
 positio adaptetur ad operationem intellec
 tus qui sequitur membrorum complexionēz
 secundum eum. Ipse enim dicit q̄ idem est
 quod curauit id est quod curam habet siue
 prudentiam de membris et natura membro
 rum et quod est in omnibus id est in singulis
 partibus uniuersi et quod est in omni id est
 in toto uniuerso sed tamen aliter nominatur
 in toto uniuerso et in singulis partibus uni
 uersi et etiam in homine Et hoc in toto uni
 uerso dicitur de in singulis autem partibus
 uniuersi dicitur natura. In homine autem
 dicitur intellectus. Et sic hoc habet plus in
 homine q̄ in alijs partibus uniuersi quia
 in homine intelligit propter complexionem
 determinatam membrorum non autem in
 alijs rebus In quo etiam datur intelli q̄
 intellectus sequitur complexionem corporis
 et per consequens non differt a sensu. Alia
 translatio plani⁹ habet sic. Idem enim q̄
 qdā sapit mēbroz ū i hoib⁹ et oib⁹ et om̄i.
 pl⁹ n. ē intellect⁹ Deū poi opionē Anax.
 q. p̄nūciauit ad que dā suos socios l̄ aīcos
 reducēdo eis ad mēōiā q̄a talia se eis ēna.
 qualia suscipiūt siue opinant. Et h. ē secun
 dū q̄ i illis dicitis phoz tagit. s. q̄ uitas sc̄i
 opionē. Deinde poi opionē Democri de
 q̄ dicit q̄ uideba i eand⁹ opionē hēe p̄cat
 enim in sua recitatione Dectorem iacet
 quai i extra si plaga sibi illata aliud cunctā
 tem. i. aliud cogitantem q̄ prius uel aliena
 sapientem secundum aliam translationem
 si ab his que prius sapuerat quasi cunctā
 item quidem et non cunctantem id est in illo
 strato in quo iacebat percussus esset sa
 piens et non sapiens. Sed non quantum
 ad eandem quia quantum ad illa que tunc
 sibi uidebantur sapiens erat. quantum
 autem ad illa que prius sapuerat et non
 sapere desiderat non erat sapiens. Alia
 translatio sic habet. Sapientes quidem et
 desipientes. q. d. sicut fuit de. Dectore
 qui apiebat aliena post plagam ita contin
 git et de alijs q̄ sunt simul sapientes et de
 sipientes non secundum eandem sed secun
 dum diuersa. Ex omnibus autem pre
 dictis philosophorum opinionibus con
 cludit conclusionem intentam. s. q̄ si utroqz
 sunt prudentie. s. secundū quas homo existi
 mat contraria mutatus de una dispositione
 in aliam q̄ omne quod existimatur sit uerū.
 Non enim esset prudentia existimare fal
 sum. Unde sequitur q̄ entia similiter se

habeant sic et non sic. Deinde cum dicit. *Plur gravissimum accūs.* Invebitur contra predictos philosophos dicens quod gravissimum accidens est, quod eis accidit. Nam si illi qui maxime viderunt verum in quantum stigit ab homine posse videri. scilicet philosophi qui etiam sunt maxime querentes et amantes verum tales opiniones et tales sententias proferunt de veritate quomodo non est dignum paratos philosophari dolere de hoc quod eorum studium frustratur si veritas inveniri non potest. *Alia. t. habet quomodo quando est dignum relinquere vel respuere philosophari conantes id est quod homo non adhereat aliis qui nolunt philosophari sed eos contemnat.* Nam si nullum verum potest ab homine de veritate sciri querere veritatem est querere illud quod non potest homo habere: sicut ille qui prosequitur vel fugat volarilia. Quantum enim magis prosequitur tanto magis ab eo elongatur. Deinde cum dicit. *Horuz autem opinionis et cetera.* Assignat causam premisse opinionis ex parte sensibilium scilicet que est causa predictae esse etiam ex parte sensibilium ponebatur. Nam cum sensibile sit prius sensu naturaliter oportet quod dispositio sensuum sequatur sensibilium dispositionem. Assignant autem ex parte sensibilium duplicem causam quarum secunda ponitur ibi. *Amplius autem omnium etc.* Dicit ergo primo quod causa opinionis predictorum philosophorum fuit quia cum ipsi intenderent cognoscere veritatem de omnibus et videretur eis quod sola sensibilia entia essent totius veritatis doctrinam indicaverunt ex natura sensibilium rerum. In rebus sensibilibus enim multi sunt de natura infiniti siue indeterminati quia in eis est materia que quantum est de se non determinatur ad unum sed est in potentia ad multas formas et est in eis natura entis. Similiter enim diximus videtur quod esse rerum sensibilium non est determinatum sed ad diversale habens. Unde non est mirum si non determinatam cognitionem ingerit sensibilibus sed huic sic et alteri aliter. Et propter hoc predicti philosophi decem siue verisimiliter loquuntur ratione predicta. Non tamen verum dicunt in hoc quod ponunt nihil determinatum esse in rebus sensibilibus. Nam licet materia quantum est de se indeterminate se habeat ad multas formas tamen per formam determinatur ad unum modum essendi. Unde res cum cognoscuntur per suam formam magis quam per materiam non est dicendum quod non possit haberi de rebus determinata cognitio

Et tamen quia verisimilitudinem aliquam habet eorum opinio magis congruit dicere sicut ipsi dicebant quam sicut dicit. *Epiphanius ad Enophanem* qui forte dicebant omnia imobilia et necessaria esse et per certitudinem sciri. Deinde cum dicit. *Amplius autem omnes videntes etc.* Ponit secundam causam ex parte sensibilium sumptam dicens quod philosophi viderunt omnem hanc naturam. scilicet sensibilem motu esse. Viderunt etiam de permutate. id est de eo quod movetur nihil unquam deest quod mutatur. Quod enim mutatur de albedine in nigredinem non est albu nec nigrum unquam mutatur. Et ideo si natura rerum sensibilium semper mutat et omnia. id est quantum ad omnia quod nihil in ea est fixum non est aliquid determinate unquam dicere de ipsa. Et ita sequetur quod veritas opinionis ut propositio non sequatur modum determinationis ut eandem in rebus. Sed potius id quod appet cognoscere ut hoc sit esse unquam quod est alicui apparere. Et quod ista fuerit eorum ratio ex hoc patet. Nam ex hac susceptione siue opinione pullulavit opinio dictorum philosophorum summa vel extrema. id est que venit ad summum vel extremum huiusmodi sine quod dicebat eracilitare. id est sequi opinionem. Eraciliti vel sedentium eracilitare secundum aliam litteram. id est qui dicebant se opinionem. Eraciliti sequi qui posuit omnia moveri et per hoc nihil esse verum determinate. Et hanc opinionem habuit Eracilitus qui ad ultimum ad hanc dementiam devenit quod opinatus est quod non oportebat aliquid verbo dicere sed ad exprimendum quod volebat movebat solum digitum. Et hoc ideo quia credebat quod veritas rei quam volebat enuntiare primo transibat quam omnino finiretur. Breviori autem spatio digitum movebat. Ille autem Eracilitus prohibuit Aristippo. id est eum reprehendit vel increpuit Eracilitum secundum aliam litteram Eracilitus enim dixit quod non potest homo bis intrare in eodem flumine: quia antequam intret secundo aqua que erat fluminis iam defluerat. Ipse autem estimavit quod nec semel potest homo intrare in eundem fluvium quia ante etiam quam semel intraret aqua fluminis defluit et supervenit alia. Et ita non solum etiam non potest homo bis loqui de re aliqua antequam dispositio mutetur. sed etiam nec semel.

¶ De autem

ad hanc opinionem. Disputat contra predictam et primo quantum ad hoc quod ponebat de mutabilitate rerum sensibilium. quantum ad hoc

q̄ dicebatur de apparentia sensuum ibi. De
 ueritate uero qui nō omne. Circa primum
 ponit. vi. rationes quarum prima talis est.
 Qui estimat non esse de eo quod non est ue
 ram opinonem habet. et ueram orationem
 profert si hoc enunciat. Sed quod mutatur
 dum mutatur nō est nec illud ad quod mutatur
 nec illud et quo mutatur ergo aliquid uere
 potest dici de eo quod mutatur. Sic 9° possu
 mus dicere p̄tra predictam rationem ul' ora
 tionem. i. opinionem dicentem q̄ de eo quod
 mutatur nihil potest uerum dici q̄ permutat̄
 .i. q̄ mutatur quādo permutat̄. i. quādo per
 mutatur habet quādam orationem ul' ratio
 nem ueram in eis. i. secundum predictoz opi
 nionem. s. non estimari. i. quod si estimetur
 aliquid eis iesse. Secundam rationē ponit
 ibi. Est etiam dubitatio rē. que talis ē. Om
 ne quod permutatur habet iam aliquid de
 termino ad quē permutatur: quia qd̄ mutat̄
 dum mutatur partim est i termino ad quē et
 partim in termino a quo ut probatur in. vi.
 phycorum uel secundam aliam litteram abi
 cians habet aliquid eius quod abicitur. Et
 ex hoc datur intelligi q̄ i eo quod mouetur
 sit aliquid d̄ termino a quo: quia q̄ diu aliqd̄
 mouetur tam i termino a quo abicitur.
 Non autem abiceretur nisi aliquid eius in
 est i subiecto mobili et facti. i. eius quod fit
 necesse est iam aliquid esse: quia omne quod
 fit fiebat ut probatur. vi. phycorum. Datet
 etiam q̄ si aliquid corrumpitur q̄ adhuc ali
 quid sit: quia si omnino n̄ esset iam esset oio
 in corruptum esse et non i corrumpi. Simili
 ter autem si aliquid generatur. o3 q̄ sit mate
 ria et qua generatur et agens a quo ḡatur
 Hoc autem non est possibile procedere in infi
 nitum: quia ut probatur in secūdo. nec i cau
 sis materialibus nec i agentibus in infini
 tū proceditur. Sic igitur est magna dubitatio
 p̄tra eos qui dicunt q̄ de eo quod mouetur
 nihil potest uere dici tum quia in eo qd̄ mo
 uetur et generatur est aliquid de termino ad
 quē. tum quia in omni generatione et motu
 o3 ponere aliqd̄ ingenitū et immobile ex par
 te materie et agentis. Terciam rationem
 ponit ibi. Sed hec pretermittentes. Et hec
 ratio contradicit eis quantum ad causam ex
 qua opinionem sumpserunt quia omnia sen
 sibilia semper mouentur. Moti enim sunt
 ad hoc dicendum ex his que augentur. Vi
 derunt enim q̄ aliquid per unum ānum cre
 scit secundum modicam quantitatem et cre
 diderunt q̄ motus augmenti esset continu
 us ita q̄ quantitas secundum quam attendi
 tur augmentum diuideretur proportionali

ter secundum partes temporis. ita q̄ in oia
 libet parte fieret augmentum alicuius quāti
 tatis cuius proportio eēt ad totam quantita
 tem sicut proportio partis temporis ad totū
 tps. Unde cum iste motus sit insensibilis erit
 mauerit t̄s. miler q̄ ea que uidentur quies
 scere moueantur. Sed motu insensibili.
 Dicit ergo p̄t. a illos q̄ premisis ille que i
 eta sunt. p3 q̄ non est idem motus secundum
 quantitatem et secundum qualitatem uel for
 mam. Et quāuis p̄cedatur is q̄ motus secū
 dum quantitatem sit p̄t. n̄ uis in rebus et q̄
 omnia hoc motu semper insensibiliter mouē
 tur secundum quantitatem uel formam. nō
 tū oportet q̄ propter hoc semper oia moue
 antur. Et ita poterit h̄ri cognitio de rebus
 determinata: quia res magis cognoscuntur
 per suam sp̄m q̄ per suā q̄titatē. Quar
 tam rationem ibi. Amplius autem dignum
 est. Dicens q̄ dignum est renuere siue incre
 pare sic recipientes. i. opinātes scilicet q̄ oia
 sensibilia sunt semper in motu: propter hoc
 q̄ paucorum sensibilium numerū inueniunt
 sic se habentem cum tam plura sensibilia in
 numerabilia sint nisi quātum ad motum loca
 lem. Constat enim q̄ sola sensibilia que sit
 hic circenos in spa actiuorum et passiuorum
 sunt in generatione et corruptione. Adus
 modi aut locus est q̄ nihil respectu uniuersi
 Nam tota terra non habet sensibilem quan
 titatem respectu luppreme spe. Nō se habet
 ad ea sicut a. i. cētrum. sicut astrologi probat
 p̄ hoc q̄ semper set signa zodiaci super ter
 ram apparent. Quo i non esset si tra aliqua
 parte celi sensu notabilē a nobis occultaret.
 Stultum enim fuit de tota natura sensibili
 indicare propter illa pauciora imo tollerabi
 lius fuisset q̄ tota natura sensibilis fuisset diu
 dicata secundum motum celestium: corporum
 q̄ multum excedūt alia in quātitate. Qui
 tam rationem ponit ibi. Amplius at̄ palam
 rē. dicens q̄ p̄tra h̄ dicēda sunt ea que supra
 sunt dicta in hoc eodem libro. s. q̄ sit q̄dam
 natura imobilis. s. nā fmi motoris ut proba
 tū est in. viii. phycoz. Et h̄ est dicēdum p̄tra
 eos et ipi hoc debēt credere sicut alibi p̄ba
 tū est. Et iō non est neq̄ q̄ oia sint semp i mo
 tu et q̄ nihil uere de aliq̄ possit dici. Ser
 tā rationem ponit ibi. Et etiā p̄git rē. Di
 ces q̄ illa positio qua ponit omnia moueri
 repugnat prime eorum ratiōi qua ponuntur
 p̄dictoria simul uerificari de eodem: quia si
 aliquid simul est. et non est magis sequitur q̄
 omnia quiescant q̄ q̄ omnia moueātur. Ni
 hil enim permutatur ad hoc qd̄ iam iest ei sic
 qd̄ iam est album non mutatur ad albedines

Si autē idē puenit siml eē 2 nō eē oīa isunt
oībus ut. s. pbatū ē qā oīa sūt unū. Et ita nō
erit in qd possit aliqd pmutari.

eueritate au

tē rē. Hic incipit p ipas rōnē d xi
tate apparētū. Et circa h. d. fac

p. i. pbat hāc opinionē. Secō inducit p cō
nē itē tā ibi. Ergo q cūctoz. Circa p mū duo
fac p. disputat p illos q p dicitaz pōem pp ali
quā rōez uel dubitatōem posuerūt. Secō p
p rientes ibi. Si aūaliq. Circa p mū po
nit. vii. rōes Circa p mū hic dicit. Oīsum
ē q nō oīa sūt mutabilia s; de xitate q non
oc apparēs sūt uex ista p sderāda sūt quorū
pūs ē q sēl nō ē. ppe cā falsitatis s; fantasia
q nō ē idē s bñ. q. d. diuersitas iudicioz q dā
tur de sēlibilib nō puenit ex sēsu s; ex fāfāfā
idē quā pp aliqd ipedimētū v; recte pueniūt
acceptiōes sēsuū. fāfāfā autem nō ē eadez
subiectū ut pbat secō de aīa s; ē mot⁹ faci⁹
a sēsu secūdu actū. Vñ q ipi attribuerūt sen
sibilitū istā diuersitatē iudicioz p quā un⁹ in
dicat falsū sētire de h. de quo ali⁹ uex sentit
nō pueniēter faciūt. Alia tūllatio melius
hē. Et sic p mū ē qā nec sēl fall⁹ ppriū ē s; z
fāfāfā nō idem ē subiectū. q. d. q null⁹ sēl
d. pprio obiecto decipit sicut un⁹ nō decipit
de coloribus. Ex quo patet q iudiciū d sen
sus proprio est determinatum. Vnde opō
ter determinatam ueritatem esse in rebus
Et si obiciatur q alii etiam circa sensibilia
propria error accidit respondet q hoc non
est ex sensu sed ex fantasia per cuius in dispo
sitiōē aliqn contingit quid quod per sensuz
accipitur aliter quid ipsam peruenit quam
sensu percipiatur sicut patet in freneticis in
quibus organum fantasie est lesum. Se
cundam rationem ponit cum dicit. Deinde
dignum mutari. Circa quam sic dicit dignū
est admirari si aliqui de hoc querunt uel du
bitant secundum aliam litteram. vtrum ma
gnitudines tante sint quales uidentur a re
motis uel quales uidentur a propinquis.
Quasi enim est per se uerum est q sensus
propinquas magnitudines iudicat tales
esse quales sunt remotos autem minores
quam sint: quia quod a remotiori uidetur
uidetur minus ut in perspectina probatur.
Et simile est vtrum colores sint tales quales
uidentur a remotis uel quales uidentur a
propinquis. Constat enim q uirtus agen
tis quanto plus in remotum porrigitur in
agendo tanto deficientior eius inuenitur ef
fectus. Ignis enim minus calefacit que di
stant quā que sūt ppinqua. Vñ et color cor

poris pfecti sensu non ita imutat perfecte
in remoto ut i ppinquo dyafanū. Et pp h ue
rius ē iudicium sensus de colorib⁹ sēlibilib⁹
i ppinquo q; i remoto. Et simile ē et si quis
dubitet vtrū aliqua talia sint q; uidentur la
borātū. i. ifirmis. Sani eni habēt organa
sēsuū bene disposita et ideo species sensibili
um i eis recipiunt. put sūt et pp hoc xuz ē in
dicū sanorum de sensibilibus. Organa .n.
ifirmorū sunt indisposita. Vnde nō pueniē
ter imutantur a sēlibilibus. Et ppter h. co
rū iudiciū de eis non ē rectū ut pz in gustu c⁹
organum qā in ifirmis corruptis humorib⁹
est infectum ea que sunt boni saporis eis in
sipida uidentur. Et simile itez est utruz pen
dera sint ita graua sicut uidētur debilib⁹ uel
sicut uidentur robustis. Constat enim q ro
busti de ponderibus iudicant secundum q
sūt. Nō aut ita ē i debilibus in quibus diffi
cultas ad sustinendam pondus non solū pro
uenit ex magnitudine ponderis queadmod
i robustis s; etiā ex paucitate uirtutis. Vñ
etiā parua pondera eis magna uidētur. Si
mile est si aliq dubitant utru ueritas sic se hē
at sicut uidetur dormientibus aut sicut uidet
uigilantibus. In dormientibus enim ligati
sunt sensus et ita iudicium eorum de sensibili
bus non potest esse liberum sicut est iudicium
uigilantium quorum sensus sūt soluti. Su
pra autē dictū ē q mirandum est si dubitant
qā ex eorū actibus apparet q nō dubitat nec
existimant omnia predicta iudicia equaliter
esse uera. Si eniz aliquis existens in labia
in somnis uideat se Athenis uel aliquis exi
stens. Parisius uideat se esse in Ungaria
in somnis a somno surgens non talia opera
tur qualia operaretur si i uigilia h. pcepisset
Tret. n. ad oderiū. i. ad locum quēdā qui est
Athenis si in uigilia se athenis esse uideret.
quod non facit si hoc sōpnauit. Ergo pa
tet q non putat similiter esse uerum quod
uidetur dormienti et uigilanti. Similiter po
test argui de aliis questionibus predictis. Li
cet enim oretenus de talibus querant tamen
de eis in mente non dubitant Vnde patet rō
nez esse nullā quā ponebāt omne qd uidet eē
uerum. Hoc enim ponebant qā diuersarū
opinionū nō pōt accipi q uerfor sit sic. s. hī
tum ē. Tertiam rōem ponit ibi. Amplius
autem de futuro dicens q de futuris sicut
Plato dicebat nō sim. liter est propria idest
principalis firma et uera et digna credi opī
nio medici et ignorantis medicinam sicut
de hoc futuro quod est infirmatum sanari
uel non sanari Nam medicus qui scit causā
sanitatis potest aliqua signa sanitatis future

psire queneceit artis medicinalis ignarus. Unde patet qd stultae est opinio qua creditur omnes opiniones equaliter esse veras.

Quartam rationem ponit ibi. Amplius autē rē. Quia in sensibilibus nō sūt ppria. i. nā et credibilis iudicatio sensus de alieno sensibili et de proprio. Sicut visus non similiter iudicat de coloribus et gustus. Sed credendum est d' coloribus iudicio visus de chymis. i. a poribus iudicio gustus. Unde si visus indicet aliquid dulce esse et gustus percipiet esse amaram credendus est magis gustui q̄ visui. Et similiter etiam non est eqlus ponderis iudicium sensus de proprio sensibili et de eo quod est proprio propinquus. Propinqua autem propriis sensibus. Sic dicuntur sensibilia comunia ut magnitudo numerus et huiusmodi circa que magis dicitur sensus q̄ circa sensibilia propria minus tamen q̄ circa sensibilia alterius sensus vel circa ea que sunt sensibilia per accidens. Et ita patet qd stultum est dicere omnia iudicia equaliter esse vera. Quintam rationem ponit ibi. Quorum in eodem tempore dicit qd nullus sensus in eodem tempore simul dicit circa idē ita se hēre et nō hēre in eodem enim tempore non dicit visus aliquid esse album et nō album nec bicubitum et nō bicubitum nec dulce et non dulce. Sed quis i diversis temporibus videatur iudicium sensus opposita de eodē dicit iudicare nūq̄ tñ dubitatio accidit ex iudicio tē passione ipsam sensibilem sed circa passionem subiectum verbi gratia de eodē subiecto. s. uino gustui quicquid videtur qd ē dulce et quicquid nō ē dulce. Sed quod puenit ul' pp mutationem corporis sensibilis vel instrumenti qd ē in facto amarum humoribus. Et sic quicquid gustat et non dulce videtur ul' pp mutationem ipsius uini. Sed nunq̄ gustus mutat iudicium suū qn ipsa dulcedinem talem iudicat esse qualem percipit in dulci quando iudicauit eam esse dulcem. Sed de ipsa dulcedine semper v. um dicit et semper eodem modo. Unde si iudicium sensus est verū sicut ipsi ponunt sequitur etiā qd natura dulcis ex necessitate sit talis et sic aliquid erit determinatum i rebus. Sequitur et qd nūq̄ affirmatio vel negatio sunt simul v. a ga nunq̄ sensus simul dicit aliquid esse dulce et non dulce ut dictum est. Sextam rationem ponit ibi. Unde et hoc omnis rē. Dicens qd predicte rationes omnes vel opiniones si ut auferunt omnia substantialia predicata ut. s. ostensum est ita auferunt omnia predicata necessaria. Sequitur enim qd nihil de altero predicatur substantialiter aut necessario. Et qd non substantialiter ex supra dictis patet.

Quod autem nō necessario sic probat qd necessarium ē qd nō puenit aliter se hēre. Si ergo omne quod ē sic ul' aliter secundū eos qui dicunt contradictoria simul esse vera et oppositas opiniones sequet qd nihil sit necessarium i rebus. Septimam rationem ponit ibi. Et ex toto si sensibile qd talis ē. Si omne apparatus ē verū nec aliquid est verū nisi ex ipso qd ē apparatus sensui sequitur qd nihil ē nisi iustum sensibile ē i actu. Si soli se aliquid ē. s. iustum ē sensibile sequitur qd nihil sit si nō erit sensus. Et psequens si nō erit aiata ul' aialia. Hoc autē ē impossibile. Nā hoc potest esse uerū qd sensibilia iustum sensibilia nō sūt. i. si accipiatur. put sunt sensibilia i actu qd nō sūt sine sensibus. Sūt enim sensibilia i actu secundū qd sūt i sensu. Et secundū hoc oēs sensibilia i actu ē qdā passio sentiens qd nō potest si sentiens nō sūt. Sed qd sensibilia qd faciunt hanc passionem in sensu nō sit hoc ē impossibile. Quod sic patet. Remoto enim posteriori non remouetur prius s. res faciens passionem in sensu non est ipsemet sensus: quia sensus nō est suimet sed alterius. quod oportet esse prius sensu naturaliter sicut motus motu naturali ex est prius. Visus enim nō videt se sed colorem. Et si hoc dicatur qd sensibile et sensus sunt rella aduicem dicta et ita sunt uera et interempto uno interimitur aliud nihilominus sequitur propositum: quia sensibile i potentia nō dicitur relative ad sensum quasi ad ipsum referatur. s. quia sensus referatur ad ipsum ut in. v. huius habetur. Patet igitur qd impossibile est dici qd ex h' sunt aliqua uera quia sensui apparēt quod ponit illi qui ponunt omnia apparatus esse uera ut ex pre dictis patet.

¶ Sunt aut aliqui

rē. Disputat contra illos qui pre dictam rationem non ex ratione sed ex pertinacia suiceperunt. Et circa hoc duo facit. Primo ponit qualiter ista mouetur ad hanc opinionem ponendum. Secundo ostendit qualiter est resistendum ibi. Qui uero in uerbo: Dicit ergo primo qd preter predictos qui predictam opinionem ex quibusdam dubitationibus inciderunt sunt alii qui interrogant persuasos in his scilicet opinionibus id est deceptos ut eos i deceptio ne detineant et has solas rationes habent ad suam opinionem confirmandam. Alia. t. habet. Sunt autem quidam qui deficiunt siue dubitant huiusmodi persuasorum has rationes solū dicentū. Et ē sensus qd qdā deceptorum qd predicta opinionem tenet has solas dubitationes tenet et his rationibus utitur que iura dicuntur

Si enī dīcatur eis q̄ iter strarias opinīōes credendum ē magis sanis quam infirmis et sapientibus q̄ ignorantibus et vigilantib⁹ q̄ dormientibus ipsi iterato querunt quo modo possunt diiudicari sanus per certitudinem ab infirmo et uigilans a dormiente et sapiens a stulto. Et breuiter in omnibus diuersitatibus opinionum quomodo possint discerni quis illorum iudicat recte in omnibus capitulū quibusdam uideatur aliq̄s esse sapiens qui alius uidetur stultus et sic de aliis. Sed iste dubitationes stulte sunt. Similes enim sunt illi dubitationi qui dubitatur utrum nunc dormiamus aut uigilemus. Horum enim omnium distinctio p se nō est. Omnes autem dubitationes predictae idem valent quia ex eadem radice procedunt. Volunt enim iste sophiste q̄ omnium uerorum possunt accipi rationes demonstratiue. Patet enim q̄ ipsi querebant accipere aliquod principium quod esset eis quasi relatiua ad discernendum inter infirmum et sanum inter uigilantem et dormientem. Nec erant contenti istam regulā qualitercūq̄ scire sed eā uolebant per demonstrationem accipere. Ergo q̄ ipsi decepti sunt manifestum est in eorum actibus secundum q̄ diximus. Ex quibus apparet q̄ positio eorum sit falsa. Nam si equaliter efficac esset iudicium dormientis et uigilantis eadem sequerentur in actibus hominum ex utroq̄ iudicio quod patet esse falsum. Alia littera habet. Quandoq̄ uero persuasi sunt. Et est sententia conuenientior premis. Ipsi enim licet hoc ponant et oretenus querant non tamen mente in hō decipiuntur q̄ credant similiter esse uerum iudicium dormientis et uigilantis. Quod ex eorum actibus patet ut dictum est. Sed quāuis non sint decepti ut in hoc dubitent h̄tamen est passio eorum. i. infirmitas mentis q̄ querūt rōne demonstrare eaz̄ quoz̄ non ē demonstratio. Nā p̄ncipiū demonstratiōis nō ē demonstratio. i. de eo demonstratio ē nō pōt. Et h̄ ē eis facile ad credendū quia non ē hō difficile sumere etiam per demonstrationem. Ratio enim demonstratiua probat q̄ non omnia demonstrari possunt q̄a sic esset abis in infinitū. Deinde cum dicit. Qui non uim in solo uerbo querant. Disputat contra istos uel contra alios qui ne hanc rationem mouentur ad ponendū omnia apparentia esse uera quia non potest per demonstrationem accipi regula per quam certitudinaliter possit discerni inter iudicantes uere et non uere sed solum ex quadam p̄tina rationem predictam. Deinde ponit aliam rationem

et circa h̄ tria facit. p̄rio offendit q̄ tales p̄tinentes tendant ducere ad impossibile. Secundo qualiter resistendum est eis apparenter ibi uerum si non omnia. t̄. q̄lter eis obī uīādum secundū ueritatē ibi. Et sicut prius dictum est r̄. Dicit ergo primo q̄ illi que runt uim in solo uerbo. i. qui non mouentur ex aliqua ratione nec propter difficultatē alī cui⁹ dubitationis nec propter defectum demonstrationis sed solum uerbis innantur et credunt q̄ omnia possunt dicere que im p̄ bari non possunt. Isti tales querunt ducere ad aliqd̄ ipossibile. Volunt enim ad hoc ducere q̄ contraria sint simul v̄a per hō q̄ omnia apparentia sunt uera. Deinde cum dicit uerum si non omnia. Docet ex eorū positione eis resistere et predictum inconueniens euitare dicens q̄ nisi ponatur omnia q̄ sunt esse ad aliquid non potest dici q̄ omne apparens sit uerum. Si enim sunt quedam in rebus que secundum se habent esse absolute non per relationem et sensum uel opinionem non idem erit eis circa quod apparere. Hoc enim dicit relationem ad sensum uel opinionem quia apparens alicui apparet. Et ita oportebit q̄ non apparens sit uerum. Patet igitur q̄ quicumq̄ dicit omnia apparentia esse uera facit omnia entia esse ad aliqd̄. s. i. respectu ad opinionem uel sensum. Et iō p̄ predictos sophas qui querūt uim in orōne si aliquis dignetur eis dare orōnem. i. p̄cedere hanc positionē quā ipsi ponunt custodiendum siue obseruandum est eis ne deducant ad concedendū p̄dicta. i. a siml̄ eē uera quia non est dicendum absolute q̄ oē apparens est uerum. si quod apparet est uerū cui apparet et quantum apparet et quando apparet et sicut apparet. Hoc enim licitum erat nobis apponere ex quo res non habēt esse absolute sed relatum t̄m. Nō aut hoc obseruandū ē uolentib⁹ hanc p̄nem concedere q̄a si aliq̄s p̄cedat eis q̄ oē apparens ē uerū et ita non concedat eū p̄dictis determinationibus sicut dictū ē sequet q̄ statim dicat contraria siml̄ eē v̄a. Contingit enī q̄ idēz̄ secundū uisū uidet mel pp̄ simile colorē mellis et secundum gustum non mel pp̄ dissimilem saporem. Et similiter cum duo oculi sint dissimiles non eadē est uisio que fit per utrumq̄ oculum uel non eadem uidentur utriq̄ uisui qui fit per utrumq̄ oculū. Et si pupilla unius oculi infecta sit aliquo grosso uel nigro uapore alia uero puta uidebuntur per oculum infectum omnia nigra uel obscura per alium autem non. Ideo aut dico hō eē custodiendū uel obseruandū q̄a hoc ē ne

cessarius apud predictos sophistas q̄ dicunt et
 causis predictis omne apparens esse verum
 Et ex hoc sequi pot̄ q̄ omnia similiter sunt
 vera et falsa p̄pter hoc q̄ non omnib⁹ eadē
 apparent nec etiam eadem ad se ipsum cum
 multociens idem homo secundū idē tempus
 iudicet contraria secundum diversos sensus
 sicut visus iudicat esse unum quod tactus iu-
 dicat esse duo propter variationem digitorū
 Et qua conuenit q̄ idem tangibile per di-
 uerſa instrumenta tangibilia .s. tactus per diuer-
 sos digitos ad unam tactuam peruenit ac si ef-
 sent duo tangibilia. Nullatenus autem eidez
 homini secundum eundem sensum similiter
 et in eodem tempore uidetur q̄ hoc sit verū
 scilicet contraria simul esse. Ideo autem fō-
 san est necessarium sic respondere predic-
 tionem sophistas qui dicunt non propter dubita-
 tionem sed omnis causa q̄si ex p̄terita ipam
 orationē p̄ se ipsam concedentibus q̄a hoc
 non est verū simpliciter sed huic verū. Et hoc
 enim non sequitur cōtradictoria simile esse
 vera. Esse enim huic verum et non esse uez
 illi non est contradictorium. Deinde cuz
 dicit. Et sicut predictum est r̄. Docet resi-
 stere sophistas predictis secundum ueritatem
 et non solum ad hominem .s. non conceden-
 do falsam opinionem quam ipsi ponunt. Et
 hoc duabus rationibus quarum prima sic
 dicit sicut dictum est prius. Si omne appa-
 rens est uerum necesse est facere omnia ad
 aliquid scilicet ad opinionem et sensum. Et
 ex hoc sequitur hoc inconueniens q̄ nihil
 sit nec fiat nullo opinante. Si autem hoc fal-
 sum est quia multa sunt et fiunt de quibus
 nulla est opinio uel cognitio. sicut que sunt
 in profundo maris uel in uisceribus terre
 manifestum est q̄ non omnia sunt ad ali-
 quid idest ad opinionem et sensum. Et ita
 non omne apparens est uerum. Secun-
 dam rationem ponit ibi. Amplius si unum
 ad unum dicens q̄ unum non refertur nisi
 ad unum et non ad quodcumqz unum sed
 ad unum determinatum sicut patet q̄ si sint
 idem subiecto dimidium et equale non ta-
 men equalis dicitur ad duplum sed magis
 ad dimidium equale uero dicitur ad equale
 Et similiter si ipse homo qui est opinans
 sit etiam opinatus non refertur homo ad
 opinans in quantum est opinatus. Si igitur
 omnia entia in quantum sunt huiusmo-
 di referruntur ad opinans in quantum opi-
 nans est sequetur q̄ hoc quod dico opinans
 non sit unum cum ad unum non refertur
 nisi unum sed infinita secundum speciem
 cum infinita referruntur ad ipsum quod est

impossibile. Unde non potest dici q̄ om-
 nia relative dicantur ad opinans nec per
 consequens q̄ omne apparens uel opinans
 sit uerum. Deinde cum dicit. Igitur
 quia cunctorum. Concludit conclusionem
 suam inrentam. Et circa hoc duo facit pri-
 mo ponit ipsam principalem conclusionem
 Secundo inducit quoddam correlarium
 ex ea ibi. Si igitur impossibile dicit ergo
 primo q̄ ex predictis patet q̄ inter omnes
 opiniones uel sententias ista est firmissima
 qua dicitur oppositas dictiones siue propo-
 sitiones siue contradictiones non simul es-
 se ueras. Et etiam dictum est que incon-
 uenientia accidunt dicentibus eas simul esse
 ueras et ex qua causa moti sunt ad illa di-
 cendum. Deinde cum dicit. Impossi-
 bile est cetera. Concludit correlarium. di-
 cens ex dictis q̄ quia impossibile est simul
 contradictionem verificari de eodem ma-
 nifestum est q̄ nec etiam contraria eidem in-
 esse possunt quia manifestum est q̄ non mi-
 nus in contrariis alterum eorum est priua-
 tio quam in aliis oppositis licet utrunqz
 contrariorum sit natura aliqua. quod non
 est in affirmatione et negatione uel in priua-
 tione et habitu. Alterum enim eorum est
 imperfectum respectu alterius: sicut niger
 respectu albi et amarum respectu dulcis.
 Et sic habet priuationem quandam adiunc-
 tam. Priuatio autem est aliqua negatio sub
 stantie idest in aliquo subiecto determinato
 Et est etiam ab aliquo genere determinato
 Est enim negatio infra genus. Non enim
 omne non uidentis dicitur cecum sed solum
 in genere uidentium. Sic igitur patet q̄ con-
 trarium includit priuationem et priuatio
 est quedam negatio. Si igitur impossibile
 est simul affirmare et negare impossibile est
 contraria simul inesse eidem simpliciter.
 sed uel ambo insunt quo idest secundum ali-
 quid sicut quando utrunqz est in potentia.
 uel secundum partem uel unum secundum
 qd et alterū simpliciter. Sic q̄n unū ē in actu et
 alterū ē in pō uel unū secundū plures et p̄nci-
 paliores partes alterū tm̄ secundū aliquā par-
 te sic ethiops ē niger simpliciter et albus dentes

Verum nec iter

contradictionē r̄. Postqz dispu-
 tauit p̄ponētes d̄dictoria simul ēē
 uera. Adic disputat cōtra ponētes esse mediā
 inter contradictionē. Adii enim dicūt nō sepe
 alterā partem cōtradictōis eē uerā. Et circa
 hoc duo facit primo disputat contra ipsam
 positionem. Secundo contra quasdam ali-

as quæstiones Inopinabiles hanc et superiorem ponere coicætes ibi. His autem discussis. Circa primum duo facit. Primum ponit rationes 3 dictas positionem. Secundo ostendit cam quæ aliqui moti sunt ad ponem illam ponendam ibi. Euenit autem quibusdam et cetera. Circa primum ponit. vii. rationes dicentes primo quod sicut contradictoria non possunt simul esse vera ita nec potest esse medium inter contradictionem sed quod de uno quoque necessarium est aut affirmare aut negare. Et hoc manifestum est primo ex diffinitione verum et falsi. Non enim aliud est falsum quam dicere non esse quod est et dicere esse quod non est et nisi aliud est verum quam dicere esse quod est aut non esse quod non est. Patet igitur quod quicumque dicit aliquid esse aut dicit verum aut dicit falsum si dicit verum oportet ita esse quod verum est esse quod est si dicit falsum oportet illud non esse quod falsum nihil aliud est quam non esse quod est. Et si sic si dicit hoc non esse si dicit falsum oportet esse si verum oportet non esse ergo de necessitate aut affirmativa aut negativa est vera. Sed ille qui ponit medium inter contradictionem non dicit quod necesse sit dicere de ente esse vel non esse neque quod necesse sit de non ente. Et ita nec affirmans nec negans de necessitate dicit verum vel falsum. Et secundam rationem ponit ibi. Amplius autem medium erit quod que talis est medium inter duo aliqua accipi potest uno modo vel participatione utriusque extremi quod est medium in eodem genere sicut videtur vel pallidum inter album et nigrum. Alio modo per abnegationem quod etiam est diuersum in genere sicut inter hominem et equum quod nec est homo nec est equus ut lapis. Si ergo inter contradictoria est medium aut hoc erit primo modo aut secundo. Si secundo modo tunc nihil permutatur. quod sic patet. Omnis enim permutatio est ex non bono in bonum aut ex bono in non bonum quare etiam cum est mutatio inter contraria ut inter album et nigrum est mutatio inter contradictorie oppositam. Nam nigrum est non album ut ex predictis patet. Secundum autem predicta non posset fieri mutatio ex non bono in bonum vel e converso. ergo nulla esset mutatio cum tamen semper hoc appareat vel videatur quod ex non bono in bonum fiet mutatio vel e converso. Quod autem omnis talis mutatio tollatur ex predicta positione facta sic patet. Non enim potest esse mutatio nisi inter contraria et media que sunt unius generis nec potest esse mutatio de uno extremo in alterum nisi per medium. Si igitur est medium inter contradictoria per abnegationem. id est alterius generis nulla poterit esse mutatio de extremo in extremum. Si autem primo modo

quod sit medium in contradictione. quod est in se generis participatione utriusque sic pallidum inter album et nigrum sequitur hoc inconueniens quod sit aliqua generatio que terminetur ad album et non fiat ex non albo quia ad unum ex remum non tantum fit mutatio ex alio extremo sed etiam ex medio. Hoc autem non videtur esse verum. scilicet quod sit aliqua generatio terminata ad album que fiat ex non albo. Et sic patet quod nullo modo potest esse medium in contradictione. Tertiam rationem ponit ibi. Amplius omne sensibile quod talis est Intellectus in omni conceptione sua que sentiat et intelligit aut affirmat aliquid aut negat. Ex diffinitione autem veri et falsi apparet quod siue aliquis affirmet siue neget oportet ut verum dicat aut mentiat quia quando intellectus sic componit vel affirmando vel negando. sicut est in re verum dicitur quando aut non sic mentitur. Et ita patet quia semper oportet quod sit vera vel affirmatio vel negatio quia oportet quod aliqua opinio sit vera et omnis opinio affirmatio est vel negatio. Unde oportet quod semper affirmatio vel negatio sit vera. Et si non est medium in contradictione. Quartam rationem ponit ibi. Amplius preter omnes et cetera. que talis est si in contradictione ponatur medium oportet hoc in omnibus contradictionibus differre quod scilicet preter omnes contradictiones sit aliquid verum quod est medium inter ea nisi hoc dicat aliquis orationis causa id est absque omni ratione solum quia placet ei ita dicere. Sed hoc non potest verum esse in omnibus qui a verum et non verum sunt contradictoria quedam. Et ita sequeretur quod aliquis esset qui nec verum diceret nec non verum. Cuius contrarium patuit ex diffinitione veri et falsi. Similiter cum ens et non ens sunt contradictoria sequitur quod aliquid sit preter ens et non ens. Et ita erit quedam transmutatio preter generationem et corruptiones. Nam generatio est transmutatio ad esse et corruptio ad non esse. ergo in nulla contradictione erit medium. Quintam rationem ponit ibi. Amplius in quibuscunque generibus. Dicens quod negatio in quibusdam generibus inest loco contrarie differentie. Vel secundum aliam litteram negatio impellit contrarium qui a alterum contrariorum necesse est esse in eodem genere ex negatione rationem habet sicut patet de pari et impari iusto et iniusto. Si igitur inter affirmationem et negationem esset aliquod medium in omnibus istis contrariis esset aliquid medium cum affirmat. onem et negationem manifeste sequatur

sic sicut in numero si esset aliquis numerus
 quæ nec eēt par et impar. Hoc autē patet eē impos-
 sibile ex diffinitōe paris et imparis. Nā par ē
 quod potest diuidi in æqualia. Impar uero quod non potest
 Reliquar g^o quod inter affirmatiōem et negatiōem
 nō h^o potest esse mediū. Tertā rōem ponit ibi
 Ampli^o i^o infinitū adit rōem quod talis ē. Ponentes
 aliqd mediū inter affirmatiōem et negatiōem
 ponūt aliqd tertū preter illi duo quod ponunt
 omnes cōmuniter dicentes nihil inter ea eē
 mediū. Tria autē ad duo se habent in emio-
 la. i. sex quæ itera p^oportione. Secundum igitur
 opinionem eorū quod ponunt inter affirmatiōem
 et negatiōem mediū in primo aspectu ap-
 paret quod omnia erunt emiola. i. in sex qui alte-
 ra p^oportione ad ea que ponunt quia non
 solū erunt affirmatiōes et negatiōes s^o et
 media. Non solum autem hoc sequetur sed
 etiam quod sint in infinitū pl^o. constat enim quod
 omne quod conuenit affirmare conuenit negare
 Contingit autem affirmare h^oria esse. s. affir-
 mationem et negatiōem et mediū ergo con-
 uenit ista tria negare. Et sicut negatio est ad
 affirmatiōem ita illud erit quoddam quar-
 tum preter tria predicta. Erit enim eius sub-
 stantia et ratio alia a predictis sicut et nega-
 tiōis alia ab affirmatiōe. Item ista qua-
 tuor conuenit negare et horum negatio erit
 verum et sic in infinitum. Erunt igitur pl^o
 ra in infinitum quod modo ponatur quod vi-
 detur inconueniens. Septimam ratiōem
 ponit ibi. Amplius quando interroganti
 que talis est. Si quis interrogaret. ytrum
 homo uel aliquid aliud sit album oportet
 quod respondens uel assentiat uel non assenti-
 at. Et si assentiat planum est quod dicit affir-
 mationem esse veram. Si autem non assenti-
 at respondendo non constat quod negat nec
 negat aliquid aliud quam illud quod ille in-
 terrogauit. et ipsa negatio est non esse quia
 est negatiua. Relinquitur igitur quod respon-
 dens ad questionem uel necesse b^o concedere
 affirmatiōem uel proferre negatiuam
 Et ita inter h^o duo non est mediū. De
 inde cum dicit. Euenit autem quibusdam.
 Ostendit causam quare quidam in hanc opi-
 nionem incidant. Et circa h^oria facit. Pri-
 mo enim ostendit quare quidam hanc opi-
 nionem posuerunt. Secundo modum dispu-
 tandi contra eos ibi. Principium autem ad
 hos omnes. Tertio ad quas opinionem p^o
 ram predictæ opinionis sequuntur ibi uide-
 tur autem eracti. Dicit ergo primo quod pre-
 dicta opinio enenit quibusdā sicut et alie opi-
 niones inopinabilis et duplici cā quæ p^o
 ē. q^o quā aliquo p^ont solue^o orōes p^octiosas. i.

rōes litigiosas siue sophisticas factas eis ab
 aliis uel a seipsis consensit rōem p^obanti et
 pcedunt p^olōne dicentes uerū esse quod sillogi-
 zatiū ē. Et alter us ipam nitunt affirmare ali-
 quod alias rōnes ad inueniēdo. Secda ē p^o hoc
 quod quidā uolunt inquirere rōem probanti^o re
 oibus. Et ideo illa que p^obant nō possunt no-
 lunt concedere s^o negat. P^oria autē principia
 quod sunt oium conceptiones cōmunes p^obant nō
 p^ont et ideo eas negat p^o hoc sponens inopi-
 nabiles incidentes. Deinde cum dicit prin-
 cipium autē rōem. Dicit ex quo principio debeat p^o
 cedi contra tales opinionem. Et dicit quod ex
 diffinitione ueri uel falsi uel aliquorū aliorū
 nomini sic ex supra dictis ratiōibus p^o. Ne-
 cesse ē enim eis concedere diffinitiones res si
 ponunt quod nomina aliquid significant. Nam
 ratio quæ nomen significat est diffinitio rei
 Si autem non concedat nomina significare
 aliquid tunc non differunt a plantis sicut ē.
 dictum est. Deinde cum dicit uidetur au-
 tem eracti opinio. Ostendit ad quos p^ohos
 opinionem predictæ positionis conuenientur
 et dicit quod ad positionem Eracti qui dice-
 bat omnia moueri simul et per consequens
 esse et non esse. Et quia id quod mouetur habet
 non esse admixtum cum esse sequitur quod om-
 nia sunt uera. Ad positionem non Anara.
 sequetur quod aliquid sit medium contradicti-
 onis. Ipse enim ponebat quod quodlibet mi-
 scetur cum quolibet propter hoc quod quilibet
 fit ex quolibet. De permixto autem neu-
 trum extremorum potest dici. sicut colores
 mediū nec sunt albedo nec nigredo. Unde
 illud quod est mixtum nec est bonum nec
 non bonum nec album nec non album.
 Et sic est aliquid medium contradictionis.
 Et per consequens sequitur omnia esse fal-
 sa. Nihil enim secundum communem opi-
 nionem ponimus nisi affirmatiōem et ne-
 gatiōem. Unde si affirmatiō et negatiō.
 sicut falsa sequitur omnia falsa esse. De
 inde cum dicit. His autem diffinitis. Dis-
 putat contra quasdam positiones que ad
 predicta consequuntur. Et primo contra
 quosdam qui destruunt principia logice.
 Secundo contra quosdam qui destruunt
 principia physice ibi. Palam autem quia
 nec omnia et cetera. Philosophus enim pri-
 mus debet disputare contra negantes. Prin-
 cipia singularum scientiarum quia omnia
 principia firmantur super hoc principium.
 quod affirmatiō et negatiō non sunt simul ue-
 ra et quod nihil est medium inter ea. Illa
 autem sunt propria s^oma huius scientie cum
 sequatur ratiōum entis quod est h^oria p^ontie

primum subiectum. Verum autem et falsum pertinent proprie ad considerationem logicam. Consequuntur enim ens in ratione de quo considerat logicus. Nam verum et falsum sunt in mente ut in. vi. huius habetur. Notus autem et quies sunt proprie de consideratione naturalis per hoc quod natura diffinitur quod est principium motus et quietis. Ad errorem autem qui accidit circa esse et non esse sequitur error circa verum et falsum. Nam per esse et non esse verum et falsum diffinitur ut supra habitum est. Nam verum est cum dicitur esse quod est vel non esse quod non est. Falsum autem e converso. Similiter autem ex errore qui est circa esse vel non esse sequitur error qui est circa moveri et quiescere. Nam quod movetur in quantum huiusmodi nondum est quod autem quiescit est. Et ideo destructis erroribus circa esse et non esse et consequenti destruantur errores circa verum et falsum quietem et motum. Circa primum autem duo facit. primo ponit opiniones falsas circa verum et falsum. Secundo reprobat eas ibi. Amplius autem palam dicit. Dicit ergo quod diffinitis. i. determinatis predictis que erant dicenda contra predictas in opinabiles opiniones manifestum est quod impossibile est quod quidam dixerunt quod uniuoce. i. vno modo finiendum est de omnibus ut dicamus omnia similia esse falsa vel similia esse vera. Quidam enim dixerunt nihil esse verum sed omnia esse falsa et quod nihil prohibet quin dicamus omnia sic esse falsa sic illa est falsa dyametrum est commensurabiliter lateri quadrati quod est falsum. Alii vero dixerunt quod omnia sunt vera et huiusmodi orationes consequuntur ad opinionem Erastri sicut dictum est. Ipse enim dixit simul esse et non esse. Ex qua sequitur omnia esse vera. Et ne forte aliquis diceret quod preter has opiniones est etiam tertia que dicit quod omnia simul sunt vera et falsa quasi tacite obiectioni respondens. dicit quod qui hoc ponit utrumque predictorum ponit. Unde si duo prime opiniones sunt impossibiles illam tertiā oportet esse impossibilem. Deinde cum dicit. Amplius autem. palam ponit rationes contra predictas opiniones quarum prima talis est. Constat quasdam esse contradictiones quas impossibile est simul esse veras nec simul falsas sicut veram et non veram ens et non ens. Et hoc magis potest sciri ex dictis. Si igitur harum contradictionum necesse est alteram esse veram et alteram falsam non omnia sunt vera. nec omnia sunt falsa. Secundam rationem ponit ibi. Sed ad omnes tales. Dicens quod ad istas rationes. i. positiones

non oportet querere. i. petere procedendum aliquid quid esse vel non esse in rebus quemadmodum dicitur. dicitur quod hoc videtur petere principium sed petendum est quod detur nomina aliquid significare quo non dato disputatio tollitur. Hoc autem dato oportet ponere diffinitiones sic iam dictum est. Et ideo ex diffinitionibus contra eos disputare oportet precipue in proposito accipiendo diffinitionem falsi. Si autem non est aliud verum quam illud affirmare quod falsum est negare et e converso et similiter falsum non aliud est quam affirmare id quod negare est verum et e converso sequitur quod impossibile sit omnia esse falsa quia necesse erit vel affirmationem vel negationem esse veram. Patet enim quod verum nihil est aliud quam dicere esse quod est vel non esse quod non est. Falsum autem dicere non esse quod est quod non est. Et ideo patet quod verum est dicere illud esse quod falsum est non esse vel non esse quod falsum est esse et falsum est dicere id esse quod verum est non esse vel non esse quod verum est esse. Et ita ex diffinitione veri vel falsi patet quod non sunt omnia falsa. Et ratione eadem patet quod non omnia sunt vera. Tertiam rationem ponit ibi. Amplius si omne aut dicere aut negare. Que talis est. Constat ex predictis quod necesse est quod quolibet aut affirmare aut negare cum nihil sit medium in contradictione igitur impossibile est omnia falsa esse. Et eadem ratione probatur quod impossibile est omnia esse vera per hoc quod ostensum est quod non est simul affirmare et negare. Quartam rationem ponit ibi. Contingit etiam quod est firmata que talis est. Ad omnes predictas orationes id est positiones convenit hoc inconueniens quod seipsas destruant. Et hoc est famosum id est famosum ab omnibus dictum. Unde de alia. t. habet. Accidit autem et id vulgare quod sic probat. Ille enim qui dicit omnia esse vera facit opinionem contrariam sue opinioni esse veram sed contraria sue opinionis est quod sua opinio non sit vera. ergo qui dicit omnia esse vera. dicit suam opinionem non esse veram. Et ita destruit suam opinionem. Et similiter manifestum est quod ille qui dicit omnia esse falsa dicit etiam se ipsum dicere falsum. Et quia posset aliquis dicere quod dicens omnia vera excipit aut aufert ab ista veritate suam contrariam: et similiter qui dicit omnia esse falsa excipit suam opinionem ideo hanc responsione; excludit et dicit quod si ille qui dicit omnia esse vera excipiat suam contrariam dicens solam eam esse non veram et dicens omnia esse falsa excipiat suam opinionem dicens quod ipsa sola non est falsa nihilominus sequitur quod pertinet eis

h'rere. i. repetē ifinitas eē ordes v'as p̄ ponē
 tes omnia eē f'la et ifinitas f'las p̄ ponentes
 oia vera esse. Si enidei una opinio v'as seq̄
 tur ifinitas esse veras. Et si det una opinio
 falsa seq̄tur ifinitas esse falsas. Si eni h̄ pō
 opinio vera ē Sor. sedet g' et hec erit vera
 sorte sedere est verū. Et si illa ē vera v'asteri
 h̄ erit v'as eē verū sor. sedē ē v'uz et sici ifinitū
 Sēp̄ eis lq̄ dicē de orōne v'as q' sit v'as ver' ē.
 Et qui dicit de oratione f'la q' sit vera fall'
 est Et hoc pōr pcedē in ifinitū. Deinde
 cū dicit. Salā aut q' nec oia qescere rē. Dis
 putat p'tra opiniones destruentes principia
 nē. s. motum. et quietem. Et circa hoc tria fa
 cit primo t'agit falsitatē harū opinionū dñs
 q' et predictis est manifestū q' nec opinio di
 cens omnia moueri nec opinio dicens omnia
 quiescere vera est. Secundo ostendit has
 opiniones esse falsas ibi. Nam si quiescunt
 Et primo ostendit. q' opinio sit falsa que po
 nit omnia quiescere quia si omnia quiescunt
 tunc nihil remouetur a dispositione in qua
 aliqñ est. Et ideo quicquid est verum semper
 erit verum. et ideo quicquid est falsum sem
 per est falsum. Sed hoc videtur inconueni
 ens. Transmutatur enim veritas et falsitas
 propositionis. Nec hoc est mirum quia ho
 mo qui opinatur vel profert propositionem
 aliquando non erat postmodum fuit et ite
 rum non erit Secundo ostendit esse falsam
 opinionem que ponit omnia moueri duab'
 rationibus quarū primā ponit ibi. Si vero
 omnia que talis est. Si omnia mouentur et
 nihil est quiescens nihil erit verum i reb'
 quod est verum iam est quodam mouetur
 nondum est. ergo oportet omnia esse f'la qd
 ē impossibile ut ostensum est. Secundam
 rationem ponit ibi. Amplius aut es permuta
 tur que talis est. Omne quod permutatur
 necessario est ens quia oē quod permutat et
 aliquo in aliud et omne quod in aliq' permuta
 tur uest ei quod permutat. Vñ nō oportet
 dicere q' quicquid ē i re permutata mutet s'z
 aliquid sit manens et ita non omnia mouen
 tur. Tertiam rationem ponit ibi. S'z nec
 omnia rē. Excludit quendam falsam opini
 onē q' posset occasionari ex predictis. Poss'z
 eni aliq's credē q' quia nō omnia mouentur
 nec omnia quiescunt q' ideo omnia quādoq'
 mouētur et qñq' qescunt. Et h' remouēs dicē
 q' nō est verū q' oia qñq' qescant et qñq' mo
 ueantur. Sunt enim quedam mobilia que
 semper mouentur. s. corpora supercelestia
 et est quoddam mouens. s. primum q' sem
 per est immobile: et semper eodem modo
 se habet ut probatum ē. vi. i. p' h'cora

inapif
 p. 5-

Principium et

cetera. In precedenti libro det
 minauit p'ba quid pertineat ad cō
 siderationem huius scientie: Sic incipit det
 minare de rebus quas scientia ista confide
 rat. Et quia ea que in hac scientia considera
 tur sunt omnibus communia nec dicuntur
 uniuoce sed secundum prius et posterius de
 diuersis vt in quarto libro est habitum i
 deo primo distinguit intentiones nominum
 que in huius scientie consideratione cadunt
 Secundo incipit determinare de rebus que
 sub consideratione huius scientie cadunt in
 vi. libro qui incipit ibi. Principia et cause
 Cuiuslibet autem scientie est cōsiderare sub
 iectum et passiones et causas et ideo hic qn'
 tus liber diuiditur in tres partes. Primo de
 terminat distinctiones nominum que signi
 ficant causas. Secundo illorum nominum
 que significant subiectum huius scientie vel
 partes eius ibi. Vnum dicitur aliud secundū
 accidens. 3. nominum que significant passi
 ones entis inquitum est ens ibi perfectū ve
 ro dicitur rē. Prima in. d. Primo distinguit
 nomina significantia causas Secundo quod
 dam nomen significans quoddam qd cōse
 quitur ad causam. s. necessarium. Nam cau
 sa ē ad quā de necessitate sequit aliud ibi Ne
 cessariū dī sine quo nō uenit Prima dī. d
 P. distinguit noia significantia cās qñaliter
 Secundo distinguit quoddam nomen qd sigt
 quādam cām i spālī. s. hoc nomē nā ibi. Nā
 nō dī rē. P'ria dī i. z. p. distinguit h' nom' pñ
 cipiu. Secō h' nom' cā ibi. Cā nō dī. 3. hoc
 nom' nēz ibi. Etz nō dī Proccedit at h' ordie
 qa h' nom' pncipiū cōis ē q' cā Aliqd. n. ē pñ
 cipiu qd n' ē cā sic pncipiū mot' dī finin' aq.
 Et itez cā ē i plus q' elz. Sola. n. cā i r'feca
 pōt dici elm. Circa pñm. d. f. Primo pōit si
 gnificationes huius nois principiu. Secun
 do reducit omnes ad unū cōe ibi. Omniū
 igit principiorū. Sciendum ē autē q' pñ
 cipium et causa licet sint idem subiecto disse
 runt tamē ratione. Nā hoc nomen pncipiū
 ordinē qndā iportat. Hoc nomē uero cā im
 portat influxū quēda ad eē causati. Ordo at
 prioris et posterioris iuenitur i diuersis s'z se
 cundū id qd pmo est nobis notū ē ordo iuet'
 i motu locali eo q' ille ē mot' rē i māifestior
 Sūt aut ordines triūz rerū se se pñtes. s. ma
 gnitudinis motus et tēporis. Nam secundū
 prius et posterius in magnitudine est prius
 et posterius in motu et secundum prius et po
 sterius in motu est prius et posterius i tēpor
 ut hētur q'ro p' h'corū. Quia igitur pncipiū

sicut quod est in aliquo ordine. et ordo qui ante dicitur secundum prius et posterius in magnitudine ne est prius nobis notus. secundum autem quod res sunt nobis note secundum hoc a nobis nominatur. ideo hoc nomen principium secundum propriam sui impositionem significat id quod est primum in magnitudine super quam transit motus. Et ideo dicitur quod principium dicitur illud unde aliquis rem primo mouet. id est aliqua pars magnitudinis a qua incipit motus localis. Vel secundum aliam litteram. ubi aliquid rei mouebitur. id est ex qua parte rei aliquis incipit primo moueri sicut in longitudine et in via quacunq; ex illa parte est principium. unde incipit motus. Ex parte uero opposita siue contraria est diuersum uel alterum. id est finis uel terminus. Sciendum est quod ad hunc modum pertinet principium motus et principium temporis ratione iam dicta. Quia uero motus non semper incipit a principio magnitudinis sed ab ea parte unde est unicuique in promptu magis ut moueatur. ideo ponit secundum modum dicens quod alio modo dicitur principium motus. unde uniuersum fit maxime optimus. id est uniuersum incipit optime moueri. Et hoc miratur per simile in disciplinis in quibus non semper incipit aliquis addiscere ab eo quod est principium simpliciter et secundum naturam sed ab eo unde aliquis facilius siue oportunitus uel addiscere. id est ab illis que sunt magis nota quoad nos. Que quandoque posteriora sunt secundum numerum. Difert autem hic modus a prioribus. Nam in primo modo ex principio magnitudinis designatur principium motus. Sic autem ex principio motus designatur principium in magnitudine. Et ideo etiam in illis motibus qui sunt super magnitudines circulares non habentes principium accipitur aliquod principium a quo optime uel oportune mouetur mobile secundum suam naturam sicut in motu primi mobilis principium est ab oriente. In motibus etiam nostris non semper incipit homo moueri a principio uel a medio uel a quocumque termino. ubi est ei opportunum primo moueri. Ex ordine autem qui consideratur in motu locali fit nobis et notum ordo alius motus. Et ideo secum significationes principium que amittuntur secundum principium in generatione uel fieri rebus. Quod quidem principium dupliciter se habet. Aut enim est interius. id est intrinsecum uel non est interius. id est extrinsecum. Dicit ergo primo modo principium illa pars rei quod primo generatur ex qua generatio rei incipit sicut in navi fit primo sedile uel carina que est quasi nauis fundamentum super quod omnia ligna nauis propaginant. Similiter quod primo in domo fit est fundamentum. In animali uero primo fit cor

secundum quosdam et secundum alios cerebrum aut aliud tale membrum. Aliud enim distinguitur a non animali sensu et motu. Principium autem motus apparet esse ex corde. Operationes autem sensus maxime manifestantur. Et ideo qui considerauerunt animal ex parte motus posuerunt cor principium esse in generatione animalis. Qui autem considerauerunt animal solum ex parte sensus. posuerunt cerebrum esse principium quibus etiam ipsius sensus primum principium sit in corde. et si operationes sensus perficiantur in cerebro. Qui autem considerauerunt animal in quantum agit uel secundum aliquas eius operationes posuerunt membrum adaptatum illi operationi ut epar uel aliud huiusmodi esse primam partem generationis animalis. Secundum autem philosophum prima pars est cor. quia a corde omnes uirtutes anime per corpus diffunduntur. Alio autem modo dicitur principium. ubi incipit rei generatio quod tamen est esse. Et hoc quod manifestatur in tribus. Primo quidem in rebus naturalibus in quibus principium dicitur generationis. Unde primum natus est motus incipere in his que fiunt per motum sicut in his que acquiruntur per alterationem uel per aliquem alium motum huiusmodi sicut dicitur homo fieri magnus uel albus uel ubi incipit mutatio sicut in his que non per modum sed per solam sunt mutationes ut patet in factione substantiarum sicut pater est ex patre et matre qui sunt eius principium et bellum ex diuitio quod concitat animos hominum ad bellum. Secundo etiam manifestatur in rebus agibilibus siue moralibus aut politicis in quibus dicitur principium id est cuius uoluntate uel proposito mouetur et mutantur alia. Et sic dicuntur principatus in ciuitatibus illi qui obtinuerunt potestates et imperia uel etiam tyrannides in ipsis. Nam ex eorum notate fiunt et mouentur omnia in ciuitatibus. Dicuntur autem potestates habere homines qui in particularibus officiis in ciuitatibus preponuntur sicut iudices et huiusmodi. Imperia autem illi qui uniuersaliter quibuscumque imperant ut reges. Tyrannides autem obtinent qui per uolentiam et per iuris ordinem ad suam utilitatem ciuitates et regnum detinent. Tertium exemplum ponit in artificialibus quia artes etiam simili modo principia esse dicuntur artificiorum quia ab arte incipit ad artificii constructionem. Et inter has maxime dicuntur principia artis architectonice que a principio nomen habent id est principales artes dicte. Dicuntur enim artes architectonice que aliis artibus subserviuntibus imperant sicut gubernator nauis imperat nauifactionem et militaris equestris. Ad

similitudinē an ordinis quē in motibus exterioribus consideratur. attenditur et quid ordo in re cognoscitur: et precipue secundum quod intellectus quādam similitudinē motus habet dilcurrentis de principiis in conclusiones. Et ideo alio modo dicitur principium. vñ res primo incipit sicut dicimus principia demonstrationum esse suppones. i. dignitates et petitiones. His etiam modis et cause dicuntur quedam principia. Et causa cuius incipit motus ad esse rei licet non eadem ratione causa dicatur et principium: ut dictum est. Deinde cum dicit. Omnium igitur. Reducit omnes predictos modos ad aliquid commune et dicit quod commune in omnibus dictis modis est ut dicatur principium illud quod est primum aut in esse rei sicut prima pars rei dicitur principium aut in fine sicut primum mouens dicitur principium aut in rei cognitione. Sed quia omnia principia in hoc ut dictum est. conveniant differunt tamen quia quedam sunt intrinseca quedam extrinseca ut ex predictis patet. Et ideo natura potest esse principium et eadem que sunt intrinseca. Natura quidem sicut illud a quo incipit motus. Eadem autem sicut pars prima in generatione rei. Et mens. i. intellectus. Et voluntas. i. propositum dicitur principia. quod extrinseca et iterum quasi intrinseca dicitur principium substantia rei. i. forma que est principium in esse cum secundum eam res sit in esse. Et secundum etiam predicta finis cuius causa fit aliquid dicitur etiam esse principium. Bonum enim quod habet rationem finis in prosequendo et malum in vitando in multis sunt principia cognitionis et motus: sicut in omnibus que aguntur propter finem. In naturalibus enim et moralibus et artificialibus precipue demonstrationes ex fine sumuntur.

Ausa vero

dicitur etc. Sic distinguit quot modis dicitur causa. Et circa hoc duo facit. Primo assignat species causarum. secundo modos earum ibi. Quatuor vero. Circa primum. d. scilicet. Primo enumerat diversas species causarum. Secundo reducit eas ad quatuor ibi. Omnes vero circa deum. Circa primum duo facit. Primo enumerat diversas species causarum. 2. manifestat quod deum species predictas ibi. Accidit autem multocies etc. Dicit ergo primo quod uno modo dicitur causa id est quod sit aliquid et est et ita extrinsecus. Quod quidem dicitur ad differentiam privationis et etiam privationis. Nam ex privatione vel privatione dicitur aliquid fieri sicut ex non existente. ut album ex nigro vel albus ex non albo. Statua autem fit ex ere et hiala ex argento sicut ex ferente. Nam cum statua sit non tollitur ratio eris nec

si fit hiala. tollit ratio argenti. Et ideo est statue et argentum hiala sunt causa per modum materię et horum genera: quia cuiuscumque materia est species aliqua materia est eius genus sicut materia statue est eius materia erit metallum et mirum et corpus et sic de aliis. Alio autem modo dicitur causa species et exemplum. i. exemplar. Et hoc est causa formalis que paratur dupliciter ad rem. vno modo sicut forma intrinseca rei. Et hoc dicitur species. Alio modo autem sicut extrinseca a re ad cuius tamen similitudinē res fieri dicitur. Et secundum hoc exemplar rei dicitur forma. Per quos modum ponebat Plato ideas esse res formas. Et quia unumquodque consequitur naturam vel genus vel speciem per formam suam. nam autem genus vel species est id quod significat diffinitio dicens quid est res ideo forma est ratio ipsius quod quid erat esse. i. diffinitio per quam scitur quod est res. Quāvis enim in diffinitione ponantur alique partes males tamen id quod est principale in diffinitione oportet sit ex parte forme. Et ideo hoc est ratio quod forma est causa: quia perficit rationem quietitatis rei. Et sicut id quod est genus materia est materia. ita et genera formarum sunt forme rerum sicut forma personarum dyapason est proportio duorum ad unum. Quādo enim duo semel se habent adiunctim in dupla proportione tunc iterum eos personantia dyapason. Vñ dualitas est forma eius. Nam proportio dupla ex dualitate rationis habet. Et quia numerus est genus dualitatis. ideo ut vult loquamur etiam numerus est forma dyapason. scilicet. dicamus quod dyapason est secundum proportionem numeri ad numerum. Et non solum tota diffinitio paratur ad diffinitum ut forma sed et partes diffinitionis que. scilicet. ponuntur in diffinitione in recto. Sicut enim animal sensibile bipes est forma hominis ita animal et gressibile et bipes. Penit autem iterum materia in diffinitione sed in obliquo ut cum dicitur quod anima est actus corporis organici phisici potentia vitā habentis. 3. modo dicitur causa vñ primum est principium permutatōis et quietis et hoc est causa mouens vel efficiens. Vñ autem motus aut etiam quietis quia motus naturalis et quietis naturalis in eandem causam reducuntur et similiter quietis violenta et motus violentus. Ex eadem enim causa ex qua movetur aliquid ad locum quietescit in loco sicut siliator est causa. Nam ex siliatore incipit motus in eo quod secundum siliator agit ad rei deteriorationem. Et similiter patet est causa filii. In quibus duobus exemplis duo principia motus tetigit ex quibus omnia sunt scilicet propositum in consiliatore et naturam in parte. Et vult omne faciens est causa facti per hunc modum et permutans permutati. Sciendum est autem quod secundum Avicennam. quatuor sunt modi

causae efficiētis. s. perficiens dispositens adiuuans et dīlians. Perficiens autē dī cā efficiēs que ultimā rei perfectionē cau:at sic quod in dāc formā substantiālē in rebus nālibus ul artificialē i artificialibus ut hēdificator dom^o. Dispositens autē qd non iducit ultimā formā perfectā: s. zātūmodo pparat materiā ad formā: sic ille qui volat ligna et lapides dicitur domū facere. Et h nō proprie dī efficiens domus: quia id qd ipse facit n̄ est dom^o nisi i potētia. Magis tamē proprie erit efficiēs si in ducat ultimā dispositionē ad quā sequit d ne cessitate forma: sic homo generat hominem non causans intellectum qui est ab extrinseco. Adiuuans autem dicitur cā secundū qd opatur ad pncipalē effectum. In h^o tamē differt ab agente pncipali: quia pncipale agēs agit ad finē propriū. adiuuans autē ad finē alienū: sicut qui adiuuat regem in bello operat ad finē regis. Et h est dispositio cause secundarie ad primā. Nā cā secūda operat pp finem pme cāe i omnibus agētibus p se ordiatis: sicut militaris propter finē ciuili. Consihans autē differt ab efficiente pncipali: quātuz dat finē et formā agendi. Et h est hiru do primi agētis per intellectū ad omne agēs secundum siue sit naturale siue intellectuale. Nam primuz agens intellectuale in omnib^o dat finem et formā agendi secundo agenti: sicut architector manū operanti. et primus i intellectus actor totius nature. Ad h^o autē genus cause reducitur quicqd facit aliquid quo cūq modo esse: nō solum secunduz cē substantiale s. secundum esse accidentale qd puenit i omni motu. Et ideo nō solum dicit qd faciēs sit causa faci i s. etiā mutās mutati. Quarto modo dicitur causa finis. Ad autē est cui^o causa aliquid fit: sicut sanitas est causa ambulādi. Et quia de fine uidebatur minus qd eēt cā pp h^o qd est ultimuz i esse. vnde ēt ab aliis prioribus pphs h est causa pretermissa ut in primo libro pphs ē. ideo spāliter probat de fine qd sit causa. Nā h qd qz uel propter quid querit d causa. Cum autē queritur qz: ul ppter quid quis ambulat pueniēter rīdētes dicim^o ut sanetur. Et sic rīdētes opinātur reddere causam. Vnde pz qd finis ē cā. Nō solū autē ultimū pp qd efficiēs operatur dicitur finis respectu pcedētuz s. etiā omnia intermeia q sunt iier primum agēs. et ultimum finē dicitur finis respectu pcedētuz et eodez modo dicitur cā vñ pncipiū mot^o respēu sequētū sic iier medicinā que est primuz agens in h^o ordine et sanitatem que est ultim^o finis i ista media. s. atenuatio que est propinquissima sanitati in hīs que superhabādāt i humorib^o

et purgatio p quā acquiritur atenuatio et farmatia. i. medicina laxatiua ex qua purgatio causatur et organa idest instrumenta quibus medicina ul farmatia preparatur et ministratur. Quosmodi enim omnia sūt propter finem et tamen unum eorum ē finis alterius. Nā atenuatio ē finis purgatiōis. et purgatio farmatie. Nec autē inter media posita dīferunt adinuicem i hoc quod quedā eoruz sūt organa sic instrumenta quibus medicina pparatur et ministratur et ipsa medicina ministrata que natura utitur ut instrumento. quedā vō sūt opera. i. operationes siue actiones ut purgatio et atenuatio. Concludit ergo qd cause tocies dicuntur. i. quatuor modis. Et addit ferre propter modos causarum quos infra ponet uel etiam ideo: quia ille causarum species nō eadem ratione in omnibus inueniuntur. Deinde cum dicit. Accidit autem et. Ponit quedā que psequitur circa causas ex predictis et sūt tria quorum primum est qd causa multis modis dicitur. puenit multas causas esse unius rei non secundum accidēs sed secundum se. Quod enim secunduz accidēs multe sūt cause unius rei hoc difficile n̄ uidebatur quia rei que est causa per se alicuius effectus multa possunt accidere que omnia illius effectus possunt esse causa per accidēs dicit. Sed qd cause per se sūt multe unius hoc fit manifestum et hoc qd cause multipl. iter d. cuntur. Statue enim causa per se et non per accidēs s. factor statue et es. sed nō eodem modo. Hoc eim ē impossibile qd eiusdem secundum eadem genus sit multe cause per se eodem ordine licet possint esse plures cause hoc modo qd una sit proxima alia remota uel ita qd neutrum sit causa sufficiens sed utrunq. coniu. tam sicut patet in multis qui trahunt nauem. Sed in proposito diuersis modis ista duo sūt causa statue. Es qui dem ut materia artifex uero ut efficiens. Secundum ponit ibi. Et adinuicem cōe se dicens qd etiam puenit qd aliqua duo adinuicem sibi sūt cause. quod impossibile est in eodem genere cause. Manifestum uero sit multipliciter dictis causis. Sicut dolor ex incisione uulneris est causa sanitatis ut efficiēs siue principium motus. Sanitas autem est causa illius doloris. ut finis. Secundum enīz aliquod genus cause aliquid esse causam et causarum est impossibile. Alia littera habet melius laborare cā est enerie. i. bone dispositō qd causatur et labore moderato qd ad digones p̄ert et supfluos humores psumit. Sciēdū ē at qd cum sit quatuor cause supi^o posite earz due sibi inuicem. correspondent et alie

due similiter. Nam efficiens et finis sibi cor-
 respondent inuicem: quia efficiens est prin-
 cipium motus finis autem terminus et simi-
 liter materia et forma. Nam forma dat esse
 materia autem recipit. Est igitur efficiens cau-
 sa finis. finis autem causa efficiens. Efficiens
 est causa finis quantum adesse quidem quia
 mouendo perducit efficiens ad h^o q^o sit finis.
 Finis autem est causa efficiens non quantum
 adesse sed quantum ad rationem causalitatis.
 Nam efficiens est causa in quantum agit. non autem
 agit nisi causa finis. Unde ex fine habet suam
 causalitatem efficiens. Forma autem et materia sibi
 inuicem sunt causa quantum ad esse. forma quidem in
 quantum dat ei esse actu materia vero forme
 in quantum sustentat ipsam. Dico autem utrumque ho-
 rum sibi esse causas essendi uel simpliciter uel secun-
 dum quid. Nam forma substantialis dat esse ma-
 terie simpliciter. Forma autem accidentalis secun-
 dum quid: prout etiam forma est. Materia
 etiam quandoque non sustentat formam secundum
 esse simpliciter sed secundum quod est forma habens esse
 in h^o: sicut se habet corpus humanum ad ani-
 mam rationalem. Tertius ponit ibi. Amp. autem
 idem est. Dicens quod idem priorius uenit esse
 causa. Quod est difficile uidebatur uel impossibile
 si simpliciter ad utrumque referatur. Sed dissimi-
 liter est causa utriusque. Illud enim quod per sui
 presentiam causa est huiusmodi quando est absens
 cantur. i. accusamus ipsum de pirario. i. dicim^o
 ipsum esse causas pirarii. Sic patet quod gubernator
 per sui presentiam est causa salutis nauis
 dicimus eius absentiam esse causas perditionis.
 Ne autem putetur quod h^o sit referendum ad di-
 uersa genera causarum sic et priora duo. id
 subiungit quod utrumque istorum reducitur ad idem
 genus cause. scilicet ad causam momentem. Eodem
 enim modo oppositum est causa oppositi quod
 h^o est causa huius. Deinde cum dicit. Om-
 nes uero cause etc. Reducit omnes causas in
 quatuor modos causarum predictos dicens
 quod omnia que dicuntur cause incidunt in pre-
 dictos quatuor modos. Dicuntur enim ele-
 i. littere cause litterarum et materia artificia-
 lium dicitur esse causa per artem factorum et
 ignis et terra et huiusmodi principia corpo-
 ra omnia esse dicuntur cause corporum mix-
 torum. Et partes dicuntur esse causa totius.
 Et suppones. i. propositiones premissae ex qui-
 bus propositis syllogizator dicuntur esse cau-
 sa conclusionis. Et in omnibus istis est una ra-
 tio cause secundum quod dicitur causa illud ex
 quo fit aliquid quod est ratio cause materialis.
 Sciendum est autem quod propositiones dicuntur
 esse materia conclusionis non quidem secundum
 quod sub tali forma existunt uel secundum uirtu-

rez earum. sic enim magis se habet in ratione
 cause efficientis. sed quantum ad terminos ex
 quibus proponuntur. Nam ex terminis pre-
 missarum proponitur conclusio. scilicet ex maiori et ex
 minori extremitate. Inter ea autem et quibus
 res intelligitur aliquid se habet per modum
 subiecti. Sic partes et alia que predicta sunt.
 Alia uero se habent ut quod quid erat esse. scilicet to-
 tum et positio et species que pertinent ad ra-
 tiones formes secundum quam queditas rei
 operetur. Sciendum est enim quod quandoque
 una res simpliciter est alicuius materia sic argen-
 tum siale et tunc forma correspondens tali ma-
 terie potest dici species. Quandoque autem plu-
 res aduicem adunate sunt materia alicuius
 rei quod quis uenit tripliciter. Quandoque enim
 adunatur secundum ordinem tantum sic homines
 in exercitu uel domus in ciuitate et sic per for-
 ma respondet totum quod designatur nomine
 exercitus uel ciuitatis. Quandoque autem non
 solum adunatur ordine sed cum tactu et col-
 ligone sic apparet in partibus domus etc. re-
 spondet pro forma positio. Quandoque au-
 tem super h^o additur alteratio proponitur
 quod uenit in mixture et sic forma est ipsa mix-
 tio que tamen est quedam positio species. Et quo-
 libet autem tenet horum sumitur quod quid
 est rei. scilicet ex positione et specie et toto sic patet si
 diffiniretur exercitus domus et siale. Sic ergo
 habemus duos modos cause. Sed secundum
 aliam rationem secundum rationem cause effici-
 tis dicitur causa sperma et medicus et pilular-
 tor et uniuersaliter omne faciens ex eo. scilicet quod
 sunt principia motus. Unde iam h^o est a id
 genus cause propter aliam rationem causan-
 di. Nonit autem sperma in h^o genere cause
 quia secundum eius finem sperma uel habet
 uirtutem actiuam. menstruum autem mulieris cedit
 in materiam concepti. Quarta uero ratio cau-
 sandi est secundum quod aliqua dicuntur cause per
 modum finis et boni respectu aliorum. Illud est
 cuius causa fit aliquid est optimum inter alia
 et uult esse. i. habet aptitudinem uel finem aliorum
 finis. Quia uero posset aliquis obicere quod non semper
 bonum est finis cum quibus aliqui inordinate agentes
 malum finem sibi constituunt. ideo uidetur quod nihil
 ad propositum refert dicitur quod simpliciter sit bonum uel ap-
 parere bonum. Qui enim agit. agit pro se loquendo
 pro bonum. Sed est in medio. Per accedens autem pro
 malum quod accidit ei quod est in malum bonum esse. Nul-
 lus enim agit pro aliquid intendens malum. Scien-
 dum autem est quod finis sit ultimus in quibusdam in
 calitate tamen est prior semper. Unde dicitur cau-
 sa causarum quia est causa causalitatis in omnibus causis
 Est enim causa causalitatis efficiens ut iam
 dictum est. Efficiens autem est causa calitatis et motus et

forme. Nam facit per suam motu materiam esse susceptivam forme et formaz inesse materie. Et per sequeñs etiã est causa calitatis et materie et forme. Et ideo potissime demonstratiões sumuntur a fine i illis i quibus agitur aliqd propter finem sicut i naturalibus i moralibus et artificialibus. Concludit igitur qd predicta sūt cause et qd cause secundum tot spēs distinguntur. Deinde cum dicitur. Modi duo cãrũ distinguitur mōs cãrũ. Est aut distinctio cãe per spēs et p mōs. Nam distinctio p spēs est penes diuersas rationes causandi. Et iō ē qd diuisio p differentias essenciales spēs pstituentis. Diuisio at p mōs ē penes diuersas hitudines cãe ad causandũ. Et iō ē i his que hñt eandem rationē causandi sicut p se et per accidēs remotũ et propinquũ. Vñ est quasi per differentias accidentales non diuersificantes spēm. Dicit ergo qd multi sūt modi causaz sed pauciores inueniuntur quãdo capitulati sūt. i. in quodã ppendio pprehenduntur. Per se eiz et p accidēs sūt duo modi tamē reducuntur ad unũ capitulũ secũdũ qd ē eadē p̄sideratiō d utroq. Et similiter ē de aliis mōis oppositis. Cause eiz multis mōis dicitur n̄ soli quãtũ ad diuersas spēs cãe. sed etiã quãtũ ad cãs speciales que reducuntur ad unã spēs cãe. Dicitur enim una prior et altera posterior. Prius at et posterius in cãis inuenitur dupliciter. Vno mō i causis diuersis numero adiuicet ordinatis quaz una est p̄ma et remota et alia secũda et p̄p̄nqua sic i causis efficiētib⁹ hō gñat hoies ut cã p̄p̄nqua et posterior. Sol. at ut causa prior et remota. Et similiter p̄t i aliis spēbus causaz. Alio mō i una et eadem cã numero secũdũ ordinē rōis qui ē iter uniuersale et particulare. Nã uniuersale nãliter ē prius particulare posterius. Pretermittit at p̄mũ mōz et accipit secũdũ. In secũdo mō eiz imediate effectus ab utraqz causa existit. s. p̄ri et posteriori qd i p̄mo nō puenit. Vñ dicit qd sanitatis cã ē medic⁹ et artifer i gñe cãe efficiētis. Artifer qdē ut v̄le et pus medic⁹ nero et p̄ticulare siue sp̄ale et posterius. Similit̄ ē in cãis formalib⁹ dupl̄z ē cã formalis ut dyapason dupl̄i uel p̄portio dupla l dualitas ē cã formalis ut speciale et posterius. numer⁹ at uel p̄portio numeri ad numez uel ad unũ ut ule et prius. Et ita semp ea que p̄tinet figuraria s. uniuersalia dicuntur cause priores. Alia diuisio est causaz secũdũ qd aliqd dicit̄ esse cã p se et per accidēs. Sic enim cã p se diuiditur i uniuersale et p̄ticulare siue i prius et posterius ita et cã p accidēs. Vnde n̄ solaz ipse cãe accidentales dicuntur cãe p accidēs s̄ etiam ipsaz gñã i statue factor statue causa ē per

se. Pollicetus aut̄ per accidēs est causa in quũtum accidit ei factorē statue esse. Et sicut pollicetus ē causa statue per accidēs ita omnia uniuersalia p̄tinentia accidēs. i. cãe per accidēs dicuntur per accidēs esse sicut homo et animal que sub se p̄tinent Poli. qui ē homo et animal. Et sic causaz p se que sūt p̄p̄nque quedam remote ut dictum est. ita et iter causas per accidēs. Nam Pollicetus ē cã statue magis p̄p̄nqua quã album et mulicum. Magis eiz remotus mod⁹ predicatiōis p accidēs est cũ accidēs predicat̄ d̄ accidēte q̄ cũ accidēs p̄dicat̄ d̄ subiecto. Accidēs eiz n̄ p̄dicat̄ d̄ accidēte nisi q̄a ambo p̄dicat̄ d̄ subiecto. Vñ magis remotũ ē ut attribuatur uni accidenti quoz est alterius sic musico qd est edificatoris q̄ quod attribuatur subiecto quod est accidentis sic Pollicito quod est edificatoris. Sciendum est quod aliquid potest dici causa per accidēs alterius dupl̄z. Vno mō ex parte cause: quia. s. illud qd accidit cause dicitur causa p accidēs sic si album dicatur causa domus. Alio mō ex parte effectus. ut. s. aliquid dicatur causa per accidēs alicuius qd coaccidit ei qd est effectus per se. Qd quid potest esse tripliciter. Vno modo quia habet ordinem necessarium ad effectuz sic remouens impedimenti habet ordinem necessarium ad effectum vñ remouens prohibens dicitur mouens per accidēs siue illud accidēs sit p̄trarium sic cola prohibet fritatem. Vñ scamonea dicitur infrigidare per accidēs nō quia cãet fritatem. s̄ quia tollit impedimētum fritatis qd est ei p̄trariũ. s. colaz siue etiam si nō sit p̄trariũ sic colupna impedit motum lapidis. Vñ remouens columpnam d̄ per accidēs mouere lapidē suppositũ. Alio modo quando accidēs habet ordinem ad effectum non tamen necessarium. nec ut in pluribus sed ut in paucioribus: sic inuentio thauri ad fossionem in terra. Et h̄ modo fortuna et casus dicuntur cause per accidēs 3º quando nullum ordinem habent nisi forte secundum existimationem sic si aliquis d̄cat se esse causam terremotus: q̄a eo intrante domũ accidit terremotus. Tertia distinctio ē secũdũ qd p̄commissis his uel p̄ter oia h̄ qd dicitur eē secũdũ se siue per se et secunduz accidēs qdã sunt cãe i p̄o quedã ut agētia. i. in actu sicut edificatiōis causa ē edificatiō in p̄o. Hoc enim sonat i hitu et edificatiōis edificator in actu. Et eisdē mōis qbus diuiduntur cãe possunt diuidi cãta i qbus uel quoz cãe sunt cause. P̄t eni diuidi cãtum p prius et posterius siue particulare et uniuersale sicut si dicamus qd statue factor ē causa huius sta

tue quod est posterius aut statue quod est uniuersalius et prius aut ymagis quod est uniuersalius. Et similiter aliquid est causa formalis huius eris aut eris quod est uniuersalius aut materie quod est adhuc uniuersalius. Et similiter potest dici in accidentibus scilicet in effectibus per accidens. Nam statue factor qui est causa statue est etiam causa generis uel albi uel rubei que accidunt ex parte materiae. Et non sunt ab hoc agente causata. Alterius ponit quartam distinctionem esse que est in simplex et compositus ut simplex causa dicatur secundum quod accipitur causa statue per se sola ut statue factor siue per accidens tantum. Pollicetur composita autem secundum quod utriusque simul accipitur: ut dicatur causa statue Pollicetur statue factor. Est autem alius modus que cause possunt dici compositae secundum quod plures cause concurrunt ad unius rei constitutionem: sicut plures homines ad trahendum nauem uel plures lapides ut sunt materia domus. Sed hoc pretermisit: quia nullum illorum est causa sed pars cause.

His autem modis positus colligit istorum modorum numerum dicens quod isti modi causarum sunt. vi. et variatur dupliciter et ita efficiuntur. xii. Hi enim modi. vi. sunt singulare genus quod superius dixit prius et posterius et secundum se et per accidens ad quod etiam reducitur genus accidentis. Nam genus accidentis est causa per accidens et iterum per complexum et simplex. Hi autem. vi. modi ulterius diuiduntur per potentiam et per actum et sunt. xii. Ideo ante omnes istos modos per potentiam et actum diuidere quia potentia et actus diuersificantur habitudine; cause ad effectum. Nam cause in actu pertinentes sunt simul et tolluntur cum suis effectibus sicut huiusmodi medicina cum hoc pualescente et hoc hedicatio cum hoc hedicato. Non enim potest aliquid in actu hedicari nisi sit in actu hedicatio. Sed cause secundum potentiam non tempore remouentur cum effectibus sicut domus et edificator non simul corrumpuntur. In quibusdam tamen uenit quod remota actione efficietis tollitur substantia effectus sicut in his quorum esse est in fieri uel quorum causa non solum est effectui causa fieri sed et essendi. Hi remota illuminatione solis ab aere tollitur lumen. Dicit autem causas singulares quia actus singularium sunt ut in primo huius habitum est.

Elementum uero

et. Hic distinguitur hoc nomen elementum. Circa quod duo faciunt. Primum assignat diuersos modos elementi. Secundo ostendit quod

in omnibus sit compositum. Omnium autem cause. Circa primum duo facit. primo ostendit quomodo elementum proprie dicatur. secundo quomodo dicitur transumptiue ibi. Transferebant autem elementis etc. Ponit ergo primo quaedam elementi descriptionem ex qua colligi potest quod quatuor sunt de ratione elementi quorum primum est ut sit causa sicut ex quo per quod patet quod elementum ponitur in genere cause materialis. Secundum est quod sit principium ex quo aliquid fiat primo. Tertium enim est ex quo fit statua non tamen est elementum quia habet aliquam aliam materiam ex qua fit. tertium est quod sit in eis siue in insecum per quod differt elementum ab omni eo ex quo fit aliquid sicut ex transiente siue sit primum aut contrarium siue materia per arictatis et suato subiecta que est materia irascens ut cum dicimus quod homo musicus fit ex homine non musico: uel musicum ex non musico. Elementa enim oportet manere in his quorum sunt elementa. Quartum est quod habeat aliquam speciem que non diuidatur in diuersas species per quod differt elementum a materia prima que nullam speciem habet et etiam ab omnibus materiis que in diuersas species resolui possunt sicut sanguis et huiusmodi. Propter hoc dicitur quod elementum est ex quo aliquid componitur quantum ad primum. Primum quantum ad secundum in exitu quantum ad tertium inuisibile specie in aliam speciem quantum ad quartum. Hic autem diffinitionem manifestat in quatuor in quibus utimur nomine elementi. Dicimus eis ipsas litteras esse elementa uocis: quia ex eis omnis uox componitur et motus. Quod ex hoc patet quia esse necesse est litteras resoluiantur sic in ultima. Quod est eis ultimum in resolutione omne est primum in compositione. Littere autem non resoluiuntur ulterius in alias uoces specie diuersas. Sed si aliquo modo diuidantur particule in alias erunt per formes. id est unius specie sic omnes particule aque sunt aqua. Diuiduntur autem littere secundum tempora prolationis prout littera longae dicitur habere duo tempora breuis uero unum. Nec tamen partes in quas sic diuiduntur littere sunt diuersae secundum speciem uocis. Non est autem ita de sillis. Nam eius partes sunt diuersae secundum speciem. Alii enim sonus est secundum speciem quem facit uocalis et consonans ex quibus sillis componitur secundum exemplum ponit in corporibus naturalibus in quibus etiam quedam dicimus elementa quorundam. Illa enim dicitur corporum esse elementa in quatuor ultimo resoluiuntur omnia corpora mixta. Et per consequens ea sunt ex quibus primo componitur huiusmodi corpora. Ipsa autem corpora que elementa dicuntur non diuiduntur in alia corpora specie differentia. Sicut partes similes sicut quilibet partem aque est aqua. Et quicunque poluerunt tale

corpus est unum. s. in quod omnia resoluantur et ipsum non resoluitur in alia dixerunt unum esse elementum. Quidam vero aquam quam autem aere quidam ignem. Qui vero posuerunt plura talia corpora dixerunt etiam esse elementa plura. Sciendum est quod cum in definitione elementi ponatur quod non dividitur in diversa secundum speciem non est intelligendum de partibus in quas aliquid dividitur divisione quantitatis. Sic enim lignum esset elementum: quia quilibet pars ligni est lignum. Sed de divisione que fit secundum alterationem sicut corpora mixta resoluantur in simplicia. Tertium exemplum ponit in demonstrationibus in quibus etiam utitur nomine elementi sicut dicitur liber elementorum Euclidis et dicit quod modo simili et propinquo dicitur dicuntur elementa que sunt diagrammaton. i. descriptionum geometralium elementa. Et non solum hoc potest dici in geometria sed vlt in omnibus demonstrationibus que existant in posterioribus demonstrationibus dicuntur esse aliorum elementa. Nam ex his componuntur alie demonstrationes et ea resoluntur. Quod sic patet. Secunda enim demonstratio accipit pro principio conclusionis prime demonstrationis inter cuius terminos intelligitur medio quod fuit prime demonstrationis principium. Et sic secunda demonstratio erit ex quatuor terminis. prima ex tribus tantum. Tercia vero ex quinque. Quarta ex sex. Et sic quilibet demonstratio unius terminum addit. In quo manifestum est demonstrationes primas in postremis includi. ut si sit hec demonstratio prima. Omne b. est a. omne c. est b. ergo omne c. est a. hoc includetur in hac. Omne c. est a. omne d. est c. ergo omne d. est a. Et ulterius ista in alia que concludit omne e. est a. ut quod videtur esse ad hanc ultimam conclusionem unius silis et pluribus silis compositus plura media habens. ut dicatur sic. Omne b. est a. et omne c. est b. et omne d. est c. et omne e. est d. ergo omne e. est a. Prima igitur demonstratio que habebat unum medium et solus tres terminos est simplex et non resoluitur in aliam demonstrationem. Sed omnes alie resoluntur in ipsam. Et ideo silis primi qui sunt ex terminis tribus per unius medium elementa dicuntur. Deinde cum dicit. Transferentes enim. Offendit quomodo elementum dicatur transumptive dicens quod hac premissa ratione et significatione elementi transferunt. hoc nomen elementum ad significandum aliquid quod est unum et paruum et ad multa utile. Ex hoc enim quod elementum est

indivisibile in diversas species acciperent quod sit unum. Ex eo vero quod est primum quod sit simplex. Ex eo vero quod ex elementis alia componuntur acciperant quod sit utile ad multa. Unde hanc rationem elementi constituerunt ut elementum dicerent omne illud quod est paruum in quantitate et simplex quasi ex aliis non compositum et indivisibile in diversa. Hac ratione autem elementi constituta per transumptionem contingebat eis ut duos modos elementorum adinvenirent quorum primus est ut ea que sunt maxime universalis dicerent elementa. Universale enim est unum secundum rationem et est simplex: quia eius definitio non componitur ex diversis et est in multis et si est ad multa utile siue sit in omnibus sicut unum et ens siue in pluribus sicut alia genera. Per eandem vero rationem contingebat eis secundum quod punctum et unitatem dicerent esse principia vel elementa: quia utrumque eorum est unum simplex et ad multa utile. Sed in hoc a vera ratione elementum defecerunt: quia universalis non sunt materia ex quibus componuntur particularia sed predicant eorum substantiam. Similiter et punctus non est materia linearum. Non enim linea ex punctis componitur. Hac autem transumptiva est ratio constituta. patet solutio cuiusdam questionis in tercio libro disputate. s. quid sit magis elementum utrum genus vel species et utrum genus magis quam differentia. Patet enim consequi quod genera magis sunt elementa quia genera magis sunt universalis et indivisibilia. Non enim est ratio earum et definitio quam oportet componi ex genere et differentia sed definitiones proprie dicuntur de speciebus. Et si aliquid genus diffinitur non diffinitur in quantum est genus sed in quantum est species. Et ideo species dividitur in diversa. Et propter hoc non habet rationem elementum. Genus autem non dividitur in diversa. Et ideo dixerunt genera esse elementa magis quam species. Alia tamen habet una enim est eorum ratio id est indivisibilis quia genera et si non habeant definitiones tamen id quod significatur per nomen generis est quedam conceptio intellectus simpliciter que ratio dici potest. Et sicut genus est magis elementum quam species: quia est simplicius ita magis quam differentia licet ipsa simplex sit: quia genus est universalis. Quod ex hoc patet: quia cuicumque inest differentia igitur generis per se dicitur non transcendat genus. non tamen oportet quod ad omne id sequatur differentia cui dicitur genus. Ultimo autem dicit quod omnibus partibus modis elementum hoc est esse principium

in uno quodq; sicut dictum est.

Natura uero

27. Sic distinguit hoc nomen nā cuius quidē consideratio licet non uideatur ad primū p̄m. sed magis ad nāles p̄tinere. ideo nō hoc nomē nā dist̄nguit quia natura secūdu sui quādā acceptionē d̄ omni substantia dicit̄ ut patebit. Et p̄ sequēs cadit in consideratōe phȳ primi sicut et substantia naturalis. Circa hoc at̄ duo facit. primo distinguit diuersos mōs qb̄ natura d̄. Secūdo reducit oēs ad unū primū ibi. Et dicit̄ igit̄. Circa primū duo facit. Primo ponit. v. modos principales. Secūdo ponit duos alios ad h̄c os duobus ultimis ibi. Et etiā natura dicit̄. Dicit̄ ergo p̄mo q̄ natura dicit̄ uno mō ḡno generatōe uel ut alia littera h̄t meli⁹. Nascētia. Non enim omnia generata nascētia dici possunt. sed solū in uiuētibus sicut i plātis siue in animalibus et in partibus eorum. Nō at̄ ḡno rez non uiuētium potest dici natura proprie loquēdo secūdu p̄mū usū uocabuli. Sed solū ḡno uiuētium ut dicat̄ natura ip̄a natiuitas uel ip̄a nascētia qd̄ ip̄m nomē sonare uidet̄ ut si quis porrigēs dicat naturā littera ista corrupta est. Quod ex alia translatione patet que sic habet ut si quis producens dicat ip̄s. Physis eiz quod apud grecos naturā significat si pro generatōe uiuētium accipiatur habet primū. i. productū si uero p̄ principio sicut communiter utimur habet primū. p̄. breue. Posset tamē per hāc litterā intelligi q̄ hoc nomē nā d̄ generatōe uiuētium dicatur secūdu quā daz p̄portionez uel porrectionem. i. extensionē. Et hoc at̄ patet q̄ ip̄a natiuitas primo natura dicta est. Secūdas est modus. ut. i. ḡnationis principium ex quo aliquid ḡnatur siue illud quod nascit̄ generatur primo sicut ex intrinseco principio h̄ dicat̄ natura. Et per similitudinē natiuitatis ad alios motus ulterius p̄cessit huius nominis significatio ut natura. 3. modo dicat̄ id unū p̄ principium motus in quolibet entiu secūdu naturā dūmodo sit in eo inquātum huiusmōi et nō per accidēs sicut in medico q̄ ifirmatur inest principium sanatōis. i. ars medicine. non tamē inquātus est infirmus. sed i quātus medicus. Sanatur at̄ nō i quātus ē medicus sed i quātus ifirmus. Et sic principiu nō tus nō est in eo i quātus mouetur. Et h̄ ē dist̄ finitio nature posita i secūdo phyecorum. Et quia d̄ nascētibz mentiones fecit. Quidēdit quid sit. pprie nasci ut habet alia littera loco cuius hec lit̄ era ip̄prie h̄t ḡnari. Differt eiz generatio in uiuētibus a generatōe inaiā

roz quia inanimatuz generatur nō ut diuētā siue unitam generatū ut ignis ab igne ⁊ aqua ab aqua. In uiuētibus autem fit generatio per quādam unōem ad generatōis principiu. Et quia additio quātū ad quātum facit augmētum. i. leo in generatōe uiuētium uidet̄ esse quoddam augmētū; sicut est cum ex arbore nascitur fructus aut folium. Et ideo dicit̄ q̄ nasci dicit̄ur quecūq; augmētū; habet et quōdam augmētum cum generatōis principio. Differt autem hoc augmētū; a specie motus que augmētū; dicit̄ur qua mouentur iam nata. Nam in augmēto aliquid augetur in se ip̄o per hoc q̄ id quod additur trāi i substantiam eius cui additur sicut nutrimentū; i substantiam nutriti. Id autem quod nascit̄ apponitur ei ex quo nascitur tāq; alteruz et diuersum nō sicut i eius substantiam transiens. Et ideo dicit̄ q̄ habet augmētū; p̄ diuersū; siue per alteruz. q. d. q̄ hoc augmētū; fit per appositionē alicuius alterius uel diuersi. Et appositio augmētū; faciēs pōt̄ intelligi dupl̄. Uno mō tāgēdo. i. per solū tactum. Alio mō per hoc q̄ est simul. i. aliqua duo simul producuntur adinuicem coaptata sic brachium et neruus. et aliquid eē apte. i. q̄ aliquid adapterur ad alterum iā p̄extis sicut capiti capiti et dentes gingiuis. Loco autem hui⁹ alia littera habet melius cōnasci et ad nasci. In hac autem generatōe uiuētium nō solū fit appositio per tactum s; etiam per quādam coaptationem siue p̄nascētia ut patet in embryonibus qui non solum tāguntur in matrice sed etiam alligantur in principio sue generatōis. Ostendit autem quid inter duo p̄dicta differat dicens q̄ p̄lla. i. colligatio siue p̄nascētia ut alia littera habet differt a tactu quia in tactu non est necessariū; aliquid eē p̄ter tāgentia q̄ ea facit unum. In colligatio autem siue coaptatio siue cōnatiō; uel a tuncatio oportet esse quid unum i ambobus quod pro tactu. i. loco actus faciat ea simul apta esse id est coaptata uel ligata siue simul nasci. Intelligendum est ante q̄ id quod facit ea unum facit esse unum secundum quantitatem et continuitatem et non secundum qualitatem: quia ligamentum non alterat ligata a suis dispositionibus. Et hoc autem apparet: quia quod nascitur semper est coniunctū; ei ex quo nascitur. ideo natura nunquam dicit̄ principium e. intrinsecum. sed secundum omnes suas acceptiones dicit̄ principium esse intrinsecum. Et hac tertia ratiōe nature. sequitur quarta. Si enim principium motus rerū naturalium natura dicit̄ur. principium autem motus rerū naturaliu quibū dā

videbat eam pns fuit ut ma na diceretur q
 quide est pncipiū rei et quātū adesse et quātū
 ad fieri. Ipsa est absqz omni forma p̄siderat
 neca se ipsa mouet nec ab alio. Et iō dic q
 natura dē ex quo aliqd̄ entū. P̄ est aut fit.
 Qd̄ ideo dicit q̄a materia cēdi et fieri ē p̄n
 cipiū. Ex quo dico exite iordinato. i. absqz
 forma. Vnde alia. t. h̄t cū i forme sit. In q
 busdā enī ipse ordo h̄t̄ur. p̄ forma sic i exer
 citu et ciuitate. Ex quo dico imutabili ex sua
 potestate. i. q̄ moueri nō p̄t per suā p̄tatem
 sed secūdu potestātē sui superioris agētis. Nā
 materia non mouet se ipsā ad formā sed mo
 uetur a superiori exteriori agēte sicut n̄ dice
 remus esse materiā statue et ualorum ere
 orū et ligna ligneorū si huius uasa naturalia
 corpora essent. Similiter est in oibus aliis q̄
 ex materia sunt uel fiunt. Vnūqd̄qz enī eoz
 fit ex sua materia ea saluata. Dispositiones
 autem forme non saluantur in generatione.
 Vna enim forma introducit̄ altera abiec
 ta. Et propter hoc forme uidebāt̄ur esse qui
 busdā accidentia et sola materia substātia et
 natura ut dicitur secūdo physonū. Et h̄ ideo
 quia similiter existimabāt̄ formā et materiā i
 rebus naturalibus sicut in rebus artificialib⁹
 in quibus forme sunt accia et sola materia
 subiecta. Vnde isto modo naturales dixerūt
 eā eē numex eritū secūdu naturā uel aquā
 uel aerē uel ignē aut terrā q̄ nullus olim nā
 lum posuit solam sed aliqui non naturales
 ut in primo libro est habitum. Quidam aut̄
 posuerūt aliqua eorū eē eia et naturaz rez si
 cut Permenis. Quidam uero omnia quatuor
 sicut Emped. Quidam uo aliqd̄ aliud sicut
 Eraclitus uaporem q̄a nō motus rez natura
 lum magis causatur et forma q̄z ex materia
 ideo superuenit quintus mod⁹ q̄ ipsa forma
 dicitur natura. Et sic alio modo nā dicit̄ ipa
 subā. i. forma rerū existūz secundum natu
 ram sicut numeri dixerunt esse rerū ipsam
 compositionem mixtorum sicut Emp. dixit
 q̄ nō ē aliqd̄ entū absolutū sed solūmodo
 p̄mutatio relaxatio uel p̄mix. permixtorum
 Secundum aliam translationē naturā apud
 homines dicitur. Dicuntur enim que sunt p̄
 mixtionis diuersam naturam diuisam habē
 Ad ponendū autē formā eē nūerū hac rōe
 iuducebant̄ q̄a q̄cūqz sūt et fiunt naturaliter n̄
 dicūt̄ur habē nūerū exite materia ex qua na
 ta sūt fieri ul̄ eē nisi hēant spēs. ppria et for
 mā p̄ quā spēs p̄sequant̄. videt̄ nomē spēi po
 ni. p̄ forā sb̄ili et forā p̄ figura q̄ p̄seqt̄ spēs
 et est signū spēi. Si igit̄ forma ē natura nec
 aliqd̄ p̄t dici habere nūerū nisi q̄i habz for
 mā illud ergo qd̄ p̄positū ē ex materia et for

ma dicitur esse natura. i. secundū naturā ut
 aialia et ptes eorū sic caro et os et huiusmōi
 Deinde cū dicit. Et ē natura materia. p̄
 pria ponit duos modos adiunctos duobus ul
 timis precedentib⁹ quoz p̄m⁹ addit̄ q̄to mo
 do q̄ mā dicebat̄ nā. Et dicit q̄ mā dē natu
 ra nō q̄cūqz sed pria. Qd̄ p̄t̄ itelligi duplici
 ter aut quātū ad aliquod gen⁹ aut ex toto ul
 simpliciter. Prima sic opum artificialium que
 fiunt ex ere p̄ma materia secūdu gen⁹ illd̄ est
 es. Prima uo simpliciter ē aqua. Nā oia q̄ liq̄
 scūt calido et idurāt̄ur frigido sūt aq̄ mag⁹
 ut dicit̄ quarto methaurorū. Secūdu mo
 dul̄ adiacet quito mō p̄dicto quo forma dice
 bat̄ natura. Et secundū hūc mōz nō solū fō
 ma p̄tis dicit̄ natura sed spēs ipsa q̄ ē forma
 toci. Vt si dicam⁹ q̄ hominis natura nō so
 lū est anima sed humanitas et subā quā signi
 ficat̄ diffinitio. Secūdu hoc enī Boecius di
 cit q̄ nā ē unūqd̄qz i formās specifica differē
 tia. Nā specifica d̄tia ē q̄ p̄plet̄ b̄az rei et dat
 ei sp̄tiem. Sicut autem forma ul̄ materia di
 cebatur natura quia est principūz ḡnionis q̄
 secūdu primā nominis ipositionē natura dicit̄
 tur ita sp̄ties et subā dicitur natura q̄a est fi
 nis generationis. Nā generatio terminatur
 ad ip̄tē ḡnati que resultat ex unione forme
 et materie. Et ex hoc secundum quādam me
 thasoras et nominis extensionē ois subā di
 citur natura quia natura quā dixim⁹ que est
 generationis termin⁹ subā quedā ē Et ita cū
 eo qd̄ natura dicitur oia subiecta l̄ ois subā
 similitudinē hēt. Et hūc mōz ēt̄ p̄t̄ Boeti
 us. Ratione autē istius mōi distinguū h̄ no
 men natura inter nomina cōmunia. Sic enī
 eōe est sic et subā. Deinde cū dicit̄ Ex dic
 tis igit̄. Reducit̄ omnes modos predictos
 ad unū. Sciendū est autē q̄ reductio aliorū
 modorū ad unū primum fieri potest dupl̄r.
 Vno modo secūdu ordinē rerū. Alio mō se
 cundū ordinēz qui attendit̄ quātū ad nois
 ipositionē. Noia enim iponūt̄ur a nobis se
 cundū q̄ nos intelligimus q̄a nomina sūt in
 illū signa intelligimus autem quandoqz p̄
 ora ex posterioribus. Vnde aliquid per pri
 us apud nos sortitur nomen cui res nomis
 per posterius conuenit. Et sic est in propo
 sito. Quia enim forme et uirtutes rerū et
 actibus cognoscuntur per prius ipsa genera
 tio uel natiuitas nature nomen accepit et ul
 timo forme l̄ scōz reū ordinēz forme prius
 competit ratio nature quia ut dictū est nihil
 dicitur habē naturā nisi scōz qd̄ hēt formā.
 Vnde patet ex dictis q̄ p̄mo ē pprie nā di
 citur sb̄a. i. forma rerū habentūz in se prin
 cipium motus iōstū huiusmōi. Nā enī dē
 b i

et nā qā ē forme susceptibil. Et gñones hñt
nomē nē qā sūt mot⁹ procedētes a forma et
herū ad formas et ad ipsū. s. forma q̄ ē pñci
piū motus rerū exiñtū scōm nūerū ant i actu
aut i pō. s. forma. n. nō sēper fac motū i actu
s; qñq; i pō mñ sic qñ ipedit mot⁹ nālis ab ali
q̄ exteriori. phibētel ēt qñ ipedit actio na
turalis ex mē defectu

n. necessarius di

cit rē. Postq; pbs desinuit noia
q̄ significat cas. Sic distinguit no
mē qd̄ significat aliqd̄ ptinēs ad rōes cāe. s.
necessariū. Cā em̄ ē ad quā de necessitate seq
tur aliud. Et t̄ h̄ g. duo fac. Prio distinguit
mōs nēarii. r. reducit oēs ad pñtū ibi. Et se
cū dū h̄ nēarium. Pōnit autem i prima pte
quatuor mōs necessarii. Primus ē secū
dū qd̄ dicitur aliqd̄ necessariū sine quo nō p̄
aliqd̄ uiuē aut eē qd̄ h̄ n̄ sit pñcipalis cā rei ē
tamē quedā cā cā Sic respirare ē necessariū
alī respiranti qā sine respiratione uiuere nō
pōt. Ipsa. n. respiracio et si nō sit cā uite est
tamē cū cā inq̄stū cooperat ad p̄tempamētū
caloris sine quo nō est uita Et similiter est d̄
cibo sine quo al uiuē nō pōt iquātū coopera
tur ad restauratiōes deperdiri et ipedit tota
lē p̄sūptionē hūidi radical q̄ ē cā uite. Igit
huiusmodi di. unī necessaria qā sine eis ipos
sibile ē esse. Secū dū modū pōnit ibi. Et
sine quib⁹ rē. dicens qd̄ secūdo modo dicit
tur necessaria sine quibus nō pōt esse vel fieri
bonū aliquod uel vitari aliquod malū ul' ex
pelli sicut bibere farmaciā. i. medicinā lara
tinā dicitur esse necessariū nō qā sine hoc
uiuere al nō possit sed ad expellendū. s. hoc
malū qd̄ ē ifirmitas ul' ēt uitā dū. Est em̄ hoc
necessariū ut nō laboret. i. ut n̄ ifirmet aliq
Similit̄ navigare ad Eginā. s. ad illū locū
ē necessariū non quia sine hoc nō possit ho
mo esse sed quia sine hoc non pōt acquirere
aliquod bonū. i. pecuniā Vñ dicit qd̄ neces
sariū ē talis navigatio. ut aliquis pecuniā re
cipiat Tercū modū pōnit ibi. Ampli⁹ ui
ni faciens rē. dicens qd̄ id quod ifert uolēti
am et etiā ipsa uolentia necessariū nomē ac
cepit. Nam uolētia necessaria dicitur et qd̄
vim patitur dicitur de necessitate id facere
ad quod cogitur. Quid autem sit faciens uī
manifestat in naturalibus et in uoluntariis
In naturalibus quidem est impetus siue in
clinatio ad aliquē finem cui responderet vo
luntas in natura rationali. Vnde et ipsa na
turalis inclinatio appetitus dicitur. Vtrūq;
autem. s. et impetum naturalis inclinationis
et propositum uoluntatis conuenit impediri

et prohiberi. Impediri quidem in prosequen
tione motus iam incepti. Prohiberi autem
ne etiam motus incipiat. Illud ergo dicitur
esse uolentum quod est preter impetū. i. pre
ter inclinatiōem rei naturalis et ē ipediēs uolū
tatē. i. ppositū i prosequutiōe mot⁹ uoluntari
iā incepti et prohibēs etiam ne incipiat. Nulla
littera habet. Et h̄ est secū dū motū. i. secū
dū impetū. Uolentia enim est cū aliqd̄ agit
secū dū ipetum exterioris agentis p̄tra uolū
tatē uī passi. Uolentum autē est secū dū ipe
tus uī faciens. Ex hac autem uolenti disti
nitione duas p̄clusiones inducit quaz prima est
q̄ omne uolētum est triste siue flebile. Qd̄
probat per cuiusdā poete siue doctoris dictū
dicens qd̄ ois res necessaria siue uolenta est
tristis siue lamentabilis. Necessitas. n. ē que
dam uolentia sicut Sophodes poeta dicit
Uolentia me facere coegit ea. i. necessitas.
Dictum est em̄ qd̄ uolētia ē ipediēs uoluntatē
Ea autem q̄ uoluntati sunt contraria contri
stant. Tristitia enim est de his que nobis no
lentibus accidunt. Secūda p̄ est qd̄ necessi
tas recte dicitur qd̄ est inculpat ilis et inre
prehensibilis. Dicitur em̄ qd̄ necessitas ma
gis meretur ueniam quam increpationem.
Et hoc ideo quia non culpamur nisi de his
que uoluntarie facimus de quibus etiā ratio
nabiliter increpamur. Necessitas aut uolenti
e ē traria uoluntati et ex cogitatio uī dicit
tū ē. Et ideo rationabilis dicitur qd̄ uolenti
ta nō sūt culpabilia Quartū modū pōit
ibi. Amplius quod uero contingit. Dicens
qd̄ necessariū ēt dū sic se habē qd̄ nō p̄ue
nit alii se habē et hoc est necessariū absolute
Pria aut necessaria sūt secū dū qd̄. Differt aut
necessariū absolute ab aliis necessariis quia
necessitas absoluta p̄petit rei secū dū id qd̄
ē intimū r. primū ei siue sit fōma siue mā siue
ipā rei eētia sic unī al' necesse ēē corruptibi
le quia hoc p̄sequit ei⁹ materiā i q̄ tū et p̄us
p̄ponit. Dicim⁹ ēt uel n̄ cessario ēē lēlibile
qā p̄sequitur eius formā et al' necessario esse
subām animatam sensibilem qā ē eius elen
tria. Necessariū autē secū dū quod et nō ab
solute ē cuius necessitas dependet ex causa i
trinseca. Causa autem eēt iNSECA est duplex
. s. finis et efficiens. s. finis autem est uel ipsū
esse absolutum et ab hoc sine necessitas sūp
ta pertinet ad primum modū. uel bene esse
siue aliquod bonū habere et ab hoc sine sū
tur necessitas secū dū modi. Necessitas autē
que est a mouente exteriori p̄tinet ad tercū
modū Nam uolentia ē qñ aliqd̄ mouet
ab exteriori agente ad aliud ad qd̄ ex p̄pria
natura aptitudinē nō hēt. Si enim secū dū

suā naturā ordinē ad hoc q̄ recipiat motū
 ab exteriori agente tunc motus nō erit violē
 tns sed naturalis sicut patet de motu celestiu
 orbū a substantiis sepatis et de motu inferior
 corporū a superiorib⁹. Deinde cū dic̄. Et
 secūduz hoc necessariū rē. Reducit oēs mo
 dos ad unū. Et circa hoc tria fac̄ prio ondit
 q̄ oēs modi necessitatis qui in rebus inveni
 untur ad hunc ultimū modum pertinet. Se
 cūdo ondit q̄ secūdu ultimū moduz accipit
 necessariū i demōstratiuis ibi. Ampli⁹ demō
 stratio. 3.⁹ fert quoddā correlatiuū ex pmissis
 ibi. Hoz qd̄ itaqz dicit ergo primo q̄ secū
 dum istum ultimū modum necessariū oēs
 alii modi aliquāliter dicuntur. Quod primo
 ostendit in tercio moduz. Illud enī q̄ vim
 patitur de necessitate dici ut aliqd̄ facere v̄l
 pati pp̄ h⁹ q̄ nō uenit scdm̄ ppriū ipetum
 aliqd̄ agē propter violētā agentis q̄ ē qdaz
 necessitas pp̄ qd̄ nō uenit aliter se h̄re. Et
 similit̄ ondit hoc i primo et secundo mō in q̄
 bus necessitas sumitur ex causis uiuendi vel
 essendi simpliciter quātū ad primū mōz vel ex
 causis boni quātū ad secūdu mōz. Sic. n.
 in aliis mōis necessariū dicebat sine quo nō
 poterat esse ex una parte bonum et ex alia p
 te uiuere et esse. Et sic illa causa sine qua non
 uenit uiuere vel esse uel bonuz habere vel
 malo carere necessitas dicitur q̄ ex hoc sit p̄
 ma ratio necessariū q̄a impossibile alii se habē
 Deinde cū dicit. Ampli⁹ demōstratio rē.
 Ondit q̄ secūdu ultimū mōz accipit neces
 sariū i demōstratiuis et quātū ad rēones et
 q̄tū ad p̄ncipia. Demōstratio enī dicitur rē
 necessarioz et dicitur esse ex necessariis. Ne
 cessariū qd̄ ē dicit q̄a illud qd̄ simpliciter
 demōstrat nō uenit aliter se h̄re. Dicit aut̄
 simpli⁹ demōstratū ad eius differentia qd̄ de
 mōstrat i demōstratōe q̄ est ad aliq̄ et non
 simpliciter qd̄ i q̄rto libro dixit demōstrat ad ho
 minē arguentē. In talib⁹ enī demōstratiōi
 b⁹ que sūt ad aliq̄ uenit ēt ip̄ possibile con
 cludi ex aliq̄bus impossibilib⁹ pos̄ is. S; q̄a
 cā cōclōnis i demōstrationib⁹ sūt p̄missē cū
 demōstratio simpli⁹ scire faciat qd̄ nō ē nisi p
 cām oz ēt p̄ncipia ex q̄b⁹ ē silis esse necessaria
 q̄ impossibile sit alit̄ se h̄re. Nam ex causa non
 necessaria nō pōt seq̄ effect⁹ necess. m⁹ De
 inde cum dic̄ hoz qd̄ itaqz. Cōcludit ex pre
 missis tres cōclōsiones se iuicē seq̄ntes quaruz
 prima ē q̄ ex quo i demōstratiōibus p̄missē
 sūt cāe plūsiōnis et utraqz ē necessaria sequit̄
 q̄ aliqua sūt necessaria dupl̄. Quedā qd̄ ē
 quorū altera sit causa necessitatis q̄ v̄o quo
 rū nulla sit cā necessitatis. S; alia sūt neces
 saria pp̄ se ipsa. Et hoc ē p̄tra Democri

tum qui dicebat q̄ necessariū nō sunt que
 rende cāe ut h̄etur in. viii. phycoruz. Se
 cūda cōclōsio q̄a cum oporteat ēē unum pri
 mum necessarium a quo aliā necessitatē h̄rit
 quia in causis nō est procedere i infinitū ut i
 scdo onsum est oz q̄ hoc p̄ncipiū necessari
 um qd̄ ēt maxie pp̄rie ē necessariū q̄a ē oib⁹
 mōis necessariū q̄ ip̄z sit simplex. Ea enī
 que sūt composita sūt mutabilia: et ita plu
 ribus modis se possunt. Que autem plurib⁹
 modis habere se possunt possūt se h̄re aliter
 et al̄. qd̄ est cōtra rationē necessariū. Nā ne
 cessariū est quod est impossibile al̄: se habē
 Vnde oportet q̄ p̄mū necessariū non al̄
 et al̄ se h̄at et per se sequēs nec plurib⁹ mōis
 Et ita oz ip̄z ē simplex. Tertia cōclōsio
 est q̄ cū violētuz sit q̄ mouet ab aliq̄ exteri
 ori agente p̄ter nāz propriā p̄ncipia autem
 necessaria sūt simplicia et imobilia vt onsum
 est necessariū ē ut si sūt aliqua sempiterna et
 imobilia sicut sūt subē separate q̄ in illis n̄
 sit aliquid uolentum nec preter numeri. Et
 hoc dicitur ne deceptio accidat in nomine ne
 cessitatis cum dicitur de substantiis immate
 rialibus ne per hoc intelligatur aliqua uolē
 tia in eis ēē.

U. Num dicitur

tur rē. Postq̄ distinguit nomina
 que significant causas. Sic di
 stinguit nomina que significant id quod est
 subiectum aliquo mō in scientia. Et diuidit
 in. d. p. Primo ponit siue distinguit nomina
 que significant subiectū hui⁹ scie. Scdo ea q̄
 significant p̄res sub̄ ibi. Eadē dicitur Sbiū at
 hui⁹ scie pōt accipi uel sicut coiter i tota scia
 consideratum cuiusmodi est ens et unū l̄ sic
 id de quo est p̄ncipialis itētio ut subā. Et iō
 p⁹ distinguit hoc nomē unū secundo h⁹. Nom̄
 ens ibi. Ens dicitur rē. 3.⁹ hoc nom̄ subā ibi
 Subā dicitur rē. Circa primum duo fac̄ p⁹
 distinguit unum i per se et per accidens rē on
 dit quot modis dicitur unum per accidens
 Secūdo quot modis dicitur unuz per se ibi
 Secundum se uero unum rē. Dicit ergo
 q̄ unum dicit̄ et p̄ se et p̄r accidens. Per ac
 cidens aut̄ unū docet cōsiderare primo i ter
 minis singularib⁹ et h⁹ duppliciter. Vno mō
 secūdu q̄ accidēs p̄paratur ad subm. Alio
 modo secūdu q̄ unū accidens p̄parat̄ ad
 aliud. In utroqz autem istorum tria est acci
 dere scilicet unum compositum et duo sim
 plicia. Si enim unum per accidens accipia
 tur secūdu p̄parationem accidētis ad subm̄
 sic si ista tria primum est. Coriscus. Secū
 dum est musicus terciū Coriscus musi⁹. Et
 b ij

h' tria sūt unū per accidens. Nam ideo subō
 ē Coriscus et musicus. Et similit' qm' oparat
 accidens ad accidens tria ē accipere quoz p'
 mū est musicū. Secundum est iustum tercius ē
 musicus iustus Coriscus. Et omnia predic
 ta dicuntur esse unū secundū accidens cū alia
 et alia ratione. Iustum enī et musicū que sūt
 duo simplicia i secūda acceptione dicunt unū
 per accidens qā accidūt uni subiecto. Iusti
 cus uero et Coriscus que sūt duo simplicia in
 pma acceptione dñz unū p accidens quia al
 terū eorū. s. musicū accidit alteri. s. Corisco
 Et sicut quātū ad aliquid musicus Coriscus
 cū Corisco qd est ppositū cū uno simpliciū i
 prima acceptione dicuntur unū per accidēs
 qā inter partes istas que sunt in hac ratione
 i hoc tercio pplerō. s. coriscus musicus alte
 ra pars termini ppleri. s. music' accidit alte
 ri parti per se sicut. s. Corisco. Et eadē rōe
 pōt dici q' music'. Coriscus est unū cū iusto
 Corisco q' sunt duo pposita in secūda accep
 tōe qā ambe partes utriusq' compositi acci
 dunt uni. s. Corisco. Si enim idem est musi
 cus et musicus Coriscus et iustus. Et iustus
 Coriscus cuiusq' accidit musicum accidit
 musicus Coriscus et quicquid accidit Cori
 sco accidit Corisco iusto. Nō si musicū acci
 dit Corisco seqt' q' music' Corisc' accidit
 iusto Corisco. Et sic nihil differt dicē musi
 cum Coriscum accidere iusto Corisco q'
 musicum accidere Corisco. Quia uero hu
 iusmodi predicatā per accidens per pri' pre
 dicantur de singularibus et per posterius de
 uniuersalibus cum tamen e conuerso sit de
 predicatis per se manifestat consequenter
 in terminis uniuersalibus q' in singularibus
 ostenderit dicens q' similiter accipitur v'
 nū per accidens si aliquod accidens dicatur
 cum aliquo nomine alicuius generis uel cu
 iuscunq' uniuersalis sicut accipitur unum p'
 accidens in predictis quando accidens ad
 iūgitur nomini singulari sic cū dicitur q' ho
 mo et musicus homo sunt vnum per accidēs
 h' quātū ad aliquid differant. Singulares
 enim subē nec sunt i subō nec de subō p dīcā
 tur. Nō tñ substāt et nihil eis substāt. Sō
 qdē uniuersales dicuntur de subō h' nō sūt in
 subō. Nō substāt accidētib' et eis aliqs sub
 stat. Cū g' accidēs adiūgit' p'culari subē nō
 pōt eē alia rō dē nisi qā accidēs uest subē p
 ticulari ut qā musicū uest Corisco cū d' Co
 riscus music'. S; cū dicit' hō music' pōt esse
 duplex ratio dēi. Aut enī h' d' qā musicū ac
 cidit homini p qd significat' subā ēt h' cō
 petit sibi q' possit substare accidenti. Aut h'
 d' dīc' qā ambo. s. hō et music' ifunt alicui si

gulari sicut Corisco sic musicū dicebat' iustū
 qā eidē singulari insunt et eodē mō. s. per acci
 dens. Sed forsā h' nō eodē mō s; uniuersal
 subā uest singulari ut gen' sic h' nomē al'. Et
 si nō sit gen' salti ē i subā subī. i. ut subā ē p
 dicatū sic h' nomē hō. S; aliud. s. musicū nō
 ē ut gen' rēntiale p dīcatū s; ut hitus uel pas
 sio sibi uel q'leat' accidens. Ponit aut' h' duo
 hitum et passionē qā qdā accidētia sunt ma
 nētia in subō sic hitus q' sūt difficile mobiles.
 Quedā aut' sūt accidētia p rāseitia et nō ma
 nētia sic passiones. N; igit' q' isti sūt modi q'
 h' aliq' dicitur unū p accidēs. Deinde cū
 dīc'. Secūse vō ponit modos unū p se. Et cū
 h' duo fac' p' oñdit quōt mōis d' unum. 2.
 quot mōis dñtur mltā ibi. Palā autēz 2 qā
 mltā. Circa p mū duo facit p' distiguit mōs
 unū vltiter. i. secundū p ditiones i reb' inē
 tas. Secūdo uero logyce. i. secundū itēntionel
 logicales ibi. Ampli' aut' alia rē. Circa p mū
 duo facit. Prio distiguit mōs unū. Secūdo
 uero ponit qdā p prietatē pntem ad unū ibi
 unū vō pncipiū. Circa primū duo facit prio
 ponit mōs unū. 2. reducit eos omnes ad unū
 ibi uniuersaliter autē q'ctūq'. Ponit aut' i pria
 parte quicūq' mōs unū quoz prim' ē q' eo
 rū q' secūduz se dicitur unū qdā dicitur unū
 eē nā p tinnuitatis. i. essendo p tinnua sicut dicit
 alia transf. S; p tinnua dicitur aliq' dupliciter
 Quedā n. sūt p tinnua sic dicit alia. t. p aliō q'
 dāz secūdu se Profegit g' p tinnua prio secūdu
 aliud dñs q' p tinnua p aliud sūt sicut unus li
 gnorū p tinnū ē rōne ligamis uel uiculi. Et
 hoc mō ligna aduicem cōiūcata dicit' unū
 p uiscū. Qd' ēt puenit dupl' qā quāq' p tinnua
 tio alligatoz fit secundū lineā rectā quando
 q' at secundum lineam indirectā sicut ē linea
 reflexa angulū p tinnam q' fit ex tactu dharuz
 in una superficie quaz applicatio nō ē direc
 ta. Per hunc enim modū ptes alīs dicuntur
 unum et p tinnuum sicut tibia que habet reflex
 tionem et angulum p tinet ad genu dicitur
 vna et p tinnua et similiter brachium. Sed cū
 talis continuatio que est per aliud possit esse
 uel fieri nāliter et arte magis unus sunt que
 sunt p tinnua per naturam q' que sunt p tinnua
 per artem quia in his que sunt p tinnua per na
 turam illud unum per quod fit p tinnuatio nō
 ē extraneum a natura rei que per ipsum cōti
 nuatur sicut accidit in his que sunt unus per
 artificium in quibus uinculum uel uiscus uel
 aliquid tale est omnino extraneum a natura
 colligatorum. Et ita ea que sunt naturaliter
 colligata prius accedunt ad ea que sunt secū
 dum se continua que sunt maxime unum. Et
 ad euidētiam huius diffinit' continuuz dñs

q̄ continuus dicitur id cuius est secundum
se un^o mot^o tm̄ et nō ē possibile al^o. Non. n.
possibile ē in p̄tinuo ut diuerse ptes diuersis
motib⁹ moueatur s; totū p̄tinuū mouet vno
motu. Dicit aut scōz se ga possibile ē ut p̄tinuū
unū moueat vno mo p se et vno alio vel pluri
b⁹ p accidēs sicut si homo mōi i nauī p se
motū nauis et mouet nihilominus motu na
uis p accidens. Ad hoc aut q̄ sit un^o motus
oz q̄ sit indiuisibilis et hoc dico secūduz tps
ut uidelet sim⁹ duz mouet una ps continuū
moueat et alia. No. n. cōiungit ut in cōtinuo
q̄d una ps moueat et alia quiescat uel q̄ una
quiescat et alia moueat ut ut mot^o diuersarū
p̄tinuū cōtinuū sunt i diuersis p̄tinuū temporis
Ideo aut hic diffinit p̄tinuū p motuz et
nō per unitatē termini ad quē ptes cōiungit
sicut i p̄dicamēns et i libro phycoruz habet
ga et illa diffinitōe pōt lūi diuers⁹ ḡdus vni
tatis in diuersis p̄tinuū sicut postea patebit n̄
aut ex diffinitōe ibi data. Vidēdu ē aut q̄
hoc q̄ hic dicit q̄ motus cōtinuū i diuisibilis
ē secūduz tps nō ē p̄tinuū et q̄ p̄bat i. vi. phycor
uz q̄. s. tps mot^o diuisū secūduz ptes mobilis
Dicit. n. q̄ p̄bat q̄tu ad motū absolute ga. s.
nō an̄ incipit moueri una pars p̄tinuū quā alia
ibi aut loquitur referendo ad aliquod signūz
q̄d signatur in magnitudine p quā fit mot^o
Illud enī signūz q̄ est prior p̄ magnitudis
i priori tēpore transit licet et i illa parti parte
temporis alie parte mobilis p̄tinuū moueant
S; i cōz se dnr p̄tinua q̄ nō sūt unū pp̄ tactū
cui adūgat colligatio Jo. n. ligna se p̄tigen
tia n̄ possit dici unū lignū nec unū corp⁹ nec
unū q̄d ē p̄tinuū s; illa q̄ sit p̄tinua per se dnr
vni. Vn̄ p̄z q̄ illa q̄ solo tractu diuigunt nō
nere dicitur p̄tinua S; p̄tinua q̄ unū dnr du
pl̄ se hnt ga q̄dā hnt curuitatē et tm̄ p̄tinua sit
Vuedā nō hnt curuitatē et si magis p̄tinua
Alia. t. h̄ meli⁹ loco curuitatis reflexū. Na
linea recta n̄ ē magis una q̄ curua s; ē magis
una q̄ reflexa p̄tinēs āgula sicut tibia et femur
Crur. n. hic accipit secūduz q̄ i se cōtinet i bi
am et corā q̄ sūt duo cōmēta cōstitūnt unum
membrum continuum quod tamen potest
se habere ad modum linee. reflexe et angu
lum continentis. Deinde cum dicit. Ve
cundum se autem prosequitur de illis que sūt
secundum se continua dicens q̄ illa sunt se
cundum se continua que nō dicūtur unum p
cōtractū quod. sic. p̄bat Illa enī q̄ se tangunt
ut duo ligna nō dicūtur unū lignū nec unum
corpus nec unū aliqd aliud quod perineat
ad genus continuum. Et sic patet q̄ alia ē uni
tate continuorū et alia tangentiū. Que enim
sunt tangentia nō. habent unitatem connu

itatis per se ipsa sed per aliquid n̄nctuz q̄d
ea coniungit. S; illa q̄ sunt cōtinua dicūtur
unū secūduz se q̄ui habeant reflexionē Due
enim linee reflexe continuantur ad unū. com
munem terminū q̄ ē punctus in loco ubi cen
situit āgulus. Sed tamen magis sūt unū q̄ p
se sunt continua sine reflexione. Cui⁹ ratio ē
quia linea recta nō pōt h̄re nisi unū motum
i omnibus partib⁹ suis Linea uero reflexa p̄
h̄re unū motū et duos mor⁹. P̄t enī intelligi
linea reflexa tota moueri in unam partem et
iterū potest intelligi q̄ una pte quiescente alia
pars que cū parte quiescente cōtinet angulum
appropinquat per suum motū ad pte quiescētē
sicut quando tibia uel crur applicatur ad co
rā que hic dicitur femur. Vn̄ utrunq; eoz
s. tibia uel cora sunt magis unūz q̄ subeoles
ut h̄etur in greco. i. q̄ id quod ē cōpositum
ex tibia et cora. Scīdum autē q̄ s̄a q̄ h̄
curuitatē loco reflexionis s̄a est. Constat enīz
q̄ partes linee curue angulum non continē
tes oz q̄ simul moueant et simul quiescant sic
partes linee recte q̄d nō accidit i reflexa ut
dictum est. Secundum modum ponit.
Amplius alio modo r̄. Dicens q̄ secūduz
modo dicitur unum non tantum ratione cō
tinue quantitatis sed et eo q̄ subiectum totū
est indifferens forma secundum sp̄m. Que
dam enim esse possunt continua q̄ tamen in
subiecto sunt diuersa secundum sp̄z sicut si
continuetur aurū argento uel aliqua huius
mōi Et tūc talia duo erunt unū si attendatur
sola quantitas non autem si attendatur na
tura subiecti. Si uero totum subiectum con
tinuum sit unū⁹ forme secundū sp̄m erit unū
et secundū rōnē quantitatis et secūduz rōez nē
Subiectuz autē dicit ē idifferens secundum
sp̄m q̄ eadē sp̄s s̄sibil̄ nō diuisū ita q̄ sit
diuerse forme s̄sibiles i diuersis p̄tib⁹ subī
sicut q̄nq; cōuenit q̄ unū⁹ corporis s̄sibil̄ una
ps est alba et alia nigra Hoc autem s̄m̄ in
differens p̄ accipit dupl̄z. Vno modo subī
ectum primum. Alio modo subiectum fina
le siue ultimuz ad q̄d p̄uenit i sic diōi sicut p̄z q̄
totū uinuz d̄r unūz eē ga cōueniat in uno p^o
subō q̄d ē idifferens secundūz sp̄z. Et simili
ter ē de aqua oēs autem liquores siue humo
res dicuntur unum in uno ultimo. Nam ole
um et uinuz et oia huiusmōi resolunt ultio
i aquā l' aerē q̄ i oib⁹ ē radix hūiditatis Ter
tium mōz ponit ibi. Dicunt autē unū r̄. Dī
cent q̄ aliqua dicuntur unum quorum gen⁹
est vnum oppositis differentie diuisum. Et
ille modus habet aliquam similitudinem cū
precedenti. Ibi enim aliqua dicebatur esse
unum quia genus subiectum est unum h̄ etiā

subiectum uel quatum ad subiectum reale et sic e secund^o mod^o uel qtu ad subm^o rois et sic e terci^o mod^o. In diuisibilitas at fte qe diuisibilitas rois. i. diffinitiois fac qtu mox Et his at mois alteri^o aliq^o alii mo^o derivat Duria at fte qe dicit unu ex eo q^o facit unuz sic ptes hoies dnr unu ex b^o q^o trahit unuz. Et et dicitur aliq^o unu ex eo q^o unu patiuntur sic multi hoies snt un^o populus ex eo q^o ab uno rege regunt. Quod aerodican^o unu ex eo q^o hnt aliqd unu sic mlti possessores unius agri snt unu i dno ei^o. Queda et dicunt unu et hoc q^o si aliqd unuz fiat multi hoies albi dicunt unu qa qlibz eoz alb^o e. Sz respectu omnuz istoz mox secundarioz. Prio dicitur unu illa q^o snt unisecudu^o sua subaz de q^o b^o s. dicit^o e i quinq^o mois. s. postis. Una naq^o suba e aut roe p^otinuitatis sic i pmo mo aut pp spz subisic i secundo mo et et in. s. put unitas gnis aliqd het simile cuz unitate sp^oat aut et pp roes sic i q^oto et i q^oto mo. Et q^o adhuc ex his mois aliq^o dicantur unuz p^o oppositum. Aliqua eni snt numero plura uel numerantur ut plura ga non sunt continua l^o ga no habent spz unu uel quia no coueniunt i una rone. Deinde cum dicit. Ampli^o at e quide r^o. Addit alios mo^o a supradictis q^o non sumunt ex ratione diuisionis sicut pdi^o cti sed magis ex ratioe dionis et dic q^o q^o aliqua dicantur unuz pp solam p^otinuitatem quadoq^o x^o no nisi sit aliqd totum et perfectum. Qd quid ptingit q^o habet aliquam unu spz no quide sicut subiectu ho geneu dicitur unum sp^o quod pertinet ad secundum modum positum prius sed secundum q^o sp^o i quadam totalitate p^osistit requirēs detminatū ordinem partū sicut p^o q^o non dicimus unum aliquid ut artificiatum q^o uidem^o p^oel calciamenti qualitercūq^o p^opositas nisi forte secundū q^o accipitur unuz pro continuo sed tunc dicitur eē unū omnes partes calciamenti quado sic sūt p^oposite q^o sit calciamentum et habeat aliquā unam speciem. s. calciamenti. Et ex hoc patet q^o linea circularis e maxime una quia no solu habet p^otinuitate sicut linea recta sed et habz totalitate et perfectione qd no habet linea recta. Per^o ectū est eniz et totum cui nihil deest qd quide couenit linee circulari. Non enim pot^o sibi fieri additio sicut fit linee recte. Deinde cum dicit. Diuero eē r^o. Donit quandā proprietate pntem unum et dicit q^o ratio unius est in hoc q^o sit principium alicuius numeri. Qd ex hoc p^o ga unuz est prima mensura numeri quoz ois numerus mensuratur. Mensura autem habet rationem pncipii qa per mensuram rel me-

surate cognoscitur. Res aut cognoscitur per sua propria pncipia. Et ex hoc p^o q^o unū est pncipii noti uel cognoscibilis eē q^o l^o r^o e in oibus pncipii cognoscēdi. Hoc tamē unum q^o e pncipii cognoscēdi no e idē i oib^o generib^o. In gne. n. s. sonanciantū e unū qd est dyesis qd e mīmū i s. sonaciis. Dyesis eni est semitonum unius. Diuiditur enim tonus in duo semitona inequalia quorum unus dicit dyesis. In uocibus autem unum primum et minimum est littera uocalis aut consonas et magis uocalis q^o consonans ut r^o. dicitur et in grauitatib^o siue ponderib^o e aliqd minimum quod est mensura. s. unctia uel aliquid aliud huiusmodi. Et in motibus est una prima mensura scilicet motus simplicissimus et uelocissimus sicut est motus diurnus. In omnibus tamen istis hoc est cōmune q^o illud quod est prima mensura est diuisibile secundum quantitatem uel secundū spem. Qd igitur est in genere quantitatis unum et primum oportet q^o sit diuisibile secundū quantitatem. Si autem sit omnino diuisibile et non habeat pōne dicitur unitas. Punctus uero est id quod est omnino diuisibile secundum quantitatem et tamen habet positionem. Linea uero e quod est diuisibile secundum unam dimensionem tantū Superficies uero secundum duas corpus autem est omnibus modis diuisibile secundum quantitates. s. secundum tres dimensiones. Et hec descriptiones conuertuntur. Nam oē quod duabus dimensionibus diuiditur est superficies et sic de aliis. Sciendum est autem q^o eē mensuram est propria ratio unius secundū quod e principium numeri. Hoc autē no e idē cū uno quod p^ouertitur cū ente in q^oto dicit^o e. Rō eni illi^o unū i sola idione consistit. Diuisiōm autē unius i mensuratōe Sz tamen hec ratio mensure licet primo p^oueni at unū quod est pncipii nūeri tamē p^o quādā similitudinē derivat ad unū in aliis g^oibus uti. r^o. hui^o p^obs ostendet. Et secundum hoc ratio mensure iuenitur in quolibet genere. Hec autem ratio mensure p^oegitur rōem in dionis sic hitum est. Et ideo unū no oio eq^o uoce dicitur de eo quod p^ouertitur cū ente et de eo quod est principium nūi l^o secundum prius et posterius. Deinde cum dicit. Amplius autem alia r^o. Donit aliam diuisionē unius que est magis logica dicens q^o quedaz sunt unum numero quedam specie quedam genere qdā analogia. Quō qd eē unū quoz mā e una. Nā. n. secundū quod stat sub dimensionib^o signatis e pncipii ididnacionis fore. Et pp^o h^o mā hē figurare q^o sit unū nuō ab

t. n.

hi uerbi no facti snt

alio diuisus. Spe aut dicitur unū quoz una est ratio. i. diffinitio. Nā nihil p̄prie diffinit nisi spēs cū ois diffinitio ex ḡie et differentia p̄ter. Et si aliquod genus diffinitur hoc est q̄tū ē spēs. Unū vō genere sunt q̄ ueniūt i figura predicatōis. i. q̄ habent unū modū predicādi. Alius enī ē modus q̄ p̄dicat subā et quo p̄dicat q̄litas ul' actio s; oēs subē hnt unū modū predicādi q̄tū p̄r nō ut in subō erītes. Proportione vō uel analogia s; unū q̄tū q̄ i b' ueniūt q̄ b'. se hī ad illud sic aliō ad aliud. Et h' q̄dē p̄ accipi duob' mōis l' i eo q̄ aliq̄ duo hnt diuersas bitudies ad unū sicut sanatiū de uria dcm bitudiem sicut signi sicutatatis. De medicina uō q̄a signat bitudinē cāe respectu eiusdē. V' i eo q̄ ē eadē p̄por tio duoz ad diuersa sic transglitatis ad mas et sercitatatis ad aerē. Transglitatis. n. ē q̄es ma ris et sercitas aeris. In istis aut mōis unū s; p̄ poster' segit ad p̄cedēs et nō uerit q̄a s; b̄m et accidēs s; unū nūō nō tū spēs s; unū. Que cūq̄ aut sūt unū nūō. s. spēs unū z nō uerit et idē p̄z aliis. Deinde cū dicit. Nalā aut et q̄a mltā zc. Et modis unius accipit mōs multoz et dicit q̄ multa dicitur p̄ oppositū ad unū. Et iō quot mōis dicit unū tot modis dicitur multa q̄a quociēs dicit unū oppositū tū tocies dicit et reliquū. Vñ aliq̄ dicit mul ta pp h' q̄ nō s; p̄r uua. Qd ē per oppositū ad p̄mū mōs unū. Alii dicitur multa pp h' q̄ nāz hnt diuisā scōz spēs s; uel itelligam' de mā prima. i. prima aut de finali siue ultima i quā ultimo fit resolu'. Per diuisiones quip pe proxime mē dnr multa uinum et oleū per dione uō mē remote uinum et lapis et si mā accipiat tā p mā nē q̄z p mā rōis. s. p gener qd hī similitudinē mē hic mod' mltitudinis sumitur p opōm ad secundū et terciū moduz unū. Alia uero dicitur multa q̄ hnt ratiōes qd quid est esse dntes. plures et hoc sumitur per oppōm ad quartum modū. Quod āt opponit quinto mō nondum habet ratiōem pluralitatis nisi secundū qd et i pō. Nō enīz ex hoc q̄ aliquid est diuisibile pp h est multa nisi i potētia.

t. 13. Et Als dicitur

hoc quidem secundum accidens zc. Sic p̄bs distinguit quoz mo / dis dicitur ens. Et circa hoc tria facit. Pri mo distinguit ens in ens per se et per accidēs q̄ distinguit modos ētis per accidēs sibi cōz accidēs qd zc. r. mōs ētis p se sibi. Scdm se nō. Dicit q̄ q̄ d dicit qd dā secundū se z qd dā scōz accēs. Sciendū tū ē q̄ illa dīo entis nō ē eadē cū illa dīone q̄ dicit ēs i subām et

accidēs. Qd ex hōc p̄z q̄a ipse postmōz ēs se cūid se diuidit in. r. predicamēta quoz. ir. s; de ḡie accidētis. Ens igit dī s; b̄a et accidēs secundū absolutā ētis p̄sideratōem sic ipsa al bedo i se p̄siderata dī accidēs et hō s; b̄a. S; ens secundū accidēs put hic sumit oz accipi p̄ p̄paratōem accidētis ad subām. Que qd p̄pa: significat hoc vō ē cū dicit hō ē alb' Vñ hoc totū hoc ē alb' ē ens per accidēs Vñ p̄z q̄ dīo entis secundū se et scdm accidēs attēdit s; q̄ aliq̄ p̄dicat de aliq̄ p se ul' p ac cidēs. Diuisio uero entis i subām et accidēs attēdit secundū h' q̄ aliq̄ i nā sua ē uel subā ē ul' accidēs. Deinde cū dicit. Secundū accēs quidē zc. Qndit quoz mōis dicitens perae cidēs et dicit q̄ tribus quoz un' ē quando accidēs p̄dicat d accidēte ut cū dicit iust' ē musicus. Secundus cū accidēs p̄dicat de sub iecto ut cū dicit homo est musicus. Tertius cū subm̄ predicatur de accidente ut cum dicitur music' est homo. Et quia superius iam māifestauit quōcā per accidens differt a cā per se iō nunc p̄nter per causam. per accidēs manifestat ens per accidens. Et dicit q̄ sic assignantes causam per accidens dicimus q̄ musicus hēdificat eo q̄ musico accidit hēdificare uel econtra constat enim q̄ hoc ē h' i. musicum hēdificare nihil aliud significat q̄ h' accidere huic ita est etiam in predictis mōis entis per accidēs q̄ dicimus hominē esse musicum accidens predicat' d subiecto uel musicum esse hominem predicat' subie ctum d accidente uel alb' ē musicum ul' ex' s. musicū ē album predicat' accidens d ac cidente. In oibz enim his esse nihil aliud sicut q̄ accidere. Nec qd. s. q̄n accidēs de ac cidente p̄dicat sicut q̄ ambo accidentia acci dunt eidem subō. Illud uero. s. cum accidēt predicatur de subō dicitur esse: quia entī. i. subō accidit accidens. S; musicum esse ho minem dicimus: quia huic. s. predicato acci dit musicum quod ponitur in subō. Et est quasi similis rō p̄dicādi cū s; b̄m. p̄dicat de ac cidēte d accidens de accidēte. Sic. n. s; b̄m p̄ dicat d accētē ea rōe q̄a p̄dicat s; b̄m d eo cui accidit accēs i subō positū ita accidēs p̄dicat de accētē q̄a p̄dicat de subō accētis. Et pp h' sic dī musicū ē hō similit dicit musicū esse al bum q̄a. s. illud cui accidit esse musicum. s. subm̄ est album. Patet igitur q̄ ea q̄ dicunt esse secundum accēs dicuntur triplici rōe aut eo q̄ ambo. s. subm̄ z p̄dicatū insunt eidē sic cū accidēs p̄dicat d accidēte aut quia illd. s. predicatū ut musicū uest ēti. i. s; b̄o qd dicit ē musicus et h est cum accidens p̄dicat d subō aut q̄ illud. s. subm̄ i predicato positū ē illd

est inesse accidens d quo accidente aliis. s. sub
 lectum predicat. Et h^o e. s. cu subiectu predicat
 d accide te ut cu dms musicu est ho. Deu
 cum dicit. Secundu se uero re. distinguit mo
 entis per se. Et circa hoc tria facit. Primo
 distinguit ens qd est et animaz per. x. pre
 dicamenta qd e ens pfectum. Secundo ponit
 aliu moz entis secundu qd e tantum in mente
 sibi Amplius at esse sigt. Tercio diuidit ens
 per potentia et actum. Et ens sic diuisum est
 coius qz ens pfectum. Na ens in poteria ens
 est secundum qd tm et imperfectu ibi. Amplius
 at sigt et ens. Dicit ergo primo q illa dicun
 tar ee secundum se quecuqz significat figu
 ras predicationis. Sciendum est tamen q
 ens non pot hoc mo strahi ad aliquid deter
 minatum sicut genus strahitur ad spes per
 differentias. Nam differentia cum non parti
 cipet genus est ex essentia gnis. Nihil tan
 pot ee extra essentia entis qd per additiones
 ad ens aliquam spem entis constituat. Nam
 qd est extra ens est nihil et differentia ee no
 potest. Vn in tercio huius probauit pbs q
 ens genus esse non potest. Vn oz q ens tra
 hatur ad diuersa genera secundu diuersum
 moz pdicandi qui psequitur diuersum mom
 essendi: ga quociens ens dicitur. i. quot mo is
 pdicat tociens esse significatur. i. tot mo is si
 gnificatur aliquid esse. Et pp hoc ea in que
 diuidit ens. primo dicuntur esse predicamta
 ga distinguntur secundu diuersu moz pdica
 di. Quia igit eoz q pdicantur quedā signi
 ficant quid. i. substantia quedā quale quodam
 quatum z sic d aliis. Oz q unicuiqz mo pre
 dicandi esse significet suum mom essendi vt
 cum dicitur homo est aial esse sigt sbam. Cu
 at dicitur ho est albus sigt qualitate. z sic de
 aliis. Sciendu eis est q pdicatu ad sbam
 triplz se pot hre. Vno mo ide qd e subiectu
 vt cum dico sor. e al. Na sor. e ide qd est al.
 Et h pdicatum dicitur significare substantiam
 pma q e substantia particularis de qua oia pre
 dicant. Secudo mo ut pdicatu; sumat secun
 dum qd uest subiecto. Qd qd pdicatu; uel uest
 ei p se z absolute vt pseques maz. Et sic est
 qntitas. Vel ut pns forma z sic est qualitas.
 Vel uest ei n absolute s; i respectu ad aliud et
 sic e ad aliquid. s. mo ut pdicatum sumat ab
 eo qd e et subiectu. Et hoc quadrupl: Vno
 mo ut sit oio ex subiectum et lz n sit mensura
 sub pdicat p moz hitus vt cum dicitur sor.
 e calciatus uel uestit. Si autem sit mensura
 eius cum mensura extrinseca sit uel tpo uel lo
 cus sumit pdicatum uel ex tpe et sic erit qn
 uel ex loco et sic erit vbi non considerato or
 dine ptnet in loco quo considerato erit sit.

l. 14

Allo mo ut id a qud sumit pdicatu secundu
 aliquid sit in subiecto de quo predicatur. Et
 si quid secundum principium sit pdicatur ut
 agens. Na actionis pncipium in subiecto est
 Si vo secundum terminu sic pdicabit ut i pa
 ti. Nam passio i subiectum paciens terminat
 Quia uero quedā predicatur i gbus manife
 ste n apponit hoc uerbu e ne credatur q ille
 predicationes no pertineat ad predicatione
 entis ut cum dicitur homo ambulat. io pnr
 hoc remouet dicens q in omnibus huiusmo
 di predicationibus significatur aliquid esse.
 Verbum enim qdlibet resoluitur i h^o vbu; e
 et participium. Nihil enim difert dicere ho
 qualescens est et homo qualescit et sic de ali
 is. Vn patet q quot mo is predicatio fit tot
 mo is ens dicitur. Nec est uerum q Auice.
 dicit q predicata que sunt in generibus acci
 dentis pncipaliter signt substantiam et per po
 sterius accidens sic h qd dico album et musi
 cum. Na album ut in predicamentis dicitur
 solam qualitate significat. Qd at nomē albū
 cōstgt subiectum ex pnti in qtu; significat al
 bedinē per mom accidentis. Vn oportet q
 ex pnti includat in sui ratione subm. Nam ac
 cidentis ee est inesse. Albedo enim et si signi
 ficet accidens non tamen per mom acciden
 tis. s; p mom sbē. Vn nullo mo significat
 subm. Si enim pncipal; significaret subm te
 pdicata accidentalia n ponerent a pho sub te
 secundu se s; sub ente secundu accidēs. Na
 hoc totu q est ho albus e ens secundum acci
 dens ut dictum e. Deu cum dicit. Ampli^o
 at ee sigt. Ponit aliu moz entis secundu qd ee
 et est significant ppoim ppositionis qua fac i
 intellectus pponens et diuidēs. Vn dicit q ee
 sigt ueritatem rei uel sicut alia tran. meli^o h; z
 q ee sigt ga aliqd dictum est uerum. Vn ueri
 tas ppositionis potest dici uitas rei per caz
 Na ex eo q res e uel n est oio xa uel falsa e.
 Cum enim dicimus aliquid ee significamus
 ppositionem ee ueram. Et cu dicimus n esse
 signus non esse uera. et hoc siue i affirmādo
 siue i negādo. In affirmādo qd sic dicim^o q
 socrates e albus: ga h^o unum e. In negan^o
 ho vt sor. n est albus: ga h^o est uer. s. ipm ee
 n album. Et silt dicim^o q n est dyametrum
 non pmesurabile lateri qdrati. Et h^o est s; m
 s. non ee ipm n pmesurabile. Sciēdu est
 at q iste secundus modus pparat ad primum
 sicut effectus ad cam. Et hoc enim q aliqd
 i rez na e sequit ueritas ut falsitas in ppone
 qua intellectus sigt p h^o uerbum e. put e uer
 balis copula. S; ga aliqd qd ee se n ens itelle
 ce^o pferat ut quoda es sic negōne z huius
 mo i. io qnas dē esse de aliquo h^o secun^o mo z

non primo. Dicitur enim qd cecitas e. 2. mo
 ex eo qd uera e ppo qua dicitur aliquem esse
 cecus no tn dicitur qd sit primo mo va. Nam
 cecitas n habet aliqd esse in rebus sz magis e
 priuatio alicui esse. Accidit eni unicuiq rei
 qd aliquid d ipsa uere affirmetur intellectu ul
 uoce. Nam res non refertur ad scientiam sz
 ad esse. Esse uero qd in sui natura unaqueq res
 het est substāiale. Et io cuz dicitur for. e si ly.
 est primo mo accipiat est d pdicato substāiali
 Nam ens e superius ad unūqđq entū sic al
 ad hominē. Si at accipiat secūdo mo est d
 pdicato acci lentali. Deū rum dicit. Am
 plus esse sigt. Denit distinctionem entis per
 actum et potētiam dicens qd ens et esse signi
 ficant aliquid dicibile uel effabile i potētia l
 dicibile in actu. In omnibus enim pdictis
 terminis que signt x. predicamenta aliquid
 dicitur in actu z aliqd i potētia. Et et h. ac
 cidit qd unūqđq pdicamētuz p actū z potētiā
 diuidit. Et sic i rebus q ex animā. s. dicit ali
 qd i actu z aliqd i potētia ita i actibus aie et
 priuationibz q sūt res rationis tm. Dicit eni
 aliquis scire quia pot uti scia z qa utit simili
 ter quiescens quia iā inest quiescere z qa pot
 quiescere. Et non solus e in accidētibz sz etiā
 in substāis. Et eniz Mercuriū. i. ymagines
 Mercurii dm e i lapid i potētia z mediu
 linee dicit eē i linea i potētia. Quelibet eiz ps
 contini e potētiā i suo toto. Linea uero
 iter sbās ponit secūdu opinionē penētū ma
 thematica eē sbās quā nōdū reprobauerat.
 s. frumētuz eē qn nōdūz e pfectū sic qn est in
 herba dicit eē i potētia. An uo aliqd sit in
 potētia z qn non dum est in potētia determi
 nādum est i aliis in. ir. huius.

t. 15. **S**ubstātia dici

tur. Dic qndit quot mōis dicitur
 sbā. Et cō hoc duo fac. primo po
 nit diuersos mōs sbē. 2. reducit oēs ad duos
 ibi. Accidit itaq. Circi fmo ponit quatuor
 mōs quoz primus e secundū qd sbē pticula
 res dicitur substātie sicut simplicia corpora
 ut tra ignis et aqua z huiusmōi. Et vlt oia
 corpora etiam si non sint simplicia sicut mix
 ta similia partuz ut lapis sanguis caro et
 huiusmōi et itez alia que pstant ex huiusmōi
 corporibz sensibilibz ut partes eoz ut man
 et pedes et huiusmōi z demonia. i. Ydola q
 in templis posita colebātur pro diis ul demo
 nia dicit quedā alia rationalia secundum
 platonicos que Apule sic diffinit. Demōes
 sūt animalia corpore aerea mente rōnalia
 animo passua tempore eterna. Nec eni oia
 pdicta dnr sbā qa nō dicunt de alio subiecto

sz alia dicuntur de his. Et h e descriptio p
 me sbē in predicamētis. Secunduz mō: po
 nit ibi. Alio uero mō dices qd alio mō dicit
 sbā que est cā essendi predictis substāis q n
 dnr de subō non quid extrinsecas sicut effēs sz
 intrinsec. eis ut forma sicut dicitur anima sub
 stātia alis. Tercū mōz ponit ibi. Ampli
 quecunq et est secunduz opinionē plonicoz
 et pythagoricoz dices qd quecunq particule
 sunt i pdictis substāis que sunt termini ca
 rum et significāt hoc aliquid secundum opi
 nionem eoz quibus destructis destruitur to
 tum dicant etiam substātie sicut supficie de
 structa destruitur corpus ut quidam dicunt
 et destructa linea destruit supficie. Sz et qd
 supficie est is corporis z linea is supficie.
 Et secūdu dcoz pōez linea e ps supficie. et
 supficie ps corpus. Ponebāt eiz corpora cō
 poni ex supficiebz. z supficie ex lineis. z li
 neas ex pūctis. Vn sequebāt qd pūctū sit sbā
 linee. z linea supficie. et sic de aliis. Nume
 rus at secūduz hāc pōnem uidet eē sbā tota
 liter omnium rez: qa remoto nūero nihil re
 manet i rebz. Qd eiz n e unuz nihil e. Et si
 militer q n sunt plura n sūt. Numerz et ueni
 tur terminare oia eo qd oia mensurātur p nu
 mez. Iste at modz n e uerus. Nā h. qd cōit
 inuenitur i omnibus et sine quo res esse non
 pōt non oq sit sbā rei sz potest esse aliqua
 pōetas dnr substātia i pncipiū sbē. Pro
 uenit et eis error specialit quātuz ad unuz et
 numez eo qd n distinguēbāt inter unū quod
 uertit cū ente z unū quod e pncipiū numeri
 Quartum mōz ponit ibi. Amplius qd e qd
 eē dices qd etiā quicquid rei quā sigt dif
 finitio dicitur sbā uni cuiusq. Nec autē est
 quicquid sine rei essentia cui diffinitio e rō
 differt a forma quā dicit eē substātia i secūdo
 mō sicut differt humāitas ab aia. Nā forma
 e ps essentia uel qeditatis rei. Ipa at qeditas
 uel essentia rei includit omnia essentialia pri
 cipia. Et io genus et spēs dicuntur eē substā
 tia eoz de quibz pdicāt. Ad ultimū mō. Nā
 genus et species non significāt tantuz formā
 sz totum rei essentia. Den cum dicit. Acci
 dit itaq. secūdu duos. Reducit dictos mōs
 substātie ad duos dices qd ex predictis mōis
 pldrari pōt qd substātia duobz mōis dicitur
 Quoz unuz e secūdu qd substātia dī id qd
 substātiā i ppositionibus ita qd de alio n pdi
 centur sicut substātia pma. Et h. e quod e h.
 aliquid qd p se subsistens z qd e pticulare: qa
 e ab omnibz distinctū et non cōicabile mltis
 Et quātum ad h. tria differt substātia pticla
 ris ab uniuersali. Prio qd: qa sbā pticularis
 n pdicāt d aliq: inferiō sic uniuersal. Secūdo

ga substantia ulis n̄ subsistit nisi rōe singulari
 q̄ p se subsistit. Tercio ga substantia ulis est in
 multis n̄ autē singulari s; est ab omnibus sepe
 rabilia et distincta s; etiam forma et species
 uniuscuiusq; rei dicitur tale. i. subā. In quo
 includit et secunduz et quartuz mōz. Essentia
 enī et forma i b^o p̄ueniunt q̄ secundū utriq; d̄
 eē illud qd̄ aliquid est. S; forma refertur
 ad mām quam feci esse in actu. Quidditas
 autē refertur ad supposituz qd̄ significatur: ut
 h̄ns talē essentia. Vñ sub uno p̄phēduntur
 forma et spēs. i. sub essētia rei. Terciu autē
 modū p̄mittit: ga falsus ē uel ga reducibil
 ē ad formā q̄ hēt rationē termini mām uero
 q̄ substantia d̄ p̄mittit: ga n̄ est subā i actu
 Includit tam̄ in p̄mo mo ga subā p̄cularis
 n̄ habet q̄ sit subā et q̄ sit individua i rebus
 materialibus nisi ex materia.

E Ades dicuntur.

Postq̄ distinxit noia q̄ signifi
 cāt subiectū h^o scie. Sic distinxit
 noia q̄ significāt p̄tes eoz q̄ sunt subiecta h^o
 scie. Et diuidit i p̄tes duas. In p̄ma distin
 guit noia q̄ significāt p̄tes unī. In secūda
 noia q̄ significāt p̄tes c̄ris z h^o ibi. Potestas
 dicitur. Substantia enim que posita est ut sub
 iectuz hui^o sciētie est unus soluz predicatuz n̄
 diuisum in multa predicata. Prima diuidit
 in duas Primo distinxit noia que significāt
 partes unī. In secūda noia q̄ signifi cāt ali
 qd̄ c̄ris ad rationē unī. s. prius z posterius
 Nā unius eē ē p̄ncipium eē z h^o ibi. Priora
 et posteriora dicuntur. Prima diuidit i duas
 In prima distinxit noia q̄ significāt primas
 p̄tes unī et ei^o oppositi. s. multū dimis. In
 secūda distinxit noia q̄ significāt s̄dā secū
 darias p̄tes ibi. Opposita dicunt. Partes at
 unī s; idē qd̄ ē unū i subā et simile qd̄ unū in
 qualitate et equale qd̄ ē unū in quātitate. Et
 eōtrario p̄tes multū dimis sūt diuersi; disti
 nctile et inequale. Circa primuz duo fac. Pri
 mo distinxit h^o nomē idē. z ea q̄ ei opponit
 Secūdo distinxit h^o nomē s̄se et dissimile op
 posituz eius ibi. Similia dicunt. De equali autē
 z ei^o opposito mentionē hic n̄ facit: quia in
 eis multiplicitas n̄ est ita manifesta. Circa p̄
 mum tria facit. Primo distinxit h^o nomē idē.
 Secūdo h^o nomē diuersū ibi. Diuersa vō
 dicuntur. S; h^o nomen d̄rens ibi. Differentia
 uero. Circa primum duo facit. primo ponit
 modos eiusdē p̄ accidēs. secūdo eiusdē p̄ se
 ibi. Alio uero secūdu se. Dicit g^o q̄ aliqua
 dicunt eadēz p̄ accidens tribus modis. Vno
 modo sicut duo accia ut album et musicum
 dicunt idē ga accidit eidē subiecto. Secūdo

mō qn̄ predicatur dicit idē subiecto in quātitā
 d̄ eo p̄dicat. ut cum dicitur homo ē music^o q̄
 d̄nē idē: ga accidit musica; hōi. i. p̄dicatū sub
 iecto. s^o mō dicit idē p̄ accidēs qn̄ subm̄ d̄ esse
 idē accidenti q̄ d̄ eo p̄dicatur: ut cuz d̄ musi
 cus ē homo significatur q̄ homo sit idē mu
 sico. Qd̄ n. p̄dicat d̄ aliq^o significat idē esse
 illi. Et h̄ ratio ydēpitatis ē ga subm̄ accidit
 p̄dicat. P̄ter hos at tres mōs eiusdē p̄ acci
 dēs i qb^o sumitur accidens p̄ se et subiecti p̄
 se sunt alii mōi in quibus accipitur accidens
 cuz subō p̄posituz. Et in h^o uariant duo mōi
 quoz unus significat qn̄ accidēs simpliciter
 p̄dicat d̄ p̄posito ex accidente et subō. Et si
 significatur hoc. s. accidens eē idē utriq; simul
 accepto sicut musico homini musicus Alius
 significat qn̄ p̄posituz p̄dicat d̄ subō simplici
 ut cum dicitur homo est homo music^o. Tūc
 enim illi. i. subiecto simplici significat eē idē
 hoz utriq; simul acceptum. s. h^o qd̄ dicitur
 homo musicus. Et similis ratio ē si accidēs
 accipitur ut simplex z subm̄ solū cum p̄pōne
 ut si dicam^o musicū est hō music^o aut ei^o: ga
 et homini musico qd̄ est p̄pōm dicuntur idēz
 per accidens z hō et musicum qn̄ h̄ duo de il
 lo uno predicatur z ei^o. Ex h^o at concludit
 vltērius d̄soni q̄ in omnib^o p̄dictis mōis p̄
 dicandi in quibus id̄ per accidēs p̄dicatur n̄
 p̄dicat aliqd̄ nomē vlt^o. Non. n. ē uerz dicere
 q̄ ois homo sit idē musico: qd̄ sic p̄z. Ea eīz
 sola d̄ vltibus p̄dicatur vniuersalit que secū
 dum se insunt eidem. Propter hoc enim mo
 dus predicandi qui ē vlt^o p̄dicari p̄uenit cum
 p̄ditione subiecti qd̄ ē uniuersale: ga p̄dicatū
 p̄ se de subō p̄dicat. S; accidentia n̄ p̄dicant
 secūdu se de vltibus s; rōe singulariuz. Et
 id̄ de uniuersalib^o n̄ p̄dicant uniuersal: s; de
 singularib^o p̄dicant simpl^o: ga idē uidet esse
 subiecto Socrates. z Socrates music^o n̄ tū
 p̄dicatur de singulari vlt^o: ga de nullo p̄ p̄di
 cari aliqd̄ vlt^o qd̄ n̄ ē uniuersale. Socrates at
 n̄ ē uniuersale. Nā non ē in multis. Et id̄ nō
 p̄dicat uniuersalit aliqd̄ de Socrate ut dicat
 ois Socrates sic ois hō. Itē q̄ dixim^o sic di
 cuntur eadem. s. per accidens ut dictum est.

Deiñ cū dicit. Alia vō secūdu se. Ponit
 mōs eiusdē p̄ se et dicit q̄ aliqua dicuntur se
 cūduz se idem mōis quibus dicitur unum
 p̄ se. Dēs enī mōi quib^o aliqua unū p̄ se d̄nr
 reducantur ad duos quoz unus ē secūduum
 q̄ dicantur unum illa quoz mā est una siue
 accipiamus māz eandē secūduz spēs siue secū
 dū numēz ad qd̄ p̄tinet secūduz z terci^o mo
 dus unī. Alio mō dicit unū quoz sbā ē una
 uel rōne p̄tinitatis qd̄ p̄tinet ad p̄mū mōz
 uel p̄p̄ unitatē et indiuisibilitatē rationis qd̄

ptinet ad quartū et quintū. Vñ et his mōis dicitur aliqua esse id. Ex h^o autem ulterius pcludit q^d pemptitatis est unitas vel uno au: quia illa que dñtur idem sunt plura secundum esse et tamen dicuntur idem inquantum in aliquo uno pueniunt. Aut quia sunt unū secundum esse s; intellectus mittit eo ut pluribus ad hoc q^d relationem intelligat. Nam si pōtelligi relatio nisi iter duo extrema sic cum dicitur aliquid eē id sibi ipsi. Tunc eni intellectus vñtur eo qd est unum secundum rem ut duobus. Alias eiusdem ad se ipsū relationem designare non possit. Vñ patet q^d si relatio semper requirit duo extrema et in huiusmōi relationibus non sunt duo extrema secundū rem s; secundum intellectum solum relatio pemptitatis non erit relatio realis s; rationis tantum secundum quid aliqd dicitur id simpliciter. Secus autem est qñ aliqua duo dicuntur esse id vel genere vel specie. Si enim idemptitatis relatio esset res aliqua pncipalr illud quod dicitur id res etiam que relatio est cum sit id sibi pari ratione haberet aliam relationem que sibi eēt idem et sic i finiti. Nō ē autē possibile i rebus in infinitū pcedere. s; in his que sūt secundū intellectū nihil prohibet. Nam cū intellect^o reflectatur super suum actum intelligit se intelligē. Et hoc ipm potest ēt intelligē et sic in infinitum.

Diversa vero

dicitur. Hic ostendit quot mōis dicitur diversū et dicit q^d diversa dicitur aliqua triplz. Dicunt eiz aliqua diversa spē quoz spēs sunt plures sic asinus et bos. Quedā vero dicitur diversa nūero qā differunt secundū nūmerū sicut duo idividua unius spē. Quedā vō dicunt diversa secundū rōē s; subē. i. secundū diffinitionē declarātē subām. Contigit eni quedā eē id numero. i. subiecti s; diversa rōē sicut Socrates et h^o albus. Et qā plures mōi diversitatis accipi pnt sicut q^d dicitur diversū genere et diversū p pōtū ditionē. i. s; iudungit q^d diversum dicitur oppositū totalit ad id. Cui s; eiz mō ei^o qd est id opponit aliquis modus ei^o qd ē diversū. Et p h^o quot mōis dicitur id tot mōis dicitur diversum. Et tam alii mōi unius vel eiusdem q^d est idē pnt redaci ad istos hic tactos. Diversitas eiz gñis icludat i diversitate spēi. Diversitas vō punitatis i diversitate mē eo q^d ptes punitatis se hñt p mōmē ad totum.

Similia vero

ro dicit. Hic distinguit quot mōis dicit h^o nomē differēs. Assignat

autē duos mōs. Quid pmo ē q^d aliqd proprie dicitur dicens secundū q^d aliqua duo sunt aliquid idem ētia. i. in aliquo uno cōvenit. sunt diversa siue cōveniat i aliq^o uno secundū nūmerū sic sor. sedēs a forte nō sedēte siue cōveniat in aliquo uno spē sic sor. et pō in homine siue in aliquo uno genere sicut homo et asinus in animali siue in aliquo uno scūdū pportione sicut quātitas et qualitas in ente. Et quo p; q^d dicens dē: est diversum s; non conuertitur. Nam illa diversa q^d in nullo conueniunt non possunt proprie dici differētia: qā non differunt aliquo alio s; se ipsi. Dicitur aut dicitur q^d aliquo alio differt. Secundus modus est. put dicens cōmunit sūnt pro diverso et sic dñta dicuntur ēt illa que habēt diversum genus et i nullo cōmunicat. Docet aut quibus cōveniat esse dicens secundū primū mōz qui ē p prius. Cū enim opponat ea q^d proprie dicunt dñta in uno aliquo cōvenire ea vero que cōveniant in spē non distinguunt nisi per accidentales differēntias ut sor. alb^o vel nigr^o. Pla. niger vel musicus que vō conueniunt i genere et sunt diversa secundū spē differunt differēntis substantialibus: illa propriissime dicuntur differēntia que sunt eadē genere et dñta secundū speciem. Omne aut genus dividitur i contrarias differēntias. Nō aut omne genus dividit i trias spē. Coloris enim spē sūt rōe. i. album et nigrum et differēntie etiam. i. congregatum et digregatum. Animalis autem differēntie qd sunt contrarie. i. rationale et irrationale sed species animalis ut homo et equus et. non sunt contrarie. Illa igitur que propriissime dicuntur differēntia sunt que vel sunt spē contrarie sicut album et nigrum vel sunt species unius generis non contrarie s; habent a contrarietatem in subā ratione triarum differēntiaz q^d sunt d substantia specieri.

Similia dicitur

tur. Hic ostendit quot mōis dicitur simile. Circa hoc aut duo facit. Nā pmo assignat quot mōis dicitur simile. Secūdo quot mōis dicitur dissimile ibi. Opposite vero. Circa pmo duo facit. Primo ostendit quot modis dicitur simile. et quō dicitur aliquid maxime simile ibi. Et secundū quōz Alitari ponit autem tres mōs similitudinis cōstat eni q^d unūz qualitate facit simile. Passio autem ē affinis qualitati eo q^d precipue passio i mutacione q^d altitatis q^d est alteratio attenditur. Vnde et quedam species. i. tertia qualitatis est passio et passibilis quātitas. Et p hoc similitudo non solum attendit secundum

uenientia in qualitate s; secundum uenien-
tiam i passione. Quid potest ee duplx aut
ex parte passionis aut ex parte eius ad quod
passio terminatur. Sic igit triplz aliqua sūt
similia uno mō: quia patiuntur idem sic duo
ligna que p̄buruntur possunt dici similia.
Alio modo ex hoc solo q̄ patiuntur aliqua
plura similia dicuntur siue paciantur idem
siue diuersa sic duo homines quorum unus
fustigatur et alter incarceratione dicuntur simi-
les in paciēdo. Tertio modo dñtur similia
quorum una est qualitas sic duo albi et duo
sidera in celo habentia similem splendorem
aut uirtutem. Deinde cum dic. Et secun-
dam quēcūq; ostendit vñ aliquid maxime
dicat simile. Vñ eni sūt plures p̄trarietates
secunduz quas attendit alteratio illud qd se-
cunduz plures illaz p̄trarietati ē alicui simi-
le dñ magis proprie sic allū qd ē calidū z
siccū dñ magis proprie. Simile igni q̄ zuca-
rum q̄ est calidum et humidum. Et idem est
inter duo quorum utrunq; est simi e alicui se-
cundum unam qualitatem tantum illud qd
est simile secundum qualitatem magis. sibi
propriam magis proprie dñ simile ei sicuti
aer magis proprie similis est igni q̄ terra.
Mer enim assimilatur igni in calore que est
qualitas si propria magis q̄ siccitas in qua
assimilatur sibi terra. Et consequenter dic qd
dissimilia dñtur per oppōm ad similia.

Opposita di

cant. Hic distinguit secundarias
ptes p̄silitatis q̄. s. continentur sub
differenti et diuerso q̄ sunt partes p̄me. Et cē
h̄ tria fac. Primo ostendit quot mōis dñtur op-
posita. 2. quot mōis dñtur p̄ria ibi. Cōtraria
dicuntur. 3. quot mōis dñtur diuersē spē ibi.
Diuersa vō spē. Circa primū duo fac. Pri-
mo eni dic quot modis dicuntur opposita q̄
quatuor mōis. s. d̄ictoria p̄ia priuatio z h̄i-
tus et ad aliqd. Aliqd ei; p̄ponitur alteri n̄
opponitur aut ratione dependētie q̄ depēdet
ab ipō z sic sunt opposita relatiue. Aut rōne
remotionis: quia. s. unū remouet altez. Qd
quid p̄uenit triplz. Aut ei; totalit remouet n̄
bil relinq̄ēs z sic ē negio. Aut relinq̄t s̄m̄
soluz z sic est priuatio. Aut relinq̄t subiectū
z genus z sic est p̄trariuz. Nā p̄ria n̄ s̄t soluz
i eodē subō. s; ēt i eodē ḡne. Secūdo ibi.
Et q̄bus et in que ponit duos mōs secūdam
quos pōt cognosci qd aliq̄ sunt opposita quo-
rū p̄mus ē p̄ p̄parationē ad motū. Nā i quoli-
bet motu uel mutatiōe terminus a quo oppo-
nit termino ad quē. Et ideo ea ex qb̄ ē mo-
tus z i que ē mot⁹ sūt opposita ut p̄ i genera-

tionibus. Nā generatio albi est ex non albo
et ignis ex non igne. 2. mō per p̄parationem
ad subm̄. Nā illa que n̄ p̄t iesse simul eidem
susceptibili. 3. qd adinuicem opponant uel
ip̄a uel ea ex quibus sunt. Non eni; pōt idem
corpus simul ee albus et nigrum q̄ sūt d̄ria
Homo uero z asinus nō possūt d̄ eodē dici
q̄a habēt i suis rōibus d̄rias oppositas. s. ra-
tionale z irrationale. Et similit pallid⁹ z albū
q̄a pallid⁹ p̄ponit ex nigro qd ē oppositū albo
Et notād qd signū dic eidē susceptibili q̄a
qdā n̄ p̄t alicui eidē subō simul iee n̄ p̄ op-
positōez quā h̄eant adiuicē. s; q̄a s̄m̄ n̄ ē su-
sceptibile utriusq; sic albedo z musica n̄ p̄t
simul iee asino. p̄ntāt simul iesse homini.

Contraria di

cūtur zc. Hic ostendit quot modis
p̄ria dñtur. Et cē h̄ tria facit quo-
rū p̄mū ē qd assignat mōs q̄bus aliqua p̄ncipa-
liter dñtur p̄ria iter quos ponit unū p̄mum i
propriū. s. qd aliqua dñr p̄ria que p̄t adesse
eidē s; differant secunduz genus. Prope ei; z
p̄traria sūt que sūt unū ḡnis sicut si dicētur
qd gravitas z mot⁹ circularis n̄ sūt in eodem
subō. Aliuz mōs ponit p̄prium secūdu qd p̄ria
dñtur i aliquo p̄ueniētia. Cōueniūt ei; p̄ria
in tribus. s. in eodem genere et in eodē subō
et in eadem potestate. Et ideo notificat secū-
dam ista tria. illa que sunt uere p̄traria dñs
qd illa que plurimum differunt eorum que
sunt in eodem genere dicuntur p̄traria sicut
album et nigrum in genere coloris. Et iter-
rum illa que plurimum differunt in eodem
susceptibili ex̄tia. sicut sanum et egrum in
animali. Et iterum que plurimum differunt
in eadem potestate p̄tenta sicut congruum
et incongruum sunt grāmatica. Potestates
enim rationabiles ad opposita sunt. Dicit
autem plurimum ad differentiam mediōuz
iter p̄ria que etiam p̄ueniunt in eodē genere
subō et potestate nō tamē sūt plurimum d̄ria
Vñ subiungit uniuersalē ratōez secūdu quā
aliqua dicuntur p̄traria: q̄a. s. eorum d̄ria est
maxima uel simplz uel in eodem genere uel
in eadem spē. Simpliciter quid sicut i motu
locali extrema sunt maxime distātia sicut p̄
et⁹ oriētis et occidētis q̄ sūt extrema dyame-
tri toti⁹ orbis. In eodē ḡne sic specificē dif-
ferētie q̄ diuidūt gen⁹. In eadē spē sicut ac-
cidentalē differentie p̄trarie per q̄ differūt i
diuidua eiusdē spēi. Secūdu pōit ibi Alia
vō. s. qualiter dicātur aliqua secundario mō p̄-
ria. s. que h̄nt h̄itudinē ad ea q̄ p̄ncipalit sūt
p̄traria. s. q̄a uel h̄nt p̄ia i actu sicut ignis et
aqua dicuntur p̄traria: q̄a altez ē caliduz z

alter frigidus uel q̄ sunt susceptibilia priorum; i potētia sic sanatiū et egrotatiū uel q̄ sunt actiua uel passiua contrariorū i potētia ut calefactiū et infratiū calefactibile et ifrigidabile uel q̄ a se contrariorū agentia et paciētia i actu sicut calefactiō et ifrigidatiō calefactiōni et ifrigidatiōni uel q̄ sunt expulsiōnes siue abiectiōnes siue acceptiōes priorū uel ē hitus aut priuatiōes eorū. Nam priuatiō albi opposita ē priuatiōni nigri sic hitus hitui. Et ergo q̄ tāgit triplicē hitudinē eē contraria una que ē subiecti i actu uel i potētia. Alia que est actiua et passiuā i actu et potētia. Tercia q̄ ē gñōnis et corrupōis uel secundū se uel quātū ad eorū terminos q̄ sit hitus et priuatiō. Tertiuū ponit ibi. S; qm̄ ens. s. qua de cā p̄dicta dicitur multipliciter. Quia enī unū ē dicitur multipliciter. o; q̄ ea q̄ dicuntur secundū ea multipliciter dicantur sicut idē et diuersū q̄ sequuntur unū et multa et priam q̄ sub diuerso priuatur. Et ita o; q̄ diuersū diuidat secundū .x. p̄dicamēta sicut ens et unum.

Inuersa uero

sp̄. Sic ostendit quot modis dicantur aliqua diuersa sp̄ et ponit. v. modos quorū primus est quādo aliqua si i eodē genere et si sit sub alterna sic scia et albedo sub qualitate licet nō se diuidantur oppositis differētiis. Secundus est qm̄ sunt in eodē gñe et diuidantur inuicē p̄ aliquā differētiā siue differētiā siue contrarie siue non ut bipes et quadrupes. Tercius modus ē qm̄ in a subiecta habent contrarietatem: ut pote q̄ diuidantur p̄ differentias contrarias siue ipsa sint contraria aut album et nigrum que diuidantur p̄ segregatiū et disgregatiū siue nō ut homo et asinus que diuidantur rationale et irrationale. Contraria enī o; eē diuersa sp̄ uel omnia uel illa q̄ principaliter dicuntur eē contraria. Quartus modus est qm̄ sunt diuersae sp̄s ultime. i. specialissime in aliquo genere ut homo et equus. Magis enim proprie dicuntur sp̄s differre q̄ solū sp̄s differūt q̄ que sp̄s et genere. Quintus modus ē qm̄ aliqua accidentia sunt in eodē subiecto et tamē differunt adinuicem eo q̄ impossibile ē plura accidentia unius sp̄s in eodē gñe eē. Eadem uero sp̄s dicuntur p̄ oppositam ad p̄dicta.

Nota et posteriora:

Postq̄ distinxit noia q̄ significāt ptes unius. Sic distinguit noia significantia ordinē. s. prius et posterius. Unū eiz quēdā ordinem importat eo q̄ unū eē ē principium eē ut. s. dictū ē. Et circa h. duo facit. Primo

assignat rationē communem prioris et posterioris. Secūdo distinguit diuersos modos prioris et posterioris secūdū p̄munē rationē ibi. Et que sunt secundū p̄munē locū. Dicit ḡ p̄mo q̄ significatio prioris d̄pēdet a significatiōe p̄ncipi. Nam p̄ncipium in unoquoq̄ genere est id q̄ est p̄mū in genere. Prius autem dicitur q̄ est p̄pinquus alicui d̄terminato p̄ncipio. Quasi uero autē ordo p̄ncipi et eius q̄ est p̄ncipio p̄pinquus p̄t attendi multipliciter. Aut enim aliquid est p̄ncipium et primum simplr secundū naturā sic p̄ ē p̄ncipium r̄iū Aut ē p̄ncipium ad aliqd. i. p̄ ordine ad aliqd extrinsecum sic dicitur id q̄ est secundū se posterius est p̄us quātū ad aliquid uel quantum ad cognitionem uel p̄fectionē uel dignitatem uel aliquo tali mō uel etiam dicitur aliqui i eē p̄ncipium et prius quātū ad ubi. aut etiam aliquibus aliis modis. Deinde cum dicit. ut que sunt secundum locum. Distinguit modos diuersos quibus dicitur aliquid quod prius et posterius. Et quia prius et posterius dicuntur in ordine ad principium aliquid quod. principium autem est ut supradictum est q̄ ē p̄mū in eē aut in fieri aut in cognitione. ideo pars ista diuiditur in partes tres. In prima dicit quomodo dicitur aliquid eē prius secundum motum et quantitatem. Nam ordo in motu sequitur ordinem i quātitate. Per prius enim et posterius in magnitudine est prius et posterius in motu ut dicitur in quarto phyco. Secūdo ostendit quomodo aliquid dicitur prius altero in cognitione ibi. Alio uero modo. Tercio quomodo dicitur altero prius in essendo. i. accūdam naturam ibi alia uero secundum naturam. Circa primum duo facit. primo ostendit quomodo aliquid sit prius et posterius secundum quantitatem in rebus continuis. secūdo quomodo in rebus discretis ibi alia secundum ordinem. Et circa primum ponit tres modos. Primus modus attenditur secundum ordinem in loco sicut aliquid dicitur eē prius secundum locum in b. q̄ est propinquus alicui loco d̄terminato siue ille locus d̄terminatus accipiatur ut mediū i aliq̄ magnitudine siue ut extremum. Potest enim in ordine locali accipi ut principium centrum mundi ad q̄ feruntur grana ut sic ordines elementa dicentes terram eē primum aquā secundum zē. Et potest etiam accipi ut principium etiā ipm̄ celum ut si dicamus ignis esse primum aerem secundum et sic deinceps. Propinquitas autem ad principium in loco quicquid sit illud potest eē duplr. Uno modo secundū ordinē naturalem sic aq̄ ua propin-

quior est mediū naturaliter quā aer. aer vō propinquior extremo. s. celo. Alio modo sic evenit. i. secundum q̄ ordinantur aliqua in loco a casu vel a quacūq; causa preter naturam sicut in lapidibus superpositis inices in acerno sup̄pinus est prior vno ordine ⁊ alio ē p̄us ism⁹. Et sicut id qd̄ ē p̄pinus p̄ncipio ē pri⁹ ita qd̄ remoti⁹ a principio ē posterius

Secūduṡ modus at̄ēdit secūduṡ ordinēz tēporis quē ponitibi. Alia secūduṡ tps̄ dī. ē q̄ alia dicunt̄ priora secundum tempus ⁊ dī uerūmode. Quēdam namq; dicuntur priora eo q̄ sunt remotiora a presenti nunc ut accidit i factis. i. preteritis. Bella enim troyana dicuntur priora bellis medis et persicis quibus Heres ⁊ rex persarum et rex medorum greciā expugnauit quia remotiora sūt a presenti nunc. Quēdam uero dicuntur priora quia sunt affiniōra uel propinquiora ipi nūc sicut dicitur q̄ prius est Venelus Pirro quia propinquus alicui nunc presenti respectu cuius utruq; erat futurum. Videtur at̄ hec littera falsa esse quia utruq; erat preteritum tempore Aristonilis quando hec sunt scripta. In greco autēz habetur q̄ prius est nemea phyton que quidem erant duo festa uel due nundine quorūz unū ē at̄ p̄pinquū illi nūc quo h̄ scripta sunt cuz tamen utruq; esset futurū. Datet autem q̄ i hoc utimur ipso nunc ut principio et primo in tempore: quia propinquitates uel remotiones respectu eius dicimus aliquid esse p̄us uel posterius. Et h̄ necessariū est dicere secunduz ponentes eternitatem tēporis. Non enīz potest accipi hac positione facta aliquod principiuṡ in tēpore nūc ab aliquo nūc qd̄ est medium p̄teriti et futuri. vt ex utraq; pte tps̄ in infinituz procedat. Tercius modus est secundū ordinem in motu quē ponit ibi. Alia secundū motum Et h̄ primo ponit quātuz ad naturalia dicēs q̄ aliqua dicuntur esse priora secūduṡ ordinē in motu. Illud enīz qd̄ est p̄pinquus primo mouenti est prius sicut puer est prius viro: quia est propinquior p̄mo. s. generanti. Et hoc etiam prius dicitur per propinquitatem ad aliquod principiuṡ. Id enim. s. mouēs et generans est principiuṡ quoddam nō qualitercūq; sicut in loco accidebat sed simpliciter et secundum naturam. Secundo ponit hunc ordinē motus etiam i rebus uolūtariis dicēs q̄ quēdam priora dicuntur secundum potestātē sicut homines qui sūt i potestatib⁹ situti. Ille enim qui excedit potestate et q̄ est potentior dicitur eē prior. Et hic ē ordo dignitatis. Datet autē q̄ hic ordo etiā ē secundum motum quia potentius et potestate

excedens est secūduṡ cuius p̄uolūtātē. i. p̄pofituz necesse ē sequi aliquid qd̄ ē eo posterius i mouēdo ita. s. q̄ non mouente illo potēriori uel priori non moueat posterius et mouente moueatur sicut se habet p̄ncips in ciuitate. Nam ex ei⁹ iperio mouent̄ alii ad exequendū impata. Eo uero nō imperate nō mouentur Et patet q̄ hoc etiā prius dicitur p̄ p̄pinquitatē ad aliq̄ p̄ncipiū. Naz p̄uolūtās. i. p̄pofitū impantis. Hic accipitur ut p̄ncipiuz cui p̄pinquiores sūt et p̄ consequens priores p̄ quos p̄positum et imperium p̄ncipis ad subditos defertur. Deinde cum dicit. Alia secundū ordinem. Ponit modū secundū ordinē i rebus discretis dicens q̄ alia dicuntur p̄ora secundum ordinē qui inuenit̄ i aliquib⁹ rebus tātmō quodā ordine associatis sibi n̄ p̄ p̄tinuitatem ut in precedentibus accidebat. Huiusmodi autē sunt q̄ distāt ab aliquo uno determinato secundū aliquā rationē d̄terminatā ut pastata tricostrata pastata ē p̄us tricostrata. Derastata dicitur ille qui stat iuxta aliquem p̄ntā reges. Tricostrata at̄ ē ille qui stat tercius ab eo. Vñ alia. t. habet p̄stans. ⁊ stāte prius est. Datet autem q̄ alia ratio distantie est distare ut secundum uel terciū. Et si militer perauite sunt priores uitis. In cordis enim p̄pate dicuntur que sunt granes. vite uero acute dicuntur mediocres autem uocantur messe. Parauite autem dicuntur q̄ sunt iuxta uitas messis propinquiores. Datet etiam q̄ hic dicitur etiam esse aliquid prius per propinquitatem ad aliquod p̄ncipiuz. Sed d̄reter in utroq; predictorum exemplo: quia in illis. s. pastata et tricostrata accipitur p̄ncipiū id qd̄ ē uerum inīcium et extremum. s. ille qui est sumus inter alios uel uertex aliorum ut rex uel aliquis alius talis. S; in cordis accipitur ut principiuṡ medium ⁊ media corda que dicitur messa. Cui propinquiores dicuntur parauite et per hoc priores dicuntur uitis. Ista ergo dicuntur priora p̄ hunc modum. s. per ordinem quātūtat̄is uel p̄tinue uel discrete. Secūdo ibi alio mō cognitione ⁊c. Ostēdit quō aliquid dicit̄ p̄us altero i cognitōe. Illud at̄ p̄us ē cognitōne qd̄ etiam p̄us est simplicit̄ nō secundū qd̄ sic erat in loco. Nam res per sua p̄ncipia cognoscitur. S; cum cognitio sit duplex. s. intellect⁹ uel rationis et sensus aliter diceretur aliq̄ fora secundū rōez et alit̄ secundū sēsuz. Ponit at̄ tres modos secunduz quos aliqd̄ ē p̄us rōe sine cognitōe intellectiua quoz p̄mus ē secundū q̄ uniuersalia sunt priora singularibus licet in cognitōne sensitiua accidat econuerso. Ibi enim singularia sunt priora. Ratio

eni ē uniuersaliū. Sēsus autē singulariū. Vñ
 sensus non cognoscit uniuersalia nisi per ac
 cidens iqtuz cognoscit singularia de quibus
 uniuersalia pdicatur. Cognoscit. n. homines
 iqtuz cognoscit sortē qui est homo. Eōtra
 rto. autē intellectus cognoscit sortem inqñā
 tuz cognoscit hominē. Semper autē qd ē p se
 ē prius eo qd est p accidēs. Secūdu modū
 ponit ibi. Et secūdu rationē dicēs q secun
 dum rationem prius est accidens q̄ totuz. i.
 q̄ composituz et subiecto et accidente r mu
 sicum q̄ homo musicus. Tota enīz rat o ho
 minis musici cognosci non potest sine ratio
 ne huius partis qd est musicum. Eodem mō
 quēcūq; alia simplicia sunt pōra secūdu rōez
 ppositis unū in sensu sit eō. Nam sensui pri
 mo composita offerūtur. Tercūz moduz
 ponit ibi. Ampli⁹ priora dicēs q̄ pōra dicūt
 etiā secundum rationem passiones sicut re
 ctitudo habet prior lenitate. Rectitudo enī
 est per se passio linee lenitas aut superficiē li
 nea uero nālīter est prior superficie. Secūdu
 autē sensu prior est superficie linea. r passioēs
 ppositoz passionibus simpliciu. Hoc igitur
 dicātur priora p hunc modū. i. per ordinez
 cognoscēdi. Deinde cū dicit Alia uero se
 cundum numeri. Ponit modos quibus dici
 tur aliquid prius secūdu ordinē in essendo
 Et circa hoc duo facit. primo ponit tres mo
 dos quibus dicitur aliquid esse pri⁹ i essendo
 Secundo reduc t eos ad unū. ibi. Et modo
 quedā. Dicit ergo primo q̄ quedā dicunt ē
 priora secūdu naturā et substānā. i. secūdu
 nālē ordinē i essendo et h tripliciter. Primo
 ratione cōitatis aut dependentie secundum
 qd priora dicuntur que pnt esse sine aliis. et
 illa non possunt esse sine eis. Et hoc ē prius
 a quo non p̄rtitur essendi nōia: ut dicitur
 i p̄dicamētis. Et hac dione. i. isto mō prioris
 et posterioris p̄tra alios diuiso usus est. P̄lo
 Voluit enī q̄ p̄pter hoc uniuersalia essent
 priora in essendo q̄ singularia et superficies
 q̄ corpora et linee quā superficie et numerus
 q̄ animalia. Secūdu modus attēdit secū
 du ordinem substānē ad accidēs. Quia ens
 eīz multipliciter dicit et nō uniuoce oīz q̄ oēs
 significatōes entis reducātur ad unā primaz
 secūdu quā dicitur ens qd est subiectū aliorū
 entium p se etiās. Et p̄pter h̄ primū subiectū
 dicit ē pri⁹. Vñ substānā prius est accidēte
 Tercūz modus attēdit secūdu diuisionē
 entis in actū et potētā. Nam uno modo dicit
 aliquid eē pri⁹ secūdu potētā et alio mō se
 cūdu actū. Secūdu potētā quidē dimidiuz
 rei ē prius re ipā et quelibet ps toto et mate
 ria q̄ substāntia. i. q̄ forma. Ad eīz omnia

sic pparant ad ea respectu quoz sic dicitur
 ra ut potētā ad actū. Secūdu actū vō dicit
 p̄dicta eē posteriora. Nam p̄dicta n̄ efficiunt in
 actu nisi p dissolutionē. Resoluto enī toto i
 pres incipiunt pres esse i actu. Deinde cū
 dicit. Materie itaq; quodā. Cōcludit q̄ oēs
 mōi prioris et posterioris pnt reduci ad hos
 ultimo: modos et p̄cipue ad primū. put pri⁹
 dicit qd pōt ee sine aliis r nō eō. Quedā eīz
 pnt ee sine aliis secūdu gñatōez p̄ que modū
 totū ē p̄ us partibus ga quādo iā totum ge
 neratum ē pres nō sunt i actu s̄z in potētā.
 Quedā vō p̄tingit ee sine aliis secūdu cor
 ruptionē sicut pars siue toto quando est iam
 totum corruptum est et dissolutum in partes
 Et similiter etiā alii modi prioris et postero
 ris ad hunc modum reduc pnt. Cōstat enīz
 q̄ priora nō dependēt a posterioribus sicut
 eōuerso. Vñ omnia priora aliquo mō pnt
 esse sine posterioribus et nō eō.

Deestas dici

tur principuz. Post q̄ distinxit no
 mina significantia partes unius.
 Sic incipit distinguere nomina significantia
 partes entis. Et primo secundum q̄ ens di
 uiditur per actū et potētā. Secūdo p̄
 diuidi ens i. r. predicamēta ibi. Quātu di
 cit ē diuisibile. Circa p̄mū distinguit b̄ nōi
 potētā ul potētā. Nōmē autē act⁹ p̄termitit
 ga eius significatōne sufficienter explicare
 nō poterat nisi prius nōia formarum essent
 manifestata quod facit i. vii. et. viii. Unde
 statim in. ix. liml dete. minat de potētā et
 actu. Diuiditur ergo ps ista i pres duas. In
 prima ostendit quoz modis dicitur potētā
 In secūda reduc omnes ad vnum. pri
 mum ibi. Que uero secundum potētā.
 Circa primum duo facit. Primo distinguit
 hoc nomē pō sedo b̄ nomē ipō ibi. Impo
 tentia autem circa primam duo facit. P̄lo
 ponit mōs potētā: Secūdo mōs pōles ibi
 Dēca uero ptāte ponit ḡ i p̄ma parte q̄tuor
 mōs potētā l̄ ptātis. Quoz prim⁹ ē ga pō di
 cit p̄ncipiū mot⁹ et motōis i alio iqtū ē aliud
 Est. n. qdā p̄ncipiū mot⁹ ul motōis i eo q̄
 mutat ipā. i. mā ul aliq̄ p̄ncipiū formale ad
 qd p̄fertur mot⁹ sicut ad formā gñis uel le
 uis seq̄ mot⁹ surū aut deorū. S̄z h̄ unū mōi
 p̄ncipiū nō p̄t dici de pō actia ad quā p̄inet
 mod⁹ ille. Dē. n. qd mouet ab a. mouet. N̄z
 aliq̄ mouet se ipsū nisi p̄ pres iqtū vna ps
 ei⁹ mouet aliā ut pbat i. viii. pb. Pō igitur
 secūdu q̄ ē p̄ncipiū mot⁹ i eo i q̄ ē nō p̄pre
 hēditur sub pō actia sed magis sub passiva
 Brauitas enī in terra nō ē p̄ncipiū ut mo

neat s; magis ut moueat. Ad igitur actiua mot^o q; sit i alio ab eo q; mouet sic bedificatiua potestas non e i bedificato s; magie in bedificato. **Ar**o at medicinalis q;uis sit i po actiua q;a per ea medicus curat ptingit tame q; sit i aliquo sanato no iquatu est sanatum s; per accidens i q;tu accidit eidem esse medicum et sanatu. Sic igitur ul; loquendo potestas dicitur uno mo principiu; mutatiois aut motus in alio in q;tu est aliud. Secundum mo; ponit ibi. Alia ab diuerso dicens q; quodaz alio mo di potestas principiu; mot^o i motiois ab altero in q;tu est aliud. Et h; est potetia passiuafecundum qua; patiens aliquid patitur. Sic enim omne agens et mouens aliud a se mouet et in aliud a se agit ita omne patiens ab alio patitur et omne motu ab alio mouetur. Illud enim principium per quod alicui copent vt moueatur vel patiatur ab alio dr po passiuaf. Posse aut; pati ab alio dicitur duplici aliq; qd; q; qd; sit illud qd; aliqd; p; pati dicim^o ipm ee possibile ad illud paciend; siue sit bonu; siue malu;. Aliq; no i dicitur aliquid potes ex eo q; pot; pati aliqd; malu; sed ex h; q; pot; pati aliqd; excellentius sicut si aliqs pot; vici no dicimus potentem sed si aliqs pot; doceri vel adiuuari dicim^o copotentem. Et hoc io q;a posse pati aliq; defectuz q;is attribuit ipotentie et posse no pati idem attribuit potentie ut infra dicef. Alia m; traslatio h; aliq; at no secudu; oem passionem s; utiq; ipriu; qd; qd; sic oz itelligi. Passio enim dicitur coiter et pprie coiter enim dicitur pati q; qd; recipi aliqua pfectione ab aliquo sic intel; ige dicitur quoddam pati. Proprie aut; pati dicitur quod recipit aliqd; cuius transmutatoe ab eo qd; est ei naturale. **Qu** i talis passio dicitur esse abiciens a suba. Hoc aut; no pot; fieri nisi p; aliquod prium. **Vnde** qn; aliqd; patitur secundum quod est prium siue nature vel pditioni pprie pati dr secudu; qd; etiā egritudines passiones dicunt. **Qu** iero aliqs recipit id quod e ei puenies secundum suam nam magis dicitur pfici quam pati. **Tertiu** mo; ponit ibi. **Ampli** alia bñ dices q; alia potestas dicitur q; principium faciendi aliquid no quocuz; modo s; bñ aut secundum preuoluntatez. i. secudu; q; homo disponit. **Qu** i enim aliqui progrediuntur ul; loquuntur sed non bene aut secundum quod uolunt dicuntur non posse loqui aut progredi. Et similiter est in pati. **Dicitur** enim aliqd; posse pati illud quod bene potest pati sicut dicuntur aliqua ligna combustibilia quia de facili comburantur et incobustibilia q; no pnt de facili coburi. **Quartu** mo; ponit ibi. **Ampli** q; q; hñ. **Dicens** q; etiā potestas

tes dicuntur omnes habit^o siue forme ul; dispositiones quib^o aliqua dicuntur ul; reddunt omnino impossibilia vel imobilia aut no defacili mobilia in peius. **Quod** enim ipei; mutet sicut q; fragant; vel curuentur ul; coiterantur vel qualitercuq; corrupant; no uest corporib^o p; aliqua pōm sed magis p; ipōm et defectuz alicuius principii quod corrupeti relisse n; pē. **Nūq;** enim corrupitur aliqd; nisi propter uictoriaz corrupentis. s. ipsū. **Quod** qd; dicitur er debilitate proprie uirtutis. **Alia** uero que non possunt tales defectus pati aut uix aut paulatim. i. tarde ul; moicum patiuntur accidit eis pp potetiam et i eo q; hñt aliquo mo; posse. i. cum quadā pfectione ut no superentur a contrariis. **Et** per hunc modum dicitur i precedentis q; dux ul; sanatum signat potentiam naturalem no paciendi a corrupetib^o. **Mole** autem et egrotatum in potentiam. **Deinde** cū dicitur **Dicitur** uo pte pot; mo; possibilis corrupentes pdictis modis pteis. **Prio** aut; modo positus mident duo mo; pot; lis: **Secudu** pte; enim actiaz aliqd; dicitur potes agē dupl; . **Uno** mo; quia ipse p se ipsū agit imediate. **Alio** mo; q; agit mediante altero cui potentiam suam comunicat sicut rex agit p; ballinum. **Dicitur** g; q; cū potetia tot mo; dicatur possibile etiā et potens plurib^o mo;is dicitur uno qdem mo; quod hñ principium actiuuz mutationis i se ipso sicut statuum ul; sstitutuum. i. id quod facit aliud stare dicitur esse potens ad sstitutuum aliquid aliud diuersū ab eo. **Alio** uero mo; qn; ipse non imediate operatur sed aliud habz ab eo talē potestatem ut possit imediate agere. **Secundo** ibi. **Alia** uero se habent pmurari. **Ponit** secudu; mo; **Rndentē** .2. mo; potentie. i. potetie passive dicens q; alio mo; a predicto dicitur possibile siue potens qd; pot; mutari in aliqd; q; qd; sit illud. s. siue possit mutari in peius siue in melius. **Et** secundum hoc aliqd; dicitur corruptibile q;a pot; corrumpi qd; e in peius mutari vel no corruptibile quia potest no corrumpi si sit impossibile illud ipsū corrumpi. **Oportet** at illud qd; est possibile ad aliqd; paciendū habet i se qndā dispōem q; sit causa et principiu; talis passionis. **Et** illud principium uocat po; passiuaf. **Principium** autem passionis potest esse alicui duplici passibili. **Uno** mo; p; hoc q; habet aliqd; sicut hō e possibilis pati ifirmitatem ppter hñdantiā alicui; iordiatu; hūmoris i ipso. **Alio** uero mo; e aliquid potens pati p; hoc qd; priuatur aliquo qd; posset repugnā; passioni sicut si homo dicatur potes ifirmari pp subtractionē fortitudinis et uirtutis naturalis. **Et** h; duo oportet ee i quoz

potere pati. Nūq̄ enī aliqd̄ pateret nisi eēt i
eo sibi qd̄ eēt receptiuū dispōis ul' forme q̄ p
passione iudicet et nisi esset debilitas uirtutis
i paciente ad resistendū actioni agētis. Nū
enim duo mōi principii patiendi possūt redu
ci i unū q̄a p̄ priuatio significari ut habitus
Et sic sequetur q̄ priuari sit h̄re priuationē
Et ut uterq̄ mod⁹ erit i aliqd̄ h̄ido. Quod
autē priuatio possit significari ut hitus et ut
aliqd̄ habitum ex hoc conuenit q̄ ens equi
uocē dicitur. Et secundum unum modum z
priuatio et negatio dicitur ens ut habitum
est in principio q̄ri. Et sic sequitur q̄ eēt nega
tio et priuatio possunt significari ut habit⁹
Et iō minus ul' d̄re q̄ aliqd̄ possibile sit
pati p̄ hoc q̄ h̄re se quēdā habitū z quōdā
principiū passionis certūz et priuari sit h̄re ali
quid si cōngat p̄uatōem h̄re. Tertiuū mōz
ponit ibi. Alio nō i h̄ido. Et p̄ndent quarto
mō potētē secūduū q̄ pō dicebat esse alicui
qd̄ nō pōt corrūpi uel i peius mutari. Dicit
ergo q̄ alio mō dicit possibile ul' potēs inq̄
tū nō h̄t potēstatē uel p̄ncipiū aliquod ad h̄
qd̄ corrūpat. Et hoc dico ab alio iq̄tū ē aliō
ga secūduū hoc aliqd̄ dicit potēs et uirtuosūz
q̄ ab exteriori uinci nō pōt ut corrumpatur
Quartū mōz ponit ibi. Amplius autē h
omnia et eundi aut. Respōdēduū aut. 3. mō
potētē secūduū quē dicebat pō ad h̄n agen
dū uel paciendū. Dicit ergo q̄ secūduūz pre
dictos mōs qui p̄tinēt ad agēdū uel paciēdū
pōt dicit aliqd̄ potēs ul' ex eo solū q̄ aliqd̄ ac
cidit fieri uel nō fieri ul' ex eo q̄ accidit etiā
b̄n fieri. Sicut etiā dicitur potēs agē ga pōt
bene et facili agē uel quia pōtagere simplz
Et similiter potēs pati et corrūpi quia defa
cili hoc pati pōt. Et iste modus potēstatis eēt
iuenitur in rebus inanimatis ut i organis. i.
i rebus musicis instrumentis. Dicitur enim
q̄ aliqua lica potēs sonare ga bene sonat ali
a nō pōt sonare ga non bene sonat. Dein
de cū dicit Impō aut Ondit quot mōis di
citur ipō. Et circa hoc duo facit. Primo di
stinguit hoc nomen impotentia. Secundo
hoc nomen ipossibile ibi impossibilia uero
Circā primū duo facit. Primo enim osten
dit cōmūne rationē huius nōis impō. Secū
do ostendit quot modis dicat ibi. Amplius
autem. Dicit ergo primo q̄ impotētia ē pri
uatio potētie. Ad rationem autem priuatiō
nis duo requiruntur quoz primū est remotō
habitus oppositi. Id autē quod opponitur
impossibile ē pō. Nū cū pō sit quōdā p̄ncipiū
impotētia erit sublatio quā talis principii q̄
dicta est esse potentia. Secundum est q̄ rez
quiritur q̄ priuatio proprie dicta sit circa d

terminatum subiectum et determinatum ip̄e
Improprie at̄ sumitur abiq̄ determinatiōe
subiecti et tēporis. Non enim cōcū p̄prie dicit
tur nisi qd̄ est aptū natū habere uisum et q̄n
est natum habere uisum. Impō autē si dicta
dicit remotiōem potētie aut oīo. i. ul' ut
s. oīs remotio potētie impō dicatur siue sit
aptum natū habere siue nō at̄ dicit remotio
potētie i eo q̄ ē aptū natū h̄re quicūq̄ aut so
lū tūc q̄n aptū natūz est habere. Nō eīz si p̄
accipit ipō cū dicim⁹ p̄dicatū n̄ posse ḡnare
et cū n̄r eunuch⁹ simplz est potēs generare
Puer enim dicitur impotes generare quia
subiectum est aptum ad generandum non tū
pro illo tempore. Vir autem potens est pro
illo sed non uult. Sed eunuchus dicitur im
potens ad generandum quia pro illo tempo
re esset quidem ap̄tus non tamen potest quia
caret principiis actiuis generationis. Unde
hic magis soluatur ratio priuatiōis. Na
lus autem uel lapis dicitur impotes ad gene
randum quia non potest nec etiam habet ap
titudinem in subiecto existentem. Deinde
cum dicit. Amplius autem secūduū al. Dat
intelligere impotentie modos per oppositi
ad modos potētie. Sicut enim pō ē duplex. s.
actiua et passiua et neq̄ utraq̄ aut ad agēdū
et paciendū siplz aut ad bene agē et paciē
ita secūduū utraq̄ potētia ē ipō opposita
Et solū mobili z b̄n immobili. i. potētie acti
ue q̄ ē ad mouēdū siplz ul' benemouēdū z
potētie passiuē q̄ ē ad mouēdū siplz ul' b̄n
moueri. Deinde cū dicit. Impō do. Nū
dit quot mōis dicit possibile Et circa h̄ duo
facit. Primo distinguit mōs ipossibilis. Secū
do reducit oēs modos possibilis et ipossibilis
ad unum ibi. Que uero secūduū. Circā pri
mum tria facit primo dicit q̄ uno modo di
cuntur aliqua impossibilia secūduū quod
habent impotentiam predictam que opponi
tur potētie. Et huiusmōi modus i quatuor
diuidit sicut et ipō. Secūdo ibi. Alia alio
modo. Ponit alium modum quo dicuntur
aliqua ipossibilia nō p̄ p̄uatōem alicui⁹ po
tētie s̄ p̄ repugnatiā i minorū i p̄positiō
bus. Cum enim posse dicatur in ordine ad
esse sicut ens dicitur non solūz qd̄ eīz rez na
tura. sed secūduū compositionē propositi
onis prout est in ea numerum uel falsum ita
possibile et impossibile dicitur non solum
propter potentiam uel impotentiam rei sed
p̄ ueritatem et falsitatem p̄positiōnis ul' d̄io
nis i p̄positiōib⁹. Nū ipossibile dicitur cū
cō
trariū est uerum de necessitate ut diametriū
quadrati esse cōmensurabilem eius lateri
est impossibile quia hoc est tale falsum cuius

contrariū nō solum est verum s; ēt necessariū qd quid ē nō mēsurabile eē. Et ppter hoc esse mēsurabile ē falsum de necessitate et hoc ē impossibile. 3. ibi Contrariū dō Nāi felat qd sit possibile oppositū impossibili scdo mō dco impossibile. n. opponit possibili scdo mō dicto. sic distinctū ē. Dic g. q. possibile cōtrariū huic scdo impossibili ē cui? Priū de necessitate ē sūm. Ex q. p; q. ille mod⁹ possibil' i tres mōs dividit. Dicitur enim uno mō possibile qd sūm ē s; nō ex necessitate. Si choiem sedē dū nō sedet qa ei? oppōm nō ē veruz ex necessitate. Alio mō dī possibile qd ē verum s; nō de necessitate qa eius oppōm non est sūm de necessitate sic fortē sedere dicit sedet 3. mō dicit possibile qa licet non sit verum nī puenitiam proximo vez eē. Deide cū dicit. S; secūdū methaphorā. Quidit quō pō sumat methaphorice et dicit q. i geometria dicit pō secūdū methaphorā. Nō eis linee i geometria dicitur quadratū linee per hanc similitudinē quia sicut ex eo q. est in pō sit is quod est in actu ita ex ductu alicui⁹ linee i se ipsam resultat quadratū ipsius. Sicut si dice remus q. ternarius potest i nouenarius quia nouenarius confurgat ex ductu ternarii et se ipsum. Nam ter tria sunt nomen. Sicut aut impossibile secundo modo acceptuz nō dicit secundum aliquam ipotentiam ita et modi possibilis ultimo positi nō dicuntur secundū aliquā potentia sed secūdū similitudinē vel secundum modum veri et falsi. Deide cū dicit. Que vero secundum potentiam. Rē ducit omnes modos possibilis et impossibilis ad unum primum. Et dicit q. possibile que dicunt secunduz potētiā oia dicunt per respectum ad unā primā potētiā que est prima potētiā actiua de qua supradictum ē q. ē pīncipium mutationis in alio inq̄tum est aliud. Nā oia alia possibile dicunt per respectum ad istā potētiā. Aliqd enim dicitur possibile p. b. q. aliquid aliud hēt potētiā actiua in se ipm secundū qd dī possibile secūdū potētiā passiuā. Quedam vero dicunt possibile in non hūdo aliqd ad talē potētiā in ipsa sicut q. dicunt potētiā: quia non pnt corrumpi ab exterioribus agētibz. Quedā vero potētiā insic habendo. i. h. q. hnt potētiā ut bene aut facili agant vel patiāt. Et sicut omnia possibile que dicuntur secundum aliquam potentiam reducuntur ad unā pīnā potētiā. ita omnia impossibile que dicuntur secundum aliquā impotentia reducūt ad unā potētiā impotentia que est opposita prime potētiā. Patet igitur q. propria diffinitio potētiā primo modo dicte est principium permutati

onis in alio inq̄tum est aliud quod est ratio potētiā actiue.

Quantum dicit. t. 18.

Quantum esse. Qm̄ ens nō solum dī ipōz et actū s; ēt i. r. predicamēta post q. distinctit hoc nomē pō. hic scipit distinguere noia q. significāt p̄dicamēta et sūm nōm̄ quā titatis. 2. nomē q̄titatis ibi. Quale aut. 3. dī stigit mōs ad aliq. i. ibi. Ad aliqd dicuntur. Alia vero p̄dicamēta p̄mittit qa sūt determinata ad aliq. gen⁹ rerū naturalū ut patet p̄cipue de agē et pati et de ubi et qn. Circa p̄mū tria facit p. ponit rōnē q̄titatis dicēs q. q̄tū dī qd ē divisibile i ea q. sūt. Qd qd dī a. i. dīa divisionis mixtoz. Nā corp⁹ mixtoz r̄soluit i ea q. nō sūt actū imirto s; virtute tm̄. Nō ē ibi tm̄ divisio q̄titatis s; o; q. ad sit aliq. alter. p. quā mixtū r̄soluit i ea. Et itez addit q. utruq. aut sigl'm ē natū eē unū alq. qd hoc ē aliquid demonstratū. Et hoc dicit ad remouendum divisionē i ptes eēntiales q. sūt mā et forma. Nā neutri eoz aptū natū ē eē unū aliqd p. se. Secūdo ibi Multitudo igitur. Ponit spēs quātitatis iter q. prime sunt due. i. multitudo siue pluralitas et magnitudo siue mētura. Utrūq. aut eorū hēt rationē quanti inq̄tum multitudo numeralis ē etiā magnitudo ē mēsurabil'. Mētura enim p̄prie p̄tinet ad quātitatē. Distinuit autē multitudo sic. Multitudo ē qd est divisibile secundū potētiā i partes nō p̄tinuas. Magnitudo autē quod ē divisibile i partes p̄tinuas. Qd q. dē puenit triplicit'. Et secūdū h. si tres spēs magnitudis. Nā si sit divisibile secūdū unā rātū dimēsiōnē i ptes p̄tinuas erit lōgitudo. Si autē duas latitudo. Si at i tres p̄funditas. Ultio autē qn pluralitas vel multitudo est finita dicit nūer⁹. Lōgitudo autē finita dicitur linea. Latitudo finita superficies profunditas at finita corpus. Si enī eēt multitudo infinita non eēt nūerus. qa qd infinitū ē nūerari non pōt. Similiter si esset lōgitudo infinita nō eēt linea. Linea enī ē lōgitudo mēsurabil'. Et ppter hoc i ratione linee ponit q. ei⁹ extremitates sunt duo puncta. Simile est de superficie et corpe. Tertio ibi. Amplius at dnr. Distinuit mōs quātitatis. Et circa h. tria facit. Primo distiguit quāti i id qd ē quāti p. se sicut linea et i id qd est quāti p̄ accidens sicut muscum. Secundo ibi. Coruz vero que secūdū sēū. Distinuit q̄tū per se qd qd dū pler ē. Quedā enī significāt per mōz subē z sub i sicut linea vel superficies vel numerus. Quodlibet enim istorum substantialiter est quāti qa in diffinitione cuiuslibet ponitur

Quantitas. Nam linea est quantitas continua secundum longitudinem divisibilis finita et similiter est de aliis. Quedam vero per se pertinet ad generum quantitatis et significatur per non omnes habitus vel passionis talis subest. scilicet linea quod est substantialiter quantitas vel aliarum similium quantitati sic multum et paucum significatur ut passionis numerus et productum et brevis ut passionis linee extensum et strictum ut passionis superficies et profundum et huiusmodi sive altum ut passionis corporis et similiter grave et leve secundum opinionem illorum philosophorum qui dicebant multitudinem superficiem vel esse causam gravitatis in corporibus. paucitate vero eorumdem cum leuitatis. Sed secundum veritates que et leve non pertinent ad quantitatem sed ad qualitatem infra ponet. Et similiter est de aliis talibus. Quedam enim sunt que pertinent enter cuiuslibet quantitatis continue passionis sicut sicut magnam et partem maius et minus sive si dicantur secundum se. i. absolute sine dicatur ad invicem sicut aliquid dicitur magnam et parvam respectu sicut predicamentis habetur. Illa autem nomina que significantur quantitates per se transferuntur etiam ad alia que ad quantitates. Dicitur enim albedo magna et parva et alia huiusmodi. Sciendum autem est quod quantitas iterum alia accidentia propriam est subest. Unde quod quantitates esse substantias per se. scilicet linea numerum et superficiem et corpus. Nam sola quantitas habet divisionem in partes proprias per substantiam. Albedo enim non potest dividi et per consequens nec intelligitur dividuari nisi per substantiam. Et idem est quod in solo quantitatis genere aliqua significantur ut substantia alia ut passionis. 3° ibi secundum accidens vero distinguit modos quantitatis per accidens et ponit duos modos quantitatis per accidens quorum unus est secundum quod aliqua dicuntur quanta per accidens. Ex hoc solo quod sunt accidentia alienius quantitas. sic albam et musicam per hoc quod sunt accidentia alie ibi quod est quantum. Alio modo dicuntur aliqua quanta per accidens non ratione subiecti in quo sunt sed ex eo quod dividuntur secundum quantitatem ad divisionem alicuius quantitatis sicut motus et tempus que dicuntur quanta et prima propterea quod ea quorum sunt passionis sunt divisibilia et ipsa dividuntur ad divisionem eorum. Tempus enim est divisibile et continuum propter motum motus autem per magnitudinem non quod per magnitudines eius quod movetur sed propter magnitudinem eius in quo aliquid movetur. Ex eo enim quod illa magnitudo est quanta et motus est quantum. Et per hoc quod motus est quantum sequitur tempus esse quantum. Unde hec non solum per accidens quantitates dici possunt sed magis per posterius in quantum quantitates divisiones ab aliquo priori sortiuntur. Sciendum est autem quod philosophus in predicamentis posuit tempus quantitatem per se cum hic ponat ipsam

quantitatem per accidens quia ibi distinguitur species quantitatis secundum diversas rationes mensuram. Alia enim rationem mensuram habet tempus quod est mensura extrinseca et magnitudo que est mensura intrinseca. Et ideo ponit ibi ut alia species quantitatis. hic autem considerat species quantitatis quantum a tempore ipsi esse quantitatis. Et ideo illa que non habent esse quantitatis nisi ex alio non ponit hic species quantitatis sed quantitates per accidens ut motus tempus. Notandum autem non habet aliam rationem mensuram quam tempus et magnitudo. Et ideo nec hic nec ibi ponitur quantitatis species. Locus autem ponit ibi species quantitatis non habet quia habet aliam rationem mensuram sed non aliam esse quantitatis.

Quale autem hic

distinguitur modus qualitatis. Et circa hoc duo facit. Primo ponit quatuor modos qualitatis. 2° reducit eos ad duos ibi. 3° fere itaque secundo duo modos. Dicitur ergo primo quod unum modum qualitatis est secundum quod qualitas dicitur diversa subest. i. diversa per quod aliquid ab altero substantialiter differt quantum in diffinitione subest. Et per hoc dicitur quod differentia predicatur in quale quid. Et si querat quare aliquid est hoc. Respondemus quod bipes et quale aliquid equus. Respondemus quod quadrupes et qualis figura est circulus. Respondemus quod agomoni. i. sine angulo ac si ipsa differentia subest qualitas sit. Uno igitur modo ipsa differentia subest qualitas dicitur. Hinc autem motus qualitatis Aristoteles in predicamentis pretermisit quia non pertinetur sub predicamento quantitatis de quo ibi agebat. Hic autem agit de significationibus huius nominis qualitatis. Secundo ponit secundum modum ibi. Alio vero dicitur quod alius modus qualitatis vel qualis est secundum quod in mobilibus et mathematicis dicitur qualia. Mathematica enim abstrahunt a motu ut in. vii. huius dicitur. Mathematica enim sunt numeri et magnitudines et in utrisque utimur nomine qualis. Dicimus enim superficies esse qualis in quantum sunt quadrata vel triangulara. Et similiter numeri dicuntur qualis in quantum sunt oppositi. Dicitur autem numerus oppositi quod numerus in aliquo modo mensurante eos sic senarius numerus et novenarius mensurantur ternario et non solum ad unitatem operationem habent sicut ad mensuram communem. Numeri autem in oppositi vel primi in sua proportione dicuntur quos non mensurat alius numerus communiter nisi sola unitas. Dicuntur etiam numeri qualis ad similitudinem superficies et solidi. i. corporis secundum quidem imitationem superficies in quantum numerus dicitur in numerum ut enim eum vel alium cum dicitur bis tria vel ter tria. Et

hoc est quod dicitur quotiens quatuor. Nam designat
 quasi una dimensio in hoc quod dicitur tria quia
 vero secunda dimensio in hoc quod dicitur bis
 tria uel etiam ter tria: Ad unitationem uero
 solidi quando est duplex ductus uel eiusdem numeri
 in se ipsam uel diversorum numerorum in unum ut cum di-
 ter tria ter uel bis tria bis uel bis tria a quater
 Et hoc est quod dicitur. Quociens quanti. Sic
 enim consideratur in numero quia tres dimensiones
 ad modum solidi. In hac autem numero ordinati-
 natione aliquid consideratur per motum subiecti sicut hoc
 quod dico tria uel quicquid numerus qui in aliis
 dicitur. Aliquid uero per motum quantitatis sicut per
 ductus unius numeri in alterum uel in se ipsam
 ut cum dico bis tria binarius significat per
 motum quantitatis mensurantis ternarius. Hoc per
 motum subiecti. Idem ergo quod existit in subiecto numeri
 preter ipsam quantitatem quod est numeri subiecti dicitur
 qualitas eius ut hoc quod significatur per hoc
 quod dicitur bis uel ter. Alia littera habet
 secundum quantitatem et tunc subiecto numeri
 dicitur ipse numerus simpliciter. placuit quod dico
 tria. Quantitas autem secundum quam attenditur
 eius qualitas dicitur ipsa multiplicatio numeri
 numerorum. Et huic concordat littera sequens quod dicitur
 quod subiecto cuiuslibet numeri est id quod semel dicitur
 sicut subiecto ternari est quod dicitur semel sex non quod
 dicitur bis tria uel ter duo sed hoc pertinet ad
 eius qualitatem dicitur enim numerus esse superficialis
 uel solidus siue quadratus siue cubitus lignum enim
 esse qualem. Sic autem modus qualitatis est quarta
 species in predicamentis posita. Tertio ponitur tertium
 motum ibi. Amplius quicquid passionem dicitur quod est
 qualitas dicitur passiones subiecti mobilium secundum
 quas corpora per alterationem mutantur
 per calidum frigidum et huiusmodi. Et hic mo-
 dus pertinet ad tertiam speciem qualitatis in pre-
 dicamentis posita. Quarto motum ponitur ibi
 Amplius autem secundum uirtutem dicitur quod qualitas
 siue quale dicitur quarto modo secundum quod aliquid
 disponitur per uirtutem et uicium uel qualitatem
 per bonum et per malum sicut per scientiam et
 ignorantiam sanitatem et egritudinem et hu-
 iusmodi. Et habet prima species qualitatis in pre-
 dicamentis posita. Pretermittit autem iter hos
 motus secundum qualitatis species quia magis prebenditur
 subiecto cum non significet nisi ut principium passio-
 nis resistens sed propter modum denominandi po-
 nitur in predicamentis inter species qualitatis. Se-
 cundus autem modus eandem magis continetur sub-
 iectum et est positus. Deinde cum dicitur. Ite-
 re itaque. Reducit quatuor positos motus ad
 duos dicitur quod quale dicitur aliquid fere secun-
 dum duos modos in quantum alii duo de quantum
 reducuntur ad alios duos. Horum autem
 unus principalissimus est primus modus se-

eundem quem differentia subiecti dicitur qualitas
 quia per eam aliquid significatur infortiatum
 et qualificatum. Et ad hunc motum reducitur qua-
 litas quod est in uicium et in mathematicis aliis sicut quod
 dicitur presens. Huiusmodi eius qualitates sunt quae quedam
 dicitur subiectis mathematicorum. Nam ipsa si-
 gnificantur per motum subiecti potius quam alia accide-
 tia ut in eadem de quantitate dicitur est. Sunt autem tres
 huiusmodi qualitates differentie substantiarum
 aut non motum aut non in quantum sunt motu. Et
 hoc dicitur ut ostendatur quantum ad propositum
 non differre utrum mathematica sunt quedam
 subiecta per se existens secundum esse ut dicebat
 Plato a motu sepe separate siue sint in substantiis
 mobilibus secundum esse se. I. sepe separate secun-
 dum rationem. Primo enim motum esset qualitates
 non motum. Secundo autem motum sed non in quantum
 sunt mota. Secundus principalis est ut passiones
 motum in quantum mota et est differentie motuum
 dicitur qualitates quod quidem dicitur differentie motuum
 quia alterationes differunt secundum huiusmodi
 qualitates sicut calefieri et infrigidari secundo
 calidum et frigidum. Et ad hunc motum reducitur
 ille modus secundum quem uicium et uirtus dicitur
 qualitas. Sic enim modus est quod quidem per
 illius. Virtus enim et uicium ostendunt qual-
 dam differentias motum et actum secundum bene
 et male. Nam uirtus est per aliquid quod se habet bene ad
 agendum et patiendum. Uicium autem secundum quod
 male. Et simile est de aliis habitibus siue intel-
 lectualibus ut scientia siue corporalibus ut
 sanitas. Sed tam non bene et male mari-
 me pertinet ad qualitatem in rebus animatis
 et precipue in habentibus preter se. i. electio-
 nem. Et hoc ideo quia bonum habet rationem finis
 Ea uero que agunt per electionem agunt pro
 finem. Agere autem pro finem maxime com-
 petit rebus animatis. Res autem in anima
 te agunt uel mouentur propter finem non
 tanquam cognoscentes finem neque tanquam se agen-
 tes ad finem sed potius ab alio dirriguntur
 qui eis naturalem inclinationem dedit sicut
 sagitta dirrigitur in finem a sagitate. Res
 autem irrationales animate cognoscunt qui-
 dem finem et appetunt ipsum appetitu ani-
 mali et mouent se ipsa localiter ad finem tan-
 quam iudicium habentes de fine. Sed appeti-
 tus finis et eorum que sunt propter finem
 determinatur eis ex naturali inclinatione.
 Propter quod sunt magis acta quam agen-
 tia. Unde nec in eis est iudicium liberum.
 Rationalia uero in quibus solum est electio
 cognoscunt finem et proportionem eorum
 que sunt in finem ipsum. Et ideo sicut se ipsa
 mouent ad finem ita et ad appetendum finem uel ea
 que sunt propter finem ex quo est in eis electio libera.

De aliquid

dicunt. Sic determinat pbs de ad aliquid. Et circa hoc duo facit. Primo ponit mōs eoz q̄ sūt ad aliqd scdm se scdo eoz q̄ sūt ad aliqd rōe alteri⁹ ibi. Illa vō q̄ sua ḡna. Circa p̄mū dno fac. p̄mo enūtat mōs eoz q̄ secūdu se ad aliqd dicuntur. Secdo p̄seq̄ de eis ibi. Dicitur autē p̄. Pōnit ḡ tres mōs eoz q̄ ad aliqd dicunt. Quoru p̄mus ē secūdu numerum et quantitātē sic duplū ad dimidiū et triplū ad terciā partē et multiplicatū. i. multiplex ad partē mltiplicā mētis. i. ad submultiplex et trīnēs ad p̄tēs. Accipit autē hic p̄tēs p̄ eo qd̄ excedit scd̄z quātitatē. Qd̄ enī excedens secūdu quātitatē rōtinet i se illud qd̄ excedit. Est enī hoc. et adhuc amplius sic. v. p̄tinet i se quatuor et tricubitū p̄tinet i se bicubitū. Secūdu⁹ modus est. put aliq̄ dicitur ad aliqd secūdu actiōnē et passiōnē ul p̄m actiōnē et passiōnē sic calefactiū et calefactibile qd̄ p̄tinet ad actiones naturales et sectiū ad sectibile quod p̄tinet ad actiones artificiales et uniuersali ter omne actiū ad passiū. Tertius mod⁹ ē secūdu qd̄ mēsurabile dicit ad mēsurā. Accipit autē hic mēsurā et mēsurabile nō secūdu quātitatē. Hec. n. ad p̄mū mōz p̄tinet i quo utriq̄ ad utriq̄ dicitur. Nā duplū dicitur ad dimidiū et dimidiū ad duplū. Sed secūdu mēsuratiōnē eē et ueritatis. Veritas enī sciētie mēsurat a scibili. Et eo enī q̄ res ē uel nō ē oīo vā uel fā ē et nō ē. Et simi liter est de sensibili et sēsu. Et propter h nō mutuo dicitur mēsurā ad mēsurabile et eoz. sic i aliis mōis s̄z solū mēsurabile ad mēsurā. Et similiter ē ymago dicit ad id cui⁹ ē ymago tāq̄ mēsurabile ad mēsurā. Veritas enī ymaginis mēsuratur et recū⁹ ē ymago. Ita tō autē istoruz mō hē. Cū enī rōe que est in rebus consistat in ordine quodā unius rei ad aliā oī tot mōis huius rōnes esse quot modis p̄tingit unā rez ad aliā ordinari. Ordinator autē unā res ad aliā uel secūdu esse p̄ ut esse unius rei dependet ab aliā et sic ē tertius modus uel secūdu uirtutē actiū et passiū secūdu q̄ una res ab aliā recipit uel alteri p̄fert aliqd et sic est secūdu modus uel secūdu q̄ quantitas unius rei potest mēsurari per aliā et sic est primus modus. Qualitas autem rei in q̄stū huiusmodi non respicit nisi s̄bū in quo est. Unde secūdu ipsā vna res non ordinatur ad aliā nisi secūdu q̄ qualitas accipit rationem potentie. passiuē uel actiue prout est dicitur principium actiōnis uel passiōnis uel ratione qualitatis uel

alicuius ad qualitates participantis sic dicitur aliquid alibi⁹ alio ul sic dicitur sic qd̄ habet unā aliquā q̄litate. Alia vō ḡna magis p̄sequuntur rōnē q̄ possint rōnē cāre. Nā quāntū consistit in alia rōne rei ad ipsē. Vbi uero ad locū. Nō autē or dīnē partiū ipor at hitas aut rōnē hūius ad habitū. Deinde cum dicit dicitur aut p̄mo qd̄ em. P̄sequitur tres mōs enumeratos. Et p̄mo p̄seq̄ p̄mū. 2. p̄seq̄ scdm ibi. Actiua vō et passiuā tōio tōio ibi. Eoz uero que secūduz nūmex. Circa primū duo facit. Primo ponit rōnes q̄ p̄sequuntur nūmex absolute. 2. ponit rōnes q̄ accipiuntur secūdu unitatem ibi. Amplius equalē. Dicit ḡ. q̄ p̄mus modus rōnōū q̄ secūdu numerū diffingitur hoc mō q̄ uel est scd̄z p̄p̄tē mī ad nūmex uel nūmex ad et ut q̄ duplū q̄a uel ē secūdu p̄p̄tē mī in dēminate ad numerū aut ad unū determinate. Et hoc est quod dicit q̄ prima q̄ dicitur ad aliqd secūdu numerū aut dicitur simpliciter. i. ul uel indeterminate aut determinate et utroq̄ modo ad eos. s. numeros. Aut ad unū. i. ad unitatem. Sciendū est aut q̄ oīs mēsuratiō q̄ ē i quātitatibus cōtinuitatis aliq̄ modo derivat a numero. Et ideo rōnes q̄ sunt secūdu quātitates p̄tinas etiā attribuntur nūo. Sciendū est etiā q̄ p̄portio nūal dī uiditur primo i duas. s. equalitātē et īequalitātē. Inequalitas aut sunt due spēs. s. excedens et excessus et magis et min⁹. In equalē autē excedens i. v. spēs diuidit. Numer⁹. n. maior. q̄nq̄ respectu minoris ē multiplex q̄nq̄. s. aliquoties p̄tinet ip̄z sic sex p̄tinet duos ter. Et si quidē contineat ipsum bis dicit duplū sicut duo ad unum uel quatuor ad duo. Si ter triplū si q̄ter quadruplū et sic idē. Quā q̄ numerus maior contineat totūz nūmex minorem semel et insuper unam aliquam partē eius et tunc dicitur super particularis. Et si quid contineat totum et medium uocatur sexglatez sic tria ad duo. Si autē terciā sexglatez sic quatuor ad tria. si q̄rtā sexgquart⁹ sic. v. ad quatuor et sic idē. Quāq̄ numer⁹ maior p̄tinet minorē totum semel et insuper non solum unā partem sed plures partes et sic dicitur sp̄cipiens. Et si quidem contineat duas partes dicitur superbiarciens sic. v. se habent ad tria. Si uero tres dicitur supertriparciens sicut vii. se hēt ad quatuor. Si autē quatuor sic est superquadriarciens et sic se habet. ix. ad. v. Quāq̄ uero numerus maior contineat totum minorē pluries et insuper aliquā partē ei⁹ et tūc dī mltiplex sup̄t claris. Et si qd̄ p̄tinet ip̄m bis et mediā partē eius dicitur duplū sexgquaterum. Sicut. v. ad duo. Si aut ter et me

diāz partē eius uocabit̄ triplū sexqualterz sic se hēt septē ad duo. Si autē q̄ter et dimidiā p tē ei⁹ dicit̄ q̄druplū sexqualterz sic. ix. ad duo Possant ēt ex pte supparticularis huiusmōi pportōis spēs sumi ut dicat̄ duplex sexq̄ter eius q̄n maior nūerus hēt minorē bis et ic̄iā pte eius sic se hēt. vii. ad tria uel duplex sex quart⁹ sicut. ix. ad q̄tuor z sic de aliis. Quōz ēt nūerus maior hēt minorē totū pluries et ēt pluries pte eius et tūc dicit̄ multiplex superparciens. Et similiter pportio pōt diuidi secunduz spēs multiplicatis et secūdu spēs supparticēris ut dicat̄ duplū supbicipiēs q̄n hēt maior nūer⁹ totū minorē bis et duas partes eius sicut. viii. ad tria uel ēt triplū supbicipi eius sicut. xi. ad. 3. hēt enī. xi. totū. iii. ter et duas ptes eius. Et totidē spēs sūt ex pte iequalitatis eius q̄ exceditur. Nā nūer⁹ n. inor dicit̄ submultiplex subparticularis subpiciēs submultiplex pteclaris submultiplex subpiciēs z sic d̄ aliis. Sciēdū at̄ q̄ p̄ma spēs pportio nis. s. mltiplicitas p̄sistit i p̄p̄tōe nūi ad unitatē. Quelibet enī eius spēs inuenit̄ p̄mo i aliquo nūo respectu unitatis. Duplū. n. p̄mo i uenitur i binario respectu unitatis. Et sicut pportio tripli i inario respectu unitatis et sic de aliis: Primi autē ic̄iū i q̄b⁹ inēit̄ aliq̄ p̄p̄tō dāt spēs ipsi pportōi. Vñ i q̄buscūq̄ aliis t̄minis p̄n̄i inueniatur i eis secūdu rōez p̄oz t̄minoz sic pportio dupla p̄mo inuenitur iter duo et unū. Vñ ex hoc pportio recipit rōnē et nomē. Dicit̄. n. pportio dupla p̄p̄tō duoꝝ ad unū. Et p̄p̄ h̄ si ēt un⁹ nūerus respectu alteri⁹ nūi sit duplus ēt̄ decisus q̄ minor nūerus accepit rōez unū et maior rationē duoꝝ. Sex enī se hēt i dupla pportione ad tria i q̄tū tria se hēt ad sex ut unū ad duo. Et sicut. n. i tripla pportōe et i oib⁹ aliis spēs⁹ mltiplicitatis. Et iō dicit̄ q̄ ista rēso duplex ē p hoc q̄ nūer⁹ dēminat⁹. s. duo refert ad unū. i. ad unitatē. Sicut hoc q̄ dico mltiplex iportat rēsonē nūi ad unitatē s̄z nō aliquid dēminatū nūi s̄z nūi uel. Si enī dēminat⁹ nūerus accipiat̄ ut binari⁹ uel inari⁹ ēēt una spēs mltiplicitatis ut dupla uel tripla Sic autē duplū se hēt ad duo et triplū ad tria que sunt numeri dēminatū ita multiplex ad mltiplicitatem quia significat numerum in dēminatū. Alie autem proportionē non possunt attendi secundū numerū ad unitatem. s. neq̄ pportio supparticularis nec superparciens nec multiplex supparticularis. Dēs enī hęc pportionū spēs attēdūt̄ secūdu q̄ maior nūerus continet minores semel uel aliquociēs et i super unā uel plures partes eius. Unitas autē p̄tē h̄re nō pōt. Et iō nulla h̄z

pportionū p̄tē attēti s̄z cūduz h̄pationē nūi ad unitatē s̄z secūdu p̄parationē nūi ad numerum. Et sic est duplex uel secūdu numerum dēminatū uel secūdu nūerū indēminatū. Si autē secūdu numerū dēminatū sic est emiolū. i. sexqualterū aut subemiolū. i. subsexqualterū. Proportio enī sexq̄ltera p̄mo p̄sistit i his terminis. s. ternario et binario et sub ratione eorum in omnibus aliis inuenitur. Vnde q̄ dicitur emiolū uel sexq̄lterū iportat rēsonē dēminatū numeri ad dēminatū nūerū. s. triū ad duo. Quod uero dicitur superparticulare refertur ad subparticulare non secundum dēminatōs numeros sicut etiam multiplex refertur ad unum sed secūdu numerū indēminatū. P̄rie enīz spēs iequalitatis superius numerate accipiūt̄ secundum indēminatōs nūos ut mltiplex superparticulare supptiens zc. Spēs uo istoz accipiuntur secundum numeros dēminatōs ut duplum triplum sexqualterum sexquitercium et sic de aliis. Contingit enim aliquas quantitates continuas habere proportionem ad inuicē sed nō secunduz aliquē numerū nec dēminatū nec indēminatū. Quia enī quantitatū finitaz ē aliqua proportio nō tamē ē proportio nūalis. Quoz s̄z. n. duoz nūoz ē una mēsurā cōis. s. unitas que aliquociēs supra quelibet numerū red dīt n̄ at̄ quarūlibet q̄ntitatū p̄tinenz inēit̄ eē una mēsurā cōis. S̄z sūt quedā q̄ntitatis p̄tinē icōmensurabiles sicut diamet̄ q̄ d̄zati ē icōmēsurabilis lateri. Et h̄ ideo quia nō ē proportio eius ad latus sicut proportio numeri ad numerum numeri ad unum. Cum q̄ dicit̄ i quantitatibus q̄ h̄ est maior illa uel se habet ad illam ut continens ad contentuz non solū hęc ratio non attenditur secundum aliquaz dēminatōram sp̄ciem numeri sed nec etiaz q̄ sit secundum numerum quia omnis numerus est alteri commensurabilis. Omnes enī numeri habent unam p̄tinēz mēsuram. s. unitatem s̄z continens z p̄tentum n̄ dicuntur secundum aliquā p̄mēsurationem numerale. Continens enim ad p̄tentum dicit̄ q̄ est t̄m et adhuc amplius. Et hoc ē dēminatū utrum sit p̄mēsurabile uel non p̄mēsurabile. Quāritas eiz qualiscūq̄ accipiat̄ uel est equalis uel iequalis. Vñ si non ē equalis sequitur q̄ sit iequalis et p̄tinens: etiā si non sit p̄mēsurabil. P̄zign̄ q̄ oia p̄dica dicitur ad aliqd̄ sc̄z nūerū et secūdu p̄sitiōes nūoz q̄ s̄ p̄mēsuratio et pportio z huiusmōi. De ideo cū dicit̄ Et apli⁹ egle ponit rēsa q̄ accipiūt̄ secundum unitatem et non per p̄parationē numeri ad unum uel ad numerum et dicit̄

quod alio modo a predictis dicatur relative equale simile et idem. Nec enim dicuntur secundum unitatem. Nam eadem sunt quorum substantia est una. Similia quorum quantitas est una quantitas quorum quantitas est una cum autem unum sit principium numeri et mensura per se quod habet quod dicitur ad aliquid secundum numerum. I. secundum aliquid quod ad genus numeri pertinet non eodem modo in hoc ultima cum primis. Nam prior relationes erant secundum numerum ad numerum vel secundum numerum ad unum. Hoc autem secundum unitatem absolute. Deinde cum dicitur. Activa homo et passiva. Profertur de secundo modo relationum que sunt in actibus et passivis et dicitur quod huiusmodi relationes sunt dupliciter. Uno modo secundum positionem activam et passivam et secundum modo secundum actus habentem positionem qui sunt agere et pati sicut calefactionem dicitur ad calefactibile secundum positionem activam et passivam. Nam calefactio est quod potest calefacere. Calefactibile non quod potest caleferi. Calefaciens autem ad calefactum et secus ad id quod secatur dicitur relative secundum actus predictarum positionem. Et differt iste modus relationum a premisis. Que enim sunt secundum numerum non sunt aliquae actiones nisi secundum similitudinem sicut multiplicare dividere et huiusmodi ut etiam in aliis dicitur. Et in philosophia. nisi ostendit quod mathematica abstrahunt a motu et ideo in eis esse non possunt huiusmodi actiones que secundum motum sunt.

Sciendum etiam est quod eorum relationum que dicuntur secundum potentiam activam et passivam attendit diversitas secundum diversa tempora. Quaedam enim horum dicuntur relative secundum tempus per se sicut quod fecit ad illud quod factum est ut pater ad filium quia illud generat illo genere est quod differunt secundum fecisse et passivum esse. Quaedam vero secundum tempus futurum sic factum referretur ad faciendum. Et ad hoc genus relationum reducuntur ille relationes que dicuntur secundum potentiam potentie ut impossibilis et immobilis. Dicitur enim aliquid impossibile huic vel illi sicut indivisibile. Deinde cum dicitur. Eorum non secundum numerum. Profertur de 3° modo relationum et dicitur quod hoc differt tertio modo a premisis quod in premisia unumquodque dicitur relative et hoc quod ipmet ad aliud referretur non ex eo quod aliud referretur ad ipsum. Duplum enim referretur ad dimidum et ex eo et sic predicat ad filium. Sed hoc 3° modo aliquid dicitur relative et ex solo quod aliquid referretur ad ipsum sicut per quod visibile et scibile et intelligibile dicuntur relative quia alia referretur ad illa. Scibile. n. dicitur aliquid per hoc quod habetur a se ipso. Et sic scibile dicitur aliquid quod per se. Unde non dicitur relative per aliquid quod sit eorum pro quod sit quantitas et quantitas actio ut passio sicut premisis relationibus accidebat sed ad ipsa animam solummodo propter actiones aliorum

quod in. Si enim videtur esset actio videtur pervenire ad rem nisi sic calefactio pervenit ad calefactibile sicut calefactibile referretur ad calefaciens ita visibile referretur ad videns. Sed videtur et intelligitur et huiusmodi actiones ut in. huiusmodi dicitur manet in agentibus et non transiit in res passas unum visibile et scibile non patitur aliquid ex hoc quod intelligitur vel videtur. Et per hoc non ipmet referretur sed alia ad ipsa. Sicut est in omnibus aliis in quibus referretur ad ipsa relationem alteri ad ipsum sic dextrum et sinistrum et colupna. Cum enim dextrum et sinistrum designentur principia motuum in rebus aiatibus colupne vel alicuius iaiato attribui non potest nisi secundum quod aiatia aliquid modo se habeant ad ipsa sic colupna dicitur dextra quia habet eam sinister. Et sicut est de ymagine respectu exemplaris et denario quo fit plurimum emptionis. In omnibus autem his tota ratio referretur di in duobus extremis pendet ex altero. Et in omnia huiusmodi quodammodo se habent ut mensurabile et mensura. Nam ab eo quilibet res mensuratur a quo ipsa dependet. Sciendum est autem quod quibus scia secundum nomen videatur referri ad scientiam et ad scibile dicitur enim scia scientis et scientia scibilis et intelligitur ad intelligentem et intelligibile tamen intellectus secundum quod ad aliquid dicitur non dicitur ad hoc cuius est sicut ad subiectum. Requirit enim quod id relative bis dicitur. Sicut. n. quoniam intellectus dicitur ad intelligibile sicut ad obiectum. Si autem dicitur ad intelligibile bis dicitur ad aliquid esse relative. Et cum sit ad aliquid quodammodo se habet sequitur quod id haberet duplex esse. Et similiter de visu patet quod non dicitur ad videns sed ad obiectum quod est color vel aliquid aliud tale. Quod dicitur propter ea que videntur in nocte non per proprium colorem ut habet in libro de anima quibus 2° h recte possit dici. scilicet quod visus sit videtur. Referretur autem visus ad videns non in quantum est visus sed in quantum est accidens vel potentia videns. Relatio enim respicit aliquid extra non autem subiectum nisi in quantum est accidens. Et sic patet quod isti sunt modi quibus aliqua dicuntur secundum se ad aliquid. Deinde cum cum dicitur. Illa non ponit tres modos quibus aliqua dicuntur ad aliquid nisi secundum se sed secundum aliud. Quorum primus est quoniam aliqua dicuntur ad aliquid pro hoc quod sua genera sunt ad aliquid sicut medicina dicitur ad aliquid quod quia scientia est ad aliquid dicitur eis quod medicina est scientia sani et egri. Et isto modo referretur scientia ad hoc quod est accidens eius. Secundus modus est quando aliqua abstracta dicuntur ad aliquid quia concreta habita illa abstracta ad aliud dicitur sicut equalitas et similitudo dicuntur ad aliquid quia similitudo et equalitas ad aliquid sunt equalitas autem et similitudo secundum nomen non dicuntur ad ali-

quid. Terci^o mod^o est q^uo subiectu^m dicit^{ur} ad aliquid ratione accidentis sicut homo uel albus d^{icitur} ad aliqd: q^uo utriq^{ue} accidit duplici est z hoc mo^{do} caput dicitur ad aliqd eo q^uo est ps.

Perfectus ue

ro dicit^{ur}. Postq^{uam} p^{ro}ph^{eta} distinxit noia que significant cas et subiectus z ptes subiecto^{rum} huius sciētie. Incipit d^{istingue}re noia que significant ea que se habēt per mōs passiois. Et diuidit in ptes duas. In prima distinxit noia ea que p^{er}tinēt ad pfectionem entis. In secūda distinxit noia que p^{er}tinēt ad entis defectus ibi. *¶* **A**llum dicitur uno mō. Circa primum duo facit. primo d^{istinguit} nomina significantia ea que p^{er}tinēt ad pfectionē ētis. Secun^{do} p^{er}tinētia ad totalitē. Perfectum eim z totus aut sunt idem aut fere id significant ut dicit^{ur} in 3° p^{ro}ph^{eta} ibi. Et aliquo esse dicitur. Circa primum duo facit primo d^{istinguit} hoc nomen perfectus. 2° d^{istinguit} quedā noia que significant qualem pfectionis perfecti ibi. Terminus dicit^{ur}. Circa primum duo facit. primo ponit mōs q^uibus aliqua dicunt^{ur} perfecta secundum se. Secun^{do} mōs quibus aliqua dicunt^{ur} perfecta p respectus ad alia ibi. **A**lia uero. Circa p^{ri}mu^m duo facit primo ponit mōs quibus aliqd secundum se dicit^{ur} perfectus. 2° ostendit quō secundum hos mōs aliqua diuersimōe perfecta dicunt^{ur} ibi. Secun^{do} se dicta quid igitur. Dicit^{ur} 3° p^{ri}mo q^uo perfectum uno mō dicit^{ur} extra q^uo non est accipere aliquam eius particulam sicut homo dicit^{ur} perfectus q^uo nulla deest ei pars. Et dicit^{ur} t^{em}p^{or}e perfectum q^uo non est accipere extra aliquē q^uo sit temporis pars sicut dicit^{ur} dies perfectus q^uo nulla pars diei deest. **A**lio mō dicit^{ur} aliquid perfectum secundum uirtutes. Et sic dicit^{ur} aliquid perfectum q^uo nō habet p^{ro}blemā. i. super excellentiam uel super habundantiam ad hoc q^uo aliquid bene fiat secundum genus illud z similiter nec defectū. **H**oc enim dicim^{us} bene se h^{ab}ere ut dicit^{ur} in secun^{do} ethy^{corum} q^uo nihil habet nec plus nec minus q^uo debet habere. Et sic dicit^{ur} meicus et etiam fistulator q^uo nō deficit ei aliquid q^uo pertineat ad speciem proprie uirtutis secundum quam dicit^{ur} q^uo hic est bonus meicus z ille bonus fistulator. **V**irtus enim cuius l^{ib} est que bonum facit habentem z opus ei^{us} bonū reddit. Secun^{do} at hunc mōz utimur trāslatue nomine perfecti etiam in malis. **D**icim^{us} eis perfectum. **S**ichophantē. i. calumniatores z perfectum latronem q^uo in nullo deficit ab eo q^uo p^{er}petit eis in quantum sunt tales. **N**ec est mir^{um} si in istis que magis sonant defectum uti

mur nomine pfectionis: quia etiam cum sint mala utimur in eis nomine bonitatis p quamdam similitudinem. **D**icimus eis bonus fur z bonum calumniator est: quia sic est habent in suis operationib^{us} l^{ib} malis sicut boni i bonis. **E**t q^uo aliquid dicat^{ur} perfectus p^{er} p^{ar}ationē ad uirtutem p^{ro}p^{ri}ā ex hoc p^{ro}uenit quia uirtus est quedam perfectio rei. **U**nūq^{uod}q^{ue} eim tunc est perfectus q^uo nlla p^{ro} magnitudinis nāl q^uo p^{er}tit ei secūdu^m sp^{eci}ez p^{ro}p^{ri}e uirtutis deficit ei. **S**ic enī quelz res nāl h^{ab}z determinatā mēsurā nāl magnitudinis secūdu^m q^uantitatē p^{ro}nuā ut d^{icitur} i secūdo d^{icitur} aia ita est qlibet res h^{ab}z determinatā q^uantitatē sue uirtutis nāl^{is}. **E**qu^o. n. h^{ab}z q^uantitatē dimēsiuā determinatā secūdu^m nāz cu^mz aliq^uo latitudine. **E**st eis aliqua q^uantitas ultra null^{am} equ^o p^{ro}ndit^{ur} i magnitudine. **E**t s^{ic} est aliqua q^uantitas quā non transcendit i p^{ro}uitate. **I**ta est ex utraq^{ue} p^{ar}te determinat^{ur} aliquib^{us} terminis q^uantitas uirtutis equi. **N**ā aliqua est uirtus equi. q^uo maior i nullo inuenit^{ur}. **E**t similiter est aliqua tam p^{ro}ua: quā nulla est minor. **S**icut igit^{ur} p^{ri}mus modus accipieb^{atur} ex hoc q^uo nihil rei deorat d^{icitur} q^uantitate dimēsiua sibi nāl^{iter} d^{eter}minata ita hic secūdu^m modus accipit^{ur} ex hoc q^uo nihil deest alicui d^{icitur} q^uantitate uirtutis sibi debite secūdu^m nāz. **U**terq^{ue} at modus p^{er}fectōis at tendit secūdu^m interiorē p^{er}fectionē. **T**ercium mōz ponit p^{er} respectus ad exteri^{us} ibi. **A**mpli^{us} quib^{us} inest finis dicit^{ur} q^uo illa d^{icitur} 3° mō p^{er}fecta q^uibus inest finis. i. q^uo iā p^{er}fecta sūt suum finē. **S**i t^um ille finis fuerit studiosus. i. bonus sicut hō q^uo iam p^{ro}sequit^{ur} beatitudinē. **Q**ui at p^{ro}sequit^{ur} finē suū in malis magis d^{icitur} deficitens quā p^{er}fectus: quia malum est priuatio p^{er}fectionis debite. **I**n quo p^{ro} mali q^uo suam p^{ro}fecerunt uoluntates. non sunt feliciores l^{ib} miseriores. **Q**uia uero ois finis est quoad ultimum. et iō p^{er} quādam similitudinē trāsferrimus nomē p^{er}fectionis ad ea que p^{ro}ueniunt ad ultimum licet illō sit malum sicut dicit^{ur} aial perfecte perdi^{ti} uel corrupti q^uo nihil deest d^{icitur} corruptione uel perditōe rei. **E**t p^{er} hanc methaphoram mors dicit^{ur} finis quia est ultimum. **S**z finis nō solus h^{ab}z q^uo sit ultimū l^{ib} est q^uo sit cui^{us} eā sit aliqd. **Q**uō nō p^{ro}ngit morti uel corruptōi. **D**eū cum dicit^{ur}. **E**t secūdu^m se d^{icitur} q^uo. **O**ndit quō aliq^uo diuersimōe se h^{ab}ent ad p^{ro}dictos mōs p^{er}fectōis. z dicit^{ur} q^uo quedā dicunt^{ur} secūdu^m se p^{er}fecta z hoc dupl^{iter}. **A**lia quid^{am} u^{el} p^{er}fecta quia nihil oio deficit eis absolute nec aliquā h^{ab}nt p^{ro}perbolē. i. excedentiam: quia a nullo uid^{et} p^{ro}uenit^{ur} i bonitate excedunt^{ur} nec aliquid extra accipiunt: quia nec indigent exteriori bonitate. **E**t h^{ab}et est conditio p^{ri}mi p^{ro}ncipii. i. dei in quo est perfectissima

bonitas cui nihil deest & omnibus perfectionibus
 in singulis generibus inuentis. Alia dicuntur
 perfecta in aliquo genere et eo quod quantum ad
 illud genus pertinet nec habent per se, i. exce-
 dentiam quod aliquid eis deficiat eorum que illi ge-
 neri obveniunt nec aliquid eorum que ad perfectionem
 illi generis pertinent aliquid est extra ea quasi eo care-
 at sic homo dicitur perfectus qui iam adeptus
 est beatitudine. Et sic fit hec distinctio quantum
 ad secundum modum perfectionis suppositum, ita
 potest fieri quantum ad primum ut tangit in prin-
 cipiis celi et mundi. Nam quodlibet corpus particulare est
 quantum ad perfectam secundum suum genus: quia habet
 tres dimensiones quibus non sunt plures, scilicet
 mundus dicitur perfectus videlicet: quia omnino nihil extra
 ipsum est. Deinde cum dicitur, Alia vero iam. Dicitur
 modum secundum quem dicuntur perfecta per respe-
 ctum ad aliud et dicitur quod alia dicuntur perfecta se-
 cundum idem, i. per comparationem ad perfecta que
 sunt secundum se perfecta. Vel ex eo quod faciunt ali-
 quid perfectum aliquo priorum modorum sicut medi-
 cina est perfecta que facit sanitatem perfectam.
 Aut ex eo quod habent aliquid perfectum sicut homo
 dicitur perfectus qui habet perfectam scientiam
 Aut representando tale perfectum sicut illa
 que dicitur similitudines ad perfecta ut ymago di-
 citur perfecta que representat homines perfectos. Aut
 qualitercumque aliter referant ad ea que dicitur
 per se perfecta primis modis.

terminus dicitur.

Hic persequitur de nominibus que significanc additiones perfectarum. Perfectus autem ut et premissis patet est terminatus et absolutus non dependens ab alio et non privatus, scilicet habens ea que sibi secundum suum genus proprie pertinent. Et ideo primo potest hoc nomen terminus. Secundum hunc quod dicitur per se ibi. Secundum quod dicitur, hoc nomen habet ibi. Habitus vero dicitur. Circa primum tria facit. Primo ponit rationem termini dicens quod terminus dicitur quod est ultimum reuera quod nihil de primo terminato est extra ipsum terminum et omnia que sunt eius continentur intra ipsum. Dicit autem primo quia contingit quod id quod est ultimum primum est principium secundum se sic nunc quod est ultimum preteritum est principium futuri. Secundum ibi. Ex quocumque fuit ponit quatuor modos quibus dicitur terminus quorum primus est secundum quod in quolibet specie magnitudinis, finis magnitudinis vel habentis magnitudines dicitur terminus sicut punctus dicitur terminus linee et superficies corporis vel etiam lapis habens quantitatem. Secundum modum est similis primo secundum quod unum extremum motus vel actionis dicitur terminus hunc, scilicet ad quod est motus et non a quo sicut terminus generationis est esse non autem esse: quibus quibus ab extrema motus

dicitur terminus largo modo, scilicet a quo et in quod potest dicitur quod omnis motus est inter duos terminos. Tertio modo dicitur terminus cuius causa fit aliquid. Hec enim est ultima significatio sic terminus secundo modo dicitur ultimus motus vel operatio. Quartus modus est secundum quod subiecta rei que est essentia et definitio significans quod quid est res dicitur terminus. Est eius terminus cognitio. Incipit eius cognitio rei ab aliquibus signis exterioribus quibus pertinet ad cognoscendam rei definitionem quo cum pertinet fuerit habet perfectam cognitionem de re. Vel dicitur terminus cognitionis definitio quia infra ipsam continentur ea per que scitur res. Si autem mutetur differentia vel addatur vel subtrahatur iam non esset eadem definitio. Si autem est terminus cognitionis, quod sit rei: quia cognitio fit per assimilationem cognoscitatis ad rem cognitam. Tertio ibi. Quia palam est quod manet excludit comparationem termini ad principium dicitur quod quotiens dicitur principium totiens dicitur terminus. Et adhuc amplius: quia omne principium est terminus, scilicet non terminus omnis est principium. Id enim ad quod motus est terminus est et nullo modo principium est. Illud vero a quo est motus est principium et terminus ut in predictis patet.

secundum autem

quod est per se quod dicitur. Hic determinat de per se. Et tunc habet tria facit. Primo determinat de hoc quod dicitur secundum quod est compositum secundum se. Secundo excludit modos eius quod dicitur secundum se ibi. Quartus secundum se. Tertio: quia utrumque dictorum modorum secundum alium quem modus significat dispositionem, determinat de nomine dispositionis ibi. Dispositio. Circa primum ponit quatuor modos eius quod dicitur per se quorum primus est potest species, i. forma et substantia rei, i. essentia est id secundum quod aliquid esse dicitur sicut secundum platonicos potest bonum, i. idea boni est illud secundum quod quilibet bonum dicitur. Secundus modus est potest subiectum in quo primo aliquid natum est fieri dicitur secundum quod sicut color primo fit in superficie. Et ideo dicitur quod corpus est collocatus secundum superficiem. Hic autem modo dicitur distinctio predicto: quia predictus pertinet ad formas et hic pertinet ad materiam. Tertius modus est potest videlicet quilibet causa dicitur secundum quod. Unde quotiens dicitur secundum quod quotiens et causa. Id est eius est quere secundum quod venit et similiter secundum quod paralogizat et qua causa facti sunt silli aut paralogismi. Quartus modus est potest secundum quod significat positionem et locum sicut dicitur iste stetit secundum hunc, i. iuxta hunc. et iste iuxta secundum hunc, i. iuxta

hunc que oia significat positonem et locum
 Et hoc manifestum in greco ydyomate ap-
 parer. Deinde cum dicit. Quia 2 secūda
 se. Concludit et p̄dictis quatuor mōs dicēdi
 p se vel secundum se quoz p̄mus est q̄n diffi-
 nitio significās quid est eē. unius cuiusq; dicit
 et in eē secūda se sic Callias et secundum qd
 quid erat eē Calliā. i. et essentia rei ita se h̄nt
 q̄ unum iest secundum se alteri. Non autem
 solū tota diffinitio dicit̄ d̄ diffinito secundum
 se. s; aliq; mō etiā quecuq; isunt i diffinitōe
 dicēte quid est p̄dicare d̄ diffinito secundū se
 sicut Callias est al̄ secundum se. Al̄ enim iest
 i ratione Callie. Nam callias est q̄ddāz al̄ et
 poneret i eius diffinitione si singularia diffi-
 nitioez habere possent. Et hii duo mōi sub
 uno p̄prehēdunt. Nam ead̄ ratione diffinitio
 2 pars diffinitionis p se d̄ unoquoq; p̄dicantē
 Est enim hic p̄m^o mō ius p se q̄ ponit i libro
 posterioz 2 r̄ndet primo mō eius qd dicitur
 secūda; qd sup̄ius posito. Secūda^o mod^o
 ē q̄n aliqd̄ on̄dit eē in aliq; sicut i primo subō
 cum iest ei p se. Qd̄ qui de; p̄uenit dupl^r 2;
 ga vel primuz sub̄i accidentis est ip̄m totum
 sub̄i de quo p̄dicat sicut superficies d̄ colora-
 ta vel alba secūda se ip̄az. Primū eiz subiectū
 coloris ē superficies. Et iō corpus dicitur colo-
 ratum ratione super- ficiei vel etiam aliqua ps
 eius sicut homo dicitur uiuens secundum se
 quia aliqua ps eius ē p̄mam subiectū uite. s;
 anima. Et hic ē secundus modus dicēdi p se
 i posteriorib^o positus q̄n. s. subiectū ponit̄ in
 diffinitione p̄dicamēti. Subiectū eni p̄muz 2
 p̄p̄riū ponit̄ i diffinitōe p̄p̄rii actis Terci^o
 modus ē put secunduz se eē dicit̄ illud cuius
 non ē aliqua alia causa sicut omnes propo-
 sitiones immediate que. s. per aliqd̄ medium n̄
 p̄bant. Nā mediuz i demonstratiōib^o pp̄ qd
 ē cā q̄ p̄dicatū isit subō. Nū s; hō h̄eat mul-
 tas cās sic al̄ 2 bipes q̄ sunt cāe formales ei^o
 t̄n hui^o p̄positōis hō est hō cuz sit imediata
 nihil ē cā. Et pp̄ hō ē homo secūda se. Et
 ad hūc mōz reducit̄ quart^o mod^o dicēdi p se
 i posteriorib^o posit^o q̄n effect^o p̄dicat̄ d̄ cā ut
 cū dicit̄ iterfect^o iteriit pp̄ iterfectionē vel in-
 fr̄ctum isfrigit vel refrigit pp̄ refrigeriuz.
 Quart^o modus ē put illa d̄n̄ se iesse ali-
 cui q̄ isit ei soli in q̄tū soli isit. Qd̄ dic̄ ad dif-
 ferentiā poruz mōruz i quib^o n̄ dicebat̄ secū-
 dum se iesse et eo q̄ ē soli iesse q̄nis ēt ibi ali-
 qd̄ soli iesset ut diffinitio diffinito. Sic at̄ se-
 cunduz se dicit̄ rōe solitudinis. Nam hoc qd̄
 dico secundum se significat aliquid seperatū
 secundum qd̄ dicitur secundum se esse q̄n so-
 lum inest. Et ad hunc reducit̄ tercius mo-
 dus i posterioribus positus 2 quartus mo-

dos dicendi secundū qd̄ p potētiā ip̄ortabat.

Dispositio

dicit. Quia uno mō secundum qd̄
 p̄m significat iō p̄ter ph̄s p̄eg-
 tur d̄ noie dispōis 2 ponit rōez omunē huius
 nois dispō d̄ns q̄ dispō nihil ē aliud q̄ ordo
 p̄tium i h̄ntē p̄tes. Ponit et̄ mōs quib^o dicit̄
 dispositio q̄ sunt tres quoz p̄m^o ē secundū or-
 dinē p̄tū in loco 2 sic dispō siue sitas ē qd̄ dā
 p̄dicatū. Secūda^o mod^o ē put ordo p̄tū
 attēdit̄ secūda potētiā siue uirtutē 2 sic dispō
 ponit̄ i p̄ma sp̄e qualitatis. D̄ eni aliqd̄ hoc
 mō eē dispositū ut puta secundū sanitatē vel
 egritudinē ex eo q̄ p̄tes eius h̄nt ordinem in
 uirtute actiua vel passiua. Terti^o mod^o ē
 put ordo p̄tū attēdit̄ secundū sp̄ez 2 figuraz
 totius 2 sic dispositio siue sit^o ponit̄ d̄ria in
 genere q̄ntitatis. Dicitur enim quantitas pri-
 mo sic ga alia est habēs p̄m ut linea super-
 ficies corpus 2 locus. alia non habens ut nu-
 merus 2 tempus. Oñēdit etiā q̄ hoc nomen
 dispositio ordinē significet. Significat eniz
 positioē sicut ip̄a nois impositio d̄monstrat
 De ratione autē positionis est ordo.

Habitudo

atur. Sic p̄sequit̄ d̄ noie h̄it^o et
 p̄mo distinguit̄ ip̄m nomē h̄it^o. Se-
 cūda^o qd̄ dā noia q̄ habēt p̄pinquā p̄sideratio-
 nē ad hoc nomē ibi. Passio d̄. Dicit ergo
 p̄mo duos mōs qd̄ hoc nomē dicit̄ quorum
 primus est aliquid meuz inter h̄ntēz 2 hitum
 Habere enim h̄ non sit actio: significat tamē
 per mōz actionis. Et iō inter habētēz 2 ha-
 bituz itelligit̄ hitus eē meuz et quasi actio q̄
 dam: sicut calefactio itelligit̄ eē meia iter ca-
 lefactum 2 calefaciēs siue illō meim accipia-
 tur ut actus sicut q̄n calefactio accipit̄ actiue
 siue ut motus sicut q̄n calefactio accipit̄ pas-
 siue. Q̄n enim hoc facit 2 illō sit est meia fa-
 ctio. In greco habēt̄ protesis qd̄ factionem
 significat. Et si qd̄ ulterio^o procedat̄ ab agen-
 te in paciens est meim. s. factio actiua que ē
 actus actum facientis. Si uero procedatur
 a facto in facientē sic est meim factio passi-
 ua que ē motus facti. Ita etiā iter boiez ha-
 bentem uestē. 2 uestē hitam est meius habit^o
 ga si p̄sideret̄ p̄ceden^o. ab homine ad uestem
 erit ut actio. put significat̄ in hoc qd̄ dicitur
 h̄re. Si uero eo^o erit ut passio motus prout
 significat̄ in hoc qd̄ dicit̄ haberi. Quāuis at̄
 habitus itelligat̄ esse meuz iter hominez et
 uestem in q̄tum h̄t eam: tamē manifestum ē
 q̄ n̄ p̄uenit inter ip̄m hitum 2 habētē esse
 aliō medium q̄i adhuc sit ali^o habit^o mediuz

inter hñtam z ipm medium hitum. Sic eniz procederetur in infinituz. Si dicatur qz pue nit hñc hitum hiti. i. rei hñc. homo enim hz rem hitam. Habitū. i. vestū. Sz illuz hitum rei hñc non habet homo alio medio hito si cut homo faciens facit factum factioe media sz ipam mediā factioem nō facit aliq̄ alia factioe media. Et p hoc etiā relationes quib⁹ subm̄ referunt ad aliud non referunt ad subiectū aliqua alia refone media nec ēt ad op/positum sicut paternitas neqz ad patres neqz ad filiu referunt aliqua alia relatione media. Et si aliqua relationes medie dicantur sūt rōis nñ et non rei. Vitus enim sic acceptus ē unū pdicatu. Secūdo mō dñ hitus dispositio se cūduz quā aliqd disponit bñ vel male sic sanitate aliqd disponit bñ egritudine male. Vtro qz at. s. egritudine z sanitate aliqd disponit bene z male duplz. s. aut secūdu se aut p respe/ctū ad aliqd sicut sanū ē qd ē bñ dispositum secūdu se. robustū at qd est bene dispositum ad aliqd agenduz. Et iō sanitas ē hitus qdā ga est talis dispositio qualis dicta est. Et non solum hitus dicitur dispositio totius. sz etiā dispositio partis que est pars dispositionis toti⁹ sicuti bone dispositōis pñū alis sūt ptes bone hitudinis in toto ali: z virtutes ēt pñū anime sunt quidam hitus sicut temperātia cōcupiscibilis et fortitudo irascibilis et prudentia rationalis.

passio dicitur

Hic psequit de illis qz psequunt ad hitum et pmo dñ his qz se habēt ad ipm p mōz oppōnis. 2º dñ eo qd se hz ad p/loz p mōz effectus. s. de hñc qd ab hitu deno/minat ibi. Hñc multiplz dicit. Hitū at oppōnit aliqd. s. passio sic ipfectū pfecto. Priva⁹ at oppōitōe directa. Vñ primo determinat d passionē. 2º de puatione ibi. Privatio dicitur. Ponit ergo pmo quatuor mōs quibus passio dicitur. Vno mō dicitur qualitas secūdu quā fit alteratio sic albu z nigrū et huiusmōi. Et h ē tertia spēs qlitatis. Probatū eiz est in .vii. phy. qz i sola tertia spēs qualitatis pōt eē alteratio. Secūdos mod⁹ ē secūdu qz huiusmōi actiones qualitatis z alterationes que fiunt secūdu eas dicuntur passionēs. Et sic passio est unū predicamentum ut calefieri et infrigi dari z huiusmōi. 3º mō dicuntur passionēs n̄ quelibet alterationes secūdu qz se no cūe et ad malū iminate et qz sūt lamentabiles sine tristes. Nō eiz dicitur aliquid pati secūdu hunc mōz qd sanāsz qd infirmatur vel etiam cuiusqz aliqd nocementum accidit. Et hoc rationabiliter. Paciens enim p actionē

agentis sibi strari nālit trahit a sua dispositioe in dispositionem similem agentis. Et iō magis proprie dicitur pati cum subtrahitur aliqd d eo qz sibi pgruebat z dum agit in ipso straria dispositio qz qñ sit econtrario. Tūc enim magis dicitur perici qñ sit econtrario. Et ga illa qz sūt mōica qñ nulla reputant iō qñtō mō dicuntur passioēs n̄ qconqz nocue alterationes sz qz hñt magnitudinē nocemēti sicut magnitudines calamitatis et magne tristitie. Quia etiā excedens leticia fit nociva cū quādoqz pp excessum leticie aliqui mortui sunt et infirmati z similit superhabundātia pspiritatis innocuentuz uertit his qui ea bene uti nesciunt. iō alia litera habet magnitudines lamentationū et exultationū passionēs dicuntur. Cui concordat alia. r. que dicit magnitudines dolorum z prosperorum. Secūdu aut qz ga h tria. s. dispositio hitus z passio non significat gen⁹ pdicamentū nisi secūdu unū mōz significatōis ut ex phibitis p iō non posunt ea cum aliis partibus entis. s. quantitate qualitate et ad aliqd. In illis enim vel omnes vel plures mōi ad generā pdicamenti significata p ista noia p̄tinebant.

privatio

dicitur. Hic distinguit modos quibus dicitur privatio. Et privatio icludit in sua ratione negationem et aptitudinem subiecti. iō primo distinguit modos puationis ex parte aptitudinis. Secūdo ex pte negatōis ibi. Et quotiens at ab eo. Et circa primum ponit quatuor mōs. Primus modus ē secūdu qz aptitudo cōsideratur ex parte rei private non ex pte subiecti. Dicit enim h. mō puatione qñ ab aliquo n̄ habet id qd natū ē hñ licet hoc quo ipso caret non sit natum hñc sic planta dicitur privari oculis: ga oculi nati sunt haberi licet non a plāta. In his vero que a nullo nata sūt haberi non pōt dici aliquid privari sicut oculi visu penetrante per corpora opaca. Secūdos modus attenditur secūdu aptitudinem subiecti. Hoc enim mō debet privari h. solum qd natū est illum hñc aut secūdu se aut secūdu genus suum. Secūdu se sicut homo cecus dicitur privari usqz que natus ē hñc secūdu se. Talpa at dicitur privari visu non ga ipa secūdu se sit nata habere visum. sz ga genus eius. s. at natum ē habere visum. Multa enim sunt a quibus aliqd nō impedit ratione generis. sz ratione dñe sicut homo non impedit quin habeat alias ratione generis. Tercius modus attenditur ex parte circūstantiarum. Vñ h. mō dicitur aliqd privari aliquo si non hz ipm hitum cū natum

fit hñe sic cecitas que est quedam pñatio ⁊ ta
 met aial non dicitur cecum secundum omne
 etate. s; solum si non habet visum illa etate
 i qua natum est hñe. Vñ canis non dicitur ce
 cus ante nouum diem. Et sicut est de hac cir
 cunstancia qñ ita est ⁊ de alijs circumstantiis
 .s. in quo ut in loco sicut nor dicitur priuatio
 lucis in loco ubi nata ē ē lux n̄ i caernis ad
 quas lumen solis peruenire nō potest. Et se
 cundum quid sicut homo non dicitur eden
 talis si non habet dentes in manu. s; si non
 h; secundum illam pñem secundū quā nat⁹ ē
 hñe ⁊ ad qd sic homo n̄ dicitur puus uel defici
 entis stature si n̄ ē magn⁹ respectu motus l' re
 spectu cuiuscūq; alteri⁹ rei ad cui⁹ pparatio
 nē n̄ ē nat⁹ hñe magnitudinē. Et sic hñ non
 dicitur tardus ēē metu si n̄ currat ita uelocit sicut
 lepus uel uentus uel ignorans si non intell
 git sic deus. Quartus modus ē secundū qd
 ablatio culuslibet rei p uolentiam: dicitur pua.
 Violentum enī ē ptra ipetum nālez ut hitam
 ē. s. ⁊ ita ablatio p uolentia ē respectu ei⁹ qd
 qñ natus ē hñe. Deū cum diē. Et quoties
 ablo distinguit mōs pñationis ex pte negatōis
 Breui enī utuntur hac ppōne. a. i. pponitibus
 ad designādas negatōes ⁊ pñationes sic nos
 utimur hac pposicione. i. Dicit ergo qd quoti
 ens dicunt negatōes designate ab hac ppōne
 a. posita i prim⁹ dictionis p pposicione tonēs
 dicunt etiā puarōes. Dicit enim icquale uno
 mō qd n̄ hēt equalitatē si aptū natum ē hñe ⁊
 inuisibile qd non h; colorē ⁊ sine pede qd n̄
 h; pedes. Secūdo mō dicunt hui⁹ negati
 ones n̄ p h⁹ qd ē oio nō hñe. s; p h⁹ qd ē prauē
 uel turpe turpis hñe: sicut dicit n̄ hñe colorem
 ga h; malum colorē uel turpē ⁊ n̄ hñe pedes
 quia h; puos uel turpes. 3. mō significat
 aliqd pñatiue uel negatiue ex h⁹ qd est parum
 hñe sicut dicit in greco. Apiron. i. n̄ ignitum
 ubi ē modicum de igne. Et hic mod⁹ quodā
 mō pñinet sub secūdo: ga puus hñe ē quodā
 mō pue uel turpiter hñe Quarto mō dicit
 aliqd pñatiue uel negatiue ex eo n̄ ē facile uel
 non bñ sicut aliqd dicitur isecabile n̄ solū: ga n̄
 secatur. s; quia non ē facile aut n̄ bñ. Qui
 to mō dicit aliqd negatiue uel pñatiue ex eo
 qd ē oio non hñe. Vñ monocul⁹ n̄ dicitur cec⁹
 s; ille qui in ambobus oculis caret uisu. Et
 hoc inducit quodā corollarij. s. qd iter bo
 nū ⁊ malū ⁊ iustū et iniustū ē aliqd medium.
 Nō enī ex quocūq; defectu bonitatis effici
 aliq; malus sic sloyd dicebāt ponētes omnia
 peca esse paria. s; qñ multuz a uirtute recedit
 ⁊ icōtrariū hitum iducit. Vñ i secūdo ethy.
 dicitur ex eo qd homo recedit parum a medio
 uirtutis non uituperatur.

Abere multi

plicit dī. Dic pot qñor mō: ei⁹
 qd ē hñe quoz pñus ē hñe aliqd
 ē ducē illd secūdu suā naturā i reb⁹ nālibus
 aut secundū suū ipetum i reb⁹ uolūtarijs. Et
 h⁹ mō febris dicitur hñe hominē qa homo tra
 ducit a nāli dispositōe i dispōnez febrilē. Et
 hoc mō hñt tyrāpni ciuita es: quia secunduz
 uoluntatē ⁊ ipetum tyrāpnoū res ciuitatum
 aguntur. Et h⁹ etiā mō i diti dicunt habere
 uestimētum: qa uestimentuz coaptatur iduto
 ⁊ accipit figuraz eius. Et ad hunc mōz red
 cit ē habere possessionē: quia homo re pos
 sessa utitur secundum suā uolūtātē. Secū
 dus modus est. put illud in quo existit aliqd
 ut in pprio susceptibiliter dicitur habere illud
 sicut es h; spēm statue ⁊ corpus h; infirmita
 tem. Et sub hoc mō pprehenditur hñe sciaz
 qñtatē ⁊ qdōcūq; accidēs uel quācūq; formā
 Terci⁹ modus ē secundum qd pñens di
 citur habere pñentū. ⁊ pñentū haberi a pñente
 sicut dicimus qd lagena habet humidū. i. hu
 morem aliquem ut aquam uel uinum ⁊ qd ci
 uitas habet homines et nauis nautas. Et se
 cundum hunc modum etiam dicitur qd totum
 habet ptes. Totuz enī pñinet pñem sicut ⁊ lo
 cus locatum. In hoc enim differt locus a lo
 to: quia locus est diuisus a locato non autem
 totum a partibus. Vñ locatum est sicut pars
 diuisa ut habet in quarto phyco. Quart⁹
 modus ē secunduz qd aliqd dicitur hñe alterz
 ex eo qd pñibet ipm operari uel moueri se
 cundū suū ipetum sicut colūpne dicunt habere
 corpora ponderosa iposita sup eas qa pro
 hibēt ea descendē deorsuz secūdu inclinatioz
 Et h⁹ ē mō poete dixerūt qd Athlas h; celū
 s; ingūt enim poete qd Athlas est quidam
 gigas qui substat celū ne cadat sup terras.
 Qd etiā quidā naturales dñt qui ponebāt qd
 celum qñq; corrumperet resolutum cadet su
 per terram. Qd p; pñipue ex opinione Em
 pedo. qui posuit mun tū infiniētes corrumpti
 ⁊ infiniētes gñari. Vñt aut poetica fictio ex
 ueritate originem. Athlas enim quidem ma
 gnus astrologus subtilit motus celestium cor
 porum pserutatus est ex quo fictio processit
 qd ipse celum substineret. Differt autem hic
 modus a primo. Nam i prima hñs habituz
 cōgebat uel sequi secundum suū ipetum ⁊ sic
 erat causa motus uolenti. Hic autem habet
 pñibet habitum moueri motu naturali. Vñ
 est cā quietis uolēte. Ad hunc autem mōm
 reducitur terci⁹ modus quo pñēs dicitur hñe
 pñenta ea rōe: quia pñēta suo pprio ipetu sin
 gula separent abinuicē nisi pñēs pñiberet

sicut p3 in lagena trahente aqua q̄ prohibet
 ptes aque ab invicem separari. Dicitur in fine
 q̄ eē in aliq̄. similiter dicitur sic 2 habere 7 mōi
 essendi in alio. psequunt ad mōs hñdi. Ce-
 to at mōi essendi i quarto p̄p. positi quoz
 duo sūt secūdu qd̄ totū integrale eē i p̄ibus 2
 e2. duo vō secūdu q̄ totum v̄le est i p̄ibus
 2 e2. 2 alius modus e secūdu q̄ locatum e
 i loco sequunt ad tertium mōm hñdi secūdu
 qd̄ totū hēt ptes 2 locus locatum. Modus
 at secūdu quod aliqd̄ dicit eē in aliquo ut
 i efficiente vel movēte sic q̄ sunt regni i rege
 psequit p̄mō mōs habēdi hic positi. Modus
 at eēndi i secūdu q̄ forma e i mā reducū ad
 secūdu mōs hñdi hic positi. Modus autem
 quo aliquid est in fine reducū ad mōs haben-
 di. Quartum hic positum ut etiam ad p̄mū
 ga secundum illum mōm movētur 2 gescunt
 ea que sunt ad finem.

X aliquo eē

dicit. Incipit p̄sequi de his q̄ p̄ti-
 nēt ad rationē totius 2 p̄tis. Et p̄
 mod̄ his q̄ p̄tinēt ad partem. Secūdu de his
 que p̄tinēt ad totum ibi. Totum dicit. Et
 ga er partibus p̄stituit totum. iō circa primū
 duo facit. Primo ostendit quot mōis dicitur ali-
 quid eē ex aliquo. Secūdo quot mōis dicitur
 pars ibi. Pars dicitur uno quidem mō. Cir-
 ca p̄mū tria facit. Primo ponit mōs quib⁹
 aliquid ex aliquo fieri dicitur proprie et primo
 Secūdo mō quo fit aliquid ex aliquo s3 nō
 primo ibi. Alia vero si secundum partes. 3. mō
 quibus fit aliqd̄ ex aliq̄. n̄ pprie ibi. Alia
 vero. Circa p̄mū ponit quatuor mōs quo-
 rum primus est secundum qd̄ aliquid dicitur
 eē ex aliquo ut ex mā. Qd̄ quid p̄venit dupl⁹
 vno mō secūdu q̄ accipit mā p̄mū generis
 s. omnis sic aqua est mā oīum liquabilū 2
 omnia dicunt eē ex aqua. Alio mō secūdu
 sp̄m ultimā. i. specialissimam sicut h sp̄s
 que est statua dicitur fieri ex ere. Secūdo
 mō dicit aliquid fieri ex alio ut ex primo p̄n-
 cipio movēte sic pugna ex p̄vicio quod est
 p̄ncipium movens animi concitiatū ad pu-
 gnandum. Et sic etiam dicitur qd̄ domus ex
 hedi scante et sanitas ex medicina. 3. mō
 dicitur fieri ex aliquo sicut simplex et compo-
 sito ex mā 2 forma. Et sic est in mā resolutio-
 nis sicut dicimus qd̄ partes sūt ex toto: 2 ver-
 sus ex iliade. i. ex toto tractam. Homeri d̄
 Troja. Resolvitur enim ilias in versus sicut
 totum in partes. Et similiter dicitur lapides
 sicut ex domo. Ratio autem huius est: quia
 forma e finis in generatione. Perf̄m enim
 dicit qd̄ hēt finem ut. s. hitum est. Vñ patet

q̄ p̄fectū est q̄ hēt formam. Vñ igitur ex to-
 to p̄fecto fit resolutio p̄tinē est motus q̄ a
 forma ad materiā sic e2. q̄ ptes p̄ponunt
 est motus a mā in formam. Et iō h̄ p̄positio
 ex que p̄ncipium designat utrobiz cōp̄nit
 quia 2 in mā p̄positionis ga determinat p̄n-
 cipū māle 2 i mā resolutiois ga significat p̄n-
 cipū formale. Quarto mō d̄ aliqd̄ fieri
 ex aliquo sic sp̄s ex p̄e sp̄i. Pars at sp̄i p̄
 accipit dupl⁹ aut secūdu rōez aut secūdu rem.
 Secūdu rōez sic bipes e ps hois: quia e ps
 diffinitionis ei⁹ q̄uis secūdu rē n̄ s̄ ps: q̄n
 al⁹ nō p̄dicat rō toto. Toti eiz homini p̄pe-
 tit hēre duos pedes. Secūdu rē vō sic silva
 e ex elo. i. ex littera sic ex pte sp̄s. Vñ autē
 quart⁹ modus differt a p̄mo. Nā ibi dicebat
 aliqd̄ eē ex parte mē sic statua ex ere. Nam b
 subā que est statua est composita ex sensibili
 materia tanq̄ ex pte substantie. S3 hic sp̄s cō-
 ponitur ex parte sp̄i. Sunt enim p̄mū q̄dā
 ptes sp̄i 2 quedā partes mē. Partes quidem
 sp̄i dicuntur a quibus dependet p̄fectio
 sp̄i 2 sine quibus esse non pōt species. Vñ
 2 tales partes i diffinitione toti⁹ ponunt sic
 anima et corpus in diffinitione alio 2 angu-
 lus in diffinitione trianguli 2 littera in diffi-
 nitione sille. Partes vero mē dicunt ex quibus
 sp̄s non dependet s3 quodā mō accidit sp̄i
 sic accidit statue q̄ fiat ex ere vel ex quacūq̄
 materia. Accidit etiam circulo q̄ dividatur
 in. d. semicirculos 2 angulo recto q̄ angul⁹
 acutus sit eius pars. Vñ huiusmōi partes n̄
 ponuntur in diffinitione totius sp̄i. s3 potius
 e2. ut in. vii. huius erit manifestum. Sic
 ergo p3 q̄ sic quedam dicuntur ex aliquo fie-
 ri primo et proprie. Aliqua vero dicuntur ex
 aliquo fieri non primo secundum partes. Et
 hoc secundum quēcūq̄ predictorum mōz
 sicut p̄ter dicitur fieri ex patre sic p̄ncipio
 movendo 2 matre sicut materia: quia quedā
 pars patris movet. s. sperma 2 quedam pars
 matris est materia. s. meliua. Et plāte frunt
 ex terra non tamen quidem ex toto. s3 ex ali-
 qua eius parte. Alio mō dicitur fieri aliquid
 ex aliquo non pprie. s. ex h̄ ip̄o q̄ ip̄ortat so-
 lum ordinē 2 sic aliqd̄ fieri dicitur ex aliquo
 post qd̄ fit sic nox fit ex die. i. post diē et iber
 ex serenitate. i. post serenitatē. Hoc autē dicit
 dupl⁹. Vñ q̄. n. iter ea quoz unū dicit fieri
 ex altero attendit ordo secūdu motū 2 nō
 solū secūdu tēpus ga ul' s̄ duo extrema eius-
 dem motus ut cum dicit qd̄ albus fit ex nigro
 vel p̄sequit aliqua extrema motus sic nox et
 dies p̄sequunt diversaz lucē solis. Et similiter
 yemps et estas. Vñ i quibusdā dicit h̄ fieri
 post h̄: ga h̄nt i m̄surationē ad invicem ut in

predicta patet. Quibus vero attendit ordo secundus
tempus tamen sicut dicitur quod ex equivocto fit nau-
gatio. id est post equivoctus. Nec enim duo extrema
sunt duo extrema unius motus sed ad diuer-
sos motus pertinet. Et similiter dicitur ex Dyo-
nisiis fiant. Tergelia quia fiunt post Dyo-
nisiis. Nec autem sunt quedam festa que apud ge-
tiles celebrantur quorum unum erit prius et
aliud posterius.

Ars dicitur

Hic ponit quatuor modos quibus aliquid dicitur
esse pars. Primo modo pars dicitur in qua dicitur
aliquid secundum quantitatem. Et hoc dupliciter. Uno
eius modo quantitatis fuerit quantitas minor in qua quanti-
tas maior dividitur dicitur eius pars. Sempiternus eius id
quod auferat a quantitate dicitur pars eius: sicut totus
aliquo modo sunt partes trium. Alio modo dicitur
pars quantitas minor quam mensurat maior. Et sic
duo non sunt partes trium sed sic duo sunt partes qua-
tuor: quia bis duo sunt quatuor. Secundo
modo dicitur pars in qua dividitur aliquid sine quan-
titate. Et per hunc modum spiritus dicuntur esse partes
generis. Dividitur enim in spiritus non sicut quantitas in
partes quantitatis. Nam tota quantitas non est in una
sua pars prima. Venus autem est in qualis spiritus. Tertio
modo dicitur pars in quas dividitur aut ex quibus
ponitur aliquid totum sine sit spiritus sine aliquid habens
spiritum. id est individuum. Sunt enim sic dicitur est quedam
partes spiritus. et quedam partes materiae que sunt partes
individui. Es enim est pars spiritus enee. aut cubi
enee sicut materia in qua spiritus est recepta. Nam
es non est pars spiritus sed pars habentis spiritum. Est autem
cubus corpus partitur sex superficiebus qua-
dratis. Angulus autem est pars trianguli sic pars
spiritus sicut dicitur. Quarto modo dicitur
partes que ponuntur in definitione cuius-
libet rei que sunt partes rationis sicut animal et
bipes sunt partes hominis. Ex quo patet quod
genus quarto modo est pars spiritus aliter vero. scilicet
quando modo spiritus est pars generis. In secundo enim
modo sumebatur pars per parte subiectiva totius
spiritus. In aliis autem tribus pro parte inte-
grali. Sed in primo pro parte quantitatis. In aliis
autem duobus pro parte substantie. Ita tamen quod pars
secundum tertium modo est pars rei sine sit pars
spiritus sine pars individui. Quarto autem modo
est pars rationis.

Quomodo autem

dicitur. Hic persequitur de his que pertinent
ad totum. Et primo de toto in omni-
ni. Secundo de toto quod est de genere ibi ge-
nus dicitur. Circa primum duo facit. primo pro-
sequitur de ipso nomine totius. Secundo de eius
opposito. scilicet de colobon ibi. Colobon autem dicitur

tur. Circa primum tria facit. primo ponit ratio-
nem communem toti quod consistit in duobus. primo in hoc
quod perfectio totius integratur ex partibus et
significat hoc cum dicitur quod totum dicitur cui
nulla suarum partium deest. Ex quibus dicitur
totum namque. id est ex quibus. scilicet partibus totum secun-
dam suam naturam consistit secundum illud quod partes
uniuntur in toto et sic dicitur quod totum continens
est contenta. scilicet partes ita quod illa contenta sunt ali-
quid unum in toto. Secundo ibi. Tertio autem
dupliciter ponit duos modos totius dicens quod totum
dicitur dupliciter. aut ita quod unumquodque contentorum
a toto continente sit ipsum unum. scilicet ipsius unum
continens quod est in toto uniuersali de qualibet
suarum partium predicato aut ex partibus constitu-
tur unum non ita quod quelibet partium sit unum
illud. Et hoc est ratio integralis quod de nulla sua
rum partium integralium predicatur. Tertio ibi. Uniuersale
quod omnium exponit predictos modos totius
et primo primum dicens quod uniuersale et quod
totaliter. id est quod communiter predicatur dicitur quasi
sit aliquid unum totum et hoc quod predicatur de uno
quolibet sicut vult quasi multa continens ut par-
tes in eo quod predicatur de unoquoque. Et omnia il-
la sunt unum in toto vult ita quod unumquodque illo-
rum est illud unum totum sicut animal pertinet homi-
nem et equum et domum quia omnia sunt animalia
et quia animal predicatur de unoquoque. Deinde autem hoc dicit
aliquid corpus celeste ut solem vel lunam que
antiqui animata corpora esse dicebant et deos
putabant et animalia quedam aerea que pla-
tonici dicebant esse demones. et pro diis co-
lebantur a gentibus. Secundo ibi. Continuum
vero. Exponit modos secundum totum qui per-
tinet ad totum integrale. Et circa hoc duo fa-
cit. Primo ponit rationem communem huius to-
tius et precipue in toto quod dividitur in partes quanti-
tatiuas dicens quod aliquid dicitur primum et fi-
nitum et perfectum et totum. Nam infinitum
non habet rationem totius. sed partium ut dicitur in
physica. quoniam. scilicet unum aliquid sit ex pluribus que in
sunt toti. Et hoc dicit ad remouendum modum
quo aliquid sit ex aliis: sicut e contrario. Par-
tes autem ex quibus constituit totum dupliciter
possunt esse in toto. Uno modo in potentia. alio modo
in actu. Partes quod sunt in potentia in toto primo
actu vero in toto non primo: sicut lapides actu
sunt in acervo. magis autem est unum et per primum ma-
gis totum primum quam non continuum. Et ideo
dicitur quod omnes partes inesse toti maxime quidem
in potentia sicut in toto continuo et si non in po-
tentia sed energia. id est in actu. Dicitur enim ener-
gia interior actio. Licet autem magis sit totum
quam partes sunt in eo in potentia quam quoniam sunt
actu. tamen si recipiamus ad partes magis sunt
partes quoniam sunt actu quam quando sunt in potentia.

Vñ alia littera hēt. maxime quidē pfectiōe
 et actu. Sin at et potestate. Et subiungit et
 qd prius dictū est. et maxime potestate. Sin
 autē et energia. Vñ videtur qd translator du
 as inuenit litteras et utraq; transloluit et erro
 re factum est sic ut coniungantur ambe q̄i una
 littera. Et h̄ p̄ p̄ et alia transf. que non habet
 nisi alterz tantum. Sic enim dicit. Cōtinuūz
 A. et finitūz est cum unū aliqd sit ex plurib⁹
 inherētib⁹ maxime qd potētia. Si at n̄ actu
 sit. Secūdo ibi. *Boz* No eoridē. Quidit
 duas diuersitates i isto. 2. mō toci⁹ quaz pri
 ma ē qd p̄tinuūz quedā se p̄tinua p artē que
 dā p̄numez. Et illa q̄ sunt p̄tinua p nām ma
 gis sūt talia. i. tota q̄ sunt p artē. Sicut de
 uno dictum est. s. l. q̄ illa que sunt cōtinua p
 nām magis sunt unum ac si tota totalitas sit
 aliqua unio. Et quo patet quia qd est magis
 unū est magis totum. Secūda diuersitatē
 ponit ibi. *Ampli⁹* q̄to. Cum enim ita sit qd
 i quantitate sit ordo partū ga ē ibi p̄ncipiū
 mediū et ultimū in qd ratio pōnis p̄sistit. oz qd
 oia tota ista p̄tinua habeāt positionē in suis
 partib⁹. s. ad positionē partū totūz p̄tinuū tri
 pliciter se inuenit h̄re. Quedā eiz tota sūt i quib⁹
 diuersa pō p̄tinūz n̄ fac diuersitatē: sic p̄z i aqua
 Qualitercūq; eiz trāspōnantur p̄tes aque nihil
 differt. Et sicut ē de aliis hūidit̄ sic de oleo ni
 no et hūisimōi. In his at significat totū p
 h̄. qd dicitur omne. n̄ at ip̄o noie totū. Dicit
 mus eiz ois aqua uel oē uinum uel ois nume
 rus n̄ at totus nisi secundū methaphorā. Et
 hoc forte ē secundū p̄prietatē greci p̄dioma
 tis. Nā apud nos d̄i improprie. Quedā No sūt
 i qbus pō differētā fac sicut i hoie et i quoli
 bet ali et i domo et hūisimōi. Non eiz est do
 mus q̄litercūq; p̄tes ordinēt. s. secundū de
 terminatūz ordinē partū. Et similit̄ nec hō
 nec al. Et i his dicimus totum et non omne
 Dicimus eniz de uno solo al̄i loquētes totūz
 al̄i omne al̄. Quedā uero sūt i quib⁹ p̄tigit
 ambo ga pō quodāmo fac differentiā in eis.
 et quodāmo n̄ fac differentiam i eis. In his
 at dicim⁹ utriq;. s. et omne et totūz. Et ista
 sūt in qbus facta trāspōneptiū manet eadez
 mā. s. n̄ eadē forma siue fiala. ut p̄z i cera cu
 ius qualitercūq; trāspōnātur p̄tes nihilomi
 nus ē cera s. non eiusdē fiale. Et similit̄ est
 de uestimento et de oibus q̄ sunt similit̄ par
 tiū retinentium diuersā fialā. Quidā eiz et si
 sūt similit̄ p̄tinūz n̄ tū fialā possūt h̄re. p̄p̄riā
 ga non terminātur terminis p̄p̄riis s. alienis
 Et iō trāspō in eis nihil uariat qd sit ex par
 te eoz. Rō at huius diuersitatis est quia om
 ne distributiū est. Et iō requirit multitudinē
 i actu uel i potētia p̄p̄riā. Et ga ea q̄ se simi

liū p̄tinū diuidunt i p̄tes p̄similes toti sit ibi
 multitudo toti. Nā si quelibet ps aque est
 aqua i unaq; aqua sūt multe aq; s. i potētia
 sic i uno numero se multe unitates i actu. To
 tū No significat collectionē p̄tinūz i aliq; uno.
 Et iō i illis p̄p̄rie d̄i totū i qbus et oib⁹ p̄ti
 bus acceptis simul sit unū p̄fectūz et p̄fectio
 nulli p̄tinūz p̄p̄riē sic domus et al. Vñ omne
 al̄ non d̄i de uno al̄i s. de pluribus. Et iō in
 fine dicit qd i illis totis i qbus d̄i omne ut de
 uno referētē ad totū p̄t̄ dici oia i p̄fari ut i
 diuersis referendo ad p̄tes sic d̄i ois hic nu
 mer⁹ et oēs he unitates omnis h̄ aqua demō
 strato toto et oēs he aque demōstratis partib⁹.

Globon ue

ro d̄i. Sic determinat de eo qd ē
 oppōm toti quod ē colobon. p̄q;
 alia. t. hz diminutū mēbro s. n̄ usq; quaz cō
 ueniētē. Nā colobon n̄ d̄i solū i alib⁹ i qb⁹
 solis sūt mēbra. Videt at eē colobon quod
 nos dicim⁹ trūcātū. Vñ Boeti⁹ trānsulit mā
 cū. i. defēuā. Hoc ergo itētio p̄p̄ ostendē qd
 regrat ad hoc qd aliqd dicat colobon. Et p̄ri
 mo qd regrat ex p̄te totū. 2. qd regrat ex p̄te
 p̄tes deficientis ibi. Ad hec at n̄z q̄z. Ad hoc
 at qd aliquod totū dici possit colobon. vñ. re
 grūti. Primū ē ut illud totū sit q̄tū h̄ns par
 tes i q̄s diuidat secūda q̄ntatē. Nō. n. totūz
 v̄te p̄t̄ dici colobon si secūda sp̄s ei⁹ aufer
 rat. Secūda ē qd n̄ quodlibet q̄tū p̄t̄ d̄i i
 colobō. s. oz qd sit p̄ticulare. i. distinctōe h̄ns
 et totū. i. ex diuersis partib⁹ itegratū. Vñ uliē
 partes i q̄s aliquod totū resoluit s. h̄ant q̄
 titatē nō p̄nt dici colobe sicut caro ul̄ neru⁹
 Tercū est qd duo nō sunt coloba ul̄ aliqd
 h̄ns duas p̄tes si altera eaz auferat. Et h̄.
 iō ga nūq; coloba. i. quod auferat a colobō
 est equale resid⁹. s. sēper oz residūz esse ma
 ius. Quartū ē qd nūerus null⁹ potest esse
 colob⁹ quocūq; partes h̄eat ga subā colobi
 manet p̄te subtracta sic sic alix trūcēt ad h̄re
 manet calix s. nūer⁹ nō māer idē ablata q̄tū
 qd p̄te Quelibz eni unitas addita ul̄ subtrā
 uariat nūi sp̄z. Quintū ē. ga oz qd h̄eat par
 tes dissimiles. Ea eni q̄ sūt similit̄ p̄tinūz non
 p̄nt dici coloba ga rō toci⁹ saluati qualibet
 p̄te. Vnde si auferat aliqua p̄tinū altera ps
 n̄ dici coloba nec tū oia q̄ se dimissibiliū p̄t̄
 uz p̄nt dici coloba. Nūer⁹. n. nō p̄t̄ dici colo
 b⁹ ut d̄z ē q̄uis quodāmo h̄eat dist̄tes par
 tes sic duo denari⁹ h̄et pro partib⁹ dualitatē et
 trinitatē. Aliquo tū mō ois nūer⁹ h̄et partes
 siles put ois nūerus ex unitatibus d̄stituitur
 Sextū ē qd nullū eoz p̄t̄ dici colobū i qb⁹
 p̄positio non facit differentiam sicut aqua aut

ignis. **S**z eni coloba talia eē q̄ in sue rōne subē hēant determinatā pōnem sicut homo nel dom⁹. **S**eptimū ē q̄ oz eē cōtinua coloba. **A**rmonia eni musical nō p̄ dici coloba uoce nel corda subtracta s̄ sit dissimiliū p̄tū ga p̄stituit et uocibus grauib⁹ et acutis et l̄ p̄tes eius hēant dierminatāz p̄sitionē. **N**ō eni q̄ l̄tercūq̄z uoces graues et acute ordiate talē p̄stituit armoniā. **D**eīn cū dicit. **N**ec q̄ sit cuius. **O**ndit q̄ sunt p̄ditiones ex p̄te p̄tis dimidiare. **E**t ponit tres d̄ns q̄ sic nō quelz tota p̄nt dici coloba ita nec cuiusq̄ p̄ticule ablate p̄ aliquid dici colobū. **S**z n. p. q̄ pars ablata nō sit ps subē p̄ncipalis q̄. s. rei s̄bām p̄stituit et sic q̄ sabā esse nō possit ga ut. s. dic si est colobū oz manere ablata p̄te. **V**nde hō nō p̄ dici colob⁹ capite absciso. **S**ecūdo ut ps subtracta nō sit ubiq̄ s̄ sit i extremitate. **V**nde si perforatur calix circa mediū aliq̄ parte eius ablata non potest dici colob⁹. **S**z si accipiatur auriscalicis. i. particula que est ad similitudinē auris aut quecunq̄ alia extremitas. **E**t similiter homo nō dicitur colob⁹ si amittat aliquid de carne nel in tibia vel in brachio uel circa mediū corporis aut si amittens splenem uel aliquam eius partem sed si amittat aliquam eius extremitatem. ut manum aut pedem. **T**ercio non omni p̄ticula i extremitate erūt ablata aliqd̄ dicitur colobū s̄ si sit talis pars q̄ nō regnatur iterū si tota auferat sicut manus aut pes. **C**apill aut totus incisus itez regnatur. **V**n̄ p̄ eorū subtractionē licet in extremitate sit nō dicitur colobus et propter h̄ calui non dicuntur colobi.

Porphyr⁹ positus. **T**ercio modo dicitur genus sicut superficies est genus figurarū superficialiū et solidū. i. corpus dicitur eē gen⁹ figurarū solidarū. i. corporearū. **S**en⁹ aut hoc nō ē qd̄ significat essētia sp̄ci sic al̄ ē genus hoīs. sed qd̄ ē p̄p̄riū subm̄ differentē sp̄ci accidētium: **S**up̄ficies eni est subm̄ oīum figuraz sup̄fici aliū et h̄ sititudine cū ḡne ga p̄p̄riū subm̄ p̄nt tur i diffinitōe accidētis sic gen⁹ in diffinitōe sp̄ci. **V**n̄ subiectū p̄p̄uz de accidēte p̄dicatur ad sititudinem ḡnis. **V**naq̄z n. figuraz hoc qd̄ ē. i. sup̄ficial̄ ē talis sup̄ficies. **D**ec̄ aut. i. si figura solida ē tal̄ solidū ac si figura sit d̄ria q̄l̄ ficās sup̄ficiē l̄ solidū. **S**up̄ficies. n. se h̄t ad figuras sup̄ficiales et solidū ad solidas sicut gen⁹ qd̄ subiectū s̄ius d̄ns. **N**ā d̄ria p̄dicat i eo qd̄ q̄le. **E**t p̄ h̄ sic cū dicit al̄ rōale significat tale al̄ ita cū d̄ sup̄ficies q̄drata significat talis sup̄ficies. **Q**uarto modo gen⁹ dicitur qd̄ p̄mo ponit i diffinitōe et p̄dicat in eo quod qd̄ et differentē sūt eius q̄l̄itates. **S**ic in diffinitōe hoīs p̄mo ponit al̄ et bipes si ueratiōis le ē qd̄dam s̄bālis q̄l̄ital̄ hominis. **S**z ḡ q̄ tot mōis dicit gen⁹ uno mō secūdu generationē cōtinuā in ea l̄ sp̄ qd̄ p̄tinet ad primūz mōz **A**lio mō secundum p̄mū mouens qd̄ p̄tinet ad secūdu. **A**lio mō sic materia qd̄ p̄tinet ad terciū et q̄rtū mōz. **H**oc eīz mō se h̄t gen⁹ ad differentē sic subm̄ ad q̄l̄itatē. **E**t iō p̄ q̄ genus p̄dicabile et gen⁹ s̄bām q̄i sub uno modo p̄p̄henditur et utriq̄z se h̄t p̄ modū materē. **L**icet eni genus p̄dicabile nō sit mā sū tur trā a mā sic differentia a forma. **D**icit eni aliqd̄ al̄ qd̄ h̄t nāz s̄s̄tinā. **R**ationale uō ex eo qd̄ h̄t rōnalē nāz que se h̄t ad s̄s̄tinā sicut forma ad materia.

3. acceptio

4. acceptio.

Genus dicitur

33. Diuersa uero

Hic determinat de quodā toto s. de ḡne. **E**t p̄ ondit quot mōis dicit gen⁹. et quot modis dicunt aliq̄ diuersa ḡne ibi. **D**iuersa uō ḡne dicit ḡ p̄ q̄ gen⁹ dicit q̄m̄or mōis. **P**rio ḡno cōtinua aliquorā h̄ntiū eādē sp̄m̄ sic d̄r d̄ erūt. ḡna hoīuz. i. d̄i durabit ḡno cōtinua hoīum. **I**ste ē p̄mus modus positus i Porfirio. s. mltitudo h̄ntiū relationē adinice. i. ad unū p̄ncipiū. **S**ecūdo modo dicit gen⁹ illud a quo p̄mo mouēte adest. i. a generāte procedūt aliq̄ sic dicuntur elines ḡne ga descēdūt a quodaz. **E**line noie et aliq̄ dicitur yonei ḡne ga descēdūt a quodā **Y**one sicut a p̄mo generāte. **M**agis aut̄ denominatur aliqui a patre qui ē generans q̄ a matre q̄ dat mām in ḡnone et tamen aliq̄ denominatur genere a matre sicut a quadam femina nomine. **N**ā dicuntur aliq̄e pleiades. **E**t iste est secundus modus generis in

ḡne. **H**ic ondit quot modis d̄nr aliq̄ diuersa genē. **E**t ponit duos mōs tr̄dentes ultis duob⁹ mōis ḡnis. **P**rimi n. duo mōi n̄ mltū p̄tinet ad p̄hycam p̄siderationē. **P**̄o igit mō dicitur aliq̄ diuersa. i. ga eoz primū s̄bām ē diuersū sic p̄mū s̄bām color ē sup̄ficies p̄mū at s̄bām sapor ē humor. **V**n̄ quātuz ad gen⁹ subm̄ sapor et color sūt diuersa genē. **S**z at qd̄ duo diuersa subiecta talia sit quoz unū nō resoluit i alterū. **S**olū eni quodā mō resoluit i sup̄ficies. **V**n̄ figure solidū et figure sup̄ficiales nō sūt diuersorū genēz. **E**t ita oz qd̄ ambo nō resolūtur i ali quod idē sic sp̄s et mā sūt diuersa ḡne si eadē d̄i suā essētia p̄siderēt q̄ nihil ē cōe utriq̄z. **E**t similiter corpora celestia et inferiora sūt diuersa ḡne i q̄tam nō h̄nt māz communem. **A**lio mō dicitur diuersa ḡne q̄ dicitur s̄

2. acc. p̄no

adū dicitur fialā calhegorice. i. p̄dicatōis
ēna. Alia nāq; ēna significat qd. ē alia quale
alia alus mōis sic dicitur est prius nisi trac
tant de ēte. Ille eiz calhegorice nec resoluū
tur in eam qā una nō p̄tinet sub alia nec sol
vantur unū aliqd qā nō ē unū aliqd genus
cōmune ad oia p̄dicamēta. Patet aut̄ ex dic
tis q; aliqua p̄tinentur sub vno p̄dicamēto
et sunt unū genere hoc mō secūdo q; tamē sūt
diuersa genere p̄mo nō sicut corpora celestia
et elaria et colores et sapes. Primus autē
modus diuersitatis secūdu genus p̄siderat
magis a nāli et etiā a p̄ho qā ē magis realis.
Secūdus aut̄ modus p̄siderat a logico qā
est ratiōis.

t. 34

falsū dicitur

uno. Dicitur diffinitio noia q; signifi
cant defectū ēris uel ens i p̄pletū
Et p̄mo hoc nomē falsū. Secūdo hoc nomē
accidens. Circa p̄mū tria faci. P̄rio ostēdit
quō dicit falsū i. eb. 2. quō i diffinitōibus
ibi. 2. uero f̄la. 3. quō sit falsū i hoibus ibi.
Homo aut̄ falsus. Dicit ergo p̄mo q; falsū
dicit uno modo i rebus per h. q; dicitio signi
ficat r. nō p̄grue p̄ponit. Qd qdem uēit
dupl. 2. uno modo p; hoc q; aliqd p̄ponitur
qd nō d. ber p̄poni sicut ē i falsis p̄igentib;
Alio modo p; hoc q; ē ip̄sibile p̄poni sicut
ē i falsis ip̄sibilib;. Si enī dicam; diamet̄
ēre p̄mēsurabile quadrati lateri ē falsū ip̄s
sibile qā ip̄sibile ē p̄mēsurabile p̄poni dia
met̄o. Si aut̄ dicat te sedere te stante ē falsū
p̄tingens qā predicatū est subō licet non est
ip̄sibile inesse. Vñ unum istoz. i. ip̄sibile
est falsū semper s; aliud. i. cōtingens non est
falsum semper. Sic igitur falsa dicuntur q;
oio sūt nō etiā. Nā oro tūc esse falsa dicitur
qñ nō ē id qd oratione significat. Secun;
modo dicit falsum in rebus ex eo q; aliq; qui
dem sunt entia i se sed tamen sunt apta nata
uideri aut qualia non sunt ante que non sunt
sicut sygphbia. i. umbrosa descriptio. Vmb̄
em̄ qñ q; uidētur r. s quaz sunt umbre. sic
umbra hominis uidetur homo. Et eadē rō
est de sūpnis que uidētur res uere tamē nō sūt
nisi rez sūines. Et sicut dicit̄ aut̄ falsū qd
hi similitudiz aur̄ ueri. Differt aut̄ hic mo
dus a p. qā i p. dicebat̄ aliqd falsū ex eo q; n̄
erat hic aut̄ dicitur aliqua falsa q; qdem in se
sūt aliqd s; nō sūt illa quoz faciūt fantasiaz
at. quoz h̄it apparētā. P; 3. q; res dicitur
falsū aut̄ qā nō sunt aut̄ qā ab eis est apparē
tia est q; nō ē. Deidē dicit. Nō uero f̄la
Vndit quō ē falsū i diffinitōib;. Et dicit
q; rō. i. diffinitio iqtum est falsa ē nō entium

Dicit autē iqtum est f̄la qā diffinitio dicitur
falsa dupl; aut̄ secūdu se et sic non est diffini
tio alicuius sed est p̄entus non entis aut̄ est
diffinitio uera in se s; falsa ē prout attribui
tur alteri q; proprio diffinito. Et sic dicitur
falsa iqtum nō ē eius. Vnde patet q; ois dif
finitio q; est uera diffinitio alicui; rei est falsa
diffinitio alterius ut diffinitio que ē uera de
circulo ē falsa de triangulo. Diffinitio autē
cuiuslibet rei significat qd qd ē quodāmodo
ē una rāti unū et quodāmodo sunt multe vni;
Aliquo enī modo ip̄m subm̄ p; se sumptum.
et ip̄m passū. i. cū passioe sūptum est idē si
cut lor. et lor. mulicus et aliquo modo non.
Et enī p; idē accens s; non per se. Patet autē
q; eoz diffinitioes diuersē. Alia enim ē dif
finitio lor. et lor. mulici et tamē abē sūt quo
dāmodo euidē. Sed illa diffinitio q; ē falsa
secūdu se nō pot̄ esse diffinitio alicui; rei.
Diffinitio aut̄ falsa secūdu se ul̄ simpl; dicitur
ex eo q; una ps diffinitōis nō pot̄ stare cū
altera sicut h̄ dicitur aial iaia ū. P; 3. at̄ ex
h̄ q; stulta fuit opinio. Antistheis. Volebat. n
q; qā uoces sunt signa rez q; sicut res nō h̄
aliā essentiam nisi propriam ita i p̄pōe ni
hil possit p̄dicari de aliquo nisi p̄pā et diffi
nitio ut simpl; ul̄ sēp de uno subō dicit̄ unū
p̄dicatū. Et ex hoc sequitur q; nō sit p̄dictō
qā si de hoie p̄dicat̄ al qd ē i. e. rōe nō pote
rit de ip̄o p̄dicari nō al̄ et ita nō possit forma
ri negia. p̄posito. Et ex hac pōne etiā sequit̄
q; nō p̄git̄ alicui mētiri qā p̄pria diffinitio
rei uere p̄dicat̄ de re. Vnde si de n̄llo possit
p̄dicari nisi. p̄pria diffinitio nulla. p̄posito
erit falsa. Et aut̄ ei; opinio falsa qā p̄ue
nit p̄dicari de unoquo; nō solus tuā diffini
tione s; et alterius. Qd qñ sit ul; et oio ē f̄la
p̄dicatio aliq; tñ mo pot̄ ēē h̄a p̄dicatio sicut
vni. dñr dupla iqtū h̄nt rōem eualitate qd
rō dupl; ē ut̄ie h̄at̄ h̄c duo ad unū. Qd̄o at̄
iqtū sūt dupl; s; quodāmodo duo qā d̄m̄dū i
duo eq̄lia. Nec q; dicitur f̄la mō predicto
Dēn cū dicit. Homo at̄ falsus. Ostendit
quō falsum dicatur de homine. Et circa hoc
duo facit. P̄mo ponit duos mōs quib; ho
mo dicitur falsus quozum primus ē q; homo
dicit̄ falsus qui est prompt; uel gaudēs in ra
tionibus. i. falsus et qui est p̄hatus. i. electi
nus talium rationū non p̄pter aliqd aliud. s;
p; se unicuiq; enī h̄nt h̄nt sūt delectabil; et i
p̄p̄rio opatio q; ē scō; h̄nt illi. Et sic h̄nt h̄
ti opat̄ scō; h̄nt illi n̄ p̄p̄aliq; erit̄ lecti sic
luxurios; fornicat̄ p; delectatoez coy; . i. ias
p; aliqd aliud ut̄ furet magis ē fur luxurio
sus. Similiter et qui eligat falsūz differentie
p̄pter lucrum magis est auarus quam falsus

Secundus modus est prout homo dicit falsus quod facit aliis falsas rationes quasi simili modo sicut super dicebamus res esse falsas que faciunt falsam falsam. Patet autem ex premissis quod falsum pertinet ad non ens et quo homo dicit falsus per respectum ad rationes falsas et ratio dicitur falsa in quantum est in ente. Secundo ibi. Quare est in propria. Excludit ex premissis duas falsas opiniones de quarum prima concludit ex predictis. d. quod ex quo falsus homo est electivus et factivus falsarum opinionum rationabiliter refutatur et reprobatur in propria quod est liber quidem. Postis oratio quidam quod dicebat eandem rationem esse veram et falsam. Nec enim accipiebat illum hominem esse falsum qui potest mentiri. Et sic cum id homo potest mentiri. Et verum dicere idem homo esset verus et falsus. Et sic eadem oratio naturaliter falsa potest esse ut sor. sedet eo se dente est vera non sedente est falsa. Constat autem hic quod est puenieter accipit quia etiam homo sciens et prudens potest mentiri non tamen est falsus quia non est factivus vel electivus falsarum rationum vel opinionum ex qua ratione dicitur homo falsus ut dictum est. Secundam falsam opinionem excludit ibi. Amplius volentem. Dicebat hec opinio quod homo qui facit turpia et prava volens melior est eo qui facit nolens quod est falsum. Nam quilibet viciosus ex hoc diffinitur quod est promptus vel electivus malorum. Et tamen hoc falsum vult accipere per quandam inductionem ex simili. Ille enim qui claudicat voluntarie melior est et dignior est eo qui claudicat non voluntarie. Et ita dicit quod prava agere imitatur hoc quod est claudicare ut. s. sit eadem ratio de utroque. Et hoc quod dammodo verum est. Nam claudicat voluntarie licet sit peior secundum morem sed forte non sit deterior quantum ad aliquam aliam potentiam sicut ille qui dicit falsum voluntarie licet sit peior secundum morem est tamen intelligentior eo qui credit se verum dicere cum falsum dicat non voluntarie.

Accidens dicit. Dic. t. 35

stinguit nomen accidentis. Et ponit duos modos quibus dicitur hoc nomen accidens quorum primus est quod accidens dicitur id quod inest alicui. et quod puenit vere ad firmare non tamen ex necessitate nec secundum magis. i. ut in pluribus sed ut in paucioribus. Sicut si aliquis fodiens aliquam fossam ad plantandum aliquam plantam inueniat thesaurum. Hoc ergo quod est fodientem fossam inuenire

thesaurum est quodammodo accidens. Neque enim unum est causa alterius ex necessitate ut hoc sit ex hoc necessario. Neque enim de necessitate secum communicantur ut hoc sit post hoc sicut dies consequitur noctem quibus unum non sit causa alterius. Neque etiam secundum magis hoc convenit sive ut in pluribus hoc convenit ut ille qui plantat inueniat thesaurum. Et similimodo musicus dicitur esse albus sed tamen hoc non est ex necessitate nec fit ut pluribus. ideo dicitur hoc esse per accidens. Differt autem hoc exemplum a primo. Nam in primo exemplo sumebatur accidens quantum ad fieri in secundo vero quantum ad esse quia nec si cat aliquid inest alicui subiecto determinate ita et aliquid consideratur esse alicubi. i. in aliquo loco determinato et quandoque id est in aliquo tempore determinato in omnibus conuenit inesse per accidens si non inest secundum quod huiusmodi sicut si album dicitur de musico hoc est per accidens quia non inest musico in quantum huius. Et similiter si sit habundantia pluvie in estate hoc est per accidens quia non accidit in estate in quantum est estas. Et similiter si grane sit sursum hoc est per accidens. Non enim est in tali loco secundum quod talis est. sed per aliquam causam extraneam. Et sciendum quod accidentis hoc modo dicti non est aliqua causa determinata. sed contingens. i. qualiscumque contingat vel ga forte. i. causa fortuita que est causa determinata sicut accidit alicui quod pueniat Eginam. i. ad illam uillam. sed non propter hoc aduenit ut illuc pueniat. i. si non propter hoc incipit moveri ut ad hunc terminum puenit sed ab aliqua extranea causa illuc adductus est sicut quia impulsus est ab yeme puitante tempestatem in mari. aut est captus est a latronibus. et illuc perductus propter intentiones. Unde patet quod hoc est per accidens et causari potest ex diuersis causis. Sed tamen quod iste nauigans ad hunc locum pueniat non est in quantum ipsum. i. in quantum erat nauigans cum intendit ad alius locum nauigare sed hoc puenit in quantum alterum. i. secundum aliquam aliam causam extraneam. Venus enim est causa ueniendi quo non nauigat. i. ad Eginam. i. aut aliquid aliud huiusmodi. Secundo modo dicitur accidens quod inest alicui secundum se et tamen est de substantia eius. Et hic est secundus modus dicens per se. s. dicitur est. Nam primus erat. put secundum se dicitur aliquo quod in eius diffinitione ponitur ut al de homine quod nullo modo est accidens. Sed triangulo inest per se duos rectos habere et non est de substantia eius. unde est accidens. Differt autem hoc modus a primo quia accidentia hoc secundo modo contingit esse semper eterna. Semper enim triangulus ha

bet tres angulos equales duobus rectis. Accidentium vero secundum primum modum nullam contingit esse sempiternum quia sunt semp ut in paucioribus. Et h^o rō hētur i aliis sic infra i. vi. hui^o et i secundū ph. Accidēs uō secundū p̄mū mōz opponit ad secundū se. Accidēs uō secūdo mō opponit ad substantia.

Principia et cau

t. i.

P se q̄rūt. Postq̄ p̄b i q̄rto hui^o ostendit q̄ hīc iētia p̄siderat dē ente et de mo et de his que p̄sequuntur ad ens i q̄stū huiusmodi et q̄ omnia ista dicuntur multiplex et i. v. hui^o eoz multitudinē diffinit hic incipit de ēte determinare et de aliis q̄ cōse quātur. Diuidit at̄ ps ista i duas. In p̄tia ondit p̄ que mod h̄ scia debet determinare de ēte. In secūda incipit de ēte determinare. s. in p̄tin. septē ibi. Ens dicitur multiplex. P̄tia ps diuidit i. d. In p̄ma ondit mōz tractādi de entib^o q̄ p̄petit huius scie p̄ hāc differētiā ad alias scias. In secūda remouet a p̄sideratōe hui^o scie aliq̄ mōis dicitur secundum quos mōs ens nō itēdit p̄ncipalē i hac scia ibi. Sz q̄m ens simplē. Prima aut̄ ps diuiditur i duas. In p̄ma aut̄ pte ondit differētiā hui^o scie ad alias per hoc q̄ p̄siderat p̄ncipia entis i q̄stū ē ens. Secūdo quātū ad mōz tractādi de huiusmodi p̄ncipiis ibi. Qm̄ non p̄bifica. Circa p̄mū dūc fac p^o ondit quō h̄ scia puenit cū aliis i p̄sideratōe p̄ncipioz dicitur q̄ ex quo ens ē subm̄ i huiusmodi scia ut i q̄rto ondit ē et q̄libet scia d̄z i q̄zere p̄ncipia et cās sui sub i q̄ sūt cā i q̄stū huiusmodi o; q̄ sic i ista scia i q̄ratur p̄ncipia et cāe entis i q̄stū sūt etia ita et h̄ aliis sciētis. Nā sanitatē et conualecentie ē aliq̄ cā quā querit medicus. Et sicut ē mathematicorū si p̄ncipia et eia et cāe ut figure et nū et aliarū huiusmodi q̄ p̄quirit mathematic^o. Et utz ois scia i q̄stū q̄libet q̄ p̄ncipet intellectū siue sit solū ēē intelligibilia sic scia diuina siue sit circa ea q̄ sūt aliq̄ mō imaginabilia uel sēnsibilia i p̄culari. In uniuersali aut̄ intelligibilia et ēē sēnsibilia prout de his est scia sicut i mathematica et in naturali siue ēē ex uniuersalib^o p̄ncipiis ad p̄cularia p̄cedant in quib^o ē operatio sicut i sciētis p̄ticia semper oportet q̄ talis scia sit circa cās et p̄ncipia. Que qdē p̄ncipia aut̄ sūt certiora quoad nos sicut i nālib^o q̄ sūt p̄pinq̄ora sēnsibilibus aut̄ simpliciora et p̄ora secūdu naturā sicut ē i mathematicis. Cognitiōes aut̄ q̄ sūt sēnsuētānino sūt p̄ncipia et cās sed p̄ h^o q̄ ipsū sēnsibile obiectū sēnsu dīscūrē etz a cās in causata uel econtrario non est sensus sed solum intellectus. Vel certiora p̄ncipia

dicit ea que sūt magis nōta et ex ḡsita. Simplicia aut̄ ea q̄ magis superficialiter exquiruntur sicut est in sciētis moralibus quoz prima sumuntur et his que sunt in pluribus. Secundo ibi. Sz oēs ille. Quid differētiā aliarū sciētiaz ad illam quātū ad p̄sideratōes p̄ncipioz et cārū dicit q̄ oēs iste sciētie p̄ticularē de quibus nunc facta est mentio sunt circa unū aliquod p̄ticulare genus entis sicut circa numerū uel magnitudinē aut aliq̄d huiusmodi. Et tractat unaquaq̄ circūscripte de suo genere subō. i. ita de isto genere q̄ nō de alio sicut scia q̄ tractat de nū nō tractat de magnitudine. Nulla enī eaz determinat dēte simplē. i. de ēte i cōf nec ēē de aliq̄ p̄ticulari ēte i q̄stū ē ēs sic arithmetica nō determinat dē nū i q̄stū ē ens sz i q̄stū ē nūer^o. De quolibz enī ēte i q̄stū ē ens p̄p̄riū ē mathematici p̄siderare. Et q̄a eiusdē p̄siderare de ente i q̄stū ē ens et de eo qd qd ē. i. de q̄ditate rei q̄a unū qd h̄ ēē per suā q̄ditate iō ē al̄ e p̄ticularē nullā rōem. i. determinatōem facit de eo quod qd ē. i. de q̄ditate rei et de diffinitōne que ipsaz significat. Sed ex hoc. i. ex ipso qd qd est ad alia p̄cedit utētes eo q̄i demonstratio p̄ncip^o ad alia p̄banda. In p̄ma aut̄ qd qd ē sui sub i alie scie faciūt ēē manifestū per sēnsū sic scia que est de alibus accipit quid ē al̄ per id qd apparet sēnsu. i. per sēnsū et motū quib^o al̄ a nō ali discernitur. Alie uō sciētie accipiūt qd quid est sui subiecti p̄ supponē ab aliqua alia sciētia sicut geometria accipit quid ē magnitudo a p̄bō p̄mo. Et sic ex ipso qd qd est noto p̄ sēnsū ul̄ per supponē demonstrant sciētie p̄p̄rias p̄tiones q̄ secūdam se insunt generi subō circa qd sūt. Nā diffinitio est mediū. i. demonstratōe p̄ quid. Modus aut̄ demonstratōis ē diuersus q̄ qdam demonstrat magis necesse sicut mathematice sciētie qdam uero i firmus. i. nōi de necessitate sicut scie nāles i q̄bus multe demonstratōes sumuntur ex his q̄ nō sēper i sūt sed frequenter. Alia translatio h̄ loco supponit Conditionē. Et est idē sēsus. Nā qd supponitur q̄i ex p̄ditione quib^o accipiūt. Et q̄a p̄ncipiū demonstratōis ē diffinitio palaz ē ex tali inductione q̄ demonstratio nō est de s̄bā rei. i. de essētia eius nec de diffinitōe q̄ significat qd est res sed aliq̄s alius modus quo diffinitōes ostēduntur. s. dionēt aliis modis q̄ ponuntur i secūdo posterior. Et sic nulla scia p̄ticularis determinat de qd qd est ita etiā nulla eaz dicit de genere subiecto circa qd uersat. est aut̄ nō est. Et h̄ rationabiliter accidit q̄a eiusdem sciētie est determinare quōnem aut est et manifestare qd est. Q̄zeni quod quid est

accipere mediū ad dñdendū ē. Et utraq;
ē consideratiophy q̄ considerat ens iſtū ens.
Et ideo quelibz scia particularis supponit
de sub^o suo qā ē et q̄ est ut dicitur in primo
posteriorū. Et hoc est signū q̄ nulla scientia
particularis determinat de ēte sibi nec de aliq̄
ente iſtū est ens. Quā cū dicit. Quā uero
phica scia. Quidit differētia huius scie ad ali
qā quātū ad modū p̄siderandi p̄cipia entis i
ſtū ē ens. Et qā ab antiqz scia nālis cre
debat eē prima scia et que consideraret ēs
iſtū est ens ideo ab ea q̄ a māifestiori icipi
ens primo oñdit differētia scie nālis a sciēti
is praticis. Secūdo differētia eius a sciētiis
speculatiuis ita i quo oñditur mod^o p̄cipius
p̄siderationis hui^o scie ibi. Sz̄ at quid erat
eē. Dicit ergo primo circa q̄ ē scia natural
d. q̄ nō ē circa ens simpliciter. Sz̄ circa q̄dā
genus entis. i. circa subāz nāle que habz i se
p̄cipiū motus et quietis et ex h^o apparet q̄
neq; ē actia n̄z scia. Differt enī agere et fa
cē. Nā agē ē secūdu opatōez manētē i ipso a
gēte sic ē eligē et itelligē et huiusmōi. Vñ scie
actiue dicitur scie morales. f. acē aut ē secū
du operationē q̄ trāsit exterior ad mē tūsmu
tationē sic fecare vrē et huiusmōi. Vñ scie
factiue dicitur artes mechāice. Quid aut scia
nālis nō sit scia p̄cipia p̄cipiū scientiarū
factuarū ē in facie te nō i facto qd̄ ē artificia
le sed principium motus rerum nālis ē i ipſis
rebus nālibus. Hoc aut p̄cipiū ex artifici
aliū qd̄ ē i faciente ē p̄mo intellect^o q̄ p̄mo artē
adiuenit et secūdo ars q̄ ē habitus intellect^o et. 3.
aliq̄ pō erequens sic pō motua per quā arti
fer eregatur cōceptioni artis. Vñ p̄cipia scien
tia nālis nō ē factiua. Et per eandē rōem p̄cipia
q̄ nō est actia. Nā p̄cipiū actiū scientiarū
ē in agente nō i ipſis actionib^o sine moribus
Qd̄ aut ē p̄cipiū actiōib^o p̄thesis. i. electio.
Idem enim ē agibile et eligibile. Sic ergo
p̄cipia naturalis scientia nō sit actiua n̄z facti
ua Si igitur ois scia ē actiua aut factiua aut
theorica sequit q̄ nālis scientia theorica sit
ita tamen q̄ est theorica. i. speculatiua circa
determinatum genus entis qd̄. i. ē possibile
moueri. Ens enim mobile ē subm nālis phie
Et ē solum circa talē sbām. i. quidditatez et
essētia rei que secūdu rōez nō ē separabilia mā
nt in pluribus. Et hoc dicit p̄ intellectū qui
aliquo mō ea sit sub p̄sideratiōe nālis phye.
et tamē subā eius est separabilis. Et sic p̄cipia
nālis scia est circa determinatū subm qd̄ ē ēs
mobile et h^o determinatū mōz diffiniendi. i.
cū materia Deinde cū dicit. Opporiet at
quod qd̄ erat esse. Quidit differētia nālis scie
ad alias speculatiuas quātū ad mōz diffiniēdi

Et circa hoc duo facit. Primo ostēdit diffē
rētia predictā. 2. p̄cludit numerū sciaz theo
ricarū ibi. Sz̄ tres. Circa primū tria facit.
Primo ostēdit mōz p̄cipiū diffiniendi nālis
phye. dicens q̄ ad cognoscēdu differētiā
scie nāz speculatiuaz aduicem ois nō latere
quidditatem rei et rationem. i. diffinitionem
significantem ipsam quomodo est assignan
da in unaquaq; scientia. Querere enim sci
entiam predictam sine hoc. i. sine cognitio
ne modi diffiniendi nihil facere est. Cum eiz
diffinitio sit medium demonstrationis et per
consequens principium sciēdi oportet q̄ ad
diferentem modū diffiniendi sequatur diuer
sitas i sciis speculatiuis. Sciēdu ē at q̄ co
rū q̄ diffiniunt qdā diffiniūt sic diffiniūt ipmū
qdā sic diffiniūt cōcauum. Et h duo differunt
qā diffinitio simi ē accepta cū mā sēsibili. Si
mū. n. nihil aliud ē q̄ nā^o curū^o l^o can^o sz̄ cō
cau^o diffiniūt sine mā sēsibili. Nō enī ponit i
diffinitōe p̄caui l^o curū aliq̄ corp^o sēsibile
ut ignis aut aqua aut aliquod corpus huius
mōi Dicit enī p̄cauū cū^o mediū erit sub et
tremis. Qia at nālia sēsili mō diffiniunt sic sy
mū ut p̄cipia pub^o alis tā dissimilib^o ut sūt nā^o
oculus et facies q̄ similib^o ut sūt caro et os
et ē i toto ali. Et similiter i partib^o plantaz
q̄ sūt foliū radix et cortex et sil^o ter i tota plā
ta. Nullius enim predictorum diffinitio po
test assignari sine motu sed quodlibet eorū
habet materiam sēsibilem in sui diffinitio
ne et per consequens motum. Nam cuiusli
bet materie sēsibili competit motus prop̄ri
us. In diffinitione enim carnis et ossis opō
tet q̄ ponatur calidum et frigidum aliquo
modo temperatuz et similiter in aliis. Et ex
hoc palam est quis est modus inquirendi q̄
quidditatem rerum naturalium et diffiniendi in
scia naturali quia. i. cūz materia sēsibili. Et
p̄pter hoc etiā de anima quedam speculati
uā q̄cunq;. i. nō diffiniūt sine mā sēsibili. Qd̄
eiz i secūdo d anima q̄ anima ē act^o corporale
organici potētia uiuā hūitis. Nā at secūdu
qd̄ nō ē actus talis corporis non pertinet ad
p̄siderationē naturalē si qua anima pōt a cor
pore separari. Manifestum est ergo ex p̄dictis
q̄ phye est quedā scia theorica et q̄ habet
determinatū mōz diffiniēdi Secūdo ibi. Sz̄ ē
et mathēatica. Quidit mōz p̄cipiū mathēaticę
dñs q̄ ē mathēatica ē quedaz scia theorica
Cōstat enī q̄ n̄z ē actiua n̄z scia cū mathēati
ca p̄sideret ea q̄ sūt sine motu sic q̄ act^o et scia
eē nō p̄nt. Sz̄ utrū illa d qd̄ p̄siderat mathēa
tica scia sit mobilia et separabilia a mā scōz sūt
eē adhuc nō ē māifestū. Quidā. n. p̄fuerūt
nuōs et magnitudines et alia mathematica eē

separata et media inter se ipsas et sensibilia. s. p. oici
 at in pmo et. 3. libro hitu e cui? qonia xitas
 nodu e ab eo pfecte determinata. Detmiabit
 aut ifra. Sztame hoc e manifestu q scia ma
 thematica speculat qdam inqtu sut imobilia
 et iqtu sut separata a materia sensibili licet secū
 dū eē nō sit imobilia nō separabilia. Ratio. n.
 eoz e sine materia sensibili sicut rō pcani vel
 corui. In hoc g. differt mathēatica a phica
 qa phica p̄siderat ea quoz diffinitōes sūt cū
 mā sensibili Et iō p̄sideratū separata iqtū sūt nō
 separata Mathēatica nō p̄siderat ea quoz
 diffinitōes sūt sine materia sensibili. Et iō et si
 sūt nō separata ea q̄ p̄sideratū p̄siderat ea in
 q̄tū sūt separata. 3. ibi si uero e imobile ali
 qd. Quidit mōs. p̄riū scie huius dñs q si e
 aliqd imobile secū dū eē et per cōsequēs sem
 p̄ternū et separabile a materia secū dū eē pa
 lā e q̄ ei? p̄sideratio e theorice scie nō actie
 vel factie quaz p̄sideratio est circa aliquos
 mot? et tamē p̄sideratio talis ētis nō ē phica
 Nā phica p̄siderat de quibusdā entib? s. de
 mobilib?. Et similiter p̄sideratio huius ētis
 nō ē mathēatice qa mathēatica nō p̄siderat
 separabilia secū dū eē s; secū dū rōem ut dictū ē
 Sed o3 q̄ p̄sideratio hui? entis sit alteri? sci
 entie prioris ambab? p̄dictis. s. phica et ma
 thematica. Phica enī ē circa iseparabilia et
 mobilia et mathēatice q̄ daz eē imobilia q̄ tū
 nō sūt separata a materia secū dū eē s; solū se
 cū dū rōem. Secū dū uero esse sūt i materia se
 sibili. Dicit aut forsan qa hec ueritas nodū
 ē determinata. Dicit aut qualdā mathema
 ticas eē circa imobilia sicut geometriam et
 arismetria q̄ qdā mathematice applicātur
 ad motū sicut astrologia S; p̄ma scia ē circa
 separabilia secū dū eē 2 q̄ se oio imobilia. Ne
 cesse ē et oēs causas eē sēpiternas. Primas
 enī causas entū ḡnatorū o3 eē igenitas ne
 generatio i infinitū procedat et maxime has
 q̄ sūt oio imobiles et imateriales. Ne nā q3
 cāe imateriales et imobiles sūt cāe sensibilib?
 manifestis nobis qa sūt maxie entia et per cō
 sequēs cāe alioz ut i secū dō libro onū ē Et
 p hoc patet q̄ scia q̄ huiusmōi ētia ptractat
 p̄ma ē iter oēs causas et p̄siderat cōsequēs cāl
 oium entū. Unde sūt oē entū secū dū qd sūt
 ētia q̄ iquirūt i p̄ma phia ut i pmo p̄posuit.

Et hoc aut apparet manifeste falsitas opi
 nionis illoz qui posuerūt Aristo. sensuisse q̄
 s; nō sit cā subē celi s; solū motus ei? Ad
 uertendū ē aut q̄ licet ad p̄siderationē p̄me
 phie pertineat ea q̄ sūt separata scōz eē et rōez
 a materia et motū nō tamen solū ea sed et de
 sensibilib? iqtū sūt entia p̄s p̄scrat nisi for
 te dicant? ut Auic. dicit q̄ huiusmōi coia s

quib? h scia p̄scrat dicūtur separata secū dū
 eē nō q̄ se p̄ sit sine materia s; qa nō de ne
 cessitate hnt eē i mā sic mathematica. De
 inde cū dicit. Quare tres erūt phie cōcludit
 nūez sciaz theorica. Et circa hoc tria fac
 P̄rio cōcludit p̄missis q̄ tres sūt p̄tes phie
 theo rce. s. mathematica phica et theorica
 q̄ ē p̄dia p̄ma. Secūdo ibi. Nō enī i manifestū
 Assignat duas rōes q̄re h scia dicat theorica
 Quaz p̄ma ē qa manifestū ē q̄ si alibi. i. i
 aliq? ḡne rex existit aliq? diuiz quod existit
 in tali natura. s. entio imobilitet a materia se
 perat de quo p̄siderat ista scientia. Secū
 dam rationem pōnit ibi et honorabilissima
 que talis ē. Honorabilissima scia ē eē honora
 bilissimū genus entū i quo p̄tinēt res diu
 ne. Ergo cū hec scia sit honorabilissima itōē
 qa ē honor thogicis ut p̄us onū ē q̄ qdē sūt
 honorabiliores p̄ticiis ut i pmo libro hitū est
 manifestū est q̄ ista scia ē eē res diuinas. Et
 ideo dicitur theologia q̄ scientia de diuinis
 3. ibi. Dubitabitē utiq? Nouet qdā
 qōnē circa predeterminata Et primo mouet
 eā dicens q̄ aliq3 pōt dubitare utru3 prima
 phia sit uniuersalis q̄ p̄siderās ēs uniuersa
 liter aut eius p̄sideratio sit circa aliquod ge
 nus determinatū et naturā unā. Et hoc non
 uidet. Nō enī ē unus mod? huius scie 2 ma
 thematicarū quia geometria et astrologia q̄
 sūt mathematice sunt circa aliquam naturā
 determinatam Sed phia prima est uniuersa
 liter cois omniū et tū ep? uidetur q̄ sit aliter
 ius determinate nature propter h q̄ est sepe
 rabilū et imobilitū ut dictū est Secūdo ibi
 si qdē igitur. Soluit dicens q̄ si nō ē aliqua
 alia subā dter eas q̄ p̄sūt scōz nāz s; q̄ bna ē
 phica. phica erit p̄ma scia s; si ē aliq? s; hā imo
 bil ifra erit p̄or subā naturali et per oēs phia
 considerās huiusmodi substantiam erit phia
 p̄ma. Et qa ē p̄ma iō erit uniuersalis. Et erit
 ei? speculari de ente iqtū ē ens et de eo quod
 quid est et de his que sunt entis iqtū est ens
 Eadē enī ē scia p̄mi entis et ētis p̄muni ut i
 p̄ncipio q̄rti hitū est.

ed quoniam

ens simpl? dictū ē. Die ondit de q
 bus ētib? p̄ncipal? h scia tractare
 itēdit. Et circa hoc tria fac. P̄rio repetit mo
 dos q̄bus aliqd dicit ens. 2. determinat natu
 ram entis secū dū duos mōs de q̄bus p̄ncipa
 liter nō itēdit ibi. Q̄nitas multiplex dicit ēa
 Tertio ostendit q̄ de his modis entis prin
 cipaliter non intendit ibi. Que quidem ut
 accidens. Dicit ergo primo q̄ ens simpli
 citer. id est uniuersaliter dictum dicitur mul

tripliciter ut in v.º est hinc. Uno modo dicitur aliquid
 ens secundum accidens. Alio modo dicitur ens idem
 quod uerum proprie non ens idem quod secundum se. modo dicitur
 ens quod pertinet sub se figuram predicamentis
 ut quid quod quantum et. Quarto modo propter predicamentum
 et of omnia quod diuiditur per potestatem et actum. Deinde cum
 dicitur. Non itaque multiplex. Deinde de modis
 entis quos permittit intendit. Et primo dicitur esse
 per accidens secundo de ente quod eadem quod uerum
 ubi. Quod autem ut uerum et. Circa primum duo
 facimus ostendit quod de ente per accidens non potest
 esse aliquid scientia. et determinat ea quod sunt consideranda
 circa ens per accidens ubi. Attendendum est et. Di-
 citur ergo primo quod cum ens multiplex dicitur ut dicitur
 primo dicendum est de ente per accidens ut
 quod minus habet de ratione entis primo
 a consideratione huius scientie excludatur.
 Hoc autem dicendum est de eo quod nulla spe-
 culatio cuiusque scientie potest esse circa ipsam.
 Et hoc probatur dupliciter. Primo per signum
 dicens signum esse huius quod de ente per ac-
 cidens non possit esse speculatio quia nulla
 scientia quod sit studiosa aut meditativa
 ut alia translatio. i. diligenter inquisitiva co-
 rum que ad ipsam pertinent inuenitur esse de en-
 te per accidens sed nec etiam practica que di-
 citur per actiuam et factiuam ut. s. dicitur est
 neque scientia theoretica. Et hoc manifestat per
 in practica scientia quia ille qui facit domum
 non facit ea quod insunt domui facte per accidens
 cum illa sint infinita et sic non possunt cadere sub
 arte. Nihil enim prohibet domum factam esse
 istis uoluptuosa. i. delectabile illis. s. qui in ea
 prosperare uiuunt aliis autem nocua qui. s. occasi-
 one domus aliquid detrimetur incurrit et alius
 uiles qui in domo aliquid emolumentum parat
 et esse alteram et dissimile omnibus domibus
 entibus. Nullius autem eorum quod per accidens insunt
 domui facta ars est edificatoria sed solum est
 facta domus et eorum que per se insunt domui
 Et deinde ostendit idem in scientia speculativa
 quia simili modo nec geometria speculatur ea quod
 insunt acta figuris sic. i. per accidens sed solum
 illa que accidunt figuris per se speculatur enim
 hoc quod triangulus est hinc duos rectos. i. tres
 angulos equales duobus rectis sed non speculatur
 sed aliquid alterum ut puta lignum aliquid huiusmodi
 est trigonum. Hoc. n. per accidens uenit trigonum
 Secundo probatur idem per rationem ubi. Et h.
 rationabiliter et. Dicens quod rationabiliter
 hoc accidit quod scientia non speculatur de ente
 per accidens quia scientia speculatur de his que
 sunt entia secundum rem. Ens autem secundum
 accidens est ens quasi solo nomine in quantum
 unum de alio predicatur. Sic enim unum quod est
 ens in quantum unum est. Ex duobus autem

quorum unum accidit alteri non fit unum nisi secun-
 dum nomen prout. s. unum de altero predicatur
 Et cum nomen cum dicitur esse album autem. Non
 autem ita quod aliqua res una constituitur ex albedi-
 dine et musico. Quod autem ens per accidens
 sit quasi solo nomine ens. probatur dupliciter. primo
 per auctoritatem Dionis ubi. Non solum et. dicitur
 quod per hoc quod ens per accidens quodammodo
 est ens solo nomine ideo solum quodammodo non
 male fecit eam ordinando diuersas scientias cir-
 ca diuersa suba ordinauit scientiam topicam
 circa non ens. Rationes enim sophistorum
 maxime sunt circa accidens. Secundum. n.
 fallacia accis sunt maxime latentes pallogismi
 Et ideo dicitur primo elenchorum quod secundum
 accidens faciunt illos contra sapientes ut pa-
 tet in illis pallogismis in quibus dubitatur
 utrum diuersum an idem sit musicum et gram-
 maticum ut si fiat talis pallogismus. Musicum
 est aliud a grammatico musicum autem est grammaticum
 grammaticum est alterum a se. Musicum enim est aliud a
 grammatico per se loquendo sed musicus est gram-
 maticus per accidens. Non est mixtum si sequitur
 inconueniens non distinctio distinctio quod est per ac-
 cidens ab eo quod est per se. Et simile si sic dicatur
 Coriscus est alterum a corisco musico sed coriscus
 est coriscus musicus grammaticus est aliud a se hoc
 etiam non distinguit quod est per accidens ab eo quod
 est per se. Et similiter si dicatur quod est per
 fuit semper est factum sed musicus est grammaticus
 et non fuit semper ergo sequitur quod ens musicus
 sit factus grammaticus Quod quod est secundum
 generatio terminatur ad hoc quod est grammaticus
 esse musicum sed una ad hoc quod est grammaticus esse
 alia ad hoc quod est musicum esse. Dicitur quod in hac
 ratione prima est uera de eo quod est per se sed
 in secunda assumit quod est ens per accidens. Et sicut
 est in omnibus talibus rationibus que sunt secundum
 illam accidentis. Videtur enim esse per accidens
 esse propinquum non entis. Et ideo sophistica quod est
 esse apparet et non existens est precipue esse
 per accidens. Secundo probatur idem per
 rationem ubi Salam autem et. Dicens quod etiam
 ex his rationibus quibus uerunt sophiste palam
 est quod ens per accidens est propinquum non entis. Nam
 eorum que sunt entia alio modo quam per accidens est
 generatio et corruptio sed entis per accidens
 non est generatio nec corruptio. Musicum enim
 una generatio fit et grammaticum alia. Non est autem
 una generatio grammatici musici sic alius bipede
 dis uellicat hominis risibilis. Non per quod est per
 accidens non uere dicitur ens Deum cum dicitur
 Attendendum est et. Determinat de ente per
 accidens secundum quod est possibile de eo deter-
 minato. Quauis. n. ea quibus uenit esse per ac-
 cidens non cadat sub consideratione alicuius scientie

nisi non huius quod est esse per accidens per aliquid
 sciam considerari potest. Sic etiam licet id quod
 est infinitum secundum quod est infinitum sit ignotum in infinitum
 totum secundum quod est infinitum aliquid scia tractat. Et circa
 hoc duo facit. Primum determinat ea que sunt
 consideranda circa ens per accidens. Secundo
 excludit quendam opinionem per quam remouet ens
 per accidens ibi. Ad autem sic principia et omne etc.
 Circa primum duo facit. Primum dicit quod est dicen-
 dum de ente per accidens in quantum contingit
 de ipso tractare tria. scilicet quod est eius natura et que
 est eius causa et ex his erit tertium manifestum
 quod est eius non potest esse scia. Secundo ibi. Quia igitur
 etc. Prosequitur tria predicta. Et primum que sit causa
 entis per accidens dicens quod quia in entibus
 quedam sunt semper similiter se habentia ex necessitate
 non quod secundum quod necessitas ponit per violentiam
 sed prout necessitas dicit secundum quam non
 contingit aliter se habent huiusmodi esse aliter. Quaedam
 uero non sunt ex necessitate nec semper sed sunt
 secundum magis in ut pluribus. Et hoc scilicet ens
 ut in pluribus est causa et principium quod aliquid
 sit per accidens. In rebus. n. que sunt semper
 non potest esse aliquid per accidens quia solum quod est
 per se potest esse necessarium et semper in ut etiam
 in v. hitum est. Unde reliquit quod solum in contin-
 gentibus potest esse ens per accidens. Contingens
 autem ad utrumque non potest esse causa alicuius in quantum
 huiusmodi. Secundum enim quod est ad utrumque habet
 dispositioem que est in potest ad duo opposita. Nihil
 enim agit secundum quod est in potest. Unde oportet quod ea que
 est ad utrumque ut uoluntas ad hoc quod agit inclinet
 magis ad unam partem per hoc quod mouetur ab
 appetibili. Et sic fit causa ut in pluribus. Contin-
 gens autem ut in paucioribus est ens per accidens
 cuius causa queritur. Unde relinquitur quod causa entis per
 accidens sit contingens ut in pluribus quia eius
 defectus est ut in paucioribus. Et hoc est ens
 per accidens. Secundo ibi. Quod non enim est
 semper etc. Respondit naturam entis per accidens
 dicitur. ideo dico quod id quod est in pluribus est
 causa entis per accidens quia quod non est
 semper neque secundum magis habet dicitur esse per
 accidens. Et hoc est defectus eius quod est in plu-
 ribus. id est si fuit remans. id est tempus pluuosum
 et frigus sub cane. id est in diebus canicularibus
 hoc dicimus esse per accidens non tamen si
 tunc fuerit extuatio. id est siccitas et calor. Hoc non
 est semper ut in pluribus sed illud non. Et si-
 militer dicimus hominem esse album per ac-
 cidens quia hoc non est semper nec in pluri-
 bus hominem uero per se dicimus esse aliter non
 per accidens quia hoc est semper. Et similiter
 edificator facit sanitatem per accidens quia
 edificator non est aptus natus facere sani-
 tatem in quantum huiusmodi sed solus medi-

cus edificator autem facit sanitatem in
 tum accidit cum esse medicum et similiter op-
 sopios. id est cocus pietans. id est intendens facit
 uoluptatem. id est delectationem in cibo facien-
 do aliquem cibum bene saporatum facit ali-
 quid salubre. Cibum enim bonus et delecta-
 bilis quandoque est utilis ad sanitatem sed
 hoc non est secundum artem opopeticam. id est
 pulmentarium quod facit salubre sed quod facit
 at delectabile. Et per hoc dicimus hoc accidens
 Et notandum quod in primo et secundo fuit ens per accidens
 secundum eorum in eodem tempore. per eorum in eodem
 de subdit sicut albi cum hodie. In secundo secundum
 per eorum in eandem causa agente sicut edificator
 est medicus. In quarto secundum per eorum in eodem
 effectu sicut in plimento salubre et delectabile.
 Quibus autem cocus faciat pulmentum delecta-
 bile per hoc sit per accidens salubre cocus qui
 de facit modo quodam salubre secundum quod
 sed simpliciter non facit quia ars operatur per intentionem
 Unde quod est preter intentionem artis non fit ab
 arte per se loquendo. Et ideo ens per accidens
 quod est preter intentionem artis non fit ab arte. Alio-
 rum enim que sunt per se sunt queque aliquid que potest fac-
 tue determinate. Sed etiam per accidens nulla ars
 que potest determinata est factiva. Sed enim que
 sunt. aut sunt secundum accidens. oportet eam secundum
 accidens. Effectus enim et causa proportionant
 ad invicem. Et ideo effectus per accidens habet eum
 per accidens sicut effectus per se causas per se. Et
 quia. si dixerat quod ens ut in pluribus est causa
 entis per accidens preter cum dicit. Quia quidem
 ostendit qualiter eo quod est in pluribus sequitur ens
 per accidens dicitur quod quia non omnia ex necessitate
 et semper existunt et fiunt sed plura sunt secundum
 magis. id est in pluribus. ideo necesse est esse
 quod est secundum accidens quod neque semper neque se-
 cundum magis ut hoc quod dico albus est musicus
 Quia tamen aliquid sit licet non semper nec ut in plu-
 ribus. Sequitur quod fit per accidens. Si enim non
 fieret aliquid id quod est in paucioribus tunc id
 quod est in pluribus nunquam deficeret sed esset
 semper et ex necessitate. Et ita omnia essent se-
 piterna et necessaria quod est falsum. Et quia
 defectus eius quod est in pluribus est per materiam
 que non subditur perfecte uirtuti agenti ut in plu-
 ribus ideo materia est causa accis aliter que ut in pluri-
 bus. scilicet accis ut in paucioribus causa in quantum non
 necessaria sed contingens. Habito autem quod
 non omnia sunt necesse sed aliquid est nec
 semper nec secundum magis principium aut hoc
 oportet hic sumere utrum nihil sit nec semper nec
 secundum magis sed hoc potest esse impossibile
 quia cum id quod est ut in pluribus sit causa
 entis per accidens oportet esse et id quod est
 semper et id quod est ut in pluribus. Igitur

quod est preter utrumque dictorum est esse secundum accidens. Sed utrum id quod est ut in pluribus inest alicui: quod autem est semper nulli inest. aut etiam sunt aliqua sempiterna. Considerandum est posterius in xii. ubi ostendit quasdam subesse esse sempiternas. Sic igitur per primam questionem. quod tractatur: omnia sunt per accidens. Per secundam vero utrum omnia possibilia et nihil sempiternum. In ibi. Quod autem scientia. Ostendit tertium premissorum. scilicet quod scientia non sit de ente per accidens. Quod quidem dicit esse palam ex hoc: quod omnis scientia est. aut eius quod est semper. aut eius quod est ut in pluribus. Unde cum ens per accidens nec sit semper nec sit in pluribus de eo non poterit esse scientia. Primam sic probat. Non enim potest aliquis doceri ab alio vel docere alium de eo quod nec est semper nec ut frequenter. Ad enim de quo est doctrina oportet esse definitum. aut per hoc quod est semper. aut per hoc quod est in pluribus. scilicet sic mellicratum mixtum et aqua et melle utile est febricitantibus determinatum est ut in pluribus. Sed quod est preter hoc. id est preter id est semper et magis non potest dici quod fiat sic quod fiat in tempore nouilunii: quia quod determinatur fieri in tempore nouilunii vel est semper vel ut in pluribus. Vel potest esse hoc quod dicitur de noua lana aliud exemplum eius. scilicet quod determinatur semper. Et quod addit aut in pluribus fit propter differentiam entis per accidens quod nec sic nec sic est. Unde subdit quod accidens sit preter hoc. scilicet preter ens semper et ens ut magis. Et hoc minor est rationis principalis superioris posite. Alterius autem epilogando dicit quod dicitur esse. quid est ens per accidens et que est causa eius: quod de eo non potest esse scientia etc.

quod autem sunt

principia etc. Postquam determinavit de ente per accidens. Sic erudit

quandam opinionem per quam tollitur totum ens per accidens. Quidam enim posuerunt quod quicquid fit in mundo habet aliquam causam per se. et iterum: quod quilibet causa posita necesse est sequi effectum eius. Unde sequebatur quod per quandam operationem causarum omnia ex necessitate acciderent et nihil esset per accidens in rebus. Et ideo hanc opinionem philosophus intendit destruere. Et etc. hanc tria facit. Primo enim destruit predictam opinionem. Secundo infert quandam conclusionem ex predictis ibi. Nam ergo quia usque ad aliquod etc. Tertio mouet quandam questionem que ex predictis occasionatur ibi. Sed ad principium quale. Dicit ergo primo quod palam

erit ex sequentibus quod principia et esse generationis et corruptionis aliquorum sunt generabilia et corruptibilia. id est. ueniunt generari et corrumpi sine generatione et corruptione. id est. sine hoc quod sequatur generatio et corruptio. Non enim oportet quod si generatio alicuius rei vel corruptio: est causa generationis aut corruptionis rei alterius: quod posita generatione vel corruptione cause de necessitate sequatur generatio vel corruptio effectus: quia quedam cause sunt agentes ut in pluribus. Unde eis positis. Adhuc potest impediri effectus per accidens sic per indispositionem meam vel per occursum sui agentis vel per aliquid huius. Sciendum inquit quod Aristoteles probat in sua meth. quod nullus effectus sit possibilis in preparatione ad suam causam: sed solum necessarius. Si enim posita causa possibile est effectum non poni. et poni idem autem quod est in potestatem huiusmodi reducitur in actum per aliquid ens actu. oportebit ergo quod aliquid aliud a causa faciat ibi sequi effectus in actu. Causa igitur illa non erit sufficiens. Et hoc non datur contra id quod philosophus hic dicit. Sed sciendum quod dicitur Aristoteles. intelligi debet supposito quod nullum impedimentum cause adueniat. Necessario est enim causa posita sequi effectum nisi sit impedimentum quod quibus uenit esse per accidens. Et ideo philosophus dicit quod non est necessarium generationem sequi vel corruptionem positis causis generationis vel corruptionis. Si enim non est necessarium hoc quod dicitur esse sequetur quod omnia erunt ex necessitate si tamen cum hoc quod dicitur esse posita causa necesse est sequi effectum. ponatur etiam alia positio. scilicet quod cuiuslibet quod fit et corrumpitur necesse sit esse aliquam causam per se et non per accidens. Et his enim duabus positionibus sequitur omnia esse de necessitate. Quod sic probat. Si enim queratur de aliquo utrum sit futurum vel non sequitur ex predictis quod alterum sit de necessitate uerum: quia si omne quod fit habet causam per se sue factionis quod posita necesse est ipsum fieri sequatur quod res illa de qua queritur. utrum sit futura fiat si sit hoc quod ponitur causa eius et si illud non fuerit quod non fiat. Et similiter oportet dicere quod ista causa erit futura si aliquod aliud quod est causa eius erit futurum. Constat autem quod tempus quantumcumque futurum accipiatur siue post centum annos siue post mille est finitum recipiendo a presenti nunc usque ad illum terminum. Cum autem generatio cause precedat tempore generatione effectus. oportet quod procedendo ab effectu ad causam auferamus aliquid de tempore futuro et appropinquemus magis ad presens. Omne autem finitum presumitur aliquo ablato quodammodo ab ipso. Et ita sequitur quod procedendo ab effectu ad causam et iterum ab illa causa ad eius causam

⁊ sic deinceps auferat totū tēpus futurum
 cum sit finitum: ⁊ ita pueniat ad ipsam nunc
 Quid p̄ in hō. exemplo. Si enim omnis
 effectus habet aliquā cām per se ad quā d̄ ne
 cessitate sequitur. oꝛ q̄ iste d̄ necessitate mo-
 riatur uel per infirmitatem uel per uolentiā
 si erit domum suam. Eritus enim a domo
 eius inuenitur causa esse mortis eius. uel uo-
 lentie puta si eriens domum inuenitur a latro-
 nibus et occiditur uel per infirmitatem. puta
 si eriens de domo ex estu incurrit febrē et
 moritur. Et eodem modo hō erit ex necessi-
 ta te. s. q̄ exeat domum ad auriendū aquam si si-
 tit. Nam si sitis inuenitur esse causa ut exeat
 domum ad auriendū aquam. Si: per eandē
 rationem hō erit de necessitate. s. q̄ sitiat si
 aliquid aliud erit quod est causa sitis. Et ita
 sic procedens de effectu ad causam puenit
 et a l̄ quod nūc est. i. in aliquod presens uel in
 aliq̄ factorum. i. in aliquod preteritorum.
 Sic si dicamus q̄ sitis erit si comedit mordi-
 cantia uel salsa que faciūt sitim. 3° auteꝛ. s.
 q̄ comedat salsa uel non comedat est in presē-
 ti. Et ita sequitur q̄ predictum futurum. s.
 q̄ iste moriatur uel non moriatur ex necessi-
 tate erit. Cum enim quelz dditionalis uer-
 ra sit necessaria oꝛ q̄ ex quo aūs est positum
 q̄ sequens ex necessitate ponatur. Sic hō ē
 nā si sor. currit monetur. Posito ergo q̄ cur-
 rat necesse erit ipsam moueri. dum currit. Si
 autē quilibet effectus habet causam per se
 ex qua de necessitate sequitur. oꝛ q̄ sit illa cō-
 ditionalis uera cuius aūs est causa et conse-
 quens effectus. Et h̄ inter causam que nūc est
 presens et effectum qui erit futurus. quando
 q̄ sint plurima media quorum nunquodq̄
 est effectus respectu precedentium et causa re-
 spectu sequentium. tñ sequitur d̄ p̄mo ad ul-
 timū q̄ dditionalis sit ⁊ a 2° aūs ē p̄sens ⁊ eius
 d̄ns q̄nq̄ futur. Sic h̄ si cōedit salsa occidet
 Aūs at̄ ponitur ex quo presens est ergo d̄ ne-
 cessitate erit q̄ occidat. Et ita omnia alia fu-
 tura erunt necessaria quorum cause proxime
 uel remote sunt p̄tes. Et similis rō est si ali-
 quis procedens ab effectibus ad cās sup̄siliat
 ad facta. i. a l̄ p̄terita hō. est dicere si reducat
 effectus futuros in aliquā causam preteri-
 tam non presentem: q̄a hō qd̄ p̄teritum est ⁊ a
 est secūdum aliquē modum. 3° autē dico
 in factum est factū; uel preteritum. ⁊ eiz uita
 Cesaris non sit nūc ut in presenti. est tamen ut
 in preterito. De um enim est Cesarē uirisse
 Et ita nūc est ponē uerū esse aūs dditionalis
 i cui^o antecedēti est cā preterita ⁊ in p̄nti ē cā
 futura. Et sic sequitur cum omnes effectus
 futuros oporteat redigere i tales cās p̄tes

uel preteritas q̄ omnia futura ex necessitate
 eueniant. Sic nos dicimus q̄ uidentem for-
 moriturum est necessarium absolute q̄a seq̄
 d̄ necessitate ad aliqd̄ qd̄ iam factum est. s.
 duo p̄traria esse in eodem corpore per p̄mir-
 tionem. Nec enim dditionalis est uera si ali-
 quod corpus est p̄positum ex d̄ris corrupci
 3° at̄ est impossibile q̄ omnia futura ex ne-
 cessitate eueniant ergo illa duo sunt impossi-
 bilia ex quibus hō. sequebatur. s. q̄ quilibet
 effectus habeat cām per se ⁊ q̄ causa posita
 necesse sit effectum poni: q̄a ex hō. ipso seque-
 retur qd̄ iā dictum est q̄ quorūlz effectus fu-
 turorum essent aliq̄e cause iam posite. Sic
 corruptionis aūs. iā sūt aliq̄ cāe posite. sed
 q̄ iste homo moriatur p̄ infirmitatez uel uo-
 lentiam nōdum habet aliquā causam posi-
 taz et quadam necessitate sequat̄. Deū cū
 dic. Palam ergo ⁊c. Infert quādam p̄clu-
 sionem ex predictis. d̄ns ergo ex quo q̄libz
 qd̄ sit habet causā per se palam q̄ in futuris
 p̄tingentibus effectus futuri reductio ad cās
 per se uadit usq̄ ad aliquod p̄ncipiū. qd̄ qd̄
 p̄ncipiū non reductū aliq̄ p̄ncipiū adhuc
 per se. sed ipm̄ erit cuius cā erit: q̄a ut euenit
 .i. cā casualis ⁊ illius cause casualis non erit
 aliqua alia causa sic iam predictum est q̄ cōs
 per accidens non habet cām uꝛ generationēz
 ⁊ bigratia q̄ iste occidatur a latronibus hēt
 cām per se q̄a uulneratur. ⁊ hō. etiam habet
 cām per se q̄a a latronibus inuenitur. 3° hō.
 n̄ hēt nisi cām per accēs. Qd̄ eiz iste q̄ nego-
 ciatur nades inter latrones icidat ē p̄ accēs
 ut ex predictis patet. Vñ ei^o n̄ oꝛ ponere ali-
 quā cām. Ens enim p̄ accēs ut. s. d̄m est non
 hēt generationem. et ita eius generatōis cās
 per se q̄rere non oꝛ. Deū cū dic. 3° ad p̄-
 cipium quale mouet quā d̄ q̄stione cōcōnatā
 et dictis. Dixit enim supra imediate q̄ cause
 entū per accēs reducunt usq̄ ad aliq̄ p̄-
 cipium cuius nō ē ponē aliā cām: Et iō hīc i-
 grit d̄ hac reductioe uel ano^o oge qd̄ id̄ ē ad
 quale p̄ncipiū ⁊ ad quale cām debeat fieri. i.
 ad qd̄ genus cāe uel p̄ncipiū. s. utrū ad aliquā
 cām p̄mā q̄ sit cā sic mā. aut aliquā q̄ sit cā
 sic finis cui^o gratia aliqd̄ sit. aut ad aliquā q̄ sit
 cā sic mouēs. Pretermittit at̄ d̄ cā formali q̄a
 q̄stio hīc hētur d̄ cā generationis rez q̄ sunt
 per accēs. In generatōe at̄ forma non h̄z
 causalitate nisi per mōz finis. s. finis auteꝛ ⁊
 forma i generatione icidit in id̄ nuō. 3° acāt
 questionē hīc motā nō soluit. sed supponit ei^o
 solutionem ab eo q̄ est determinatum in 2°
 phy. Ibi eiz oisum ē q̄ fortuna ⁊ casus que
 sunt cause eoz q̄ sunt per accēs reducuntur
 ad genus cause efficientis Ergo d̄ ente cō

elidit ex pmissis q̄ pretermittendū est loqui
 de ente per accidēs ex quo determinatum est
 sufficiēter secundum id q̄ d̄ eo determinari
 p̄t. Attedendū est at̄ q̄ ea q̄ p̄s hict̄a
 dit vident̄ remouere quedam que secundum
 p̄p̄am ab aliquibus ponunt̄. s. factū z prouī
 dentiam. Vult enim hic p̄s q̄ non omnia
 q̄ sunt reducunt̄ in aliquā cām per se et qua
 de necessitate sequat̄ alias sequeretur q̄ oīa
 essent ex necessitate et nihil per accidēs eēt
 in rebus. Illi at̄ qui ponunt factum dicunt
 p̄tingentia que hic sunt que videntur per ac
 cidēs esse reducibilia i aliquā virtutē corpo
 ris celestis per cuius actionem ea q̄ sūt secun
 dū se p̄siderata per accidēs fieri vident̄ cū quo
 dū ordine p̄ducant̄. Et similis illi q̄ ponit p̄
 uidentiaz circa ea que aguntur hic dicunt eē
 ordinata secundum ordinē p̄uidētie. Ex
 utraq̄ igit̄ pōne duo videntur sequi que sunt
 p̄traria his que hic p̄s determinat quorum
 primū est q̄ in rebus nihil fit per accidēs
 neq̄ a fortuna z cāu. Que enim secundum
 aliquē ordinē p̄cedunt non sunt p̄ accidēs
 Sūt et̄: uel sp̄ uel i maiori p̄te. Secūdu at̄
 ē q̄ oīa ex necessitate eueniāt. Si. n. oīa ex ne
 cessitate eueniūt quoz cā uel ponit̄ i p̄nti l̄ iā
 ē posita i p̄terito ut rō p̄hi. p̄cedit. eoz at̄ q̄ sūt
 sub p̄uidētia uel fato cā ponit̄ i p̄nti z iā po
 sita ē i p̄terito eo q̄ p̄uidētia ē imutabil̄. et
 eterna mot̄ ē celi ē inuariabil̄. Vñ uidet̄ seq̄
 q̄ ea q̄ sunt sub p̄uidētia uel fato ex necessi
 tate p̄tingāt. Et ita i oīa q̄ hic agit̄ fato z p̄
 uidentie sub sunt. seq̄ q̄ oīa ex necessitate p̄
 ueniāt. Vñ det̄ ergo q̄ secundū intentionē p̄p̄
 n̄ s̄i ponere neq̄ p̄uidētia n̄ fatum. Ad
 hoz euidētia p̄siderādū est q̄ quātū aliqua
 cā est altior tanto eius causalitas ad plura se
 extendit. Adabet enim cā altior p̄p̄riū cāum
 altius q̄ d̄ cōi⁹ et in plurib⁹ inuēti. Sic i ar
 tificiabil⁹ p̄z ars politica q̄ ē. s̄ militarem
 ad totū statū cōitatis se extendit. Militare at̄
 solū ad eos qui in ordine militari p̄tinentur.
 Ordinatio at̄ q̄ est i effectib⁹ tñ se extendit
 quātū extēdit se illi⁹ cause cālitatis. Omnis
 enim cā p̄ se hēt determinatos effectus quos
 secundū aliquē ordinē p̄ducit. Manifestū igit̄
 est q̄ effectus relati ad aliquā inferiorē causāz
 nullū ordinē h̄re vident̄. S̄z per accidēs sibi
 h̄is p̄cidunt. Qd̄ si referant̄ ad superiorem
 cām et omnem ordinatū inueniuntur et non
 per accidēs p̄iuncti. sed ab una p̄ se cā simul
 p̄ducti sunt sic floritio huius herbe uel illi⁹
 si referatur ad particularē virtutē q̄ ē in hac
 plāta uel in illa nullū ordinē h̄re uidet̄ p̄mo
 uidet̄ eē per accidēs q̄ hac uerba florētē illa
 floreat. Et h̄ideo: q̄ cā uirtutis huius plāte

extendit se ad floritionē huius. et non ad flo
 ritionē alterius. Vñ est quid causa q̄ hec p̄
 ta floreat. non at̄ q̄ simul cū altera. Si autē
 ad uirtutē corporis celestis q̄ est cā cōis refer
 ratur. inuenit̄ hoc n̄ esse per accidēs q̄ hec
 herba florentē illa floreat. sed esse ordinatū
 ab aliqua p̄ma cā h̄ ordinatē que simul mo
 uet utraq̄ herbā ad floritionem. Inuenit̄
 at̄ in rebus implet cāz gradus. Est enim pri
 mo cā incorruptibilis et mutabilis. s. diuina
 Sub hac secunda ē cā incorruptibilis s̄z mu
 tabilis. s. corpus celeste. Sub h̄o tertio sunt
 cāe corruptibiles et mutabiles. De igit̄ cāe
 i 3o gradu existentes sunt particulares. et ad
 p̄p̄rios effectus secundū singulas sp̄es deter
 minate. Ignis enim generat ignē. z h̄o ḡnat
 hominem. z planta plantam. Causa autem
 secūdi grad⁹ ē quodāmodo uersalis z quo
 dāmodo p̄ricularis. Particularis q̄ d̄ q̄ se exten
 dit ad aliq̄d gen⁹ unū determinatū. s. ad ea q̄
 p̄ motū iesse p̄ducunt. Est enim cā motūs et
 mota. Vniuersalis at̄ q̄ n̄ ad unā tñ species
 mobiliū se extendit cālitatis eius. s̄z ad oīa ē alte
 ratur z generatur et corrumpuntur. Illud
 enim q̄ d̄ primo motū. ōz esse cām omnium
 p̄nt̄ mobiliū. S̄z cā p̄mi gradus ē simplicit̄
 uersalis. Eius cāz effectus p̄p̄rius est esse
 Vñ q̄ d̄ et quocūq̄ mō ē sub cālitatē z or
 dinatōe illius cause p̄p̄rie p̄tinetur. Si igit̄
 ea que hic sunt p̄tingentiam reducā⁹ i cāz
 proximas particulares tantū inueniēt multa
 fieri per accidēs. n̄ p̄ p̄cursum; duaz cārum
 quaz una sub altera non p̄tinetur sic cū p̄ter
 intentionē occurrunt mihi latrones. hic enim
 cōcursum causā et duplici uirtute moria. s.
 mea. s. et latronum. tū etiam p̄pter defectūz
 uirtutis agentis cui accidit debilitas ut non
 possit peruenire ad finem intentum: sicut cum
 aliquis cadit in uia p̄ lassitudinem. tum etiā
 p̄ indispositionēz mē que n̄ recipit formam
 itētā ab agente sed alteriusmōi: sic accidit
 i mōstruosus partibus aliis. Nec at̄ cōtingētia
 si alterius i cām celestem reducā⁹ multa hoz
 inueniētur non esse per accidēs: q̄ cāe p̄ricula
 res et si non p̄tinetur subinnicē p̄tinetur tñ
 sub una cā cōmuni celesti. Vñ p̄cursum earū
 p̄t h̄re aliquā unā cām celestē d̄terminaram.
 Quia et uirtus corpis celestis z incorruptibil
 est et impassibilis non p̄t erire aliq̄s effectus
 ordinem cālitatis eius p̄ defectūz uel debi
 litatez ipsius uirtutis. Sed q̄ agit mouēdo z
 omne tale agens requirit mām determinatāz
 z dispositā p̄t p̄tingē q̄ i reb⁹ n̄alib⁹ uirtus
 celestis n̄ cōsequat̄ suum effectum p̄ materie
 indispositionēz. Et h̄o erit p̄ accidēs. Quā no
 igitur multa q̄ uidētur esse p̄ accidēs reducēdo

ipa ad eas particulares inueniantur non esse per accidens
 reducendo ipa ad eas commune uniuersale. s. vir-
 tute celesti. tñ i hac reductione facta inueni-
 tur aliqua esse per accidens sicut supius est bitum a
 pho. qñ eni agēs aliqd iducit effectū suū vt
 i pluribus. et n̄ semp sequet q̄ deficiat in pas-
 sionibus et hoc per accidens ē. Si igitur corpora
 celestia effectus suos inducūt inferiora corpo-
 ra ut i pluribus? et non semp pp̄ mē in dispōem
 sequet q̄ ipm sit per accidens: q̄a virtus celestis
 effectū suū non aequatur. Licet etiam ex
 hoc inueniatur aliqua per accidens facta redu-
 ctione ad corpus celeste: q̄a i istis inferioribus
 sunt alique cāe agētes que pnt se agē abiq̄
 ipressionē corporis celestis. s. anime rationa-
 lis ad quas non pertingit virtus corporis ce-
 lestis. cū sint forme corporib? n̄ subē nisi for-
 te per accidens inq̄stus. s. ex ipressionē corpis ce-
 lestis sit aliqua inuatiō in corpore et per accidens
 in uiribus anime q̄ sunt actus quantū p̄tuz
 corporis ex quibus anima rationalis inclinā
 ad agēdum. s. nulla necessitas inducatur cuz
 habeat libez dominium super passiones ut
 eius differenciat. Illa igitur que in his inferio-
 ribus inueniunt per accidens fieri reducēdo
 ad has cās. s. animas rationales. pnt sequi
 tur inclinationem q̄ est ex ipressionē celesti
 non inueniuntur per se fieri per reductionē ad
 uirtutem corporis celestis. Et sic patet q̄ po-
 sitio fati. que est quedam dispositio inherens
 rebus inferioribus ex actione corpis celestis
 n̄ remouet omnia ea que sunt per accidens.
 Sz si ulterius ista p̄tingētia reducant in cām
 altissimā diuinam nihil inueniri poterit q̄ ab
 ordine eius ercat cum eius causalitas exten-
 dat se ad omnia inquantum sunt entia. Non
 p̄t igitur sua causalitas impediti per indispo-
 sitionem mē quia et ipsa materia et ei? dispo-
 sitiones non ercant ab ordine illius agentis
 qd ē agens per modum dantis ē et non solum
 per modum mouentis et alterātis. Non enim
 p̄t dici q̄ mā presupponatur ad esse sicut p̄
 supponitur ad moueri ut eius subm̄ qñ p̄mo
 est ps essentie rei. Sic igitur uirtus alterātis
 et mouētis non impeditur ex essentia motus
 aut ex timo eius. sed ex subō qd p̄supponitur
 ita uirtus dantis esse n̄ impeditur a materia
 uel a quocunq̄ qd adueniat qualitercunq̄ ad
 esse rei. Et quo etiā patet q̄ nulla causa agēs
 potest esse in istis inferioribus que eius ordi-
 ni non sub datur. Relinquitur igitur q̄ oia
 que hic fiunt prout ad primam cām diuinā
 referuntur inueniuntur ordinata et n̄ per accidens
 existere. s. per p̄positionem ad alias cās per ac-
 cidens esse inueniuntur. Et pp̄ h? secundū fidē
 catholicā dicit q̄ nihil sit temere siue fortui

to in modo et q̄ omnia subdantur diuine p-
 uidentie. Aristo. autem hic loquitur de conti-
 gentibus que hic fiunt in ordine ad causas
 particulares sic per eius exemplum apparet
 Nunc at restat uidere quo pō fati et p̄uide-
 tie n̄ tollit a rebus p̄tingentiam q̄ omnia ex ne-
 cessitate eueniant. Et de fato quid manifestū
 est per ea que dicta sunt. Nā eni est onis q̄
 s. corpora celestia et eorum mot? et actiones
 q̄tum in ipis est necessitate hēant. tñ effectus
 eorum in istis inferiorib? p̄t deficere uel pp̄
 indispositionem mē uel pp̄ animā rationalē
 q̄ h̄ liberā electionem sequēdi inclinationes q̄
 ff ex ipressionē celesti uel n̄ sequendi. Et ita
 relinquit q̄ huiusmodi effect? n̄ ex necessitate
 sed p̄tingenter perueniāt. Non enim pō cāe
 celestis est pō cause talis ad quam de necessi-
 tate sequatur effectus. sic ad p̄positionem ex
 p̄trariis sequitur mors animalis vt in literis
 tangitur. Sed de providentia maiorem hēt
 difficultatem. Providentia enim diuina sal-
 li non p̄t. Nec eis duo sunt icōpossibilia q̄
 aliqd sit. p̄uis a deo et n̄ fiat. Et ita uidetur
 q̄ ex quo p̄uidencia iā ponitur q̄ eius effec-
 tum necesse sit sequi. Sed sciendum est q̄
 ex eadem causa dependet effectus. et omnia q̄
 sunt per se accidentia illius effectus. Sic eni
 homo est a natura ita et omnia eius per se ac-
 cidentia ut risibile et mentis discipline suscep-
 tibile. Si at aliqua alia cā non faciat hoīem
 simpliciter. sed hominem talez eius non erit
 p̄stare ea q̄ sunt per se accidentia hominis.
 s. solum uti eis. Politicus enim facit hoīem
 ciuilem non tamen facit eum mentis discipli-
 nam susceptibilem. sed hac eius proprietate
 utitur ad h? q̄ homo fiat ciuilis sic dcm est
 ens inquantum ens est. Dabet causam ipsaz
 dñ. Vnde sic diuine providentie subditur
 ipsum ens ita etiam omnia accidentia entis
 inquantum est ens inter que sunt necessari-
 um et p̄tingens. Ad diuinam igitur providē-
 tiam pertinet non solum q̄ faciat h? ens. sed
 q̄ det ei p̄tingentiam uel necessitatem. Sec-
 undum enim q̄ unicusq̄ dare uoluit contin-
 gentiam uel necessitatem preparauit ei cau-
 sas medias ex quibus d̄ necessitate sequatur
 uel contingenter. Inuenitur igitur unūq̄
 q̄ effectus secundum q̄ est sub ordine diui-
 ne providentie necessitatem habere. Et quo
 p̄uenit q̄ h? p̄ditionalis est uera si aliquid est
 a deo prouisum herit. Secundum autem q̄
 effectus aliquis considerantur sub ordine
 cause proxime. sic non omnis effectus est ne-
 cessarius. sed quidam necessarius et quidam
 p̄tingens secundū analogiā sue cāe. Effect?
 enim in suis naturis sistantur causis primis

non at remotis ad quaz additiones pertine
non possunt. Sic ergo patet qd cum dicitur p
dicitur loquimur nō dicendum solum hoc qd est
prouisum a deo vsut. s; h est prouisum a deo
ut ptingentur sit uel ut necessario sit. Unde
non sequitur secundum rationes Aristot. hic
inductam qd ex quo diuina prouidentia est po
sita qd omnes effectus sunt necessarii. sed ne
cessarium est effectus eē contingenter. uel de
necessitate. Quidē est singulare in hac cā
.s. in diuina prouidentia. Reliquae eiz cause
non pstitunt legem necessitatis uel ptingen
tie. s; pstituta a superiori causa ueniūt. Unde
causalitati cuiuslibet alteri cāe subdit sol. qd
eius effectus sit. Quidē autē sic necessario uel
ptingentur dependet et causa altiori que est
cā eius in quātum est. ens a qua ordo necessi
tatis et contingentie in rebus puenit.

Quod autē utitur.

uez ens et. Postq̄ determinauit
p̄bs dēte p̄ a cīs. Sic determinat
dēte qd s̄ḡt uitate p̄positōis. rē h. d. f.
Primo determinat q̄liter dicat huiusmōi ens
2. remouet ipm a p̄ncipali p̄sideratiōe huius
sciētie ibi. Qm̄ at cōp̄lo rē. Circa p̄m̄z tria
facit. Primo ondit q̄liter huiusmōi ens dicat.
2. respōdet cuidā q̄stioni ibi. Quō simul rē.
3. manifestat qd dixerat ibi. Non enī est fal
sum z uerum in rebus rē. Dicit ergo qd ens
quōdam dicitur q̄i uerum. i. qd nihil aliud si
gnificat nisi ueritates. Cum enī interrogam̄
si homo est al. respōdetur qd est: per quod si
gnificatur p̄positiōe p̄missa: eē uām. Et
eodem mō non ens significat q̄i falsus: Cum
enī respōdet non est significat qd p̄posita
oratio sit falsa. Hoc enim ens quod dicitur
q̄i uer z non ens qd dicitur quasi falsum cō
sistit circa compositionem z diuisionem. Vo
ces enim incōplere neq; uerum neq; falsum
significat. Sed uoces complere per affirma
tionem. aut negationem ueritatem. aut falsi
tatem habent. Dicitur autē h affirmatio cō
positō qd significat p̄dicatū iesse subō. nega
tō dicit hic dō: qd s̄ḡt p̄dicatū a subiecto
remoueri. et cum uoces sunt signa intellectus
similiter dicendū est de p̄ceptionib; intellect
Que eiz sunt simplices n̄ hnt ueritate n̄z fal
sitate. s; solum ille que sunt p̄plere per af
firmationem uel negationē. Et qd predictuz
ens et non ens. s. uerum z falsum consistit in
p̄positiōe z diuisione. ideo similiter p̄sistit
circa p̄titiōem p̄traditiōis. Vnaqueq; eiz con
traditio partiūtur sibi inuicem uerum et fal
sum ita qd altera pars est uera et altera pars
est falsa. Cum enim p̄traditio ex affirmatio

ne z negatione cōstituatur. vtraq; autē
harum ex predicto sit z subiecto p̄dicatū z
subm̄ dupliciter se possūt h̄re. Aut enī sunt
cōiuncta in re: natura sicut homo et an mal
aut sunt disiuncta ut homo z asinus. Si er
go formantur due contraditiōes vna ex ter
minis coniuictis ut homo ē animal. et ho
mo non est animal. alia ex terminis disiunctis
ut homo est asinus. homo n̄ est asinus utran
q; p̄traditiōem inter se cōdiuidunt uerum
et falsum. ita qd uerum pro parte sua habet
affirmationem in composito. i. in terminis cō
iunctis z negationem in disiuncto. i. in termi
nis disiunctis. Ne enim due sunt uere ho
mo est animal. et homo non est asinus. sed
falsum pro sua parte habet contraditiōem
participationis id est contradictoria eorum
que cedunt in parte ueri. Habet enim falsum
pro sua parte negationem in coniuicto et af
firmationem in disiuncto. Ne enim due sunt
falsae. homo non est animal. z homo est as
inus. Deinde cum dicit. Quomodo au
tem simul rē. Remouet quamdam dubitati
onem que posset occōnari ex dictis. Dixerat
enim qd uerum et falsum consistunt in com
positiōe et diuisione uocum secundario in
tellectus autem primo et principaliter. Om
nis autē compositio uel diuisio plurimum est
et iō pōt eē dubiū quō ista plurimaq; p̄poni
tur et diuiditur intellectus itelligat utru. s. si
mul aut sepati. Sed dicit qd hoc pertinet ad
alium sermonem. s. ad librū de anima. Et qd
simul dupliciter d̄r quandoq; enī significat
unitatem sicut dicimus simul esse secundum
tempus que sunt in uno et eodē in stāti. Quā
doq; uero significat coniuictionem et uicini
tatem eorum que consequuntur se habent sic
dicimus duos homines esse simul secunduz
locum quoz loca sit coniuicta et consequen
ter se habentia et secundum tempus que tē
pore consequuntur ideo erponit questionem
motā qua quesuit utrum simul aut sepati
intelligat itellec^o ea q̄ cōponunt z diuidunt
.d. qd nō intelligit simul secundum quod ali
qua dicantur esse simul ut consequenter se
habent sed in eo qd fit aliqd unū. Et i b^o in
uitur solo questionis. Si enim intelligat
hominem et animal unumquodq; secunduz
tē ut sunt duo quedam intelligit ea conseq̄
ter duabus p̄ceptōib; nō formans ex eis af
firmationē n̄z negationē: Enī autē ex eis for
mat p̄positiōem uel diuisionem itelligit abo
ut unū iqtū. s. ex eis aliquod unum fit. Sicut
et partes cuiuslib; totius itelligit intellectus
ut unū itelligendo ipsum rotum. Non. n. itel
ligit domū itelligendo prius fundamentum

et postea parietem et postea tectum. Sed omnia ista intelligit simul in quantum ex eis fit unum. Sic intelligit predicatum et subiectum sit in quantum ex eis fit unum. scilicet affirmatio et negatio. Deinde cum dicit. Non enim est uerum et falsum. Manifestat quoddam quod dixerat. scilicet quod uerum et falsum sunt in propositione et dictione. Quod quidem probat per modum cuiusdam dictionis. Eorum enim quae dicuntur uoce quedam sunt in rebus et in anima. quedam autem sunt in anima tantum. Album enim et nigrum sunt extra animam. sed rationes horum sunt in anima tantum. Posset autem aliquis credere quod uerum et falsum sunt etiam in rebus sicut bonum et malum ita quod uerum sit quoddam bonum et falsum sit quoddam malum. Hoc enim importeret si uerum et falsum essent in rebus. Bonum enim quoddam perfectionem nature significat. falsum uero defectum. Sic autem perfectio in rebus est ad perfectionem et bonitatem nature pertinet. Defectus uero et privatio ad malitiam. Sed ipse hoc negat dicens quod uerum et falsum non sunt in rebus ita quod uerum rationis sit quoddam bonum nature et falsum sit quoddam malum. sed sunt tantum in mente. id est in intellectu. Intellectus autem habet duas operationes quarum una uocat indiuisibilem intelligentiam per quam intellectus format simplices conceptiones rerum intelligendo quod quid est uniuscuiusque rei. Alia eius operatio per quam componit et diuidit. Verum autem et falsum. et si sunt in mente non tamen sunt circa illam operationem mentis qua intellectus format simplices conceptiones et quod quid est rerum. Et hoc est quod dicit quod uerum et falsum non sunt circa simplicia et quod nec in mente est. Unde relinquatur per locum a dictione quod ex quo non est in rebus nec est in mente circa simplicia et quod est quod sit circa propositionem et diuisionem mentis. primo et principaliter et secundario uocis quae significat conceptionem mentis. Et ulterius addit quod quecumque speculatur circa ens et non ens sic dicitur. scilicet. prout ens significat uerum et non ens falsum posteriore scrutandum est. scilicet. in fine. ix. et etiam in libro de anima et in logicalibus. Totam enim logicam uidetur esse de ente et non ente sic dicto. Sciendum est autem quod cum quelibet cognitio perficiatur per hoc quod similitudo rei cognite est in cognoscente sicut perfectio rei cognite consistit in hoc quod habet talem formam per quam est res talis ita perfectio cognitionis consistit in hoc quod habet similitudinem forme predictae. Et hoc autem quod res cognita habet formam sibi debitam dicitur esse bona. Et ex hoc quod aliquem defectum habet dicitur esse mala. Et eodem modo ex hoc quod cognoscentes habet similitudinem rei cognite dicitur habere ueram

cognitionem. Ex hoc uero quod deficit a tali similitudine dicitur falsam cognitionem habere. Sicut ergo bonum et malum designant perfectiones que sunt in rebus. ita uerum et falsum designant perfectiones cognitionum. Licet autem in cognitione sensitua possit esse similitudo rei cognite non tamen rationem huius similitudinis cognoscere ad sensum pertinet. sed solum ad intellectum. Et ideo licet sensus sensibilis possit esse uerus. tamen sensus ueritatem non cognoscit. sed solum intellectus. Et propter hoc hic dicitur quod uerum et falsum sunt in mente. Intellectus autem habet apud se similitudinem rei intellecte secundum quod rationes in propter hoc percipit. Non tamen propter hoc ipsam similitudinem diuidit. sed solum cum componit uel diuidit. Cum enim intellectus concipit hoc quod est aliter rationale mortale apud se similitudinem hominis habet. sed propter hoc cognoscit se hanc similitudinem habere quae indicat hominem esse aliter rationale et mortale. Et ideo in hac sola secunda operatione intellectus est ueritas et falsitas secundum quam non solum intellectus habet similitudinem rei intellecte. sed etiam super ipsam similitudinem reflectitur componit et diuidit. Et hiis igitur patet quod ueritas non est in rebus sed solum in mente et etiam in propositione et diuisione. Et si res dicatur aliquam falsam uel etiam diffinitio. Hoc erit in ordine ad affirmationem et negationem. Dicitur enim res falsa uti lineam qui bitum est. aut que non est oio sicut diametrum inmensurable. aut quae est quidem. sed est apra nata uideri aliter quam sit. Et similitur diffinitio est ista aut quae nullius uel quae assignat alteri quod ei cuius est. In omnibus enim his modis per quod falsum in rebus uel in diffinitionibus de ratione sic est definitionis de ipsis. Et similitur per de uo. Nam res dicitur uera quia habet propriam formam quae ei ostendit esse. Et diffinitio. Nam quae uere appetit ei cui assignat. sed est quod nihil prohibet huius esse quoddam bonum. scilicet. quod ite cognoscentes accipit ut quoddam res. Sic enim quaelibet alia res de bona sua perfectione ita intellectus cognoscentes sua bonitate. Appetere et ex his que hic dicuntur quod uerum et falsum sunt obiecta cognitionis sunt in mente. Bonum uero et malum quibus obiecta appetit sunt in rebus. Item quod sicut cognitio perficitur per hoc quod res cognite sunt in cognoscente. ita appetitus quoniam perficitur per ordinem appetentis ad res appetibiles. Deinde cum dicit. Quia autem propter hoc. Excludit ens uerum et ens per accidens a principali consideratione huius doctrine dicens quod propter hoc et dicitur in quibus est uerum et falsum est in mente et non in rebus. Inuenitur si quidem et in rebus aliqua propositio. Sed talis propositio. efficit unam rem quam uel

lectus accipit ut unum simpliciter deceptioe. Sed illa propositio uel dictio qua intellectus coniungit uel diuidit sua accepta est tantum in intellectu non in rebus. Cōsistit enim in quadam duorum comparatione acceptorum sine illa duo sunt idem secundum rem siue diuersa. Datur enim in intellectu quibus uno ut duobus conceptionem formans sicut dicitur homo est homo. Et quod patet quod talis propositio est solum in intellectu non in rebus. Et ideo illud quod est in ens sicut in tali comparatione consistens est alterum ab his que proprie sunt entia que sunt res extra animam quarum unaqueque est. aut quod quid est. i. substantia. aut quale. aut quantum. aut aliud aliud in complexum quod mens copulat uel diuidit. Et ideo utrumque est pre ermittendum. et ens per accidens et ens quod significat uerum: quia huiusmodi. scilicet entis per accidens causa est indeterminata. Et ideo non cadit sub arte ut ostensum est. Illius uero. scilicet entis ueri causa est aliqua passio mentis. i. operatio intellectus proponens et diuidens. Et ideo pertinet ad scientiam et intellectum. Et alia ratio est: quia utrumque. scilicet ens uerum et ens per accidens. scilicet est aliud genus entis non circa ens simpliciter per se quod est in rebus et non ostendit aliquam aliam naturam entis existentem extra per se entia. Patet enim quod ens per accidens est et concurrit accidentaliter entium extra animam: quorum unumquodque est ens per se sicut grammaticum mulicum. licet sit per accidens. tamen et grammaticum et mulicum est per se ens quia utrumque per se acceptum habet causam determinatam sicut intellectus oppositionem et diuisionem facit circa res que sub predicamento pronuntiantur. Unde si determinatur sufficienter illa genus entis quod continetur sub predicamento manifestum erit. et de ente per accidens et de ente uero. Et per hoc huiusmodi etiam pretermittunt sed perscrutande sunt cause et principia ipsius entis per se dicti in quantum est ens. De quo palam est ex his que determinamus in. v. libro ubi dictum est quotiens unumquodque talium nominum dicitur quod ens dicitur multipliciter sicut infra in principio septimi sequetur.

Et sic dicitur

7. multipliciter. Postquam remouit a principali consideratione huiusmodi scilicet ens per accidens et ens secundum quod significat uerum: hic incipit determinare de ente per se quod est extra animam de quo est principalis consideratio huiusmodi scientie. Diuiditur autem pars ista in duas partes. Hec enim scientia. et determinat de ente in quantum est ens et de primis prin-

cipiis entium ut in. vi. libro est habitum. In prima ergo parte determinatur de ente. In secunda de primis principis entis in. i. libro ubi. De substantia quidem. et. Quia uerum ens et unum se consequuntur et sub eadem consideratione cadunt ut in principio quartum est habitum. ideo prima pars diuiditur in partes duas. In prima determinat de ente. In secunda de uno. et de his que consequuntur ad unum in. x. libro ubi. Unum quia multis dicitur. Ens autem per se quod est extra animam dupliciter dicitur in quinto libro est habitum. Uno modo per. x. predicamenta. alio modo per potentiam et actum. Diuiditur ergo prima pars in duas. In prima determinat de ente secundum quod diuiditur per. x. predicamenta. In secunda determinat de ente secundum quod diuiditur per potentiam et actum in. x. libro. Ergo de primo ente. et. Prima autem pars diuiditur in duas. In prima ostendit quod ad determinandum de ente patet. i. x. predicamenta diuidi. et determinare de sola substantia. In secunda incipit de substantia determinare ibi. De substantia siue multipliciter. et. Circa primum duo facit. primo ostendit quod de substantia est determinandum. et ostendit quod de ea sit tractandum ibi. Videtur autem substantia. Circa primum. dicitur. primo ostendit quod intendens tractare de ente de sola substantia debet tractare per rationes. et per consuetudinem aliorum ibi. Et quod olim et nunc. et.

Intendit ergo in prima parte tale rationem ponere. Illud quod est primum inter entia que ens simpliciter et non secundum quod sufficienter demonstrat naturam entis. scilicet substantia est huiusmodi ergo sufficienter ad cognoscendum naturam entis determinare de substantia. Circa hoc autem duo facit. primo ostendit quod substantia sit primum ens. Secundo ostendit quomodo dicatur primum ibi. Multipliciter quidem dicitur primum. et. Circa primum duo facit. primo proponit intentionem dicens quod ens dicitur multiplex ut dictum est in. v. libro in quo diuiserit quotiens dicuntur huiusmodi nomina: quia quoddam ens significat quod est et hoc aliquid. i. substantia ut per quod intelligat essentia habet per hoc aliquid suppositum ad que duo omnes modi sube reducuntur ut in. v. est habitum. Illud uero significat qualitatem uel quantitatem. aut aliquid horum predicamentorum. Et cum ens tot modis dicatur palam est quod inter omnia entia. primum est quod quid est. scilicet ens quod significat substantiam. Secundo ibi. Nam qui dicitur tale. et. Probat propositum et utrumque tali ratione. Quod est propter se. et simpliciter in unoquoque genere est prius eo quod est propter aliquid aliud. et secundum quid. Sed substantia est ens simpliciter et propter se ipsam. omnia autem alia genera a substantia sunt entia secundum quid et propter substantiam. ergo substantia est prima inter alia etiam. Quomodo autem dupliciter manifestat. Dico ex

ipso modo loquendi siue predicandi dñs q̄ ex hoc
 palam est q̄ substantia sit primus entus: q̄a qñ
 dicim⁹ d̄ aliquo quale quid sit dicimus ipsuz
 esse aut bonū aut malū. Nec enim significant
 qualitatem que aliud ē a substantia et q̄titate
 Tricubitum at̄ significat q̄titem et homo
 significat substantiam. Et iō qñ dicim⁹ quale
 est aliquid non dicimus ipm esse tricubitū t̄z
 hominem. S̄z qñ dicimus quid est d̄ aliquo
 non dicimus ipm esse album nec caliduz que
 significant qualitatem nec tricubitum qd̄ si
 gnicat quantitatem: s̄z hominē aut dñm que
 significant substantiam. Ex quo patet q̄ illa q̄ signi
 ficat substantia dñt qd̄ est aliqd̄ absolute. Que at̄
 predicat qualitatem si dicunt qd̄ ē illud de quo p̄
 dicat absolute: s̄z quale qd̄. Et simile ē i quā
 titate et in aliis generib⁹. Ex hoc p̄ q̄ ip̄a
 sub̄a dicit ens ratione sui ipsius: q̄a absolute
 significātia substantia significat qd̄ ē h̄. Alia
 t̄ro dñr entia si q̄a ip̄a habeat secundum se
 aliqua quidditatem q̄i secundum se entia. Ent̄z
 si ita dicant absolute quid sit eo q̄ sunt talis
 entis. i. eo q̄ habent aliqua habitudinem ad
 substantia q̄ est per se ēa q̄ absolute significās
 quidditatem in quātuz. i. qd̄a sunt qualitates
 talis entis. s̄. substantie et quedā quantitates et
 alie passionēs ut aliqui d̄ aliud tale qd̄ signifi
 cat per alia q̄ia. Secūdo ibi. Dñr itaq̄
 dubitabit aliquis p̄bat idē p̄ quodā signuz
 Quia eiz alia entia si sunt entia nisi secunduz
 quod referūt ad substantia. iō pōt eē dubita
 de aliis entibus in abstracto significatis qñ
 si significant euz aliqua bitudine ad substantiam
 utriū sint entia uel non entia. s̄. utriū uidere sa
 nare et sedere et unūquodq̄ istoz i abstracto
 significatorum sit ens. aut non ens. Et h̄z ē
 in aliis talibus que in abstracto significantur
 siue significantur per mōz actionis ut predi
 ca siue non ut albedo siue nigredo. Pro tā
 to autem uidentur accidentia in abstracto si
 gnificata esse non entia: quia nihil ipsorum
 est aptum natum secundum se esse. Immo
 cuiuslibet eorum esse est alteri inesse. Et non
 est possibile aliquid eorum separari a substan
 tia. Et iō qñ significantur in abstracto quasi
 sint secundum se entia et a substantia sepe
 ra uideret q̄ sint nō entia. licet modus signi
 ficandi uocum non p̄sequatur imediate mōz
 essendi rerum. s̄z mediate mō intelligendi: q̄a
 intellectus sunt similitudines rerum. Voces
 autem intellectuum ut dicit in primo pp̄. Li
 cet at̄ modus essendi accidentium non sit ut
 per se sint. s̄z solum ut insint. intellectus tamē
 pōt ea per se intelligere cum sit natus diuide
 re ea que secundum naturam diuncta sunt.
 Et iō nomina abstracta accidentium signifi

cant accidentia que quidem inherēt. s̄z non
 significant ea per mōm inherētium. Essent
 autem significata per huiusmōi nomina non
 entia si non inessent in re. Et quia ista in ab
 stracto significata uidentur non entia magis
 uident entia nōia accētuz cū ēta. Magis at̄
 uidet aliquid entuz aliquid eē uadēs et sedēs
 et sanās quia determinat eis aliqd̄ subm̄ per
 ipam nominis significationē in q̄tū significā
 tur i p̄cretionē ad subm̄. Hoc at̄ subm̄ ē sub
 stātia. Et iō unūquodq̄ talū nominū q̄ signifi
 cāt accētis i p̄creto appet̄ i tali categorica. i.
 uidet ip̄ortare predicatū subē n̄ ita q̄ predicatuz
 s̄bē sit p̄ significatōis talū nominū. Album
 eni ut i predicamētis dicitur solum qualitatem
 significat. S̄z in q̄tuz huiusmōi nōia signifi
 cat accētia ut inherētia subō. Bonū at̄ an̄ se
 dens non dicit sine hoc. i. sine subā. Signifi
 cat enim accidens p̄cretionē substantie. Et q̄a
 accētia non uidentur entia. put secundum se
 significant s̄z solū. put significant i p̄tōe ad
 substantia palā est q̄ singula alioz entū s̄t entia
 pp̄ substantia. Et ex h̄z alteri⁹ appet̄ q̄ subā ē pri
 mū ens. et ens simpl̄ et non ens secundum
 aliqd̄. i. secundum quid sicut est i accētibus.
 Esse enim album si est simpl̄ esse. s̄z secundū
 quid. Qd̄ ex hoc patet: q̄a euz incipit esse al
 bus non dicimus q̄ incipiat esse simpliciter
 s̄z q̄a incipiat esse albus. Cum. n. sor. incipit eē
 homo dicitur simpliciter q̄ incipit esse. Dñr
 patet q̄ esse hominem significat eē simpliciter
 Esse at̄ albus significat esse secundum quid.
 Et dñr cum dicit. Multiplicit̄ q̄ d̄. Dñr
 dit quō subā dicat primū. Et dicit q̄ cum b̄
 qd̄ dico primū dicatur multis mōis ut in. v̄.
 est habitum tribus mōis. substantia est prima
 inter omnia entia. s̄. secundum cognitionem
 et diffinitionem et secundum tempus. Et q̄
 sit p̄ma t̄pe alioz ex hoc probatur q̄ nullum
 aliorum predicamentorum est sepeabile a sub
 stātia. Sola at̄ substantia ē sepeabilis ab aliis
 Nullū eni accētis inuenitur sine substantia. s̄z
 aliqua substantia inuenitur sine accētē. Et sic
 patet q̄ non quicunq̄ est substantia. est accētis
 s̄z contrario. Et propter hoc substantia est
 prior tempore. Et q̄ etiam sit prima secu
 dum diffinitionem patet: quia in diffinitio
 ne cuiuslibet accētis ōz ponē diffinitōes s̄bē.
 Sic eiz i diffinitōe symi ponitur natus ita in
 diffinitōe cuiuslibet accētis ponitur. pp̄ri
 um eius subiectum. Et iō sicut animal ē pri
 diffinitōe q̄ homo quia diffinitio animalis
 ponit i diffinitōe hominis eadē ratione s̄bē
 ē prior diffinitione accidentibus. Quod
 etiā sit prior ordine cognitōis. p̄z. Illud. n.
 ē p̄mū secu iū cognitōne qd̄ est magis notuz

et magis manifestat rē. Res autē unaquaq;
magis noscitur qm scitur eius subā qm scitur
eius quantitas aut q̄litas. Tūc enī putamus
nos maxime scire singula qm noscitur q̄ est
homo aut ignis magis qm q̄ cognoscimus
quale est aut quantum aut ubi aut secundum
aliquid aliud predicamentū Quare ē d̄ ipis
q̄ sūt i pdicamētis accidētū tūc scim⁹ sigula
quando de unoquoq; scimus quid est. Sicut
qm scim⁹ quid est ipsū quale scimus qualitatē
et quando scimus quid est ipsū quātuz scim⁹
quātitatē. Sicut enim alia predicamenta nō
habent esse nisi per h̄ q̄ insunt. substātie ita
non habent cognosci nisi in quantum parti
cipant aliqd de mō cognitionis subē que ē
cognoscere quid est. Deinde cū dicit. Et
q̄ olim et nūc. Dñdit idē. s. q̄ de subā sola
est agendum ex p̄suetudine alioz p̄hoz dñs
q̄ cū sit q̄sitū et sēper dubitatum apud p̄hos
et olī quātum ad preteritum et nunc quātum
ad presens quid est ens hoc nihil aliud est
querere et dubitare q̄ quid est subā rerum.
Hoc enim ens. s. subām quidam dixerunt
esse unum vel immobile sicut Parmenides et
Zellistas vel mobile sicut antiqui naturales
ponentes unum tantum materiale principū
rerum. Solam autem materiā putabant ens
esse subām. Et sic patet q̄ cum ponerēt unū
ens propter unū materiale principium per
unum ens intelligebant unam subām. Qui
dam uero posuerunt plura entia. q̄ unum q̄
s. posuerunt plura principia materialia et p̄
dñs plures rerum subās. Quoz qdam posu
erunt ea finita ut Emp. quoz elementa qdā
uero infinita ut Anaxag. infinitas partes cō
similes et Democritus infinita indivisibilia
corpora. Et ideo si alii phy tractantes de en
tibus attendebant ad solas substāties et no
bis etiam speculandum est de sic ente. i. de
subā quid ipsa sit. Et hoc inq̄tum māifestū
ga de hac principia iter intendimus. Et p̄rio
quia per eam alia cognoscuntur. Et solū ut
est dicere quia de subā sola determinando d̄
omnibus aliis noticiam facit. Et ita quodā
modo solum de subā determinat et quodam
modo non solū. Hoc autem significat cum
dicitur est dicere uel ut ita dicatur quod p̄su
enimus dicere de his que non usq; q̄ sunt
vera. Videtur autem substātia rē. Dñ
dit quid determinādū sit de subā. Et circa h̄
duo fac. P̄rio ponit opiniones alioz d̄ subā
Secūdo dicit q̄ de eaz vitatē ē igrendū ibi
De his ergo rē. Circa p̄mū duo facit p̄mo
pponit quid sit uerz circa sbās dñs q̄ esse
subām māifestissime iest corpib⁹. Dñ alia et
plantas et partes coz dicimus eē subās et ēt

alia nālia corpora ut ignē terrā et aquā et
taliū singula. i. talia elementaria corpora sic
a. rē et uaporē secūdam opinionē Erastri
alia media secundum opinionē alioz et etiā
omnes partes elementoz et etiā corpora q̄
sunt p̄posita ex elementis uel ex aliquibus par
tibus elementoz sicut particularia corpora
mixta aut ex omnibus elemētis. i. totis sicut
ipsa spa actioz et passiuoz et sicut etiam
celum quod est quoddā corpus naturale pre
ter elementa dici⁹ esse subās et partes eius
ut astra et luna et sol. Sed utrius he sensibiles
subē sint solum subē secundum q̄ ponebant
antiqui naturales uel etiam sint alique alie
subē ab istis sicut ponebant Platonici p̄serra
tandum est. Secundo ibi uidetur autem
Recitat opiniones p̄hoz de substāties nō ma
nifestis dicens q̄ quibusdam uidetur q̄ tū
corporis sint rerum subē ut. s. superficies et
linea et punctus et unitas sint magis subē q̄
corpus et solidum. Et h̄ opinio diuiditur ga
quidā nihil talium terminoz opinabant eē
sepata a sensibilibus. s. pictagorici. Alii ue
ro ponebant quedam entia sēpiterna a sensī
bilib⁹ sepata que sūt p̄ta et magis entia ga
illa sūt icorporalia et imobilia Plura uō ga
sēpiterna sunt unius ordinis tū sepata uō duo
rū. Sicut Plato posuit duas subās sepatas
i. duos ordines subāz sepataz. s. spēs uel
ydeas et mathematica. Et terciū ordinē po
suit substāties corporū sensibilibus Sed leu
cipus qui successor fuit Plonis et ex sorore
nepos posuit plures ordines subāz et i uno
quoq; etiam inchoauit ab uno quod pone
bat esse principium in quolibet ordine sub
stātiarum. S; aliud quidē unū ponebat esse
principium numerorum quos ponebat esse
p̄mas substāties post sp̄tes aliud autem
magnitudines quas ponebat esse secundas
substāties. Et demum ponebat substan
tiam anime. Et hoc modo protendebat or
dinem substātiarum usq; ad corruptibilia
corpora. Sed quidam differebant a Pla
tone et leucippo ga nō distinguebant inter
spēs et primū ordinē mathematicoz qui est
nuoz. Dicebāt enī spēs et nuos h̄re eandēz
nām et omnia alia esse habita. i. p̄sequer se
habētia ad numeros. s. lineas et superficies us
q; ad p̄mā celi subāz et alia sēpiterna q̄ sūt in
ultio ordine Deinde cū dicit De his ergo
Dñdit quid circa p̄dicta dicendū sit dicens q̄
dicēdū ē quid de p̄dictis dicitur bene aut nō
bene et que sunt subē et utz p̄dicta mathēa
tica et spēs sint aliquid preter res sensibiles
aut non. Et ille substātie si sint principali
ter sensibiles quem modum essendi habe

ant. Et si iste non sunt preter sensibiles sbās
ntrū sit aliq̄ alia sbā sepabil' et q̄ et quō aut
nulla ē subā p̄ter sensibiles. Hoc enī determi
nabit. vi. hui' et infra. Sed tamē anteq̄ hic
determinetur o3 primo ponere et describere
quid sit subā i istis sc̄s bilibus i quibus subā
manifesta inuenit. Quidē facit hoc. vii.
xi. viii. sequēti.

Dicitur autē sbā

si nō multiplicius zc. Postq̄ ostē
dit q̄ p̄ncipalis intentio hui' sciētie
est considerare de subā hic incipit de subā deter
minare. Et dividitur hec pars i duas. In p̄
ma ostendit modum et ordinē tractandi de
subā. In secunda prosequitur tractatū subē
ibi. Et primū dicemus quedā de eo loq̄nte.
Modum autē et ordinē tractandi de subā
ostendit dividendo substācias in suas partes
et docendo de qua partium eius primo et p̄
cipalius est determinandū et que p̄tius ipsius
pretermittende sunt et q̄ prius uel posterius
p̄siderande. Vñ dividit p̄ma p̄s in p̄tes tres
secundum diuisiones et subdiuisiones quas
ponit de subā. Secūda incipit ibi. Tale uero
modo quodā. Tertia uero incipit ibi. Cōfir
tur autē zc. Dicit ergo p̄rio q̄ subā ad minus
dicitur quatuor modis si non dicatur multi
plicius. i. pluribus modis. Sūt enī sūt plures
modi quibus aliqui subāz nominant ut patet
de dicentibus terminos corporis esse subās
qui modus hic pretermittitur. Quorū quidē
mōrū. primus est secundus qd̄ quid erat esse
.i. quidditas uel essentia sine natura rei dici
tur eius subā. Secundus modus est prout
vniuersales dicunt subā esse secundū opinionez
ponētū p̄deas spēs que sunt uniuersalia d̄ si
gularibus predicata et sūt hoz particulariū
subē. Tertius modus est secundum quod
primū genus uidetur esse subā uniuersaliū
Et per hūc modū unū et ens ponebant sbās
eē omniū rerū tanq̄ prima omnium genera
Quartus mod' ē secundū qd̄ subm. i. sbā
particularis d̄ ē subā. Dicit autē subm de quo
alia dicuntur uel sicut superiora de inferiorib'
ut genera et spēs et differētie uel sicut accēs
p̄dicat de subō ut accidētia coīa et p̄pria sic
de sorte p̄dicat hō al' rationale risibile et albū
Ip̄m autē sbm nō p̄dicat de alio Qd̄ ē illi' gē
dū per se. Per accēs eīz nihil prohibet sor.
de h' albo p̄dicari uel de aiali uel de hoīe ga
id cui uest albū aut aīal aut homo sor. ē. De
se ip̄so ā p̄dicat p̄ se ut cū d̄ sor. ē sor. Pz at
q̄ subiectū hic dicit q̄ i predicamētis noīat
subā prima et hoc q̄ eadem diffinitio datur
de subō hic et ibi de subā prima. Vnde con

cludit qd̄ determinan' de subā Determinandū
est de hoc et de subō et de subā prima quia
tale subm maxime uidetur subā eē. Vñ i pre
dicamentis dicitur q̄ talis sbā est q̄ p̄prie et
p̄ncipaliter et maxime dicit. P̄ncipaliter enīz
secundū se oibus aliis substāt. s. spēsbus et ge
nerib' et accidētib'. Sbē nō scōe. i. ḡna et
spēs substāt solū accidētib'. Et h' et n̄ h̄nt
nisi rōe p̄maz sbāz. Pz enī ē albus i q̄tum
hic homo albus ē. Vñ p3 q̄ fere eadē ē dio
subē hic posita cū illa q̄ ponit i predicamē
tis. Nā per subm itelligit hic subā p̄ria. Qd̄
aut dicit genus et uniuersale qd̄ uidet ad ge
nus et spēs p̄tinere p̄tinetur sub substāntis
secundis. Hoc aut qd̄ qd̄ erat esse hic ponit
sed ibi p̄termittit q̄ nō cadit i p̄dicamētōrū
ordine nisi sic p̄ncipiū. N3 eīz est genus neq̄
spēs neq̄ i diuiduū s3 horū omniū forale p̄
cipiū. Deinde cū dicit. Tale uero quodā
zc. Sub diuidit q̄rtū modū p̄misse diuisionis
hoc. s. qd̄ dixerat subm. Et circa hoc tria fa
cit primo nāq̄ ponit diuisionem. Secūdo
p̄parat partes dionis ad iuicē ibi. Vñ si spēs
zc. 3. ostendit quō de istis p̄tibus diuisionis sit
agendum ibi. At tamen ea que nunc ex am
bobus zc. Dicit ergo primo q̄ subm qd̄ est
prima subā particularis in tria diuidit. s. in
materiam et formā et compositū ex eis. Que
quidē dio nō est ḡnis in spēs. Sed alicuius
analogice predicat qd̄ de eis que sub eo con
tinent per prius et posterius p̄dicat. Tamē
p̄pōz ḡmā et forma particularis subā dicit
sed nō eodē ordie Et ideo posterius inquit
quid hoz per prius sit subā Exemplificat at
hic membra i artificialibus i q̄bus es est ut
mā figura ut forma spēs. i. danes p̄m statua
p̄pōz ex his. Que quidem exēplificatio nō
est accipiēda secundū ueritatē sed secundū si
militudinē proportionis. s. figura enī et alie
forme artificiales nō sūt subē sed accidentia
quedam. Sed quia hoc modo se habet figu
ra ad es in artificialibus sicut forma substā
cialis ad numerum in naturalibus pro tāto
ntitur hoc exemplum ut demonstrat ignotū
p̄ māifestū. Deīn cū dicit. Qd̄ si spēs p̄pat
p̄tes diuisionis p̄misse a iuicem. Et circa h'
tria facit primo ostendit qd̄ forā sit magis sbā
quā p̄positū. Secūdo ostendit qd̄ mā sit marie
subā qd̄ erat opinio quorundam ibi. Et ad
hūc materia subā sit. 3. ostendit qd̄ tam forma
q̄ cōpositum est magis subā quam materia
ibi. Sed impossibile zc. Dicit ergo primo
q̄ spēs. i. forma prior est materia. Mate
ria enī est ens in potentia et spēs est ac
tus eius. Actus autem naturaliter prior est
potentia et simpliciter loquendo prior tem

pore q̄a n̄ mōbet p̄ ad actū nisi p̄ c̄s actu s̄
 i uno et eodē q̄d q̄nq̄ ē in p̄o q̄nq̄ i actu p̄o
 tēpore p̄cedat actū. Vñ p̄ q̄ forma ē prior
 q̄ mā et etiā ē magis ens q̄ ipsa q̄a p̄pter
 quod unūq̄q̄ illud magis. Nā aut̄ nō fit
 ens actu nisi p̄ formā. Vñ ōz q̄ forma sit ma
 gis ens q̄ mā. Et ex hoc alteri⁹ sequitur q̄ ea
 dē rōne forma sit prior p̄posito et utriq̄ in
 q̄tū est i p̄posito aliqd de mā. Et ita partici
 pat aliqd de eo q̄d ē posterius secūdu nāz. s.
 de mā. Et itez p̄ q̄ mā et forma sūt p̄cipi
 a p̄posito. Principia autēz alicuius sūt eo pri
 ora. Et ita si forma ē prior mā erit prior cō
 p̄posito. Et q̄a possit alicui videri q̄ ex quo
 p̄ba ponit omnes mōs ex q̄bus dicit̄ subā q̄
 hoc sufficeret ad sciēdu qd est subā ideo sub
 iōgit. d. q̄ n̄c dictū est quid sit subā soluz in
 typo. i. dictū est solū in uniuersali q̄ subā est
 illud q̄d nō dicitur de subō s̄ de quo dicunt̄
 alia. S̄z ōz nō solū ita cognoscer̄ subāz et ali
 as res. s. per diffinitionē uniuersalem et loy
 tam. Hoc enim non est sufficiens ad cogno
 scendum naturā rei q̄a hoc ipm qd assignat̄
 pro diffinitione tali est manifestum. Nō enī
 i huiusmōi diffinitione tāgunt̄ p̄cipia rei et
 q̄bus cognitio rei dependet. Sed tāgūt aliq̄
 cōmunit̄ p̄ditio rei per quā talis notificatio
 datur. Deinde cum dicit. Et adhuc mā
 Dicit q̄ mā maxime sit subā. Et circa hoc
 duo fac̄. Primo ponit rationē antiquoz per
 quā ponebant māz maxime et solū eē subāz.
 Secundo notificat quid sit mā ibi. Dico aut̄
 māz que secūdu se. Dicit ergo p̄mo q̄ nō so
 lū forma ē subā et p̄positū s̄ et et materia fit
 subā secūdam rationē predictā. Si enī ipsa
 materia n̄ sit subā fugit a nobis q̄ sit alia subā
 preter materiā quia si remoueantur a rebus
 sensibilibus i q̄bus manifeste ē subā alia que
 planū est nō esse subāz nihil remanet ut uide
 tur nisi materia. In istis enim corporibus
 sensibilibus que omnes confitentur esse sbā
 quedā sūt sicut corporū passiones ut calidū
 frigidū et hui⁹ de quibus manifestum est q̄
 nō sūt subē. Sunt enim in eis quedā factōes
 .i. generationes et corruptiones et motus d̄
 quibus etiam planum est q̄ non sunt subē.
 Sunt etiam in eis potentie que sunt principi
 a predictaz factionū et motuum. s. potentie
 que sunt in rebus ad agendum et patiendūz
 Has etiam patet non esse subās sed magis
 ponūt̄ sub genere qualitaris. Et post om
 nia ista inueniuntur in corporibus sensibili
 bus dimensiones. s. longitudo latitudo et pro
 funditas que sunt quantitates quedam et nō
 subē. Quantitas enī manifestū est q̄ non est
 subā. Sed illud cui predictę dimensiones in

sunt ut primam subm earum est subā. Sed
 remoris istis dimensionibus nihil uidetur re
 manere nisi subm ear quod est determinatū
 et distinctum per huiusmodi dimensiones.
 Nec autem est materia. Quantitas enim d̄
 mensura uidetur inesse materie imediate cuz
 materia nō diuidatur ad recipiendum diuer
 sas formas in diuersis suis partibus nisi per
 huiusmodi quantitatem. Et ideo per huius
 modi considerationem uidetur necessarium
 esse non solum q̄ materia sit subā sed q̄ ipsa
 sola sit subā. Decepit autem antiquos p̄hos
 hanc rationem inducentes ignorātia forme
 substantialis. Non enim adhuc tantam pro
 fecerant ut intellectus eorum se eleuaret ad
 aliquid quod est. s. sensibilia. Et ideo illas
 formas tantum considerauerunt que sunt se
 sibilia p̄pria uel cōmunia. Huiusmodi autē
 manifestū ē esse accidētia ut albū et nigrum
 magnū et puū et huiusmōi. Forma at̄ sbā
 nō est s̄sibilis nisi per accidens. Et ideo ad
 eius cognitionē nō p̄uenit ut scirent ipsaz
 a materia distiguē s̄z totū subm qd nos poni
 m⁹ et materia et forma p̄poni ipsi dicebāt eē
 primā materiā ut aerē aut aquā aut aliquid
 huiusmodi. Forma autē dicebāt esse que nos
 dicimus accidētia ut quantitates et qualita
 tes quorū subm p̄p̄riū nō est materia prima
 s̄z subā p̄posita q̄ est subā in actu. De enim
 accidens ex hoc est q̄ subē uest ut hitum est.

Deinde cū dicit. Dico aut̄ manifestū zē.
 Quia ratio predicta ondens solā materiam
 esse subāz uidetur processisse ex ignorātia mē
 ut dictū ē ideo p̄sequenter dicit qd sit materia
 secūdu rei ueritatē prout declaratū est i p̄
 mo p̄p̄. Materia enī i se nō p̄t sufficenter
 cognosci nisi per motum. Et eius inuestiga
 tio precipue uidetur ad naturalem pertinē
 Vnde et p̄ba accipit h̄ de materia que in p̄bi
 eis sūt inuestigata dicens. Dico aut̄ materiā
 esse que secūdu se. i. sui essētiā p̄siderata nul
 latenus est n̄z quid. i. neq̄ subā neq̄ qualitas
 neq̄ aliquid alioz generū q̄bus ens diuidit̄
 l̄ determinat̄. Et hoc p̄cipue apparet ex mo
 tu. S̄z enī subm mutationis et motus altez
 esse per se loquēdo ab utroq̄ terminoz mo
 tus ut p̄batū est primo p̄p̄. Vñ cū materia
 sit p̄mū subm substās solū mobilib⁹ qui sunt
 secūdu qualitatē et quantitatem et alia acci
 dentia sed etiā mutationibus que sunt secun
 dum substantiam oportet q̄ materia sit alia
 secundum sui essentiam ab omnibus formis
 subālibus et eaz priuationibus que sunt ter
 mini generationis et corruptionis et non so
 lum q̄ sit aliud a quantitate et qualitate et
 aliis accidentibus. At tamen diuersitatem

p̄ unūq̄q̄ illud magis.
 Tunc d̄. n̄. uideat̄ in

materia ab omnibus formis non probat per
 p ma motus qd pbatio e p ma nal pbie lz
 p ma pdicatoris qd e pprie logice qua i tertio
 bu? dicit affinem esse huius scientie. Dicit
 ergo qd oz aliquid ee de quo omnia predica
 predicantur ita tamē qd sit diversum esse illi
 subō de quo predicantur et unicuique eorum
 que de ipso predicantur. i. diversa quidditas
 et essentia. Sciendum autem est qd id quod
 hic dicit non potest intelligi de univoca pdicatorē
 secūdu qd gna pdicant de spēs i qm dīnī
 solibus donū lga nō ē aliud p essētia al et hō
 Sz oz hō intelligi d' dnoiatina pdicatorē sē cū
 albu pdicat de hoie. Alia eni quidditas ē albi
 et hominis. Vn subiūgt qd alia genera pdi
 cāt hoc mō de subā. s. d noie subē do pdica
 tur d mā denoiante. Nō ēāt intelligendū qd
 subā actu exis de quahic loqmur de mā p
 dicit pdicatorē univoca siue que est per essen
 tiam. Nam eni. s. dixerat qd mā nō ē quiddiz
 aliqd alioz. Sz intelligendū ē de noia pdica
 toē per que moduz accia de subā predicatur
 Sicut aut hē nā homo ē albus nō āt h hō ē
 albedo vel hūitasē albedo i hē nā hoc mate
 riatū est homo nō aut h mā ē hō ul mā ē hūa
 nitas. Ipsa ergo d' retia siue denominativa
 pdicatio ondit qd sic subā ē aliud per essētia
 ab accidētibus ita per essētia aliud ē materia
 a formis substantiālibus. Et sequet qd illud
 quod est ultimū subiectū per se loquendo nō
 est quidd. i. subā nō quātitas. Neqz aliqd aliō
 quod sit in aliquo gne eni nō nō ipse negatio
 nes possūt per se pdicari de materia. Sic eni
 forme sūt pter essētia mētita quodāmodo
 se hāt ad ipsā per accidēs ita et negationes
 formarū que sūt ipse pvarōes secūdu accidēs
 insont materie. Si eni per se iessēt forme nū
 qz forme in materia possēt recipi saluat mā
 Hoc aut dicit pbs ad remouendū opimionē
 Platonis qui nō distinguit iter pvarōes 7 māz
 ut in primo pbic. hētur. Cōcludit ē speciali
 ter qd plderātibus secūdu pdictas ratiōes
 accidit manifestum solam materiā esse sbāz
 ut prius inducta ratio concludebat. Dein
 de cum dicit. Sed impossibilis rē. Ostendit
 contrarium huius conclusionis dicens qd im
 possibile est solam materiā esse subām vel
 ipsā et esse marie subāz. Duo eni sūt qd mari
 me ppria vident ee subē quoz unū est qd sit
 sepabiliū. Accidētis eni nō sepāt a subā sed
 substantia potest seperari ab accidente. Aliō
 est qd subā est hoc aliquid demonstratum.
 Alia enim generanon significant hoc ali
 quidd. Nec autem duo. s. esse seperabile et ee
 hoc aliquid non pueniūt materie. Materia
 eni nō potest per se existere sine forma per quas

ens actu cū de se sit i pō tantū. Ipsa etiam
 nō est hoc aliquid nisi per formā per quā fit ac
 tu. Vn esse hoc aliquid maxime competit cō
 posito. Et ideo patet qd spēs. i. forma ex am
 bobus. s. ex mā et forma magis videt ee sbā
 qz mā ga ppositū et est seperabile et est hoc
 aliquid. s. forma autet si nō sit seperabilis et
 hoc aliquid tamen per ipsā ppositionem fit
 ens actu ut sic possit esse seperabile et hoc ali
 quidd. Deinde cum dicit. At in ea que nunc
 ex ambobus rē. Ostendit quō sit procedendū
 circa partes huius diuisionis subē quā profe
 cutusest prout sed diuiditur i māz et in for
 mamet ppositum et dicit qd licet tam spētēs
 quā ppositum sit magis subā qz materia tū
 ad presens dimittenda est subā que ex am
 bob? pposita. s. ex materia et forma. Et hoc
 pp duas rationes. Una ratio est quia ipsa
 ē posterior lecidū naturā utraqz. s. quā mā
 quā forma sicut ppositū ē posterior simpliciter
 bus ex quibus cōponit. Et ideo cognitio mē
 et forme precedit cognitionē subā ppositē
 Alia ratio est quia huiusmodi subā ē apta
 i. manifesta cum sensui subiaceat. Et ideo
 circa eius cognitionē nō oz imorari: materi
 a āt licet nō sit posterior sed quodāmodo p
 or tamē aliquatuer est manifesta. Dicit aut
 aliquatuer quia secūdu essentiam suam non
 hē vñ cognoscat cū cognitionis principium
 sit forma. Cognoscat aut per quā dā simili
 tudinem proportionis Nam sic huiusmodi
 substantie sensibiles se habent ad formas sen
 sibles ut lignū ad formā ita p. ma materia
 se hēt ad formas sensibiles. Propter qd dē
 pmo pby. qd materia pma ē scibil secūdu ana
 logiā. Et ideo restat de tertia perferendū
 .s. de forma quā ista est maxime dubitabilis
 Dein cum dicit. Confitetur āt rē. Prio
 ondit modum 7 ordinē quō pcedendum sit
 circa partes tertiē diuisionis subē et prout
 substantia. s. diuiditur in subātas sensibiles 7
 insensibiles. Et circa hō. n. ita fac. Prio ondit
 qd de substantiis sensibilibus pri? ē agēdum
 ga huiusmodi hē sensibiles si p fesse apud oēs
 Omnes enim pfitentur quādam sensibiles
 ee subās. Substantias autem non sensibiles
 nō omnes pfitentur. Vnde prius querendū
 est de substantiis sensibilibus sicut de notio
 ribus. Secundo ibi. Quoniā autē i pmo
 rē. Ostendit quid de substantiis sensibilibus
 sit determinandum. Et dicit qd cum prius
 dictum sit quot modis dicatur subā iter istos
 modos unus modus est prout quod quidd
 rat esse. i. quidditas et essentia rei dicitur sub
 stantia. Vnde speculandū ē de ista pmo mō
 ostendendo. s. quid sit quidditas substantiorū

*N. uigilantissimi q
 hic adiuo. th. dicit*

ee

sensibilium. 3° ibi. Preope eni. Assignat
 rem pmissi ordinis. Et dicit q^o ideo prima
 dicitur de substantiis essentialibus substa-
 ntialibus q^o hoc e^o p^operere. i. ante opus sicut
 p^oparatoriu^o et necessariu^o ad opus ut ex his
 substantiis sensibilibus que sunt magis manifesta q^o
 ad nos transcamus ad illud quod est notu^o
 simpliciter et secundum naturam. i. ad substā-
 tias intelligibiles de quib^o p^oncipaliter ite^odit
 Ita eni sit disciplina i oibus reb^o siue oib^o
 hominib^o per ea q^o sunt minus nota secūdu^o
 nāz procedendo ad ea que sunt magis nota
 secūdu^o naturā. Cū. n. omis disciplina fiat
 per ea que sunt magis nota adiscenti quez o^o
 aliqua p^ocognosce ad hoc ut adiscat oportet
 disciplinam nostram procedere ad ea que
 sunt magis nota quo ad nos q^o quidē sunt sepe
 minus nota sunt secūdu^o nāz. Nota eni quoz
 cog^o a se^otu incipit sunt notiora q^o sunt se^otu
 quiora. Secūdu^o aut nāz sunt notiora q^o ex sui
 nā sunt magis cognoscibilia. Et h^o sunt que sunt
 magis entia et magis actualia. Que quidez
 sunt remota a sensu cum forme sensibiles sint
 forme in materia. Et i^o i^o disciplinis o^o p^oce-
 dēt min^o notis secūdu^o nām ad magis nō.
 Et hoc opus ē. i. necessarium h^o facere sicut
 in actibus hoc est in artibus vel potentiis
 actiuis i quibus ex bonis uniuscuiusq^o. i. ex
 his que sunt bona isti et illi sunt ea que tota-
 liter sunt. i. uniuersaliter bona. Et p^o p^osequa
 et unicuiq^o bona. Militaris enim puenit ad
 uictoria^o totius exercitus q^o ē q^odam bonum
 comune ex singularibus uictoriis huius et
 illius. Et similiter edificatio ex p^opositioe
 hoz lapidū et illorūz peruenit ad constitutio-
 nem totius domus. Et similiter ex his q^o sunt
 notiora ipsi. i. adiscenti puenire o^o ad ea que
 sunt nature nota que etiam fiunt ultimo ipsi
 adiscenti nota. Hoc aut nō ē p^opter hoc q^o illa
 que sunt magis nota huc vel illi sunt simplicit^o
 magis nota q^o illa q^o sunt singularis nota. i. quo
 ad hunc et illū et p^oma^o i^o cognitioe eoz sunt mul-
 tociēs debiliter nō secūdu^o nāz. Et hoc i^o q^o
 p^oum vel nihil hūt de entitate. Secūdu^o eni
 q^o aliquid est ens secūdu^o hoc ē cognoscibile
 Sicut p^o q^o accidentia et motus et p^ouatiōes
 paruum aut nihil hūt de entitate et tamen
 ista sunt magis nota quo ad nos quam subē
 rerum quia sunt uiciniore sensui cū per se ca-
 dant sub sensu quasi sensibilis propria vel
 cōmunia. s^o ore at subāles p^o accidēs. Dicāt
 multociēs q^o q^oq^o ea dem sunt magis nota et
 quo ad nāz et secūdu^o nos sicut in mathema-
 ticiis q^o abstrahunt a materia sensibili. Et i^o
 ibi sepe procedit a notiorib^o secūdu^o naturāz
 quia ea dē sunt notiora quo ad nos et tamen

lz illa que magis sunt nō quā ad nōa sunt de-
 biliter nota secūdu^o nāz in ex huiusmōi ma-
 le notis secūdu^o nāz q^o in se magis notabilia
 ipsi discenti temp^o dū est cognoscere illa que
 sunt omnino. i. uniuersaliter et p^ofecte cogno-
 scibilia procedentes ad ea cognoscēda per h^o
 ipsa que sunt debiliter nota secūdu^o se sic iam
 dictū est

Primum di-

cem^o. Postq^o determinauit p^obs or-
 dinē p^ocedēdi et subās hic incipit
 determinare de subis sensibilibus sic p^ocedit
 rat. Et diuiditur in duas partes. In prima
 determinat de essētia subāz sensibilium p^o rōes lo-
 gicas et cōmunes. In secūda per p^oncipia subā-
 rū sensibilium i. viii. libro ibi. Ex his igit que
 dicta sunt sillogizare o^o. Prima pars diuidit^o
 i duas. In prima oñdit cuiusmōi sit essētia
 subāz sensibilium. In secūda oñdit q^o hu-
 iusmōi essētia h^oz rationē p^oncipii et cāe ibi.
 Q^o d^o o^o dicit. Prima at p^os diuidit^o i partes
 duas. In prima determinat de eētia subāz
 sensibilium. In secūda oñdit uniuersalia non
 esse substantias rerum sensibilium uel par-
 ticularium passibilium ut quidam dicebant
 ibi. Q^o uero de subātia p^oscrutat. Prima
 aut pars diuiditur in. d. In prima ostendit
 cuiusmōi sit subā rez sensibilium. In secun-
 da ex quibus constituitur sicut ex partibus
 ibi. Q^o uero diffinitio ratio est. Prima di-
 uiditur in duas. In prima inquit essētia
 subāz sensibilium sit essētia subāz. In se-
 cūda inquit eāz generationis earūz ibi.
 Que uero sunt alia natura. Prima diui-
 ditur in duas. In prima ostendit quid sit es-
 sentia rerum sensibilium. In secūda qua-
 liter se habeat ad ipsa sensibilis utrum scilicet
 ut idem uel ut diuersum ibi. Vtrum autem
 idem. Prima diuiditur in duas i p^oma oñdit
 quid est quod q^o erat eē. Secūdo quoz ē ibi.
 Q^o uero sunt et secūdu^o alias. Circa p^omu^o
 duo facit primo remouet ab eo quod q^o erat
 eē p^odicatum per accidens. Secūdo ea que
 predicantur per se sicut proprie passiones d^o
 subō ibi. Neq^o certū hoc rē. Dicit ergo
 primo q^o de substantiis sensibilibus. primo
 dicendum est et ostendendum est in eis
 quod q^o erat esse. Ideo primū dicem^o de eo
 quod quid erat esse quedam logice. Sicut
 enim supra dictum est hec scientia habet q^o
 dam affinitatem cum logica propter utriusq^o
 cōmunitatem. Et ideo modus logicus huius
 scientie proprius est et ab eo conuenienter
 incipit. Magis autem logice dicit se de eo
 quod quid est dicturum in quantum inuesti-

gat quid sit quod quid erat esse ex numero predicandi. Hoc enim ad logicam proprie pertinet. Hoc autem prius sciendum est eo quod quid erat esse. Quod oportet quod procedat secundum se. Illa enim que predicantur de aliquo per accidens non pertinent ad quod quid erat esse illius. Hoc enim intelligimus per quod quid erat esse alicuius quod puenienter responderi potest ad questionem de eo factam quod quid est. Cum autem de aliquo querimus quid est non possumus puenienter rñdere ea que in sunt ei per accidens. Sicut cum quid est homo non potest responderi quod sit albus uel sedens uel musicus. Et ideo nihil eorum que predicantur per accidens de aliquo pertinent ad quod quid erat esse illius rei. Non enim musicus esse est tibi esse. Secundum est quod in omnibus sequentibus per hoc quod dicitur huius esse uel huius esse intelligitur quod quid erat esse illius rei sicut homini est uel hominem esse intelligitur id quod pertinet ad hoc quod quid est homo. Quod est autem musicum esse. i. hoc ipsum quod quid est musicus non pertinet ad hoc quod quidem es tu. Si enim queratur tu quid sis non potest responderi quod tu sis musicus. Et ideo sequitur quod musicus esse non est tibi esse: quia ea que pertinent ad quidditatem musicus sunt extra quidditatem tuam licet musicus de te predicatur et hoc ideo quia tu non secundum te ipsum es musicus. i. quia musicum non predicatur de te per se sed per accidens. Illud ergo pertinet ad quod quid tui quod tu es secundum te ipsum. i. quia de te predicatur per se et non per accidens sicut de te predicatur per se homo animal substantia rationale sensibilis et alia huiusmodi que omnia pertinent ad quod quid est tui.

Deinde cum dicit. Neque etiam hoc est. Excludit ab eo quod quid est quod predicatur secundum se sicut passiones de substantiis dicens neque etiam hoc oportet quod predicatur secundum se de aliquo pertinet ad hoc quod quid erat esse eius. Predicatur enim per se passio de proprio substantia sicut color. i. de superficie. Non tamen quod quid erat esse est quod ita inest alicui secundum se sicut superficie inest album quia non superficies esse est album esse. i. hoc ipsum quod quid est superficies non est quod quid est album. Alia enim est quidditas superficie et albedinis et non solum hoc quod est esse album non est quod quid est superficies sed nec ipsum compositum et utriusque. i. superficie et albedine quod est esse superficiem album uel esse superficiem albe. Quidditas enim uel essentia superficie albe non est quidditas uel essentia superficie. Et sic queratur quare. Respon-

deri potest quia hoc adest ei. i. quia cum dicitur superficies album dicitur aliquid quod adheret superficie tanquam extrinsecum et non tanquam intrans essentiam eius. Unde hoc totum: quod est superficies alba non est de essentia superficie. Predicantur autem passiones de propriis subiectis earum ratione quia propria substantia in earum definitionibus ponitur sicut nasus ponitur in definitione symphi et numerus in definitione paris. Quidam uero ita predicantur per se quod in eorum definitionibus non ponuntur sicut animal per se de homine nec homo ponitur in definitione animalis. Cum ergo ea que predicantur per accidens non pertinent ad quod quid est nec illa que predicantur per se in quorum definitionibus ponuntur subiecta relinquuntur quod illa pertineant ad quod quid est eorum que predicantur per se et tamen in eorum definitionibus non ponuntur subiecta. Et ideo concludit dicens quod hec erit ratio in singulis quod quid erat esse in qua ratione dicente ipsum. i. describente predicatum non inest ipsum. i. subiectum sicut in ratione animalis non inest homo. Unde animal pertinet ad quod quid est homo. Probatur autem deducendo ad inconueniens quod ea que predicantur per se de aliquo sicut propria passio de substantia non pertinent ad quod quid est. Et contingit enim de eodem substantia plures passiones diuersas per se predicari sicut per se predicari propria passio colorata et asperum et leue que sunt passiones superficie. Eiusdem autem rationis est omnia huiusmodi ad quod quid est subiptinere. Ergo si albedo pertinet ad quod quid est superficie pari ratione et leuitas. Quod autem uni et eidem sunt eadem sibi inuicem sunt eadem. Quod si superficie albe esse est superficie esse temper. i. si semper et uniuersaliter hoc uerum est quod quidditas proprie passiones sit idem cum quidditate proprie subiecte quod albedine esse leui esse sit idem et uniuersaliter. i. quod quidditas albedinis et leuitatis sit una et eadem. Hoc autem patet falsum esse. Relinquitur ergo quod quid est quod erat esse proprie passionis et substantie non est idem et uniuersaliter. Deinde cum dicit. Quia uero sunt. Inquirunt quorum sit quod quid erat esse. Et primo mouet questionem. Secundo soluit eam ibi. Ut uero secundum se dicitur. Dicit ergo primo quod sunt quedam composita in aliis predicamentis et non solum in substantia. Quod quidem dicitur per hoc quod substantiarum sensibilibium que sunt composita quidditas igitur. Sic enim in substantiis sensibilibus compositis est materia que subicit forme sensibilis etiam alia predicamenta habent suum subiectum. Est enim aliquid subiectum uniuersaliter quod sunt qualitati et quantitati

et quæ ubi sub' quod apprehenditur agere et
 pati. Vnde sicut quod dicitur compositum est ignis et
 materia et forma subali ita est quedam pars et
 substantia et accidentibus. Et ita per utandum
 est cum aliq' sit definitio subali compositarum
 et formis et materis si etia sit etiuscuiq' isto
 rii oppositorum et accidentibus et subis est ratio
 eius quod quid erat esse. i. si haberent definitio
 nem que est ratio significans quod quid erat esse
 Et iterum si est in eis hoc ipsum quod quid erat esse
 quod significat definitio. i. si habet aliquam que
 ditatem siue aliquid quod pot' rñderi ad quid
 Dicitur hoc ipsum quod est albus homo est quod dicitur
 oppositum et subd' et accide' utrius. s. albo hois
 quod quid erat esse ei in ista' huiusmodi. Et quia
 forte aliquis posset dicere quod albus homo sit
 due res et non una ideo subiugit quod hoc ipsum
 quod dico albo' h' h'eat unum nomen quod ei' exēpli
 sit uestis. Et tunc questio erit de isto uno. s.
 de ueste utri' h'eat quod quid est ut possimus
 dicere quid est uestis etc. Tunc enim sic hoc
 nomen h' significat aliquid oppositum. s. animal
 rationale ita et uestis significat aliquid com
 positum. s. hominē et albo'. Et ita sic homo
 h' definitionē ita uestis poterit h'ere definitio
 nem sicut videtur. Deinde cum dicit. At h' o
 n' secūdu' se rē. Solutio predicta' qōnem. Et
 dividitur hec pars in duas partes secundum
 quod duas ponit solutiones. Secūda pars incipit
 ibi. Nam est definitio sic ē. Dicit ergo primo
 quod hoc ipsum quod dico albus homo siue uestis
 que hoc ponitur significare nō ē aliq' eorū
 que dicuntur secundū se imo est aliquid eorū
 que dicuntur per accidens. Hoc enim quod est hō
 albus est unū per accidens et non per se ut su
 perius est hitum. Quod autem aliquid dicatur
 alteri esse: unū per accidens et nō secundū se
 dupl' dicit. Alio modo dicitur per accidens
 hō est albus et a'io modo albo' est hō. Hoc
 enim aliud qui h'et et ad litione al' ut nero. n'
 In diffini' de. n. hois nō ē necessariū quod ad
 dat diffinitione albi' nom' ei'. In diffinitōe
 hō albi' necesse ē quod ponat hō nel nomē hois
 nel eius diffinitio si hō' p'p'riū subiectū eius
 ē nel aliquid aliū quod ē eius p'p'riū subiectum
 Et ideo a l' hoc exponēdū subiugit quod istorū
 daorū que dicuntur nō secundū se unum ad
 iungitur alteri eo quod ipsum accidens additur
 illi subd' quod in accide' s' diffinitione ponitur
 cum diffinitur. Dicit si aliquis diffiniat albo'
 quod dicat rationem hois albi' quia oportet quod
 in diffinitione accidentis ponatur subm'. Et
 tunc diffinitio p'p'ri' eritur hominem albo'. Et
 sic erit quasi ratio hominis albi' et nō albita
 tum. Et hoc intelligendū est ut dictum est si
 homo sit p'p'riū et per se subiectum albi'. Ad'

aut a diuigitur alteri per accidens nō quia ipse
 ponatur in diffinitione alterius sed quia alio
 apponitur ipsi in sua diffinitione sicut a' h'az
 a diuigitur homini per accidens nō quod ponat
 in diffinitione hominis se' quia homo ponit
 in diffinitione eius. Vnde si hoc nomen uestis si
 gnificat hominē albo' sic positū ē et quod ille quod
 diffinit uestem eo tē mō diffiniat uestem sicut
 diffinitur album. Nam sicut in diffinitione
 uestis quod ponatur et homo et alius ita in
 diffinitione albi' quod ponatur utrius. Itaque
 erit dictis patet quod album predicat de homine
 albo'. Nec enim est vera albo' homo est albus et
 e' r'io et t' mē hoc ipsum quod est albo' ē hominē
 nō ē quod quid erat esse albo' s' n'z uesti que
 significat oppositū hoc quod est albo' homo ut
 dictum ē. Sic igit' p'z quod nō pot' esse idē quod quid
 erat esse eius quod est albo' et ei' quod est albo' hō
 siue uestis per hoc quod est albo'. Et si predicatur
 de albo' homine nō tñ ē quod quid ē e' eius. Itē
 p'z quod si albo' h' quod quid erat esse nō h' aliā quā
 illā quod est albi' hominis quia cum l' diffinitio acci
 tis ponat subm' quod hoc mō diffiniat albus
 sicut albus homo ut dictū est. Et hoc sic p'z
 quia hoc quod est albo' nō h'et quod quid erat esse s' o
 lū hoc de quod dicit. s. hō nel hō albus et hoc ē
 quod dicit. Ergo ē quod quid erat esse aliq' l'ora
 liter aut nō. i. ergo ex predictis s' q' quid ē
 qui l'et' rē nō ē nisi eius quod ē aliq' sine
 illud aliq' sit totaliter. i. oppositū ut hō albo'
 siue nō totaliter ut hō. Albo' aut nō significat
 aliquid s' quale ē id quod quid erat esse nō ē ni
 si eius quod ē aliq' Et hoc p'z quod quid erat
 esse ē aliq'. Esse. n. quod significat esse aliq'.
 Vnde illa quod nō significat aliq' nō h'nt quod
 quid erat esse. S'z quā aliq' de aliq' dicit ut acci
 dens de subd' nō ē hoc aliq' sicut ut dico
 hō est albus nō significat quod sit hoc aliq' id
 s'z quod sit quale. Et tēni hoc aliq' dicit solū
 lū substantiis. Et ita patet quod albo' et si l'ia nō
 p'nt h'ere quod quid erat esse s'z ga aliq' posset
 dicere quod sicut incūtur aliq' rōes noium si
 gnificantiū sub s'z ita inueniuntur aliq' rationes
 nominū significantiū accidia iō concludit quod
 quod quid erat esse non est omnium que ha
 bent quālibet rationem notificantem no
 men s' eorum solum quorum ratio est diffini
 tio. Ratio autem alicuius diffinitiuā non est
 si solum sit talis ratio que significat idē et m
 nomine sicut hoc quod dico armigerens si
 gnificat idē cum armigero quia sic sequerēt
 quod omnes rationes essent termini. i. diffini
 tiones. Potest enim poni cuiuslibet ratio non ē
 sicut potest poni huic rationi quod est homo am
 bulans vel homo scribens nectamen p'p'ri' h'
 sequitur quod illa sunt diffinitiones quia secundū

Hæsequit q̄ etiã p̄tias. i. p̄cema facti de bello
 troiano eilet una diffinitio. Est enim totum
 illi p̄cema una ratio exponens bellũ troyanũ
 Patet igit̄ q̄ n̄ quecuq̄ r̄õ significat i. e. cũ
 noie est eius diffinitio s̄z solũ e diffinitio si tu
 erit alicuius primi. i. si significet aliqd per se
 dictum. Ad e enim e primũ i p̄dicatõibus qd p̄
 se p̄dicat. Talia uero. s. prima sũt qcuq̄ p̄a
 cãtur p se et nõ ga aliud de alio dicũt. Sicut
 albi p̄dicat de boie nõ per se q̄ sit idẽ quod
 albu et qd homo. Sed p̄dicatur de se iucez
 per accidens. Alia uero p̄dicat e homine p
 se et simiõz rationale e d animali. Et iõ hoc
 q̄ dico animal r̄õnale diffinitio hois. Sicut
 ergo qd quid erat esse nõ erat alicui qd nõ sit
 de nõõ speciez alicuius ḡnis. Sed solũ his
 i. solũ speciebus. Sp̄s eni sola diffinitur cũ
 omnis diffinitio sit ex genere et differentiã.
 Illud aut̄ qd sub genere p̄nctur et differẽ
 tiis p̄stituitur est sp̄s. Et ideo solius sp̄i est
 diffinitio. Sole eni sp̄s uident̄ idem non se
 cundũ participationem et passionẽ nec vt
 accidens. In quo remouet tria que uident̄
 impedire q̄ aliquid nõ diffiniatur per aliqd
 genus. Primo nãq̄ eadem de qbus genus p̄
 dicatur secũdũ participationẽ nõ p̄llũt dif
 finiri per illud genus cũ illud genus nõ sit es
 sentia illius diffiniti. Sicut ferruz ignitũ de
 quo ignis p̄ participationẽ p̄dicat nõ diffinit̄
 p̄ ignem sicut per genus ga ferrũ non est per
 essentia suã ignis sed participat aliquid eius
 Genus aut̄ nõ p̄dicatur de speciebus p̄ par
 ticipationẽ s̄z per essentia. Homo. n. est al. estã
 r̄õnaliter non solũ aliquid aialis participans.
 Ad eni est quod uer̄ est animal. Inter subã
 p̄dicantur de propriis passionibus sicut na
 sus de p̄no et tamen essentia nati non est es
 sentia syri. Species enim nõ se habet ad ge
 nus sicut propria generis passio se. sicut id
 quod est per essentia idem ḡni. Potest etiam
 album p̄dicari de homine p̄ accidens nec esse
 tia hominis e essentia albi sicut essentia ge
 neris est essentia speciei. Unde uidet̄ q̄ sola
 ratio speciei que ex genere et differentiã cõ
 stituit sit diffinitio. Sed i aliis quidẽ si est eis
 nomen positum potest esse ratio declarans.
 quid significat nomen. Quod qd uenit du
 pliciter. Uno modo sicut qũ minus notum
 manifestatur per magis notum nomen quod
 de eo p̄dicat ut si hoc nomen p̄bia nõficet̄
 p hoc nomẽ sapientia. Et hoc e qd dicit. Qd
 aut̄ huic inest. s. qn r̄õ exponens nomen acci
 pitur ab aliquo se notiori quod p̄z. Alio mo
 do quando accipitur ad expositionem nomi
 nis simplicis aliqua oratio notior sicut si ad
 exponendum hoc nomen p̄bia accipitur bec

oratio amator sapientie. Et hoc est quod dicit
 aut̄ pro sermone simplici ad expositionem
 nem huõ simplicis dictionis certior oratio
 accipit. Tamẽtã r̄õ nõ erit diffinitio nec
 id quod p̄rea. significat erit qd qd erat eẽ.

ut Diffinitio

sicut et quod quid est r̄c. Ad e po
 nit secundam solutionem propo
 site questionis. Et circa hoc tria facit. Pri
 mo ponit solutionem. Secundo probat eam
 ibi. Illud autem palam r̄c. 3. remouet
 quasdam dubitationes que possent ex predic
 tis oriri ibi. Habet autem dubitationem.
 Circa primũ duo facit. Primo ostendit quõ dif
 finitio et quod quid e inẽit i subã et accidẽt. b.
 Secũdo quõ de utrisq̄ p̄dicet̄ ibi. 3. igitur
 fr̄edere Dicit ergo primo qd dicendum e sic
 in predicta solutione est dictum qd quid est
 et diffinitio non sit accidentium sed subãz
 aut oportet secundum alium modum soluẽ
 di dicere qd diffinitio dicitur multipliciter si
 cut et quod quid est. Ipsum enim quod qd
 est uno modo significat substantiam et hoc
 aliquid. Alio modo significat singla aliorũ
 predicamentorum sicut qualitatem et quan
 titatem et alia huiusmodi. Sicut autem
 ens predicatur de oibus predicamentis non
 aut̄ sibi sed primũ de subã et per p̄sterius de
 aliis predicamentis et qd e simplz uenit
 subã aliis aut̄ aliquo mō. i. secundũ qd. Qd
 eniã aliquo mō. i. secundum quid aliis ueniã
 at quid est ex hoc patet qd in singul p̄dicamẽ
 tis r̄õndetur aliquid ad questionem faciam p̄
 quid interrogamus eniã de quali siue qualita
 te quid est sicut quid est albedo et respõdem?
 eo qd e color Unde patet qd qualitas e de nu
 mero corũ i qb e quid est. Nõ tamen simpli
 citer i qualitate e quid est sed quid est quali
 tatis. Cum enim quero quid est homo et re
 pondetur animal s. animal quia e in genere
 substantie non soluz dicit quid e homo. s. e
 absolute significat quid. i. subã. 3. cum
 queritur quid est albedo r̄ respõdetur color
 licet significet qd e albe. si tam absolute siḡt
 quid s̄z quale. Et iõ qualitas non habet qd
 simpliciter s̄z secundũ quid. Inuenitur enim
 in qualitate quid huiusmodi. Ut cum dicim?
 qd color est quid albedinis. Et hoc quid ma
 gis est substantiale q̄ substantia. Propter hõ
 enim qd omnia alia predicamenta habent
 rationem entis a substantia. ideo modus
 entitatis substantie. s. esse qd p̄cipat secũ
 dum quã tam similitudinem proportionis
 i omnibus aliis predicamentis. Et dicimus
 qd sicut animal est qd hominis ita color albe

ditas et numerus dualitatis. Et ita sic dicimus
 qualitatis habere quod non simpliciter sed huius
 sicut aliqui dicunt logice de non ente loquen-
 tes non ens est non quia non ens sit similiter
 sed quia non ens est non ens et simpliciter qua-
 litas non habet quod simpliciter. sed quod qua-
 litatis. Deum cum dicitur. Oportet igitur in-
 tendere. Oportet quod quid est. et diffinitio
 predicetur de eo quod invenitur in substantiis
 et accidentibus. Et dicitur quod ex quo diffinitio et
 quod quid est invenitur aliquo modo in accidentibus
 et in substantiis. oportet igitur intendere ad pri-
 derandum quod oportet dicere. id est predicare diffi-
 nitionem circa singula non tamen magis quam
 quod se habet ut videtur non ea dicamus univoce
 predicari quorum non est una ratio in essendo
 Quia pro id quod dictum est de diffinitione. et
 quod quid est in substantia et accidentibus est mani-
 festum. id est quod quod quid erat esse. primo et simpli-
 ter inest subiecto et consequenter aliis non quidem ita quod
 in aliis sit simpliciter quod quid erat esse. Sed quod
 quid erat esse huius vel illius. scilicet quantitati vel qua-
 litati manifestum est quod quod diffinitione et quod quod
 est vel equivoce predicari in substantia et acci-
 dentibus vel ad dentes et auferentes secundum magis
 et minus sive secundum prius et posterius ut
 ens dicitur de substantia et accidente. Et sicut dicimus
 quod non scibile est scibile secundum quid. id est pro
 posterius quia de non scibili habere scire possumus
 quod non scitur sic et de non ente habere dicere pos-
 sumus quia non est. Non enim est rectum quod
 quid quid est. et diffinitio dicitur de substantia
 et de accidentibus neque equivoce neque simpliciter. id est univoce
 sed sicut medicabile dicitur de diversis par-
 ticularibus per respectum ad unum et id non nisi
 significat unum et idem de omnibus de quibus
 dicitur. Nec etiam dicitur equivoce. Dicitur
 enim corpus medicabile quia est subiectum me-
 dicine et opus medicabile quia exercetur a
 medicina ut purgatio et vas medicinale quia
 eo utitur medicina ut distere. Et sic patet quod
 non dicitur oio equivoce medicinale de his in
 bus cum in equivoce non habeat respondens ad aliud
 unum. Nec iteque univoce de secundum unam rationem.
 Non enim est eadem ratio secundum quam de medicinale id
 quo utitur medicina et quod facit medicinale. Sed de
 analogice per respectum ad unum. scilicet ad medicinale.
 Et sicut quod quod est et diffinitio non de nec equivoce
 nec univoce de substantia et accidente sed per respectum
 ad unum. Dicitur enim de accidente in respectu ad sub-
 stantiam ut dictum est. Et quia posuerat duas solu-
 tiones subiungit quod nihil differt qualiter quod
 aliis velit dicere de premissa questione sive dicat
 quod accidentia non habent diffinitionem si neque habent. sed
 pro posterius secundum quod. Non tamen dicitur in prima
 solutione quod non habent diffinitionem accidentia in

se igitur per prius et simpliciter. Deum cum dicitur.
 Illud autem palam est. Prebat secundum positam so-
 lutionem dicens illud palam est quod diffinitio et quod quod
 erat esse primo et simpliciter et substantiarum si tamen
 solum est substantiarum cum etiam accidentia aliquid modo ha-
 beant diffinitionem: et quod quod erat esse non in
 primum. Et habet sic patet. Non enim omnis ratio
 qua nomen per rationem exponitur idem est
 quod diffinitio nec nomen expositum per rationem
 rationem semper est diffinitio. sed aliquid determinate
 ratio propter quod sit diffinitio illius. quod significat
 unum. Si enim dicam quod solus est albus et mi-
 sicus et crispus ista ratio non significat unum
 sed multa: nisi forte per accidentia. Et ideo talis ra-
 tio non est diffinitio. Non tamen sufficit quod sit
 unum illud quod per rationem significat ad habere quod sit
 diffinitio. Sic enim ylia. id est poema de bello
 troiano est diffinitio: quia illud bellum in quadam
 stantitate temporis est per actum. Aut etiam
 non sufficit quod sit unum per colligationem sicut
 habet ratio non esset diffinitio. Domus si diceretur
 quod domus est lapides et cementum et ligna. Et
 tunc ratio significans unum erit diffinitio si
 significet unum aliquo illo modo quod quod
 cius unum per se dicitur. Unum vero de mul-
 tipliciter sicut et ens. Ens autem hoc quidem
 significat habere aliquid aliud quantitatem aliud
 qualitatem et sic de aliis. Et tamen per prius subiectum
 et consequenter alia. Ergo simpliciter unum pro prius erit
 in substantia et per posterius in aliis. Si igitur
 ad rationem diffinitionis pertinet quod significet et
 unum sequitur quod erit ratio albi hominis diffi-
 nitio: quia albus homo est quodam modo unum
 Sed alio modo erit diffinitio ratio albi et ratio
 subiecti: quia ratio subiecti erit diffinitio pro prius: ratio al-
 bi per posterius: sicut unum per prius et posse-
 rius de utroque dicitur. Deum cum dicitur. Sed
 dubitationem. Remouet quasdam dubitationes
 circa predeceperata et diuidit in duas secundum
 duas dubitationes quas remouet secundo ibi
 Et autem et alia dubitatio. Prerenomina autem sunt
 duo ad euentiam prime particule quorum primum
 est quod quidam dicebant nullam diffinitionem esse ex ad-
 ditione. id est quod in nulla diffinitione ponit aliquid
 quod sit essentia diffinitio. Et videbantur pro-
 se habere hoc quod diffinitio significat essentiam
 rei. Non illud quod est essentia rei non debet
 poni in diffinitione ut uidetur. Secundum
 est quod quidam accidentia sunt simplicia et quidam copulata
 Simplicia dicuntur que non habent subiectum deter-
 minatum quod in eorum diffinitione ponatur sicut
 curuum et pcauum et alia mathematica. Co-
 pulata autem dicuntur que habent determinata
 subiectum sine quo diffiniri non possunt. Et ergo
 dubitatio si aliquis velit dicere quod ratio que
 est ex additione non est diffinitio illorum

accētum q̄ sunt simpliciter coplatōz erit dif-
 finitio. Videt. n. q̄ null⁹ eoz possit eē diffi-
 nitio. Pali ē ergo q̄ si illa diffiniunt necesse
 est eoz diffinitionē et additione facē cū sine
 p̄p̄tis sublatiis diffiniri n̄ possit. Sic si accē-
 piamus h̄ tria. scilicet. natus et p̄cavititas et symitas
 p̄cavititas ē simpliciter accētis precipue i p̄p̄ōe
 ad natus cū n̄ sit natus d̄ intellectu p̄cavit. Et y-
 mitas at̄ ē accētis p̄positum cū sit natus d̄ intel-
 lectu eius. Et ita symitas ē it̄ q̄dā eē: ex du-
 obus. Et iquantū significat h̄ in. Doc. i. de
 terminati accētis i determinato subō et nec p̄ca-
 vitas nec symitas ē passio nati secūduz accētis
 sic albū est Callie et homini p̄ accētis iquantū
 Callias ē albus cui accidit hominē eē. S; sy-
 mitū ē passio nati secūdu se. Natio. n. in q̄stuz
 huiusmōi p̄petit eē symi. Alia at̄ trāslatio lo-
 co eius q̄d ē p̄cavit h; aq̄ili. Et est planior
 sensus: q̄a i diffinitione aq̄ili ponit natus sic
 in diffinitione symi S; sicut masculinum per
 se p̄petit animali et equale quantitati et om-
 nia alia quecūq; secūduz se dicuntur existe-
 re in aliquo quia de omnibus est eadem ratio
 et huiusmōi sunt i quibus. i. i quoz ratiōib⁹
 existit nomen eius cuius est passio. i. subiecti
 aut etiā ratio eius. Semper enim in diffinitio-
 nibus p̄t poni ratio loco nominis sicut si di-
 cimus q̄ homo est animal rationale mortale
 p̄t reponi loco nominis animalis diffinitio
 ut dicatur q̄ homo est subā animata s̄ n̄sibil-
 rationalis mortalis. Similiter si dicā q̄ mas-
 culus est animal potens ḡnare in alio possum
 etiam dicere q̄ masculus ē subā aiata sensibi-
 lis potēs generare in aliquo alio. Et sic p̄z q̄
 n̄ p̄uenit sp̄ati ostēdere. i. notificare aliq̄d p̄ci-
 ctorum accētium que diximus copolata sicut
 p̄uenit notificare albū sine h̄. q̄ i ei⁹ diffinitōe
 sine ratiōe ponat homo. S; nō p̄uenit ita no-
 tificare femininū sine al: quia o; q̄ aial po-
 natur in diffinitōe femini sicut et in diffinitōe
 masculini. Et p̄z q̄ non est alicuius predicto-
 rum accētium p̄positorum q̄d quid erat esse
 et diffinitio vera. si vera diffinitio est ex addi-
 tione: sic p̄uenit in diffinitionib⁹ subāz. Aut
 si est aliqua diffinitio eoz cum non possit nisi
 ex additione diffiniri. aliter erit diffinitio eoz
 q̄ subāz. q̄ ad mōz dixim⁹ in solutione secū-
 da. Et sic i hac p̄clusionē inuit solutionē du-
 bitatōis p̄missē. Quō enim dicebatur q̄ nulla
 diffinitio est ex additione unū ē de diffinitōe
 prout inuenitur in sublatiis. Sic autem pre-
 dicta accētia non habent diffinitionē. s; alio-
 mō per posterius. Dein cum dicit: Est at̄
 alia dubitatio. Ponit secūda dubitationē cē
 quā duo facit. Primo mouet dubitationem
 decan: ponit solutionē ibi. S; latet 22. Die

ergo p̄mō q̄ est alia dubitatio de h̄ d̄. Aut
 enī est idem dicere natus symus et natus p̄ca-
 vitas. aut non. S; idem sequetur q̄ idem sit sy-
 mitū et p̄cavititas: q̄d patet eē: alium cum alia sit
 diffinitio utriusq;. Si autem non est idem di-
 cere natus symi et natus p̄cavititatis p̄ hoc q̄
 symi non p̄t intelligi sine re cuius est per se
 passio. i. sine nato cum symus sit p̄cavititas in
 nato. p̄cavitū uero p̄t dici sine nato: sequetur
 si hoc q̄d dico symum plus h̄t q̄ p̄cavititas h̄.
 s. q̄d est natus q̄ uel non possit dici natus sy-
 mus uel si dicatur erit bis idem dictum ut di-
 camus q̄ natus symus est natus. natus p̄ca-
 vitas. Semper enim loco nominis potest poni
 diffinitio illius nominis. Vñ cum dicitur na-
 tus symus poterit remoueri nomen symi
 et addi nato diffinitio symi que est natus p̄ca-
 vitas. Sic ergo uidetur q̄ dicere natus symi
 nihil aliud est q̄ dicere natus in natus conca-
 tum quod est inconueniens. Propter quod in
 conueniens uidetur dicere q̄ in talibus accē-
 titibus sit q̄d quid erat eē. Quod si h̄ non est
 verum q̄ in eis non sit quod quid erat esse in
 infinitum fiet repetitio eiusdem nois semper
 posita nois diffinitione p̄ noie. Costat. n. q̄
 cū dico natus p̄cavitū loco p̄cavitū p̄t accipi sy-
 mitū q̄a p̄cavititas i nato n̄ ē nisi symitas et loco
 symi ut natus p̄cavitus et sic in infinitū. Pali
 ē ita p̄t uti letur q̄ solus sub̄ ē diffinitio.
 S; n. eēt alioz p̄dicamentoz oportet q̄ eēt
 ex additione sub̄i sic diffinitio equalitatis et
 diffinitio impis oportet q̄ sumeretur ex dif-
 finitione superioris subiectoz. Non enim diffi-
 nitio impis est sine nūō nec diffinitio femini-
 ni quod significat quandam qualitatem ani-
 malis est sine animali. Si ergo diffinitio ali-
 quorum est ex additione sequetur q̄ bis accē-
 dat idem dicere sicut in premissis est ostēsum
 Vñ si uerum est q̄ hoc inconueniens sequa-
 tur. sequitur q̄ accētia copolata non habent
 diffinitionem. Dein cum dicit: S; latet
 22. Solutio premissam questionē dices q̄ mo-
 nentem predictam questionem latet q̄ ratio-
 nes non dicuntur certe. i. certanter quasi ea
 que dicuntur uniuoce. s; dicuntur secundum
 prius et posterius ut supra dictum est. Si au-
 tem predicta accētia copolata habent termi-
 nos. i. rationes aliquas oportet q̄ alio mō
 sint illi termini q̄ diffinitiones. aut q̄ diffi-
 nitio et quod quid erat eē q̄d significatur p̄
 diffinitionē dicatur multipliciter. Et sic q̄d
 i. s. implz per prius nullius erit diffinitio nisi
 sub̄e. nec etiā quod quid erat eē. Sic autē. i.
 secundum quid et posterius erit etiā aliorum
 Subā enim que habet quidditatem absolutā
 n̄ dependet in sua quidditate ex alio. Accētis at̄

dependet a subiecto. Subiecti si sit de essentia accidentis: sicut creatura dependet a creatore et tamen creator non est de essentia creature ita quod oporteat exteriorem essentiam in eius diffinitione poni. Accidentia vero non habent esse nisi per hoc quod inveniunt subiecto. Et ideo eorum quidditas est dependens a subiecto. Et per hoc quod subiectum in accidentis diffinitione ponatur quibus quid in recto. quibus vero in obliquo. In recto quid quod accens significatur ut accens in concretionem ad subiectum ut cum dico symus est nasus concavus. Tunc enim nasus ponitur in diffinitione symi quasi genus ad designandum quod accens non habent substantiam nisi ex subiecto. Quod vero accens significatur per modum substantie in abstracto tunc subiectum ponitur in diffinitione eius in obliquo ut differentia sic dicitur symitas de cavitas nasi. Patet igitur quod cum dyco nasus symi non est loco symi accens nasus concavus quia nasus non ponitur in diffinitione symi quasi sit de essentia eius. sed quasi additum essentie. Unde symus et concavum per essentiam idem sunt. Sed symus ad dicitur. sed concavum habitu dinem ad determinatum subiectum. Et sic determinatum subiectum quod est nasus nihil differt symus a concavo. Nec est aliquid loco symi ponere nisi concavum. Et sic non erit differentia loco eius nasus concavus. sed solum concavus. Olimo percludit ex predictis quod palam est quod diffinitio quod est ratio eius quod est erat esse et ipsum quod quid erat esse solus est substantiarum sic prima solutio habebat. Vel est primo et simpliciter eorum et per posterius et secundum quid accidentium ut in secunda solutione dicebat.

trum aut idem

et. Postquam determinavit per quod est quod quod erat esse et quorum primum inquit quod se habeat quod quod erat esse ad id cuius est usus. scilicet ut idem vel ut diversus. Et circa hoc tria facit. Primo movet questionem. Secundo solvit eam ibi. Singuli enim non alio. Sed ostendit quod ex solutione predicta prout solvi sophisticas rationes que circa hec sunt ibi. Sophistica vero elenci dicitur ergo primo quod perscrutandum est utrum quod quod erat esse cuiusque subiecti sit et unumquodque cuius est quod quid erat esse sit idem aut diversus. Nec enim inquirere et manifestare est aliquid prope. id est principium ad perscrutationem de substantia quare intendimus facere de sequentibus. Intendit inquirere inferius. utrum universalis sint subiectum et utrum partes diffinitorum intrant in diffinitionem eorum et ad hoc ista perscrutatio que nunc ponit. Deinde cum dicit. Singulum enim solvit propositam questionem. Et circa tria facit. Primo ponit questionis solutionem. Se-

cundo probat eam ibi. In dictis vero secundas se. Sed ostendit contrarium solutionis esse absurdum et impossibile ibi. Absurdum non apparet. Circa primum duo facit. Primo cum ostendit quid prima facie circa questionem propositam verum esse videatur. Secundo ostendit in quo eius contrarium accidat ibi. In dictis quid itaque. Dicit ergo primo quod statim. id est primo aspectu habet videtur esse ostendendum quod in omnibus rebus singulis non sit aliud a sui substantia. Sed aut quod est quod quid terat esse esse substantia et est quod quid erat et esse. Unde videtur per hanc rationem in primo aspectu quod quod erat sit idem et non aliter ab unoquoque cuius est. Deinde cum dicit. In dictis quid itaque et. Ostendit in quibus quod premissas est non sit verum dicens quod quod erat esse pro tanto videtur esse non aliud ab eo cuius est: quia est eius substantia. Itaque in illis que predicantur secundum accens et non sunt substantias subiecti videtur esse diversum quod quid erat esse predicati a subiecto. Alterum enim est id quod est esse albo homini. id est quod quid erat esse albo hominis ab eo quod est albus homo. Ad hoc videtur quia et dicitur homo albus supponit homo. Idem enim est homo. et homo albus ut dicitur. Si enim albus haberet esse aliud a subiecto aliquid predicaretur proposito ratione albo vel posset predicari quia non est ratio eius. Ad hoc predicari de homine albo non predicari de eo nisi quia predicari de homine. Accens enim non est subiectum nisi ratione substantie. Unde secundum quod in subiecto intelligit homo homo. et homo albus sunt idem. Et pro tanto id quod erit esse albo homini erit etiam esse homini. Si igitur quod quid erat esse albo hominis sit idem albo homini erit etiam idem homini. Sed non est idem homini ergo quod quid erat esse albo hominis non est idem albo homini. Et sic in his que sunt secundum accens quod quid erat esse alicuius non erit idem cum eo quod est. quod quid erat esse. Ad autem quod quod erat esse albo hominis non sit idem homini. patet quia non est necesse quod quocumque dicuntur secundum accens de aliquo subiecto quod sint eadem illi. Subiectum enim est quod eodem modo medium inter duo accidentia que predicantur de ipso in quantum illa duo accidentia non uniantur nisi unitate subiecti sicut album et musicum unitate hominis de quo predicatur. Est ergo homo ut medium. Album autem et musicum sunt extremitates. Si autem album esset idem homini per essentiam pari ratione et musicum. Et ita ista duo extrema album et musicum essent per essentiam idem: quia quocumque uni et eidem sunt eadem etiam sibi in se sunt eadem. Ad hoc autem est falsum quod iste extremitates sint eadem per essentiam. Sed forsitan hoc videtur esse verum quod sunt eadem per accens. Ad hoc autem certum est quod album est

musicum sunt idem per accidens. Sed ex hoc
 posset aliquis opinari quod sicut album et musi-
 cum sunt idem per accidens ita etiam hoc quod
 est esse a bono et quod est esse musico. id est quod quid est
 utriusque sit idem per accidens. Sed hoc non vide-
 tur esse verum. Album enim et musicum sunt idem per
 accidens et hoc quod utriusque est idem per acci-
 dens homini. Non autem quod quid est esse albi nec hoc
 quod quid est musici sunt idem cum eo quod est quod quod
 est esse hominis. Unde quod quid est esse albi. et
 quod quid est esse musici non sunt idem per acci-
 dens sed solum album et musicum. Deum cum dicit.
 In dictis hoc secundum se. Manifestat solu-
 tionem oppositam. Et circa hoc duo facit. Primum
 manifestat eam quantum ad ea que dicuntur
 per se. Secundo quantum ad ea que dicuntur
 per accidens ibi. Secundum acci-
 dens vero dicitur.
 Circa primum duo facit. Primo manifestat
 oppositam questionem quantum ad ea que dicuntur
 per se. Secundo concludit conclusionem inter-
 mediam ibi. Necessario igitur unum esse. Circa primum duo fa-
 cit. Primo ostendit quod in his que dicuntur per se
 non est aliud quod quid erat esse et id cuius est.
 Secundo quod non est separatum ibi. Et si quidem
 absolute. Dicit ergo primo quod in illis que di-
 cuntur per se semper necesse est idem esse quod quid
 erat esse et id cuius est. Quod patet si ponantur
 aliquae substantie abstracte ab istis sensibilibus
 a quibus non sunt aliquae alie sube abstracte
 nec aliquae vere priores eis. Quisquam enim
 substantias platonice dicunt esse ydeas abstractas
 Si enim quod quid erat esse est aliud ab eo cui-
 us est. oportebit hoc esse verum in omnibus
 in quibus est quod quid erat esse. Cuiuslibet autem
 substantie est quod quid erat esse. Erat ergo
 aliquid aliud a qualibet substantia quod quid
 erat esse eius. Et ita etiam quod quid erat esse
 sube ydealis erit aliud ab ea. Et ita si ipsum
 bonum. id est si ydea boni et quod est bono esse. id est quod
 quid erat esse huius ydee est alterum. et simili-
 ter ipsum animal et quod est animal esse et
 ipsum ens et quod est ens esse et ita in omni-
 bus aliis ydeis sequetur quod sicut iste substantie
 ydeales ponuntur preter post substantias sen-
 sibilem ita erunt alie substantie et ne et ydee pre-
 ter ydeas dictas a platonice que erant quod
 quid erat esse illarum ydearum et etiam ille alie
 substantie sunt priores ydeis. Et hoc dico se-
 quetur si quod quid erat esse substantie est. id est si
 quelibet substantia habet quod quid erat esse ut dicitur
 est vel si hoc quod quid erat esse pertinet ad
 substantiam rei. Illud enim a quo substantia rei depen-
 det est prius ea. Deum cum dicit. Et si quod est.
 Ostendit quod hoc quod est quod quid erat esse non est separatum
 ab eo cuius est dominus. Et si quod sunt absolute adin-
 dicat. id est quod si quod quid erat esse et id cuius est non solam

sunt diversa sed et sunt ab invicem separata sequuntur
 duo inconuenientia quorum primum est quod habet res non sit
 scia quare quod quod est ab eis separat. Secundum in-
 conueniens est quod habet eadem erunt non entia. Et expo-
 nit quod dixerat absolute ut videtur nec ipsi bo-
 no. id est per ydeam boni que ponit secundum platonice ut
 sit hoc quod est esse bono. id est quod est esse boni. Nec
 itez. id est huius bono igitur esse bonum. id est quod dicitur boni
 Quasi. id est ad solutionem predictam esse intelligenda
 et separationem quod dicitur boni ab ydea boni et
 a particulari bono quod dicitur per participationem
 ydee. Vel aliter. Nec huius esse bonum. id est nec hoc
 id est quod quod era esse per se esse bonum ut. id est quod quid
 erat esse boni sit separatum a bono et e contrario
 Et quod predicta inconuenientia sequantur hac
 positione facta patet quia scia uniuscuiusque huius
 existit quod sciatur quod quid erat esse illi. Et hoc
 similiter se habet in bono et in omnibus aliis
 Quod sequitur quod si huius quod est esse bono. id est quod dicitur
 tati boni non igitur esse bonum nec etiam ei quod est
 esse entia. id est quod dicitur entis inest ens nec simili-
 ter ei quod est esse uni inest unum: quia sicut. aut
 omnia. aut nullum eorum sunt eadem cuius su-
 is quod dicitur boni. Si autem bonum per separationem predi-
 ctam non igitur esse bonum. ergo nec e contrario
 esse bonum inest bono. Quod etiam nec quod est esse entis
 erit idem cum ente nec aliquid aliorum habebit
 in se suum quod quid est. Et ita si unum quod dicitur scit
 per quod quid est nulla res poterit sciri: quod
 fuit primum inconueniens. Atque patet sequitur
 secundum. id est quod nihil erit ens nec bonum nec ani-
 mal nec aliquid huiusmodi: quia non poterit bonum
 esse illud cui non igitur hoc quod est bono esse. id est quod
 quid est boni. Si igitur quod quid est bonum est
 separatum a bono et quod quid erat entis ab en-
 te sequetur quod ista que dicuntur bona et entia
 non sunt bona nec entia: quod fuit secundum
 inconueniens. Deinde cum dicit. Necessario igitur
 est. Concludit conclusionem principaliter intentam
 dicens quod et quo per diuersitatem et separationem
 eius quod quid erat esse a rebus sequitur quod
 res nec sunt scite nec entes quod est incon-
 ueniens necesse est igitur esse unum benignum
 Et hoc quod est benigno esse. id est quod quid est
 benigni et bonum et bono esse. id est quod quod est bo-
 ni. Et ponit hic duo ut benignum pertinet ad
 bona particularia que platonice dicebantur bona per
 participationem: bonum autem ad ipsam ydeam boni. Et
 sicut est de omnibus aliis que dicuntur per se. primo
 et non per aliud siue per accidens quia in illis est alia
 ratio ut dicitur est. Ad hoc enim quod res sunt scite et
 quod sunt entes hoc est sufficiens. id est quod quod quod erat
 rei sit idem enim re si extiterit. id est si fuerit verum
 quod non sit spes ydeales quas platonice pone-
 bant licet non per aliud ponerent platonice spes
 nisi ut per eas possit haberi scia de istis sensibilibus

bus et ut per eam participationem essent. Sed forsitan magis est sufficiens ad predictam positionem quod quid est rei sit idem cum re quam ipse species est si uerum sit quod sunt species quae species sunt separate a rebus. Magis autem aliquid cognoscit et habet esse per id quod est sibi coniunctum et idem quam per id quod est ab eo separatam. Ex hoc autem philosophus datur intelligere destructiones species. Si enim species non ponitur nisi per scientiam reus et esse eorum et ad hoc sufficit alia positio et ipso non posito magis quam hoc eo posito sequitur quod uanum sit ponere species. Similiter ad idem ostendendum. scilicet quod non tantum species palam est quae si sunt ydeas quales personae eas esse dicebant sequitur quod id quod est subiectum scilicet quod haec res sensibilis non sit subiectum. Donebant enim platonici quod necesse est ydeas esse in his et non esse in aliquo subiecto. Proprium enim est esse in subiecto non esse. Sed si ista subiecta. id est sensibilia sunt subiecta. quod sunt secundum participationem illarum speciesum et ita illae species erunt de subiecto. Ex his itaque rationibus manifestum est quod unum est et idem non secundum accidens uniusquodque et quod quid erat esse eius. Et similiter in sciendo idem est scire uniusquodque et scire quid est eius. Quod secundum positionem put unum esse dicuntur quae sunt unum in essendo et in sciendo necesse est ambo esse. scilicet rem et quod quid erat esse eius esse unum aliquid. Deinde cum dicitur. Secundum accidens uero manifestat solutionem positam quantum ad ea quae dicuntur secundum accidens dicens quod in his quae dicuntur secundum accidens ens non est uerum dicere quod sit idem quod quid erat esse et ipsum cuius est quod quid erat esse et hoc per duplicem significare. Cum enim dicitur homo albus ex parte subiecti potest aliquid attribui ei ratione subiecti uel accidentis ratione. Si ergo dicimus quod quod quid est albi hominis sit idem homini duo possunt significari. scilicet quod sit idem homini et quod sit idem albo. Et hoc est quod dicitur. Et enim potest significari subiectum cuius accidit albi et accidens. Quia patet quod quodammodo est idem quod quod est albi hominis cum homine albo et quodammodo non idem. Non enim est idem homini nec est albo homini respectu subiecti sed tamen est idem ipsi passio. id est albo. Idem enim est quod quid erat albi et albo sed non potest dici quod sit idem cum homine albo ne intelligat esse idem cum subiecto. Deinde cum dicitur. Absurdum uero apparebit. Dicitur quod contrarium dictae solutionis est absurdum. Quod quod necessarium fuit per hoc quod superius probauit solutionem positam esse ueram suppositis speciebus quas postmodum destruxerat. Unde necessarium fuit ut reiteraret probationem probans ex parte eius quod quid erat esse quod supra probauerat ex parte speciesum. Et circa hoc ponit duas rationes. Circa quarum prima dicit quod dicere ali-

ud esse quod quid erat esse rei et rem ipsam apparebit absurdum si quis unicuique eorum quod quod erat esse ipsosuerit nomen. Tunc enim eadem ratio et ipsum et quod quod erat esse erit aliud quod quod erat esse. Verbi gratia equus erat quodammodo res habens quod quod erat esse equo. Quod quidem si sit alia res ab equo habet haec res quodammodo nomen et nocet. Ad id quod cum sit quedam res habebit quod quid erat esse et se sicut equus. Et ita huic quod est equo esse erit aliud quod quid erat esse quod patet esse absurdum. Procedit autem haec ratio eodem modo circa quod quid est sicut prima ratio processerat circa ydeas. Et si aliquis dicatur quod quod quid est esse quicquidatis equi est ipsa substantia quae est quicquidatis equi quod prohibet statim a principio dicere quod quedam sunt suum quod quid esse. quod dicitur nihil. Sed sciendum quod non solum res et quod quid erat esse eius est unum quocumque modo sed etiam sunt unum secundum rationem ut ex dictis potest esse manifestum. Non enim est unum secundum accidens unum et quod quid erat esse unum. sed est unum per se et ita sunt secundum rationem unum. Secundum rationem ponit ibi. Amplius si aliud fuerit quae talis est. Si aliud est quod quid erat esse rei et res hoc procedet in infinitum. Opponetur enim dicitur quod sunt due res. quarum altera sit unum et altera quod quod erat esse unum. Et eadem ratione erit tertia res quae est quod quod erat esse ei quae est quod quid esse unius. et sic in infinitum. Cum ergo non sit procedere in infinitum. Palam est quod unum et idem est in his quae dicuntur primo et per se et non per accidens unum quod quod et id quod est unicuique esse. Deinde cum dicitur. Sophistici autem est ubi dicit palam esse quod eadem solutione qua soluta est prima questio soluitur sophistici elenchi qui faciunt ad hanc positionem ad ostendendum. scilicet quod non idem sunt quod quid erat esse rei et res. Ut cum querunt sophistici si est idem Socrates et Socrati esse. Et ostendunt quod non quia si idem est Socrates et Socrati esse. Socrates autem est albus sequitur quod idem sit album et Socrates esse et. Solutio patet ex precedentibus. Sic enim non differt nec ex quibus interrogabit aliquis nec ex quibus fuerit solvens. id est non differt ex quibus procedat aliquis arguenda nec quibus questionibus adapret aliquid solutionem dummodo sit eadem radix solutionis. Patet igitur ex dictis quomodo quod quid est esse uniuscuiusque est idem cum unoquoque et quomodo non. Est enim idem in his quae sunt per se non in his quae sunt per accidens. Sciendum est etiam ad euidenciam eorum quae dicta sunt quod quod quod est esse id quod diffinitio significat. Unde cum diffinitio predicet de diffinito quod quod quid est esse de diffinito predicari. Non igitur est quod quod

est eē hominis. humanitas q̄ de homine nōn
p̄dicat s̄ animal rationale mortale. Huma-
nitas eīz n̄ respōdetur querenti quid ē homo
s̄ animal rationale 7 mortale. Sed tamē hu-
manitas accipitur ut principium formale ei⁹
q̄d est. quod quid erat esse sicut 7 aītas sumit-
tur ut principium generis 7 non genus rōna-
litas ut principium differentie 7 n̄ ut dīa. Hu-
manitas aut̄ pro tanto non est omnino idem
cum homine quia importat tantū principia
essentialia hominis 7 exclusionem omnium
accidētū. Est eīz humanitas qua homo est
homo. Nullum aut̄ accidētum hoīs est quo
homo sit homo. Vñ omnia accidētia hoīs
excludūt a significatōe humanitatis. Hoc
aut̄ ipm̄ q̄d ē homo ē q̄d bēt p̄cipia essentialia
7 cui possunt accidētia inē. Vñ s̄ in signifi-
catione hominis non includūtur accidētia ei⁹
non tamen homo significat aliquid separatū
ab accētibus. Et iō hō significat ut totū hu-
manitas significat ut pars. Si autem est aliq̄
res in qua non sit aliquod accidens ibi neces-
se est q̄ nihil differat abstractum a concreto q̄d
maxime patet in deo.

Primum autem

q̄ fuit. Postq̄ p̄ba ostēdit qd est qd
qd erat eē 7 quoz ē 7 q̄ n̄ ē aliud
ab eo cui⁹ ē. Sic ostēdit ostēdere q̄ q̄ditates
7 forme exītes ī istis sensibilib⁹ n̄ generātur
ab aliquib⁹ formis extra māz exītib⁹ s̄ a for-
mis q̄ s̄ ī materia. Et hic erit un⁹ modoz q̄
destruit positio Platonis ponentis spēs sepa-
tas quas ponebat esse necessarias ad hoc q̄
per eas scientia de istis rebus sensibilibus ha-
beretur 7 ad h⁹ q̄ eaz participatione res se-
sibiles existerent et ad hoc q̄ essent p̄cipia
generatōis rez sensibilium. Ostēdit aut̄ iam
in precedenti capitulo q̄ spēs separte nō sunt
necessarie ad scientiam rerū sensibilium nec
ad eē earum cum ad h⁹ sufficiat quod qd est
rei sensibilis in re sensibili existens 7 idem eī
Vñ restat ostēdere q̄ spēs separte non sunt
necessarie ad generationem sensibilū q̄d ostē-
dit in h⁹ capitulo. Diuidit̄ ergo ī p̄tes duas
In prima p̄mittit quedam que sunt neces-
saria ad p̄positū ostēdēdū. In secūda ostē-
dit p̄positū ibi. Vñ hō ab aliquo fit qd fit
Circa primū duo facit. primo p̄ponit q̄sdaz
diones circa rerū generationem. Secundo
manifestat eas ibi. Et generationes antez na-
turales. Ponit autem duas diuisiones quaz
prima accipitur penes ea que generantur p̄-
modum generationis. Secundo penes ea q̄
ad generationem requiruntur 7 hanc ponit
ibi. Omnia uero que fiunt dicit̄ ergo pri-

mō q̄ eoz que fiunt. quedā fuit a natura q̄dā
ab arte quedam a casu. Siue apthomatho
ai. per se uano. Cuius diuisionis ratio est: q̄
causa generationis. aut est causa per se. aut ē
causa per accidens. Si enim causa per se uel
est principium motus in eo in quo est 7 sic est
natura uel est extra ipm̄ 7 sic est ars. Natura
enim est principium motus in eo ī quo ē. Ar-
titero non est in artificio qd fit per artem. Sed
in alio. Si uero est causa per accidens sic est
casus 7 fortuna. s̄ fortuna quidēz in his que
aguntur ab intellectu. casus autem etiam in
aliis. Vtrūq̄ uero sub apthomatho. i. sub
per se uano p̄prehenditur: quia nanum ē qd
est ordinatum ad finem 7 non attingit ad il-
lum. Et tam casus q̄ fortuna inuenitur in
his que fiunt propter aliquid cum accidit ali-
quid quater id quod intendebatur ab aliquo
causa per se determinata. Vnde 7 per se dici-
tur in quantum cām determinataz h̄z 7 nanū
īquātum p̄ter intētionem accidit. Vñ cū
dicit. Omnia uero que fiunt. Ponit secūdas
diuisionem q̄ sumitur penes ea que ad gene-
rationem requiruntur. Omnia enim que fiunt
fiunt ab aliquo agente 7 ex aliq̄ sic ex mate-
ria. Et itez fiunt aliquid qd ē terminus gene-
rationis. Et q̄a. s̄. dixerat q̄ h⁹ aliqd p̄prie
est in substantiis. ideo hic docet generalius eē
sumendum ut per aliquid intelligat̄ qd s̄ p̄di-
catū ī quo pot̄ eē generatio simplz uel secūda
qd p̄ se uel per accēt. Vñ eīz qd dicit aliquid
aut significat hec. i. substantiā. aut quantum
aut quale. aut qn̄ uel aliquod aliud p̄dicamē-
tū. Et huius diuisionis ratio ē: q̄a in omni ge-
neratione fit aliquid actu. quod prius erat in
potētia. Nihil aut̄ pot̄ dici d̄ potētia ī actu
p̄cedē nisi per aliquod ens actu qd ē agēs a
quo fit generatio. Potētia hō p̄inet ad ma-
teriā ex qua aliqd generat̄. Vñ hō ad id qd
generatur. Vñ deinde cum dicit. Et genera-
tiones. Manifestat q̄ hec tria inueniantur
in tribus modis generationis. Et circa hoc
duo facit. Primo manifestat p̄positū. 2.
inducit p̄sonē principaliter intēta ibi. Qua-
re sic dicitur. Circa primū tria facit. Primo
ostēdit q̄ ī ḡnone naturali. 2. q̄ in generatōe q̄
fit secūduz artes ibi. Generationes hō alie.
3. q̄ in generationibus que fiunt a cāu ibi.
Si uero a casu. Circa primū quatuor fa-
cit. Primo manifestat que generationes sunt
naturales dicēs q̄ ille ḡnatōes sūt naturales
quaz principū ē natura. n̄ aut̄ ars. aut aliq̄
intellectus sicut cū generat̄ ignis aut planta
aut animal ex uirtute naturali rebus indic-
ta. Secundo ibi. Hoc aut̄ ex quo fit. Et ex-
plicat in generationibus naturalibus tria

premissa dicens q̄ in generatiōe naturali h̄o
quidem ē ex quo fit q̄d generatur q̄d dicitur
materia. Secāt a quo generatur aliqd corū
q̄ sunt secūdu nām q̄d dicit agēs. Ad nō ē ali
qd. i. q̄d generatur ut homo aut plāta aut ali
qd taluz q̄ maxime dicimus eē subās. i. subās
particulares p̄positas d̄ quibus magis ē ma
nifestuz q̄ sint subē ut. s̄. habitum ē. Mate
ria autē forma que ē p̄ncipiū actionis i agē
te non sunt subē nisi in quantum sunt p̄ncip.
subē p̄posite. Inter autē hec tria duo se h̄nt
ut generationis p̄ncipia. s̄. materia 7 agēs.
7 factum autē se habet ut generatiōis imin?
s̄. p̄ncipiū q̄d generat. Et q̄a nā ē generatiōis
p̄ncipiū tam mā q̄ forma que ē p̄ncipiū
generatiōis in agente d̄ natura ut p̄ncipiū
do p̄p̄. Cōpositū at generatū dicit eē a natu
ra vel secūdu nās. 3° ibi. Oia uero q̄ fiunt
probat q̄ unū triū. s̄. p̄ncipiū ex quo inueniāt
in omni generatiōe n̄ solum i naturali. s̄. ēt in
artificiali. De aliis enī duobus h̄ manifestū
dicens q̄ oia que fiunt vel secūdu naturā ul
secūdu artē h̄nt materiā ex qua fiāt. De enī
q̄d generat vel per artē vel per naturā ē possi
bile eē 7 non eē. Cum enim generatio sit de
n̄ eē inesse mutatio. oī at id q̄d generat q̄nq̄
quid eē q̄nq̄ non eē q̄d non eēt nisi esset ipm
possibile eē 7 non eē. Ad at quod est in uno
quoq̄ i potētia ad eē 7 non eē ē mā. est enim
i potētia ad formas per quas res h̄nt eē 7
ad p̄uatiōes p̄ quas habēt n̄ eē ut ex. s̄. ha
bitis patet. relinquatur ergo q̄ i omni ḡnōne
oī eē mā. Quarto ibi. 2° h̄o 7°. Oī d̄
dit q̄nō p̄dicta tria se h̄nt ad naturā dicens q̄
unīversaliter q̄dlibet predictoz triū quodam
mō ē natura. Mā p̄ncipiū ex quo ē generatio
naturalis. s̄. mā d̄ natura. Et p̄pter h̄o gene
ratiōes simpliciū corporū dicitur naturales
licet p̄ncipiū actiuū generatiōis eorum
sit extrinsecum. q̄d uidetur eē p̄tra rationem
nō q̄a nā ē p̄ncipiū intrinsecum in qua est
naturalis aptitudo ad talem formam. Et ab
h̄o p̄ncipio tales generatiōes dicunt natu
rales. Et iterum illud secundum q̄d fit gene
ratiō. s̄. forma generati dicit eē natura sicut
planta aut animal. Generatiō eim naturalis
est que est ad naturā sicut d̄ albatio que est ad
albedinem. Et iterum p̄ncipiū a quo fit
generatiō sicut ab agente est natura dicta se
cundum sp̄ciem que. s̄. est eiusdem sp̄ci cum
natura generati sed tū est in alio secunduz nu
merum. Homo enim generat hominē nec ta
men genitum 7 generas sunt idē numero sed
sp̄e tantum. Et p̄pter h̄o dicitur in secundo
p̄p̄. q̄ forma 7 finis generatiōis scidūt in
idē nō. Agens at incidit cum eis in idē sp̄e

sed non in idē numero. Mā h̄o n̄ in idē
sp̄e neq̄ in idē numero. Alia littera habet
q̄ p̄ncipiū a quo est secundum sp̄ciem dic
ta natura aut p̄formis quia uidz non semper
generans 7 genitum sunt eiusdē sp̄ciei. S̄
semper habent aliquam p̄formitatem sic cū
equus generat mulum. Et ultimo p̄cludit q̄
illa q̄ generantur p̄ naturā sic generantur sic
expositū est. Deinde cum dicit. B̄natiōes
h̄o 7°. Determinat de his que ḡnant p̄ artē
Et circa h̄o duo facit. Primo distinguit gene
ratiōē que est secundum artē ab aliis gene
ratiōibus que sunt secūdu naturā. Secūdo
ōndit quō fiat generatiō ab arte ibi. 2° b̄ ar
te h̄o sunt. Dicit ergo primo q̄ generatiōes
q̄ sūt alie a naturalib⁹ d̄nr factiōes. Quāuis
eiz nomine factiōis que in greco d̄r p̄rasis
possumus uti in rebus naturalibus sicut cuz
dicimus q̄ calidum 7 ens actu facit actu esse
tale. Magis tū p̄p̄rie utimur i his q̄ sūt p̄
intellectuz i quib⁹ intellectus agentis h̄z d̄nuz
sup illud q̄d facit ut n̄ possit sic uel aliter facē
q̄d i reb⁹ naturalib⁹ n̄ uenit ymo agunt ad
aliquē effectū d̄terminato mō ab aliq̄ sup̄io
ri p̄sūto eis. Quāuis mōi at factiōes uel sūt ab
arte uel a potestate uel a mēte. Pōtas at h̄ic
uidetur per uolentiam sumi. Quēdā eiz in
his q̄ nō nā fiunt cōstituantur ex sola uirtute
agentis in q̄bus nō multū requiritur ars aliq̄
uel aliq̄ ordinat⁹. p̄cessus intellect⁹: q̄d mari
me uenit i corporibus cōtendis ul p̄ficien
dis at expellēdis Cū at ordo intellectus ad
effectum requirāt q̄nq̄ q̄d hoc uenit per
artem q̄nq̄ uō p̄ solū intellectum habitu ar
tis nōdum perfecto sicut i animaliquis argu
mentatur per artem aliquis uero sine arte
ut ydiote. i. ēt aliquod opus artis aliq̄ p̄ artē
aliquis sine arte facere p̄t i huiusmōi p̄ artē
factibilibus. Max aut ḡnatiōis que fiunt
uel arte uel potestate uel mēte quedam fiunt a
casu et a fortuna quando. s̄. aliquod agens
per intellectū intendit finē aliq̄ per suam
actionē et prouenit aliquis finis p̄ter inten
tionem agentis. Sicut cū aliquis intendit se
p̄fricare et ex hoc sequitur sanitas ut postea
dicit. Et hoc similiter uenit i artificialibus
sicut in factis a natura. Vir⁹ enī ē i sp̄mate
ut infra dicitur silatur arti. Sicut enim ars per
determinata media peruenit ad formam q̄
intendit ita 7 uirtus formatiua q̄ est i sp̄mate
Sicut etiā uenit effectum qui fit per artem
etiā p̄ter intentionem artis aut intellectus
fieri. Et dicitur a casu accidere Et ita etiam
i illis. s̄. in rebus naturalib⁹ eadem fiunt et ex
sp̄mate et sine sp̄mate. Que quidem cum
fiunt ex sp̄mate fiunt a natura. Cum at sine

spermate finit a casu. Et de his presentandū est posterius in h. eodē capitulo. Nec autē vba hic posita duplicē hnt dubitatōez. Prima qā si cuiuslibet rei naturalis sit determinatus modus generationis non videntur eē eadem q̄ generatur ex spermate et per putrefactionem q̄ dicitur in. viii. phi. sentire videtur dicens q̄ non pōt esse idem al. in spē q̄d generatur ex spermate et quod generatur ex putrefactione. Alii. autē ecōtrario sentit q̄ omnia que generatur ex semine eadem spē possunt generari sine semine per putrefactionem vel per aliquem modum p̄mixtionis terrene mē. Sēntentia Aristo. videtur eē media inter has duas opiniones q. s. aliqua possunt et sine semine generari et ex semine non tamē omnia ut infra dicit. Sicut nec in artificialibus omnia possunt fieri per artem et sine arte. sed quedam fiunt per artem vt domus. Animalia enim perfecta videntur non posse ḡnari nisi ex semine. Animalia vero imperfecta que sunt vicina plātia videntur posse generari et ex semine et sine semine sicut plante producantur aliquando sine semine per actionem solis in terra ad hoc bene disposita. Et tamen plante sic producte producant semina ex quibus plante similes in specie generantur. Et hoc rationabiliter accidit: quia quanto aliquid perfectius est tanto plura ad eius p̄plexiones requiruntur. Et propter h. ad plantas et ad animalia imperfecta sufficit ad agendum sola virtus celestis. In animalibus vero perfectis requiritur cum virtute celestis etiam virtus seminis. Unde dicitur in secundo phi. q̄ homo generat hominem et sol secunda dubitatio est: quia videntur animalia generata sine semine et putrefactione nō fieri casu sed ex determinato agente. s. ex virtute celesti que in generatione eorum supplet vicem virtutis generatiue que est in semine. Et hoc etiam vult dementator in. xi. huius.

Sz sciendum est q̄ nihil prohibet aliquā generationē eē per se cum referatur ad unam causam que tamen est per accidens et casualis cum referri in aliā cām sic in ipso exēplo phy. patet. Cū. n. sanitas et p̄fricatione legitur p̄ter intentionem p̄fricantis ipsa quidem sanatio si referatur ad naturam que est corporis regitua non est per accidens. s. per se intenta. Si vero referatur ad intellectum cōfricantis erit per accidens et casualis. Similiter etiaz generatio animalis ex putrefactione generati si referatur ad cās pticulares hie i ferius agētes inuenit eē p̄ accēs et casualis. Non eiz calor qui cāt putredinē intēdit nāli appetitū ḡionem huius ut illi^o aialis q̄ ex pu

trifactione sequit sicut virtus q̄ ē in semine intēdit p̄ductionē talis sp̄ei. Sz si referatur ad virtutē celestē q̄ ē universalis regitua virt^o generationū et corruptionū iustis inferiorib^o nō ē p̄ accidēs sed per se intenta: quia d̄ eius intentione est ut inducant in actu omnes forme q̄ sunt i potentia mē. Et sic recte assuitur hie Aristo. ea que fiunt ab arte his que fiūt a nā

Deinde cū dicit. Ab arte v. dicitur mōm generationis q̄ ē ab arte et precipue quātus ad p̄ncipiūz effectū. De principio enim nāliā. s. dicitur cū locutus fuerat d̄ generatōe nāliā Circa h. at duo facit. Primo ostendit qd sit principū actū i generatione que est per artem. Secundo ostendit quō ab h. p̄ncipiū generatio p̄cedat ibi. s. fit itaqz sanitas. Dicit ergo primo q̄ illa fiūt ab arte quoz sp̄es factiva est in anima. Per sp̄em at̄ exponit qd erat eē cuiuslibet rei facte per artem ut quod qd erat eē domus qm̄ fit domus. Et h. etiam nominat primā subāz. i. primā formā. Et h. iō qā a forma q̄ est in anima nra procedit forā que ē in mā in artificialibus. In nālib^o autē ecōtrario. Nec at̄ forma q̄ ē in anima differt a forma q̄ est in mā. Nā p̄rioriū forme in mā sūt diuerse et p̄rie. In aia autē ē quodamō una sp̄es p̄rioriū. Et hoc ideo qā forme i mā sūt p̄p̄ eē rez formatay. s. forme autē in anima sunt secundū mōz cognosibile et imel ligibile eē aut unius p̄rie tollitur p̄ eē alterius. Sed cognitio unius p̄positi nō tollit per cognitionē alteri^o s. magis minat. Vñ forme oppositoz i aia nō sūt opposite quimo subā. i. qd qd erat esse p̄rioritatis est eadē cū subā oppositi sic eadē ē rō i aia sanitatis et ifirmitatis. Per absentiam enī sanitatis cognoscit ifirmitas. Sanitas autē que ē i aia ē qdā rō p̄ quā cognoscit sanitas. Et ifirmitas etiā cōsistit i sciētia. i. cognitione utriusqz. Deinde cū dicit. s. fit itaqz sanitas. Ostendit quō ab h. prin^o procedatur ad sanitatē. Et circa hoc duo facit. Prio ostendit quō sanitas que est in anima sit principium sanitatis. Secundo quomodo diuersimode accipitur principūz in actione artis ibi. Generationum vero et motuum. Dicit ergo q̄ cum sanitas que ē i sciētia sit principū sanitatis que per artem ita fit sanitas in mā aliquo itelligente q̄ sanitas est hoc. s. ul. regularitas vel adeq̄no calidi frigididi humidi et sicci. Et ideo necesse ē si sanitas debet contingere q̄ hoc existat. scilicet regularitas vel equalitas humorum. Et sic regularitas vel equalitas debeat esse oportet q̄ sit calor per quem humores reuducantur ad equalitatem. Et ita semper procedendo a posteriori ad pri^o itelligit illi

quod est factum caloris et quod est factum illius donec fuerat ad aliquod ultimum quod ipse statim possit facere sicut hoc quod est dare talem positionem. Et demum motus incipiens ab illo quod statim potest facere nominatur factio ordinata ad sanandum. Patet ergo quod sicut in naturalibus et homine generatur homo ita in artificialibus accidit quodammodo ex sanitate fieri sanitatem et ex domo domum. scilicet ex ea que est sine materia in anima illa que habet materiam. Ars enim medicinalis que est principium sanationis nihil est aliud quam species sanitatis que est in anima et ars hediatica est species domus in anima. Et ista species siue subiecta siue materia est quod quid erat esse rei artificie. Vide cum dicitur Generationum vero. Oñditur quoque diversimode accipitur principium in actionibus artis. Et dicitur quod in generationibus et motibus artificialibus est aliqua actio que uocatur intellectiva et aliqua que uocatur factio. Ipsa enim ereogitatio artificis uocatur intellectiva que incipit ab hoc principio que est species rei sciens per artem. Et huius operatio protenditur ut scilicet dicitur est usque ad illud quod est ultimum in intentione et primum in opere. Et ideo illa actio que incipit ab ultimo ad quod intelligentia terminatur uocatur factio que est motus iam in exteriori materia. Et sicut diximus de actioe artis respectu forme que est ultimus finis generationis artificialis similiter est de omnibus aliis intermediis sicut ad hoc quod conualescat. quod quod adequatur humores. Hoc igitur ipsum quod est adequari est unum intermedium quod est propinquissimum sanitati. Et sicut medicus ad hoc quod faceret sanitatem incipiebata considerando quid est sanitas ita ad hoc quod faciat adequationem oportet quod sciat quid est adequatio nuda; quod adequatio est hoc. scilicet debita proportio humorum respectu ad naturam humanam. Hoc autem erit si corpus fuerit calefactum quam. scilicet infirmum pro defectu caloris. Et iteque quod sciat quod quod est hoc. scilicet calefieri sicut si dicat quod calefieri est mutari a medicina calida. Et hoc. scilicet de medicina calida existit statim in parte medici et est iam in ipso. id est in parte eius ut talis medicina det. Sic igitur patet quod principium faciens sanitate vnde incipit motus ad sanandam est species que est in anima vel ipsius sanitatis vel alioque intermedium per quod accipitur sanitas. Et hoc dico si sanatio fiat ab arte. Si autem fiat alio modo non erit principium sanitatis species que est in anima. Hoc enim est proprium in operibus artis. Deinde cum dicitur. Si vero a causa manifestat quomodo fuit generatioes naturales. Et dicitur quod quam sanatio fit a causa tunc principium sanitatis fit ab hoc quod est et principium faciendi sanitate apud eum quod facit sanitate secundum artem. Sed hoc est intelligendum de principio

factio quod est ultimum intelligendo et primum in erequendo. Sic in medicina principium sanitatis aliquando forsan fit a naturali fricatione. Et hinc et incipit sanatio quam aliquando a causa sanat quae calores aliquos excitat per fricationem propter fricationem. Calor itaque in corpore excitatus per fricationem in medicatione aut est pars sanitatis et intrans subiecta sanitatis sicut cum ipsa alteratio calefactiois ad sanitate sufficit aut sequitur ad calorem aliquid quod est pars sanitatis. Sicut cum per calorem fit sanitas per hoc quod calor dissolvit aliquos humores compactos quorum dissolutio est iam constituens sanitate. Aut et hoc potest esse per plura media sicut cum calor consumit humores superfluos impedientes aliquos meatus in corpore quibus per se fit debitus motus spirituum ad aliquas determinatas partes corporis. Et hoc ultimum est iam faciens sanitate et quod est ita. scilicet quod est proximum sanitatis factum est aliqua pars sanitatis. scilicet intrans in constitutionem sanitatis. Et similiter est in aliis artificialibus. Nam partes domus sunt lapides quorum compositio est aliquid quod domus. Deinde cum dicitur. Et sic dicitur conclusio in conclusione principaliter intentionem. Et est hoc duo facit. Primo inducit conclusionem intentionem. Secundo remouet quamdam dubitationem ibi. Ex quo uero ut materia sit. Dicitur ergo primo quod ex quo omne quod generatur ex materia et iteque generatur a suo simili impossibile est aliquid esse factum nisi aliquid persistat sic dicitur compositum. Cois enim per hoc naturam sua erat quod ex nihilo nihil fit. Namque est aut quod id quod preexistit quod sit pars rei generate. Constat enim quod materia que persistit est per generati. Sed et hoc per baronem per quam est generati et ipsa fit generati dum in actu educitur. Nec solus pars que est materia persistit sicut ex dictis patet persistit pars que est in ratione. scilicet forma. Nec enim duo. scilicet materia et forma sunt partes generati. Utroque enim modo possumus assignare quod sint circuli crei vel circuli multi secundum aliam litteram. id est particulares et distincti et dicentes materiam quia est essentia et dicentes speciem. id est formam que est talis figura. Et recte dicit multos circulos particulares nam circulus secundum speciem et formam est unus tantum. Multiplicatur autem et individuat per materiam. Et hoc. scilicet figura est genus in quo primo color circuli est. Et ita patet dictis quod circulus est in sua definitione habet materiam. Quod autem species generati persistat. scilicet ostensum est in naturalibus et in artificialibus generationibus. Deinde cum dicitur. Ex quo ut materia remouet quamdam dubitationem. Illud enim ex quo aliquid fit ut ex materia quam per dicitur non in abstracto sed de nomine. Quod enim dicitur non esse illud. id est materia sed illiusmodi sicut statua non dicitur lapis sed lapidea. Sed hoc

pualescens nō dicit illud ex quo. I. non reci-
 pit predicationē eius ex quo fieri dicit. I. si
 enī pualescens ex infirmo. Nec dicitur q̄ pua-
 lescens sit infirmus. Inuisi modo autē causa est
 q̄a duplx dicit aliqd fieri ex aliquo. s. ex pri-
 uatiōe et ex subō qd dicitur mā sicut dicitur
 q̄ homo sit sanus et q̄ laborans sit sanus.
 Dicit autē magis aliqd fieri ex priuatione q̄
 ex subō sicut magis dicitur aliquis fieri san⁹
 ex laborante q̄ ex homine. Sed hoc fieri h̄
 magis dicit in subō q̄ in priuatione. Magis
 enī dicimus proprie q̄ homo sit sanus q̄ q̄
 laborans. Et iō ille q̄ san⁹ nō dicit laborans
 s̄ magis dicit hō. Et eō hō dicit san⁹. Sic ergo
 id qd sit p̄dicat de subō nō autē de priuatione.
 S̄ i q̄busdā priuatio ē nō maiata et inoīata si-
 cut pua. cuiuscūq̄ si ele i ere nō h̄ nomē nec
 ēt priuatio dom⁹ i laterib⁹ et i lignis. Et ideo
 atimur mā p̄ mā et priuatione sit. Et propter
 hoc sic ille dicit q̄ sanus sit ex laborate ita
 hic dicit q̄ statua sit ex ere et dom⁹ ex lapidi-
 bus et lignis. Et propter hoc ēt sicut ibi id
 Et quo sit aliquid sicut ex priuatione nō pre-
 dicat de subō q̄a nō dicit q̄ sanus sit labo-
 rans ita nec hic dicimus q̄ statua sit lignum
 sed producit abstractus in p̄cetiū dicendo
 q̄ nō ē lignū s̄ lignea nec es sed erea nec la-
 pis sed lapidea. Et similiter domus non est
 lateria sed latera quia si quis diligenter in-
 spiciat nec sit statua ex ligno nec domus ex
 lateribus simplx loquendo sed per aliquam
 p̄mutatōem. I. sicut enī ista ex istis sicut ex ali-
 quo p̄mutato et nō sic ex p̄manēte Es enī in
 figuratū nō manet duz sit statua nec lateres
 p̄positi dū sit domus. Et propter hoc i pre-
 dicitis ita dicitur id est ratio sit predicatione.

Nonias uero

ad aliquo rē. Premisit superius
 p̄ba q̄dam de generationibus re-
 rōm q̄ p̄necessaria ad suum propositum oī-
 dēdū. Nā ostendendū q̄ cāe generatōis re-
 rō nō sunt ponēde sp̄tes sepeate. Et qui-
 bus dāo sunt iam manifestata p̄ p̄missa. s. q̄
 oīs ḡnatio ē ex aliq̄ mā et q̄ om̄i q̄ q̄ quod
 ḡnatur ḡnatur a suo simili. Nūc autē itendit
 ostendere propositū ex his q̄ s̄. i. uelutata s̄
 Et diuidit i partes tres. In p̄ma oīdit qd sit
 illud quod generatur. In sc̄da oīdit q̄ cā
 ḡnōis nō ē sp̄s sepeata ibi. Dicit igit̄ est que-
 dā. In tertia determinat qdā que possent ēē
 dubia circa p̄ determinata ibi. Dubitabit at̄
 aliquis. Circa primū dāo facit. Primo ostē-
 dit q̄ forma nō ḡnatur nisi per accidēs. Se-
 cundo ostēdit q̄ p̄positū ḡnatur ibi. Cream
 uero sp̄. Dicit ergo p̄ q̄ ea que sūt ostensa

s̄. uera sit. Quōd enī ē qd sit ad aliquo
 Et hoc ē agens uel ḡnans a quo ē p̄cipium
 ḡnōis. Et aliud ē q̄ oē quod generatur ge-
 neratur ex aliquo ut intelligatur id ex quo est
 generatio non priuatio sed mā. Dicitur est
 enī sup̄ q̄ aliū sit aliqd ex mā et al̄ et p̄uati-
 one Et tertiū est q̄ i omni generatione oīs ēē
 aliquid qd sit. Et hoc est uel sp̄a uel circulus
 uel quodcūq̄ aliorum. Et illis suppositis
 debet esse manifestum q̄ sicut agens gene-
 rando non facit materiā uel subm̄ generati-
 onis que est ita etiā nō facit formā. s. hoc
 ipsū quod ē sp̄a nisi forte per accidēs. I. s̄
 enī enea sp̄era quod est p̄positū. Et quia
 enea sp̄era est sp̄era ideo per accidēs facit
 sp̄era. Quod autē agens nō facit materiā
 per se est manifestū eo q̄ materiā p̄sistit fac-
 tioni. Unde non oportuit comprehendere q̄
 materiā non fieret. Sed de formis poterat
 esse dubium eo q̄ forma nō inuenitur nisi i
 termino actionis Et ideo oportuit enī p̄bat̄
 q̄ forma nō fieret nisi per accidēs. Et iō ē
 q̄ forme nō p̄prie h̄nt ēē s̄ magis sūt q̄bus
 aliq̄ h̄nt ēē. Vn̄ si fieri ē uia i ēē illa tm̄ p̄ se
 unt q̄ formas h̄nt ēē. I. forme at̄ icipiūt ēē
 eo modo quo sunt i illis factis q̄ per formas
 esse h̄nt Et q̄ forma nō fiat sic p̄bat̄. I. s̄
 enī hoc aliquid ē facere hoc ex aliquo subō
 Qd ē totalit̄ uel i. uel i oī ḡnōe. I. fac̄.
 hoc qd ē es rotūdū nō ē facere hoc ipsū qd ē
 rotūdū. s. rotūditatē aut hoc ipsū qd ē fac̄
 sp̄erā. s. formā sp̄ere sed ē facere aliqd al̄
 s. sp̄em nō qualitercūq̄ sed i alio. s. i materiā
 qd ē facere p̄positū. Qd sit p̄. Si enī agens
 fac̄ aliqd oīs q̄ faciat ex aliquo alio sic ex ma-
 teria. Hoc enī superius subiciebat. s. q̄ oīs
 ḡnō ex materiā sit p̄pter probationē superi-
 us i ductā sicut agens dicit̄ facere sp̄era: ene-
 am. Et hoc ideo q̄a facit hoc qd est sp̄a enea
 ex hoc q̄ est es. Si igit̄ ēt ipsā formā faciat
 palaz erit q̄ fatiat eam similiter. s. ex aliqua
 materiā Et ita sicut sp̄a enea erit p̄posita ex
 materiā et forma sic et forma sp̄ere enea erit
 p̄posita ex materiā et foīa. Et redibit eades
 qd de forma forme et sic in infinitū. Et ita ge-
 neratōes procedent in infinitū q̄a omne ḡna-
 tum habet materiā et formā. Palā igit̄ q̄
 nō sit sp̄es rei generate nec aliqd aliō quod
 cūq̄ sit qd oīs uocare formā i rebus sensibilib⁹
 bus sicut ordo et p̄positio et figura in aliq̄
 tenent locum forme maxime in artificiali-
 bus. Et quia generatio est eius quod sit pa-
 lam est q̄ nec generatio est forme sed compo-
 siti. Nec iterum quod quid erat esse rei ge-
 nerate generatur nisi per accidēs. Sed
 forma et quod quid erat esse est quod sit i

alio. i. in materia nō per se. Et dico qd situl
ab arte uel a materia nra potestate. i. a quo
cūq; agente per uolentiā. Dicāt qd qd erat
ē nō fieri quia sit idē rei facte. Supra enī
onīū est unaquēq; rē ē idē cū suo qd qd erat
ē. Sed tamē qd qd erat ē est qd per se perti
net ad spēm. Vñ ab eo excluditur dicitōes
individuales q̄ per accidens sūt spēs. Spēs
aut et alia uniuersalia nō generātur nisi per
accidens singularibus generatis. Sciendū
tamen qd h̄ littera dicat qd forma sit in mate
ria nō tamē pprie dicit. f. forma. n. pprie n̄
fit sed ppositū h̄c ē dicit ē forma i materia
h̄ forma nō sit h̄ ppositū p formā. Ita ē p
prius modus loquēdi ē ut dicam⁹ ppositum
ḡnari et materia i talē formā. f. forme enim
pprie nō sūt h̄ educitur de pō materia i q̄
tū materia q̄ ē i pō. ad formā sit actu sub for
ma qd ē facē ppositū. Deinde cū dic. Cream
nero sperā. Dicit qd pposita sūt. di. qd ge
nerans facē ē sperā enea. f. fac. n. ea ē ere
qd ē materia sicut p̄cipio ḡionis et ex spe
ra q̄ ē forma et ḡionis iminus. f. facē h̄c
sperā spēs. i. figurā spēs i hoc. i. i hac materi
a i ḡtum. f. transmutat hoc ē i sperā. Et h̄ ē
spera enea. f. forma spe i ere. S. h. f. figura
spe ē ē spe. i. qd qd ē sperē. S. at qd qd ē
ē spe. i. ipsius quod qd ē forme qa nō est
oio ḡio qa si ēt eius ḡio oporteret qd es
set ex aliquo sic et materia. De enī quod
fit oze ē diuisibile i ēt qd ē h̄? sit hic. i. una
ps sit hic et h̄? sit hic. i. alia ps sit hic. Et h̄?
exponit. f. qd una ps ei⁹ sit materia et alia ps
eius sit spēs Si igit qd ē spere quātū ad ipaz
formā ē qd sit figura eq̄lis et medio. i. qd sit qd
dā figura solida a cuius medio ad extremita
tes oēs linee ducte sit eq̄les oz qd hui⁹. f. spēs
enee hoc qd ē. f. materia sit in quo erat id qd
facē generans. f. materia et hoc sūt illo. f. sō
ma q. f. est figura et meo eq̄lis et hoc. f. om
ne. i. totū qd factū est. f. enea spera. Palā igit
tur est ex dictis qd si omne qd sit o: ē diuisi
bile qd id qd ē ut spēs aut qd ē ut subā. i. ut
qd quid erat ē nō sit sed synodus. i. ppositū
qd dicit et denoiatur a tali forma uel quicdā
tate uel quod quid est sit. Et itez manifestū
est qd omni generato iest materia et qd cuius
h̄ generati hoc est hoc et hoc ē hoc. i. una ps
est materia et alia forma. Deinde cū dicit
Vtrū igit ē qdā pera. Dicit qd ex quo for
me nō generātur h̄ pposita qd nō oz ponere
spēs seperatas ē causas generatōis i istis ife
rioribus. Sciendū est aut qd platonici po
nebant spēs ē causas generationis duplici
Vno mō per m̄z generatōis. Et alio modo
per mōz exemplaris. Prio ergo ondit qd spēs

separate nō sūt cāe generationis per modū
generatōis. Sedo qd nō per modū exemplaris
ibi In quibusdā uero palā Dicit ergo prio
qd p̄i derādū est utrū sit aliq̄ forma uniuersa
lia. i. hui⁹ mōi singularia. f. qd sit qdam spera
a materia seperata preter has spās qd sūt i mā
aut ēt sit aliqua dom⁹ uniuersalis siue mā p̄
ter lapides ex qbus p̄stituitur iste dom⁹ parti
culares. Nouet at̄ q̄tionē i artificialib⁹ pp
nālia quorū spēs p̄lo sepatas posuita mā.
Et itelligat ē q̄sitū utrū sit hō uniuersal p̄
ter carnes et ossa ex qbus p̄ticulares hōies
p̄stituitur. Ad solutionē aut hui⁹ q̄tionis
hic primo p̄mittit qd si sit aliqua subā h̄? mō
facto nullo mō erit hoc aliqd sed significat
bit tm̄ quale quid nō ē determinatū Sor. n.
significat hoc aliquid et determinatū. Nō
uero significat q̄le qd qa significat formā cō
munē et ideterminatā qa significat absq; de
terminatōe hui⁹ uel illius. Vñ si sit hō p̄ter
Socratē et Plonē et alios hui⁹ mōi n̄ erit
hoc aliquid nec determinatū. Sed nos uide
mus qd i generatōibus seper illud qd facit z
generat ex hoc. i. et tali materia ē tale hoc. i.
hoc determinatū h̄is determinatā spēm et qd id
qd ḡnati ē q̄n ḡnati ē. ē hoc tale. i. aliqd det
minatā h̄is spēm. S; enī sicut ḡnati ē hoc
aliqd ita et ḡnans ē hoc aliquid cū ḡnans sit
simile genito ut s. pbati ē. Et qd geniti sit
hoc aliqd ex hoc p̄z qa qd ḡnatur ē ppositū
sed hoc ē. f. ppositum quādo est hoc. i. det
minatū ē ut Callias aut Socrates sicut cuz
dicit h̄ spera enea. Sed homo et animal nō
significant h̄c materiā ex qua ē ḡnatio sicut
nec spera enea ulz dicta. Si g; ppositū ḡnat
et nō ḡnatur nūi ex hac materia p quā ē hoc
aliquid oz qd id qd ḡnatur sit hoc aliqd. Et
cū ḡnati sit sicut generati oz ēt qd generas sit
hoc aliquid. Et ita nō sit spēs uniuersal siue
materia. Manifestū est ergo ex dictis qd si se
alique species preter singularia nihil sunt uti
les ad ḡiones et subās rez sicut osueti sunt
quidā dicte spēs cā. i. ad hoc qd ponant spēs
Nec enī erat una cā qre plonici spēs pone
bant ut essēt cā generatōis i rebus. Si igitur
spēs seperate nō possūt esse cā generatōis
manifestū erit qd nō erunt spēs qdā subē secu
dū se exites. Sciendū est at̄ qd omnes qui
nō p̄siderauerūt hoc qd p̄s. s. ondit qd for
me nō sūt pall sūt difficultatē circa factōne
formaz Propter hoc nāz quidā coacti sūt
dicere omnes formas ēē ex creatione. Nā po
nebāt formas fieri et nō poterant ponē qd fi
erēt ex materia cū materia n̄ sit ps sofe. Vñ
sequebat qd fierent ex nihilo et p consequens
q̄ crearet. S; prio at̄ qdā posuerūt p̄ hanc

difficultate formas perisse in materia in actu quod est ponere limitationem formam: sic posuit Anaxagoras. Omnia autem Aristoteles ponit formas non fieri sed proportionem utriusque extendit. Nam quod enim dicitur quod forme sit causa ab aliquo extrinseco agere ne quod quod fuit in actu in materia sed in potentia et quod in generatione ne proportionem educte de potentia in actu. Deinde cum dicitur. In quibusdam vero palam est. Ostendit quod species separate non possunt esse causa generationis per motum exemplaris dominus quod hinc aliquibus sit dubium utrum generans sit simile generato tamen in quibusdam palam est quod generans sit quoddam tale quale est generatum non quidem idem modo sed idem specie ut patet in naturalibus. Non enim generat hominem similiter equus equum et unaquodque res naturalis aliam similem in specie sibi simili accidit aliquid propter naturam sic equus generat mulum. Et de ista generatione propter naturam quia est propter intentionem non particularem. Virtus enim formativa que est in spermate maris naturaliter est ordinata ut producat ovis simile et a quo sperma est deorsum. Sed de secundaria intentione est quod perfecta similitudo induci non potest idcirco quilibet potest similitudo. Et quia in generatione muli sperma equi non potest inducere species equi in materia propter hoc quod non est proportionata ad suscipiendum species equi inducit speciem propinquam. Non est igitur in generatione multi alicuius modo generans simile generato. Est etiam aliquod per genus quod non est notatum commune equo et asino. Et sub illo genere continentur et mulus. Unde secundum illud genus potest dici quod simile generet simile ut si ubi gratia dicamus quod illud primum genus sit iumentum poterimus dicere quod hinc equus non generet equum sed mulum iumentum tamen generatum est. Patet igitur quod omnia generata consequuntur speciem similitudinem et virtute generantis. Quod palam est quod non oportet probare aliquam speciem separatam quod exemplum rebus generatis et cuius imagine res generate specie similitudinem consequatur ut platonici ponebant. Maxime huiusmodi exempla requiruntur in predictis subiectis naturalibus que sunt maxime sub respectu artificialium. Sufficiens autem est in predictis generans ad faciendum similitudinem speciei et est sufficiens ponere eam speciem in materia id est quod illud quod facit hoc generatum consequi tale speciem non sit species est materia sed species in materia. Omnis autem species que est in materia. scilicet in his carnibus et in his ossibus est aliquod figurale ut Callias et Socrates. Et ista etiam species casus similitudinem speciei generando est diversa a sere generati secundum materiam propter diversitatem materiam. Cuius diversitas est principium diversitatis id est in uno et eadem specie. Divesa namque est materia in qua est forma hominis generati. Sed utraque forma est idem secundum speciem. Nam ipsa species est individua. et non diversificatur

in genere et generato. Relinquitur et igitur oportet ponere aliquam speciem propter singularitatem que sit causa speciei in generatis ut platonici ponebant

abitabit autem

aliquo modo. Postquam ostendit per quod species separate non sunt causa generationis istis inferioribus hic manifestat quodammodo quod possit esse dubia circa predictam. Et dividit in presertim secundum quod tria dubia sunt que manifestare intendit. Secunda pars incipit ibi Palam vero ex dicitur. Tertia ibi. Non solum autem de subiecto. Circa primum duo facit primo ponit dubitationem 2. solvit eam ibi. Causa vero est. Ostendit autem hanc dubitationem ex eo quod dicitur. dixerat quod quando incipit sanitas est species que est in anima tunc sanitas fit ab arte. Quando vero sanitas non est ab hoc principio sed a calefactione tantum tunc fit sanitas a casu. Sicut cum accidit sanitas et frictione. Hoc autem non potest accidere in omnibus que sunt ab arte. Domus eius namque fit ab aliquo principio nisi a spe domus in anima. Et sic sepe fit ab arte et non a casu. Et ideo est dubitatio que quodammodo fit ut quibusdam ab arte quandoque quidem a casu ut sanitas quodammodo vero non sed fiunt tamen ab arte et non a casu ut domus. Deinde cum dicitur. causa vero est. Solutio questionem et dicitur cum predicta differentiis artificialibus. Hanc esse quia materia a qua incipit generatio secundum quod venit facere et fieri eorum que sunt ab arte talis est in qua existit aliqua pars rei. Sed namque materiam quam habet aptitudinem ad formam. Non enim quolibet artificiali potest fieri ex quolibet materia sed ex determinata sicut terra non fit ex lana sed ex ferro. Ipsa ergo aptitudo ad formam artificiali que est in materia iam est aliqua pars artificiali que est in materia quia sine tali aptitudine artificiali esse non potest. Sicut terra non potest esse sine duricie per quam ferrum est ordinatum ad formam ferre. Sed hec pars dupliciter invenitur in materia. Quibus quidam ita et per eam materiam potest moveri a se ipsa per partem forme in ea erit. Quibus vero non. sicut in corpore humano quod est materia sanatio est virtus activa per quam corpus potest sanare seipsum. In lapidibus autem et lignis non est aliqua virtus activa per quam possit moveri ad formam domus. Et si quid materia sic possit moveri per partem forme quod in se habet ad formas habet. venit dupliciter quod quibus non potest sic moveri principium intrinsecum quod est per predicta sic moventur partem ut accidit in sanatione. Nam natura humana corporis eodem modo agit ad sanitatem sicut et ars. Quibus vero non potest moveri materia per principium intrinsecum eodem modo non moueretur ab

arte licet aliq^o mō p ipsū moueri possit. Ita enī sūt q̄ pnt a seipsis moueri sed nō sic sic mouentur ab arte ut patet i saltatōe. **Adies** enī nō hntes artē saltandi pnt quidē mouere se ipsos s; nō illo mō sicut mouēt se qui hnt artē predictam. Illa igitur artificialia q̄ hnt talem naturā sicut lapides sūt materia dom^o nō pnt a se ipsis moueri. **Impossibile est. n.** moueri ea nisi ab alio. Et h nō solū ē i artificialibus s; et i naturalibus. Sic. n. et materia ignis nō pōt moueri ad formā ignis nisi ab alio. **Un** ē q̄ forma ignis nō generat nisi ab alio. Et pp hoc qdē artificialia nō pnt fieri sine hntē artē q̄. s. i sua mā ul nō hnt aliquid pncipiū motū ad formā uel dō sine motū sic ars mouet et que ēt ab aliquo extrinseco pncipiū moueri possūt nō hntē artē. **Hoc autē pnt eē** et fieri et si nō hntē artē. **Nonēbūt. n. eoz** mē ab his q̄ nō hnt artē. **Qd** qam ondit duplīciter. **Uno** mō i q̄ntū pnt moueri ab aliquibus aliis extrinsecis pncipiū nō hntib^o artē sicut arborē plantare pē ēt q̄ nō hnt artem plantādi. **Alio** mō qm mā mouet ex parte. i. ab aliquo pncipio intrinseco qdē aliq̄ pars fōme sicut cū corpus humanū sanat ab aliquo pncipio intrinseco. **Sciendū** ē autē q̄ occasione hōz x hōz q̄ hic dicitur qdam ponit q̄ i oi generatione naturali ē aliq̄ pncipiū actiū i materia qdē qdem ē forma i pō pēns i materia que ē quedā ichoatio forme. **Un** h forme pars dī. **Qd** quidē abstrahē nitūtoz. **Primo** ex hoc q̄ hic dicitur. **Vidēt. n. hic** **Aristo.** dicere q̄ illud i qnoz materia non ē pncipiū actiū q̄ sūt tm ab arte. **Uz** igit q̄ i materia illoz q̄ sūt a natura sūt aliq̄ pncipiū actiū. **Secundo** ex hoc q̄ ois mot^o cuius pncipiū nō ē i eo qdē mouet sed ēt ē motus uiolentus et nō nālis. **Sig** igitur i his q̄ gūantur p nāz nō eēt aliq̄ pncipiū gūonis actiūz i mā tūc eoz gūones nō eēt naturales sed uiolente aut nō eēt aliqua differentia inter generationē artificialē et naturalē. **Et** si obiciat^o eos q̄ ea q̄ generātur nāliter nō indigēt extrinseco gūante si eoz gūō ē a pncipio intrinseco. **Rndet** q̄ sicut pncipiū intrinsecū nō ē forma completa s; quedam ichoatio forme ita et nō ē pfectū pncipiū actiū ut per se posset agere ad generationem sed habet aliquid de uirtute actiua ut cooperetur exteriori agenti. **Nisi** enī aliqd pferret mobile exteriori agētī esset motus uiolentus. **Violētū** autē est cuius pncipiū est extra nil conferente uim passio ut in. r. et h dicitur. **Hec** o pmo uidetur propinqua ponentibus latitationem formarū. **Cum** enim nihil agat nisi secundum q̄ est in actu si partes uel ichoa-

tiones formarum que sunt in materia habēt aliquā uirtutem actiuam sequitur q̄ sint ali quo modo actu qdē est ponere latitationē. **Et** s. cū esse sit ante agere nō p̄ intelligi forma pus hntē agere q̄ sit in actu. **Et** ideo dicitur dum est q̄ sicut sola uiuentia inueniuntur le mouere secundum locum. **Alia** uero mouentur a principio extrinseco uel generante uel remouente prohibens ut dicitur i. viii. phy. ita secundum alios motus sola uiuentia inueniuntur mouere seipsa. **Et** hoc ideo quia inueniuntur habere diuersas partes quarū una potest esse mouens. et alia mota quod oportet esse in omni mouente se ipm ut probatur in. viii. phy. **Sicut** igitur inuenimus in generatione uiuentium esse principium actiū intrinsecus quod est uirtus formatiua i femine. **Et** sicut est potentia augmentatiua mouens in motu augmenti et decrementi ita est et in motu alterationis que est sanatio principium mouens intra. **Nam** cum cor non sit susceptiuum infirmitatis uirtus naturalis que est in corde sano totum corpus ad sanitatem alterat. **De** tali igitur materia habente in se principium actiuum loquitur hic pbs et non de rebus inanimatis. **Quod** ex hoc patet q̄ materiam ignis pparat nō domus i hoc q̄ utraq; mouetur ad formā a principio extrinseco non tamen sequitur q̄ generatio i animatoz corpoz nō sit nālis. **Un** enim oz ad motū naturalē q̄ sēper pncipiū mot^o qdē mobili sit pncipiū actiuum et formale sed qnq; ē passiuū et māle. **Un** et nā i seco phy. distiguit p materia et formāz. **Et** ab hoc pnt dicit naturalis gūō simpliciu corporum ut dicit dmetator i seco phy. **Differētia** tm ē i materia nāliūz artificialiū q̄ i mā rez naturaliū ē aptitudo nālis ad formā et p̄ reduci i actu p agēs naturale nō at h^o p̄uenit i materia artificialiū. **Dei** cū dic. **Salū** uō ex dictis. **Un** i seco qdē poterat eē dabitur ex p dictis. **Dixerat** enī supius q̄ oē quod generatur generatur a simili secundū ipm. **Hoc** autē nō eodē mō se habz i oibus. **Et** ideo hic māifestare itēdit quō h^o diuersimode i diuersis inuēiāt. **Et** circa hoc duo facit. **Primo** distinguūt diuersos mōs qbus gūatiū ē sile generanti. **Secundo** māifestat eas ibi. **Cā** nāq; faciendi. **Secundū** ē autē circū primū q̄ oē qdē generatur ab aliquo aut gūatur per se ab eo aut generatur ab eo p accidēs. **Qd** autē generatur ab aliquo per accidēs non generatur ab eo secundū q̄ huiusmōi. **Un** nō oz in generante est similitudinē generati sicut i seco thesaurino hē similitudinē aliq̄ in eo qui sediens ad plantandū inuenit thesaurū p

accidit. **S**z generatio per se gñat tale secundū
 qđ huiusmodi. **D**ñi oqđ qđ gñante p se sit aliqđ
 licet similitudo gñati **S**z hđ dicitur triplē. **U**no
 mō qđ forma gñati pcedit i gñante secundū
 eūdē mōz eēndi et i fili materia. **S**ic cū ignis
 gñat ignē i hō gñat hoīez. **E**t hē gñio totalē
 uniuoca. **A**lio mō forā gñati pcedit i gñan-
 te nō qđ secundū eūdē mōz eēndi nec in subā
 eiusdē cōis sic forma dom⁹ pcedit i artifi-
 ce nō secundū eē materiale sed secundum esse
 imateriale qđ hē i mēte artificis nō i lapidib⁹
 et lignis. **E**t h generatio ē partim ex uniuo-
 ce quāntū ad formā partim ex equoco qđ
 ad esse forme in subō. **M**ō qđ ipsa tota for-
 ma generati non pcedit in gñante sed aliqđ
 pars eius aut aliqua pars partis sicut in me-
 dicina calida pcedit calor qui est pars sani-
 tatis aut aliquid. **D**icens ad partem sanita-
 tis. **E**t hec gñio nullo mō ē uniuoca. **E**t iō vi-
 cit qđ palam ex dictis est qđ aut sunt omnia
 quodā mō ex totaliter uniuoce sic naturalia
 ut ignis ab igne et homo ab hoīe aut ex eo
 qđ ē et parte uniuocū quāntū ad for. et ex pte
 equiuocū quāntū ad eē forme in subō sicut do-
 mus sit ex domo que est ars inlarificē ut ab
 intellectu siue artis habitu. **I**psa enī ars he-
 dificatiua est spēs domus. **A**ut tercio modo
 fiunt aliqua ex parte forme pēratīs i gñante
 siue ex ipso generante hñte partē predictam
Pōt enī dici qđ generatio sit vel ex forma si-
 ue parte forme vel ex hñte formam ut ptem
 forme. **S**ed ex hñte qđ sicut ex generante
Ex forma siue parte forme sic ex eo quo ge-
 nerans generat. **N**am forma nō generat nec
 agit sed hñs formam per eam. **E**t hoc dico
 quia aliqui sūt ex alio. **S**imiliter condus aliqđ ē
 p hñtorū mōrū nisi fiat ex eo per accidens.
Tunc enī non oqđ huiusmodi similitudinem
 obseruari sicut dicitur. **D**einde quid dicit.
Causa nāqđ faciendi ē. **M**anifestat modos
 predictos. **E**t primo in rebus artificialibus
Secundo in rebus naturalibus ibi. **S**imilitē
 itaqđ hñs. **D**icit ergo primo qđ iō oqđ sit fie-
 ri ex aliqua parte qđ prima causa faciendi se-
 cūdm se est pars generati pēris in generan-
 te que est vel ipsa forma generantis vel pars
 forme. **C**um enī per motū calor generatur
 in ipso mōta est quodā mō calor sicut in virtū-
 tate actiua. **N**am ipsa virtus causandi calo-
 rem que est in motu est aliquid de genere calo-
 ris est iste calor in motu exis virtute facit ca-
 lorem in corpore nō quidē generatione vni-
 uoca sed equiuoca quia calor in motu et i cō-
 pore calido nō est unius rationis. **H**is vero
 scilicet calor aut est ipsa sanitas aut aliqua pars
 sanitatis aut sequitur eum aliqua pars sanita-

tis aut sanitas ipsa. **P**er h quōd qđ ponit
 dat intelligere quōd mōegbus pōt se hñe for-
 ma generantis ad formā geniti. **Q**uorum p-
 mus est qđ forma generanti totaliter est in ge-
 nerante sicut forma hominis est in mente arti-
 ficis et sicut forma ignis generati est in igne
 generante. **S**ecundus modus est quando
 pars forme generati est in generante sicut cū
 medicina calida sanat calefaciendo. **N**am
 calor factus est in sanato pars sanitatis.

Tertius modus est quādo pars forme est
 in generante non actu sed uirtute sicut quā-
 do motus calefaciendo sanat. **C**alor enī est i
 motu uirtute et nō actu. **Q**uart⁹ mod⁹ ē
 qđ ipsa tota forma est i gñante uirtute s; nō
 actu sicut forma stuporis ē i pisce suppefacte
 manū. **E**t similiter est i aliis qđ agit a tota spē
Primū ergo modū designat i hoc qđ dicitur
 sanitas. **S**ecundū i hō qđ dicitur. **A**ut ps. **T**ertū
 i hoc qđ dicitur. **A**ut legi euz aliqđ ps sanitatis.
Quartū i hō qđ dicitur. **A**ut sicut ipsa. **E**t qđ mo-
 t⁹ cāt calorē ad quē seqđ sanitas pp hoc ē dē
 mot⁹ facē sanitatē qđ id facē sanitatē cui dicitur
 nō accidit sanitas. **V**el meli⁹ qđ dicitur et acci-
 dit ex motu. **S** calor facit sanitatē. **S**z ps qđ si-
 cut i sillogisimis oīz pncipiū ē i bā. i. qđ qđ ē
 ē rei. nā sicut demonstratiū sūt ex qđ ē cū de
 mōstratiōib⁹ meli⁹ sūt diffinitio et hō. **S** i cō-
 tuis gñones sūt ex qđ qđ ē. **I**n qđ oīdit sūt
 tūdo intellect⁹ speculatiū et praci. **S**ic. n. intel-
 lect⁹ speculatiū nō pcedit ad demonstratiū pas-
 siones s; subiectis ex pōderatōe ei⁹ p qđ qđ ē
 ita intellect⁹ pcedit ad operatiū ex spē artificii
 qđ eius qđ qđ ē ut. **S** dicitur ē. **D**einde dicit
Silz itaqđ hñs. **M**anifestat qđ dixerat dā ar-
 tificialib⁹ i reb⁹ nālib⁹ dñs qđ sūt se hñt ea
 qđ sūt cōstituta secundū nā: hñs qđ sūt p arte.
Spma. n. opat ad gñonē sic uentis hñs qđ
 sūt p arte. **S**icut. n. artifex nō ē actu dom⁹
 nec hēt formā qđ sit domus actu s; potestate
 ita sperma nō est al⁹ actu nec hēt animā que ē
 spēs animalis actu s; potestate tū. **E**st. n. in
 semine uirtus formatiua qđ hoc mō pparatur
 qđ mōz pcepti sicut pparatur forma domus
 i mēte artificis ad lapides et ligna nisi qđ forā
 artis est oīo extrinseca a lapidibus et lignis uir-
 t⁹ aut spermatis ē intrinseca. **Q**uā uirtus gñō oīa
 lis ex spmate non sit a spmate sicut ab uniuo-
 ce qđ sperma nō est al⁹ id. **I**tem ē quo ē spma
 ē aequalit uniuocū ei qđ sit ex spmate. **N**ā sp-
 ma sit ab ali. **E**t in hoc est dissimilitudo iter
 generationē naturalē et gñonē artificialē
 qđ nō oqđ forma domus i mēte artificis sit
 a domo licet quōqđ hoc accidat ut cū aliqđ ad
 erēplar unius dom⁹ fac aliā. **S**z sēp oqđ sp-
 ma sit ab ali. **E**xponit autē quod dixerat ali

qualiter uniuocū q̄a nō d̄z̄i omni ḡione naturalit̄ eē omnimodā uniuocationē sicut cum dicitur q̄ homo; sit ex homine. s̄ sit enim femina ex uiro sicut ex agente. Vnd̄ nullus nō fit ex mulo sed ex equo uel asino in quo tamē est aliqua similitudo ut. s̄. dixit. Et q̄d̄ dixit q̄ a quo est sperma ōz̄ eē aliquo aliter uniuocū subiūgit̄ intelligendū ē si nō fuit oratio. i. si non fuerit defectus naturalis uirtus i semine Tunc enī degenerat̄ i aliqd̄ q̄ n̄ est simile generanti sicut patet i mōstruosis ptub̄. Et sic illis. i. in rebus artificialibus aliqua; fuit nō solū p̄ artē s̄ a cau q̄ materia p̄t moueri a se ipsa. o modo quo mouet̄ ab arte. V̄i nō nō p̄t̄ b̄. mō moueri tūc n̄ p̄t̄ id q̄d̄ fit ab arte ab alio fieri q̄ ab arte ita et hic p̄t̄ aliq̄ fieri a cau et sine spermailla quorūz̄ mā hoc mō p̄t̄ moueri a se ipsa eō motu q̄ mouet̄ sp̄ma si. ad generationē animalis sicut patet i his que generāt̄ ex putrefactōe que quō dicant̄ eē a cau et quō nō superi⁹ expōsit̄ est. Illa aut̄ materia quoz̄ nō p̄t̄ moueri a se ipsa eō motu quō a sp̄mate mouet̄ impossibilia s̄ fieri aliter q̄ ex ipsis seminibus sicut patet d̄ hoie et equo et aliis animalibus p̄fectis. D̄z̄ autē ex his que hic dicūt̄ q̄ n̄ omnia aialia p̄t̄ sunt generari et ex semine et siue semine ut Auic. ponit neq̄ nulla generāt̄ utroq̄z̄ mō ut ponit Auertoyz̄. Et aut̄ aduertendū q̄ p̄ ea q̄ hic dicūt̄ p̄t̄ solū dubitatōes illoz̄ qui ponebant formas i ista ḡiatis nō esse a ḡiāntibus naturalib⁹ s̄ a formis que s̄ sine materia. Ad hoc enī maxime uisū sunt ponē pp̄ animalia generata ex pu refactōe quoz̄ fore nō uidēt̄. p̄cedē ex aliquib⁹ similibus secūdom sp̄z̄. Alteri⁹ aut̄ i animalibus ēt que generant̄ ex semine uirtus actia generationis q̄ est in semine nō est aia ut ex hoc possit̄ aia legi i animali generato. Adhuc aut̄ procedūt̄ q̄a inferioribus istis nō inueniunt̄ aliqua principia actiua ad generationē nisi calidū et frigidūz̄ que sunt forme accidentales. Et sic non uidēt̄ q̄ per ea possit̄ p̄t̄ uici forme substantiales Nec uidēt̄ q̄ ratio p̄b̄ quā. s̄. posuit̄ p̄ ponētes exēplaria teneat̄ i omnibus ut. s̄. ad similitudinē sp̄i i generatis sufficiant̄ forme generantiū. Sed omnes hec dubitationes solūtur per litterā Aristō. si diligenter inspiciatur Dicitur enī i littera q̄ uirtus actia que est in spermate et si nō sit anima i actu est tamē aia in uirtute sicuti forma domus i anima nō est domus actu sed uirtute. Vnd̄ sicut ex forma domus que est in mente potest̄ fieri forma domus in materia ita q̄ ex uirtute seminis potest̄ fieri anima completa preter intellectum qui est ab extrinseco ut dicitur i. xvi. de aia

libus et adhuc amplius i q̄tum uirtus que est in semine ē ab anima p̄fecta cū uirtute agit Oieia enī principia agunt i uirtute primorū In his uero q̄ generāt̄ ex putrefactione i est i materia aliqd̄ p̄ncipiū simile uirtuti actie q̄ ē i sp̄mate ex quo cātur aia i talib⁹ aialibus Et sicuti uirt⁹ q̄ ē i sp̄mate est ab aia p̄pleta aialis et ex uirtute celestis corporis ita uirt⁹ q̄ ē i materia putrefacta ḡiatiua animalis ē a solo corpore celesti i quo sūt uirtute oēs forme generate sic i prin⁹ actio. Qualitates etiā actie licet sit accidētia. non tamē agūt̄ solū in uirtute p̄pria s̄ i uirtute formaz̄ substantiā ad que se hōnt̄ sic infra sic dicit̄ i secūdo de aia q̄ calor ignis est sicut instrumentū anime n̄ uirtutine. Deinde cū dicit. Nō solū autē de b̄a manifestat̄ terciū q̄d̄ poterat̄ ex dictis eē dubiū. Probauerat enī q̄ forme nō generāt̄ s̄ p̄posita possēt̄ aut̄ aliq̄ dubitare utrū hoc neq̄ sit i formis subtilibus aut etiā i accidētia libus Cui dubitationi hic satisfacē intendit V̄i duo facit̄ Primo ostēdit̄ q̄ hoc ē uerū in utrisq̄z̄ dicens q̄ rō sup̄ius posita nō solū ostēdit̄ sp̄z̄. i. forma nō fieri de substantiā. i. circa predicamēta subē sed eois ē similit̄ de oibus primis. i. de predicamētis sicut de q̄litate et quātitate et aliis predicamentis. s̄ it enī ut enea sp̄a s̄ nō sit sp̄a. i. q̄d̄ ē p̄positū sicut enea sp̄a siue sit sp̄a siue nō sit sp̄a. i. quod se habz̄ per modū forme. Nec es. i. quod se habet p̄ mōz̄ materie et si sit. p̄pria sp̄a aliq̄ mō loquēdinō sit p̄ se sed sit in erega sēper ōz̄ preexistere ad ḡionem materiā et sp̄m ut. s̄. est ostensum. Illud quoq̄z̄ est ut enea sp̄a r̄. p̄positū sit et i quid hoc ē i predicamento subē et i qualitate et quātitate et similit̄ in aliis predicamentis. Non enim sit quale. i. ipsa qualitas sed hoc totum quod est quale lignum nec fit q̄tum. i. ipsa quātitas s̄ lignū quātum aut animal quātum. Secūdo ibi. s̄z̄ p̄pria subē. Ostēdit̄ qd̄ differat̄ it̄ scām et accidentia dicens q̄ hoc oportet accipere ut propriū subē per compositionem ad accia q̄a q̄i substantiā ḡiatur necesse ē preexistere sēp̄ alterā substantiāz̄ que facit̄ generationē. Sicut si animal generatur ōz̄ p̄existit animal generans i his q̄ generatur ex semine Sed in quali et quanto et aliis accibus nō ōz̄ p̄existat quale aut quātum actu sed solū i p̄o quod ē materiale principū et subm̄ motus p̄ncipiūz̄ enim actiū subm̄ non p̄t̄ eē nisi substantiā sed p̄ncipiū actiū. accētū p̄ eē n̄ accis sed substantiā.

UO mā uero

dissinitō rō ē r̄. Postq̄z̄ ostēdit̄ qd̄ erat q̄d̄ erat eē et quoz̄ ē et quō

ad ea quod est et quod non ostendit quicquiditates
 reze separatas per generationem. Sic intendit ostendit
 de re quibus constituitur quod quid erat esse. Et di
 uidit in duas partes. In prima ostendit quod quibus
 quod quod erat esse constituitur. In secunda ostendit quod
 ex eis fiat unum. Nunc autem dicimus primum. Prima
 autem pars dividitur in. d. In prima mouet dubitati
 onem. In secunda soluit eam ibi. Aut. m. dicitur
 tur pars. Prima pars dividitur in duas secundum duas
 dubitationes quas mouet ad idem pertinentes ibi
 Amplius autem si partes sunt partes. Dicit ergo
 primo quod omnis diffinitio est quod dicitur. i. quodam
 proposito nominum per rationem ordinata. Unum
 enim nomen non potest esse diffinitio quia diffinitio
 ostendit quod diffinientem ostendit principia que concur
 runt ad essentiam rei constituendam. Alias autem
 diffinitio non sufficienter manifestaret essentiam rei
 Et per hoc dicitur in primo philosophice. quod diffinitio di
 uidetur diffinitum in singularia. i. exprimit
 distincte singula principia diffinitum. Hoc autem
 non potest fieri nisi per plures dictiones. Unum
 dicitio non potest esse diffinitio sed potest esse mani
 festativa eo modo quo nomen minus notum mani
 festatur per magis notum. Omnis autem ratio
 partes habet quia est quedam oratio posita et non si
 plex nomen. Et ideo uidetur quod sicut se habet
 ratio ad rem ita se habet partes rationis ad
 partes rei. Et propter hoc dubitatur utrum op
 porteat rationem partium ponere in ratione totius
 aut non. Et hoc dubitatio ex his confirmatur quia in
 quibusdam rationibus totum uidetur esse ratio
 partium et in quibusdam non. In diffinitione enim
 circuli non ponitur diffinitio incisionum circuli. i.
 partium et circulo separataz sicut semicirculi et
 quarte partium circuli. Sed diffinitio sillabe
 distinguit se diffinitionem elementorum. i. littera
 rum. Si enim diffinitur sillaba ostendit quod dicitur
 esse aliqua vox posita ex litteris. Et sic in dif
 finitione sillabe ponitur littera. Et per consequens
 quod diffinitio eius quia sepe unum possumus
 diffinitione pro nomine. Et tamen circulus
 dividitur in incisiones ut in partes sicut sillaba
 in elementa. i. in litteris. Quod autem hic
 dicitur quod sic se habet diffinitio ad rem ita se habet
 pars diffinitionis ad partem rei uidetur habere dubi
 tationem. Diffinitio enim est idem rei. Unum uidetur
 sequi quod partes diffinitionis sint idem partibus rei
 quod patet esse falsum. Nam partes diffinitionis
 predicantur de diffinito sicut de homine. Ani
 mal et rationale. Nulla autem pars integra
 non predicatur de toto. Sed dicendum est quod partes
 diffinitionis significant partes rei in quantum
 a partibus rei sumuntur partes diffinitionis
 non ita quod partes diffinitionis sint partes rei.
 Non enim aliter est pars hominis neque rationale sed
 animal scilicet ab una parte et rationale ab alia

Animal enim est quod habet naturam sensitivam rationem
 seu uero quod habet rationem. Natura autem sensitiva
 est utriusque respectu rationis. Et ideo est quod gen
 sumitur a materia et forma. Species autem a
 forma et materia simul. Nam homo est quod habet rationem
 in natura sensitiva. Deinde cum dicitur: Amplius autem
 si priores ponit secundam dubitationem que est
 de prioritate partium. Dicit enim partes uidentur
 esse partes toto sicut simplex proposito. Autem. n.
 angulus est pars recti anguli. Dividit enim
 rectus angulus in duos uel plures angulos ac
 tos. Et similiter digitus est pars hominis. Unum
 uidetur quod actus angulus sit naturaliter prior re
 to et digitus prior homine. Sed non uidentur
 illa esse priora. scilicet rectus actus et homo digito
 et hoc duplex. Primo quod secundum rationem. Per
 hunc enim modum illa dicitur esse priora que in
 eorum rationibus ponitur et non est ratio. Autem
 enim et digitus dicitur esse secundum rationem
 .i. diffiniuntur ex illis. scilicet homine et recto ut
 dicitur est. Unum uidetur quod homo et rectus angu
 lus sunt priores digito et actus angulo. Se
 cundo uero prout dicitur esse aliqua priora
 ex eo quod est esse sue uicem. Que enim possunt
 esse sine aliis et non extrinsecus dicitur esse prio
 ra ut in. v. est habitum sic unum duobus. Homo
 autem potest esse sine digito. Digitus autem non potest
 esse sine homine quia digitus abscessus non est digito
 nisi infra dicitur. Unum uidetur quod homo sit prior
 digito. Et eadem ratio est de recto et actus

Deinde cum dicitur: Autem multiplex. Soluitur per
 positas quod est. Et dividit in tres partes. In prima
 ponit solutionem. In secunda exponit eam ibi
 Dicitur igitur nunc ipsa. 3. determinat quam
 dam dubitationem que ex predicta solutione
 oriri potest ibi. Dubitat autem modo ad eundem autem
 hoc quod in hoc capitulo dicitur scilicet dicitur quod esse diffi
 nitiones reze et eorum essentias duplex est opinio.
 Quidam enim dicit quod tota essentia speciei est ipsa for
 ma sic quod tota essentia hominis est anima. Et per hoc
 dicitur quod eadem secundum rem est forma totius quod signatur
 nomine humanitatis et forma partium que significat
 nomine anime scilicet differit solum secundum rationem. Nam forma
 partis dicitur secundum quod perficit naturam et facit eam
 esse in actu. Forma autem totius secundum quod totum
 propositum per eam in specie collocat. Et ex hoc uolunt
 quod nulle partes merito ponantur in diffinitione indicante
 speciem. sed solum principia formalia speciei. Et hoc
 opinio uidetur. Insuper et quorundam sequentium
 enim. Sed uidetur esse contra intentionem Aristotelis. Dixit
 enim superius in. vi. quod res naturales habent in sui diffini
 tione naturam sensibilem. Et in hoc differit a mathematicis
 tibus. Non autem potest dici quod subest naturales diffiniantur
 per id quod non sit de essentia eorum. Sed enim non habent dif
 finitiones et additiones. scilicet sola accia ut. s. est habitum
 Unum relinquitur quod materia sensibilis sit pars essentia

substantiarum naturalium si sola quoad individua
sed et quantum ad species ipsas. Diffinitiones. n.
non dantur de individuis sed de speciebus. Unde
et hoc est alia opinio quam sequitur Avicenna. Et se-
cundum hanc formam totius que est ipsa quoditas
speciei differt a forma partis sicut totum a parte.
Nam quoditas speciei est opposita ex materia et for-
ma: non tamen ex hac forma et ex hac mate-
ria individua. Et hinc. n. ponitur individuum ut
Socrates et Callias. Et hoc est in Aristotele in hoc
capitulo quam introducit ad excludendum opinionem
Platonis et ydeis. Dicebat. n. species reorum naturalium
esse per se entes sine materia sensibilis: quam materia sensibilis
non est aliquo modo per speciem. Dico ergo quod materia
sensibilis sit per speciem in rebus naturalibus ostenditur quod
impossibile est esse species reorum naturalium sine materia
sive homines sine carnibus et ossibus et sic de aliis. Et
hic erit tertiū modus destruendi ydeas. Nam per
destruitur per hoc quod quod quod erat esse non est separatum
ab eo cuius est. Secundo per hoc quod species separe
a materia non sunt cause generationis nisi per motum
generationis nisi per motum exemplaris. Nunc autem ter-
cio improbat eam per hoc quod materia est sensibilis. In
communis. n. est ratio speciei. Dico ergo solvendo quod in
tripliciter dicitur pars sicut in v. est hitum. Et uno modo
dicitur pars quantitativa hoc. scilicet quod mensurat
totum secundum quantitatem sicut bicubitum
est pars tetracubiti et binarius senarii. Sed hic
modus partium pretermittatur ad presens. Non. n.
intendimus hic inquirere partes quantitatis sed
intendimus inquirere de partibus diffinitionis
quod significat substantiam rei. Unde perscrutandum est de
illis partibus ex quibus substantia rei ponitur. Pars
autem subest et materia et forma et ex quibus est
aliquid oppositum. Et quolibet istorum trium. scilicet materia
et forma et oppositum ex hiis est substantia ut. scilicet hitum
est. Et ideo materia est quod quodammodo per aliquid
quodammodo non est. sed solum illa ex quibus est
ratio speciei. i. forma. Intelligimus enim pec-
cuniam quod formam et naturam materiam et simum
quod oppositum. Sed hoc caro quod est materia vel per se non
est per pecuniam quod est forma vel species. Nam caro
est materia in qua sit species. Sed tamen caro est
aliqua per similitudinis. si tamen similitudo intelligi-
tur esse quiddam oppositum et non solum forma. Et
similiter totum quod statue quod est opposita ex mate-
ria et forma per se est. Non autem est pars statue
secundum quod statue accipitur solum pro specie. i. per for-
ma. Et ut sciatur quid est species et quod est materia
dicendum est illud ad speciem pertinere quod venit uni-
cuiusquam quantum ad species habet. Sicut quantum ad speciem
statue venit alicui quod sit figuratum vel aliquid
aliud huiusmodi. Sed id quod est male ad speciem nunquam
dicendum est secundum se de specie. Sciendum tamen est quod
nulla materia nec corpus nec individua secundum se
habet ad speciem. put species sumitur pro forma

Sed secundum quod species sumitur pro nisi sicut hoc
munem dicimus esse speciem sic materia corpus per se per-
tinet ad speciem. non autem materia individualis in
qua natura speciei accipitur. Et ideo dicendum est quod
diffinitio circuli non pertinet in se diffinitione
scissionum. i. partium ex circulo incisarum ut
semicirculi vel tetraemori. i. quarte partis cir-
culi. Sed diffinitio que est syllabe prebendit
in se diffinitione que est elementorum. i. litterarum
Et huiusmodi ratio est quod elementa. i. littere sunt partes
sille quantum ad speciem suam et non secundum ma-
teriam. Ipsa. n. forma syllabe in hoc consistit quod ex
litteris ponatur. Sed scissiones circuli sunt
partes non circuli secundum speciem accepti. sed hoc
circuli particularis vel horum circuloz sic materia
in qua sit species circuli. Et hoc accipi potest ex re-
gula superiori posita. Hoc autem dicitur ad speciem
pertinere quod secundum se inest unicuique speciem huius-
modi. ad materiam vero quod accidit speciei. Per se autem
accidit syllabe quod ex litteris ponatur. Sed autem
circulus sit actu divisus in semicirculos. Hoc
accidit huic circulo non quantum ad circulum sed quantum
ad hunc circulum cuius huiusmodi linea dividit quod est pars
eius ut materia. Unde per hoc semicirculus est pars
circuli secundum materiam individualement. Unde ista
materia quod est huiusmodi linea est per quod speciei quod est materia
sensibilis quam rotunditas quod est forma circuli sit
in ere: quia species circuli nunquam est preter lineam
Est autem partes. Et sic partes circuli que sunt se-
cundum materiam individualem non ponuntur in eius
diffinitione ita est nec omnes littere ponuntur
in diffinitione sille que. scilicet sunt partes cum materia
ut littere descripte in cera vel platei are. Nec
enim iam sunt partes sille sic materia sensibilis
Non. n. omnes partes in quas res aliqua
resoluta corrumpitur sunt partes subest. Non. n.
si linea divisa in duo dimidia corrumpitur. aut si
hoc resolutum in ossa et nervos. et carnes corrumpitur
per hoc sequitur quod linea sit ex dimidiis et hoc
ex carnibus et ossibus ita quod ista sunt partes sub-
stantie eius sed sunt ex istis partibus sicut ex ma-
teria. Unde sunt partes eius quod est simul totum. i.
oppositum. Sed speciei. i. forme. et cuius est ratio
i. eius quod diffinitur. non adhuc sunt partes
Quapp mille: tales partes ponuntur in rationibus
venienter Sciendum tamen quod ratio talium partium in
quorundam diffinitionibus ponitur. scilicet in diffi-
nitionibus oppositorum quorum sunt partes. In quoru-
dam vero diffinitionibus non omnes ponuntur. scilicet in diffinitione
formarum nisi sit tales forme quod sit simul super-
est materia. Licet enim materia non sit pars forme
tamen materia sine qua non potest recipi intellectus forma
omnes quod ponatur in diffinitione forme sicut cor-
pus organici ponitur in diffinitione anime.
Sic enim acciano habent esse perfectum nisi secundum
quod sunt in subest ita nec formenisi secundum quod

sunt in propria materia. Et pp h. sicuti accia
 diffiniuntur ex additione subiectorum ita et
 forma ex additione proprie materie. Cuiusmodi
 in diffinitione forme ponit materia e diffinitio
 ex additione. non at cu ponitur in diffinitione
 ppositi. Vel hoc qd dicit si non fuerit simul
 sumpta est exemplificatio eius qd dixerat ho
 rum non oz inesse. In illis. n. ptes materie
 non oz i diffinitionib⁹ poni q. s. non sumun
 tur simul cum materia uel que non significat
 aliquid compositum ex materia et forma. Et
 hoc patet: ga pp hoc qd i quorūda⁹ rationib⁹
 non ponitur materia. in quorūda⁹ uero ponit
 Cotingit qd quedā sunt sic ex pncipiis ex hīs
 i que corrumpuntur. i. ex ptiibus i quas aliqd p
 corruptionē resoluit. Et h sūt illa i quoz dif
 finitionib⁹ ponunt mē. Quedā vō n̄ sunt ex
 pncipiis ptiib⁹ mālibus i qbus n̄ ponit mā. Et
 ga i illoz diffinitionib⁹ ponit mā q se simul
 accepta cū mā. n̄ at i aliis. iō q sūt simul i om
 pti spēs z mā. i. q cūq; significat aliqd ppositi
 tū ex mā z forma ut simū. aut eneus circulus
 huiusmōi corrumpit i ptes māles z ps istora
 ē materia. Illa vō q n̄ pncipiū i intellectu cuz
 materia s; sūt oio siue mā sicut illa q p̄tinēt so
 lū ad rationē sp̄i et forme. ista uel n̄ corrūpū
 tur omnino uel non corrumpunt taliter. i. p
 resolutionem i aliquas ptes materiales. Que
 dā vō forme sūt que nullo mō corrumpunt sic
 subē intellectuales per se exites. Quedam vō
 forme n̄ per se exites corrumpunt p accidēs
 corrupto subō. Et pz q huiusmōi ptes mā
 les sūt pncipia z partes eoz q sūt sub sp̄is. i.
 que ab eis dependent sicut depēdet totum ex
 partib⁹ ex quib⁹ pponit. Non at sunt partes
 nec pncipia sp̄i. Et ppter h. pposituz ut sta
 tua lutea corrumpit resoluta i materia. i. in lu
 tū z spera enea in es et Callias q est hō parti
 cularis in carnē et ossa. Et similiter circulus
 particularis p̄stans ex hīs lineis dimis cor
 rumpitur i incisiones. Sicut. n. Callias ē ali
 quis homo qui p̄cipitur cū materia idiuidua
 li. ita circulus cui⁹ sūt ptes iste incisiones ē ali
 qs circulus particularis q p̄cipit cū idiuidua
 li. Hoc tamē differt ga singulares hoies hnt
 nomen p̄p̄riū. Vñ nomen sp̄i n̄ equiuocat
 ad idiuidua s; nomē circuli equiuoce dicit de
 circulo qui simplz. i. ulz dicit z d̄ singulis par
 ticularibus circulis. Et hoc iō: quia singulis
 p̄ticularibus circulis non sunt noia posita. s;
 noia posita singulariū hoīz. Attē dēduz ē
 at q nomē sp̄i n̄ equiuoce p̄dicat d̄ idiuiduo
 secūdu q p̄dicat de eo comunē naz sp̄i. Pre
 dicaretur autē equiuoce de eo si predicaretur
 in quā n̄ significaret hoc idiuidū. p̄t huius
 mōi. Si. n. dicit Sor. ē homo non equiuocat

nomen hominis. Sed si hoc nomen homo
 imponatur alicui singulari homini ut p̄p̄riū
 nomen equiuoce significabit sp̄etiem et hoc
 idiuiduum. Et similiter de nomine circuli
 quod equiuoce significat sp̄etiem et hunc
 circulum.

Actus ē ergo

22. Quia solutio superi⁹ posita n̄
 erat usquequaq; manifesta. nūdū
 enī oñderat quō ptes sit pores z posteriores
 nec itez dislexerat ppositū in uersale a p̄ticu
 lari nec etiā sp̄em a forma. iō hic solutionem
 posita⁹ explanat. Diuiditur at in partes duas
 In prima explanat solutionē superi⁹ posita⁹
 In secunda docet qualiter sit ad quā stionē
 applicāda ibi. Interrogationi vō obuiare
 Prima diuidit i duas. Primo soluit q̄stionē
 q̄stū ad h. q̄ q̄stū fuit d̄ p̄tate priū. Se
 cūdo q̄stū ad hoc q̄ q̄stū fuit vtrum partes
 diffinitū intrent diffinitionem ibi. S; ratiois
 ptes. Prima diuiditur i. d. Primo oñdit qd
 partes sunt priores toto. Secūdo manifestat
 per exēplū ibi. Vñ uero aliaz anima. Dicit
 ergo primo qd id qd superi⁹ ē dictū i solutiōe
 pposita. vtz quid ē in se tamē repetēdū ē ut
 amplius fiat manifestū. quāntū ad hoc qd dic
 tum est. S; n. q omnes partes rationis z in
 quas ratio diuiditur sunt priores diffinito ut
 omnes uel quedam. Et hoc dicit pp hoc qd
 partes forme q̄q; nō sunt d̄ necessitate sp̄i
 sed d̄ perfectione sicuti uisus z audit⁹ q sūt
 ptes anime sensibilis non sunt de integritate
 uel necessitate animalis. P̄t. n. esse animal
 sine his sensibilib⁹. Sunt. n. d̄ p̄fectioe atalis
 ga animal perfectū hos ē sensus hēt. Et sic
 ulz est uerz q ille partes q ponunt i diffinitioe
 alicui⁹ sunt uniuersa iter priores eo. Sed ac
 cutus angulus quib⁹ sit pars recti. non tamē
 ponitur in diffinitione eius sed eoz. Non. n.
 rō recti anguli resoluū in diffinitioez acuti sed
 eoz. Qui. n. diffinit acutum utit recto i diffini
 endo. Angulus. n. acut⁹ ē angul⁹ minor rec
 to. Et sicut deest circulo z semicirculo q diffi
 nit p̄ circulū. Est. n. media ps circuli. Sicut ē
 d̄ ligito z hoīe q ponitur in diffinitioe digiti.
 Diffinitur. n. digit⁹ q ē talis ps hoīis. Vñ
 est. n. s. q ptes forme sunt partes rōis. nō at
 partes materie. Si igitur sole ptes rōis sunt
 pores. n̄ at materie. sequitur q quecumq; sint
 partes diffinitū sic materia i qua. s. resoluūtur
 diffinitū ut ppositum in materialia pncipia
 sūt posteriora. Quēcūq; vō sūt ptes rationis
 z subē que est secundum rationem. i. partes
 forme secundum quā sumitur ratio rei sunt
 priora toto. aut oia at quedā rōe sup⁹ dicta

Deinde dicit. Quod dicitur aliter. Exponit quod dicitur per exempla dicens quod anima anima huiusmodi sit sub anima animati secundum rationem. i. forma animati a qua animatum habet propriam rationem est sub anima. i. forma et species et quod quid erat esse tali corpori organico. Corpus enim organicum non potest diffiniri nisi per animam. Et secundum hoc anima dicitur quod quid erat esse tali corpori. Et quod hoc sit verum patet per hoc quod si aliquis bene diffinitur anima utatur anima. Et quia ita est quod partes huiusmodi anime sint priores vel omnes sicut in perfectis animalibus vel quodammodo sic in imperfectis animalibus simul toto. i. eo quod est compositum ex anima et corpore. Et similiter est unumquodque aliud: quia semper patet quod partes formales sit priores quolibet composito. Sed corpus et partes corporis sunt posteriores hac sub anima. i. forma quod est anima. cum oporteat animam in eius diffinitione poni ut iam dictum est. Et id quod dividit in partes corporis ut in materia non est ipsa sub anima. i. forma sed simul totum. i. compositum. Patet igitur quod partes corporis sunt priores simul toto. i. composito quodammodo. et quodammodo non. Sunt quidem partes simpliciter composito equatum animal compositum et eis consistitur. Sunt autem in partes secundum modum quo dicitur esse prius id quod potest esse sine alio. Non enim partes corporis potest esse sepe ab aliis. Non enim digitus quocumque modo se habet est digitus. Ille enim qui est decedens vel mortuus non dicitur digitus nisi equivoce sicut digitus sculptus vel depictus. Sed secundum hanc considerationem huiusmodi partes sunt posteriores composito animalis huiusmodi modo prioritatis quia non possunt esse sine eo. sunt tamen secundum hanc considerationem simul: quia sicut ipse partes non possunt esse sine integro animalis ita nec integrum animal sine eis. Huiusmodi autem sunt partes principales corporis cum quibus primo consistit forma. scilicet anima scilicet cor vel cerebrum. Nec ad propositum differt quicquid tale sit. Sciendum tamen quod hoc compositum quod est animal vel homo potest dupliciter sumi vel sicut universale vel singulare. Sicut universale quod sicut homo et alii. Sic singulare ut vox et Callias. Et id dicitur quod homo et equus et quod ita sunt in singularibus sed universalia sunt dicta sicut homo et equus non sunt sub anima. i. non sunt solam forma sed sunt simul totum quodammodo compositum et determinata materia et determinata forma. non

quod ut singulariter. sed universaliter. Sed non dicitur aliquid compositum ex anima et corpore. non autem ex hac anima et hoc corpore. Sed singulare dicitur aliquid compositum ex ultima materia. i. materia individuali. Est enim vox ad compositum ex hac anima et hoc corpore. Et similiter est in aliis singularibus. Sic igitur patet quod materia est pars speciei. Speciem autem hic intelligimus non formam tantum. sed quod quid erat esse. Et patet etiam quod materia est pars eius loci quod est ex specie et materia. i. singularis quod significat partem rationis in hac materia determinata. Est enim materia pars compositi. Compositum autem est tam universale quam singulare. Deinde cum dicitur. Sed ratio partes. Dicitur quod partes debeant poni in diffinitione. Cum enim ostenditur sit quod partes sit species et quod partes individuali quia materia est supra est pars speciei. habet autem materia determinata est pars individuali. manifestum est quod solam illas partes sunt partes rationis quod sunt partes speciei non autem quod sunt partes individuali. In diffinitione enim huiusmodi ponitur caro et os sed non hec caro et hoc os. Et hoc id quia ratio diffinitiva non assignatur nisi universali. Cum enim quod quid erat esse sit idem cum eo cuius est. ut. scilicet. omnium est illius tantum erit diffinitio que est ratio significans quid erat esse quod est idem cum suo quod quod erat esse. Huiusmodi autem sunt universalis et non singularis. Circulus enim et id quod est circulo esse sunt idem. Et similiter anima et id quod est anime esse. Sed ipsorum que sunt composita ex specie et materia individuali sicut circuli huiusmodi. aut aliter aliorum singularium. Vox non est diffinitio. Nec differt utrum singularia sint sensibilia vel intelligibilia. Singularia quod sensibilia sunt in circuli erei et lignei. Intelligibilia singularia sunt sicut sunt circuli mathematici. Quod autem in mathematicis sit aliquid singularia. ex hoc patet quia consideratur ibi plura unum speciei sicut plures linee eque et plures figure similes. Dicuntur autem intelligibilia huiusmodi singularia secundum quod absque sensu apprehenduntur per solam fantasiam quod quodque intellectus vocat secundum illud in tercio de anima intellectus passivus corruptibilis est. Ideo autem singularium circulo non est diffinitio: quia illa quorum est diffinitio cognoscuntur per suam diffinitionem. Sed singularia non cognoscuntur nisi dum sit sub sensu vel imaginatione: quod hic intellectus dicitur: quia res considerat sensus sicut intellectus. Sed huiusmodi singularia circuli abeunt ab actu. i. recedentes ab actuali inspectione sensus quantum ad sensibiles. aut ymagines quantum ad mathematicos non est manifestum verum sunt in quantum sunt singularia. Sed tamen semper dicitur et cognoscuntur per rationem universalem. Cognoscuntur enim huiusmodi circuli sensibiles et quod non actu videtur in quantum sunt circuli non equatum sunt huiusmodi circuli. Sed autem huiusmodi est quia materia quod principium est individualis est secundum se ignota et non cognoscitur nisi per formam

in qua sumit rō uniuersalis. Et iō singularia
 si cognoscuntur ipsa abſentia nisi p uniuersalia
 Materia at n soli ē dncipiū idiuuatois i si
 gularib⁹ sensibilib⁹. Et i mathematicis. Quā
 eiz alia ē sensibilis alia itelligibilis. Sensibilis
 quōd ut es et lignū uel ēt quēz mā mobilis ut
 ignis et aqua et huiusmōi oia. Et a tali mā in
 diuiduanti singularia sensibilia. Intelligibilis
 uō mā ē q ē i sensibilib⁹ n iquātū sūt sensibilia
 sic mathematica sūt. Sicut. n. forma hois est
 i tali materia q ē corpus organicū. ita forma
 circuli uel triāgoli ē i hac materia que est pri
 num uel linea uel superficies uel corpus. Cō
 cludit igit qd dictum est. quō se habet de toto
 et parte et de priori et d posteriori. i. qd cui⁹
 pars sit pars quo sit prior et quo posterior.
 Partes. n. mē idiuū ue sunt pres ppositi sin
 gularis. n. at spēi nec forme. Partes autē mē
 uniuersalis sunt pres spēi s; nō forme. Et ga
 uniuersale diffinitur et n. singulare. i. eo pres
 mē idiuuualis non ponitur i diffinitione. s; solum
 pres mē pmutis simul cum forma uel
 partibus forme. Deinde euz dicit. Inter
 roqationem uero. Adaptat solutionem ppo
 sitam q̄stioni prius motē dicēs q̄ necesse ē
 obuiare per predictā solutionem iterroqatōi
 quā quis iterroqat utrius rectus angulus. aut
 circulus et animal sunt priora partibus. aut
 e⁹ pres in quas huiusmōi diuidunt⁹ et ex ob⁹
 pponitur sunt priores. Dicēduz q̄ nō ē sim
 pliciter rōndendū. Est enim duplex opinio.
 Quidam enim dicunt q̄ idem est tota spēs et
 forma sicut anima qd homo. Quidam autēz
 q̄ non: quia homo est ppositum ex anima et
 corpore. Et secundum utranq; opinionem
 est diuersimode rōndendū. Si. n. idem est aīa
 qd animal uel animatum. aut similit⁹ utiq; qz
 est idem cum forma uniuscuiusq; ut circulus
 idem cum forma circuli et rectus angul⁹ idēz
 cū forma recti dicēdū est determinādo qd sit
 posterius. et quo sit posterius: ga secundū h⁹
 partes mē sunt posteriores his que sunt i rōe
 et sunt etiam posteriores aliquo recto. s. recto
 comuni. s; sunt priores recto singulari. Hic
 enim rectus qui est eueus. ē cū materia sensibi
 li. Et hic rectus qui est cum lineis singularib⁹
 est cū materia itelligibili. Sed ille rectus qui
 ē sine materia. s. eois erit posterior partibus
 forme q̄ sunt in rōne. sed erit prior partibus
 mē q̄ sunt p. s. singularium. Nec erit secun
 dum hanc opinionem distinguere inter mate
 riā comunē et idiuuualē. Sed tamen sim
 pliciter non erit rōndendū: ga erit distinguēdū
 inter partes mē et partes forme. Si autē alia
 opinio sit uera. s. q̄ anima sit aliud qz animal
 sic erit dicendū et non dicendū partes eē

priores toto sicut determinatum est pri⁹. Se
 candum enim hanc opinionem deuit supe
 rias distinguere non solum inter materiam et
 formam. sed inter materiam comunē que
 est pars spēi et inter materiam idiuuua
 lem que est pars idiuuui.

ubitur aut

mīto rē. In ista pre determinat
 quā dā dubitatōez q̄ poterat oriri
 ex solutione pmissē q̄stionis. Distinguerat enīz
 soluendo pmissam q̄stionē inter partes spēi
 et partes idiuuui qd est ppositum ex spēi
 et ex materia. Et iō hic querit q̄ sunt pres spēi
 et que non. Diuiditur ergo ista ps in partes
 tres. In prima determinat hanc dubitatio
 nem. In secunda ostendit quid restat dicen
 dum ibi. utrum at pter materiam. 3° recapit
 ulat ea que dicta sunt ibi. Quid igitur est
 qd quod moner dubitationem. Secūdo soluū ibi.
 Quēcuq; quidem igitur rē. 3° solutionem
 manifestando colligit ibi. Palam autē rē. Di
 cit ergo primo q̄ cum dictum sit q̄ pres spēi
 ponuntur in diffinitionibus. non autem pres
 ppositi ex spēi. et mā mīto dubitatur que sunt
 partes spēi et que non sunt partes spēi sed
 sunt simul sumpti. i. idiuū uel in quo simul su
 mitur natura spēi et materia ipa idiuuūte.
 Si. n. h⁹ n. si manifesta n. poterim⁹ aliqd recte
 diffinire: ga diffinitio nūq; ē rei singularis
 sed uniuersalis ut. a. dictus est. Et iter uniuē
 salia pprie est spēs que p̄stimitur ex genere et
 differentia ex quibus ois diffinitio p̄stat. Re
 nus. n. non diffinit nisi etiā sit spēs. Nū p̄ q̄
 nisi sciatur q̄ pars sit sicut mā et que nō est sic
 materia s; sicut ad spēs ipaz p̄tines non erit
 manifestuz qualis debeat eē diffinitio rei assi
 gnanda cum non assignat nisi spēi et oppo
 teat in diffinitōe spēi pres spēi ponē. et n. pres
 q̄ sunt posteriores spēi. Deū cū dic. ue
 cūq; igit nident facta. Soluit ppositā dubita
 tionē. Et rē h. tria facit. Primo ponit solūne
 secundū opinionē p̄tonicoz. 2° iprobat eū ibi
 Accidit itaq; uerā. 3° soluit i eo secundū suam
 snia: ibi. Quare oia redncē. Circa p̄mū duo
 facit. Primo soluit ppositā dubitatōez q̄stionem
 ad sensibilia. Secūdo q̄stū ad mathematica ibi
 Quā at uidet hoc p̄tingere. Primo ergo dic
 q̄ i quibusdā manifestum ē q̄ materia nō sit
 pars spēi sicut i omnibus illis que manifeste ap
 parēt fieri in materiis diuersis secundū spēs: sic
 circulus inuenitur in ere et i lap. de et i liq⁹. Nū
 manifest⁹ est q̄ n. es neq; lignum est aliquid
 de subā circuli q̄ ps ex. stat huius spēi qd est
 circulus. Est autem hoc manifestū pp hoc q̄

circulus a quolibet istorum separatur. Nihil autem potest separari ab eo quod est pars ipsius. Sed quedam sunt quorum species non inveniunt fieri in diuersis materiis secundum species, sed semper in eisdem. Sic species hominis quantum ad hoc quod uisibilis appetit non inuenitur nisi in carnibus et ossibus. Nihil tamen prohibet ut etiam ista que non uidentur a propria materia separata similiter se habeant ad suas materias sicut illa que esse possunt in diuersis materiis et ab unaquaque earum separari. Si enim poneremus quod non uidentur sensibilibus aliqui circuli nisi erent nihilominus tamen non esset pars speciei circuli. Et sic tunc non separatur circulus actu ab eire separatur tamen mente: quia species ipsius posset intelligi sine eire et quo esse non esset pars speciei circuli, licet difficile sit mente auferre et separare ab inuicem que actu non separantur. Non enim est hoc nisi illorum que per intellectum sunt sensibilia eleuari possunt. Et similiter si homines semper apparerent in carnibus et ossibus et talibus partibus, quod querere utrum ergo iste partes sint speciei humane et rationis, id est definitionis hominis, aut non sunt partes speciei sed solum materia speciei sicut es circuli. Sed quia talis species non fit in aliis partibus materialibus que in istis, ideo de facili non possumus separari homines per intellectum a carnibus et ossibus. Videtur enim ratio esse eadem hic et in circulo si omnes circuli essent enei.

Deinde cum dicitur. Quam autem habet uideat. Procedit alteri persequendo opinionem preactam usque ad mathematicam diuis quod quia uidetur hoc contingere in aliquibus, scilicet quod materia non sit pars speciei species non inueniatur nisi in illa materia, sed non est manifestum quam et in quibus hoc contingat uel non contingat, ideo aliqui circa hoc dubitant non solum in naturalibus sed et in mathematicis ut in circulo et triangulo. Videtur enim, eis quod sic materia sensibilis non est pars speciei in naturalibus ita est quod materia intelligibilis non sit pars speciei in mathematicis. Materia autem figurarum mathematicarum intelligibilis est ut inuicem ut linee et superficies. Et ideo uolunt quod linea non sit pars speciei circuli uel trianguli, quam non sit preterens quod triangulus et circulus differant per lineas et utrumque eorum non sunt partes speciei. Sed omnia ista sunt dicuntur ad circulum et triangulum sicut carnes et ossa ad hominem et es et lapides ad circulum. Remouendo autem a triangulo et circulo continuum quod est linea nihil remanet nisi unitas et numerus: quia triangulus est tres lineas habens et circulus unam. Et ideo quia lineas non dicunt partes speciei referunt omnes species ad numeros dicentes quod numeri sunt species mathematicorum omnium. Dicunt enim quod ratio duorum est ratio lineae recte: propter hoc quod linea recta duobus punctis terminatur. Sed circa hoc inter platonicos ponentes ydeas est differentia

quedam. Quidam enim non ponentes mathematicam media inter species et sensibilia dicentes species esse numeros dicunt ipsam lineam esse dualitatem quia non ponunt lineam mediam differentem a specie lineae. Quidam uero dicunt quod dualitas est species lineae et non linea. Linea enim est quoddam mathematicum medium inter species et sensibilia et dualitas est ipsa species. Et secutum eos in quibusdam non differunt species et cuius est species sicut in numeris: quia ipsas dicebant esse numeros. Unde idem dicebant esse dualitatem et speciem dualitatis. Sed lineae hoc non accidit secundum eos: quia linea ita dicit aliquid participans spacium cum multe lineae inueniatur esse in una specie, quod non esset si ipsa linea esset ipsa species. Deinde cum dicitur. Accidit itaque. Improbatur predicta solutio, et ponit tres rationes quarum prima est. Si soli numeri sit species omnia ista que participat uno numero participat una specie. Multa autem sunt diuersa species que participant uno numero. Unus enim et idem numerus est in triangulo per tres lineas et in sillo per tres iunios et in corpore per tres dimensiones. Accidit igitur multorum species diuersorum esse una species. Quod non solum platonici sed etiam pythagorici acciderunt etiam ponebant materiam omnium rerum esse materiam. Et secunda ponit ibi. Et contingit unam omnium que talis est. Si carnes et ossa non sunt partes speciei humane nec lineae speciei trianguli pari ratione nulla materia est pars speciei. Sed secundum platonicos in numero dualitas attribuitur materie unitas autem speciei, ergo sola unitas est species. Dualitas autem, et per consequens cetera alii numeri tanquam materiam implicantes non erunt species. Et sic una tantum erit species omnium rerum.

Tercia ponit ibi. Quamuis sit que talis est. Illa sunt unum quorum species una est. Si igitur omnia species est una sequetur quod omnia sunt unum secundum speciem et non solum que uidentur esse diuersa. Potest tamen dici quod hoc tertium non est alia ratio a secunda. Sed est inconueniens quod ex conclusionem sequitur secundum rationem. Posita ergo ratio cui premissa solutio immutabatur et positus rationibus contra premissam solutionem concluditur dicitur esse quod illa que sunt circa definitiones habent dubitationem et quod dicitur. Et sic patet quod per omnia premissa ostendere uoluit difficultatem premissis dubitationis. Deinde cum dicitur. Et omnia reducere. Soluit premissam questionem secundum propriam sententiam. Et primo quantum ad naturalia. Secundo quantum ad mathematica ibi. Circa mathematicam autem. Dicit ergo primo quod ex quo predicta inconuenientia sequuntur remotio a specie rei omnia que sunt materialia sine sint sensibilia sine non patet ex dictis quod superfluum est omnes species rerum reducere ad numeros uel unitates.

transferre totaliter materiam sensibilem et in-
 telligibilem sicut platonici faciebant quia que-
 dam species rerum non sunt forme sine materia
 sed sunt hoc in hoc forsitan. id est forme in materia
 ita quod id quod resultat ex forma in materia exi-
 stens est. Aut si non sunt sicut forma in mate-
 ria sunt se habita sicut illa que habent formas
 in materia. Proprie. n. forme in materia habent natura-
 lia quibus quodammodo simulant mathematica et
 equantur. proportio figure circuli uel trianguli ad
 lineas est sicut proportio forme hominis ad carnes
 et ossa. Et ideo sicut species hominis non est for-
 ma aliqua sine carnis et ossibus ita forma
 circuli uel trianguli non est aliqua forma sine line-
 is. Et ideo parabola quam dixerunt dicuntur anima-
 li. Sed ideo parabola non se bene habet. Videtur autem ipsum
 Platonem Socratem uniorum nominare quia in
 omnibus libris suis introducit Socratem loquentem
 propter hoc quod fuerat magister eius. Opinionem autem
 Platonis de immutabilitate naturalium species vocat
 parabola quia abulassit ante quod ponitur ad ali-
 quam iniam; mathaphorice innuenda. Propter
 quod ista super dicitur quod hoc optio assilatur opinionem
 bus fingit deos esse et quod forme eorum sunt sic
 forme humane. Id autem ficta opinio non bene
 se habet quia dicitur et ueritate in eo quod facit opina-
 ri quod hoc modo contingat esse hominem sine parti-
 bus materialibus. id est sine carnis et ossibus
 sicut contingit circulo esse sine eorum quod manifeste
 non pertinet ad species circuli. Sed hoc non est
 simile. Non enim similiter se habet homo ad car-
 nes et ossa sicut circulus ad ea quia circulus non
 est aliquod sensibile secundum suam rationem. Potest
 enim intelligi sine materia sensibili. Non esse quod est
 materia sensibilibus non est pars species circuli. Sed aial
 uidetur esse quoddam sensibile. Non enim potest dis-
 finiri sine motu. Alii enim decernunt non ani-
 mali sensu et motu ut patet in libro de anima. Et
 ideo non potest diffiniri animal sine partibus cor-
 poribus habitibus se aliquo modo debito ad mo-
 tum. Non enim manus est pars hominis quocumque mo-
 do se habet. sed quia sic disposita quod proficere oportet ma-
 nus quod non potest facere sine anima que est principium motus.
 Quod ideo quod manus cuiuscumque sit pars hominis secun-
 dum quod est animata. Secundum hoc quod est iani-
 mata non est pars sicut manus mortua uel depi-
 cta. Non ideo quod partes tales que sunt necessa-
 rie ad proficiendum operatione species propriam
 sint partes species a que uent ex parte forme que
 que sunt ex parte nature. Deinde cum dicitur. Cir-
 ca mathematica autem. Soluit questionem quantum
 ad mathematica. Videtur enim post solutionem
 de naturalibus posita adhuc relinqui sub du-
 bio de mathematicis. Dixerat enim quod cum ani-
 mal sit sensibile non potest diffiniri sine partibus
 sensibilibus sicut circulus potest diffiniri sine eis

quod est sensibilibus materia. Et ideo circa mathematica
 quod quod rationes. id est diffinitiones prius non sunt
 partes rationum totorum sicut quod enuntia. id est
 semicirculi non ponitur in diffinitione circuli
 Non enim potest dici quod hoc. enuntia sit sensibilia
 sic est sensibilibus materia. Sed soluit quod hoc. nihil differt
 quantum ad propositum ueritatis. species non est sit sensibilia
 uel non sensibilia quia est non sensibilibus est aliqua materia in-
 telligibilis. Et talis materia que sit non est species est eis et
 quod non est quod quod erat et species eadem secundum se
 sed est hoc. aliquid. id est particulare aliquid demonstratum
 .q. d. In omni eo quod non est ipsa sua species. sed est ali-
 quod indiduum determinatum in specie ideo est aliquas
 partes me que non sunt partes species. Sed non enim est ipsa
 sua humana. sed est habes humanitate. ideo habet
 se partes materiales que non sunt partes species. sed sunt partes
 huiusmodi me indiduum que est indiduum totius principis
 ut has carnes et ossa. Et similiter hoc. circulo
 sunt he linee que non sunt partes species. Non patet quod hu-
 iusmodi non sunt partes circuli que est universalis sed
 partes singularium circuloz sic dicitur est prius. Et
 propter hoc. semicirculi non ponuntur in diffinitione cir-
 culi universalis quia sunt partes singularium circuloz
 et non universalis. Et hoc est uerum tam in materia se-
 nsibili que in materia intelligibili. Non enim materia non inuenit
 materia ut ex dictis patet. Sed autem est aliquid indiduum
 quod est ipsa sua species sic hoc. Sed est ipsa sua
 habitus non est in Sed. aliquid partes que non est par-
 tes humanitatis. Deum cum dicit. Palam autem
 Recolligit predictam solutionem explicando
 eam in animali dicens palam esse quod anima est substantia
 prima. id est forma animalis. corpore autem materia
 homo aut animal id quod est ex utrisque. sicut
 uniuersali. sed Sed. et Corifeus quod est ex utrisque
 in particulari. Quia anima est duplex. scilicet uniuersali
 et particulari ut anima et ha anima. Id autem ideo quod signi-
 ficatur per modum totius dici uniuersaliter et
 singulariter ea ratione quia anima dividitur duplex quia
 hoc. appetit secundum utraque opinionem homini de
 anima. Sicut enim. s. dicitur est. alii dicunt homi-
 minem et animal esse animam. alii non dicunt
 hominem et animal non esse animam sed totum
 .s. propositum ex anima et corpore. Patet ergo
 quod secundum illam opinionem que dicit hominem esse
 animam si anima dicitur uniuersaliter et singulariter
 ut anima et ha anima et homo etiam dicitur uni-
 uersaliter et particulariter sive singulariter. scilicet
 homo esse homo. Similiter et anima secundum
 hanc opinionem que dicit hominem esse eo
 positum ex anima et corpore. sequitur quod si
 simpliciter uocatur uniuersaliter et singulariter que est
 propositum dicitur uniuersaliter et singulariter sic
 si anima est hoc. et corpus est hoc. que est simpliciter
 dicitur tamen partes propositum dicitur uniuersale et prius
 clare sive signare non solum partes sed et propositum
 Deum cum dicit. Sed autem patet magis. Deum quia

de cetero remanent determinandū circa sub
 stātiās. Et ponit q̄ duo remaneāt determinā
 da quoz primū ē q̄ cu determinatū sit q̄ sub
 stātia z qd̄ ē rerum sensibiliū et māliū sūt
 ipe ptes spēi restat determinare utrū taliū sub
 stātiāz. i. māliū z sensibiliū sūt aliq̄ subā ptez
 materiā ita q̄ oporteat q̄rere aliq̄ subām
 istoz sensibiliū alterā ab ea q̄ determinata ē
 sic quidā dicūt nūds p̄ter materiā exites. aut
 aliquid tale. i. spēz uel ydeas cē subās horuz
 sensibiliū. Et d̄ h̄ p̄scrutandū est possērius
 Hec eis p̄scrutatio ē. p̄pria huic scie In hac
 enī sciētia temptamus determinare de subīs
 sensibiliū huius gratia. i. p̄ subās imāles
 q̄a speculatio circa subās sensibiles z māles
 quodā mō pertinet ad phycam q̄ non est p̄ma
 p̄hya. s̄z secūda sicut in quarto habitū ē. Pri
 ma enīz p̄hya ē de p̄mis substātiis q̄ sūt subē
 imāles de quibus speculat̄ non solū inq̄stunt
 sunt substātie s̄z inquantum sunt substātie
 tales inq̄stū. i. imateriales. De sensibiliū x̄o
 substātiis n̄ speculat̄ inquantū sunt tales subē
 s̄z inquantū sunt subē. aut etiā entia ul̄ inq̄stuz
 per eas manudacimur i cognitionē subāruz
 imateriales Phycus uero ep̄. determinat de
 substātiis mālib⁹ n̄ inquantū sūt subē s̄z inq̄stū
 materiales z h̄ntes i se p̄ncipiū mot⁹. Et q̄a
 possēt aliq̄s credē q̄ scia natural̄ n̄ speculare
 tur circa totas subā. materiales z sensibiles s̄z
 solū cē materiāe. id̄ h̄. remouet dñs q̄ phycū
 n̄ solū oz cōsiderare de mā s̄z et de ea pte q̄ ē se
 cū dū rōez. s̄z de forma et magis et d̄ forma q̄
 de materia q̄a forma ē magis x̄a q̄ materia
 ut p̄batum ē in secun. phycoz. Secundum
 uero qd̄ restat determinandū. est quō partes
 q̄ sūt i rōe. i. an diffinitione se h̄nt utrum. s̄.
 sint subē exites in actū z q̄a etiam diffinitio
 cum p̄ponatur ex multis partib⁹ ē una ratio
 Dalā enim ē q̄ oz diffinitionem esse unā tm̄
 rationem q̄a res est una. Diffinitio x̄o signā
 ficat quid est res. s̄z per quid aliqua res ha
 bens ptes efficiatur una speculandū ē posterius.
 Deinde cum dicit. Quid est igit. Re
 capitulat ea que sunt determinata dicens q̄
 est dictum quidem ē qd̄ quid erat esse et quō
 id quod ē. qd̄ quid erat ēē qd̄ p̄dicat de oi z
 qd̄ p̄dicat secundū se. Et itez dictū ē q̄ quō
 p̄dam rō significat qd̄ quid erat ēē p̄tinet i
 septes diffiniti sicut diffinitio sille p̄tinet lit
 teras z quorūdam non sic diffinitio circuli s̄
 p̄tinet semicirculos. Dictūz ē eiz q̄ i rōe subē
 i. forme non ponūtur ptes q̄ sūt ptes subē si
 cut mā q̄a tales nō sūt ptes subē illi. i. forme
 s̄z ptes totius p̄positi cuius quidē p̄positi ali
 quo mō ē diffinitio. aliq̄ mō n̄ ē. q̄a si accipia
 tur cū mā. s̄. adiuuantiā n̄ ē eius diffinitio q̄a

singularia n̄ diffiniunt ut. s̄. ē h̄tum. Cuius
 rō ē q̄a talis materia idiuuantiā ē qd̄ ifinitū
 z ideterminatū. Nā eiz n̄ finit nisi p̄ formaz
 s̄z p̄positū acceptū secundū p̄mā subāz. i. secū
 dū formā h̄z diffinitionē. Diffinitur eiz p̄po
 situm acceptū in spē nō secundū idiuuantiā. Sic
 at idiuuantiā p̄ materiā idiuuantiā ita unū qd̄
 ponitur i sua spē p̄ formā. Non enim homo
 ē homo: q̄a h̄z carnes et ossa. s̄z eo q̄ h̄t
 animā rationalem i carnibus z ossibus. Nū
 oz q̄ diffinitio spēi accipiat̄ a forma et q̄
 ille ptes mē solū ponāt̄ i diffinitōe spēi i q̄
 bus p̄mo z p̄ncipaliter ē forma. Sicut ratio
 hois est illa q̄ ē aīe. Et h̄. enim homo est ho
 mo q̄ h̄t talem animā. Et p̄ hoc si homo
 diffinitur oz q̄ diffiniatur per animā z q̄ mi
 hilominus in eius diffinitōe ponant̄ ptes cor
 poris i quib⁹ primo ē anima sicut cor. aut ce
 rebrū ut. s̄. dixit. Ipa nāq̄ subā cuius pars
 n̄ ē materia z spēz z forma q̄ uestm̄ ex q̄ for
 ma z materia dicitur tota subā. i. determina
 tur z diffinit sic cavitās ē quedā forma. Et
 ea enim z naso dicitur nasus simus. z simitas
 Et similiter ex anima z corpore dicitur hō z
 humanitas. Si enim nasus qui ē sic materia
 esset pars curuitatis. sic cū dicit̄ nasus curu
 bis diceret̄ nasus. Semel enim diceretur pro
 prio noie z semel prout icluderetur in diffini
 tione curui. Si tamen poneretur in eius dif
 finitione sicut pars essentie curuitatis non q̄i
 ex additione ut. s̄. dictum ē. Quāuis at mate
 ria n̄ sit i essentia forme ē tamen in tota subā
 p̄posita sicut curuitas ē in naso symo et etiaz
 materia idiuuantiā ē i Callia. Dictū ē et su
 perio q̄ qd̄ qd̄ erat ēē uniuersalis ē idē cum
 eo cui ē. Qd̄ qd̄ ē simplz uex i q̄busdā sicat
 i p̄mis substātiis. i. i materialib⁹ sic ipa curui
 tas ē idē cum eo qd̄ quid erat curuitatis si n̄
 curuitatis ē de primis substātiis. Qd̄ qd̄ dicit
 q̄a ē curuitas uidet̄ ēē forma i mā s̄z n̄ i mate
 ria sensibili. s̄z itelligibili q̄ ē ipz p̄tinet. Vel se
 cū dū aliā lraz q̄ p̄ma ē. Est. n. qdā curuitas. p̄
 ma sic curuitas q̄ ē i spēb⁹ s̄z p̄tinetos i q̄
 b⁹ spēb⁹ coiter ē uex q̄ quelz ē idē cū suo qd̄
 qd̄ ē. Alia at curuitas q̄ ē i reb⁹ sensibiliū ul̄
 i mathematicis nō ē p̄ria. Nū nō ē idē qd̄ s̄uz
 qd̄ qd̄ erat ēē. Dicāt̄ exponēdo q̄ p̄mā subāz
 hic nominat̄ nō subāz particularē sicut i pre
 dicamentis s̄z que nō dicit̄ per hoc q̄ aliud sit
 i alio sic i subō et materia. i. ille res q̄ sūt for
 me nō i materia sic subē separte Quētiq̄ x̄o
 sūt sic materia ul̄ etiat̄ p̄cepta cū materia sic
 p̄posita q̄ h̄nt i sui rōe materiā i istis nō ē idē
 qd̄ quid erat esse et id cuius est. Nec etiam.
 est unum in his que dicuntur secundum acci
 dens sic Socrates et mulicus suus idem per

accis. Attendū ē at qd ab hac snia qua
posnerat. s. qd qd ē. ē idē cū unoquoq; c^o
est duo hic excipit. s. illa qd dicitur per accis
z subās materiales cum superi^o n̄ exceperit
nisi illa qd dicitur per accis. Sz at non soluz
illa excludi. sz etiā subās materiales. Sic enī
s. dictū ē qd qd quid erat esse ē id qd signifi
cat diffinitio. Diffinitio autēz nō assignatur
idividuis sz sp̄ibus. e. iō materia idividialis
q̄ ē idividuationis p̄ncipiū ē p̄ter id qd quid
erāt eē. Impossibile ē aut in rez nā eē sp̄m
erāt in h^o idividuo. Vñ o; qd quēz res nē si
hēat māz q̄ ep̄ sp̄i que ē pertinēs ad qd qd
ē qd etiā hēat materiā idividuale que nō
p̄tinet ad qd quid ē. Vñ nulla res nē si mate
riam hēat est ipsuz qd quid est. sz est habens
illud. Sic Sor. non ē humanitas. sz est hu
manitatem habēs. Si at esset possibile cē ho
minem p̄positum ex corpore et anima qui nō
esset hic homo ex hoc corpore et ex hac ani
ma p̄positus nihilominus esset suum qd qd
erat esse quīs haberet māz. Licet at homo
preter singularia non sit in rez natura est tñ
in ratione q̄ pertinet ad logicā p̄siderationēz
Et iō superius ubi logice p̄sideravit de qd qd
erat esse non excludit subās materiales qm̄ in
illis eēt idē qd qd ē cum eo cui^o ē. Homo eiz
eōis est iō cū suo qd qd est logice loquendo.
Nunc at postq; tā descendit ad principia na
tura q̄ sunt materia et forma et ondit qūo
diversimode p̄parantur ad univērsale et par
ticulare qd subsistit in natura excipit hic ab
eo qd s. dixerat idē eē qd qd ē eē cū unoquo
q; subās māles i rez nā exites. Kelingt aut
q̄ ille subē q̄ sunt forme tñ subsistētes n̄ hnt
aliquid p̄ idividuetur qd sit ex rōnez rei vel
sp̄i signi icatē qd quid ē. Et iō i illis simplēz
uez ē qd q̄libet illaz ē suū quod qd erat esse.

unc aut dica

mus zc Postq; ondit p̄hō q̄ ptes i
diffinitōe ponunt. hic iquirir qūo
diffinitio ex p̄tibus exis possit eē una. Et zc
h^o tria fac. P̄rio movet dubitatōez. Secun^o
obicit ad utraq; ptez ibi. In h^o nāq; homo.
3° solvit questionem ibi. Sz autem intender
primum. Dicit ergo qd nunc primum o; dice
re de diffinitione id qd non est de ea dictum
in analēticis. i. in libro posteriorum. Ibi enī
mota est quedā dubitatio de diffinitione et n̄
soluta quam o; hic solvere quia est p̄copere
ratioibus de subā. i. qd solo huius q̄stionis ē
p̄necessaria ad ea q̄ sunt de subā determināda
de qua ē p̄cipalis intētio huius scie. Est aut
ista dubitatio q̄ illud cuius diffinitio ē ratio
est unū. s. qd quid est. Diffinitio eim est ratio

significātis quod qd ē sicut diffinitio homis
est al' bipes. Donat eiz qd h sit eius diffinitio
Et igit hoc qd dicitur al' bipes ē unū et non
multa. Dein cum dicit. In h^o nāq; Obi
cit pro utraq; parte et primo ad ondidendū qd
ex eis si fiat unū. 2° ad p̄trarium ibi. Sz autē
unū. Circa primū duo fac. Primo ostēdit qd
ex genere z differētia nō fit unam. Secun^o
qd nec ex pluribus differētiis ibi. Si vero et
participat. Dicit ergo primo qd i h^o qd hō
et album ista duo sunt multa qm̄ alēz eorum
non ict alteri. Si enim album non ict hōic
homo z album nullo mō sunt unū. Vñz ho
sunt qm̄ alēz eoz ict alteri z (subm̄ quo) ē
partitur aliqd. i. suscipit hāc passionē q̄ ē albi
Tūc enim ex his duobus fit unum per accis
qd ē albi homo. Ex his accipit qd ex duob^o
quoz unum n̄ ict alteri non fit unū. Sz bie
s. cum dicitur al' bipes alēz eorum. s. al' nō
participat altero. s. bipede sicut homo albus
participat albo. Et h^o iō quia animal ē gen^o
bipes nō d̄tia. Vñz vero non videtur par
ticipare differētiis. Sequeretur enim qd idēz
participet simul p̄ris. Et sic enim sunt p̄tra
rie quibus genus differt. i. per quas genus di
viditur. Et pari ratione per quam participa
ret unam participaret aliā. Si at ē impossibile
qd idem participet p̄traria impossibile erit qd
ex ḡne et differētia fiat unum. Dein cū dicit
Si ho participat. Ondit qd ex plurib^o diffe
rētiis n̄ pōt fieri unum d̄ns qd si detur genus
participare aliquo mō differētia. put. s. al' nō
accipit in sua coitate sz p̄trabit p̄ differētiēz
ad sp̄em et sic per p̄ns ex genere z d̄tia fieri
unum tamē adhuc erit eadem ratio ad ondidē
dum qd diffinitio nō significat unū si sūt plu
res d̄tie i diffinitōe p̄sente. Sicut si ponatur i
diffinitione hominis i' etres d̄tie quarum p̄
ma sit gressibile l' h̄ns pe. les. secūda sit biped
tertia vero alatum. Nō eiz poterit dici qd ista
sūt unū z non multa. Nō enī est sufficiens ad
h^o ratio qd insunt uni puta animali qd est hō
Sic enī sequeret qd oia essent unū. Sequeret
enī qd omnia accitua q̄ insunt alicui subō essēt
unū p̄ se. Sic enī loquimur de uno z adini
cem z ad subiectum. Et cum ea que accidūt
uni subiecto accidant etiam alteri. sequeretur
qd illa duo subiecta etiam essent unum puta
nir z cign^o qd^o ict albedo. Et sic deducēdo
sequeretur qd oia essent unū. Nō ergo pot di
ci qd ex plurib^o d̄tis fiat unū ē dato qd ex ge
nere z d̄tia fiat unum. Et sic ex duabus par
tibus videtur qd diffinitio non significet unū
Dein cum dicit. Sz at. Obicit i p̄trariuz
ostendens qd diffinitio significet unū d̄ns qd
o; q̄cum qd diffinitōe ponit eē unū. Et h^o iō

ga diffinitio est una ratio et id quod significat ipsa est subiecta rei. Unde ostenditur quod diffinitio sit ratio significatiua unius alicuius quod subiecta rei est diffinitio si significat eum quod. Et sic dicitur quod diffinitio si significat hoc aliquid ubi ostenditur quod diffinitio est proprie subiecta. Deinde cum dicitur. Ostenditur de soluitur premissa questione ostendens quod diffinitio significat unum. Et circa hoc duo facit. Primum quod ostendit quomodo ex genere et differentia fit unum. Secundo quomodo ex pluribus differentis fiat unum ibi. At non ostendit dividit. Dicit ergo primo quod ad intelligendum unitatem diffinitionum ostendit primum intendere de diffinitionibus quod datur secundum ditionem generis in duas. Illae enim sunt diffinitiones nec in quibus non est aliud quam primum genus et dicitur. Vantur enim et quaedam diffinitiones per aliqua accidentia vel per aliquas proprietates vel etiam per aliquas causas extrinsecas que non significant subiecta rei. Et ideo huiusmodi diffinitiones non sunt ad propositum cum hic agatur de diffinitionibus ad subiecta reze investigandas. Ideo autem dico quod in diffinitione est principium generis cum differentis quia et si aliqui in diffinitionibus ponant aliquam generis intermedia iter generis primum quod est generalissimum et species ultimas quod diffinitur tamen illa genera media nihil aliud sunt quam genus primum et differentie apprehense in intellectu generis media cum hoc. id est cum genere primo. Sicut si in diffinitione hominis ponatur aliquid quod est generis intermedium per quod aliquid aliud est quod subiecta que est genus primum cum aliquibus differentis. Est enim animal subiecta animata sensibilis. Et similiter si intelligamus primum genus esse animal hitum non id est animal bipes et itez terentium genus animal bipes non alatum. Et si militer si aliquod genus per plures differentias determinat. Semper enim posterius generis comprehendit plus cum aliqua differentia. Et sic per quod omnis diffinitio resolvitur in primus generis et aliquas differentias. Omnino autem non differt utrum per plura aut per pauca diffinitur aliquod diffinitum. Quod non differt utrum per pauca vel per duo. ita quod illorum duorum unum sit genus et aliud differentia sicut eius quod est animal bipes animal est genus et alterum. scilicet bipes est differentia. Ostendendum est ergo primo quomodo ex istis duobus fiat unum quod sic patet. Vennus enim non est preter ea que sunt species generis. Non enim invenitur aliquid quod non sit nec homo nec bos nec aliquid aliud huiusmodi. Aut si inveniat aliquid quod est genus preter species sic acceptum ut est per species non accipitur ut genus sed ut materia. Cotingit enim aliquod esse generis aliquid quod est materia. Sicut vox est genus litterarum et est materia. Et quod sit genus per hoc quod dicitur ad dicitur voci faciunt species vocum litterarum. Et quod sit materia patet quia ex hac. scilicet ex voce

faciunt elementa. id est litteras sicut aliquid fit ex materia. Sciendum est autem quod licet idem secundum nomen possit esse genus et materia non tamen idem eodem modo acceptum. Materia enim est per se in genere rei et ideo de predicari non potest. Non enim potest dici quod homo sit caro et os. Vnde autem predicat de specie. Unde per quod significet aliquo modo totum. Sicut enim per hoc quod est innotata privatio aliquid simpliciter nomine me significat materia cum privatione ut. sic dictum est quod es accipitur pro ere infigurato cum dicimus quod ex ere fit statua ita etiam quod forma est ista nomine me intelligitur propositus et materia et forma non quidem determinata sed eorum licet accipitur ut genus. Sicut enim propositus ex materia et forma determinata est species ita propositus ex materia et forma eorum est genus. Et hoc in pluribus per quod. Corpore enim potest accipi et ut materia alio et ut generis. Si enim in intellectu corporis intelligatur subiecta completa forma huius in se tres dimensiones sic corpore est generis et species erunt subiecta per se per has ultimas formas determinatas sic per formam auri vel argenti aut olive aut hois. Si vero intellectu corporis non accipiat nisi hoc quod est huius tres dimensiones cum aptitudine ad formam ultimam sic corpore est materia. Et sic est de voce. Si enim in intellectu vocis includatur ipsa vox formatio in eorum secundum formam quod distinguuntur in diversas formalitates et syllabas sic vox est generis. Si autem in intellectu vocis accipitur solum subiecta soni cui possibile est aduenire per se formatioes si vox erit materia litterarum. Et quod est per quod vox secundum quod est generis non potest esse species. Non enim potest esse sonus formatio cum aliqua determinata forma habeat huius vel illius forme. Sed si oio careret forma litterarum putat est materia sic invenit sine litteris sicut es invenit absque his quod sunt ex ere. Si ergo predicata sunt vera palam est quod diffinitio est quodam ratio ex differentis unitate huius in quod tota essentia diffinitionis in differentia quodammodo apprehenditur. Et hoc enim aliquid quod aliquid est generis non potest esse absque speciebus quia forme species que sunt dicitur non sunt alie forme a forma generis sed sunt forme generis cum determinatione. Sicut per quod aliquid est quod habet animam sensitivam tale. scilicet cum ratione. Leo vero quia habet talem. scilicet cum habundantia audacie et sic de aliis. Unde cum dicitur addit generi non addit quod aliqua diversa essentia a genere sed quod in genere implicitate contenta sicut determinati continentur in indeterminato ut albi in colomato. Per quod est soluitur ratio sapientia inducta quod nihil prohibet idem generis in se continere diversas differentias sicut indeterminatum continet in se diversa determinata. Et est per hoc soluitur quod non hoc modo adueniat dicitur generi ut diversa essentia ab eo erit sicut adueniat albi homini. Vnde cum dicitur. At vero et ostendit dicitur. Vnde quod nec est multitudo differentiarum ipedire unitatem

diffinitionis. Et circa hoc duo facit. Primo
 ostendit quod debent sumi in diffinitione multe
 differentie. Secundo ostendit quod si differentie debito
 modo sumantur non impediet multitudo differenti-
 arum unitatem diffinitionis ibi. Si itaque hec
 sic se habent. Dicit ergo primo quod in diffinitionibus in
 quibus sunt multe differentie oportet non solum inveni-
 re unum in differentia sed et dividere differentiam primam in
 differentias secundas. Sic alius dicitur esse pedalis se-
 cundum quod aliter dicitur habens pedes vel grossibile.
 Sed quia est habens differentia multiplex inveniuntur oportet scire
 differentiam aliam habentem pedes quod sit differentia eius in
 quantum est habens pedes. scilicet per se et non per accidens. Et
 hoc quia habens pedes accidit habere alas non est deus
 dividendo differentiam quod habentem pedes aliud est alium
 aliud non alatum si homo dividit dicitur dicem
 differentiarum. Sed tamen quod alius dividens diffe-
 rentias facit hoc. ut scilicet dividat per ea que sunt
 secundum accidens pro hoc quod non potest invenire pro-
 prias et per se differentias. Aliquam enim necessitas
 cogit ut utamur loco per se differentias differentias per
 accidens quantum sunt signa quodam differentiarum eorundem
 alium nobis ignorat. Sed hoc modo est differentia
 dividenda habens pedes. scilicet huiusmodi alium ali-
 ud est habens pedes fisos et aliud non fisos. Isti enim
 sunt differentie pedis. scilicet scissum et non scissum. Et ideo
 habens pedes scissos per se dividit hanc differentiam quod
 est habens pedes. Scissum enim pedis est quodam pedali-
 tas. id est habens differentia quod est habens pedes scissos est quodam
 partem sub hoc quod est habens pedes et habent se adin-
 vice sic deimantur et ideterminantur sicut dixi-
 mus de genere et differentia. Et ita se per procedendum
 est in divisione differentiarum donec dividens ve-
 niat ad non differentias. id est ad ultimas differentias quod non di-
 vidantur ulterius in alias differentias. Et tunc tot erunt
 species pedis differentie quot species animalium habentium
 pedes equales differentias. Quibus enim indivi-
 dualis differentia constituet unam speciem specialis-
 simam. Deinde cum dicit. Si itaque ea sic se habent
 ostendit ex premissis quod multitudo differen-
 tiarum non impedit unitatem diffinitionis. Et circa
 hoc duo facit. Primo ostendit propositum. Secundo
 adducit conclusionem iteram ibi. Et palam est. Cir-
 ca primum duo facit. Primo ostendit quod ex multis
 differentiis fit una si differentie per se sumantur
 Secundo quod hoc non potest esse si sumantur per accidens
 ibi. Si vero secundum accidens. Dicit ergo primo quod si
 sic se habent differentie accepte in diffinitione sic dictum
 est. scilicet quod se per sumantur per se differentie et non
 per accidens palam est quod ultima differentia
 erit tota subiecta rei et tota diffinitio. Includet
 enim in se omnes precedentes particulas enim in dif-
 ferentia includatur genus omnium est ex hoc
 quod genus est sine differentia. Sed quod ultima
 includat omnes precedentes omnium est ex hoc
 quod nisi hoc dicatur sequitur quod oporteat in

minis et in diffinitionibus multoties eadem
 dicere. Et hoc erit superfluum nugatorium. Sed
 autem convenientes ideo accidit quod si alius dicat in
 di finiendo aliter habens pedes bipes quod oportet
 bit cum dicere si bipes sit alia differentia ab ha-
 bente pedes non ideo uideam eam nihil aliud. Di-
 xit sic diffiniens quod aliter habens pedes duos pedes
 habens. Bipes autem nihil aliud est quam duos pedes
 habens in quo manifeste includitur pedes habens
 Non patet quod si utraque apponatur differentia est nu-
 go. Et itez si hoc quod est bipes alius pro parte differentia
 id est per ea que sunt per se et non per accidens sequitur
 ulterius multoties dicitur idem et totum quot sumantur
 differentie. Et si dicatur quod animalis bipedis aliud est
 habens pedes fisos in. vel digitos aliud quantum sunt
 quis uellet diffiniens hominem ponere omnes diffe-
 rentias intermedias toties repeteret idem quot
 differentias apponeret. Diceret enim quod homo est al-
 pedes habens duos pedes habens fisos id est digi-
 tos. Et quia ista sunt convenientia igitur manifestum est
 quod si in diffinitione accipiatur differentia una erit utili-
 ma. scilicet que est species et subiecta id est que subiecta et species dif-
 finiti prebenedet et ab eius unitate diffinitio erit
 una. Deinde cum dicit. Si non secundum accidens.
 Ostendit quod hoc non potest dici si differentie per acci-
 dens sumantur dicens quod si aliquis in dividendo
 et diffiniendo accipiat differentiam secundum accidens
 sicut si dividat quod habentem pedes aliud est album
 aliud est nigrum tot erunt ultime differentie quot spe-
 cies diuisiones quod una eorum altera non includet. Et
 de differentia sic scriptis precebat ratio superius
 inducta in unitate diffinitionis. Huiusmodi enim
 differentie sic per accidens accepte non essent unum
 nisi subiecto quod non sufficit ad unitatem diffinitionis
 Deinde cum dicit. Palam autem. Concludit propositum
 tamen. Et circa hoc duo facit. Primum ponit pro-
 positum dicens quod palam est ex predictis quod quibus diffinitio
 ne ponatur genus et differentia tamen diffinitio est non
 ex differentia tamen quod genus non est propter differentias
 ut scilicet dicitur est. Et quibus ponatur multe differentie
 in diffinitione tamen tota diffinitio dependet et con-
 stituitur ex ultima quod fit deo secundum reatum id est a coo-
 ri ad minus commune descendendo secundum per
 se differentias et non accipiendo quod a la ere dif-
 ferentias per accidens. Secundo ibi Palam autem
 erit. Manifestat conclusionem inductam per
 quoddam signum dominus Palam autem erit
 scilicet quod tota diffinitio constituitur ex ultima dif-
 ferentia ex hoc quod si quis transponat partes
 talium diffinitionum sequetur inconueniens
 sicut si aliquis dicat diffinitionem hominis
 esse animal bipes habens pedes. Et quo non
 dictum est bipes superfluum est apponere pedes ha-
 bens. Sed si diceretur primo pedes habens
 et adhuc restaret inquirendum utrum esset bi-
 pes dicendo pedes habens. Et hoc patet quod ille disse-

secūda q̄ sūt multe hūt itē se ordinē deter
minatū. Nō aut̄ pōt intelligi q̄ in subā rei sit
aliquis ordo. Nō enī pōt dici q̄ hoc subē sit
pri^o et illud posteri^o q̄ subā ē tota siml^r z n̄
p̄ successione nisi i q̄busdā defectibus sic sunt
motus et ips. Vñ paret q̄ multe ptes diffini
tionis nō significāt mltas ptes eēntie ex q̄b^o
essentia p̄stituit sicut ex diuersis sed oēs signāt
unū q̄ dērminat ultia differētia. Pz̄ et̄ ex h^o
q̄ cuiuslibet sp̄ci ē una tm̄ forma subālis sic
leonis una ē forma per quā ē subā z corp^o z
aiatū cor^o et animal et leo. Si. n. essēt plures
forme secūda omnia predicta nō possēt oēs
una dīa p̄phēdi nec ex eis unū p̄stitueretur

Cōcludit g^o finaliter recapitulādo q̄ nūc
p̄mo tot sit dicta de diffinitōib^o q̄ accipiūt se
cūda diones ḡnis in differētiis z differētiē i
differētiis q̄les quedā sūt q̄ vidz sūt ex his
q̄ p̄dicātur per se et p̄tinentes i se ptes sp̄ci et
unāq̄ est unū. Hoc enī p̄cedētib^o de diffi
nitionibus sūt oīsa dicāt p̄mū q̄ sequētib^o
de diffinitōe z q̄ qd est aliq̄ determinantur

nomiaz uero

de subā. Postq̄ dērminat p̄s d
subā secūda q̄ subā dī q̄ qd est
hic dērminat de subā scōz q̄ ule a q̄busdā
dī subā. Et cē h^o duo fac. Primo p̄tinuar se
ad p̄cedētia. Secō p̄sequit suā itentionē ibi.
Videtur aut̄ ipossibile. Dīcē g^o p̄mo q̄ q̄
i ista scia ē p̄ncipalis p̄scriptario de subā ōz itē
rū redire ad dione subē ut nideat qd ē dictuz
et qd restat dicēdū. Dicit aut̄ subā ut ex pre
dictis pz̄ id qd ē tanq̄ subm̄. s. mā q̄ se habet
ad formā subālis sicut subm̄ qd ē subā p̄pleta
ad formā accidentālē. Et alio mō dicit subā qd
qd erat eē quo d̄ p̄tiner ad formā. 3° modo dē
subā qd ex his. i. p̄positū ex mā z forma z q̄r
to mō dī subā a q̄busdā ule. Hec aut̄ dīo s̄bē
hic posita i dē reddit cū dione posita i prin^o
hui^o septimi licet nideat eē diuersa. Ibi enī
pōit q̄tuor. s. subm̄ qd qd erat eē z ule z gen^o
Et subm̄ dīlīnī tria. s. i. numerz et formā et cō
positū. Et q̄ iā manifestū est q̄ id quod qd
erat esse se tenet ex parte forme pōit q̄ qd
erat eē ex parte forme. Itē q̄ gen^o cōmune
eadē rōe pōit subā qua et ule ut oñdēt p̄clu
dit utruq̄ sub uno mō. Et sic remanēt q̄tuor
modi q̄ hic ponuntur. De duob^o g^o istoruz
mōz dictū ē. Dictū ē enī de quod qd erat eē
et itē de subō qd dī dupl^r. Vno mō sicut id
quod est aliquid et ens actu sic al. subicū suis
passionibus et dīcūz subā p̄ticularis suis acci
dentib^o. Alio modo sicut mā p̄ma subicū ac
tu. i. forma subāli. De his aut̄ dictū ē ubi oñ
sum ē quo ptes mē p̄tineant ad sp̄m̄ nel ad i

diuidū. Sz̄ q̄ nō solū. mā et quod qd est m̄
dent eē cāe sed et ule q̄busdā. s. platonias ubi
dētur maxime eē cā et p̄ncipiū idee de hoc. s.
ulī t̄tabim^o i hoc eodē septio. De subis it̄
p̄positis et s̄sibilibus t̄tabim^o. viii. quaz ca
que i hoc. vii. tractātur iūt quasi p̄ncipia.

Deide cū dīc. Videt. n. ipossibile Incipit
igrere utrū ule si s̄bē et didit i. d. p̄tel. In p̄
ma oñdit q̄ ule n̄ sunt subē sic qdā posuerūt
Secundo oñdit quātū ad quid recte dixerūt
Hoc ponentes et quātū ad quid errauerūt
ibi. Sed sp̄s dītes hoc qdē dicit recte Cir
ca p̄mū duo fac. Primo oñdit i cōi q̄ ule nō
sūt subē. Secūdo specialiter de uno et ente
q̄ maxime p̄obātur eē subē rez̄ ibi. Qm̄ uō
unū dicit. Prima diuiditur in duas. In p̄ma
oñdit q̄ ule nō sūt subē. In secūda q̄ nō sūt
sepata ibi. Manifestuz aut̄ ex his. Circa pri
mū duo facit Prio oñdit ule nō eē subās ex
ea pte qua ule p̄dicātur de multis. Secō ex
ea pte q̄ sp̄s ex uleibus p̄ponitur sic ex parti
bus diffinitionis ibi. Amplius aut̄ et ipossibi
le et icōueniēs. Dixerat enī superius. v. q̄
gen^o quodāmō ē totū i q̄rū p̄dicat de plurib^o
et quodāmō est ps̄ i q̄rū et ḡne et differētia
p̄stituit sp̄s. Circa p̄mū duo fac. Primo. n.
oñdit q̄ ule nō est subā cū de pluribus p̄tice
Secō excludit q̄dam cauillosā respōsiōne
ibi. Sed an sit quod nō uenit. Sciēdū ē
aut̄ ad euidētiā huius capsi q̄ ule dupl^r pōt
accipi. Vno modo pro ipsa nā cui intellectus
attribuit itentionē ule tatis et sic ule ut ḡna
et sp̄s subās rez̄ significāt et p̄dicātur in qd
Animal enī significat subāz eius de quo p̄di
cat et hō s̄līter. Alio mō pōt accipi ule i q̄rū
est ule et secūda q̄ nā p̄dicta subest itentioni
ule tatis. i. secūda q̄ cōsiderat al. ul̄ homo ut
unū i multis. Et sic posuerūt plonici al̄ z ho
minē i sua ule tate eē subās. Quod Aristo. in
h^o capitulo irēdit reprobare oñdēs q̄ al̄ cōe
ul̄ hō cōis nō ē aliq̄ subā i rez̄ nā. Sed hāc
cōitatē hz̄ forma animalis uel hominis secū
dū q̄ ē i intellectu qui unā formāz accipit ut
multis cōem i q̄rū abstrahit eā ab oibus idī
uiduātibus. Nonit ergo ad p̄positū duas rō
nel̄ circa quaz p̄ma dicit q̄ uidetur ex seq̄n
tibus rationibus ipossibile eē q̄ omnīs eoz̄
que uniuersaliter p̄dicāt eē subāz secūda
s. q̄ in sua uniuersalitate accipitur. Quod
primo probatur ex hoc q̄ subā uniuersalitas
est propria ei et nō inest alii. Sed uniuersale
ē cōmune multis. Hoc enī dicit ule qd natū
est multis inesse et de multis p̄dicari. Si
ergo ule est subā ōz q̄ sit alicuius subā. Cū
sua ergo subā erit. Aut enim oportet q̄ sit
subā omniū quibus inest aut nullius. Nō est

antem possibile qd sit subā omnīū quia unū
 nō pot ee subā plurib⁹. Plura enī sūt quorū
 subē iūt plures et diuersē. Sed si dicat qd sit
 subā unī eoz qb⁹ iest sequet qd oīa alia qb⁹
 iest sit id unū qbus ponit ee subā. S; enī qd
 pari rōe eoz r sit subā cum et eis sūz insit.
 Quoz aut subā ē una r qd qd erat ee unū o; z
 et ipsa ee unū. Heliqitur ergo qd ex quo vte
 nō pot ee subā oīz de qbus dicit nec unius
 a leui⁹ qd vti⁹ sit subā. Sciendū aut qd iō
 dicit qd vte est qd natū ē plurib⁹ iesse nō at qd
 plurib⁹ iest qd qdā vtiā sūt qd nō pīnēt sub se
 nisi unū sigulare sicut sol et luna. S; hoc nō
 ē qd ipa nā spēi qm̄ ē ne se sit nata ee si pluri
 b⁹ r ē aliqd alio sic phibēs qd tota mā spēi
 p̄bendat i uno idiuīduo et qd nō est necessa
 riū multiplicari s; nūez spēi qd i uno idiuīduo
 pot ee p̄p̄ua. Secūda rōez pot ibi. Am
 plius subā dicit dicit qd subā dicit qd nō ē de
 subō et vte seper dicit de aliq; subō ergo vte
 nō ē subā. Videt h̄ hec rō nō valē. Dicitū ē
 enī i p̄ments qd de rōe ubē ē qd nō sit i subō
 Predicari h̄o de subō nō ē r rōez subē unū
 ponitur ibi scū de subē qd dicitur de subō. S; z
 dicitū qd secū iū logicā r dicitur qd loq; p̄s
 i p̄dicamētis. Logiā aut p̄siderat res scdm
 qd sūt i rōe. Et iō p̄siderat subās p̄t scd; ac
 ceptionē iellec; subūt itēdem vltitatis. Et
 iō qm̄ ad p̄dōez qd est act⁹ rōis dicit qd p̄dicāt
 de subō i. de subā subsistente et aīaz. S; p̄h
 p̄m⁹ p̄siderat de reb⁹ secū dū qd sūt entia. Et
 iō ap̄ ei⁹ p̄sideratōez nō differt ee i subō et
 de subō. Sic enī accipit dicit de subō qd
 ē i se aliq; res et iest alicui entī in actu et hoc
 ipossibile ē ee subāz. Sic enī h̄ret ee i subō qd
 ē r rōez subē qd ē i p̄dicamētis ē hitū. De
 idecū dicit. S; an sit qdē. Excludit quādā ca
 millosā rōezā posse aliq; obuiare p̄me rōi in
 qua dixerat qd oīa sūt unū quoz subā et qd
 qd ē sūt unū posse enī aliq; dicit qd vte nō ē
 sic subā v qd qd erat ee qd qd sit p̄p̄riū vni
 Et iō ad h̄ excludēdū p̄s dicit. S; an p̄r dicit
 obuiādo rōi p̄ i dūctē qd nō p̄uenit vtem ee
 subāz sic qd qd erat ee ē subā s; tū est subā i
 ipia p̄tib⁹ ex̄nē sic al. i hoīe et equo. Nō. n. i
 ē nā alis i hoīe qd sit p̄p̄ria ei cū sit et eq. q.
 d. nō pot sic r̄ideri. Sequit sūm hoc qd est
 al cōmune sit subā qd huius subē sit aliq; rō.
 Nec differt ad p̄positū si nō ē rō diffinita oī
 um qd sūt subā. i qd ponitur i diffinitōe ne in
 diffinitū p̄cedat i diffinitōib⁹. S; o; oēs p̄tes
 cuiusq; diffinitōis itez diffiniri. Nihil. n. mi
 nus illa subā o; qd sit alicui⁹ s; nō h̄eat diffi
 nitōez quā si h̄eret. Sic si dicam⁹ qd hoc ipz
 qd est h̄o cōis nō h̄eat diffinitōez tū o; qd sit
 hoīs subā i qd existit ipius. s. hoīs cōis. Et idē

accidit qd et p̄s qd oportebit qd ista subā s;
 nō ponat p̄p̄ria alicui i ferioz tū erit p̄p̄ria
 illi⁹ subē cōis i qua p̄mo existit sic si alēdē sit
 qd iam subā al p̄p̄riū p̄dicabit de illa cōis subā
 et significabit ei subāz p̄p̄riaz siue sit diffi
 nibile siue nō. Vñ nō poterit ex quo subā est
 p̄p̄ria uni de multis p̄dicari. Deide cū dicit
 Amplius aut ipossibile. Quid dicit qd vte nō est
 subā accipiēdo rōes et ea p̄r qd vte ē parō
 diffinitōis et eēntie. Et circa hoc duo fac. p.
 ponit rōes ad p̄p̄riū. Sedo excludit qdā du
 bitationē ibi. H̄ aut dubitatōez. Circa p̄mū
 ponit quoz rōes qm̄ primā ponit dicit qd i
 possibile et iconueniens est id qd ē hoc aliqd
 et subā nō ee et subū nec ex his qd ē hoc ali
 qd s; ex his qd significāt qle sit i et ex aliqb⁹
 Qd dicit p̄p̄ subās simplices. S; qd enī qd qz
 ea ex qbus ē aliqd sit p̄ra qd p̄s sit id qd est
 nō subā s; qle eo qd ē subā et hoc qd est hoc
 aliqd qd est ipossibile qd ipossibile ē passioel
 r q̄litates et accidentia ee p̄o es subā rōe aut
 tēpore aut ḡione. Qd enī nō sit p̄oel rōe. s.
 oīum ē ex eo qd subā ponitur i diffinitōe ac
 cidētū et nō ex. Itē qd nō sit p̄oel tēpore
 ex hoc. s. p̄batū ē. Ex quo ēt hic. p̄bat qd se
 qretur qd passioel essent spabils a subūis qd
 ē ipossibile. Est aut prius ḡione p̄m̄ sub
 eo qd ē p̄s tēpore. De enī qd ē p̄s ḡione ē
 et p̄s tēpore s; nō ex. Ea enī qd nō h̄nt ordi
 nē ad ḡionē alic⁹ licet sit p̄ra tēpore non
 tamē sūt priora generatōe sicut equus nō ē
 prior generatione leone qui nunc est licet sit
 prior tēpore. Artes aut ex qbus aliqd cōstī
 tuūt sūt priores generatōe et p̄ p̄s q̄ntēpōf
 et q̄ntē rōe sic. s. oīum ē. Vñ ipossibile ē
 qd ex nō subūis p̄ponat. Vtiā autē significāt
 subāz et hoc aliqd s; significāt quale quid ut
 i p̄dicamētis dicit de secū dū subūis. Ergo p̄z qd
 ex uniuersalib⁹ si sūt quedā res p̄r sigularia
 nō possūt p̄poni sigularia qd sūt hoc aliq;.
 S; uidet qd h̄ rō iconueniēt. p̄cedat. Sed
 .n. subē qd sūt ḡna et spēs i ḡne sūt et si non
 significēt hoc aliqd sed qle non tū significāt
 hoc modo qle sic p̄ siones qd significāt q̄lita
 tem accidentalē sed significāt q̄litate subā
 tiale Ipse aut p̄cedit hic ac si significarent
 qualitatem accidentalē. S; dicitū est qd si
 vtiā sūt res qdā sic platonici ponebāt opor
 tebit dicere qd non solum qualitatem substan
 tialē. sed accidentalē significēt. Omnes
 enī qualitas que est alia res at eo cuius est
 qualitas est accidentalis. Sicut albe⁹ est alia
 res a corpe cuius est q̄litas et est in eo cuius
 est qualitas sicut i subiecto et ideo est accidēs
 Si ergo uniuersalia ip̄tū vtiā sūt res qdā o; z
 qd sit alie res a sigularib⁹ qd non sūt vtiā. Et

ideo si significat qualitate eorum quod sunt eis sic
 subis. Et per hunc quod significat qualitate acci
 dentalis. Sed per genera et species non sunt ali
 que res vel nature et alie a singularibus sed ipsamet
 singularia sic quod non est homo quod non sit hic homo non
 sequitur quod secunde sube significant accidentia
 vel passionem. Secundam rationem ponit ibi.
 Amplius socrati dices quod si ultra sunt sube sequi
 quod hoc. Ierit sube suba. Si enim omnia ultra sunt in
 be. Sic homo est suba Socratis ita al' erit suba
 hois. Et ita iste due sube una que est homo et alia que
 est al' erit i socrate. Et hoc est quod claudit quod
 duoz erit suba. i. quod sequitur quod h' quod dico al'. sit
 suba non solum hominis sed etiam Sor. Et ita
 una suba erit i duobus cum tamē. s. onsum sit
 quod una suba non est nisi una. Et non solum i socra
 te hoc accidit quod dictum est sed totaliter in omnibus
 accidit si homo et alia que sic dicantur. Sic species
 sit sube quod nihil eorum que ponuntur i ratione specie
 r' sit substantia neque quod possit esse sine illis in
 quoz diffinitio ponuntur. Quod sit i aliquo alio
 aut quod sit ipsumet aliud sicut quod non erit quod daz
 animal proter aliqua alia. i. proter species animalis
 Et similiter est de omnibus aliis que ponuntur in
 diffinitionibus siue sit genera siue differentie
 Et hoc iō quod cum species sit sube si ea est que i diffini
 tionibus species ponuntur sit sube i singularibus erit
 plures sube et una suba erit plurium ut de so
 crate dictum est. Patet igitur ex dictis quod nullus use
 est suba et nullus eorum que communiter predicantur
 significat hoc aliquid sed quale. Tertia ratio
 non ponit ibi. Sin autem dices quod si predicta co
 clusio non procedatur accident multa iconueniē
 tia inter que erit unum quod oportebit ponere terti
 um hominem. Quod quidem potest exponi dupl. z.
 Uno modo ut preter duos hoies singulares
 quod sunt for. et plo sit tercius homo quod cois. Quod
 quidem non est iconueniens secundum ponentes yde
 as licet secundum rectam rationem iconueniens videat
 Alio modo ut proter hominem singularē et cōm
 ponatur tercius qui communet i noie et rōne
 sicut et duo homines singulares proter quos po
 nitur tercius homo comunis et ob hanc cam
 .s. ga communicat i noie et diffitione. Quar
 ta ratione ponit ibi. Amplius autem ita manifestu
 stū est dices quod ultra non sunt sube secundum hanc rati
 onē. Impossibile est enim aliquam subam esse ex
 pluribus subis que sunt in ea actu. Duo enim que
 sunt i actu nunquam sunt unum actu sed duo que sunt in
 pot. sunt unum actu sicut patet i partibus continui.
 Duo enim dimidia unum linee sunt i pot. in ipsa li
 nea dupla que est una in actu. Et hoc ideo quod
 actus habet virtutem separandi et diuidendi. Unum
 quod daz enim diuiditur ab altero per proprias
 formas. Unde ad hoc quod aliqua fiant unum
 actu omnia concludantur sub una forma

et quod non habeant singula singulas formas per
 quas sint actu. Et patet quod si suba particula
 ris est una non erit ex subis in ea eritibus ac
 tu. Et sic si est ex universalibus, universalia non
 erunt sube. Et secundum hunc modum Demo
 critus recte dicit quod impossibile est unum fieri
 ex duobus et ex uno fieri duo. Est enim intelli
 gendum quod duo in actu erantia nunquam faciunt
 unum. Sed ipse non distinguens inter potum
 et actum posuit magnitudines in diuisibiles
 esse subas. Voluit enim quod sicut in eo quod est
 unum non sunt multa in actu ita nec ipso. Et
 sic quelibet magnitudo est in diuisibilis. Et
 al' recte in quantum dicit Democritus supposi
 ta sua positione que ponebat magnitudines
 indiuisibiles esse etiam rerum substantias et
 sic esse sepe in actu et ita ex eis non fieri unum
 et sicut est in magnitudinibus ita est in nume
 ro si numerus est compositus mutatus sicut a qui
 busdam dicitur. Sed enim quod vel dualitas non
 sit unumquid siue quicumque alius numerus
 siue quod unitas non sit actu in ea. Et sic duali
 tas non erunt due unitates sed aliquid ex dua
 bus unitatibus compositum alter numerus
 non esset unum per se et verum sed per acci
 dens sicut que coaceruantur. Deinde cum
 dicit. Et autem quod accidit. Non dubitantes
 circa predicta dicit quod id quod accidit ex predic
 tis habet dubitationem. Dicit enim quod ex aliis
 non potest esse aliqua suba pro hoc quod use non si
 gnificat hoc aliquid sed quale. Sed dictum
 est quod ex subis in actu non potest esse aliqua
 suba. Et sic videtur sequi quod suba non potest co
 poni neque ex subis neque ex non subis ergo sequitur
 quod omnis suba sit in composita. Et ita cum diffi
 nitiones non dentur de substantiis in compositis quod
 patet per hoc quod diffinitio est ratio hanc pres. ut
 .s. dictum est. sequitur quod nullus sube sit diffi
 nitio. Sed omnibus videtur ut .s. onsum est
 quod diffinitio vel est solum substantie vel eius ma
 xime. Nunc autem conclusum est quod substantie non
 sit diffinitio. ergo sequitur quod nullus sit diffi
 nitio. Dicendum est autem ad predictas du
 bitationes quod quodammodo suba est ex subis quo
 dammodo non. Quod autem erit manifestum magis ex
 posterioribus in hoc capitulo et in. vii. Est
 eis ex substantiis in pot. sed non in actu.

Manifestum au

tem ex ipsis. Postquam philosophus ostendit ultra
 non esse subas absolute. Sic ostendit
 quod non sunt sube a se habilibus separate. Et ostendit i p
 res duas. In prima ostendit quod universalia non sunt
 substantie separate. In secunda manifestat
 quoddam quod in superioribus dubium re
 linquerat ibi. Manifestum autem est quod sub

nota quod dicit. S. th.

.l. 13.

fficiat. Circa primū duo facit. Primo on-
 dit p̄b̄s uniuersalia nō eē sb̄as separtas. Secūdo
 ondit q̄ si sūt separte nō sūt diffinitiones ibi.
 Qm̄ uero subā altera. Circa p̄mū duo facit
 Primo ondit iconueniētia q̄ sequūtur ponēti
 bus uniuersalia eē subās sepa as p̄parando
 genus ad ipenes. Secūdo p̄parādo genus ad
 idiuia ibi. Amplius aut̄ i sensibilibus. Cir-
 ca primū tria facit. Primo p̄ponit quandam
 dionē. Secūdo p̄legitur primū n̄ b̄ri dionis
 ibi. Rōe nāq̄ palā. 3. secūdu ibi. Sed alter
 i unoquoq̄. Dicit ergo primo q̄ ex p̄dictis
 etiam mani⁹ estū eē potest quid accidat de in-
 conueniētiis d̄n̄ibus ydeas eē sb̄as et se-
 pabiles que d̄n̄tur spēs eē uniuersales et siml
 cū h̄ ponētibz spēs eē ex ḡne et d̄n̄is. De
 eni due rōes siml̄ d̄n̄te. s. q̄ spēs p̄ponantur
 ex ḡne et d̄n̄a et q̄ spēs uniuersales sūt subē
 separte q̄ d̄n̄t ydee dicit ad iconueniētia Si. n.
 ponantur spēs eē separte stat q̄ unū genus ē
 in plurib⁹ spēsbus sicut al. in hoie et equo
 Aut ergo hoc ipm̄ qd̄ ē al. i hoie et equo
 etis ē unū et idē numero aut̄ alter in hoie
 et alterū in equo. Iudicat aut̄ hāc d̄ioez q̄
 p̄to ponebat ydeas spēs nō aut̄ generū euz
 n̄ poneret coiter uniuersalia eē subās De
 in de cū dicit. Rōe nāq̄. Prosequitur p̄mū mē-
 brū dionis. Et primo ondit q̄ sit unū et idē
 al. Secūdo ondit iconueniētia q̄ sequūtur hoc
 posito ibi. Si qdem ergo. Dicit ergo q̄ ma-
 nifestū est q̄ al. est unū et idē i hoie et eq.
 secūdu rōem. Si. n. aff̄ gnet̄ rō aialis secūdu
 q̄ dicit de utroz. s. hoie uel equo eadem
 rō assignabit̄ q̄ est subā aiata sēhibil. Nūo
 ce eni p̄dicat̄ gen⁹ de spēsbus sic et spēs de in-
 diuiduis. Si ergo pp̄ h̄ q̄ spēs p̄dicat̄ secūb⁹
 unā rōem de oibz i diuiduis ē aliq̄s hō cois
 qui est ipm̄ qd̄ ē hoie secūdom se etis et est
 hoc aliquid. i. qd̄dam demonstrabile subsistēs
 et separtū a sēhibilib⁹ sicut platonici ponūt ne-
 cesse est pari rōe et ea ex q̄bus spēs stat. s. ge-
 nus et d̄n̄am ut al. et bipes significare sicut
 hoc aliqd̄ et eē separtū a suis inferioribus et
 eē subās p̄ se etis. Et sequitur q̄ al̄ erit unū
 nō etis qd̄ p̄dicat̄ de hoie et equo. Dein
 cū dicit. Si qd̄ sequat. Ondit iconueniētia q̄
 sequūtur et hoc posito que sūt tria. Primū ē
 q̄a eni gen⁹ sit i spēs sic subāz rei significans si
 erit animal in equo sic tu es i te ipso q̄ es sb̄a
 tai ipm̄. Sic aut̄ nō ē possibile aliqd̄ unū eē
 i pluribus separtim etis. Non eni te ipso
 Es enim in pluribus separtim etis. sicut in
 caribus et ossibus que sūt tui ptes
 Animal igitur si sit unum et idem non pote-
 rit esse in pluribus speciebus ut in hoie et
 equo cum spēs separtate secūdu p̄loicos sūt

quedam subē ab iuce diuerse Sedz ponit
 ibi. Et q̄a nō ē sine ipso. Nō eni q̄a est unum
 de multis p̄dicatū sēndū platonicos nō poi-
 tur i p̄cularibus sed ex ea. Si ergo sit unū
 al̄ qd̄ p̄dicat̄ de oibz spēsbus q̄ hoc ipm̄ qd̄
 est animal uniuersale non est sine ipso. s. sine
 equo uel quacūq̄ alia spēs ut p̄ se separtū etis
 non p̄ rō p̄ueniens assignari ab eis. Ter-
 tiū ponit ibi. Deinde si qd̄ participat̄ eē d̄-
 cēs stat q̄ spes p̄stituit ex ḡne et differētia
 Aut igitur hoc est p̄ hoc q̄ genus participat
 differētia sicut subū participat accēs. Et
 hoc modo intelligamus et al. et bipede fieri
 hominē sicut et albo et homine fit hō a bus
 Aut p̄r aliquē aliū modū. Et si quidē spēs
 fiat p̄r hoc q̄ genus participat d̄n̄am sicut
 q̄ anima p̄r participatōnem bipedis fit hō
 et participatōnem multipedis fit equus uel
 polipus accidit aliquid ipossibile. Cum eni
 genus qd̄ p̄dicat̄ de diuersis spēsbus ponat̄ eē
 una subā sequitur q̄ tria simul sūt ipsa ma-
 li qd̄ in se est unū et hoc ens. s. demonstrabile
 Differē eni q̄bus d̄n̄i sūt gen⁹ sūt cōtrarie
 Si aut̄ nō sit ex animal et bipede homo p̄r
 modū participatōnis quis modus erit c. ali
 quis dixerit animal eē bipes uel grossibile cō-
 stituens et his duobus unum. q. d. de facili
 nō potest assignari. Et ideo subiūgit. Sed
 forsan cōponitur. q. d. Aliqd̄ poterit dici q̄
 ex his duobus fiat unū p̄r p̄pōem si dom⁹
 sit et lapidibus aut percōplōne sicut archa
 f. et lignis oclanatis aut p̄r mixtionē sicut
 electuans fit ex speciebus alteratis. His. n.
 mōis inuenitur ex duobus uel pluribus subis
 p̄r se etis aliquid unum fieri. Sed oēs
 isti mōi sūt iconuenientes Non eni possent ge-
 nus et d̄n̄e p̄dicari de spēs sicut nec ptes p̄o
 sive uel coplate uel mixte predicantur de suis
 totis. Et p̄ unū nō uenit i p̄poni diuerz
 totalz sed ptes diuisim sūt ita q̄ una pars
 eius sit i cōpositione huius et alia i p̄pōe alte-
 rius sicut una pars ligni uenit in cōpositione
 dom⁹ et alia i p̄pōe arche. Vñ si de ali et
 bipede fieret unū p̄pōe et de aliis mōis p̄dic-
 tis sequet̄ q̄ n̄ tota nā alis eēt i hoie nec i
 ane s. alia et alia ps. Et sicut nō esset idem
 animal i utroz Deinde cū dicit. Sed alter
 i unoquoq̄. Prosequitur secūdu mēbrū d̄iois
 d̄n̄s q̄ iconueniēs sequitur si ponat̄ nō unū al.
 eē in oibz spēsbus. Dicit aut̄ ad quorū icon-
 ueniētia quoz primū ponit sic d̄n̄s. D̄n̄s
 ē qd̄ sequat̄ ponētib⁹ vltia eē subās si ponat̄
 unū aial eē in omnibus spēsbus. S. propter
 hoc potest aliquis dicere q̄ sit alter al. i una
 quaq̄ specie ergo erunt infinita quorū subā
 est animal ut est consequens dicere ad pre-

dicitur positione. Est enim animal subā cuiuslibet spēs cōtēte sub animalī. Nō enim potest dici quod homo sit ex animalī secundū accidens sicut per se et ita animalī substantiam eque pinet et bonis et aliis spērū que sūt fere infinite. Quod autem aliquod unū cedat in subā infimitorū videtur cōtēnti. Secundū iconueniens ponit ibi. Amplius multa erūt. Dicēs quod sequetur enā quod ipsū animalī subā animalis universalis erit multa quia animal quod est una quacūque spēs est subā illius spēs de qua predicatur. Nō enim predicat de spēs sicut de quodam alio diuerso a se in subā. Si autem non predicat al. de bonis sicut de diuerso poterit dici pueniēter quod bonū erit ex illo. s. ex ali. sicut ex sua subā et quod illud. s. animalī sit etiā genus eius predicatū de eo ideo quod quid. Relingitur ergo quod sicut alia de quibus predicatā animalī multa ita ipsum animalī esse multa. Deinde cū dicit. Et amplius per deos. Ponit tertiū dicens quod alterius et predictis sequitur quod oīa illa ex quibus est hō. s. superiora gnā et differente sit ydea quod est contra pōtēntiam platonicoz qui pōebat solas spēs eē ydeas particulariū genera vero et differentias nō eē ydeas spērū. Et hoc ideo quia ydea est pōtēntia exēplar ydearū secundū suā formā. Forma autem generis nō est pōtēntia formis spērū sicut forma spēs est pōtēntia indiuiduis quod pueniunt secundū formā et differentit secundū māz. Sed si sūt diuersa alia secundū diuersas spēs unī cuius spēs nō dicit aliquid de subā sui generis sicut pōtēntia ydea. Et ita et erunt gūay. s. et similiter differente. Non ergo universalium alterius erit quod sit ydea et alterius quod sit subā sicut platonici ponebāt dicentes quidē genera eē subās spērū spēs vero ydeas indiuiduorū. Impossibile nāq; ē ita eē ut oīa sūt. Sequitur igitur ex predictis quod ipsum animalī subā al. s. animalis sit uniuersalis sit unūquodque eoz quod sūt in animalibus. i. quod dīnetur inter spēs animalī. Quartū ponit ibi. Amplius et quo hoc dicēs quod itez uidet eē dubiū ex quo pōtēntia hoc quod est homo. et quo pōtēntia tur ex ipso al. s. uniuersali aut quo possibile est al. eē quod subā hoc ipsum pōtēntia ipsum animalī. quō pōtēntia ut hō sit aliquid pōtēntia al. quod quā subā per se erit et tū animal sit hoc ipsum quod est homo. Nec enim uidetur eē opposita quod hō sit pōtēntia al. sit hoc ipsum quod est homo. Deinde cū dicit. Amplius autē sensibilibus. Improbatur predicta pōtēntia pōtēntia generis ad singularia dicens quod hē adē iconuenientia que accidunt ponēntibus genera et uniuersalia esse subās in speciebus accidunt et in sensibilibus singularibus et etiam multa his absurdiora in quā natura generis magis remota est a singularibus sensibilibus et materialibus quā a speciebus

intelligibilibus et materialibus. Si itaq; impossibile ē sic eē palā ē quod ydea ē ipaz sensibilibus sicut platonici dicūt. Deinde cū dicit. Quod nō videtur quod ydea que ponitur sepeate platonice nō pōtēntia diffiniri. Et hoc ideo quia platonici ad hoc ideo pōtēntia ponebant ydeas ut eis ad aptarent et diffinitiones et demonstrationes que sunt de necessariis cum ista sensibilibus uideant omnia in motu consistere. Et eē hoc duo facit. Primo ostendit per rationes quod ydea nō possit diffiniri. Secūdo per signū ibi. Quod quā nullus. Circa primū ponit tres rationes quarū primā ponit sic dicens quod subā alia est sicut ratio. i. sicut quod quid erat eē et forma et alia est sic pōtēntia ex mā et forma quod est totum simul pōtēntia et materia et forma. Dico autē eas esse alteras quia hoc quod eē. s. subā quod est totum sic est subā sicut habens rationē pceptam cum mā. Illa uero que est sicut forma et ratio et quod quid erat esse est totaliter et forma nō hōis mā individualē adiectam. Quēquā igitur dicitur subō. Hoc nō sicut pōtēntia eoz potest esse corruptio. Ostensum est enim. s. quod eorum solum est generatio que ex materia et forma pponitur. Corruptio autem et generatio sunt circa idem. Ipsius autem subē que est sicut ratio uel quod quid est non ē ita corruptio quod ipsa per se corrumpatur. Ostensum est enim. s. quod nō est eius generatio sed solum composita. Non enim fit quod quid erat eē domus ut. s. ostensum est; fit quod est pōtēntia huic domui generatur enim hō domus particularis nō aut ipsa spēs domus. Sed tamen huiusmodi forme et quod dicitates aliqui sunt et alii quā nō sūt sine generatio et corruptio. i. sine hoc quod ipsa generentur uel corrumpantur se sicut incipiunt esse et nō eē alius generatis et corruptis. Ostensum est enim supra quod nullus in naturalibus generat h. s. formas et quod dicitates nec etiam in artificialibus sed hoc agens singulare generat et facit hoc singulare ppter hoc autem quod singularia generantur et corrumpuntur substantiarum sensibilibus singularium non potest esse nec diffinitio nec demonstratio. Habent enim materiam in diualem cuius natura est talis ut id quod ea constituitur contingat esse et non esse quia ipsa materia quantum est in se est in potentia ad formā per quam res materialis est et ad priuationem per quam res materialis nō est. Et ideo omnia singularia de numero ipsoz sensibilibus quorū materia est in potentia ad esse et non esse sunt corruptibilia. Corpora tamen celestia non habent materiam que sit ipō ad eē et nō eē sicut solum ad ubi. Et ideo nō sūt corruptibilia. Si ergo demonstratio ē necessario

nū ut pbati est in pōterioribus Et diffinitio etiam est scientifica. i. faciens scire que est q̄ medium demonstrationis que est simul faciens scire et iterum non contingit quandoq; esse scientiam et quandoq; ignorantiam ga quod scatur semper o; esse uerum sed id qd est tale. i. qd q̄q; pōt esse uer; q̄q; falsum ē opinio ita etiā nō uenit demonstracionem nec diffinitionem esse eoz que possunt se alit h̄re sed solum opinio ē huiusmōi p̄tingētū Si inq; ita est palā est q; nō erit nec diffinitō nec demonstratio ipoz singulariū corruptibilia scilicet. N. n. huiusmōi corruptibilia p̄nt eē manifestata scia h̄ntibus de eis. s. cū recesserunt a sensu per quā cognoscuntur Et iō saluatis eisdem rationibus i aia ipoz singulariū. i. sp̄ibus p quas cognosci possūt nō erit de eis nec diffinitio nec demonstratio. Et propter hoc oportet eoz aliquis eoz qui student ad assignandū terminū. i. diffinitōem alicui rei diffiniat ali. id singulare qd nō ignoret ga sp̄ p̄git auferre singulare manēte tali rōe q; ip̄e figiti aia. Et hoc iō ga nō p̄git uē diffinire singulare. In his enī q; uere diffiniuntur manet cognitio diffiniti quādiu manet cognitio diffinitionis in anima. Si igitur singulare diffiniri non potest ita nec ydea possibile est diffinire. Y deam enī o; eē singulare scdm ea q; ponūt de idea Donūt enī q; ydea est qdā p se exis ab oibus aliis sepatum. Nec aut ē ratio singulari Deinde cū dicit. Necesse fariū uero. Donūt secūda rōem. Et circab̄ duo facit. Primo ponit rōem. Secūdo excludit quādam canillosā respōsionē ibi. Si quis aut dicat p̄nit aut necessariū ut has rōes super adde. et rationi supraposite ga ratio iā poita pbabat singulare nō eē diffinibile et eo q; est corruptibile et materiale que duo platonici ydeis non attribuebant. Unde ne per hoc sua probatio inefficax redderetur subiungit aliam rationem dicens necessarium esse omnem diffinitiuam rationem esse ex pluribus nominibus. Ille enim qui diffinit non faciet notificationem rei ponendo unum nomen tantum quia si poneret unum tantum nō mē adhuc diffinitio remanebit nobis ignota. Contingit enim uno nomine notiori assignato ipsum nomen diffiniti notificari non autem rem diffinitam nisi principia eius exprimentur per que res omnis cognoscitur. Resolutio autem diffiniti in sua principia qd diffinitores facē intēdūt nō uenit nisi pluribus nominibus positis. Et ideo dicit q; si unū nom̄ tantū ponatur q; adhuc remanebit diffinitū ignotū. S; si plura ponantur o; q; noia posita sit coia oibus. Si enī i diffinitōe

alicuius singularis pōnātur aliquis noia que ueniat ipsi soli erunt sinonima nomina unius rei singularis. Unde res nō notificabitur huiusmōi noibus positis. Sed forte nomen ē terminus notū. Sicut si diceremus qd ē tallus et ruderetur Marchus et Cicero Nō eēt cōueniens diffinitio. S; igitur si singulare diffinitur in eius diffinitione poni aliqua nomina que multis ueniat. Ergo necesse erit q; diffinitio nō solū huic singulari p̄ueniat. c; diffinitio q̄ritur s; et aliis qd est p̄ rōem uere diffinitionis. Sicut si aliquis te diffinire intendat et dicat q; tu es animal gressibile aut album uel qd aliud nō tibi soli uenit sed etiā est in alio. Unde patet q; singulare non solū ex hoc est corruptibile et male caret diffinitione sed etiā ex hoc q; est singulare. Unde nec ydea diffinitur Cuius ratio est quā hic tangit p̄b̄ ga si nomina ad diffiniendū assēpta exprimūt idiuuū quātum ad ea ex q; bus indiuiduatur erunt nomina sinonima Si autem exprimūt naturā et accidentia p̄munia absq; indiuiduatōe non erit diffinitio p̄pria diffinito quia omnes forme uel accidentales siue substantiales que non sunt per se subsistentes sūt q̄tum est de se p̄munes multis. Et si aliqua inueniatur in uno solo sicut forma solis hoc non prouenit ex parte forme quin q̄tum est de se sitnata esse in pluribus sed ex parte mē Mastota materia sp̄ietei congregata est sub uno indiuiduo uel magis ex parte finis quia un; sol sufficit ad uniuersū p̄fectionē Deū enī dicit. Si q; aut excludit q̄dam cauillosā respōsionem. Posset enī aliquis dicē q; s; quodl; eoz que ponuntur in diffinitione singularis y dee conueniat sepe ratim multis nō tamen simul accepta conueniunt nisi uni soli huic. s. cuius diffinitio queruntur. Hāc autē respōsionē excludit. Primo quantum ad ipsas ydeas Secūdo quantum ad ea quoz s; y dee ibi. Amplius de multis. Circa primum duo facit. Primo excludit respōsionem predictā; ostēdens q; adhuc sequitur diffinitionem non diffinito soli esse. Secūdo q; n̄ p̄mo ibi. Et necesse eē pora. Dicit ergo primo q; p̄tra rationem predictam. primo ē dicendum hic q; diffinitio assignata alicui y dee etiam aliis in erit sicut si diffinitio y dee hominis sit animal bipes. h. duo in erunt animali et bipedi. i. y dee animalis et y dee bipedis quia etiam ille due y dee simul conuincte erunt animal bipes. Et licet hoc diffinitio animal bipes nō erit p̄pria y dee hominis. Et hoc cōueniens qd em accidit in sep̄ternis. i. p̄siderādo ēt diffinitōem y dee que est quoddā singulare sempiternum secundū platonicos et considerādo

q̄ diffinitio assignata uni ydee uenit aliis.
 Deū cū dicit. Et necesse est p̄ora. Quidis
 q̄ sequit̄ ulterius q̄ diffinitio assignata ydee
 hoīs nō p̄mo ueniet ei q̄ d̄ p̄tra rōem diffi-
 nitionis. Nam diffinitio primo uerificat̄ de
 diffinito. hoc at̄ p̄uenit tribus mōis. Primo
 sic dicit̄ q̄ non solū necesse est q̄ animalī et
 bipedi p̄ueniat diffinitio assignata homini: s̄
 etiam necesse est q̄ illa. s. al. et bipes existant
 priora homine et sint partes eius in quantum
 hō. et utroq̄ p̄stituitur. Quā ymo secundum
 posit̄ onem eorum sequeretur q̄ ambo sint se-
 parabilia ab homine: et ab aliis animalibus
 scilicet animal et bipes si homo ponitur sepa-
 rabilis ab indiuiduis. Sicut enim homo est
 superius ad indiuidua ita genus et differētie
 ad hominem. Aut enim ōz q̄ nullum eōrum
 nesit separabile. aut ōz q̄ ambo predicta. s.
 animal et bipes sint separabilia ab homine
 Si igitur nullū eōrum ē separabile tūc sequet̄ q̄
 gen^o n̄ erit p̄t̄ spēs. Et sic gen^o n̄ significabit
 subāz. Si uō gen^o erit p̄ter spēs p̄ rōe et d̄ria
 q̄ ē et color spēs. Si at̄ utraq̄. s. al. et bipes s̄
 sepabilia ab hoīe. sequet̄ q̄ sint p̄ora eo mō
 sicut hō sepat̄ ē p̄or indiuiduis. Et ita sequet̄
 ulter^o q̄ diffinitio assignata homini p̄ueniat
 q̄busdā p̄oribus. s. ali et bipedi. Secundo
 ibi. Deū q̄a priora. Quidis idē alia rōe d̄ris
 q̄ inde p̄z q̄ animal et bipes sunt p̄ora hoīe
 secundā eē. Illa enim sunt priora i eē q̄ non
 remouentur aliis ablatiis s̄ eis ablatiis. alia re-
 mouentur sicut unum est prius duob^o: q̄a re-
 moto uno remouent̄ duo s̄ n̄ e^o. Remotis
 at̄ ali et bipede remouet̄ homo s̄ remoto ho-
 mine hoc. s. al. et bipes non auferitur. Vñ p̄z
 q̄ animal et bipes sunt p̄ora hoīe 3° cū dicit̄
 Deinde at̄ sic ex ydeis. Quidis idē tertia rōe
 dicit̄. Deinde at̄ hoc apparet si animal et bī-
 pes non solum sunt sepabilia ab homine q̄si
 quedam ydee eius sicut supra dictū ē i prima
 ratione. sed etiam ex ip̄is sit homo: ut sic ex
 ydeis sepatis fiat ydea sepata. Pz. n. q̄ min^o
 erunt composita animal et bipes ex quib^o eō
 ponitur homo q̄ homo qui componitur ex
 eis. Qd̄ at̄ est minus p̄positum est pri^o. Vñ
 sequetur adhuc q̄ animal et bipes sint priora
 homine non solūz p̄ separationē ut prima rō
 procedebat sed et̄ propter p̄positionē ut p̄
 redit̄ hec tertia ratio. Deū cū dicit. Am-
 pli^o d̄ multis. Ponit̄ aliā rōez ad excludendū
 premissam r̄tionem dicens q̄ non solum se-
 quet̄ q̄ diffinitio assignata ydee hominis p̄ue-
 niat aliis ydeis p̄orib^o. s. animalī et bipedi ex
 quibus ponitur constitui ydea hominis s̄ et̄
 illa ip̄a ut animal et bipes oporteat predicari
 d̄ multis et non de homine tātum non solūz

seorsum accepta ut premissa r̄tio isor̄i d̄ce-
 bat s̄ et̄ diuictis. Si. n. hec ex q̄bus p̄ponit̄
 ydea hominis. s. animal et bipes n̄ predicant̄
 de multis quō cognoscetur q̄ sint ydee homi-
 nis ut. s. conclusum est. Sequetur enim q̄ sit
 aliqua ydea que n̄ potest predicari d̄ plurib^o q̄
 de uno. Constat. n. q̄ ydea animalis de pluri-
 bus nō predicari p̄t. Si g^o h̄ duo s̄ animal
 bipes n̄ p̄nt predicari nisi d̄ uno sequet̄ q̄ bipes
 restringat animal ad unū ita q̄ aliqua ydea
 que est bipes predicetur d̄ uno m̄. Qd̄ nō uī-
 deat̄ esse uerum cum oīs ydea sit p̄cipalis
 a multis. Ab uno. n. e^ori multa exemplaria s̄
 eri p̄uenit. Non igitur predicta r̄tio potuit
 esse uera. Sciendū est at̄ q̄ per hāc eādē
 rationem sufficient̄ ostēdit̄ q̄ et̄ nullam singu-
 lare in hīs inferiorib^o diffiniri p̄t p̄ aliquas
 p̄prietates uel formas adunatas q̄cunq̄ fue-
 rint. Sicut enīz quelibet ydea ita et̄ quelibet
 forma quātum est de se nata in pluribus esse
 Et ita quātūcunq̄ agregent̄ n̄ erit certa affi-
 gnatio hui^o singularis nisi p̄ accēs iquātum
 p̄uenit oīa i simul collecta i uno solo inueniri.
 Vñ et̄ patet q̄ collectio accidentiū n̄ ē p̄ncipi-
 um indiuiduatiōis ut quidā dicunt sed m̄ d̄
 signata ut p̄hs dixit. Deinde cū dicit. Quē
 admodum ergo dictum est. Ponit̄ tertiā rōez
 p̄cipalem ad ostēdendum q̄ ydee n̄ possūt
 diffiniri dicens q̄ q̄a. s. dictum est q̄ indi-
 dua non possūt diffiniri p̄pter h^o q̄ sūt cor-
 ruptibilia ut prima ratio procedebat. et̄ quia
 ea que accipiūtur i diffinitionibus sunt coīa
 ut p̄cedebat rō secunda latet uer̄ eē h^o q̄ di-
 ctū est. s. q̄ impossibile sit diffinire singularia i
 sempiternis et̄ maxime in illis q̄ sunt unita in
 una spē sicut sol et̄ luna. Quia enim sūt sem-
 pitema non uidetur d̄ eis p̄cludere ratio que
 ex corruptione singulariū procedebat. Quia
 hō sunt unita in una spē n̄ uidetur d̄ eis ratio
 eōcludere que procedebat ex coītate p̄tū dif-
 finitiōis. Quēcūq̄. n. p̄ueniūt soli spēi p̄ueniūt
 soli i indiuiduo. S̄ p̄ tāto decipiūtur q̄ putāt h̄
 eē diffinibilia: q̄a diffiniētes talia peccāt mul-
 ticipliciter. Et uno mō peccāt iquātūz ad ducunt
 aliqua i diffinitionib^o eoz q̄bus ablati ad-
 huc erūt ip̄a. s. sol et̄ luna. s. cū diffiniēdo so-
 lem d̄nt q̄ ē p̄ girion. i. terrā girāe. aut mēti
 lifer. i. nocte abicōsum. Si enim sol steterit n̄
 girans terram. aut si non apparuerit quia nō
 sic nocte abicōsum non adhuc erit sol si be-
 ne fuerit diffinitum. Sed absurdum est si nō
 sit sol istis remotis. Sol enim significat quā-
 dam substantiā. illa uero p̄ que diffinitur sunt
 quedā accidentia eius. Nō solūz at̄ sic peccāt
 sed et̄ amplius diffinientes solem per aliquid
 quod conuenit in alio esse. Si enim fiat alter

talis. i. aliquod corpus hñs talem vel eandem
 formam et speciem palam est qd erit sol secun-
 dum qd sol significat speciem et hoc modo po-
 test diffiniri. Ratio aut diffinitiva est cō. s. i.
 hñs spēs qd est sol. Sed sol iste erat de nūo
 singulariū sicut Eleon aut Socrates. Et sic
 patet qd hñs ydee ponatur sempiternae et uni-
 te in una specie adhuc non poterit diffiniri.
 Quod nullus ponentium ydeas protulit aliqūe
 terminum. i. diffinitionem ydee. Si enim ali-
 qua diffinitio ab eis data esset de aliqua ydea
 pura hominis vel equi fieret manifestum con-
 tra temperantes diffinire ydeam: quia verum
 est qd modo dictum est. s. qd ydea est indiffini-
 bilis. Deinde cum dicit. Manifestum est
 autem. Manifestat quiddam qd superius sub
 dubitatione reliquit. s. quō aliqua subā ppo-
 nat et prius cū. s. ostendit qd subā p pponi
 nō et passionib⁹ nō et subis actu existentibus.
 Et tō hñc ostendit qd ptes ex quibus componū-
 tur subē non sunt subē actu exites. s. poten-
 tia dñs qd cum. s. dictum sit qd quedam sunt
 que ab omnibus extimantur subitane esse. s.
 substantie sensibiles et partes carum manife-
 stum est qd plurime hñsmodi substantiā sunt
 in potētia et non in actu ut patet de partibus
 animalium et de omnibus aliis prius. Dicit
 aut partes esse plurimas hñs subā: quia cu-
 m quōq; totam ex pluribus pponatur. o; plu-
 res esse partes componētes q; tota pposita.
 Et qd partes sunt in potentia tñ p; qd nihil
 de numero carum est separatim imo omnes
 partes in quāvis sunt ptes sunt unire i toto. De
 eis qd ē in actu. o; eē ab aliis distinctū: qd res
 una dividitur ab alia per suū actū et p formā
 sicut. s. dictum ē. Quā autē que ponuntur par-
 tes fuerunt sepata ad invicē dissoluta toto tñc
 quō sunt entia in actu. non qd ut partes s; ut
 mā extis sub privatione forme totū. Sicut p; de
 terra et igne et aere. qd qñ sunt partes corpo-
 ris mixti non sunt actu existentia s; potentia in
 mixto. Cū vō sepantur tunc sūt mā i actu exi-
 stia et nō partes. Nullū. n. elemētōz atēq; dige-
 rat. i. atēq; per alterationem debitā veniat
 ad mixtionē et fiat unus mixtus et eis ē unum
 cum alio: nisi sicut complexus lapidū ē unū se-
 cundum qd et nō simpliciter. Vel melius nihil
 iporū. i. nihil ex vōis ē unū et. Quāvis. n.
 oēs ptes sunt i pō. tñ maxime poterit aliquis
 opinari partes aiatorum et partes anime eē
 ppinquas ut sicut actū et potētia. i. ut sunt in
 potētia ppinqua actui. Et hoc tō qd corpora
 aiata sunt corpora organica hñtia ptes distin-
 ctas secundū formā. Vñ maxime sūt ppinq;
 ad hoc qd sunt actu. Et hñc tō qd hñt principūz
 motus ab aliquo determinato cū una p; mo-

neat alia. Sicut p; i immetuis i qd videt esse
 principū mot⁹ alteri⁹ ptiuz punctūz cum ostē-
 gat una moveri alia geseere ut dicit in libro
 de motib⁹ animalium. Et p; hñc qd non solū
 ptes corporis sunt i pō. p; p; actū. s. etiaz
 ptes aie. tō quedā animalia post divisionē ui-
 vant sicut animalia anulosa. Quod ex hñc puenit
 qd i toto animali erat una i actu aia plures at
 i pō. s. facta at divisione sunt plures anime i
 actu. Quod puenit p; iperfectionem talū ani-
 malium que requirunt modicā diversitatē in
 partibus eo qd hñs animā iperfecte vntus non
 valentē diversa opera ad que sit necesse orga-
 norum multitudo. S; tamē quibus ille partes
 anime et animatoz sunt propinque actu nihil
 ominus sunt omnia in pō. qñ totū fuerit unū
 et p; unum per naturam. Nam autem si fiat
 unum per violentiam sicut si ligentur partes
 unius animalis cum partibus alterius. aut p
 pplantationem sicut accide in plantis. Alie
 enim q; surculus insertus uniatū plante est
 in actu. postea vero est i potētia. Tale nanq;
 s. unū esse per violentiam aut per pplantationem
 est oratio. i. aliquid leuius nature et cō-
 tra naturam eris. Deinde cum dicit. Quā
 vero unum et. Ostēdit specialiter qd unum et
 ens non sunt subē. Et circa hñc o; no fac. Pri-
 mo premitit ppositum dicens qd hoc modo
 p; dicit de rebus unum sicut et ens cum sūt cō-
 vertibilia et unum dicitur de aliqua re ppter
 subā eius. Unus. n. est una subā et illa sunt
 unum numero quoz est subā una nūo. Quod
 aliquid dicitur ens per suā subā. hñc ē mani-
 festū qm in q; ita ē. palā est qd nō unum nō ens
 puenit eē subāz rez imo p; dicitur subā sicut
 de subō. Sicut ē nec hoc qd est pō esse. aut
 pñ. i. ipa ratio principū et tñ dicit subāz rez
 qd dicit principū vel elemētū. S; qm qd
 sit principū. i. quid sit subū competit eē prin-
 cipūm ut elem ut ad aliquod notū necessariū
 referant. s. ad subā subiectam. Sed tamen
 ens et unum magis sunt subā q; principū et
 elemētū et cā. Propinquius. n. se habent
 ad rez subāz. Principū. n. et causa et elem
 ipportant solā habitudinē rei ad rem aliquā
 sed ens et unū significat id qd puenit rei rōe
 sue subē. Et tñ nec ens nec unū sunt subā ipa
 rei. Secūdo ibi. S; nec ista. Probat p; p-
 positū duab⁹ rōibus quaz p; pōit dices qd cū
 ista. s. ens et unum sūt cōia non possunt esse
 subē. Nullū. n. eōe est subā ut probatum est
 Et qd nullum p; unū sit subā et hoc p; quia
 subā nullū pōt melle nisi ipi hñti eā eē et subā
 Vñ impossibile est subā eē p; unū multoz
 Secūda rationē ponit ibi. Ampli⁹ qd unū
 dicitur qd hoc ipm qd est unum non pōt apud

multa simul inueniri. Hoc. n. est extra rationē
 unū. Si tamen ponat aliqd unū p se exis ut
 subā. Sz illud quod est commune ē simul apud
 multa. Sz enīz est ratio pmissis ut de multis
 p dicitur z in multis existat. Patet igit q unū
 qd est cōmune non pōt esse sic unum. q. una
 subā. Et ulterius palam ē ex omnibus predi
 ctis in hoc capitulo q nullū uniuersale nec es
 nec unū nec genera nec spēs habent esse sepa
 ratum preter singularia. Deū cū dicit. Sz
 spēs dicentes. Vndit quantum ad qd Plato
 recte dixerit z quātum ad quid non recte di
 cens q platonici ponentes spēs p seales in
 hoc recte dicunt q ponunt eas separatas ex
 quo ponūt eas substantias singulariū. De rōe
 enī subē est q sit per se exis. Non aut possēt
 eē per se exis si in aliquo singulariū esset pre
 ferim: qā si in uno singulariū existeret i aliis
 eē non possēt. Sicut enim iā dictūz est ad qd
 est unum subsistens non potest in multis esse.
 Vn in h: recte facit Plo ex quo posuit spēs
 eē subās q ponunt eas separatas. In hoc aut
 nō dixerunt recte: qā dicunt unā spēs eē in mul
 tis. Hec. n. duo uident eē opposita q aliqd
 sit separatum p se exis z tū hēat esse in multis
 Causa ar pp quam inducti sunt platonici ad
 ponēdū huiusmōi subās separatas z tū esse in
 multis hec est: qā per rationē inuenerunt q o
 z eē aliquas subās icorruptibiles z icorruptas
 cū rō sbe cōporalib' dimēsiōib' nō sit obliga
 ta. Sz q sit huiusmōi subē que qd sē icorrupt
 ibiles z sunt pter has subās corporeas z sēsi
 biles. nō hnt reddere. i. nō pnt assignare z mani
 festare eo q nra cognitio a sēu icipit. Et id
 ad icorruptea q sensuz trāsēdūt nō possumus
 ascēdē nisi quaten' p sēsi biles manuducimur.
 Et id ut aliquā notitiā traderēt d substantiis i
 corporeis icorruptibilib' faciūt. i. fingūt eas
 eas dē eē spēs subās icorruptibilib' sicut i istis
 subās icorruptibilib' inuenit hō singularis cor
 ruptibil' z sūz equus. Posuerūt igit q ēt i il
 lis subās sepatas eēt aliqua subā q eēt homo
 z aliqua q eēt equus z sic d' alia. Sz differēter
 qā has subās sepatas sēim' ex doctrina pto
 nicoz p h: q dicit' apto hoiez. i. p se hominē
 Et apto equū. i. p se equū. Et ita i singularis sub
 stantis sēsi bilib' ad designādas subās sepatas
 addim' h: vbi. i. hāc dictionē apto. i. p se.
 Et quo apper q platonici uolebāt illas subās
 sepatas eē eūsdē ipēi cū istis sensibilib' et fo
 lū i hoc d' ferre: qā sepatas attribuebāt nomē
 spēi p se nō at sensibilib'. Cui' rō ē qā i singu
 larib' sunt multa q nō sunt pres spēi sz in illis
 subās sepatas dicebāt tū eē illa q pntinent ad
 spēs z nās spēi. Ergo hō sepat' dicebat p se
 hō qā hz ea tū q pntinet ad nās spēi. Sed hic

homo singularis hz cū his q ad nās spēi pnti
 nent multa alia. Et pp hoc non dicit p se hō
 Est ar similit' defect' i hac positione sic si po
 nerem' q nō uiderem' al'ra z alia corpora in
 corruptibilia z tamē cōsaret per rationem q
 essent aliqua corpora icorruptibilia z pene
 remus q icorruptibilia corpora essēt eūsdē
 spēiei cum corporibus corruptibilib'. Si
 cut si diceremus q corpora icorruptibilia
 essent bos z homo z equus z alia huiusmōi
 ut poete finerunt in stellis esse arietem z tau
 rum z alia huiusmōi. Sicut igitur si nō uide
 remus stellas nō minus ut certissimo forent sub
 stātie corporee sempiternae. i. stelle pter eas q
 nos tunc uiderem'. s. huiusmōi corpa corrup
 tibilia z alteri' spēi ab eis. ita ēt z nunc q uis
 nō hēamus dicē q ille sunt subē sepatas z e' nō
 tū forsan necessariū ē esse quas dā subās sepa
 tas pter sensibiles z alterius spēi ab eis. Nō
 at dicit forsan qā nondum pbauerat subās
 aliquas eē a mā sepatas. Probabat at in se
 quētib'. Concludit autē ultimo cōclusionē ē
 intētam in toto capitulo d'is q manifesta sūt
 ex predictis duo. quoz unū ē q nihil uniuers
 saliter dictoz sit subā. eūsdū ē q nulla subā
 fiat ex subās actu exisib'. Vel secunduz alā
 literā ex non substantiis. Vndit. n. supra q
 subā que est hec aliquid non fit ex coibus q
 significant quale quid

uid at oz di

cere z quale. Pbs in p' hui'. vii
 pmisserat se tractatuz d' subā rez
 sensibilib' q est qd quid erat eē quā logice no
 tificauerat oīs q ea que per se predicant' p
 nōt ad qd quid est ex quo nōdum erat mani
 fēstū quid sit subā que ē qd quid erat eē. Hāc
 aut subām platonici dicebāt esse uniuersalia
 q sunt spēs sepatas: qd Aristo. sup' imediate re
 probauit. Vn relinqbat q ipse pbs onēd' qd
 secūdū rē sit subā q ē qd quid erat eē. Et ad
 h: ēt onēdū pmittit q subā q est qd qd erat
 eē se hz ut pncipium z cā que est intentio hu
 ius capituli. Diuiditur ergo i ptes duas. In
 prima dicit d' quo est itemio. In secūda p se
 quit suā itentionē ibi. Et at ipm. ppter quid
 Dicit ergo primo q ex quo oīsūm ē q nihil
 uniuersalit dictoz ē subā ut platonici posue
 runt dicamus qd secundum ueritatē oz dicē
 subās. s. q ē qd quid erat esse z quale quid sit
 hoc subā vtrum. s. sit forma uel materia uel
 aliqd huiusmōi z h: inqz dicam' iterponētes
 uel dicētes qī aliu' pncipiū ab eo p' nō. loqūo
 p qd ingressi sumus i prin'. vii. ad iqn' itoz
 predic' e subē. s. forsitan. n. ex his q dicent' eē
 quidditates rez sensibilib' erat palā d' illa ibā

q̄ est separata a sensibilibus substantiis. Quāvis
 eis subētepare n̄ sint eiusdē sp̄ci cū substantiis
 sensibilib⁹ ut platonici posuerant cāz cogno
 itiaz subāz sensibilib⁹ ē via ad cognoscēdum
 p̄dictas subās separatas. Subiigit āt qd̄ sit illō
 p̄ncipium aliud per qd̄ ad p̄positū qōnem in
 grediendum est dñs q̄ hic procedendum est
 ad oīden dum quā sit p̄dicta subā per hoc
 q̄ sciam⁹ q̄ ip̄a subā est p̄ncipium qd̄dam et
 causa quedā. Deinde cum dicit. Querit āt
 ip̄m pp̄ quod. Oīdit q̄ subā que ē qd̄ qd̄ erat
 esse sit p̄ncipium ⁊ causa. Et ē hoc duo facit
 Primo oīdit quid sit p̄ncipiū ⁊ cā. Secūdo
 cuiusmōi p̄ncipiū sit ibi. Sūm̄ hō ex aliquo cō
 positū sit. Circa p̄mum duo facit. Primo oī
 dit p̄positum. ⁊ excludit quiddam qd̄ posset
 uideri p̄posite rationi repugnans ibi. Latet
 autem maxime q̄ queritur. Est autem uis sue
 rationis talis. Illud d̄ quo querit non p̄ que
 stionem pp̄ quia s; in ip̄m alia quesita reducū
 tur. o; esse p̄ncipium ⁊ cām. Quesito. n. pp̄
 quid querit de causa. S; substantia q̄ ē qd̄ qd̄
 erat eē ē huiusmōi. Non. n. q̄rit pp̄ quid hō
 est homo s; p̄pter qd̄ homo est aliud. Et illū
 ē in alio. Ergo subā rei que est qd̄ qd̄ e; at eē
 est p̄ncipium ⁊ causa. Dicit ergo primo q̄
 ip̄m pp̄ qd̄ semp sic querit i ip̄a questione pp̄
 quid utimur querentes p̄pter qd̄ aliqd̄ aliud
 ē. Et aliter alii et non p̄pter qd̄ aliqd̄ sit ipsam
 Querere e; p̄pter qd̄ hō music⁹ ē musicus
 homo. aut ē que ere qd̄ dicitur est p̄pter qd̄
 homo music⁹ ē hō music⁹. aut aliud. q. d. cū
 q̄rim⁹ pp̄ qd̄ hō music⁹ ē hō music⁹ dupl; p̄
 bec qd̄ intelligi. Uno mō ut id qd̄ dicitur ē ⁊ po
 situm querat. i. ut de hoc toto qd̄ ē homo mu
 sicus q̄rat h; totū qd̄ est homo music⁹. Alio
 mō ut querat aliud de alio ut. s. de hōie qui ē
 musicus querat non pp̄ qd̄ sit homo s; pp̄ qd̄
 sit music⁹. Et statim reprobat p̄mū mōm intel
 ligendi dñs q̄ querē. p̄pter qd̄ ip̄m est ip̄m sic
 pp̄ qd̄ homo ē hō nihil ē querē. In oī eim q̄
 stione q̄ querit pp̄ qd̄. o; aliqd̄ eē manifestū ⁊
 aliqd̄ eē questū qd̄ non est manifestū. Cū. n.
 sint quatuor questionēs ut i secundo postero
 rū habet. s. an ē quid ē qd̄ est ⁊ pp̄ qd̄ due ista
 rū. s. quid ⁊ p̄pter quid i idē coincidunt ut ibi
 p̄batur. Sicut āt questio quid ē se h; ad que
 stionē an ē. ita questio pp̄ quid ad questionē
 qd̄. Cum igit querit p̄pter quid. o; illa duo
 eē manifesta. Secūdu e; q̄ p̄pter quid est
 idē ei qd̄ ē quid o; esse manifestū an. s. ve
 candū ā q̄ p̄pter quid distinguit a qd̄ est. o;
 eē manifestū qd̄. Et iō dicit q̄ cū q̄rit pp̄ qd̄
 o; existere manifesta ē ista duo. s. ip̄m quia ⁊
 ip̄m eē. qd̄ p̄tinet ad questionē an. s. Sic euz
 querit pp̄ qd̄ luna eclipsat. o; eē manifestum

q̄ luna patit eclipsam. Si. n. n̄ sit manifestum
 h; frustra querit p̄pter qd̄ hoc sit. Et eadē
 ratione cū querit qd̄ ē homo. o; eē manifestū
 hōie eē. Nec āt n̄ potest d̄tingē si querat pp̄
 qd̄ ip̄m est ip̄m ut p̄pter qd̄ homo ē hō uel
 p̄pter qd̄ music⁹ ē music⁹. Scito. n. q̄ hō
 ē homo scit pp̄ quid. Est. n. una ratio et una
 causa i oibus quā impossibile est ignorari h̄
 nec alia p̄muntia que dicunt omnes ai p̄cep
 tiones ignorari possibile ē. Non āt ratio. qd̄
 unū qd̄q; ē unū sibi ip̄i. Nū unū qd̄q; de se p̄
 dicat nisi forte aliq; uellit assignare aliā cām
 dñs q̄ iō homo ē homo ⁊ music⁹ ē musicum
 ⁊ sic de aliis. qd̄ unū qd̄q; ē iduisibile ad se
 ip̄m. Et ita n̄ pōt de se ip̄o negari ut dicat ho
 mo non ē homo. Nū o; ut de se affirmet. S;
 bec ratio non differt a p̄ma quā diximus. s. q̄
 unū qd̄q; unum est sibi ip̄i. Quia bec erat
 unū esse. i. s. posueramus q̄ unū significet in
 diuisibile. Et ideo idem ē dicere q̄ unū qd̄q;
 sit unū sibi ⁊ induisibile ad se ip̄m. S; etiam
 dato q̄ bec esset alia ratio. a p̄dicta tam h;
 etiā ē commune omnib⁹. qd̄ unū qd̄q; ē id
 uisibile ad se ip̄m. Et ē quod breue. i. se h̄t
 ad mō tā p̄ncipiū qd̄ est p̄mū q̄titate ⁊ mari
 mū uirtute. Nū non potest queri q̄ ignoratū
 sicut nec alia p̄ncipia p̄muntia. Alia transla
 tio habet. Est et similis toni. q. d. et cōsonat
 uerum in omnibus. Alia uero littera habet.
 Et ē uerum subaudiendus p̄ se manifestū. Sic
 igit p; q̄ non pōt queri p̄pter qd̄ ip̄m sit ip̄m
 Nū relinquē q̄ semp querit p̄pter qd̄ h; sit
 aliud. Et h; subsequenter manifestat dñs q̄ si
 aliq; quereret pp̄ qd̄ tale al. ē homo. hoc qd̄
 igit palā q̄ non querit pp̄ qd̄ homo ē homo
 Et sic p; q̄ aliud de aliq; querit pp̄ quid exi
 stit n̄ idem de se ip̄o. S; cum queritur aliquid
 de aliquo p̄pter quid existit. o; manifestum
 eē. qd̄ existit. Nā si non sit ita ut. s. n̄ sit mani
 festū q̄ existat nihil querit. Querit enim for
 tasse de eo quod non ē. Vel aliter ut referat
 tur ad superiora. Nam si non sit ita. i. si non
 querit aliud de alio. s; ipsam de se ip̄o nihil q̄
 rit ut iam oīsum est. In querendo autem p̄
 p̄ter quid de aliquo aliq̄ queritur cā que est
 forma in mā. Nū cum querit p̄pter qd̄ tonat
 Rndet q̄ sonū sit in nubib⁹ uel tonitruum i
 aere. Aliq̄ āt querit cā ip̄ius forme in mā q̄
 ē efficiens nel finis. ut cū querim⁹ pp̄ qd̄ bec
 s. lapides ⁊ lateres sunt domus. In ista enī
 qōe ē aliquid de aliquo qd̄ querit. s. dom⁹ de
 lapidib⁹ ⁊ lignis. Et ideo p̄ h; n̄ dicit simpl; q̄
 querat quid ē dom⁹ s; pp̄ qd̄ huiusmōi sit
 dom⁹. Palā igit ē q̄ ista questio querit de
 causa que quid causa quesita ē quod qd̄ erat
 esse loq̄re loquēdo. Logice. n. p̄siderat mo

dum hndi et non existiam rei. Vñ quicquid
 respōdetur ad quid est. dicit pertinere ad qd
 quid est siue illd sit intrinsecum ut mā z for-
 ma siue sit extrinsecum ut agens vel finis. Sz
 phs qui erit ā querit rex finem vel agentem
 cum sint intrinseca non pprehēdit sub quod
 erat eē. Vñ si dicam? dom? ē aliqd. phibēs
 a frigore z caumate logice loquen? significat
 qd qd erat esse. non at secundū psideationēz
 phy. Et iō dicit qd h? qd qrit ut cā forme i mā
 ē qd quid erat eē. vt ē dīc logice qd tñ secūdu
 rei ueritatem z phyca psideationē i qbus/
 dā ē cuius causa. i. inis ut in domo. aut in lec-
 to. Exemplificat at de artificialib? qa i eis ē
 maxime manifestū qd sunt ppter finē. Jfuit tñ
 hoc a quibusdam neq. am. pōt igit cū querit
 ppter quid lapides z ligna sunt dom? respō-
 detur per cām finalem. i. ut defendamur a frigo-
 re z caumate. In q. ubi dā nero id qd qrit ut
 causa forme in mā est quod mouit primoz. i.
 agens. Nam z hoc etiā ē cā. Vñ si querit pp
 quid lapides z ligna sunt dom? pōt rīderi pp
 artem edificatiuā. In hoc tñ differt iter cāz
 agentem z finalem: qa talis cā. i. agēs qritur
 i fieri z corrupti altera ar. cā. i. finalis non qritur
 solū i fieri z corrupti. ēti eē. Et h? iō
 qa agēs ē causa forme i mā trāsmutādo māz
 ad formā qd fit i gūari z corrupti. Jfinis at
 iquātū moue. agentem per intentionem ē cau-
 sa etiā in fieri z corrupti. In quantum ho-
 res per suam formam ordinatur in finem est
 etiā causa in essendo. Vñ cum dicitur qd la-
 pides z ligna sunt domus pp edificatiuā intel-
 ligitur qd edificatiua est cā. i. fieri domū. Cū
 uero dicitur qd lapides z ligna sunt dom? ut
 defendamur a frigore z caumate pōt itelligi
 qd ppter h? facta sit dom? z qd pp h? eē do-
 mus sit uile. Sic at loqitur phs i substantiis se-
 libilibus. Vñ intelligendū ē qd hic dicit solū
 d agente nā qd agit per motū. Nā agens di-
 uinum quod influit eē sine motu est causa nō
 solum in fieri z etiā in esse. Dein euz dicit.
 Latet at maxime qd qa. Quia superi? qd cum
 qd pp qd semp qd aliud d alio z h? uidetur in
 aliquo mō qrerit hē instantiā. iō mouet hic
 eē h? dubitationē z soluit. Vñ circa hoc tria
 facit. Primo mouet dubitationem. Secūdo
 soluit ibi. Sz oz corrigētes qrerere. Tercio in-
 fert qd dā correlatiū ex dictis ibi. Palā igit qd
 in simplicib?. Dicit ergo pmo qd id qd qrit. i.
 i qualibet questione querit aliud d alio maxie
 later. i. dubitationē ē hēt in hīs qñ de aliis dī-
 conē. i. in qstionibus in qbus nō p dicit aliqd d
 aliqd s; sit qstio de aliquo uno simplici ut cū
 qritur qd est hō hōc in qd latet pp simplē dicit
 Sz non diffinit: quia hoc. aut hoc. i. ista est

causa dubitationis qa i talibus simplē pferē
 aliquid unū ut homo et non pferant i qstioē
 illa quibus uenit eē hominem sicut partes
 nel ēt aliquod hoīs suppositū. Sz uidet h
 dubitatio nō eē ad ppositū. Locut. n. fuerat
 supra ph. d questione pp quid est z nō d qōne
 quid est. Nec autem dubitatio inflat de que-
 stione quid est. Sz dicendum qd questio quid
 et ppter quid in idē quodāmō incidunt ut est
 dictum. Et iō questio quid ē pōt trāformari
 i questionem pp quid. Questio. n. qd est orit
 d queditate pp quā id de quo qd est queritur
 p dicit de quolibet suoz subiectoz z uenit
 suis ptibus. Propri h. n. Sz. ē hō qa uenit
 e illud qd rīdet ad qstionē qd ē hō. Propt
 hoc ēt carnes z ossa sunt hō: qa qcquid ē hō
 ē in carnibus z in ossibus. Item ergo ē que-
 rere quid ē homo z querere propt quid hoc
 .i. loz. est homo nel propter quid hoc. .i. car-
 nes z ossa sunt homo. Sicut z. s. querit baf
 ppter qd lapides et ligna sunt domus. Et iō
 ēt hic dicit qd h? facit dubitationē qd i qstioē
 non addicit. hoc at hoc. Si enim adderetur
 manifestū eēt qd eēt eadē ratio i qstione qua q-
 ritur qd ē homo z i alius qstionib? de quib?
 supra dixit. Deinde cū dicit. Sz. oz corrigē-
 tes. Voluit p dicitaz dubitationem dīc. o. ad
 hoc qd p dicitaz dubitatio circa premissaz qstio-
 nem excludatur. oz corrigētes querere id est
 oz questionem premissam corrigere ut loco
 eius quod querebatur quid est homo qritur
 propter quid loz. est homo nel pp qd carnes
 et ossa sunt homo. Si autem non sic corriga-
 tur ista questio sequitur hoc inconueniens qd
 aliquid sit commune ei? qd ē nihil qrerere z ei?
 qd ē qrerere aliqd. Dicitū est eni. s. qd querere
 ipm de se ipso est nihil. Querē at aliqd de alio
 ē aliqd qrerere. Cū ergo qstio pp qd i qua qrit
 aliqd de alio z qd quid in qua non uidet qrit
 aliqd de alio nisi p dicitō mō corrigat sibi in-
 tem coicent sequet qd aliqd sit. mune aōi i q
 nihil querit z in qua aliqd qrit. Vel aliter. si
 nō corrigat qd ista sequet qd aliqd sit. mune
 ei? qd ē nihil qrerere z ei? qd est qrerere aliqd.
 Tūc. n. aliqd qrit qñ sit qd de eo qd ē. n. x. o.
 nihil qrit qñ sit qd de eo qd nō ē. Si ergo i qōe
 qua qrit quid est non oz aliquid supponere et
 aliud qrerere de illo posset ista qō fieri z de ēte
 z de nō ente. Et ita qstio que ē qd ē esset coiter
 facta z de aliquo et de nihilo. Sz. X. o. i. h. ac
 qstione q querit quid ē homo. oz habet notuz
 z existere neq hoc qd ē esse hominem aliter
 nihil quereret sic cū qritur pp quid sit eclip-
 sis oz esse notū quia ē eclipsis. Palāz est qd il-
 le q querit quid est homo querit ppter qd est
 Nam esse est p suppositū ad hoc qd qritur qd

est qd est p̄suppositū ad pp quid sicut cū que
rimus quid est domus idem est ac si querere
mus pp quid h. s. lapides et ligna sūt domus
pp h. s. ga partes domus existūt id qd erat do
mus ē. i. pp hoc qd quicquid domus iest p̄ti
bus dom⁹. Dicitur est enī. s. qd i talibus pp qd
qñqz q̄rit formā qñqz agētes qñqz finē. Et si
multer cū q̄rim⁹ qd est homo idem est ac si q̄
reremus pp qd hoc. s. Sor. est hō ga. s. iest ei
quicquid hominis. Aut et idē ē ac si q̄reret
pp qd corp⁹ sic se hōis ut puta orgāicū ē hō
Nec enī ē mā hominis sic lapides et lateres
dom⁹. Et manifestū ē qd i talib⁹ q̄onib⁹ q̄rit
cā mē. i. pp qd mā p̄nq̄at ad nā; eius quod
diffinitur. Hoc aut q̄siti qd ē cā mē est spēs.
i. s. forma q̄ aliqd ē. Hoc aut ē spēs. i. ip̄a s̄bā
q̄ ē qd erat eē. Et sic reliquū qd p̄positū erat
videre. s. qd s̄bā sit p̄ncipiū et cā Deinde
cū dicit. Palā igitur qd i pluribus. Infert qd
dā corp̄orū et dicitis dicens qd ex quo i oib⁹
q̄stionibus q̄rit aliqd de aliquo sic de materia
cā que ē formalis vel ei forme i mā ut finis
et agens. Palā ē qd i s̄b̄is simplicibus que nō
sūt p̄positē et mā et forma nō ē aliqua q̄siti
In oī enī questione ut bitum est o3 aliqd eē
notū et aliquid queri quod ignoramur. Ta
les aut s̄b̄e vel tote cognoscūt vel tote igno
rātur ut in. it. infra dicitur. Vñ nō ē i eis qd
Et pp hoc de eis et nō pōt eē doctrina sicut
ē i scientiis speculatiuis. Mā doctrina ē q̄siti
scientie. Scientia aut fit in nobis per hoc qd
scim⁹. p̄pter qd. Sillogismi. n. demonstrati fa
cientis scire mediū ē p̄pter qd ē. S3 ne ulbat
p̄sideratiōali s̄b̄. i. oīo alienae a phyca
doctrina ideo s̄b̄iūgit qd alter est modus qd
nis talis. In cognitione enī hāz s̄b̄āz nō
p̄uenim⁹ nisi et s̄b̄is s̄sibilibus quaz s̄b̄e
simplices sūt quodā mō cāe. Et iō utimur s̄b̄is
s̄sibilibus ut notis et p̄ eas q̄rimus substan
tias simplices sicut p̄s infra per motū iueſtigat
s̄b̄as imāles mouentes. Et ideo in doctrinis
et q̄stionibus de talibus utimur effectibus
q̄ medio ad iueſtigandū substantias simplices
quaz q̄ditates ignoramus. Et et p̄z qd ille
s̄b̄e comparantur ad istas in uia doctrine si
cūt forme et alie cause ad māz. Sicut enī que
rimus in substantiis mālibus formam finem
et agentē causas mēta q̄rim⁹ substantias
simplices ut cās substantiarū māliū. De
de cū dicit. Vñ uero ex aliquo p̄posito. Vñ
dicit cuius causa et p̄ncipiū sit s̄b̄ā que ē qd
quid erat esse. Et circa h̄ tria facit. Primo
p̄mittit quod est necessarium ad p̄positūz oī
dēdem. Secūdo mouet d̄ionē ibi. Si igitur ne
cesse illud. i. soluit ibi uidebatur autē utiqz eē
aliquid. Circa primū inuit q̄dam distinctio

nē p̄ponis alicuius ex multis. Quāqz enī ex
multis sit p̄positū ita qd totū p̄positū nō ē unum
simplex sed solū secundum quid sicut patet in
cumulo uel acerno lapidū cū partes sunt i ac
tu cum nō sit orinne. Vñ simplz quidē ē ml
ta sed solum secundum quid unum prout ista
multa associantur sibi in loco. Māius autēz
diuersitatis ratio est: qd p̄positū qñqz sortit
spēs ab aliquo uno qd est uel forma ut patet i
corpe mirto uel p̄o ut p̄z in domo uel ordo
ut p̄z in s̄lla z nō. Et tunc o3 qd totū p̄posi
tum sit unū simplz. Quāqz hō p̄positū sortit
spēs ab ip̄a multitudine p̄rium collocataz ut
p̄z in acerno z p̄z z alius hui⁹. Et i talibus
totū p̄positū nō est unū simplz. s3 solū secundūz
qd. Dicit ergo p̄s qd ga aliqd ē sic ex aliq
p̄positū ut omne. i. totū sit unū z non hō mō
sicut cumulus lapidum. sed sicut s̄lla que est
unū simpliciter in oibus talibus o3 qd ip̄z cō
positū non sit ea ex quibus cōponit sic s̄lla
non est ela. Sicut h̄ sillaba que ē ba. non est
idem qd h̄e due littere. b. z. a. nec caro est idē
qd ignis et terra. Et hoc sic probat: qd dis
soluitis. i. diuisis ab inuicem hui⁹ ex quibus
sit p̄o h. s. rota non adhuc remanent post
dissolutionem sicut iam diuisis elementis nō
remanet caro et diuisis litteris non remanet
sillaba. Elementa uero. i. littere remanent
post dissolutionem sillabe z ignis z terra re
manent post dissolutionem carnis igitur sil
laba est aliquid preter ela et non solum est
elementa que sunt uocalis et consonas s3 atqz
aliquid p̄ qd s̄lla ē s̄lla. Et s̄llz et. caro nō so
lū ē ignis et terra aut calidū et frigidū p̄ qd
rū uirtutem ela p̄miserunt sed et est aliquid
alterū per qd caro ē caro. Dicit cū dicit.
Si igitur necesse. Non est dubitandū eē id
qd p̄ncipaliter itendit. Ostēdū ē enī qd i carne
et s̄lla ē aliquid p̄ter ela uidet aut qd oē qd
est aut sit elm aut ex elementis. Si igitur ne
cesse est id aliquid qd ē in carne et s̄lla p̄ter
ela aut elm esse aut ex elementis sequantur
h̄ incontinentia. Si quidem enim sit elm
iterum erit eadem ratio et de hoc et de aliis
elementis. Connumerandum enīz alia erit
Erit enī caro cōposita ex hoc qd dixim⁹ p̄
ela et nō ponim⁹ elm eē et ex igne et terra.
Et qd iā p̄batū est qm in oī p̄posito qd ē unū
o3 esse aliquid aliud p̄ter elementa erit eadē
questio adhuc de illo alio q̄si sit elementum
iterum caro erit ex primo alio inuento et ex
elementis et adhuc ex aliquo alio. Qd sic ibi
i infinitū quod ē inconueniens. Si ergo istud
aliud inuentum non sit elementum sed sit ex
elis palam est quia non est ex elemento uno
tantum s3 ex pluribus elementis: quia si ex

uno tantū sequeretur q̄ eēt illud idē elemen-
tum totū. Qd̄. n. est ex aqua tantum est vere
aqua. Si sit ex pluribus elementis iterum
eadem ratio erit de hoc que et de carne et sil-
laba quia. s. erit in eo aliqd̄ preter eā ex qb̄
ē. Et d̄ hoc iterū redibit qd̄ ead̄. Et sic iterū
p̄cedet in infinitū. Deinde cum dicit. Vi-
debit̄ at̄ utiq̄. Solut̄ p̄positā dubitationē
Et circa h̄ duo facit. Primo soluit eam quā-
tum ad illud qd̄ primo aspectu de ip̄o appet.
Secundo solutionē corrigat et ad veritatē re-
ducit ibi. Qm̄ nō quedā. Dicit ergo p̄mo qd̄
illud qd̄ ē i p̄positis aliis ab eis videbit̄ utiq̄
i p̄mo aspectu eē aliqd̄ qd̄ non sit ex eis. sed
sit elementum et causa essendi vel carnem vel
sillam et similiter in aliis. Et iterū videbitur
q̄ h̄ sit subā uniuscuiusq̄ que est qd̄ qd̄ erat
esse. Subā. n. que est qd̄ qd̄ erat esse est p̄ma
causa essendi. Deinde cum dicit. Qm̄ nō
quedā. Corrigit predictam solutionem quā-
tum ad duo. Primo quantum ad hoc qd̄ di-
xerat qd̄ h̄ quod est in p̄positis preter eā est
subā uniuscuiusq̄. Hoc. n. est ut̄ i reb̄ que
sunt subē. non at̄ in reb̄ que non sunt subē.
I forma enim sille non est substātia. Secundo
quātū ad hoc qd̄ dixerat qd̄ subā in quibusdā
et causa essendi. Non enim potest dici elemē-
tum sed principium quia elementū p̄tinet ad
cām mālem. Dicit ergo qd̄ quedam rez̄ non
sunt substātie sicut p̄cipue patet in artificia
libus. sed quecumq̄ sunt secundum naturam
quantum ad esse et per naturam p̄sitate quā-
tum ad fieri sunt vere subē manifestabitur qd̄
h̄ n̄a quam quesuimus est subā in quibusdā
s. i. naturalibus et nō in oibus. Que ē nā n̄
est elem̄ sed principium formale. Elem̄ vero di-
citur id̄ in quo aliquid dividitur inexistens. s. i.
intrinsicum sicut in materia: puta elementa
sille sunt. a. b. Unde cum predictum princi-
pium non sit materiale s̄ formale nō erit ele-
mentum. Et sic simul patet et quale p̄ncipiū
est subā et qd̄ n̄ est elem̄ n̄ ex elementis in quo
soluitur duo p̄missa.

Ex his igitur

que dicta sunt sillogizare oportet
Postq̄ determinauit p̄s d̄ sub-
stantia mō logice p̄siderando. s. diffinitionē
et partes diffinitionis et alia huiusmōi que se-
cundum rationem considerantur in 1. libro
viii. intendit de sensibilibus substantiis de-
terminare per propria principia applicando
ea q̄ superi⁹ inquisita sūt logice ad subās illas
Et dividit in. d. partes. In prima p̄tinnat
se ad p̄cedētia. In secūda. p̄sequit̄ suā itētio-
nē ibi. S̄ sensibiles subē oēs mām hnt. Cir-

ca primū tria facit. Primū p̄ponit̄ generali-
suā itentionē. Secūda. reperit̄ qdā q̄ dicta sūt
ibi. D̄ ē at̄. Tertio ponit̄ p̄tinnatōes dicto-
rum ad dicenda ibi. S̄ qm̄ qd̄ erat esse subā
Dicit ergo p̄mo qd̄ cū multa dicta sūt i. vii.
li. logica p̄sideratōe circa subās. ō sillogiza-
re ex hiis q̄ dicta sūt ut applicent̄ q̄ secūda
p̄siderationē logicā applicata sūt ad res nālit̄
exītes. Et ō colligētes res capitulū. i. sūma-
rie et recapitulati recolligētes q̄ dēa sūt iponē
finē p̄plen. tractatū d̄ subā: qd̄ fiet tractādo
ea q̄ superius tractatis desunt. Deī cū di-
cit. Dicit̄ ē at̄. Resumit̄ qdā eoz̄ que dicta
sunt qd̄ dictum ē in. vii. q̄ i hac scientia prin-
cipaliter que runt̄ cāe et p̄ncipia et eā subārū
Cum enim hec scia p̄sideret̄ ens cōe sicut p̄-
p̄riū subm̄ qd̄ quid̄ dividitur per subās et. i. r.
genera accitium. accitium uero cog. et sbā
depēdeat ut in. vii. probatum est relinquit̄ qd̄
principalis intentio hui⁹ scientie sit cō subās
Et qd̄ scire unūq̄q̄ n̄ p̄uenit nisi cognitis
principiis et causis eius sequitur qd̄ ad hanc
scientiam pertineat inquirere principia et cau-
sas et eā subārū. Que tria q̄liter differant
superi⁹ i. v. oñsum est. Subē nō qdā con-
fesse sūt. Resumit̄ aliqd̄ superi⁹ dictoz̄. s. mōs
quib⁹ accipit̄ subā. Et primo ponit̄ que dicit̄
tur subē i rez̄ nā exītes quarum quasdā oēs
confitentur esse. s. substātiās sensibiles ut ter-
ra et aqua et alia elementa et ulterius secundū
ordinem nobilitatis et perfectionis plante et
alia et p̄tes eoz̄ et ultimo celum et partes celi
sicut sunt orbes et sidera que transcendent a-
lias subās sensibiles in nobilitate. Quasdam
uero subās non omnes p̄sentit̄ rez̄ natura
subsistere. S̄ quidam posuerūt singl̄ eas q̄
ponūt spēs et mathematica sepata secūda eē
volentes qd̄ cuilibet abstractōi itellect⁹ r̄nde
at abstractio iesse rez̄. Et qd̄ itellect⁹ abstra-
hit uniuersale a p̄ticularib⁹ ut hoīem a Sor̄
et Platone posuerūt spēs sepata p̄ se subsistē
Quia nō itellectus abstrahit aliqs formas a
materiis sensibilib⁹ ut puta curuū de cui⁹ itel-
lectu nō ē nā s̄ sic de rōe simi et linea et alia
huiusmōi q̄ i mathematica dicuntur posuerunt
mathētica sepata 3. ibi. Alias nō dicit̄. Ex
rōib⁹. Ponit̄ mōs accipiendi sbās secūda rō-
nis acceptionē. Et pōit̄ duos mōs quoz̄ un⁹
ē qd̄ subā dicit̄ quicquid alicuius subī nālit̄ q̄
quidem nihil aliud ē quā ipsū quid̄ ē rei nālit̄
Alio mō dicit̄ subā secūda aliā acceptionem
secūda quā genus dicit̄ magis subā quā spēs
et s̄liter uniuersale magis quā singularia ut
quidam posuerunt prout in 3. libro in que-
stionib⁹ tractatū est. Et huic acceptioni subē
secūda quā uniuersale et genus subā dicitur

Puncta est ratio de ydeis quas. s. dixit species
 Eadem. n. ratione ponuntur ydee eē subē et
 uniuersalia. Deinde cum dicit. S. qm qd
 erat pns. Continuat se ad precedētia dñs qd
 determinatū sit et quid determinādum r. stat.
 Dicit ergo. Quia qd qd erat eē est substātia
 et ratio significatiua ei⁹ est diffinitio p p h⁹ i
 precedenti libro determinatū est de diffinitōe
 Et qd diffinitio constat ex hiis que p. dicant p
 se p p h⁹ et ibi determinatū est de eo qd est se
 eundem se. Et qd diffinitio ratio ē ptes hñs
 necessariū hēt determinare d p. b⁹ diffinitio
 nis que. s. sunt partes rei diffinitae et qñ et n. rñ
 eē dem sint diffinitionis ptes et diffinitio. Et se
 cundū aliā literā. v. r. p. ptes diffinitōis oppor
 teat diffiniri. Et pñū meli⁹ ē. Item in. vii.
 om̄ium est qñz vñ nec genus est subā. Et sic
 tota p. sideratio q accipi. ur de rationibus et d
 subā in. vii. libro pertractata ē. Inter subās
 hō que i rez nā existit de ydeis et mathema
 ticas posseri⁹ ē perfectiōdū quas qdā dicunt
 p se singulariter subsistere ptes subās sensibi
 les. De hoc. n. agetur in ultimis libris hui⁹
 doctrine. Nūc at̄ imediate o. tractare d illis
 substātiis quas omnes p. uentur esse. s. d sen
 sibilibus ut ex manifestis ad immanifesta p
 cedat. S. z sensibiles subē. Posita pñi
 tate dictoz ad dicenda. hic incipit p. s. tracta
 tare d substātiis sensibilibus iquirēdo pñcipia
 eaz. Et diuiditur i partes duas. In pma de
 terminat d mā et forma q sunt pñcipia subāz
 sensibiliū. In secūda d unione eaz adiuicem
 ibi. De dubitatione. Circa pñm duo facit.
 Primo oñdit q mā et forma se pñcipia subāz
 sensibiliū. Secūdo determinat ea q se pñcipia dē
 trahi q ibi. S. at̄ n. ignorat. Circa pñm. d. s.
 Primo manifestat q mā sit pñcipium substā
 tiar sensibiliū. Secūdo manifestat hoc idē
 de forma ibi. Sed qñ substātia quid. Circa
 pñm tria facit. Primo ostēdit quid sit mā
 diuidēs eā cōtra alias acceptiones subē. Vñ
 dicit q omnes subē sensibiles hñt māz qd iō est
 qd oēs sunt i motu. et mor⁹ n. ē sine mā. S. z
 secūdu ē q mā alit dī subā et alit forma et alz
 ppositū. Nā. n. dicit subā n. qñ ēs aliqd actu
 qd h⁹ dī eē hoc aliqd s. qñ i pō ut sit h⁹ aliqd
 forma nero q et rō nominat. qd ex ipa sumit
 rō spēi dī subā qñ ens aliqd actu. et qñ ens se
 parabile secūdu rōem a materia s. n. secūdu
 rē. Cōpositū hō et hiis dicit eē subā qñ sepa
 rabile simpliciter et separati p se existere potens
 i rez nā. et ei⁹ solius ē generatio et corruptio
 Neq. n. forma n. z mā generat. aut corrupit
 nisi per accidens Et licet ppositū sit sepabile
 simplz tamen secūdu rationē alioz q dicunt
 subē. quedā sūt sepabilia et quedā n. forma

eni ē separabilis ratione: qd pōt itelligi sine
 mā sensibili idiuuante. Nā hō n. pōt itelligi
 sine intellectu forme cū n. apprehendat nisi ut
 ens i pō. ad formā. Vel pī eē lēsus q subāz
 secūdu rationē. i. formāz quedā sunt rōe se
 parabilest ut mathematice qdam n. ut forme
 nales. Vel itez q qdā sunt forē separte absq
 mā erñtes d qbus iferi⁹ determinabit. Se
 cūdo ibi. Quia uō subā ē mā. Dicit q necesse
 ē i substātiis sensibilib⁹ ponē māz qñ subām et
 subiectū. In oi. n. mutatiōe o. z eē subiectū co
 mune terminis mutatiōis i p. rariis mutatiōi
 bus sic i mutatiōe secūdu locū ē aliqd p. mune
 subm qd nūc ē hic et itez alibi. Et i augmen
 tō ē aliqd subm eōe qd nūc hēt tantā qñtate et
 itez minorē quātum ad decremētū et maiorē
 quātum ad augmētū. Et i alteratione est aliqd
 subm q nunc ē sanū et nunc infirmū. Cū igit
 tur sit quedā mutatiō secūdu substātiā. s. ge
 neratio et corruptio o. z eē aliqd eōe subm qd
 subiciatur p. rariis mutatiōib⁹ secūduz qñ
 tionem et corruptionem et h⁹ positis termi
 nis q sunt forma et rñatio: ita. s. q qñq sit
 actu p formā et qñq sit subiectū p. rariis illi⁹
 forme. Ex hac at̄ Aristotilis rōe apper q ge
 neratio et corruptio substālis sunt pñcipius ue
 niendi in cognitionē mē p. me. Si. n. mā pñ
 ma de se haberet aliquā formā p. rariā per eā
 eēt aliquod actu. Et sic cū superiduceret alia
 forma nō simpliciter materia per eam ellet.
 eēt s. z fieret hoc uel illud ens. Et sic ellet gene
 ratio secūdu qd et nō simpliciter. Vñ oēs
 ponēs pñm subm esse aliqd corp⁹ ut aerē
 et aquā p. rariis generationē idē qd altera
 tionem. S. z at̄ hac ratione qualiter accipiē
 dus sit itellect⁹ mē p. rariis ita se habet ad
 omnes formas et p. rariationes sicut se habet
 subm alterabile et qualitates p. rariis. S. z ibi.
 Et secūdu eam. Ostendit q materia non
 eodem modo est in omnibus substātiis sensi
 bilibus dicens q materiam erñtem subiectū
 generationis et corruptionis sequuntur alie
 mutatiōes. Sequitur enim si sit generabile
 et corruptibile q sit alterabile et secūdu
 locum mutabile sed secūdu ipā. s. materia
 subiecta secūdu generationē et corruptio
 nē non sequit ad quascūqz alias mutatiōes et
 p. rariis ad illā q ē loci mutatio. Non. n. sequit
 si aliqd hēat materiā locale et per eam sit i pō
 ad ubi q hēat māz generabile et corruptibile
 i. subiectā generatiōis et corruptioni. Deficit
 .n. h⁹ i corporibus celestib⁹ in quibus etiā ē
 alteratio aliqualis secūdu illuminationē et
 obscuratiōem non tamen generatiōem et cor
 ruptio. Et ideo dicit unam p. rariā loci mutatiōes
 uel duas p. rariā talem alterationem que tamen

nōn vere est motus alterationis quia illumi-
natio est nō motus sed terminus motus. Sic
āī secūdu quālibet mutatioē oz accipere māz
sic i quālibet mutatioē est aliquis modus sic
di simplz uel secūdu quid que aut est dīa ei?
quod est fieri simplz et secūdu quid dictum
est in primo phicoz qā fieri simplz est secun-
dum subāz. f. fieri secūdu qd ē secūdu ac-
cidens. S3 qm subā qd ē ut subiecta. Post
q3 phs igitur i subis sensibilibus māle pncipi
piū inquit de principio formali. Et primo
continuat se ad pcedentia dicens q3 subāz q
est ut mā et subm contentur omnes cū ēt an-
tissimi nāliū subāz rez; ponent esse māz.
Adiuāsmōi nō subā ē in pō. Restat igitur d
forma q3 forma sensibilū p modū actus di-
cere qd sit. Secundo ibi. Democrit^o ergo
tres subās. Prosequitur suā intentionem. Et
circa hoc duo facit. Primo inuestigat differē-
tias in rebus sensibilibus q3 formale principi-
um demonstrat. q3 dā correlariū concludit
ibi. Palā g^o ex his qā act^o. Circa p̄mū. d. f.
Primo inuestigat q3 dā differentias acciden-
tales rez sensibilū. Secundo ostendit cōpa-
rationē eaz ad substantiales differentias ibi
Palā igitur ex his q3 subā. Circa p̄mū duo fa-
cit. Primo ponit opinionē Democriti d^o dif-
ferentis rez dicens q3 Democrit^o similis est
existimanti tres eē differentias rez. i. secundū
ea que ponit uidetur estimare q3 omnes diffe-
rentie rez ad tria genera rerū reducant. Po-
nebat enī principia rerū māliū esse corpora
indivisibilia q3 cū sint eiusdē nature conveni-
entia sunt adinuicē diuersitate aut rez con-
sistunt pp differentia pōnis fiele et ordinis
Et sic uidetur ponē q3 corpus qd est subm qī
māle pncipiū unū et idem lēris secundum na-
turam quā sit in infinitum diuisū secundum
māz differt. i. diuersificatur in diuersas res
pp differentia figure pōnis aut ordinis. Dif-
ferentia fiele est secundū rectum et circulare
Pōnis aut secundū surū et deorsū uel rorsū
et sinistrorsū. Ordinis aut secundū prius et
posterius. Secundo ibi. Vir āt multe dīe
esse. Quidit pōem Democriti eē in sufficiētē
qā multe alie uidentur eē rez dīe que in p̄-
dictas non reducuntur. Quedā enī differūt
secundū diuersū mōz cōpositionis partium
māliū. In qbusdaz enī ptes mē cōponuntur
p modū mixtionis sic melliciātū. In qbusdā
nō qā ligant aliquo uinculo sicut est ligatura
capitis mulieris. In qbusdā enī coniungunt
aliq colla uel uisco sicut fit in libris. In qbus-
dā nō adiunantur ptes clauo sicut fit i archa.
In qbusdā nō fit adiunatio partū plurib?
Predictoz modoz. Alia uero differunt ab in-

uicē sicut pōe sicut luminare super^o et lumi-
nare infer^o q3 qdē differunt ab inuicē et eo
q3 sic ponuntur s. uel infra. Quedā nō diffe-
rūt tēpore ut cena que ē comestio serotina et
p̄ndū qd est comestio matutina. Alia differunt
loco ut ipsa. i. uenti quoz aquilo a septētrio-
ne flat fauom^o ab occidente auster a meridie
subiolaris ab oriente. Alia nō differūt lēsi-
bilū passioibus. i. duricie et mollicie et aliis
huiusmōi. Et qdā i aliqb^o hoz et qdā his oī-
bus. Alia per suphndātiā et defectū. H^o āt
addit qā secūdu āt quos phos oēs huiusmōi
sēbilū passioēs ad suphndātiā et defectum
reducūt. Deū cū dic. Et palā. Quidit q3 it
predicte differētie se habēt ad ea quoz sunt
Et cē hoc duo facit. P^o ostēdit q3 i his diffe-
rentiis p̄sistit eē eoz quoz sūt differētie cōssi-
tutōe. Secūdo p̄cludit q3 ad cognoscēdū p̄nci-
pia eēndi oz reducē dīas i aliqua p̄ma ḡnā
ibi. Secūda igitur sunt. Dicit ergo primo q3
p̄dicte dīe sūt p̄sistunt rez de qbus. s. die
tū ē manifestū eē q3 ipm p̄dictaz rez tocies di-
citur quot sunt differētie. Dīa enī p̄plet dif-
finitionē significantē eē rei. Limes enim est
huiusmōi qā ita ponit et ipsū sic ponit esse
ipsius. i. propria eius ratio. Et similiter esse
cristali est ipsam taliter inspissari. Et ex om-
nibus p̄dictis differt esse quarūdam rez
hquidē in eo q3 p̄miserunt alia qdē i eo q3 cō-
plectunt et alia aliis differentis utuntur sic
manns et pes et alie huiusmōi partes q3 ha-
bēt pprias differētias secūdu q3 ordinātur
ad determinatas opatōes. Deinde cū dic
Sumenda igitur sunt. Cōcludit q3 ex quo in
differētiis consistit esse rez et sic intelligēda
est earum cognitio utile est sumere ḡnā dif-
ferentiaz reducendo. s. posteriores differen-
tias generis i p̄mas: qā dīe huiusmōi cōmu-
nes et pprie erunt p̄ncipia eē totius ḡnis ut
patet i differētiis q3 sūt secūdu magis et min^o
et secūdu rāz et spissū et alia huiusmōi. Mā-
raz et densum et similia reducunt ad magnū
et paruū. Dīa. n. h. significat superhabūdā-
tiam et defectum. Et similiter si qd pertinet
ad figurā. aut asperitatem et leuitatē omnia
reducuntur ad rectū et curuū que sūt prime
differētie ad fialā p̄tinentes. Et similiter q3
aliqua reducātur ad esse mixtū i nō eē mixtū
qā qdā sunt quoz eē i eo qd miscetur non
eē uero eoz i eo qd opposito mō se habent
Deinde cū dic. Palā igitur ex his. Quidit
quo p̄dicte differētie se hēant ad subās et di-
cit ex p̄dictis iā ē manifestū q3 i p̄dictis diffe-
rentiis ē querendū que sit causa formal eēndi
cuiuslibet p̄dictoz quoz sūt differētie si i est
q3 subā formal uel qd qd ē ē cā cuiuslibet eēndi

at in .vii. manifestā fuit. Predece. n. dñe signi-
ficat formā et quod qd ē pdictaz rez. Nulla
aut dñiaz pdictaz est subā neq; aliquid subē
affine q̄i pertinet ad gen^o subē. Sed eadē .p.
portio iuenitur in eis que ē i subā. Sic. n. in
genē subē differētie q̄ pdicat de genē et adue-
nit ei ad p̄sitionē sp̄i p̄paratur ad ipsū ut
actus et forma et ita ē i aliis diffinitionibus
Non. n. ē intelligendū q̄ differētia sit forma
aut genus sit mā cū genus et differētie pre-
dicentur de sp̄e mā aut et forma nō pdicatur
de p̄posito. Sed hoc dicitur q̄ genus sumit-
ur ab eo qd est māle i re. differētia vero ab
eo quod est formale sicut genus hoīs est al-
ga significat aliquid hīs nām sensitivā que
qdem māliter se hēt ad nāz intellectivā a qua
sumitur rationale que est differētia homis.
Rationale vero significat aliqd hīs nāz intel-
lectivā et inde est q̄ genus hēt differētiā po-
testate et q̄ genus et differētia p̄portionan-
tur mē et forme ut Profiri^o dicit. Et p̄pter
hoc ē hic dicit q̄ actus. i. differētia pdicat
de mā. i. de genē Et similz ē in aliis q̄nibus
Si quis em uellit hinc diffinire dicit q̄ est
taliter positum in aliqua diffinitione lapis
lignū est ut mā positio nero ut forma. Et sil-
ter i diffinitōe dom^o lapides et ligna sunt mā
et talis modus p̄positionis est. ut forma et ē
ulterius in q̄busdā additur finis a quo neces-
sitas forme dependet. Et similiter in diffinitōe
one cristalli aqua est sicut mā congelatio ue-
ro ut forma. Et in diffinitione simp̄ho ē acu-
tū ut mā et modus p̄mixtionis ut forma. Et
ita est in oibus aliis. Deinde cū dicit. Pa-
lam ergo et hīs. Concludit ergo et predictis
duo correlaria quoz primū est q̄ diversarū
materiāz diversū sunt actus et forme. In q̄
busdā enī est actus p̄pō in quibusdā cō-
mixtio aut aliquid dīctoꝝ. Secūdu ponit
ibi. Unde diffiniendo. Et est q̄ cū diffinitōe
mū p̄paratur ad aliud ut actus ad materiāz
quidā diffinientes res per materiā tū i suffi-
cienter diffiniūt sicut diffinientes domū p̄ ce-
mentū et lapides et ligna que sunt mā domū
ga talis diffinitio nō notificat domū in actu
sed in pō. Qui uero dicant q̄ domus est cō-
optura pecuniāz et corporū dicit formā do-
mus sed nō mā. Qui uero dicat utrūq; dif-
finiūt compositā substantiāz. Et ideo eoz dif-
finitio est p̄fecta ratio. Ratio nō que sumitur
et differētiis p̄tinet ad formā. Que uero
et partibus intrinsecis p̄tinet ad māz. Et sil-
ter hīs diffinitionibus sunt ille quas archatas
approbat sicut uenemia qd significat dispo-
sitiones aeris q̄n est sine uento est quies i m-
to aere. Non enim si modicūz de aere in ali-

quo uaso incluso quiescat dicitur uenemia.
In qua aut diffinitione aer est ut mā et qui
est ut forma. Similiter cum dicit tranquillitas
est planities maris mare ē mā et planities ut
forma. Materia aut i hīs diffinitionibus est
subā. J̄ forma uero est accidens. In diffini-
tione aut dom^o mā sit partes actus aut forma
eocina. Deinde cū dicit. Pala ergo ex hīs
Epilogat que .s. dicta sūt. Et est planum in
littera. Sz aut nō ignorare. Postq; inquisi-
uit p̄ba p̄ncipia subē sensibilibus ostendens q̄
subā sensibilibus p̄ponitur ex mā et forma nunc
de prin^o māli et formali determinare intēdit
igrendo ea q̄ sit p̄sideranda ē utrūq;. Et dē
inditur in duas partes. In prima ingrit ea
q̄ sūt p̄sideranda circa p̄ncipiū formale. In
secūda ea que sūt p̄sideranda circa p̄ncipiū
materiale ibi. Sz de māli qdem subā. Et ga
P̄lo p̄cipue p̄ncipiū formale tetigit iō detē-
nar de prin^o formali secūdu ea q̄ P̄lo posuit
Ponit aut Plato formas rez eē sp̄es et nō
ros. Unde p̄ma ps diuiditur in duas partes
In prima determinat de p̄ncipio formali q̄
p̄paratōem ad sp̄es. In secūda per cōpara-
tionē ad numeros ibi. Pala aut ga si sit quo-
dāmodo numeri. Donebat aut Plato. iiii. s̄
formas per p̄paratōem ad sp̄es quoz primū
est q̄ noia sp̄etiez significēt tū formā nō aut
i mā. Secūdu q̄ forma ē aliqd p̄ter p̄tes mē
Tertū q̄ ē ignorabilē et icoz p̄ribilē. Quar-
tū ē q̄ forme sūt separte s̄ sensibilib^o. Vñ p̄ma
ps didit i quoz scōz q̄ Aristo. de quoz p̄dic-
tis ingrit. Seda p̄icipit ibi. Nō uidet igr q̄nē
tib^o. Tertia ibi. Necessē ē ea Quarta ibi Sz
si sūt cōporaliū subē. Circa p̄mū tria fac Pri-
mū monet qdem dicēs q̄ necessariū ē scire q̄
ap̄d aliquos dubiū ē utrū nom^o sp̄i significet
subāz p̄positā aut formā tū sine aliqd qd est
loca act^o ut h̄ nom^o dom^o utz significet coiter
māz et formā puta q̄ dom^o significet tegumē-
tū p̄stitū^o ex cemetō et lapidib^o ordinatum
ut decet. Nā tegumētū ē sic forma cemetū et
lapides ut mā aut pdictū nom^o significet tū
actū et sp̄z. s̄. tegumētū. Siliter hoc nomē li-
nea significet dualitatē i lōgitudie aut dualita-
tē tāti. Sz. at iō dīē ga p̄lonici posuerūt nō s̄
eē forma magnitudinū. Dicebāt. n. q̄ p̄nci-
pū nihil aliud ē q̄ unitas p̄oz hīs ita q̄ pō sit
quasi māle unitas ut formale. Et similiter
ponebant q̄ dualitas erat forma linee ita q̄
linea nihil aliud est q̄ dualitas in lōgitudie
Querit ergo p̄ba utrū hoc nomen linea si-
gnificet dualitatem tātz q̄ formam. aut dua-
litate i lōgitudine sicut forma in mā. Et si
militer utrū hoc nomē animal significet aut
māi corpore q̄i formā in mā aut animā tātz

q̄ est forma corporis organici Secūda ibi
 Erit t̄m utriusq̄. Dicit qd sequitur si q̄ dic q̄
 noia spēz utroq̄ mō se hēt i significādo ut
 s. significēt formā t̄m q̄ n̄q̄ aut formā i mā.
 Dicit de utraq̄ i utraq̄ significādoe al. accipit
 nō univoce q̄ una rōe dictū s̄ analogice sic ē
 i illis q̄ h̄nt nomē unū pp hoc q̄ referritur
 ad unū. Nomē. n. spēi nō dicit de p̄posito ni
 si secūduz rōem ad hoc q̄ dicit secūdu formā
 tāta sic p̄sonici posuerūt. Donebāt. n. q̄ hō
 q̄ ē p̄posit̄ ex mā et forā d̄r p̄ participatōem
 hois ydealis q̄ ē forma tāta 3. ibi. Verū
 et h̄ ea ad aliqd. Dicit p̄his ad qd intendit
 p̄dicta qd dicens q̄ si nomē sp̄etici significet
 subāz p̄positā aut significet formā tāto hoc
 facit differētiā quātū ad aliqd sed ad q̄stionē
 subē s̄sibilis nullā differētiā fac manifestuz
 n. ē q̄ subā s̄sibilis p̄posita ē ex mā et forā
 Ad quid aut differat utriusq̄ sic sequen
 ter manifestat. Dicit q̄ n. q̄ si aliqua res
 ē q̄ sit forma tāta et actus qd qd erat esse erit
 sit ei. i. qd qd erat esse ei. idem erit cū ea sic
 idem ē anima et anime eē. i. anima et quicū
 itas anime. Si uero aliqd est p̄positū ex mā
 et forma nō erit id i ipō qd qd erat eē et res
 ipsa sicut nō idē ē homini esse et homo. Ni
 si forte hō dicat aia tāta secūdu illos q̄ dicit
 q̄ noia spēz significāt formā t̄m. Et sic p̄ q̄
 aliqua res est cui idē ē quod qd erat eē suū
 s. que nō ē p̄posita ex mā et forā s̄ forā tāta
 Et hui⁹ rōe qd qd erat eē id qd s̄git dif
 finitio. Dicit q̄ n. q̄ si aliqd p̄ter nāz spēi Si
 aut aliq̄ resē q̄ sit p̄posita ex mā et forma oz
 q̄ illa res sit aliqd p̄ter nāz spēi. Cū enim mā
 sit i diuiduatis p̄ncipiū oz q̄ i quoz p̄posito
 ex mā et forma sit p̄ncipia i diuiduantia q̄ s̄nt
 p̄ter naturā spēi. Vñ huiusmōi res nō tantū
 ē qd dicitur s̄ aliqd p̄ter hoc Si qua rōe res
 ē que sit forma tāta nō hēt aliqua principia
 i diuiduātia p̄ter naturā spēi cū ipsa forma p̄
 se ex nō p̄ se ipam i diuiduatur. Et iō ipsa res
 nihil est aliud quā quod quid est eē suū. Sic
 igitur patet q̄ si nomē sp̄etici significet for
 mā tāta cuiuslibet rei idē ē q̄ quid erat esse
 suū s̄ hō erit qd qd ē esse suū et equus et oia
 huiusmōi Si at noia sp̄etici significant p̄po
 sitū ex mā et forma tūc nō idē erit rebus qd
 qd erat eē eaz. Deinde cū dicit. Nō uide
 tur igitur querētibus Prosequitur secūdu p̄
 dictoz. s. q̄ forma sit aliqd p̄ter p̄ter mē dī
 cens q̄ platonici mouentibus istam questio
 nem nō uidetur q̄ silta sit ex elementis et ex
 compositione quasi compositio que est forā
 silte sit pars materialis silte sicut elementa n̄
 littere neq̄ uidetur eis q̄ dom⁹ sit cementum
 et p̄pō q̄ dom⁹ constituatur ex his q̄ ex par

tibus mē. Et in hōc recte dicit q̄ si forma
 eēt una de partibus mē depēderet ex mā. Et
 hoc uidem⁹ esse falsū q̄ compositio et mixtio
 que s̄nt formalia p̄ncipia nō s̄nt iūta ex his
 que componuntur aut miscentur sicut nec ali
 quod aliud formale constituitur ex sua mā s̄
 ex. Subliminare enī p̄stituit ex compositōe
 que est forma eius et nō ex. Ergo si ponat
 q̄ animal et bipes sit mā hominis homo nō
 erit animal et bipes sed erit aliquid aliud pre
 ter h. Nec erit elementū n̄ elementis sed erit
 tāta forma ut dicunt platonici qui auferunt
 māza diffinitionibus. Sed tra hanc po
 sitionē uidetur esse dicendum q̄ si id quod
 est forma tāta preter māz ē subā et p̄ncipiūz
 essendi nō poterūt dīe q̄ h̄ particulare sit illa
 subā sepata q̄ h̄ hō s̄sibilis sit p̄po
 situs ex mā et forma. Nō aut sit forma tāta
 Deinde cū dicit. Necessē igit. Proseq̄ ter
 tiū p̄dictoz. s. q̄ forme secūdu p̄sonicos s̄nt
 s̄p̄terne et icorruptibiles. Vnde p̄cludit ex
 dictis q̄ necessariū est formā aut esse sempit
 nā ut platonici posuerunt ponentes ydeas q̄s
 dicebant formas rez eē sempiternas aut ne
 esse est formā esse corruptibilem per accidēs
 sine hoc q̄ corrupat p̄ se. Et s̄nt s̄ca p̄ accis
 sine hoc q̄ fiat per se. Ad p̄cedatur secūdu
 s̄niaz Aristo. qui nō posuit formas seperatas
 sed i mā existētes. Ad at forme non possint
 corrumpi p̄ se. nec generari ex q̄ utrunq̄ p̄
 dictoz dependet. mōstrat p̄n̄r p̄ hoc q̄ supe
 ri⁹ p̄batum est q̄ null⁹ facit formā n̄z forma
 generatur n̄z efficitur per se. sed p̄ se efficitur
 z generatur hoc particulare. Et rō est. quia
 omne qd sit. sit ex mā. Vnde h. particulare
 cum sit p̄positum ex materia z forma sit z ge
 nerat ex huius. s. p̄ncipiis materialibus z i diui
 dualibus. Supra at dictuz est q̄ forma nō est
 elz n̄z ex elementis. Vnde sequitur q̄ forma
 nec sit nec generet p̄ se. Deinde cur dicit
 S̄z si sunt corruptibiliaz subē. Proseq̄ q̄ritū
 p̄dictoz. s. q̄ Plato p̄cebat formas seperatas
 a materia. Et c̄ h. tria facit. P̄rio ondit qd
 sit dubium circa hāc positionem d̄ns q̄ nō ē
 māifestuz si subē. i. forme rez corruptibiliuz
 sint seperabiles ut p̄sonici posuerūt. Secū. ibi
 Quēcūq̄ n̄ possibile. Dicit qd mā. estū eē
 p̄ c̄ hoc. Et dicit māifestū eē q̄ quorū dā cō
 ruptibiliū formas nō p̄uenit seperi acis. s.
 nō possibile ē eē p̄ter māz suas sicut domus
 aut uas q̄ forā dom⁹ aut uas n̄ p̄t eē s̄nt p̄
 pria materia 3. ibi s̄ forā at subē. Exclu
 dit obuiationem dicens q̄ forma artificiali
 um forsan nō sunt subē nec ipse sunt aliqd p̄
 se unde seperi nō p̄nt Et similiter nulluz ali
 orū artificialium quō s̄nt secūdu materiā q̄

solum in rebus artificialibus ponitur esse
substantia. Forme autem artificiales accidentia sunt
forme vero in se sunt substantie. Et per hoc. Pro
non ponitur formas artificiales esse separatas a
materia sed solum formas substantiales. Quare dubita
tio. Videtur quod manifeste sit per philosophum
dicens quod si ponatur esse formas separatas ut phi
sici posuerunt dubita quod antisthenici dubita
verum sed viderentur indocti haberent philosophum per philosophos
Dicebat. n. quod non est aliquid diffinire diffinitio
significat quod dicitur rei quod cum dicitur rei sit
simpliciter non veniuntur significat per ordinem pro
posita et multis. Videtur. n. quod terminus. i. diffi
nitio quod assignat rei est ordo logica ex multis proposita
Vnde non significat quod est quod quod. i. cui simile est
aliquid. Sicut si aliquis dicat quod diffinitio argenti
non sit argenti sed sit tale quod est plumbum vel sta
gnum. Vnde ad solvendum istam dubitationem ostendit
quod substantia quod diffinitio siue sit intellectualis siue sit se
nsibilis ostendit quod sit proposita. Ea vero ex quibus per pro
posita cum sit simplicia non veniunt diffiniri. Dicitur
etiam. n. s. quod ratio diffinitio ad iungit aliquid alii quorum
unum est ut forma aliud ut materia. Nam generatio sequitur
a materia et dicitur a forma ut dicitur. s. Vnde si species
reperitur eadem forma ut philosophia posuerunt non
ostendit eas diffinire. Dicitur ergo quod est si sit quo
dammodo unum. Postquam determinavit de formis quod
preparatur ad ideas introductas a Platone statim
determinat de eis per preparationem ad numeros.
Plato. n. ponebat formas et substantias reperiens
eodem modo cuiusdam assilatois formas ad nu
meros. Et dicitur in quatuor secundum quod quatuor modis
assimilat formas nuntius. Dicitur ergo per quod manife
stum est quod si nuntius aliquid modis substantie reperiens forme sic
sunt sic ex premissis accipi per non autem sunt nuntius unita
ta sic philosophia dicitur. Dicitur autem numerus unitatis
nuntius simplex et absolutus. Numerus autem appli
catus ad res dicitur numerus reperiens sic quatuor canes
vel quatuor homines. Quo quod modo substantie reperiens quod si
sunt diffinitioes possunt dici nuntius. Est. n. diffini
tio divisibilis in duo quorum unum se habet forma ali
ud ut materia ut supra dicitur et est reperiens est indivisibilia
divisibilia. Divisio. n. diffinitiois ostendit quod per aliquid
indivisibilia terminet. Non. n. diffinitioes prece
dunt in infinitum. Dicitur si diffinitio hominis divide
tur in al. et rationale diffinitio animalis in animalis et sensibi
le non precedet hoc in infinitum. Cum non sit prece
dere in infinitum in causis materialibus et formalibus ut se
cundo probatur. Et sic diffinitiois dicitur non assi
milat dicitur quantitatis continue quod est in infinitum sed
dicitur nuntius qui est indivisibilis in indivisibilia. Se
cundo ibi. Et quod ad modum numero. Post secundam
ablationem substantie quam significat diffinitio ad nu
meros. Et dicitur quod si aliquid addatur vel subtrahatur ali
cui numero est si sit minimum non erit idem numerus
secundum species. Minimus. n. a nuntius est imitas quod si

addatur ternario surgit quaternario quod est alia species
nuntius. Si vero abstrahatur ab eodem remanet bi
nario quod est et alia species nuntius. Et hoc ita quod ultima
dicitur datur species numero. Et sic est in diffinitionibus
et in quod quod erat esse quod significat diffinitio quod quod
addito vel ablato est alia diffinitio et alia nam species
sit substantia animalis sensibile tamen est diffinitio animalis cui si
addas et rationale plures species hominis. Si autem sub
has sensibile plures species plantarum quod est ultima
dicitur datur species. Tertia ibi. Et numerus ostendit esse.
Ponit tertia assilatoem. Et dicitur quod numerus est id quod
est unum. Est. n. p. se ipsum numerus unum in ista ultima uni
tas datur numero species unitatis sic est in rebus propositis
ex materia et forma per formam est aliquid unum et unitates
et species sortis. Et per hoc loquens de unitate
nuntius ac si numerus non est unum per se ipsum non potest di
cere quod est unum si est unum. Cum. n. ponatur ex mul
tis unitatibus aut si est unum simpliciter sed unitates
aggregantur in eo per modum coactionis quod non fa
cit simpliciter unum et per se nec est in aliquid species assi
tuunt. Et sic nec numerus erit aliqua species entis
Aut si numerus est unum simpliciter et non per se ipsum
dicendum est quod facit eum unum ex multis unitati
bus quod non est assignare aliquid. Et sic diffinitio
est una per se ipsam et non habet aliquid assignare per quod
fiat unum. Et hoc rationabiliter accidit: quia per eandem
rationem substantia quam significat diffinitio est ita unum
sicut et numerus. i. p. se ipsum quod una pars eius est
ut forma alterius. Et non est una ut indivisibile si
cut unitas ac potest sicut quod dixerunt sed quod
una pars eorum est una forma et nam quod datur. Quarto ibi
Et quod ad modum numerus nec numerus. Ponit quatuor
assilatoem. Et dicitur quod licet numerus non suscipit
magis aut minus ita nec substantia quod dicitur secundum
speciem sed forte illa quod dicitur se undam magis. Sicut
.n. ratio nuntius in aliquid determinato potest cui non est
addere nec subtrahere ut dicitur. Et ita et ratio forme
secundum magis et minus potest esse ex hoc quod materia
perfectius vel minus perfecte formam participat.
Vnde et albedo non suscipit magis et minus. sed
albus. Deinde tunc dicitur. De generatione et
corruptione. Epilogat que dicta sunt dicens
quod dictum est de generatione et corruptione talium
substantiarum. i. formalium quod potest in genere accipi
et quomodo est impossibile. quia per se. et de ana
logia. i. de reductione earum ad numeros per
nam assimilationis.

e materiali

est substantia. Postquam Aristoteles precatum
est ea quod consideranda erant esse formale per
cipium autem determinat de primo materiali. Et dicitur in prece
tres. Per. n. determinat de primo materiali per prepa
rationem ad ea que sunt in materia. Secun
per preparationem ad alias causas ibi. Constat autem una
materia erante. Per. n. per preparationem ad transmutationem quod

nerationis et corruptiois cuiuslibet in materia
 Quia autem sine generatione. Circa primum duo facit
 Primo manifestat utrum omnium sit una vel plu-
 res species materiae. Et dicit quod oportet non latere circa materiam
 principium quia licet omnia sint ex eodem primo materiali principio
 quod est materia prima de se nullam habens formam aut
 ex eisdem materialibus principis ut primus quod dicitur
 propter quatuor causas que sunt principia materiae coit
 oibus generabilibus et corruptibilibus et hoc sunt
 eadem materia ut principium his que sunt quod dicitur per
 hoc quod materia non est ratio principium esse sed etiam in
 fieri licet et materia materia et materia coiter se habeant ad
 elata tamen cuiuslibet rei est aliquid materia propria ut materia
 propria slegmatis non simpliciter sed in genere sunt
 dulcia et pingua. Hoc. n. hinc quaedam affi-
 nitate cum slegmate ratione sue humiditatis. Colere
 hoc materia materia se amara. Mutalia quaedam humiditatis
 In amarum. n. uidetur calor oio habet dicitur super
 humiditate usque ad eius supersuper. Et sic ratio
 siccitatis et caliditatis affinitates habet cum cole-
 ra. Sed hec due materiae. s. amara et dulcia forsitan
 sunt ex aliquo principio materiali prioris. Addidit
 autem forsitan quia quorundam est sic diversa materia quod
 eorum materia non reducitur in aliquam prioris sicut cor-
 pora corruptibilia et incorruptibilia. Ex his
 que hic dicitur accipitur quod materia prima est una
 omnium generabilium et corruptibilium. Sed
 proprie materiae sunt diverse diuersarum. Secundo
 ibi. s. sunt autem plures materiae. Dicitur quod est. min-
 sunt plures materiae dicens quod eiusdem rationis sunt
 plures materiae quam una eorum est alterius materia sicut
 materia slegmatis sunt pingue et dulce si pingue est
 ex dulci. Pinguis enim sapor inter medios sa-
 pores computatur. Medii autem saporis sunt ex
 extremis qui sunt dulce et amara. Sed pingue
 est proximum dulci. Considerandum vero
 est quod in istis exemplis materiae alicuius propositi
 ex quo aliquid fit licet non sit permanens sed tran-
 siens. Ne igitur aliquis extimaret quod si aliquid
 fieri dicitur ex materiali principio et non est subiectum
 quod est ex colera dicitur aliquid fieri per resolutio-
 nem colere in materia materia. Et est. colera fit ex prin-
 cipio materia dupliciter dicitur aliquid fieri ex altero. Aut quod
 a illud ex quo fit est ei principio naturaliter in via ge-
 nerationis. In istis materiae. n. est materiale principium
 Aut quod factio est resoluta in principium materiale
 ita. s. quod propositum per resolucionem materiale prin-
 cipium fieri dicat. s. fit. n. corp. mixtum ex illis pro-
 portionibus. Et hoc ex corpore mixto per resolutio-
 nem. Deum cum dicit. Contigit autem una materia exister-
 re. Determinat de materia per proportionem ad alias
 causas. Et per proportionem ad agendum quod est materia
 aliquid facit quod est proportio pertinet ad materiae
 secundum quod est principium fieri. Secundo per proportionem
 ad omnes causas prout materia est principium cognoscere
 dicitur. Quia itaque aliis dicit. Quod vero superius

dixerat quod una erat prima materia omnium potest
 set aliquid dubitare quod ex materia una oium
 diuersitas rerum procedet. Antiqui. n. naturales at-
 tribuebant hoc casui tollentes causam agere ponentes
 res per raritatem et densitatem et una materia rerum
 diuersitate produci. Hoc ergo remouens philosophus
 dicit primo quod prouenit una materia extrahen-
 te fieri diuersa propter mouentem causam autem quia
 est alia et alia causa mouens aut quia eadem
 causa mouens habet se ad operandum diuersa
 diuersimode. Quod maxime in artificialibus
 patet. Videmus enim ex ligno fieri archam et
 lectum ab uno artifice secundum diuersas for-
 mas artis quod apud se habet. Quia hoc est mate-
 ria prima sit cois oibus tamen maxime prope sunt
 diuersae materiae diuersorum ratione aliquid totum diuersi-
 tate rerum attribuit mouenti et nullo modo materi-
 ali principio subiungit quod in quibusdam diuersorum ex ne-
 cessitate est diuersa materia propria. s. n. n.
 quod est nati est fieri ex quibus materialis sicut ferrum non fit
 ex ligno nisi in potestate artificis ut hoc fati-
 at. Muti. n. unam materiam attribuit cuiuslibet ope-
 ri. Non enim potest facere ferrum ex ligno uel lana
 que pro mollicie sua non sunt apta ad opus ferre
 quod est secare. Patet igitur quod diuersitas re-
 rum est ex mouenti et materia. Si ergo proueniat aliquid
 quid idem secundum speciem fieri ex alia et
 alia materia sicut sialam ex auro et argento
 manifestus est quod principium mouens oportet esse idem
 s. artes. Si est materia est diuersa et mouens
 diuersum necesse est quod et factum est diuersum.
 Deum cum dicit. Quia itaque aliquid. Determinat de materia
 per proportionem ad alias causas secundum quod materia est cogni-
 tionis principium. Et est tria facit. Primo ostendit
 quod oportet reddere materiam cum aliis causis in generabilibus
 et corruptibilibus. Secundo ostendit quod hoc
 materia in subiectis naturalibus propositi ibi. In natu-
 ralibus quod est. quod se habet in accubibus ibi. Nec
 quod est quod est materia. Circa primum tria facit. quod autem
 naturales assignabatur tantum causam materiale dicit
 ergo primo quod quando aliquis de aliquo quod
 rit quid est causa eius cum pluribus modis
 dicat cause. Oportet omnes causas assigna-
 re contingentes. i. quecumque contingunt esse
 illius rei. Non enim habent omnes causas
 omnia. Naturalia tamen et maxime genera-
 bilia et corruptibilia omnes causas habent ut
 hominis causa quod materia in generatione ipsi sunt
 menstrua. causa mouens prima in quo est uirtus
 actiua causa formalis quod quod erat. i. illud
 quod significatur per definitionem eius. Sed
 finis est cuius causa. De autem due cause. s. finis
 et forma forte sunt idem numero. Quod quid
 dicit quod in quibusdam sunt idem in quibusdam non
 s. finis hominis. n. generationis est anima finis
 vero operationis eius est felicitas. Secundo

ibi. Quod primas causas dicere. Ostendit quod non solum oportet assignare omnes causas sed etiam dicere causas proximas ut incipiendo a causis proximis perveniamus ad causas proximas. Per causas enim primas habetur cognitio de re aliqua solum in usum et imperfecte per causas autem proximas habetur cognitio rei et perfecta. Sicut si quis dicitur causam materiam lem huius non debet assignari pro causa ignis aut terra que sunt materiae communis omnium generabilium et corruptibilium sed debet assignari propria materia ut et caro et os et huiusmodi. 3. ibi Ergo circa naturales causas. Epilogat quod dictum est et dicit quod circa naturales substantias et generabiles necesse est sic versari si quis recte consideret causas ut scilicet omnes assignentur et prime. Et hoc necesse est ex eo quod hee cause sunt tot et tot ut dictum est. Et oportet causas cognoscere ad hoc quod aliquid sciatur quia scire est causam cognoscere. Deinde cum dicit. In naturalibus quidem sempiternis. Ostendit quomodo sit materia in substantiis naturalibus et perpetuis. scilicet in corporibus celestibus dicens quod in naturalibus perpetuis subiectis. scilicet corporibus celestibus non est materia sicut in corporibus generabilibus et corruptibilibus. Foris autem quod dicitur. n. subiectum non habet materiam aut si habet non habet tale quale habent generabilia et corruptibilia sed solum secundum potentiam que est in motu locali. Et n. s. dicitur est in rebus generabilibus corruptibilibus generatio et corruptio inducit in generationem materiam in generatione et corruptione oportet esse unum subiectum eodem ad generationem et formam. Unde cum in corpore celestibus sit potentia ad generationem forme sed solum ad diversa loca non habet materiam que sit in potentia ad formam et generationem sed que est in potentia ad diversa loca. Corpus autem parat ad locum non sic materia ad foras sed magis sicut subiectum ad accidentem. Et sic operatio subiecti ad accidentem sit quodammodo ut materia ad formam non tamen subiectum est omnia materia sicut infra dicitur. Et sic corpus celestibus nullo modo habet materiam si subiectum materia non dicitur aut habet materiam ad ubi si subiectum dicitur materia. Deinde cum dicit. Neque quicquam itaque. Dicit quomodo materia attribuat accidentibus et dicit quod illa que sunt secundum naturam non tamen sunt substantia sed accidentia non habent materiam ex qua sit sed substantia est eis subiectum. Subiectum autem habet aliquid sicut materia in quantum est receptibile accidentem. Differunt autem materia in quantum materia non habet actu esse nisi per formam. Subiectum autem non constituit esse per accidentem. Si ergo dicitur quod sit causa eclipsis non est assignare que sit materia sed luna est subiectum patiens tale passionem. Causa autem movens que corrumpit lumen est terra interposita diametraliter inter solem et lunam. Causam vero finale forsitan non est assignare. Causa enim que ad defectum pertinent

non sunt propter finem sed magis proventur esse necessitatem vel cause agentis. Dicit autem forsitan quia consideratio causa circa singula que contingunt in motibus celestibus est valde difficilis. causa vero formalis eclipsis est diffinitio eius. Sed diffinitio non est manifestata nisi in ea ponatur causa ut ratio eclipsis lune est privatio luminis in luna. Sed si addatur quia privatio est a terra in medio obiecta inter solem et lunam diametraliter habet diffinitio erit cum causa. Similiter hoc patet in hoc accidente quod est sompnus. Sed in somno non est manifestus quod est primum subiectum patiens hanc passionem. Sed hoc est manifestus quod animal est subiectum somni. Sed secundum quod primum somnis ille aliter sit cor vel aliquid aliud tale non est manifestum cum quidam ponit primum instrumentum esse sensum cerebri. Quidam vero cor. Somnis autem est operatio sensibilis. Deinde oportet considerare huiusmodi subiectum a quo sicut a causa agere sit somnus utrum ab evaporatione alimentum aut labore aut alio quo huiusmodi. Deinde oportet considerare que passio sit somnus illi. scilicet secundum quod primum est somnus aliter et non tunc aialis quia somnus est quidam immobilitas. Sed ea competit aliter per aliquod primum quod est subiectum talis passionis. Et illud primum oportet poni in diffinitione somni sicut et quodlibet accidens diffinitur per primum suum subiectum. Colorem diffinitur per superficiem et non per corpus.

Deinde cum dicit. Quomodo non quidam sit sine generatione. Determinat de materia per generationem ad transmutationem unius ad alterum. Et ideo primo ostendit quomodo diversimode sit transmutatio in diversis. Secundo motus quasdam dubitationes ubi habet autem dubitationem. Dicit ergo primum quod quicquam sunt et quicquam sunt sine generatione et corruptione. scilicet sine hoc quod ipsa per se generentur et corrumpantur sicut puncta et ultra omnes species et forme sine sunt substantiales sive accidentales. Non enim album per se loquendo fit sed lignum album. De enim quod fit. fit ex alio. scilicet materia et fit aliquid ad quod terminatur generatio quod est forma. Et sic omne quod fit est positum ex materia et forma. Unde ea que sunt forme tantum per se fieri non possunt. Cum ergo dicitur quod contraria sunt et ad invicem diversimode intelligendum est positum et simpliciter. Aliter n. fit album homo ex nigro homine et aliter nigrum ex albo quia albus homo significat aliquid compositum et ideo per se potest fieri. Sed album significat formam tantum unum non potest nisi per accidentem ex nigro. Patet ergo ex predictis quod non cum ulla re est materia sed illorum que per se generantur et transmutantur invicem. Illa vero que quasdam sunt et quandoque non sunt sine hoc quod

transmutetur per se ita se habet q̄ edruz mā non est ex qua sint s; hnt subm̄ in quo sunt p mā. Deinde cū dic. Hnt autē dubitatioez mouet duas questiones circa predicta quarū p̄ma ē quomodo materia se hēat ad p̄traria utrum. s. ita sit q̄ in omnibus que uniuersalē p̄trarietatez at oppositionem h̄nt mā equalē uel eodē ordine sit i potentia ad utrūq; oppo sitorum sicut sanitati opponitur infirmitas z subm̄ unum in potentia ad utrūq; equaliter et eodē ordine. Est. n. sanitas equalitas q̄dā humoz. Infirmitas h̄o iequalitas. Ineq̄litas h̄o z equalitas eodē ordine se hnt ad subm̄. Videt̄ ergo q̄ uinū z acetū sūt p̄ria aq̄ que est mā humoz sit in p̄o. z equalē se hēat ad utrūq;. Sed p̄ha dicit soluendo q̄ h̄ n̄ ē ita. s. forma enim uini se hēt ut h̄tus quidaz z sp̄s. s. forma at̄ acetū ē ut priuatio quedā z corruptio uini. Sic igitur mā se hz per priū quōd ad uinū sicut ad h̄um z ad sp̄z ad acetū at̄ sicut ad priuationem z corruptionē uini. Et ita nō p̄parat ad acetū nisi mediāte uino. Secūda at̄ dubitatioez ibi mouet. Dubitatio h̄o q̄dā ē. Que talis ē. Illud ex q̄ fit aliqd̄ uidet̄ eē mā illi sicut ex elementis sūt corpora mixta z sūt eoz materia. Cū igitur ex uino fiat acetum z ex uiuo fiat mortuū dubitat̄ q̄ uinū n̄ sit materia acetū. z uinū mā mortuū cū ordinētur ad ea sicut potētia ad acetū. S; ad h̄. r̄ndet̄ q̄ acetū est corruptio ip̄ius uini. mortuū h̄o corruptio uini. Nō ergo acetum fit ex uino sicut ex mā n̄ mortuū ex uiuo. s; secunduz accidens dicitur ex eo fieri i q̄tū sit ex materia eius. Vñ ciph̄ nō est materia h̄ale s; argētā. Similiter uiuum non est materia mortuū sed sunt eia. Qd̄ at̄ ex uiuo dicitur fieri mortuūz uel ex uino acetum si referantur ad ip̄am formāz uini uel alīs h̄ p̄positio ex significabit̄ ordinē: q̄. s. in eadē materia post formā uini ē acetum et post formā alīs ē mortuū. Per quē mōz dicim̄ q̄ ex die fit nor. Et iō q̄cunq; sic trāsmutant̄ ad iuicem sicut ex uino fit acetum et ex ali mortuum non sit p̄uersio trāsmutati onis nisi redeatur ad materiaz sicut si ex mortuo debet fieri animal uiuum oz q̄ redeatur ad materia primā in q̄tuz corp̄ mortuūz re soluit̄ uel a. Et ex eia itez ordine debito ne mirur ad p̄sitionē alīs. Et sicut de aceto z uino. Et huī rō est: q̄ q̄cunq; mā se hz ad di uersa secundū ordinē n̄ p̄t ex posteriori redi ri i qd̄ precedit secunduz ordinē sicut i q̄one alīs ex cibo fit sanguis et ex sanguine semen z mestrūm ex q̄bus generat̄ al. Non p̄t at̄ mutari ordo. s. ut ex semine fiat sanguis. aut ex sanguine cibus nisi per resolutionē ad pri mā materia et eo q̄ cuiuslibet rei ē d̄termina

tus mod⁹ ḡnationis. Et sicut q̄ materia uini n̄ p̄parat ad acetum nisi p̄ uinum iquātum. s. est corruptio uini. sicut est de mortuo et uiuo z de ceco z uidente et ceteris. z ideo a talibus priuationibus non fit reddit⁹ adhibet⁹ nisi p̄ resolutionē i p̄mā māz. Si at̄ sit aliqua p̄uatio ad quā tū imediate ordinatur q̄. s. nihil aliud significat nisi negationē forme i materia siue ordie ad formā a tali p̄uatiōe poterit fieri red dit⁹ ad formā sicut a tenebris ad lucē: q̄a nihil aliud sunt nisi absentia lucis i dyaphano.

e dubitatioe

uero dicta. Postq; p̄ha deimianit de p̄n. materiali z formali. nunc i rēdit̄ deimianare d̄ unione eoz adiuicē. Et cē h̄. tria facit. Prio. n. mouet dubitationē. Se cūdo soluit̄ ibi. Palā itaq; q̄a si acceptibilis? z̄ excludit̄ falsas opiniones cē p̄dictā q̄stione. s. Propt̄ hāc h̄o dubitatioez. Circa p̄mū du as ponit rōes ex q̄bus ostenditur qd̄ esse dubita bilis dicens q̄ circa hāc questionem q̄ superi us tacta est circa diffinitiones et numeros qd̄ faciat utrūq; esse unum. Sic p̄siderandum est q̄ omnia que hnt̄ plures partes z totum i eis non est solum coacernatio partium sed ali quid ex partibus p̄sistitum qd̄ ē preter ip̄sas ptes hnt̄ aliquid qd̄ facit in eis unitatem. In quibusdā enīz corporibus sic unitatē hnt̄ d̄ cū unitatis est p̄tact⁹ i q̄busdā uiscositas. aut aliqd̄ aliud huiusmōi. Manifestū at̄ ē q̄ diffi nitua rō est una ex plurib⁹ p̄tās nec est una p̄ solum coacernationē priuz sicut r̄lias. i. poe ma factum de istoria troyana qd̄ per solaz ag gregationem est unum. Diffini. at̄ est unum simplicit̄. Est enim significatiua unius. Vñ d̄ merito dubitat̄ quid est quod faciat diffinitio nem hominis esse unam z hominem cui⁹ ratio est diffinitio. Cum enim homo sit animal z bipes que uidentur esse duo. merito dubita tur cum homo sit animal z bipes quare ho mo est unum z non plura. Secūdo ibi. Alii terq; z n̄ est. Ponit̄ secūda rōez q̄ questionez ostendit dubitabilem dicens q̄ alia ratio du bitationis accidit̄ p̄dicte q̄stioi. Si. n. ē uey dō quidam dicunt si hoc ip̄m quod est animal sit aliquod per se extra z separatum z sicut hoc ip̄m quod est bipes quod platonici posterūt si enim sic est merito. q̄r q̄ homo non est illa duo aggregata. ita q̄ hoies p̄ticulares n̄ sūt homines nisi per p̄cipationez hominis nec p̄ participationem alicui⁹ unius. sed per par ticipationem duorum que sunt al. et bipes. Et secundum hoc homo non erit unū s; duo. s. animal z bipes. Deinde cū dic. Palā at̄. Soluit̄ predictaz dubitationē. Et cē h̄. duo.

facit. Primum pponit vñ appareat via ad solutionem dubitationis dicēs manifestum eē qd si alig acceptēt qd dictū ē de positione Plonis z trāsmittent sic nās rex qd ponāt amuersalia sepata sic plonici determinare z dicē p̄sue runt n̄ puenit reddē cāz unitatis hois et soluē dubitationē predictā. Sz si ponat sicut dictū ē. s. qd i diffinitionib⁹ sit unū sic mā aliud sic forā vñū sicut potētia aliud sicut act⁹ qd tam facilis ē ad soluēdū qd dubitationē n̄ videtur h̄re. Secūdo ibi. Est. n. h. dubita⁹. Secun⁹ mā p̄missā soluit ppositā dubitationē. Et p. soluit eā in nālib⁹ qd generant⁹ z corrumpunt⁹ dicens qd predicta dubitatio ē eadē. ac si qraf qd es ē rotundum. Donamus. n. qd diffinitio hui⁹ nōminis uestis sit es rotundum z qd h. nomen significet istā diffinitionē cū qd que ē cā qd ista diffinitio es rotundum sit unum nō videt esse dubitabilis eo qd es est sicut mā et rotundum sicut forma. Nulla. n. alia cā ē qd ista sunt unū nisi illa qd facit id qd ē i potentia eē actu. Et hoc ē agēs i oibus i qb⁹ ē gñatio vñ cūz hoc sit qd erat eē significatus per diffinitionem. s. id qd ē i potētia fieri actu māse sū ē qd agens ē cā i reb⁹ gñabilib⁹ z corrup tibilib⁹ qd qd erat eē unā ē diffi⁹. Secū do ibi. Est alia mā. Soluit p̄dictā dubitatio nē i mathematicis z dicit qd duplex ē mā. s. sē sibilis et intelligibilis. Sensibilis qd ē qd con cernit qualitates sensibiles calidū et frigidū rax et densum z alia huiusmōi cū qua qd mā p̄creta unt naturalia. s. ab ea abstrahit ma thematicā. Intelligibilis aut mā dicitur que accipitur sine sensibilibus qualitant⁹ uel dif ferentis sicut ipsuz p̄num. Et ab hac mā non abstrahunt mathematica. Dñ siue i sen sibilibus siue in mathematicis semp. o3 qd sit i diffinitionibus aliquid qd mā et aliquid qd si forma. Sicut in hac diffinitione circuli ma thematici. Circulus eniz est figura superficiali sopficies est qd mā z figura qd forma. Eadez enim est ratio qre diffinitio mathematica est una et qd diffinitio nālis licet i mathematicis non sit agens sicut in naturalibus: quia utroqz ditz. alterum est sicut mā. et alterum sicut for ma. Tercia ibi. Quonqz ergo n̄ hēant māz. Soluit predictam dubitationēz quātum ad ea que sunt omnino a mā sepata dicens qd q̄cunqz nō habent materiā itelligibilez ut ma thematicā nec sensibile ut nālia sicut se subē sepate statū unūqz eoz ē unū aliqd. In his eiz qd h̄nt māz n̄ statim unūqz eoz est unum. sed unitas eoz est ex hoc qd unitas aduenit mate rie. Sed si aliquid sit qd sit forma tñ statim est unuz: qd non ē in eo ponē aliqd quocunqz ordine prius quod expectet unitatez a forma

Et pōnit exempluz: qd cū. r. p̄dicamēta n̄ h. mō se habeant ex additione ad ens sic spēs se h̄nt ex additione d̄rias ad gñā s. h. ipz qd est ē ipm quod est ens. māifestū est qd ens nō ex pe ctat aliqd additū ad hoc qd fiat h. i. subā ul quantum uel quale sed statim a principio est nel substāna uel quātitas uel qualitas. Et h. ē causa qd i diffinitionibus non ponuntur nec unuz nec ens ut gen⁹ qd oporteret qd unuz z ens se haberent ut materia ad d̄rias p̄ quarū additionem ens fieret uel subā l. qualitas. Et similiter id quod est sepatus oio a mā qd ē sūū qd quid erat esse ut. s. dictum est statū est unū sicut z statiz est ens. Nō. n. est i eo materia ex pectās formā a qua habeat unionez z eē. Et ideo in talibus non aliqua est cā mouens ad h. qd sint unuz. Habent tñ qdā eoz cām sub stituentē subās sine motu subāz eoz et non sicut i gñalibus qd per motuz fiunt. Statiz. n. unūqz eoz est aliqod ens. z aliqod unuz n̄ ita qd ens z unū sint genera quedam. aut si gillatim erētia p̄ter singularia qd platonici po nebāt. Deinde cū dicit. Propter eā vñ du bitationēz. Excludit quorundā falsāz opinio nem eē predictam questionem. Et c̄ h. tria facit. Primo ponit eoz positiones z dicit qd pp̄ predictā dubitationēz qdā. s. platonici po suerunt participationem qua. s. inferiora gñi cipāt supiora ut hic homo hominez et homo animal z bipes. Et inquirebāt quid est causa participatōis et qd participaret ut eis innotē sceret qd est unū h. qd dico animal bipes. Alii vero ponunt cām unitatis hois qd mā substā tialitatez sine coexistentiā aie cū corpore sic si significaret i abstracto aia cūz corpore quasi dicerem⁹ aīationē sicut. Z. crofō dicit qd scē entia est mediū iter animā z scire. Alii autē di xerunt qd ipm uiuore est m. diū per quod con iungitur anima corpori. Se. vñdo ibi. Et qdēz eadem rō in omnibus. Excludit dictas pōnes dicens qd si h. h̄n dicit de aīa z corpe qd sit aliqd mediū unēs eadem rō erati oib⁹ qd h̄nt ut forma et mā qd secundū h. quale scere erit mediū qd qdā substā tialitas. aut qd dā p̄iunctio sine uinculū iter animā p̄ quā sub siste al. z samitate et eē trigonū erit qdā me diū p̄ponēs figurā trigoni et eē albu erit qd dā med. um quo p̄ponit albedo supfiei qd est māifeste s̄z. Dñ s̄m ē qd uiuere sit mediū qd p̄ponit aīa corpori. cūz unē nihil aliud sit qd eē aīatum. 3. ibi. Cā vñ qd potētia z act⁹. Alii gnat cās erroris predictoz dñs qd cū qd talia posuerūt ē qd inquirebāt qd faciens unuz p̄dm z actū z iquirebāt d̄rias eoz qd oportebat ea colligari p̄ aliquod unū mediuz sic eā qd li diaerla secundū actū. Sz sic d̄z ē istia mā qd s.

ē apppata ad formā r ipa forā sē id. Alio. n. eoz ē sic pō. aliud sicut act^o. Vñ sile ē q̄rere q̄ ē cā alicui^o rei r q̄ ē cā q̄ illa res sit una: ga unū q̄q̄ i q̄tuz ē unū ē ēt pō. r act^o quodā mō unū sē. Quia. n. ē i pō. sit i actu Et sic n̄ oza uniri p̄ aliqd̄ niculu sic ea q̄ sē penit^o diuersa. Vñ n̄ lla cā ē faciēs unū ea q̄ sē p̄poita ex mā r forā nisi qd̄ mo: pō: i actu. Sz illa q̄ n̄ hnt māz s̄iplz p̄ se ipa sē aliqd̄ unū sicut aliqd̄ exn̄s

De primo qui

dē igit̄ ēte. Postq̄ detmiat p̄b̄ s̄ ēte p̄mo secūdu qd̄ dr̄ p. r. p̄dica mēta. Sic itē dicit detmiare de ēte secūdu qd̄ didit̄ p̄ pō: r actū. Et diuidit̄ i. d. p. In p̄ma d̄tinat se ad p̄cedētia r māifestat suā itentiō nē i h^o libro. In secūda p̄sequit qd̄ itē dicit̄ ibi Noz qd̄ igit̄. Dicit ergo p̄mo qd̄ in p̄missis dictuz est de ente primo ad qd̄ oia alia p̄dica^o menta ent. s̄ referunt. s. de subā. Et qd̄ ad sub stātiā oia alia referunt sicut ad ens p̄mū. māifestat qd̄ si alia entia. s. q̄litas quātitas r hu iulmōi dicunt̄ secūduz rōez subē. Df. n. q̄ti tas ex h^o q̄ ē mēfura subē. r q̄litas ex h^o q̄ ē quedā dispo^o subē s̄l̄z i aliis. Et h^o p̄z ex hoc qd̄ oia accētia hnt rōem subē: ga i diffinitōe cuiuslibet accidētis o:z ponē p̄p̄riū subm̄ sic i diffinitione symi ponit̄ nasus r h^o declaruz ē i p̄missis. s. in prin^o. vii. Sz qd̄ es dupl^o dicit̄ vno mō secūduz qd̄ dicit̄ qd̄ s. subā. aut q̄ti tas. aut qualitas qd̄ est diuidere ens p. r. p̄re dicamenta. alio mō secūduz qd̄ diuiditur p̄ potētia r actū uel opationē a qua deriuatū ē nomē act^o ut postea dicit̄. o:z nūc detmiare d̄ pō. r actū. Et p^o de pō. q̄ marie d̄f. pp̄rie. n̄ tū utile ē ad p̄ntez itentiōnē. Dō. n. r actus ut plurimū dnr̄ i h̄iis q̄ sunt i motu: ga mot^o est act^o exn̄tis i pō. Sz p̄ncipal̄ itentiō h^o doctrine n̄ ē de pō. r actū secūdu qd̄ sē i reb^o mobilibus solū. s. secūdu qd̄ secūnt̄ es cōe. Vñ r i reb^o imobilib^o inenit̄ pō. r act^o sic i reb^o it̄lectuali b^o. Sz cū dixerim^o d̄ potētia q̄ ē i reb^o mobi lib^o r de actu ei cōrespōdēte oñdē poterim^o r de potētia r actū secūdu qd̄ sē i reb^o it̄lectib^o q̄ p̄tinēt ad subās spatas de qb^o postea ager. Et h^o ē ordo pueniēs cū s̄sibilia q̄ sūt i motu sē magis nobis māifesta. Et iō p̄ ea deuēim^o i cognitionē subāz rez imobilū. Et qd̄ ēt ap paret s̄l^o alteri^o lre q̄ sic h̄z. Et qd̄ pō. q̄ d̄f. p̄ prie n̄ solū util̄ ē ad qd̄ uolum^o nunc: ga l̄z pō q̄ ē i reb^o mobilib^o marie pp̄rie dicat̄. n̄ tū h^o solū d̄f de potētia ut dē: ē. Et util̄ ē ad p̄ntez itentiōnē n̄ q̄i de ea p̄ncipal̄ itē dat̄. s. ga p̄ eas i alias potētias deuēim^o Deū cū dicit̄. Qd̄ qd̄ d̄f m̄l̄pl̄z. Detmiat de potētia r actū. Et diuidit̄ i p̄tes tres. In p̄ma detmiat de poten

tia. In secūda de actu ibi. Qm̄ vō d̄ potētia secūdu motū. In tertia de p̄pōe act^o ad potē tiā ibi. Qm̄ vō p̄ua detmiatū ē. P̄ria diuidit̄ i. d. p. In p̄ma detmiat de potētia secūdu se Secūdo qd̄ p̄pōez ad ea i qb^o ē ibi. Qm̄ h^o qd̄ i aīatis. P̄ria i. d. In p̄ma detmiat de po tētia. In secūda de ipotētia ibi. Et ipotētia r impossibile. Circa p̄mūz. d. f. P̄rio oit̄ quot mōis d̄f potētia Socūdo māifestat qd̄ dā vita tē ex p̄missis cē potētia ibi. Palā g^o qd̄ ē qd̄az ut una. Dicit̄ g^o p̄mo qd̄ detmiatū ē i alise. r q̄n to h^o qd̄ m̄l̄pl̄z d̄f potētia r posse s̄z ista m̄ l̄tiplicitas q̄tuz ad quosdā mōs ē m̄l̄tiplicitas equocationis. s. q̄tum ad quosdā analogice. Quedā. n. dicunt̄ possibilial̄ i impossibilia eo qd̄ hnt aliqd̄ p̄ncipiū i seipis r h^o secūdu quosdā mōs secūdu quos oēs dnr̄ potētia n̄ equo:ez s̄z analogice. Aliq̄ vō dnr̄ possibilial̄ n̄ impossibilia n̄ pp̄ aliqd̄ p̄ncipiū qd̄ i seipos hēant. et i illis d̄f potētia equo:ce. Dicit̄ g^o qd̄ de mōis potētie illi p̄termittēdi sē ad p̄ns secūdu quos potētia d̄f equo:ce. In q̄buldā. n. d̄f potētia. n̄ pp̄ aliqd̄ p̄ncipiū hitū. s. pp̄ s̄l̄itudinē qd̄ dā sic i geometricis. Df. n. potētia alicui^o linee eē q̄ dratū ei^o r d̄f q̄ linea pot̄i suuz q̄ dratuz. Et s̄l̄i mō p̄t dicit̄ i n̄mis qd̄ t̄nari^o pot̄i none nariū qd̄ ē q̄ dratū ei^o eo qd̄ ex ductu ei^o i seip̄ s̄z fac nouenar̄ uz. Ter. n. tria. ix. faciūt. Et linea. n. q̄ ē radiq̄ q̄ drati ducta i seip̄az sit qua dratū. Et s̄l̄z ē i n̄uis. Vñ radiq̄ q̄ drati h̄z ali quā s̄l̄itudinē cūz mā ex q̄ sit res. Et pp̄ h^o p̄ qd̄ dā s̄l̄itudinē d̄f potēs i quadratuz sicut d̄f mā potēs i rē. S̄l̄z i logicis dicit̄ aliq̄ eē pos sibilial̄ r impossibilial̄ pp̄ aliq̄ potētia. s. eo qd̄ aliq̄ mō s̄. aut n̄ s̄r. Possibilia. n. dnr̄ quoz oppoita p̄uēt̄ eē v̄a. Impossibilia vō quoz oppoita n̄ p̄uēt̄ eē v̄a. Et h^o diuersitas ē pp̄ hitudinē p̄ri ad subm̄ qd̄ q̄nz ē repugnās s̄bō sic i impossibilib^o q̄nz vō nō sic i possibilibus. Adis g^o mōis p̄termittis p̄siderādū ē de potē tiis q̄ reducunt̄ ad unā spēz: ga q̄l̄z eaz ē p̄nci piū qd̄ dā r oēs potētie sic dicte reducunt̄ ad aliqd̄ p̄ncipiū ex qd̄ oēs alie dnr̄. Et h^o ē p̄nci piū actōz qd̄ ē p̄ncipiū t̄nsmutatōis i alio iq̄tū ē aliud. Et h^o dicit̄: ga possibile ē qd̄ p̄ncipiuz actū s̄l̄ sit i ipo mobili l̄ passio sic cū aliqd̄ mouz seip̄z. n̄ tū secūdu idē ē mouēs r motuz agēs r paciēs. Et iō d̄f qd̄ p̄ncipiū qd̄ d̄f pō actia ē p̄ncipiū t̄nsmutatōis i alio iq̄tū ē aliē ga r s̄i p̄tigat p̄ncipiū actōz eē i eodē cū passio n̄ tū secūdu qd̄ ē idē. s. secūdu qd̄ ē aliud. Et qd̄ ad illō p̄ncipiū qd̄ d̄f pō. actia reducāt̄ alie po tētie māifestū ē. Mā alio mō d̄f pō passia q̄ est p̄ncipiū qd̄ al q̄ i moneat̄ ab alio iq̄tū ē aliud Et h^o dicit̄ qd̄ i iō paciā a seipo n̄ tū secūdu id ē s̄z secūdu aliud. Decāt̄ pō. reducūt̄ ad p̄mā pō:

incipit

actiua: ga passio ab agente caatur. Et pp h: et
 po. passiva reducitur ad actiua. Alio mo of po
 qda bit ipassibilitatis ei q e i deti. i. dispo
 qda ex qua aliqd hz q n possit pati transmuta
 tionem i deteri. Et h e q n possit pati corrup
 tionem. Manifestu e at q uterqz illoz moz of
 p opoz alicui efficietis i ubi passionem i quo
 ruz uno of potetia pp pncipiuz ex quo aliq n
 pot pati. In alio at pp pncipiuz i q: qz pt pa
 ti. Vn cu passio ab actoe depedat. oz q i dif
 finitoe utriusqz illoz moz ponat diffi. potetie
 pnc. i. actiue. Et ita iste due reducunt ad pncipaz
 s. ad pom actiua sic ad pnc. Itex alio mo
 dicunt potetie no soluz p ordine ad facere et
 pati. sz p ordine ad h: qd e bene in utroqz sic
 dicim aliquem potetie abulare no q possit am
 bulare quoquomodo. sz eo q possit bene abu
 lare. Et eo dicim e d clauditate q no pos
 sit abulare. Siltz dicim ligna p bustibilia eo
 q pburu possit d facili. Ligna vo uiridia q n
 p facili pburant dicit icobustibilia. Vn maie
 festu e q i diffinitoe hanz potetiaz q dicunt re
 spectu bii age l pati includit roes p naz poten
 tiaz q dicebant simplz age t pati sicut in be
 ne agere incluz: agere t pati i eo q e bn
 pati. Vn manifestu e q oes isti moi potetiaru
 reducunt ad unu pncipiu. s. ad pnc actiua. Et ide
 pz q h multiplicitas n e secundu equocationem sz
 secundu analogia. Deim cu dic. Pala igf qd
 Ex pdictis qdam vitate ee pdictas potetias
 manifestat t dic q po. faciedi t paciendi e quo
 damo una po. t quodamo n. Vna qd e si dsi
 deret ordo unu ad alia. Vna. n. of p respec
 tu ad altera. Pot. n. dicit aliqd hns pncipaz paci
 di ga ipz hz p se pncipaz ut patiat l eo q hz pom
 ut aliud patiat ab ipo. Et h: secun. mo po ac
 tiua e id cu passiva. Et eo. n. q aliqd hz pncipaz
 actiua hz pncipaz ut patiat aliud ab ipo. Si at p
 derent h e due potetie actia. s. t passiva secun
 du subam i qbus si sic e alia po. actiua t alia
 passiva. Po. at passiva e i pacieter ga paciens
 pati pp aliqd pncipiuz i ipo exns. Et huius
 moi e ma. Po. at passiva nihil aliud e q pnci
 piuz paciendi ab alio sic pbur qda pati e t pnci
 piuz male pp qd aliqd e aptu p bustioni e pin
 gue vel crassuz. Vn ipa po. e in p bustibili qsi
 passiva. Et siltz illud qd sic cedit tageti ut im
 pressionem quida recipiat sicut cera l aliqd hu
 iusmoi iquaturz tale e fragibile vel supposituz
 i. masculinu. t subm pncipiu h passionis q e
 eunuchizari. Et siltz e i aliis q pat ut secun q
 e i ei pncipiuz qda paciendi qd of po. passiva
 Po. vo actia e i agente ut calor i calefctio et
 ars h edificatiua i h edificate. Et ga po. actia
 t passiva i diuersis st. manifestu e q nihil patit
 a seipo i qtu aliqd e aptu natu age l pati. Per

accie at aliqd pati. Vn a seipo sic medicus sa
 nat seipso no ut medicu sz sicut i firmuz. Jo at
 n pati aliqd a seipo ga p se loquunt alicui uni
 t eis iest unu dictoz pncipioz t n aliud. Cu
 n. iest pncipiuz age di n iest pncipiuz paciendi ni
 si secundu accie ut dcs e. Deim cu dicit. Et
 i potetia t ipossibile. Deimiat d ipotetia dms
 q ipotentia q e pncipia dicte potetie t ipossibile
 qd dicit secunduz huiusmoi ipotetia e puatio
 pdicte potetie. Hoc at dicit ad differentia im
 possibil qd significat aliqem moz fluctuatio qd
 no dicit secunduz aliq ipotetia sic nec possi
 bile secundu aliq potetia. Quia. n. puatio t
 bit s eius de t secundu id necesse e q potetia
 t ipotetia sit eius de. t secundu id t io quot mo
 dis of ipotetia tot mois of potetia sibi oppo
 sita sz sciend e q pua. of multiplex. Vno qz
 mo qeqd n hz aliqd pt dici ee puatu sic si dica
 m lapide puatu visu eo q n hz visu. Alio
 mo of puatu sol q e aptu natu hre t no hz et
 h. duplz. vno mo utz qnz n hz sicut si dicat
 canis puat visu qn no hz visu. Alio mo si n
 hz qdo apt nat e hre. vni ate. ir. die no de
 puat visu. Et itex h: diuersificat. Nam uno
 mo of puatu eo q no hz aliq mo determinatio
 s. pfecte t bene sic cu nocam cecuz q no
 bn videt. Alio mo qn n hz oio sicut dicit puat
 tu visu q oio visu no hz. Qnz vo i roe puat
 tionis includit uolentia. Vnd qdaz dicit puari
 qdo p uolentia amiserunt ea q nata sut hre.

uonia uero i

inaiatis qd. Postqz pbs oit quot
 mois of potetia. hic detmiat d po
 tetia p pncipaz ad ea qd iest. Et diuidit i. d. p.
 In pma oit dnciaz potetiaz adiuice secundu di
 uersa eoz i qb st. In secunda oit quo potetia
 t act sit sit ut no sit i suba ibi. Siltz at qd. Et
 ea pncipia. s. Pncipia oit dnciaz potetiaz secundu
 ea i qb st dms q cu potetie sit pncipia q iam
 age di t paciendi hoz pncipioz qda se i aiatis
 t qda i aiatis. Et ga aiata pponit ex corpe
 t aia. pncipiuz at age di t paciendi q. s. i corpe
 aiatoz no differunt ab hns q se i aiatis. io ad
 dit. Et i aia. Quia v3 pncipia age di q se i aia
 manifeste differunt ab hns q se i reb inaiatis.
 Et itex aie plures sunt quaz multe no multu
 differunt i agendo t paciendo a reb inaiatis
 q iunctu ne operant. Nam pres aie nutritiue
 t sensitue in pulsu ne operantur. Sola autez
 pars roalis e domina sui act i quo differt a
 reb inaiatis. Et ideo postqz dixit differentia
 in anima addit habente. Quia. s. illa pnci
 pia aiatorum a pncipiis inaiatorum spe
 cialiter differunt q sunt in parte anime rano
 nalis. Vnde pz q potetiaz aie alieli irratio

nales aliæ cū ratione. Et q̄ sunt cum rōne ex
ponit cū subdit q̄ omnes artes factiue ut fa
brilis 2 edificatiua 2 cetera huiusmodi quaruz
actiones i mām exteriorē transeunt 2 omnes
sciētie q̄. s. non habēt operationē in exterio
rem māz transeūte sicut sunt sciētie morales
et logice omnes inq̄ huiusmodi artes possibi
le quidā sūt. Qd̄ exinde claudit q̄ si p̄ncipia
p̄muta oīsi aliud n̄quātū aliud ē qd̄ ē diffi
potētie active ut ex p̄dictis p̄z. Secūdo ibi
Et q̄ cū rōe. Assignat differētiā iter p̄dictas
potētiās oīs q̄ potētie rōnales eedē se h̄nt
ad p̄ria sic ars medicine q̄ ē qdā pō. ut dictū
ē se h̄z ad firmitatē 2 sanitatē faciēdā. Potē
tie at̄ irracionales n̄ se h̄nt ad opposita. Sed
una ē ad unū effectū. t̄m p̄ se loquēdo. Sicut
calidū sol calefacit p̄ se 2 si p̄ accūs possit eē cā
ffritis iqnātū appiēdo poros fac̄ exalare ite
ri^o calidū nel p̄sumēdo māz h̄noris calidi ip̄z
calidū destruit. 2 p̄ p̄ns ifrigidat. Deinde cū
dicit. Causa v̄o q̄ rō. Assignat cā p̄dicte drie
q̄ talis ē. Nā scia q̄ ē pō. rationalis est quedā
rō rei scite in aia. Eadē at̄ ratio rem manife
stat et ei^o p̄uationem licet non sit: q̄a primo
manifestat eā rē exitem. Per posteri^o at̄ eius
p̄uationē. Sic p̄ rōez uisus p̄ se cognoscit ip̄a
uisua pō et p̄nti cecitas q̄ nihil aliud ē q̄ ca
rētia uisus i eo q̄ natū ē h̄re uisus. Vñ neces
se est si scia ē qdā rō rei scite in aia q̄ eadem
sit scia d̄rioz unū^o quō p̄ p̄i^o 2 secūdū se al
teri^o h̄o p̄ posteri^o. Sic medicina p̄ p̄ns ē co
gnoscitiua 2 factiua sanitatis. p̄ posteri^o at̄ in
firmitatis q̄a 2 h̄: iā dictuz ē de rōe rei in aia
q̄ ē unū^o p̄posito secūdū se 2 alteri^o secūdū
accūs. Et q̄a qd̄. s. d̄ p̄uatōe direrat postmōz
ad p̄riū trāstulit. oī q̄ eadē rō est de p̄rio et
p̄uatōe. Sic. n. p̄ negōnē 2 ablationē manife
stat p̄uatio ut puta abso uisus manifestat cecit
tatē ita p̄ negōnē 2 ablationē māifestat p̄riuz
q̄a p̄uatio q̄ nihil aliud ē q̄ ablatio alteri^o ē
quoddā primū p̄ncipiuz iter p̄ria. Omnū. n.
p̄rarioz unū ē sicut p̄fectuz alterz sic ip̄fectū
2 p̄uatio alteri^o. Nigrū. n. ē p̄uatio albi 2
frigidū ē p̄uatio calidi. Sic igit̄ p̄z q̄ eadez
scia se h̄z ad p̄ria. Ad̄ at̄ manifestat p̄nti cū
dicit. Qm̄ h̄o p̄ria. Accidit ḡ. ad assignādū
cūz p̄dē d̄re. Māifestū ē. n. q̄ res nāles ope
rant p̄ formas sibi iberētes. Nō at̄ p̄nt eidez
icē fore drie. Vñ ip̄ossibile ē q̄ eadē nālis fa
ciat p̄ria. S̄z scia est quedā pō. actionis 2 mo
tus p̄ncipiū 2 ex eo q̄ aliq̄ h̄t rationē rei faci
ende. Et ex hoc p̄ncipiuz mot^o ē i aia. Et q̄a
ita est sequit̄ q̄ res nāles faciāt unuz tantum
sicut salubre facit solū sanitatē 2 calefactiuz
facit solū caliditatem et infrigidatiuum facit
solū frigiditatem. Sed ille qui agit p̄ sciam

operat̄ utrūq̄ oppositūz q̄ eadē rōe unū
i aia q̄a h̄z p̄ncipiū talis mot^o 2 n̄ sit sic d̄m
ē. Et iō sicut actio nālis. p̄cedit ad effectū q̄
copulata ad formā q̄ ē p̄ncipiū actōis cui^o simi
tudo relinquit̄ i effectū. ita aia mouet p̄ suam
opationē ad abo opposita ab eodē p̄nti. i. a ra
tione q̄ ē unū duoz oppositūz copulans ad
ip̄m p̄ncipiū utrūq̄ motū 2 ad ip̄m p̄ncipiuz
utrūq̄ iminās inq̄tuz similitudo illi^o p̄ncipiū in
utroq̄ oppoz icē p̄dētoz saluat. Māifestū
ē igit̄ q̄ potētie rōales p̄riū faciūt potētiās in
rōalib^o: q̄a pō. rōalis facit oppoita. n̄ autē pō
irrationalē s̄z unū t̄m. Et h̄: iō ē: q̄a unū p̄nci
piū oppoz p̄inet i rōe sciali ut dictū ē De
inde cuz dicit. Nā at̄. Ponit p̄uationē quo
rundā mōz potētie supius positūz. Dicit̄ ē
s. q̄ aliqd̄ d̄r h̄re potētiā actiua l̄ passiuā q̄n
q̄ qd̄ ex h̄: q̄ p̄ bene agere nel pati. Dic̄ ḡ.
q̄ ad potētiā b̄n faciēdi l̄ paciēdi seq̄t potē
tia faciēdi sed non ex^o. Sequitur enim si ali
quis bene facit q̄ faciat sed non ex^o:

unt autēz qui

dā. Postq̄ p̄ns p̄pavit supi^o potē
tial adiuicē. hic icipit ondere q̄no
pō. 2 act^o se h̄nt i eodē subō. Et diuidit̄ i. d.
ptes. In p̄ma excludit quorūdā scas opionē
In secūda determinat h̄ritatē ibi. Oib^o at̄ po
tētū. P̄ria at̄ diuidit̄ i. d. In p̄ma excludit
opionē dicētiū nihil eē possibile nisi q̄n ē act
tu. In secūda excludit opionē d̄ntū ex^o: oia
eē possibilia: s̄z n̄ sint actu ibi. Si at̄ d̄z ē pos
sibile. Circa p̄mū. d. f. Primo excludit dictā
positionē erroneā. 2. ondit qd̄ sit eē possibile
2 qd̄ sit eē actu ibi. Est at̄ possibile. Circa p̄m
mū tria. f. P̄rio posit opionē. 2. d̄struit eā ibi.
Quib^o accūtia 2. 3. d̄cludit suā it̄ctionē ibi:
Si ḡ. p̄tigit. Dic̄ ḡ. p̄. q̄ qdā d̄icēnt q̄ iunc
solū ē aliqd̄ i pō. q̄n ē i actu ut puta q̄ ille q̄ n̄
edificat actu n̄ pōt edificare. S̄z t̄c solum pōt
q̄n actu edificat. Et sit̄ d̄nt d̄ alius. Et rō h̄
pōnia eē uidet̄: q̄a opinabant q̄ oia ex neces
sitate p̄tigerent secūdū aliq̄ p̄merionē cāruz
Et sic si oia ex necessitate eueniunt sequit̄ q̄
ea q̄ n̄ eueniunt n̄ possibile ē eē Deinde cuz
dicit. Quib^o accū. Poit rōes p̄dictā p̄nē
ducentes ad iconueniētia quaz p̄ma talis est.
Hedificatēz esse est eē potētē hedificat̄. Si
igit̄ nullus est potēns facere nisi quando facit
non est aliquid hedificator nisi q̄n hedificat
Et sit̄ est de aliis artibus. Nā oēs artes sūt
potētie qdā ut dictuz est. Sequitur ḡ. q̄ null^o
h̄at artē aliq̄ nisi q̄n secūdū eā opat̄. S̄z id
on d̄it ip̄ossibile suppositis duob^o quoz unū ē
q̄ ille q̄ p̄nt n̄ h̄uit aliq̄ artē ip̄ossibile ē q̄ eā h̄
at p̄ mōz n̄ h̄ adificat eā l̄ eā aliq̄ mō accipiat

.s. inveniēdo. Aliud ē si q̄s hūit aliq̄s artē ipof
 ſibile ē eū poſtmodū n̄ h̄re eādē niſi eā aliquo
 mō abiciat uel p̄ obliuionē. aut p̄ aliquā ifir
 mitatē. aut p̄ lōgitudinē tēporis quoq̄ aliq̄s
 ſcīa n̄ unī. **Sec. n.** ē cū obliuionis. Nō at̄ p̄t
 eē q̄ aliq̄s amittat artē corrupta re ſic q̄nq̄
 puenit q̄ v̄a cog. amittit̄ mutata re ut cū q̄s
 opiat̄. Ve iortē ſedere eo ſurgēte perit eius v̄a
 opinio. **Ad.** at̄ n̄ p̄t dici eē artē. Nā ars non
 ē cog. et̄ q̄d eſt. ſz eius q̄d faciēdū eſt. **Enīta**
 q̄s dū durat mā ex qua ars p̄t aliq̄d facē ſp
 res artis ē. **Vñ** non p̄t ars amitti corrupta re
 q̄ mōis p̄miſſis. **Ex** hīs at̄ duobus p̄poſitis
 p̄hs ſic arguit. Si aliq̄s non h̄z artes niſi q̄n
 ea utimur. tunc quādo ſcipit̄ uti de nouo ha
 ber̄ artē. ergo ōz uel q̄ diſcat̄ eam uel quali
 terecūq̄ acquirat eam. **Et** ſimiliter q̄n deſinit̄
 uti arte ſequitur q̄ arte careat z ita amittet
 artē q̄ prius habebat uel obliuione ut̄ paſ
 ſione uel tempore quorūz utrūq̄ patet eē fal
 ſuz. Nō igitur ueruz eſt q̄ ſolū tūc aliquis ha
 beat̄ potētā quādo operat̄. **Secūda** ratio
 nē ponit̄ ibi. et̄ iaiata ſūt que quid̄ p̄cedit̄ i in
 rationalibus que ſūt i rebus iaiatis. ſ. calidū
 et̄ frigidūz dulce z amarūz z alia huiusmōi q̄
 ſūt p̄icipia actiua immutātia ſenſus. **Et** ita
 ſūt quedā potētie. Si igit̄ p̄d. n̄ eſt̄ alicui niſi
 quādo agit̄ ſequit̄ q̄ m̄ il calidū uel frigidūz
 dulce uel amay z huiusmōi niſi q̄n ſentit̄ imu
 tāz ſēſuz. **Doc** at̄ patet eē falſuz. Nā ſi h̄ eēt
 x̄uz ſequit̄ q̄ opinio **Pictagor** eēt v̄a q̄ dice
 bat oēs p̄prietates z nās rez niſi ſolū i ſen
 ſiri et̄ opinari. **Ex** quo ſequēbat̄ p̄dictoria
 ſi eſſe v̄a cū diuerſi circa idēz p̄dictoria opi
 nētur. **Cōtra** quā opinionē p̄hs i q̄rto ſupius
 diſputant̄. ſ. falſuz. ē igit̄ q̄ p̄d. n̄ ſit ſine actu
Tertiā rōez ponit̄ ibi. **Sz** n̄z ſēſuz h̄re ha
 bebit̄ q̄ talis ē. **Viſus** eſt p̄d. q̄dā. Si igit̄ p̄d
 n̄ ē abſz actu ſequet̄ q̄ aliq̄s n̄ h̄eat ſenſum
 niſi quādo ſēt̄iuta uisuz. aut auditum. **Sz**
 ille qui n̄ h̄z uisuz cum ſit natus h̄re eſt cecus
 z q̄ non h̄z au. ſituz eſt ſurdus. **Sic** igitur ea
 dem die frequenter erit ſurdus z cecus quod
 manifeſte eſt falſuz. **Nā** cecus n̄ ſit poſtea uī
 dens neq̄ ſurdus audiens. **Quartā** rōem
 ponit̄ ibi. **Ampli** ſi ipoffibile q̄ talis ē. **Im**
 poſſibile ē agere q̄d caret p̄d. **Si** igit̄ aliq̄s n̄
 h̄z potētā niſi q̄n agit̄ ſequet̄ q̄ q̄n aliq̄s non
 agit̄ ipoffibile ſit ip̄z agē. **Sz** q̄cūq̄ die aliq̄d
 eē. aut futuz eē q̄ ipoffibile ē fieri mērit̄. **Et**
 h̄ p̄z ex ip̄a ſignificatōe hui⁹ nois ipoffibile:
Nā ipoffibile d̄r ſim q̄d n̄ p̄t̄ p̄rigē. **Seq̄** igit̄
 q̄ id q̄d n̄ ē nullo mō p̄t̄ fieri. **Et** ita iſta p̄z
 tollz motū z q̄nōnē: q̄a ſi ſēp ſtabit̄ z ſedēs
 ſēp ſedebit̄. **Si. n.** aliq̄s ſedet nūq̄ poſtea ſta
 bit̄ q̄a dū n̄ ſtat̄ n̄ h̄z potētā ſtādi. **Et** ita n̄ p̄t̄

ſibile ē cū ſtare z p̄ ſi ipoffibile cū ſurgere
Et ſi q̄d n̄ ē albi ipoffibile erit eē albi. **Et**
 ita nō poterit dealbari. **Et** ſi in oibus aliis.
Deide cū dic̄. **Si** g. nō p̄tigat. **Concludit**
 ſua itētionē d̄ns q̄ ſi p̄dicta icōueniētia n̄ p̄t̄
 p̄cedi māiſeſtū ē q̄ p̄d. z act⁹ diuerſa ſit. **Sz**
 illi q̄ ponat̄ p̄oēz p̄dictā faciūt̄ potētā z actuz
 eē id̄ i eo q̄ d̄r. tē ſolū aliq̄d eē i p̄d. q̄n ē ac
 tu. **Ex** q̄ p̄z q̄ nō p̄uuz qd a nā d̄ſtrūc̄ itēdit̄
Tollit̄. n. motū z q̄nōnē ut̄ dictū ē. **Vñ** cum
 h̄. nō poſſit̄ ſuſtineri māiſeſtū ē q̄ aliq̄d ē poſ
 ſibile eē q̄d n̄ nō ē z aliq̄d ē poſſibile nō eē z
 t̄ n̄ ē. **Et** ſi h̄z aliis cathenariis. i. p̄dicamētis
 ga poſſibile ē aliq̄nē uadē z nō uadit z eo. n̄
 uadē q̄ uadit. **De**ide cū dic̄. **Et** at̄ poſſibi
 le. **Q̄ndit̄** qd ſit eē i p̄d. z qd eē in actu. **Et** p̄
 qd ſit eē i p̄d. d̄ns q̄ id d̄r eē i p̄d. qd ſi ponat̄
 eē actu niſi ipoffibile ſeq̄t̄. **Ut** ſi dicat̄ aliq̄s
 poſſibile eē ſedē ſi ponat̄ ip̄z ſedē n̄ accidit̄ ali
 qd ipoffibile. **Et** ſi h̄z moueri et̄ mouē z b̄ ali
 is huiusmōi. **Secun.** ibi. **Veit̄** at̄ act⁹ **Q̄n**
 dit̄ qd ſit eē i actu z dic̄ q̄ h̄. nomē act⁹ qd po
 nit̄ ad ſignificand̄ em̄delynchiā z p̄fectionē
 .s. formā z alia huiusmōi ſic ſe q̄cūq̄ oppoē
 uet̄ marie ex mobilib⁹ q̄tū ad originē uoca
 buli **Cū. n.** noia ſit ſigna itelligibiliū p̄ceptio
 nū ill. p. iponim⁹ noia q̄ p̄mo ſiſtī. ſz ſint po
 ſteriora ſecūdū ordinē nē. **Int̄** alios at̄ act⁹
 marie ē nobis not⁹ z apparet̄ mot⁹ q̄ ſenſu a
 nobis uideat̄. **Et** iō p̄mo ipofitū fuit nom̄ act⁹
 et̄ a motu ad alia d̄riuatū ē. **Et** p̄p̄ h̄. moueri
 nō attribuit̄ nō ex̄n̄b⁹. **z** qdā alia p̄dicata
 nō ex̄n̄b⁹ a tribuant̄. **Dicim⁹. n.** nō etiā eſſe
 itelligibilia op̄nabilia. aut ēt̄ cupiſſibilia.
Sz nō dicim⁹ ea eē mota: q̄a cū moueri ſignī
 ficet̄ eē actu. ſeq̄ret̄ q̄ nō etiā eſſet̄ actu qd p̄z
 eē ſim. **Et** ſi. n. qdā nō etiā ſint i p̄d. n̄ iō nō
 dicunt̄ eē q̄a non ſt̄ i actu **Si** at̄ ē dēm poſ
 ſibile. **Doſt̄** p̄hs diſſerit̄ opinōnē dicētuz ni
 hil eē poſſibile niſi quādo ē actu. **hic** deſtruit̄
 triā opinione d̄ctum oia poſſibilia. **Et** cē
 h̄. d. f. **Primo** d̄ſtruit̄ h̄c p̄oēz. z. determi
 nat̄ qdā uitate cē cōtra poſſibilium ibi. **Siz**
 at̄ palā. **Dicit** g. p̄mo q̄ ſi uex ē q̄ aliq̄d d̄r
 cat̄ eē poſſibile ex eo q̄ aliq̄d ſeq̄ ſecūdūz q̄
 dictū ē q̄ poſſibile ē qd ſi ponat̄ eē nō ſequit̄
 ipoffibil̄ māiſeſtū ē q̄ puenit̄ uex eē h̄. qd di
 cunt̄ quidam q̄ unūq̄dōz poſſibile ē etiam ſi
 nunq̄ futuz ſit. ita q̄ per h̄c p̄oēnē impoſſi
 bila tollunt̄ ſicut̄ ſi aliq̄s dicat̄ diametrū qua
 drati cōmēſurati lateri eē poſſibile. ſz tamē nō
 p̄mēſurabit̄: et̄ eodē modo dicatur de aliis
 ipoffibilitibus et̄ non cogitet̄ q̄ diametrū qdza
 ti cōmēſurari latū ē ipoffibile dico q̄ ponēt̄
 h̄c p̄oēnē quāntuz ad aliq̄d dicūt̄ uex z q̄tū
 ad aliq̄d dicūt̄ ſim. **Sunt. n.** aliqua de quib⁹

possunt eē nisi i reb⁹ animatis. S; potētie
 irrationales pnt eē i abob⁹. s. i reb⁹ aiatis. et
 iaiatis et nō solū i plātis et brutis alibus q̄
 rōe carēt; et i ipis hoib⁹ i qb⁹ inveniūt qdā
 pncipia actōz et passiōnū q̄ si sine rōe ut pō
 nutritiua et augmētatiua et hūitas et alia hu
 iusmōi. Scōo ibi. Tales q̄ potētie. Nonit
 dria; p dicitaz pōz dicēs q̄ i potētiis irōabili
 bus necesse ē qn passiū a ppiquat actiō in
 illa dispōe q̄ passiū pōt pati et actiū p̄ agē
 necesse ē q̄ unū patiat aut agat ut p; qn p̄bu
 sibile applicat igni. i potētiis uō rōabilibus
 nō ē necessariū. Nō. n. necesse ē hēdificato
 rē hēdificare q̄nūciq; sibi mā a ppiquaret.
 3° ibi. De nāq; oēs. Assignat cāz p dicit
 dria; dicēs q̄ potētie irrationales ita se hnt q̄
 una ē factiua tātū unū et iō pntē passio neces
 se ē q̄ faciat illud unū cui⁹ ē scīna. S; una et
 eadē pō rōalis ē factiua drioꝝ ut supi⁹ hitū
 ē. Si igit⁹ necessariū eēt q̄ pntē passio facēt
 illud c⁹ ē scīna seq̄retur q̄ siml⁹ facēt dria; q̄
 ē impossibile. Sic medic⁹ iducēt scītatē et egri
 tudinē. Deū cū diē. Ergo necesse ē. Sit qd
 regnat ad hoc q̄ possibile rōales exeat i actu
 et q̄ nō sufficit ppingtas passi. Et cē h⁹ ma
 facp⁹ oit p qd pō rōalis reducat i actu p̄clu
 dens et dicitū q̄ cū pō rōalis se hēat pueniē
 ter ad duo dria; et ita a cā comuni nō proce
 dat effect⁹ determinat⁹ nisi sit aliqd p̄puz
 q̄ cām cōem ad hūc effectū magis determi
 net q̄ ad illū seq̄t q̄ necesse ē p̄ter pōm rōalē
 q̄ ē cōis ad duo dria; poni aliqd qd a p̄priet
 cā ad alterū faciēdū ad hoc qd exeat i actuz
 Hoc autē ē appetit⁹ ut pro hēsis. i. electio q̄
 rūtūq; .i. electio q̄ p̄inet ad rōem. Qd enim
 aliq; desiderat hoc facit ita tū si existit i ois
 pōe q̄ ē potens agē et passiū ad sit. Vn̄ sic
 potēs pō irratōalis necesse ē agit passiuā a p̄
 p̄quāteita oē potēs secūdū rōem necesse ē q̄
 faciat qn desiderat illud c⁹ hēt pōm et eo mō
 quo hēt. Hēt at pōm faciēdū cū tamē passiū
 p̄ns fuit et ita se hēat q̄ possit pati alit facē n̄
 posset. Scōo ibi nullo nāq; exteriōz. R̄et
 tacite qōm. Poss; enī aliq; q̄rere q̄r cū dire
 rit q̄ oē potēs secūdū rōem q̄do desiderat
 necessariū adū passio pntē nō agit si nihil p̄
 hibeat exteri⁹. S; ipe r̄ndet q̄ illud. s. nullo
 exteriōz p̄hibente nō o; addē. Dicitū ē. n. q̄
 necesse ē agere si hēat pōm q̄ ē sufficiē ad fa
 ciēdū. S; hoc nō ē quoz mō S; q̄do illud
 qd hēt pōm aliq; mō se hēt et i hac excludun
 tur ea q̄ exteri⁹ p̄hibēt. Nā ea que exteri⁹ p̄
 hibent remouēt aliqua eoz q̄ posita s̄ supi⁹
 i determinatōe cōi possib⁹ ut. s. l̄ n̄ sit possibi
 le hoc mō uel aliqd huiusmōi. 3° ibi p qd
 nec si siml⁹. Docet exitare iconueniēs qd pri

mo seq̄batur. s. q̄ pō ratiōnal⁹ simul faceret
 p̄traria. Non. n. seq̄tur q̄ si necesse ē q̄ faci
 ar pō ratiōnal⁹ qd desiderat et dato q̄ alicui si
 maluelit secūdū ratiōne aut cupiāt scōz appe
 titū sc̄tinuū facē duo diuersa aut dria q̄ pp
 h⁹ faciāt. Nō. n. sic habēt pōz drioꝝ q̄ siml⁹
 dria; faciāt s; sic faciūt sic hnt pōz ut dicitū ē.

uoniam ue

de pō. Postq; determinauit de pō
 tētia. Sic determinat de actu. Et
 diuidit dnas ptes. In p̄ma determinat qd
 ē actus. In scōa q̄do aliqd ē i pō ad actū ibi
 Quādo vō p̄tate punire. Circa p̄mū duo fac
 Primo p̄tinuat se ad p̄cedētia dicēs q̄ quia
 dicitū ē de pō q̄ inuenit i reb⁹ mobilib⁹ q̄. s. eff
 pncipiū mot⁹ actiē ul passive o; deiminare
 qd ē actus et q̄liter se hēat ad pōz q̄a per h⁹
 simul māifestū erit de pō cū diuiserim⁹ actuz
 Actus. n. nō tātū inuenit i reb⁹ mobilib⁹ s; et
 i reb⁹ imobilibus. Erq; manifestū ē q̄ cum
 pō dicat ad actū q̄ actiōe possib⁹ ile i potēs nō
 solū dicat qd ē natū motū ul moueri ab alio
 passiuo aut supi⁹ scōz qd dicit pō respectu ac
 tōis aut passiōis cōiter aut mō quodā scōm
 q̄ pō dicit respectu ei⁹ qd ē bene agē aut b̄n
 pati. S; et dicit possibile uel potēs aliter scōz
 ordinē ad actū q̄ ē sine motu. 3. n. nomē ac
 tus a motu originē susperit ut. s. dicitū ē non
 tamē solū mot⁹ d̄ act⁹. Vn̄ nec dicit solū pos
 sibile i ordine ad motū. Et ideo o; igrēdo de
 his c̄tare. Scōo ibi. Est aut actus. Deter
 minat de actu et p̄ oit qd sit act⁹. Scōo quō
 diuersimode dicat i diuersis ibi. Dicitū at ac
 tu. Circa p̄mū duo fac p̄ oit qd ē act⁹ dicit
 q̄ actus ē q̄do res ē nec tamē ē sic q̄do est in
 pō. Vn̄. n. i ligno cē ymaginē Mercurii
 potētia et non actu anteq; lignū sculpat sed si
 scultuz fuit tūc dicit eē i actu ymago. Meru
 rii i ligno et siliter i aliq; toto p̄tinuo pa eius
 Pars. n. puta medietas ē ipotētia i q̄tu possi
 bile ē ut ps illa auferat a toto p̄. dionē totius
 Sed diuiso toto iā erit ps illa i actu. Et siliter
 sc̄is et n̄ speculās ē potēs considerari sine cō
 sideratōe. S; hoc. s. speculari siue p̄siderare
 ē eē i actu. Scōo ibi i singularib⁹ at r̄let qd
 ni Poss; .n. aliq; q̄rē ab eo ut ondēt qd sit ac
 tus p̄ diffinitionē. S; ipe. R̄et dicēs q̄ iducē
 do i siglarib⁹ p̄ exēpla māifestari p̄ illud qd
 uolum⁹ d̄cē. s. qd ē act⁹ et non o; cū in ill⁹ rei
 q̄rē t̄minū. i. diffinitōes. Nā p̄ma simplicia diffi
 niri non pnt cū non sit i diffinitōib⁹ abire i i
 finitū. Nec at ē de p̄mis simplicib⁹. Vn̄ diffiri
 nō p̄t p̄ p̄portōes aliquoz duoz ad inicem
 p̄nideri qd ē actus ut si accipiam⁹ p̄portōz
 hēdificantis ad hēdificabile et nigilantis ad

formientē et eius quidet ad eū qui hēt clau-
 sos oculos cū hēat pōz uisū et eius quod se-
 gregat a mā. i. per operatōem artis uel natu-
 re format et ita a materiaiformi segregatur
 et sūter per separationē eius q̄ ē preparatum
 ad illud quod nō ē pparatū sine quod est cla-
 boratum ad id quod nō est elaboratū ip̄ quo
 nūlibet sic differēdū alta pars erit actus et al-
 tera potētia. Et ita pportionaliter ex particu-
 larib⁹ exēplis possum⁹ uenire ad cognoscen-
 dū qd sit act⁹ et pō. Deinde cū dic̄ dicit̄ aut
 Dicit q̄ diuersimode dicat̄ act⁹. Et ponit duas
 diuersitates q̄rū pma ē qa actus dicit̄ ul' act⁹
 uel operatio. Et ad hāc diuersitatē istuā dā
 dic̄ primo q̄ nō oia dñs simul eē actu s; hō
 diuersimode. Et h diuersitas p̄siderari p̄ p
 diuersas pportiones. Pōt. n. sic accipi. ppo-
 tio ut dicam⁹ q̄ sūt hoc ē i hoc ita hō: in hoc
 ut puta uisus sicut ē i oculo ita audit⁹ i aure
 Et p hūc mōz pportōis accipit̄ opatio subē
 .i. forme ad māz. Mā forma i mā of eē. Ali⁹
 modus pportōis ut dicam⁹ q̄ sic hēt se hoc
 ad hoc ita hoc ad hoc. Puta sic se hēt uisus
 ad uidēdū ita audit⁹ ad audiēdū. Et p hunc
 mōz pportōis accipit̄ opatio motus ad pōm
 motūā uel cuiuscūq; opatiois ad pōz motūā
 Secūdo ibi. Alter at et infinitū. Poitaliā
 diuersitatē actus dicēs q̄ infinitū et iane sine
 uacūū et q̄cūq; huiusmōi sūt alit̄ dicit̄ esse i
 pō et actu s; multa alia entia. Et puta uidēs
 et uadēs et uisibile. Quasi modi aut uēit ali
 qn̄ siplē eē ul' i pō tā nō ul' i actu tāti sic uisibi-
 le i actu tāti qn̄ uidēt et i pō tāti qn̄ p̄ uidei
 et nō uidei. S; i infinitū nō ita of i pō ut q̄cūq;
 sit sepatū i actu tāti s; act⁹ et potētia distigū
 tur pōe et cognitōe i finitū. Pura i finitū se-
 cūdū dionē of eē act⁹ cū potētia simul eo q̄
 nūq; desit potētia didēdi. Qn̄. n. didit̄ i actu
 adhuc ē ulteri⁹ diuisibile ipotētia. Nūq; autē
 sepat̄ act⁹ a potētia ut. s. q̄cūq; sit totū diuisūz
 i actu et nō sit ulteri⁹ diuisibilei potētia. Et
 similit̄ ē p̄siderādū i uacuo. Possibile. n. ē lo-
 cū euacuari ab hō corpore nō ut sit totū ua-
 cuū. Remāet. n. plen⁹ alio corpe. Et sic sp̄ i
 uacuo remāet potētia p̄iuncta actiui. Et i ē in
 motu et ipe. Et huiusmōi alit̄ q̄ n̄ hnt eē p̄fēz
 Deū i sic epilogat qd dicit̄ Et ē planū i s̄ra

uando antes

potētia. Postq; manifestauit p̄hs
 qd ē act⁹. Dicit̄ idē onidē qn̄ et q̄
 si dispōe exis aliqd dicat̄ eē i potētia actiua
 Et circa hō. duo fac. D. dicit̄ de quo ē itētio
 dicēs qd determinādū ē qn̄ aliqd ē in potentia
 et qn̄ nō. Nō at̄ q̄cūq; et q̄lit̄cūq; dispositū
 aliqd pōt̄ dici eē i potētia et ad id qd sit ex eo

Nūq; n. poterit dici q̄ terra sit i potētia hō
 Manifestū ē. n. q̄ nō s; magis tūc dicitur eē
 i pō. hō qn̄ ex pcedēti mā iā factū ē sperma
 Et forte n̄ adhuc ē i potētia hō ut i s̄ra pate-
 bit. Sed o ibi quēadmodū igit nec medica-
 tis Soluit ppositū qdēm. Et circa hoc duo
 fac. P. oit̄ i q̄li dispōe mā exis dicat̄ eē i po-
 tētia ad actum. Sed oit̄ q̄ a mā i tali dispō-
 ne et tūc denoiat̄ solū id qd ē i mā ibi. Vidēt̄
 at̄ qd dicim⁹. Circa p̄mū p̄siderādū ē q̄ sic;
 .vii. supi⁹ dixit̄ q̄rū dā artū effect⁹ nō posse
 educi nisi artem quarundam uero effectus
 p̄tigit etiā sine arte Dom⁹. n. nō fit sine arte
 S; sanitas fit sine arte medicine ex sola opa-
 tione nē. Et licet id qd fit a nā nō sit fortuitū
 n̄z casuale eo q̄ nā ē cā agēs p se fortuna. Nō
 et casus ē cā agens p accidēs tamē ex eo q̄ il-
 le qui sanat a nā sanat p̄ter itētiōē artis dicit̄
 tur sanari a fortuna. Nihil. n. p̄hibet aliqd
 nō eē fortuitū i se qd tamē dicit̄ fortuitū per
 cōparatōem ad aliqūq; nō cōsiderat causā
 p̄talis effect⁹. Dicit̄ g. q̄ nō q̄cūq; uel i q̄li
 bet dispōe exis sanat q̄ a medicina n̄ a for-
 tuna s; ē aliqd possibile indeterminata exis
 dispōe qd sanet ul' a mā ul' ab arte. Quibus li-
 bet. n. actiuis rīdēs determinata passiva. Il-
 lud aut possibile qd unica actione nā uel ars
 potest in actū sanitatis reducere ē sanū potē-
 tia. Et ut plenius cognoscat̄ subiūgit diffini-
 tiōem hui⁹ possibilis et q̄tū ad opationē ar-
 tis et q̄tum ad opatōem nē. Dicit̄ g. q̄ cuius
 possibilis qd ex potētia ente ens fit actu ab i-
 tellectu sine arte termin⁹. .i. diffinitio ē q̄do
 statū cū uult artifer facit id eē actu si nihil ex-
 terius p̄hibebat. Et tunc potētia dicit̄ eē sa-
 nū qa per unā operatōem artis fit sanū. In
 illis at̄ que sanantur per nām dicit̄ esse aliqd
 in potentia sanum quando non est aliqd
 prohibens sanitatem quod debeat moueri
 uel transmutari priusq; intrinseca uirtus sa-
 nans effectum habeat in sanando. Et sicut
 dicimus de sanatione que fit ab arte ita potest
 dici de aliisque per artem fiunt. Nam tunc
 mā ē in pō. domus qn̄ nihil eoz q̄ sunt a mā
 p̄hibet domū fieri statim una actōe nec ē ali-
 qd q̄ oporteat addi l' auferri l' mutari an̄ q̄
 mā formet̄ i domū. Sic lutū o; ēn̄ mutari an̄
 q̄ ex eo fiat lateres et ex arborib⁹ aut oz aliqd
 auferri p dolatōez et adi p opagiatōez ad hō
 q̄ pponat̄ dom⁹ unde lutū et arbores nō s; potētia
 domus s; lateres et ligna iā pparata
 Et sicut ē in aliis sine habeant p̄ncipiū p
 fectionis ex sicut sūt artificialia sine intra sic
 nālia. Et tūc sēper sunt in potētia ad actū qn̄
 nullo iteri⁹ p̄hntē p p̄p̄z p̄ncipiū actiūū p̄nt
 redaci i actū Tale at̄ nōm̄ ē sp̄ma. S; at̄ q̄

mediantibus pmutatōnibus multis ex eo fiat
al. Sz qñ iā p. p. priū pncipiū actiū pōt fieri
tale. i. actu exis tūc iā ē i pō. Sz illa q̄ o3 trās
mutari āte q̄ sit stati reducibilia i actū idigēt
alio pncipio actiū. i. pparāte māz qd̄ iter dū
ē aliō/a pficiēte qd̄ iduc̄ ultimā formā Sic p3
q̄ terra nō dū ē i pō statua. Nō. n. una actiōe
nec uno agēte reducūt i actū. Sed p̄s p nam
tū mutati et fit es et postea p artē fit statua

Deiñ cū dic. Videt aut qd̄ dms. Sit q̄ a
tali mā q̄ ē i pō ad actū denoiat mixtū. Et cir
ca hoc tria facit p. imo oit q̄ iter mixtū a mā
denoiat dicēs qd̄ id qd̄ fit ex mā nō dicit hoc
sz illinū qd̄ latine nō dicit sz p oluetudinē gre
cā ē denoiatiū ad hoc qd̄ ē illud ac si dicatur
mā nō p̄dicat i abstracto de eo qd̄ ē ex mā sed
denoiatiue sic archa nō ē lignū sz lignea et li
gnū nō ē terra sz terreus. Et itē si terra hēat
aliā māz porē terra nō erit illud sz illinū. i. id
nō p̄dicat de terra i abstracto sz denoiatiue.
Ita tamē fiat tal p̄dicatio q̄ p id qd̄ ē i pō.
secūdū modū determinatiū p̄dicat de eo qd̄ ē i
mediate posterius. Ut terra q̄ nō pōt dici pō
archa nō p̄dicat de archa nec i abstracto nec d̄
nominatiōe Archa. n. n3 ē tra n3 terrea sed li
gnea. Lignū. n. ē i pō archa et mā arche ulz ē
qd̄ lignū arche ulz. Hoc vō lignū h̄ arche
Si vō ē aliqd̄ p̄mū qd̄ nō dicit de alio illinū
si. qd̄ nō hēt aliqd̄ qd̄ de eo qd̄ denoiatiue p̄
dicat mō p̄dicto hoc erit mā p̄ma. Sic si aer
ē mā terre ut qdā dixerūt aer p̄dicabit de tra
denominatiue ut dicat terra et aerea. Et si sz
dicet aer igneus et nō ignis si ignis ē mā et
Ignis aut si nō denoiatur ab aliq̄ p̄ri mā.
erit mā prima secūdū pōem Eraciti Sz dic
o3 adiūgē si sit aliqd̄ exis ad differentiā unū
uersal. Nā uniuersale p̄dicat et de aliis z ali
a nō p̄dicatur de eo nec tñ ē mā cū nō sit aliqd̄
subsistens uniuersale. n. et subm̄ differūt per
hec qd̄ subm̄ est hoc aliqd̄ nō aut uniuersale.

Secūdo ibi Ut puta passionib⁹ ponit sū
tudinē p̄dicte denoiatōe dñs qd̄ id qd̄ subicit.
passionibus ut hō cor⁹ et al. recipit denoiati
uā p̄dicatiōe passionū sic id qd̄ ē ex mā reci
pit denoiatiuā p̄dicatiōem mē. Nā passio est
musicū et albū. Dicat autē subm̄ cū aduenit
musica nō ē musica i abstracto. sz denoiatōe
et hō nō dicit albedo sed albū. N3 et hō dicit
ābulatio aut modus abstractiue sed ābulatiō
aut motū ut illinū. i. denoiatiuum 3. ibi.
Quētiq̄ quidē uero. Ponit p̄pationē vtrū
q̄q̄ denoiatōis et dicit qd̄ quētiq̄ sic p̄dicant
denominatiue sic ista actiua ultimū qd̄ substē
tat ea ē subā. Sz q̄cūq̄ nō p̄dicatur sic deno
miatiue sz id qd̄ p̄dicat denoiatiue ē qdā spēs
et hoc aliqd̄ ut lignū aut terra ultimū in tali

bus p̄dicatōib⁹ qd̄ subsistent alia ē mā z hā
mālis. Et pueniēter accidit dici illinū. i. de
noiatiue secūdū māz z passioes. i. actiua q̄m
bo sūt indēterminata. Nā et accis determinat
et diffinit p subm̄ et mā p id ad quod ē in pō
Ultimo epilo gat qd̄ dicit ē z ē māifestū.

Quoniā autem

Ipsū p̄s. Postq̄ determinat p̄s d̄
pō z actu. Dic p̄pat ea adiucem
Et distinditur i tres. In prima p̄pat ea adiu
nicē secūdū p̄s et posteri⁹ In scōa scōz hū z
male ibi. Qd̄ at meli⁹ et honorabili⁹. In. 3.
scōz cognōdes vī z falsi ibi Inueniūt at z dia
gnata. Circa p̄mū duo fac. p. ponit qd̄ iten
dit dñs qd̄ cū. s. determinatū sit in q̄nto quot
mois p̄s dicit unū ē q̄ actus ē p̄or pō dmer
lis mois. Logmur at nūc de pō nō solū scōm
qd̄ ē pncipiū mot⁹ i alio secūdū qd̄ ē aliud ut. s.
diffinita est pō actiua sz ulz deo pncipio siue
sit pncipiū motiū siue imobilitatis et q̄tis
aut opatōis absq̄ motu exiūt cuiusmōi ē itel
ligē q̄a et nā ad idē p̄tinere uidet qd̄ pō. Est
.n. nā teodē ḡne cūpō ipsa q̄a utriq̄ est p̄ci
piū motus licet nā nō sit pncipiū motus i alio
sed in eo in quo est inq̄tum huius ut manife
statur i secūdo p̄hy. et tamen nō non so pō.
lum est principium motus sed etiam quietis
Et propter hoc potentia intelligenda est non
solum principium motus. sed etiam principi
um imobilitatis. Omni ergo tali potētia act⁹
prior est z ratione et subā et etiā tēpore quo
dammodo. alio uero modo non. Secūdo
vō ibi. Et ratione quidē igitur. Quidit p̄p
siti z primo qd̄ actus ē p̄or potentia ratione.
Secūdo oñdit quō est prior t̄pze z quō non
ibi. T̄pze uero prius. 3. ostendit qd̄ est prior
secūdū subā ibi. Sz etiā subā prius quib⁹
Primum sic p̄bat id per quod o3 alteruz dis
finiri. est prius eo ratione sicut animal prius
homine z subm̄ accidente. Sz pō non potest
diffiniri nisi p̄ actum. Nam p̄ma rō possibilis
i hoc cōsistit qd̄ puenit ipsū agē ulz ē in actu
sicut hēdificator vī qd̄ pōt hēdificare et specu
lator qui pōt speculari z uisibile dicitur aliqd̄
quod potest uideri et sic est aliis. Ergo est ne
cessarium qd̄ ratio actus precedat rationē po
tentie et notitia actus notitia potentie. Et p
pter hoc superius Ari. manifestauit potētia
diffiniendo per actū. ad actū autē nō potuit p̄
aliquid aliud diffinire sz solū inductiue mani
festauit Deinde cū dicit. Tempore vō pri
us it quō sit actus potentia prior tempore
et quomodo nō. Et circa hoc duo facit. Pri
mo manifestat hoc in potentis passiuis. Se
cūdo in potentis actiuis In quibusdā ibi:

Qua pp uidet ipossibile. Dicit g^o primo q^o actus e prior tepore po ita tamen q^o ide spe e prius agens vel ens actu q^o ens i po sed idem nullo e prius tepore i po q^o i actu. Qd sic mai felat. Si. n. accipiamus hunc homine que iam actu homo fuit prius secudu tps ma que erat potentia ho. Et sicut prius tepore sem quod potentia e frumetu q^o frumetu actu et ui suu. i. hns potentia uidedi q^o uidedi i actu. Sz tamē quedā existētia i actu fuerūt priora se cū dū tēpus his existētib⁹ i potētia. s. agentia a quib⁹ reducta sūt i actū. Sēper. n. oz q^o id quod ē i potētia ens sit actu ens ab agente q^o ē actu ens. Vñ homo i potētia fit hō actu ab homine generante qui ē i actu. Et simpliciter musicū i potētia respicit musicū i actu discen do a doctore qui ē musicus actu. Et ita sem per eo q^o ē in pō ē aliquid prius q^o mouet et mouē ē in actu Vñ reliquit q^o licet idē nūō prius tepore sit i potētia q^o i actu tñ aliquod ēs in actu secudu idē spē ē et prius tepore q^o ens i potētia. Et ga posset aliquis dubitare de quibusdā que dixerat iō subiungit ea esse manifesta superi⁹. Dicit⁹ eni i superiorib⁹ de subā. s. i. vii. libro q^o oē quod fit ex aliquo sicut ex materia et ab aliquo sicut ab agen te et hoc ēt agens ē spē idē cū eo q^o fit. Qd manifestū ē in generatōibus uniuocis sed in generatōibus equiuocis o³ eē ali⁹ silitudinē generātis ad genitū ut ibidē ostēdū ē Deī de cū dicit Qua pp uidet ipossibile. Dicit or dinē actus et potētie secudu tēpus i quibusdā i potētiis actiuis Et circa h^o tria fac. p^o oit ppositū. Dicitū eiz sūt. s. q^o qdā potētie opa tione sūt quas o³ accipē pagētes siue pexercitā tes se i eoz actōibus. Sic que acgrunt p con suetudinē uel disciplinā Et de his dicit hic q^o ēt i eis dē secudu numerū act⁹ pcedit pō. Im possibile. n. uidet q^o aliqs fiat edificator qui nō prius hēdificauerit aut q^o fiat cytharedus qui nō prius cytharizauerit. Hoc autē i ducit conclu tes ex pmissis Dicitū ē. n. s. q^o potētia musicū fit actū musicū a musico i actu i q^o tuz s. ab ea addiscit. Et sicut i aliis est actibus Ad discere at nō poterit artē huiusmōi ubi exer citādo se in actu eius Nā aliqs cytharizando adiscit cytharizare. Et similit ē i aliis actib⁹ Vñ manifestū ē q^o ipossibile ē hōi huiusmōi pōs nisi prius musicis actōes eaz et i eadē se cū dū nnerū Secūdo ibi un⁹ sophistic⁹ eleu chus. Donit quādā sophysticā obiectōem p predicta dices q^o qdā sophyc⁹ elenchus fact⁹ ē. i. silis apparēs cōtradicēs ueritati qui tal ē. Discēs artē opatur actionē artis s³ discēs artē No hēt artē g^o qui nō hēt sciētā nec ar tē facit id cuius ē sciētia aut ars q^o uidetur

Triū ueritati. Tercio sibi. Sed quia eius q^o fit. Soluit dictā obiectōne assignādo q^o dā q^o dicitū ē et pbatū i. vi. phy. Dicitū ē. ibi q^o oē moueri pcedit motū eē pp dices motū Sz. n. q^o quacūq³ pte mot⁹ data cū diuisibil sit aliq³ pte eius accipi q^o iā peracta est dū ps mot⁹ data pagit. Et iō q^o qd mouet iā quātū ad aliqd motū ē. Et eadē rōe q^o qd fit iā quā tū ad aliqd factū ē. Licet. n. factio i subā quā tū ad itroductionē forme subālis sit idiuisibi lis tñ si accipiat alteratio pcedēs cui⁹ imin⁹ ē gñatio diuisibil ē totū pōt dici factio Quia igit q^o fit q^o tū ad aliqd factū ē pōt aliquales opatōem hēre q^o fit ei⁹ ad q^o terminat factio sicut q^o calefit pē aliq³ mō calefacē licet nō p fecte sic id q^o iā factū ē calidū. Et sic cū dicit sit fieri scientē necesse est q^o discēs q^o aliquid iā scie et artis hēat. Vñ nō ē icōueniēs si ali q^o liter facit opatōem artis. Nō. n. eā facit p fecte sic qui iā hēt artē. Sz i ea rōe nāliter p sūt qdam semina et picipia sciētiarū et uirtutūz uirtute quarū pōt hō aliq^o liter exire in scie et uirtutis actū anteq³ hēat hitū scie et uirtutis quo adepto opatur pfecte pū at ipfēe V l timo epilogat quod. s. dicitū ē ut p³ in litera.

Quero et sub

t. 15.

stātia primū qdē. Postq³ pbs ostē dit q^o act⁹ ē prior potētia rōe et tē pōre quodāmodo. Sic ostendit q^o sit pōr se cundam subāz quod erat superius tertio pro positum. Et diuiditur in partes duas. In p ma ostendit propositum rationibus sumptis ex his que quādoq³ sūt i potētia quādoq³ in actu In secūda uero p pparatōez sēpīnorā q^o sp sūt actu ad mobilia q^o q^o sūt i potētia q^o i actu ibi. At uero magis pprie. Et ga esse prius secudu subām ē esse prius pfecte. p fectio autē attribuit duabus causis. i. forme z fini duab⁹ rōib⁹ i pte prima utit ad ppositū eiusdē quarū pma sūitur ex pte forme secūda ex parte finis que ponitur ibi. Et ga omne ad pncipiū uadit. Dicit ergo primo q^o nō so lū actus ē pōr potētia rōe et tēpore sed subā i. pfectione. Nomine. n. subē p sūent forā significari p quā aliquid ē pfectū. Et hoc q dē primū appetali rōe ga ea que sūt posteri ora i gñone sūt priora secudu subāz et p sēm zi. pfectione ga gñō sēper pcedit ab ipfecto ad pfectū sicut uir ē posteriora generatōe q³ puer. Nā ex puero fit uir et hō posteri⁹ gñō ne q³ sperma. Et rō uni est pōr subā et spē q³ puer et homo quā sperma. Et hoc ideo quia uir et homo iā habent spetiē p rfectam pū er autē et sperma nondum Cum igitur in eo dem iecandam numerum actus generatione

et tempore sit posterior potest ut ex superioribus patet
 sequi quod actus sit prior potentia subiecta et ratione. Deinde
 cum dicitur. Et quia oportet. Dicitur idem ratione supra a parte fi-
 nis. Et circa hoc tria facit. Primo proponit
 rationem. Secundo manifestat quoddam in ratione super
 positum. n. No. n. ut visum habeat. Tertio det
 minat quoddam quod posset facere dubium circa pre-
 dicta ibi. Quia vero bonorum. Dicitur ergo primo
 quod oportet quod sit vadens ad finem vadit ad quoddam
 principium. Nam finis cuius causam est aliquid esse quod
 dam principium. Est enim prius intentione agentis
 quia est causam finis. Sed actus est finis potentie
 ergo actus est prior potest et principium quoddam eius
 Deinde cum dicitur. No. n. ut visum habeat. Oñdit
 quod s. posterat. s. quod actus sit finis potentie. Quod
 quod primo manifestat in potentis actus mate-
 rialibus dicitur quod alia non videtur ut habeant potest
 visum sed magis habet potentiam visum ut vis
 autem est sic manifestum est quod potentia est per actum et non
 est. Secundo ibi. Sic ut autem et edificandi.
 Manifestat idem in potentis rationalibus dicitur quod
 ad hoc homines potest habet edificandi ut hedi-
 ficent et ad hoc habet theoreticam. s. sciam specu-
 lativam ut speculetur. No. autem speculatur ut hedi-
 cant theoreticam nisi ad discetes qui meditantur ea que
 sunt scie speculative ut ad grant ea. Et hi non pro-
 fecte speculatur sed quoddammodo et imperfecte ut. s.
 dicitur est quia speculari non est propter aliquam idigen-
 tiam sed scia iam habita uti. Discere cum autem specula-
 no est quia indigent acquirere scientiam. Tertio
 ibi. Amplius manifestat idem in potentis
 passivis dicitur quod materia est in potest donec veniat ad for-
 mam vel spiritum. Sed tunc primo est in actu quia habet
 spiritum. Et ita est in omnibus aliis que movetur per fi-
 nem. Quia sicut docetes putant ad finem per tingere
 quia demonstrato discipulum que instruerunt operantem
 ea que sunt artisita et nam pergit ad finem quia persequitur
 actum. Et sic manifestum est quod actus est finis in mo-
 tu naturali. Quarto ibi. Nam si non ita manifeste
 stat propositum deducendo ad inconueniens dicitur quod
 si perfectio et finis non consisteret in actu tunc non
 videtur differetia inter aliquem sapientem sic fuit
 Mercurius et aliquem insipientem sic fuit Pardo-
 nes. Si enim perfectio scie non esset in agendo non esset
 Mercurius manifestus in sua scia seu habet sciam
 iterum. s. quantum ad iteriore actum aut exteriori ad
 exteriori actum et sic nec Pardo nes. Nam per actum
 scie manifestatur aliquid esse sciens et non potest
 Operatio enim est finis scie. Operatio autem est
 actus quoddam. Propter quod et hoc actus dicitur
 tur ab operatione ut dicitur est. Et idem deriva-
 tum est ad formam que dicitur endelichia sine perfec-
 tio. Deinde cum dicitur. Quomodo vero. Manifeste
 stat quoddam quod poterat esse dubium circa predic-
 ta. Quia enim dixerat quod opus est finis. Posset
 aliquid credere quod hoc esset verum in omnibus. Sed ipse

hoc remouet dicens quod quarunda actus potest
 tiaz ultimis finis est solus usus potentie et non
 aliquid operatum per actus potentie sic vltim^o finis
 potentie in fine est visio. Et propter eam non fit a
 potentia visiva aliquid opus operatum. In quibus
 da vero potentis actus visus fit aliquid opus propter ac-
 tus ut ab arte edificatiua fit domus propter ipsam
 edificatiuam. Tunc hec dicitur non facit quod aliquid
 habet potentiaz minus sit actus finis potentie et in
 aliquid magis quia ipsa actio est in facto ut hedi-
 ficatio in eo quod edificat. Et hedi-^o simul fit
 et huiusmodi cum domo. Quia si domus aut hedi-^o sit
 finis non excludit quod actus finis potentie. Talis
 autem dicitur iter predictas potentias est consideranda quod
 quia per actum ipsum potentie quod est actus fit aliquid opa-
 tum actio alium potentiaz est in facto et actus facti ut
 hedi-^o in hedi-^o et proterio in proterio et
 ut motus in motu. Et hoc ideo quia per actionem
 potentie constituit aliquid operatum illa actio per se
 tum et non operatur. Quia est operatio sicut actio et
 perfectio eius non autem in operante. Sed quia non est
 aliquid opus operatum propter actum potentie in ac-
 tio existit in agente et ut perfectio eius et non tra-
 sit in aliquid exterioris proficiendum sicut visio est in
 videte ut perfectio eius et speculatio in speculante
 et vita in anima ut per vitam intelligam^o opera vite
 Quia manifestum est quod etiam felicitas in tali operatio
 constituitur est in operante non quia transit in re exteriori
 cum felicitas sit bonum felicitas et perfectio eius. Est
 enim aliqua vita felicitas. s. vita perfecta eius. Quia
 sic vita est in uiuente ita felicitas in felice. Et sic
 patet quod felicitas non constituit nec in hedi-^o
 nec in aliquid huiusmodi actio que in exterioris trans-^o
 fit intelligendo et volendo. Vltimo autem cum dicitur.
 Quia manifestum reddit adcludendum principale
 propositum dicitur quod manifestum est ex predictis quod subiecta
 et forma et spiritus est actus quoddam. Et ex hoc mani-^o
 festum est quod actus est prior quod potentia sciam subiecta
 et forma et est pro tempore ut. s. dicitur est quia
 spiritus prius erigitur actus secundum quem generatur
 aut mouetur aut fatiatur est actus an alter actus quo
 generatur vel factus est in actu. Postquam fuit in po-
 tentia quousque veniat ad primum mouens quod
 est in actu factum. Id enim quod erit de potentia in actus
 requirit actum preedere in agente a quo reducitur in actum

¶ t uero magis

supra. Superius probauit Aristoteli.
 quod actus erat prior potentia subiecta
 et diffinitio per rationes ex his corruptibilibus
 sumptis. Ad id autem ostendit per comparationem
 sempiternorum ad corruptibilia. Et dividitur ista
 pars in duas. In prima ostendit propositum. In
 secunda ex proposito ostendit quod ad hunc
 ne dicitur ibi. Si quis alique sunt verum. Et circa
 primum duo facit. Primo ostendit propositum et hoc

tali rōe. Sēpiterna pparant ad corruptibilia sic act^o ad potentia. Nā sēpiterna iquātuz hu iusmōi n̄ sunt i pō. Corruptibilia vō iqtuz hu iusmōi i pō sunt. S; sēpiterna sēpora corrup tibilib^o subā z pfectōe. Ad. n. manifestū ē g^o act^o est pō pōr subā z pfectōe. Dicāt q^o hae rōe magis pprie ondit pposituz; q^o n̄ assumi tur act^o et potentia i eodē. s; i diuersis qd fac pbatōne magis euidentē. Secūdo ibi. Rō vō hec. Probat qd supposuerat. s. q. nullū sē piternuz sit i pō. Et cē hoc duo facit. Primo ponit rōez ad ondeduz h^o. q̄ talis talis ē. S; potentia sit est p̄dictionis. Dicāt autē h non de potentia actiua. Nā. s. dictuz ē. n. q^o potē tie irrationales n̄ sit ad opposita. S; loquit h de pō passiuā secundū quā aliqd dī possibile eē z n̄ esse uel simplz uel secundū qd. Ad. aut qd pposuerat manifestat p oppositi: q^o ubi n̄ ē talis pō n̄ ptingit utraq^o p̄ p̄dictionis. Nam qd n̄ ē possibile eē nunq^o i aliq^o ē. Si. n. nō ē possibile eē im possibile esse eē et necesse ē non esse. S; id qd possibile ē eē p̄nit n̄ ē i actu. Manifestū ē g^o q^o illud quod possibile ē esse p̄nit eē z n̄ eē. Et sic pō simul p̄dictionis est q^o idē ē i pō ad esse e. n̄ eē. S; id qd pōr n̄ esse p̄nit n̄ esse. Hoc. n. eqpollent. Qd̄ at n̄ p̄nit n̄ eē ē corruptibile uel simplz uel secundū qd p̄nt dī p̄tingē n̄ esse sicut si p̄tingat aliquod corpus n̄ esse i loco isto ē corruptibile secundū locum. Et sitz est de quanto et de quali. Sed simplz est corruptibile qd pōr nō esse secundū subāz. Relinquit ergo q^o omne qd ē i potētia inqtuz corruptibile est. Secūdo ibi. Nihil g^o icorruptibiliz. Inferz p̄clusionē n̄ eē p̄missa itentuz. Et cē h^o tria facit. P^o p̄ponit p̄positū circa sēpiterna i ferens ex p̄dicitis q^o si omne qd est i potētia est corruptibile. sequit q^o nulluz icorruptibiliz simplz sit ens i pō ut accipiam^o icorruptibile simplz z ēs i pō simplz secundū subāz. S; nihil. phibet idē qd ē icor ruptibile simplz eē i pō secundū qd. aut secundū qle. aut ubi. Ut linea est i pō ut sit illustrata a sole. z solz i pō cū ē i oriente q^o sit i accidēte. Pz g^o ex p̄dicitis q^o oia sempitna iqtū huius moi sē i actu. 2° ibi. Nec eoz q^o ex necessita te sunt. cludit idē de necessariis q^o p̄cluserat de sempitnis q^o et i ipis reb^o corruptibilibus sunt qdā necessaria ut hominē eē al. oē totuz esse mai^o sua pte. Dic g^o q^o n̄z aliqd eoz q^o sē ex necessitate i potētia ē. Que. n. necessaria sē sp sē i actu z n̄ p̄nt eē z n̄ eē. Ea vō q^o sūt ne cessaria sē p̄ma iter oia: q^o eis ablati nihil remanet alioz ut si tollent esse nālia p̄ta q^o ne cessario p̄dicant n̄ possent i esse acta p̄dicamē ta q^o p̄nit i esse z n̄ eē. Et sic relinquit q^o act^o ē p̄or potentia 3° ibi. Neq^o utiq^o motū. eō

cludit idē de motu sempitno qd p̄cluserat de subis sempitnis. Et cē h tria facit. P^o ex p̄di ctis p̄cludit p̄posituz dñs q^o si aliqs mot^o est sempiternus ille mot^o n̄ est i potētia nec id qd mouet est i potētia ad motuz. s; ē i potētia vñ q^o. i. ut ab h^o i id trāscat. Cū eiz mot^o sit act^o exitis i pō omne qd mouet esse i potētia ad iminuz mot^o. nāt ad ipm moueri s; ad aliqd ubi q^o tendit p motum z q^o qd mouet o; h̄e māz subiūgit q^o nihil. phibet id qd mouet mo tu sēpitno h̄e māz: q^o s; n̄ sit i potētia ad mo ueri simplz. ē tñ i potētia ad h^o. l ad illud ubi. 2° ibi. Propt qd sp. Cōcludit qd dā correlm er dictis. Quia. n. qd mouet motu sēpitno n̄ ē i potētia ad ipz moueri. mot^o at celi sēpitn^o ē secundū qd ēdit i li: g^o p̄p. seqt q^o sol z astra z totuz celuz sp agāt q^o sp mouent z p motuz suuz agant. Nec ē timenduz q^o aliū mot^o celi ster ut timeret qdā nāles. s. Empe. z sequaces eius q^o p̄nterunt q^o p̄ litem z amicitia mūdā qnq^o corrumpit z rursus sepatur. Et iō dicit non esse timendum q^o n̄ sunt i potētia ad n̄ moueri. Et pp h^o ē n̄ corruptibilia in eo q^o mouent non laborāt. Non eiz iest eis poten tia p̄radictōis. s. ut moueant z n̄ moueant sic est i corruptibilib^o q^o h̄nt p motuz z ita p h̄uc mō n̄ p̄tinu^o mot^o sit eis motus cum labore. Quod eim corruptibilia laborent i eo q^o mo uent cā est: q^o s; i potētia ad moueri z n̄ mo ueri et nō habent h^o ex nā subāli sua q^o semp moueant. Vñ uidem^o q^o tāto aliqs mot^o est laboriosior q̄to etiā nā rei. p̄pingor ad non moueri. Dicit p; q^o moueri sursum i alib^o la boriosum est. Quod at h̄ dī de p̄p̄tuitate mo tus celi dī secundūz p̄uenientia nē corpus ce lestis quā expti sum^o. S; h^o non p̄udicat diu ne uoluntati a q̄ dependet mot^o celi z esse ei^o b. 18.

3° ibi. Imitant icorruptibilia. Cōpat cor pora corruptibilia corpib^o icorruptibilib^o i agen^o z p^o q̄tū ad similitudinē dñs q^o corpa eo rū quoz eē ē i similitatōe mutant corpa icor ruptibilia i eo q^o sp agūt sic ignis q^o secundū se sp calefacit z tra q^o secundūz se sp fac^o opatio nes pprias z nāles. Et hoc iō est q^o h̄nt mo taz et opationez suā. ppriā secundūz se z i eis iqtuz. s. forme eoz sē p̄ncipia taliū motuuz et actionuz 2° ibi. Potētie vō alie. Pōit p̄pa tionez secundū dissimilitudinez dñs q^o alie potētie rez mobilii de qb^o. s. deimiatū est om̄s sunt p̄dictiones e p̄rio rebz sēpiternis q^o sp sunt i actu s; diuersimode. Nā potētie rōales sunt p̄dictiones eo quod p̄nt mouē sic uel nō sic ut s. dictū est Potētie vō irzōales opant vno modo. S; et ipē sē p̄dictionis p h̄q^o p̄nt ad esse z non esse sic al. pōt amittē potētia uisuiam. Deū cū dicit. Si ergo aliq^o sit n̄. Ex p̄nt

sis excludit quoddam a Potestate positi. Donit. n. Plo formas sepatas q̄s marie eē dicebat sic si poneret sciaz eē sepatā quā uocabat per se sciaz z dicebat q̄ h^o erat p̄ncipalissimū i ḡne scibiliū z silz p se motū i ḡne mobilū. Sz secundū postēsa aliqd erit p̄mo i ḡne scibiliū q̄s p se sciat. Quisuz est. n. q̄ prior ē act^o p̄fectio ne q̄s p̄o. Scia. n. ipa ē q̄da p̄o. Vñ p̄sidera^o q̄ ē act^o ei^o aut ea p̄or. z sic de aliis huiusmōi Ultimo epilogat q̄d dictū ē. f. q̄ actus ē p̄or potentia et oī p̄ncipio motus.

Quoniam aut

melior ē. Postq̄ p̄pauit p̄hs actū z p̄oz secundū p̄ns z posterius. hic p̄pat ea secundū bonū et malū. Et c̄c̄b duo fa cit. P^o dic. q̄ i bonis act^o ē memor p̄o. Q̄d q̄d māifestū ē er h^o q̄ id q̄d ē i p̄o. ē idē i p̄o. et n̄s ad p̄ria. Sic q̄d p̄t p̄ualescē h^o q̄d p̄ in firmari z silz ē i p̄o ad utrūq̄. Et h^o iō qa ead ē p̄o utrūsq̄ p̄ualescēdi et laborādi z q̄scen di z mouēdi z alioz huiusmōi oppoitoz. Et ita p̄z q̄ aliqd silz p̄ p̄ria. Sz p̄ria n̄ p̄nt silz eē actu. Cōtrarioz igr utrūq̄ seorsū ē. h^o q̄d bo nū ut sanū. aliud v̄o malū ut ifirmuz. Nā sēp i p̄ris unū ē ut deficiēs q̄d ad malū p̄tinz. Sic igr q̄d ē bonū i actu ē an bonū i p̄o. Sz potē tia se h̄t silz ad utrūq̄ secundū q̄d. f. q̄d ē eē in potētia. Sz ar neutrū silz q̄d ē eē i actu. Keling igr q̄ act^o ē melior potētia qa q̄d ē silz z pure bonū ē meli^o eo q̄d ē secundū qd bonū z p̄iūctū malo z ibi. Necesse est ar zc. Sit igr q̄d i malis ē act^o peior potētia. Et c̄c̄ h^o tria fac. P^o ondit p̄pouit er rōe. s. iducta qa id q̄d ē silz malū et n̄ secundū qd se h̄nt ad ma lū ē pei^o eo q̄d ē secundū qd malū et qd se h̄z ad malū z ad bonū. Vñ cū potētia ad malū nō duz h̄eat maluz nisi secundū qd cuz eadē sit ad bonuz. Nā idē ē potētia qd ē ad p̄ria. reliquit g^o q̄ act^o mal^o ē peior potētia ad malū. z^o ibi. Palā g^o p̄cludit er dictis q̄ ipm malū n̄ ē q̄da nā p̄ter res alias q̄ secundū nāz sunt bone. Nā ipm malū secundū nāz ē posteri^o q̄s potē tia z qa ē pei^o z magis elōgatus a p̄fectōne Vñ cuz potētia n̄ possit eē alia p̄t res multo min^o ipz maluz z^o ibi. Nō g^o nec i eis. In ducit aliā p̄clusionē. Si. n. maluz ē pei^o potē tia. potentia at n̄ iuenit i reb^o sēpiteris ut. s. oīsum ē n̄ erit in eis aliquod maluz n̄z pecca taz n̄z alia corruptio. Nā corruptio quoddā maluz ē. Est h^o at itelligenduz igr tuz sunt sem p̄terna et icorruptibilia. Nā secundū qd nihil p̄hibet i eis eē corruptōez ut secundū ubi. aut secundū aliqd huiusmōi Inueniunt z dia gramata. Postq̄ p̄pauit potētia et actū secū dūz pri^o z posteri^o et bonū et maluz. hic p̄pat

eadē secundū itelligētia v̄i z silz. Et c̄c̄ hoc duo fac. P^o p̄pat secundū ipz itelligē. Secū do v̄o secundū v̄itatē z falsitatē ibi. Qm̄ v̄o ēs. Dic g^o p^o q̄ diāgmata. i. descriptōes geo metrie iueniuntur. i. p̄ inctōne cognoscūt secū dū dispōez figurari i actu. Geōetrie. n. inēi unt uey qd̄ q̄rūt diuidēdo lineas et sup̄ficies Diuisio aut̄ reducit i actū qd̄ erat i potētia. Nā p̄tes p̄tinui sūt potētia in toto an̄ dionēz Si aut̄ oia essēt diuisa secundū qd̄ requirit inen tio ueritatis manifestū eēt p̄clones q̄site Sz qa in p̄ma p̄tractiōe figurari sūt i potētia huiusmōi diones iō nō statū fit manifestū qd̄ q̄rit. Hoc aut̄ notificat p̄ duo exēpla quoz p̄ mū ē circa q̄stū q̄r̄ trigonū est duo recti. i. q̄ triāgulus h̄et tres āgulos eql̄es duob^o rectis. Qd̄ qd̄ sic demōstrat. Sit triāgul^o. a. b. g. et p̄trahat̄ basis. a. g. i p̄tinuuz z d̄irectū. Dic igr i basis p̄tracta faciet cuz latere triāguli. b. g. āgulus i puncto. g. q̄ qd̄ angulus ex̄ eria eql̄is ē duob^o āgulis interiorib^o sibi oppositis. f. āgulo. a. b. g. z āgulo. b. a. g. Manifestuz ē at̄ q̄ duo āguli p̄sistentes eē punctuz. g. quo ruz un^o ē ex̄ triāgulus z alter itra sunt eql̄es ex̄ duob^o rectis. Demōstratuz ē. n. q̄ linea recta sup̄ aliā lineā cadēs q̄litercūq̄ faciet duos an gulos rectos. aut eql̄es duob^o rectis. Keling tar g^o q̄ āgulus itrice i puncto. g. p̄situtum cuz aliis duob^o q̄ sunt cōles angulo exteriori oēs. f. tres sunt eql̄es duob^o rectis h^o ē ergo qd̄ p̄hs dicit q̄ p̄bat̄ triāgulum h̄re duos re ctos: qa duo āguli q̄ sunt eē unuz punctuz pu ta p̄ punctuz. g. quoz un^o ē iterior z alius et terior s̄t eql̄es duob^o rectis. Et iō qm̄ p̄ducit āgulus q̄ fit ex̄ p̄ducto uno latere trianguli statū māifestuz sit uidenti dispositionē siāle q̄ triāgulus h̄z tres āgulos eql̄es duob^o rectis secundūz ex̄repluz ē qd̄ ē c̄c̄ h^o q̄situz q̄r̄ ois an gulus q̄ ē i semicirculo descript^o ē rect^o. Qd̄ qd̄ demōstrat̄ sic. Sit semicircul^o. a. b. c. et i puncto. b. q̄litcūq̄ cadat p̄situat̄ āgul^o cui sub̄tēdit̄ basis. a. c. q̄ ē diametri circuli. Dico g^o q̄ āgul^o. b. ē rect^o. P̄batio ē qa cuz li nea. a. c. sit diametruz circuli opz q̄ trāseat p̄ cētruz. Diuidit̄ g^o p̄ mediuuz i p̄ctō. d. z p̄da cat̄ lineā. d. b. Sic igr lineā. d. b. eql̄is ē lineē. d. c. qa s̄t p̄tracte a cētro usq̄ ad circūferētiā g^o i triāgulo. d. b. c. equalis ē āgul^o. b. āgulo. c. qa ois triāguli cui^o duo latera s̄t eql̄ia an guli q̄ sūt. s. bases s̄tēq̄les dno igr āguli. a. et. b. sūt duplū soli^o āguli. b. Sz angulus. b. c. d. cū sit exterior ē eql̄is duob^o āgul^o. a. z. b p̄tialib^o g^o āgulus. b. c. d. ē duplus āguli. b. p̄tialis. Et similit̄ p̄batur q̄ āgulus. c. ē eql̄is āgulo. b. trianguli. b. c. d. eo q̄ duo latera. d. b. et. d. c. sunt equaha cū sit p̄tracta a cētro

ad circūferentiā ⁊ angulū exteriōr. s. a. d. b. c. q̄
 lis utriq̄. ergo ē duplus anguli. b. p̄tia. Sic
 ergo duo anguli. a. b. d. ⁊ b. d. c. sunt dupluz
 toti⁹ anguli. a. b. d. S; duo anguli. a. d. b. ⁊
 b. d. c. sunt. aut recti. aut equales duobus re
 ctis: quia linea. d. b. cadit. s. lineaz. a. c. ergo
 angulus. a. b. c. qui ē i semicirculo est rectus.
 Et hoc ē qd̄ p̄bs dicit q̄ iō demonstrat eē rect⁹
 ille q̄ est i semicirculo: ga tres linee sunt eq̄les
 a. s. due in quas diuidit basis. s. d. a. et. d. c. ga
 tertia q̄ est media istaz duaruz p̄tracta super
 fiat utriq̄. s. b. d. Et hanc dispoem uidēti sta
 tuz manifestū ē sciēti p̄ncipia geometrie q̄ ois
 āgulus i semicirculo ē rect⁹. Sic igit̄ cludit
 p̄bs manifestū eē q̄ q̄n aliqua reducunt̄ d̄ p̄
 i actū. tunc inuenit̄ eaz ueritas ⁊ hui⁹ cā ē: ga
 intellect⁹ act⁹ ē. Et iō ea q̄ intelligunt̄ o3 eē actū
 propter quod ex actu cognoscit̄ p̄. Vñ faci
 entes aliqd̄ actu cognoscit̄ sic p̄ i p̄dictis de
 scriptōib⁹. S; n. q̄ i eodē secūduz numeruz
 poster⁹ secūduz ordinē ḡnātionis ⁊ tēporis
 sit act⁹ q̄ p̄. ut. s. expolitum est.

uoniam ue

ro ens et non ens. Sic p̄pat p̄bs
 actū ad p̄3 secundum ueritatem
 et falsitatem: Et circa hoc tria facit. Primo
 ponit q̄ uerum ⁊ falsum precipue dicitur se
 cundum actum. Secundo manifestat p̄positi
 tum ibi. Et hoc in rebus est p̄poni et diuidi.
 T̄ cludit qd̄dā correlariū ibi. Nam ēt ga de
 imobilibus. Dicit ergo primo q̄ cum ens et
 non ens ei oppm̄ diuidantur dupliciter vno
 modo secundū diuersa p̄dicamēta q̄ sunt subā
 q̄ntitas q̄ntitas zc. Alio mō secūduz p̄3 ⁊ actuz
 uel un⁹ uel alteri⁹. Prioz: ga utriq̄ prioz cō
 tigit actū eē ⁊ p̄. hoc qd̄ ē i actu marime pro
 prie dicit̄. aut uer⁹. aut falsum. Deinde euz
 dicit̄. Hoc at̄ i reb⁹. Probat q̄ p̄posuerat. Et
 circa hoc tria facit. Primo manifestat i sub
 stātiis p̄ncipis. ⁊ i sensibilibus ibi. Circa h⁹
 i p̄posito. Tercio colligit utriq̄ ibi. eē uero
 unū. Circa primū duo facit. Primo manife
 stat p̄positum dicens q̄ hoc. s. esse uerum uel
 falsum in rebus nihil ē aliud q̄ p̄poni et diui
 di. Vñ qui putat diuidi qd̄ ē diuisum in reb⁹
 uerus ē i sua opatōe ut qui putat homines nō
 esse asinum. Et si siter qui putat componi qd̄
 ē p̄posituz i rebus ut qui putat homines esse
 al. Ille at̄ mētifi opinādo q̄ ecōtrario h3 res
 alē i sua opinione q̄ resit̄ i sua nā ut q̄ putat
 hominē asinum. aut non eē al. ga q̄n aliqd̄ est
 aut n̄ est. tūc d̄ uer⁹ uel falsum qd̄ sic p̄siderā
 di est. Nō. n. iō tu es albus ga nos nē extima
 mus te eē albū. s; ex. iō extimam⁹ te albū: ga
 tu es alb⁹. Vñ manifestū ē q̄ p̄posito rei ē

cū ueritatis i opinione ⁊ d̄fōne. Vñ at̄ addit ad
 manifestādū qd̄. s. dixerat qd̄ uer⁹ ⁊ flm̄ ē in
 reb⁹ p̄poni et diuidi. S; n. ueritatē ⁊ falsitatē
 q̄ est i ofone uel opione reduci ad dispōes rei
 sicut ad cām. Cū at̄ intellectus p̄positionē for
 met accipit duo quoz unū se h3 ut formale re
 spectu alteri⁹. Vñ accipit id ut i alio eris p̄
 qd̄ p̄dicata tenent formale. Et iō si talis opa
 tio intellect⁹ ad re debeat reduci sicut ad cām
 o3 q̄ i p̄positis subit̄ ip̄a p̄pō forme ad mām
 aut ei⁹ qd̄ se h3 p̄ mō3 forme ul̄ etiā p̄positio
 accidētis ad subm̄ r̄ndeat q̄ fundamentuz et
 causa ueritatis p̄pōm quā intellectus interius
 format et exprimit uoce. Sit cū dico sor. est
 homo. ueritas hui⁹ cōmōnis cātur et p̄po
 sitione forme humane ad materiam indiuidu
 alem per quam Sortes est hic homo. Et cū
 dico homo ē albus cā ueritatis est p̄pō sub
 nis ad subm̄. Et similiter ē falsis. Et idem p̄3
 i dione. Secūdo ibi. Si igit̄ h qd̄ sp̄ p̄ponū
 tur. Cōcludit ex dictis q̄ si p̄positio ⁊ diuisio
 rei est cā ueritatis ⁊ falsitatis i opinione ⁊ ora
 tione necesse ē q̄ secundū differētiā p̄positio
 nis ei⁹ qd̄ est i reb⁹ est d̄ria ueritatis ⁊ falsita
 tis in opinione et oratione. In rebus at̄ talis
 differentia inuenitur circa p̄ponēz ⁊ diuisionē
 q̄ qd̄a semp̄ p̄ponunt̄ ⁊ impossibile ē ea diuidi
 sicut aie rationali p̄ungit̄ nā sensitina semp̄
 ⁊ impossibile ē q̄ diuidat̄ ab ea ita. s. q̄ anima
 rationalis sit sine uirtute sciendi. h3 ex. pos
 set eē aia sensiuina sine ratioe. Quedam uo
 sunt diuisa ⁊ impossibile est ea p̄poni sic nigruz
 albo et fōmā asini homini. Quedā uo se ha
 bent ad p̄ria ga p̄nt componi et diuidi sicut
 homo et albo ⁊ et currens. Esse at̄ i quo cōst̄
 sit p̄pō intellectus. aut actionis compositionē
 q̄sdam ⁊ unionez i dicat non esse uo qd̄ signi
 ficat negatio tollit p̄pōtionem et deliq̄t plu
 ralitatem ⁊ diuersitatē. Vñ manifestuz est q̄
 i his q̄ p̄uenit cōponi et diuidi una ⁊ eadem
 ofofit q̄nq̄ uera q̄nq̄ falsa sicut hec ofo Sor
 tes sedet est ue. a eo sedente. Eadem at̄ falsa
 eo surgente. Et similiter ē de opinioe. S; in
 his q̄ non p̄nt aliter se h̄re. s. q̄ semper compo
 nuntur uel diuidunt̄ non ē possibile q̄ eadem
 opinio uel oratio q̄nq̄ sit uera q̄nq̄ falsa. sed q̄
 est uera semp̄ est uera. ⁊ q̄ ē flsa semp̄ est flsa. Sic
 ē h uera homo ē animal. hāt flsa hō est asinus.
 Vñ cū dicit. Circa incōposita. Ostendit
 quō i simplicibus possit esse uer⁹ ⁊ falsuz. Et
 circa hoc tria facit. Primo ostendit q̄ non si
 militer ē uer⁹ i simplicibus et compositis d̄is
 q̄ circa incōposita ⁊ simplicia cuiusmōi si s̄b̄
 imateriales n̄ ē uer⁹ uel falsum p̄ p̄pōez. aut di
 uisionem que fit i rebus. s; p̄ hoc q̄ cognoscei
 tur qd̄ quid est. aut non cognoscei. Cū. n. atti

gamus ad cognoscendum quod quod alicuius simplicis. tunc intellectus videtur uerus esse. Cum autem non attingimus ad cognoscendum quod quod est. sed aliquid aliud ei attribuit. tunc falsus est. Non enim simplicibus est compositio ut possit dici quod quod proponitur res tunc intellectus proponens sit uerus uel quando diuisus est in re quod intellectus compositus tunc intellectus non sit uerus. Vel aliter non est in simplicibus propositio ita quod cum dicit de eo quod non sit negatiue significet eius diuinitatem. Sic in rebus propositus cum dicit quod lignum sit album significat eius propositio. aut cum dicit quod non sit lignum album et quod diametrum non sit mensurable significat eius diuinitatem. Et sic patet quod uerum et falsum non est similiter in simplicibus sicut in compositis. Non hoc mirum est quia etiam esse non est similiter in utriusque sed esse compositorum surgit ex componentibus. non autem simplicium. Verum autem consequens ens quia sicut in secundo huius est bitum eadem est dispositio rerum in esse et in ueritate. Unde non sunt similia nec non sunt similia in ueritate. Secundo ibi. Sed hoc est uerum. Respondit qualiter sit uerum et falsum in simplicibus dicens quod huiusmodi est uerum et falsum in simplicibus ut dicitur. Attingit enim eorum mente ad ipsum simplex ut. I. apprehendatur. quod est et dicitur. I. significare uoce ipsi simplex hoc est uerum quod est in simplicibus. Et quia dicitur quod limitat pro predicatione affirmatiua que cum propositione fit hunc intellectus remouet dices quod non est idem affirmatio et dictio quia affirmatio est per hoc quod aliquid dicitur de aliquo quod est cum compositione. dicitur autem simplex plano alicuius. Sic ergo attingere et dicitur est uerum sed non attingere mente ipsa simplicia est ea penitus ignorare. Quicumque enim non attingit ad quod quod est rei simplicis penitus ignorat ipsam. Non enim potest aliquid eius scire et aliquid ignorare ex quo non est propositio. Videbat autem quod sic dixerat quod attingere simplicia est dicitur uerum in eis ita non attingere est falsum. aut dicitur pro. Hoc autem non dicitur. sed dicitur quod non attingere est ignorare. Et ideo subdit eam quod non attingere non est decipi dicitur quod circa quod quod est non est decipi nisi secundum accens. Sed sic intelligendum est. Dicitur enim. superius in. vii. et in. viii. quod in subiectis simplicibus idem est res et quod quod est eius. Si igitur eam subiecta simplex sit ipsum quod quod est ideo iudicium est de cognitione subiecti simplicis et de cognitione eius quod quod est. Sed esse quod quod est non decipit intellectus nisi per accens. Aut enim per intellectum attingit aliquis quod quod est rei et tunc uere cognoscit quod est res. aut non attingit et tunc non apprehendit rem illam. Unde esse eas non uerificat nisi decipit. Propter quod dicitur. *Aruto. in 5. d. anima quod sicut sensus esse propria*

obiecta sepe est uerum ita intellectus esse quod quod est esse proprii obiecti. Et quod intellectus circa quod quod est non decipit nisi non solum est in simplicibus subiectis sed est in propositis. Quomodo autem per accidens decipiat aliquis circa quod quod est considerandum est. Non enim decipit quod circa quod quod est nisi componendo aut diuidendo. Quod quod est in subiectis propositis contingit dupliciter. Uno modo per compositionem diffinitionis ad rem diffinitam. aut diuisionem. Vel si aliquis diceret a finem esse animal rationale incorporale. aut homo non est animal ratione mortale utrobique falsum est. Alio modo secundum quod diffinitio constituitur ex partibus que non sunt inuicem proponales ut si quod significaret hanc diffinitionem homo est al. insensibile. Primo igitur modo diffinitio dicitur esse falsa quia non est huius. Secundo modo diffinitio per se ut. s. i. secundo docuit philosophus. In simplicibus uero subiectis non potest esse deceptio circa quod quod est per accidens nisi primo modo. Non enim. eorum quod quod est. est propositum ex pluribus circa quorum propositionem possit accidere falsum 3. ibi. Et oes sunt actus. Adaptat quod dixerat de substantiis simplicibus ad principale propositum. I. ostendendum quod uerum magis est actu quam in potentia. Ostendit quod hoc est circa proposita per eo quod uerum est circa propositum et diuisionem que actu designat. In substantiis uero simplicibus ex eo quod non est in eis finem sed tamen uerum propter quod non sunt in potentia. sed in actu. Dicitur quod oes sunt simplices in actu et non in ueritate in potentia: quia si quod quod est in actu et quod in potentia non sunt corrupti. Quod hoc non potest esse ut ostendit. Nam huiusmodi subiecta forme tamen. Unde est leuissimum se in esse. Ens autem secundum se ipsum non generatur corruptum. Omne enim quod generatur ex aliquo generatur. Ens autem simplex in quantum ens non potest ex aliquo generari. Non enim est aliquid extra ens quod est tale ens ut pura ex huiusmodi est aliquid esse. Unde hoc ens potest generari secundum quod quod est simplex non est. Idem quod est ens secundum se per hoc quod ipsum est forma ad quam sequitur ens non est generabile. Unde non est quod dicitur in potentia quod dicitur in actu. Et ideo quia circa actu marie sicut uerum quod quod est se talia que sunt solum in actu et tamen id quod non est aliquid est quia sunt quedam res et forme esse ea non potest decipi. aut esse falsum sed oportet ut intelligantur si mente attingantur uel penitus non intelligantur si mente non attingantur. Sed quantum in eis non contingat decipi secundum se contingat tamen cum queritur de eis quod quod est. s. si talia sunt. aut non. Et sic contingit decipi in eis per accidens ut patet si quis querat de aliqua subiecta simplicis utrum sit ignis. aut subiecta corporea uel no: quia si attribuitur ei esse subiecta corporea erit falsitas per accidens per propositionem. Deinde cum dicit. Esse uero ut uerum. Colligit quod dixerat de uero et falso tamen circa proposita que esse simplicia dicens

q̄ hoc ip̄m eē q̄d s̄ḡt ueritatē z n̄ eē quod
s̄ḡt falsitatem ga qui dicit homo ē albus s̄ḡt
hoc eē uerz qui dicit non est alb⁹ s̄ḡt hoc eē
falsum hoc inq̄ eē z non eē uno modo dicit
s̄. in p̄positis. s̄. q̄ est uerum si p̄ponitur i re
quod intellectus p̄ponit. s̄ falsus at si non cō
ponitur i re quod intellectus p̄ponit itelligēs
aut denuncias. Alio x̄o mō i reb⁹ simplicib⁹
uerz est. si id q̄d est uere ens. i. q̄d ē ip̄m q̄d qd
est. i. subā rei simplex sic est sicut intelligit. Si
uero non est ita sicut intelligit non est uerū in
intellectu. Et sic ē uerz itelligere ip̄a s̄ falsum
n̄ ē ibi n̄z deceptio at expositū ē s̄z ignorantia
ga si n̄ attingit ad q̄d qd est penitus ignorat
re illā. In p̄positis at p̄t unū scire z cē alias
pprietates eius decipi. Qualis at ignorantia
est. ostendit cum dicit. q̄ illa ignorantia n̄ ē tal
privatio sicut cecitas que est privatio potētie
uisionē. Vñ illa ignorantia similis cecitati eēt si
aliquis non haberet uim intellectiuam ad at
tingendum subās simplices. Ex quo patet q̄
secundus s̄niam Aristo. human⁹ intellect⁹ p̄t
p̄tingere ad itelligendum subās simplices q̄d
uidei sub dubio relinquisse i t. de aia. De
inde cū dicit. Palā ē t̄ ga de imobilib⁹. In
ducit q̄dam correlatiū dñs q̄ ex dictis mani
festū est q̄ de imobil. b⁹ n̄ ē deceptio secundū
q̄n. In p̄tingentib⁹ x̄o p̄tingit decipi secundū
q̄n i his. s̄. q̄ non semp sunt ut puta si Sor. ē
fessurus z hoc aliquis putet p̄t aliq̄s decipi
in eo q̄ putet cū fessurum q̄n non est fessurus
Et similiter si putet eclipsim futurā q̄do nō
est futura. S̄z in reb⁹ imobilib⁹ et q̄ semper
sunt nō p̄t p̄tingere nisi uno mō. s̄. si quis pu
tet eaeē mobilia et non sp̄ eē. Tunc enim de
cipitur in eis secundū q̄n. Et iō dicit si quis pu
tet ea eē imobililia non putabit ea q̄nq̄ eē et
q̄nq̄ non eē. Et sic nō decipit i eis secundū q̄n
Vñ si q̄s putet triangulū nō p̄mutari non op̄i
nabitur q̄ q̄nq̄ hēat duos rectos q̄tuz ad eq̄
ualentā z q̄doq̄ nō. Si e. n. p̄mutaret z nō
p̄mutaretur. S̄z in reb⁹ imobilib⁹ p̄ueit sub
aliq̄. cōi accip̄t aliq̄d q̄d sic se h̄z z aliq̄d q̄d n̄
sic. puta sub triangulo aliq̄nē eglatez z aliq̄nē
non. Et p̄ueit dubitari de nuō pari vtz null⁹
si prim⁹ uel aliqui sint primi aliqui non. Nu
merus prim⁹ dicit quē sola unitas mensurat.
Vñ iter nuōs pares solus binarius ē primus
z null⁹ alioz. Et eē unū nuō i reb⁹ imobilib⁹
nō p̄ueit errare ac decipi inq̄tū ad hoc. Nō
eiz i eodē numero p̄t aliq̄s p̄tare aliquem
sic se h̄re z aliq̄nē non sic. Vñ. n. numero n̄
diuidit in multa. Vñ oportebit q̄ simpliciter
dicat uerz uel falsum cū illud unū numero sp̄
similiter se hēat nec sit in eo accip̄t diuersitas
tem n̄z q̄tū ad tempus n̄z q̄tū ad suppositi

ta. Ex quibus app̄t q̄ ueruz est magis circa
actum. imobililia enim inq̄tū huiusmōi
semper sūt acta.

Unū uero quia lib. 10. incipit 3
multis. Superius in. iiii. h. p̄s
ōndit q̄ ista sciētia h̄z p̄ ubō enī
z unū q̄d cū ente uertit. z iō postq̄ de termina
uit de ente p̄ accidēs z de ente q̄d s̄ḡt x̄itates
pp̄ōis i. vi. z de ēte p̄ se secūdu q̄ diuidit p̄
x. p̄dicamenta in. vii. z in. viii. z secūdu q̄d
dī p̄ potētia z actū i. ix. Vñ in hoc. x. itendit
determinare de uno z de his q̄ p̄sequunt ad
unū. Et diuidit i duas p̄tes. In p̄ma defini
nat de uno secūdu se. In secūda p̄ p̄p̄ōes ad
multa ibi. Opponunt at unū z mltā. Prima
diuidit i duas. In p̄ma oit quot mōis unum
dicit. In secūda determinat q̄sdā pprietates
ei⁹ ibi. Maxime x̄o i eo q̄ ē necesse eē. Pri
ma tres. In p̄ma determinat quot mōis dī
unū. In secūda reducit oēs illos ad rōez unā
ibi. Vñ q̄d unū. In tertia oit quot mōis unū
predicat de his de q̄bus dicitur ibi. S̄z aut
intelligere. Circa primum ponit q̄tuor mōs
dicendi unum dicens q̄ in. v. li. ostensum ē
quociens dicatur nomina que pertinet ad cō
siderationem huius scie. Dicitur. e. n. q̄ unuz
dī multis mōis. S̄z cū multipl̄ dicatur unuz
p̄ncipales mōi sūt q̄tuor ita tñ q̄ dicam⁹ mōs
uni⁹ secūdu quod unuz dī p̄mo z p̄ se et non
p̄ accidēs. Nā unū p̄ accidēs h̄z alios suos mo
dos z iter mōs uni⁹ dicti p̄ se un⁹ mod⁹ ē se
cunduz q̄d p̄tinuū dī unuz. Quod q̄d accipi
p̄t dupl̄r aut ulz. s̄. quocunq̄ mō sit aliq̄d p̄ti
nuuz dicat unuz. aut unuz p̄tinuitate soluz q̄d
secunduz nāz ē p̄tinuū quod maxie p̄tinuuz ē
z n̄ ē p̄tinuuz p̄ uolētā. aut artē n̄z p̄ aliū mo
duz p̄tact⁹ sic p̄zi icatraturis lignoz n̄z ali
quā p̄tinuitate sicut i his q̄ p̄tinuant uel ligā
tur clauo uel quocunq̄ uinculo. Continuum
at secunduz nām dicitur dupl̄r. s̄. quod ē totū
uniforme ut linea recta. aut ē circularē et q̄
non est totū uniforme sicut due linee p̄situe
tes āngulum in quo continuant. Maxime at
hoz est unum et prius unuz quod dī linea re
cta uel circularis q̄. linee angulum constituē
tes. Nā linea recta oiz q̄ habeat unuz motuz
Non enim potest eē q̄ una pars eius moueat
z alia quiescat nec una sic moueatur. alia ue
ro ali er. Sed tota simul et uno motu moue
tur. Et similiter etiam in circulari est. Sed in
duobus continuis constituentibus angulum
hoc non conuenit. Possunt enim ymagina
ri q̄ una linea quiescat z altera moueat z ap
propinquans et minorem angulum consti
tuit aut ab ea elongata et constituens angu

lum maiore. Vel et q' utriusq' moueat dicitur
 has pres. Et id dicit q' illud p'tinuū est magis
 unū cu' mot' ē diuisibilior z magis simplex
 Deinde cū dicit. Ampli' tal. Poit secundū
 mōz. In quo qd' p'sideratur nō solū q' id qd'
 d' unū sit tale. i. p'tinuū. sed et q' plus h'eat. s.
 q' sit qd'dam totum h'is aliqua formam. aut
 spēm sicut al. ē unū z superficies trianguris
 ē una. Ad' igit' unū sup' unitatē p'tinuitatis ad
 dit unitatē q' ē ex forma secundum quā aliqd'
 ē totū z spēs h'is. Et quia aliquid est totum
 per nāz aliquid v'o per artes addidit q' maxi
 me ē unum. s. qd' ē unum p' naturā z non per
 uolētā sic p' uolētā ad aliqd' totū p'stitit
 dū p'ingant q'cunq' uniant. aut uisco. aut ali
 qua tali p'unctione. Sed id quod ē p'unctūz
 p' naturā est magis unū: q' s. est sibi causa. s.
 q' sit p'tinuū: q' p' suam naturā ē tale Deū
 cum dicit. Tale v'o. Ostendit rōem unitatis
 i' h'is duobus mōis dñs q' aliquid est tale et
 p'tinuum z unum eo q' mot' eius est unus et
 diuisibilis loco z tēpore. Loco qd': q' uer'
 q'cunq' partes loci mouetur una pars. p'tinuū
 z alia. Tēpore uero q' qū mouet una z alia
 Dñ si aliqd' p'tinuum est z totū p' naturā dicit'
 unū q' mot' eius ē unus. mani' est: ē q' si ali
 quod p'tinuum z totum h'z in se principium p'
 mi motus. hoc erit unū in magnitudine sicut
 iter mot'. p'mus mot' ē localis. z inter mot'
 locales. p'mus est circular' ut probatur i. viii.
 p'hy. Et iter corpora q' mouent motu circulari
 si aliqd' ē qd' h'z principius talis mot'. s. qd' re
 uoluit z resoluit alia corpora motu dyuino
 Dñ manifestū est q' h' est p'ma magitudo una
 quia habet primū principium motus primi.
 Sic igit' apparent duo mōi unitatis. aut sicut
 continuūz dicit unū. aut sicut totum d' unum
 Deū cum dicit. Ad' autē si rō fuerit una.
 Ponit alios mōs unius dicens q' quedā alia
 dicuntur unum n' p' motū unū: s. p' ratōez
 unā. Quisimōi at' sunt quoz itelligētia ē una
 que una app'ensione app'hēdunt ab anima
 Et dñr una app'hēsiōe app'hēdi talia quoz
 ē una app'hēsiō idiuisibilis. Qd' qd' ostēdit
 duplr: q' app'hēsiō idiuisibilis ē eius qd' est
 unum spēs. aut eius qd' est unum numero. Nu
 mero qd' idiuisibile est ipm singulare qd' n'
 pōt predicari de multis. Specte at' ē idiuisi
 bile quod ē unūz secundū scientiā et noticiā.
 Non enim in diuersis singularibus ē aliqua
 nā una nuō q' possit dici spēs. Sed intellectus
 app'hēdit ut unū id in quo omnia inferiora
 p'ueniūt. Et sic i' app'hēsiōe itellect' spēs fit
 idiuisibilis q' real' ē diuersa i' diuersis idiuidu
 is. Et q' subā por' est rōe oibus aliis generi
 bus cū unum dicat' h'is mōis p' rōem unam

sequitur q' p'mum unūz secundūz h'os mōs sit
 unū subā qd'. s. ē substāialis causa unū sicut
 secundū p'mos duos mōs. Primū unū erat ma
 gnitudo circular' mota. Deū cūz dicit. Df
 qd' g' unū. Reducit mōs unius. s. p'ostos ad
 unā rōnem colligendo q' s. dicit' at. Dicit g'
 q' unū dicitur quatuor mōis. Primo qd' con
 tinuū secundū nāz. z' secundū totū. 3' singula
 re. Quarto uniuersale ut spēs. Et oia h' dicit'
 unū p' rōez unā. s. p' hoc q' ē eē idiuisibi
 le. Nam p'prie unum est ens idiuisibile. Sed
 in primis duobus dicitur unū: q' ē motus in
 diuisibilis. In aliis at' duobus qd' ē itelligen
 tia. aut rō idiuisibilis ut sub h' app'hēdat ap
 prehēsiōe re' p'ticularis. Deinde cūz dicit:
 Oportet at' itelligere. Ostendit quō unum p'
 dicitur de his que dicuntur unum dicens q'
 oportet itelligere q' non similiter sumendū
 est unum cum aliqua res dicitur una. et cū di
 citur quod quid est unum quod est ratio ueri
 tatis. Sicut etiā non hoc mō dicitur lignum
 eē album: q' lignum sit hoc ipm qd' ē album
 s. q' quia album accidit ei. Hoc aut qd' dixerat
 sic manifestat: q' unum dicitur multis modis
 ut dictum ē quelibet res dicitur esse una et eo
 q' inest ei aliquis istoz modoz. puta uel cōti
 nuum uel totū uel spēs uel singulare. S. hoc
 ipm q' ē unum. quāz quid ē accipitur secundūz
 q' iest alicui dictoz mōrum. puta ut dicam q'
 unū secundū qd' est p'tinuū unū est. Et simi
 liter de aliis. Quāz at' hoc ipm qd' ē unū attri
 buitur ei qd' est magis p'pinquū nē unius sic
 idiuisibili qd' tamen secundū se potestate cō
 tinet p'dictos mōs q' idiuisibile secundū motū
 est p'tinuum et totū. In diuisibile at' secundūz
 rationez est singulare et uniuersale. Et ad h'
 subdit exemplum de elemento et causa que q'
 dem accipiuntur secundum determinationes
 ad res prout dicimus rem talem esse elemen
 tum uel causam assignando definitionez no
 minis prout dicimus eam h' ipm qd' ē eē eāz.
 Quomō dicit' q' ignis est elm. aut ēt ifinitū
 secundū se. i. h' ipm qd' ē ifinitū qd' p'itago
 rici ponebat sepatum et elm omniūz ul' aliqd'
 aliud tale p' qd' pōt dici elm eē. S. quodam
 mō ignis non ē elementūz ifinitū. Non enīz
 ignis est hoc ipm qd' ē elementūz: q' nō ē eadez
 ratio ignis et elementū sed quantum in re ē et
 in natura ignis ē elementūz. S. nomē elemē
 ti cū de igne p'dicat' significat aliqd' accidisse
 igni. s. q' ignis sit ex q' aliqd' ē ut ex p'mo ite
 rius erit qd' ē rō elemētū. Dicit at' i' exite ad
 remouendū priuationes. Sicut at' dicit' ē de
 elemento sic ē in eā z uno z omnibus talibus
 q' res que dñr nō sunt hoc ipm q' signat oia
 sic homo alb' non ē h' ipm qd' significat h'

albz figt. n. qualitate pp quod et b. unū esse
ē idisibile esse. Quod qdez ppetenti quod
est i sepabile loco et spetie i quocūq; alio mō

Marie aut in eo q est ncarū. Postq oit
pba quot mōis unū dicit et q sit rō unū ad q
omī mōi reducitur. s. esse idisibile hic et hac
rōe unū oit qdā eius pprietates. s. esse men
surā. Et dicit in ptes duas. In pma oit quō
uni ppetit rō mensure et aliis gūib⁹ actū; in
secūda vō oit quō unū habens rōez mensur
iueniat i subā ibi. Secūdu; subā nō et nān
Circa primū; duo fac. Prio oit i quo genē
primo iueniat unū habens rōez mensure et
quomō eride ad alia deriuet secūdu; ppar
rōez mensure. Secūdo ponit quomō deriue
tur ad alia secūdu; quā dā similitudinez ibi Et
sciazat et metru;. Circapmū; duo fac. Pri
mo oit nisi p^o i sit unū rō mensure et quomō
eride ad alia sit derinō Secūdo ponit qdā
p siderāda circa mensuras ibi. Nō sp autē nu
meo unū;. Circa pū; duo fac. Prio oit
quomō unū; quod est mensura iueniatur i qū
tate et eride ad aliā gūa deriuent. Secūdo i
qua spetie qūtatit est pmo ibi Ex quo cogno
scit. Dicit ergo pmo q cuz rō unū⁹ sit iduisi
bile esse id at quod est aliquo mō iduisibile
i quolibet gūe sit mensura maxiedicē hoc
quod est esse primā mensurā cuiuslibz gūis
Et hoc maxie pprie dicit i pūtare et ide de
riuat ad alia gūa rō mensure Mensura at
nihil aliud est qd quō qūtas cognoscit
Quātitas vō rei cognoscit p unū; aut nume
ru;. Per unū; qdez sicut cuz dms unū; sta
drū; ul unū; pedez Per numez at sic dms
tria stadia uel tres pedes. Vteri⁹ aut ois nu
merus cognoscit p unū; eo q unitas aliquori
ens sūpta quēz numez reddit. Vñ reliqur
q ois qūtas cognoscit p unū. Addit at iq
tū qūtas ut hoc reserat ad mēsurā qūtatit
Nō pprietates et alia accia qūtatit alio mō
cognoscit Deū cū dicit. Ex quo p^o cogno
scit. Dicit i qua spē qūtatit p^o sit unū 7 mē
sura. Et tē hoc duo fac. P^o oit q rō mēsure
pmo iuenit i discreta quātitate. q ē numerus
dicens q id quo pmo cognoscit qūtas ē ipz
unū. i. unitas q ē pncipiū numeri. Nā unū in
aliis spēbus qūtatit nō ē ipz unū s; aliqd cui
accidit unū sic dms unā manū aut unā magni
tudine. Vñ seqtur q ipsū unū qd ē pma men
sura sit pncipiū numeri scōz q est numerus.
Secūdo ibi. Dicit et i aliis. Dicit q^o de
riuet i alias spēs qūtatit. Et circa hoc duo
facit. Prio oit ad quas spēs qūtatit deri
uet dms q hic. s. ex nūo et uno qd ē pncipiū
numeri dicit mēsurā i aliis qūtatibus id. s.
quo p^o cognoscit unū qd q eoz et id quod est

mēsurā cuiuslibet gūis qūtatit dicit unū i il
lo gūe. Et hoc exēplificat i tribus. s. i dimen
sionibus que sūt. s. longitudo latitudo et pro
funditas et i ponderibus i hoc q dicit. In
qūtate et in motibus. In hoc q dicit. In ue
locitate qd reserat ad mēsurā tēporis. Et de
dimēsiōib⁹ qdē nulli dubiū erat qn qūtatit
essēt et q pprie eis p^o ppetēt mensurari. Sz
de qūtate et uelocitate poterat esse dubiū eo
q magis uidentur eē qualitates q qūtatit.
Et ideo dicit quō pertinet ad gen⁹ qūtatit
et quō competit eis mēsurā i dicens q graui
tas et uelocitas hnt aliqd cōe i contrariis qa
s. in uno pparioz iuenitur altēz. Nā graue
est aliquo modo leue et ex^o et uelox est aliq^o
modo tardū. Vtrūq; enī eorum est duplex
sicut graue uno mō dicit absolute. s. qd habz
i clinationem ut ferat ad medium sine hoc q
p sideretur qū hēat de tali i clinatione Et sic
nō pertinet ad genus qūtatit nec ppetit i
mensurari. Alio modo dicitur graue per cō
paratiōem ad aliud. s. quod excedit alterum i
i clinatione p dicta ut. s. dicamus q terra est
gūis in cōparatiōe ad aquā et plumbum in cō
paratiōe ad lignū. Sicigitur ratione huius
excessus iuenitur aliqua rō qūtatit et mensu
re. Et similit⁹ uelox dicitur duplex. Vno mō
absolute. s. qd hē motū quēcūq;. Et alio mō
q hē excessū mot⁹. Et uno mō ppetit sibi rō
qūtatit et mēsure. Alio mō nō. Et ut exponat
qd dixerat de cognitione qūtatit et uelocita
tis i hīs subdit q in ipso tardo iuenit ueloci
tas i pūm id qd ē simplex et absolute tardū;
per excessum se habet ad tardiora Et similit⁹
qūtas iuenit i leui sicut aer ē lenis ad terras
7 gūis ad ignē pparat Secūdo ibi. In oī
b⁹ at. Dicit qūter a nūo deriuet rō mēsure ad
alia. Et pmo h^o manifestat siml i dimēsiōib⁹
et pōderib⁹. Secūdo i uelocitate motū ibi.
Et motū simplici. Dicit g^o p^o q h^o mō deriua
rō mēsure a nūo ad alias qūtatit q sic unū
qd ē mēsurā numeri ē iduisibile ita in oībus
aliis gūibus qūtatit aliqd unū iduisibile ē
mēsurā et pncipiū. Sic i mēsuratiōe linearū;
utūtur hoies q i idisibile mēsurā pedalia uni
us pedis Vbiq; n. qū p mēsurā aliqd idisi
bile qd ē aliqd simplex ul scōz qūtatit ul secūdu
qūtatit Secūdu qūtatit qdē ut albū in colo
ribus quod quodā mō ē mensura colorū ut di
cetur infra. Secūdu unū qūtatit vō ut unitas
i numero et mēsurā pedalis i lineis. Assignat
at rationē q mēsurā oz esse aliqd iduisibile
qa. s. h^o ē certa mēsurā a qua nō pē aliqd aufer
ri uel addi. Et iō unū est mensura certissima
qa unū qd est pncipiū numeri ē omnino in
disibile nullāq; adiōem aut subtractionē

suscipiens manet unū. S; mēsure alioꝝ gene
 rū q̄ntitatis imitat h̄. uno qd̄ ē idiuisibile ac
 cipiēt aliquid minū p̄ mēsurā scō: q; possi
 bile ē q̄ si accipiēt aliquid magnū ut pote
 Radū i longitudinib⁹ et latētū i pōderibus la
 teret si aliqd̄ medicū subit̄ erēt ul̄ adderet. et
 seper i maiori mēsurā b̄. magis latēt q̄ i mi
 nori. Et iō oēs accipiūt hoc pro mēsuratam
 i humidis ut ē oleū et unū q̄ i siccis nō ē q̄
 nu et ordēz q̄ i pōderibus et dim̄ sionibus
 q̄ signatur p̄ que et magnitudinē qd̄ p̄mo iuēt
 tale ut ab eo nō possit aliqd̄ auferri sc̄ibile ul̄
 addi qd̄ aeat. Et tūc putant se cognoscē q̄nti
 tatē rei certitudinaliter q̄n cognoscāt p̄ hu
 iusmodi mēsurā minimā. Deide cū dic. Et
 motū. Nā i fessat idē i uelocitate motū dñs
 qd̄ ē motū mēsurāt hoies motū simplicia. uni
 formi et uelocissimo qd̄ habet minimū de tē
 pore. Et ideo i astrologia accipiūt tale p̄ncipi
 um ad mēsurādū. Nec piūt enī motū p̄mi ce
 li. i. motū diurnū q̄ ē regularis et uelocissim⁹
 ad quē iudicat et mēsurāt oēs alios motus.
 Et q̄a et uelocitate ⁊ tarditate motū puenit
 uas et acutas i sonis ut determinat i musica
 subdit exēplū d̄ mēsuratōe sonoz dñs q; i mu
 sica p̄ma mēsurā dyesis ē. i. d̄ fia duoz semito
 noꝝ Ton⁹. n. diuidit̄ i duo semitona et eq̄lra
 ut i musica p̄bat. Et s̄ i uoce mēsurā ē ele
 mētū q; et breuitas et longitudo uocis ueloci
 tatē et tarditatē motus plectur. Oēs aut̄ iste
 mēsure sūt aliqd̄ unū nō ita q; aliq̄ mēsurā sit
 eōis oibus s; q̄a quibet mēsurā in se est aliqd̄
 unū ut dicit̄ est. Nō seper aut̄ numero unū
 Post q̄ oit p̄bat sit p̄mo unū h̄ia rationez
 mēsure hic determinat q̄ tā circa mēsuras
 p̄siderāda. Et ē primū q; licet id qd̄ ē mēsurā
 ra hēat rationē unius iqtū accedit ad idiuisi
 bilitatē nō tamē necessariū ē unū nō ē qd̄
 mēsurat. Sed aliq̄ plura sunt mēsuratā i c̄
 i melodis sūt duo dyesis. i. duo semitona. S; p̄
 p̄pter p̄uitatē nō di cernit̄ secū d̄ auditū. Nā
 sc̄ius nō percipit d̄riam uald̄ puoz sed eorū
 d̄ria p̄cipit i roib⁹. i. secū d̄ roes. p̄portōnū
 q̄a ex diuersis p̄portōib⁹ nūeralib⁹ calculatur
 S̄ i ter et uoces q̄bus et mēsuram⁹ plures
 sūt. Quāntas enī unius metri uel unū p̄dis
 mēsurat et ouersis s̄llis quaz alie sunt bre
 ues et alie lōge. S̄ i ter et ē diamēter circuli
 l̄ q̄drati erēt latus q̄drati et q̄libz magnitudo
 mēsurat̄ duobus. Nō. n. inuenit̄ q̄ntas igno
 ta nisi per duas q̄ntates notas. Hoc ar̄ dic
 to p̄cludit̄ epilogo d̄ q̄. s̄. dicta sūt. i. q; unū
 ē mēsurā oium. Cui⁹ ratio ē q̄a unū ē ad qd̄
 terminatur diuisio ex q̄bus ē. Ea uero ex qui
 bus ē subā unūscui⁹ q; cognoscitur p̄ d̄ioez
 siue resolūōez totū i p̄ponētia siue sit p̄tes te

cū dū q̄ntatē siue sit p̄tes secū dū sp̄m et mā
 et forma et elemēta corpōꝝ mixtoꝝ. Et iō oꝝ
 id qd̄ ē per se unū eē idiuisibile cū sit mēsurā
 qua cognoscit̄ res q̄a quod i singulis ē p̄mūz
 i p̄positionē et ultimū i resolutoē est idiuisi
 bile. Et p̄ hoc cognoscit̄ res ut dicit̄ ē. S; i
 nō similiter in omnibus inuenitur idiuisibile
 Sed q̄dam sunt oio idiuisibilia sicut unitas
 que est p̄nc piū numeri. Quēdā uero nō sunt
 oio idiuisibilia sed idiuisibilia secū dū sentū
 secū dū quod uoluit auctoritas i s̄tuentiā tale
 aliquid p̄ mēsurā sicut mēsurā pedalis q; qd̄
 idiuisibile ē p̄de sed nō natura. Nā oē p̄mū
 um forsan diuisibile est. Dicit̄ aut̄ forsan p̄
 dubitatōem quorū dā p̄ngitū magnitudinē
 p̄poni et diuisibilib⁹ q̄a magnitudines nāle
 nō diuidūt̄ i i s̄mitū s; sole mathēaticē. Est
 .n. inire minimā carnē ut tāgūt̄ p̄mo p̄hy.
 Deide cū dic. Seper aut̄ cognōtū ē metri
 P̄at̄ scōm qd̄ p̄siderā dū ē circa mēsurā dicēs
 q; metri. i. mēsurā sēp̄ d̄z eē cognōtū. i. cui⁹
 dē nē ul̄ mēsurē cū mēsurato. Sicut mēsurā
 magnitudinū debet eē magnitudo et nō suffi
 cit q; p̄sciat i nā cōi sic omnes magnitudines
 p̄uēnt. S; oꝝ eē p̄uēntiā mēsurē ad mēsurā
 tū i nā sp̄ali scōz unū qd̄q; sit q; longitudinē
 sit lōgitudo mēsurā latitudinis latitudo uoz
 uocis et q̄ntas q̄ntitatis et unitatum unitas.
 Sic. n. oꝝ accipere ut absq; calūmia loq̄mur.
 S; q; nū ueroz mēsurā sit numerus. Nume
 rus aut̄ nō h̄t̄ rōem mēsurē p̄mē s; unitas. Et
 si unitas mēsurā ē ad significādū p̄uēntiaz
 iter mēsurā et mēsuratū oꝝ dicere q; unitas
 sit mēsurā unitatū et nō numeroꝝ. Et tamen
 si rei ueritas antēdatur oportebit̄ hoc ērē cōe
 dere q; numerus eēt mēsurā unūz aut̄ ē uni
 tas uoūri et s̄llz accipēt̄. S; nō similiter di
 gnū dicit̄ ē. unitatē eē mēsurā unitatū ⁊ nū
 mez numeri ul̄ unitatē numeri. p̄pter differe
 tiam que uidet̄ eē iter unitatem et numez. S; i
 istam differēntiam obseruare idem est ac si
 quis dignū diceret q; unitates essent mēsu
 re unitatum sed non unitas quia unitas dif
 fert ab unitatibus ut singulariter probatum
 ab his que pluraliter reserunt̄. Et si i rō
 ē de nō ad unitatē q̄a nūerus nihil aliū ē q; p̄
 pluralitas unitatū. Nā nihil aliud est dicere
 unitatē eē mēsuram nūi q; unitatē ē mēsurā
 unitatum. Deide cū dicit̄ Et sciaz. Oit q̄li
 ter mēsurā trāssert̄ ad q̄ndā secū dū s̄llitudiez
 dicēs q; cū dicit̄ sit q; mēsurā ē qua quāntas
 rei cognoscitur dñs sc̄ientiam esse mēsuras
 rerum sc̄ibilib⁹ et sentum rerum sensibilib⁹
 quia ipsi aliquid cognoscimus sensu. i. sensu
 bilia et sc̄ientia sc̄ibilia non tamen eodem
 modo sicut mēsurā. Nam per mēsuram cō

gnoscit aliquid sicut per principia cognoscendi
 per se aut et scientia sic per pos cognitiva aut
 hita cognoscit. Sic igit per hac similitudi-
 ne dicatur mensura quod secundum rei veritatem ma-
 gis mensurant quam mensuratur. Ad. n. quod nos ali-
 quod scimus aut scimus id sic est in re natura. Sed quod
 sic est in re natura ut aliquid scimus aut sentimus. Et
 sic accidit nobis quod in sentiendo et sciendo quod
 mensuramur per res quae nos sunt. Nobis autem
 cognoscenibus et mensurantibus sic aliquo alio
 nos mensurante cognoscimus quantum sumus in quanti-
 tate corporali per mensuram cubitali applicatam
 nobis. Et sic sicut cubitus exteriori appositus est
 mensura quantitatis corporalis in se ita resscite
 vel per se aut apprehense sunt mensurae per quas potest
 sciri utrum vero cognoscamus aliquid per se sumum vel
 per intellectum. Si qua vero scia est quod est rei sci-
 te est quod sit eius mensura. Ut scia artificis est
 mensura artificiorum quia unumquodque artificia-
 tum sed hoc perfectum est quod attigit ad similitudinem
 artis. Et hoc modo se habet scientia dei respectu
 omnium Sed pythagoras dixit hominem esse mensu-
 ram omnium rerum igitur est sciens aut scitens quia
 scia et scius sunt mensura subiecti. I. sensibili et
 scibili. Dicebat. n. pythagorici ut in quarto hi-
 tum est quod res sunt tales quia sic scimus eas ut sic
 opinantur eis. Cum igitur nihil supponamus vel
 magnam dicent universaliter tamen aliquid dicere quod
 occulte insinuat quod dicere voluit. Deinde cum dicit.
 Quod quidem igitur. Epilogat quod dicta sunt. I. quod de ro-
 ne unum est quod sit mensura et hoc maxime proprium est
 in quantitate deinde in qualitate et in aliis generibus.
 Et quia id quod est mensura debet esse indivisibile
 aut secundum quantitatem aut secundum qualitatem et ita seg-
 tur quod unum sit indivisibile aut simpliciter sic uni-
 tas quod est principium numeri aut secundum quid. I. i-
 giter unum ut dictum est in aliis mensuris.

Secundum ue

ro subiecti. Dicitur ostendit philosophus quod
 unum sit in quantitate primum secundum quod
 rationem mensurae et exinde ad aliam generam deinde nunc
 determinat de uno qualiter se habet ad subiectam
 utrum. I. unum sit ipsa subiecta rei. Et dividit in tres
 partes. In prima movet quod est et ponit opinionem
 omnes diversas. In secunda autem determinat verita-
 tem ostendendo quod unum et ens non sunt subiecta eorum de
 quibus dicitur ibi. Sed itaque nullum. In tertia con-
 parat unum ad ens ibi. Quod idem signat. Dicit
 ergo primo quod quia iam manifestum est qualiter unum
 secundum quod habet rationem mensurae se habet in qua-
 litate et in aliis generibus querendum est de uno
 quod se habeat quantum pertinet ad subiecta et naturas
 rerum. Quae quidem dubitatio est mota superius in
 libro in quo modo sunt quodones diverse. Est autem
 dubitatio utrum hoc ipsum quod dicitur unum sit subiectum

aliqua et per se subsistens ut dixerunt pythagorici
 et postea platonici eos sequentes aut magis ei
 quod est unum supponat quodammodo subsistens secundum
 quam notionem et magis debent dici quod est quod dicitur
 unum. Et hoc supposuerunt naturales quorum unus
 dicitur amor esse aliquid quod est unum; sic Em-
 pe. qui ponebat quatuor principia materia. I. quatuor
 est quibus priora debent esse principia agentia quae
 ipse ponebat. I. amor et odium. Inter quae prece-
 lit amor igitur perfectum et bonorum principium. An
 si id quod est primum principium dicitur unum sequitur se-
 cundum opinionem eius quod amor sit illud quod est unum
 Sed inconueniens igitur est amor unionem quamdam
 dicat amantis et amati. Alius vero. I. Dioge-
 nes ponens aere principium omnium rerum dixit ae-
 re esse id quod est unum Alius vero dicit infinitum esse
 id quod est unum sic Thales quia ponit esse unum
 ens infinitum et immobile ut patet primo philosopho.

Deinde cum dicitur Sed itaque nullum Determinat
 proposita quod est deus quod unum non est subiectum subsistens
 de qua dicitur quod sit unum Probat autem hoc dupliciter.
 Priori modo. Secundo similitudine ibi. Adhuc scilicet.
 Dicit ergo quod probatum est superius in vii. in quo
 agebatur de ente et precipue de subiecto quod nullum
 uniuersalium esse potest subiectum quod sit subsistens
 quia omne uniuersale commune est multis. Nec possibile
 est uniuersale esse subiectum subsistens quia sic oportet
 res quod est unum propter multa. Et ita non esse commune sed
 esset quoddam singulare in se. Nisi forte diceret
 esse per modum cause. Sed alia coitas uniuersal-
 sal et causa Nam causa non predicatur de suis effectibus
 quia non est idem causa sui ipsius Sed uniuersal-
 sale est commune quod aliquid predicatum de multis.
 Et sic oportet aliquo modo sit unum cum multis
 et non seorsum subsistens ab eis Sed oportet
 ens et unum magis uniuersaliter et coiter de om-
 nibus predicari Non ergo sunt ipsa subiecta subsistens
 que dicitur aliquid vel unum sicut plato est ipsa
 subsistens subiecta que dicitur Deo. Per hanc ratio-
 nemcludit quod nulla genera sunt aliquae natu-
 re et subiecta per se subsistentes quasi separabiles
 ab aliis de quibus dicuntur. Quod etiam su-
 perius inter questiones fuit dubitatum. Nec
 tamen hoc pro tanto dicitur quod unum sit ge-
 nus. Eadem enim ratione unum non potest
 esse genus quia nec ens quia nec uniuoce pre-
 dicatur et propter alia que superius in tertio
 tacta sunt. Et ex eadem ratione unum et ens
 non potest esse subiectum subsistens Deinde tunc
 dicit. Adhuc autem similiter. Ostendit idem ex
 similitudine deus quod oportet quod unum similiter
 se habeat in omnibus generibus quia ens et
 unum equaliter de omnibus generibus pre-
 dicantur In omnibus autem generibus queri-
 tur aliquid quod est unum quasi ipsa unitas
 non sit ipsa natura que dicitur una sicut patet

Solutio postquam

q̄ dā nāz additā hīs q̄b' dī cū sit i gñe acci-
dētō. Sz unū qd' p̄uertit cū ente circuit oīa
entia. Vñ nō s̄gt aliqūā nāz determinatā ad
aliq̄d' gen' S̄lz et̄ deceptus ē equocatōe en-
tia. Nī ēs qd' s̄gt p̄pōem. p̄pōitōis ē p̄dica-
tus acci dētale q̄a p̄pōit p̄ intellectū scōz deter-
minatū tēp' Esse aut̄ i hoc tēpore n̄ in illo ē
acci dētale p̄dicatū. Sz ene qd' diuiditur p. r.
p̄dicamēta s̄gt ipsas nās. r. generū secūdu q̄
sunt actu uel potentia

Respondetur

aut̄ unū et multa. Postq̄ p̄bs det-
minat de uno scōz hic deimi-
nat de uno per p̄pōem ad multitudinē. Et diui-
dit i partes duas In pria determinat de uno
et multitudine et de his q̄ ad ea p̄sequuntur.
In secūda determinat d' cōtrarietate q̄ iter p̄
tia unū et multa iueit eo q̄ spēs difficultatez
hēat p̄sideratio ei' ibi. Vñ aut̄ uenit differ-
re ad iuicem: Prima diuidit i duas. In pria
oīt q̄no unū opponit multitudini. In secūda
determinat de his q̄ p̄sequuntur ad unū et ml-
titudinē ibi. Est aut̄ unū. Circa p̄mū tria fa-
cit Primo oīsecūdu qd' accidēda sūt oppō q̄
ē iter unū et multa dñs q̄ licet unū z multa ml-
tis modis opponātur ut p̄z infra eoz tñ un' z
p̄ncipalior est secundum q̄ unū et multudo
opponit ut diuisibile et̄ iduisibile q̄a hic op-
pōis mod' at̄ dīsecūdu p̄pria rōez utriusq̄
Rō. n. multitudinis p̄sistit i hoc q̄ ē ē diuisū
diuisibile. Dicit aut̄ diuisū p̄ ea q̄ actu a se i-
nicē spata sūt. Et p̄ hoc multa dicit. Diui-
sibile aut̄ p̄ ea q̄ sūt actu sepata s̄z a p̄p̄quāt
sepato sicut hūida ut aer et aqua et alia hīs
silia i q̄bus p̄z facilitatē dionis multitudinē
dñs. Dicitur. n. multa aqua et multus aer.
Ratio p̄o unū p̄sistit i hoc ē esse iduisibile
aut̄ nō esse diuisū. Dicit. n. et̄ p̄tinuū unū q̄a
nō ē actu diuisū s̄z sit diuisibile. Scō. ibi.
Vñ s̄ q̄mōr. Sit ad qd' gen' oppōis p̄dict'
mo 1° oppōis reducat dñs q̄ cū q̄tuor sint op-
pōis gñā quo z unū ē oppō q̄ dicit secūdam
p̄uatōez manifestū ē q̄ unū et multa nō oppo-
nūtur ut p̄dictio n̄z ad aliq̄d' q̄ sūt duo gñā op-
pōis s̄z opponūtur ut p̄ia. Et qd' q̄ nō oppo-
nūt scōz p̄dictōez manifestū ē q̄a neutru z eoz
uerificat de nō ēte. Nō ene tñ n̄z unū neq̄
multae. Opponeret aut̄ alterā p̄tē p̄dictiois
uificari tā de ente q̄ de nō ēte S̄lz et̄ māife-
stū ē q̄ nō opponūtur ut ad aliq̄d' dicta. Nāz
unū et multudo dicūtur absolute. Sz cū di-
rerit q̄ unū et multudo opponūtur ut i diuisi-
leet diuisibile q̄ n̄z oppōi scōz p̄uatōez et̄ hūz
p̄cludit tñ q̄ unū et multudo opponūt ut
cōtraria. Oppō enī q̄ est secundū p̄uatōem

ē p̄cipiūz oppōis q̄ ē secundū p̄rietatem
ut infra patebit Altez. n. Priorūz sp̄ ē p̄uatio
s̄z nō p̄uatio pura. Sic. n. n̄ partiparet nām
gñis cōtraria sit i eodē genere. Sz igit q̄
utriq̄z cōtrarioz sit nā qdā licet altez eoz
partipet nāz generatōz quodā de actu sicut
nigrūz se hēt ad album ut. s̄. dictū est. Quia
igitur unū significat p̄uatiōem purā nō enī
significatiōem i diuisiōne s̄z ipsūz ens iduisūz
manifestū est q̄ unūz et multudo nō oppo-
nūt secundū p̄uatiōez purāz s̄z sic cōtraria
3° ibi. Dicit aut̄ ex cōtrario z c. R̄ndet ta-
cite q̄oni. Quia enī dixerat q̄ unūz se hēt ad
multitudinē ut diuisibile ad iduisibile In di-
uisibile aut̄ uidet p̄uatio esse diuisibile ut
p̄uatio sit posterior hitu et forma uidetur
sequi q̄ unū sit posterior multitudinē cū tñ
s̄. dicit q̄ unūz ē p̄cipiūz multitudinis et
quo cognoscit. Ad hūz igitur q̄bōnis so-
lutionē uidendā considerandum ē q̄ ea q̄ sūt
priora secundum nām et magis nota sunt po-
steriora et min' nota quoad nos ea q̄ rerū
notitiā p̄ solum accipimus. Cōposita aut̄ et
cōfusa p̄scadant i sensu ut dicitur i primo
p̄hicoz. Et idē ē q̄ cōposita prius cadunt in
nāz cognitionē. Simpliciora autem que sūt
priora et notiora secundum naturam cadunt
i cognitionē n̄ram per posteriora In idē est q̄
prima rez p̄cipia nō d' finimus nisi p̄
gatōes posteriorūz sicut dñs q̄ punctū ē cat'
p̄uatiō ē et deum cognoscim' per negationes
i q̄tum dñs dñi i corporeuz ē immobile i finitū
Sic igit' unū prius scōm nāz sit multudo
tñ secundū cognitionē n̄ram diffinitur et no-
minatur et p̄uatiōe dionis. Et p̄ hoc p̄bs
dicit q̄ ipsūz unūz dicitur. i. notat et̄ oīditur
et cognoscit ex suo cōtrario sicut iduisibile
et diuisibile p̄ h' qd' ml'titū ē magis s̄sibil'
q̄ unū z diuisibile magis q̄ iduisibile. Vñ ml-
tudo rōe pri' ē q̄ iduisibile. n̄ qd' secundum
ordinē n̄. s̄z p̄z sensum q̄ est p̄cipiūz nostre
cognitiōis Sz cōtra ea q̄ hic p̄bs deimi-
nat duplex dubitatio cōfurgit. Prima qd' circa
h' qd' dicit q̄ unū z multa opponūt ut con-
traria. R̄. n. uidet imposs. bile q̄a unū cō-
stituit multitudinē. Vñz at̄ contrarioz
nō constituit aliud s̄z magis destruit Sic d'
igit' q̄ euz cōtraria differat scōz forāz ut infra
dicit' euz dicit' aliq̄ ē cōtraria accipit ē utriū
q̄ eoz scōz q̄ hē forāz nō at̄ scōz q̄ ē p̄ hūit'
forāz Corp'. n. scōz q̄ absq̄ aīa accipit ut aī
mā forāz hīs oppōit aī ut iatātū aīato Sedz
nō q̄ accipit n̄ q̄ aliq̄d' p̄fēz et forātū n̄ oppōit
aī. sed est p̄ mālīs ipsius. Et sic tē uidemus
i numeris. Nā binari' secūdu ē q̄ qdā totū
spēs et formā determinatā hīs et ē diuerūz

spē a ternario. Si vō consideretur ab q; hoc
 q; sit pfectū per formā est pars ternarii. Sic
 legit et ipz unū secundū q; considerat ut i se pfectū
 tūz et spēm quādā hīs oppositur multitudini
 q; qd est unū non est multa n; et e^o. Dicit
 vō consideratū ut nō cōpletū secundū spēm z
 formā sic nō opponit multitudini s; ē ps eius
 Secōda autē dubitatio orit circa hoc qd dicit
 q; multitudo ē priorrōe quā unū. Cū. n. unū
 sit de ratione multitudinis eo q; multitudo
 nō ē aliud q; aggregatio unitatū si ipsū unū est
 posterius ratione q; multitudo sequitur q; in
 ratione huius unius et multitudinis est qdā
 circulus ita quod necesse sit per multitudinē
 intelligi unitatē et e^o. Circul^o at i rōib^o re
 nō nō salscipit q; eēt idē eodē noci^o et minus
 notū qd ē ipossibile. Dicitur igit q; nihil
 phibet aliqd eē pūz et poster^o eodē secundū
 rōem secundū diversā i eo considerata. In ml
 titudine enī considerari pōt et q; multitudo est
 et ipsa divisio. Rōe igit dionis pōr ē q; unū
 secundū rōez. Nā unūz ē quod nō didit secun
 dūz at q; ē multitudo poster^o ē uno secundūz
 rōem tūz multitudo dicat aggregatio unitatūz
 Divisio at q; p̄supponit ad rōez unū secundūz
 quod conuenit tūz ente nō ē dīo q̄ntitatis con
 tinue q; p̄telligit unū quod ē p̄ncipiūz nō. S; z
 dīo q; cāz cōtradictio p̄t h^o ens et illud dī
 cuntur dīsa ex eo q; hoc nō ē illud. Sic g^o p^o i
 illū nō cadit z s; et deīn dīo et p^o h^o unū
 quod dīoz p̄uat z ultio multitudo q; ex unitatē
 bus p̄stituit. Nā licet ea q; sunt dīsa multa
 sit nō hnt rōem multoz nisi postq; hūc et il
 li attribuit q; sit unū q;uis ēr nihil phibet
 dīci rōem multitudinis depēdere ex uno secū
 dū q; ē mēsurata p unū qd iā ad rōez nūi per
 tinet. Deīn cū dīc. Est at unūz qdē zc. De
 terminat de his q; cāntur ex uno et mlto. Et
 circa hoc duo facit. Primo ponit ea q; cōse
 quūt unū et multa dīs q; sic superius i. v^o.
 dicitū ē ubi dīuit sine dīstīct quot mōis dicā
 tur p̄traria ad unū p̄legtur idē et simile z eq
 le. Nā idem est unū in subā simile unū i
 q̄ntitate eq̄le vō unū i q̄ntitate. Ad pluralita
 tē vō p̄tinet dīa hoz. s. dīversūz et dīssimile
 et eq̄la. Nā dīversā sunt quoz nō est subā
 una et dīssimila q; nō hnt qualitātē unā et iē
 q̄lia q; nō hnt unā quāntitatē. Secōdo ibi. Dic
 tio nō eodē multiplz zc. Dīc quot mōis dicā
 tur p̄dicta. Et circa hoc duo facit. P^o dīstin
 gait mōs eoz q; p̄sequūtur ad unū. Secōdo dī
 stīguit mōs eoz q; p̄sequūtur pluralitatēz ibi.
 Et palā q; dīversū z dīssimile. Circa p̄mū duo
 fac. P̄mo oīi quot mōis dīcī idē. Secōdo quot
 mōis dīcī sīte ibi. Sītia nō est nō sit sunt zc.
 Eq̄le vō nō dīstīguit q; nō dīcī multipliciter

nisi forte secundū dīversas spēs q̄ntitatis. po
 nit g^o tres mōs quos dīcī i dē Cū. n. idēz sit
 unū i subā Sabā aut dupl^z dicat. s. ipsū sup
 positū et nā sine spēs tripl^z dicat idē vcl
 secōdo suppositū solū ut hoc albū hoc mus
 cū si Sor. sit albus vel music^o vcl solū p nām
 suppositū sine rōem aut spēm eius sic Sor. et
 P̄lo sit idē humanitate vcl scōm utroq; sicut
 Sor. et idē Sor. Nos igit tres mōs p̄bl al
 signis dīcī q; cū idē multiplz dicat unū mō
 dīcī idē secundūz nūcz qd aliqñ dīcī^o ipsū
 sic si dicam^o Sor. ē hō et ipz ē albū. Cū. n.
 hoc p̄nomē ipsū sit relatiū relatiū aut idē
 referat ubi cūq; ponit hoc qd dīcī ipsū dēfī
 gnat q; sit idē suppositū nūo. Alīo modo dīcī
 idē si sūt unū nō solūz unitate suppositū ut h^o.
 lignūz et hoc albū s; simul rōe et nūo ut tā
 bi ipi es idē z spē z mā ut mā referat ad sup
 p̄m q; ē dīuīduatōis p̄ncipiū et spēs p nā sup
 positū accipiat. S; mō dīcī idē qñ rō. p̄p̄e s̄e
 a. suppositū ē una s; suppositū nō sit unūz et h^o. ē
 idē spē vcl ḡnē s; nō nūo. Ponit at exēplū i q̄nti
 tatib^o secundūz opionē eoz q; ponēbāt q̄nti
 tes eē subās rez scōm quā quidē opionem
 plures linee recte sūt sic plura supposita i ge
 nere subē mētura at linee ē sic spēs eius. Vñ
 multe linee recte eq̄les sūt unūz secundū hāc
 positōne sic dīversā supposita sūt unūz q; cōi
 cant i una rōe spēi. Et q; mathematici unūz
 linee i abstractione apud eos plures linee eq̄
 les recte accipiunt ut una. Et similiter plura
 tetragona. s. hāc q̄ntor anguloz q; sunt equa
 lia q̄ntitate et sunt p̄lognia. i. equalūz angulo
 rum accipiuntur ut idem. Et equalitas in eis
 est quali unitas secundū rationē spēi. De
 inde tūz dīcī. Similia vō et si non sit zc
 tera. Ostendit quot modis dīcitur simile. Et
 ponit quatuor rationes. quorum primus re
 spondet tertio modo eius quod dīcitur idē
 Quia enim idem est unū in substantia simi
 le vō unū in qualitate oportet illud secun
 dum quod dīcitur simile se habere ad id se
 candum quod dīcitur idem sicut se h; quali
 tas ad subām. Et q; usus est equalitate quali
 unitate in substantia utitur sicut et p̄portione
 quali qualitate. Attendendū etiā q; cum q
 litas et quantitas fundentur in subā unū est
 unitas substantie sequitur q; sit unitas quāntita
 tis et qualitatis nō tamen unitas noiatur a q̄
 titate et qualitate sed a principaliori. s. subā
 Et ideo ubi est unitas subē non dīcitur simi
 litudo vel equalitas sed p̄demptas tantum.
 Ad similitudinem ergo vel equalitatem re
 quiritur dīversitas subē. Et propter hoc dīcī
 q; similia dicantur aliqua sed non sint simpli
 ter eadem secundū spem subē et si nō

sunt et in differentia secundum subiecta
 q^o dicit supposita s^z l^z eadē secūdu spēs aliq^o
 mō sic mai^o tetragonū dicit eē simile minori
 tetragono qn̄. s. anguli unū sunt eāles ā gulis
 alteri^o et latera equalēs āngulos p̄nētia sunt
 p̄portionalia Sic igit p̄z q^o h^o silitudo artē
 dī secūdu unitatē figure z p̄portōis. Et silit^o
 multe recte lineae equalēs n̄ sunt eedem simpl^z
 s^z silit^o similes. Dē at et hic p̄siderari q^o qn̄ ē uni
 tas secūdu rōez p̄fectā spēs dī ydēptitas qn̄ at
 ē unitas n̄ secundum totā rōez spēs dicit silitu
 do. Et si q^o dicat q^o ea q^o sunt unā gñe sunt si
 milia. Ea vō q^o silit eadē spēs sunt eadē ut n̄r i
 nuere exēpla poita. Nā lineas rectas eāles z
 tetragona eālia dicit h̄re ydēptitatē aduicēz
 tetragona at equalia et rectas lineas iēgles
 h̄re silitudinē. Secūdu mod^o ē si aliq^o p̄ueni
 unt i una forma q^o nata sūt suscipe magis z mi
 nus et tñ p̄cipit illā formā sine magis et mi
 nus sic albedo recipit intēsiōnē z reissionem
 Vñ si aliq^o silit alba eālit sine magis z min^o di
 cant silitia Terci^o mod^o ē qn̄ aliq^o p̄ueniūt i
 una forā aut passioē et secūdu magis z min^o
 sic magis alba z min^o alba dñr silitia q^o ē una
 spēs. i. q̄litas ipoz Quari^o mod^o ē secūdu
 qd̄ aliq^o dicant silitia n̄ pp̄ unā q̄litarē tñ s^z cōsi
 deratōe multoz ut dicant illa eē similia q^o i plu
 rib^o p̄ueniūt q̄ differāt l^z simpl^z ut q̄nti ad ea
 q^o i p̄p̄riū apparēt. Sic stagnus argēto dicit
 silit q^o i multis p̄ueniūt et silit ignis auro z
 crocus rubez. Dēn̄ est dīc. Si palam zc.
 Prosequit de illis q^o p̄sequunt ad pluralitatē
 z p^o de dissimili et diuerso. z de differenti ibi
 Dña vō z diuersitas zc. Dicit q^o p̄mo q^o q^o
 idē et diuersum opponunt et simile z dissimil
 le. idem at et simile multipl^z dicunt maifestuz
 ē q^o diuersum et dissimile multipl^z dicunt: q^o
 s. unū oppoitoz dī multipl^z et reliquoz ut dī
 i p̄mo topic. Omilla at multiplicitate dissimil
 qa facile appet q̄liter mōi ei^o accipiant p^o op
 positū ad modos similis ponit tres mōs eius
 qd̄ ē diuersuz. Quoz p̄m^o ē q^o diuersuz dicit
 omne qd̄ aliud p^o oppositum ad idē. Sic eīz
 idē dicebatur oē qd̄ est ipz qd̄ est relm̄ ydēpti
 tatis. ita diuersum dicit eē qd̄ est aliud qd̄ ē re
 latiū diuersitatis. Et pp̄ h^o unū qd̄ ad aliud
 p̄patum. aut est idē aut diuersum Ali^o mo
 dus ē qn̄ non ē una mā et una ratio sicut tu et
 p̄p̄inquas tibi diuersi estis Terci^o at mod^o
 est sicut i mathematicis ut si dicātur lineae sine
 quales diuersae. Et qa dixerat q^o omne ad oē
 est idē aut diuersum ne q^o crederet h^o eē uēz
 tā in entib^o q̄ i non entib^o remouet hoc dñs
 diuersum at idē dicitur omne ad omne i his
 q^o dicant unū et ens. non autē i non entibus.
 Idē. n. z diuersuz nō opponunt ut dīctoria

quoz alterz necesse ē uēz eē de quolibet ente
 aut n̄ ente s^z opponunt ut contraria que non ue
 rificātur nisi de ente. Et id diuersum n̄ dī de
 non entibus s^z non idē qd̄ dīctorie oppoitur
 eidē dicitur et d̄ non entib^o. S^z i oibus entib^o
 dī idē aut diuersū. Omne. n. qd̄ ē ens z unuz
 i se p̄patum alteri. aut ē unum ei z sic est idem
 aut n̄ unuz aptum natuz eē unum et sic est dī
 uersum. Sic igit diuersuz et idē oppnūt Si
 q^o at obiciat q^o diuersum et idē non sūt i oib^o
 entib^o cum idē sequat unitatē subē diuersitas
 aut subē pluralitatē dicēduz est q^o qa subā ra
 dix ē alioz genēz illud qd̄ ē subē trāssert ad
 omnia alia gñā sicut de eo qd̄ quid est p̄hs di
 rit. s. in. vii. Dēn̄ cum dīc. Differentia vō
 zc. Dīc in q^o differat differentia et diuersitas
 dñs q^o aliud ē differentia aliud diuersitas. Duo
 : n. quoz unū ē diuersū ab altero non ē neces
 se p^o aliqd̄ eē diuersa. Dñt. n. eē diuersa sc̄pis
 Et h^o ex p̄dictis p̄z qa qd̄ conq^o ens alteri p̄pa
 tum aut ē diuersum aut est idē. S^z q^o est diffe
 rēs ab aliq^o o^z q^o p^o aliqd̄ sit differens Vñ ne
 cesse est ut idē q^o differentia differt sit aliqd̄ idē
 i illis q^o non sic differunt. Hoc at qd̄ est idem
 i pluribus uel ē gen^o uel est spēs. Vñ oē dif
 ferens differt aut genere aut spēs. Vñe quib^o
 differunt quoz non est cois mā. Dicitur est
 ent. s. in. viii. q^o licet mā non sit genus tamē
 ab eo qd̄ est māle in re sumitur ratio generis
 sic nā sensibilis est mālis in homine rationis
 Et iō illud qd̄ non coicat i nā sensibili cu^z ho
 mine est alteri^o gñis. Et qa ea q^o non coicant
 i mā non generant aduicem sequet ea esse di
 uersa quoz non est gñō aduicem. Vñ et ne
 cesse fuit addē pp̄ ea q^o non h̄nt mān̄ sic accn̄
 ita sunt. Et silit gñe diuersa q̄cu^z s^z i diuersis
 p̄dicamētis ut linea z albe^o quoz unū non sit
 ex alio. Spēs vō dīa dicuntur quoz est idem
 genus et secundum formā differunt. Dicitur
 at gen^o qd̄ p̄dicat de duob^o spēs differētib^o si
 cut de homine et de equo. Contraria at diffe
 runt et contrarietas ē differentia quedā De
 iñ cu^z dicit. Quod at bene supponim^o. Pro
 bat p^o iductionē qd̄ dixerat de rōe differentie
 qa omnia differentia unū eē talia. s. q^o nō solū
 sint diuersa. s^z aliq^o mō diuersa sicut h^o qd̄ dī
 uersa sunt genere. h̄ at i eodē p̄dicamēto et in
 eodem genere s^z differunt spēs z quedā sūt ea
 dem spēs. Que at sūt gñe eadem. aut diuersa
 determinatum est i aliis. i. in. v. huino.

Quoniam autē

differē^o p̄tigit zc. Postq^o p̄hs detmi
 nant d̄ uno z mlto z de his q^o ad ea p̄sequūt
 quoz unū ē dīctas q^o ē dīa qd̄a ut dīctū est. h
 detmiat de dīctate qa ei^o p̄sideratio specia

lez h3 difficultate. Et dividit ptes duas. In
 pma ostendit qd p rietas e differētia maria. In
 secūda igit vtrū contraria differāt gñe. aut spē
 ibi. Diversū vō spē ab aliq. rē. P rta dividit
 i duas. In pma determinat de p rns. In secun
 da de medijs ibi. Qm vō p rior puenit rē.
 P rima dividit i duas. In pma ostendit qd p r
 ietas. In secūda determinat de p rrietate p
 p pōez ad alias spēz oppōis ibi. Prima vero
 p rrietatis rē. Circa primū duo facit. Primo
 ostendit diffinitionē p rrietatis. 2. ad diffinitio
 nem assignatā reducit oēs alias diffinitōes q
 de p rrijs assignant ibi. Necessē ē alios ter
 minos rē. Circa primū duo facit. primo poit
 diffinitōez p rrietatis. Secūdo ex o diffinitōe
 assignata qdā correlaria pcludit ibi. At vero
 maximū i unoquoqz genere rē. Circa primū
 duo facit. P. oit aliqz e differētiā maximam
 hoc mō. In qbuscunqz e iuen re magis r mi
 nus ē iuenire maximū cū n sit pcedē i infinituz
 sz pueit differre aliq ab altero magis r min
 g. r puenit aliq duo maxime differre. Et ita
 ē aliqua d rta maxima. Secūdo ibi. Et hāc
 dico rē. Sit q contrarietas sit maxima d rta p
 iducationē. Quocunqz. n. differūt. aut differūt
 gñe. aut differunt specie. Illa aut q differunt
 genere non sunt p pabilia ad invicem sz magis
 distāt qz q possit i cis accipi magis et minus
 differre. Hoc. n. accipit in illis quoqz ē trans
 mutatio invicem. Intellegitur. n. pcessus q
 dā et via transmutationis de uno in aliud p
 hoc q primo magis differūt r postea minus
 r sic quousqz unū transmutat in alterum. In
 illis at que differunt genere nō est accipē hu
 iusmōi transmutationes unius i alterz. Vñ i eis
 n est accipē magis r minus differre. Et p p rns
 nec maxime differre. Et sic i differētibus gñe
 n est maxima d rta. In illis vero q differunt spē
 oz maximā d rtiā e iter contraria: qz gñatio
 nes mutue sūt ex p rris. Sic ex ultimis generat
 quid medius. Et extremo aut eo. Aut ē me
 diū et medio ut pallidū ex nigro vel ex rubeo
 Nō tū huiusmōi gñones sunt ex duobz q i ul
 timis. Cū. n. gñō ex nigro pcedit ad pallidū
 adhuc ulterio p pcedere ad aliq i magis dif
 ferēs. Sz cū tā puenit ad albū n pē ulterio p
 cedē ad aliq magis differēs a nigro. Et sic
 ibi ē stat sic i ultimo. Et pp h dic q gñones
 sūt ex p rris sicut ex ultimis. Sz manifestū ē q
 distātia ultimoz spē ē maxima. Reliquū g. q
 iter ea q differūt spē maxime differūt p rta Cū
 at cōiuxerim q ea q differūt gñe n dicuntur
 maxie differre r tū est aliq maxima d rta sequi

tur q contrarietas n sit aliud q maxima d rta
 Deinde cū dicit. At vō maximū rē. In du
 cit duo correlaria ex pmissis quoqz p mū est q
 p rietas sit pfecta d rta. Sed sic pbat. Vbi
 mū i unoquoqz gñe ē id q pfectus. Quod p
 er h. q maximū ē q n excedit et pfectum ē ē
 ē qd n pōt aliqd sumi. Et sic eadez videt esse
 d rta maximū pfecti. Et q pfectum sit ex qd
 non p aliqd sumi. p qz oia dicunt pfecta eo
 q deveniunt ad finē. Et finē at nihil ē qz finis
 ē id qd ē ultimū i o mni re et q cōtinet rē Vñ
 nihil ē ex finem. Nec id qd pfectus est idiget
 aliquo exteriori. sz totum cōtinet sub sua pfe
 ctione. Et sic p q perfecta d rta ē q pueit ad
 finē. Et sic cū contrarietas sit maxima d rta ut p
 bari ē seqt q sit d rta pfecta. Sz qz d rta dicit
 tur multipz ut postmōz dicit n oia contraria
 dicunt pfecte d rta. sz ita psequit qd bet p rta p
 fecte d rta licet cōpetit eis eē cōtraria qbusdāz
 .i. p. r qbusdā secundario. Secūdo poit ibi
 Vñ at ē tibus. Vñ q cū p d rta sit vā ma
 nifestū ē q n cōtinet plura eē cōtraria unū. Vñ
 qd pbat dupz. P. qz cōtrarietas ē maxima
 r pfecta d rta q i ultimoz. Vñ at distātie nō
 pōt eē plura ultima quā duo. Sic videmus q
 tim. recte linee sūt duo pūcta extrema nec itez
 ē aliqd ulterio. Vñ impossibile ē si cōtrarietas
 ē una distātia q unū cōtrarioz cōtrarietē aliq
 duo ex eq. q i ultima nec q unūz cōtrarietē ma
 gis r alterz min. qz id qd cōtrarietē minus
 non esset ultimū sed aliq i haberet ulterio.
 Secūdo ibi. Totaliter at. Probat idem
 alio mō dices q cōtrarietas ē d rta qdā. Vñ
 at d rta ē aliquoz duoz. Vñ r pfecta d rta est
 duoz et sic unū unū tm ē cōtrariū. Vñ cū
 dicit. Necessē ē at et alios terminos. Sit q
 oēs diffinitōes de cōtrarijs date secūdo p d rta
 diffinitōez cōtrarietatis vificat. Et ponit q
 tuoz terminos. i. diffinitōes cōtrarioz ab alijs
 ass. g riatas quaz p rta ē q cōtraria sūt q plimū
 differūt. Vñ. n. vificat secūduz p d rta cū con
 trarietas sit pfecta d rta q fac plurimū differre
 Manifestū ē. n. ex p d rta q i huius q differunt
 gñe n est accipē qd magis differens huius que
 differunt spē: qz ad ea q sunt ex gen. non est
 d rta ut dicitur ē. Eoz vō q differunt spē ma
 xima d rta ē cōtrarioz. Et sic sequit q cōtra
 ria sūt q plurimū differunt. Secūda diff. ē
 q cōtraria sūt q plurimū drūt i eodez genere
 Que ē vificat secūduz p d rta qz cōtrarietas
 ē pfecta d rta. Vñ at d rta eoz q sūt i eodem
 gñe ē pfecta d rta. Vñ relinquit q cōtraria sūt
 q plurimū differūt i eodē gñe. Tercia diff.
 ē q cōtraria sūt q plurimū drūt i eodē suscepti
 bili. Sed ē vificat ex p d rta qz ea ē d rta cō
 trarioz cū ex invicē generent. Quarta diff.

Et quod contraria sunt quae plurimum differunt sub eadem potestate. In arte vel scientia. Maxima est potentia rationalis ut in intellectu dictum est. Et hoc est definitio ex predictis verificata: quia una scientia est circa unum genus. Et igitur contraria sunt in eodem genere quod sunt sub eadem potestate. sive scientia. Et quia contraria est perfecta differentia in eadem genere quod contra plurimum differant eorum quae sunt sub eadem scientia.

Prima uero contra

trarietas est. Postquam philosophus diffinit contrarietatem. hic operatur ipas ad alias species oppositis. Et tunc habet duo facit. Primum proponit quod intendit. scilicet quod contrarietatis principium est oppositio privationis et habitus. 2. manifestat quod supponerat ibi. Si ergo opponuntur. Circa primum duo facit. Primum proponit principium contrarietatis est privatio et habitus quod. scilicet in omni contrarietate privatio et habitus includitur. Sed ne aliquis crederet quod idem esset opponi secundum privationem et habitum et secundum contrarietatem subiungit quod si omnis privatio sit contrarium quia privatio sic in superioribus habitum est multiplex dicit. Aliquando enim quocumque modo non habeat quod natus est haberi de eadem privatio. Sed talis privatio non est privatio quia talis privatio non ponit aliquam naturam oppositam habitui licet supponat subiectum determinatum. Sed primum de esse contrarium quocumque fuerit perfecta privatio. Et tunc aut privatio secundum id quod est non recipiat magis et minus non per perfecta privatio nisi ratione alicuius non quod perfecta determinata habeat ad habitum. Sicut non omnis privatio albi est contraria albo. Sed privatio magis distans ab albo quam quod fundari in aliqua natura eiusdem generis maxime distans ab albo. Et secundum hoc dicitur quod nigrum est contrarium albo. Secundo ibi dicitur quod contraria est. Sic qualiter ab ista prima contrarietate alia contraria derivent dicitur quod alia contraria dicuntur secundum hoc. scilicet secundum privationem et habitum diversimode. Quod n. de prima est quod habitus in se inclusit privationem et habitum sic album et nigrum et calidum et frigidum. Alia vero per hoc quod actu faciunt privationem et habitum sicut sunt calefaciens et infrigidans. Aut per hoc quod sunt virtute activa privationis et habitus sicut calefactum et infrigidatum. Alia vero per hoc quod sunt acceptiones dictorum sicut calefieri et infrigidari. Aut per hoc quod sunt abiectiones eorum sic corruptio caliditatis et frigiditatis. Et non solum aliquid dicuntur contraria per hoc quod dant dictas habitudines ad prima contraria. sed etiam per hoc quod habent habitudines eadem ad contraria sequentia. Sic si dicamur quod ignis et aqua sunt contraria quia habitus calidus et frigidus etiam dicebantur contraria per hoc quod includunt privationem et habitum. Deum cum dicit. Si ergo opponuntur contra dicitur est.

manifestat quod supponerat. scilicet quod prima contrarietas est privatio et habitus et hoc dupliciter. Primum per similitudinem. Secundo per inductionem ibi. Nam aut per inductionem est. Circa primum tria facit. Primum ostendit quod contrarietas non est contradictio dicens quod cum quatuor modis aliqua alicui opponatur uno modo ut contradictio sicut sedens non sedenti. alio modo ut privatio sicut cecus nidenti. 3. modo ut contrarietas sicut nigrum albo. quarto modo ut ad aliquid sicut filius patri iter ista quatuor genera oppositum primum est contradictio. Cuius ratio est quia contradictio includitur in omnibus aliis tanquam prius et simpliciter. Opposita non secundum quocumque oppositis generis impossibile est simul existere. Quod quod primum ex hoc quod alter oppositorum de sui ratione habet negationem alteri. Sicut de ratione ceci est quod sit non videns. Et de ratione nigri quod sit non albus. Et de ratione filii est quod sit non pater eius cuius est filius. Manifestum est autem quod in contradictio non est aliquid medium. Necessarium est enim aut affirmare aut negare ut. scilicet in. manifestum fuit. Contrariorum autem primum esse medium. Et sic manifestum est quod contrarietas et contradictio non sunt idem. 2. ibi. Privatio vero est. Sic qualiter se habeat privatio ad contradictionem manifestas qualiter perveniat et qualiter differat. Dicitur ergo quod privatio est quodammodo contradictio. Dicitur enim privatio uno modo quoniam aliquid non habet quod nullo modo natus est habere ut si diceremur quod lapis non habet utrum. Alio modo dicitur aliquid privari si non habeat quod natus est habere sicut animal si non habeat visum. Et hoc dupliciter uno modo qualitercumque non habeat. Alio modo si non habeat cum aliqua determinatione puta in tempore determinato. aut aliquid modo determinato: quia privatio multiplex dicitur sicut. scilicet habitum est ut. v. et. Et hinc ergo patet quod privatio est quodammodo contradictio. Et quod quod sit contradictio patet ex hoc quod aliquid dicitur privatum ex hoc quod non habet. Sed quod non habet sit contradictio absoluta. sed contradictio quodammodo patet ex hoc quod contradictio de sui ratione non requirit ut aptitudinem et certitiam alicuius subiecti. Verificat. n. de esse et de non esse quocumque. Quis est quod animal non videt et lignum non videt et quod non ens non videt. Sed privatio non necessitate requirit aliquod subiectum et quocumque est requirit aptitudinem in subiecto. Quod n. est oio non ens non dicitur privatum. Et ideo dicitur quod privatio aut est in determinata potestate sicut aptitudine ad habitum aut saltem precepta cum susceptivo. scilicet cum subiecto. sed non habet aptitudinem ad habitum. Sic si dicamur voce invisibile aut lapide rem mortuam. Et ideo contradictio non potest habere medium sed privatio aliquo modo medium habet. Necessarium est enim. omne aut equale aut non equale esse sine sit ens sive non ens. Sed non necessarium est dici de omni quod sit equale. aut inequale sed solus hoc necessarium est in susceptivo equalitatis. Sic igitur oppositio contradictiois oio est immediata. Oppositio vero

puationis est immediata i determinato susceptivo
 non at est immediata simpli. Ex quo patet qd co
 trarietas q nata est h're medii ppiqtor est pu
 ationi q dictioni. Nudu tn h' qd puatio sit
 prietas. Etio restat qd ostenddu qd prietas
 sit puatio ibi. Si itaq g'ntioes r'e. Circa hoc
 duo facit. Primo ondit p' illm qd prietas sit
 puatio hoc mo. Omne illud ex quo fit gene
 ratio. aut est sp's sine q'cuq' bitus sp'ei. aut e
 puatio sp'ei sine cuiuscunq' forme. Omne qd
 dicit: qd e duplex g'no. Generat. n. aliqd sim
 pliciter i g'ne sube' r' secunduz qd in g'ne acci
 dentium. Generatioes. n. sunt ex prius in ma
 De' est ergo qd ois p'arietas e aliqua pu
 atio. Si. n. al'ez extremoz i qualibz g'ntione
 e puatio r' utrunq' p'arioz e extremoz ge
 nerationis qd p'aria generant ex inuicem sic
 albu ex nigro r' nigru ex albo necesse e qd sep
 al'ez p'arioz sit puatio r' ibi. Prima' vo
 non ois. Sit qd non ois puatio e p'arietas
 qd et. s. d'icat dicens. No ois puatio e co
 trarietas r' ca hui' e: qd puatio puenit mul
 tipliciter puari. Quocuz. n. mo id qd natu e
 h're aliqua forma si h'eat illa dici pot ee prima
 tum siue sit i dispositione p'pinqa ad forma
 illam siue remota. Sed contrarium est semp
 in dispo'ne remota quia p'aria sunt ex quibz
 sunt p'utationes sicut ex extremis. Vn. s.
 dictum est qd sunt maxime distantia. Aliqd ei
 puari dicitur albedine si non sit album siue
 sit pallidum siue quocunq' alio colore colora
 tum. Sed si dicitur esse p'arium nisi qn
 maxime distans ab albo. s. qn est nigru. Vn
 manifestum e qd non ois puatio e p'arietas. Ex
 h' et apparet qd cum puatio nihil aliud req
 rat nisi absentia forme supposita tm bitudine
 i subo siue hoc qd determinet aliqua dispositi
 onē i subo p' qd subiecti sit p'pinqa forme r'
 distans ab ea qd puatio si sigt aliquam naz i
 subo sed p'supponit subm cu aptitudine. p'ra
 rius vo qd requirit dete minata dispositionē
 sub' secundū quā maxime dista forā absente
 de necessitate aliquam naz si i subo qd est eius
 de generis cum forma absente sicut nigru e
 i g'ne albi. Considerandum est et qd e duplex
 puatio qdā qd habent immediatum ordinem ad
 subm forme sicut tenebra h'z immediatuz ordi
 nē ad dyaphonū. Et iter huiusmōi puationez
 r' forma opposita e mutua transmutatio. Mer
 etz de lucido fit tenebrosus r' de tenebroso. fit
 lucidus. Quedā at puatio est qd no p'arat ad
 subiecti forme nisi mediāte forma cu sit ut qd
 dā corruptio ei' sic cecitas e corruptio visus
 mo'z e corruptio uite. Et ita libus no est mu
 tua s'uesio sic. s. in. iv. bitum est. Cum igitur
 hic ostendit p'arietate ee puationē ex ma

tua transmutatōe qd e in h'ris r' puatione r' for
 ma manifestu e qd non d' ista puatio ee p'ra
 rietas qd e corruptio forme s'z qd h'z immediatum
 ordinem ad subiectū forme. Et sic cessat illa
 differentia qd ponit i p'dicamentis qd a puati
 one ad habitū si sit reuersio. Contraria at t'n
 mutant inuicē. Deinde cum dicit. Pala aut
 r' p' iductionem r'e. Odit p' iductionem qd
 contrarietas sit puatio. Et hoc dupliciter.
 Primo iducendo i singulis p'arietis. Secun
 do redscendo a i prima p'aria ibi. Sufficit
 at r' si prima r'e. Circa primuz duo facit. Pri
 mo ondit p' iductionem qd p'arietas sit pu
 atio d'ns qd h. s. ratioe sillogizare onis e. Pa
 la est et p' iductionem qd ois puatio inuenit
 h're r'oz alteri' p'ioz. Sep. n. duoz p'ioz
 unū e defectiuū respectu alteri'. S'z tn n in oi
 bus h'ris sic inuenit unuz puatio alteri' ut isra
 dicit. Et qd unū p'arioz sit puatio alteri' ex
 h' appet: qd equalitas e puatio equalitatis r'
 dissimilitudo similitudinis r' malitia virtutis.
 r' ibi. Differunt at r'e. Sit qd diuersimod
 unū p'ioz e puatio alteri'. N. n. dicit secūdo
 diuersa r'oz puatio qd qd diuersitas attendit
 dupl'r. Vno mo ex h' qd puatio p' dici vel qd
 solu aliqd puati e mo quocuzq' i qd e puatus i
 aliq' t'pe determinato i aliq' pte determinata.
 In t'pe qd determinato sic si puati i aliq'
 etate. In pte at determinata sic si sit puati in
 aliqua pte p'ncipali. aut et i omni. i. i toto. Di
 cit. n. aliq' isensat' si i etate p'fecta discretioe
 careat. n at si i puerili etate. Et similiter aliq'
 nudus non si aliqua p'ei' non sit recta sed si
 p'puz aut p'ncipales ptes intacte remaneant
 Et p' istā diuersitate puatiois qd i dictione
 icludat p'uit qd quorundā p'ioz e medium r'
 quorundā n. Inter bonū ei'z r' mali' medius
 est. Et. n. aliquis hō neq' bonus nec malus.
 De ei'z homo bon' secundū virtutē. Nā virt'
 est qd bonuz facit hūteni. Non at oie qui ca
 ret uirtute malus est. Nam puer caret uirtute
 r' tamen non dicitur malus. Sed si in etate i
 qua debet habere uirtutem non h'et malus
 dicitur. Vel etiā si aliq' uirtute careat quā
 ad aliquos actus minimos r' qd in differentes
 ad uirtū non dicitur malus sed solu si caret uir
 tute q'rum ad actus p'ncipales r' necessarios
 ad uirtutem. Sed par r' ipar i mōis n' h'z mediu
 qd nūerns dicit ipar ex h' qd quocuzq' mo ca
 ret p'itate. Alia vo diuersitas puatiois e qd p'
 ua' qd determinat sibi subm qdā vo no d'ez
 e. n. s. qd qd caret aliq' et sinō natū sit h're
 qnq' dicit puatus. Ex hac autē diuersitate pu
 atiois pot ptingē in aliq'bus h'ris qd h'ant
 mediu' ut no h'ant. Sicut si dicamus qd e'z
 homo dicatur bonus secundū virtutes possi

licas si malā q̄ includit p̄uationem boni requi-
rat determinatum subm̄ rusticus q̄ non parti-
cipat p̄uersione civili nec bon^o nec mal^o ē
bonitate n̄ malicia civili. Sic igitur patet ex
predictis q̄ alter p̄trarietas dicitur secundū p̄-
uauationem. Deinde cū dicitur. Sufficit at̄ rē.
Ondit idem reducendo ad prima tria dicēs
q̄ sufficit ad ostendendū q̄ alter p̄trarietas
sit p̄uatio. si hoc iuenitur i primis p̄trarietas q̄
sunt ḡna alioz p̄trarietas sicut se unū z multa.
Et q̄ ista sunt p̄ma tria. p̄z ex hoc q̄ oia alia
p̄traria reducunt ad illa. Nā ad unum z mul-
ta reducuntur equale z inuale simile z dissi-
mle idē et diuersum. Dicitur at̄ diuersitas q̄dā
est z p̄trarietas dicitur q̄dāz ut. s̄. hitum est. Et
sic patet q̄ omnis p̄trarietas reducitur ad unū
z multa. Unum at̄ et multa opponuntur ut di-
uisibile z indiuisibile ut. s̄. hitum est. Et ita re-
linquit q̄ oia p̄traria p̄uauationez includat.

9. Noniam ue-

ro unū unū rē. Postq̄ p̄b̄ oit q̄dē
p̄trietas. hic determinat q̄dā dubita-
tiones circa p̄determinata. Et c̄ h̄ duo fac.
p̄. mouet dubitationes. rē. p̄sequit eas ibi. vtrū
eiz semp̄ i oppōne dicim⁹ rē. Oriunt at̄ dubi-
tationes ex hoc q̄. s̄. dictum est q̄ unum unū
p̄trarietas est. Quidē i duplici oppōne fallē
uidetur. Nā unū z multa opponuntur cum t̄n̄
et multis opponantur pauca. Similiter aut̄ et
equale uidet opponi duobus. s̄. magno z par-
uo. Nā relinquit dubitatio quō p̄dicta oppo-
nuntur. Si enim opponantur secundum con-
trarietatem uidetur falsum esse quod dictum
est q̄ unum unū p̄trarietas est. Deinde cum
dicitur. vtrum eiz semp̄ rē. Profecutur predi-
ctas dubitationes. Et primo dubitationem
equalis ad magnū z parū. Secūdo p̄sequit
dubitationē de oppōne unū ad multa ibi. Si
militer at̄ z de uno et de multo rē. Circa pri-
mum duo facit. Primo disputat questionem
Secūdo vritatem determinat questionis ibi.
Restat igitur aut̄ negatōez opponi. Et circa
primū duo facit. Primo obicit ad ostendendū
eque eē p̄trarietas magno z paruo. Secūdo obic-
it ad oppōnē ibi. S̄. accidit unū rē. Circa pri-
mū tres ponit questiones in prima quarum
duo facit. Primo manifestat quoddā ex quo
rō p̄cedit dicēs q̄ hac dictione utrū semp̄
utimur in oppositis. Ut cum querimus utrum
aliquid sit album. aut nigrū q̄ sunt oppoita se-
cundum p̄trarietatem et utrum sit album. aut
nō album q̄ sunt oppoita secundū p̄dictionem.
S̄. utrum aliquid sit homo. aut album n̄ dici-
mus nisi ex hac suppone q̄ nō possit aliquid
ē album et homo. Et sic querimus utrum sit

album. vel hō sicut querimus utrum ueniat Eleon
aut Socrates supponentes q̄ n̄ ambo simul
ueniat. S̄. hic mod⁹ q̄rendi i hiis q̄ non sunt
opposita inullo genere ē secundū necessitatē s̄z
solūz secundū suppositionē. Et h̄ iō q̄a hac
dictione utrū utimur solūz i oppoitis et neces-
sitate. In aliis at̄ ex suppone t̄m̄: q̄a sola oppo-
sita ex sua nā n̄ p̄uenit sil̄ existē. Et hoc. s̄. si n̄
simul sit uex utrumq̄. quo utitur q̄ querit utrū
ueniat sor. aut Eleon q̄a si cōtingeret eos sil̄
uenire derisoria esset interrogatio. Et si ita est
p̄ sil̄ n̄ p̄tingat eos uenire incidet p̄dicta q̄stio
i oppōne q̄ est iter unū z multa. Oportet eiz
querere de Sorte z Cleone utrū abo ueniat
uel alter t̄m̄. Que quidē q̄ō ē secundū oppōne
unius ad multa. Et supposito q̄ alter ueniat
tē deinde h̄z locū q̄ō. vtrūz ueniat sor. autem
Eleon z ibi. Si itaq̄ i oppoitis. Ex p̄pōe
iā manifesta argumentantur hoc mod⁹. Hac par-
ticulari vtrūz interrogates i oppositis semp̄ uti-
mur ut. s̄. dictum est sed utimur hac p̄ticulari i
equali z magno z paruo. Querim⁹ n̄. utrum h̄.
illo sit mai⁹. aut minus. aut equale. Est q̄. ali-
qua oppō equalis ad magnū z parū. S̄. non
pot̄ dici q̄ alterum horū sit p̄trarietas magno
uel paruo q̄a nulla ratio ē q̄ magis sit contra-
rium magno q̄ paruo. Nec itez secundum
predicta uidetur q̄ abobus sit contrarietas: q̄a
unū unū est p̄trarietas. Secūda rationem po-
nit ibi. Ampli⁹ inequali rē. que talis ē. Equale
ē contrarietas inequali. S̄. inequale significat
aliquid inesse abobus. s̄. magno z paruo. ergo
equale ē p̄trarietas abobus. Tercia ratio-
nem ponit ibi. Nec dubitatio rē. Que p̄ce-
dit ex opinione Dictagor qui attribuebat in-
equalitatem z alteritatem dualitatibus z nuō
pari. Vnde p̄tatem vō numero ipari. Et est
ratio talis equale opponit inequali. S̄. inequa-
le p̄p̄ent dualitatibus. ergo inequale est p̄tra-
rietas duobus. Deinde cum dicitur. Sed ac-
cidit unū rē. Obicit in oppō duobus oppo-
sitionibus quarum prima talis est. Magnū
z parū sunt duo. Si igitur equale ē p̄trarietas ma-
gno z paruo. unū ē p̄trarietas duobus. Quidē
est impossibile ut. s̄. onsum ē. Secū-
dam rationem ponit ibi. Amplius equale rē
Que talis est. Nō est contrarietas mediū ad
extrema. Quod quidem z secundum seipsum
apparet z ex diffinitione contrarietatis ma-
nifestatur: quia contrarietas perfecta est di-
stantia. Quod autem est medium duorum
aliquoz nō ē p̄fecte distans ab altero eoz q̄a
extrema magis differunt ab inuicē q̄ a medio.
Et sic relinquitur q̄ p̄trietas nō ē mediū ad
extrema s̄z magis p̄trietas ē eoz q̄ h̄nt iter se
aliquō mediū Equale aut̄ uidet esse mediū ma-

gni et parvi. Non igitur equale est triu magno et paruo. Deiu cuius dicit. Restat g. Detminat siue diffinit ueritatem questionis. Et tunc h. tria facit. P. ostendit eque opponit magno et paruo. alio modo secundum priores; claudens h. ex rationibus super positis ad utramque partem. Nam prime rationes ostenderunt quod eque opponit magno et paruo. Secunde autem quod non est triu: eis. Restat igitur quod opponat eis. Alio modo opposis. Et remota ratione opposis secundum quam eque dicitur ad inequale non ad magnu et paruum restat quod eque opponat magno et paruo. Aut sic negatio eorum aut sicut privatio. Et quod altero istorum modorum opponat utriusque eorum et non alteri tantum. ostendit dupliciter. Primo ergo: quia non est ratio quod equale sit magis negatiue. aut privatio magni quam parui. aut eorum. Unde de quod sit negatio. aut privatio amborum. Item ostendit h. per signu. Quia. n. eque opponit utriusque per hoc utimur hac particula utrum interrogantes de equali per preparationem ad amba et non ad alterum tantum. Non eis querimus utrum illo sit maius uel equale. aut inequale uel minus sed semper ponimus tria. scilicet utrum sit maius. aut minus. aut equale. Secundo ibi. Non privatio est necessitate etc. Ostendit detminate quo genere opponat equale magno et paruo dicens quod hec particula non quod includit in ratione equalis cuius dicimus equale esse quod necesse est maius non minus non est privatio simpliciter sed ex necessitate est privatio. Negatio enim absolute de quolibet dicitur cui non inest sua opposita affirmatio. Quod non accidit in proposito. Non. n. est de eis equale omne id quod non est maius. aut minus sed solum h. dicitur in illis in quibus aptum natura est esse maius. aut minus. Nec est igitur ratio equalis quod equale est quod nec magnu nec paruum est aptum. tamen natura esse. aut magnu. aut paruum sicut alie privationes diffiniunt. Et ita manifestum est quod equale opponitur ambobus. scilicet magno et paruo ut negatio privatiua. Item ibi. Quia propter medium est etc. Concludendo ostendit quod equale est medium magni et parui. Et circa hoc duo facit. Primo concludit ex dictis oppositum. Cum enim dictum sit quod equale est quod nec magnu nec paruum est aptum. tamen natura esse. aut hoc. aut illud. Quod autem hoc modo se habet ad preterita medium est iter ea si cut quod nec malum nec bonum est opponit ambobus et est medium iter bonum et malum. Unde sequitur quod equale sit medium iter magnu et paruum. Sed h. est dicitur iter utrumque: quia quod nec magnu nec paruum est. est nominatum. Dicitur eis equale. Sed quod nec bonu nec malum est inominatum est. Et ratio huius est: quia quoniam ambe privationes duorum priorum cadunt super aliquid unum determinatum. Et tunc est unum tantum medium. Et potest de

facili notari sicut equale. Et eodem modo est aliquid nec maius nec minus quod habet unam et eadem quantitatem. Sed quoniam illud super quod cadunt due privationes utriusque dicitur multipliciter et non est unum tantum susceptiuum utriusque privationis diuincte. Et tunc non habet unum nomen sed uel omnino remanet inominatum sicut quod nec bonu nec malum est. Quod multiplex uenit. Unde habet diuersa nomina sicut hoc quod dicitur quod non est albu nec nigrum etc. Hoc. n. non est aliquid unum. Sed sunt quedam colores ideterminati in quibus predicta negatio privatiua dicitur. Necessario est eis id quod non est albu nec nigrum. aut esse palidum. aut croceu. aut aliquid tale. Secundo ibi. Quod non recte etc. Excludit secundum predicta quorundam irrisionem de hoc quod id quod nec bonu nec malum est ponit medium iter bonum et malum. Dicebat eis quod pari ratione possit assignari medium inter quancumque. Dicit ergo quod cum dicitur sit quod oportet aliquid susceptiuum quod non est esse utriuslibet extremorum in hiis in quibus medium predicto modo assignat per abnegationem utriusque manifestum est quod nec recte increpant in assignatione huiusmodi mediis illi qui opinantur sequi quod similiter possit dici in omnibus. puta quod calcer et manus sit medium quod nec caleens nec manus est: quia quod nec bonu nec malum est medium est bonum et malum quod per hunc modum quorundam sit futurus aliquid medium. Sed hoc non est necesse accidere: quia ista diuinctio negationum quod perficit medium est oppositorum quod habent aliquod medium et quod sunt in una distantia quod uni generis extrema etc. Sed aliorum de quibus ipsi inducunt sicut calcer et manus non est talis differentia quod sunt in una distantia: quia sunt in aliquo genere quorum negationes simul accipiantur. Unde non est aliquid unum quod subiciatur huiusmodi negationibus. Et sic inter talia non est accipere medium.

Similiter aut

et de uno et de multis dubitet etc.

Postquam persequitur est per h. questionem quod mota fuerat de oppone equalis ad magnu et paruum. hic persequitur questionem motam de oppone uni ad multa. Et tunc h. duo facit. P. obicit ad questionem. Secundo determinat ueritatem ibi. Sed forsitan multa dicuntur etc. Circa primum tria facit. Primo assignat rationem dubitatiois dicens quod sicut dubitabile est de oppone equalis ad magnu et paruum sicut quidem potest dubitari de uno et multis utrum opponant adinicez. Et ratio dubitatiois est: quia si multa absque distinctione opponantur uni sequantur quedam impossibilia nisi distinguatur de multo sicut ipse post distinguit. Secundo ibi. Nam unum pauci etc.

Probat qd differat. Probat. n. qd si unū op
ponit multis q unū sit paucū vel pauca. Et
hoc duobus rōibus quārum prima talis est.
Multa opponitur paucis. Vt igit multa op
ponit unū simpliciter sine dīstinctōe cū unū unū
sit p̄mū seq̄ q unū sit paucū l pauca. Sed
rō talis ē duo s̄ mlta qd. pbat ex hoc q duo
ē multiplz sed multa opponitur paucis ergo
duo opponitur aliquibus paucis. Sed duo non
p̄t esse mlta ad aliqd paucū nisi ad unū. Ni
hil enī ē min⁹ duobus nisi unū. Seq̄ igit q
unū sit paucū. 3° ibi. Amplius sic ilogita
dine rē. Sit hoc eē ipossibile. s. q unum sit
paucū. Ita. n. se habēt de multum et paucū
ad pluralitates sicut productum et breue ad
longitudinem. Vtraq; enī utriusq; propr e
passiones sunt. Sed omne breue est longitu
do quedam ergo omne paucū est pluralitas
quedam. Si ergo unū est paucū qd necesse
uidetur dicere si duo sunt mlta seq̄ q unū
sit quedā pluralitas. Circa unū erit nō soluz
multū sed etiā multa. Nā omne multū est eti
am multa nisi hoc differat in humidis facile
distihibubus ut sunt aqua oleū aer et huius
mōdi que nominat hic p̄nua bene termina
bilis. Nam humidū ē qd bene terminatur ter
mino alieno. In talibus. n. etiam aliquid cō
tinuū dicitur multū sicut multa aqua vel mul
tus aer qd per facilitatem diuisionis sunt p
pinque multū dīni. S. d cum hōz aliquid
est p̄tinuū ita dicitur esse multū singulariter
q nō dicitur esse multa pluraliter. 3. i aliis
nō dicimus multū nisi quando sunt diuisa ac
tu. Non enim s̄ lignum sit continuū dīns
quod sit multum sed magnum diuisione aut
actu adueniente nō solum dicit q sit multuz
sed q etiā sit multa. In aliis igit nō differt
dicē multū et multa sed solū i p̄tinuo b̄i imia
bili. Si igit unū sit multū seq̄ q sit multa
q ē ipossibile. Deinde cū dicit. Sed forsan
multa dicuntur rē. Soluit ppositā dubitatōz
Et circa hoc duo facit. 1° oit q multū nō eo
dē modo opponit unū et paucū. Sed oit q̄li
ter multum opponitur unū ibi. Opponit ita
q unū multis rē. Circa p̄mū duo facit. Pri
mo soluit propositam dubitationem. Secun
do ex dicitis excludit qdam errorē ibi. Que
propter nec recte rē. Vno autem superius i
obiciendo tetigerat ex quibus ipossibile hoc
seq̄ uidebatur. s. q multū sit multa et q ml
ta opponantur paucis. Primo ergo manife
stat p̄mū dicitis q forsan i quibusdā mlta dicit
tur idifferenter sicut et multum et i quibusdā
multū et multa accipiuntur ut aliqd differēs
s. i continuo b̄i imiabili. Sic s̄ una aq̄ p̄tinua
dīns q ē aqua multa et nō q sit aque multe

Sed in his q̄ si diuisa actu q̄cūq; sit illa
his idifferēt dicit et multū et multa. Secun
do ibi. Vnde qdē modo rē. Manifestat secū
dū. s. q̄liter mlta opponatur paucis dicitis q
multa dicitur dupl̄. Vno. n. modo si signi pla
litate excedētē vel simplz vel per respectū ad
aliquid. Dupl̄iter qdē sicut dicitur aliq̄ esse
multa eo q excedūt pluralitate que solet coit
i rebus sui generis reperiri ut si dicam⁹ mul
ta pluniam q̄i ultra comunē cursu pluit. Per
respectū aut̄ ad aliqd ut si dicamus. x. hoies
multos i p̄paratione ad t. el. Et similiter pau
cum dicitur pluralitas h̄ns defectū. i. defī
ciens a pluralitate excedente. Illo modo
dicitur multū absolute sic n̄uerus dicit qdaz
multitudo et sic mul. u. oppoitur tm̄ unū nō at
paucū. Nā multa secūdū hāc significatiōem
sunt q̄i plabe qd dicit unūz ut ita dicam⁹ unū
z multa ac si dicerem⁹ unū z una plz ic dicit⁹
albū z alba z sic mēsurata d̄nr ad mēsurabile
Nā multa mēsurāt p unū ut infra dicit. Et te
cū dā hāc significatiōz a multis d̄nr multipli
cia. Manifestū ē. n. q̄ secūdū quēlibet numez
d̄r aliqd multiplz sic a binario duplū z a tria
rio triplū z sic d̄r alit. Vnusq; n. n̄uer⁹ est
mlta h̄. mō qd refer̄ ad unū z qd qd; mēsu
rabile ē uno et h̄. secūdū q mlta opponit unū
Nō at secūdū qd opponit paucū Vn z ipa
duo q̄ sūt n̄uerus qd sūt mlta secūdū q ml
ta opponitur unū Sed seq̄ q mlta signi pla
litate excedētē uno nō s̄ mlta sed s̄ pauca.
Nihil. n. ē paucū duob⁹ qd unū nō ē paucū
ut. s. pbatū ē paucitas. n. ē pl̄litas h̄ns de
fectū Vria. Vno pluralitas h̄ns defectū ē dua
litas. Vn dualitas ē p̄ma paucitas. Deinde
cū dicit. Qua pp nō recte rē. Excludit secūdū
p̄ dicta qndā errorē. Secūdū ē. n. q̄ Anar. po
nit generationē rez fieri per extractionem.
Vn posuit a prin⁹ oia existere simul i quodā
mirto sed intellectus inceptit segregare ab illo
mirto singulas res Et h̄ ē rez generatio Et
qd generatio secundum eū ē in infinitū ideo
posuit q res i illo mirto exites infinitates h̄
bant. Dixit igit q ante distinctōem rez om̄s
res simul eēt infinite qd et pluralitate z p̄ti
tate. Et q qd infiniti i p̄tate et pl̄litate po
sunt recte dicitū ē qd i quantibus p̄tinuis inēit
infinitū p̄ dionem quā qdē infinitatē significa
uit p̄ paritatē. In q̄tibus aut̄ discretis
inuenitur infinitum per additionem quod
quid significant per pluralitē. Cum igit
tur hic recte dixissent desint ab hoc suo dicto
non recte. N̄lum enim fuit ei postmodum
q loco eius quod dicit paritatem debuit di
cere et paucitatem q̄e quidem correptio iō
non recta fuit quia res non sunt infinite pau

citate. Est. in. iuente pauci simus. f. duo non
 at unum ut quidam dicunt. Vbi. n. est iuente ali
 quod simus non procedit in infinitum. Si aut unum est
 paucum oportet in infinitum procedere. Neque. n.
 quod unum est multa quia omne paucum est multum ut
 multa ut. s. dictum est. Si aut unum est multa oppo
 neret esse aliquid minus quod esset paucum et illud
 iterum oportet esse multum et sic in infinitum
 abiret. Deinde cum dicitur. Oportet itaque unum
 multis. Et. Oportet quomodo unum et multa oppo
 nantur. Et circa hoc. d. f. Primum ostendit quod unum op
 ponitur multis relative. et ostendit quod multitudo abso
 luta non opponitur paucis ibi. Pluralitas autem. Cir
 ca primum tria facit. Primum ostendit quod unum opponitur
 multis relative dicens quod unum opponitur multis
 sicut mensura mensurabilibus quod opponuntur ut
 ad aliquid non tam cito quod sit de numero eorum quod se ad
 aliquid secundum seipsa. Igitur enim. v. dictum est quod
 dupliciter dicitur aliquid esse ad aliquid quidam namque ref
 eruntur ad invicem ex equo sicut dominus et servus pa
 ter et filius magnus et parvus et hoc dicitur esse ad
 aliquid ut primum et sit ad aliquid secundum seipsa. quia
 natura eorum hoc ipsum quod est ad alterum dicitur. Alia
 vero sunt ad aliquid non ex equo sicut unum eorum dicitur
 ad aliquid non referat sicut quia aliquid referat
 ad ipsum sicut scientia et scibile. Scibile. n.
 dicitur relative non quia ipsum referat ad scientiam sed
 quia scientia referat ad ipsum. Et sic patet quod huius
 modi non sunt relativa secundum se quia scibile non
 hoc ipsum quod est ad alterum dicitur sicut magis aliud di
 citur ad ipsum. Secundo ibi. Vnde. n. est. Ma
 nifestat quod unum opponitur multis ut mensura
 bili. Et quia de ratione mensurae est quod sit minus aliquid.
 modo ideo primo dicitur quod unum est minus multis et
 et duobus licet non sit paucum. Non. n. sequitur sicut
 quod sit minus quod sit paucum licet de ratione paucis sit
 quod sit minus quia omnis paucitas pluralitas quodammodo est.
 Sciendum est vero quod pluralitas huius multitudo
 absoluta quod opponitur uni quod convertitur cum ente est
 quod genus numeri quia numerus nihil aliud est
 quam pluralitas et multitudo mensurabilis uno. Sic
 igitur unum secundum quod simpliciter dicitur est indivisi
 bile convertitur cum ente. Secundum autem quod accipit ra
 tionem mensurae sic determinat ad aliquid genus quod qua
 litatis in qua proprie invenitur ratio mensurae. Et sicut
 pluralitas vel multitudo secundum quod significat en
 tia divisa non determinat ad aliquid genus. Se
 cundum autem quod significat aliquid mensuram determinat ad
 genus quantitatis cuius species est numerus. Et tunc
 dicitur quod numerus est pluralitas mensurata uno et quod
 pluralitas est genus numeri. Et non dicitur quod sit simpli
 citer genus quia sicut ens genus non est proprie lo
 quendo ita nec unum quod convertitur cum ente nec
 pluralitas ei opposita. Sed est quasi genus quia
 habet aliquid de ratione generis in quantum est com
 mune. Sic igitur accipiendo unum quod est principium numeri.

et habet rationem mensurae et numerus qui est species quod
 tiratis et est multitudo mensurata uno opponitur
 unum et multa non ut primum ut. s. dictum est
 de uno quod convertitur cum ente et de pluralita
 te sibi opposita sed opponuntur sicut aliqua
 eorum que sunt ad aliquid quorum. s. unum
 dicitur relative quia alterum referatur ad ipsum.
 Sic igitur opponitur unum et numerus in quod
 tum unum est mensura et numerus est mensu
 rabilis. Et quia talis natura horum relatio
 rum quod unum potest esse sine altero sed non
 e converso ideo hoc invenitur in uno et nume
 ro quia si est numerus oportet quod sit unum sicut
 non oportet quod ubicunque est unum quod sit nume
 rus quia si est aliquid indivisibile ut punctus
 ibi est unum et non numerus. In aliis vero
 rebus quorum utrumque secundum se dicitur
 ad aliquid neutrum est sine reliquo. Non enim
 est sine seruo dominus nec seruo sine domino. s. ibi
 Similiter autem. Manifestat similitudinem
 relationis scibilis ad scientiam et unius ad mul
 ta dicens quod cum scientia similitudinem rei veritatem
 dicatur ad scibile sicut numerus ad unum non si
 militer assignatur a quibusdam quia videtur
 quibusdam sicut pictoribus sicut supradic
 tum est quod scientia sit mensura et scibile sit me
 suratum. Sed primum appetit. Dicitur est eorum quod si est
 unum quod est mensura non est necesse numerus esse quod
 est mensuratum sicut eorum. Videtur autem quod si est scien
 tia et scibile esse. Nam autem eorum si est aliquid scibi
 le quod sit eius scientia. Vnde apparet quod magis
 scibile est sicut mensura et scientia sicut men
 suratum. Quodammodo enim mensuratur scibile
 scientia sicut numerus uno. Et hoc. n. manifestat scientia
 rei habetur quod intellectus apprehendit rem sicut
 est. Deinde eorum dicitur. Pluralitas autem. Oportet
 quod pluralitas vel multitudo absoluta non op
 ponitur paucis dicens. Dicitur est quod plurali
 tas secundum quod est mensurata opponitur uni
 ut mensura sed non est contraria paucis.
 Sed paucis quod significat pluralitatem excessivam oppo
 nitur multum quod significat pluralitatem excessivam
 Sicut etiam pluralitas non uno modo opponitur uni
 sicut dupliciter. Uno modo sicut. s. dicitur est opponitur
 ei ut divisibile indivisibile. Et hoc si accipia
 tur convertitur unum quod convertitur cum ente et plu
 ralitas ei correspondens. Alio modo opponitur
 pluralitas uni ut ad aliquid sic scientia ad scibile.
 Et hoc dico si accipiat pluralitas quod est numerus
 et unum quod habet rationem mensurae et est principium numeri.

nomiam ue

ro. s. dicitur. Postquam philosophus determinat
 ut de his. hic determinat de medio
 sicut. Et est. duo facit. Primum opponit de quod est in
 termino dicitur quod quia primum dicitur aliquid esse medium

s. dictū ē et qdā prioz mediū hnt dñdēdū ē
 q̄ necesse ē media eē ex priis. Nō at h° solū
 oit s̄z et qdā alia q̄ ad hui⁹ pbātōez s̄ n̄cāria
 Secdo ibi. Dianāq; media rē. Prolegē
 suā itētōez. Et circa h° tria fac p° oit q̄ me
 dia sūt i eodē gñe cū priis. Secdo oit q̄ medi
 a sūt iter priā tñm ibi. At hō media rē. 3° hō
 oit q̄ media pponūtur ex p̄trariis qdē p̄ci
 paliter itentū ibi. Si hō sūt i eodē gñe. dicit
 ergo priō q̄ oia media sūt i eodē gñe cū his
 quoz sūt media. Nō sic pbat q̄a hēc ē diffi
 medioz q̄ media sūt iter que p̄us uelit illd qd
 mutat de uno extremoz quā i alterz extremū
 Et hoc māifestat p̄ dno exēpla. Primū qd̄ in
 sonis. Sūt. n. qdā soni ḡues et qdā acuti z q
 dā mediū. Et scdm hāc distictōez sonoz disti
 gūtur corde i musicis istrumētis. Ille. n. corō
 q̄ reddūt ḡuel sonos dicūt y pate q̄ p̄ncipales
 Ille hō q̄ reddūt acutos sonos dicūt uetere.
 Si igit̄ musicus paulatī a ḡuib⁹ ad acutos d̄
 scēdē uelit qd̄ ē trāsire p̄ mediā rōez n̄cē ē q̄
 p̄us ueniat ad sonos medios. Secdo at māi
 festat i colorib⁹. Si. n. aliqd̄ mutat ex albo i
 nigrū oz q̄ p̄mū ueniat ad meios colores quā
 ad nigrū. Et s̄ h̄ ē i aliis mediis. Sic igit̄ p̄z
 q̄ de mediis fit insinuatō ad exmā et p°. .
 S̄z i his q̄ sūt i diuersis ḡuib⁹ nō fit insinu
 ta. i inuicē nisi p̄ accēs sic p̄z i colore z figura
 Nō. n. mutat aliqd̄ de colore i figurā aut eoz
 s̄z de colore i colorē et de figurā i figurā. Vñ
 necesse ē q̄ media et extrema sit i eodē gñe.
 Deide cū dicit At hō oia media rē. Oit q̄
 media sit iter priā. Et circa hoc duo fac h°
 oit q̄ media necesse ē eē iter oppoita. 2° iter
 q̄ oppoita q̄a iter priā ibi. Oppoitoz nero.
 Dic̄ g° p° q̄ oia media n̄cē ē eē iter oppoita
 Nō sic pbat q̄a solū ex oppoitis p̄ se loquē
 do sūt limitatiōes ut pbat i p° phycōz ex ni
 gro enī aliqd̄ fit albū p̄ se loquēdo Dulce at
 nō fit ex nigro nisi p̄ accēs iqtū dulce pue
 nit eē albū. S̄z media sūt iter illa ex q̄bus est
 mutua insinuatō sic p̄ bisinuitōez medioruz
 s̄. posita p̄z. Impossibile ē g° q̄ media sit
 n̄ oppoitoz q̄a seq̄ret q̄ eē p̄mutatio n̄ ex op
 positis. Dem cū dicit. Oppoitoz uō rē.
 Manifestat iter q̄ oppoita possit eē media
 dicēs q̄ iter oppoita i p̄dictōe nullo mō pōt
 eē mediū. Cōtradictio enī ē oppō cui⁹ altera
 pars ex necessitate ad est cūcūq; subō siue sit
 ens siue nō ens. De quolibet. n. ente ul nō en
 te necesse ē dicere q̄ sedet uel nō sedet. Et sic
 p̄z q̄ p̄dictio nullū h̄ mediū s̄z alioz oppoiti
 toz alia sūt ad aliqd̄ alia p̄ua. et forma alia
 ut priā. Eoz aut̄ q̄ sūt ad aliqd̄ qdā se hnt ut
 priā q̄ ex ea. adiuicē referūtur et ista hnt me
 diū. Quedā hō nō se hnt ut priā q̄ nō ex equo

adiuicē referunt sic scia et scibile. Et ista nō
 hnt meuz cui⁹ cā ē q̄a media z extrā sūt i eo
 dē gñe. Nec at nō sūt i eodē gñe cū unū scdm
 se referat ut scia nō at aliud ut scibile. Quō
 g° scie z scibilis pōt aliqd̄ esse mediū. S̄z ma
 gni et p̄ni pōt eē aliqd̄ mediū. i. egle ut. s̄. dēz
 ē. Et s̄z eoz q̄ referūtur adiuicē ut cōtraria
 Quō aut̄ ea que opponunt p̄uarine habeant
 media uel nō hēant et quō h̄ oppō aliquo mō
 ptinet ad p̄trarietate h̄ic tacet q̄a. s̄. exponit
 Deide cū dicit. Si uero sūt i eodē gñe rē.
 Oit terciū qd̄ p̄ncipaliter itēdit. s̄. meiasē cō
 poita ex priis. Et cē h° duo fac. p° p̄ponit
 qd̄ itēdit dicēs q̄ si media i eodē gñe sit euz
 extrēis sic oñsū ē et si itēz media sit solū pri
 rū ut ēt oñsū ē necesse ē media p̄pōi ex his p̄
 riis iter q̄ sūt. Secdo cū dicit. Nō. n. aliqd̄
 rē. Probat p̄positū. Et circa hoc tria facit
 Priō oit q̄ priē spēs hnt priora priā ex qui
 bus p̄stituūtur. qd̄ sic pbat. Sportet enīz q̄
 p̄trarioz aut sit aliqd̄ genus aut nullū. Vñ at
 nullū genus eēt p̄trarioz nō hērent medium
 q̄a mediū nō ē nisi eoz q̄ sūt unū. ḡuis ut ex
 dictis p̄z. Sed si p̄trarioz quoz ponit mediū
 sit aliqd̄ genus p̄us ipsi priis n̄cē est ēt q̄ sit
 d̄rie p̄trarie p̄ores spēsbus p̄trariis que faciāt
 ex p̄stituāt spēs prias ex ipso gñe uno. Spēs
 enī ex gñe et differētis p̄stituūtur. Et h° ma
 nifestat p̄ exēplū sic si albū z nigrū sit p̄trarie
 spēs et hēant unū genus q̄ ē color necesse ē
 q̄ hēant aliquas differētias p̄stitutual ita q̄
 albū sit color disgregatiuus uisus Nigrū hō
 color p̄gregatiuus. Et sic d̄rie p̄gregatiuū et
 disgregatiuū sūt priores albo et nigro. Vñ
 cū utrobiz sit p̄trarietas manifestū ē q̄ priā
 sūt se inuicē p̄ora p̄trarie enī differētie sūt prio
 res p̄trariis spēs⁹ et sūt ēt magis cōtrarie q̄a
 sūt cause p̄trarietatis ipsi spēsbus. Cōside
 rādū tamē q̄ disgregatiuū et p̄gregatiuū vi
 sus nō sūt uē d̄rie p̄stitutine albi et nigri s̄z ma
 gis effectus eoz. Donūt tñ loco d̄riaz signa
 eaz sic iterdū p̄ accia designāt d̄rie et forme
 subāles. Disgregatio. n. uisus p̄uēit ex nebe
 mētia lucis cui⁹ plenitudo albedinē p̄stituūt
 et p̄gregatio uisus p̄uēit ex cā p̄ia. Secdo cū
 dic̄. Et reliq; media rē. Oit q̄ ēt medie spēs
 hnt p̄ora media ex quib⁹ p̄stituūt d̄ris q̄ euz
 media sit spēs eiusdē gñis et oēs spēs ex gñe
 z d̄ris p̄stituāt n̄cē ē q̄ media p̄stituāt ex gñe
 et d̄ris. Sic q̄cūq; colores sūt medi iter albū
 et nigrū oz hos distimiri ex gñe qd̄ ē color et
 ex q̄bus dā differētis. Et he or e ex q̄bus p̄sti
 tuūt mediū colores nō p̄nt eē priā priā. s̄. d̄rie
 p̄trarie q̄ cōstituēbāt contrarias species albi
 et nigri. Alz oportet q̄ quilibet color medi
 us eēt alb⁹ aut niger. Nā color cōgregati

tias ē niger et difgregatiuus albus. Et igitur
 q̄ differentie p̄stitutive mediorū colorū sit aī a
 differentiis p̄trariis q̄ sit constitutive p̄trarioꝝ
 spēꝝ. Et q̄a sic se h̄nt spēꝝ ad spēꝝ ita se h̄nt
 d̄rie ad d̄rias oꝝ q̄ sicut medii colores se spēꝝ
 medie iter spēꝝ p̄trarias ita differentie p̄stitu-
 tive eaȳ sit medie iter differentias p̄trarias que
 dicunt p̄ma p̄traria. 3° ibi. Prime autē dif-
 ferentie rē. Sit q̄ medie d̄rie et d̄riis p̄riis
 p̄ponunt d̄riis q̄ d̄rie sine p̄trarie se difgrega-
 tiuū uisus et p̄gregatiuū. Vñ iste d̄rie se illud
 p̄mū ex quo p̄ponimus oēs spēꝝ ḡnis Sed si
 aliqua p̄ria nō eēt i eodē ḡne q̄rendū restat
 ex quo eoȳ media p̄stimerēt. Sz i his q̄ se
 i eodē ḡne nō ē difficile hoc accipē q̄a neces-
 se ē oia q̄ sunt i eodē ḡne aut eē icōposita. i. si
 p̄licia aut p̄poni ex icōpositis. i. simplicib⁹ que
 sunt i ḡne illo. Cōtraria. n. se icōposita ex iui-
 eē q̄a nec albū p̄ponitur ex nigro n̄ nigri ex
 albo n̄ p̄gregatiuū et difgregatiuū n̄ ep⁹.
 Et oꝝ q̄ p̄ria sit p̄cipia q̄a simplicia in quol̄
 ḡne sit p̄cipia. Sed de mediis oꝝ dicere q̄
 aut oia cōponātur ex simplicibus. i. ex p̄riis aut
 nullū q̄a eadē rō uidet de oib⁹. Sz n̄ p̄t dici
 q̄ nullū q̄a aliqd̄ ē mediū qd̄ cōponit ex p̄riis
 ex quo p̄uenit q̄ trāsmutatio. primo p̄uenit
 ad media q̄ ad extrema. Hoc autē sic appet.
 q̄a illud i quod p̄mo p̄uenit trāsmutatio ē ma-
 gis et minus respectu utriusq̄ extreōꝝ. P̄ri-
 us. n. aliqd̄ sit min⁹ albū et min⁹ nigri q̄ to-
 taliter albū et totaliter nigri. Et hoc ipsū qd̄
 ē minus albū q̄ albū simpl⁹ et minus nigri
 q̄ nigri simpl⁹ ē etiā magis accidens ad albū
 q̄ nigri simpl⁹ et magis accidens ad nigri
 q̄ albū simpl⁹. Et sic p̄ q̄ illud i qd̄ primo
 uenit trāsmutatio ē magis et minus respec-
 tu utriusq̄ extremi. Et p̄ hoc oꝝ q̄ sit mediū
 p̄rioȳ. Et sic seq̄ q̄ oia media sit p̄posita ex
 p̄riis. Nā id mediū qd̄ ē magis et min⁹ respec-
 tu utriusq̄ extreōꝝ oꝝ eē p̄positū ex extrēis
 simplicibus respectu quoȳ dicit magis et min⁹.
 Et q̄a nō sit aliq̄ extrēa p̄ora p̄riis i eodē ḡne
 relinq̄tur q̄ due d̄rie p̄stitutive mediorū sunt
 cōposite ex p̄riis d̄riis. Et ita media erūt ex p̄-
 riis. Et p̄ q̄ oia inferiora. i. oēs spēꝝ ḡnis tā
 p̄traria q̄ media se ex p̄riis p̄riis. i. d̄riis. De
 inde cū dicit. Qd̄ qd̄ g⁹ media rē. Cōcludit
 epilogan⁹ qd̄. s. de mediis dictū est et est lite-
 ra plana

inuersus autē

spē rē. Quia p̄his sup̄ius oit p̄rie-
 tatē esse discretiā quādā. differē-
 tia autē ut p̄secūdū genus ut scdm̄ spēm iten-
 dit h̄ Aristo. onē q̄no p̄ria se h̄ant ad h⁹ q̄
 differat ḡne et spē Et om̄idit i p̄ref duat In

p̄ma oit q̄ d̄ria seōꝝ spēm p̄tinet ad p̄rietateꝝ
 In scda oit quō de quōsdā d̄riis aliter ē ibi.
 Dubitabit autē aliquis q̄r femina rē. Circa
 primū tria facit. Primo oit q̄ d̄ria que facit
 differre spē est secundū se ipsius generis q̄i
 ipsā naturā generis in diuersas species didēs
 2°. oit q̄ h⁹ cōuenit cōtrarietati ibi. cōtrarie-
 tas igit h̄ rē. 3° cōcludit qd̄dā correlariū ex
 d̄cis ibi. Et palā q̄a ad id qd̄ uocat gen⁹ rē.
 Dicit ergo primo q̄ i oī diuersitate secūduꝝ
 spēm oꝝ duo accipere. i. ut hoc sit diuisū ab
 aliquo et ut sit aliquid diuersificatum p̄ h̄ d̄to
 Et hoc qd̄ ē diuersificatū p̄ hec duo oꝝ esse
 ambobus sicut al⁹ est quod ē diuersificatum
 i diuersas spēꝝ. i. in hominē et equū et oꝝ q̄
 ambo. i. homo et equus sit animalia. Vnde
 patet q̄ necesse ē ea q̄ sūt diuersa spē aduicē
 i eodem ḡne eē. Id enī uocat genus quod ē
 unum et idem ambobus nō secūduꝝ accidens
 de utroq̄ p̄dicatū n̄ secūduꝝ accidens diuersi-
 ficatum i utruq̄. Vñ oꝝ q̄ h̄at differentiā nō
 secūduꝝ accidens siue genus ponatur ens q̄i
 mā siue q̄literatū aliter. Hoc autē iō dicit q̄a ali-
 ter diuersificat mā per formas et alit gen⁹ p̄
 differentias. s. forma eiz nō ē hoc ipsū qd̄ ē mā
 Sz fac cōpositōem cū ea. Vñ mā nō ē ipsum
 cōpositum sed aliquid eius. Differentia uō ad-
 ditur generi nō q̄i pars parti. sed q̄i totū toti
 Vnde genus est hoc ipsum quod est species
 et non solum aliquid eius. Si autem est pars
 non predicaretur de ea. Sed tamen quia to-
 tum potest denominari ab una sola parte sua
 puta si hō denoiatur h̄is caput ut h̄is manū
 cōuenit ipsū cōpositū ex mā et forma denoiari
 ex mā et denoiari ex forma. Et qdem nomen
 quo aliquid totū denoiatur ab aliquo quod
 ē māle i iplo ē nomē ḡnis. Nomē autē quo d̄
 nominatur a p̄i in⁹ formali est nomen discreti-
 tie. Sicut homo nominat al⁹ a nā sc̄nsibili
 rationale uero a nā intellectua. Sic igitur h̄is
 manū cōpetit toti. licet manū sit ps ita genus
 et d̄ria conueniant toti. licet sumant a p̄tib⁹
 Si ergo cōsideret i ḡne et d̄ria id a q̄ utruq̄
 sumat h⁹ mō gen⁹ se h̄ ad differentias sicut
 mā ad formas. Si autē considerent secundū
 q̄ nominās totū sic aliter se h̄nt. Et tamen
 comune est utrobis q̄ sicut ipsa essentia n̄
 diuiditur per formas ita ipsa nā generis di-
 versificatur p̄ differentias. Sz hoc utrobis di-
 stat quia mā est in utroq̄ dimforū nō in utru-
 q̄ eorum. Genus aut utruq̄ eorum ē q̄ mā
 nominat partem genus aut totum Et iō expo-
 nens quod dixerat genus esse quo ambo spe-
 tie differentia dicuntur unum et idem subiun-
 git q̄ nō solū oportet genus esse cōe duobus
 differentibus secundū spēꝝ sic q̄ utruq̄ sit al.

sic aliq d idividu e coe diversis ut eade dom^o
 aut possessio s3 oz hoc ipsu qd e al. ee aliter
 utriusq ita qz h^o aial sit equuset hoc al. sit ho
 Et hoc dicit ptra platonicos qui ponebant
 coia sepata qm ipsamet na coistno diversificet
 si na spei eet aliqd aliqd pti naz gnis. Vn ptra
 hcludat ex dictis qz h ipsu qd e coe diversi
 ficatur scdz spsz. Vn oz qz coe ut al ipsu secu
 duz se sit hoc tale secundu na drias z illud ta
 le scdz alia sic qz hoc sit equus et illud no. Et
 ita sequitur qz si al sit secundu se hoc tale et hoc
 tale qz dria faties differre spe sit qd d diversis
 tas generis Et exponit diversitatem generis
 que ipsa nam generis diversificat. Per hoc
 at qd hic phs dic no solu excludit opinio Pla
 tonis ponentis coe unu eti de per se existit sed
 eti excludit opinio eoz qui dicunt qz illud qd
 pertinet ad naz gnis no differt spe in specie
 bus diversis sic qz anima sensibilib no differt
 spe i homine et equo. Vn cu dicit contrarie
 tas igit zc. Vn qz differetia diversificans se
 cundu se genus no p dicto e prietas dnis cu dif
 feretia secundu spem sit secundu se diversificans
 gen^o manifestu e qz hoc dria e prietas Et b^o
 prio manifestat iductoz Videm^o .n. qz oia
 gna dividuntur opposita Qd qd necesse est.
 Na ea q no sut opposita pnt sumt existit i eod
 q aut huiusmodi se no pnt ee divisa cu no ex ne
 cessitate sit i diversis. Vn oz qz solu opposi
 tis aliquid coe dividat. No at dio gnis in di
 versas spes pt fieri per alia oppoita. Na co
 tradictorie opposita no sut in eode gne cum
 nego nihil ponat. Et sile e de puatine oppo
 sitis cu puatio no sit nisi nego i sabo aliquo.
 Relativa et ut. s. bitu est no sut eiu d e gnis
 nisi q secundu se ad invicem referuntur q quodam
 mo sut dria ut. s. dictu e. Et sic relingitur qz
 solia ptra faciat differre spe ea q sut unius
 gnis Seco ibi. Et qz dria zc. Manifestat
 ide p roem dnis qz ptra sunt in eod gne sic
 onsu e. Vn e. n. qz contrarietas e differetia
 perfecta et iterum dictum est qz differentia se
 cundum spem est aliquid aliud. i. ab ali
 quo. et qz pter hoc ide gen^o oz i abob^o diffe
 rentibus spe. Et ex his duobus sequitur qz oia
 dria sit i eade correlatione categorice. i. i ea
 de ordinatoe pdicamentali. Vn h^o tm intelligat
 de contrariis qcuqz sut differentia spe et n gne
 Qd qd dic pscruando se a corruptibili et in
 corruptibili de quibus post dicit qz si dines
 sa genere et no solu contraria si i uno genere
 s3 sunt et diversa ad invicem. Qd p3 qz ea q
 pfecte differunt sic dia no s3 invicem sumt. Vn
 cu ad differetia secundu spem regreret ydepti
 tas gnis et diversificatio gnisp diversas spes
 et cu utriusq contrarietate reperiat sequitur qz

differentia secundu spem sit contrarietas. Qd
 nec e qz hoc e dria scdz spsz aliq ee diversa
 secundu spem existit i eode gne hie prietates
 differetiaz cu sit idividua. i. no ulteri^o divisa
 i spes sic sunt spes specialissime. Que qd di
 cut idividua igit ulteri^o no dividunt foralit.
 Particularia no dicunt idividua igit nec malit
 nec format^o ulterius dividunt. Et sic diversa
 spe sut que prietate hnt ita eade spe sut q no
 hnt contrarietatem cu sint idividua secundu for
 male divisione. Contrarietates eni sunt i divi
 sione no solum i suppnis generibus s3 etiam
 i medijs pulqz veniat ad idividua. i. ad ultias
 spes Sic igit manifestu est qz licet no i omi
 genere sit contrarietas specierum in oium tm
 genere est contrarietas differentiaru. De
 inde cum dicit. Quare palam zc. Concludit
 quoddam correlarium ex dictis. s. qz nihil eo
 rum que conveniunt in genere sicut sunt spe
 ties generis dicitur idem specie nec diversuz
 specie ad genus quia id ad quod aliquid dicit
 tur specie idem habet unam et eandem diffe
 rentiam. Illud autem ad quod aliquid dicit
 tur diversum specie habet oppositam diffe
 rentiam. Sic igitur aliqua spem diceretur
 idem specie ut diversu ad genus sequet qz ge
 nus hberet i sui roe aliqua differentia sed h^o
 falsum est Quod sic patet Materia. n. ondi
 tur negatione. i. na me intelligitur per nega
 tionem oium formarum. Genus at e qd dmo
 ma sic expositu e. Et loquimur nuc de genere
 qd inveni i naturis rez no de gne quod in ho
 minibus dicit sicut genus romanorum ut era
 cliorum. Vn patet qz eti genus in sua roe
 non habet differentia aliqua. Et sic patet qz
 nulla spes a suo genere differt spe nec e cum
 eo idem spe. Et similiter non differunt aliq
 spe ab illis q non sunt in eodem gne proprie
 loquendo sed differunt gne ab eis. Spe no
 differunt ab his q sunt i eode gne qz drias
 e dria que aliq differunt spe ut onsum est no
 qz ipa contrarietas drias differat spe licz ne
 dria differat spe s3 prietas solu i his q sunt
 eiu d e gnis. Vn relinquit qz differre spe no
 sit ptrie i his q sunt alterius generis.

ubitabit aut

aliq zc. Quia phs dixit qz dria
 secundu spem e contrarietas. Vn
 dit i qbus contrarietas no sit differentia scdz
 spem. Et dividitur in partes duas. In p
 ma ostendit qz sunt contraria que no faciunt
 differre scdz spsz s3 i in ead specie In secun
 da ostendit que sunt contraria que faciunt ge
 nere differre et n solu spe ibi. Quonia vero
 cotraria diversa zc. Circa primu duo facit.

Primo mouet dubitantes 2º. soluit ibi. Aut
 ga hoc qd dicit 2º. Dic gº pº qº dubitatio e
 qº scia no differt spº a uro cuz femininus et
 masculinu sit 3ria et dña scd3 spºz caet ex 3ri
 etate ut. s. onlu est. Et itez cu onlu sit qº ipa
 na gnis diuersificet diuersas spºs p dñas q
 sut per se dñe gnis qº al masculinu et al femi
 ninu no sut diuersa secudu spºz cu masculinu
 et femininu sit p se dñe alis et no p se hant
 p accidens ad al sic albedo et nigredo s3 ma
 sculinu et femininu pdicet de ali qºtu a al sic
 par et ipar de nuº i quoz diffinitoe ponit na
 merus sic i diffinitoe masculini 7 feminini al
 Ex duplici ergo roe qº dubitabilis redditur
 tñ ga 3trarietas facit differre spº tñ ga dñe
 diuidentes genus i diuersas spºs sut p se dif
 feretie generis quoz utriq. s. onlu e. Et ga
 hac diffinitoez i spºalibus terminis mouerat
 reducit ea ad generaliore forma et dicit qº h
 dubitatio fer e cadetie si qrat qº qda 3rietat
 fac differre spºz et qda no sic abulatiu et no
 latiu sine graffibile et uolabile faciut differre
 spº alia s3 albedo et nigredo no. Dein cu
 dic Aut ga h qd e i p. pprie passionez 2º. Sol
 nit pposita qoes. Et circa hoc duo fac. Pº
 soluit ea i gñali ad qº qoem reduxerat Seco
 adaptat generalē solutoez ad spºales et miol
 i qbus pmo mouerat qoem ibi. Masculinu no
 et scia. Dic ergo primo qº io uenit qº qda
 3trarietas facit differre spº 7 qda no ga qda
 3ria sut pprie passionez gnis et qda sunt mi
 nus pprie. Quia. n. genus a ma iumit ma at
 pe se h ordinē ad forma ille pprie sut dñe
 generis que sumatur a diuersis formis pfecti
 entibus maz Sed ga forma spºi itez mltipli
 catur i diuersa secudu maz signata qº e subie
 ta individualibus pprietatibus 3trarietas ac
 cidetia individualiu min pprie se h ad genº
 qº 3trarietas differetiaz formalu. Et io sub
 iugit qº ga icoposito e ma 7 forma h qd e ro
 .i. forā qº pstituit spºz hat e ma qº e individualis
 nis pncipiu qoem 3rietates sut i roe. i. ex pte
 forme faciut differre secudu spºz. Ille ho qº
 fat ex pte me qº se pprie iduidui qº e acceptu
 cu ma no faciut differre secudu spºz. Et ppter
 hoc albedo et nigredo no faciut hoies differ
 re scdm spºz. No. n. ho albus et ho niger dif
 ferit spº et si utriqº iponat aliqd nomē ut si
 ho albus dicat. a. 7 ho niger. b. 3º. at addit
 ga ho albº n nider eē aliqd unū. S3 si iponēt
 nomē uidet eē aliqd unū. Et sicut e de hoie ni
 gro Et io dic qº ho albus et niger no differnt
 spº ga ho. s. pticularis cui puenit albu et ni
 grū e qº ma. No. n. dicit qº ho sit albº nisi ga
 hic ho e albus Et sic cu ho pticularis pcep
 tus sit cu ma et ma no fac differetia scd3 spºz

legatur qº hic ho et ille no differat spº ga plu
 res hoies no pp hoc sut plures spºs ga sunt
 plures ga no sut plures nisi pp diuersitatem
 mega. s. sut diuerse carnes et ossa ex qbus est
 hic et ille. S3 sicut totu. i. iduiduu 3gregatu
 er ma et forma e diuersu s3 no e diuersu scdm
 spºz ga no e 3rietat ex pte forme. S3 hoc. s.
 ho e ultimū iduiduu scd3 spºz ga n diuiditur
 ulterio dione formali ut hoc. s. pticulare est
 ultimū iduiduu ga no diuidit ulterio nec ma
 i nec formali dña. S3 quis idiuersu iduidu
 is no sut 3rietat ex pte forme est tñ diuersitas
 iduiduoz pticulariu ga pticulare aliqd ut ca
 lia no solu e forma. s3 forma cu ma iduidu
 ata Et ita sic diuersitas forme fac differetia
 spºz ita diuersitas me idiuersa fac dñas in
 diuiduoz. Albu at no pdicat d hoie nisi roe
 ididui. No. n. dñ ho albº nisi ga aliqº ho dñ
 albº ut callus Et sic p3 qº ho p accidēs dicit
 albus ga no iqtu homo s3 iqtu homo al
 bus dicit. Dic aut homo dicit pp maz. 3º
 p3 qº albu et nigrū no pñet ad dñas formale
 hominis s3 solu ad male. Et pp h no differnt
 spº homo albus et niger sic nec circulus et al
 et ligneus differnt spº. Et i his et q differnt
 spº no e dña spºi pp maz s3 pp forma sic tria
 galus erēs 7 circulus ligneus non differnt spº
 pp maz s3 pp diuersitate forme. 3º si qrat
 utru ma fac diuersa spº aliqº mo uidet qº faci
 at ga hic equus ab hº hoie diuersº e spº. Et
 tñ manifestu e qº ro utriusqº e cu ma iduidu
 ali Et sic uidet qº ma aliqºter faciat differre
 spº. S3 hoc no uenit pp diuersitate me sed
 ga 3rietat e ex pte forme ga ho albº 7 equus
 niger differnt spº. S3 hoc no e ppter album
 et nigrū ga si abo eent albi ad huc spº differ
 ret. Sic igit appet qº 3rietat qº est ex pte ipsi
 us forme facit differre spº no at illa qº e ex pte
 me. Deinde cu dic. Masculinu uero et scia
 2º. Solutoem gñale positā adaptat ad imiof
 spºales i qbus pmo qoem mouerat. s. ad ma
 sculuz et femina dices qº masculus et femina
 sunt pprie passionez alis quia aial ponitur
 in diffinitione utriusqº sed non conueniunt
 aiali secundum subam et formā sed ex parte
 materie et corporis. Quod patet ex hoc qº
 idem sperma potest fieri masculus et femina
 secundum qº diuersimode patitur aliquam
 passionem quia cum fuerit calor operans so
 tis fiet masculus cum autem erit debilis fiet fe
 mina Hoc autem non potest esse uel contin
 gere si masculus et femina differrent spete.
 Non enim ex uno semine diuersa secundum
 spetiem producantur quia in semine nis est
 actiua et omne agens naturale agit ad deter
 minatam spetiem quia agit sibi lite. 3º rein

quitur qd masculus & femina non differant se-
cundum formā nec sunt diuersa secundū spēm
Dein cū dicitur qd qd ē diuersum &c. Epilo-
gat qd dixerat qd planū ē illiterā.

uoniam ue

ro tria diuersa &c. Postq̄ p̄s oit
q̄ sūt tria q̄ n̄ faciunt differre spēs:
hic oit q̄ sūt tria q̄ ēt ḡne differre faciunt. Et
circa h̄ tria. f. Primo determinat ueritatem
Secundo excludit quorū dā falsā opionem ibi
Nūc ḡ dixim⁹ diuina ex hiis &c. 3. ifert qd
dam correlarium ex dictis ibi. Palāq̄ qd nō
p̄uenit &c. Primo p̄mittit duo ad ostendēdū
p̄positum quorum. primum est qd p̄traria sūt
diuersa spē ut. s. ostensum est. Secundum est
qd corruptibile et incorruptibile sunt p̄traria
Qd sic p̄bat ex h̄ qd i pō oppoita determina-
te potētie ē quedā puatio ut i. ix. hitum ē. Pri-
uatio at ē p̄ncipiū p̄rietatis. Vñ sequitur qd i
pō sit p̄riū potētie. Corruptibile at ē corrup-
tibile opponunt secundū pōz & ipōz s̄z diuersi-
mode. Nā si accipiat pō cōit secundū qd se h̄z
ad posse agē l̄ pari qd cōq̄ sit corruptibile di-
cet secundū pōz i corruptibile secundū ipōz. Si
at dicat pō secundū qd ē posse aliqd deteri⁹ sic
ep⁹ i corruptibile dicet secundū pōz. corruptibi-
le vō secundū ipōz. Cū at ex hiis uidēt p̄cludēs
qd corruptibile & i corruptibile differit spē. con-
cludit qd sit diuersa ḡne. Et hoc iō qd sic forā
& act⁹ p̄tinet ad spēs ita mā & pō p̄tinet ad ge-
nus. Vñ sicut contrarietas qd ē secundūz forās
et act⁹ facit dīstīz secundū spēs ita contrarie-
tas qd ē secundūz pōz facit ḡnis diuersitatem
Dein cū dicit. Nunc ḡ dixim⁹ &c. Exclu-
dit quorū dā falsam opionem. Et circa h̄
duo facit. Primo p̄ponit eas. 2. i probat ibi.
S̄z p̄trarioz & qd &c. Dicit ḡ. p̄ qd p̄batio p̄
nūlla de corruptibili & incorruptibili ē accep-
ta ex rōe hoz uniuersalīz nominūz secundū
s. qd unus h̄z pōz & aliud impōz. S̄z sicut qd
basidā uidēt non necesse ē qd corruptibile & i
corruptibile differat spē sic non ē h̄ necesse i
albo & nigro. Cōuenit. n. idē esse album & ni-
grum s̄z diuersimode qd si illud qd dīr albus &
nigrus sit aliquod uniuersale simul est album
et nigrum quātum ad diuersos. Sicut simul
uex est dicē qd homo est albus p̄. Sortes ni-
ger p̄. Nonem. Si vō fuerit aliqd singula-
rius n̄ erit simul albus & niger. S̄z tamen pōt
nunc esse album postea nigrus cum tñ album
et nigrum sint p̄traria. Et hoc mō dicit quidā
qd simul in eadē spē p̄nt esse quedā corruptibi-
lia & quedā i corruptibilia. Et idē singularit̄
q̄z corruptibile & q̄z i corruptibile De-
inde cum dicit. Si p̄trarioz et qdem &c. Et

cludit p̄dictam opionem dicens qd p̄trario-
rum quedam sunt in hiis de quibus dicuntur
sicut album et nigrum homini de quibus nūc
dictum est et alia multa sunt huiusmodi p̄tra-
ria in quibus locum habet qd dictūz ē. s. qd p̄nt
simul eē i eadē spē et successiue in eodem sin-
gulari. Sed quedā p̄traria sunt de quibus h̄. ē
i possibile de quoz nūc sunt corruptibile et i
corruptibile. Non. n. corruptibile est secundū
accidens alicui eorum de quibus predicatur
quia qd est secundum accidens p̄tingit n̄ esse.
Corruptibile at ex necessitate inest hiis quibus
inest. At si hoc non sit uex sequet qd unum et
idem sit q̄z corruptibile et q̄z incorrupti-
bile: qd est impossibile secundum nām. Licet p̄
hoc non excludat qui uirtus diuina possit ali-
qua corruptibilia secundūz quā nām i corrup-
tibilit̄ p̄seruare. Sic igit̄ necesse est cum cor-
ruptibile non predicet secundum accidens qd
aut significet subā ei⁹ de quo p̄dicat. aut ali-
qd qd est in subā. Est. n. unūquodq̄ corrupti-
bile per māz que ē de subā rei. Et si is rō est
de i corruptibili: qd utriq̄z ex necessitate inest
Sic igit̄ p̄z qd corruptibile & i corruptibile op-
ponunt sic secundūz se p̄dicata q̄. s. p̄dicant d̄
aliq̄. i q̄tūz huiusmodi secundū qd tale. Et ex h̄
sequit̄ ex necessitate qd corruptibile & i corrup-
tibile sit ḡne diuersa. Na festū ē. n. qd p̄is n̄ sē
i uno ḡne n̄ sunt de subā illi⁹ ḡnis. Non enīz
rōale & irrationale sunt de subā aliis. S̄z al est
potentia utriusq̄. Qd cūq̄z at gen⁹ accipiat
oz qd corruptibile & i corruptibile sit de ite le-
ctu ei⁹. Vñ i possibile ē qd cōicent i aliq̄ ḡne
Et hec rōabiliter accidit. Nā corruptibiliū &
i corruptibiliū n̄ pōt eē mā una. Ven⁹ at p̄p̄
ce loquēdo a mā sumit. Vñ. s. dicitū ē qd ea q̄
n̄ cōicant i mā sē ḡne diuersa. Logice at loq̄n-
do nihil. p̄hibz qd p̄ueniāt i ḡne i q̄tū p̄ueniūt
i una cōi rōe uel subē uel q̄litate uel alicuius
huiusmodi Dein cū dicit. Palā igit̄ qd n̄ pōt
&c. Infert qd dā correlariū ex dictis. s. qd non
p̄nt eē spēs sepate sicut p̄tonici posuerūt. No-
n̄. n. duos hoies unum qd est corruptibilis &
unū sepatus qd ē i corruptibilis que dicit spēm l̄
ydeā hois. Spēs at siue ydeā dicunt eē eadēz
spēs secundum p̄tonicos cum singularib⁹. Et
nomē spēs n̄ equoce p̄dicat de spē & de singla-
ri cum n̄ i corruptibile & corruptibile ēt gene-
re differat. Et ea q̄ sūt diuersa ḡne plus distāt
q̄ qd differit spēs Attendendū ē at qd licz p̄ho
onderit qd qdā tria n̄ faciunt differre spēs si sūt
at pō p̄rioz ad aliqd determinatū gen⁹. nā al-
bum & nigrū s̄z non faciāt differre spēs in ḡne
alio. faciunt tñ differre spēs in ḡne coloris et
masculinū & femininū faciunt differre spēs in
genere serus & animatūz & inanimatūm licet

faciat differre gñe qñ ad istas spēs in qñ ad gen^o qd p se dividit i aiatū. Et i aiatū factū dū differre spē tm. Nā oēs differētie gñis sūt pñtūne spēz quarūdā lz ille spēs possit gñe eē dīversa. Corruptibile at ē icorruptibile dī vidūt p se es qā corruptibile ē qd pñ eē. In corruptibile at qd n pot n eē. Dñ cū ens n sit genus non est m. lz icorruptibile z icorruptibile non continent in aliquo uno genere

uoniā igitur

incipit u. l.

qd sapiētia. Quia pñcularēs sciē qdā eoz q pscrutōe idigēt pter mīttūt necesse sunt qdā scīaz eē unīversalē z pñā q pscrutēt ea de qbūs pñcularēs sciē nō pñderāt. Huiusmōi at vident eē tā coīa q se cūnt ens cōe de qbūs nulla scīa pñcularis pñderat cū nō magis ad unā pñneat qz ad alīam lz ad oēs cōiter qz et subē separe qz excedūt cōsiderationem omniū pñculariū scīaz. Et iō Aristo. huiusmōi scīaz nobis tradēs postqz pscrutat^o ē de coībus accedit ad tradendū spālīt de subīs spātīs ad quaz cognitōez ordinant nō solū ea q i hac sciē tractata sunt lz etiā quē i aliis sciētīs tractant. Et iō ad manifestiores pñderationem de subīs sepatīs hñdā p^o sub quodā cōpēdio recolligit ea q dicta sūt tā in h^o libro quā i libro pñcoz utilia ad cognitōem subāz sepatāz. z de ipsīs subīs sepatīs igitur circa medietatē sequētis libri ibi. Sz qm tres sūt subē. Pñā ps dividit i duā. In pñā recolligit ea q pcedūt pñderatōez subē. In secūda recolligit ea q ad pñderatōez subē pñnēt ibi. In pñā sequētis libri. De subā qd theorica. Tria at pñmiserat an pñderatōez subē. p^o mōnerat oīones i 3° libro quas i hoc pñmo recolligit. Secūdo dēterminat ea q ad pñderationē h^o sciē pñnēt i qrtō libro q z hic secūdo loco recolligit ibi. Qm at pñy scīa. 3° dēterminat de ente ipēfecto. s. de ente per accidens et de motu z infinito de quibus partim dēterminat i secūdo huius pñm in 3° pñcoz. Et de hīs in tercio loco hic recolligit ibi. Qm aut simpliciter ens zc. Prima ps dividit in duas primo mouet dubitationem circa pñderatōez huius sciē. In secūda circa res de quibus i hac scīa dēterminatur ibi. Adhuc unū oportet poni. Circa primū duo facit. Primo iquirit quō sit pñderatio huius sciētie circa pñcipia et subās. Secūdo circa que pñcipia z circa quas subās ibi. Sz nec circa dicta pñy scīa. Circa primum duo facit. Primo dubitationes mouet de pñderatōe hui^o sciē cē pñcipia. z de pñderatōe hui^o sciētie circa subās ibi. Ad h^o utruqz oīū subāz. Circa pñmū tria facit. Primo suppoit pñderationē h^o sciētie eē circa

pñcipia dñs qz manifestū ē ēz pñmō libro iñ q^o disputant pñea q alii pñy dixerūt de pñmō rez pñcipiis qz sapia ē scīa qdā circa pñcipia. Qñāz ē. n. i pñmō istius libri qz sapia pñderat eas altissimas z maxime unīversales et ē nobilissima sciētiaz. z ibi. Dubitabit at utiqz aliqz. Mouet qñōe de pñderatōe hui^o sciētie qz sapiētia dicitur circa pñcipia rez dices qz aliqz pot dubitare utri oporteat sapiētiāz qz pñderat pñcipia eē unā scīaz. aut multas. Et si dicat qz ē una videt h^o eē i pñmō qz plura sūt qz pñderatur i una scīa sunt pñā eo qz unū pñioz ē rō ad cognoscendū altez. Propter h^o vident sub una arte cadē. Sz pñcipia rez cūz sint plā nō sunt pñā. Alioqz nō possent pñcīre i uno pñcipiāto. Sapiētia g^o qz ē de pñcipiis nō videt esse una scīa. Si dō dicat qz nō ē una lz plures non ē eas assignare. Est at veritas qz sapiētia ē una sciētia qz nō considerat plā pñcipia inqñtūz reducunt ad unū gen^o qz in hac rōe pñā sub una sciētia cadūt iqñtum scīa unius generis. 3° ibi. Adhuc aut speculari Mouet dubitationē de pñderatōe hui^o sciētie circa pñcipia dēmonstratiōis dñs qz adhuc dubitabile ē utrum speculari pñcipia dēmonstratiua ut omne totum est maius sua parte et similia sit unius sciētie aut plurium. Et si dicat qz unius videtur difficile assignare qz magis sit istius sciētie qz alicuius alterius cūz oēs sciētie cōmūiter eis utantur. Si autem det qz sit plū sciētiāz videbit difficile assignare plures scīas tales. Est at veritas qz una scīa pñcipalīz pñderat ista pñcipia ad quā pñderat pñnet pñmū qz sūt termini illoz pñcipiorū sicut ens et non ens totū z ps z alia huiusmōi et ab ea alte sciētie huiusmōi pñcipia accipiūt

Dei cū dicit. Ad hoc utz subāz. Mouet dubitationes de pñderatōe hui^o sciētie circa subās. Et qrtō duo. Primo utri h^o sciētie pñderet dōi bus subīs. aut n. Et si det qz nō difficile ē assignare de quib^o substantiis pñderet z de qb^o n. Et si det qz de oibus consideret cum sit una remanet dubiū qz eadem sciētia possit eē de pluribus cū una sciētia sit unū. Et veritas ē qz h^o sciētia est de omnibus subīs lz de qb^o dā pñcipalīus. s. de substantiis sepatīs inqñtum oēs conueniunt in uno genere qd est ens per se. z ibi. Adhuc utz circa substantias. Qñcū utri dēmonstratio sit solū cē subās aut ēt circa actia. Si. n. dēmonstra^o pñprie eē actia qz ad dēmonstratōez pñnet pcludē p se actia dō subīs nō erit dēmonstratio circa subās. Sz si dicat qz alia dēmonstratiua scīa ē subāz z alia accidētū p se qrdū restat qz sit utraqz eaz. Et si utraqz eaz sit digna noīe sapie qz ex una pte videt qz illa qz ē circa actia sit sapia: qz dñmō

pprie e accntiu et demratia scia certissima e
 Et sic uidet q sapiat sit detiatua q e ce actua
 Ex alia pre uidet q sit circa subas qa cu suba
 sit pma i entib⁹ scia q e circa subas uidet esse
 pma Est at ueritas q sapietia z subas z ac
 cidetia p sderat in qtu ueniunt i ete qd e ei⁹
 subm s; subas pncipat sicut p se z prima etia
 et de his accia demostat Dein cu dic. Sz
 nec ee dictas i phicis. Nouz qoes magis spa
 les de p sderatoe huius sciencie. Et pmo circa
 quas subas sit p sderatio h⁹ scie. z circa que
 pncipia ibi. Dubitabit at utiq. Circa primu
 mouet quatuor qones. Et pma qo ptinet ad
 cas subaz sensibilibz dñs q no uidet ponend
 hanc sciencia qua querim⁹ circa quatuor gna
 causaz de qbus dictu e i libro phycoz qa ma
 xime uidet ee circa cas finale que e potissima
 inter alias. Sed non uidet esse h scia circa id
 cuius gra. i. circa cam finalez qa finis habet
 ratione boni. Bonum at colisit i opoibus et
 in his q sunt in motu. Vñ in imobilib⁹ sicut
 i mathematicis nihil demostat p cas finalez
 Et manifestu e q finis est qd primum mouet
 Nouet. n. efficientē. Primum at mouēs nō
 uidet ee i reb⁹ mobilib⁹. Est at xitas q h
 scia p sderat dicta gna causaz et precipue cas
 formale et finale et ulterius finis qdem:
 e primu mouēs e oio imobile ut infra ondetur
 z ibi. Adhuc at. Nouet questione de co
 sideratione subaz sensibilibz. Et qrit utruz h
 scia sit circa subas sensibiles. aut non. Si. n.
 sit circa subas sensibiles non uidetur differre
 a scia nali. Si at circa alias subas difficile est
 assignare circa quas alias. Aut enim est circa
 spēs. i. circa ydeas quas platonici posuerunt
 Aut est circa mathematica que etiam quidaz
 posuerunt esse media inter ydeas et subas sen
 sibles sicut sūt supicis et linee et hiale et alia
 huiusmōi. Sz manifestum e per superiores li
 bros q spēs nō sūt. i. ydee spate. Et de mathe
 maticis statim queret Est at xitas h⁹ qois
 q ista scia determinat de subis sensibilibus
 in qtu sunt sube non in qtu sunt sensibiles
 z mobiles. Doc. n. pprie ptinet ad naturale
 Sed propria p sderatio huius sciencie est de
 subis que nō sunt ydee nec mathematica sepata
 s; pmi motores infra patebit 3. ibi. At tamē
 dubitationē. Nouet etiā dubitationē ex inci
 deti. Quia. n. dixerat manifestu ee q nō sūt spēs
 sepate mouet dubitationē de mathematicis utru
 sit sepata. Et ondit p⁹ q nō: qa si aliqua ponat
 spēs sepatas z mathematica sepata p subas sen
 sibles q nō e ita i oib⁹ q hnt spēs sic i mathati
 cis ut. s. sic mathematica ponit media iter spēs
 z sensibilia q i qda tercia etia preter spcies et
 particularia que sunt hic ut linea mathemat

ca preter spēm lineā & lineam sensibilem ita
 poneretur tercius homo et tercius equus pre
 ter acton. i. per se hominem et per se equum
 que appellabant platonici ydeas et equum z
 homines singulares. Sed in his platonici
 media non ponebant s; solum in mathematicis.
 Postea uero cum dicit. Si at iterum non
 est. Obicit incōtrarium qa si non sunt mathe
 matica sepata difficile est assignare circa que
 mathematice scientie negociantur. Non enim
 negociari uidentur circa sensibilia i qtu huius
 tumōi qa in istis sensibilibus nō sunt tales li
 nee et tales circuli quales scientie mathematice
 querunt. Vñ uidetur necesse ponere quasda
 lineas et quosdam circulos separatos. Est
 autem ueritas q mathematica non sunt sepa
 rata a sensibilibus secundum se. s; solum se
 cundum rationem ut. s. ostensum est in. vi. z
 infra reseruator. Et quia hanc dubitationē
 ex incidenti interposuerat de separationē mathe
 maticoz ea occasione quia dixerat manifestu
 esse q species non sunt separate cōsequenter
 cum dicit. Neq etiā circa mathematica redit
 ad questionem principalem qua querebatur
 circa quas subas sit ista scientia. Et cum ostendit
 derit q non sit circa spēs: quia spēs non sunt
 separate nunc ostendit eadem ratione q non
 est circa mathematica: qa nec ipa sunt sepata. s.
 secūdi ee. Sz nō uidet esse circa sensibiles sub
 stantias cuz sunt corruptibiles et i motu exis
 tes. Est at ueritas hui⁹ questionis q. s. po
 sita est. Quarta rationem ponit ibi. Tota
 liter at dubitabit. Et querit cuius sciencie sit
 dubitare de mā mathematicaz scientiaz. i. inqu
 rere de quibus mathematice cōsiderēt. Non
 eiz h⁹ est scientie nalis pp hoc q totum nego
 tium naturalis phyce est circa ea que habent i
 seipsis principium motus et quietis que natu
 ralia dicuntur. Vnde de hac dubitaoe se nō
 intronmittit. Similiter etiam consideratio hu
 ius dubitationis non uidetur pertinere ad il
 lam scientiā q intendat de demōstratōe z scia
 mathematicoz q dī mathematica scia: qa huiusmōi
 scia p supponit huiusmōi māz sine huiusmōi
 subm. z ee ipz aliq i qrit. Vñ reliq⁹ q ad hāc
 phyaz ptineat cōsiderare de q tractat scie ma
 theatice Dein cu dicit. Dubitabit at utiqz
 Inqrit circa qlia pncipia sit cōsidera⁹ h⁹ scie
 Et ee h⁹ mouet tres qoes. P. n. qrit utruz h
 scia sit circa principia q a qbusda elemēta dī
 cunt. Qd uidet ex h⁹ q oēs ponit huiusmōi
 pncipia ee i exntia. i. itralica pposito. Et ita oz
 ad cognitionē cōpositoz q ipa cognoscatur
 Sz ex alia rōe uidet q ista scia sit magis uni
 uersaliū qa ois rōe et ois scia uidet ee uniuers
 salium et non extremoz. i. pticulariū ad que

diuisio cōiuz terminat. Et sic uidet q̄ ista scia
maxime sit p̄oz gen̄ez. Et veritas ē q̄ h̄ scia
p̄cipue p̄siderat coia nō t̄m q̄ coia sit p̄ncipia
sic platonici p̄siderūt. Cōsiderat āt p̄ncipia
irreleca r̄p̄ sic māz r̄ formā. r̄ ibi. Nec āt
fiēt utiq̄. Nouet secundā dubitatōez. Videt
eiz ex una pte q̄ unum et ens sunt p̄ncipia et
ḡia q̄a hoc maxime uident p̄inē oia suo ābi
tu cōitans. Et maxie uident eē p̄ncipia q̄a sūt
p̄ma nāl̄ter q̄a eis iterēptis iterimuntor alia
Via. n. sunt ens et unum. Vn̄ si auferat unū
et ens oia alia auferant s̄z non conuertit. Et
sic uident eē prima nāl̄ter cum prius naturali
ter dicatur a quo nō conuertit p̄ntia essendi
Et alia pte uidet q̄ unum et ens non sunt ge
nera et p̄ consequēs nec p̄ncipia s̄ genera s̄
p̄ncipia. Nulla. n. differētia p̄ncipat actu ge
n̄ez q̄a differētia sumit a forma gen̄ez antez a
mā. Sic rationale a nā intellectua al̄ a natura
sensitiua. I forma āt nō includit in essentia mē
actu s̄z mā ē in p̄tencia ad ipam. Et similiter
d̄ria nō p̄inet ad naturāz gen̄ez s̄z gen̄ez h̄z
differentiam potāte. Et p̄ h̄ d̄ria non parti
cipat gen̄ez q̄a cum dico rōnale significat aliqd
h̄is rationem. Nec ē de intellectu rationalis
q̄ sit animal. Illud āt participat quod est de
intellectu p̄ncipatns. Et p̄pter hoc d̄ q̄ d̄ria
nō participat gen̄ez. Nulla autem posset d̄ria
sumi de cuius intellectu nō esset unum r̄ ens
Vnde unum et ens non possunt habere ali
quas differentias. Et ita non possunt esse ge
nera. Cum omne genus habeat differentias
Est autem ueritas q̄ unū et ens non sunt
genera s̄z sunt omnibus communia analogice
Tercia q̄stionē ponit ibi. Adhuc āt magis
r̄. Et ē dubitatio utrum p̄ncipia sunt magis
ḡia q̄ sp̄s. Et p̄mo ondit q̄ sp̄s magis sunt
p̄ncipia q̄ ḡia q̄a qd̄ est simplicius ē magis
p̄ncipiuz. S̄z sp̄s uident eē simpliciores. S̄
eiz idiuisibilia ad q̄ terminat diuisio ḡis for
malis. S̄z ḡia i plura r̄ d̄ria sp̄s diuidunt. ḡ
magis uident p̄ncipia eē sp̄s q̄ genera. S̄z
ex ea pte qua ḡia p̄stituant sp̄s r̄ n̄ ex̄ uidet
ḡia eē magis p̄ncipia. Hoc. n. ē de rōe p̄in
cipii q̄ co remoto alia remouent. Est āt xi
tas q̄ uniuersalia sūt p̄ncipia. s̄ i cognōscēdo
r̄ sic ḡia magis s̄ p̄ncipia q̄a simpliciora. Et q̄
diuidunt i plura q̄ sp̄s h̄ ē q̄a p̄inet plura i
p̄o. S̄z sp̄s p̄inet pla i actu. Vn̄ si magis di
uisibil̄ q̄ mōz resolutōis op̄oiti in simplicia.

Adhuc utrū

Postq̄ mouit dubitatōez s̄ p̄side
ratōez h̄ scie. hic mouet dubitatio
nē de h̄is q̄ i hac scia p̄siderant. Et primo d̄
subiis. r̄ de p̄ncipiis ibi. Adhuc āt si qd̄ est

Circa hoc mouet duas dubitatōez q̄rū pria
ē utrū oporteat aliqd p̄i i r̄. r̄ nā existēpter
siglaria aut nō. Et si dicat q̄ nō uidet sequi
q̄ h̄ scia q̄ nūc q̄rit sit siglaria et q̄libet alia
S̄z hoc uidet impossibile q̄a siglaria sit i finita
et i finitōz nō est scia. Si āt dicat q̄ aliqd eri
sit p̄ter siglaria ōz q̄ sit uel ḡia uel sp̄s Et
sic h̄ scia eēt de ḡibus uel sp̄ibus. S̄z q̄ h̄
sit impossibile dictū ē prius q̄a nec ḡia nec sp̄s
uidetur eē p̄ncipia cū t̄m h̄ sit scia de p̄ncipiis

Et veritas hec ē q̄a nihil ē n̄ rez nā p̄ter si
glaria et nā s̄z t̄m i p̄sideratōe intellectus abs̄
h̄ētis coia a p̄priis. Secundam dubitatio
nem ponit ibi. Et eni totaliter. Et est scilicet
utrū sit aliqua subā sepabilis p̄ter s̄sibiles
subās q̄ sūt hic et nūc. Et h̄ qd̄ n̄cāria ē hic
ad q̄r dū q̄a si nihil ē p̄ter s̄sibilia tūc sola s̄
sibilia sūt entia. Et cū sapiētia sit scia entium
seq̄t q̄ sapia sit circa sola s̄sibilia cū t̄m i hac
scia uideam q̄r qd̄ alia nāz sepata. Et sic
ad p̄positū h̄ scie p̄riet q̄r si ē aliqd sepata
a s̄sibilib̄ ut nō. Et q̄qd̄ h̄oz det seq̄t alia
q̄a. Et iō p̄r cū dicit Adhuc āt p̄ter s̄sibi
lia mouet qd̄em q̄ uidet seq̄ si ponat aliqd se
pabile a s̄sibilibus q̄ qd̄ qd̄ ē utrū p̄ter oēs
subās s̄sibiles sit aliqd sepabile aut p̄ter qual
dā t̄m. Si p̄ter qual dā t̄m d̄ facile ē assignar
rōem p̄ter q̄les subāz s̄sibilis ōz ponē subm̄
sepata et p̄ter quales nō. Nō. n. uidet esse rō
aliqua p̄ter homines et equos s̄sibiles sit
homo et equus seperatus et nō ut̄ et de aliis
animalib̄ et ē de aliis inaiatis. Si aut̄ p̄ter
omnia s̄sibilia sit aliqua subā sepata seq̄tur
q̄ oporteat ponē aliquas subās sepatas p̄p̄
tuas eq̄les nō subis s̄sibilibus et corrupti
bilibus ut. s̄. si ē hō corruptibil̄ ita sit homo
icorruptibilis et equus et bos et ē i rebus nā
libus aliis. Et hoc uidetur cadē i irroabilia

Deinde cū dicit Si āt nō. Nouet aliam
qd̄em que uidet seq̄ si nō sit aliqua subā sepa
ta a s̄sibilibus. Et est qd̄ quid sit p̄mā p̄ncipi
um utrū. s̄. mā r̄ forma. Et his eni duob̄ cō
ponit subē s̄sibiles. Videt. n. p̄mo aspectu
q̄ nihil magis possit poni p̄ncipiū q̄ mā q̄ ē
primū subm̄ et semper manet sicut primi natu
rales posuerunt. Sed hoc ut uidetur non po
test esse principium quia materia non est i ac
tu sed in potentia. Et ita cū actus naturaliter
sit peior potentia ut in. ix. hitom est uidet q̄
sit principium sp̄tes et forma que est actus.
Sed nec forma potest esse principium ut uidet q̄
a forma sensibil̄ uidetur esse corruptibilis.
Et ita si forma s̄sibil̄ sit p̄mā p̄ncipiū uidet
seq̄ q̄ nulla subā i p̄petua q̄ sit separabil̄ et
scdm se etis. Qd̄ uidetur iconueniens q̄a a sa
mosis p̄p̄o q̄ritur aliqd p̄ncipiū p̄petuū et

sepatus z aliqua talis subā z b rationabiliter
 No. n. eēt ordo ppetuitatis i reb⁹ nisi eēt ali-
 qd pncipiū sepabile z ppetuū qd daret rebus
 ppetuitatē Et vltas haz qstionū ē qd ē ali-
 qua subā sepata a sensibilib⁹ n. qd spēs reruz
 sensibilibū ut platonici posuerunt s3 pmi moto-
 res ut infra oīdet. Deū cū dic. Adhuc autē
 si qd. Noset qōez de pncipiis. Et pmo q̄lta
 sunt. 2. q̄ sunt ibi. Si aut rursus aliqd. 3. q̄o
 se hēant adinuicē ibi. Adhuc at utrū pncipiū
 Querit g. si sit aliq subā spata z pncipiū ut
 nūc q̄rim⁹ utrū sit aliqd pncipiū oīuz. s. cor-
 ruptibilium z icorruptibilium ul n. Si sit p̄n-
 cipiū aliqd oīuz dubita⁹ remanet q̄r ex eodez
 p̄n⁹ qdā sunt ppetua qdā n ppetua. Si autē
 aliud ē pncipiūz corruptibilium z aliud icor-
 ruptibilium adhuc remanet dubita⁹ q̄r cū p̄n-
 cipiū sit ppetuū q̄r ea q̄ sit ex p̄n⁹ n sunt ppetua.
 Si at pncipiū sit corruptibile. omne at cor-
 ruptibile ē generabile. omne at generabile h3
 pncipiū sequit qd pncipiūz corruptibile ha-
 beat aliquod pncipiūz. z illud aliud z sic in-
 finituz. Quod ē impossib. le ut oīuz ē. s. in 2.

Et vltas ē qd p̄mū pncipiūz oīuz ē icorrupti-
 bile. s3 qdā pp loqe distat ab eo lic corrupti-
 bilia iqb⁹ q̄no z corrup. cāz p cāz mediā q̄ ē
 icorruptibil⁹ secūdu subāz z variabil⁹ secūduz
 ubi. Deū cū dic. Si at rursus aliqd. Querit
 q̄ sit pncipia. Et p̄ q̄r de opione illoz q̄ posu-
 erūt pncipia unū z ens: qdā se marie imobilia.
 Qualitūz. n. variat aliqd sp remanet unū
 z ens. s3 ex eoz opione pluz gūt duplex dubi-
 quaz una ē utz unū z ens sigt h⁹ aliqd z sbā
 Si. n. n. si potuerūt eē sepabilia z p se exītia.
 s3 talia pncipia q̄rim⁹ q̄ sit ppetua z sepata exī-
 stētia. Si at sigt h⁹ aliqd et sbāz seqt qd oia sit
 subē z nihil sit actūs qd es p̄r de oib⁹ entib⁹
 unū at p̄r de q̄busdā. Quedā vōlēt q̄ i multitu-
 dine p̄sistat de qb⁹ nō manifestuz ē q̄lit p̄dicet
 unū. Ad at ē s̄tm qd oia sit subē. Vñ uidet qd
 unū et ens n significet subāz. Secūda dubi-
 quā poit ibi. Adhuc at p̄mū talis ē. Donētes
 eiz unū pncipiū z subāz dnt qd ex uno et ex mā
 ḡnat numer⁹ tāz p̄m⁹ effect⁹. Et hunc. i. nu-
 mer⁹ dnt eē subāz. s3 h⁹ n uidet eē uey: qd si
 numer⁹ p̄pōit ex nūo et mā oz qd sit aliqd unū
 sicut qd p̄pōit ex aia et mā oz qd sit aiatum.
 s3 qd dualitas z q̄libet alioz numeroz qui
 se p̄pōita ex multis unitatib⁹ se unum ut dnt
 platonici nec facile est assignare ut possit dici
 eē relictum ab eis q̄i de facili itelligibile. 2. ibi
 Si vōl lineas. Prosequit aliā opionē de p̄n-
 cipiis. Quedā. n. posuerūt lineas z bita. i. p̄n se
 dntia ad eas. s. superficies eē pncipia qd pone-
 bāt corpa p̄pōit ex superficieb⁹ et superficies ex li-
 neis s3 manifestuz ē qd huiusmōi n sunt subē

sepabiles et p se exītes: qd sunt qdā becifio-
 nes z diuisiones: lineae qd de superficiez superficies
 corpoz. puncta vero linearū. Et sunt et in in-
 eoz de puncta. s. linearūz et sic de aliis. Punt-
 ctum. n. qd ē in extremitate lineae est terminus
 lineae. Quod at significat actu infra lineam est
 decisio lineae. Et s̄tm est de linea ad superficiem
 et d superficie ad corpus. Manifestuz ē at qd ter-
 mini et decisiones sunt exītia in aliis sicut in
 subiectis. Vñ nō possēt esse sepabilia. Et sic
 lineae et superficies n sunt pncipia. Adhuc at
 Inducit aliā rōem cum dicit. Adhuc q̄n sub-
 stātia dices qd nō pōt opinari qd sit aliq subā
 unitatis et puncti: qd subā nō incipit eē nisi p
 generationē. Cum at linea diuidit in actu ipā
 diuisio ē punctum. Est at haz qōnum uerī-
 tas qd nec unum nec lineae et superficies sunt p̄n-
 cipia. 3. ibi. Ex his at. Post qōnē de uno
 et ente et de dimētionibus mouet qōez de sub-
 stātiis. Et p̄mū q̄rit utrūz subē sunt pncipia.
 Et uidet qd nō: qd ois scētia ē uniuersaliuz z
 quelibet scētia ē talis uniuersalis. i. alicui⁹ subī
 uniuersalis determinari. s3 subā non ē de nūo
 uniuersaliuz s3 magis ē h⁹ aliqd sepabile. i. p
 se exīs. Et ita uidet qd de subis n sit scētia. s3
 scētia ē cē pncipia. g. subā n ē pncipiūz. Et vlt-
 tas ē qd h3 uniuersalia nō p se exīstāt in nōs eo-
 rum qd p se subsistunt ē p̄siderare utz. Et secū-
 dum h⁹ accipiunt ḡna et spēs in p̄dicamento
 subē qd dnt secunde subē v qb⁹ ē scētia. Quedā
 et p se exītes sunt pncipia qd qd i māles p̄tinet
 ad itelligibile cognitionē h3 excedāt intellectus
 nisi p̄p̄hensionē 2. ibi. Adest. Querit utrūz sit
 aliqd pncipiūz p̄ter synolō. i. p̄t sit totuz qd est
 p̄pōituz aut n. Et p̄pōit synolō qd ē mā z qd
 cū mā p̄pōit. Si. n. n sit aliqd p̄t p̄pōituz: ex
 mā z forā q̄ sit i mā dnt corruptibilia sequit
 qd nihil sit ppetuūz. Et si ē aliqd p̄ter p̄pōitū
 h⁹ erit spēs et forma z remanebit dubita⁹ in q
 bus forā sepat z i qbus nō. Manifestuz ē. n. qd
 i qbusdā forma nō separat. s. forma enim do-
 mus nō separatur a materia. Vnde et plato-
 nici nō posuerunt y deas rerum artificialium
 qd forme rerum artificialium sunt actiua que
 n possunt per se exītere. Et vltas ē qd ē ali-
 qd p̄ter māz. nō in forma rez sensibilia. De
 i de cum dicit. Adhuc. Querit q̄lter p̄n-
 cipa se hēant adinuicē utrum. s. oīum pncipia
 sunt eadem nūo aut spē tm. Si. n. sunt eadem
 numero sequitur qd oia sint eadē numero. Si
 at nō sunt eadē nūo opoz: ebit q̄ere cāz diuez-
 sitatis. Et veritas ē qd loquēdo de pncipiis
 extrīsecis unū nūo sunt eiz id qd ē p̄mūz p̄n-
 cipiūz oīuz sit agens z finis. Pncipia vō it̄rīse
 ea. s. mā z forā n sunt unūz nūo oīum h3 secun-
 dam analogiā ut infra ostēdetur.

uoniā autem

phici. Postq̄ mouit q̄dēz. hic inci-
pit colligē ea q̄ p̄tinet ad cōsidera-
tionē h^o scie. Et diuidit i. d. p. In p̄ma oit d̄
q̄bus h̄ scia cōsiderat. In secūda p̄pat hanc
sciaz ad alias ibi. Q̄d̄ at scia. Prima diuidit
i. d. p̄tes. In p̄ma oit q̄ ad hanc sciaz p̄tinet
cōsiderare de oibus entib^o. In secūda q̄ ad
hanc p̄tinet cōsiderare de p̄ncipiis demonstrati-
uis ibi. Q̄m̄ at. Circa p̄mūz duo facit. P̄rio
oit q̄ oium est reductio equalit̄ ad unū. 2° oit
q̄ de oibus reductio ad unū ē cōsideratio h^o
scie ibi. Quēadmodū at. Circa p̄mū. d. f. P̄:
ōndit q̄ necessariū est ad p̄sentē cōsideratōem
īquirere utrū oia reducant aliq̄liter ad unum
d̄ns q̄ q̄ scia p̄b̄ ē de ente īquātūz ē ens ita
q̄ cōsiderat de ēte secundūz uniuersalē rōem
ētis z n̄ secundūz rōez ētis alicui^o p̄ticularis
cū ens m̄aliter z n̄ uno mō dicat si ista multi-
plicitas eēt pura equocatio q̄ n̄ dicat̄r secun-
dū aliqd̄ cōe n̄ caderēt oia entia sub una scia
ga nō reducerent aliq̄ mō ad unū gen^o. Sz
at unā sciam eēt unū ḡnis. Sz si ista multiplici-
tas h̄eat aliqd̄ cōe oia entia p̄nt eēt sub una sci-
ētia. Vñ ad q̄om̄ qua q̄rebat̄ utrū ista scia
sit una cū sit de plurib^o z diuersis necessariūz
ē cōsiderare utrū oia entia reducant ad aliqd̄
unūz uel n̄. 2° ibi. videt̄ at itaq̄ r̄c. Oit q̄
oia reducunt ad aliqd̄ unū. Et c̄c h^o duo facit.
P̄: oñdit p̄positū. 2° manifestat q̄d̄ā q̄d̄ pote-
rat eēt dubiū ibi. Q̄m̄ at fiunt. P̄ria diuidit i
duas. In p̄ma oit q̄ oīuz reduc^o ē ad unum.
In secūda oit ad q̄d̄ oia reducant̄ ibi. Dif-
ferat̄ nihil. Circa p̄mūz. d. f. P̄: oñdit q̄ oia
entia reducunt ad aliqd̄ unū ens p̄z. 2° q̄ oēs
p̄rietates reducunt ad unā p̄rietatē ibi. Q̄m̄
at oēs r̄c. Dicit̄ ḡ. p̄mo q̄ ens uidet̄ dici mō
p̄dicto. f. q̄ dicat̄ multiplex secundū aliqd̄ cōe.
Q̄d̄ manifestat p̄ duo exēpla. f. medicatiūz z
salubre. Vtrūq̄. n. eoꝝ d̄r secundūz diuersos
mōs. t̄m p̄ reductionē ad aliqd̄ unū. Medica-
tiūz. n. aliqd̄ d̄r multiplex secundū q̄ h^o referit̄
sic ad medicamētū z id alit̄. Et s̄lz salubre d̄r
multiplex secundūz q̄ h^o referit̄ sic ad sanitatē
et id alit̄. Vtrōbiq̄ t̄m id ē ad q̄d̄ sit reductio
lz diuersis mōis sic sermo d̄r medicans eo q̄
ē a scia medicatiua. Culcellus at d̄r medicati-
uus eo q̄ ē utilis eīd̄ scie sicut ist̄m. Et s̄lz h^o
d̄r salubre: ga ē significatiuum sanitatis sicut
urina. hoc at ga ē factiūz sanitatis sic potio
medicinal. Et s̄lz ē i alius q̄ hoc eodē mō d̄r
Manifestū est. n. q̄ q̄ sic dicunt̄ meīa sunt in-
ter uniuoca z equoca. In uniuocis. n. nomē
unū p̄dicat̄ de diuersis secundūz rōez totaliter
eādē sicut animal de equo z de boue dicit̄z

siq̄t subām aiataz sensibile. In equocis nō s̄
nomē p̄dicat̄ d̄ diuersis secundūz rōez totalit̄
diuersā. Sic p̄z de h^o noie canis p̄nt dicit̄ de
stella et quadā spē animalis. In h̄is h̄o q̄ p̄
dicto mō dicunt̄ id nomē de diuersis p̄z secun-
dūz r̄ez parti eādēz parti diuersā. Diuersam
q̄d̄ q̄tuz ad diuersos mōs r̄elōis. Eandē h̄o
q̄tuz ad id ad q̄d̄ sit relatio. Esse. n. significa-
tiūz z eēt effectiūz diuersū ē. Sz sanitas una
ē. Et p̄z h^o h̄uīsmōi d̄r analogā ga p̄por-
tionant̄ ad unū. Et s̄lz ē de multiplicatē ētis
Nā ēs simpl̄ d̄r id q̄d̄ i se h̄z eēt. f. subā. Alia
h̄o dicunt̄ entia ga sunt h̄uī^o q̄d̄ p̄ se ē uel p̄
sio l̄ hitus uel aliqd̄ h̄uīsmōi. Nō. n. d̄r ent
ga ipa h̄eat eēt h̄z p̄ eaz subā d̄r eēt disposita Et
s̄lz est de aliis acc̄ribus. Et p̄z h^o dicit̄ q̄ si
ētis. Et sic p̄z q̄ multiplicitas ētis h̄eat alit̄
quid̄ comune ad q̄d̄ sit reductio. Vñ cūz
dicit̄. Q̄m̄ at omnes r̄c. Oñdit q̄ reductio
omniū p̄rietatum sit ad unā primāz. Quia
enim oīum entium sit reductio ad aliqd̄ unūz
comune p̄rietates aut̄ entium q̄ sunt oppositē
d̄rie p̄ se p̄sequunt̄ etiā necesse ē q̄ p̄rietates
reducant̄ ad aliqd̄ primā contrarietatem que
cūq̄ sit illa siue pluralitas z unum siue simi-
litas siue dissimilitudo: siue quecūq̄ alie sint
prime d̄rie ētis. Et h̄uīsmōi p̄rietates d̄bēt
cōsiderari scia q̄ determinat̄ d̄r ētib^o Vñ
cū dicit̄. Differt̄ at. Oit quid̄ sit illud̄ cōe ad
q̄d̄ sit reductio oīum entium z dicit̄ q̄ nihil dif-
fert̄ utrū fiat reductio ad ens uel unum. Si
enim dicatur q̄ ens z unūz non sunt id s̄z dif-
ferunt in rōe secundū q̄d̄ unum ad d̄r id̄m
s̄bilitatem. s̄. ens. t̄m manifestū est q̄ ad iui-
cem p̄uertunt̄: ga omne unū ē aliquālit̄ ens et
omne ens ē aliquālit̄ unū. Et sicut subā est p̄
p̄riet et p̄ se ens ita et p̄prie z p̄ se unūz. Q̄d̄
at unum ad ens se h̄eat. s̄. dictum est in q̄rto
et. r̄. Vñ cum dicit̄. Q̄m̄ at r̄c. Remo-
uet̄ q̄dam dubitationē dicens q̄ oia p̄traria
p̄tinet ad cōsiderationem unū scientie. Et hu-
ius ratio potissima uidetur eēt: ga in omib^o
contrariis unū dicit̄ secundū p̄uationem q̄d̄
cognoscit̄ ex suo opposito remanet dubitatio
quō contraria dicunt̄ secundū p̄uationem
iter q̄ est meūm cum i oppositis p̄uatiē non
sit meūm. Et ad hoc r̄spōdendū q̄ i tali-
bus p̄trariis alterz p̄trarioꝝ non ponit̄ p̄ua-
tio quasi tollens totā rationem alterius oppo-
siti s̄z quia ē p̄uatio ultime spē inq̄tū. f. tol-
lit̄ p̄pletā rationem totius spē. Sicut si aliq̄s
d̄r iustus eo q̄ ē obediēs legib^o secundū h̄uīz
aliquē n̄ s̄z dicit̄ iust^o eo q̄ sit p̄uar^o tota rōe
iusticie q̄ i nullo obediāt legib^o s̄z ga p̄uar^o
ē ut i alio d̄ficiat ab obedientia. Et sic iust^o
p̄uatio iusticie in q̄tuz deficit a p̄fecta r̄a: iōe

institit. Et pp hoc pot hre. mediū qā n̄ ois g
 caret iustitia totaliter iustitia p̄inat sed aliqua
 pte. Et hoc ē mediū q̄ diuersificat scōz ma
 gis et min⁹. Et silz ē i aliis ius. Sz p̄na. vii⁹
 dri h⁹ q̄ totalit aliqa carz iusu. Et iō iter ceci
 tarē z uisionē n̄ ē mediū. De iñ cū dic. Quē
 admōz zē. Sit q̄ de oib⁹ ētib⁹ reductis ad
 unūz sit cōsideratio hui⁹ scie. Et circa h⁹ tria
 facit. Priore ex geometrie oit q̄ ad unā sci
 entia p̄inet cōsiderare oia q̄ reductūz ad ens
 dicens q̄ sic mathatica hēt cōsideratōez circa
 ea q̄ s̄t ex ablatōe. i. circa abstracta q̄ qdē ab
 stractio fit nō ex hoc q̄ ponat ea de q̄bus cōsi
 derat⁹ rez natura eē sepata a sēsibilib⁹. Sz q̄
 cōsiderata absq̄ cōsideratōe sēsibilib⁹. Spe
 culat enī mathēatica auferēs a sua cōsideratō
 ne oia sēsibilia sic leuitatē q̄uitatē duriciē mo
 licitē calliditatē et frigiditatē et oēs alias sēsi
 biles p̄rietates et derelinqd i sua cōsideratōe
 solūmō quātum et cōtinuū siue sit cōtinuūz ad
 unā tm̄ dimēsiōnē ut linea siue ad duas ut su
 pficies siue ad tres ut cor⁹. Cōsiderat p̄. passio
 nes hoz i q̄ntūz sūt p̄nua et n̄ secū dū aliqd
 aliud. Nō. n. cōsiderat passiones sup̄ficiē se
 cū d⁹ q̄ ē superficies lignea uel lapida. Et silz
 rōes eo p̄ ad iūcē cōsideran⁹. figuras et cōliō
 rataccia q̄ existūt i figuris et cōsiderat mēsu
 ratōes q̄ntatū ut p̄z i. x. Enclid⁹ et rōes. i.
 p̄portōes eaz ut p̄z i. v. Sz n̄ de oibus his
 ē una scia sic geometria. Et sicut est de ma. ha
 tica ita ē de pho qui cōsiderat ens et p̄mittit
 cōsiderare omnia particularia entia. Et cōsi
 derat ea tm̄ q̄ p̄tinet ad ens cōe que licet sit mul
 ta tamē de oibus ē una scia i q̄ntū. i. reductūz
 omnia i unūz ut dictū ē. Secūdo ibi. Quic. n.
 accia. Sit cui⁹ scientie predicta cōsiderare. di
 cens q̄ cōsiderare accidentia entis i q̄ntū est
 ens nō ē alterius scientie q̄ hui⁹ phye. Si. n.
 esset alterius maxime uidētur eē nālis sciētie
 et dyaletice q̄ uident marie iter scias eē cōes
 Nālis qdē secū dū opionē ātiquoz q̄ nō pone
 bant alias subās nisi sēsibiles. Sic. n. seqret
 q̄ ad nālem p̄tinet cōsiderare de oib⁹ subīs
 et p̄ p̄eqns de oibus ētib⁹ q̄ reductūz ad
 subīs. Dyaletica autē uidet eē cois et silz so
 physica q̄ cōsiderat qdā accia entib⁹. i. i. i. i. i.
 fōes ut ratōis ut sp̄i et alia hui⁹smōi. Vnō
 relinqtur q̄ p̄hs cōsiderat p̄dicta i q̄ntū sūt accia
 entis 3⁹ ibi. Quāt ens. Ex dictis i s̄t cō
 clusionē p̄ncipaliter itentā dicēs q̄ ga ens di
 citur multiplz secū dūz aliqd unū et oia tria re
 ducunt ad p̄mā p̄traretatē entis et talia sic re
 ducta i unū p̄nt cadē sub una scia ut dictū est
 p̄ hoc solūz dubitatio prius mota utrum sci
 licet multorum genere dicitur unū sit una sci
 entia

uoniā autez

mathatica. Postq̄ phi oit quō cō
 sideratio hui⁹ scie ē circa ētia z
 ea q̄ p̄sequunt enī q̄ntū hui⁹smōi hic oit quō
 cōsideratio hui⁹ scie ē z de primis p̄ncipiis de
 m̄sonis Et diuidit i ptes. d. In p̄ma oit q̄ ad
 hāc sciaz p̄tinet cōsiderare de his. Secūdo dei
 minat de quodā p̄ncipio demōstratōis q̄ est
 iter alia p̄mū ibi. Est at qdōdam zē. Circa pri
 mū duo facit p̄. oit p̄positū et cōsideratione
 sciētie mathatice. Secūdo ex cōsideratione
 ne scie nālis ibi. Eadē at hēt. Vnū at i p̄ma
 pte tali rōe. Quēciq̄ coia a scientiis particu
 laribus accipiuntur particulariter et nō scēm
 q̄ s̄t in sua coitate p̄tinet ad cōsiderationez
 hui⁹ scientie. Sed prima p̄ncipia demōstra
 tionis accipiunt a mathatica et ab aliis p̄tica
 laribus subīs p̄ticulariter tm̄ ergo eoz cōsi
 deratio scēm q̄ sūt coia p̄tinet ad hāc sciētiā
 q̄ cōsiderat de ente i q̄ntū ē ens. dicit g. q̄ ma
 thaticis ut i p̄ncipiis coibus. p̄prie. i. scēm qd
 ap̄pant siue mē. Sz at q̄ ad p̄mā phya p̄r
 tineat cōsiderare p̄ncipia hui⁹smōi scēm sūaz
 coitates. Sic. n. accepta sūt z et q̄ sunt alicui
 mē p̄ticulari app̄riata. Et hoc qd dixerat ma
 nifestat p̄ exēplum. Nā hoc p̄ncipiū si ab q̄
 libus equalia demas que reliquūz equalia
 sūt est comune i omnib⁹ q̄ntatis i q̄bus ueni
 unt equalia z inequalia. Sed mathematica affi
 mūt hui⁹smōi p̄ncipia ad p̄p̄riā cōsideratōez
 ēē aliquā pte q̄nti q̄ ē mā sibi ueniens. Nō ē
 emz aliqua mathematica scia q̄ cōsideret ea q̄
 sūt quātūz coia i q̄ntū ē q̄ntitas. Hoc. n. est
 p̄me phye sz cōsiderat mathatice scie ea q̄ s̄t h⁹
 ut illi⁹ q̄ntatis sicut arismetica ea q̄ sūt nūz
 et geometria ea q̄ sūt magnitudinis. Vn aris
 metricus accipit p̄dictū p̄ncipiū scēm q̄
 p̄tinet ad numeros tātm̄ geometra at scēm q̄
 p̄tinet ad lineas uel ad āgulos. Nō at cōsi
 derat geometra hoc p̄ncipiū circa entia i quātū
 sunt entia sed circa ens i q̄ntū ē cōtinuū uel scōz
 unā dimēsiōnē ut linea uel secū dūz duas ut su
 pficies uel scōz tres ut cor⁹. Sz phya p̄ma n̄
 itēdit de p̄rib⁹ entibus i q̄ntū aliqd accidit unū
 cuiq̄ eoz sz cūz speculat unū qdōz cois spe
 culat ēē ens i q̄ntū ē ens. Deū cū dicit. Co
 dē at hēt. Sit idē ex cōsideratōe nālis scie oī
 ceno q̄ eodē mō se hēt natural scia quātūm
 ad hoc sicut et mathatica q̄ nālis scia specu
 lat accia entis et p̄ncipia nō i q̄ntū sūt entia sz
 i q̄ntū sūt mota. Sed p̄ma scia ē de his secū dū
 q̄ sūt entia et nō per aliquid. Et iō naturalē
 sciam et mathatcā o3 ptes eē p̄mo phye sicut
 p̄ticularis sciaz d̄r eē am̄uerfalia. Sz at hū
 iusmōi p̄ncipia coia p̄tineant ad cōsideratōez

pmephye huius rō est q̄a cū omnes pprie pro
positōes p̄ se sit quoz p̄dicata sūt de rōe subō
rū ad hoc q̄ sit p̄ se note q̄tum ad oēs oz q̄
sbā 2 p̄dicata sit nota oib⁹. Quis mōi autē sē
coia q̄ i oib⁹ p̄ceptōe cadūt utens et nō ēs et
totū et ps egle et iēgle idē et diuersū et siba q̄
sūt de p̄sideratōe phy s̄mi. Vñ oz q̄ p̄positō
nes cōs q̄ et huiusmōi t̄minis p̄situant sūt
p̄ncipaliter de p̄sidera oī phy primi.

Et autē quod

dā in entibus. Postq̄ oit p̄hs q̄
p̄ncipia coia demonstratōis sūt p̄n
cipaliter de p̄sideratōe huius phy. hic deter
minat de p̄mo p̄ncipio iter ea. Necessē ē enī
sic oia entia reducūt ad aliqd̄ primū ita oz
q̄ p̄ncipia demonstratōis r̄ducant ad ali
quid p̄ncipium quod p̄ncipaliter cadit in
p̄sideratōe huius phy. Hoc at̄ ē q̄ nō cōue
nit simul eē et nō eē. Qd̄ qd̄ ea rōe. primū 3
est q̄a termini sunt ens et nō ens q̄ primo in
p̄sideratōe intellectus cadūt. Diuidit̄ at̄ hec p̄
in. d. In p̄ma determinat ueritatē circa illud
p̄ncipium. In s̄cda excludit ei rōe ibi. Ad di
sc̄tes autē. Circa primū dno dicit de isto p̄n
cipio Primo dicit q̄ ē quodā p̄ncipium demō
stratiuū in entibus circa quod nō p̄uenit mē
tiri. s. s. eīdū interiorē rōem. Sed necessari
um est semp̄ facere p̄trariū. s. dicere neq̄ cir
ca ip̄m. Et hoc p̄ncipium est q̄ nō p̄uenit id
esse et nō eē secundū. unū et idē tēpus et aliis
conditionibus seruatis q̄ p̄suerūt i p̄radi
cōe apponi. s. secundū idē simplr̄ et alia huius
mōi Impossibile. n. est q̄ aliquis opinē hoc
p̄ncipium eē falsū opinaret. n. d̄ictorie eē s̄m
nā. Et sic idē h̄eret siml̄ p̄rias opiniōes. Nā
p̄e opiniōes sūt q̄ sūt de p̄ris sic opinio qua
qs opinat. Sor. sed ē p̄traria opiniōi q̄ qs
opinat. n. si se ē. Secdo ibi Et de talib⁹ p̄n
cipiis. dicit q̄ de p̄dicto p̄ncipio et similib⁹ n̄
pōt eē simplr̄ demonstratio s̄ pōt eē demonstratio
ad hoīem. Qd̄ autem nō possit simplr̄ demō
strari probat ex hoc q̄ nō p̄uenit facere illū 3
ad hoc p̄ncipium demonstrādū ex aliquo prin.
magis noto qd̄ oporteret si contingeret illud
p̄ncipium simpliciter demonstrare. Et ad hoīes
p̄tingit hoc p̄ncipium demonstrare q̄ cōcedit ali
qd̄ aliud licet min⁹ notū et hoc negat De
inde cū dicit. Ad disc̄tes at̄. Excludit opinio
nē neq̄tū illud p̄ncipium. Et diuidit̄ in partes
duas Primo disputat p̄tra negantes hoc p̄n
cipium Secdo oit q̄no ad hanc opiniōem possit
responderi ibi. Soluet̄ at̄ Circa primū p̄mo
disputat cōtra negantes hoc p̄ncipium simplr̄
Secdo descendit ad sp̄ciales opiniōes ibi.
Et autē. Circa primū. d. facit. Primo po

nit modū disputādi p̄tra hūc errōre dicens
q̄ ille qui p̄ponentē d̄ictorias p̄positiōes
eē ueras oz ostēdē q̄ sit falsū debet sumē ali
quid tale qd̄ idē sit hūc p̄ncipio. s. nō cōtingit
idē eē et nō eē scdm̄ idē tēpus s̄ nō uideatur
idē. Si. n. uideatur idē nō concederet ab ad
uersario Si at̄ nō sit idē nō possit p̄cludere
p̄positū q̄a huiusmōi p̄ncipium nō p̄ ex nocio
rib⁹ ostēdi. Et iō hoc solo mō p̄ sumi demō
stratio d̄icentē q̄ p̄teriora uerificātur de
eodē. s. illud qd̄ sumit sit idē p̄clusioni sed nō
uideat idē Secdo ibi. p̄ futuros itaq̄ proce
dit ad disputādum p̄ p̄dictū errōre. Et circa
hoc facit tres rōes quaz p̄ma ē q̄ si duo homi
nes debeāt aduicē communicare rationi ut. s.
unus alteri rationē suā comunicet disputan.
oz unū ipsoz itelligē aliquid qd̄ ab alio dicit̄
q̄a si hoc nō eēt nō comunicaret aduicē secū
dū rōez. Et ita frustra accip̄tur disputa. cō
tra eum qui hoc negaret Si at̄ unus de eis in
telligeret qd̄ alius dicit oz unū qd̄q̄ nomini
q̄ profertur sit notū i sua significatōe et p̄ cō
sequēs q̄ significat aliqd̄ et nō multa s̄ solū
unū. Et si significet multa q̄ manifestet ad
quod illoz multoz significādū utat noīe. Al
as nesciret un⁹ qd̄ alius uellet dicē. Hoc igit̄
supposito q̄ nomē significet unū manifestū ē
q̄ ille q̄ dicit eē hoc et nō ē hoc. puta q̄ sor.
ē homo et nō homo illud unū qd̄ at̄r̄ hūc sō
ti. s. q̄ ē homo negat cū aduiḡit q̄ nō est hō.
Et sic negat iā qd̄ p̄mo significauit Vñ relin
quitur q̄ nomē non significet id qd̄ significat
qd̄ ē impossibile. Sequit̄ ergo q̄ si nom̄ aliqd̄
determinate significat q̄ ipossibile ē d̄ictio
nē uerificari de eodē. Secam rōem ponit
ibi Ad hoc at̄ que talis est Si nomen signifi
cet aliqd̄ et hoc qd̄ significat p̄ nomē uerificat
de eodē de q̄ p̄ p̄dicat nomē necesse ē h̄. i. esse
ei de q̄ p̄dicat nomē dū p̄positio uera fuit.
Manifestus ē. n. q̄ h̄ conditionalis ē. Na si
Sor. ē hō Sor. es hō. Ois autē p̄ditional
Na ē necessaria. Vñ necesse ē q̄ si p̄nsit uer̄
q̄ aīis sit uerū qm̄ cōcludit q̄ necesse ē q̄ sit et
p̄positiōe esse uerā dūz uera ē. S̄z q̄ ē aliū
non p̄uenit tunc non esse quia necesse esse et
non contingens non esse equipollent. Ergo
dum h̄ est uera Sor. est homo non contingit
hanc esse ueram Sor. non est homo. Et sic
patet q̄ non conuenit oppositas affirmatio
nes et ne p̄tiones simul uerificari de eodē
Tertiam rationem ponit ibi. Ad hoc autē
Que talis est. Si affirmatio non est uera ma
gis q̄ negatio ei opposita ille qui dicit forte
esse hominem non magis uerū dicit q̄ ille
qui dicit fortem non esse hominem. Sed ma
nifestum est q̄ ille qui dicit hominem non eē

equū aut magis vey dicit aut nō min⁹ q̄ ille
 q̄ dicit hōiem nō eē hominē q̄ per locū a fili
 ul' a minori vey dicit q̄ hōiem dicit nō esse
 equū. Sz si opposita p̄dictorie s̄nt s̄nt h̄a si h̄
 ē nā hōmō nō ē equus et h̄ erit h̄a hōmō est
 equus. Et ita sequit̄ q̄ hōmō sit equus et q̄d
 cūq̄ aliud aliū Sz q̄a possit aliq̄ calūpnī
 ari p̄dictas rōes ex hōc q̄ ea que assumuntur
 i eis s̄nt min⁹ nota q̄ p̄clusio q̄ itēdit iō videt
 dicēs q̄ nulla p̄dictaz rōnū est demonstratiua
 simpl̄z s̄z t̄i pōt eē demonstratio ad hominem
 q̄ ponit h̄ac rōez quā oportebit p̄cedē ea que
 assumunt licet sit minus nota simpl̄z quā id
 q̄d negat. Deū cū dicit. Cito at. Excludit
 p̄dictū errorē descendēdo ad sp̄ales opinan
 tes. Et primo ad Eraclitū Scōdo ad Pyta
 gorā ibi. Sile aut̄ ponebat aut̄ Eraclit⁹ duo
 s̄. q̄ affirmatio et negatio sit siml̄ vera. Et
 quo sequēbat q̄ ois propositio tam affirma
 tiua q̄ negatiua sit vera. Item ponebat q̄ i
 ter affirmatiōem et negatiōem sit aliqd̄ medi
 um. Et sic sequēbat q̄ trīgēt n̄z affirmatiōez
 n̄z negatiōem eē uerā. Et per oīs oīm propo
 sitiōem esse falsā. Primo ergo iducit rōnē cō
 tra primū. Scōdo p̄tra scōdū ibi. Adhuc aut̄
 Dicit ergo q̄ de facili aliq̄s hoc mō disputā
 do ad hōiem coget ipsū Eraclitū fuit actō
 hui⁹ pōnis p̄fiteri q̄ oppositē p̄positiōes nō
 verificat̄ de eodē. Videtur. n. h̄ac opiniōem
 accepisse q̄ verificat̄ de eodē ex hoc q̄ nō
 itelligit̄ seipsū qd̄ dicit. Ad̄ at̄ mō cogeret̄
 negare qd̄ dicit q̄a si illud qd̄ dictū ē ab eo uē
 rū ē. s̄. q̄ cōtingat̄ idē scōdū unū et idē tēpus
 esse et nō eē sequit̄ q̄ hoc ipsū nō erit uerum
 Sic uti. n. si diuisū accipiātur affirmatio ⁊ ne
 gatio et nō magis h̄a ē affir. q̄ nega. ita ⁊ si
 accipiātur affirma. et negatio siml̄ tāq̄ ex eis
 una affirmatio fiat nō erit min⁹ nego h̄a h̄
 totius p̄positi ex affirmatiōe et negatiōe q̄ ip̄a
 tota affirmatio opposita. Manifestū est enim
 q̄ conuenit aliquā p̄positionē copulatā esse
 uerā sic aliquā simplicē p̄positionē et p̄uit ac
 cipeze eius negationem. Sine aut̄ illa copula
 tiua p̄ponatur ex duobus affirmatiuis sic dic̄
 sor. sedet et disputat sic ex duabus negatiuis
 sicut cū dicit̄ vey sortē non esse lapidē n̄z affi
 nu; sine ex affirmatiōe et negatione ut cū dicit̄
 tur vey ē sortē sedere et non disputare semp̄
 t̄i copulatiua verificata s̄nt i uirtute un⁹ affir
 matiuē Et ille dicit̄ eā esse falsā assumit nega
 tiōnē q̄i toti⁹ copulatiue. Quia ergo dicit̄ s̄
 mul esse vey hominē esse et non eē alinū assu
 mit hoc ut q̄dam affirmatiōnē ⁊ hoc non eē
 vey est eius negatio. Si ergo affirma. et ne
 gatio est simul uera sequit̄ q̄ h̄ ē negatio sit
 uera qua dicit̄ non esse. vey. s̄. q̄ affirmatio ⁊

negatio sint simul uera. Oportet enim si aliquid
 negatio est simul uera cum affirmatione sibi
 opposita q̄ ois nego sit s̄nt h̄a cū affirmatiōe
 sibi opposita Eadē enim est ratio in omnibus
 Deinde cū dicit. Adhuc aut̄ Inducit ra
 tionem p̄tra hoc qd̄ ponebatur q̄ nulla affir
 matio sit uera. Si enim nihil p̄tingat vey affir
 mare qui aut̄ dicit̄ nullā affirmatiōnē Nam eē
 aliquid affirmat hoc. s̄. q̄ vey sit nāz affirma
 tiōnē eē uerā ergo hoc ipsum falsū erit Et si
 aliqd̄ affirmatiue dictū vey sit remouebitur
 opinio talis q̄ contra oia instant. Et qui illa
 pōne utunt̄ auferant tota iter disputatiōez
 quia si nihil est uerū non potest aliquid con
 cedi ex q̄ disputatio possit p̄cedē. Et si af
 firmatio et negatio sint simul uera non erit si
 gnificare per sermonē ut. s̄. dictū ē Et sic ces
 sabit disputatio Deinde cū dicit Sile at. De
 scēdit ad opiniōem Pytagor. et dicit q̄ id
 quod dictum est a Pytagor. simile ē dicit̄
 ab Eraclito et ab aliis q̄ ponit affirmatiōez
 et negatiōnē siml̄ eē uerā. Dicit enim Pyta
 gor. q̄ hōmō ē mēsurā oīum rez. s̄. secundū
 sēsū et intellectu uti. s̄. dictus ē q̄ esse rei se
 quat̄ apphēsiōnē intellectus et sēsū Et sic q̄
 dicit hōiem esse mēsurā oīum nihil aliud di
 cit̄ q̄ hoc eē vey qd̄ uidet̄ unicūq̄ Quo po
 sito sequit̄ q̄ idē sit et non sit et q̄ idē simul
 sit bonū et non bonū et malū. Et sile est in
 aliis oppositis eo q̄ multoties uidet̄ aliq̄bus
 aliqd̄ esse bonū et aliis uidet̄ p̄uz et ipsū uide
 ri est mēsurā rerum secundū opiniōem
 Pytago. ut. s̄. i t̄i sit vey rē eē inq̄m̄ uidet̄

oluetur aut̄

utiq̄: Postq̄ p̄his disputauit con
 tra ponētēs p̄radictoria siml̄ ue
 rificari de eodē. hic oit̄ quō hec ratio pos
 sit ab eorū mētibus remoueri. Et diuiditur
 in partes duas. In p̄ma oit̄ propositū. In se
 cunda iducit quādam correlaria ibi. Quare
 manifestū p̄ma diuiditur in partes duas. In
 prima ostendit quomodo predicta ratio in
 aliquibus solui possit. In secunda ostendit
 in quibus possit solui et in quibus non ibi.
 Ad habentes igitur Circa primū tria facit
 Primo proponit modū quo predicta ratio
 in aliquibus solui possit dicens q̄ dubitatio
 predicta et qua aliqui mouentur ad ponē
 dum contradictoria simul uerificari de eo
 dem poterit solui si quis consideret unde
 principium sumpsit h̄ posuio. Secundo
 ibi. Videtur enim q̄a ual̄dam. Assignat
 duplex principium predictę positionis di
 cens q̄ quibusdam uidetur q̄ principium
 dicte op̄inionis sit ex op̄iōne naturalium

phorum q̄ p̄suerūt aliqd̄ nōn fieri ex nō ente
 Aliis aut̄ uidet̄ q̄ principium sup̄preterit ex
 hoc q̄ non oēs eadem indicant de eisdē. Sed
 quibusdā uidetur hoc esse delectabile et aliis
 trium. Ex hoc. n. sequitur q̄ opposita sit siml̄
 Na si q̄s credat q̄ omne quod uidet̄ alicui sit
 neq̄ 3° ibi. Nihil enī. Manifestat quō ex
 p̄missis duobus principis dicta opinio sequat̄
 et quō soluat̄ et p̄ quomodo seq̄t̄ ex opinioe
 nāliuz. Secūdo quō seq̄t̄ dicta opinio ex eo
 quod credit̄ quodcūq̄ uidet̄ eē neq̄ ibi. Sed
 ē silr̄. Dicit ergo p̄mo q̄ fere oī eoz qui de
 nā tractauerūt eōe dogma ē q̄ nihil sit ex nō
 ente s; omne quod sit ex ente. Manifestū
 ē et q̄ aliqd̄ sit nō albū ex eo q̄ ē p̄fecte al-
 bū nō ar̄ fit albū ex nō albo. Vterius ēt ma-
 nifestū ē q̄ nō albū sit ex eo quod nō est nō
 albū. Quod erinde patet q̄ id quod nō ē nō al-
 bū sit nō albū sicut quod nō est nigrū sit ni-
 grū. Sic igit̄ illud ex quo sit nō albū ē album
 et nō ē nō albū q̄ nō pot̄ itelligi rāq̄ penit̄ sit nō
 ens nō albū q̄a sic uidet̄ur sequi q̄ aliqd̄ hēt
 simplr̄ ex nō ente. Sicut si diceremus q̄ ignis
 sit ex nō igne quomō itelligebat̄ q̄ illud quo
 fit ignis sit penitus nō ignis. Sic. n. uidebat̄
 eis q̄ seq̄ret̄ q̄ fieret̄ aliqd̄ ex nō ente. Et
 p̄pter hoc ponebat̄ q̄ i eo ex quo fit ignis e-
 rat ignis latens ut patet ex opinioe. Anara.
 q̄ ponit̄ i p̄mo p̄hyc. Siliter credebāt q̄ si
 aliqd̄ sit nō albū ex eo q̄ nō ē nō albū q̄ ni-
 hilomin⁹ nō albū p̄sisteret̄ eo ex quo fit nō
 albū ut dictū ē. Seq̄bat̄ et secūduz eos q̄ illud
 ex quo sit nō albū esset albū et nō albū siml̄
 nisi ponat̄ q̄ aliqd̄ fiat ex nō ente. Sz hāc
 dubitatioem ut ait p̄hs nō difficile ē solūe. Ex
 positū. n. ē i p̄mo p̄hyc. quō aliqd̄ fiat ex ente
 et quō ex nō ente. Dictum ē. n. q̄ aliqd̄ sit ex
 nō ente i actu et ente i actu per accidēs. Sed
 ex mā q̄ i pot̄ētia ē sit aliqd̄ per se. Accidit. n.
 factioem q̄ mā ex qua sit aliqd̄ fuit subiecta
 forme et p̄uatioem. Et sic nō o3 q̄ id ex quo
 aliqd̄ sit simul sit ens et nō ens i actu s; q̄ de
 se sit pot̄ētia ad ens et ad nō ens. i. ad formā
 et p̄uatioem. Deinde tū dicit. Sed et silr̄
 remouet̄ p̄dictā opinioem scdm̄ q̄ caslat̄ ex
 alio p̄ncipio q̄ est opinari omne quod uidet̄
 esse neq̄. Et p̄mo r̄ mouet̄ hoc p̄ncipium et secū-
 do cām eius ibi. Totalr̄ aut̄. Dicit ergo p̄mo
 q̄ sicut stultū ē p̄pter p̄dicta opinari q̄ oī a-
 dictoria siml̄ v̄ficentur de eodē. Silr̄ etiā
 ē stultum attēdere. i. assentire predictis utri-
 usq̄ opinioib⁹ p̄hoy dubitantū p̄ra seipos
 Manifestū est. n. q̄ necesse ē altez eoz men-
 tiri. Et hoc pat̄ ē ex his que apparet̄ secū-
 dum scdm̄. Nūq̄. n. idē uidet̄ his q̄ dem dul-
 ce aliis amāz niti in alteris eoz sit aliqua cō-

ruptio aut p̄uatio secūdam organū sensus
 et secūdam uirtutē que iudicat de saporibus
 Anisimōi aut corruptioe in alteris eoz ex nō
 extimādū ē alteros eoz esse mensurā. i. accē-
 piendū ē eoz iudiciuz quasi regulā et mensu-
 rā uitaris. Illoz. s. in q̄bus nō est corruptio
 Nō autē hoc putādūz et de alteris i q̄bus est
 corruptio. Et sicut hoc manifestū ē in cog-
 nitione sc̄sus siliter dicendū est i bono et malo
 in pulcro et turpi et huiusmōi oibus q̄ per in-
 tellectūz cognoscunt̄. Si. n. q̄busdā uideatur
 secūdam intellectum hoc eē bonuz aliis autem
 maluz standū est eoz iudicio i q̄bus nō est ali-
 qua corruptio secūdam intellectum nec ex pra-
 ua consuetudine neq̄ ex p̄ada affectioe neq̄
 ex aliqua huiusmōi. Nā si quis dicat q̄ nihil
 hic differt dignuz eē credere his q̄ illis nihil
 hoc differt q̄ si diceret̄ q̄ ea q̄ apparet̄ hoib⁹
 ponētibus sub uisā dignū. i. monumētibus
 oculū digito et ex hoc faciētibus q̄ id q̄ est
 unū uideantur duo q̄ p̄pter h̄ oporteat esse
 duo q̄ apparet̄ tot. Et itez oporteat eē unū
 quia q̄n aliquis nō mouet̄ oculū aparet̄ unū
 id q̄ est unū. Manifestū ē etiā q̄ iudicandū
 est de unitate sit secūdam id q̄ uisus iudi-
 cat nulla eē nea passione ente in eo. Nō autē
 secūduz quod iudicat ex predicta passione.
 Sic autē iudicat unū esse duo q̄a spēs unius
 uisibilis duobus modis redditur organo ut
 sus q̄n mouet̄ et secūduz utriusq̄ dispositioez
 puenit ad organū sc̄sus eois q̄i essent duo ut
 fa. Deinde tū dicit. Totalr̄ aut̄. Excludit
 eām p̄pter quā ponebat̄ omne quod uidet̄
 eē neq̄. Hoc enī ponebat̄ aliq̄ q̄a existimabāt
 res oēs eē i continuo fluxu. et q̄ nulla nā eēt
 in rebus fixa et determinata. Et sic seq̄batur
 q̄ rem esse talē non erat nisi uideri. Contra
 hoc ergo ponit̄. v. rationes quāz p̄ma talis
 q̄ totaliter incōueniens ē sumē iudiciuz de to-
 ta uitate et hoc q̄ ista sc̄sibilia q̄ sunt prope
 s. uicina nobis p̄mutantur et nunq̄z perma-
 nēt. Oportet autem magis uenari uerūz ex
 his que sepe se habēt eodēmod̄ et nō patium-
 tur aliqua p̄mutatioez quātūz ad subām
 suā licet appareat in eis motus secūdam lo-
 cū. Talia. n. sunt que continent̄ mūdūz. s. cō-
 pōra celestia ad que p̄parata h̄ corpora cor-
 ruptibilia quasi nullius sunt quātūz ut mō-
 sbatici p̄bant. Corpora autem celestia sunt
 semper eadem et non uidentur talia et alia ut
 ce alia sed nulla p̄mutatione participant̄
 que. s. sit i eorum subā. Secūdam rationē
 ponit̄ ibi. Adhuc autem si. Que talis ē. Si
 motus ē in istis inferiorib⁹ o3 q̄ id q̄ mouet̄
 sit aliquid. Sz et o3 q̄ id q̄ mouet̄ mouet̄
 et aliq̄. z et ad aliqd̄. Vñ o3 id q̄ mouet̄ ad

huc ee in eo ex quo mouet et nodu ee in eo ad qd mouet sz moueri ad ipsu et pttinefi et i ipo. Et sic aliq affir. de miare e xa et aliq nego. Sz no oportet ut pdictio xifi cet de eode ga scbz hoc nihil mouetur. Si eni ide foret ee i termino ad que et no esse nulla ro eet qr mouet ad terminu ad que ali qd qd nodu e i illo qa ia eet ibi. Tertia roz ponit ibi. Et si secudu qtu. Ad cui? euiden tia sciendu e q Eracitus uidens aliqd auge ri logo tēpore. puta p unū anū secudu aliquā determinatā quantē et modicā estimauit q qlibet pte illi? tēporis aliqd augmētū fieri sed isensibile pp puitatē qtitatis q auget. Et ex hoc iductus fuit ad credēdū q oēs res et q uident qscētēs et isensibilz mouēt pttine sed p? logā tēpūl sētibilibz mouēt pttine. Est autē hoc sēm qd de augmēto opinabat. Non enī pttine fit augmētū ita q i qualibet tēpo ris pte aliqd crecat sz disponit ad augmētū corpus per aliqd tēpū et sic crecat ut Ari flo. expssius māifestat i. viii. phyc. Dicē q si corpora p fētia hic apd nos pttine fluit et monētur secudu qtitatē et si hoc aliq uellit pcedē licet nō uez sit nō ē rō qr nō possit ali qd moueri scbz qtitatē. Videt enī q nō pttū h opio q ponit pdictōes siml ee eius dē pcedit hoc ex eo q estimat q qtu nō remanet in corporibus et sic opinatur q id sit et nō sit si unū qtu cubitū sz subā rei determinat scōz q le. i. scōz aliqz formā. Quale autē ē determino te nature i reb? et si qtitū ideterminatū pp motū ut dictū ē. Quarta roz poit ibi. Ad huc pp qd. Que talis ē. In rebus nihil ē fi rū n3 qtu adeē n3 qtu ad nō ee. ppter qd def ferūt hūc cubū q medicus iubet nō alium. Secudu. n. dictā opinionē qd magis ē panis ul nō panis q i diceret nō magis pūcat de eo affir. q nego. Et sic nisi differt q comedat. ul nō comedat Sz nos uidem? q ipi offernt hūc cubū q medic? iubet q i hntes uez iudici um de ipso cibo et q i hntes uez sit ille cib? de q? medicus iubet. Hoc autē nō oportet si nullā nā p certitudinē manēt i sētibilibz sed oia sēp mouerēt et fluerēt. Quinta rōem ponit ibi. Ad huc si qdem. Que talis ē. Cuz secudu opinionē pdicta ponat q pp pttinua mutatoez q ē i rebus nō sit aliq? xitas i rebus fixa si sit uez ee qd ē uideri necesse ē dicē q nos hntes q de reb? aliis iudicam? aut sum? i motu aut nō. Si. n. sēp alteramur et nūqz pmanēs eodē mō nos hntes nō ē mirabile li res nō eodē mō uident se hēe nobis sic acci dit i firmis. Nota. n. tmsmutati sū et nō i ea dē dispōe se hnt sicut qn sam erāt nō uidētur eis sētibilia q percipiūt per sēiuz qualia uide

batur eis an i firmitate. Na eis q hnt gustu isfectu etiā q sunt dulcia uidentur eis amara ul isipida. Et simile est i aliis sētibilibus. Non tñ pp h sētibilia sūt pmutata sz faciūt alias i pssioes i firmis pp h q sēsus eoz alio mō se hnt. Si ergo nos hoies qui de rebus aliis in dicamus diuersi de qa i pttinua tmsmutatiōe sum? nō ē hoc iputādū reb? sz nobis ipis. Si āt nos nō pmutamur sz sp pmanem? eodē mō nos hntes ergo i rebus erit aliqd pmanēs z p pns aliq ueritas determinata de q possimus p fēse diiudicare. Nō. n. solū iudicam? de reb? aliis sz et de nā hūana. Deim. cū dic. Ad hntes. Sit a qbus pdictā opinio remouet et a qbus nō. Et dicit q si qicidūt i pdictas opio nes pp aliqz rōem ita q ex pttinacia nō cōce dant aliqd n3 i grant rōem eoz q dicunt sz p ttinaciter iherent hīs q opinabant nō facile ē eis soluere huiusmōt opinionē. Dis. n. rō et demōstra? fit hoc mō. s. pcedendo et exqui vendo ratōem alicuius dicti. Sed illi q nihil pcedunt interimūt disputatōem et oēm argu mētatiā rōem. Vñ ad eos non pōt hēi snia ratiocinationis per quā a suo errore tollātur. Sed si aliqui sunt qui dubitāt. ppter aliquos defectus puta qa nō bene aliq intelligunt faci le ē obuiare tali errori soluēdo ea que faciūt i eis dubitationē. Et hoc palā ex predictis i qbus soluit dubitationes q poterāt ad pdic tā positionē iducere. Deinde cū dicit. Et uidet Inducit triacorrelaria ex dictis quoz pmiū ē q manifestū ē ex predictis q opposite ppositiones nō xificantur de eodē secudu mō et idē tēpū. Est pns ex h patet q neqz et pna possūt simul xificari de eodē. Et hoc ideo qa omnis pttinacitas dicit secudu priva tionē. Sēp enī altez pttinacior ē pttinacitas. Et h? palā ē si quis uellit rationes pttinaciorū re ducere ad pmiū pncipiū. De ratōe enī nigri ē pttinacitas albi. Cū igit pua? sit qdā nego hūis subm determinatū manifestū ē q si pna de eo dē xificaretur oportet q affir. z nego siml xificaretur de eodē. Nō solū autē duo pttinacitas nō pnt simul xificari de eodē sz et nullūz mediū possibile ē pdicari de uno et eodē d q? pdicat altez extremoz. Ex hīs. n. q dicta sūt in. x. manifestū q mediū iter cōtraria ē hās pttinacitas utriusqz extremoz uno noie siue plu ribus siue inominatū. Vñ mediū iter album et nigrū utpote rubeū nel citrinū hēt i sui rō ne q n3 sit albū neqz nigrū. Si qz igit aliquo subo erātē albo dicat ipsū ee rubeū simul di cit ipsū esse neqz albū neqz nigrū. Et ita mē titur. Sequitur enim q id subiectum album sit simul neqz sit. Quod si uerum est de illo subiecto q sit neqz album neqz nigrum oportet

Et q̄ uerificentur de eodē altera ps̄ copula
 hinc que p̄dicatoria ē eius q̄ est album esse
 Et ita sequitur q̄ si medium et extremū uerifi
 cantur de eodē q̄ p̄dicatoria de eodem ue
 rificetur. Scōz correlariū ponit ibi. Neq̄
 itaq̄. Concludit enī q̄ si affirmatio et nega
 tio nō sit simul uera q̄ neq̄ opinio Eractiti
 est uera neq̄ opinio Anax. Et q̄dem de opi
 nione Eractiti patet ex dictis. Vñ hoc maīse
 stat de opinione Anax. dicens q̄ si nō sit ista
 opinio Anax. sequitur p̄traria p̄dicari de eo
 dem. Et p̄ p̄is p̄dicatoria. Qd̄ sic ps̄ q̄. Po
 nebat enī Anax. q̄libet fieri et quolz et oē
 q̄d fit et aliquo fit nō cōgebatur ponē ali
 quid fieri ex nihilo et sic ponebat q̄libet eē
 i quolibet. Cū igit̄ ponēptem cuiuslibet eē
 i quolibet puta ptem carnis eē in osse et albi
 in nigro et e. sequitur q̄ totum nō magis erit
 dulce quā amax. Et simile est de aliis p̄trarie
 talibus. Et hoc si ps̄ cuiuslibet ē in quolibet to
 to nō solū: potentia sed in actu et seperatim.
 Hoc autē addidit q̄ id quod fit ex aliq̄ o. z
 persistere i eo potentia nō in actu. Et sic p̄ria pre
 existūt i eo. id ē potentia nō in actu. Et hoc h̄
 ē esse sepatim p̄traria i aliquo q̄ eadē ē po
 tētia p̄trarioz. S. Anax. nesciebat distigūē
 iter potētiā et actū. Tercū correlariū poit
 ibi. Silz̄at n. oēs. Concludit. n. ex p̄dictis fal
 sam esse utrāq̄ opinionē et illoz q̄ dixerunt
 oēs. p̄positiones eē ueras z q̄ dixerūt fallas.
 Et hoc manifestū ē pp̄ multa difficilia et ḡ
 nia p̄ntia ad has opinionēs q̄ collecte sunt. et
 hic et superius i secūdo et sp̄aliter p̄pter hoc
 q̄ si oēs p̄positōes s̄t false. Qui ar̄ dicit. Dis
 p̄positio ē falsa q̄dam p̄positōem dicit. Vñ
 nō dicit uer. Et h̄liter si oēs. p̄positōes sunt
 uere ille qui dicit oēs eē fallas nō metiet sed
 dicit uer. Propter quod destrui posuit po
 nētis omnia esse uera

mmis at scia

zc. Postq̄ p̄s oit de q̄bus sit cō
 sideratio h̄ sciehic p̄pat istā scie
 tiā ad alias. Et circa h̄tria. s. p̄ oit qd̄ sit p̄
 priū p̄culariū sciaz. Scōo oit differētiā p̄ti
 culariū sciaz aduicē ibi. Qm̄ at ē q̄dam. zc.
 p̄pat istā ad alias ibi. Qm̄ autē ē q̄dā entis sci
 entia. Circa p̄mū duo facit secūdu duo q̄ dī
 cit p̄tinere ad p̄ticulares scientias. Dicit ḡ.
 p̄ q̄ ois scia p̄ticularis q̄rit aliq̄ principia
 et cās circa p̄positū sciehic qd̄ sub ipsa p̄tine
 tur. Dicit autē aliqua principia et cās q̄ nō
 omnis scia p̄siderat omne genus cause. Et po
 nit exemplū de medicatia que ē circa sanita
 tē et de exercitatu que est circa exercitia ordi
 nata ad bonā ualitudinē corporis et simili

de qualibet sciētia alia siue sit factiua. i. p̄ra
 tica siue doctrinalis. i. theorica quia unaque
 q̄ haz scientiaz particulariū circumstabit et
 accipit sibi aliquod determinatū genus entis
 circūscribens illud et diuidens ab aliis enti
 bus et de illo solo determinās. Negociat. in
 circa hoc genus entis. q̄. circa aliquod ens
 sed nō in q̄tum est entis. Sed hoc. s. p̄sidera
 re de ente i q̄tum est ens pertinet ad quādā
 scientiam que est alia preter omnes scienti
 as particulares. Scōo ibi. Dicitur autem
 Ponit aliud pertinēs ad particulares scien
 tias dicens q̄ unaqueq̄ predictarum sciētia
 rum particularium supponit aliquat̄ qd̄ qd̄
 ē i quocūq̄ ḡne p̄sidentur. Vñ et i p̄mo poste
 riorz dicit̄ ē qd̄ de subō o. z supponē z q̄a est z
 quid est. Et hoc supposito. s. qd̄ qd̄ ē q̄ q̄libz
 scientia utitur tanq̄ medio ad demonstrādum
 aliqua sic passiones z huiusmōi tēptat demō
 strare. aut debili. aut certine: quia i q̄busdā
 scientiis est certior mod⁹ demōstrādi sicut in
 mathancis. In quibusdā autem debiliior sic
 i nālib⁹. Et q̄a dixerat q̄a alie sciētie aliquat̄
 supponūt qd̄ quid est iō subiūgit q̄ qd̄az scie
 tiā sumunt qd̄ qd̄ ē p̄ sensum inq̄tū et accōnō
 scēlibilib⁹ ueniūt i cognōtōes essētie rei. Qm̄
 dātū sumūt qd̄ qd̄ ē supponētes ab aliis scis
 sic p̄ticulares ab aliis. Et sic manifestū ē q̄
 in scientiis particularib⁹ nō est demōstratio
 de subā rei et de eo qd̄ qd̄ ē. Vñ q̄z igit̄ hoz
 de q̄bus p̄ticulares scie nō se itromittūt p̄tiet
 ad un uersalē sciam. s. p̄siderare de subā z tēte
 et q̄ditate rei. Vñ dicit. Vñ autē ē
 qd̄dem de nā. Oit dicit differētiā particulariū
 sciētiāz ad alias. Et p̄ scie naturalis ad scie
 tias operatiuas. Scōo scie mathatice ad nā
 lem ibi. Qm̄ aut̄ qd̄ quid ē. Dicit ergo p̄rio
 q̄ cū sit q̄dam p̄ticularis scia de nā o. z q̄ sit al
 tera. et a p̄tica. i. actiua et factiua. Omnis
 in scientia opatiua uel est actiua uel factiua.
 Ad quā differētiā cognōscēdū sumēduz est
 qd̄. s. i. i. x. h̄tū est. s. q̄ agere z facē differēt
 Vñ agere p̄prie dicit scōm opatōem q̄ p̄ma
 net i agente et nō trāsūt i māz exteriorē sicut
 itelligere et sentire et huiusmodi. s. facē aut
 ē scōm operationē trāsēntem i māz exteriorē
 q̄ p̄mutatur sicut calefacē secare et alia. Est
 ḡ scia actiua ex qua illuimur ad certe eter
 tendum operatōes q̄ actōes dicuntur sicut est
 sciētia moralis. s. factiua aut scientia est p̄ q̄
 recte aliquid facimus sicut ars fabribilis et
 alia huiusmōi. Vñ utraq̄ autē haz operati
 uaz scientiarum scientia particularis altera
 est q̄a factiue scientie non habent principia
 mo. i. factio sed in faciente. Et h̄ p̄cipiūz ē
 sicut ars q̄ ē p̄cipium sicut digens siue po

scilicet aliqua q̄ est principium sicut ezequens
 Et similiter scientie practice. i. actine nō hnt
 principium mot⁹ i eo i quod agit sed magis i
 agentibus. S; illa que ptinent ad cōsideratio
 nē scie naturalis sūt hñcia pncipiū mot⁹ i seip
 sis cum natura sit principium motus in eo in
 quo est. Manifestus est igit q̄ scia nālis non
 est actiua neq̄ factiua sed speculatiua. Necess
 se est enim q̄ scientia naturalis cadat in unū
 aliquod horum generum. s. actiua uel factiua
 uel speculatiua. vnde si non sit actiua uel fa
 ctiua sequitur q̄ sit speculatiua. Deinde cū
 dicit. Quoniā at quod quid est. Ostendit dif
 ferentiam mathematicae ad naturalem. Et dicit q̄
 cū ita sit q̄ necessarium sit unicuiq̄ scientiaz
 cognoscere aliquam quod quid est et uti eo
 quasi prin⁹ ad demonstrandum oportet q̄ secu
 dū diuersum mōz diffinitōis diuersificent scie
 Et ita ad cognoscendum qualiter naturalis
 scientia differat ab aliis oportet nō latere quez
 modum seruet naturalis in diffiniendo z qua
 liter sit sumenda diffinitio in scientia nāli utz
 s. sicut diffinitur syma. aut sicut diffinit cōcas
 sam. Diffinitio at symi ē cū mā sensibili. S; z
 diffinitio pcani est sine mā sensibili. Quia. n.
 symitas nō ē nisi cō determinatā māz sēnsibile
 q̄ nō ē nisi i nālo. z pp hñto symi o; q̄ accip
 piat cū mā sensibili. Nec ē. n. diffinitio symi
 Symus ē natus pcani. S; i diffinitōe pcani
 sine curi nō ponit aliqua mā sēnsibil. Sic igit i
 diffinitōe symi ponit mā sēnsibil ut a o; q̄ i dif
 finitione carnis z oculi z aliaz priuz reddat
 mā sensibil. Et illz ē de aliis reb⁹ nālib⁹. Et
 ex h⁹ accipit o;ia inter mathematicā z sciaz nāle
 ga naturalis scia ē de his i quoz diffinitōib⁹
 ponit mā sensibil. Mathematica hō esse de aliis
 i quaz diffinitōib⁹ nō ponitur mā sensibilib⁹
 Licet hēant eē in mā sensibili Deinde cuz
 dicit. Qm̄ at est quedā scia. Cōpat istā scien
 tiam ad alias scientias pticulares. Et cō h⁹ tria
 facit. Primo ppat istā scientiā ad alias scias
 pticulares quātum ad medium separationis. 2.
 quātum ad nobilitatē ibi. Optimū qdē gen⁹
 zc. 3. quātum ad utilitatē ibi. Dubitabit
 at. Dicit ergo primo q̄ est quedam scientia
 de ente in quātum est ens separabile. Non. n.
 solum pertinet ad hanc sciam determinari e
 ente in comuni quod est detererminare iquā
 tum est ens sed etiam deteminare de entibus
 sepatis a mā secundum esse. Vñ cōsideran
 dū ē u rñ ista scia ad quā ptinet h duo sit ea
 dem cum scia naturali aut altera ab ea. Et q̄
 sit altera manifestat quia scientia naturalis ē
 circa ea que hnt in seipsis principium motus
 Et sic o; q̄ naturalia hēant determinatā māz
 ga nihil mouet nisi qd h māz. Sed matha

ca speculatur circa imobilia: ga ea quōru; ra
 tio accipit sine mā sensibili o; q̄ eodes modo
 eoz ratio sit sine motu cuz motus non sit nisi
 i sensibilib⁹. S; h de qb⁹ cōsiderat mathematica
 nō sūt sepabilia a mā z motu secundum esse s; z
 solum secundū rationem. S; igit q̄ circa illd
 ens qd ē sepatus a materiā z motu secundum
 esse z oio imobile sit quedā scientia alia et a
 mathematica z a naturali. Et hoc dico si tamen
 sit aliqua talis substantia preter sensibilia que
 sit omnino imobilis. Et h⁹ dicit: ga nondum
 est probatum aliqua talē subām esse. Sed ad
 h⁹ ostendendum intendit. Si autē est aliqua
 talis nā i entibus. s. q̄ sit sepabilis z imobilis
 o; q̄ talis nā sit alicubi. i. quod attribuat ali
 cui subē. Et id qd h; istā naturā erit quoddā
 diuinum z quoddam pncipalissimū omniū ga
 quātō aliquid est simplicius z formal⁹ i entē
 bus tanto ē nobili⁹ z prius z magis cā alioz
 Et sic patet q̄ h scientia q̄ cōsiderat huiusmōz
 etiā sepabilia debet uocari scientia diuina. et
 scia de pncipis. Et ex h⁹ alteri⁹ cōcludit
 q̄ tria sunt gnā speculatiua; sciaz. s. naturā
 que cōsiderat ea mobilia q̄ i sui diffinitōe māz
 sensibilem recipiūt z mathematica que cōsiderat
 imobilia que non recipiunt māz sensibilem
 i sui diffinitōe l; h. beat eē in materia sensibī
 li z theologia que est circa entia penitus sepa
 rata. Deinde cū dicit. Optimū qd igitur.
 Cōparat istam ad alias secundū nobilitatē z
 dicit q̄ scientie speculatiue sunt nobilissime i
 ter omnes alias scientias ga i eis q̄rit scire pp
 seipm. In scientiis at operatiuis querit scire
 pp opus. Et in scis speculatiuis ultima. s. the
 ologia cum sit circa nobiliora entia est nobi
 lior Tanto. n. unaq; scientia nobilior ē quā
 to eius scibile nobilitat fuerit. Deinde cū
 dicit. Dubitabit at utiq;. Comparat istam sci
 entiam ad alias quātum ad utilitatē et dicit.
 Dubitabile ē utrum istam scientiā q̄ est circa
 entia sepabilia oporteat poni uniuersalē sciaz
 entis iquātum estens. aut non. Et ostendit q̄
 sic q̄ per diuisionē. Manifestum est. n. q̄ pre
 dicte scie opatiue nō sunt uniuersales z iō eas
 pretermittit. Sed iter speculatiuas scias. ma
 nifestum est q̄ qlibet mathematicaz scientiarum
 est circa unum aliquod genus determinatum
 Vñ uersalis at scientia coiter de omnibus est
 Vñ nullam mathematicarum scientiarum est cois
 omniū entium. Sed de naturali manifestū est
 ga s. naturales substantie que sunt subē sensī
 biles z mobiles sunt prime iter entia o; q̄ na
 turales scientia sit prima inter scientias quia
 secundum ordinem subiec o; est ordo sciarū
 ut iam dictam est. Si at est alia nā et substantia
 preter subās naturales q̄ sunt separabiles

mobiles necesse est altera scientiam ipsius esse
 que sit prior naturali. Et ex eo qd e prima qz
 qd sit uniuersalis. Eade. n. e scia qd e d primis
 enibus. 2 qd e uniuersalis. Nam prima enia
 sunt principia aliorum.

uoniam autē

simples est. Postqz recolligit ea
 qd predicta erat d p sideratoe huius
 scie. hic incipit recolligere ea qd dicta sūt i. vi.
 huius qd i libro phycor. de ete ipsecto. 2 p. de
 ente p accis qd n. e. 2. de motu ibi. Est at Cir
 ca primū. d. f. Primo ponit ea qd dicta sunt
 de ente p accidēs. Secūdo ea qd dicta sūt de cā
 per accidēs ibi. Qd at genera huius. Circa
 primū duo facit. Primo dicit de quo e intentio
 dicēs qd qd ens simpliciter. i. coitit acceptum
 multis mōis dicitur iter quos unus modus a
 secundū qd dicitur ens per accidēs ut puta
 cū dicim⁹ musicū eē albu que qd i. v. superi⁹
 manifesta sūt pūs qd dicitur de ente per se cō
 siderandū est de ente per accidēs ut huius
 mōi ente remoto absolūto fiat sermo de ete
 p se. 2. ibi. Qd qd igit. Prosequit qd ppo
 sūt. Et tē hoc. d. f. p. oit qd ad nullā sciētiā
 pnet p siderare de ente per accidēs. 2. remo
 uet huiusmōi ens. 2. ens qd sūt ueritatem pro
 positionis a p sideratoe huius scie ibi. Qd autē
 ab uero. Circa primū. d. f. p. oit qd nra scia
 p siderat de ete p accis. 2. qd nec p siderare p
 ibi. Qd at uiz p ligēs. Circa primū. d. f. p. oit
 iducendo manifestat qd nulla sciētiā p siderat
 de ente per accidēs dicēs manifestus esse qd
 nulla sciētiā tradita nobis negociatur eē ac
 cidēs. Non autem accipitur h accidēs pro
 eo qd est in aliquo genere accidentis sicut al
 bedo est quodam accidēs. Huiusmōi eniz
 sunt multe scie qd circa huiusmōi accitia sunt
 ga huiusmōi accidētia. 2. secundū se hnt spēm
 quādam 2 causas determinatas in subiecto 2
 accidētia dicuntur ga non per se sed in alio
 habēt eē. Accipitur at hic accidēs pro ente
 per accidēs sicut album esse musicum est per
 accidēs. Huiusmōi enim neqz aliquam spēm
 habēt in se neqz aliam causam determinatā
 Et circa huiusmōi ens n negociat aliqua scia
 Et hoc manifestat inducendo. Ars enim edī
 ficatiua non p siderat quid per accidēs eue
 niat habitantibus in domo quā facit utrum
 accidat eis aliquod triste. aut habitabunt ibi
 p trarie. i. prospere. Hoc eniz accidit domui.
 Similiter ars terrena non considerat quid ac
 cidat utentibus panno texto. neqz cotiaria qd
 accidat utentibus calcis neqz coqu. nata de
 hīs qd p accidēs se hnt ad cibū. puta qd eo
 ntat ad superfluitatem uel ad necessitatem

ratum. Sed unaqz hāz sciētiāz p siderat id
 qd solum e. p prium sibi. 2 subiectū 2 per se
 accia eius. Et h. e finis p sideratois cuiusqz
 scie. 2. ibi. Neqz in quātūm musicū assignat
 cām qd nulla sciētiā p siderat ea qd p accidēs
 sunt. Ratio. n. est qd quod per accidēs est n
 e. p prie ens s. magis hōn es sicut n e per se 2
 p prie uhi. Nā unū 2 ens p uerit. Dis at
 scia est de ente. Nā reliquū qd nulla scia sit d
 eo qd est per accidēs. Dicit ergo qd musicū e
 etiam grāmaticū non in quātūm e musicū Et si
 contingat de aliquo qd sit musicus qd fiat grā
 maticus non simul factus e ambo grāmatic⁹
 s. 2 music⁹ cū pri⁹ non fuerit utrunqz. S. si
 aliqz ens. ens est eo mō qd non fuit semp ens
 bz qd sit factum. Si igit h. quod dico music⁹
 e grāmaticus est quodā ens cū non semp fuit
 sequitur qd simul ut. n. qz factum sit. s. music⁹
 2 album: quia cuiuslibet entis est aliqua gene
 ratio. Vnde cum non simul facta sit manife
 stum est qd hoc tantum quod est musicum grā
 maticum non est aliquod unum 2 ens. Nec e
 instantia de h. qd in generatione subāruz pre
 teriit mā: qd est igenita qd forma non fit pro
 pte sed ppositum ut in. vii. pbatuz est. Nā
 at pteritit non qd es acta s. potētia tm. Die
 at musicus pteritit in acta. Cum igit ille
 qui erat musicus sit grāmatic⁹ est generatio
 grāmatici tantum. non at totius quod est mu
 sicum grāmaticum. Vnde h. totum non est
 aliquid unū 2 ens. Et pp h. nulla sciētiā qd
 est uere sciētiā et certitudinem habet p siders
 rat de ente per accidēs. sed sola sophica cir
 ca ipsum negociatur et ad decipiendū utit
 eo quod est per accidēs ac si per se esset Vn
 de fit falsa a cidētis que est efficacis. ma ad
 decipiendū etiam sapientem ut dicitur in
 libro elenchorum. Vnde Plato phyloso
 phus non male dixit. dicens qd uersatur
 circha non ens: quia uersatur circha ens
 per accidēs. Deinde cū dicit Qd at neqz
 oit qd et nō possit esse p sideratio alicuius
 scie de ente p accidēs. Et hoc dupliciter fa
 cit Primo ex diffinitione de ente per accis
 dicēs qd manifestum erit qd non puenit esse
 sciētiā de ente p accidēs si p siderāmus qd sit
 ens per accidēs. Ad quod p siderādū uti f
 quadam diuisione trimembri dicens quod
 eorum que di. untur esse quedam sunt lem
 per et ex necessitate non quidem secundū
 qd necessitas pro uolentis sumitur sed se
 cū. um quod utimur necessitate in demon
 strationibus puta dicentes necessarium es
 se quod triangulus habet tres angulos eō
 les duob⁹. Sicut eni necessariū dicit qd ipol
 sibile e n e. Quedā nō sūt ut pluribus sic qd

homo nascat cū. v. digitis i manibus. 3.º eis non semp̄ ē ex necessitate cū p̄tigat aliquē na/ sci cū. vi. digito. 3.º ē ut i plurib⁹. Quedā uō nec sunt ut i plurib⁹. n̄ semp̄ ex necessitate s̄ p̄tingēter eveniūt sicuti si frigus fiat sub ca ne. i. in diebus canicularibus. Sed non sem per ex necessitate neq̄ in pluribus s̄ tū q̄nq̄ accidit z huiusmōi ens. Quia at raro accidit et non semp̄ z ex necessitate neq̄ ut in plurib⁹ uocat ens per accidens. Que n. semp̄ uel i pluribus contingunt uel ita se hñt q̄ unum ē cā alterius uel ambo reducuntur i unam cām q̄ per se est cā utriusq̄ z utroq̄ mō p̄tingat si qd̄ cā i deficienter producit effectū suum erit qd̄ dicitur ex necessitate. Si at possit deficere pp̄ aliqd̄ impedimentum erit ut in plurib⁹. Si at ita sit q̄ duoz unū nō sit cā alterius n̄ ha beat unā cām per se comunē que p̄ungat ea simul eoz p̄iunctio erit raro. Sicut in hoc q̄ dico musicū edificare. Nam edificationis causa nō ē a musica sed ab arte edificationis que est omnino alia a musica. Similiter est p̄ misso i exēplo. Nam q̄ sit feruor caloris sub cane est a sole appropinquāte nobis. Quod autem sit frigus est ex aliqua alia causa. puta ex saturno aliquo mō p̄iuncto soli. Vñ h̄ est per accidens q̄ sole dies caniculares faciēte frigus sit. Sic igitur manifestum est q̄ ens p̄ accidens quia neq̄ qd̄ est in maiori parte n̄ qd̄ est semp̄. Dis at scientia ē de eo qd̄ semp̄ aut in plus quod probatū ē i p̄mo posteriorū. Vñ manifestū est q̄ scientia n̄ pōt eē de eo qd̄ ē per accidens. 2.º ibi. Quod at secūdu acci dēs. Inducit ad idē manifestū dūz q̄ ens per accidens n̄ h̄z cās z principia talia qualia hēt ens per se z sic de eo non pōt eē scientia cum omnis scientia sit ex principiis et cās. Quod quidē sic probat q̄ si ens p̄ accidens hēt per se causas omnia essēt ex necessitate. Entia. u. p̄ se hui⁹ talem cām habēt qua posita de neces sitate sequit̄ effectus. Et si aliqua causa sit ad quam non de necessitate sequitur effectus. s̄ ut in pluribus hoc est. p̄pter impedimentum quod p̄ accidens p̄uenit. Et sic si ens p̄ accidens tollatur a rebus omnis causa per se de neces sitate inducit suum effectum. Sic ergo ens p̄ accidens de necessitate hēt cām per se qua po sita ex necessitate sequitur effectus s̄ forte eaz poni non sit necessarius nihilominus tamen sequitur q̄ omnia ex necessitate eveniāt. Qd̄ sic patet. Sit. n. aliquid preteritū uel presens quod sit causa futuri effectus hoc quidem iaz positū est. Sed posita causa ut tu dicis ex ne cessitate sequitur effectus. Si igitur hoc p̄ns uel preteritū quod iam positū est. est cau sa huius entis futuri et illud alterius nō quo

runq̄ mō s̄z ita q̄ i h̄. ex necessitate sequet̄ ef fect⁹ posita cā ex necessitate erit illud eī cā iā posita ē et h̄. usq̄ ad ultimū cātū. 3.º h̄. po nebat esse p̄ accidēs. Et sic qd̄ ponebat p̄ ac cidēs erit ex necessitate. Vñ sequit̄ q̄ oia sunt ex necessitate z q̄ areb⁹ auferat qd̄ ad utriq̄ p̄uenit. i. qd̄ ē cāliter fortuitu accidēt. i. ens p̄ accidēs. Et fieri z n̄. i. possibile eē z n̄ eē. 3.º ga posset aliq̄s obuiare huic rōi dicēdo q̄ cā futuroz p̄igentū n̄ ē iā posita ut presens z p̄ terita s̄z adhuc ē p̄gens ut futura z pp̄ h̄ et fecer⁹ sūt ad h̄ p̄tingētes cōiter. Hāc rōem re mouet ibi. Et si n̄ eris. Dicēs q̄ eadē icōne niētia accidēt si ponat q̄ cā futuroz p̄igentū n̄ sit iā ens q̄i presens uel p̄terita s̄z q̄i fieri z ūi futura. Sequit̄. n. q̄ oia ex necessitate acci dāt sic z p̄ns Si. n. cā illa futura sit ōz q̄ sit fu tura in aliquo tempore determinato. z deter minate distinet a presenti nūc. puta cras. Si ergo eclipsis q̄ est per se cā quorūda futuroz accidētū sit futura cras et oē quod sit. fit ex ali qua cā ōz q̄ ipa eclipsis q̄ est futura cras fiat si hoc fuerit. i. pp̄ aliquid preeris et hoc ite rū. p̄pter aliud z sic sp̄ pp̄ anticipatiōē l' abla tionē causaz auferet aliquid a tēpore qd̄ ē in ter p̄sens nunc z eclipsim futurā. Vnde cum illud temp⁹ sit finitum et omne finitum consu mitur ablato quodam q̄nq̄ erit deuenire ad aliquā n cām nunc existem. At si illa iam po nitur omnes futuri effectus consequuntur ex necessitate. Et ita oia ex necessitate euenient Ergo cū hoc sit possibile manifestū est q̄ ea que sūt per accidens non hñt cām determinatā qua posita ex necessitate p̄sequuntur. Ea aut̄ oia q̄ circa h̄ dici possunt. s̄. i. vi. posita sunt Deīn eaz dicit. Qd̄ at ut uer. Ostendit q̄ ens per accidens et ens q̄ s̄ḡt ueritatem p̄po sitionis p̄mittēdūz ē in illa scia dicēs q̄ est qd̄dā ens qd̄ ē ut uere ens. i. qd̄ s̄ḡt ueritatem p̄ponis que i p̄positione p̄sistit et est ens per accidens. 3.º primū p̄sistit in p̄positiōe itelle ctus et est qd̄dam passio circa opationē anime Vñ huiusmōi entis nō q̄runi p̄ncipia i scia q̄ considerat de ente quod ē cū animam et est se perabile ut. s̄. dictum est. Aliud autem. i. ens per accidens non ē necessarius sed idetermina tum. Et iō non h̄z cām ordinatā. 3.º ei⁹ sūt i finite cāe z n̄ hñtes ordinē adiuicē. Et iō de tali ente n̄ p̄siderat ista scientia Deīn cū di cū. Qd̄ aut̄ ḡra ei⁹. Colligit h̄. qd̄ dictū ē de cā per accidens. i. de fortuna i secūdo phyco. Et diē h̄ quoz eē fortunam. P̄. qd̄ sit. Et ad hoc uestigādū p̄mittit q̄ id qd̄ ē ḡra he ius. i. aliquid eē p̄pter finem iuenitur z i hñt q̄ sit secūdu nām. z in hñt que ab intellectu. Et hoc manifestū ē in secūdo phycoz. Et adiungit

Quod fortuna est in his que sunt per aliquod sed secundum
 accidens. Sicut enim inuenitur ens per se et ens per ac-
 cidens ita et causa per se et causa per accidens. Sic igitur fortu-
 na est causa per accidens in his que sunt gratia huiusmodi. I. per
 finem in quo a natura secundum electionem. Sic si ali-
 quis eligat fodere in agro ut pleret arbore et inue-
 niat thesaurum hoc dicitur esse per accidens: quia est per ite-
 rationes et hoc est a fortuna. 2. ibi. Propter quod
 esse eadem est. Sic in quibus sit fortuna et dicitur quod cum
 electio non sit nisi a mente vel intellectu oportet quod
 circa eadem sit fortuna et intellectus. Unde in rebus
 carerebus ratione non est fortuna sicut plante lapi-
 des et bruta animalia neque est in primis qui care-
 rent usu rationis. 3. ibi. Cae autem infinite. Dicit
 quod fortuna est incerta dicens quod infinite sunt cae
 a quibus aliquid potest fieri a fortuna sicut patet in
 exemplo posito. Dicitur enim aliquis inuenire thesaurum
 fodiens in terra vel ad planitiam vel ad faciem
 dum sepulchrum et per infinita alia. Et quia omne
 infinitum est ignotum: ideo fortuna est incerta hu-
 mane cognitioni. Et dicitur esse causa secundum accidens
 Nulli autem est causa simpliciter per se. Quarto ibi
 Bona autem fortuna. Respondetur qualiter fortuna di-
 citur bona vel mala. Et dicitur quod dicitur bona vel ma-
 la ex eo quod bonum et malum fortuito evenit. Sed
 si sit magnum bonum quod fortuito evenit dicitur
 esse fortunatum. Si sit magnum malum dicitur in-
 fortunatum. Quinto ibi. Quomodo autem nullum
 Respondetur quod fortuna non est prima causa rerum. Nullum
 enim per accidens est prius his que sunt secun-
 dum se. Unde neque causa per accidens est prior
 ea que per se. Et sic si fortuna et casus que sunt
 cause per accidens sint causa celi oportet quod per
 prius sint cause intellectus et natura que sunt
 cause per se.

Et autem hoc ac

in quod est. Postquam determinavit per se
 de ente per accidens. hic determinat de
 motu. Et dividit in presens. In prima determi-
 nat de motu secundum se. In secunda de infinito
 quod est quodammodo motus et alioquin respondetur ibi. In
 finitum autem. In tertia determinat de divisione
 motus in suas species ibi. Permutat autem. Prima
 dividitur in presens. d. In prima ostendit quid sit
 motus. In secunda ostendit in quo sit ibi. Et quod est
 immobili. Circa primam tria facit. 1. permittit quod
 dicitur quod necessaria ad definiendum modum. 2.
 distinguit ipsum ibi. Divisio autem est 3. probat dif-
 finitionem bene esse assignatam ibi. Quod autem
 bene. Circa primam ponit quatuor ex quibus co-
 eludit quomodo quorum primum est quod ens dividit
 per actum et potentiam. Et hoc est quod dicitur quod en-
 tum quodammodo est actus sicut primum movens quod
 dicitur est quodammodo potentia tum ut materia prima quod dicitur
 potentia et actus sicut omnia intermedia. Vel

esse actu tum dicit id quod iam perfecte habet for-
 mam. puta quod perfecte iam est album. Est autem pote-
 tia tum quod nondum habet formam. puta quod nullo
 modo est album. Actus autem et potentia quod si non
 dicitur perfecte habet formam est tum in moveri ad formam.

Secundum est quod ens dividit per. x. predicamenta. Et
 hoc est quod dicitur quod in tum quodammodo est per se. i. sub-
 quodammodo est quantum et sic de aliis generibus.

Tertium est quod motus non habet aliquam aliam
 nisi separatam a rebus aliis. sed unaqueque forma
 secundum quod est in fieri est actus imperfectus quod di-
 citur motus. Hoc enim ipsum est moveri ad albedinem
 quod est albedinem incipere actu fieri in subie-
 cto. Sed non debet esse in actu perfecto. Et hoc est
 quod dicitur quod motus non est aliquid preter res. De
 enim quod mutat mutatis secundum predicamenta entis.

Et sicut non est aliquid eorum. x. predicamentis
 quod sit genus eorum non est aliquid generis eorum
 oium motuum. Et propter hoc motus non est aliquid
 quod unum predicamentum distinctum ab aliis predicam-
 tis sed sequitur alia predicamenta. Quartum est
 quod in unoquoque genere invenitur aliquid duplex.

1. secundum perfectionem sicut in genere subest unum
 est in forma et aliud in privatione. Et in genere
 qualitatis hoc est quod est perfectus ut album quod habet per-
 fectus color et hoc est ut nigrum quod est imperfec-
 tum in genere coloris. Et in quantitate unum perfec-
 tum quod dicitur magnum et aliud imperfectum quod dicitur
 parvum. Et ubi in quo est locatio id est motus loca-
 lis est sursum et deorsum et hinc et leve secundum
 quod grave dicitur quod actu subidet et leve actu
 quod supereminet. Et hoc unum est in perfectum et ali-
 ud ut imperfectum. Et ratio huiusmodi est quia omnia
 genera dividuntur per diversas differentias.

Contrario autem seper aliter est ut perfectum
 alterum ut imperfectum. Et his quatuor. con-
 eludit quantum. 1. quod quot sunt species motus et per-
 mutationis tot sunt species entis. Quod quidem
 non dicitur eo quod in quolibet genere entis sit motus
 sed quia sic ens dividit per actus et potentiam per se
 et quantitate huiusmodi et secundum perfectum
 et imperfectum ita et motus. Et hoc sequitur
 ex eo quod dicitur est quod motus non est preter res. Quod
 autem dicitur permutatio et motus infra dicitur.

Deum cum dicitur. Divisio autem secundum unum quod dicitur. Diffinitio
 motus. Et primo ponit diffinitionem ipsam dicitur
 quod cum ens secundum unum quod dicitur generis est dividit per
 potestatem et actum motus dicitur esse actus eius quod est in
 potestatem igitur hoc. 2. ibi. Quod autem vera est. Et
 ponit positam diffinitionem. Et circa hoc duo fa-
 cit primo exponit id quod ponit in diffinitione et
 parte subest motus. Secundo id quod ponit in diffin-
 itione.

1. quod generis motus ibi. Hoc quidem enim est. Cir-
 ca primum duo facit. 1. exponit hanc particulam eius quod
 est in potestatem. Secundo hanc particulam huiusmodi ibi dico autem
 igitur. Dicitur quod primo quod hoc manifestus est ut

2. quod generis motus ibi. Hoc quidem enim est. Cir-
 ca primum duo facit. 1. exponit hanc particulam eius quod
 est in potestatem. Secundo hanc particulam huiusmodi ibi dico autem
 igitur. Dicitur quod primo quod hoc manifestus est ut

et motus est h. qd dictu est. Manifestu e. n. qd
 h. edificabile significat aliquid eris i potetia.
 Et ita potetia significat esse reducta in actu
 p h. quod dicitur edificari. Et iste est actus no
 catur edificatio. Et similiter i omnib. aliis
 motibus ut i abulatioe z saltatioe z huiusmodi
 Dicitur at aliqd moveri cu huiusmodi fiat i ac
 tu z huiusmodi fiant i po. z non pri. nec posse
 ri. Cuius g. ita sit qd motus e alicuius eritis i po
 tetia cu sit reductu ad actu iquantu z e mobile
 na mobile dicitur aliqd p h. qd est i po ad moue
 ri z sic reductu huiusmodi po in actu qm mouet
 actu non hz reducti actu p motum id qd i po
 e iquantu ipm. i. secudu id qd actu e z secudu z
 seipsum. Na hoc et est actu anteqz icipiat moue
 ri. Neqz at reductur ad actum p motum se
 cundu qd est i potetia ad terminu motus: ga
 du mouet adhuc remanet i potetia ad. tmini
 motus sed solum p motum reductur aliquid
 de potetia in actu de illa potetia que signur
 cum dicitur aliqd e mobile. i. potens moueri.

Deinde cu dicit. Dico at iquantu. Expo
 nit hanc pteculam posita in diffinitione motus
 .i. iquantu huiusmodi uel iquantu tale. Ad cu
 ius expositionem dicit qd es e i potetia ad sta
 tuam. Et sic idem e subiectum es z ens in po
 tetia ad statum. Tam e est idem ratione.
 Sz alia est ratio eris iquantu es z alia est ra
 tio eris inquantu hz aliquam potetia. Et
 hoc est qd dicit qd non est idem eris e z alicui
 potetie. Si. n. esset idem simplz secundu ra
 tionem tunc sicut motus est actus eris iquantu
 est es i potetia ita esset actus eris iquantu e es
 Sz non est idem secundu ratione es z potetia
 eris. Et hoc manifestu e in potetia Prioru
 ga posse sanari et posse laborare. i. infirmari
 non est idem secundu rationem. It ratio. n.
 potetie sumitur ex actu. Unde si posse sana
 ri z posse infirmari esset idem secundu rationem
 sequeretur qd idem esset infirmari z sanari qd est i
 possibile. Sic igitur si est eadem po ad utruqz
 contrariu secundu rationem potetie sz e ea
 dem subo. Idem. n. e subm qd pot e sanum
 z languens siue illud subm sit qcuqz humo
 ru i corpe assit siue sanguis q est nalius et ma
 gis p prius uite z animaliu nutrimento. Quia
 ergo posse sanari z posse infirmari non est idem
 secundu ratione manifestu est qd neutru horu
 est idem secundu ratione cum suo subo: ga que
 uni z eide p se sit eadem sibi inice sz eade p
 se. Quia g. si e idem secundu rone es z ens i po
 ad statu sicut neqz color z visibile qd est po
 tes uideri. io necessariu fuit qd in diffinitione
 motus dicitur qd e actus eritis in potetia adde
 retur i ptum huiusmodi. Deu cu dicit. Ho
 qd z. n. re. Et ponit id quod ponit in diffini

tionem motus tanqz genus dices manifestum e
 qd hoc. i. motus tunc e z quia tunc accidit mo
 ueri quando hic. i. actus existit in potetia
 fuerit actu et neqz prius neqz posterius. Ma
 nifestum est enim qd unuquodqz mobilu con
 uenit aliqui e actu aliqui non sicut edificabi
 le iquantu edificabile qm est in potetia et
 qm est in actu. Dicit autem qd edificabile in
 quatu edificabile est: quia ma domus e ad
 duo in potetia. i. ad forma domus z ad h. qd
 edificetur. Et qd ad utruqz contingit esse.
 qm est in po qm i actu. Sz po que e in ma
 domus ad h. qd edificet significet i h. qd d
 edificabile. Tunc ergo edificabile iquantu
 edificabile sit actu qm edificat. Et sic he
 dificatio est actus edificabilis iquantu hedifi
 cabile. Qd sic probat ga ma domus no e in
 potetia nisi ad duos actus. i. ad edificatioe z
 domus z ad foraz edificabile aut significat
 quada potetia in ma domus exite. Oportet
 igitur cum omni potetie radeat aliquis actus qd
 potetie signit p h. qd dico edificabile respode
 at ali duoz actiu. i. ul forma domus uel hedifi
 ficatio. Sed no e actus edificabilis inquantu
 edificabile forma domus ga adueniente forma
 domus no e adhuc edificabile sz e ia hedifica
 tu. Sz edificabile est actu qm edificat actu
 Necessa est igitur qd edificare sit actus hedifi
 cabilis. Edificare autem e qda motus et sic mo
 tus e actus edificabilis. Et eadem no e de
 oibus aliis motib. Vn manifestu e qd motus
 e actus eritis i potetia. Deu cu dicit. Qd
 aut. Probat diffinitioem posita e bn assigna
 ti. Et primo ponit probatione i gnali dices
 qd manifestu e motu e bene diffinitu ex h
 que alii dixerunt de motu idiffinites ipm. Et
 itez ex eo qd no pot d facili aliter diffiniri. No
 n. pot ponit i alio gne nisi i gene actus. De
 cado ibi. Pala at ex qbus ponit ea q alii di
 xerunt de motu dms qd qda dixerunt motu e al
 teritate et qdam iequalitate et qdam no ens
 forte ideo ga illud qd mouet recedit ab eo qd
 prius erat et du mouet sep alio et alio mo se
 het et magis et minus appropiat ad termi
 nu. Tercio ibi. Quoz nullum. Sit predic
 tas diffinitioes no e puenientes Neqz eni co
 nueniunt motui ex pte subo qd mouet. Si. n. mo
 tus e e n ens ul iequalitas uel alteritas seqret
 qd omne no ens uel alterum uel inequale mo
 ueretur. Sed nullum horum necesse est mo
 ueri. Non est igitur motus quod dictum est.
 Idem etiam apparet ex parte terminorum
 motus qui sunt terminus a quo et terminus
 ad quem. Non eni magis est motus ad no
 ens uel iequalitatem uel alteritatem quam
 ad opposita horum neqz magis est motus ex

his q̄ et oppositis. Cōuenit. n. moueri ex n̄
 ēte ad ens et eo? et de alteritate ad similitudi-
 nē et ab equalitate ad inequalitatē et eo? Quar-
 to ibi. Causa ar. Dicit q̄ p̄dictio mō diffime-
 runt motum dicens q̄ ista est causa q̄ posue-
 rant motum in p̄dicta q̄i generat̄ ga motus
 uidetur eē aliquid ideterminatum et illa sunt
 ideterminata q̄ sunt p̄uatiua. Et ideo motum
 posuerant q̄i p̄uatiuonem quādā. Et scien-
 dū q̄ sicut i primo hui? dicitur ē. pythagorici
 posuerunt duos ordines i quoz uno quem di-
 cebāt ordinem bonoz posuerunt illa que ui-
 debantur p̄fectionem habere sicut lucez det-
 rum masculuz quietem et huiusmōi. In alio
 at ordine quem sub malo. Illudēbāt posuēre
 tenebras sinistra feminā motū. Et oia huius-
 mōi dicebāt eē ideterminata et p̄uatiua: ga nul-
 liū istorum uidebatur significare neq̄ hoc. i.
 subām neq̄ tale. i. qualitātē n̄ aliud p̄dicamē-
 toz. Quinto ibi. Cui ar uideat. Dicit cāz q̄
 mot? inter ideterminata ponat. Et dicit q̄ cā h?
 ga mot? neq̄ poterat poni i ḡne potētie n̄ i
 ḡne actus. Si. n. esset in genere potētie. seq̄
 retur q̄ q̄qd ē in potētia ad aliquid pura ad
 esse q̄tum moueret ad illā ḡtātē. S; h? nō
 ē necessarius: ga ēr anteq̄ incipiat aliquid moue-
 ri ad quātitatē ē in potētia ad quātitatē illam.
 Neq̄ ēr mouet q̄n iam actu est q̄tuz secundū
 illā quantitatē: ad quā erat i potētia sed tunc
 iam terminatus est mot?. S; o; n̄ q̄ motus
 sit actus quidā ut. s. probatum est. S; est ac-
 tus ip̄fectus. Et hui? cā est: ga illud cuius
 est act? est ip̄fectum. Et hoc est ens possibi-
 le siue ens potētia. Si. n. esset actus p̄fectus
 tolleret totā potētiā q̄ est in mā ad aliquid
 determinatū. Vñ act? p̄fecti n̄ sunt act? exis-
 tis i potētia s; exisitis in actu. Notus at̄ ita ē
 exisitis in potētia q̄ non tollit ab eo potēti-
 am. Quādū. n. ē mot? remanet potētia in
 mobili ad id q̄d intendit p̄ motū s; solum p̄
 q̄ erat ad moueri tollit p̄ motū et tū n̄ totaliter
 ga id q̄d mouet adhuc in potētia ad moueri:
 ga oē q̄d mouetur mouebit p̄ diuisionē mot?
 p̄tinui ut probat i. vi. phycoz. Vñ relinquif
 q̄ mot? ē actus exisitis i potētia et sic est act?
 ip̄fect? et ip̄ecti. Et p̄pter h? difficile ē acci-
 pere qd sit motus. Videt. n. q̄ aut̄ necesse sit
 ponere motum in genere p̄uatiuonis sicut pa-
 tet ex p̄missis diuisionibus. aut in genere
 potētie. aut in genere act? simplicis et p̄fecti
 quoz nullū puenit eē motum. Vñ relinquif q̄
 mot? sit id qd dicitur est. s. actus et q̄ non di-
 cat̄ actus p̄fectus. Qd qd difficile ē uidere. s;
 tamē contigens est esse: ga b? posito nullum
 sequitur iconueniens. Quidā at̄ diffiniēt
 dicentes q̄ motus est exitus de potētia in ac-

tum non subito. S; errauerūt ga necesse ē q̄
 i diuisione erit motus ponat motus cum sit p̄p̄
 mot?. Et s; i diuisione eius qd ē subito po-
 nitur temp? et i diuisione temporis motus.

Deū cum dicit. Et q̄ ē mot?. Dicit i q?
 sit mot?. Et primo dicit q̄ in mobili ga ois ac-
 tus ē in eo cui? est actus. Sed motus est act?
 mobilis a mouere causatus. Vnde relinquif
 q̄ sit in mobili. Et q̄ sit actus mobilis ex su-
 perioribus p; Secūdo ibi. Et motus. Vñ
 qualiter se hēat mot? ad mouens Et p̄ponit
 duo. s. q̄ motus ē actus motui et q̄ nō ē ali?
 motus qui ē actus motui et qui est mobilis.
 S; oportet. n. motū eē actus aboz. S; ibi mo-
 tuū gde Primū eoz duoz p̄bat. s. q̄ motus
 sit motui actus Illud. n. actus ē ali? quo sit
 actu. S; motuū dicit ex eo q̄ ē potēs mouē
 Mouēs at̄ i opari. i. eo qd ē eē actu et h. i.
 cū mouēs dicit p̄ motuz mot? erit act? moti
 ui Quarto ibi. S; est actiū Probat scōz
 p̄p̄p̄orū. s. q̄ un? motus sit act? motui et
 mobilis. Hoc mō. Dicitur. n. q̄ mot? ē act?
 motui i ḡtū fac motū ē at̄ mobil? i ḡtū sit i eo
 mot? s; mot. n̄ facit illū motū qui ē i mobili
 et n̄ aliū. Et hoc ē q̄ dicit q̄ mouēs ē actiū
 mobilis. Vñ relinquif q̄ unus sit act? et mo-
 uentis et mobil? Quinto ibi. Quādū
 Manifestat hoc p̄ exēpla et dicit q̄ una est
 distanta duoz ad unū et unū ad duo S; dif-
 fert rōe. Propter q̄ diuersimode significat
 .s. per dupl̄ et diu. sū. Vñ una ē ita ad a
 scēdēdum et descendēdū sed differt rōe. Et
 p̄pter h dicitur hui? acē dētes et illi descendē-
 tes. Et ita ē de mouente et moto. Nā un? mo-
 tus scōz subāz ē actus utriusq̄ s; differt rōe.
 Est. n. actus mouētis ut a quo mobilis autēz
 ut i quo et nō actus mobilis ut a quo n̄ mouē-
 tis ut i q?. S; si actus et passio sit idē scōz s; bāz
 videt q̄ nō sit diuersa i p̄dicamēta S; scē-
 dū q̄ p̄dicata diuersificantur secundum di-
 uersos mōs p̄dicandi. Vñ idē secundūz q̄
 diuersimode de diuersis p̄dicatur ad diuer-
 sa p̄dicamenta pertinent. Locus enim secū-
 dum q̄ p̄dicat de locante perinet ad genus
 quātitatē scōz at̄ q̄ p̄stat de notatīne de locato
 p̄stat de p̄mentū ubi. Similiter motus secū-
 dum q̄ p̄dicatur de subō in quo est constitū-
 tuit p̄dicamentum passionis s; secundum au-
 tem q̄ p̄dicatur de eo a quo est constituit p̄-
 dicamentum actionis

Infinitum nō

uit aut qd rē. Postq̄ p̄b de imis
 de motu. Sic determinat d̄ i into
 qd ē passio motus et cuiuslibet quātū unuer-
 sali. Et circa b̄ tria facit. Primo distinguit.

quot modis dicitur i infinitu. Secundo oit q n
 e infinitu actu ibi Sepabile qd qtu. 3o quo in
 finitu iuenitur i digressis ibi. Infinitu autez
 Circa primu duo facit. Prio oit quot mois di
 citur infinitu in actu. Secdo quot mois dicitur
 infinitu i potētia ibi. Adhuc oit appōne. Cir
 ca primu dīderādū ē q omne finitum diui
 dendo pertransit. Vnde infinitu proprie est
 quod mensurādo pertransiri nō potest. Tot
 ergo modis dicitur infinitum quot modis dici
 tur i transitibile. Vtūq; autē dicitur qtuor mo
 dis quorū prim⁹ ē scdm qd i finitu sine itra
 sibile dicit qd nō pōt trāsi mē. urādo eo q
 nō ē natū scdm suū genus p rāsi licet dici
 punctū aut unitatē aut aliqd qd nō ē qtuoz et
 mēsurabile eē infinitu seu i transitibile. Per quē
 modū nos dicitur i transitibile quia nō ē de ge
 nere i transitibile. Secundo mo dicitur i finitum
 uel i transitibile qd nōdum ē pertransitum lz in
 ceptum sit. Hoc enī ē qd dicit hās trāctōdes
 i perfectam. Tertius modus est scdm q dī
 citur infinitu uel i transitibile qd uir. transitur.
 Et si dicamus p funditatē maris i finitu uel
 altitudinem celi uel aliquā uiam lōgam i mē
 surabile seu i transitibile se i finitum qā exce
 dit uires mēsurātis licet in se sit i transitibile.
 Quartus modus ē secundum q dicitur in
 finitum illud quod natum ē hōe trāctōdem
 aut terminū secūdu suū genus lz nō hēt. Du
 ta si sit linea aliqua i terminata. Et hoc est de
 et p p r i e i finitum. Secdo ibi. Adhuc appōne
 Oit quot mois dicit i finitūz ipō et dicit q dī
 citur i finitūz uno mo de appōne sicut nume
 rus. Sēper enī cuihbet numero dato ē appo
 nere unitatē. Et sic numerus ē a g mētabilis
 i finitū. Alius modus secūdu q i finitū dicit
 ablatōe et diuisione scdm q magnitudo dicit
 diuisibilis i infinitum. Tertius modus cō
 tingit utriūq; sicut tēpus dicit i finitū et diuisi
 one qā cōtinuū est et appōne qā numerus est.
 Et similiter etiā in motu i finitū est. Dein
 de cum dicit. Sepabile qdem. Oit q nō sit i
 finitū i actu. Circa quod sciēdū ē q platonici
 posuerūt i finitū sepātū a sēnsibilibus et posu
 erunt ipsū esse principiu. Naturales autē phy
 posuerūt i finitū i rebus sēnsibilibus nō ita q
 ipsū i finitū eēt subā scdm q eēt accidēs alicui
 corpori sēnsibili. Prio ergo oit q nō est i fini
 tum sepātū a sēnsibilibus. Secundo q nō ē
 i finitū actu i sēnsibilibus ibi. Quod autem i
 sēnsibilibus. Circa primū ponit tres ratiōes
 quarū prima est q si ipsum infinitum est q
 dam subā per se exis et non est accidens ali
 cui subō oportet q i finitum sit absq; magni
 tudine et multitudine quia magnitudo et nu
 merus sunt subū i finitū. Si autem est sine.

magnitudine et multitudine oportet q sit in
 diuisibile quia omne diuisibile aut est magni
 tudo aut multitudo. Si at est indiuisibile nō
 ē infinitum nisi primo modo sicut hō dicitur
 i transitibile quomodo non inquirimus nos nūc
 sed de infinito in transitibili secundum quartū
 modū. Ergo de primo ad ultimū si infinitūz
 sit subā sepātū per se exis nō erit uere i fini
 tum. Et sic ista pō destruit seipsum. Secū
 daz rōem ponit ibi. Adhuc qūq; puenit. Que
 talis est infinitum est passio numeri et magni
 tudinis. Sed numerus et magnitudo nō sūt
 per se exis sepātū ut in primo ostensum
 est et i fra ostendetur ergo multotibus i fini
 tum sepātū est. Tertiam ratiōem po
 nit ibi. Adhuc st. Que talis est si i finitū pōit
 sepātū a sēnsibilibus aut ponit ut subā per se
 exis aut ut accidens iherēs alicui subō sepa
 to puta magnitudini aut uōd que sit sepa
 secūdu platonicos. Si at ponat esse accidēs
 tunc ipsū i finitū nō erit principium entū i q
 tum h est i finitum sed magis subū i finitū. Si
 erit principium loquutionis nō dicit i transitibile.
 sed nō qūis uor sit sic i transitibile. Si autē i i ni
 tum sit subā nō predicetur de aliquo subō et
 manifestū ē q nō pōt esse actū i finitum. Aut
 enim est diuisibile aut indiuisibile. Si autē ē
 diuisibile et i finitū hoc ipsum qd est i finitūz
 est subā oportet q quolibz pars eius accepta
 sit i finitū qā idem est i finitū eē et i finitū si i
 finitū est subā. i. si i finitū ē subā i finitū pro
 cedat p r i a ratiōem ei⁹ q ē i finitū. Vnde si
 cut quilibet pars aque est aqua et quilibet ps
 aeris est aer. ita quilibet pars i finitū est i finitū
 ita si i finitū est subā diuisibilis. Et oportet
 dicere q aut sit i diuisibile i finitū alie sic in
 diuisibile in multa i finitū. Sed hoc est im
 possibile q multa i finitū cōstituunt unum
 i finitū quia i finitū non est maius i finitū
 nō omne autem totum maius est sua parte.
 Relinquitur igitur q i finitū sit indiui
 sibile. Sed impossibile est q id quod est in
 diuisibile sit actu i finitū quia i finitū
 oportet esse quantum. Relinquitur igitur
 q non sit subā. Sed accidens. Sed si est ac
 cidens non est principium ipsum i finitū
 sed illud cui accidit ut dictum est siue sit ac
 ut quidam naturales posuerunt siue sit par
 ut posuerunt p yctagorici. Relinquitur igitur
 q i finitū non possit esse subā sicut et
 principium entium. Et ultimo concludit q
 h inquisitio est universalis et excedens natu
 raliū cōsiderationem. Dein de cam oi
 cit. Quod autem in sēnsibilibus. Probat
 q i finitū actu non sit in sēnsibilibus. Et
 primo probat hoc per ratiōes probabiles

Secundo p̄ rōes nālesibi. Naturaliter autē
 Dicit ergo p̄mo q̄ manifestū ē q̄ infinitū ac
 tu nō est ī sensibilibus. Et dicit duo P̄rio
 q̄ īsensibilibus nō est corp⁹ infinitū. De rōe. n.
 corporis est q̄ sit sup̄ficie determinatū. Sed
 nullam corpus determinatū sup̄ficie ē infinitū
 ergo nullū corpus ē infinitū n̄z sensibile. nāle
 n̄z intellectuale. i. mathēticū. Secūdo ibi. Neq̄
 n̄r̄t̄s Dicit q̄ ī sensibilibus nō ē numerus
 infinit⁹ h̄ mō. Dis numer⁹ et oē h̄is n̄r̄ez
 ē nūāle. Sz nullū nūāle ē infinitū q̄ nūāle est
 p̄rāsibile numerādo ergo nullus nūerus est
 infinit⁹. De autē rōes nō sūt nāles q̄ nō sumū
 tur et p̄cipiis corporis nāis sed ex qb̄sdā
 p̄ncipiis coibus et p̄babilibus nō ex necessa
 riis q̄a q̄ poneret corpus infinitū nō ipsū ter
 minari sup̄ficie. Hoc enī ē de rōe corporis
 finiti. Et qui porteret multitudinē infinitoz nō
 ponēt eā numer⁹ q̄ numer⁹ ē multitudo mē
 surata p̄ unū ut i. r. bitum ē. Nullū at̄ mēsu
 ratū infinitū ē. Deinde tū dicit. Naturaliter autē
 Dicit q̄ nō sit infinitū iactu ī sensibilibus p̄ rōes
 nāles. Et p̄rio ex p̄te actiui et passiui. Secūdo
 ex p̄te loci et locati ibi. Adhuc sensibile. Acti
 uum autē et passiui locus et locatū sūt p̄p̄rie
 tates corporis nālis īq̄tum huiusmōi. Et id
 dicit q̄ iste rōes sūt naturales. Dicit ergo p̄
 q̄ si corpus aliqd̄ sensibile ē infinitum aut̄ erit
 corp⁹ simplex aut̄ erit corp⁹ p̄posito sine mixtū
 Et p̄mo dicit q̄ corpus p̄positū nō possit esse
 infinitū sup̄posito q̄ corpora simplicia q̄ sūt ele
 mēta corpoz p̄positoz sūt finita multū udine
 Quō ita p̄bat q̄ oportebit q̄ ul̄ oīa sit infini
 ta ī quāitate aut q̄ unū sit infinitum alia fini
 ta. Aliter. n. nō possit p̄poni corpus infinituz
 ex elementis multitudine finitiis. Nō autem
 potest esse q̄ unū eoz sit infinitū et alia finita
 quia ī corpore mixto oportebit aliquāliter
 adequari p̄raria ad hoc q̄ corpus mixtum
 conseruetur. Aliter enim unū eoz quod esset
 excedens corrumpet alia. Si autē unū sit ī
 finitiū et alia finita nō est equalitas cum nō
 sit p̄portio infiniti ad finitum. Vñ corp⁹ mix
 tum nō poterit consistere sed infinitum corrumpet
 alia. Sed q̄a possit aliqd̄ dicere q̄ corp⁹ qd̄
 est finitum quāitate ē potentius virtute et ita
 sit inequality p̄nta si qd̄ dicat q̄ ī corpore
 mixto sit aer infinitus et ignis finitus ideo sub
 iūgit q̄ q̄ois virtus unius corporis qd̄ ponit
 tur infinitum deficiat virtute alterius cuius
 tūq̄ qd̄ ponitur finitum nihilominus finituz
 corrūperet ab infinito. Corporis enī finiti ne
 cessē est ē virtutem finiti. Et ita ignis finit⁹
 habebit virtutem finiti. Si ergo abscondat̄
 ab aere infinito aer equalis igni hēbit minozē
 virtutē q̄ hēat tot⁹ aer finit⁹ p̄portioatam

tamē virtute ignis. Sit ergo virtus ignis eē
 dupl̄ virtutis aeris. Si ergo accipiamus cētū
 plū de aere ab aere infinito hēbit equalē virtutē
 igni. Et ita totus aer infinitus hēbit maiō
 rem virtutem infinitam q̄ ignis et corrūperet
 ipsū. Nō est ergo possibile q̄ ī corpore mix
 to sit unū elementum infinitum et alia finita. Si
 militer nō ē possibile q̄ oīa sit infinita q̄a corp⁹
 est qd̄ distendit omnē dimēsiōnē finiti autē ē
 qd̄ habet dimēsiōnē infinitā. Vñ oīz q̄ corp⁹
 infinitū hēat et oī p̄te dimēsiōnē infinitā. Duo
 at̄ corpora nō p̄nt eē simul. Sic q̄ duo infini
 ta nō possūt iungi ī unū. Secūdo ibi. Neq̄
 unū simplex. Dicit q̄ nō pōt esse aliqd̄ corpus si
 p̄liciter infinitum. Nō. n. est possibile q̄ sit cō
 pus simplex preter elemēta ex quo omnia ge
 nerātur sic qdā posuerūt napozē q̄a unūq̄q̄
 resoluūt ī ea ex qb̄ p̄ponit. In nullis at̄ vidē
 resoluūt corpora mixta nisi ī quatuor elemēta
 Nō ē ergo aliqd̄ corpus simplex p̄ter q̄tuor eā
 Sed n̄z ignis n̄z aliqd̄ aliud elemētoz potest
 esse infinitum q̄a impossibile eēt aliqd̄ eoz esse
 preter id quod esset infinitum quia illud reple
 ret totū mundū. Et etiā si esset aliqd̄ infinitum
 oporteret q̄ conuerteretur ī illud ī
 finitum propter excessum virtutis sicut erāt
 elitus posuit q̄ quādoq̄ omnia sūt conuer
 tenda ī ignem propter excessum virtutis ei⁹
 Et eadem ratione est de uno corpore sim
 plici quod faciunt naturales preter elemen
 ta. Oportet enim q̄ habeat contrarietatem
 ad alia elementa cum permutatio fiat ex illo
 uno corpore ad alia. Omnis autem permuta
 tio fit ex contrario ī contrarium. Cum igit̄
 tur unum contrariorum corrumpet aliter
 sequitur q̄ si illud corpus quod ponitur pre
 ter elementa sit infinitum q̄ corrumpat alia
 Pretermittit at̄ hic p̄s de corpore celesti qd̄
 est preter elementa quatuor non tamen habz
 p̄rarietates ad ea nec constituuntur ex eo na
 turaliter corpora. Non enim naturales ponē
 tes corpus infinitum actu p̄uenerūt ī noti
 ciam hui⁹ ante essentia vel nature. Sz tamē ī
 libro de celo Aristō. probat etiā de corpore
 celi q̄ circularit̄ mouet q̄ nō sit infinitum ac
 tu. Deinde euz dicit. Adhuc sensibile corp⁹
 ali. Ostendit q̄ non est corpus sensibile infini
 tum rationibus acceptis ex p̄te loci et locati
 Et ponit tres circa q̄rū primā p̄mittit duo ne
 cessaria quoz p̄mū est q̄ oē corpus sensibile ē
 ī loco. Et dicit sensibile ad differētiā corporis
 mathēatici enī n̄ attribuit loc⁹ et tactus nisi p̄
 similitudinē. Aliud est q̄ idem est locus nālis
 totius et p̄tis. Si quo naturaliter quiescit ad
 quod scilicet naturaliter mouetur. Sicut pa
 tet de terra et parte terre. Vñ q̄. n. locus

nālis ē deorsū. His autē duobus poitis pro
ponit rōem ibi. Quare si qdē eius. Et est rō
talis. Si ponat corpus sēsibile ifinitū aut est
totum unius spēs sicut corporū similitū ptiaz
sicut aer et terra et sanguis aut hūmōi aut
erit dineriaz spērū i ptibus. Si autē ē eius
dem spēs q̄sum ad omnes ptes seq̄tur q̄ aut
totum erit immobile et sēper q̄scens aut totūz
sēper mouet quoz utrūq̄ ē ipossibile et repu
gnās sēsui. Sed qd̄ oporteat aliter eoz seq̄
dit cum dicit. Quid enī magis deorsū. Itaz
.n. suppositum ē q̄ idē ē locus nālis totius
et ptis. Manifestū ē est q̄ unūq̄q̄ corpus
cū est in loco suo naturali quiescit cū autē est
extra nālem mouetur nāliter ad ipsū. Si igit̄
totus locus in quo ē corpus similitū ptū ifini
tum est ei naturalis oꝝ q̄ sit nālis cuiuslibet
pti. Et ita totūz et quelibet ps quiescit. Si vō
nō est ei naturalis ergo et totum et ps erit ex
ppriū locū. Et ita totūz et quelibet pars eius
mā semper. Nō. n. pōt dici q̄ aliqua pars lo
ci sit nālis toti et partibus eius et aliqua pars
in nālis quia si corpus esset ifinitum et omne
corpus esset in loco oportet q̄ locus etiam sit
ifinitus. In loco autē ifinito nō pōt inueniri
ratio diuisionis q̄r aliqd̄ eius sit naturalis lo
cus corporis et aliud nō naturalis locus q̄
oportet esse aliquam determinatā. pportōem
et distantā loci nālis ad nō naturalē qd̄ in lo
co ifinito nō potest inueniri. Hoc ē ergo qd̄ dī
cit q̄ nō magis mouebitur corpus ifinitū aut
ps ei⁹ deorsū q̄ sursum uel uersus q̄cūq̄ ali
am ptē q̄a i loco ifinito nō pōt sumi aliq̄ dter
minata. pportio haz p. iū. Et ponit exēplūz
ut si ponamus terrā eē ifinitā nō erit assigna
terationem q̄r magis moueatur uel quiescat
hic q̄ ibi q̄a totus locus ifinitus est pnatura
lis similitur ipsius corporis ifiniti qd̄ ē i loco
Vñ si aliqua pars loci ē pnālis glebe et simi
liter alia pars et si una nō est pnālis nec alia
Si igit̄ corpus ifinitū sit i loco oq̄nebit totā
locum ifinitum. Et quō hoc poterit esse.
Quō ē poterit simul esse quies et mor⁹ q̄a si
ubiq̄ quiescit nō mouet aut si mouetur ubiq̄z
seq̄tur q̄ nihil quiescat. Deinde cum dicit
Si autem dissimile. Proseq̄tur alterā pteni
dissimile. s. si totum nō est similitū ptū dicens
q̄ primo seq̄quitur q̄ corpus omnis. i. totius
si sit partium dissimilium spetie non sit unum
nisi in tangendo sicut acernus lapidum ē unū
Que autem sunt diuersarum spetierum non
possunt esse continua sicut ignis et aer et aq̄
Et hoc nō est eē anum simpliciter. Itē si istud
totum constat ex dissimilibus partibus spetie
aut essent ifinita spetie ita. s. q̄ sint ifinite
speties diuerse partes totius aut essent finita

spetie ita. s. q̄ diuersitas spetierum que est in
partibus aliquo certo numero concludatur.
Sed q̄ ipossibile sit esse finita elementa se
cundum spetiem patet ex eo quod in precedē
ti ratōe ē pōsitum. Nō. n. eēt possibile ex ptī
bus nuō finitis constitui totum ifinitū nisi
uel omnes partes essent ifinite quantitate q̄
est ipossibile cū corpus ifinitum oporteat ad
q̄libet ptem ifinitū esse uel saltem q̄ aliq̄ ps
uel aliquę partes ifinitatem habeant. Seq̄
tur igitur q̄ si totum est ifinitum et partes
spetie diuerse ifinite nuō q̄ quedam earum
sint ifinite in quantitate et quedam finite.
Puta si poneretur q̄ aqua esset ifinita. et
ignis finitus. Sed hoc ponere inducit cor
ruptionem in p̄trariis quia id quod est ifini
tum corrumpet alia ut. s. onsum est. Non est
igit̄ possibile q̄ sint finita nuō. Sz si sunt in
finite secundū spēm prime ptes uniuersi qual
oꝝ ponet ptes simplices sequitur q̄ loca erūt
ifinita et q̄ elementa erunt ifinita quorum
utrūq̄ est ipossibile. Cū. n. unūq̄q̄ corp⁹
simpler hēat locum sibi pnālem diuersum a
loco corporis alterius secūdu spēm si sint ifi
nita corpa simplicia secūdu spēs diueria seq̄
q̄ erunt ifinita loca diuersa spē. Quod p̄z eē
fīlm. Nā spēs locoꝝ sunt sub aliq̄ numero d̄
terminato q̄ sūt sursum et deorsūz et hūmōi.
Elementa eē ifinita ipossibile ē q̄a sic seq̄ret
q̄ essēt ignota et eis ignotis oīa ignorarent.
Si q̄ ipossibile ē elementa esse ifinita necesse
est q̄ loca sint finita et per p̄ns q̄ totūz sit fi
nitum. Secundā rationem ponit ibi. To
taliter at̄ rē. dicens q̄ cum omne corpus sen
sibile hēat locum ipossibile est q̄ aliquod
corpus sensibile sit ifinitum hac positione
facta q̄ omne corpus sensibile habeat gra
uitatez aut leuitatem. Quod quid uerum erat
secundā opinionē antiquorū nāliū ponētūz
corpus ifinitūz actu. Sed ipse opinatur q̄
sit aliquod corpus sensibile nō hns q̄uitatez
neq̄ leuitatem. s. corpus celesse ut probauit i
libro de celo et mundo. Et ideo hoc induxit
sub p̄ditione q̄ aduersariis decessum sed non
simpliciter uerū. Si ergo omne corpus sēsibi
le est graue uel leue et per p̄ns qd̄ ferrat sur
sum uel ad mediū diffinitur enī leue qd̄ fert
sursum et graue quod fertur ad mediū. Sed
hoc est ipossibile inueniri in ifinito neq̄ in
toto neq̄ in parte. Non enim inuenitur me
diū i aliquo corpore nisi pportōe habita
ad extrema in diuidendo totum. Ifinitum
vō nō potest diuidi secundam aliquā propor
tionem. Vnde nō potest ibi inueniri sursum
et deorsum nec extrorsum et medium. Con
siderandum autem q̄ h ratio ualet et si ponat

corpore tertio quod neque est grave neque leve. Tale enim corpus naturaliter movetur et circa medium quod non potest in corpore infinito inveniri. Tercias rationem ponit ibi. Adhuc omne sensibile. Que talis est. De corpore sensibile est in loco. Sed et ceteri species sunt. vi. scilicet. tortum deorsum dextrum sinistrum ante et retro. Que quidem impossibile est attribui corpori infinito. cum sint quidam extrema durati arum. Et sic corpori infinito impossibile est attribui esse locum. Non est igitur aliquod corpus sensibile in finitum. Non autem videtur quod sit. vi. species loci altere re intendens quod ista loca distinguantur in elementis quia motus eorum non distinguunt nisi sursum et deorsum sed sicut ab infinito corpore remouet sursum et deorsum ita omnes alie dicitur loci. Quarta ratione ponit ibi. Totaliter autem que talis est Omne corpus sensibile est in loco. Sed impossibile est esse locum infinitum ergo impossibile est esse locum infinitum. Quod autem impossibile sit esse corpus infinitum ex hoc probatur. De quocumque enim predicatur compositum aliquid oportet dici aliquid eorum que sunt sub illo compositum sicut quod est aliquid oportet quod sit in aliquo ipse alius. Et quod est homo oportet quod sit aliquid hominis. Et in illo quod est in infinito loco oportet quod sit in aliquo loco. Si autem in aliquo loco est esse vel sursum vel deorsum vel secundum aliquam aliam speciem quare nulla possibile est esse infinitum quia unumquodque horum est terminus alicuius distantie ergo impossibile est esse locum infinitum et sic corpus. Deinde cum dicitur. Infinitum autem. Si quomodo infinitum potentia in diversis invenitur. Et dicitur quod inveniunt in magnitudine et motu et tempore non univoce primum de eis sed per prius et posterius. Et sic per quod est in eis posterius dicitur infinitum secundum quod id quod est prius dicitur finitum sicut motus secundum magnitudinem in qua aliquid movetur localiter aut augetur aut alteratur. Et repus dicitur infinitum secundum motum. Quod sic intelligendum est. Infinitum enim divisione attribuitur continuo quod potest attribui magnitudini ex qua motus habet continuitatem. Quod manifestum est in motu locali quia partes motus localis accipiuntur secundum partes magnitudinis. Et similiter manifestum est in motu augmenti quia secundum additionem magnitudinis augmentum attenditur. Sed in alteratione non est ita manifestum. Sed tamen etiam ibi aliquantulum neque est quia qualitas secundum quam fit alteratio per accidens dividitur ad divisionem magnitudinis. Et iteque intensio et remissio quantitate attenditur secundum quod subiecti magnitudinem. Neque aliquid modo vel perfectiori vel minus perfecto participat qualitate. Ad compositum autem motus est et tempus primum. Nam tempus secundum se cum sit numerus non habet compositum sed solum in se. Dicitur etiam mensura panis primum sunt eo quod panis quoddam primum

est. Eodem igitur ordine de quibus infinitis divisionibus dicitur sicut et primum

ermutatur

atque. Postquam probatum est quod est motus et determinavit de infinito quod est passio quidam motus hic determinat de primo motus. Et dividitur in partes duas. In prima dividit motum in suas partes. In secunda manifestat comitantia motum et partes eius ibi. Similiter secundum totum. Prima dividitur in partes. secundum tres divisiones motus quod tamen una sub altera accipit utpote dividens aliquod membrum precedentis divisionis. Secunda pars incipit ibi. Est autem aliquid. 3. ibi dicitur predicta. Circa primum. d. f. p. dividit motum ex parte mobilis. et ex parte moventis ibi. Est autem aliquid. Dicitur ergo primo quod tribus modis aliquid permutatur. Uno modo permutatur aliquid quid per accidens tamen quando. scilicet aliquid dicitur permutari ex eo quod illud in quo est permutatum sit in eo ut accidens in subiecto sicut musca dicitur ambulare sive sit forma subalis in materia ut in motu corpore sive quocumque pars motu toto. sive est primum motu continete ut nauta mota navi. Secundo modo dicitur aliquid permutari et simpliciter eo quod aliquid eius permutatur sicut ea que moventur secundum partem. Sicut corpus hominis dicitur sanari quia sanaturculus. Et hoc quidem est per se moventis sed non primo modo. Tertio modo dicitur aliquid moveri. Primo et per se sicut si aliquid totum movetur secundum totum ut si lapis deorsum iteratur. Deinde cum dicitur. Est autem aliquid et in movente. Ponit eadem divisionem et parte moventis. Dicitur enim movens tripliciter. Uno modo movens secundum accidens sicut muscus edificat. Alio modo secundum partem sicut homo manus vulnerat et percussit. 3. modo per se et sicut ignis calefacit et medicus sanat. Deinde cum dicitur. Est autem aliquid movens primum. Ponit secundam divisionem motus seu mutatiois. Et circa hoc tria facit. Primum premitit quedam que sunt necessaria ad divisionem motus accipiendam. Secundo dividit motionem ibi. Que autem non secundum autem. manifestat divisionem mutatiois ibi. Que quidem igitur non subiecto. Dicitur ergo primo quod in qualibet mutatioe invenitur. v. Est enim in omni mutatioe aliquid quod est primum movens. Secundo est aliquid quod movetur. et est tempus in quo fit mutatio quia omnis motus est in tempore. quarto est terminus ex quo incipit motus. v. est terminus in quem motus tendit. Non autem dividitur motus sive mutatio in duas species sed movens neque secundum

dū id qđ mouet neq; secūdu tēpus qā ista sē
coia oī mutatiōi s; diuidit scđm terminos ex
quo et i quē est motus. Et iō duo ultima posi
ta manifestat dicēs q; spēs. i. forme et passio
nes. i. qualitates et locus sunt termini motuū
qā in ea mouētur ea que mobilia sunt. Et dī
ēt spēs ppter generatiōem et corruptōez pas
siones. ppter alteratiōes et locum ppter loci
mutatiōem. Et exemplificat de passionibus p
sciētiā et caliditate. Sed qbusdam uidebat
q; caliditas esset idem qđ alteratio. Et sic se
queretur q; caliditas esset motus et nō termi
nus motus. Ideo dicit q; caliditas nō ē mo
tus sed calefactio. Deinde cū dicit. Quod
aut nō secūdu accidens zc. Pretermisiss du
abus pibus prime diuisionis accipit terciāz
et eam subdiuidit secūdu terminos. s. muta
tionē q; nō ē per accidens n; scđz pte dicēs q;
pmutatio q; nō ē scđz accidēs nō existit inter
quoscuq; terminos s; q; termini eius sit
pstraria sicut est mutatio de albo i nigrū uel i
termedia sicut mutatio de nigro i rubeū et d
rubeo i palidū. Aut ē mutatio i er pstradic
toria sicut de albo i nō albū aut ep. Tacet
aut de priuatiue oppositis qā media sunt iter
pstradictoria et pstraria et sub eis itelligitur.
Dicit aut q; pmutatio q; ē secūdu accidēs
nō habet terminos determinatos. Sicut. n.
pmutatio nō hē terminos determinatos. s. sit
eni per accidens mutatio de albo i dulce nō
qđem inquantū est. albū sed inquantū est ama
rū. Et qā solum iter pdictos terminos sit per
mutatio oit per iductiōem. Quatuor. n. moīs
pnt variari termini mutatiōis. Aut ita q; uter
q; sit affirmatiuus ut si aliqd dicat mutari ex
albo i nigrū. Et hoc ē qđ dicit ex subō i subm
Aut ita q; uterq; sit negatiuus ut si aliqd dica
tur mutari de nō albo i nō nigrū. Et hoc est
qđ dicit ex nō subō i nō subm. Aut ita q; ter
minus a quo sit affirmatiuus et terminus ad
quē sit negatiuus ut si dicatur mutari de albo
i nō albū. Et hoc est quod dicit. Ex subō i
nō subm. Aut ita q; terminus a quo sit nega
tiuus et terminus ad quē affirmatiuus ut si
dicatur aliqd mutari d nō albo i albū. Et hoc
ē qđ dicit. Ex nō subō i subm. Exponit autē
qđ dixerat subm. s. id quod affirmatiue signi
ficatur. Variū aut quatuor pbinatiōnū una ē
iutilis. Nō ē aliqua pmutatio de nō subō
i nō subm. Due enī negatiōes sicut nō albū
et nō nigrū neq; sunt pstraria neq; pstradicto
ria qā nō sūt opposita. Pnt. n. significari de eod
Iusta enī sē q; neq; alba neq; nigra sūt. Vñ
cū mutatio sit iter opposita ut i primo phicoz
pbatū ē reliquit q; d nō subō i nō subm nō sit
pmutatio. Et sic est necesse solū tres eē pmuta

tatiōes. s. duas secūdu pditionē et unā secun
dum pstrarietatem. Deinde cū dicit. Que
qđem igit ex nō subō. Manifestat que sūt p
dicte tres imutationes. Et circa hoc tria fa
cit. Primo oit q; due earū sunt generatio et
corruptio. Secūdo ostēdit q; neuter earū est
motus ibi. Sed itaq; nō. 3. concludit q; mu
tatio dicatur motus ibi. Quoniam autem om
nis motus zc. Dicit ergo primo q; trium pē
dictarum mutationum illa que est de nō subō
i subiectum existens inter contradictorios
oppositos uocatur generatio. Sed hoc con
uenit dupliciter quia aut est mutatio de non
ente simpliciter in ens simpliciter et tunc est
generatio simpliciter. Et hoc est quando mu
tabile subiectum ponatur secūdu subm
Aut est de non ente in ens non simpliciter.
Sed secūdu quid. sicut de eo quod non est
album in album. Et hec generatio quedam
et secūdu quid. Illa uero mutatio que est
de subō i non subm dicitur corruptio. Et
similiter in hac distinguntur simpliciter et se
cūdu quid sicut in generatione. Dein
de cum dicit. Si itaq; non. Ostendit q; ne
uter harum mutationum est motus. Et pri
mo ostendit hoc de generatione. Secūdo
de corruptione ibi. Neq; itaq; corruptio mo
tus. Dicit ergo primo q; non ens dicitur m
ultipliciter sicut et ens. Vno enim modo dicit
tur quod est secūdu compositionem et di
uisionem propositionis. Et hoc cum non sit
in rebus sed in mente nō potest moueri. Alio
modo dicitur ens et nō ens secūdu potenti
am et actum et id quod est actu est simpliciter
ens. Quod autem est secūdu potentiam
tantum est non ens. Dicit ergo q; neq; con
uenit moueri hoc non ens quod quidem est
secūdu potentiam ens. sed non ens actu
z qđ est qđ oppositam enti i actu simpliciter.
S; q; dixerit qđ ē oppositum enti simpliciter
manifestat cum subdit. Qđ. n. nō albū. Ens
enim i potentia qđ opponit enti in actu q; nō
est ens simpl; uenit moueri; qā qđ est nō al
bum i actu. aut nō bonū i acta. uenit moueri
sed tamen secūdu accidens. Non enim ipm
nō albū mouet s; subm i quo est hec priuatio
qđ ē ens actu. Quod. n. est nō albū potest esse
hō S; quod est non ens in actu simpliciter. i.
secūdu subm nequaq; uenit moueri. s;
i qđam hec omnia uera sunt ipossibile ē non
ens moueri. Et si hoc uum ē ipossibile ē ge
nerationē esse motū qā nō ēs generatur. Est
enī generatio ut dictum est d nō ente in ens.
Vñ si gñō simpl; eēt motus sequeretur q; nō ēs
simpliciter mouetur. S; huic pcessui possēt
aliquis obuiare dicens q; nō ens nō generat

nisi per accidens. Per se enim generatur id quod est subiectum generationis. i. ens in se. Non ens autem habet partem totam in materia. Unde non generatur nisi per accidens. Et hac obvia ratione excludit ibi. Si enim et quoniam maxime dicens quod licet non ens non generetur nisi secundum accidens in de eo quod generatur simpliciter nec est dicitur quod non ens. Et de quocumque est hoc nec dicitur impossibile est id moveri. Item mutatio impossibile est moveri. Et similiter impossibile est ipsi quiescere quia non ens simpliciter non movetur neque quiescit. Nec enim inconveniens accidit si quis ponat generationem esse motum. Ad ostendendum autem quod non ens non movetur subiungit quod oportet quod movetur est in loco quia motus localis est prior motui. Non ens autem simpliciter non est in loco quia alicubi esse non ens igitur non potest moveri. Et sic generatio non est motus. Et ex hoc ulterius ostenditur quod neque corruptio est motus ibi. Neque itaque corruptio motui non est contraria nisi motus ut quies. Sed corruptio est contraria generationi. Ergo corruptio licet motus est quod generatio sit vel motus ut quies. Quod non potest esse ut ostensum est. Unde enim dicitur. Quomodo autem ostenditur quod mutatio dicitur motus dicens quod omnis motus est aliqua permutatio. Permutationes autem sunt solae tres quarum due sunt secundum predicationem. scilicet generatio et corruptio non sunt motus. Relinquitur ergo quod sola mutatio. scilicet de subiecto in subiectum sit motus. Et cum subiecta ista iterum que est motus oportet esse opposita necesse est quod sit contraria est subiecto media quia privatio licet affirmatio monstrat sicut nudus et edentulus et nigrum in ad primum reduci quia privatio est prima contrarietas ut in ar. ostensum est. Dicitur autem nigrum esse privationem non simpliciter sed in quantum defectu participat generis naturam

igitur predi

amenta divisa sunt. Postquam divisit transmutationem in generationem et corruptionem et motum hic subdividit alterum medium divisionis. scilicet motum secundum genera in quibus potest esse motus. Circa hoc duo facit. Primum ostendit in quibus generibus possit esse motus. Secundum ostendit quot modis dicitur immobile ibi. Immobile autem quantum ad motum. Circa primum tria facit. Primum proponit quod intendit. Secundum probat propositum ibi. Secundum subiectum autem. Tertium concludit principale intentionem ibi. Quoniam autem neque. Dicit ergo primum quod cum primum dividentur per subiectum qualitatem et huiusmodi et in aliis generibus non possit esse motus necesse est quod sint tria genera motus secundum tria genera entis in quibus potest esse motus quod sunt qualitas quantitas et ubi loco cuius ponit loco quia nihil aliud significat esse ubi nisi esse in loco et motus secundum nihil est aliud quam moveri secundum ubi. Non enim motus secundum

locum attribuitur subiecto loci in quo est locus sed ei quod est in loco. Attendendum est autem quod pretermittere videtur tria genera. scilicet quando si tamen habere. Cum enim quando significat esse in tempore tempus autem sit numerus motus eiusdem rationis est non esse motum in genere quando et non esse motum in genere actionis et passionis que significant aliquantulum ipsum motum. Positio vero non addit supra ubi nisi ordinem partium. Determinatum quia nihil est aliud quam determinata relatio partium ad invicem. Habitus etiam importat habitudinem indumenti ad inducendum. Et sic eiusdem rationis videtur esse quod non sit motus in situ et habere et quod non sit in ad aliquid. Unde enim dicitur. Secundum subiectum autem. Probat propositum. Et circa hoc tria facit. Primum ostendit quod non sit motus in subiecto. Secundo quod non sit motus in ad aliquid ibi. Neque ad aliquid. Tertium quod non est motus in agere et pati ibi. Neque facientis et patientis. Ostendit ergo primum quod secundum subiectum non potest esse motus quia motus est mutatio de subiecto in subiectum. Duo autem subiecta inter que est motus sunt contraria aut media. Cum igitur subiecta nisi sit primum. reliquitur quod secundum subiectum non possit esse motus. Sed generatio et corruptio terminus quorum termini sunt oppositi secundum contradictionem et non secundum prietatem ut. scilicet dicitur est. Videtur autem quod hoc quod dictum est subiecto nihil est contrarium falsum esse cum ignis manifeste appareat contrarius aque. Et cum Aristoteles in primo de celo probavit quod celum non est corruptibile quia non habet primum. Alia vero corpora que sunt corruptibilia contraria habent. Dixerunt igitur quidam quod toti subiecto propositum non est aliquid primum quia ostendit primum esse unum subiectum. Et fore subiectum nihil prohibet esse primum. Dicebant enim quod calor est forma subiectis ignis. Hoc autem non potest esse neque quia forme subiectales non sunt sensibiles per se. Et iterum manifestum est quod calor et frigus in aliis corporibus sunt accidentia. Quod autem est igne subiecto nulli potest accidere esse. Unde alii dixerunt quod calor et frigus non sunt forme subiectales in generibus et aque sed in eorum forme subiectales sunt contrarie et recipiunt magis et minus et sunt quod media iterum subiectales et accidentia. Sed hoc ostendit irrationabiliter dicitur. Nam cum forma sit principium speciei si forma ignis et aque non sunt vere subiectales neque ignis et aqua sunt de specie in genere subiecto. Non est igitur possibile quod iterum subiectum et accidentia sit aliquid medium in quibus sunt diversorum generum inter huiusmodi autem non cadit medium ut. scilicet in. x. ostensum est. tamen quia etiam definitiones subiecto et accidentis immediate sunt. Est enim subiectum ens per se accidentis non ens per se non est sed in alio. Dicens est quod nec forme subiectales possunt esse contrarie quia contraria sunt extrema quodam cuiusdam determinati

nate bistātie et quodāmo p̄tinne cū sit mot⁹
de s̄io i aliud. Vñ i illis gñibus i qbus talis
distātia p̄tinna et determinata nō inueni nō
pōt p̄m iueniri. Sicut patet i numeris. Di
stātia eni nōrū adinice nō itelligit secūduz
aliquā p̄tinuitate s̄ scōz additionē unitatū.
Vñ nūerus nūō nō ē p̄trari⁹ et similiter nec
fiata fiale. Eodē at mō ē i subis qa rō cuius
libet sp̄i p̄stituitur in quodā determinato in
dimisibili. S̄z cū forma sit d̄rie p̄ncipiū si fōre
subāles nō sūt adinice p̄trarie sequit q nō sit
p̄trias i d̄ris cū tñ supra onū sit q gen⁹ diui
ditur i p̄ias d̄rias. Dicēb̄ ē igit q forā subāl
scōm q i se p̄sideratur p̄stituit sp̄em i genere
subē. Secūdu aut q una forā h̄i sibi eoi tel
lectā p̄uatōez alterius forme sic diuerse fōre
sūt p̄riaz. P̄riaz p̄ncipia. Nā p̄uatio quo
dāmo p̄trariū ē. Et per hūc modū opponit
animatū et inanimatū rōale et irōale et huius
mōi. Deinde cū dicit. Neq; ad aliqd rē.
Sit nō per se eē motū in gñe ad aliqd sed so
lum per accidēs. Sicuti. n. aliqd mouet p ac
cidens qñ mouet altero moto ita et in aliquo
dicitur eē motus per accidens qñ nō sit mot⁹
i eo nisi quodā altero moto. Hōc at inuenim⁹
i genere ad aliqd q nisi aliqd alterū p̄mutē
nō uez est dicere q i eo fiat p̄mutatio. Sicut
nō fit de equali iequale nō facta p̄mutatione
scōm quātitatem. Et similiter nō fit de dissimi
li s̄ile nisi facta p̄mutatōe secūdu quātitatē. Vi
dem⁹ ē q unū reforum dicitur p̄mutari fac
ta p̄mutatōe circa altez sicut altez per se ma
nēde sinistro fit dextruz altero secūdu locuz
p̄mutatio. Relingitur igit q id ad aliqd non
est motus nisi per accidens. Deinde cū dicit
Neq; facientis et patientis. Sit q n̄z i agē
et pati sit motus. Et hoc quatuor rationibus
quaz prima talis ē. Agē et pati sūt motus et
s̄ign̄t motū. Si igit in agē et pati esset motus
sequet q motus sit alicuius motus et gñio ge
nerationis et p̄mutatio p̄mutationis. S̄z
hoc est impossibile ergo et hoc q. in agere z
pati sit motus. Nō autē possibile sit motum
esse motus sicut oit. Motus eni esse motus
p̄uenit dupl̄z aut eius qd mouit aut termini.
Aut eius qd ē qd mouit sicut dicimus motuz
esse hominis quia hō mouet qa ex albo in ni
grū p̄mutatur. Vñ et similiter motus mo
uebitur et aut calefiet aut infrigidabitur aut
mutabitur secūdu locū aut augebit. Hōc autē
ē impossibile qa motus nō pōt esse subm̄ calo
ris aut frigoris aut alicuius huiusmōi. Reli
gitur igit q nō p̄tingat motum esse motus
sicut subī. Sed neq; ē sicut termini ita. s. q
aliqd subm̄ alterū p̄mutetur de una sp̄e ma
tōis i aliam sicut homo p̄mutatur de lau

gore in sanitatem. Hōc eni est impossibile nisi
per accidens. Vnde p̄r oit q est impossibi
le per se qa omnis motus ē p̄mutatio de uno
i aliud. Et sit gñio z corrup⁹ ē mutatio d̄ uno
i aliud licet termini p̄mutatōis nō sic opponā
tur in generōe et cōruptione sicut in motu
ut. s. dictum ē. Si igit sit aliqua p̄mutatio de
una p̄mutatōe in aliā. puta de sanatione i q̄
dā aliā p̄mutatōez sequet q simul dū aliquid
p̄mutatur de sanitate i egritudinē p̄mutetur
de illa p̄mutatōe in aliā p̄mutatiōem qa ad
huc uno extremorum p̄mutationis exite
fit transmutatio de illo extremo i aliud. Et
sicuti due transmutatōes sūt extrema unius p̄
mutationis sequit q durante p̄ma transmuta
tione fiat transmutatio in aliā. Et sicuti dūz
aliqd mouet de sanitate i egritudinē transmu
tabitur de sanatione i aliā transmutatōem. S̄z
hoc nō uidetur nisi quātum una muta. succe
dit altera. Cōtingit aut q ad hāc mutatiōem
qua aliqd mouet de sanitate i egrinē succedat
quis alia mutatio. puta dealbatio ut denigra
tio mutatio secūdu locū uel quecūq; alia. Vñ
manifestū est q si aliquis languet per hoc q
mouet de sanitate i egritudinē q ex hac mu
tatione p̄mutari poterit in q̄cūq; aliā muta
tionē. Neq; ē mix qa poterit ex hac mutatiōe
mutari ut in quiete. Cōtingit eni post hanc
mutationem aliquem quiescere. Sed cū ois
mutatio sit in nō p̄tingens. i. in oppōm quod
nō p̄uenit simul neq; esse cū suo opposito seq
ur q si p̄mutatio sit de mutatione i mutati
onem q semper sit i oppositam mutationem
quā appellat non contingentem. Et illa trās
mutatio in quā fit transitus oportet q sit de
aliquo in aliquid. N̄ non fiet transitus de p̄
mutatione langoris nisi in oppositam muta
tionem que dicitur sanatio. Et sic uident̄ duo
p̄ria sequi. s. q oppoita p̄mutatio fiat de una
p̄mutatione in quācūq; aliā et q nō nisi in
oppositam. Ex quo sequitur ulterius q siml̄
dum mutatur aliquid ad unum oppositorum
mutetur in mutationem tendentem in aliud
oppositum quod uidetur impossibile. Sequit
ur enim q simul intentio nature tendat i op
posita. Non igitur est possibile q per se mu
tetur aliquid de una p̄mutatione in aliam
sed per accidens hoc contingit sicut aliquis
p̄mutatur ex remiscencia in obliuionem qa
subm̄ p̄mutatur quādoq; ad unum termi
num quādoq; ad alium non q sit una inten
tio mouētis ad hoc q simul dūm p̄mut. s̄
in unum intenda tendere in aliud. Secun
dam rationem ponit ibi. Adhuc in infinituz
Que talis. Si p̄mutatio sit p̄mutationis
sicut termini uel generatio generationis ne

cesserit q̄ ad permutationē nō pueniat nisi per aliam pmutatōem. Sicut ad q̄ritatē nō peruenit nisi per alteratōem pcedētem et sic ad illā pmutatōem pcedentē nō peruenit nisi p̄ aliquā priorē mutationē. Et ita procedatur in infinitum. Quod esse non potest quia si ponantur infinite permutationes hoc mō ordinate q̄ una inducat ad aliam necesse est priorem esse si posterior sit. Donamus enim q̄ ḡionis simplr̄ que est generatio subē sit q̄ dā ḡio. Si ergo generatio simpliciter fiat q̄n̄ q̄ et iterum ipsum fieri aliq̄n̄ fiebat sequetur q̄ nō dōm erat quod sit simpliciter sed erat generatio secundum aliquid secundum q̄ sit ipsa generatio generationis si itaq̄ et hec generatio aliquando fiebat et cū nō sit abire ī infinitū et ī infinitis nō sit accipere primum nō erit deuenire ad primū fieri. Si aut̄ p̄ns nō est neq̄ posterius ut. s̄. dictū ē. Et seq̄ tur q̄ nō sit huic. i. id quod p̄ter ē. Et ī de sequitur q̄ nihil possit fieri neq̄ moueri neq̄ mutari quod est impossibile. Nō igitur possibile est q̄ mutationis sit mutatio.

Tertū rōem ponit ibi. Adhuc eiusdem motus. Que talis est motus p̄rariū sunt eisdē subī et etiam quies et motus et etiaz generatio et corruptio quia opposita nata s̄ fieri cē. Sicut aliq̄ subī trāsmutet de generatione et corruptione simul duz generatur trāsmutabit ad corruptionem q̄s est trāsmutari ad non esse. Nam corruptionis terminus est non esse. Quod autem trāsmutatur ad non esse corrumpitur. Sequitur igitur q̄ aliquid simul dum sit corrūpatur. Sed hoc nō potest esse. Neq̄ enī dū aliquid sit corrūpitur neq̄ statī postea corrūpitur. Cum enim corruptio sit de esse in non esse oportebit id quod corrumpitur esse. Et sic oz̄ inter generationem que ē mutatio ad esse et corruptionem que est mutatio ad non esse inuenire getem mediā. Et sic nō est mutatio de generatione ī corruptionē. Quartā rōem ponit ibi. Adhuc oz̄ materiam subē. Que talis est. In omni quod generatur. oz̄ duo inueniri quorum unum est materia eiusdem quod fit et aliud ad quod terminatur generatio. Si ergo ḡietur ḡio oz̄ q̄ ḡio 2 motus hēant mām talem q̄lem alterabile corpus aut aīa aut aliq̄ huiusmodi. Oz̄ huius mōz̄ nō est assignare ḡioni et motui. Similiter etiā oportet in generatione esse aliquid ad quod terminatur mutatio q̄a oz̄ aliquam partem. s̄. nām eius quod ḡiatur esse motū et hoc in hoc. Et hoc in quod terminat motus nō cōuenit esse motū sed terminū motus. Nō enī huiusmōi pmutatōis que ē disciplinatio ē aliq̄

alia disciplinatio que ad eam terminetur que sit disciplina disciplinatiois. Et relinquitur q̄ non sit geeratio generationis. Deinde cum dicitur Quā aut̄ neq̄ subē. Concludit principalem intentū dicens q̄ q̄a motus nō p̄t eē neq̄ in generatione subē neq̄ in ad aliquid neq̄ in agere et pati. relinquitur q̄ motus sit secundum quale et quantum et ubi. Huius enim in generibus conuenit esse contrarietatem que est inter terminos motus ut ostensū est. Sed quia qualitas quandoq̄ dicitur de forma substantiali subiungitur q̄ cūm motus dicitur esse in quali non intelligitur significare subām secundum quod dīa substantia lis predicatur in eo q̄ quale sed de quali secundum quod dicitur aliquid pati uel impassibile eē. Non enī est proprie alteratio nisi secundum passibiles qualitates ut in. vii. phycorum probatur. Deinde cum dicit. Immobile autem. Ostendit quot modis dicitur immobile. Et ponit tres modos quorum primus est q̄ immobile dicitur id quod omnino est impossibile moueri. sicut deus ē immobile. Secundus modus est scōm q̄ dicitur immobile id quod nō potest moueri sic factū magnū. Tercius modus ē secundum q̄ dicitur immobile id quod natum est moueri s̄ tunc non potest moueri quando natum est et ubi natum est moueri et sicut natum est moueri. Et hoc solum immobile dicitur proprie quiescere quia quies est contraria motui. Vñ oportet q̄ quies sit privatio motus in susceptiuo motus.

iml̄ secundus

locū 22. Notificat q̄dam que circūstant motū et precipue motū locale. Et primo notificat ea. Secō inducit q̄ dā correlaria ex dictis ibi. Et palam. Dicit ergo primo q̄ simul secūdu locam dicitur q̄ cūq̄ sit in uno loco priō. i. proprio. Si enī aliqua sunt in uno loco comuni nō p̄t hoc dicitur esse simul. Sic enim omnia que p̄ueniunt celi ambitu dicuntur esse simul. Deorsus aut̄ dicitur q̄cūq̄ sunt in alio et in alio loco. Tangi autem adinuicē dicuntur quorū ultima sunt simul puta duo corpora quorū sup̄ficies p̄iunguntur. Mediū autem inter duo ē in quod id quod p̄tinuo permutatur nati est prius peruenire q̄ in ultimū. Sicut si mot⁹ cōtinuus de. a. in. c. prius ueniet in. b. id q̄ mutat q̄ in. c. Contrariū uero secundum locū ē q̄ ē plurimū distans secundū rectam lineā. Non enim distantia plurima potest mensurari secundum lineam curuam eo q̄ inter duo puncta possunt designari infinite decisiones.

circulorum dissimiles. Sed inter duo puncta nō pot esse nisi unalinea recta. Mensurā autē esse certāet determinatā. Plurimū autē distans i locis inveniit secundū nāz sursum et deorsū q̄ sunt mediū et extremū mūdi. Cōveniēter autē dicit quod ē potest aliqd̄ p̄mā p̄ncipiū siue attēdatur ordo scōm p̄dem siue secū dū sp̄m sicut binarius ē post unitatem siue q̄ literarūq̄ alz. Adhuc autē oz q̄ nihil eiusdez generis sit mediū iter id quod est p̄nz et id cui est p̄nter sicut linee sunt p̄nter alicui linee et unitates alicui unitati et domus alicui domui p̄nter. Sed nihil prohibet iter duo quorū unū se habet p̄nter ad alterū esse aliquid medium alterius generis putasi inter duas domos sit unus equus medius. Et ad manifestandum promissam divisionem subiungit quillad qd̄ dicit p̄nter oz q̄ sit p̄nter respectu alicuius et q̄ sit aliquod posterius. Unū enim nō hēt se habet p̄nter ad duo cum sit p̄ns nōz noua luna ad secundā 13 ep̄. Deindē dicit q̄ habitam dicitur illud quod est p̄nter et tangit. puta si duo corpora sint ordinata quorū unum alterum tangat Deinde dicit q̄ cum omnis permutatio sit inter opposita et opposita inter que est permutatio sint contraria et p̄tradicoria ut ostensū est cum p̄tradicionis nullū sit mediū manifestū est q̄ inter sola p̄traria oz esse mediū cum mediū sit inter extrema mot⁹ ut ex diffinitione supius posita patet. Hoc autē bene inducit. Et enī dixerat q̄ p̄nter sūt inter que nō est medium p̄ueniens fuit ut ostēderetur inter que potest esse mediū Deinde oit quid sit p̄tinuū et dicit q̄ p̄tinuū addit aliquid. s̄. habitum et dicit q̄ p̄tinuū est cum utriusq̄ eorū que se tangunt et q̄ simul sunt sit unus et idem termin⁹ sicut partes linee p̄tinuant ad punctū Deinde cū dicit: Et palam rē Inducit tria correlariā ex p̄missis quoz p̄mū est q̄ p̄tinuum est in illis ex quibus natū est fieri unum lectū dum p̄tactum. Et hoc ideo est quia p̄tinuū requirit ydemptitatem termini Secundū correlariū est q̄ inter ista tria p̄nter p̄tactū et p̄tinuū prius et p̄ueniens est quod est p̄nz Nō enī omne quod est p̄nter tangit sed omne quod tangit est p̄nter. Oz enī p̄tacta secū dum positionem esse ordinata et nihil eorū esse mediū. Et similiter tangens est prius et i cōueniens q̄ p̄tinuū q̄ si est p̄tinuum est necesse q̄ tangat. Qd̄. n. est unū necesse ē esse simul nisi fōre intelligatur i hoc qd̄ ē esse simul pluralitas Sic. n. p̄tinuū nō est p̄tactū. Sed eo modo quo id quod ē unū ē simul necesse ē p̄tinuum esse tangens. Sed nō lequūsi tangit q̄ sit cōtinuū sicut nō sequit q̄ si aliqua sunt sunt q̄

sint unū. Sed in quibus nō est p̄tactus nō est nascētia. i. naturalis cōiunctio que ē proprie cōtinuorū Terciū correlariū ē q̄ p̄tactus et unitas nō sūt idem ut p̄sonici posuerūt. dicētes q̄ punctū ē unitas hīs p̄dem Et q̄ nō sit idem patet ex duobus. Primo qd̄em q̄a secū dum puncta ē p̄tactus nō aut scōm unitates Sed p̄nter se habēt adinicem. Secūdo q̄a iter duo puncta sēper ē aliquid mediū ut probaf in. vi. p̄phcorum. Sed inter duas unitates necesse nō est aliquid eē mediū

D e subā quidē

incipit. 12. lib.

theorica rē. Postq̄ p̄hs i precedenti libro recollegerat que ante dicta erant tan in hoc libro q̄ in lib. p̄phcorū de entibus i perfectis. In hoc libro intendit colligere q̄ dicta sunt de ente simpliciter. i. de subā tā in. vii. et in. viii. hui⁹ q̄ etiā in p̄rio p̄phcorum et addere id quod deest ad p̄plendam p̄sideratōem de subā. Et diuiditur in partes. d. In prima oit q̄ ad istā pertinet cōsiderare precipue de subā. In secūda de subā determinat ibi. Subē nō tres. Circa primū duo facit Primo p̄ponit quod intēdit dicēs q̄ in hac scientia est theorica. i. consideratio principalis de subā. Nā cum ista scientia ut pote prima et que sapiētia dicitur principia prima entū inquirat necesse ē q̄ hac scientia inquirantur principaliter principia et cause subāz. Nā ista sunt principia entū prima Quid autē differant principii et causa in. v. hitum est. Secūdo ibi. Et enī sicut totum Probat propositum quātor modis Primo p̄ hoc q̄ subā est prior aliis entibus. Nā scis prima de primo ente principaliter debet definirē. Qd̄ autē subā sit prima inter omnia entia manifestat per simile in rebus sensibilibus in quibus inuenitur ordo inter aliqua dicitur uno modo secundū q̄ partes alic⁹ totius hnt ordinem adinacem. Dicit in animali pars prima est cor. et in domo fundamentū Alio modo secundum q̄ aliqua sunt conuenienter se habentia ex quibus non fit unum uel continuitate uel contactu. Sicut in exercitu dicitur prima acies et secunda acies. Sicut igitur in aliquo toto est aliqua prima pars et sicut iterum in his que conuenienter se habent est aliquid primum ita substantia primum est inter omnia alia entia. Et hoc est quod dicit. Quod si omne id est uniuersitas entium sit quoddam totum substantia est prima pars sicut fundamentum in domo Et si entia se habent sicut ea que sunt conuenienter ita etiam substantia erit primum et deinde quantitas et qualitas et alia genera

Quæroys autē nō attendens hoc secundū si
 multitudinē dici q̄a cōsiderant nō posse ca
 dere i alicuius mētē q̄ oia alia genera en
 tium essent sicut partes unius totius conti
 nui diuertit a plano littere iteritu i aliam ex
 positōem dicēs per hoc documētū Aristo.
 intendisse duplicē habitudinē quā conuenit
 opinari in entibus. s. nel q̄ hēant se sicut
 ea que sunt uni⁹ nature et unius generis q̄d
 esset si ens esset comune genus eorū uel qua
 litercūq̄ comunitatē habens ad ea Et hoc
 itelligit cum dicit. Si ut totum quoddam.
 Vel q̄ habeant se adinice m sicut que nul
 lo comant conueniunt. Et hoc itelligit cū
 dicit. Et si in eo q̄ dnter rē. Proterz eni mō
 scūdo q̄ subā sit prior aliis entibus. Se
 cūdo mō probat idem ibi. Simul nec entia.
 Dicens q̄ quantitas et qualitas et huiusmōi
 nō sunt simplz entia ut infra dicitur. Nā ens
 dicitur q̄ esse habens. Hoc autē solum est.
 Subā que subsistit. Accia autē dicitur entia
 nō quia sint sed quia magis ipsis aliquid est
 sicut albedo dicitur ens quia eius subū ē al
 bum. Ideo dicit q̄ nō dicantur simpliciter en
 tia sed entis entia sicut qualitas et mot⁹ Nec
 est mirz si accia dicuntur entia cum nō sit sim
 pliciter q̄a etiam priuationes et negationes
 dicuntur quodāmodo entia sicut nō albrz et
 nō recti. Quis eni q̄ nō albrū ē nō q̄a nō al
 bum eē hēant. s. q̄a ubi aliquod ē albedine
 p̄uatum. Hoc igitur cōe est iter accia et pri
 uationes quia de utriq̄ dicitur ens ratione
 subī. Sed in hoc differunt quia subū secūda
 accia hēt esse aliquale scdm̄ uero priuationes
 nō habet esse aliquale sed est deficient ab eē
 Sic igitur accia cū nō sint simpliciter entia sed
 solum sp̄s h̄ scientia que p̄siderat ens inq̄tuz
 est ens nō p̄siderat p̄ncipaliter accia s. subās.
 3° modo probat idem ibi. Amplius ni
 hil horum r̄q̄a. s. alia entia nō p̄nt seperari
 a subā Accia eni nō possunt esse nisi in subō
 et ideo in p̄sideratione subē includitur p̄side
 ratio accidentiū. Quarto modo probat i
 dem ibi. Testantur autē rē. Dicens q̄ etiam
 p̄hy antiqui testant ipso facto q̄ p̄hy p̄sidera
 tio ē de subīs q̄a q̄rentes cās ens q̄terūt cās
 subē solū. Et hoc fecerunt et q̄dam moder
 ni sed tamen differenter. Non eni q̄rebant
 principia et elementa et cās eodē modo sed
 diuersimode. Nā moderni. s. platonici ont
 uniuersalia magis esse subās quam particu
 laria. Dicunt enim genera que sunt uniuersalia
 magis esse principia et causas substanti
 arum. Et hoc ideo quia logice inquirebant
 de rebus. Uniuersalia eni que secundū rōez
 sunt abstracta a sensibilibus credebant eu

am in rerum natura abstracta fore et princi
 pia partē larium. Sed antiqui philosophy
 ut Democritus et Emped. posuerunt sub
 stantias et principia rerum esse particularia
 ut ignē et terrā. Non autē hoc cōe q̄ ē corpus.

ubstantie ue

ro tres sunt. Postq̄ oit q̄ consi
 deratio p̄hy principaliter de subīs
 ē. Sic incipit de subīs determinare. Et diui
 ditur in partes duas. In prima diuidit subās
 In secunda de p̄tibz diuisionis determinat
 ibi. Sensibilis uero subā. Dicit ergo p̄mo
 q̄ tres sunt subē una q̄dem est sensibilis que
 in duo genera diuiditur. Nā subāz sensibili
 um quedā sunt sempiternę. s. corpora celestia
 q̄dam uero sunt corruptibiles. Subā hō sen
 sibilis corruptibilis nota est omnibus sicut fr̄
 plante et animalia. Sed alia subā sensibilis
 .s. sempiterna est cuius principia querere in
 tendimus in hoc libro. s. si unum eorum sit
 principium uel multa. Hoc enim inquiretur
 p̄siderando de subīs seperatis que sunt p̄ci
 pia mouentia et fines corporum celestium
 ut infra patebit. Ponit autem hic large eita
 loco principiorum. Nam elementum prope
 non est nisi causa intrinseca. Tertium uero
 genus subē est imobilis que non est sensibīl
 Et hō non est omnibus manifesta sed quedāz
 ponunt eam esse seperabilem a sensibilibus
 quorum opinio diuersificatur. Quidā eni
 diuidunt subām seperabilem in duo genera
 .s. in species quas uocant ydeas et mathematica
 Sicut enim inuenitur duplex motus sepera
 tionis unus quo seperantur mathematica a
 materia sensibili alius quo seperantur uniuersalia
 a particularibus ita et secundum rem
 ponebant et uniuersalia esse seperata que di
 cebant species et etiam mathematica. Sed
 q̄dam h̄ duo. s. sp̄s et mathematica i unā nāz re
 ducebāt. Utriq̄ igitur hii erāt p̄sonici Sed
 alii. s. pythagorici nō ponebant sp̄s s. soluz
 mathematica. Inter autē h̄ tria genera subārūz
 hoc differt q̄a subē sensibiles siue sint corrup
 tibilis siue perpetue pertinent ad considera
 tionem naturalis p̄hye que determinat de en
 te mobili. Huiusmodi eni subē sensibiles
 sunt in motu Subā autem seperabilis et i
 mobilis pertinet ad considerationem alteri
 us scientie et nō ad eiusdem si tamen nullū
 p̄ncipium sit cōe utriusq̄ subīs q̄si in ali
 quo pueniant pertinebit utriusq̄ subārūz
 p̄sideratio ad illam que illud eē p̄siderat
 Et iō nālis scia p̄siderat solū de subīs se
 sibilibus inq̄tum sunt in actu et in motu.
 Et ideo tā de his q̄ de subīs imobilibz cō

fidērat h̄ scia īgūtz coicant i hoc q̄ sunt entia
 z subē. Deidē cūz dicit. Sensibilis d̄o subā
 zc. Determinat de premissis subſtātiis. Et
 p̄mo de subā sensibilib⁹. 2.º de subā imobilib⁹
 ibi. S̄z qm̄ at tres sunt. P̄ria dividit i. d. In
 prima inquit principia subē sensibilis. In
 secunda inquit utrum sint eadem principia
 subē z alioz genēz ibi. Cāe vero z principia
 Circa primū duo facit. primo inquit de mā.
 2.º de forma ibi. Tres d̄o cause z tria p̄ncipia
 Circa primū duo facit. Primo determinat ve
 ritatem de mā. Secundo soluit dubitationēz
 ibi. Dubitabit aliquis ex quo. Circa primūz
 tria facit. Primo. n. manifestat materiam eē
 in sensibilibus. Secundo ostendit quale ens
 sit ibi. Si itaqz trāsmutationes. 3.º quomodo
 dinerſimode iuenit i dinerſis subſtīs ſēſibilib⁹
 ibi. Omnia vero māz h̄nt. Dicit ergo primo
 q̄ subſtātia ſenſibilis ē mutabilis ut dicitur est
 Omnis at mutatio est ex oppositis est. aut ex
 mediis ut. s̄. oñsum est. Nō autē est mutatio ex
 quibuscunqz oppositis. s̄. fit. n. album ex non
 albo. non tamen ex quoz non albo. Nāz uox
 est non alba. sed corpus non fit album ex uo
 ce. Sed ex non albo qd̄ est nigrum uel medi
 um. Et ideo dicit q̄ mutatio fit ex opposito
 qd̄ est cōtrarium. Nec est instantia de subſtā
 tia in qua fit mutatio cum tamen subſtātie n̄
 hil sit cōtrarium: q̄a in subā ē privatio q̄ quo
 dā modo p̄putat inter p̄ria ut i. x.º. ostensum ē
 Et igit ois mutatio est de p̄rio i cōtrariūz ne
 cesse est sub eē aliquod subū quod possit mu
 tari de p̄trario i p̄trarium. Et hoc. p̄bat du
 pliciter. Primo quidē: q̄a unūz cōtrariorum
 nō trāsmutatur in alter. Non enim ipa nigre
 do fit albedo. N̄n si debeat fieri trāsmuta
 tio de nigro in album oportet: aliquid eē pre
 ter nigredinem quod fiat album. Alio mō. p̄
 bat idē ex hoc q̄ i qualibet trāsmutatione
 inenitur aliquid manens sicut in trāsmuta
 tione que est de nigro i album corpus manet
 Aliud uero. s̄. cōtrarium ut puta nigrum non
 manet. N̄n manifestum ē q̄ materia ē aliqd̄
 tertium. Deinde cū dicit. Si itaqz trāsmu
 tationes. Ostēdit cuiusmodi ens sit materia.
 Et dicit q̄ trāsmutationes sunt quatuor ge
 neratio quidem et corruptio simplex secundū
 subſtātiā z augmētum z diminutio secundū
 quātitatem. alteratio secundūz passionē que ē
 tertia ip̄s q̄litas. Ratio. i. loci muta.º. secūdo
 ubi. Et manifestū est q̄ oēs iste trāsmutatōes
 erūt ſecūdo p̄ricates q̄ ſūt ſecūdo unūz q̄z
 hoz genēz ut puta alteratio i p̄rietatem qua
 litatis Augmētū i trārietatē quātitatis et sic
 de aliis. Et ita cū in qualibet trāsmutatōe sit
 qd̄dam tertium p̄ter p̄trariā qd̄ d̄ mā necesse

est q̄ id qd̄ trāsmutat̄ sicut subiectū trāsmuta
 tionis quantum est de se sit in potētia ad utrū
 qz. Aliter enim n̄ esset susceptiva utriusqz nec
 posset de uno in aliud trāsmutari. Sicut igit
 corp⁹ quod trāsmutatur de albedine i nigre
 dinem iquātuz est corpus est i potētia ad ut
 qz ita materia i ḡnōne subſtātie que est subiec
 tuz generationis quātuz est de se est i potētia
 ad omnes formas nllam actu habēs z ad for
 maz z ad privationēz. Secūdo ibi. Qm̄ at
 duplex est ens. Secūdu ueritatem determina
 tā de materia soluit dubitatōez āriquoꝝ nāliū
 qui remouebāt ḡnationem propter hoc q̄ n̄
 credebāt q̄ posset aliquid fieri ex n̄ ēte: quia
 ex nibilo fit nihil nec etiam ex ente: quia sic
 esset ātequā fieret. Nanc ergo dubitationem
 soluit ostēdēdo qualiter aliquid fit ex ente et
 ex n̄ ente dicēs q̄ duplex est ens: s̄. ens actu z
 ens potētia. Omne igitur quod trāsmutatur
 trāsmutatur ex ēte i potentia in actu ens sicut
 aliquid alteratur ex albo i potētia i actu albu
 Et similiter est i motu augmētū z detrimētū
 quia trāsmutatur aliquid de potētia magno i
 p̄uo i actu magnū uel p̄uūz. N̄n z i ḡnōne subē
 ſūt omnia ex n̄ ente z ēte. Et nō ēte quidem
 secūduz accidēs iquātum fit aliquid ex mate
 ria sub recta p̄riationi secūdu quā dicitur n̄
 ens. Sed per se fit aliquid ex ēte. nō at i actu
 sed i potentia. s̄. ex materia que est ēs i potētia
 ut. s̄. oñsum est. Sciēduz est at q̄ predicte
 pōni antiquoz nāliūz negantium generatio
 nem z d̄ntiūz q̄ generatio nō est aliud qz alte
 ratio uoluerunt obuiare quidam posterius di
 cens generationem esse per segregationem
 ab aliquo mixto z cōfuso. Ostēdit ergo t̄
 p̄hs cum dicit. Et h̄ est anaxag. Quod etiam
 omnes sic dicentes aliquid simile predicte pō
 ni dicere uoluerunt sed non attingunt. Dicit
 ergo q̄ hoc. s̄. mā que est ens i potētia ad oia
 est illud unūz q̄ Anax. posuit. Dicebat enim
 q̄ omne quod generatur ex aliquo est i eo ex
 q̄ generatur. Et sic a principio omnia erunt
 mixta i quodam uno nesciēs distinguere iter
 potētiā z actūz. Sed dignius ē ponere māz
 i qua omnia ſūt i potētia qz ponere oia simul
 i actu ut uidetur ex uerbis Ana. Et h̄ est qd̄
 Emped. dixit q̄ a p̄ri: omnia erāt mixta z cō
 fusa per amictiā z postea his segregauit.
 Et ſiliter Anaximāder dixit q̄ i uno cōfuso
 p̄erextiterāt omnia p̄traria. Et Democrit⁹
 etiam dixit q̄ omnia que fuerunt prius erant
 potētia sed nō actu. Unde manifestum est q̄
 omnes isti phy tetigerūt quodāmo māz sed n̄
 p̄fecte ad eam peruenerūt. Deinde cū dicit
 Dia uero māz h̄nt zc. Nā dicit q̄ non eodem
 mō mā ē in quibus subſtīs ſēſibilibus dicēs

quæque transmutantur quæ habeant materiam sed aliam et aliam. Ea enim que transmutantur secundum substantiam. i. que generantur et corrumpuntur habent materiam que est subiectum generationis et corruptionis que. i. de se est in potentia ad formas et ad privationes. Sed corpora celestia que sunt sempiterna et in generalia sed mobilia secundum locum habent quidem materiam sed non que est subiectum generationis. aut que sit in potentia ad formas et privationem sed que est in potentia etiam ad terminos motus localis qui sunt ubi incipit motus et quo motus intendit. Deinde cum dicitur. Dubitabit autem aliquis etc. Soluit quædam dubitationes circa prædeterminata dicens quod aliquis potest dubitare cum generatio sit transmutatio de non ente in ens ex quo non ente in ens fit generatio. Dicitur enim non ens tripliciter uno modo quod nullo modo est et ex tali non ente non fit generatio quia ex nihilo nihil fit secundum naturam. Alio modo dicitur non ens ipsa privatio que consideratur in aliquo subiecto et ex tali non ente fit quidem generatio. sed per accidens in quantum. i. fit ex subiecto cui accidit privatio. 3. modo dicitur non ens ipsa materia que quantum est de se non est ens actu sed ens potentia. Sed ex tali non ente fit generatio per se. Et hoc est quod dicitur quod si aliquid non ens est ens in potentia ex tali scilicet non ente fit generatio per se. Quamvis autem generatio fiat ex non ente quod est in potentia non tamen fit quodlibet ex quocumque. sed diversæ fiunt ex diversis materiis. Unde quodammodo enim generabilia habent materiam determinatam ex qua fit: quia formas oportet esse proportionatam materiam. Licet enim materia prima sit in potentia ad omnes formas tamen quodam ordine incipit eas. Per prius enim est in potentia ad formas etiam res: et eis mediis secundum diversas proportionales participationem est in potentia ad diversas formas. Unde non potest ex quolibet immediate fieri quodlibet nisi forte per resolutionem in primam materiam. Et hoc est per Anaxagoram quod posuit quod quodlibet fit ex quolibet. Nec ad hoc asserendum sufficit quod posuit omnia esse similia a primo. Sed enim res differant in materia. scilicet quod diversis diverse sunt materia. Quod non essent facta infinita et non unum tantum si una esset materia omnium secundum poem Anaxagoram. Posuit enim Anaxagoram esse unum agens. scilicet intellectum. Unde et si materia est una necesse est etiam quod factus sit unum. scilicet ad quod materia erat in potentia. Ubi non est unum agens et una materia necesse est esse unum factum ut in 1. habitus est. Nec autem ratio procedit per Anaxagoram. in quantum ponebat intellectus idigere materiam ad faciendum res. Si autem ponat primum rerum principium intellectus qui ipsam materiam ponat primum prin-

cipium diversitatis rerum: erit ex ordine apprehenso ab intellectu predicto qui secundum quod res diversas producere intendit instituit materiam ad diversas aptas diversitati rerum.

res vero sunt

causæ et tria principia etc. Postquam philosophus determinavit de materia. hic determinat de forma. Et circa hoc duo facit. Primo determinat de ea secundum se. Secundo per operationes ad substantiam oppositam ibi. Subdit autem sunt etc. Circa primum tria facit. Primo proponit formas esse principia dicens quod tres sunt causæ et tria principia substantie mutabilis. Duo enim sunt contraria quorum unum est species. i. forma et aliud est privatio que quodammodo est contrarium. Tercium autem est materia. Ita enim omnium est quod omnia transmutatione esse subiectum et duo contraria. Unde necesse est quod generationes subiectum requirant. Secundo ibi postea nec fit materia. Sciendum quod forma non generatur sicut nec materia ubi ens quod materia nec species fit. i. generat. Sed hoc intelligitur de ultima materia et de ultima forma. Nam materia aliqua generatur. scilicet que est subiectum alterationis. Est enim substantia opposita. Quod autem nec forma ultima nec materia ultima generentur sic probat. In omni transmutatione esse aliquid subiectum transmutationis quod est materia et aliquid a quo transmutatur quod est principium motus et aliquid in quo transmutatur quod est species et forma. Si ergo ipsa forma et materia generentur. puta si non solus generetur hoc totum quod est essentia totum sed etiam ipsa rotunditas et ipsæ sequetur quod tanta forma quod materia habeat materiam et formam. Et sic ibi in infinitum in materiis et formis quod est impossibile. Necesse est itaque stare in generatione ut. scilicet ultima forma et ultima materia non generentur. 3. ibi postea quia quecumque. Dicit quod res acquirunt formam ex agentibus similibus dicens quod quæcumque substantia fit ex agente univoco. i. simili secundum formas. Quod enim subiectum generatur. generantur aut a natura aut ab arte aut a fortuna aut a natura. i. causa. i. per se. Differunt autem ars a natura: quia ars est principium agendi in alio. Natura autem est principium actionis et motus in eo in quo est. Manifestum est autem quod ea que generantur ab arte fiunt ex simili. Ad edificator enim per formam domus quam habet in mente facit domum quod est in materia. Et idem appetit in natura quia homo generat hominem. In quibusdam autem hoc non videtur. Non enim generantur ex similibus in specie. Sicut calidum in corporibus inferioribus generatur a sole non calido. Sed licet non sit similitudo secundum species omnium tamen est aliquid similitudinis in imperfecta quam materia inferiorum non potest pertingere ad perfectam similem superioris agentis. Et cum facta sit in his que fiunt ab arte et natura una

missum est quod unumquodque generatur a suo sibi
 Plā reliq̄ cause. s. fortuna et calus sunt quasi
 defectus et privationes nē et artis. Nam for
 tuna est intellectus agens p̄ter intentionē et ca
 lus natura agens p̄ter intentionē. Vñ ea q̄
 fiunt a fortuna et casu nō assimulant̄ suis agē
 tibus cū fortuna et calus non sint cause p̄ se.
 sed per accidens. Et ideo quodāmodo animalia
 que generantur ex putrefactione videntur fieri ca
 lu inquit nō fiunt ex sibi similibus secun
 dum ip̄s. Nō etiā hñt cām determinatā agen
 tem in istis inferiorib⁹. s. solum cām agentiē
 supiorem. Deinde cū dicit. Subē aut̄ tres
 sunt. Determinat de forma p̄paratōem ad
 subāz p̄positā. Et circa h̄ tria facit. Primo
 dividit subā in māz et formā et compositum
 dicens quod subē sunt tres. mā quantum ad id
 quod videtur esse subā et hoc aliquid. Vñ
 primi naturales solā māz posuerūt eē subā.
 Et hoc ideo quia viderunt quod in artificialibus
 q̄ fiunt p̄ tractum et p̄ mālem unionē solā mā
 et subm videtur eē subā. Nam forme artifi
 ciales sunt accia. Item nā rei vidēt eē subā et
 hoc aliqd. Natura at̄ rei ē i quā imnat nālis
 gñō. s. forā q̄ est q̄ hñt quidā. Itē tertia subā
 et illa q̄ p̄ponit ex mā et forā sicut sē singularia
 ut Calias et Sortes et ibi. In quibusdā igit̄
 oz. Dicit quod in aliquib⁹ formis maiestū ē quod
 nō sē p̄ter subāz p̄positā sicut forma dom⁹ nō ē
 p̄ter māz. s. forma. n. dom⁹ ē accidens et mā
 dom⁹ ē subā. Accidens at̄ non ē nisi i subā. S. s.
 hoc dico nisi accipiā forma dom⁹ ut ars. i.
 prout est i mente artificis. Sic. n. ē p̄ter mā
 Sed hāz formaz artificialiuz. put sunt i me
 te artificis neq̄ generatio nec corruptio.
 Domus. n. que ē line mā in aia et sanitas et
 omnia huiusmōi alio mō incipiunt esse et desi
 nūt q̄ per corruptionē et generationē. s. per
 disciplinam. aut per inuentionem. S. si alique
 forme sunt p̄ter subā p̄positā h̄ erit uez in
 foris nālib⁹ q̄ p̄positē sē sē. Vñ p̄ nō male
 dixit quod spēs. i. forme separe sē forme q̄ sunt p̄
 numez. Dico at̄ quod nō simpl̄ bene dixit. S. si
 sūt spēs alie alique ab istis sensibilib⁹ q̄ sunt
 caro caput et huiusmōi q̄ sūt mā ultima subē
 pticularis p̄positē q̄ ē maxime subā. 3. ibi.
 Nouētes qd̄ igit̄. Sit quod forme uniuersales
 nō sūt p̄ter subāz p̄positā. Et. circa h̄ duo fac̄.
 Primo manifestat p̄positum assignās differē
 tiam inter causas formales et cās mouentes.
 Et dicit quod cause mouētēs preexistunt reb⁹ fa
 ctis et hoc necessarium est: quia cause mouen
 tes sunt principia mot⁹ qui terminatur ad rē
 factam. Sed cā formalis q̄ ē cā. q. ratio rei si
 mul incipit eē cum re cui⁹ ē forma. Tunc enīz
 incipit esse sanitas quando homo sanatur et

tunc incipit eē figura spēre etne quādo fit spa
 etne. Vñ manifestū ē quod forme nō sunt sepa
 te a subis p̄positis: quia si essent separe oportet
 ret quod essent sempiternē cū non sint earuz per
 se neq̄ generatio neq̄ corruptio ut ostensum
 est. Et sic preexistēt substantiis his quaz
 sunt forme. Sed quānis forme non p̄sistant
 subis p̄positis p̄scrutanduz tamen est si ali
 qua forma remaneat postcorrupta sub
 stātia p̄posita. In quibusdam enim formis
 nihil prohibet quod remaneant post substantiaz
 p̄positam. Puta si dicamus animā eē talē nō
 tamen omnis aia sed solus intellectus. s. or
 sitan enim impossibile est omnē animam esse
 ralem ut remaneat corrupto corpore: quia alie
 partes anime non hñt operationē sine orga
 nis corporeis. Intellectus at̄ non operatur
 per organum. Dicit at̄. s. forsan quia non erat
 p̄ntis itentionis h̄: demonstrare. S. h̄ p̄ti
 net ad sciaz de aia. Et sicut alie p̄tes anime ab
 intellectu nō remanent post subā p̄positam
 ita etiā nec alie forme rerum corruptibilia.

Considerandum aut̄ hanc sniam esse Ari
 stotelis de anima intellectiua quod non fuerit aut̄
 corp⁹ ut p̄lo posuit nō etiā destruitur destru
 cto corpore ut antiqui naturales posuerunt si
 distinguentes inter intellectum et sensuz. Nō
 enim excipit animā intellectiua a gñalitate alia
 ruz formaz quātum ad hoc quod forme nō pre
 existunt subis p̄positis s. solā quātū ad hoc quod
 non remanent post subāz cōpositas. Ex quo
 etiam patet quod non pōt hoc deuari sicut qui
 dam depranare conantur dicentes intellectuz
 possibile tñ uel agentē tantūmodo esse incor
 ruptibile tñ quia ponūt intellectu que dicūt esse i
 corruptibile sine sit intellectus possibilis sine
 agens esse quādam subā separetam. Et sic nō
 est forma tñ etiā quia si sit forma sicut rema
 net corrupto corpore ita etiā p̄sistit corpori.
 Et quantum ad hoc non esset differentia in
 ter ponentes intellectum separetum esse for
 mā hominis et ponentes sp̄tes separetas es
 se formas rerum sensibilia quod Aristo.
 hic excludere intendit. Secundo ibi. Pa
 lam itaq̄. Excludit rationem propter quam
 ponebant platonici esse necessarium ponere
 ydeas ut subē pticulares sensibiles ad ear
 rum similitudines formarentur. Sed hoc
 non est necessarium quia in istis inferioribus
 inuenitur causa sufficiens formationis omni
 um eorum que fiunt. Nam agens naturale a
 git sibi simile. Homo enim generat homi
 nem non quidem uniuersalis singularem sed
 singularis singularem. Vnde non est ne
 cessariū ponere hōiem uniuersalē eē separe
 tum a quo hic homo singularis formant

spēi accipiat vel participet. Et similiter manifestum est in his que sunt secundum artem quia ars medicinalis est quedam ratio sanis / tatis et similitudo in anima ut etiam supra ostentum est.

Ause autē et

principia alia alioꝝ. Postqꝫ p̄hs de terminant oꝝ p̄ncipis subē sēlibil nūc itē dicit ingreꝛe utꝫ sit eadē p̄ncipia subāꝫ z alioꝝ geneꝝ. aut alia z alia. Manifestū. n. ē qꝫ si sunt eadē signis p̄ncipis subē assignata sunt p̄ncipia oꝝꝫ alioꝝ geneꝝ. Et circa hoc tria facit. 1. p̄ponit ueritatē. 2. subiungit inquisitionē de ueritate. p̄posita ibi. Dubitabit āt qꝫ. 3. recapilando recolligit ueritatē ibi. Querere. Dicit ergo primo qꝫ quodāmodo sūt alia alioꝝ z p̄ncipia et cause z quodāmodo sūt eadē oꝝꝫ secundum uniuersalitatē et se cundūz p̄portionē. Deīn cū dicit. Dubitabitāt. Inquiredo. Discutit ueritatē p̄missā Et circa hoc tria facit. Primo mouet dubitationē. 2. obicit ad questionē ibi. Sꝫ si eadem icōueniens. 3. determinat ueritatē ibi. Aut ut dicimꝫ. Dicit ergo p̄mo qꝫ dubitatio ē utꝫ subāꝫ z eoꝝ qꝫ sūt ad aliqd z similiter alioꝝ p̄dicamētoꝝ sūt eadē p̄ncipia. aut alia z alia Et ponit specialiter de ad aliqd qꝫ ea que sūt ad aliqd remotiora uidentur esse a subā qꝫ alia genera et eo qꝫ sūt obliuoris eē. Vñ z subē ibeꝛent medianibꝫ alius generibus sic equale z inuale duplū et dimidiū median te quantitate. mouens autē z motum pater et filius dominus et seruus mediante actione et passione. Et h̄ iō quia subā est per se exis q̄rātitas autē et qualitas sūt entia i alio. Sꝫ relatiua non solum sūt in alio sed ad aliqd. Deinde cum dicit. Sed in inueniens i eadem. Obicit ad propolitam questionem. Et ponit duas rationes ad ostendendum qꝫ n̄ sūt eadē p̄ncipia subē z alioꝝ geneꝝ quāz prima talis est si eadem sūt p̄ncipia substantie et alioꝝ generum. aut oꝝ qꝫ illa p̄ncipia eadem sūt preter substantiā et alia genera. aut oꝝ qꝫ sūt in genere substantie uel in aliqꝫ alio genere. Sꝫ non pōt dici qꝫ sūt ex subāꝫ z alia predicamenta: quia oporteret qꝫ essent priora tam subā quā alius predicamenti. Prius enī est p̄ncipium his que sūt a p̄ncipio. Cum ergo id quod est prius inueniatur esse commune sicut al est prius homine sequitur si aliquid est prius substantia et alius generibus qꝫ aliquid sit commune substantie et alius generibus et p̄ncipue secundum opinionem platoniorum qui posuerunt uniuersalia esse p̄ncipia et unum et ens. q. communissima esse

p̄ncipia dñm̄sum generum. Non etiaz sūt in genere substantie. aut in genere ad aliqd uel in aliquo alio genere. Cum eīz p̄ncipia sūt hōgenea his qꝫ ab eis n̄ uidetur possibile qꝫ subā sit p̄ncipiu eoꝝ qꝫ sūt ad aliqd aut eꝫ. No igit eadē sūt p̄ncipia subē z alioꝝ geneꝝ. Secūda ratiōe ponit ibi. Ampliꝫ qñ uenit. Que talis ē. Nullū elemētū ē idēz cū eo qd̄ ex elemētis ē p̄positū qꝫ nihil ē cā aut elemētū sui ip̄ius. Sicut huiꝫ syllabe. ba. elemētū ē h̄. a. b. aut. a. Et qꝫ uidebat hoc bre inlātā i p̄ncipis a p̄sone positus que sūt unū et ens eo qꝫ unū qd̄qꝫ p̄ncipiū ē unū et ens. ideo p̄nt hoc excludit dicens qꝫ neqꝫ etiā intellectualis elemētū qꝫ sūt unū z ens possibile ē aliqd esse idēz cū his qꝫ sūt ex elemētis. Vocat āt ea intellectualia qꝫ uniuersalia intellectu p̄ncipiū sūt. Et qꝫ p̄lo ea pōēbat sepata a sensibilibꝫ z qꝫ huiusmōi elemēta sit alia ab eis quoz sūt eā. pbat qꝫ huiusmōi elemēta. s. unū z ens sūt singlis p̄positoz ex eis nullū āt p̄positoz ex eis in st alius. Vnde patet qꝫ ista elementa differunt ab his que sūt p̄posita ex eis. Si igit eadē sūt eā subāꝫ unū z alioꝝ geneꝝ sequitur qꝫ nihil eoꝝ sit i genere subē nꝫ alius generibus. Sꝫ bꝫ est ip̄ossible: qꝫ necesse ē omne qꝫ ē esse i aliquo gē. Non igit possibile ē qꝫ sūt eadē p̄ncipia oꝝꝫ. Deinde cū dicit. Aut ut dicimꝫ. Soluit p̄positū dubitationē. Et circa h̄ duo facit. 1. ostendit qꝫ eadē sūt p̄ncipia oꝝꝫ p̄portionatit 2. qꝫ eadē sūt uniuersaliter ibi. Amplius āt uidere zc. Dec. n. duo. s. p̄posuerat dicens qꝫ p̄ncipia sūt eadē oꝝꝫ uniuersaliter z tecū dum p̄portionē. Prima ps diuidit i ptes. d. secundum qꝫ duos mos assignat quibꝫ p̄portionaliter sūt eadē p̄ncipia oꝝꝫ. Secūda icōpit ibi. Ampliꝫ āt alio mo. Circa primū duo facit. Primo ostendit quō p̄portionalitē sūt eadē. 2. quō et simplicit sūt eadē p̄ncipia oꝝꝫ p̄ma ibi. Ampliꝫ p̄ter h̄. Circa primū duo facit. Primo ostendit qꝫ p̄portionaliter sūt eadē p̄ncipia quātum ad causas mēneas. 2. quātum ad causas intrinsecas z extrinsecas simul ibi. Sed qm̄ nō solum. Dicit ergo primo qꝫ quodāmodo est ueꝫ dicere oꝝꝫ eadem p̄ncipia z quodāmodo non Et hoc ostendit dicens. Si cur si ponamus qꝫ sensibilibꝫ corpōꝝ sit p̄ncipium tanqꝫ sp̄tes z forma calidū z tanqꝫ p̄natio frigidū et mā sensibilibꝫ corpōꝝ sit id quod ē secundūz se i potētia ad h̄ duo. Mā mā secūda se sumpta ē p̄ncipiū susceptiūz forme z priuationis. Dicit autē. s. oriant qꝫ calidū n̄ ē forā subālis corpōꝝ sensibilibꝫ nꝫ frū est priuatio. s. abō sūt q̄litates. Vñ tamē eis tanqꝫ forā z p̄uatiōe in genere i bē ad

maiorē manifestationē. Vñ subiūgit q̄ 2 hu
iulmōi p̄ncipia s̄c subē n̄ sicut spēs i ḡnē s̄c
p̄ncipia. Illa ē s̄c s̄c h̄is quoz h̄c p̄ncipia
.s. ignis et aqua ac li itelligam⁹ q̄ ignis p̄po
nat̄ ex calo sic forma 2 p̄pria mā et aq̄er fro
sic ex p̄uatiōe et mā. aut ē si aliqd̄ unū sit ex
calido et frigidō p̄mixtis eoz s̄c p̄dicta p̄nci
pia. s. calidū 2 frigidū et mā eoz q̄a necesse ē
id qd̄ sit ex calido 2 frigidō eē aliqd̄ diuersuz
ab illis. s. calido 2 frigidō et a primis corpo
ribus quoz p̄maginamur h̄ eē formas. Sic
igit̄ hoz. s. simplicium corpoꝝ 2 p̄positoꝝ ex
eis sunt eadē p̄ncipia et eia. S̄z alioꝝ s̄c alia
p̄ncipia. Nō at̄ oīum sunt eadem nisi
p̄portionaliter. Sicut si aliquis dicat q̄ sicut
p̄dicta tria. s. calidū 2 frigidū 2 subm̄ eoz
se h̄nt i ḡnatiōe corpoꝝ simpliciuꝝ ut forma
2 p̄uatiō et mā. ita i quolibet ḡnē illa tria s̄c
que se h̄nt ut forma p̄uatiō 2 mā. Sed ista di
uersa sunt i diuersis generib⁹. Sic i ḡnē colo
ruz albū ē sicut spēs nigrū sicut p̄uatiō 2 sup
ficies sicut mā et subm̄ 2 i ḡnē distinctionis tē
porum lumē est sicut spēs: tenebre sicut p̄uatiō
aer sicut mā 2 subiectū. Ex q̄bus trib⁹ p̄nci
piis s̄c itunt̄ dies et nox. Deinde cuz di
cit. Quoniā at̄ n̄ solum. Vñ dicit idē in causis i
trinsecis et extrinsecis. Et circa h̄ duo facit.
D. n. oñdit q̄ p̄putat̄ tam cās intrinsecas q̄
extrinsecas sunt quatuor p̄portionaliter oīuz
2 quo reducunt̄ ad tres ibi. Quoniā uero mo
uens. Dicit ergo q̄ q̄a n̄ solum sunt cause ea
q̄ dicta sunt intrinseca rei s̄z et ea q̄ sunt ex rez
sicut mouens manifestū est q̄ p̄ncipiū 2 ele
mentuz differunt. Nā p̄ncipiū p̄prie dicitur
qd̄ ē ex sicut mouens. Nā ab eo ē p̄ncipiū
mot⁹. Elm̄ at̄ p̄prie dicit̄ cā intrinseca et qua
p̄stituit̄ res. S̄z ambo dicunt̄ cāe. s. ita p̄ncipia
extrinseca q̄ intrinseca. Et p̄ncipiuz quodā mō
diuidit̄ i ea si intrinsecas cās 2 extrinsecas. S̄c
enim quedā p̄ncipia intrinseca ut i. v. oñsum est
Sic fūdamentū ē p̄ncipiū dom⁹ secūdūz māz 2
al' hoīs secūdūz formā. S̄z id qd̄ ē mouēs. aut
s̄c itēs. i. quiescē faciens ē p̄ncipiū qd̄dā s̄z non
ē elm̄: q̄a elm̄ ē ex quo fit aliqd̄ et ē i eo ut ha
bitum est in. v. Sic igit̄ manifestum est q̄ se
cundum analogiam. i. p̄portionē tria sunt ele
menta oīum. i. mā forma 2 p̄uatiō. Dicunt̄
.n. p̄uatiōes esse elm̄ n̄ p̄ se sed p̄ accidēs: q̄a
.s. mā cui accidit ē elm̄. Nā. n. sub una forā
exis habet i se p̄uatiōē alterius forme. Sed
cause et p̄ncipia sunt quatuor ut ad damus tri
bus elementis cām mouētē. Nō facit at̄ mē
tionem de cā finali: q̄a finis n̄ est p̄ncipiū
nisi secūdūz q̄ ē i intentione mouētis. Sic igit̄
cāe 2 p̄ncipia oīuz secūdū analogiā s̄c itur. s.
mā et forā et p̄uatiō et p̄ncipiuz mouēs. Nō

n̄ h̄ sunt eadē oībus s̄z alia i aliis. Sicut eiz
.s. dictū ē q̄ spēs 2 mā et p̄uatiō sunt alia in
aliis. ita et p̄ncipia q̄ ē q̄i mouēs. Et hoc
manifestat̄ p̄ exempluz sicut i sanatis sanitas
ē sicut forma: infirmitas sicut p̄uatiō: corp⁹
sicut mā sicut mouēs at̄ ars medicinalis. In he
dificatiōis at̄ est spēs dom⁹ sicut forma i ordi
natio talis. i. oppoīta ordi quē requirit do
mus ē p̄uatiō. lateres at̄ sicut mā. mouēs at̄ est
ars hēdificatoria. Et sic i ista diuidit̄ p̄ncipiuz
Deū cū dic. Qm̄ uō mouēs. Reducit̄ p̄ di
cta quoz ad tria eo q̄ mouens 2 forma redu
cuntur in idem spē tam in artificialibus q̄ in
naturalibus. Dicit ergo q̄ q̄a mouēs in nāli
bus est hō inq̄tuz h̄z formā et in buis q̄ sunt
amēte siue intellectu mouēs est spēs concepta
ab intellectu. aut ē p̄rarium spēi per cuius
remotionē spēs inducit̄ manifestuz est q̄ q̄o
dāmodo tres sunt spēs cause iquātuz mouens
et forma sunt idēz spē. Quodā uero mō est
quatuor inq̄tuz. s. differunt nō. Sanitas
eiz aliquat̄ est ipsa ars medicinalis et forma
domus quodāmodo est ipsa ars hēdificatoria
inquantuz. s. ipsa ars est similitudo quedam et
ratio forme que ē in mā. Et similiter i rebus
q̄ generant̄ i generatē iuenitur similitudo forme
generati. Po. n. generat hominē. Deinde
cu dicit. Adhuc p̄ter h̄. Vñ dicit q̄ s̄z p̄ncipia
n̄ sunt eadem i oībus secundū rē sed
solum secundū p̄portionē. p̄ncipia tria p̄ncipia s̄c
simplr eadem oīuz. Et hoc oñdit quātum ad
tria. Primo quidē quātuz ad hoc q̄ inter cau
sas quatuor assignatas mouens est causa p̄ma
q̄ mouens est qd̄ facit esse formā uel p̄uati
ōē i materia. In genere at̄ mouētis est de
uenire ad aliquod unū mouens ut ostensū est
in libro phycorum. Ad igit̄ primuz mouens
unū et idē est p̄ncipiū omnium. Secun
do ibi. Qm̄ at̄ hęc sunt. Ostendit idē secūdū
aliud. Entum. n. quedā sunt sepabilia. s. sub
stātie. Alia sunt isepabilia. s. accia q̄a pass. oēs
2 mot⁹ et huiusmōi accia n̄ p̄t eē sine subis
Vñ manifestū est q̄ p̄ncipia p̄ncipia i ḡnatiōe
s̄c sunt et cause omnuz alioꝝ genēz non so
lum quātum ad primā cām mouentem s̄z et ā
quātum ad causas intrinsecas. Nā mā et forā
subē sunt cause accidentium. 3. ibi. Deū
essent. Vñ dicit ulterius q̄ et in genere subē est
deuenire i aliqua p̄ncipia. Nā p̄ncipia i
genere subāz sunt subē uiuentes animate se
cundū opy. Aristotolis ponētis celestia corp⁹ a
aiata et sic p̄ncipia i ḡnē subē ut mā et
forma erunt aia et corpus uel et corpus et in
tellectus uel desiderium. Nā aia corporis ce
lestis si sit animatum non habet alias partes
anime nisi intellectuz et appetitum. Alie enim

partes ordinant ad preservationes corporum generabilium et corruptibilium. Intellectus etiam desiderium habet rationem cause moventis. Deinde cum dicitur. Simpliciter autem alio modo. Ponit alium modum secundum quem sunt eadem principia omnium proportionaliter ita quod dicimus quod actus et potentia sunt principia omnium. Sed in hoc est differentia quantum ad duo. Uno quidem modo: quia alia potentia et alius actus sunt principia in diversis rebus. Alio modo quia aliter inveniuntur potentia et actus in quibusdam et aliter in aliis. Et hoc secundum. Primo manifestat dicens quod in quibusdam idem quandoque est in actu et quandoque in potentia ut patet in omnibus generabilibus et corruptibilibus et mobilibus et contingentes sicut unius et caro et homo quandoque sunt in actu quandoque in potentia. Quaedam vero semper sunt in actu sicut subest semper. Et quia dixerat hunc modum quo proportionaliter sunt principia eadem omnium esse aliam modum a preassignato prout dicitur quod reuocantur in idem. Et hoc est quod dicitur quod hoc scilicet actus et potentia cadunt in predictas causas que sunt forma privatio materia et motus: quia forma est actus sine sit separabilis a proposito ut platonici posuerunt sed etiam si sit aliquid propositum et ambobus scilicet materia et forma. Et similiter privatio est quodammodo actus ut tenebre aut laborans id est infirmum. Quia vero est in potentia quia ipsa secundum se potest fieri sub ambobus scilicet sub forma et privatione. Sic igitur manifestum est quod actus et potentia in idem redeunt eam maiorem et foram et privationem. Et quia actus et potentia in diversis uno modo differunt quia non similiter est omnibus sed aliter et aliter quia dixerat quod non solum aliter est potentia et actus in diversis sed et sunt alia in aliis. Prout est positum ibi. Aliter autem actu dicitur quod alio modo potentia et actus differunt in diversis quorum non est eadem materia que est potentia et quarum non est eadem species que est actus sed diversa. Sicut hominis cum materia est a ignis et causa ut forma species propria scilicet anima et causa motus est aliquid extrinsecum sicut pater et causa mouens propinqua et causa remota sol et obliquus circulus et Jodpacus in quo mouet sol et alii planete qui suo motu causant generationem et corruptionem in istis inferioribus. In istis modis autem cause extrinsece non sunt motus forme proprie: nisi aliquid forme eis aut eiusdem speciei ut possunt dici quod reducuntur ad has causas sicut actus et potentia sed sunt in alio genere cause: quia sunt manentia et ipsa et reducuntur in actum. Aliter ab homine. Prout manifestat propria et aliter agere proprium. Deinde cum dicitur. Adhuc autem videtur. Quia iam ostensum est quod sunt eadem principia

omnium proportionaliter vult ostendere quod sunt omnium eadem universaliter. Prout dicitur in 5. dictum fuit. Dicit ergo quod oportet videre quod principia aliqua dicuntur universaliter et alia que non universaliter. Et prima principia maxime universaliter significata sunt actus et potentia. Nam hec diuidunt ens in quantum huiusmodi. Nec autem dicuntur principia universaliter quia universaliter significatur et intelliguntur non ita quod ipsa universaliter subsistentia principia sunt ut platonici posuerunt quia singularia non potest esse aliquid principium nisi singulare. Universaliter autem principium est effectus universaliter accepti ut homo hominibus. Sed cum sit aliquis homo universaliter subsistens non erit aliquid principium universaliter hominis universaliter sed solum hoc particulari sicut Deleus Achilles est pater eius. Et hec littera b. huius syllabe. ba. Sed ubi universaliter acceptus est principium eius quod est. ba. universaliter accepti. Sic igitur principia universaliter significata sunt eadem omnium.

Deinde inducit alium modum secundum quem principia subiecta sunt universaliter omnium in quantum accidentia ex subiectis causantur. Sicut autem actus et potentia sunt principia omnium quia consequuntur ens eodem modo oportet quod secundum quod descendit comunitas principiorum descendit comunitas principiorum. Prout dicitur in 5. quod si in eodem genere puta color sonorum subiecta et quantitatis sunt alie cause et ita ut dictum est per se proportionaliter sunt eadem omnium. Prout autem que sunt eadem specie sed diversa secundum numerum sunt diversa principia non specie sed numero. Sicut aliud est materia tua et forma et motus et aliud mea. Sed secundum nomen rationem sunt eadem. Nam anima et corpus sunt materia et forma hominis. Prout autem hominis materia est hoc corpus. Deinde cum dicitur. Querere vero que principia. Res capitulat ea que dea sunt in hoc capitulo. Dicitur ergo quod querere vult sunt eadem principia et ita subiecta et ad aliquid et qualitatum et aliorum generum aut diversa est querere de multis dicitur: quia diversorum non sunt eadem principia sed diversa nisi quodammodo. Dicitur in 5. quodammodo sunt eadem principia aut secundum proportionem sicut si dicamur quod in quolibet genere inveniuntur aliquid que subiecta ut materia et forma et potentia et motus. aut eo quod cause subiecta sunt cause omnium: quia destructis elementis alia destruantur. Prout quia principia sunt causa et effectus id est actus et potentia. Istis autem tribus modis sunt eadem principia omnium. Alio autem modo quia propria que sunt principia re et ipsa materia non uniuoce dicuntur: quia non sunt genera. Nec et dicuntur multiplex que equiuoca. Et ideo non possamus dicere quod sunt eadem simpliciter sed secundum analogiam. Prout autem est concludit quod dictum est quot sunt principia sensibilia et quo sunt eadem aut diversa.

uoniaz autē

tres erāt subē 2c. Postq̄ p̄ba dicit q̄
 si p̄cipia s̄bē sensibilia. Sic incipit
 Determinare o subilia imobilib⁹ a mā separatis
 Et diuidit i p. d. In p̄ma determinat de hu
 iusmōi subilis secundū p̄pria opionē. In secū
 da secundū opionē alioꝝ i sequēti libro ibi.
 De sensibili q̄d igit subā. Prima i. d. In p̄
 ma oit eē aliquā subāz sempiternā imobilē a
 mā separā. In secūda iquirit p̄ditionē huius
 subē ibi. Nouet at. Circa primā tria. f. Pri
 mo oit eē aliquā subām sempiternā. In secūda
 p̄tractat q̄dā questione et dictis occasionatā
 ibi. Quāuis dubitatio. 3. ex solutione questio
 nis mote p̄cedit ad manifestationē vitatis
 prius inente ibi. Q̄d non fuit infinito tēpore
 Circa p̄mum. d. f. Primo ostendit q̄ necesse
 est ponere aliquam subām sempiternā. Se
 cundo ostendit qualem oportet esse illam subāz
 ibi. S̄z si fuerit motiua. Dicit ergo primo q̄
 s̄. dicitur est q̄ tres sunt subē quaz due sunt
 s̄bē nāles q̄a s̄cuz motu una sempiterna ut celū
 alia corruptibilia ut plante alia 7 p̄ter has
 est tertia que ē imobilis q̄ n̄ est materialis de
 hac dicendū est nūc. Ad cui⁹ p̄sideratōem
 oꝝ prius ostendere q̄ necesse ē eē aliquā subām
 sempiternā imobilē. Q̄d sic p̄bat. Subē s̄nt
 prime inter entia ut. s̄. ostensum est. Destructis
 at p̄cipiis nihil remanet alioꝝ. Si igit nulla
 subā est sempiterna sed omnes sunt corrupti
 biles sequetur q̄ nihil sit sempiternum s̄z oia
 sint corruptibilia. i. non semper exētia. Sed
 hoc est impossibile ergo necesse est eē aliquā
 subāz sempiternam. Q̄d at impossibile sit ni
 hil eē sempiternū. probat ex hoc q̄ impossibile
 ē motum fieri. aut corrupti. i. de nouo ince
 pisse. aut q̄nq̄ totaliter desitutum esse. Osten
 sum est. n. i. viii. phoꝝ q̄ mot⁹ est sempitern⁹
 simpliciter 7 uidet̄ impossibile q̄ t̄ps non sit
 sempiternum q̄a si tempus aliqui incepit. aut
 aliqui desinet sequet̄ q̄ prius fuerit non esse tē
 poris q̄ tempus et iterum q̄ posterius erit nō
 esse temporis q̄ tempus. Sed hoc nō potest
 esse ut uidetur quia non est possibile esse pri
 us 7 posterius nisi sit tempus cum nihil aliud
 sit tempus nisi numerus prioris 7 posterioris
 in motu. Et sic sequetur q̄ tempus fuerit an
 teq̄ inciperet esse 7 q̄ sit postq̄ esse desierit.
 Videtur igitur necesse esse q̄ tempus sit sem
 piternum. Et si tempus est continuum. 7 sem
 piternum necesse est q̄ motus sit continuus 7
 sempiternus: quia motus 7 tempus. aut sunt
 idem ut quidam polter ant. aut tempus est ali
 qua passio motus ut rei ueritas habet. Est
 enim tempus numerus motus ut patet in q̄r

to physicorum. Sed tamen non est accipien
 dum de omni motu q̄ possit esse sempiternus
 7 continuus. Non enim hoc posset esse ue
 rum nisi de motu locali. Et inter motus loca
 les solum de motu circulari ut probatur in
 viii. physicorum. Deinde cum dicit. At ue
 ro si erit. Ostendit cuiusmodi subām necesse
 est esse sempiternam. Et circa hoc tria facit.
 Primo q̄ ad sempiternitatem motus subli
 nendam necesse est ponere substantiaz sempit
 ternam semper mouentem uel agentem dicēs
 q̄ cum necesse sit si motus est sempiternus q̄
 sit substantia motiua 7 effectiua sempiterna
 ulterius oportet q̄ sit mouens 7 agens in ac
 tu semper: quia si esset motiua. aut effectiua. i.
 potens mouere 7 efficere motum 7 non agēs
 in actu sequeretur q̄ non esset motus in actu
 Non enim est necessarium si habeat poten
 tiam mouendi q̄ moueat in actu. Conuenit
 enim id quod habet potentiam agendi non
 agere. Et ita motus si erit sempiternus. necesse
 est ponere aliquā subām sempiternam mou
 entem 7 agentem in actu. Ex quo patet cō
 cludit cum dicit. Nihil ergo p̄dest q̄ opinio
 Platonis ponentis subās sempiternas est in
 sufficiens ad sustinendū sempiternitatē mo
 tus. Non. n. ad h⁹ sustinēdas p̄dest si singu
 las aliquas subās sempiternas nisi in eis sit
 aliq̄d p̄cipium h̄nt potentiam ad transmutā
 dum q̄d non uidet̄ p̄uenire spēs. Spēs eīz
 nihil aliud ponebat q̄ uniuersalia separata.
 Uniuersalia at̄ inq̄tuz huiusmōi non mouēt
 Nā omne p̄cipium actiuz uel motiuz est
 aliq̄d singulare ut. s̄. dictū ē. Sic igit nec spēs
 sunt sufficientes ad sempiternitatē motus ser
 uādā nec alia subā separata p̄ter spēs sicut
 quidā posuerunt mathematica separata: quia nec
 etia mathematica inq̄tum huiusmōi sunt p̄cipia
 mot⁹. Et si nō sit aliqua substātia sempiterna
 agens nō ē motus sempitern⁹: q̄a motus p̄ci
 pium ē aliqua substātia sempiterna mouens 7
 agens. Secundo ibi. Adhuc neq̄ ager.
 Q̄ndit alteri⁹ q̄ oportet ad sempiternitatem
 mot⁹ q̄ nō solum sit aliqua subā sempiterna
 mouens 7 agens. sed etiam q̄ ei⁹ substātia sit
 actus. Dicit ergo q̄ n̄ est sufficiens ad sem
 piternitatem motus si subā sempiterna ager
 si tñ secundūz suā subām sit ipotentia sicut si
 ponamus prima p̄cipia eē ignem. aut aquaz
 secundūm pōnem antiquoꝝ naturalium. Nō
 enim poterit eē motus sempiternus si sit. tale
 mouens cuius subā sit in potētia uel in cuius
 subā admisceat potētia: q̄a p̄tingeret id non
 eē 7 per se quens p̄tinget q̄ motus non sit
 Et sic motus non erit ex necessitate 7 sem
 piternus. Relinquitur ergo q̄ oportet esse

aliquid primum principium motus tale cuius
 subiecta non sit in potentia sed sit actus in. Tertia
 ibi. Amplius igitur tale oportet. Concludit
 ulterius quod oportet huiusmodi subiecta esse in actum
 Dicit ergo quod amplius ex predictis sequitur
 quod huiusmodi subiecta que sunt principia motus semper
 termini sunt sine materia. Nam materia est in potentia. Oportet
 igitur eas esse semperternas si aliquid aliud est
 semperterminum utpote motus et tempus. Et sic se
 quitur quod sint in actu. Hoc autem in ultimo conclu
 dit per dubitationem quam prius inducit. Et hoc
 igitur processu manifestum est quod Aristoteles hic firmi
 ter opinatus est et credidit necessarium fore quod
 motus sit semperternus et similiter tempus. Aliter
 enim non fundasset super hoc intentionem suam
 de inquisitione subiecta immaterialium. Sed in scien
 dam quod rationes ab eo inducte in. viii. phy. o
 rinz ex quibus suppone. hic procedit non sunt
 demonstrationes simpliciter sed probabiles rationes
 nisi forte sint demonstrationes per rationes an
 tiquorum naturalium de deceptione motus quas de
 struere intendit. Et pretermisit alias rationibus
 quas hic non tangit manifestum est quod ratio
 quam hic posuit ad probandum semperterni
 tatem temporis non est demonstrativa. Non enim
 si ponimus tempus quibus incepisse oportet po
 nere prius nisi ymaginatum. Sicut cum dici
 mus quod ex celum non est corpus quod dicimus quod
 non est nisi quid ymaginatum. Sicut igitur
 ex celum non oportet ponere locum quibus ex
 videat locum significare ita non est necessari
 um quod tempus sit prius quam incipiat vel postquam
 desinet licet prius et posterius videantur tem
 pus significare. Sed quibus rationes proban
 tes semperternitatem motus et temporis non
 sunt demonstrative et ex necessitate concluden
 tes. tamen ea que hic probantur de semper
 ternitate et in materialitate motus prime substans
 tie et necessitate sequuntur quia si non fuerit
 mundus eternus necesse est quod fuerit produc
 tus in esse ab aliquo preexistente. Et si hoc non
 sit eternum oportet iterum quod sit productum ab ali
 quo. Et cum hoc non possit procedere in in
 finitum ut. 3. in secundo probatum. necesse est
 ponere aliquam subiectam semperternam in cuius subiecta
 non sit potentia et per prius in materialem. Deinde cum di
 citur. Igitur quibus dubitatio. Non est quanda
 dubitationem circa predeeterminata. Et est du
 bitatio utrum actus sit simpliciter prior poten
 tia ut possit poni primum principium esse tale
 cuius subiecta sit actus. Et circa hoc tria facit
 Primo ponit rationem ad ostendendum falsum
 .i. quod potentia sit prior actu. Secundo ponit
 rationem in contrarium ibi. Sed si hoc uel erit
 3. soluit dubitationem ibi. Potentiam quidem
 igitur. Dicit ergo primo quod dictum est quod sub

stantia semperterna est actus quavis de hoc sit
 dubitatio. Videtur enim potentia simpliciter
 esse prior actu. Nam prius est a quo non con
 uertitur potentia essendi. Hoc autem modo uidetur
 potentia se habere ad actum: igitur omne agens
 uidetur posse agere sed non omne quod potest
 agere agit. Si uidetur quod potentia sit prior ac
 tu. Deinde cum dicitur. Sed si hoc nihil erit.
 Ponit rationem in contrarium. Et circa hoc duo
 facit. Primo ponit rationem ducentem ad impossi
 bile dicens quod si potentia sit simpliciter prior
 actu sequitur quod aliquid sit in potentia. Esto eis
 quod aliquid possit esse sed nondum sit et ita si pri
 ma essentia sunt in potentia sequitur quod non sunt
 actu. Et sic nihil alioquin erit. Et hoc quod dicitur
 dupliciter. Uno modo secundum opinionem quorum
 dam antiquorum quod uocabatur poete theologi
 sicut Orpheus et quidam alii qui ponebant mu
 dum esse generatum ex nocte .i. simpliciter priua
 tione preexistente. Alio modo posteriores natu
 rales sicut phyfici naturales eos sequentes qui
 eum uiderent quod secundum naturam nihil sit ex nibi
 lo posuerunt omnia esse simul in quadam confusione
 quam uocabatur chaos sicut posuit Anaxara. Et
 sic ponebant omnia esse in potentia non autem in
 actu. Sed sine hoc modo siue illo dicatur legi
 tur idem impossibile si potentia simpliciter
 sit prior actu. Illa enim que sunt in potentia
 tantum siue sint in quadam priuatione siue sit
 in quadam confusione non poterunt moueri ut
 reducantur in actum nisi sit aliqua causa mo
 uens in actu existens quia materia in artificialibus non
 mouet seipsum sed ipsam mouet agens. Tecto
 nica .i. ars nec inestrua que sunt materia in ge
 neratione animalis mouent seipsa. sed mouet
 ea genitura .i. semen animalis nec terra que
 est materia in generatione plantarum mouet
 seipsam. sed mouet eam spermata .i. semina
 plantarum. Secundo ibi. Quibus faciunt
 quidem. Ostendit quomodo huic rationi qui
 da phyfici senserunt. Dicit ergo quod propter hanc
 rationem quidam phyfici posuerunt semper actus
 extantem. .i. Leucippus socius Democriti et
 Plato. Dixerunt enim motus semper fuisse et ante
 mundum. Secundum quod Leucippum in atomis
 esse mobilibus ex quibus ponebat mundum co
 stitui. Secundo Platonem non in elementis que di
 cebat ante constitutionem mundi mota fuisse ma
 terias inordinarias. sed postea a deo fuisse ordi
 nata motibus reductis ad ordinem. Sic igitur
 quantum ad hoc uidentur bene dixisse quod
 posuerunt semper fuisse motum. Sed si hoc de
 fecerunt quia non dixerunt quod motus semper fuit nec
 eam motus assignat. nec simpliciter narrat. nec sine
 potius eam assignat. cum tamen nihil moueat ut dicitur
 .i. sine aliqua causa certa. Sed si oportet aliquid esse

hæret qd' e' cā mot'. Sicut nūc videm' q' q'daz
 movetur hoc mō a nā. aut a violentia. aut ab
 intellectu. aut aliqua alia cā. Deīn' debuerit
 ē assignare qualis sit prima cā mot' utrū nā
 siue violentia siue intellect'. Ultim' enim dif
 fert q'cuq; hor' ponat cā. Sz nec p'lo pōt ex
 casari pp hoc q' posuit principiū motus esse
 aliqd' movēs scipz qd' dicebat esse animā. Sz
 aīa secundū ipm n' fuit an' p'stationē mundi.
 Sz fuit p' illā iordinationē mot'. J' fuit enim
 facta simul cu celo qd' ponebat animatuz. Et
 sic aīa n' poterit eē principiz illi' motus ior
 dinati. Deinde cuz dicit. Potentia qd' igit
 soluit p'positā questione. Et circa hoc duo
 facit. Primo remittit ad hoc q' determinatū
 est in .ix. de ordine potentie ad actum dicens
 q' opinari potentia eē priorē actu quodāmo
 bene dicit z quodāmo n'. Et quomodo h' sit
 dictuz ē in .ix. Ibi. n. dictuz ē q' actus simplr
 ē por potentia sed in uno eodem quod movet
 de potentia i actum potentia pcedit actum tpe
 q'uis actus sit prior nā z p'fectione. z' ibi.
 Quod vero actus zē. Confirmat solutionēz
 p' pōnes quorundā p'hor' dicens q' h' q' act'
 lit simpliciter prior testatur Anar. qa posuit
 p'mum pncipiuz movēs eē intellectū Intellect'
 eiz actus quidā est. z' ē Empedo. qui posuit
 cās movētes litē z amicitiam z Encippne et
 p'lo q' posuit semp motū fuisse Deīn' cū dī
 cit. Et n' fuit i finitō tpe. Ex determinatione
 q'stionis p'mille manifestat quod prius oñsum
 est. Et circa hoc tria facit. Primo pcludit ex
 p'missis ppetuitatē generationis. z' ex per
 petuitate generatiōis pcludit perpetuitatem
 mot' celi ibi. Sz itaq; qd' semp. 3. ex ppetui
 tate mot' celi pcludit ppetuitatē pmi mōven
 tis ibi. Est igit aliqd' q' movet. Dicit ergo
 primo q' si actus simpliciter est prior potētia
 sequitur q' falsa sit opinio āi quaz naturaliz
 qui existimantes potentiaz simpliciter eē actu
 priorē posuerant oia i infinito tpe pri' fuisse
 in potentia in quadam p'fusione quam appel
 labant chaos. J' falsa etiam erit opinio poeta
 rum theologorum qui pp eandē extimationē
 posuerunt i finito tempore pri' fuisse simplicē
 rez p'uationē q; res actus eē iciperēt. Quā qd'
 rez p'uationē noctē appellabat. p'pterea forte
 qa iter q'itates z formas sēlibiles. Lux coioz
 z por iuenit cuz ipi nihil p'pter sensibilia eē ar
 dirētur. Prinaō āi lucis nor ē. Vtraq; igit
 opinio falsa est sit act' ē prior potētia. Sz cuz
 videam' ea q' generant de potētia ad actuz. p
 cedere necesse erit dicē eadem que actu fiunt
 post potentia sp fuerit aliquo mō uel secunduz
 circularē generatiōē put ponunt ea q' g'iant
 prius fuisse eadez; n' secunduz nūez sz secunduz

spēm qd' qdem fit secunduz circularē g'ionem
 Nā ex terra humectata resolunt vapores ex
 quib' g'iator pluvia p' quā itez humectat tra
 Similiter ab hoie pcedit sp'ma z g'iator itez
 homo. Et sic ea q' fiunt reiteant eadē spē pp
 circularē g'iationē. aut z ea q' post potentia
 fiunt i actu eadez fuerunt semper sicut posuit
 Anar. q' p'ctiterē actu i hīs ex q'bus gene
 rant. Deinde cuz dicit. Si itaq; semp. Ex
 ppetuitate generatiōis pcludit ppetuitatē mo
 tus celestis. Supposito igit q' n' sit aliq; aliuz
 mot' q' ea q' pcedit de potētia ad actuz semp
 eadē fuerit nisi pp circuituz g'iationis ex hīs q'
 i sciētia nāli oñsa sunt et precipue i z' de ge
 neratione pcludit q' si aliqd' pmanet idē per
 circuitum generationis oz aliqd' sēp manē
 idem nuō qd' similiter agat ad h' q' causet p
 petuitatem. Non. n. pōt eē cā ppetuitatis que
 iuenitur i generatione z corruptōe aliqd' unū
 eoz q' generant z corrupunt; qa nullum eoz
 semp est n' ē oia cum n' simul sunt ut ostēsum
 est in .viii. phyc. Relinquit igit q' oz aliquid
 eē ppetuz agens qd' semp uniformiter agat
 ad ppetuitatem causandā. Et h' ē p'muz celi
 qd' movet z renouit omnia motu rurno. Sz
 qa illud qd' semp eodē mō operat n' causat nisi
 aliquod semp eodē mō se hīs. in hīsāt que
 generant et corrupunt appet q' non semper
 se hīt eodē mō; qa qnq; generant et qnq; cor
 rumpuntur. si ergo debet esse generatio et cor
 ruptio in istis inferioribus necesse est ponere
 aliquod agens qd' alē se hēat in agendo. Et
 hoc qdem agens dicit eē corpus quod movet
 secunduz circulū obliquū q' dicitur Zodiacus
 Quia. n. hic circulus declinat ad utraq; par
 tem ab equinociali illud quod movet secundū
 circulum p' Zodiacuz oportet q' sit quandoq;
 magis p'pinquuz z qnq; magis remotū. Et se
 cunduz h' sua p'pigtate z remotōe cāt p'ria.
 Videm'. n. q' ea q' appropinquāte sole ad nos
 generantur recedente sole corrupunt. Sicut
 herbe q' i uere nascunt z i autūpno siccantur
 Mouentur. n. i circulo Zodiaco et sol et alii
 planete. Sz et stelle fixe dicunt moveri super
 polos Zodiaci z non sup polos equinociales
 ut Platonius pbat. Ex hāz aut motu catur
 generatio et corrup'. oium q' generant et cor
 rumpuntur sed magis euidenter ex motu sol
 Hoc ergo mouens qa alē et alē agit necesse
 est q' quodāmmo agat secundum te. i. ex pro
 pria uirtute iquātū n' causat diuersitatem g'ia
 tionis z corruptionis. Quodā vō mō secū
 aliud. i. ex uirtute alteri' iquātum causat per
 petuam generatiōē z corrupōē. Aut er
 go oportet q' agat secundū aliqd' altē. i. uir
 tute alicui' alteri'. aut secundum primum. i.

virtute primi qd semp sit agit. Et cum non sit aliquid alterum assignare ex cuius virtute causet perpetuitatem. necesse e qd secundus h^o qd similiter agit. i. virtute eius perpetuitatem generationis et corruptionis causet. Id enim .s. primu qd sp similiter agit e ca ipi qd al^o et al^o agit. quia id quod aliter. et aliter agit perpetuo agit. Id vero qd semp similiter agit est causa perpetuitatis cuiuslibet mot^o. Sic igitur est ca ppetuitatis eius quod agit al^o. et al^o ut semp perpetua sic agat. et illi etia quod ex eo causatur. .s. generationi et corruptioni perpetue. Ex quo patet qd agens. .s. quod al^o. et al^o agit in virtute primi agentis. et primi celli qd semp similiter agit. Sic ergo p^o qd p^o agit agens quod sp similiter agit e potius et dignius qd ipm sit ca eius quod est semp esse sit. i. perpetuitatis. Et eius qd est esse al^o. et al^o ca est alterum agens: qd al^o et al^o agit. Eius vero quod est semp aliter. et al^o se h^ore quod e generationem et corruptionem esse perpetuam et huius motus manifestum est qd sunt causa ambo coniuncti. .s. et primam qd semp similiter agit et secundus quod al^o. et al^o agit. Ex hoc autem concludit qd sic se hnt motus celi qd ex eis pot causari perpetuas generationis et corruptionis i istis inferioribus: al oportuit querere aliqua alia ut p^odeas: sicut platonici posuerunt vel amicitiam et lite sic posuit Empedocle. qd agenti per hunc modum. sit assignare causam perpetuitatis generationis et corruptionis. Et si iste modus non ponat sequatur i puenientia ad que deducti sunt pmi phantas. .s. qd omnia fiant ex nocte. .i. ex simplici privatione. aut qd omnia simul fiant vel qd aliquid fiat ex non ente. Manifestum est ergo qd predicta positione seruata. .s. qd sit ppetua g^o et corruptio ca^o a motu celi p^odicto soluent p^odicta inconuenientia et sequet qd aliquid sp moueat motu qd cessat qd est mot^o circularis. Et hoc non solum apparet ratione sed ex ipso effectu et per sensum. Vn necesse e qd primum celum quod semp hoc motu mouet sit sempiterna

Deum cu dicit. Est igitur aliquid. Concludit ex p^odictis ppetuitate motoris immobilis. Cu enim d^o qd mouet ab alio moueat ut i phycis pbatur si e. celi e ppetuu et mot^o e ppetuus. necesse e aliquid esse mouens ppetuu. Et qd i ordine mobilium et mouentium inueniunt tria quoru ultimuz e qd mouet tm luppma at e mouens qd n mouet in diuz aut e qd mouet et mouet necesse e qd ponat aliquid sempiternu mouens qd n mouet. Probatur e. n. i. viii. phyc. qd cu n sit abire i infinitum i mouentibus et motus o^o deuenire i aliqd p^omag mouens immobile qd et si deueniat i aliqd mouens seipm itez oportet

deuenire i aliqd mouens immobile ut pbatur est Si aut p^omag mouens est sempiternu ut no motuz o^o qd no sit ens i potentia qd e ens i potentia natu est moueri secundu qd sit suba p se ens et qd eius suba sit actus. Et hoc e qd .s. p^oclur erat sed necesse fuit mouere dubitantes que erat apud antiquos ut ea soluta o^onderet et p^omag sicut quo ordine necesse e puenire ad p^omag ens cuius suba est actus.

¶ Quet aut si .t. 36.

cul desiderabile et. Postq phs oit aliq subam esse sempiterna i male et immobile cuius suba e act^o pcedit ad iq redi p^oditom ipsi sube. Et circa hoc tria. .s. P^o igitur de pfectoe hui^o sube. Secdo de unitate et p^olitate ipsius ibi. T^oru no una pone da. 3° de opatoe eius ibi. Que vero circa itellectu. Circa p^omag duo facit. P^o oit pfectione p^odicte sube Secdo oit ca ee icoporea ibi. On su aut e. Circa p^omag. d. f. P^o oit pfectoez de e sube. Secdo ex ut dicit opinione T^ori ibi. Que caq aut putat ut pro. Circa p^omag duo facit P^o oit secudu que modu mouens immobile moueat. Secdo ex hoc oit ea que ad pfectoez eius pertinent ibi. Intellectualis aut alta eo Dicit ergo primo qd cu onsum sit qd sit p^omag mouens no motu necesse est qd sic moueat sicut desiderabile et itelligibile. Dec. n. sola .s. desiderabile et itelligibile inueniuntur moue no mota. Ad sic p^o Est. n. duplex mot^o nali et uoluntarius siue secudu appetu. Moues at motu nali de necessitate mouet qd cu moues nalter sit generas et alteras na et g^ona esse/ nia secudu locu mouetur per se a g^oante qe nerans et alterans imediate o^o qd al^o et al^o se h^oant. Vn et .s. dicitur est qd id quod causat g^one et corruptoem agit al^o et al^o. In motu aut qui e secudu uoluntate et appetu uoluntas et appetitus se hnt sicut mou^o motu ut patet in .3° de aia. Relligitur ergo qd soluz id qd mouet sit appetibile sit mouens no motuz. Dicit aut p^omag mouens moue sicut appetibile qd motus celi e pp ipsu sicut pp sine casus ab aliquo primo mouete qd mouet pp p^omag mouens immobile ut assimilatur ei cando et explicet i actum id qd est uirtute i p^omag mouente. No. n. est motus celi ppter g^one et corruptioez inferioru sicut ppter sine cu finis sit nobilius eo quod est ad finem. Sic igitur p^omag mouens mouet sicut appetibile. Sed apud nos aliud est quod mouet sicut desiderabile et aliud sit itelligibile bonu cu i utruq moueat sicut mouens non motum. Et hoc precipue appet in eo qui est in continens. Na secudu motu mouetur ab intellectu bono. Secundu

aut uim cupiscibile mouet ab aliquo delectabili per se sicut quod uidet bonum cum non sit bonum simpliciter sed solum secundum quod. Sed non potest esse huiusmodi diuersitas in primo intelligibili et primo desiderabili sed in eo quod primum intelligibile et primum desiderabile sit eadem. Et hoc ideo quia cupiscibile quod non est intelligibile bonum est apparendum bonum. Primum autem bonum ideo quod sit uolubile. id est appetitu intellectuali. Nam uoluntas in intellectu est et non in appetitu cupiscientiarum. Et hoc ideo quia quod appetit secundum cupiscientiam peruenit iudicium rationis ut ei uideatur bonum quod est delectabile. Sed illud quod appetit appetitu intellectuali desiderat quia uidet bonum secundum se. Huiusmodi enim appetitum principium est intelligendum. id est actus intellectus quod mouet quod iam ab intelligibili. Sic igitur primum cupiscibile non est bonum nisi quod desideratur secundum rationem dictam. Non ergo potest esse primum bonum sed solum illud quod quia bonum est mouet desiderium quod est appetibile et intelligibile si mul. Deinde cum dicitur. Intelligibilis et altera. Quia considerat primum mouens esse intelligibile et appetibile restat ostendendum et hoc quod primum mouere perfectio inuenit. Et circa hoc tria facit. Primum. ostendit ex ratione intelligibilis et appetibilis perfectio ipsius secundum se. et per se ad primum mobile ibi. Mouet autem ut amatum. et per se ad id quod appetit et intelligit ipsum ibi. Deductio. hoc est. Circa primum. id est. Primum. ostendit perfectio primum mouens et eo quod intelligibile. et eo quod appetibile ibi. At hoc quod bonum est. Dicitur quod si motus et mota sunt coordinatoe intelligibilia sunt sua coordinatoe qua quod correlatione intelligibile uocat eo quod unum intelligibile est primum principium intelligendi alterum sic est unum mouens alteri est eadem mouendi. Sic igitur ex ordinatoe mouens et moti ostendit quod primum mouens est suba simplex et actus in euenit idem ordinatoe intelligibilium. Manifestum est enim quod iter intelligibilia suba est primum eo quod accidentia non itel ligam nisi per suba per qua diffinitur. Et iter suba primum est intelligibile simplex qua propositum. Nam simplicia claudantur in intellectu propositum et iter simplicia que sunt in genere suba actus est primum intelligibile que potentia. Nam potentia diffinitur per actum. Relinquitur igitur quod primum intelligibile sit suba simplex que est actus. Et ne uideatur incidere in opinionem Aristotelis quod primum principium re ipsa unum intelligibile ostendit ostendit iter unum et simplex. scilicet quia non ideo signat sed unum signat mensuram ut in primo. ostendit simplex autem signat dispositionem secundum qua aliquid aliquid se habet quia uidelicet non est ex pluribus constitutum.

Deinde dicitur. At uero et quod bonum. Ostendit ideo ex ratione appetibilis dicens hoc quod quidem est bonum per se eligibile secundum eandem ordinatoem se habet. Nam illud quod est pri-

us in genere intelligibilium est etiam melius in genere appetibilium. aut aliquid ei proportionaliter respondet. Quod quod dicitur quia intelligibilia actus sunt secundum quod sunt in intellectu. appetibilia autem secundum quod sunt in rebus. Bonum enim et malum in rebus sunt in. vi. dictum est. Sic igitur sic ratio intelligibilis suba est prior quam ratio appetibilis accipit sic se habet bona que proportionaliter respondent hiis rationibus. Sic igitur optimum erit suba simplex que est actus quod est primum inter intelligibilia. Et sic manifestum est quod primum mouens idem est quod primum intelligibile et primum appetibile quod est optimum. Sed quia appetibile et bonum habent rationem finis. finis autem non uidetur esse in rebus immobilibus ut in obiectibus. Tercium libri tactum est. ideo habet dubitatioe remouet et dicitur quod hec diuisio qua diffinitur quot modis de finis ostendit quod cuius. causa. finis aliquid. modo potest esse in immobilibus. Duplex autem potest esse aliqua finis alteri. Uno sicut per se sic medium de finis motus gratias. Et huiusmodi finem nihil prohibet esse in immobilibus. Si enim aliquid tendere per suum motum ad principium aliquid aliquid immobile. Et sic primum mouens immobile potest esse finis. Alio modo dicitur aliquid esse finis alicui sicut quod non est in actu sed solum in intentione agentis per cuius actionem generatur sicut sanitas est finis operationis medicine. Et huiusmodi finis non est in rebus immobilibus. De ideo dicitur. Mouet autem ut amatum. Copat primum mouens immobile ad primum mobile dicens quod cum primum mouens immobile moueat quod amatum necesse est quod aliquid sit primo motum ab ipso per quod mouet alia. Et hoc est primum celum. Et igitur super ponimus quod motus sit sepieternus ideo quod illud quod primo mouet sepieternum moueat et per ipsum moueant alia. Dicitur autem melius quod amatum quod quod desideratum cum desiderium sit eius quod non dicitur habetur sed amatum est huiusmodi. Et si ideo quod sepieternum moueat necesse est quod contingat aliter et aliter ipsum se habet. scilicet ut sit sepieternum in eadem dispositione secundum suba. Unde necesse est quod primum motus quo mouet primum et mobile sit latius. id est motus localis quia quod mouet secundum alios motus. id est generone corruptoem augmentum et diminutionem et alteratoem necesse est quod aliter et aliter se habeat secundum aliquid quod in ipso est. scilicet suba quanta temet qualitate. Sed quod mouet secundum loci mutationem habet quod aliter et aliter secundum locum quod est extrinsecus locato sed non loco. suba ut secundum aliquid intrinsecam dispositionem suba. Cum igitur primum mobile habeat se aliter et aliter secundum locum et non secundum subam ideo quod primum mouens quod est in mobile et sepieternum actus ens nullo modo possit aliter et aliter se habere quia non potest moueri. Mouetur enim maxime secundum primum motum. Primum autem motum est loci mutatio in hoc autem genere primum motus est motus circularis. Hoc autem motus

nō mouet cū hoc motu moueat. Prīmū enī
 mouēs nō mouet illo motu quo mouet sicut
 p̄mū alterās n̄ alterat. Nō igit̄ mouet circula
 rit. Et p̄ p̄sequēs nullo mō p̄t moueri. Et
 sic nō p̄t al̄ et al̄ se h̄re. Nō sequitur q̄ sit es
 ex necessitate. Hoc enī ē necessariū quod nō
 p̄t nō ē s̄ ex necessitate ē nō sicut ea q̄ sunt
 per uolentiā s̄ necessitas eius erit ipsū b̄n se
 h̄re eius. Et si ē p̄mū mouēs ē p̄ncipiū mot⁹
 .s. ut desideratū et finis. Et q̄ talis sit neces
 sitas māifestū ē ex diuisione necessitatis. Ne
 cessariū .n. tribus mōis dicit̄. Vno mō qd̄ est
 per uolentiā q̄ .s. nō p̄t nō accidere propter
 ip̄tum iferentis uolentiā. Alio mō dicit̄ sine
 quo nō est aliquid bene seu q̄a sine eo nullo
 mō p̄t ē finis sicut cib⁹ necessari⁹ ē ad uitā
 animalis sine q̄a sine eo nō ōz ē finis p̄fecte
 se h̄re sicut equus ē necessari⁹ ad iter q̄a sine
 eo nō facilius itur. 3. modo dicit̄ necessariū
 qd̄ nō uenit al̄ et al̄ se h̄re sed simpliciter
 ē secundū se necessariū est. Cum ergo dicitur
 q̄ celū ex necessitate mouet nō potest dici q̄
 huiusmōi sit necessitas uolentiē quia in re
 bus icorruptibilibus nō est aliquid extra nām
 Que aut̄ sunt uolenta sunt ex nām sūt. Simi
 liter nō potest esse necessitas absoluta q̄a pri
 mū mobile ē mouēs seipsū ut probat̄ in .viii.
 phyc. Qd̄ aut̄ se ipsū mouet in se ip̄so habet
 moueri et nō moueri. R̄linquitur ergo q̄ ne
 cessitas primi motus sit necessitas ex fine iq̄
 tum sine p̄p̄tuitate talis motus nō uenit ē
 p̄uenientem ordinē ad finē. Ex hoc igit̄ p̄
 cipio quod est primū mouens sicut finis de
 pendet celum et quātum ad p̄p̄tuitatē subē
 sue et q̄tum ad p̄p̄tuitatē sui motus. Et per
 p̄sequēs dependet a tali prin⁹ tota nā eo q̄
 oia naturalia dependēt a celo tali motu eius
 Antē dē dū est aut̄ q̄ cū Aristot. hic dicat q̄
 necessitas p̄mi motus n̄ ē necessitas absoluta
 sed necessitas que ē ex fine finis aut̄ principi
 um est quod postea nominat̄ deum iquātum
 attenditur per motum assumilā ad ipsū assi
 milatio aut̄ ad id quod est uolens et intelligēs
 cuiusmodi ostendit̄ esse d̄m attenditur secun
 dum uoluntatem et intelligentiam sicut arti
 ficiata assumulantur artifici in quātum in eis
 uoluntas artificis adimpletur sequitur q̄ tota
 necessitas primi motus subiaceat uoluntati
 dei. Deinde cum dicit̄. Deductio uero est
 Cēpat̄ primum quod mouet sicut intelligibi
 le et desiderabile ad id quod intelligit et desi
 derat̄ ipsū. Necessē est enim si primū mouēs
 mouet sicut primum intellectam et desidera
 tam q̄ primum mobile desideret et intelligat
 ipsū. Et hoc quidem uerum est secundum
 opinionem Aristotol. in quātum celum ponit̄

aiatum. Nota q̄ celum scdm̄ phz est aiatum
 aia intelligēte et desiderate. Circa hoc igitur
 tria facit̄. Primo oit̄ delectatōez sequi aiam
 celi desiderantē et intelligēte ex p̄mo mouēte
 desiderato et intellecto dicens q̄ qd̄a dēduc
 ē .i. delectabilis dispōe ipsius desiderōtis et in
 telligētis primū intelligibile q̄lis optia p̄t ēē
 nobis aliq̄ puo tēpore. Est enī intelligēs et de
 siderans tēper in tali dispōe delectabili q̄ no
 bis ē ip̄sibile .s. q̄ tēper sum⁹ in illa delecta
 bili et optima dispōe. Hoc aut̄ quod dictum
 est p̄r oit̄ cum dicit̄. Quā et delectatio r̄ .i.
 quia .s. in actu huius desiderantis et intelligē
 tis primum principium est delectatio. Delec
 tatio enim consequitur operationez cōnatu
 ralem alicuius intelligentis et desiderantis ut
 patet in .x. ethicorū. Et signum huius est q̄
 delectatio maxime est in uigilia id est sensu et
 actuali intelligentia. Habent enim se intel
 ctus et sensus in actu ad sensum et intellectuz
 in potentia sicut uigilia ad somnum. Et q̄
 ista sunt maxime delectabilia patet ex hoc q̄
 alia non sunt delectabilia nisi p̄ hoc. Spēs
 enim in memoria sunt delectabiles in quātum
 preteritas uel futuras operationes delectabi
 les ingerunt animis ut presentes. Quia igitur
 in actu sensus et intellectus delectatio con
 sistit et intelligentia id est actus intellectus in
 quātum huiusmōi est eius quod est secundū
 se optimum. Bonum enim intelligibile exce
 dit bonum sensibile sicut bonum immobile
 et uniuersale bonum mutabile et particulare
 etiam sequitur q̄ delectatio que est in actu in
 tellectus sit eminentior delectatione que est
 in actu sensus. Et per cōsequens oportet q̄
 maxima et p̄fectissima intelligentia sit maxie
 opti. Et ita sequitur maxima delectatio. Sic
 igitur manifestum est q̄ in illa intelligentia q̄
 intelligitur primum mouens quod etiam est
 primum intelligibile est maxima delectatio.
 Secundo ibi. Ipsum aut̄ intelligit̄ ostē
 dit̄ in primo int̄lli est adhuc perfectior in
 telligentia et delectatio q̄ in intelligentie et
 desiderante ipsum. Et dicit̄ q̄ hoc est de rati
 one intellectus q̄ intelligat se ipsum in quāt
 tum transmittit uel concipit in se aliquid intel
 legibile. s̄ fit enim intellectus intelligibilis
 per hoc q̄ attingit aliquid intelligibile. Et
 ideo cum ipse intellectus fiat intelligibilis cō
 cipiendo aliquid intelligibile sequitur q̄ i
 dem sit intellectus et intelligibile. Quomodo
 autem intellectus attingat intelligibile ex
 ponit̄. Intellectus enim comperatur ad in
 telligibile sicut potentia ad actum et p̄fectū
 bile ad p̄fectionem: q̄a p̄fectibile ē susceptiū
 sue p̄fectōis. Intellect⁹ .n. suscepti⁹ ē intelli

bilis. Intellegibile aut proprie e suba nam
 omni intellectus e qd qd est. Et pp hoc dic
 q intellectus e susceptus intelligibilis et sube
 Et ga unuq; fit actu in qm sequitur sua
 pfectione sequitur intellectus fiat in actu i
 qm recipit intelligibile. Hoc aut e actu in
 genere intelligibili qd est esse intelligibile. Et
 ga unuq; in qm est actu est agens sequitur
 q intellectus in qm attingit intelligibile fiat
 agens et operans. i. intelligens. Sed sciendu
 est q sube males no sunt intelligibiles actu sed
 per hoc q mediabibus virtutibus sensitiuis
 eaz similitudines i males redduntur per in
 tellectum agentem. Ille autem similitudines
 no sunt sube sed quedam species intelligibiles
 et intellectu possibili recepte. Sed secunduz
 Platonem species intelligibiles rerum mali
 um erant per se subsistentes. Unde ponebat
 q intellectus noster fit intelligens actu per
 hoc q attingit ad huiusmodi species sepe
 ras per se subsistentes. Sed secundum opini
 onem Aristotelis intelligibiles species reru
 malium no sunt sube per se subsistentes. Est
 tamen aliqua suba intelligibilis per subsistens
 de qua nunc agit. Oportet enim esse primu
 mouens suba intelligentem et intelligibile. Re
 quitur igit q talis e operatio intellectus primi
 mobilis ad illa prima intelligibile suba mo
 uentis qualis e secundu ptonicos spatio itel
 lectus nostri ad spes intelligibiles sepeatas se
 cundu qm actum et participatorem fit intellec
 tus actu ut ipse dicit. unde intellectus primi mo
 bilis fit intellectus i actu per actum aliq; lez
 prime sube intelligibilis. Propter qd aut unu
 q; tale et illud magis. Et no sequitur q qd
 diuini et nobile sicut e intelligere et delectari
 inuenit i intellectu attingente multo magis inue
 nitur i intelligibili primo q attingitur. Et no
 pnsideratio eius de delectabilissima e et optia.
 Huiusmodi aut primu intelligibile dicitur deus
 Cu igit delectatio q nos hemus intelligendo
 sit optima quis ea no possimus hre nisi mo
 dico tempore si deus semper ea habet sic nos
 qnq; mirabilis est eius felicitas sed adhuc
 mirabilior si ea habet positione sepe quam
 nos modico tempore. 3. ibi. Et vita ante eri
 fiat. Quia dixerat q deo ppetit pnsidera oit
 qd se hcat ad ea. Et dicit q deus e ipsa vita
 Quod sic probat. Actus intellectus. i. intelli
 ge vitam q iam est et est pfectissimu quod est
 vita. Nam actus secundum q onsum est pfect
 tior e potentia. Unde intellectus actu pfecti
 us uinit q intellectus ipotentia sicut uigilans
 q dormiens. Sz illud primu. s. deus est ipse
 actus. Intellectus enim eius e ipsu suu intelli
 ge Alioqn pparetur ad ipsu ut po. ad actu. On

su ante. s. q eius suba act. Vn religitur q
 ipsa delectio sit uita et actus ipsi optia et ei
 et seiperna qd e scoz se subsistes. Et ide e q
 i fama huius dicit q deus e al seiperna z op
 timu. Vita. n. apud nos i solis alibus appet
 mat esse. Unde e ergo q dicit al. ga uita co
 petit ei. Si manifestu e ex pmissis q uita z di
 ratio continua et seiperna uest deo ga de hoc
 ipsu est qd est sua uita seiperna no q aliud sit
 ipse et uita eius. Deu cu dicit. Quocunq;
 at putat. Excludit opinionem attribuentium i
 pfectione primo prin. dices q no recte existi
 mat qd no ponit optimu et non lissimuz
 inueniri i prio principio ut pythagorici et leuip
 pus qui ex hoc mouebatur q principia aliu
 et plantaz sunt quedam cause boni et pfectis
 Sz bona et pfectu no inuenit i principis sed in
 his q pducuntur ex eis sicut semina q sit in
 cipia alium et plantaz ipfecta snt. Sed io
 no recte opinant ga semina sunt ex aliquas
 aliis uerbis pfectis. Spma. n. no e pmu
 simpli sz aliqd pfectu ut si qd dicat homine
 ee priore spmate no. n. qd q dicitur nasci ex
 spermate sed aliter ex quo spma resolutu Pro
 bant e eni. 3. q actus simpli e prior potentia
 hano et eode ordine gnoms et reponis po.
 precedat actu. His aut hitus epilogan? pclu
 dit manifestu ee et dicit q e aliq suba seiperna
 et imobilis sepeata a sensibilibus. Deinde
 cum dicit. Osum est ante. Prosequitur que
 dam que adhuc considerata restant de
 predicta suba. Et primo ostendit q est in cor
 pore dicens q ostensum est in. viii. phyco
 rum q huiusmodi substancia nullaz magnitu
 nem potest habere sed est i participatis z idi
 uidualis. Cuius priuatione breuiter reseruit
 dices q huiusmodi suba mouet infinito tpe cu
 primus motus sit sempiternus ut. s. dicit. Ex
 hoc at sequitur q eius uirtus sit infinita. Vi
 demus enim i mouentibus inferioribz q quanto
 aliqd e maioris uirtutis. tato uirtus se eredit
 ad opaturiore uirtute operationu. Nullu at
 finitu pot hre potentia infinitam. Vn sequitur
 q pp h. p dicta suba n habebit magnitudinem
 finitu. Magnitudinem aut finitu hre no pot
 ga nulla magnitudo e infinita ut. s. pbant est
 Quia igit ois magnitudo uel e finita uel infi
 nita relingitur q predicta suba sit oio abiq;
 magnitudine. No aut uirtus h. sube dicitur
 infinita priuatione scoz q infinitu agruit quanta
 ti sed dicitur negatiue. put. s. no limitatur ad
 aliquem determinatam effectum. No aut pot
 dici uirtus celestis corporis infinita etiā si
 infinito tempore moueat inferiora corpo
 ra q no mouet nisi motu. Et ita influentia
 est ex primo mouente. Sed nec etiam potest

dicitur quod in corpore esse sit virtus infinita et
 finita in tempore esse habeat quia in eo non est virtus
 activa sui esse sed solum susceptiva. Unde infinita est
 duratio omni virtute infinitam exterioris princi-
 pii. Sed ad hoc quod ipsum suscipiat incorporale
 esse ad infinita virtute requiritur quod in ipso non
 sit principium corruptibile nisi potest ad non esse. Secundo
 ibi dicitur non et quia. Quia scilicet ostenditur quod primum
 mouens non mouetur motu locali ostenditur quod
 quod nec etiam aliis motibus dicitur quod est impossibile
 le esse alterabile primum mouens. Ostenditur enim est
 scilicet quod non mouetur motu locali. Sed autem alii
 motus sunt posteriores isto motu qui est secundum
 locum. Remoto igitur primo necesse est remoueri
 posteriora. Unde quod iuenit moueri alii motu
 motibus moueri motu locali. Ultimo autem conclu-
 ditur quod manifestum est quod predicta se habent sic
 determinatum est.

trū uero unā

ponendum est. Postquam per se ostensio
 ne subest in maius hic igitur de unitate
 et multitudinis eius. Et circa hoc tria facit
 Primo ostendit necessitate pertractandi hanc quod est
 ab aliis nihil de hoc determinate dicitur est. Se-
 cundo ostendit quod sunt plures ibi. Nobis autem est ex
 supposito. 3. ostendit quot sunt ibi. Pluralitatem
 non iam rationi dicitur ergo primo quod non oportet late
 ostendit sit ponendum unam solam substantiam talem scilicet sem-
 piternam in maius aut plures et si plures quot
 sunt sunt ostendit memorare negationes aliorum
 scilicet quod alii nihil dixerunt quod sit manifestum et
 planum de pluralitate hanc substantiam. Ad hanc substantiam
 ponentes enim substantias in maius maxime fuerunt
 qui posuerunt ydeas. Epico autem de ydeis scilicet
 id quod sunt non habent rationem alicuius certe plurali-
 tatis quia ydeas ponitur omnium rerum que coicant
 in aliquo comuni. Sed quia ponentes ydeas
 dixerunt eas esse nuos et parte nuorum aliam rationem haberi
 poterat pluralitatis. Sed de pluralitate nuorum
 non sepe eodem modo differunt. Sed quia dicitur
 bant spes nuorum esse infinitas. Ad quod idem uerum
 est quantum ad ipsa propria nuorum rationem quia sepe
 unitas ad alia aliam speciem facit. Unde cum in infi-
 nitum additio fieri possit in numeris infinitis
 spes nuorum multiplicatur. Quia doque autem dicitur
 tur spes nuorum determinari usque ad x. nam omnes
 non supra decem uidentur esse secundum nomen alicuius
 primi aliquot iterati. Sed non potest ostendere per
 determinatam rationem quod sit tanta pluralitas nuorum
 riu scilicet usque ad x. et non plus nisi minus. Nec est
 mixtum cum ista determinatio specierum non sit secundum
 rem sed secundum nomen. Assignat autem aliquis
 hanc rationem quia numerus denari generatur et pro-
 gressione nuorum usque ad quaternarium qui est pri-
 mus numerus quadratus. Unde enim et duo sunt

tria quibus si tria addantur sunt sex. aut addi-
 tis surgunt x. Deinde cum dicitur Nobis autem
 est et supposito. Dicitur quod necesse est esse plu-
 res substantias. Et circa hoc duo facit. Primo re-
 sumit quod ostendit am est de primo principio dicens quod cum
 alii nihil dixerunt demonstrative de pluralitate
 substantiarum separatim nobis dicitur est de hoc per ea
 que sunt supposita et determinata prius. Dicitur
 tamen enim scilicet quod primum principium entium est quoddam quod non
 mouetur nisi secundum se nisi secundum accidens sed mo-
 uet unum motum qui est prius et sempiternus. Quod
 enim omne quod mouetur necesse est ab aliquo moueri
 ut probatum est in octavo physice. necesse est quod
 primum mouens sit omnino immobile et sempiternus mo-
 tus sit a sempiterno motore et unum motus ab
 uno motore. Secundo ibi. Videmus autem. Ostendit
 quod post primum principium necesse est ponere
 plures substantias imales sempiternas dicens quod pre-
 ter simplicem motum localem uniuersum qui est
 motus diurnus quo totum celum reuoluitur et est
 uniformis et simplicissimus quem motum causat
 prima substantia immobilis uidemus aliquos motus
 locales planetarum quod et sunt sempiterni quia cor-
 circulari scilicet celum est sempiternum. Unde sempiter-
 nitas motus non tollitur per corruptionem mo-
 bilis. Et est instabile id est non potens quietescere.
 Unde motus iste non interceptur geto. Et ista
 probata sunt in sciantali tam in libro physico
 riu quod in libro de celo. Unde necesse est quod quilibet
 horum motuum moueat a motore per se immobili
 et a substantia sempiterna. Ad quod idem necesse est quia
 astra sempiterna sunt et subest quod sunt. Unde ostendit
 mouens ea est sempiterna sit et substantia. Mouens
 enim est prius moto. Et quod est prius substantia necesse
 est esse substantiam. Unde manifestum est quod necesse est quot
 sunt lationes totum esse substantias que sunt naturaliter sempiternae
 et secundum se immobiles eiusdem magnitudine pro-
 cam scilicet assignata quia scilicet mouet tempore infinito
 et sic per consequens uirtute infinita. Manifestum
 est igitur quod sunt aliquae subest in maius secundum nu-
 merum motuum astrorum et quod eorum est ordo est secundum
 ordinem eorumdem motuum. Considerandum est autem
 quod post primum lationem Aristoteli non oportet nisi lationes
 planetarum quia eius tempore nondum erat
 deprehensum motus stellarum fixarum. Unde existi-
 manit quod octava species in qua sunt stelle fixe esset
 primum mobile et motor eius esset primum princi-
 pium. Sed postea deprehensus est ab astro-
 logis motus stellarum fixarum in contrarium primum
 motus. Unde necesse est quod scilicet spem stellarum
 fixarum sit alia circundans totum quem reuoluit to-
 tum celum motu diurno. Et hoc est primum mo-
 bile quod mouetur a primo motore secundum
 Aristoteli. Sed tunc posuit quod primum
 mobile mouetur immediate non a primo prin-
 cipio sed ab intelligentia a primo principio cau-

fata. Cū. n. primus principiu sit unū simple
 extimavit qd ab eo nō pōt causari nisi unū qd
 est intelligentia prima i qua qdam icidit aliq
 pluralitas potētie et actus secundū qd acgrit
 esse ab eo Cōperat enī ad id a quo dependet
 scdm sui eē sicut potētia ad actū. Sic igitur
 prima intelligentia pōt mediate causare pla
 Nā secundū qd intelligit se prout hēt aliqd de
 potētia cāt subām orbis quē movet. Scdm
 autē qd se intelligit prout hēt in actu eē ab alio
 cāt aiām sui orbis. Secundū atē qd intelligit su
 um principiu cāt in intelligentiā sequētem q mo
 vet inferiorē orbē et deiceps usq ad speram
 lune. Sed hoc nō hēt necessitatem. Nam
 causa agens nō est in illis subis sicut in reb
 mālibus ut necesse sit ex uno tantum unam
 causari quia causa et causatum i eis sūt scdm
 esse intelligibile. Vñ secundū pla q pnt intelli
 gi ab uno pnt ab uno plura cāri. Et satis cōve
 niēs videtur ut primus motus rerū corpora
 liū a quo oēs alii dependent hēt pro cā pīmū
 principiu i mālium subāz ut sit qdam cōneris
 et ordo sensibiliū et intelligibiliū. De hoc
 autē qd pbs dicit q ordo subāz seperatarū se
 cūdm ordinē est motū et mobiliū pōt eē du
 bitatio. Nā sol maior ē quāitate inter oēs
 planetas et ei⁹ effect⁹ magis appeti rebus ife
 rioribus et ē motus alioz planetaz ordina
 p motū solis et quodāmo psequitur ipsum.
 Vñ videtur q subā q movet solē sit nobilior
 subis q movet alios planetas cū tñ sol nō sit
 sup oēs alios planetas Sed cū icorporibus
 id qd est pīnēs fit forālius et p hoc dignius
 et pfectius et ppetur ad corpus pīētū sic ad
 ptem totum sicut dicit .iiii. p. phicoz necessari
 um ē q cū spa superioris planete pīneat spaz
 inferioris q sit planeta superior ad quē ordiā
 tur tota sua spa altioris et univērsalioris vir
 tutis q planeta inferior et diuturniores opet
 effectus utpote propigior eris pīme spe que p
 suū motū cāt sēpīternitatem ut. s. dicit⁹ ē. Et
 inde ē q sicut dicit Platonius in quadripti
 to effectus saturni coaptāt ad univērsalia lo
 ca et tēpora. Jouis ad ānos Martis Sol
 Veneris et Mercurii ad mēses lune aut ad
 dies. Et inde ē q effectus planetaz apparēt
 i istis inferioribus scdm ordinē eorū. Nā
 primi tres superiores vidētur ordinari ad ea q
 pīnent ad eritā rei secundū seipsā. Nā ipa
 stabilitas eē rei attribuit saturno. Perfectio
 at rei et bona bita lo correspondet Joui Vir
 tus aut rei scdm q se ptra nocina tuet et ea p
 pellit. correspondet Marti. Tres vero pla
 nete. Alii videtur pīnū effectū hēre ad mo
 tū ipsi⁹ eritā ita q sol sit ut nūc principium
 motus. Et ppter hoc ei⁹ opō imotionibus i

ferioribus marie appet. Venus at videtur q
 pīnam effectū habere magis determinatāz
 .i. generatōem per quā aliqd pīegitur spetiez
 ad quā. s. omnes motus alii ordinātur i istis i
 ferioribus. Mercurius at videt pīnū effec
 tū hēre i multiplicatōe. i. diffictōe idividuorūz
 in una spē. Et ppter h⁹ varios hēt mot⁹. Et
 ipse ē cū naturis oīnz placēz miscet ut astro
 logi dnt. Lune aut pīrie ppetit i muta⁹ nē z
 dispō ipsius ad recipiēdū omnes ipressiones
 celestes. Et propter hoc videt qī eē diffictō
 spīssiones celestes et applicās iferiori materie
 Sic igit quāto corpus celeste ē supius tanto
 hēt univērsaliorē diuturniorē et potētiorem
 effectū. Et cū corpora celestia sit qī instrumē
 ta subāz sepatāz monētū sequitur q subā q
 monz supiorē orbē sit univērsalioris pceptō
 nis et virtutis. Et p pīs oportet q sit nobi
 lior Deinde cū dicit. Pluralitatē nō iam
 Inqrit quot pīdicte subē sit. Et dicitur in
 duas ptes. In prima igitur primū numerū mo
 tuū celestiu In scba ex hoc pīclat numerū
 subāz monētū ibi. Et et sba et pīncipiū Cir
 ca pīnū duo fac. Primo oīrū de accipiēd⁹ sit
 numer⁹ motūū celestiu Secōdo oppōit ē h opī
 niones diuersas ibi. Eudorius v. o. Dicit q⁹
 pīmo q pluralitatē lationū sive motūū celesti
 um opt cōsiderare et astrologia q maxime p
 pria ē ad hoc iter scientias mathematicas Ita
 nāq sola inter eas speculat de subā sensibili
 et eterna. s. de corpore celesti. Alie nō sciētie
 mathatice de nulla subā cōsiderāt sicut de arif
 metrica patet q ē circannōs et de geometria
 q circa magnitudines ē. Numerus aut et ma
 gnitudo sūt accia Qd aut sūt plures motus
 corporū q ferūtur in celo. s. planetaz manife
 stū est his qui primū attigūt de sciētia astrolo
 gia qa unūq⁹q astroz erantiū. i. planetarūz
 monēt pluribus lationibus et nō una tantūz
 Dicitur aut planete astra errancia nō qa in
 regulariter moveātur s; qa nō semper seruat
 eā dem figurā et positionem ad alias stellas
 sicut ille a finicē q propter hoc fixe dicitur
 Qd aut sit plures motus huiusmōi astroz
 tribus modis dephēditur. Est enim aliquis
 motus apīctus a vulgo visui Est et alius mo
 tus qui nō dephēditur nisi instrumētis et con
 sideratōibus. Et hoz motūū qdā pīhēdit
 longissimis tēporibus et q tā pūis Est etiam
 tercius motus q declatur ratione qa motus
 stellaz erraciū inveniū qnqz uelocior qnqz tar
 dioz et qnqz videt eē planeta directus qnqz
 retrogātus. Et qa nō pōt eē scdm nām corpo
 rie celestis cuius motus debet eē omnino re
 gularis necessarium fuit ponere diuersos mo
 tus et quibus hec regularitas ad debitū or